LØGTINGS TIDINDI

1921

LØGTINGSTÍÐINDI

ÓLAVSØKUTINGSETAN

1921

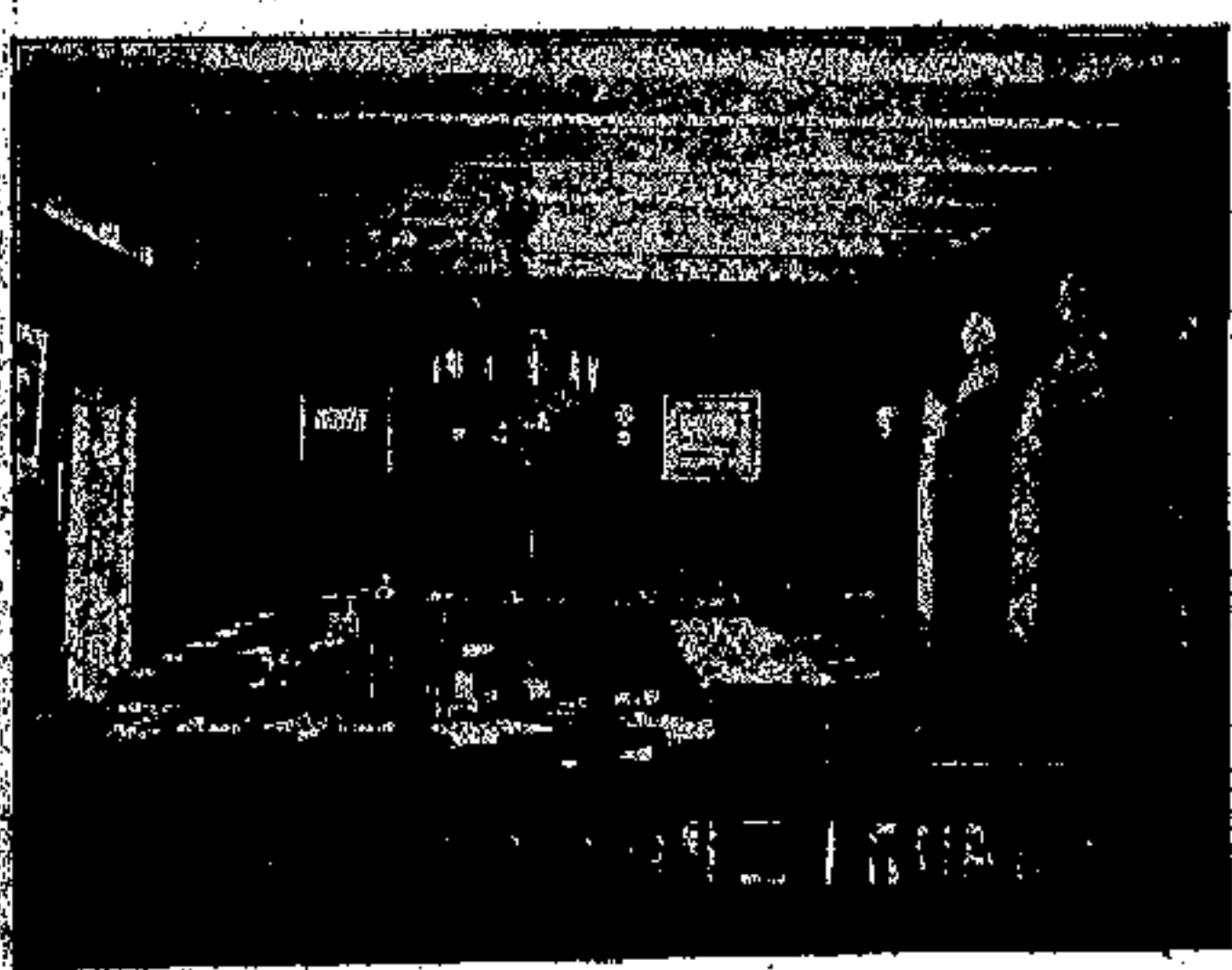

SJÁLVSTÝRISFLOKKUR LØGTINGSINS GAV ÚT

TORSHAVN
PRENTSMIDJA FRAMA

LØGTINGSTÍÐINDI 1921

LØGTINGSMENNINIR.

Elias Olrik, amtmaður
Jacob Dahl, prøstur

* * *

Fyri Norðoyar:
Rasmus Rasmussen, háskúlalærari, sjálvst.
Jens Michael Matras, keypmaður, samb.

Fyri Eysturoy
Andreas Samuelsen, sýslumaður, samb.
Joen Poulsen, fyrrv. lærari, samb.
Johan Poulsen, lærari, samb.
Simon Pauli úr Konoy, lærari, sjálvst.

Fyri Norðstreymoy:
Michel Samuelsen, fiskari, samb.
Johannes Guttesen, seglmakari, sjálvst.

Fyri Suðurstreymoy:
Johannes Patursson, kongsbóndi, sjálvst.
Christoffer Nyholm Debess, rørsmiður, sjálvst.
Poul Sofus Niclasen, prentari, samb.
Hans Christoffer Wenningsted-Tórgarð, byggmeistari, samb.

Fyri Vágoy:
Poul Joensen, lærari, sjálvst.
Daniel Danielsen, lærari, samb.

Fyri Sandoy:
Mads Andreas Winther, sýslumaður, sjálvst.
Johan Henrik Poulsen, lærari, sjálvst.

Fyri Suðroy:
Oliver Johan Thomas Ludvig Effersøe, fyrrv. sýslumaður, samb.
Edward Esbern Mortensen, cand. jur., sjálvst.
Thomas Michael Strøm, timburmaður, sjálvst.
Joen Jacob Dahl, keypmaður, samb.

EVNISYVIRLIT

	Blaðsíða
Løgtingsmenninir	
Løgtingslógin	1, 135, 190, 220
Skjútslógin	4, 253
Leynar sum hvalvág	5, 112
Sakin um tingskrivarar	6, 10
Lán til Fuglafjarðar kommunu	6
Salg av grundstykki í Vági	6
Rennistrongur við Vágseiði	6
Bygging við raðio-støðuna í Havn	6, 230, 226
Havnasakin	7, 92 117
Lóg um arvagjald	8, 62, 74
Sjúkhús í Vestmanna	8
Frágreiða frá telefonnevndini	12
Neyta- og rossatrygging	14, 91
Skaðabót fyri brot á telefonkaðli	14, 224, 253
Tráðleys telefon	16, 164, 205
Edrúiligheitslógin	16, 164, 205
Lóg um „skatter og afgifter"	20
Dampskipasamband við Ísland	20, 42
Økonomisk status	21
Fossamálið	33, 224
„Smiril"	38, 72, 101
Brot á sjóvinnulógina	41
Kolportage-loyvi	41
Frágreiða djóralæknans	42, 149, 175
Frágreiða búnaðarráðgevarans	43
Málið í frágreiðunum	43
Føroyskar skúlabøkur	45, 174, 180
Fyrlspurningur til generalstabin	46
Føroyskt kirkjumál	46, 180
Stórhvalaveiðan	49, 188, 208
Íslendskir læknar	49, 119, 177
Undirvísingarmálið	49, 188
Føroysk orðabók	49, 134, 180
Sjóvinnulógin	50, 190, 208
Føroyskur statistikkur	50, 219
Bróstsjúkrahúsið í Hoydølum	51, 237, 245
Lóg um rættargongd	55, 227
Frágreiða vørunevndarinnar	58, 150, 176
Vegsakin	60, 153
Tarvahald	60

	Blaðsíða
Bróstsjúka hjá neytum	61
Ferðapeningur til læknan í Sandoy	64
Kirkjunar	64, 214, 224
Millum- og realskúli í Suðroy	68, 223
Ravmagnsrannsóknir í Froðbøar sókni	74
Løningarlóg tænastumanna kirkjunnar	76, 243, 245
Telefon til Nolsoyar	83, 116
Telefon til Gjónna og Skálabótns	88, 121
Telefon til Norðagøtu	91
Ríkisstudningur til Vegir	101, 112
Koyruvegur í Hósvík	103
Havnabygging í Vestmanna	103, 112
Havnabygging í Sandavági	104, 112
Tænastafólkalógin	105
Motorbátatrygging	106, 116
Jarðabvalurin	106, 198, 208
Havnabygging í Klaksvík	109, 117
„Dr. Jakobsens Legat"	116
Brúgvir	117, 135
Lendistøðir	118, 135
Koyruvegur í Gjógv	119
Vegir	124, 176
Lóg um fiskarílán	126, 176
Læraraløninrnar	129, 215, 226
Vegur í Vestmanna	149
Ferðastudningur til Føroyingar á húnaðarskúla	158
Sundirbýtan av Suðurstreymoya kommunu	158
Ríkisstudningur til telefonir	159
Skjútskassa líkningin	163
Broyting í fátækralógini	174, 189
Vegurin fyri Múlan	177
Sjúkrakassalógin	189, 208
Ríkisstudningur til lendingar og brúgvir	194, 208
Studentabýli á „Betalingsregensen"	205
Vernd fyri inumarkina	206
Umfarssjúka hjá alidýrum	215
Val av skúlastjórn	223
— realskúlanevnd	223
— yvirlandvesinskommission	223
— landvesinskommission	223
Lán til trawlarakeyp	252
Lóg um amtsfondsskattin	245
Amtsfondslikningin	236, 243
Flutningur av bróstsjúkrahúsinum	241
Prestahald	64, 235
Avlamnismannatrygging (Invalideforsikringsloven)	226

Løgtingstíðindi.

№ 1. | Tingsetan 1921. | 1. árg.

Ólavsøkudag 29. juli kl. 1 s. p. kom løgtingið saman.

Amtmaðurin bar fram heilsu frá kongi og drottning til løgtingið og Føroya fólk, og mælti til at senda teimum soljóðandi telegram:

„Færøernes Lagting sender Deres Majestæter sin hjerteligste Hilsen med Ønske om en lykkelig Hjemkomst."

Tað var samtykt.

Leygardag 30. juli.

Fylgjandi sakir vóru til 1. viðgerð:

Búnaðarlógirnar, tarvahald, bróstsjúka hjá neytum, karantenulógin, dr. Jakobsens legat, handilsreisandi. Tær vóru beindar til ymsar nevnðir.

Mánadagin 1. august.

Løgtinglógin.

1. viðgerð.

Amtmaðurin greiddi frá sakini: Hon kom soleiðis frá tingi ífjør, at uppskotið frá 1918 var samtykt óbroytt. Hetta er nú aftirsent frá justitsministeriinum, sum „fastholder det tidligere Indtagne Standpunkt, hvorefter Forslaget ikke egner sig til at ophøjes til Lov." Ístaðin fyri hevur ministeriið gjørt eitt nýtt uppskot til løgtingslóg, har amtmaður og próstur fara utav tingi sum fastir limir, valdømini verða umløgd, og „mandatini" verða sundirbýtt eftir nýggjum reglum.

Rasmus Rasmussen vísti á, at bæði partiini á løgtingið síðan 1915 hava sett uppskot fram til broytan av løgtingslógini, sum ganga beint ímóti hvørjum ødrum. Sjálvstýrismenn hava gjørt eitt grundarlag til at byggja eitt fólkavalt, fullveldigt løgting upp á, sambandsmenn leggja onga vekt á tað, men vilja tó skipa so fyri at valordningin og tílík utanumsverkir skulu koma í eitt annað lag. Báðir partar eru síðan farnir meir og meir til hvør sína síðu, meining stenður móti meining og einki útlit er til at nakar av pørtumum vil fíra.

Sambandspartiið hevur gjøgnum hesi ár roynt uppá allar mátar — allar lógligar matar, í hvussu er — at skaffa sær fleirtal á løgtingi, men tað hevur ikki borið í lag. Nú er einki eftir at gera hjá teimum utan at broyta lógina, skulu teir fáa fleirtal, og ráðarikt sum partiið er beteinkir tað seg ikki uppá tað. Og sambandið hevur sera góðar útsiktir til at fáa lógina broytta, ætlin tað so er fleirtal ella minnital. Eg forstandi í grundini ikki, hvat teir ynskja at koma í fleirtal fyri; teir fáa sín vilja við Danastjórn kortini. Hetta kann einans forklárast sum eit útslag av forfeingiligheit, „honnet ambition, og

soleiðis mugu vit siggja teirra ætlan við hesi broytan av lógini. Tí kunnu álvarsamir menn ikki taka støðu til uppskot teirra útfra álvarligum sjónarmiði.

Seinast henda sakin var borin fram her á tingi av hr. Effersøe kom hon í meira ógreiddum skili; nú hava dugnamenn sett betri skil á. Ætlan við uppskotinum er, at partíini skulu njóta fult rætvisi til at fáa teir menn, sum tey eiga eftir veljaratalinum. Hetta er sjálvsagt bara gott; tað má vera óður maður, sum mótmælir tí. Men eg kann ikki nokta fyri, at mær tykist, henda rættvisisrørslan er komin heldir bráddliga á teir. Vit hava einki merkt til hana fyrr, tá sambandið var í fleirtali.

Taka vit hetta uppskot teirra og anvenda hesa útrókning uppá avsteningin til løgtingsvalini í 1912—14 t. d., hevði úrslitið verið heilt øðrvisi enn tað tá var. Men tá rørdist ikki rættvisiskenslan í hesum monnum; tá var alt í ordan. Tað kann sigast at vera undarligt, men óforstáiligt er tað ikki. Og eg skuldi einki sagt til tað heldir, um teir ikki so ofta høvdu ropt upp um sannleika og rættvisi. Tí er tað uppá sitt pláss at draga tað fram her.

Tað, sum mest fellur í eyguni við hesum uppskoti, er ólvað hin tilsetlaða umskipan av valdømintim. Ætlan er at fáa 5 valdømir í staðin fyri tey 7, vit hava: Vágar og Norðstreymoy skulu kastast saman í eitt og líkaleiðis Sandoy og Suður-Streymoy. Her er einki hensyn tikið til tær ógviliga ymisku „ser-interessur", sum gera sag galdandi í hesum ymisku landspartum; Sandoyin t. d. hevur jú heilt aðrar „interessir" enn Havnin og yvirhøvir Suðurstreymoy, og nakað líknandi — tó í minni máli — kann sigast um Vágoy og Norðstreymoy. Eg dugi ikki at fata at henda virkan fyri at burtirskaffa tað kommunala skal finnast hjá sambandinum; hevði tað verið sjálvstýrisflokkurin, ið kom við hesum, so kundi eg betri fata tað, tí okkara uppgáva er at gera løgtingið tíi eitt fólkating, meðan sambandið vil gera løgtingið bert til eina kommunala institution. Tað hóskar tí illa um somu leið at vilja burttaka tey kommunalu eyðkennini, íaitfail yvirfyri Sandoynni. Tað kann væl ikki vera tað, at teir eru óndskapsfullir og serliga vilja skrubba Sandingar?

Vit sjálvstýrismenn ynskja sjálvsagt eina rættvisa valskipan. Og vit vilja ikki vikja fyri at ganga vítt í so máta. Men vit vilja ikki bert tað. Hetta er ein lítið betýðandi spurningur, tá hann stendur einsamallur. Vit mugu krevja fyrst eitt frítt og fullveldigt løgting — uttan tað er alt tos um rættvisi og tingmanna frælsi tað seina møsn. Hvat skulu vit við eitt ting, sum einki ræði eigur, hvat nyttar tað yvurhøvur at hava menn sitandi her og spæla „løgting", tá alt tað, teir samtykkja, verður virt fyri púra einki av teimum, sum ráða! Vit kosta jú nógv árliga — hví ikki heldur taka tingið av og uppgeva okkum til frenmanda vælvild og liva av teirra náðum? Tað loysir seg ítið sum nú er at seta eitt so moderna valgapparat í gongd — tað er bara at kasta fólki bos í eyguni.

Nei, vit vilja ikki fremja hesa sak á tí grundarlagi, har hon fyriliggur, men á tí grundarlagi, sum fleirtalið samtykti í 1918; vit vilja skaffa okkara tingi tey rættindi, sum natúrliga mugu krevjast fyri at liva sum frælsir menn í landinum. Síðani kemur alt hitt aftaná. Nú veit

eg væl, at sambandsmenn siga — tað hava vit ofta nokk hoyrt — at sjálvstýrismenn duga ikki at ráða, men høvdu teir so av illum torað at sagt: *Vit* duga at ráða, so kundi man tikið hattin av fyri teimum. Men teir vilja hava ræðið her — ikki fyri at kunna ráða sjálvir, men fyri at kasta alt ræði frá sær yvir til fremmindar.

Vit eru ikki sinntir til at gera nøgluna, áðrenn vit hava smiðað bátin. Tað mugu sambandsmenn um — viss teir eru førir til tess. Og teir eru førir fyri ti, *tá amtmaðurin á tingi hjálpir teimum.*

Eg skal mæla til at sakin verður beind til eina 7-manna nevnd.

Andr. Samuelsen helt ikki, at tað hevði verið nøkur grund hjá sambandspartiinum at gera vrevl um valgordningen fyrrenn aftaná løgtingsvalgið i 1918; tá hevði valglógin vist, at hon tillat einum minnutali at fáa fleirtal á tingi, og tað var ov harmiligt. Hann hopaði ikki at sjálvstýrismenn nakratíð fingu fleirtal millum veljararnar, men tað kundi tó tonkst, og so kom henda ordningin eisini teimum til góðar.

Uppskotið var eitt gott forhandlingsgrundarlag. Mær dámar ikki hesa samanlegging av valgkredsunum; sum góður konservativur maður haldi eg uppá tað bestandandl. At amtmaðurin skal fara út av tingi sum sjálvskrivaður formaður, og tingið sjálvt skal velja sín egna formann vil lætt føra til, at hesin fær nógv at gera og má løna vel, eftirsum hann helst má yvirtaka alt amtmansins tingarbeiði millum samtingarnar. Sum standurin er í eygablikkinum, eru vit ikki førir fyri at pátaka okkum nýggjar byrðir.

Tá vit siggja útyvir henda standin, sum er so ringur, at vit ivast í at halda tveir referentar, sum tó bara kosta góðar 1000 kr. tilsamans, hvat høpi er so í hesum gomlu travarinum um, at vit skulu hava sjálvstýri og gera alt einsamallir! Hetta er at kasta fólki bos í eygum. Men tað, sambandsmenn hava fyrisligið, tað er ikki bos: eitt fólkavalt ting, ein rættferdig valglóg, tað er nakað, fólk kann forstanda.

Rasmus Rasmussen heldur, at vit kunnu líkagott geva okkum upp til almindiliga vælvild og liva av náðum; vit fáa einki ígjøgnum kortini. Nei, tað er eingin grund til. Sjálvsagt mugu vit rokna við hjálp til sjálvhjálp frá statinum, og tað er nakað, sjálvstýrismenn eisini átti at spekulera í.

Effersøe vildi iata hr. Rasmussen vita, at hann (Effersøe) í øllum førum var fult so „greiður" sum hr. Rasmussen. Tað vistu øll, sum kendu seg. Annans segði hann:

Saa fremstiller Hr. Rasmussen os som Folk med honnet Ambition. som de latterlige i Modsætning til hans Partifæller, som er de alvorlige Mænd. Det turde dog være et Spørgsmaal, hvem der har mest af honnet Ambition, om det ikke er de Folk, der opstiller et saadant Gøglebillede som det, at Lagtinget skal være selvstyrende, lovgivende, paatage sig alle Opgaver, og at det færøske Folk dog skal kunne leve lykkeligt. Hr. Rasmussen siger, at vi kaster Støv eller Sand i Øjnene paa Folk, men det er netop d'Hrr., der gør det, naar de bibringer Folk den Opfattelse, at vi er i Stand til at lovgive og administrere Færøerne som et selvstændigt Land, og at vi kan skaffe de nødvendige Midler, der er nødven-

dige dertil. Vi ved, at det ikke er Tilfældet. Jeg skal villig indrømme, at den Ordning, vi har, ikke er tilfredsstillende, men den er i Øjeblikket nødvendig, den eneste, vi kan bruge, hvis vi ikke vil kaste os ud i det uvisse.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om en retfærdig Valgkredsordning vilde det eneste rette være, om Færøerne blev lagt sammen til *en* Valgkreds, og man saa søgte Forskellene udjævnet ved Tillægsmandater.

Paturssøn helt tað vera nóg galið, at Suðurstreymoy var eitt valdømi saman við høviðsstaðnum, men hvat so, tá Havnin skal leggjast saman við Sandoymi, Skúoy, Dimun, Skarvanesi o. s. fr. Hvussu kunnu teir hava somu mið, somu ætlan um viðurskifti sum høviðsstaðurin! Hann átti at verið eitt valdømi fyri sær.

I 1919 tilbjóðaði ministeriið at seta eina nevnd til at samráðast um okkara uppskot til nýggja løgtingslóg, nú fáa vit bara kort nei — eingin grund, eingin ávising hví. Tí kunnu vit einki gera við hetta mál. At taka við eini rættvísari valskipan, soleingi vit hava eitt rættsleyst ting, tað er ikki annað enn bos.

Annans gleðir tað meg stórliga at hoyra Effersøe nú ganga við, at tann ordning vit nú hava ikki er „tilfredsstillende". Tað hevur hann ongantíð vilja verið við fyrr. Líka frá 1906 og til henda dag hevur hann staðið fast uppá, at hesin ordningur var, sum hann átti at vera.

R. Rasmussen visti á, at Effersøe við hesum hevði játtað einum høviðspunkti í sjálvstýrisprogrammínum; hann hevði altíð fyrr hildið uppá, at løgtingið bara var „ráðgevandi", nú siglr hann, at hesin ordningur er ikki so heilt góður kortini. At hann skuldi verið „neyðvendigur" veit hann einki um; hvatið neyðvendugt er í ár nýtist ikki at vera neyðvendugt at ári, og er tann neyðvendigheit til, so er hon skapt av teim forholdum, sum sambandsmenn upprætthalda.

At Effersøe kallar sjálvstýriskrevjingin fyri „Gøgleri", t. v. s. tað sama sum luft, humbug, nakað sum einki er í, er nakað djarvt av honum. Hetta rørilsi er runnið av nationalum huga, og tað skal hr. Effersøe vara seg fyri at kalla „Gøgl". Tað er ovnogv avgjørt.

Poul Niclasen dámdi ikki at leggja Suðurstreymoy og Sandoy saman, men helt harimóti, at man skuldi fingið Havnar bý útskiltan fyri seg. So kundi Kalbak og Dalarnir kanska verið lagdir til Norðstreymoy, Nolsoy, Kirkjubø, Velbastað, Hest og Koltir til Suðurstreymoy.

(Sakin var beind til eina 7-manna nevnd).

Skytalógin.

1. viðgerð.

Amtmaðurin greiddi frá sakini: Justitsministeriið vil ikki, at hin danska prestalønningsfondin skal betala útreiðslirnar til prestaflutningin; tær skulu páliknast meinigheitunum í Føroyum. — Útreiðslurnar tit sýslumannsflutning, sum løgtingið betalir, vil ministeriið áseta.

Mortensen helt ,tað vera ónatúrligt, at ministeriið skuldi ráða fyri, hvussu nógv løgtingið skuldi betala í gottgerilsi til sýslumenninar

fyri flutning. Teir høvdu hegartil sent sinar rokningar beinleiðis til tingið, sum so avgjørdi tað. Hetta mátti tingið framvegis halda fast uppá.

At løningsfondið betalir prestaflutningin, er ein natúrlig fylgja av, at prestagóðsið er tikið frá okkum og lagt inn undir stiftsmidlarnar. Heldir ikki hesum mugu vit víkja frá.

Effersøe mátti krevja av prestunum, at teir ferðaðust bíliga og ikki sum stórir harrar.nn. Teir høvdu nú so góðar inntøkur, at tað gjørdi teim ikki mun, um teir eitt ár roknaðu sær ovlítið til flutningsgjald.

Sýslumonnunum var tað henlari at fáa nakað vist ásett av statinum, enn at løgtingið skuldi setia um, hvat teir teir skuldu hava.

Patursson var bilsin yvir, at *flutningslógin* skuldi vera millum tær nógvu aftirkastaðu sakir, sum hesir báðir góði menn høvdu borið fram fyri Danastjórn. Í 1906 lýsti Effersøe fordømilsisdóm yvir hann (Patursson), tí hann ikki hevði framt skytslógini. Síðan hevur Effersøe haft fleirtal og verið niðri ár undan ári, men skytslógin kemur aftir ferð eftir ferð.

Effersøe hevði givið teim donsku „stiftsmidlunum" alt okkara prestagóðs, nú var tað hansara plikt at syrgja fyri, at teir avhalda allar utreiðslur til prestarnar. Ikki eitt oyra lata vit til prestarnar, fyrrenn vit hava fingið prestagarðs jørðina aftir.

Próstin helt ikki, at prestarnir kundi sigast at ferðast ovdýrt. Teir ferðaðust á tann gamla ólagaliga mátan, meðan aðrir fingu sær góð før at ferðast við.

M. Samuelsen visti á, at teirra prestur kravdi 8 manns við sær, tá hann fór við báti, og 3 manns at bera, tá hann fór til gongu. Tað var ikki at ferðast biliga.

(Sakin var beind til nevndina viðvikjandi løgtingslógini).

Leynar sum hvalvág.

1. viðgerð.

Guttesen bað tingið taka væl móti hesi sak. Dømir høvdu vist, at grind kundi doyggja á Leynum, helst ein lítil grind, sjálvt um tað er brimpláss. Í góðum veðri var tað heldur nógv fyri at seta alt apparatið í Vestmanna, nót og tilíkt í gongd fyri eina lítla grind.

M. Samuelsen spurdi, hvi grindir altíð vóru riknar inná Vestmanna — forbi Leynar; tað mundi helst vera tí, at Leynar ikki egnaði seg til hvalvág.

Hann hopaði, at útvalgið í hesi sak vildi hugsa mest um almanna gagn.

(Sakin var beind til eina 3-manna nevnd).

Amtmaðurin læs upp soljóðandi telegram, sent frá Sorgenfrihof 30. juli.

„Vor hjerteligste Tak og Genhilsen til Lagtinget.

Christian R."

Tírsdag 2. aug.

Sakin um tingskrivarar.

1. viðgerð.

Effersøe mælti til at samtykkja soljóðandi viðtøku:

„Lagtingets Beslutning af 14. September 1920 ang. Lagtingstidende sættes ud af Kraft".

Uppskotið fell burt av tí at ov fáir stemmaðu fyri.

Lán til Puglafjarðar kommunu.

Soljóðandi uppskot var samtykt:

„Amtmanden anmodes om at meddele den begærede Approbation."

Salg av grundstykki í Vági.

Einsljóðandi uppskot var samtykt.

Rennistrongur við Vágseiði.

(Sakin var beind til figgjarnevndina).

Mikudagin 3. august.

Um bygging á stykkinum við radio-stationina í Havn.

R. Rasmussen greiddi frá sakini. Havnar kommuna eigur eitt part av tí stykkinum, stasjónin stendur á. Telefonin hevur pliktað seg til at erstatta kommunini tað prístap, hon vil líða av tí, at hon ikki sleppur at selja burtav til byggigrundir, sum ministeriið sigur korta nei fyri. Telefonin má tí betala kommununi 4700 kr. í erstatning fyri eina vidd og so umfamt fyri eitt annað stykki, sum telegrafvesinið eisini hevur tikið sær rætt yvir. Sakin hevur stóran týdning og røkkur langt.

Paturssøn helt, at tað var ein løgin orðningur, ið gjørdir var, tá „Stóra nordiska" fekk hesa støðina. Vit hava goldið fyri hetta stykki, latið statin fáa tað til ogn og mugu nú betala aftrat í dýran dóma umfram, at vit aftir skulu lata teir fáa eina nógso stóra vidd aftrat. Tá talað var so nógv um peningaligan órøkjuskap her á tingi, so mátti hetta kallast órøkjuskapur, og tað við lit. Frægari mátti tað verið um vit høvdu tikið støðina sjálvir, og so fingið tað tilskotið, ið givið var í sínari tíð til tráðleysa telegrafering í Føroyum.

Annars hevði tað verið hent at kunna sað eitt yvirlit yvir inntøkur og útreiðslur hjá „Stóra nordiska" av tí tráðleysa samband inum við Suðuroynna.

Amtmaðurin upplýsti, at „Stóra nordiska seinasta ár her hevði haft eitt undirskot uppá 15,000 kr., sum var bilvið gottgjørt av statinum.

Effersøe minti á, at táið Suðroyakaðalin var slitnaður, stó okkum eitt av tveimum í boði: at taka við tráðleysari telefon frá Poulsens selskapi ella tráðleysan telegraf frá „Stóra nordiska". Hitt fyrra var tá ov lítið royn til at geva seg í holt við. „Stóra nordiska" hevur ikki spunnið silki við hetta samband og verri hevði tað verið um vit høvdu haft tað. Nú var hin tráðleysa telefonin komin so vel á veg, at hon kundi nýtast her.

Paturssøn ivaðist ikki í, at vit høvdu kunnu arbeitt nógv biligari enn „Stóra nordiska" við tí tráð-

leysa og kundu teir fáa undirskotið aftirrindað frá statinum, so fingu vit tað væl eisini.

Viðvíkjandi spurninginum, sum her liggur fyri, mátti tað verið sjálvsagt, at vit biðja statin gottgera okkum hesar pengar aftir, eftirsum hann hevur fingið hesa grundina frá okkum.

(Sakin var beind til figgjarnevndina).

Havnasakin.

1. viðgerð.

Amtmaðurin greiddi frá sakini. Tað sum nú eftir stó var, at amtskommunan tók sær uppá at standa inni fyri tí fimtingi, sum kommunirnar skuldu útreiða til havnirnar. Sumar kommunir vóru heldur skuldbundnar, og skuldin var vaksin nógv síðan ífjør hjá einkultum sum t. d. Vágs kommuni. Tað eru nógvar pengar, talan er um, men teir skulu ikki útvegast fyrrenn aftaná, at alt er liðugt. Og tá kann væntast, at viðurskiftini eru batnaði.

J. H. Poulsen mælti til at beina sakina í eina 5-manna nevnd.

Patursson vísti á, at sakin viðvíkjandi havnini í Havn nú lá øðrvísi fyri enn ífjør. Tá skuldi Havnin lata $^1/_{10}$ pengunum — kommunan helt seg heldur ikki føran fyri at lata meira; nú skal hon lata ⅕! Og so skal løgtingið nú bera ábyrgslu — garantera — fyri Havnina; tað hevur ikki verið síður fyrr. Men hava vit sagt a, so mugu vit væl siga b, og tað vita vit, at so skjótt, om hetta er gjørt, so vilja krevjingar koma hegana um at fáa gjørt nógv meiri aftrat Longu nú liggja onnir tilík arbeiði fyri ymsa staðin í Føroyum — peningasummurin, sum løgtingið skal bera ábyrgslu fyri, kann lætt bliva tvífaltur. Løgtinginum tørvar pening, men tað hevur onga atgongd til at vinna sær inntøkur — tað er noktað okkum harniðri. — Skulu vit hava lán, so vil ein slík ábyrgsla svekka okkum nógv í so máta. Ein skuldi tó tonkt, at vit sluppu undan, at alt landið garanteraði fyri hvørja einstaka kommunu. Her skal løgtingið, sum annars einki virði hevur, halda fyri, her skulu allar Føroyar setast í pant!

Eg dugi ikki at siggja, hví hitt danska stýrið krevur harðari treytir av Havnar bý enn av nakrari aðrari sókn. Og táið henda havnin stendur í gerð, tá skal Havnar kommuna einki hava at siga uppi í. Men Havnin skal kortini betala alt undirskotið, sum staturin kann koma at fáa. Eg vil biðja nevndina hava hetta í huga í samanburði við tær útreiðslur, vit seinri kunu fáa til ymsar fyritøkur.

A. Samuelsen var fegin yvir, at Havnin slapp við at betala ⅙ móti, at staturin lettur gera anleggið, og at hesin posturin ikki skal latast, fyrrenn havnin er liðug. Patursson vildi bara gera sakina politiska. Hann forstóð ikki, at man kundi vera beteinkiligur í hesi sak, tá man í eini aðrari hevði slongt hundratals túsind krónur á sjógvin.

Effersøe vildi stáa fast, at var tað ovlitið, at staturin lat ⅘ ella o. u. 3 milliónir, so betalti tað seg ikki yvirhøvir at byggja hesa havnir. Havnin var ikki verri stødd enn hinar kommunirnar, tvørtímóti, nógv betri. Hon stendur fríari. Men hann trúði ikki, at nakar býráðslimur fór at vera so tápuligur at stemma fyri, at

kommunan skuldi taka havnina. Paturssons tala var bara politikk.

Patursson: Tað er øllum kunnugt, at man ikki hampuliga kann tala um eina sak her i tinginum, utan at Andrass Sámalsson leggur okkurt ilt undir. Nú byrjar Effersøe sama sið.

A. Samuelsen: Nú hevur Paturssen uppnáa tað hann vildi, fyri at hann skuldi fáa eina grund til at sleppa sær burtúr, tá stemmast skal um sakina.

Nyh. Debess vildi mótmæla ti sum Effersøe segði, at tað eru tápuligir menn i Havnar býráð, sum vilja, at havnin skal yvirtakast av kommunini. Býráðið hevur eina aðra støðu nú enn ifjør, ti tað sær, at tað noyðist at taka ⅙ part, um havnin skal koma i lag.

Effersøe hevði ikki sagt, at teir núverandi býráðslimirnir vóru tápuligir, tað var fyrst táið spurningurin um kommunála havn eina ferð seinri kom at leggja fyri, at hann ikki trúði, nakar býráðslimur fór at vera so tápuligur at stemma fyri kommunalhavn, ti tað vildi verða til størsta forderv fyri kommunina.

Debess: Tá tað i framtíðini vil vera tápuligt at stemma fyri kommunalhavn, so er harvið sagt, at teir eru tápuligir, sum hegartil hava arbeitt fyri ti. Men hatta liggur ovlangt úti til, at Effersøe kann siga nakað um tað.

(Sakin var beind til 5-manna nevnd).

Hósdagin 4. august.

Lóg um arvagjald.

1. viðgerð.

Amtmaðurin greiddi frá, hvussu ministeriið hevði tikið við uppskotinum frá løgtinginum.

Mortensen var fegin við, at rikisstýrið er samsint i at broyta tær reglur, vit hava um arvagjald, ti tað arvagjald, vit hava i Føroyum, er nógv ov lágt. Vit áttu ikki at lata hesa lóg støgga av tí, at ministeriið ikki var tinginum heilt eftir vild, men vera fegnir um, at teir harniðri tykjast vera sinnaðir til at lata løgtingið fáa inntøkur og vóna, at ministeriið eisini vísir sama sinnalag i øðrum málum, sum sipa til at fáa tinginum meira pening.

(Sakin varð beind til serliga nevnd.)

Sjúkhús í Vestmanna.

1. viðgerð.

Guttesen greiddi frá sakini. Løgtingið samtykti einmælt ifjør at søkja um studning frá statinum til sjúkhús i Vestmanna; sakin er ongalið komin longur enn til ministeriið, og haðani er hon nú aftursend við ti svari, at ministeriið, fyri fyrst ið hvussu er, ikki finnur anleidning til at søkja andragandið bevilgað. Ein kundi tonkt sær eitt svar, sum beyð til forhandling um sakina, men hetta er stutt og greitt; korta nei!

Rimiligt styðjar ministeriið seg til sunnheitsstýrið i hesi sak; tað er ímóti henni, og tað eitist at vera lokalkent, eftirsum her vóru nakrir útsendingar uppi ifjør. Teir komu

til Vestmannar eitt kvøld í myrkri og fóru beinan vegin inn til doktarin. Her løgdu teir seg væl at sova. Morgunin eftir fóru teir avstað aftur, áðrenn ljóst var, og eingin var uppi í bygdini. Eg veit ikki, um teir júst kunnu sigast at vera serliga lokalkendir í Vestmanna.

Hvussu ríksdagsmenninir hava arbeitt í hesi sak, var ikki gott at døma um, men úrslitið var bedrøviligt. Vónandi fór løgtingið eina ferð enn at taka undir við Vestmenningum.

Effersøe trúði ikki, at sakin kundi verða framd, utan so, at løgtingið sjálvt tók djúpt í pungin, men har var nokk einki at taka eftir. Eitt sjúkhús kostar nógv at byggja og er dýrt at halda. Hann ivaðist eisini í, at Vágafólk fór at søkja til tað, At biðja statin seta hetta sjúkhús upp, var nakað heilt nýtt, og sakin gjørdist enn meira trupul av tí, at einki var greitt frá, hvussu hinir pengarnir, ið tørvaðust, skuldu útvegast. Vestmanna kommuna hevur stórar skattabyrðir til vegir; teir áttu helst at blivið gjørdir lidnir. So var jú eisini talan um at byggja eina havn har; tað fór ikki at kosta minst. Hvat var viktugari: at gera vegirnar lidnar, at fáa eina góða havn ella byggja sjúkhús? Tað var ilt at siggja, hvaðan ailir hesir pengar skuldu koma.

M. Samuelsen væntaði ikki, at Vágamenn viidu lata stórt til sjúkhús í Vestmanna, tá teir kundu vænta at fáa eitt í Vágum. Hann bað tó løgtingið gera sitt besta í hesi sak.

Guttesen vísti á, at allar Vágernar, serliga Sørvág, hava høgligast til eitt sjúkhús í Vestmanna. Tá fólk høvdu teknað seg fyri so mikið sum 7000 kr. til tað, so átti tað tó verið at roynt at fáa ilag. Hann vónaði, at Effersøe fór at stemma fyri ti.

Paturssen helt tað vera eyðsýnt, at Vestmanna tørvaði sjúkhús eins væl sum Klakksvík og Trongisvág. Effersøe plagdi altíð at siga, at staturin skuldi hjálpa okkum við teim størri fyriløkum — so má hann væl eisini gera tað her. Tá hann á sinni stillaði seg til ríksdagsmann, lovaði hann at virka fyri, at vit fingu klárari beskeð niðri frá. Men tað beskeð, vit enn fáa, er bara hetta: „Paa Grund af foreliggende Omstændigheder ser Ministeriet sig ikke i Stand til at" o. s. fr.

A. Samuelsen meinti, at tað var greit beskeð, tá ministeriið segði: Vit kunnu ikki lata hesar pengarnar. Sakin lá ikki klár frá løgtinginum; hvør skuldi betala undirskotið? Og hví skuldu vit júst velja ta ringastu tíðina til at byggja? Um tvey ár kundi húsið kannska byggjast fyri helvtina av hesum peningi.

Tað var ein stórur vinningur fyri Vestmanna, at teir fingu „kredaleka", og nú er avgjørt, at hann skal fáa eini betri hús. Tað skuldi Guttesen páskjønna.

Man kundi saktans senda sakina niðuraftur, — so fekk Guttesen og hansara partí tað at agitera við, at nú høvdu vit eina ferð enn fingið eina góða sak aftirsenda. Men tað gagnaði ikki sjúkhúsinum í Vestmanna.

Effersøe harmaðist um, at Paturssen og Guttesen tosaðu agitatoriskt. Hann hevði ongatið sagt, at staturin skuldi hjálpa okkum við øllum møguligum. Tað var meiningsleyst at krevja so nógv at statinum, sum vit gjørdu. Hevði Paturssons politikkur ráðið, so fingu

vit ikki eitt oyra frá statskassanum til sjúkhús í Vestmanna. Guttesen hevði gjørt betri í ikki at spotta sunnheitsstýrið og ministeriið.

Paturssen kundi so væl fata, at ríksdagsmenninir nú vóru illa við og royndu at snúgva sær; teir høvdu lovað, at ríksdagurin vildi fremja teirra politikk, og nú hesi lyfti skuldu standa sin prøva, verður ein sakin aftirkastað fyri og onnur eftir.. Hetta var jú eitt óført fall. Effersøe hevði meira enn nakar annar skyldina fyri, at vit nú standa so illa, tí líka síðan 1906 hevði hann lagt seg í buktina fyri hvørjum tiltaki til at vinna tinginum nakrar inntøkur.

Konoy bað Andr. Samuelsen greiða frá, hví vit ikki kundi senda sakini aftur í tí skili, hon er í. Teir høvdu sitið saman í nevndini um sjúkhúsið, men tá tosadi hann einki um skiliið, og svarið frá ministeriium segði heldir einki um skiliið.

Guttesen dugdi ikki at fata, hvar tað var, hann hevði tosað politiskt ella spotta sunnheitsstýrið. Hann hevði bara greitt frá, sum var. Bevilningin til doktarahúsini hugsaði hann ikki, Vestmenningar vóru so ógviliga fegnir við.

A. Samuelsen trúði ikki, at tað var av interessu fyri sakini, at Guttesen vildi halda hana í lívi, tað var bara fyri at kunna agitera við henni. At biðja ministeriið nú um 160,000 kr., tá man um tvey ár kanska kundi byggja eintriðing biligari, tað bar gott til!

Guttesen helt tað ikki vera nøkur ólukka, um pengar vóru til í meira lagi, tá man fór at byggja. Andrass Sámalsson nýtti ikki at frykta fyri, at man kundi fara undir at byggja á sama tíð sum man søkti; tað vóru trý ár, síðani man byrjaði at søkja til sjúkahúsið í Havn. Annars vildi alt bliva útbetalt eftir rokning, so hann skuldi ikki bera baugheit fyri, at pengarnir ikki blivu brúktir til tað, sum teir vóru ætlaðir.

Konoy var bilsin yvir, at A. Samuelsen ikki vildi klárleggja, hvussu man skuldi bera seg at fyri at fáa Vestmanningum sjúkhús: At tað var neyðugt, hevði man teirra orð fyri, sum vóru her sum útsendingar frá sunnheitsstýrinum; teir søgdu, at sjúklingarøktin her á her mátti gerast nakað álvarligt.

A. Samuelsen upplýsti, at grundirnar fyri noktilsinum deils vóru tey ringu peningaviðurskifti harniðri, deils hensýnið til driftina; vilja kommunurnar pátaka sær hana, vo var hin versti hindringur ivaleyst burtur.

(Sakin varð beind til fíggjarnevndina.)

Løgtingsskrivara-sakin.

(Síðsta viðgerð.)

Amtmaðurin læs uppskot frá Effersøe um at avtaka referatið.

Debess kravdi frágreiðing frá Effersøe um, hví hetta uppskot skuldi setast undir avstemning; tað var ónýtt.

Effersøe helt hetta vera eitt „hensigtsmessig" broytan í tí samtykt, sum fyrr var gjørd í tinginum.

Amtmaðurin helt ikki tingið hevði ráð fár at bera útreiðsiurnær til referatið og ætlaði tí at stemma fyri, at tað helt uppat fyri fyrst.

Paturssen visti á, at uppskotið

hjá Effersøe gjørdi onga broyting í tí, sum samtykt var ífjør um tingskrivarar. Hevði man ikki ráð til at halda tinngskrivarar, so hevði man heldir ikki ráð til at halda ting. Sambandsmenn høvdu uppskot um fleiri løgtingsmenn — har var ikki talað um „at sparc". Hetta verk, sum nú gerast skuldi, mundi helst vera fyri at gera fólk so dólsk sum møguligt, fyri at ein vissur politikur kundi vinna fram. Var ikki ráð til at fáa tað uppskrivað, sum talað bleiv, so er tað ikki so mikið vert, at tað eigur at verða talað. Hvi ikki heldur lata amtmannin gera alt!

Debess vildi ikki geva seg undir tað, at samtyktin frá ífjør fell burt av tí, at uppskotið frá Effersøe nú bleiv samtykt.

At royndin ífjør við at selja referatið fell so illa út hevði ymisar ársakir, sum ikki fara at ganga aftir. Tá vit kortini skulu kosta sakreferatið prentað — tað er einar 5—6000 kr. — máttu vit kunna einst um at lagt hesar 2000 kr. aftrat sum referantarnir kosta og tingið tað munliga referatið útgivið utan útreiðslur fyri tingið.

R. Rasmussen visti á, at sambandsmenn máttu koma við einum øðrum uppskoti, sum heinleiðis gjørdi samtyktina frá ífjør til einki

Amtmaðurin segði frá, at Effersøe var komin við einum broytingaruppskoti.

Winther helt ikki tingið kundi vera bekent at visa, at tað var komið so langt aftur á hondina, at eisini henda fyriløka náetti detta burt. So var alt virði farið frá tinginum. Her fell ein sakin aftaná aðra niðurfyri bakka ár undan ári, tí ongir útvegir vóru gjørdir fyri at fáa inntøkur til tingið. Man hevði nú á døgum allarminst ráð til at lata samfundsmaskinartið støgga av trot uppá pengar; tað mátti haldast í gongd, og pengarnir máttu skaffast.

At taka referatið av, vildi vera — um ikki ein skamplettur — so ein vanvirðislig minkan fyri tingið.

Paturssen læs upp broytingaruppskot frá sjálvstýrisnonnum um, at tingtíðindið bleiv prentað og útgivið av prentsmiðju „Frams" utan aðra útreiðslu fyri tingið, enn at tað lønti skrivararnum og legði pappir til.

Poul Niclasen kundi ómøguligt stemma fyri hesum uppskotinum. Fólk í Føroyum interesseraðu seg einki fyri hesum refaratinum.

Paturssen helt, tað mátti ráðtt um eina mest ár, nú so stór mál vóru fyri sum t. d. skattamálið, at latið fólk úti um landið fáa at vita, hvat teir einstaku tingmenn hava sagt um hesar týðningarmiklu spurningar. At spara uppá tær fáu krónir, her var talan um, var at spara uppá skillingin og lata dálarin leypa.

Effersøe segði, at fólk løgdu einki í hetta referatið, tí tey hildu tað ikki vera áltandi — tað var fargað, og tað mátti tað vera. Hann vildi ikki vita av tí, einki sum helst hava við tað at gera.

D. Danielsen hevði hoyrt fólk siga, at tá tey lósu referatið so var tað, sum tey lósu tær bestu lestrabøkur. Tað vildi ivaleyst inn skrenka tær longu ósakligu taluarnar á tingi, um referatið fór burt.

(Stemmað var um broytingaruppskotið frá Paturssen o. fl., sum fall við tað, at amtmansins stemma gjørdi munin.

Síðani var uppskotið frá Effersøe samtykt við 11 st., 11 stemnaðu ikki).

Friggjadag 5. august.

Frágreiðing frá telefonnevndini.

1. viðgerð.

R. Rasmussen visti tingmonnum til ta frágreiðu, ið frammi lá frá milluntinganevndini.

Sum øllum kunugt var einki svar komið frá ministeriinum uppá umsóknina, sum tingið sendi ífjør um at fáa studning frá statinum til nýanlegg og dupult-linjur, ein studning, sum ivaleyst allir høvdu rokna við. Um henda sak ikki var komin vegin fram fra amtinum í rættari tíð, ella hvat ið var blivið av henni visti man ikki. Andragandini vóru nógv, og mang av teim krevja sjókaðal.

Nevndin hevði tí roynt at gjørt útvegir fyri at fáa tráðleyst samband í lag, og tessvegna vent sær til hitt danska fýrvesini. Men tóat fýrvesinið hevði tráðleysan telegraf á hvørjum fýrskipi var svarið eitt púrt avslag. Ná, fýrvesinið hevði nú ongatíð gjørt ovnógv her í Føroyum. So var at royna okkurt annað. Nevndin var komin í brævaskiftið við eitt selskap, sum kallaðist „Internationalt radio-telegraf & telefon co.", og hevði skrivað til teirra um at uppgeva prisir o. a. viðvíkjandi tráðleysum telegraf- og telefonstøðum. Teir høvdu verið sera beinasamir og givið fullgott beskeð. Tað var ein høviðssak í okkara telefondrift at fáa henda spurning ordnaðan, so samband við Sandoynna, Nolsoy o. fl. kundi koma í lag. Hesir landpartar høvdu vist eitt ófatiligt tol øll hesi árini.

Min æraði síðumaður (Paturssøn) situr vist og hugsar við sær: Vit bóðu tykkum eisini gera nakað annað ífjør, at fáa undirsøkt káplini. Tað mál er einki gjørt við; vit hava samráðst við kønar menn, og okkara egnu fórnuft og funnið tað ógjørligt at fáast við. Kaðal-samband verður so ógviliga dýrt og altíð ósikkurt.

Paturssøn helt tað vera bæði syrgiligt og merkeligt, at einki skuldi vera hoyrt aftir frá hesum tilskoti, sum man so vist hevði titið á; vit vistu ikki, um vit fingu eitt oyra.

Hetta hóskaði illa við tað, vit høvdu rætt til eftir orðninginum, Effersøe fekk í lag 1907. Iðhvussu var, lovaði hann, skuldi vit fáa klárt beskeð og pappirini á borðið, har hann var settur fyri nøkrum. Nú er einki beskeð, eingi pappirir, og hann sjálvur rýmdur; stólurin stendur tómur. Tað er ikki *riddarligt* at halda so illa sínt orð.

Tað er eisini syrgiligt, at hin danska vitastjórnin einki vil gera til, at vit kunnu koma í samband við bygdirnar. Fyri hesum átti Effersøe eisini haft arbeitt í telegrafdirektoratinum; hetta mátti haft stóran týðning fyri vitarnar. Men her sær alt svartari ít enn nakratið, nú vit hava henda góða mann harnið.

At einki var gjørt við tað sum samtykt bleiv ífjør um at rannsaka spurningin, kundi illa forsvarast. Her var spilt so nógv tíð við tosi um æntin likindi mannu vera fyri kaðal ella ei, at ein maður hevði kunna verið løntur fyri tað.

Winther vildi biðja fólkatingsmannin geva tinginum upplýsing um hví einki var játtað frá stati-

num til telefonirnar. Tað kundi haft stóran týdning nú at kent ta støðn, bevillingsmyndigheitirnar her høvdu tikið Kravið um nýggjar telefonir var ongastaðni sterkari frammi enn frá sambandsmonnum, og løgtingið var sameint ifjør um hetta mál.

Ongastaðni er væl ynski um at fáa skil aftur á telefonsambandinum heitari enn í minum valdømi, men eingin klaga er komin frá okkum kortini; vit vita, at maðn ikki altið kann fáa sini ynskir uppfylt, tá viðurskiftini eru so ring, sum tey hava verið hesi árini.

Hvat atvoldin er til, at vit ikki hava fingið hetta tilskotið, kunnu vera ymsar hugsanir um; summi vilja halda, tað er, tí at sjálvstýrið er í fleirtali á tingi, men eg hopi ikki, at tað hevur haft nakra ívirkan. Telefonsakin átti at verið utanfyri partiini. Eftir tí forhistóriu, telefonin hevur haft, kundu vit vænta henda studning. Tað var jú sagt av fyrstan tið, at staturin hevði vilja lagt telefonirnar, um vit ikki høvdu verið so bráðir. Eg hugsi, vit høvdu sloppið at biða leingi.

Eg vænti mær nógv av hinum tráðleysa. Eg veit ikki, um Stóra nordiska hevur koncessión uppá hin tráðleysa telegrafin, men so hjálpur tað ikki at vit arbeiða utanfyri Stóra nordiska, dersum teir eru saman við statinum um kontraktforhold.

Kundu vit jár loyst telefonsakina so, at vit komu í samband við útoynar, so vóru vit komnir ónatúrliga langt. Eg vil takka formanninum í útvalginum, hr. Rasm. Rasmussen fyri tað óføra arbeiði, hann hevur lagt í hesa sak.

R. Rasmussen visti á, at vit ikki høvdu tær bestu royndir av samferdug, tá finanslógin var endað, arbeiðinum við Stóra Nordiska; tað hevði lyndi til at taka seg nakað væl betaltan. Vit høvdu staðið okkum fultso væl við at átt driftina sjálvir.

Paturssen vildi mæla til, at alt kom undir sama stýri, sum tráðsambandið er.

A. Samuelsen kundi upplýsa, at yvirveyilsini um hesa sak ikki vóru Hon kravdi langt yvirveyilsi. Men vit høvdu onga grund til at vænta at fáa hesar pengarnar. Tá teir harnið'ri sóu okkara dispositiónir, so kundi eingin trúgva, at vit trongdu til pengar. Samtíðigt við, at vit smitaðu hundraðir túsundar krónir burt, bóðu vit statin um 50,000 kr.!

Paturssen var bitsin við at hoyra at ministeriið nú vildi hevna tað, at sambandsmenn í sinari tíð tveittu 100,000 kr. burt í Suðroyafjørð. Hann hevði skaffað studning til tráðleyst samband við Suðroynna; tað drupu sambandsmenn og løgdu kaðal í staðin. Men slikt mátti Andrass Sámalsson lagt við.

A. Samuelsen visti, at Paturssen altið hevði verið býttur, men tað var dupult harmiligt, at hann skuldi vera líka býttur enn, aftaná at hann (Samuelsen) hevði arbeitt uppá hann í 14 ár. Paturssen mátti tó forstaðið somikið, at tað var skipakeypið hann meinti, tá hann nevndi tær hundrað túsindir av krónum, sum vóru burtir smilaðar. Býttar menn vildi hann ikki tosa við.

Paturssen vildi ikki biðja formannin pátala Andras Sámalssons óhøviskheitir, tí so fekk formaðurin einki annað at gera. Høvdu sambandsmenn ráðtt við skipakeypinum, so hevði Løgtingið latið ½ millión til tað ístaðin fyri

250,000 kr. Tað var syrgiligt, at ministeriið skuldi noyðast at spekulera eitt heilt ár uppá, um vit skuldu hava hesar 50,000 kr.

(Sakin fór til 2. viðgerð.)

Leygardag 6. august.

Neyta- og rossatrygging.

1. viðgerð.

Matrass ráddi frá, at løgtingið styðjar hesa sak.

(Hon var beind til búnaðarnevndina).

Eftirgeving av eini bót.

1. viðgerð.

R. Rasmussen greiddi frá sakini:

Ein skipari av Strondum, Símun Rasmussen, er av rættinum dømdur til at bøta 800 kr. fyri at hava sliti telefonkaðalin millum Strendur og Saltnes. Hann hevur sent bræv til tingið, har hann biður um at fáa bótina eftirgivna og annans apellerar dómin til løgtingið.

Tað mest interessanta í hesum bræví er, at maðurin vendur sær til løgtingið í einum rættarmáli. Tað vísur, at bevistheitin um Føroya løgting sum hægstirættur í landinum ikki er útdeyð hjá Føroyingum. Eg veit ikki, hvat áskoðan hesin maður hevur í føroyskum politikki; hann er Eystringur, og har finnst nakað av-tí mest viðhaldandi við alt niðurarvað, fornt her í oynum. Soleiðis sum løgtingið nú er vorðið niðurbundið er her einki við at gera, men hetta er sera interessant, at hann — sum hann sigur — hugsar um at apellera til landsrættin, men vil fyrst royna løgtingið í vón um, at tað kannska kann skaffa honum rætt yvir øvrigheitini.

Effersøe kundi als ikki vera samsintur í hr. Rasmussens politisku betragtningum. Hesin maðurin apellerað ikki til tingið sum rættsinstans.

R. Rasmussen helt tað vera merkiligt, at Effersøe ikki vildi trúgva manninum uppá hansar orð. Maðurin skrivar: „Jeg kunde maaske appellere Sagen til Landsretten, men jeg foretrækker at appellere den til det høje Lagting". Og seinri skrivar hann: „Paa Grund af Dommerens Optræden har jeg ikke faaet Lejlighed til at forsvare mig." Maðurin klagar altso ein øvrigheitspersón her í landinum og heitur á løgtingið at taka sær av sakini. Hetta er aldeilis einki politiskt numar frá minari síðu, eg konstateri bara fakta. Hr. Effersøe hevur opinbert fingið hetta í rangastrúpan, at menn gera sakir politiskar, og so er tað neyvan nakar maður, sum í tað mál ger politikk úr øllum sum nettupp hann.

Johan Poulsen segði mannin, skípara Símun Rasmussen av Strondum, at vera ósekan, og visti á, at hann var blivin dømdur av sorinskrivarinum utan at hava fingið loyvi til at forsvara seg.

R. Rasmussen helt hetta vera besta prógv fyri, at hesin seinasti talarin eins og ansøkjarin høvdu sama uppfatan av løgtinginum sum rættinstans: Dómurin er fallin, maðurin hevur appellerað, nú hevur defensor talað.

Patursson ivaðist ikki í, at hesin maður hevði skrivað umsókn sína útfrá tí gamla forútsetningi, at løgtingið var hægsta myndigheit í landinum, og at embætismenninir skuldu taka sítt skoðsmál av tinginum. Hann apellerar sorinskrivarins dóm og klagar dómarin. Hetta var vert at konstatera, at Eystringar halda uppá, at løgtingið sum áður skal vera hægsti instans, sum allir embætismenn í landinum mugu boyggja seg fyri.

Effersøe hevði uppfatað hr. Rasmussens orð sum „spøgefulde", av sama slag sum tá hann segði, at sambandspartiið hevði „reduceræd løgtingið". Nú sást best, hvør ið reduceraði løgtingið.

R. Rasmussen fataði so væl, at hetta var ein keðilig sak fyri sambandið; hon gekk jú so beint ímóti teirra politikki. Hon visti, at teirra egna fólk gongur við fornum kenslum um eitt fullveldugt løgting í allar mátar.

Joh. Poulsen vildi frábiðja sær at vera skyldaður fyri at hava forklaga nakran embætismann. Tað var ikki meiningin, at tingið skuldi geva embætismonum skoðsmál.

R. Rasmussen skilti ikki henda seinasta talarin. Sakin er dømd, maðurin angripur dómarin, defensor sigir í sini fyrstu talu, at dómarin hevur dømt skeivt og ikki hevur lovað manninum at forsvara seg, — og nú sigir hann, at hann ikki hevur forklagað henda embætismann! Slíkt var ófatandi.

Konoy helt, at tingmenninir máttu vita, hvat teir skuldu gera: Reisa tiltalu móti sorinskrivarinum, eftirgeva hesum manni tær 800 kr., hann var dømdir at bøta, ella seta nyggj ýtur, so hann ikki oftari kom í fløkju við kapitin. Skuldi brævið takast eftir sínum orðaljóðið, so áti nakað at gerast við sorinskrivarin. Var hesin borgarin so skammiliga behandlaður, so var tað vert at taka sær av. Men tað var at fara illa við honum at siga, at hann ikki meinar, hvat hann skrivar í brævinum. Hansara navn stendir tó undir!

Joh. Poulsen vildi sláa fast, at her ikki var talan um nakran beskyldning móti sorinskrivarinum fyri at hava begingið nakran órætt. Hesir menninir dúga jú ikki at lesa!

R. Rasmussen spurdi, hvat maðurin klagaði um, tá hann var einigur við sorinskrivarin. „Paa Grund af Dommerens Optræden har jeg ikke faaet Lejlighed til at forsvare mig", — er hetta ikki ein klaga yvir dómarin? At hesin ungi tingmaðurin av Strondum loyvir sær at kasta slíkt út, sum at vit ikki duga at lesa, tað er tó aldeilis ótilhørligt. Maðurin sigir skiliga, at hann er skeivt dømdur, og tað sama sigur tingmaðurin av Strondum eisini — men noktar tað í sama andadrátti!

A. Samuelsen helt tað vera syndarligt, at Rasmus Rasmussen ikki skuldi vita, at landsrætturin ikki var nakar hægstirætur, og at løgtingslógin sigir, at tingið skal pátala yvirgrep begingin av øvrigheitini. Ístaðin gav hann seg til at halda háskúlafyridrag; tað kundi ganga úti á Fralsinum, har tordi eingin svara honum aftir, men tað gekk ikki í løgtinginum.

Sorinskrivarins upptredan móti hesum manni var all annað enn human, tað var einastandandi, at maður ikki slapp at møta fyri rættinum undir slíkum forholdum sum her. Eingin sorinskrivari hevði gjørt hesum tað eftir.

At Rasm. Rasmussen upptraðkaði sum dómari yvir hesum manni var ikki undarligt; hann hevði jú verið fyrstur at forklaga hann og fáa hann dømdan.

R. Rasmussen hevði ikki ætlað at tala; dersum Andrass Sámalsson ikki var komin so óvaskaður upp. Hvat tað angekk at forklaga menn, so átti Andrass Sámalsson ikki at tosa ovnógv um tað; hari hevði hann altfor stóra erfaring í sini fortíð. Øll hansara orð prógvaðu í stórt mál misnunin millum hansara grugguta innvortis og krossaða útvortis.

Konog helt tað vera merkiligt av Johan Poulsen at siga, at tann maður, sum hevði lært hann at lesa ikki-dugdi at lesa.

Patursson vísti á, at Andrass Sámalsson sum defensor fyri hesum manni kravdi, at tingið tók støðu til dómarins atburð.

A. Samuelsen hevði mest vilja varskógva sorinskrivarin, hvis henda sak skuldi blivið drigin fram á øðrum stað.

(Sakin var beind til figgjarnevndina).

Tráðleys telefon.

1. viðgerð.

R. Rasmussen greiddi frá sakini og tí, sum nevndin hevði gjørt viðvikjandi hesum máli.

(Sakin var beind til telefonnevndina).

Mánadag 8. August.

Edrúlligheitslógin.

1. viðgerð.

Amtmaðurin sagði frá, at hann hevði heintað upplýsingar frá sorinskrivarinum, fútanum, sýslumonnum og embætislæknunum um, hvussu lógin hevði virkað tey seinastu 5 árini; og eisini var komið skrivilsi frá teim samvirkandi avhaldsfelløgunum. Her vóru havd frammi ymis spursmál: um man átti at ganga yvir til forboð ella — sum flestir hildu — samtykkja lógina aftur í sama skili, kanska við ymsum broytingum; hvussu man skuldi foðra fyri, at „Bayroohm" o. t. bleiv nýtt til drekka, um kommunirnar ikki átti at haft hvør sín vissa mann til at selja denatureraðsprit, sum jú er sera skaðiligt at drekka — ein sýslumaður ræður til at seta „Gift!!!" á hvørja fløsku —, um teir, ið ólógliga *keypa* spiritus skulu verða straffaðir, um paragraffurin viðvikjandi klubbum skal verða avtikin o. t. Sorinskrivarin mælnr til at geva teyst aftur fyri salgi av sterkum øli, vini og tilikum lættari sløgum. Sjálvur vildi hann ikki seta fram nakað uppskot.

Fútin upplýsti, at tollurin av spiritus í hesi 5 árini hevði verið:

1916—17	kr.	23,226.12
1917—18	—	5,278.92
1918—19	—	5,106.62
1919—20	—	20,364.84
1920—21	—	26,744.71

Allir vóru á einum máli um, at tað var ógjørligt, sum nú var statt at seta forboð fyri innførslu av spiritus.

Winther minti á, hvussu ofta henda lógin hevði verið atvold í

nógvum tjaki; nú var man blivin meiri spakmæltur. Fleist allir mundu nú vera einigir um, at hon hevði verið eitt „skuffilsi", hon hevði ikki uppfyllt tað, man væntaði av henni. Um vit ikki ídag høvdu haft nakra slíka lóg, so var drekkariið ikki meir, enn hvat tað er; tað hevði so bara artað seg annarleiðis. Man máti tá rokna við, at tað arbeiðið, sum avhaldsfeløgini høvdu gjørt til 1906, var hildið fram við, og tað hevði haft tann ávirkan á Føroyingar, at teir ikki drukku meir enn teir drekka nú. Men so var at spyrja: Hvat er tá vunnið? Einki. Og ikki einans tað, men vit hava tapt stórliga økonomisk í hesi árini. Tá ein sá tollin, máti ein væl undrast; her var drukkið fyri eina ómetaliga mongd av peningi, nógv, nógv meira enn frammanundan,, ti spiritus var jú bliviið so mangar ferðir dýrari; tollurin stóð ikki í forhold til hækkan av prísinum. Aftrat hesum var komið hetta drekkariið av øllum dekanskapi, sum fólk tóku til, tá tey ikki kundu fáa ordiligt spiritus: denatureraði sprit, hárvatn, krút uppí øl — stutt sagt, alt møguligt. Tað oyddi hópin av peningi og heilsunar við. Um vit høvdu gingið yvir til at lata amtskommununa útselja spiritus, hevði skilið óivað verið betur enn tað er nú; tá kundt man valt sær hampuligt fólk at ænsa eftir og syrgt fyri, at tað vóru góðar varir.

Eitt, sum altíð hevði ligið framuni hesi árini, var spursmálið um forboð. Men sjálvt tann parturin av avhaldsfólkunum, sum altíð skiltaði við forboð, gevur einki forslag í so máta. Tað er møguligt, at vit eiga at fáa strangari bestemmilsir, men koma tey so ikki at virka í sama rættning sum forboð, og vilja ikki tey lond, sum vit avhenda fisk til, ænsa eftir hvørjari rørslu frá okkara síðu í so máta? Vit tora ikki rokna við, at fólk drekka minni, um bestemmilsini verða strangari, men so er tað ónýtt at arga teir, sum vit selja til.

Henda sak hevur so ymisar síður og virkar í mangar rættningar, at vit noyðast at spyrja: Eru vit á røttum veg, og førir tað til nakað at ganga viðari? Vit kunnu ikki forsvara longur at ganga fram í blindum, og nú hava vit — um vit vilja — kunnleika um, hvussu lógin virkar.

Effersøe gav eitt yvirlit yvir rúsdrekka-njótan og avhaldsarbeiði upp gjøgnum tíðirnar. Endamálið máti vera at skapa eitt fólk, sum ikki nýtti forboð, men tað vóru øvlangar útsiktir til; man kundi ikki bíða eftir ti. Tó vildi hann siga fyri seg, at táið vit vóru komin so langt fram, at fólk dugdi at halda stýr á teirra ringa lyndi, tá tað var bliviið almenn hugsan millum fólk, at her ikki skuldi finnast spiritus í oynum til at njóta — tá fyrstan var tíðin av røttum komin til at seta forboð. Bara at innføra tað sum eitt maktboð førdi ikki til nakað; vit vistu frá søguni, hvat slíkt nyttaði. Vit áttu at halda fram á somu leið sum hegartil og bara bøta um lógina.

Paturssen var bilsin yvir, at Effersøe ikki hevði nert við tey ógviliga stóru hensýn, her vóru at taka, hæði til hin danska statskassan, sum vit høvdu pliktað okkum til at svara ein vissan skatt, tá tiggindin varð avtikin, og serliga til hin spanska tollin á okkara klippfiski. Tað vóru báðir viktigir spurningar. Her fyrilá einki um, hvussu vítt teir vóru komnir við forhandlingunum um tollin, ella um Islandstollurin skuldi fara upp ella ikki. Vit eins

og Danmark vóru uppi í við Íslandi í fiskasalginum, og hildu Íslendingar fram við forboð, so máttu vit gera alt møguligt fyri at skiljast frá teimum í tí spurninginum. Vit máttu fáa allar upplýsingar um, hvatið Íslendingar ætla at gera. Hetta hevði so ógvuligá nógv at týða fyri høviðsvinnuveg okkara, sum eigur lívið í okkum — nógvar ferðir meir at týða fyri okkum enn fyri Noreg, tí har høvdu teir annað enn fiskin at duva uppá. Tað var longu eitt nógso stórt band á okkara spiritusinnførslu; vit máttu ikki gera tað strangari, um hensýn skuldi takast til tollin.

Men sjálvsagt máttu vit eisini ænsa eftir, hvat best var fyri okkum í aðrar mátar. Áðrenn henda lógin kom, var brennivínsbrúkið blivið nógv hamputligari enn fyrr, avhaldsfeløgini høvdu arbeitt vel, ein sá næstan ikki fullan mann í gøtunum, enntá um Ólavsøkuna. Í so máta var tað gingið ræðuligt aftir á hondina, seinastu Ólavsøku var útav øllum lagi. Men hetta mátti alt síggjast í samanhangi við tí,at lívifóturin var blivin lítgri, her bleiv oytt so nógv meir av peningi nú enn frammanundan krígnum. Tá annans talað var um útlegg av peningi, so máttu vit ikki gloyma, at Føroyingar oyða nógv meir í kaffi og øðrum ónyttuskapi enn til brennivín

Eg havi ongatíð væntað nógv av hesi lógini. Í 1905 skrivaði eg úr Keypmannahavn, at um vit fingu lógina, so mundu kaggarnir fara óg rulla í Føroyum enn sum áður. Eg var illa avmálaður fyri hesi orð, men tey hava vist seg at vera sannheit. Lógin kom fram sum ein absolut partisak;Effersøe kallaði okkum sjálvstýrismenn» „Brændevinspartiet" og seg og sínar „Ædruelighedspartiet". „Jeg sætter Ædruelighedsloven højt over alle andre", erklæraði hann tá. Fólk tóku støðu til spurningin á galnum grundarlag; tey skrivaðu undir adressina í tí trúgv, at landið skuldi verða turrlagt; jíst tað hevði Effersøe lovað. Tá hann nú spyr, hvat ið vildi verið hent, um vit ikki høvdu fingið hesa lóg í 1908, so er skjótt at svara: Einki utan tað kannska, at fólk hevði drukkið minni. Avholdsfeløgini hava síðan lagt arbeiðið niður, og tað hevur ikki verið til bata.

At gera lógina strangari nyttar lítið; Føroyingar eru sjófarandi fólk, og tá teir koma burt, har brennivín er at fáa, drekka teir seg bara meira úr vón og viti, tess strangari tað er heima.

Tað mátti ikki nýtst at innført forboð, tá vit øll eru „i Stand til at bekæmpe vore slette Tilbøjeligheder", sum Effersøe sigir. Tað eru jú aðrar ringar „tilbøyiligheitir" til enn at drekka brennivín; mann kann vera ovgóður við konufólk, við pengar, gera ovnógv av mati o. s. fr. Skuln forboð ikki koma, fyrenn vit eru ment at „bekempa" alt tílíkt, so verður tað ongatíð.

Uppskotið frá sorinskrivaríinum um at geva leyst fyri øli og vini, dámar meir als ikki, um tað skal verða aftir sum fyrr var útl á bygd, har teir stóðu og sutlaðu í seg inni í kramhúðunum. Kundi øl og vín verið einans skonkt á hampuligum gestgevarastøðum var tað nakað annað.

Mortensen vildi biðja nevndina, sum kom til at hava við hetta mál at gera, nógv um at framskaffa upplýsningar, so vit fáa at vita, hvussu hesin spurningur stendur í sambandi við fiskatollin. Skerpa

vit lógina, og Spaniar siga at so fáa tit 3 ferð so høgan toll, vil tað bevirka, at prisurin fyri fiskin fer niður til tað hálva. Og so eri eg ímóti allari skerping, tí tað er eitt lívsspurnmál fyri Føroyar.

Poul Niclasen greiddi frá skrivilsinum, sum komið var frá avholdsfeløginum og mælti til, at klubbarnir mistú rættin til spiritussalg. Hetta var ein stórur órættur, ið favoriseraði ein vissan klassa av borgarum og gjørdi klubbarnar til priviligeraðar bevertningar.

Konoy hevði aldri verið við til sovorið vónloysi, sum her var; tað sá út sum avholdsfólkið hevði mist Idealið burt: at gera Føroyar til ejtt turt land. Øll tyktist vera eins á máli, um tað eina: Her gerst einki! Nú vildi man siga, at stemningurin var ikki fyri forboð, men hann trúði, at okkara fólk sunt og edrúiliga dugdi at taka sína støðu, serliga til brennivíni, og tí var tað vert at royna nú.

Debess hevði tonkt sær, at her kom at liggja fyri eitt avgjørt ynski frá avhaldsfeløgunum um forboð. Men hetta var so veikt sum vera kundi, bert tað at tiðin er ikki inni enn. Hesi feløgini tyktist at vikna á hvørjum ári, og tað var tí hattisligt hjá utanfyri standandi at mæla til forboð. Skuldi vit hava landsforboð, so máttu vit eisini hava eina heila manning til at ransa eftir, at tað varð hildið.

Tað hevði ofta verið tosað móti „Gøteborg-systeminum", men har tað var blivið missbrúkt, var tað innanfyri eina rammu, sum æt: drekkandi spiritus. Vit vóru farn ir útum rammuna, tí her var tað tann reina gift, sum drukkið bleiv. Man hevði tilráðit kommunalt salg av sprit, men kom man inn uppá tað, so var ikki so langt burt til bitt, eisini at taka offentligan handil við øðrum spiritus. Ivalcyst hevði verið minni keypt, um fólk kundi fingið eina fløsku so við og við; enn tá tey forskriva størri kvanta. Á slíkum plassum kundi altíð verið kontrol.

Tað hevur ikki verið bara til bata, at vit fingu edrúligheitslógina. Tá leyst var fyri salgi í Havnini, vóru nakrir bestemtir eldri menn, sum vóru forfallnir, men nú er forholdið øðrvísi. Nú er tað tann uppvaksandi slektin, sum serliga brúkar spiritus, og har er hin størsta fáran fyri okkara fólk. Tá eg eri ímóti harðari treytum, so er tað mest tí eg eri bangin fyri, at vit ikki eru førir at handheva treytirnar. Og tá verður alt verri.

Winther trúði ikki uppá nakað gott av tí, at klubbarnir mistu tann rætt, teir nú hava; yviri í Noregi vóru dømir um, hvat tað førdi til: hvør hevði sítt skáp til at goyma spiritus í. Tað kundi ikki forbjóðast; so leingi man hevði loyvi at keypa spiritus uttanífrá, mátti man eisini hava loyvi at drekka tað hvar man vildi.

Tað var sagt á sinni, at henda lógin fór at verða pinnurin til avhaldsfólksins líkkistu, og tá sá mest so út. Man hevði væntað eitt absolut krav frá teimum um forboð, men teir nógv meiri fráráða tað. Tað at avhaldsfeløgini ikki longur arbeiddu sum fyrr, hevði sín stóra part av skyldini fyri, at ungdómurin nú drekkur so nógv. Alt hetta vitnaði um, hvussu vanskiligt, næstan óuppnáligt tað var at lóggeva á slíkum umráðum, har tað galt njótilsismidlir.

Debess vildi gjarna ganga við til forboð, um man kundi fáa allar

Føroyingar við til tess, men ikki til at tvinga eitt minnital í einum slíkum spurningi. Tað vildi bara føra til lógbrot og hyklarí, sum sorinskrivarin segði. Hetta var dómarin í laudinum, sum segði so; hann mundi vita eitt sindur um tað.

Poul Niclasen fann tað óforsvarligt, at sorinskrivarin bara slongdi sovorðið út utan at føra bevísir fyri tí. Myndigheiturnar skuldi heldur ænsað betur eftir lógbrotunum.

A. Samuelsen helt eisini, at tað hevði verið betur, um sorinskrivarin hevði givið beskeð um, hvussu nógv lógbrot vóru fyrifallin og dømd, síðan seinast lógin var reviderað.

D. Danielsen var klárur yvir, at allar lógir blivu brotnar, men skuldi kannska tjóvari hava frítt loyvi til at ganga fyri seg av teirri grund, at tað bleiv stolið alíkavæl, um man hevði eina lóg, sum straffaði tjóvar! Tað var nemmari at gjøgnumføra forboð í Føroyum enn í teim foreinaðu statunum, tí her var ikki so nógvur trafikkur sum har. Vit máttu hava eitt brennivínspoliti; viss sýslumenninir ikki passaðu nøya uppá ella kannska sjálvir smuglaðu spiritus, skuldu teir hava ein forferdiligan ûmgang uppá pukkulin. Berúsaðir persónar áttu at straffast við kraftigum midlum; man mátti haft kraftigar menn til at gjørt tað. So skuldu hesir persónar nokk tikið seg í akt fyri at blíva berúsaðir. Tað var nakað nonsens, at upplýsningur kundi gera tað, at fólk lat vera at drekku; tað var jú netlupp tey mest upplýstu, sum drukku spiritus. Okkara lærarar t. d. vóru jú yvirhøvir slett ikki avhaldsagitatorar. Hann vildi vera við til at avskaffa tubbakk, kaffi og te, men fyrst mátti man fáa tað allargrovasta burt.

Strøm helt, at lógin hevði verið til nógv gagn, har hann visti um, og vildi mæla til, at vit fingu forboð.

(Sakin varð beind til eina 5-manna nevnd.)

Lóg um »Skatter og Afgifter«.

1. viðgerð.

Formaðurin vísti á, hvussu nógv restaði í tí avgift, sum løgtingið hevur pliktað seg til at lata til statin ífylgju lóg av 1. april 1908 um upphevan av tiggjund. Her var áætt at staturin skuldi hava árliga 29,182 kr. í erstatning fyri tiggjundina, og eftirsum spiritustollurin hevði givið so nógv ovlitið, mátti tað, sum í restaði, útreiðast av løgtingsins kassum. Hann vildi mæla til, at henda sak var beind til somu nevnd.

(Tað varð samtykt.)

Dampskipasamband við Ísland.

1. viðgerð.

Konoy greiddi frá, at tingmenninir fyri Eysturoy høvdu lagt fram bønarbrev um, at Føroyingar kundu fáa loyvi til at verða fluttir til eystlandið at rógva út. Tað hevði verið vanligt fyrr, men á seinni árum var tað blivið heldur torført. Tað kundi óivað hava sin týdning, at løgtingið útlaði seg um hetta mál.

Páturson heit eisini, at kundi løgtingið gjørt nakað til, at hetta samband aftur kom í lag, so var tað fullvæl vert. Tað var ikki lítil umbroytan, her var skeddur; fyrr gingu skip imillum hvønn 14-dag, nú var einki. „Hitt bergenska skipafelagið" spurdi eina ferð hjá løgtinginum um at fáa studning frá statinum til postflutning; sakin var send til riksstýrið, men har kom einki burtúr. Merkiligt var tað, at hesi herskipini ikki skuldu kunna taka útróðramenn við sær.

Amtmaðurin segði frá, at hann hevði fingið bræv frá útróðramonnum á Bakkafjørðinum, um verjuskipið kundi flyta teir heim. Hann vildi biðja nevndina royna at fremja hesa sak sum skjótast.

Tirsdag 9. august.

Økonomisk fond.

1. viðgerð.

Formaðurin greiddi frá peningastandinum.

A. Samuelsen hevði væntað, at onkur av fleirtalsmonnunum fór at biðja um orðið, men tá tað ikki var, so vildi hann siga eitt sindur, tí tað var ikki úttømandi, sum formaðurin hevði greitt frá. Hansara sýn á ta finansiella situasjónina var so døkkleitt, at hann hevði mestan hug til at snakka um hetta í tukkaðum møti av hensýn til kredit okkara, hevði tað ikki verið, at fólk áttu at fáa at hoyra, hvussu vorðið var. — Talarin bar so fram sínar atfinningar móti teim ymsu „postunum" á roknskapsyvirlitinum. Munurin millum løgtingsins „aktivir" og „passivir" var o. u. ½ millión kr.

Hvar skulu hesir pengar koma frá? Ólukkuligvís var tað einasta, man hevði at taka til, skattaevnan hjá fólki, men tað var ringt at hava hjallin á sjónum, og nú vóru niðurgangandi tíðir. Tær bestu kommunurnar høvdu útnyttað skattaevnina ógvuliga sterkt, so nú mátti trawlast, um man skuldi fáa nakað inn á tann hátt. Tað hevði verið gjørt ein roynd til at skaffa inntøkur á annan máta við keyp av dampskipi. Tað *kundi* lætt um ta økonomisku byrðina, sum hvílur á tinginum, men tað gekk øðrvísi — og mátti ganga so; reiðigerilsið vísti at hitt svenska selskapið var insolvent, tá okkara menn bundu ann við tað. Kortini hevði man sent allar møguligar søgur út millum fólk um, at alt stóð væl til. Tað vóu neyðlygnir, ganska vist, men lygn var tað altsaman.

Tað var sagt, at grundin til, at vit nú stóðu minni væl í tí, skuldi søkjast í tí, at ein partur av tinginum hevði roynt at skaffa inntøkur, men ein annar hevði sett seg ímóti tí. Einki kundi vera rangari. Síðan 1914 var pálikningin til amtsfondin vaksin frá 24000 til 96000 kr. — hvør kundi so siga, at sambandsmenn ikki høvdu vilja økt um inntøkurnar! Ganska vist høvdu teir ikki stemnað fyri hesum forhøyilsi, men teir høvdu heldur ikki verið mentir at forhindra, at skattaskrúan bleiv við at plága Føroyafólk. Teir høvdu manað til at vera varsamir, men sjálvstýrismenninir søgdu tvørtímóti: „Jo galere, jo bedre". Hesir menninir trúðu, at teir stýrdu einum stati. Tað mátti man koma burt frá. Aftaa staðni í løgtinginum, yvir hvørja hurð, átti nú at verið skrivað: „Niður við útgiftunum!" Man mátti vita eftir, um ikki ymsar útgiftir kundu strúkast.

Sjálvstýrismenn høvdu smíðað uppskot til eina nýggja skaltalóg, sum teir høvdu agiterað dúgliga við, ikki júst tí at hon skuldi geva so nógvar pengar í kassan sum tað, at hon var so „rætlferdig". Henda lóg var ikki bygd á tí grundarlagi, at Føroyar, vóru ein amtskommuna, og hon hevði tá eisini verið for stram sjálvt hjá tí ministarinum, sum sá uppá føroysk forhold við sjálvstýriseygum; hann fyrislóg at goyma hana í einum begravilsiskassa. Henda lóg var ónýtt, tí tá man hugdi at, hvussu teir núverandi skkattareglar virkaðu, so var tað sjónligt, at teir stóru skattaytararnir væl kundu rakast; á hvalastasjónirnar vóru t. d. lagdar fleiri 1000 kr. í skatti, tó tær gævu undirskot.

Winther undraðist á, at tingmaðurin í Fuglafirði skuldi vera so altráur eftir at sleppa at tosa, at hann ikki orkaði at biða so fræt, at teir kundu lata formansins orð sodna (Tilsvar frá *A. Samuelsen:* Tit mugu hava ringt fordoyilsi!).

Tað var ongatíð væntandi, at løgtingið skuldi sleppa skaðaleyst frá tí stóru kollveltingini, sum farin var um allan heimin og hevði tikið bæði statum, kommunum og tí einstaka manni meint. Hvørki tær almennu institusjónir eiheldur privatmaðurin hevði kunna vart seg móti hesum umskiftingum. — Hr. Samuelsen mátti vita, at sama var harniðri sum her, bara mangar ferðir verri. Ein berokningin fyri og onnur eftir var fallin um koll. Hvørki Samuelsen ella nakar annar droymdi um, tá dampskips-fyritøkan var stovnað á tingi, at hon skuldi fara so fyri bakka. Men Føroyingar áttu ikki at vera keddir av, at teir høvdu tikið henda tankan upp, sjálvt um tað var harmiligt, at vit skuldu missa hesar pengar.

Eingin hevði grund til at undrast yvir at pálikningurin til amtsfondið var blivin so løgur; man mátti jú rokna við í øllum, sum fyritikið var, at tað kostaði 5 ferðir so nógv — og meiri — enn fyrr. Longu fyri fleiri árum síðani hevði talarin vist á, at tingið kundi ikki bliva við at arbeiða við teim inntøkum, tað hevði; tað mátti fáa fleiri inntøkur fyri at kunna imøtikoma teim kravum, sum ár undan ári komu fleiri og fleiri frá Føroya fólki. Sambandsmenn høvdu eisini noyðst at innrømma tað. Nú segði Samuelsen, at kassarnar vóru tómir, ja meir enn tómir, og so nevndi hann kirkjukassarnar. Har var ikki eitt oyra til umbøtingar tóat fleiri kirkjur leka í eyri og seyri. Ja, men hví var tað? Høvdu sjálvstýrismenn kannska skyldina? Var ársakin kannska ikki tann, at her var blivið sonógv spart og einki bildið viðlika, til less at kirkjurnar nú stóðu at detta niður; tað, sum tá kundi verið gjørt fyri 1000 kr. kostaði nú 20,000 kr., fyri at kirkjurnar kundi standa uppí. Sum við hesum so við øðrum. Tað var tíðliga í tíðini, at sanatoriið av sambandsmonnum var kallað „tingets snertensbarn"; tó teir eina ferð høvdu drivið tað til at vísa yvirskot á pappírunum, sá rokniskapið sotelðis út nú. Var hetta undirskotið kannska ikki framkomið, tí tað var spart og forsømt at halda viðlika, endurnýggja og anskaffa, meðan tíð var, alt tað, sum nú kom aftirum aftur í manga ferðir størri og dýrari máli. Frá minsta undirskoti 812 kr. til 62,000 kr. nú — tað var jú eitt forferdiligt lop. Men skyldaðist tað kannska óformuft frá sjálvstýrissiðu? Nei, tað máttu allir vera klárir yvir, at táið inntøkusiðan ikki varð hækkað og nógv hækkað - sanatoriupatientarnir betala tað

sama enn sum í gomlum døgum so var einki við at gera: henda dýra tíðin *máttí* skapa undirskot; útreiðslurnar vóru vaksandi, krevjingarnar frá fólki størri ár eftir ári. Hvat forslær tað, at tingið bevilgar 6000 kr. av økonomisk fond? Lendingsbrúgvir, sum fyri fingu 1000 kr. í tilskoti, krevja 20,000 kr. nú. Soleiðis siggja tær sakir út, sum nú koma til tingið. Hr. Samuelsen kann ikki vera so barnsligur at trúgva, at vit kunnu arbeiða okkum aftur til tær idyllisku tíðir, ið vóru fyrr, aftaná tær rystingar, øll samfund hava verið úti fyri.

Hr. Samuelsen sigir, at ólukkuligvís hava vit bara ein veg at koma til inntøkur: at útnytta skattaevnina hjá fólki. Má eg spyrja: Hvar eru aðrir vegir? Ætlin inntøkurnar verða liknar gjøgnum direktaðan ella indirektaðan skatt, so er tað frá *fólki*, tær mugu takast. Og her haldi eg ikki nakar kann siga, at løgtingið, sum tó er forvaltningsstøða fyri alt landið, hevur sett ovnógv krav til fólks evnir. Hr. Samuelsen sigir: Spyr fólk um tey ikki halda, at tey svara nógnógvan skatt! Nei, Andrass Sámalsson, soleiðis kann man skam ikki stilla ein slíkan spurning. Far til Danmarkar og sel hetta sama spursmálið fram fyri fólk! Eg trúgvi ikki nakar vil svara nei. Men fyri tað letur statur og kommunir ikki verða at áleggja meiri skatt, tá tað gerst neyðugt.

Vit hava haft góðar tíðir, sigir hr. Samuelsen. Ja, og tær hava vit forsømt at útnytta. Var okkara skattalógsforslag ikki brúkuligt, sum tað var, so áttu hr. Samuelsen og hansara menn at haft broytt tað, so tað kundi brúkast. Tann núverandi beskatningsmáti er ikki farbarur vegur longur enn til eitt vist beløp; vit kunnu ikki miða okkum fram eftir „skjøn", tá vit koma til teir stóru summirnar. Og markið fyri skattaevnina er ikki rokkið við hesum 100,000 kr., tð nú ganga til amtsfondina. Hvussu ónatúrliga nógv verður nú um stund ikki brúkt í Føroyum til stás og luksus og ymiska njótan av øllum slag! Var tað ikki manga ferðir hentari um stórur partur av hesum fór til almannagagnligar skattir, kundi tað ikki verið ein ávaran til fólk um at seta mark fyri teirra kravum í so máta? Hvat hevði tað haft at týða fyri eina forrætning, sum hevur umsetning uppá eina millión, at hon fær eina skatta-útreiðslu uppá 30—40,000 kr.? Hesir pengar verða førdir upp sum fastur útgiftspostur og skarvaðir av ársúlbýtinum til aktionerar ella bestýrilsi. Tað tekur ikki eina slíka fyritøku av beininum. Høvðu sambandsmenn í teim góðu árinum arbeitt fyri teim forholdum, sum sjálvstýrismenn hava royn at skapa, so nýtti Samuelsen ikki nú at grátið. Men tað fellur vel í tráð við hansara politikk, at forholdini eru blivin sum tey eru. Tá teir hava forðað okkum í, at rættleiða viðurskiftini, so fellur ansvarið frá okkum yvir á teir, sum verið hava til hindur. Og tá vit nú eru komnir so langt, skal Andrass Sámalsson skriva eitt stóran part av skyldini uppá sítt egna høvur.

Tá sjálvstýrismenn tóku við í 1918 stóð løgtingið ikki fært fyri at taka ímóti teim tíðum, sum komu, og heldir ikki síðani hava vil fingið gjørt støðl til at taka við tíðunum, sum koma. Her eru nógvar uppgávir eru, sum loysast skulu, t. d. av økonomisk fond. Eg kann ikki trúgva, at sambandsmenn vilja taka tann stilling at svara fólki: hasar uppgávirnar mugu tit loysa sjálvi! Tað vilja teir nokk ikki

verða við til. Men eg vil spyrja hr. Samuelsen: Hava vit eisini tikið inntøkurnar burt úr økonomisk fond ella forvaltað so illa har, at nú stendur í botni? Tað vísur best, hvussu lítið undirbygt alt er, at so skjótt sum hvalaveiðu-skatturin fell burt, so var eingin inntøka longur.

„Niður við útgiftunum!" sigir hr. Samuelsen. Eg hugsi ikki tað hjálpur, her sum so stutt er komið fram, at siga so. Í frankonnum londum, niðri í Danmark t. d. er loysini at fáa meiri inntøkur, sum svara kunnu til útreiðslurnar. Og so skulu *vit* halda uppat í Føroyum, her sum so ómetaliga lítið er gjørt!

Skal ein halda budgettið niðri á somu støðu, so mugu deils eingir prisstigningar verða, og deils má ein vara seg fyri at taka nýggjar uppgávur upp. Men hevur løgtingið kunna skotið uppgávir frá sær? Vit kunna ikki forða fólki í at koma við teirra krevjingum til tingið um at taka so eina so aðra uppgávu upp, og vit hava sjálvir, sambands- sovel sum sjálvstýrismenn, givið anleidning til nýggjar uppgávir: Vegbygging, „Smiril", hospitalið, rannsókn av vatnkraftini o. s. fr. Við síðuna av hesum liggja gamlar uppgávur og bíða, sum nú verða so nógv sverari og dýrari at loysa. Tí mugu allir vera klárir yvir, at budgettið má upp. Tað sum umræður, er at finna útvegir til at kunna klára tey krav, sum fyri liggja, gomul og nýggj.

Tað átti at verið skrivað upp allastaðni í løgtinginum, at nú mugu vit spara, sigir Andrass Sámalsson. Tað kann vera ein góður liviregul, tá hann ikki skaðar. Men hvat skulu vit svara fólki aftur? Bara tað, at vit styðja einki — tað er best at tit heldur einki gera. Tit mugu spara! Tað er tó merkverdugt, at sakirnar vaksa á tingsins borði ár andan ári, ikki bert í mongd, men eisini í virði. Og tað verður ikki øðrvísi, um vit skulu liva her sum aðrastaður. Tað er eitt syndarligt sparni at vísa einum fólki burt, sum kemur við hørættigaðum kravum. Skal okkara fólk kunna bjarga sær, so má verða sett í verk alt tað, sum til eina hvørja tíð betingar útviklingin. Vit benda ikki útviklingin aftur.

[Talarin hevði so ymisar postar á yvirlitinum frammi til umrøðu hvønn fyri seg].

Hr. Samuelsen meinti, at vit máttu royna, at samráðast um vegirnar til at fáa teir neyturviligu inntøkur. Eg standi nokkso blindur her. Tær royndir, vit hava gjørt, eru ikki blivnar undirtiknar av hinum; eg veit ongan veg utan eina nýggja skattalóg. Men vit hava ongan bug til at taka hana í uppaftir, tá vit vita, at vit fáa hana aftursenda. Eg vil tí spyrja Andrass Sámalsson hvørjar vegir, hann ætlar, vit skulu ganga. Hevur hann einki at vísa á enn tann núverandi amtsfondslíkningin, so er tað ein ringur og órættvísur vegur.

Eg vil ikki koma meiri inná einkiltheitir; hesin spurningur loysist ikki við meir og minni stórpolitiskar debattir fyri opnum durum.

(Niðurlagt).

Sjálvstýrisflokkur løgtingsins gav út. Prentsmiðja „Fram"s, Tórshavn. — 1921.

Løgtingstíðindi.

№ 2. | Tingsetan 1921. | 1. árg.

Tírsdag 9. august.
(Framhald).

Økonomisk status.

Patursson vildi bert siga nøkur orð til Eysturoyatingmannin, sum endadi við teimum tráðum, at vit skuldi skriva „Niður við útgiftunum" á tingveggirnar. Hann kemur so ferskur aftir frá ríksdeginum; tað undrar meg, at hann ikki hevur borið hetta fram í fólkatinginum og mælt til at sláa tað upp har. Tí har kundi verið meira grund til tað, har sum teir hava øll sini samband fullfíggjaði bæði á landi og sjógvi og fyri ein part í luftini við, har allir vinnuvegir eru so langt frammi, sum teinkjast kann, har øll social mál verða styðjaðu sum kanska onga aðrastaðni í verðini. *Har* kundi hann sagt tað. Men her, hvar vit núfyrstan hava sett spóninа í greytin, her skal nú støggur verða í øllum! Hann kundi ikki sagt hetta við eina einasta kommunu í Føroyum, hvar nøkur framgongd er, tí har er loysni: Upp við útreiðslunum!

Lat okkum samanlíkna útreiðslurnar aðrastaðni. Vit skylda einar 8—900,000 kr.; í Danmark var í 1919 aleina rentan av statsskuld 27 milliónir og síðani er tikið eitt stórt lán, o. u. 125 mill. kr. Vit bera o. u. 4 kr. í almannaskatt, har er skatturin 70 kr. uppá hvørt mannsbarn. Har er all gjørt, vit eru nú fyrstan farnir í lag við at gera nakað. Í telm einstøku kommunum í Danmark eru lánini nógv størri uppá seg, skattabyrðan nógvar ferðir størri enn her. Ein maður, sum hevði 180,000 kr í inntøku seinastu ár, segði fyri mær, at hann lat 70,000 kr. í skatt. Teir vilja ikki støgga útreiðslunar, og tað letur seg heldir ikki praktísera nakra staðir, allarminst her.

Andrass Sámalsson var so ágrítin at vísa á, hvussu sjálvstýrismenn oyða pengar, men hann gloymdi telefonirnar, sum sambandsmenn hava kraft framum nakran. Tann studning, vit bóðu statin um til hetta mál — 50,000 kr. — hava vit ikki fingið. Sjálvsagt vilja vit helst vera frí fyri at taka okkum statsbyrðir uppá, men tá staturin ikki vil bera tær, hvat so? Eisini gloymdi hann at nevna tær túsindir kr., sum sambandsmenn hava brúkt til ónyttuvalg, til sambandsholið í Vestmanna, til at tumma vegin á Kjalnesi o. s. fr. — tað hevur koslað nógvar pengar alt tað ið skuldi til, fyri at fáa hesar løgtingsupplýsingar í lag. Men tá ið ræður um at troðka seg fram, tá spara teir ikki pengar; eg ivist ikki í, at teir fara at fáa ein løgtingsupplýsning aftir í vetur. Tær burtirspiltu 100,000 kr. til káplið í Suðroyarfjørði, tað var útilukkandi sambandsmannaverk. Sama er tað, at vit nú skulu ábyrgjast fyri 1 millión kr. til havnirnar; hana koma vit at standa skyldugir fyri. Men tá vit garantera og ongar pengar hava, so mugu vit taka lán, og hartil skulu vit hava jál-

tilsi frá justitsministariinum. Um hann nú sigir nei — hvat so? Men kortini vil Andrass hava okkum at skriva: Niður við útgiftunum!

Millum tey ting, sum Andrass Sámalsson leggur okkum til last, nevndi hann útreiðslurnar til rannsókn av áum og vøtnum; hetta vóru tó allir tingmenn sameintir um. Vit kunnu ikki gera við, at staturin ikki uppá vil bera helvtina av hesum útreiðslunum, sum í 1918, tá vit høvdu ein annan mann til Føroya ministara. Hetta kann Andrass Sámalsson gera við, tí sjálvsagt kundi hann fingið Rytter til tað sama, sum var okkum játtað í Zahles tíð. Amans undrar tað meg, at hann skal hava so sterkar atfinningar móti hesum verkfrøðingi, sum hevur bygt ravmagnsverkið suðuri í Vági; tað er tó so stutt síðani, at Andrass Sámalsson stóð har suðuri og rópli hurra og drakk skálir fyri hesum manni. Har var alt frálíkt. Váðbíngar eru glaðir yvir, at hesin maður kom tilFøroyar, so teir fingu hetta verk so væl bygt.

Sjálvsagt hevði Andrass Sámalsson skipakeypið á máli — eg hugsi 5 ferðir. Hann var jú so góður við „tað foreinaða", at hann nú kann siga: Eg stemmaði ongatið fyri dampskipinum. Men sambandsmenninir stemmaðu fyri tí instillingspunkti, sum ministari Zahle fylgdi, tá hann approberaði lánið. Teir hava styðjað hesa fyritøku eins væl og vit.

Tað verður sagt, at „forsiktigheit drepur ongan mann". Eg haldi, vit kunnu siga, at forsiktigheit drepur mangan mann. Høvdu vit haft keypt „Heredlu" í 1914, hvussu nógvar pengar kundu vit ikki haft tjent uppá tað! Men vit tordu ikki. Ella „Enigheden", sum ein annur keypti og tjenti aftur uppá ½ ár! Tá vit skuldu byggja, valdu vit ein sera forsiktigan mann fyri okkum. Og so hendi ólukkan. Vit kunnu væl siga, at forsiktigheitin hevur dripið okkum. Her hava tær institutiónir í Keypmannahavn, sum vit vendu okkum til, tu størstu skyldina. Men harfyri eigur henda fyritøka ikki at doyggja, tí hon er góð. Teir menn, ið fyrst brutu nasar fyri føroyskari sjóvinnu, lótu bæði liv og pengar. Vit eiga ikki at falla í fátt.

Skulu útreiðslurnar niður og vit ikki skulu taka statsuppgávur upp, so má staturin bera útreiðslurnar. Men tað sær illa út fyri. Vit vendu okkum í fjør til statin um studning til brúgvir og lendingar, telefonir, rannsókn av áum og fossum, føroyska orðabók. Staturin segði nei. Skulu vit so stedga við øllum, hesum og øðrum? Eg hugsi, allir eru sameintir um, at tað kunnu vit ikki.

Effersøe meinti, at tað heila kundi sæð øðrvísi út, um tað hevði verið førdur ein ordiligur húsholdningur. Nú royndi fleirtalið at krúpa aftanfyri ryggin av sambandsmonnum, men tað fór ikki at bera til. Veljararnir vildu ikki trúgva teimum; veljararnir vildu siga: „Hvor kan det dog være? Mindretallet plejer jo altid at være saa fornuftigt og sparsommeligt i sine Dispositioner! Det kan ikke hænge rigtigt sammen."

Vi Sambandsmænd har paa et senere Tidspunkt været rede til at forhandle om en anden Skatteordning, vi rakte Haanden frem, men den blev ikke modtaget. Selvstyrepartiet har vist, at det ikke havde Vilje til at fremme Sagen, thi ellers vilde det ikke have knyttet den til deres storpolitiske Krav. De vidste at ingen Landsregering vilde eller

kunde fremme et Forslag, der var lagt frem paa den Maade.

Sambandspartiet har overensstemmende med sit Program altid haft Sparsommelighed for Øje. Vi er ogsaa derved fuldt ud nationale. Men vi indser, at der skal Tid til alt; man kan ikke vente at skulle omforme alle Forhold i en Fart. Vi er ikke saa utaalmodige som Selvstyremændene.

R. Rasmussen vildi væl vera við, at pengastandurin ikki var góður, men so ringur, sum hetta yvirlitið segði frá, var hann kortini ikki. „Smiril" var t. d. ikki tikin við sum aktiv, tær 150000 kr., sum eru í behold av skipafelagnum vóru ikki uppførdar, — status var soleiðis einar 200000 kr. betri enn á pappírinum. Øll skuldin, niðurgongdin í balansini skyldast dampskipinum. Tað er øllum kunnugt, at henda sak var eitt alment fólkakrav í Føroyum; hr. Effersøe vildi siga, at tað skyldaðist einum uppagiteraðum stemningi, men man kann nú einaferð ikki uppagitera ein stemning, sum ikki botnur er fyri. Ein sak, ið hevur so stóran tilslutning sum henda, má av sonnum kallast eitt alment fólkakrav. Allir tingmenn vóru fyri at fremja hana utan tveir — hetta var absolut ikki nøkur partasak.

— Hvørvitt Sambandspartiið er skuld í, at status er versnað, kann vera sum man tekur tað. Teir hava verið við til at játta útgiftir til vegbygging, hospital o. a. — betýðiligar útgiftir. Men teir hava ikki tikið konsekvensirnar, ikki vilju verið við í royndum at fáa tilsvarandi inntøkur. Tann maður, sum er við til útreiðslur og ikki vil vera við til at skaffa inntøkur, hann er sekur.

Tað verið nú, sum tað vil; hvat ið meira ræður um, er at finna vegir út úr standinum. Eingin sambandsmaður hevur enn ávist nakran gongdan veg útúr. Kortini eru vit væl einigir um, at fleiri inntøkur mugu skaffast, men tað er blivið talað nógv ovlitið um tað. Einasti vegurin er sjálvsagt skattir, tí vit eiga ongar ognir. Vit hava roynt við eini almindiligari skattalóg, men ríksstýrið hevur svarað tvørt nei til okkara uppskot; tað er allso vónleyst. Tó hava vit ikki uppgivið tann vegin, minni enn so. Lógin um amtsfondslikningin var broytt ifjør, so jarðagóðsið ikki skuldi bera so nógv sum herfyri, men jørðin ber als ikki tað, hon eigur at bera eftir eini rættvísari álíkning. Teir partar av jørð, sum liggja illa fyri og lítlar inntøkur geva, bera ov nógv, meðan góðir partar, sum liggja væl fyri, bera púra ongan skatt. Tað er munur á eini gyllin av vidd í Havn og Trøllanesi í virði, men meðan gyllinvirðið á Trøllanesi ber ásettan skatt, ber tað einki her, tó tað er fleiri hundrað ferðir meira vert enn hitt. Soleingi vil hava tað núverandi matrikulering, kunnu vit ikki leggja skatt á jørðina eftir virði. Har er ein vegur til fleiri inntøkur: *Ein nýggj virðismetan eftir tí virði, sum jørðin hevur.* Á tann hátt vil hin dyrkaða jørðin í avbygdum ikki fáu meir at bera í skatti enn nú, meðan jørðin í stórbygdunum fær einar 100 ferðir meir. Hon kann væl tola tað.

At tað er ómøguligt at skaffa munagóðar inntøkur til kommunirnar, so leingl sum tær bera seg at við at líkna skattin, sum tær gera, mátti verið eyðvitað. Tað eru virkuliga álvarsamir menn, ið hava við kommunal viðurskifti at gera, sum trúgva, at *eins* skattaprocent er rættferdigur, so og so nógv, men tað

sama av hvørjum 100 kr. Vegna tess, at vit ikki kunnu rokna við tilstrekkiligum kunnleika yvirhøvur til skattaforhold, nýtast her lógreglir, ið kunnu verða leiðbeinandi, so at skatturin verður lagdur harðari á tær stóru inntøkurnar. Tað er sjálvsagt, at allir menn, sum kvittir og friir eru fyri allan statsskatt, eiga at betala meira til løgtingið. Ein maður við 100,000 kr. í inntøku — og teir eru ikki so fáir tilíkir — kann tola 10,000 kr. í skatt og meira aftrat, meðan maðurin við 3000—4000 kr. í grundini ikki hevur ráð til at lata eitt oyra. Tað skal hann taka útav munninum ella av kroppinum á sær ella sínum, meðan hin bara letur av sínt yvirflóð. At teyj sum ikki uppgeva inntøkur sínar til skattaráðið, verða útilukkað frá øllum sømdum, um tey klaga, um skatturin er settur 25 % for høgt upp er sjálvandi, eins og tey verða dømd at gjalda teirra skatt mangar ferðir sum falsliga siga sínar inntøkur smærri, enn tær eru. Stutt at siga: Bestemt ásettar skattareglur við sterkt stigandi skattaprocent, tað er einasti máti til at fáa skattin inn frá teimum, sum hava ráð til at betala. Lat okkum bara ikki vera so bangnar fyri at nýta „skattaskrúina" yvirfyri kapitalistinum, men heldur vinda hana upp, til tess teir hvina.

Um hin seinasta útvegin, toll, vil eg slættis ikki tala, fyrr enn alt annað er roynt. Harímóti vil eg vera við til, at løgtingið fær sær inntøku av almennum handli við vissum vørum, deils luksusvørum, deils slíkum sum petroleum, eventuelt koli, sum er tjent so óføra nógv uppá í privatmanna lumma, utlan at samfundið hevur fingið nevniverdugt gagn av ti gjøgnum skatt.

Hetta og tílíkt er tað viktugasta, ið liggur fyri í dag, og øll diskussiónin átti at snúgva seg um hetta.

A. Samuelsen helt ikki, tað var annað at svara fólki, sum kom við krevjingum til tingið, enn hetta: Tað, tit fáa, taka vit aftur í skatti. Tað er nemt nokk at fara til statskassan, men vit mugu passa uppá, at vit ikki koma teimum harmiðri pá tvørs í teirra stóru útreiðslum. Teir hava nemliga stórar byrðir, sum fylgja av, at har hevur verið oyst út pengar í milliónvís undir tí fyrrverandi stýrinum, sum hevur forvaltað líka illa við statskassans midlum sum Patursson og hansara menn við løgtingsins. Hann hevur ikki lov til at briksla okkum, at vit troðka okkum framat; hava vit ynskt at fáa ræði, so skuldi tað verið fyri at kunna tikið fleiri útgiftir av.

Til hr. Rasmussen vil eg siga, at damparakeypið var aldeilis ikki nakað fólkakrav. Hann yvirvurderar spursmálið viðvíkjandi eini nýggjari matrikulering; tað vilja ganga nógv ár, áðrenn vil fáa inntøku av tí. Eg vil gjarna, at hann kundi nevnt næv eina bygd, hvar teir brúka eins skattaprocent. So sigir hann, at teir eru ikki so fáir í Føroyum, sum hava 100,000 kr. í inntøku. Tað veit eg einki um, men eg veit, at nógvir menn ífjør høvdu 100,000 kr. í undirskot.

Mikudag 10. august.

Økonomisk status.

(1. viðgerð uppaftirtikin).

Mortensen visti á, hvussu sambandsoddarnir ár eftir ári og val eftir vali høvdu roynt at nýta hesa sak til agitatión. Tað degði hann ikki í at nerta meira við, men vildi halda seg til tað, sum nú átti at talast um: Rokuskapsárið nú, og tað, sum gerast kundi í framtíðini. Man kundi saktans siga: „niður við útreiðslunum!" ella „upp við inntøkunum!" men vit fáa ikki inntøkur fyri komandi rokuskapsár, og á amtmansins yvirliti fæst einki niður. Hann vildi gjarna biðið sambandsmenn siga, hvat tað er fyri útreiðslur, ið kunnu fáast niður. Tað einasta skuldi verið tað, sum løgtingið kostar; kanska teir vilja vera við til at minka nakað væl um „diætirnar"?

Eg skal ikki hefta meg við, hvør ið hevur voldað tinginum hesar ymissu útreiðslur; tað er ørkisleyst tos. „Smiril" vóru báðir partar samdir um og sama var viðvíkjandi skipafelaginum. Tað, sum mest hevur at týða, er at finna teir bestu vegir til at fáa fleiri inntøkur. Sjálvsagt er tað rætt, sum sagt er, at útreiðslurnar vilja vaksa. Vit hava t. d. samtykt at lata 100,000 kr. til amtshospitalið og stórar peningastudningar til nýggjar telefonir, til runnsókn av vatnkraftini, til vegir o. s. fr. Hetta er altsaman til bata fyri kommunikatiónsforholdini, sum vit mugu styðja, tí tað er nú einaferð tað mest týðningarmikla fyri okkara vinnuliv. Men vit mugu hava fleiri útreiðslur. At láta so øðiliga yvir hesum „ringa status" er at halda nógv ov ringt um Føroya land. Amtsfondin skyldar 600,000 kr. — er tað nakað at kalla okkum „fallit" fyri? Eru allar Føroyar kanska ikki ½ millión verdar? Hetta tosið er aldeilis óforsvarligt, tað kann skaða okkum øll, henda agitasjónin um, hvussu illa vit standa í tí, og hon er so yvirhonds tápulig, serliga tá vit siggja, hvat kommunurnar eru førar fyri. Havnar kommuna hevur t. d. eina skuld uppá ¾ millión, Vágs kommuna nakað tað sama, og soleiðis er tað runndan um — skuldi so ikki heila landið verið so mikið vert! Her eru tó sonógvir verðfir, at ein slík skuld hevur einki at týða.

Tað er likaleiðis fordømiligt og púra skeivt av sambandsmonnum, tá teir siga, at vit hava onga skattaevni. Eg fati ikki, at menn, sum koma lika frá riksdegnum og vita um, hvørjar inntøkur tað almenna aðrastaðni útvegar sær, kunnu siga slíkt; tað er jú utanfyri alt skil.

Eg vænti, at vøruforsýningin vil geva í yvirskoti o. u. 200,000 kr.; harav kunnu vit afturrinda nakað av tí skuldini, amtsfondið hevur, og uppfylla okkara forpliktilsir viðvíkjandi hospitalinum. Annans eru 100,000 kr., álíknaðar á allar Føroyar ikki stórt at tosa um; eintá skúlalærarar, sum klaga um løn, hava jú 5000 kr., og hjá fólki yvirhøvir kann ársinntøkan vel sigast at vera um 4000 kr. 100,000 kr. er tí ikki meir, enn hvat einir 20—25 menn hava í samlaðari inntøku. Tað er jú einki. Sjálvsagt kunnu vit, um vit vilja, skaffa inntøkur. Allir eru vit røramdi samsintir um, at vit ongan statsskatt skulu gjalda; sjálvsagt tekur løgtingið so tann skatt, sum annans skuldi beinleiðis í statskassan. Men eftir tí núgaldandi skipan verður okkara skattaálikning órettvis og tí mugu

vit ganga fram eftir teimum princippum, sum innihaldast í lógunppskotinum frá sjálvstýrisflokkinum. Nú siga sambandsmenn, at teir vilja „forhandla". Ja, komið teir so fram við, hvat tað er, teir vilja hava, og hvat teir ikki vilja hava. Nú er tað teirra túrur, vit hava so langt síðani lagt okkara fram.

Eg vil biðja fíggjarnevndina — budgetútvalgið — hugsa um bæði „indirektaðan" skatt og skatt á føstum eigindómi. Hann er órættvísliga álagdur og fyri ein stóran part so nógv av lágur. Hækka arvagjald vil væl geva nakrar túsind kr. Og so er tað tollur. Verður hin beinleiðis skatturin ikki nógnógvur so haldi eg, vit eiga ikki at vera bangnir fyri at leggja toll uppá luksusvørur, t. d. spiritus. Tað hevði als ikki verið føliligt, um vit seltu tollin til tað dupulla, 1 kr. fyri fløskuna, so løgtingið fekk 50 oyr burtirav. Hetta hevði verið ein sera góð inntøka fyri økonomisk fond. Avgiftin her er jú einki afturímóti niðri; har er hon 6—7 kr. uppá fløskuna. Um vit mugu lata 1 kr. ella 1½ kr. í tolli fyri fløskuna hevði einki verið at sagt til. Cigarettir, sum her verða royktar í hundrað túsindatali um árið, áttu at borið ein hampuligan skatt og kannska cigarir við. Niðri í Danmark hava teir „stempilavgift", sum árliga gevur statskassanum 5½ mill. kr. Ein tílík avgift her vildi givið fleiri 1000 kr. 1 kr. í stempilavgift fyri hvønn veksil, sum verður útstaðiður frá Føroya Banka, hevði ikki nervað nakran. Hvi skulu vit ikki royna tað sama her, sum brúkt er aðrastaðin? Er tað skeivt, samfundsmessiga sæð, at vit, sum drekka brennivín betala 1 kr. fyri fløskuna, og at hesir pengar so verða brúktir til vegir o. a. gagnligar fyritøkur?

Tað er ógviliga óheut, at ministeriið ikki vil siga, hvat tað er í skattalógini, sum teir ikki vilja taka við; hetta er ein keðiligur máti, bara at siga: „dette Lovforslag egner sig ikke til at ophøjes til Lov", og so einki meir. Eg vil biðja útvalgið róliga og sakliga utan partipolitiska agitatión royna sitt besta fyri at skaffa fleiri inntøkur, ið gera kunnu gagn í Føroyum.

A. Samuelsen legði ikki í at vísa aftir tað, sum frankomið var frá ymsum síðum um, at hann ikki hevði tosað sakliga. Man mátti royna at læra av fortíðini, og tí hevði hann vist á tær syndir, fleirtalið hevði begingið síðan 1918.

Hr. Mortensen peikaði á kommunirnar og teirra útreiðslur sum eitt *dømi* uppá, hvat løglingið átti at kunna bera. Men tað er nettupp tí, at kommunirnar hava liknað sonógv, at tingið ikki kann skatta borgararnar sterkt aftrat. Eg eri glaður yvir hansara upplýsning um, at vøruforsýningin kann væntast at geva einar 200,000 kr. í yvirskot; tað er tó altið nakað. Tá hann nevndi, at 100,000 kr. ikki var meiri enn, hvat 20 skúlalærarir høvdu í inntøku, so má man minnist, at ein stórur partur av teim inntøkum, sum teir fastløntu hava, ikki er løn, men ymis tillegg, sum kannska fella burt 1. oktobir, og sum man tí ikki kann dømna eftir. Eg hoyri ofta, tá eg ferðist á bygd, kommunalforstandarar klaga um, hvussu ómøguligt tað er at fáa skattin inn; ifjør tók skatturin okkara forretningsmonnum ógviliga fast, og ikki minst tí hevur hann verið ein tung byrða fyri tí føroyska fólkinum.

Men eg skal innrømma, at tað er ikki lætt at fáa útgiftirnar niður. Nakað er tó longu niður-

farið á útgiftssíðuni, soleiðis einar 20—30,000 kr., tá vit skarvaðu referatið av, og ymsir aðrir postar kunnu væl strúkast, t. d. tær 750 kr. til feriekursus, sum ikki hevur verið hildið íár. Tær 2000 kr. til útgevilsi av føroyskum kvæðum mugu eisini kunna strúkast.

Tað er eitt rætt farligt róp, sum man ofta kann hoyra frá sjálvstýrissíðu, at Føroyingar ongan statsskatt betala, og tí eiga teir at betala so mikið meir til løgtingið. To er litið vunnið fyri føroyskar borgarar, tá teir skulu av við skatt áljkavæl.

Løgtingstíðindi frá 1918 vil vísa, hvi vit sambandsmenn ikki vildi forhandla um skattalógsforslagið. Vit ætla okkum heldur ikki nú at fyritaka okkum nakað, men eru villigir til forhandling; sjálvstýrispartiið hevur pliktina sum fleirtal at vísa vegir út úr óføriunum; frá okkum kemur einki uppskot.

Mortensen og Rasmussen vilja vera við til at fáa tollskattir; tað eru vit sambandsmenn principielt ímóti. Ein hækkan av spiritustollinum, sum Mortensen fyrislær, vildi sikkurt niðursett forbrúkið so nógv, at staturin, sum ikki hevur fingið sitt ásetta tollbeløp í fleiri ár, vildi sagt nei; at eldrúillgheits lógin verður skerpt vil eisini bidraga hertil. Eg trúgvi tí als ikki vit kunnu rokna við at fáa 25,000 kr. inn fyri tað, at tollurin verður hækkaður við 50 oyr á hvørja fløsku. Eisini er hetta ein heilt forkertur máti til at fáa okkum inntektur uppá; tað er desverri ein hópur av fólki, sum hevur altfor góðan hug at drekka spiritus, og sum ikki kunnu leggja tað av; nú skulu vit altso spekulera í hesi svakheitini! Tað hevur altíð verið fráráðit frá minum parti at hugsa soleiðis. Um vit skulu koma inn uppá at leggja skatt á cigarettir o. a. til. sum her verður brúkt, veit eg ikki. Harímóti finni eg tað tiltalandi við einum stempilskatti á vekslar. Fólk í almindiligheit hava onga skattaevni, tað er aldeilis ótrúligt, hvussu skjótt hon gongur niður her hjá okkum, og hetta hevur jú eisini innflytilsi á teir størri skattaborgararnar. Vit eiga tí at stansa skattaskrúini nú fyri eina tíð; tað er jú ein vanskilig perioda, vit eru í; vit mugu tí heldur bíða og so tosa aftur um hetta seinri. Vit sambandsmenn eru til reiðar at forhandla og royna at finna ein loysning til at koma okkum útúr óføriunum.

Sjálvstýrismenn hava altíð, tá talan hevur verið um okkara økonomiska tilstand og teirra óforsvarliga forvaltning, vist teir sonn eginskapir, sum eitt vist djór hevur, til at skava aftur yvir tað, sum tað hevur gjørt; ganska vist eru motivini hjá djórinum nógv penari enn hjá teimum. Tað versta er, at vitt svekja okkara kredit við eina sovorðna ófornuftiga og lætsindiga administratión.

Paturssøn átalaði Andrass Sámalssons óhøviska tos, har hann samanliknaði sínar politisku mót støðumenn við ketti ella hund, sum skavar útyvir lort og piss. So ónosligan „riddara" kundi einki reinført menniska hava við at gera.

Konoy helt ikki, at nakar kundi vera bilsin yvir, at hin økonomiski standurin hjá løgtinginum var so vorðin sum hann var, tá ein hugsaði um, at tað ikki í allar minsta máta var syrgt fyri inntøkum í teimum góðu tíðum, sum hava verið. Og allarminst høvdu teir menn loyvi til at láta uppi yvir standinum sum ikki eingong høvdu vilja

stemma fyri amtsfondslíkningini; men hetta kundi jú altíð brúkast millum veljararnar. At skattur mátti til, hugsaði hann, allir vóru samsintir um, men tá man bara apelleraði til tað barnsligu hugsan hjá fólki, at allur skattur var av ti ónda, bleiv tað meira ógjørligt at vinna nakra muna-góða inntøku gjøgnum heinleiðis skatt. Hjá Andrassi Sámalssyni sýntist tað at vera eitt princippspursmál, at man ikki mátti røra við tey ríku, tí sum hann segði: í ti eygablikki vit leggja stóran skatt á handilsmennirnar, vilja teir leggja tað yvir á vørurnar, og so verða tað hinir borgararnir, hin meinigi maðurin, sum kemur at betala gildið. Hetta er við øðrum orðum sagt ein annar formur fyri tolli. Konsekvensin av hesum verður sjálvsagt tann, at handilsmaðurin als ikki má skattast. Eg veit ikki, hvussu modernaður heilin á Andrass Sámalsson er innrættaður; kannska er hann gliðin heilt yvir í „George'ismina" og vil leggja allan skatt á jørðina, men han hevur nú ið hvussu er nóg ofta latið okkum vita, at í ti føroyska samfundinum eru einstakir ríkmenn og — „rør ikki við teir"! Tað eru góðar mjólkkýr, sum mugu sparast til ringar tíðar. Nú er hin ringa tíðin komin, men nú mugu mjólkkýrnar allarminst nertast við — vit skulu bara lata centrifuguna trilla runt. Men heldur hann fast við hesum princippi: ikki at røra teir handlandi, bankar o. t., so má hann koma fram og siga, hvørju principir, skatturin skal álíknast eftir. Tað hjálpur ikki at siga, at sambandsmenn ikki vilja seta nakað uppskot fram, tí teir eru minnital; annað hvørt eygablikk fortelja teir jú, at teir hava hitt stóra fleirtalið millum veljararnar, og vit siggja jú, at teir nær sum helst kunnu fáa fleirtal her á tingi.

A. Samuelsen meinti ikki, at man skuldi lata verða at útnytta teir ríku, sum einki gera við sínar pengar, men teir, ið seta nakað í verk, skulu vit ikki plága soleiðis, at teir draga sínar pengar inn og kannska nokta fyri at hava nakrar pengar, og harvið unddraga kommuninum tann skatt, tær skuldu hafi, og vinnulivinum teirra kapital. Hann var glaður yvir tær virksomheitir, sum halda okkara landi uppi; tað hevði verið ólukkuligt, um her eingin kapitalur var.

Konoy vísti á, at Andrass Sámalsson íggjár hevði ta støðu, at vit ikki máttu leggja skatt á handilsmenninar, tí so dýrkaðu teir bara vørirnar upp. Hetta er ein gamalkendur hugsnarháttur hjá sambandsfólki eins og hjá øllum primitivt hugsandi menniskjum: Skatta ikki handilsmenninar, tí so verður mjølið og sukrið dýrari! Ætlar Andrass Sámalsson at halda fast við hesi princippini, so fáa vit í skattamálum eina merkiliga serstøðu í Danmark.

A. Samuelsen helt tað veru sjálvsagt, at keypmenn tóku sínar úlgiftir innaflur, æntin tað var skattur, ella hvat tað so var. Gjørdi teir ikki tað, so mundi fara og gangast teimum illa. Tað var eisini púra beint. Men á tann máta blivu hesir menn okkara egentligu skattauppkrevjarir. Tí skuldu man verða varsamur við at álíkna teimum ovstóran skatt.

Konoy spurdi um Andrass Sámalsson og sambandsflokkurin

við honum ætlaði at gera okkara samfund likt tí, sum var í 1870-80, tá teir núgaldandi skattareglar vóru ásettar. Teir máttu tó vita, at bæði tíð og teinkimáti vóru broytt nakað væl síðani tá. Tað, sum fyri okkum hevur goldið um fyrst og fremst, er at fáa ein rættvísan skattaorðning, sum kundi geva munagóðan studning til at seta fyritøkur í verk, sum kravdar eru av fólki í Føroyum. Tað skuldi sambandið haft hugsað um, meðan tíð var. Nú at standa og tosa um, hvussu ræðuligur tilstandurin er blivin, er einki annað enn agitatión.

Joen Dahl trúði ikki, at forrættningsmenn í Føroyum orkaðu at bera meir av skatti, vit vóru á toppinum nú og máttu royna at seta útgiftirnar niður. Tað høvdu væl verið góðar tíðir, men nú vóra allir pengarnir farnir útaftir. Keypmenninir høvdu horið sín ivaleysa part av skattunum í Føroyum.

Konog vildi bara sláa fast, at hesin sambandskeypmaður játtaði tað, sum Andrass Sámalsson ikki beinleiðis tordi at siga: Verjið handilsmannin! Ongan skatt á teir ríku!

(Sakin fór til 2. viðgerð.)

Fossamálið.

1. viðgerð.

Paturssón greiddi frá sakini - og segði frá, hvat álitsmaður løgtingsins í hesum máli, verkfrøðingur Hakon Blaauw hevði lagt fram fyri tingið viðvíkjandi sínar rannsóknir. Hann sigir her, at „jeg har gaaet ud fra, at hvad der interesserer Lagtinget er at faa konstateret 1) hvilke kraftkilder landet besidder 2) hvilke kraftmængder disse kan afgive 3) paa hvilken maade denne kraft bedst kan udnyttes og bedst fordeles til størst mulig del af befolkningen. Útfrá hesum nevnir hann fyrst 1) Eiðisvatn á Eysturoy, 2) Fossá í Vestmanna og 3) Leynarvatn, 4) Fjallavatn og 5) Sørvágsvatn í Vágum 6) Hovsá, 7) Kirkjuvatn og 8) Ryskivatn í Suðroy.

Síðani sigur hann:

„Hvad der maa betragtes som det svageste punkt ved eventuelle udbygninger af vasdragene her paa øerne, er mulighederne for fuldt ud at kunne regulere og maganisere vandmængderne."

Og seinri:

„Af vasdrag, hvor der er fundet, at en regulering nogenlunde kan gjennemføres, kan jeg nævne Eðisvatn paa Østerø og Sørvágsvatn paa Vaagø. Disse to vasdrag kommer at staa i en klasse for sig, som de højest regulerbare, medens de øvrige nævnte vasdrag vil faa en noget lavere procentuel reguleret avløbsmængde."

Um hesi ymissu vatnbygnings-arbeiðir sigir hann, at har „gennemgaaende udkræves noksaa lange tunneler og noksaa lange rørledninger for at kunne faa den bedst mulige udnyttelse af de tilstedeværende reguleringsmuligheder og opnaa de størst mulige faldhøjder. Gennemgaaende vil udbygningerne ikke frembyde særlige tekniske vanskeligheder omend transporten vil falde noget besværligt, *dog intet sted saa besværlig som det nu færdige anlæg i Vaag.* Útbygninggarnir verða ikki dýrari her, enn aðrastaðni er hildið at vera „normalt" fyri verk av sonu stødd.

So er tað útbýlingin av kraftini. Her skrivar hann:

„Fordelingen af kraft paa de enkelte øer, hvor kraftstationerne kommer til at ligge, vil ikke volde vanskelighed, da terrænet er meget let fremkommelig og egner sig godt for linlebygning. Anderledes stiller jo sagen sig, hvor man vil søge at forskyve og fordele kraften fra den ene ø til den anden. De forekommende regulerbare vasdrag fordeler sig over følgende øer 1) Østerø, 2) Strømø, 3) Vaagø, 4) Suderø.

Vaagø vil efter al sandsynlighed kunne avse kraft til andre øer. Strømø vil antagelig kunne tilfredsstille sit eget behov, medens Østerø, særlig dersom der skal tænkes paa at overføre kraft til Norderøerne, vil trænge til at faa kraft tilført andetsteds fra ..... Et samarbejde mellem disse 3 Øers kraftstationer vil efter mit skjøn kunne etableres med rimelige omkostninger og ikke støde paa særlige vanskeligheder.

Anderledes stiller forholdet sig paa Sandø, thi her viser undersøgelserne, at der kun forefindes et par smaa vasdrag, hvor man højst kan gøre regning paa at faa kraft til belysning, idet man vistnok maa se bort fra kraft til kogning og varme. Det samme forhold gør sig ogsaa gældende for Skuø og Hestø; ... kanske vil dog Hestø kunne faa kraft til kogning, hvis den økonomiske side af opgaven kan løses.

Paa Suderø findes, som tidligere fremholdt, 3 regulerbare vasdrag, som egner sig for udbygning, ... Ryskivatu ved Vaag er jo allerede taget i brug af Vaags kommune. Af de genstaaende vil Hovsá kunne yde en ikke ubetydelig kraftmængde ligesom der fra Kirkjuvatn vil kunne paaregnes et godt reguleret kraftilskud.

Ved forsigtig fordeling af den tilstedeværende kraft vil man kunne opnaa, at behov for kraft til husholdningsbrug for det meste vil kunne tilfredsstilles paa Suderø.

Forholdet paa Norderøerne er derimod ikke gunstigt..... idet jeg anser, at der paa disse øer ikke findes kraftkilder, der med de nuværende byggepriser kan tænkes nyttiggjorte, ligesom den spredte bebyggelse vil gøre en tilførsel af kraft overmaade kostbar. En saavidt stor bygd som Klaksvig .....vil jo kunne faa sig tilført elektrisk kraft pr. kabel. saafremt strømforholdene i Lerviksfjord og Kalsøfjord ikke stiller uovervindelige vanskeligheder."

Teir endiligi útrokningar, uppskot til nýtslu av teim einstøku áum og vøtnum o. s. fr. er ikki blivið liðugt til tingsetuna, og tí hevur hann biðað við at nevna tøl og kostnaði til tess vit kunnu fáa betonkning og planir fullfiggjaðar frá honum eina ferð í heyst.

Effersøe hevði verið við til at seta hesa rannsókn í gongd, tí hann hell tað vera rætt, men eitt annað var, at hon var komin at kosta so nógv og ikki var nóg greidlig. „Med Hensyn til det Arbejde, der har fundet Sted, kan jeg ikke være tilfreds med, at det ikke er fremmet paa kontraktmæssig Maade. Det skal dog indrømmes, at den foreliggende Beretning bærer Præg af en vis Ædruelighed. Den Landsplan, som tidligere har været talt saa meget om, er der nu egentlig ikke Tale om. Noget andet er det jo, at man arbejder

planmæssigt indenfor visse Omraader. I Almindelighed har Folk vistnok faaet det fejlagtige Indtryk, at Vandkraftsanlæg, det er saa nemt det hele, og at de Mennesker, som ikke øjeblikkelig vil akceptere det, er nogen Bagstrævere. Men alt, hvad der til Dato er passeret i denne Sag, viser, at det er ret kostbart — selvom jeg ikke haaber, at det bliver saa kostbart som Beretningen lader formode. Sikkert er det imidlertid, at vi maa være taalmodige, og at her maa arbejdes gennem lange Tider. De Resultater, her foreligger, maatte Ingeniøren kunne være kommet til paa sit Kontor; det er jo en rent skønsmæssig Behandling. Jeg haaber ikke, at denne Sag maa blive ved de iværksatte Undersøgelser, men nu har vi i hvert Fald faaet sat dem i Gang.

Det andet Hovedpunkt er, at det bliver det Offentlige, som fremmer disse Anlæg, og at vi kommer bort fra, at den private Spekulation faar den i sin Haand, navnlig ikke, hvor den er forbundet med private Foretagender af anden Art. Overtage dem som amtskommunale Foretagender kan vi ikke; her maa tilvejebringes et Samarbejde mellem flere Kommuner ved Statens Hjælp. Om nogle Kommuner paa Strømø enes om at nytliggøre Vandkraften fra Vestmanhavn og Kvivig Sogne, saa vil her være en Opgave for Thorshavn at tage fat; efter de Oplysninger, jeg har faaet, er der vist ikke noget i Vejen for at transportere Kraften fra Nordstrømø til Thorshavn. Men for at dette skal kunne sættes i Værk, er det nødvendigt, at vi faar en Vandkraftslov, og som jeg har hørt, kan vi vente et Forslag derom en af de første Dage.

Paturssøn var samsintur við Effersøe í tí mesta. At kommunirnar áttu at arbeiða í felag, hevði hann sæð frá fyrsta degi; tíverri var tað ikki gjørt, og tað var stórt spell. Men hetta vóru væl barnasjúkur, sum man vaks frá so við og við. Landsplanurin, ið talað hevði verið um, var ongatið ætlaður at umfata allar Føroyar; Suðuroyin mátti vera fyri seg og nú sá mest út til, at Sandoyin heldir ikki kundi sleppa uppí, men ómøguligt var tað ikki.

Vit høvdu liðin á, at ríkiskassin skuldi kosta helvtina av útreiðslunum til hesar ransóknir eins, og hann gjørði ífjør, men íár var komið svar aftir soljóðandi: „tit mugu kosta tað sjálvir." Hvussu ber tað til, at Danmark noktar at taka sín part? Er tað so, at teir ikki eru mentir at bera helvtina av útreiðslunum til rannsóknirnar, so sær illa út fyri at vit fáa nakran studning, tá vit fara at byggja.

Tað tykist mær nógso merkiligt, at Effersøe her hevdar ein so avgjørdan socialistiskan ella kommunistiskan hugsunarhátt beint móti tí „privata initiativinum", sum hann ellars altíð fórsvarar. Men tankin er ivaleyst góður. Tó er tað lættari at siga hjá einum, sum einki eigur í vatninum, at tað má vera hitt almenna, sum tekur hesar fyritøkur undir seg, enn hjá honum, sum eigur; hvørki hin íslendska ella norska vatnalógin forbjóða, at privatir menn fáa loyvi at útbyggja sini egnu vøtn, men sjálvsagt hava kommunirnar altíð fyrsta rætt. Heldur ikki fati eg væl, at Effersøe nú sigir, at tað kann ikki vera

talan um, at landið skal byggja hesi verk; her er hann nógv umvendur síðan ifjør. Men nú skulu vit jú spara! Ja, gaman í, men hvør skal so øyða? Kommunirnar? Staturin? Eg haldi enn sum áður, at tað var tað hentasta, um landið tók ið hvussu var tey størri anleggini.

Effersøe víste á, hvat frágreiðing Blaauws segði um kostnaðin av hesum verkum, at útreiðslurnar blivu ovstórar til, at vit av egnum ávum kundu fáa tey ílag; hann skrivaði jú: „Der vil gennemgaaende kræves Tilskud fra Staten til Nedskrivning af Anlægskapitalerne for de fleste Anlæg, idet der i de fleste Tilfælde ikke vil være muligt for de respektive Kommuner at opnaa saa høje Strømpriser, da de vidtstrakte Fordelingsnet jo vil blive meget kostbare pr. kraftenhed. — Hvorvidt Staten vil yde os de nødvendige Tilskud er jo endnu et aabent Spørgsmaal, men jeg har de bedste Forhaabninger i saa Henseende og vil gøre mit dertil. Folk er i Almindelighed tilbøjelige til at tro, at disse Vandkraftsanlæg ikke er saa kostbare, men Beretningen siger noget andet, og det hør vi ikke skjule for Folk. Jeg har ikke udtalt mig om, hvorvidt private skal have Adgang til at udnytte deres egne Elve. Hvorvidt vi her skal holde offentlig Drift er en Skønssag; det kan man godt mene uden paa nogen Maade at bekende sig til de Anskuelser, at det Offentlige skal drive alt muligt.

At vi ikke har faaet det omsøgte Tilskud fra Staten til Undersøgelserne skyldes den fejlagtige Maade, denne Sag er blevet grebet an paa. Ministeriet ræsonnerer ganske selvfølgelig som saa: Undersøgelsen er sat i Værk, uden at vi kender til det. Følgelig kan vi ikke for Øjeblikket foreslaa Rigsdagen at stemme for Tilskud dertil. Jeg haaber dog, at vi maa kunne fremme Undersøgelsen paa en saadan Maade, at vi til næste Aar kan faa den ønskede Bevilling.

Palursson var glaður yvir, at teir nærkaðust, hvør móti øðrum í hesum máli, og at Effersøe vildi virka fyri studningi frá statinum; tá riksstyrið gevur studning til telefonir, so fer tað væl at styðja hetta við. Yvirfyri privatmonnum kunnu vit leggja sovorðnar treytir, at privatar fyritøkur koma at virka likavæl sum almennar. Effersøe hevði ivaleyst misskilt Blaauw, tá hann sigir, at tað verður neyðugt at søkja ríkisstýrið um studning, „da det vidtstrakte fordelingsnet bliver ret kostbart." Harvið er einki sagt um, at tey stóru anleggini ikki skuldi loyst seg, — tað er einki at ivast í, at tað loysur seg suðuri í Vági, — men eitt annað er, tá vit noyðast at hýta tað út í smákrókar, tað er tað, sum verður so dýrt, og har er natúrligt, at hitt almenna styðjar. Men ikki til ein' streym frá Vestmanna til Havnar.

Nú sigir Effersøe, at hví vit einki hava fínglið frá ríkiskassanum er, at vit hava gingið okkara egna veg. Hesin núverandi justitsministarin sigir attso: Tit fáa ikki studning, utan eg havi ein fingur uppi í og sleppi at siga, hvussu tit skulu bera tykkum at! Hin ministarin segði ikki so; hann spurdi bara, hvussu nógv vit máttu hava, so fingu vit tað. Í hesum tilfeldinum er mest eitt, sum liggur í hiktini: Vit mugu ikki brúka norskar ingeniørar. Tá vit byrjaðu at byggja vegir, var eiuki nevnt um, at vit høvdu Norðmenn at standa

fyri; tað var so heilt natúrligt og sjálvfylgiligt. Men so komu rópini í um separatismu í Føroyum, Effersøe kom inn í riksdagin, og so var liðugt. Ríkisstýrið segði nei. Hetta kom okkum aftirum brekku í ólukku máta við máltráðnum. Vit hava eitt gott telefon-anlegg, sum Norðmenn bygdu: linjuna til Vestmanna. Tað stendur, hitt deittur niður. Tað er tungt at hoyra nú, at vit mugu undir justitsministar Rytters kontrol við hvørjum sindri vit gera. Hetta er tó útav øllum góðum lagi. Hví skuhu Danskarir og Norðmenn ikki kunna arbeiða saman í vinarlag í Føroyum eins og aðrastaðni!

A. Samuelsen helt, at tað kundi koma at verða nógso óhent við hesum, at kommunurnar komu at arbeiða í felag, dersum verkini eisini skuldu útførast um somu tid. Harvið komu tær, sum annars kundi begynt nú, at bíða eftir hinum.

Effersøe kundi tonkt sær í einstøkum tilfeldu at játta privata drift, men hitt almenna lat ikki studning til privatar. Tær kommunir, sum høvdu lyst og evni til at bygga hesi verk, áttu at arbeiða seg saman, og hinar máttu so keypa ravmagnið frá teimum.

Jeg har aldrig nogensinde udtalt mig for, at vi ikke skal benytte Nordmænd til de Foretagender, vi sætter i Gang her paa Øerne. Noget ganske andet er det, at her foregaar en Undersøgelse, som Regeringen ikke kan have nogen Forestilling om, og som den følgelig heller ikke kan tage Stilling til, hvad Betalingen angaar.

A Samuelsen visti ikki, hvat Jóannes Patursson hevði gjørt í hesum máli annað enn at hann hevði brúkt eina rúgvu av pengum, tá hann ferðast sum „kommissión" í Noreg og kom aftir við einum ógviliga dýrum manni.

Patursson minti á, hvussu mangan hann hevði fingið ill orð fyri tað, at hann helt fram, at Norðmenn best máttu duga at arbeiða her í okkara viðurskiftum, sum vóru teirra egnu so lik. Hann legði ikki í at svara Andrass Sámalssoni aftir á hansara briksl; hann hugsaði, at teir, ið nú høvdu fingið nýtslu av ravmagninum vildu siga, at hesir pengar vóru væl nýttir. Andrass Samuelsen kundi ið hvussu var ikki vísa á, at hann hevði gjørt nakað, sum var betur.

A. Samuelsen vildi lata Patursson vita, at táið yvirhøvir nakað var sett í verk her í Føroyum vatnkraft viðvikjandi, so hevði eingin gjørt meir enn hann (Andr. Sámalsson). Hann hevði skaffað Vábbingum lán frá statskassanum, hansara arbeiði hevði ført til eitt ravmagnsverk, meðan Páturssons arbeiði ikki hevði ført til annað enn handa pappírs-bunkan hann sat við, og sum hevði kosta so nógvar pengar. Man kundi haft fingið nógv meira verdifull pappírir fyri lítið og einki. Til hatta behøvdist ikki norskir ingeniørar; tað var eingin so lítið verdur ingeniørur í Danmark, at hann ikki kundi gjørt hatta.

Dahl hugsaði, at hann fór at royna at vera forliksmaður millum Patursson og Samuelsen viðvikjandi stórverkinum í Vági og teirra starv fyri tí. Hevði Patursson ikki verið, so høvdu Vábbingar absolut ikki haft fingið hetta verk flag enn og var Samuelsen ikki, so var tað kannska heldur ikki komið flag enn. Patursson syrgdi fyri

ingeniøri, og Samuelsen fyri lánínum.

A. Samuelsen vildi ikki hava helvtina av løkkini, Dahl máttí gjarna lata Patursson hava alla, um hann helt tað vera vert at takka fyri, sum Patursson hevði gjørt. Hann hevði bara fórdýrað verkið við at skaffa teimum henda norska ingeniørin uppá hálsin.

Amtmaðurin segði frá, at hann hevði samráðst við vatnbygningsdirektørin, og frá honum fingið forslag og berokning viðvíkjandi ymsum anleggs - møgullgheitum. Úrslitið, hann var komin til, var mestsum tað sama sum ingeniør Blaauws.

Patursson var fegin við, at tingið hevði fingið hetta góða grundarlagið eisini til at meta seg eftir. Tað ásannaði fullvæl at frágreiðing Blaauws vár álitandi.

(Sakin var beind til nevnd viðvíkjandi ravmagnsverki í Klaksvík).

Hósdagin 11. august.

»Smiril«.

1. viðgerð.

Mortensen greiddi frá rokniskapinum, ið vísti eitt driftsyvirskot um 4000 kr. Men skipið hevði ífjør haft eina stóra reparatión, ið kostaði ca. 44,000 kr. Spursmálið var nú, hvussu man skuldi fáa „Smiril" at balancera. Táið hann sigldi fyri vøruforsýningina hevði hann givið undirskot; tað máttí betalast av vøruforsýningsavlopnum. Síðan 1. oktobir ífjør hevði verið ein nýggj skipan við tí nýggja plani; hann hevði tí ikki virkað meir enn helvtina av roknskapsárinum, men kortini kundi man haruppá byggja sær eitt fast bilæt av, hvussu inntøkunar koma at verða. Passagerpengarnir eru o. u. 3000 kr. um mánaðin, t. v. s. c. 30,000 kr. um árið. Fraktin er tað sama, so hesir háðir postar geva ívaleyst 60,000 kr. tilsaman. Tey offentligu tilskotini eru frá postvesinum 40,000 kr., frá justitsministeriinum c. 13,000 kr.; hetta gevur einar 115,000 kr. ialt. Útreiðslurnar eru c. 110,000 kr., men nakrar kunnu fáast væl niður. Kolið, sum í tí farna árinum hevur kotað 45,000 kr. verður nakað nógv minni, serliga um man gekk yvir til direktað inukeyp av koli. Hýran hevur verið 30,000 kr. um árið, og her kann vist eínki sparast undantikið í lønini til maskinmeistarin; kundi man fingið ein norskan ella íslenskan bleiv hann nógv billigari. Assuransu er 7200 kr. um árið. Her kundi verið spursmál, um man ikki kundi lækkað assuransina og harvið spart einar 3000 kr. í premiu. Kundi útgiftirnar fingist niður í 100,000, so bleiv eitt yvirskot til at betala reparatiónir við. Ífjør var ein reparatión, fár verður aftur ein, tað krevur assurunsafelagið. Men tey tri komandi ár verður eingin utanfyri oynar.

Lloyds krevur nemliga eina høviðsreparatión hvørt 4. ár, og tær mugu fyritakast utanlands, meðan hinar smærri kunnu gerast í Føroyum. Eg vænti, at vit kunnu fáa balansu.

Sum upplýsingar søgdu frá úr Danmarki, Noregi og Íslandi vóru teir almennu studningarnir alla-

staðni hækkaðir reiðiliga nógv til lokal dampskip í seinni árum; staturin hevði tó sagt nei fyri at betala undirskotlð, „Smiril" hevði fyrsta árið, tá studningurin bara var 15,000 kr. — tann sami sum undan krignum. Spursmálið hevði tó kannska ikki ligið so greitt fyri og var óivað vert at taka uppaftir. Frá postvesinum mátti kunna krevjast meir; tað hevði fyrr latið 10,000 kr. til postbátin, sum sigldi millum Havn og Suðroynna, og 35,000 kr. til „Polaris"; tað var ti ovlitið, at „Smiril" bara skuldi hava 4-5000 kr. í 1919.

Klagan, ið fyrilá, var frá Sandi; hon var skrivað 1. oktobir, og tá høvdu Sandingar heldur sjáldan sað „Smiril" hjá sær. Síðani hevði hann verið umtrent planmessiga á Sandi, og teir vóru nú tóliga væl tilfriðs.

A. Samuelsen helt, at „Smiril" var amtskommunini ein ringur og dýrur kleppur; undirskotið var jú nær við 50,000 kr. fyri hetta farna árið, og so vóru tær 7000 kr. frá skytskassanum enntá kki roknaðar við. Frá hinum skipinum, sum tingið eisini var interesserað í, sást einki rokniskap enn; hann hopaði tó, tað fór at koma. Hann hevði ellars hoyrt, at administrationsútgiftirnar skuldu vera lopnar upp í tað mesta av 100,000 kr.

Hann kundi væl teinka sær, at man hevði sagt nei til at betala hitt gamla undirskotið frá ministeriiðs síðu, tá man visti, at „Smiril" tá sigldi fyri amtshandilin og ikki í egentligum postfarti — og at man ti hevði hildið, at so máttu vit eisini syrgja fyri, at tann varan, „Smiril" førdi, betalti seg sjálv.

Kærleikin til „Smiril" var kølnaður hjá øllum teimum í Føroyum, sum sjáldan ella ongatið sóu hann. Hann vildi mæla til, at tingið slapp sær av við henda kleppin; kannska man kundi fingið okkurt firma til at yvirtaka hann.

Mortensen visti á, at tað altíð hevði verið trupult at fáa „Smiril" til at bera seg. Tað var eitt spursmál, um A.S. Mortensen ikki hevði sett pengar til í sinari tíð. Studningurin frá postvesinum var minni enn hann sá út, av ti at skipið skuldi bera so nógvar útreiðslur sjálvt við at fáa postin í land, bera hann yvir land, tá veðrið var ovringt at sigla til Sørvágs o. s. fr. Kundi man fáa útreiðslurnar niður við einum 10,000 kr. og inntøkurnar kundu roknast til 120,000 kr., so bleiv tað lítið undirskot ið hvussu var.

Joen Poulsen ivaðist ikki í, at sama klaga sum benda frá Sandingum við góðum rætti kundi verið komin fleiri staðni frá. Tað hevði verið betur, um „Smiril" bara gjørdi tvær postferðir um vikuna og so fekk stundir til at taka meir frakt; so mátti heldur ein partur av poststudninginum falla burt, tað hevði loyst seg kortini. Á tann hátt hevði „Smiril" kunna komið meir runt til tey smærru plássini.

D. Danielsen kravdi betri sambaud við Mikjunes og Seyrvág.

Matras klagaði um, at vørurnar blivu dýrkaðar til útplássini norðanfyri av umlossingini íKlaksvík. Hann vildi eisini biðja tingið royna at fáa „Tjaldur" meir út um oynar, enn tað hevði verið í seinni tíðini, so tað onkuntið kundi komið til teirra, sum vóru úti í periferiini.

Winther segði um klaguna frá

Sandi, at har var eftirkomið tað, ið klagað var um.

M. Samuelsen representeraði bygdir, sum ongatið sóu „Smiril". Har var stórt misfornøyilsi, og hann helt tað eisini vera óforsvarligt at drtva eitt slíkt skip fyri Føroyars rokning, helst tá tað gav so stórt undirskot. Hann mátti protestera móti einum sovorðnum ordningi.

Paturssen hevði ikki hoyrt fyrr, at ein almannagagnlig fyritøka skuldi leggjast niður, fyri tað hon ikki bar seg. Helst nú á døgum vóru ómetaligir studningar givnir bæði í Danmark og Noregi til slíkar almennar fyritøkur, og har kundi væl heldur ikki hugsast um at taka henda hátin av, sum nú hevði tænt okkum í 30 ár.

M. Samuelsen kallaði ikki hetta nakra almenna fyritøku, sum bara kom nøkrum vissum favoriseraðum plássum til góðar.

Mortensen visti á, at hetta var ein skeivur hugsunarháttur. Nógv hin størsti partur av Føroyingum hava beinleiðis nyttu av „Smiril" — tað eru tó eini 15000 mennískjur á teim plássum, har hann kemur hvørja viku. Og meir ella minni beinleiðis hava øll nyttu av besum farti — eisini Haldórsvík. Skuldi hetta først igjøgnum, sum Mikkjal Samuelsen ger seg til talsmann fyri: at eingin fyritøka verður styðjað sum ikki beinleiðis er *øllum* Føroyingum til nyttu, so lat hitt offentliga ongan studning til brúnna í Haldórsvík t. d. — yvirhøvur ikki til nakað sum helst. Tey plássini, „Smiril" ikki vitjar, fáa jú nettupp tilskot frá tí offentliga, so tey koma uppi hitt felags postsambandið. Bæði Tvøroyri og Haldarsvík hava sín postbát 2reisur um vikuna, tey eru líkastillaðu í so máta. Um tingmaðurin í Haldórsvík t. d. skal fara til Suðroyar, so kemur hann hegar til Havnar við mjólkabátinum, og „Smiril" flytur hann viðari fram. Á tann hátt ferðast hópurin av fólki úr smærri plássum runt um oynar. Og sama er sjálvsagt við postflutningini. Her hendi tann gleðiliga begevinheit um dagirnar, at tingmaðurin í Haldórsvík fekk eina brosju at bera á bringuni; um hann nú vildi skrivað vinum og kenningum úti um Føroyar hesi stórtíðindi, so fekk hann brøvini send við „Smirli".

Konoy mátti minna á, at her ikki hara vóru heusýn at taka til, hvat tey ymsu valdøni og hvat fólk har kundi ynskt. Tað var lætt nokk at siga, at „Smiril" átti at sigla har og har men ein mátti heldur ikki gloyma, at skipið helst skuldi givið so lítið tap sum møguligt. Kortini verður ein tingmaður, sum hevur sínar veljarar á avsíðis plássi, noyddur til her at tala um tey pláss, sum serliga føla sviðan av, at „Smiril"s planur ikki er, eins og planurin var fyri „Polaris". Sum øllum kunnugt sigldi „Polaris" beinleiðis frá Havnini og norðurgangandi til allar bygdirnar á eysturstrónni á Eysturoy líka norð til Gjáar. Fólk har norðuri fingu tí teirra vøru bæði skjótt og biligt, meðan nú vara frá Havnini, ið skal norður til Gjáar, fyrst verður løgd upp í Fuglafirði og síðan send umborð í motorbát og send norðureftir. Hetta bæði tarnar og dýrkar vørurnar. At fólk tí fegin vil hava hina gomlu ordninina aftur, er vituligt. Eg vil tí biðja tað útvalg, ið hevur við hesa sak at gera, at hugsa

um hetta mál og helst fáa broytt lagið soleiðis, at bygdirnar har norðuri á eysturssíðu Eysturoyar fáa beinleiðis samband við Havnina; sum nú er statt, hava hesi bygdaløg, serliga Gjógv og Funningur, alla grund til at vera illa tilfriðs. Gjáarmenn hava skrivliga vent sær til vørunevndina um hetta mál, men eg veit ikki, hvat úrslit teir hava fingið. Tí vil eg biðja nevndina royna, hvat gerast kann, fyri at broyta fartplan „Smiril"s so sum fólk har norðuri ynskir.

(Sakin varð beind í nevnd.)

Brot á sjóvinnulógina.

1. viðgerð.

Amtmaðurin segði frá, at sakin, sum var ummæld í hesum skrivilsinum frá „Færøernes Skipper- og Navigatørforening", var til viðgerð í handilsministeriinum.

Debess greiddi frá skrivilsinum, har skiparafelagið finnist at fútanum fyri hansara athurð viðvikjandi teim norsku hvalabátunum norðuri við Áir. Tað var kannska ikki so gott hjá tingmonnum longu nú at taka støðu til spurningin, sum mátti eftirhugsast gjølla. Hann vildi tí loyva sær at fyrisláa eina samtykt til protokolina um, at tingið biður amtmannin fáa granska hetta málið og siga tinginum frá, hvat síðani verður at gera.

A. Samuelsen fataði hetta skrivilsl sum eina ávaring frá skipafelagnum til løgtingið um at geva hesum forholðið gætur, og kundi tí væl stemma fyri uppskotinum. Løgtingið hevði einki at gera við teir, sum bróta lógina, men kundi bara ønsa eftir, at teir, ið settir eru til at pásiggja, at lógin verður hildin, uppfylla sínar pliktir. Tað var ikki gott at døma um enn, tí har mátti ganga ein tíð, áðrenn fútin fekk fatur í hesum monnum.

(Uppskotið til protokolina var einmælt samtykt).

Friggjadagin 12. august.

„Kolportage"-loyvi.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen segði frá, at hetta var ein umsókn frá blaðnum „Kirkeklokken" um at fáa loyvi til at selja sínar skriftir her í oynum. Hetta var blivið játtað fyrr, og tað var vel eingin grund til at sýta tað nú heldir.

R. Rasmussen hevði í nevndini skrivað undir „við forbehold", ikki tí at hann var fyri at nokta nøkrum hetta loyvi, tvørtímóti hevði hann verið fegin, um fleiri høvdu søkt um loyvi til at selja bøkur her í landinum. Tað var jú Gudi og hvørjum manni kunnugt, at her ferðaðust menn um oynar og seldu bøkur og bløð, utan at nakar ønsaði eftir teimum. Tingið hevði einaferð sýtt „brøðrameinigheituni" kolportage-bevilning, men ønsin skuldi hvør, sum søkir, hava hetta loyvi, ella eingin. Tað var meiningsleyst at bara hetta eina trúnaðarsamfundið skuldi hava loyvi at selja sínar skriftir. Men eingin annar hevði søkt.

Effersøe: Jeg er af den Ansku-

else, at hele dette Kolportagevæsen bør ordnes saaledes, at trykte Skrifter kun forhandles gennem de faste Boghandlere; derved vilde man komme bort fra et Bevillingsvæsen, som let kan avle Strid.

Konoy kundi ikki vera samsintur við Effersøe í hesum. Slík bókasøla kundi virka gagnligt, tá skriftini, ið seld vóru, høvdu nakað virði. T. d. ferðaðist ein Norðmaður heruppi í sinari tíð og seldi Snorri Sturlasson, sum nú var at finna í nógvum føroyskum heimum. Hann gjørdi nógv gagn. Væl høvdu hesar skriftir, nú var søkt um loyvi fyri, lítið virði, men lat tað bara vera frítt kortini!

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Dampskipasamband við Ísland.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen greiddi frá sakini. At fáa eitt regluligt skipasamband aftur ílag millum Føroyar og Eysturlandið hevði stóran økonomiskan týdning fyri Føroyingar. Tað var eitt stórt tap, at meðan ovurflóð av fiski var har, og fiskioyði er her, sum iár er tilfelli, noyðast heimamenn í Føroyum, sum annans høvdu verið á eysturlandinum og róð út, at liggja fyri einki bara av tí, at eingin skipaferð er. Fyrr hevði hetta skipasambandið verið nógv betur, tá bæði „tað forcinaða", Tulinius, Watnes og „tað bergenska" høvdu skip siglandi millum. Síðani høvdu verjuskipini flutt útróðramenn til og frá, men tað var fallið burt, ti tað segðist at vera ovdýrt. Einaferð hevði tingið søkt um at fáa studning til Bergenska skipafelagið til postflutning, men tað var blivið til einki.

Ætlanin var nú at biðja statin um, ætlan at geva studning til eitt skipafelag, so tað kann halda skip gangandi hesa leið ella lata eitt av sínum herskipum føra fiskimenn aftur og fram sum fyrr.

Paturssen helt tað vera vert at hugsa um aðrar útvegir eisini enn hesar báðar. Tað var nakað undir landi við einum svenskum selskapið til næsta ár, sum ætlaði at hava tvey skip í gongd uppá Ísland, og sum skuldi bera við í Føroyum. Harnæst var Íslands felagið við sinari linju; tað kundi verið nógso rimiligt, at teir ikki altíð sigldu beinleiðis til Reykjavíkar. Hesin nýggi 2-millióna báturin, ið nú var farin á sjógv, var vist eisini ætlaður at bera við hjá okkum. Tingið átti at biðið amtmannum skriva niður um hetta, tá hann sendur sakini.

(Málið fór til 3. viðgerð).

Frágreiðsla djóralæknans.

1. viðgerð.

Amtmaðurin greiddi frá. Det viser sig nu, at Udgifterne til Dyrlægens Omrejser langt overstiger det bevilgede Beløb, og jeg har ogsaa sagt til ham om i Fremtiden at holde sig indenfor dette Beløb. Men jeg tror, man maa give Dyrlægen Ret i, at han ikke kan gøre de 3 Omrejser, der paahviler ham i Følge Instruksen for 1000 Kr. Det vil antagelig være bedst at tage Sagen op til Drøftelse i Udvalget.

Paturssøn: Eftir sum ikki verður talað um tað, ið her er skrivað um djór, og sum er sera áhugavert, men um figgjarlig viðurskiftir vildi eg hildi tað verið beint, at málið var beint til figgjarnevndina.

Effersøe: Jeg havde i sin Tid mine Betænkeligheder ved at faa Dyrlæge af økonomiske Grunde, idet jeg frygtede for, at det vilde blive ret kostbart, og Nytten deraf vilde blive begrænset til den Del af Øerne, der var nærmest hans Bopæl. For Sudurøen vilde Dyrlægen saaledes kun blive til ringe Gavn. Det forsonede mig dog en hel Del, da det bestemtes, at han skulde være rejsende Dyrlæge, men straks da jeg erfarede, hvorledes han optraadte i økonomiske Spørgsmaal, lagde jeg stærk Vægt paa, at vi maatte begrænse Udgifterne til Dyrlægens Rejseomkostninger. Thi giver vi ham frit Spil her, saa er vi snart langt ude. En ung kraftig Mand som han maa kunne rejse billigt, og Udvalget maa foreslaa Lagtinget at bestemme en fast Rejsegodtgørelse.

(Sakin var beind til figgjarnevndina).

Frágreiða Búnaðarráðgevarins.

1. viðgerð.

Paturssøn vildi siga tað sama um hesa frágreiðing sum um hina, at her var mangt, sum vert var at hava í huga viðvíkandi skipanini av landbrúkinum í Føroyum. Hann vildi biðja teir, sum komu at arbeiða uppá at uppseta reglur fyri hesi skipan í búnaðarnevndini at hava hetta við hondina.

J. H. Poulsen vísti serstakliga á tað, sum her var skrivað um uppdyrkningsviðurskifti og um útstykking av jørðini; endin mátti verða, at vit fingu eina ekspropriationslóg — tøkulóg — eisini fyri óðalgóðsið. Fragreiðan peikaði á forhold, har formiliga var lagdur ein ringur av bandlagdari jørð um eina bygd.

Paturssøn ivaðist ikki í, at her var nógv, sum vert kundi verið at røðtt um, men helt tó ikki tað var beint at gera nógv av her, eftirsum hesi evnir — um træir, um ross, um farvar o. t. — koma til viðgerð, tá hesi serligu mál lógu fyri.

Strøm tók undir við J. H. Poulseni í, at tað var uppá tíðini at fingið eina slíka lóg. Har, hann var frá, var mest óðalsjørð, tær træir, ið inn vóru lagdar, vóru úr kongsjørð, úr óðalsjarðini fokkst einki. Óðalsbóndirnir løgdu stórar viddir undir seg til innmark, men tær vóru hvørki dyrkaðar ella inngerðaðar. Teir menninir í Øríðavik høvdu meir enn teir kundu komast útfyri. Hetta var stórt spell, í serliga har var stór trongd til uppdyrking. Sum nú var statt máttu menn keypa sná jarðapettir fyri órimiliga dýran pening.

(Sakin var beind til búnaðarnevndina).

Málið í frágreiðunum.

1. viðgerð.

Amtmaðurin segði frá, at hann eftir tingsins samtykt ífjør hevði

skrivað til djóralæknan og búnaðarráðgevarin, men einki svar var komið aftir.

Paturssøn minti á, at tingið ifjør samtykti at lata hesar menn vita av, at tinginum hevði dámt væl, um hesar frágreiðir vóru skrivaðar á Føroyskum. Nú sigir formaðurin, at hann hevur sent hetta til teirra, men teir tykjast als einki leggja í, hvat tinginum dámar. Vit eru jú allir góðir við málið og vilja ikki, at tað skal spillast. Men tess meira ið skrivað verður um slik viðurskifti herheima á donskum máli, tess meiri styrkir tað okkara lyndi til at vera óskoytin við málinum, ikki gera okkum ómak fyri at halda tað reint — sum Berg segði á sinni: vit sláa bara „en Krølle paa Tungen" — og kalla tað Føroyskt. Danskt mál livur eins væl, æntin tað, her verður skrivað, er á Donskum ella á Føroyskum, men okkara egna mál burtsøplast av hesum bera danska lestri. — Hegartil hevur okkara bónda og búnaðarmál verið so toliliga reint aftirímóti øðrum, men eisini her fara góð føroysk orð at detta burt. Eg kann nevna nøkur fá: Fólk siga manga staðni ikki longur: at *„grana neitir"* ella *„skera upp haga"* men at „drena"; tað eitur ikki longur yvirlívur *„slikur"* og *„net"*, men „hegn"; *„kálvsólt"* og *„lambsólt"* eitur „mjólkafehur", at *„vera kálvskotin"* ella *„lambskotin"* at „kasta kálvin ella lambið"; *eini tiggir* verða til „selatoy", tá tað eru aktiggir. At *skúma* (róman omanav) er manga staðni blivið til at — „meya" o. s. fr. Ein og hvør, sum hevur málans, má harmast um hetta. Tað er synd og skomm, at okkara bóndamál so illa skal verða spilt og saktans kundi slik skrivlig arbeiðir sum hesi verið skrivaði á føroyskum máli.

Effersøe: Den foreliggende Sag og 7 følgende giver mig Anledning til nogle almindelige Bemærkninger.

Lagtingets Tid har i mange Aar været optaget af storpolitiske Forhandlinger til Skade for det saglige Arbejde. Det bedste Bevis herfor er Behandlingen af Landbolovforslagene, som ikke er fremmet endnu, skønt de omtrent kan holde 10 Aars Jubilæum. Trangen til at komme ud af denne golde Partikamp har længe været udbredt blandt Vælgerne og har ogsaa i sin Tid været fremme inden for Selvstyrepartiet, hvor en Bevægelse rejste sig under Fanemærket: „Udenfor Partierne". Den viste sig dog snart kun at være til Fordel for dette Parti. Blandt Sambandsmænd har Ønsket om at lægge Vægt paa den saglige Forhandling været meget stærkt, men Sambandspartiet blev angrebet i 1906 og har siden maattet føre en idelig Forsvarskamp; det er jo Angriberne, der bestemmer Kampens Gang. Vi har ønsket en fredelig og saglig Arbejdsmaade, men forgæves; særlig de sidste Aar har denne Fremgangsmaade været fremtrædende; jeg behøver blot at minde om Takadressen til Hr. Zahle og Mistillidsadressen til den nuværende Justitsminister. At den agitatoriske Stemning endnu har Magten indenfor Partiet, fremgaar bedst af de 7 foreliggende Sager. Vi har mange vigtige Sager til at forhandle, som det kan være svært at komme igennem, men ikke destomindre fremkommer disse Sager. Aar efter Aar har vi ført vidtgaaende Forhandlinger derom, Ti-

den gaar, Medlemmerne ophidses, og nu smides de samme Sager atter her paa Tingets Bord. Tingets Arbejde burde i første Række samles om vort Pengevæsen, men vi kommer ingen Vegne dermed, naar vi skal beskæftige os med saadanne Sager. Vi Sambandsmænd kan derfor ikke være med til Behandlingen af denne og de følgende 7 Sager. Jeg skal paa egne og Partifællers Vegne nedlægge en bestemt Protest mod den Fremgangsmaade, her følges.

*Paturs*son var bilsin yvir at hoyra Effersøe stiga upp og halda eina stórpolitiska røðu í hesum sakleysa málið. Hatta var at spilla tingtíðina burt um nakað var tað, at reisa eitt inngangandi ljak av hesum slag. Effersøe hevur byrjað eitt kriggjídag, sum illa hevði verið burtir úr fyri hann, um vit vildu tikið undir. Men eg skal ikki lata meg froysta av hansara kríggsrópum.

Tað er tó merkiligt og syndarligt við, at hvørja ferð vit nerta við nakað, sum kann verða okkara illa viðfarna háli til sømd og bata, so er tað fyri Effersøe sum at rætta illum hundi brand. Hann má hava ringa samvitsku um ændin at hava gjørt nakað rangt í sinum unga árum ella gera rangt nú á gamalsaldri. Tó arbeiddi hann ár eftir ár saman við okkum og kravdi fullan rætt fyri máli í skúla og kirkju, — nú er eingin verri enn hann til at buka hetta sama mál, og hann verður illsintur, hvørja ferð hann tekur til at fordømma sini ungdómsidealir. Tað er sjálvsagt ringt, men eg kann ikki gera við tað. Hann má ikki leggja mær til last, at eg enn stígi í tey somu spor, sum hann stóð í fyri 20 árum síðani.

Tað nyttar ikki Effersøe at siga, at tað stríð, hann reisti í 1906, var eitt forsvarsstríð; allir vita, at tað var eitt álopsstríð, so frekt sum nakrantið hevur verið. Vil hann halda fram á henda hátt, at gera hvørja lítla sak til stórpolitisk mál, so skal eg ikki halda undan. Men so er hann ikki tann rætti maðurin til at tosa um at spilla tingsins tíð.

(Sakin fór til endiliga viðgerð).

Føroyskar skúlabøkur.

1. viðgerð.

*Paturs*son vísti á, hvat saknur tað er fyri skúlarnar, at vit onga bøkur eiga, ið siga frá, hvussu Føroyar eru vorðnar, og hvussu Føroyingar hava livað á hesum oyum gjøgnum skiftandi tíðir, eina føroyska landafrøði — geografi — og eina føroyska søgu. Meðan skúlabørnini lærdu at rokna upp allar býir í Russlandi, Kina o. s. fr., vistu tey lítið og einki um sínar egnu bygdir; tey lærdust at greiða frá donskum kongum og rómverskum pávum, men fingu einki at vita hvussu forfedrar teirra sjálvs høvdu baksað her á landi. Hetta var ein undirvísingarmáti, lø gekk beint tvørtímóti tí, sum skúlamenn í øllum londum krevja sum fyrsta grundarlag: at børnini skulu læra fyrst um tejrra egnu viðurskifti. So sum nú var statt, høvdu vit ikki pengar sjálvir til at fremja hesi mál, men ivaleyst vildi eitt sø mentað fólk sum danskarir veita okkum studning. Danska stjórnin hevði einki givið til føroysk kenslumál ella mentun yvirhøvur.

Væi kunnu vit ikki beinleiðis samanlíkna okkara viðurskifti við

grannarnar í Íslandi, men tá man sær, hvat teir brúka til slíkt, og so tað sindrið, vit lata, so er einki forhold herimillum. Til at halda hitt íslenska heimaarbeiði uppi, so tað ikki verður slúkt av industriinum utanífrá, verður har latið 8,600 kr., til kvinnuskúla 22,000 kr., til at læra at svymja 4000 kr., til landsbókasavn 22,000 kr., til skjalasavn — arkiv — 6000 kr., til forngripasavn 19,000 kr., til at prenta upp fornar altingsbøkur 1000 kr., til menn at søkja sær lærdóm utanlanda reiðuliga nógv — tilsamans o. u. ½ millión kr. um árið, meðan vit „nøyðast" við einar 3000 kr.!

A. Samuelsen helt, tað kundi verið natúrligt, at vit fingu bøkur um okkara søgu, men vit áttu eisini at kent tey viðurskifti, sum vit arbeiða undir nú í tíðini. Patursson visti ikki, at vit góvu 2000 kr. til amtsbibliotekið, umframt tær 2000 kr. til kvæðini og studning til háskúlan, førarin fyri einum stórum partí stóð og segði nakað so lýnandi forkert, tó tað fyrilá prentað á amtsfondsyvirlitinum, hvat vit lótu. Ein sovorðnan mann hjálpti tað lítið uppá at útgeva bøkur um, hvat hent var í fyrndini.

Paturssen: Tað hevur ongan sum helst týdning, tá vit sammanbera okkara útreiðslur við ½ millión, æntin vit lata 3 ella 4000 kr.

A. Samuelsen bað Paturssen bara fara til Íslands, teir vildu ikki sakna hann. Sambandsmenn vildu gjarnt sleppa av við okkara heimaíslendingar, teir ynsktu at vera í Føroyum.

(Sakin var beind til kirkjukassanevndina).

Fyrispurningur til generalstabin.

1. viðgerð.

Ný tmaðurin segði frá, at hann hevði sent tann fyrispurning til generalstabin viðvíkjandi kortinum o. øðr., sum tingið samtykti í fjør, men hevði einki hoyrt aftir.

Patursson helt, at tað kundi verið beint, nú eitt heilt ár var gingið, um tingið bað formannin spyrja aftir, hvussu vorðið var við hesum.

(Sakin fór til endiliga viðgerð).

Føroyskt kirkjumál.

1. viðgerð.

Patursson visti á, at stýrismaktin hevði sýtt tinginum tað, sum biðið var um, at fáa rætt fyri føroyskum máli í okkara kirkjum. Tað fór eingin kortini at lata seg binda av, sum ynskti, at fólkakirkjan mátti trivast, og at grundarlagið ikki varð skinklað, so at hon datt niðurfyri. Um stýrismaktin bleiv við at hótta, varð endin tann, at fólkið flýggjaði frá kirkjuni æntin til sektir ella var standandi utanfyri. Tað var nógv fyri at hugsa sær, at menniskjur, ið søgdu seg at vera kristilig, skuldu latast at vera so blind, at tey heldur lótu alt fólkið flýggja úr kirkjuni, enn tey góvu rætt fyri føroyskum máli har innanfyri. Hann vildi biðja teir tveir menninar, Elfersøe og Jógvan Poulsen, sum í teirra ungu døgum høvdu barst fyri hesum, ikki longur at stríða ímóti, men lætta teirra samvitsku við at siemma fyri, at móðurmálið mátti fáa fullan rætt. Hann ivaðist ikki í, at teir

innarst inni bóru hesar somu góðu kenslur í barmi.

Amtmaðurin visti einki um, at nakað svar var komið frá ministeriinum enn.

Paturssen helt, at einki svar var eisini eitt svar helst í hesum, tá vit vistu hvussu stýrismaktin var sint. Ministarin lovaði í fólkatinginum í heyst, at vit skuldu fáa „ritualið", men einki hoyrdist frá hesum enn. Tað átti verið kunngjørt fyri verðini, hvat blóðigur órættur verður gjørdur móti okkara máli.

Konoy ivaðist heldur ikki í, at tøgnin um kirkjumálið mátti fatast sum eitt negativt nei. Svarið frá ministeriinum um undirvisingarmálið var tað sama sum nei.

Joen Poulsen stóð har hann altið hevði staðið: hann elskaði móðursmálið, hann ynskti at hjálpa ti fram, men vildi ikki, at tað skuldi tvingast fram, har viðurskiftini ikki vóru bugvin til tess ella har, tað kundi vekja forargilsi. Hann vildi virka fyri at gera málið brúkligt og á tann hátt so við og við fáa tað fram. Har fjøldin í meinigheitini úttalaði seg fyri at fáa føroyska gudstænastu, har fingu tey tað. Men vit høvdu jú ikki tað, sum nýtast skuldi í so máta, eiheldur visti mann, hvussu langt tað var komið við ti.

A. Samuelsen vildi játta ti, sum Effersøe hevði sagt. Tað var harmiligt, at førarin fyri sjálvstýrisflokkinum ikki skuldi vita greiðu á hesum; teir høvdu ikki loyvi at siga, at einki svar var tað sama sum nei. Tað mátti so eisini galda aðrar sakir. Ífjør samtykti tingið at biðja skúlabókanevndina umseta forrætningsordanin og telefonhondbókina á Føroyskt. Tað hevði man einki sæð til enn. Hví høvdu teir ikki pátalað tað? Hetta visti best hulheitina í teirra tosi, tað var agitatión altsaman.

Debess helt tað ikki vera ,løgið um ein og hvør góður Føroyingur varð rørdur, tá samhandsmenn førdu tílíka talu, sum at teir elskaðu føroyskt mál. Hesin kærleikin sýnti seg altið at vera til minkan fyri málið; vit máttu taka øll møguligt „hensyn", ikki „forarga" nakran o. s. fr. Men hvør hevði kraft ár eftir ár at fáa tað góðkent sum í restaði til kirkjubrúk? Var tað sambandsmenn?

Hetta at vit einki svar fingu niðri frá, var verri enn eitt avslag.

Paturssen tóktist, at Jógvan Poulsen var góður við Føroyskt á nakað eins hátt, sum húsbondin við hundin. Eg eri góður við hann, men hann sleppur ikki inn í stovina, hann kann goyggja, men ikki í kirkjuni. Hevur Jógvan Poulsen ongantið tonkt um, at hetta kann „forarga" hin føroyska ungdómin? Trýr hann, at henda helvtin av Føroya fólki dag eftir degi vil bliva við at biðja um at lova hundunum inn? Onci, so fara tey heldur aðrastaðir, har málið eigur fyrsta rættin.

Próstin segði frá, at telefonhondbókin var týdd á føroyskum máli, men ikki prentað, tí hon var komin skúlabóknevndini so seint í hendi. Tingskipanin var ikki komin til skúlabókanevndina enn.

Danielsen visti ikki, hví man ikki kundi brúka Føroyskt, har man hevði loyvi til tað. At tvingn málið inn í kirkjuna var óforsvarligt; lat okkum siga, at tað bleiv

tvungið at lesa føroyskar lestrar í kirkjuni, so mátti nógvir deknar setast av.

A. Samuelsen hevði ongatíð trúð uppá Paturssons fosturlandsalsk; hann var ikki meira nationalur enn grótið her utanfyri. Tað var bert skoðuspæl alt hansara tos um kærleika til móðursmálið.

Patursson var fegin yvir at verða likuaður við harðar føroyskar klettar. Tað var gamalt orð, ið segði: Væl lívur gamaldt grót, og skuldi eg eitt lítið sindur kunna lívi Føroyum og føroyskum arvi, so hevði tað ongan glett meira enn meg.

Tingmaðurin úr Seyrvági mátti vita, at sjálvstýrismenn ikki á nakran hátt vilja tvinga Føroyskt inn í kirkjurnar; teir vilja lata meinigheitsráðini avgera spurningin, um gudstænastan skal vera á donskum ella á føroyskum máli. Tað skal nettupp ikki vera tvungið, men frítt.

R. Rasmussen uggaði Andrass Sámalsson við, at ein slik pátala til tingsins formann altíð kundi koma, og ikki nýttist at verða løgd fram sum sak. Formannin høvdu teir jú hjá sær.

Próstin segði Jógvan Poulsen frá, at tað føroyska salmasavnið, sum gjørt var fyri mongum árum síðani, var tá sent niður, men sakin hevði ligið still leingi. Nú var hon umsfúur komin igongd, men bókin skal sendast hegar og hagar, og tað tekur tíð. Samaleiðis var við ritualinum.

Paturssen hevði, at tað sum prústin segði frá sálmunum og ritualinum, prógvaði best atburð teirra stýrandi. Teir vilja hála sakina út, men tora ikki siga korlanei sum Rytter um telegrafmálið. Tað ber nú heldur ikki væl til hjá Appel, sum stutt síðani hevur staðið niðri við „grensuna" og talað um móðurmálsins rætt. Hann vil bara „forhála".

A. Samuelsen heitti á amtmannin at lesa brævið frá telegrafdirektoratinum. Tað var tó ovgalið, at tingmaðurin úr Kirkjubø ikki skuldi vita, at tað var trafikministeriið, sum hevði avgjørt hesa sak, og at Rytter ikki hevði haft nakað sum helst við tað at gera.

Paturssen ivaðist ikki í, at líka so væl sum svarið var kortanei, líka so vist stóð Rytter aftanfyri. Hevði tað staðið til trafikministeriið, so høvdu teir játtað.

Amtmaðurin læs upp brævið frá telegrafstjórnini, har tað sigist, at málið er avgjørt „efter Forhandling med Justitsministeriet" o. s. fr.

R. Rasmussen undraðist ikki, um Andrass Sámalsson hevði mist skiliið. Tað mátti vera mødisamt sum hann hevði brúkt seg í dag. Einki løgið í, um hann nú var blivin heilavillur.

(Niðurlagt.)

Burturdottið á síðu 26, spalta 2, aftaná linja 2: „Hesin maður er sum allir vita ein av okkara bestu álitismonnum og eg, sum var í Koypmannahavn tá, kann vitna, at hann spardi ongan persónligan ómak fyri at fáa sum best burtur úr fyritøkuni".

Sjálvstýrisflokkur løgtingsins gav út. Prentsmiðja „Fram,s, Tórshavn. — 1921.

Løgtingstíðindi.

№ 3. | Tingsetan 1921. | 1. árg.

Føroyskt kirkjumál.

1. viðgerð.

(Framhald.)

Pátursson vónaði, at Andrass Sámalsson ikki oftari vildi nokta fyri, at henda avgerð var eftir samráð við justitsministarin Rytter. Vit kenna hann, okkum nýtist ikki at spyrja um, hvat ráð hann hevur givið.

Annars sakni eg orðførarin, sum byrjaði við at siga, at frá sambandsmanna síðu skuldi ikki verða tosað um hesi mál. Teir áttu at sent boð eftir orðførarannum at koma og tala at hesum Englfirðinginum. Hann brýtur samtyktina.

(Sakin varð beind til kirkjukassanevndina.)

Størhvalaveiða.

1. viðgerð.

Pátursson greiddi frá sakini; hesin spurningur var blivin meir og meira fløktur, sum tíðin var liðin. Tó vóru flest allir tingmenn samsintir um, at landið átti at fingið hesa veiðu í sína hond.

(Sakin varð beind til fiskarilánsnevndina.)

Íslendskir læknir.

1. viðgerð.

Pátursson minti á, at hetta var gamalt mál. Um dagirnar var spurningur frammi á tingi um at kosta flutning hegani av einum danskum læknu, sum kannska hevur verið her 1½ ár ella so. Tað er eyðsýnt, at teir donsku læknarnir støðast ikki her á landi; nú standa aftir fleiri embætir leys, og tað sýnist ikki, at vit fara at fáa læknir niðri frá. Hetta mál er ti vert at taka uppaftir.

(Sakin varð beind til 3-mannanevnd.)

Undirvísingarmálið.

1. viðgerð.

Pátursson mælti til, at hetta ynski frá føroyskum kennarum varð framt av tinginum.

(Sakin varð beind til kirkjukassanevndina.)

Føroysk orðabók.

1. viðgerð.

Pátursson segði frá, at løgtingsins umsókn ífjør um rikis-

studning til eina føroyska orðabók var blivin noktað, helst av teirri grund, at eingir dugandi menn skuldu vera hei í Føroyum til at arbeiða eina slika bók. Tað var nógv fyri at hugsa sær, at ríkiskassin lat 160000 kr. til danska orðabók og 45,000 kr. til eina íslendska orðabók, og teir stýrandi so ikki skuldu unna 6000 kr. til eina føroyska. Tað var vituligt, at her mátti húgva annað undir; tað var hin gamla ræðslan fyri, at fingu vit hjálp til at menna um okkara mál og serkennir, so týddi tað, at vit vildu klippa okkum frá teimum. Á hesum illtanka tykist alt standa skorðafast, og so leingi vit hava menn harniðri, sum halda hesa ræðslu uppi, solcingi er einki at gera. Men hava vit ráð til ikki at hjálpa málinum?

Føroyskt skal nú lærast í skúlunum bæði at lesa og skriva. Vit noyðast at hava eina orðabók, sum kann vera lararnum til nýtslu. Tað kann ikki vera størri vandi við at arbeiða tey orðasavn, vit hava, saman til eina slika bók, enn at menn her í Føroyum eru førir fyri ti.

Hetta málið er somikið vert, at vit kunnu ikki sleppa tí niðurfyri.

(Sakin var beind til figgjarnevndina).

Sjóvinnulógin.

1. viðgerð.

Debess greiddi frá hesi umsókn frá skiparafelaginum um, at føroyskir setuskiparar kunnu føra skip í fraktfarti innanfyri eitt vist ásett mark.

(Sakin var beind til 5-mannanevnd).

Leygardag 13. august.

Føroyskur statistikkur.

1. viðgerð.

J. H. Poulsen greiddi frá sakini. Tað hevði sin stóra týdning, at vit fingu greidligt yvirlit um, hvussu til stóð við okkara inn- og útførslu, eins og vanligt var aðrastaðni. Á fútakontórinum var væl eitt slag av statistikki yvir innførdar vørur, men av honum sæst ikki, hvat vit geva fyri hesar vørur. Man hevði tonkt sær, at keypmannsforeiningin æntin sjálv kundi fingið gjørt ein tílíkan statistikk, ella latið tingið fingið tilfar til hann. Men heldur ikki ein slíkur hevði verið fullkomin, tí hópurin av vørum koma gjøgnum postvesinið; tað kundi vit væl eisini fingið upplýst. Tað hevði stóran týðning at fáa klárheit yvir hesi viðurskifti.

Effersøe helt eisini, at ein slíkur statistikkur kundi hava nógv at týða.

Statistikkurin yvir útfluttar vørur var nóg góður, men yvir innfluttar vørur var hann heilt virðileysur. Tað hevði einki at týða, táið talan var um stykkjagóðs: so og so nógvir kassar „manufaktur", so og so nógvir „diverse" o. s. fr., men ikki eitt orð um pengavirðið av hesum vørum. Væl var tað eitt umfatandi arbeiði at fáa ein slíkan statistik í lag, men okkara tænastumenn vóru ikki yvirbyrjaðir við arbeiði, og „statistisk departement" vildi fegin hjálpa til.

Mortensen vísti á, at øll okkara grannalond høvdu statistikkir, sum vóru nógv betri, enn tað sindri, vit hava av slikum. Hetta amtið stóð eisini í hesum langt aftanfyri hin partin av rikinum; Ísland letur hvørt ár 17,500 kr. til sín statistik og hann verður prentaður hvørt ár. Alt hetta spursmálið má kunna leggjast undir fútakontórið at hagreiða, kannska við einum litlum til skoti frá tinginum.

J. H. Poulsen hevði serliga tonkt uppá ein verdi-status. Tað kundi júst nú verið ógviliga hent at sæð, hvussi við standa í ti, og um livifóturin er ovhøgur her á landi. Her málti keypmannsforeinlngin hjálpt til.

Effersøe var samsintur í ti, at ein frágreiða um pengaviðri mátti vera høvuðsmálið, eisini yvir útfluttar vørur. Nakað tilskot var ikki nevðugt. Allir upplýsningar máttu kunna fáast gjøgnum tænastumenninirnar, fútan, djóralæknan o. aðr.

(Sakin var beind til nevndina viðv. ymissum søkum).

Brósttjúkrahúsið í Hoydølum.

1. viðgerð.

Debess vísti á tað prentaðu frágreiðuna, sum var øllum tingmonnum í hendi.

Frá formanninum í „nationalforeiningini" hevði amtið fingið eitt skrivilsi, har hann setur fram ymisar atfinningar at sanatoriurokniskapinum fyri 1919/20. Hann finnist fyrst at kostarbaldinum, sum er nógv ov dýrt í samanburi við donsk sanatorilir; væl eru prisirnir ivaleyst nakað hægri í Føroyum enn niðri, sigur hann, men her er tó minni enn so tann munur at útreiðsslurnar til matarhald av røttum eiga at vera so stórar. Tað er tí vert at kanna eitt sindur eftir muninum á matvøruprisinum niðri og útsalgsprisunum her. Kjøt brúka vit meira av enn neyðugt er, heldur maðurin, men til tess er fyrst at siga, at vit hava keypt kjøt niðurfyri og annað tað, at kjøtið her er so nógv dýrari enn uiðri. Vit hava ikki hildið okkum til at lata sjúklingarnar bert liva við biligan mat sum hvalatvøst, lippur, saltsei o. til. Á rokniskapinum fyri Boserup sanatorium sama ár sæst, at sjúklingarnir har fingu fisk 7 ferðir um mánaðin til morgunmat, 5 ferðir til døgverða; annans góðan mat til allar hinar máltíðirnar. Uppi í Hoydølum fáa tey fisk tvær reisur um dagin. Annans eru vit nú, eftir fyriskipan av læknanum, farnir at bestilla grønsakir. Egg eru ovnógv brúkt, sigist í atfinningini, men har er tó at minnast til, at tey hava vit haruppi. Serliga verður funnist at tí „órimiligu" mongd av maltøliði. Tað er nú uppført nógv meir á rokniskapin enn brúkt er, men nýtslan av hesum øli skyldast eina tí, at mjølkin hevur tvørrað. So er tað nøgdin av kaffi og serliga te, ið hevur gjørt henda mann heilt ófarnan; tað skal eg ikki úttala meg um. Yvirhøvir, sigir hann, merkir alt, at leiðilsið er ov veikt haruppi, har treingist ein føst hond; hetta er tað sama, sum Effersøe so ofta hevur sagt. Fransbreyðið átti eisini at verið minni og rugbreyðið meir, heldur hann, men hetta hevur einki at týða peningaliga sæð, eftirsum rugbreyðið er tvær reisur so dýrt hjá okkum sum í Danmark. Nýtslan av smøri skyld-

ast deils tí, at margarina eina tíð ikki var at fáa, og deils, at sumir sjúklingar hava verið so ússaligir, at teir máttu hava smør.

So er tað „ekstrahjálpin" — til vask og reingering — sum sigist at vera ovstór. Tað er ikki gott at siga, men hetta skuldi tó haft nakað at týða, at alt verður hildið væl reint í einum slíkum húsi.

At vit ikki hava innkeypt kol í størri mongdum enn gjørt er, hugsi eg allir kunnu vera glaðir yvir.

Annans hevur sanatorin-læknin givið aftirsvar til hesar atfinningar.

Tá útsendingarnir frá sunnheitsstýrinum vóru her í 1919 vóru teir á einum máli við okkum um, at tað var avgjørt neyðugt at fáa tilvegis nýggj ullint teppir o. t., tí sjúklingarnir komu annans at liggja í spjørrum. Eisini hesum verður funnist at.

Annans hava útreiðslurnar til umbøtingar og endurnýggjan verið nógvar og stórar. Og meðan alt, ið gerast og keypast skal nú er 3—4 upp til 16 ferðir so dýrt sum aður, er inntøkan hin sama í 1920 sum í 1915; sjúklingarnar gjalda ikki metri nú enn tá. Einans lønirnar haruppi eru ikki øktar meir enn við helvt.

Sjálvsagt vilja allir vera við, at hetta er ein dýr drift, og vit vildu heldur enn gjarna spart, men — tað má ikki ganga útyvir sjúklingarnar, halda vit. At vit kundu vunnið væl við beinleiðis at bestilla vørur ístaðanfyri at keypa tær her, er óivað; vit bestiltu t. d. fyri 300 kr. í matvøru og vunnu uppá tað 100 kr. Tá vóru enntá ymisar vørur bundnar við ásettum prísi, nú alt er loystgivið verður handilsvinningurin ívaleyst hópin hægri. Her eiga at kunna verða spardar einar 13,000 kr. á hesum konto.

Brensilsposturin er høgur, helst móti árinum frammanundan, tá torv var brúkt. Men teir, sum sýnað hava markirnar, siga, at tað vil verða oyðileggjandi fyri uppdyrkingin at skera meir. Eisini hevur tað verið ógviliga ringt at fáa arbeiðshjálp. Og kolið var óalmindiliga høgt uppi í prísi ífjør.

Ein stórur vansi er, at roknskapsførarin ongatíð er á sanatoriinum longur. Her átti at verið settur ein, sum gjølla kundi ænsa eftir húshaldinum. Læknin kann ikki gera tað — hann er í tvíningum; Havnar kommuna hevur eisini krav uppá hann. At nevndin skal føra „effektivt" tilsýn, er ógjørligt; eingin tingmaður kann geva seg til slikt. Justitsministarin hevur sett upp skot um nýggja skipan sum treyt fyri ríkisstudningi: ein „komité" við amtmanninum, amtslæknanum og 2 tingmonnum, ið standa skal fyri hini økonomisku driftini haruppi; landslæknin, sum føra skal árligt tilsýn við sanatoriinum, kemur á henda hátt at hava umsjón við sær sjálvum. Tað natúrliga var, at sanatoriulæknin var í hesi komité; so fingu hinir altíð teir upplýsningar frá honum, sum teir vildu hava.

Frá amtslæknanum er komið skrivilsi, har hann ræður til at flyta sanatoriið út til hitt nýggja hospitalið, so tað núverandi húsið í Hoydølum verður brúkt til landbrúksskúla. Eg minnist tann langa drátt, ið stóð um plássið, tá sanatoriið skuldi byggjast; ein fekk ta fatan, at her einans vóru tvey pettir í Føroyum, sum talan kundi vera um. Nú heldur amtslæknin, at sanatoriið gott kann liggja í anglettinum úti í Hornabø. Hetta tykist mær hættisligt at fara undir.

Effersøe fanst at, at frágreiðingin var skrivað á føroyskum máli; tað

var „overdreven nationalisme". — Fólk, ið høvdu við sakina at gera, skiltu ikki Føroyskt. Eisini var „berættningurin" nógv ov rúgvismikil, ja har var euntá sett mynd i, rimiligt ætlað at seta i glas og rammu til veggjaprýði. Illtrúgvin fólk vildu siga, at alt hetta var gjørt, tí sjálvstýris-prentsmiðjan skuldi hava vinning av tí.

Pligten til at gribe ind paahviler først og fremmest Sanatorie-Udvalget. Fra 15. Oktober til 20 Februar har der ikke været afholdt Udvalgsmøde, og Grunden er den, at Udvalgets Formand, Hr. Nyholm Debess fandt det passende at strejke ligesom i alle de andre Udvalg; det kan Vælgerne ikke være tjent med. Jeg maa bede mig fritaget for alt Ansvar, det ligger alene hos Udvalgets Flertal.

Situationen er fortvivlet, Underskudet er stadig voksende, medens det nuværende Flertal har haft Magten. Jeg har kæmpet for at faa sendt Regnskabet ned,og det er nu sket; Resultatet er blevet en knusende Kritik fra rette Sted. Hr. Debess reducerer det hele til næsten ingenting;det er dog for galt. Men Folk i Almindelighed vil være saa fornuftige at sige: Næh, der ligger nok Hunden begravet! Jeg har foreslaaet før: Almindelig Udrensning deroppe. Det er det eneste, der nytter. Amtslægens Deltagelse i Tilsynet er absolut nødvendigt; han maa føre Tilsyn med Sanatorielægen, som har vist, at han ikke dér er paa sin Plads. Selvfølgelig er der ogsaa en anden Mulighed: at nedlægge det hele. Vi har faktisk ikke Raad til at drive Sanatoriet.

Den nuværende Regnskabsfører kan ikke dadles, han er den eneste, der staar godt. Kaster vi ham overbord, saa er vi helt ude paa det vilde. Nej, de Personer, der har en uheldig Indflydelse paa Økonomien maa blive afløste af andre mere tjenlige. Det er den første Betingelse. Pigerne maa kunne tage langt mere Del i Vasken. I den første Tid, da Sygehuset i Tveraa var begyndt, klarede en Sygeplejerske og en Pige det hele: Vask, Nattevagt,Madlavning osv. Men det var ogsaa flinke og arbejdsomme Mennesker. Nu er man desværre ogsaa der slaaet ind paa at have Folk til alt muligt.

Det er jo baade Personer og Madvarer, det er galt med. Vore Forfædre brugte meget at drikke „beinasoð", som vistnok er meget nærende. Og saa er det en national Drik. Maltøl er meget dyrt.

En stor Post er Malingen af Sanatoriet. Kunde vi ikke have undværet den?

Vi bør se at faa Sanatoriet afhændet, som Amtslægen foreslaar. Jeg har spurgt en Læge angaaende Smittefaren og har faaet detSvar, at den frembyder ingen Vanskelighed. Sanatoriet og Amtshospitalet vilde give en langt billigere Drift, hvis de blev drevet under et.

Debess helt, at tað gjørdi júst tað sama, hvat fyritikið bleiv: Var ein sak illa upplýst, so var tað skeivt, var hon greiddliga upplýst, so var tað eisini skeivt — eftir Effersøes tykki. Frágreiðan var so sum ein millumtinganevnd átti at geva hana frá sær; her bleiv einki skjal — „bilag — burt, sum annans ofta kundi henda. Effersøe hevði sitið í nevndini frá 15. septbr. og samtykt, at man vendi sær til Tórgarð viðvíkjandi máling og øðrum umbøtingum. * Rytter upploysti tingið í oktobir og eingin nevnd var vald. Eg var tá ikki í nevndini. Tað er tí heldur óriimi-

ligt af Effersøe brigdar mær, at eg ikki kallaði til nevndarfund, tá eingin nevnd var.

Winther vaf bilsin yvir, at Effersøe vágaði at falla so yvir fleirtalið og geva ti alla skyldina fyri standinum; tá hann hetta hevði gjørt, so rýmdi hann. Báðir partar høvdu fyrr verið sameindir um, at sanatoriið ikki var ein sak, sum skilti partarnar millum; Effersøe mátti vara seg fyri at koma við slíkum. Tað var ongatíð frá sjálvstýrismanna síðu sagt, at ansvarið skuldi leggjast á sambandsflokkin. Tá hetta núverandi fleirtalið tók við trongdi sanatoriið til umvalingar hæði innan og utan; tað bar ikki til at arbeiða sum gjørt hevði verið, so at eingir sjúklingar fóru har niðan. Effersøe hevði haft makt til bæði at leggja sanatoriið niður og at skifta fólk haruppi; tað hevði verið tið til tað, áðrenn 1918.

At sannanhalda hetta húsið við vanlig donsk sanatoriir var høpleyst. Hetta hevði jú umframt sanatorium eisini eina hospitalsavdeiling. Tað gav ein aðalmun.

Tórgarð visti á, at allar tær stóru fyritøkunar vóru samtyktar, meðan Effersøe var nevndarlimur. (Her greiddi talarin frá teim ymissu arbeiðum, ið gjørd vóru).

Tað var mest sum ógjørligt hjá privatmanni, sum hevði sítt dagliga yrki at røkja, til fullnar at hava umsjón við tilgongdina haruppi. Tí kundi hann tonkt sær, at játta uppskotinum niðri frá. Tann, sum í fyrsta umfari skuldi haft við sanatoriið at gjørt átti at verið ein maður, sum altíð kundi sæð til haruppi, og tað gjørdist lættligast av amtmanninum. Nevndin kundi saktans samtykkja eitt og annað, men tað hekk alt á, hvat amtmaðurin segði. Eftf slíkt útvalg kundi kanska finna ein loysning til framtíðar drift av sanatoriinum.

Konoy fataði illa, at Effersøe eisini her skuldi fáa seg til at rópa upp um, hvat *veljararnir* vildu siga. Uppgávan hevði verið hjá millumtinganevndini at gera sum best fyri sjúklingunum haruppi, man hevði ikki vilja spart so, at teir skuldu føla sakn til matnað, hava tað kalt og ófýsið, liggja í spjørrum. Tann standur, sanatoriið var í áðrenn 1918, dándi honum ikki.

Viðvíkjandi flytingini ivaðist hann í um sanatoriu-húsið var skikkað til landbrúksskúla. Annans kundi tað vera ein vinningur, at tey bæði, amtshospital og sanatorium, vóru løgd saman.

Hann vildi ráða til at taka tann vegin, ríkisstýrið fyrisló.

A. Samuelsen kendi ikki til, at patientarnir nakrafið høvðu haft tað ringt uppi í Hoydølum, men kritikkurin hevði ført til, at tað var bliviið flottað haruppi. Eitt dømi var tað ómetaliga forbrúkið av kaffi, the, tilsetningi, maltøli o. s. fr. Man hevði staðið seg við at haft ein inspektør; tað gjørdi ikki mun, um amtmaðurin, amtslæknin og tveir lingmenn vóru settir í eina komité; teir gingu ikki hvønn dag haruppi kortini.

Táið Effersøe hevði tosað um „veljararnar", so meinti hann „borgararnar".

Hann vildi yvirskt, at fysikus hevði reist henda spurning um flyting av sanatoriinum fyrr; tað hevði lætt um tá byggjast skuldi amtshospital. Men tá vildi fysikus ikki ganga inn uppá at seta hospitalið uppi í Hoydølum og kom við slíkum mótgrunndum, at tað lá ovlangt frá

sjónum! Sum um tað skuldi verið stýtri frá „Islandsbrygge" til rikshospitalið!

Poul Joensen minti á, at um sanatoriið var sett í Vágum, hevði bæði mjólk og kjøt verið biligari. Har kostaði mjólkin 30 øyr. pottur in, her 50 øyr.

Debess vildi sláa fast, at sjúklingatilgongdin til sanatoriið síðani 1918 visti, at nevndin hevði arbeitt rætt. Tá Jónsson læknir tók við, vóru ikki fleir enn 18—19 sjúklingar haruppi, tó fólk vóru lika sjúk tá sum seinri. Nú eru 32 — einki pláss eftir.

Matras meinti, at tað mest kom an uppá, hvat læknarnir úti um landið gjørdu fyri at senda patientar á sanatoriið.

(Sakin varð beind til eina 5-mannanevnd.)

Tirsdagin 16. august.

Lóg um rættargongd.
1. viðgerð.

Amtmaðurin greiddi frá hinum nýggja rættargongdsmátanum í Danmark og teimum broytingum, sum amtmaðurin mælir til í uppskoti sínum skulu gerast, til tess at lógin skal kunna hóska í Føroyum. Mesta broytingin er, at í „kriminellum" søkum, har talan er um størri misgerðir, skal ikki longur dómarin siga, um hin anklagaði er sekur ella ósekur, men eitt ráð av nevningum, sum úttiknir verða millum fólkatingsveljarar um alt landið, 40 til hvørt nevningating, og harav 12, sum døma skulu í hvørjari sak.

Paturson takkaði nevndini fyri tað arbeiði, her var gjørt til at fáa hin nýggja rættargongdsmátan hóskandi her hjá okkum. Niðri í Danmark hevði hann nú verið galdandi í fleiri ár, meðan vit ikki høvdu fingið lut í honum enn. At lógin var ætlað at taka við her longu til nýár komandi, mátti verið nakað brátt; málið var stórt og vitt fatandi og hevði ikki verið umrøtt á tingi fyrr. Eisini mátti tað krevjast, at fólk yvirhøvur, nú tey sjálvi skuldu vera fyrireikaðu til at ganga inní hesa rættargongd og fella dómar, vistu greidligt skil á øllum.

Nevningarætlur er einki nýtt í Føroyum; vit høvdu nevningar her frá fyrndini lika til 1819, 36 løgrættismenn. Eg saknì eitt søguligt yvirlit yvir, hvussu skipanin tá var í Føroyum; mær dámar altið best at byggja á ti botni, vit eru á, at modernisera ta gomlu tiðina, um eg so má siga. Eitt slikt yvirlit kundi haft nógv at týða til leiðbeining í hesum máli.

Tað er ikki ti, eg havi tað besta álit á hesum amtmanni, men amtmaðurin í Føroyum er so ónatúrliga nógv frammanundan, so hann kann lætt froystast at føla seg stóran. Vit hava fyrr haft løgmann til forsæti í løgrættinum; kannska hetta kundi verið ein annar maður, møguligt amtmaðurin, tá hann var valdur til tess. Løgmaður var settur av kongi eftir innstilling frá fólkinum. Er tað nú meiningin, at hesir løgrættismenn skulu koma til Havnar í hvørjari slikari sak uttan viðurlag? Fyrr var nevningating bert hildið eina ferð um árið. Og um so ikki er: hvør skal kosta hetta? Má her ikki verða bygd

nýggj hús? — Hetta er alt smáspurningar. Meiri týðandi er tað, at tá ein sak fer frá undirrættinum beint til hægstarætt, so eru partarnir pliktugir at møta ella lata møta har, eisini um tað er fyri landsrættinum. Hvør skal betala henda kostnað?

Viðvikjandi rættsmálinum stendur í lógini, at „retssproget er dansk". Her mugu vit bera umsorgan fyri, at tað ikki kemur at galda fyri Føroyar.

Har stendur „ad post 34", at innivist og kostarhald í Havn kann fáast fyri 2—3 kr. í samdøguri. Eg vildi gjarna fingið ávist, hvar tey støð eru at finna.

Amtmaðurin visti til „Lov om Strafferetsplejen" viðvikjandi útreiðslunum. Partarnir máttu hava loyvi til at føra sína sak fram fyri hægstarætt, æntin sjálvir ella gjøgnum sakførara; hann, ið tapti, mátti bera útreiðslurnar. Men teir kundu jú søkja um „frla proces".

Viðvikjandi rættsmálinum kravdist bert, at ein donsk umseling av „dokumentunum" fylgdi við, táið appellerað var.

Patursson hevði fyrr trúð, at atgongd til „frla proces" var fyri ein og hvønn, men hann hevði eina rættstrætu, har báðir partar søktu um „frla proces"; hin fekk játtilsi, men honum var noktað. Tað var bara sum hin ovarsti fann fyri gott. Tað gav hann einki fyri.

Effersøe kundi ikki samtykkja uppskotið í øllum og framførdi ymsar atfinningar.

Den nuværende Retspleje hertillands har sine gode Sider; den er ogsaa blevet betydelig forbedret gennem Tiderne. Her er det meget vanskeligt at gennemføre de gode Grundsætninger, hvor en saa væsentlig Del af Befolkningen er fraværende det meste af Aaret. — Vi mangler tilstrækkelige juridisk uddannede Personer til Sagførere; i de Tilfælde, hvor den ene af Parterne maa nøjes med en Lægmand til Sagfører, eller hvor en saadan er Defensor, vil Forsvaret gerne komme til at staa svagere. — Hele Spørgsmaalet kræver nøje at overvejes, men dertil er Tiden for kort; man maa nødvendigvis læse hele Loven igennem, og den indeholder over 1000 Paragrafer. — Udgiftsspørgsmaalet spiller ogsaa en betydelig Rolle; den nye Strafferetspleje vil være særlig kostbar for det offentlige. — Vi kan ikke nøjes med Lagtingsbygningen som Retslokale; det har allerede mødt stærke Indvendinger fra Dommerens Side.

At den af Hr. Patursson nævnte historiske Oversigt kunde være ret interessant at have faaet med, nægter jeg ikke, men den vilde kun have historisk Betydning. For Hr. Patursson synes alt, som ligger tilstrækkelig langt tilbage i Tiden, at være særlig ophøjet, men den Nævningeret, vi havde i „Løgrættin", var en ret kummerlig Domstol; jeg kan i saa Henseende minde om den haanlige Omtale, der blev den til Del i en Spottevise, som Hr. Patursson ellers vurderer højt. Iøvrigt glæder det mig, at Hr. Patursson her vil staa paa et fast Grundlag og ikke har begge Ben paa engang svævende i Luften.

Amtmandens Deltagelse i Retsplejen burde være lig 0. Hvad Retssproget angaar, saa føres jo Retsprotokollerne paa Dansk og i den mundtlige Procedure beror det paa den paagældende, hvilket Sprog han vil benytte. — Det bør absolut paahvile Dommeren at he-

nytte de af Lagtinget udnævnte Retsvidner, der bør være uafhængige, karakterfaste og kyndige Personer, som altid kan gøre sig gældende.

Jeg foreslaar Sagen henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Paturssøn helt tað mátti vera eyðvitað, at tá man hevði eitt søguligt yvirlit, so var har eitt grundarlag til at byggja viðara á. Tí hevði hann nevnt tað. Hetta var eingin grund hjá Effersøe til at fara og tosa háðandi um alt hetta gamla, henda „kummerliga" løgrætt o. til. Hvat skuldi tað tó til allíð at royna at gera forfedrarnar so svartar? Effersøe hevði einki at gera við okkara forfedrar, hann kundi halda seg til sínar. At Nolsoyar-Páll skýrdi løgrættismenninar „rossleyparnar", var tí teir brúktu so nógv hubbakk og sprændu so illa; hetta reyk ikki so væl í nøsini á tí fína danska „lundanum". Men slíkt var tó einki at koma við í hesum viðfangi.

Viðvíkjandi rættsmálinum, so var talarin eina ferð spurdur í riksdegnum, um tað ikki var plikt hjá dómarum í Føroyum at duga Føroyskt. Teir hildu tað vera sjálvsagt, at so var.

Effersøe hevði ikki bara forfedrar í Islandi, men bæði her og niðri í kongarikinum. „Med Hensyn til det historiske følger jeg altid Sandheden. Det gamle Lagtings Afgørelser var den rene Parodi paa Retsafgørelser. — Det vil være ganske umuligt at opstille som Betingelse for Dommerne hertillands, at de skal kunne Færøsk."

Paturssøn ivaðist ikki í, at allir hugsandi tingmenn hildu tað verið hent at haft eitt søguligt yvirlit. Men Effersøe bara blakaði sovorði inn sum at langabbi talarins hevði yrkt eina „spottuvísu" um løgrættismenninar. Slíkt var ikki sakligt.

A. Samuelsen kundi ynskt, at formansins úttalilsir høvdu verið avtrykt í betonkninginum. — Hin munnliga proceduran bleiv ikki øðrvísi her, enn so at sakførarnir lósu teirra innlegg upp. — Her var roynt at minka um sýslumenninars týdning í hesum orðum „ubetydeligere Overtrædelser af lokale Vedtægter o. l. egner sig til endelig Afgørelse af Sysselmanden." — Hann vildi ynskt, at hildið fast við amtmannin — ella kannska ein løgmann — sum yvirpolitirætt.

Nolsoyar Páll var ein illsintur maður, hann gjørdi dómstólinum órætt. Tað, hann vildi var bara at genera teir, sum hann yrkli um.

Talarin meinti eins og aðrir, at henda sak kravdi longri tíð til umhugsan og helt, at eitt søguligt yvirlit hevði verið ógviliga hent.

Amtmaðurin mótmælti Samuelsen viðvíkjandi sýslumonnunum og vísti annans til bókina: „August Goll: Dansk Retspleje", har tingmenn lættliga kundi lesa sær til tað sama, sum hann hevði framført.

Winther meinti, at ein sak sum hendan bara kundi umrøðast við skili av rættslærdum monnum. Spurningurin kundi heldur ikki førast ígjøgnum her á sama hátt sum niðri. Og tíðin var ovknøpp til at fáa í lag eina lóg, hóskandi við viðurskiftini her. Hetta uppskotið var nakað snøgt at leggja fyri tingið; eisini hann hevði verið fegin við, um amtmansins fyrilestur hevði verið prentaður saman við betonkninginum.

(Sakin varð beind til 5-mannanevnd).

Frágreiða frá vørunevndini.

1. viðgerð.

Mortensen greiddi frá nevndar starvinum í til farna rokniskapsáriunum og peninga standinum, sum vísti, at nakað væl, o. u. einar 200,000 kr., fór at verða til avlops tá alt var uppgjørt. Tó at mesti parturin av tí, sum tilbestar var, stóð úti, kundi man vóna at fáa pengarnar inn, soleiðis at einki føliligt tap kom at verða av hesari grund. Hin næststørsti parturin av ognini: 170,000 kr. stóð í segldúkinum, sum vørunevndin í sínari tíð bestillti eftir ráðum frá teim føroysku keypmonnunum. Hesin dúkur var væl brúkuligur til stórsegl og ikki dýrari enn marknaðsprisurin, og tað var ikki ivi um, at teir keypmenn, ið eiga skip, eru pliktaðkar at taka hann. Ikki var mongdin so stór heldur: eitt stórsegl til hvørja slupp, tað var alt.

Annans sá rokniskapurin — „status" — soleiðis út:

Aktiver:	Kr.	Ø.
Kontant Beholdning ...	951	94
Varebeholdning	185677	75
Debitorer	678056	53
	864686	22

Passiver:	Kr.	Ø.
Statskassen	382999	21
Saltreguleringsfonden ..	26885	50
Iflg. Hovedbøgerne.....	9264	86
Overskud	445536	65
	864686	22

A. Samuelsen vildi geva eina cigar runt í tinginum lann dag, man hevði fingið hesar 170,000 kr. fyri segldúkin, sum hann var bókførdur fyri. „Restansirnar" vóru o. u. 700,000 kr.; tað trúði hann ikki fekkst inn alt. Tað gleddi hann, at statskassin ikki átti so nógv til góðar, sum hann hoyrdi, tá hann kom til tingið fár. Tað galt um fár at fáa saldoin niður. Alt í alt sá rokniskapurin soleiðis út, at um alt gekk væl, fór her at verða yvirskot, og tað hevði sett humørið nógv upp, um her kundi blivið einar 2—400,000 kr. til avlops. Hann hevði í sínari tíð tonkt, at tað kundi brúkst til at geva bankanum her ein beiggja, men tað bleiv nokk einki av.

Amtmaðurin væntaði ikki at fáa nakra cigar frá Samuelsen. So niður gangandi, sum alt hevði verið hetta seinasta árið, hevði hetta ikki verið hugnaligt at starvast við. — Viðvikjandi vegunum vóru ymsir farnir burtúr, til nakrar var biðið og sumir vórn lidnir.

Winther minnti á, at tá yvirlit høvdu verið løgd fram yvir vørufórsýningsrokuskapin, og hann hevði vist yvirskot, høvdu tingmenn altíð verið í iva um, hvørvitt man kundi rokna við tí, tá liðugt var. Hann hevði ongatíð gjørt tað. Tíðirnar høvdu fört tað við sær, at ein ikki kundi rokna við tí.

Man átti at royn at lata tað koma til, at hvalaveiðufeløgini máttu gjalda hitt hægsta gjaldið — 300 kr. fyri hvønn hval. So fekk fólk væl einki hvalatvøst, men tað var man vanur við. Næsta ár komu teir so av sær sjálvum og bjóðaðu tvøstið fyri 2 oyr. pd.; teir vóru glaðir

við, at fólk vildi taka kjøtið frá teimum.

Segldúkurin var ein stórur inntøkupostur. Hann var keyptur eftir ráðum frá teim føroysku keypmonnum. Teir høvdu gott ár í ár, so einki var at heteinkja seg uppá at leggja pliktir á teir at taka hann. Hann kann býtast út í eitt stórsegl til hvørt skip; tað er einki at tala um. Men tað er ikki nokk við tí; her mugu standa strangar treytir aftanfyri.

So er tað studningurin til vegirnar. Her má krevjast, at har sum studningur er játtaður mugu vegirnir gerast lidnir.

Patursson var fegin yvir hesa sáttligu umrøðu um vørunevndina og hennara gerðir; tað var ólíkt tí, sum fyrr hevði verið. Um nakað stórvegis avlop tyktist fáur hava nakra vón. Men onkur hevði haft gott av hesi stóri fyritøku, eftirsum einki avlop var. Tað hevði verið ynskiligt, um ein partur ikki júst var komin teimum tilgóðar, sum keyptu og seldu, men at løgtingið herav kundi býtt út pening til almannagagn. Tað sá heldur merkiligt út, at ein handilsdirektør, sum hevði haft millióuir um hendir um árið, ikki var settur í skatt; eftir vanligum álíkningi átti hann at borið einar 50,000 kr. í skatt. Heldur ikki var her lagt nakað niðtur til tiltaksgrunn.

Tá ein sá hesa stórl skuld, mátti ein finnast at tí gáloysni, her hevði verið sýnt, at lata vørur út í stórum máli utan nakra vissu um at fáa pengarnar innaftur. Tað var óbeint, at handilsstýrið í sinari tíð hreyt tað samtykt, ið gjørð var í mars 1914 um, at ikki en tøtil skuldi latast út utan ímóti góðkendum veksli frá Føroya Banka. — Her vóru tjentar millióuir, so tað var ikki ovmikið, um avlopið hevði verið ½ millión.

Dahl spurdi, um man hevði vissu fyri, at hesin segldúkur var góður. Hann hevði rikisl so manga staðir.

Joen Poulsen kundi ikki vera samsintur við Paturssoni, tá hann fanst at, at handilin ikki hevði ½ millión til avlops. Tað hevði ongatið verið endamálið at vinna so nógv sum møguligt, men at forða fyri, at vørurnar blivu ovnógv dýrkaðar. Fyrr fanst man at, at vørurnar vóru seldar so dýrar, at handilin hevði tjent ½ millión kr., nú fýllast man á, at har ikki var meiri avlop. Harímóti kundi hann vera samsintur í tí, at tað var galið, at har var latið so nógv uppá borg, men tann síðurin var ikki komin, fyrrenn nevndarfleirtalið hevði ynskt at fáa amtmannin útúr vørunevndini. Tá hevði hann givið hetta frá sær til nevndina at ráða fyri.

Patursson visti á, at hetta var so skeivt sum vera kundi. Tað var í 1914 ásett í nevndini, at einki skuldi latast úr handlinum utan móti kontanta betaling ella yekslum góðkendir av Føroya Banka. Hetta var samtykt ógviliga fastliga. Tá talarin ein dagin í 1915 kom út í Havn fekk hann at siggja, at vørur vóru latnar út uppá borg utan nakrar treytir; hann spurdi, hvussu hetta bar til og fekk til svar, at amtmann Rytter hevði „befalað" tað. Tá hann so fór til amtmannin, var hann tikin ógviliga illsliga upp og spurdir, hvat hann hevði at gera úti á kontórinum í Tinganesi; hann var stevnudur fyri ein hálvan ríksrætt og fekk beinleiðis noktilsi fyri at sleppa at siggja, hvussu rokniskapurin úti í

Havn gekk fyri seg. Tá sjálvstýrismenn fingu meirilut í nevndini, var hetta „systemið" knæsett; tá bar ikki til at ganga aftur til tað, sum Rytter hevði brotið í 1914.

(Sakin var beind til 5-manna nevnd).

Vegsakin.

1. viðgerð.

Amtmaðurin: Da Sagen er blevet drøftet saa indgaaende i det lukkede Møde forleden Dag, vil jeg finde det naturligt, at den henvises til et særligt Udvalg.

Patursson vónaði, at henda sakin nú for at koma á góða leið; hon hevði hegartil verið í ringum skili. Ríkisstudningur var givin til hesar vegir miðskeiðis ífjør. Og longu á sumri vóru forstandarskapir hjá amtinum og søgdu seg til reiðar at fara undir arbeiðið, men tey sluppu ikki framat at byggja; tá var ætlanin, at staturin skuldi útbjóða arbeiðið bar úti. Nú eru teir ráðandi farnir frá hesum og bjóða kommunum at taka veðirnar fyri ⅕ av kostnadinum. Tað var vónandi, at kommunirnar tóku við boðnum og fóru undir arbeiðið sum skjótast.

Her var tó eitt og annað, sum ikki var so stuttligt. Hesir 3 vegir eru væl breiðari enn Sandsvegurin, og tað dýrkar teir ikki so lítið. So er tað heldur ikki somu menn, iá gjørt hava hesar útrokningar; okkara egni verkfrøðingur roknaði Sandsvegin, ein annar hevur rokna hinar tríggjar. Ætlan er nú at fara undir Velbastaðvegin, tó tað — eins og Vágar- og Eysturoyavegurin — verður nógso nógv uppá gjøt. Á veginum Kirkjubø—Velbastað er t. d. ein stór á, „Breiðá", har eingin brúgv er roknað til, bert ein „stikrenna". Teir vilja tó taka hann kortini. Nú eru 18 ár síðan hann var roknaður út fyrstu ferð.

(Sakin var beind til eina 5-manna nevnd).

Mikudag 17. august.

Tarvahald.

2. viðgerð.

Patursson greiddi frá sakini. Djóralæknin hevur sent eina frágreiðing til tingið um tarvahaldið her á landi og hari vist á leið, hvussu hann heldur, tað kann umvølast og bøtast.

Tað er ivaleyst beint, at yvirhøvur er tarvahaldið í Føroyum ikki í góðum lagi. Atvoldin hertil kann vera so ymisk, sumt av tí, at tarvahaldið í flestum støðum er uppá umgang við ongum øðrum treytum, enn at „halda tarv", sumt tí at neytahaldið er so smábýtt, sumt tí ringt er til at fáa røktingafólk nú í tíðini, og sum av tí at okkara jarðabrúkandi fólk ikki hevur haft ta atgongd, sum fólk hevur haft í øðrum londum til at kera alidýrarøkt og búnaðarrøkjuskap yvirhøvur, og ansurin fyrt og dugnaðskapurin til umvølingar tí er minni millum manna, enn hann átti at verið.

Nevndin heldur tað væl vera vert at royna at fáa í lag ásettar reglur fyri okkara tarvahald, tess meir sum tað leingi her á landi hava verið galdandi reglur bæði fyri

brundseyðir og greðingar. Tá ið neyt tó eru meiri heimadýr enn ross og seyður og tørva at vera meiri í mannahondum, vil tað verða so, at serstøk lógbundin skipan um nýtt lag á neytabrúki verður truplari og kostnaðarsamari at fáa í verk enn tað, sum menn higartil hava latið sær lyndað í rossarøkt og seyðarøkt. So her noyðist helst almanna studningur at koma uppí um umbøtingar skulu duga.

Tær donsku alidyralógir (Lov af 1. april 1897 om fremme af husdyravl og husdyrbrug, og lov no. 124 om foranstaltninger til husdyravlens og husdyrbrugets fremme af 8. juni 1912) geva munagóðan studning til slíka fyritøku sum her umrøðist. Tó er grundalagið fyri tí, at búnaðarfelag er til, sum tekur ímóti og útbýtir studningin.

Tað er nevndini kunnugt, at her er eitt búnaðarfelag í koming, og vildi tað tí verið hent, at eitt slíkt felag kundi gjørst so manusterkt og álitandi, at tær reglur, sum mugu uppselast hesum máli viðvíkjandi, kundu bygst á tað sama grundarlag sum tær donsku alidýralógir, nemliga á búnaðarfeløg.

Tað eru í londum, sum eru okkum lík í búnaðarviðurskiftum, t. d. Noregi og Íslandi, reglur ásettar til frama fyri alidýrarøkt, sum eiga at duga til at miða seg eftir hjá okkum, tá vit skulu nú fara at seta saman reglur okkara neytarøkt til frama. Tað hevði verið best, um hesar skipanir frá Noregi og Íslandi eisini vóru til skjals, tá okkara tarvahaldsreglur o. a. m. skulu uppsetast.

Búnaðarráðgevarin hevur ráðt til, at ein nevnd verður sett til at gera uppskot til reglur hesum máli viðvíkjandi. Nevndin heldur, at uppskot til hesar reglur eigir at gerast til uttan fyri tingið, tá stundir illa kunnu fáast til slíkt arbeiði á tingi, og tá tað ikki vil vera eini løgtingsmillumtinganevnd so lætlført at fáa hettar serstaka búnaðarmál áleiðis. Nevndin heldur tað vera beinari at biðja formannin fyrireika hettar mál t. d. á tann hátt, at hann biður djóralæknan, búnaðarráðgevaran og kannska einhvønn praktiserandi jarðabrúkara at fáa fyrrnevnda uppskot í lag. Nevndin skal tessvegna ráða tinginum til at samtykkja:

Løgtingið biður amtmannin at fáa í lag uppskot til reglur fyri neytarøktini í Føroyum, serstakliga tarvahaldi viðvíkjandi, og leggja hettar uppskot fram fyri næsta ting.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Bróstsjúka hjá neytum.

2. viðgerð.

Patursson greiddi frá sakini. Djóralæknin hevur í brævi til løgtingsins dagsett 10. juni h. á. beint tinginum á, at vandi kann vera fyri, at fólk kunnu fáa bróstsjúku av bróstsjúkum neytum, og hann ræður tí til, at tað verða ásettar reglur um, at allir neytaeigarir í Føroyum skulu pliktast til at lata sini neyt tuberkulinroyna. Hann vísir á, at hann hevur sjálvur roynt 20 neyt, og at eitt av teimum var fongt við bróstsjúku, at tá tað er vanligt, at neyt í Føroyum eru innbundin í kjallaran í sethúsinum, har sum nógv fólkagongd er og børn ofta spæla, er harav enn meiri vandi fyri hond, at fólk verða fongd við sjúkuni, at tað til-

far, sum fer til tuberkulinroyndiruar, ivaleyst kann fáast fyri einki, og at neytaeigarirnir skulu gjalda djóralæknanum fyri ómakin og pliktast til at lata neyt síni tuberkulinroyna.

Amtið hevur sent hetta bræv til búnaðarráðgevarans, sum heldur tað hava stóran týdning at fáa at vita, um bróstsjúka er viða hvar í føroyskum neytum ella ikki, men ræður til, í staðin fyri at áseta lóg um, at neytini skulu tuberkulinroynast, at fáa hetta í lag á grannastevni um allar Føroyar. Hann ræður annars til at fáa so góðar upplýsingar sum møguligt frá Danmark hesum máli viðvikjandi.

Nevndin er samsint við djóralæknanum og búnaðarráðgevaranum í, at hetta er eitt mál, sum vert er at umhugsa og fáa gjørt nakað við. Tað vóru í 1898 av djóralækna Djurhuus gjørdar nakrar tuberkulinroyndir, men nevndin hevur ikki kunna fingið fatur í nakrari skrivligari frágreiðing um úrslitið. Tó hevur nevndin fingið uppspurt, at royndirnar tóktust vísa á, at tað gamla føroyska neytaslagið so at siga alsikki var fongt við bróstsjúku, meðan tað harímóti bar nógv á tí útlendska innflutta neytaslaginum.

Tað er einki at ivast í, at royndir gjørdar við meginpartin av neytunum í Føroyum vilja hava sín stóra týdning. Tó heldur nevndin tað vera nakað barðliga ágingið at gera tað til plikt hjá neytaeigarum, at teir skulu lata royna síni neyt. Heldur mátti tað verið hentari at gingið sama veg, sum donsk lóg av 5. febr. 1904 ávísir. Sjálvsagt má tó Føroya vegna gerast serstakar reglur. Men áðrenn tað kann fáast í lag, var tað beinast, at allir upplýsingar um, hvussu henda lógin hevur roynst í Danmark o. a. m. kundi fingist til vegar, og at so fyri okkara serstøku viðurskiftum, varð útarbeitt eitt uppskot hesum máli viðvikjandi. Heruppí skal skoytast, at tað eisini vil vera hent at fáa framm upplýsingar, sum kunnu tjena til at seta reglur fyri ymisk viðurskiftir, sum hugsast mugu um, tá kravt verður, at neyt skulu drepast fyri sjúku.

Nevndin skal tí mæla tinginum til at samtykkja:

Formaðurin biðist um at lata útarbeiða eitt uppskot til reglur um at útrudda neytabróstsjúku í Føroyum og leggja tað uppskot fram fyri næsta tingi.

Amtið biðist um at fáa upplýsingar til vegar at seta reglur um endurgjald, tá neyt verða dripin fyri tuberklar.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Fríggjadag 19. august.

Lóg um arvagjald.

2. viðgerð.

Mortensen greiddi frá sakini:

Spurningurin um at broyta teir núgaldandi reglar fyri arvagjaldið hevði ofta verið fyri á tingi. Í 1918 samtykti tingið eitt uppskot, og í 1920 var hetta uppskot aftur samtykt av løgtinginum. Nú er umsíðir komið uppskot frá rikisstýrinum, sum yvirhøvur er samsint við løgtingið.

Nevnduarálitið ljóðar so:

Den nuværende Arveafgift er a) ½ pCt. af Arv, der tilfalder Ægtefælle, Børn eller andre Livsarvinger, Fader og Moder, Søskende, naar de eller deres Børn i deres Sted arve tillige med Moder eller med

Fader, b) 4½ pCt. af al anden Arv. Efter Lagtingets Forslag er Afgiftssatserne følgende:

A. Naar Arven tilfalder Arveladerens Ægtefælle, Afkom eller Adoptivbørn.

Af Arvelodder paa ikke over 1,000 Kr. 1 pCt.
" — " over 1,000 Kr., men ikke over 2,000 Kr. 1¼ %
" — " " 2,000 " " " " 3,000 " 1½ %
" — " " 3,000 " " " " 5,000 " 1¾ %
" — " " 5,000 " " " " 10,000 " 2 %
" — " " 10,000 " " " " 20,000 " 2¼ %
" — " " 20,000 " " " " 50,000 " 2½ %
" — " " 50,000 " " " " 100,000 " 2¾ %
" — " " 100,000 " 3 %.

B. Naar Arven tilfalder Arveladerens Forældre eller Personer henhørende til disses Afkom, forsaavidt de ikke falder ind under Litra A.

Af Arvelodder paa ikke over 1,000 Kr. 4 pCt.
" — " over 1,000 Kr., men ikke over 2,000 Kr. 4¼ %
" — " " 2,000 " " " " 3,000 " 4½ %
" — " " 3,000 " " " " 5,000 " 4¾ %
" — " " 5,000 " " " " 10,000 " 5 %
" — " " 10,000 " " " " 20,000 " 5¼ %
" — " " 20,000 " " " " 50,000 " 5½ %
" — " " 50,000 " " " " 100,000 " 5¾ %
" — " " 100,000 " 6 %.

C. Naar Arven tilfalder Arveladerens Bedsteforældre eller Personer henhørende til disses Afkom, forsaavidt de ikke falder ind under Litra A. og Litra B.

Af Arvelodder paa ikke over 1,000 Kr. 7 pCt.
" — " over 1,000 Kr., men ikke over 2,000 Kr. 7¼ %
" — " " 2,000 " " " " 3,000 " 7½ %
" — " " 3,000 " " " " 5,000 " 7¾ %
" — " " 5,000 " " " " 10,000 " 8 %
" — " " 10,000 " " " " 20,000 " 8¼ %
" — " " 20,000 " " " " 50,000 " 8½ %
" — " " 50,000 " " " " 100,000 " 8¾ %
" — " " 100,000 " 9 %.

D. Naar Arven tilfalder fjernere Slægtninge af Arveladeren eller Personer, der ikke er beslægtede med ham.

Af Arvelodder paa ikke over 1,000 Kr. 10 pCt.
" — " over 1,000 Kr., men ikke over 2,000 Kr. 10¼ %
" — " " 2,000 " " " " 3,000 " 10½ %
" — " " 3,000 " " " " 5,000 " 10¾ %
" — " " 5,000 " " " " 10,000 " 11 %
" — " " 10,000 " " " " 20,000 " 11¼ %
" — " " 20,000 " " " " 50,000 " 11½ %
" — " " 50,000 " " " " 100,000 " 11¾ %
" — " " 100,000 " 12 %.

Hetta er sjálvt lóguppskotið. Síðani mælur nevndin til at samtykkja uppskotið frá rikisstýrinum við nøkrum smáum broytingum.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Ferðapeningur til læknan í Sandoy.

2. viðgerð.

Winther greiddi frá sakini og mælti til at samtykkja uppskotið.

Palursson hevði hug at siga nøkur orð um læknaviðurskiftini yvirhøvur. Her var jú altið doktara neyð; hon var so at siga verðin „permanent". Løgtingið hevði roynt ein veg til at ráða bót uppá hetta ringa skil: at fáa loyvi fyri íslenskum læknum til at setast her í oynum, men tað var nokiað hegartil. Tað var neyvan at ivast í, at teir høvdu verið nógv støðu fastari her, helst um vit kundu bjóða teim betri viðurskifti enn teir høvdu í Islandi. Føroyar vóru nú vorðnar royndarbrúk fyri danskar læknar; tað vóru tó ikki urtir, men livandi menniskjur, teir skuldu royna sin kunst á. Hann vildi tí mæla til, at løgtingið aftir iár framhelt ynski um íslendskar læknar. Tað hevði verið sagt niðri, at teir ikki skuldu duga so væl sum teir donsku, tí hesir vóru betri lærdir, men av tí at teir blivu sitandi longur í embætinum, komu teir at verða betri vandir við sin gerning enn tann maður, ið kom lika frá eksaminsborðinum.

Jógvan Poulsen helt, at tað var ikki høpi í at betala ferðapengar aftir og fram fyri ein mann, sum bara steðgaði her eina løtu.

(Nevndaruppskotið var samtykt).

Leygardag 20. august.

Prestahaldið og kirkjukassarnir.

1. viðgerð.

Amtmaðurin minti á, at tingið ífjør samtykti at biðja amt og prósti fáa til vegir og í komandi tingsetu leggja fram uppskot til eina framtíðar skipan av kirkjukassaviðurskiftunum í Føroyum. Hetta var nú gjørt.

Hann greiddi frá rokniskapsyvirlitinum og segði:

Situationen er saaledes den, at man er stillet overfor en dobbett Opgave, dels at faa Kassernes Gæld til de andre Lagtingskasser og de nævnte Regninger betalt, dels at skaffe Midler til Kirkernes Drift og Vedligehold.

Kirkekassernes *Indtægt* har hidtil bestaaet dels af en fast aarlig Indtægt, hidrørende fra Tiendeafløsning; udgørende 3900 Kr. i hver Termin, dels uvisse Indtægter fra Storhvaldrift og mindre Afgifter til enkelte Kasser.

Udgifterne har i de seneste Aar, hvor alle Udgifter er steget meget betydeligt, og hvor Udgifterne ved Forhøjelse af Præsteholdet er blevet forøget, været langt fra tilstrækkeligt til at skaffe Dækning for Udgifterne til Kirkernes Drift og Vedligehold.

Det vil derfor være nødvendigt i væsentlig Grad at forøge Indtægterne, og Kirkeinspektionen ser her ingen anden Udvej end at gaa den af Norske Lov anviste Vej at paaligne Sognebeboerne en Skat, der

dog kun kan paalignes Medlemmer af Folkekirken.

Den gennemsnitlige Udgift til Reparationsarbejder og Inventar har udgjort 3418 Kr., Rengøring, Belysning, Præsthold osv. 3932 Kr., ialt 7350 Kr. Heri er ikke medregnet Udgifterne til Husum Kirke.

Man maa herefter anse det nødvendigt at paalignc Menigheden paa Færøerne dette Beløb, for at de tidligere Indtægter kan anvendes dels til Forrentning og Afdrag, dels til Betaling af de endnu ubetalte Regninger og dels til Hjælp, hvis større Reparationer ved en enkelt Kirke skulde være nødvendige.

Effersøe helt hetta vera ein bedrøviligan frágreiðing fra amti og prósti.

„Særlig paa dette Omraade har Forvaltningen været overmaade slet. Jeg kan dog ikke tænke mig andet end, at Folkekirken har saamegen Rod hertillands, at Befolkningen vil paatage sig de Udgifter, der kræves. Men saa er det ogsaa nødvendigt at anvende Sparsommelighed. Amtmanden mente ikke, at der ude i Menighederne var Tilbøjelighed til at yde de Bidrag, her er Tale om, frivilligt. — Kunde det ikke tænkes, at Folk sæsonnerer som saa: Var den Udgift nødvendig? og derfor holder sig tilbage. De vilde maaske alligevel være med til frivillige Bidrag, naar de skønnede, at det var nødvendige Udgifter. Her er saaledes en Udgift til Lysestager til Fuglefjord Kirke paa 2000 Kr. Hvem har foranlediget dem udførte, anvist Beløbet til Udbetaling osv.? De burde ikke været komne paa Kirkekassens Regning.

Spørgsmaalet om, hvorledes Kirkekasserne administreres, har jeg haft Lejlighed til at tale om før, særlig Husum Kirke; der er ikke handlet rigtigt. Spørgsmaalet om Malingen af Kvivig Kirke, hvor der er anvendt flere Tusind Kr., fortjener at belyses. Provsten sagde, at der kun er foretaget, hvad der krævedes efter afholdt Syn. Jeg har faaet en anden Fremstilling af denne Sag, der gaar ud paa, at der er gjort langt mere, end Synet krævede, og at det, der er gjort, ikke er gjort med Kirkeværgernes fulde Foranstaltning. Overhovedet dette med Afholdelse af Syn ved Provstens Medvirkning, der saa resolverer, at det og det skal gøres — den Fremgangsmaade tiltaler ikke mig. Lagtinget skal jo betale Gildet. Jeg har ikke stor Tillid til Lagtingets administrative Evne, men hvad vi skal betale, det skal vi ogsaa have Indflydelse paa. Vi maa se, om vi ikke kan faa en ny Lovordning, saa vi kan ordne det hele paa en anden Maade. Kirkemyndighederne bør ikke være de afgørende. Jeg kan tænke mig, at vi kan naa en Del derigennem samtidig med, at vi lægger Vægt paa at benytte Frivilligheden i størst mulig Omfang. Vi maa lægge Vægt paa ikke blot at skaffe nye Indtægter, men ogsaa at begrænse Udgifterne. Her vil jeg henvise til Posten *Præsthold*. Da det i sin Tid vedtoges at øge Lagtingets Udgifter til Præsthold, var jeg imod det; Lagtinget bør ikke have noget Ansvar her udover det at skaffe de 2 Kr. for hver Dag, Præsten bor paa et Sted. Lad os meddele Præstens Værter dette, at det ikke er hos os, d'Hrr. skal have deres Logispenge, men hos Præsterne.

Prústin játtaði, at tað var satt sum sagt var: Standurin er ikki góður. Men tað hevði ikki kunna umgingist við teim inntøkum og út-

reiðslum, kirkjukassarnir hava. Inntøkurnar eru smáar og óvissar, bara viðurlagið fyri tíggjund er viss inntøka. Men útreiðslurnar eru vissar og vaksandi á hvørjum ári. Talið á kirkjum er millum 40—50, sumár eru gamlar og treingja til viðlikahald. Og tørvur er til nyggjar, umsóknir koma inn til tingi ár eftir ári. Tí bóru vit ifjør uppá mál um at royna ein nýggjan veg til at fáa inntøkur, og nú liggur uppskot frammi frá amt og prósti, sum greitt er frá. Eru meinigheitirnar interesseraðar í at halda kirkjunar uppi, so vilja tær eisini lata tað, ið tørvar, frivilliga; tað er vegurin, teir ganga aðra staðni. Og tað er beint, tí harvið fáa tær meiri ansvar og meira ans fyri teirra kirkjum. Men eg stúri fyri, at meinigheitirnar ikki frivilliga vilja lata nógmikið. Matrass hevur mælt til at taka eitt lán, sum skal forrentast av teim pengum, sum verða til avlops av frivilligum gávum. Hann helt einar 40,000 kr., men — tá tær eru uppi, hvat so?

Hr. Effersøe vil framvegis sláa fast viðvikjandi Húsar kirkju, at har „ikke er handlet rigtigt". Eg vil avgjørt mótmæla hasum, tí har er handlað beint. Eg trúgvi, at tingmenn allir halda, at hon er ikki so ógviliga dýr. Og kundi løgtingið kannska forsvara, at Húsar onga kirkju hevði enn? Smáar skúlastovur, sum fyrr kostaðu tí almenna 1400 kr. koma nú til 15,000 kr., ja yvir 20,000 kr., og so biðja teir um stuðning — 4000 kr. — aftrat. Halda vit hetta saman við, hvat Húsar kirkja hevur kostað, so kann eingin við grund siga, at hon er óforsvarliga dýr.

Um Kvíviks kirkju hevur Effersøe fyrr kravt undirsøkilsi. Sjálvsagt er mín frágreiðing sonn. Hann finnist at framgangsmátanum við sýninum — ja men, tað hevur jú allar tíðir verið, eg havi ikki innført hann. Tað hevur staðið hr. Effersøe frítt at fáa hann broyttan. Eg skal gjarna vera við til tað.

Tað eru ikki prestarnir, sum hava kravt presthaldið hækka. Tað er eitt hønarbræv frá vertunum, og spurningurin var reistur longu í 1917. Annaðhvørt má tað vera eitt sindur hóskandi ella falla burt.

Við Ijósastakarnar havi eg einki at gera. Eg fyrisló meinigheitini at kosta teir sjálv.

Effersøe spurdi, um tað ikki var so, at Kvíviks kirkja bara var sýnað til at málast innan.

Matrass hevði meint at brúka tær føstu inntøkurnar til forrentning og avdrag av láninum. Tað var tikið nakað flott til av kirkjukassa midlunum, og tað hevði smittað. Hesir Ijósastakarnir vóru heilt óbehøviligir.

Amtmaðurin segði fra, at hann hevði fingið rokning frá manninum, ið gjørt hevði Ijósastakar til Fuglfjarðar kirkju uppá 2000 kr. Hann hevði skrivað til meinigheitsráðið í Fuglafirði, men teir sógu seg ikki førar fyri at fáa hesar pengar tilvegis privat. Fra prestinum í Eysturoy var komið bræv, sum segði, at eingir pengar kundu fáast, tí „Befolkningen synes, at der er ødslet med Kirkekassens Midler tilHusum og Kvivig Kirker". Tað var harmligt, at Eysturoyaprestur ikki vildi hjálpa til her, eftirsum henda útreiðsla mest var hansara skyld.

Próstin upplýsti, at Kvíviks kirkja við sýnið var útsett til at verða málað bæði uttan og innan. Allir vóru á einum máli um, at tað var best at mála utan og ikki hvítta.

Mortensen helt tað vera rímligast, at meinigheitin har norðuri betalti hesar ljósastakar. Hann var glaður yvir, at inspektiónin hevði tikið hesa støðu og ikki hevði lopið sær stakar í livið.

Winther hevðist at Effersøe, sum blakaði brandar út, og so var hann burt. Nú var aftur ein sak, hvar tann „økonomiska situatión" var „fortvivlað", men tað var ikki tíðin, sum gjørdi tað ella tað ringa skilið við inntøkum og útreiðslum, sum var grundarlagið, nei, tað var — tann ringa „administratiónin"! — Hetta var so rópt út um landið og billað fólki inn, sum brævið frá Eysturoya presti skiliga sigir frá, hetta gekk í fólk — ja, eg siggi, hesin nýggi tingmaðurin úr Eysturoy nikkar, men eg hugsi, at um hann upplivir ta tíð, at teir eru í fleirtali, so vera teir úti fyri júst tí sama.

Hesir menn liva í minninum frá teirri góðu gomlu tíðini, tá man kundi arbeiða her fyri einki verðsins ting. Tað er ikki bara tað, at útgifturnar eru so mangar ferðir størri, men inntøkurnar eru minni enn fyrr. Vit hava 40—50 kirkjur at halda viðlíka, og til tað hava vit — 8000 kr.; tað eru 200 kr. til hvørja kirkju! Fyri hesar peugar fáa vit einki gjørt við nakra kirkju, ikki at tala um at byggja nýggjar kirkjur. Hr. Effersøe segði ifjør, at „forholdið" við Húsar kirkju „bør grundig undersøges." Hví hevur hann ikki undirsøkt tað? Um hann hevur gjørt tað og einki funnið, hví stendur hann so og kastar sovorðið út, bara fyri at geva fólki illtanka um, at her er nakað forferdiligt begingið? So vil Effersøe við síðina av royna at upphalda fólkakirkjuna — lat okkum heldur siga *statskirkjuna*. Er tað kannska ikki her at versti vansin er, tað sum ger tað so torført „at administrera", at fólk krevur sónógv, at tað stendur so fjart frá kirkjuni, — tí hon er ein slíkur innrætningur, sum hon er? At biðja um frivilligar gávir til kirkjuna er tápuligt. Meinigheitin hevur ongatíð fata at kirkjan er nakað, sum tey eiga sjálvi. Tí er tað ilt at ganga til at leggja treytir á meinigheitirnar, tó tað skuldi verið ein sjálvfylgja, um kirkjan hevði nakran týðning fyri meinigheitunum. — Sum nú er vorðið, siggi eg ongan annan veg enn henda: Lat kirkjurnar bara detta niður, so kannska meinigheiturnar verða interesseraðar í at byggja ter uppaftur.

D. Danielsen helt, at hetta vístu ógviliga smálig forhold; 2—3000 kr. burdi ikki givið anleiðning til debat. Nú at begynna við at páleggja meinigheitunum skatt vildu fólk ikki finna seg í; tað vóru altíð individir innillum, sum høvdu eitt skeivt eyga til kirkjuna, og tey vildu benytta hetta til agitatión. Sakin mátti loysast at frivilligheitins veg. Tað kom alt ann uppá framgangsmátan. Nú! Prestarnir kundu frá prædikastólinum upplýsa meinigheitina um forholdini og uppfordra meinigheitirnar til at yta bidrag. Tað vildi skapa ein góðan stemning. So bleiv fólk eftirhondini keit av at gera myttari og krevja pálik ing. — So kom man eftir hondini inn á ein fastan orðaðan máta. So upplýstir menn sum prestarnir mátti ikki útsetast fyri misstemning frá fólkinum og fáa imfrykk av, at tað var kett av teimum.

J. H. Poulsen minti á, at man kom at standa yvirfyri størri út-

rejðslum enn hesar, av tí at hin sokallaða „deknalógin" ásetti fast viðurlag til tænastumenn kirkjunar. Ein stórur partur av kirkjutænastuni var útførdur av hesum monnum; prestarnir komu oftast til kirkjunar sum terna skýtst á egg. Nú var man komin burt frá teim gomlu treytunum fyri skúlalærarnar; hetta doyði ikki burt, deknar og organistar vildu hava løn. Og tað var elsini heilt natúrligt, at maður ikki vildi vera bundin hvønn sunnudag fyri einki. Tey, sum standa í fólkakirkjuni koma at skaffa meira pening enn hegartil. Í hesum viðfangi átti tað at verið sagt, at presthaldið skuldi fallið burt. Nær hetta var komið ílag var ikki kunnugt; gamlar søgur sum t. d. um harra Clæmint og Skúoyarbóndan, søgdu frá, at prestarnir høvdu hildið seg sjálvar á teirri ferðum.

Joen Poulsen var sameintur við seinasta talara. Tað mátti saktans kunna koma ílag. At fáa pening tilvegar frá meinigheitinum var neyðugt. „Man kunde maaske faa fastsat en Ordning, hvorefter Menighederne skal besørge alt det udvendige, Rengøring, Belysning, Maling etc., og Kirkekassen afholde det udvendige: Reparationer o. desl.

(Sakin var beind til 5-mannanevnd).

Mánadag 29. august.

Millum- og Realskúli í Suðroy.
1. viðgerð.

Próstin segði frá, at forstandarskapið fyri Froðbiar sóknar kommunu hevði sent tinginum eina umsókn til ríkisstýri og ríksdag um at fáa í lag ein millum- og realskúla fyri Suðroynna. Harí er sagt frá, teim ymissu vansum við at lata børn úr Suðroy til realskúlan í Havn, at upphaldið í Havn er dýrt, at fryktandi kann vera fyri, at tað verður trupult hjá børnum aðrastaðni frá at verða upptikin í realskúlan av tí at tilgongdin er so stór, og at fólk úr Suðroy eru ógviliga hugaði fyri einum slíkum skúla. — Ætlan er at byrja millumskúlaundirvísning longu í ár við kommunuskúlan á Tvøroyri, har nýliga er settur ein danskur lærari. Við umsóknini eru løgd viðmælur frá øllum forstandarskapum í Suðroy.

Hann mælti til at taka við vælvild móti hesum máli og kanna eftir, um her kundi gerast nakað av løgtinginum, málinum til fratna.

Effersøe mælti eisini til at styðja sakina. Ein slíkur skúli kundi koma at hava ómetaligan týdning fyri Suðroynna.

Paturssón óttaðist fyri, at vit við at stovna slíkar skúlar ymsa staðni um landið komu alt longur burt frá endamálinum: at fáa ein føroyskan latínskúla aftur í oynnum. Okkara skúlaskapur var bygdur á einum slíkum botni, at eingin ivi kundi vera um, at hann umsiðir vildi náa at málinum: at fáa børnini gjørd tjóðskapliga kensluleys, so tey ongan hug hava til at gera nakað fyri sítt land. Nú kom hesin nýggi danski millum- og realskúlin og otaði latínskúlatankan enn longur burt, til tess hann ikki hómaðist meir. Men tað átti at verða sagt aftur og aftur, at fyrrenn vit fingu ein andligan føroyskan miðdepil í Havn, var einki vunnið; so máttu

vit nógv heldur koyra hesar skúlar út á sjógv.

Mortensen vónaði, at hetta málið fór at verða væl undirtikið. Tað hevði verið ein vinningur fyri fólk har suðuri, um tey kundu sent sini børn í ein slíkan skúla har í oynni, so tey sluppu frá at senda tey til Havnar. Hesin skúli átti at skipast so, at hann bleiv eitt framhald, eitt fortsetilsi av kommunuskúlanum, so har ikki sum í Havn bliva tveir klassar av skúlum og tveir klassar av børnum, ein fínari og ein simplari. Tann núverandi Føroya millum- og realskúli avlastaði Havnar kommunu fyri o. u. 70 børn, sum av røttum hoyra heima í kommunuskúlanum. Henda forrætt nýtur kommunan utan at geva eitt oyra fyri tað.

Patursson sá ov svart uppá váðurskiftini; vit máttu royna at fáa okkum so góðan hægri undirvísning, sum gjørligt var. Tað kundi einans vera gott, at Føroyingar fingu sovorðið útdannilsi, sum lætti teimum vegin til at verða embætismenn í Føroyum. Her var ein sjónlig framgongd; nú vóru 14 føroyskir studentar, men tessverri var tað meira ópraktiskar lærugreinir, teir flestu løgdu seg eftir. Tað, sum mest hevði at týða, var at fingið føroyskar læknar.

Tað hevði verið ógviliga gott, um her kundi komið eitt betri skil á millumskúlanum í Havn; kommunan átti at yvirtaka tað barnatalið, sum var ovnógv. Millumskúlin vildi so blivið ein minni fortsetilsisskúli.

Tórgarð vísti á, at tá realskúlin bleiv til, gav Havnar kommuna eitt grundstykki til 15,000 kr. So her kundi ikki sigast, at Havnin ikki lat eitt oyra fyri tann forrætt, hon hevur av hesum skúla.

Effersøe hevði vónað, at tingið, tá tað kom saman aftur eftir „ferituna" fór at leggja meiri dent uppá sakligt og róligt arbeiði. Men tað læt ikki til. Patursson byrjaði alt fyri eitt við einum av sínum vanligu „Numre", sum væl kundi ført til ein langan og drúgvan orðadrátt.

„Hr. Mortensen sagde, at Patursson saa sort paa Situationen; jeg mener nu, hann ser rødt. Det er jo let at opstille det Synspunkt, hver Gang man finder noget galt ved vort Skolevæsen, saa er det, fordi Skolen ikke er tilstrækkelig færøsk, det er den samme Historie, Hr. Patursson fører i Marken, hver Gang der udføres et eller andet Arbejde her til Lands, Telefonanlæg c. l., og han har noget at udsætte paa det, saa er det, fordi det ikke er tilstrækkelig norsk. Den gamle Realskole, jeg gik i, tror jeg at have haft Gavn af, og adskillige af dens Elever fra dengang er siden kommet godt frem i Livet og har faaet lært en Masse. Men den kan naturligvis være ringere nu. Jeg gik ogsaa flere Aar i Folkeskolen, der lededes af en dansktalende Lærer, og det var jeg glad for. Den blev da ogsaa betegnet som fuldt saa god som de fleste andre.

For adskillige Aar siden fremdrog jeg Spørgsmaalet om at faa bygget en Fortsættelsesklasse til Folkeskolen, men det mødte dengang Modstand. Det skulde være en selvstændig Skole.

Det glæder mig, at der for Øjeblikket er 14 Færinger, som studerer. Men hvorvidt det skulde være bedre at faa færøske Embedsmænd end danske, turde være et Spørgsmaal. Her er saa mange Ting, der nøje maa overvejes i denne Forbindelse; det er overmaade vanskeligt at bygge noget selvstændigt op, der skal grundes paa et Sprog, der kun

bliver talt af 20000 Mennesker, og som ingen udenfor Øerne forstaar.

Konoy helt ikki, at tað, sum Effersøe bar fram, samstemmaði við forstandarskapið; teir vildu handla, Effersøe tosaði mest um at royna at forhandla, men teir vildu hava spursmálið loyst. Tiverri høvdu teir ráðandi har suðri vist eitt syndarligt stuttskygni her, teir høvdu brúkt sama mátan sum tann, man so ofta hoyrdi um her í tinginum: „at søkja upplýsningar, spara, taka fornuftigt og praktisk uppá tingini o.s.fr. Teir høvdu eina gamla skúlastovu, sum skjótt varð ovlítil til eina slíka bygd, har ríkidømið er sagt at vera framum aðrar. Tá teir so máttu íholt við at fáa ein størri skúla, komu teir og bóðu um eykastyrk til at kloyna aftrat tí gomlu skúlastovuni. Tá teir nú skuldu hava realskúla, so bleiv tað ikki bara ringt at fáa lærarar, men teir høvdu jú ikki skúlarúm. Um teir, tá talað var av fyrstan tíð um eina hægri skúla, høvdu dugað at sæð eitt sindur út í framtíðina, so løgdu teir planin fyri honum alt fyri eitt, tá hiligt var at byggja. Nú bleiv tað dýrt, men hann trúði ikki, tað fór at skaða teir múgvandi har suðurø, um teir komu at ofra nakað nógvan pening uppá hetta.

Við Jóanes Paturssøn kundi hann ikki vera samsintur í hesum; at ogna sær kunnskapir var gott í sær sjálvum, og harígjøgnum bleiv ein mentaður til at finna sína støðu bæði fólkalíga og tjóðskapliga.

Sjálvt um teir fingu henda skúlan, so mátti man viita, hvussuleiðis fólkaskúlin er nú, áðrenn teir fóru at byggja. Atgongdin mátti sjálvsagt verða frí. Skuldi løgtingið ofra pening her, so skuldi tað verið til tess at gjørt millumskúlan størri og betri, so børn kundu búð har undir tryggjandi viðurskiftum. — Men tann sakin lá ikki fyri.

Effersøe hevði ongar vónir um at fáa studning til hetta mál. Har var ein skúlastova umframt tær neyðvendugu. Yvirhøvur vóru har góð skúlarúm.

Paturssøn helt ikki, at Effersøe hevði nakað til at finnast at sær fyri, tí sjálvur hevði hann sveimað so utanum, at hann gav seg til at tosa um Norðmenn, sum arbeiddu telefonir o. til.; slíkt var ikki at fremja skúlasakina. Sjálvandi átti hvør hugsandi tingmaður at geva einum føroyskum skúlamáli sum hesum gætur. Skúlarnir høvdu tikið uppalingina frá heiminum, sum brúkt hevði verið frá Gøtu-Tróndar døgum; henda trygga og góða hotn høvdu skútarnir tikið burt, skuldi so ikki hvør Føroyingur hava loyvi at siga: soleiðis haldi eg, eigur at verða bygt víðari. Hann ivaðist ikki í, at betri hevði ligið í beinunum hjá Effersøe, um hann hevði fingið alla sína barnauppaling heima; hann hevði tá neyvan roynst so illa, sum hann nú roynist. At dansktalandi lærarar kundu vera góðir lærarir, ivaðist hann ikki í, — men grundarlagið? Hann kendi ein danskan lærara, Holger Begtrup, sum altið legði sínum føroyska menningum á sinni at elska teirra land og mál, men hesin lærari var ikki eftir Effersøes tykki, ei heldur eftir Rytters. Nú var føroyskt mál so skrætt og sundurslitið, at tað var kanníska best at taka tað av; so kundu allir tosa danskt sum Effersøe. Hvat dugdi fólk her av okkara máli? Ikki ein av okkara keypmonnum var førur at skriva eitt hampuligt føroyskt bræv, og tá ein fekk telefon-telegrammir í Før-

øyskum, hvussu sóu tey so út? Og so við øllum.

„Der er saa mange Ting, der nøje maa overvejes", æntin tað er betri at fáa føroyskar embætismenn enn danskar. Tað er ikki hari, tað liggur, æntin maðurin er føroyskur ella danskur, men hvat skil hann hevur á at byggja Føroyaland upp. Hvat verður burtúr teim nógvu av hesum 14 studerandi Føroyingum? Tey einastu føroysku orð, eg hoyrdi í realskúlanum í Havn, vóru nøkur forbannilsir av fyrstalæraranum. Tað var so eiga sørt, at har var hugsað um at leggja nakað niður í okkum av góðsku til okkara land — tvørtímóti. Og hvat gott verður lagt í hesar studerandi Føroyingar í so máta nú á døgum?

Eg vildi ynskt, at kirkjukassanevndin hevði tikið spurningin uppaftur um latinskúlan í hesum viðfangl. —

Eg segði íaðni, at Effersøe onga samvitsku hevði gjørt sær av at avreitt hetta land fyri hvat sum helst. Hann hevur jú enntá høtt við at senda krigsskip til Føroyar at køva niður separatismuna har uppi og hansara politisku mótstøðumenn.

Formaðurin bað talararnar halda seg til sakina.

Effersøe: Ved en tidligere Lejlighed her i Lagtinget har Johannes Patursson rettet ganske usandfærdige Angreb mod mig, som ingen af hans Partifæller har gjort nogen Indvending imod. Han fremsatte disse Beskyldninger med fuldt Vidende om at have sagt Usandhed. Nu gentager han det.

Patursson: Tá formaðurin hevur sagt, at vit ikki mugu tosa um slíkt utanfyri sakina, so fer tað at vera harvið. Men eg skal hava tað í minni og koma aftur til hr. Effersøe, tá til ber.

Konoy helt tað vera merkiligt, at Effersøe kundi verið tilfriðs við sitt verk í kommunnstýrinum; tað einasta, ið forðaði hesi sakini nú, var tann skeivi framgangsmáti har var brúktir. Um hann av fyrstan tíð hevði haft nakran plan við miðlumskúlanum, so hevði hann lagt dent á at samla í staðinfyri at spjaða. Pengar tróta teimum ikki, tað einasta, ið trýtur, er skúlarúmd.

Patursson spurdi formannin, um hann hevði ænsað eftir, at Effersøe hevði skyldað seg fyri at hava logið við vilja.

Amtmaðurin svaraði, at Patursson hevði haft orðið til forsvar.

A. Samuelsen segði, at øll hesi spursmál, sum frammi vóru, høvdu druknað sjálva sakina, og tað hevði tingmaðurin úr Kirkjubø forvoldað við sítt ósakliga tos. Hann hevði aðrar grundir enn hensýnið til sakina. Sjálvstýrismenn høvdu ligið á knøðunum fyri sambandsmonnum, men nú tvingaðu teir hesa sak inn í kirkjukassanevndina.

Winther vísti á, at tað var formaðurin, ið hevði vist málið í kirkjukassanevnd og ikki sjálvstýrismenn, og at Andr. Sámalsson einki annað uppskot hevði sett fram.

Patursson helt ikki, at Andrass átti at tala um at drukna nakað mál í tosi; tað var jú soleiðis, at um Effersøe og hann (Patursson) fóru at trætast um eitt tingmál her í salinum, so fekk tann trætan skjótan enda, men legði Andrass uppí og

onkur ønti honum aftir, so fekk træla ongan enda.

Amlmansins svar: at eg hevði haft orðið var mær til einki gagn, tí hann hevði frammanundan sýtt mær fyri at tosa uttanum sakina — og eg aktaði formannin og lingskipanina. Tó hevur formaðurin lovað Andrass Sámalssoni at halda langa vøðu nú aldeilis uttanum sakina. Men formaðurin mátti vita, at eg einki hevði talað um samvitsku Effersøes. Eg segði, at hann vildi selja landið. Slikt hava Effersøe og aðrir sambandsoddamenn skyldað okkum fyri síðan 1906. Sum allir vilja minnast, var tað ikki einaferð, men ferð eftir ferð framhildið frá sambandinum, at vit vildu avreiða Føroyar.

Próstin bar fram, at tað var natúrligt nú hetta mál kom fram, at hava skúlaviðurskiftini í Føroyum yvirhøvur á lofti, tí at tiðin skjótt fór at vera til, at vit noyddist at fáa okkum eina nýggja skipan fyri allan skúlaskap okkara, fólkaskúla, kennaraskúla, millumskúla og latínskúla.

(Sakin var beind til kirkjukassanevndina).

»Smiril.«

2. viðgerð.

Mortensen greiddi frá soljóðandi nevndarálíti:

„Justitsministeriet har i Skrivelse af 1. ds. henledet Amtets Opmærksomhed paa, at saavel den mellem Lagtinget og Ministeriet afsluttede Kontrakt om Besørgelsen af Dampskibsforbindelsen mellem Færøerne indbyrdes som det paa Finansloven bevilgede treaarige Tilskud til nævnte Dampskibsforbindelse udløber med Udgangen af indeværende Finansaar, og anmodet Amtet om at forelægge Tinget Spørgsmaal om Fornyelse af Kontrakten. Lagtinget maatte, for at Dampskibsforbindelsen mellem Øerne overhovedet skulde opretholdes, overtage Dpsk. Smiril fra 1. April 1919. I Regnskabsaaret 1919/20 havde Skibet et Tilskud fra Staten paa 17,500 Kr. Det sejlede i Fragtfart for Amtets Vareforsyning, men medtog ogsaa Post og Passagerer. Driften nævnte Aar gav et Underskud paa 31,796 Kr. 25 Øre, heri ikke medregnet Forrentning og Amortisation af Købesummen, idet denne betales af Amtsrepartitionsfonden.

I første Halvdel af Regnskabsaaret 1920/21 havde „Smiril" et Tilskud fra Staten paa 8750 Kr. og i anden Halvdel 26,416 Kr. 67 Øre, idet Skibet fra 1. Oktober f. A. blev sat i en udvidet regelmæssig Fart med 3 Ture ugentlig. Regnskabet for 1920/21 viser et Underskud paa 40,939 Kr. 17 Øre, bortset fra Købesummens Forrentning og Amortisation, som aarlig andrager ca. 8000 Kr., og er betalt af Amtsrepartitionsfonden.

I indeværende Regnskabsaar maa man ogsaa befrygte et Underskud, idet Skibet netop nu er i København og skal underkastes Eftersyn og Reparation, og saadant jo for Tiden er kostbart.

Paa det sidst aflagte Regnskab er Skibets samlede Indtægt, bortset fra offentligt Tilskud, 67,262 Kr. 77 Øre, og man kan med den nuværende Plan og ud fra de Erfaringer, man har gjort, regne med en noget lignende Indtægt. Den skal maaske afrundes til 70,000 Kr. Udgif-

Løgtingstíðindi.

№ 4—5. | Tingsetan 1921. | 1. árg.

»Smiril.«

2. viðgerð.

(Uppafturtikið.)

Udgifterne har i Regnskabsaaret 1920—21 været 110,096 Kr. 41 Øre foruden Udgifterne ved Reparationen i København, der androg 44,938 Kr. 86 Øre, og Renter og Afdrag paa Købesummen. Driftsudgifterne vil vel ikke blive større, men paa den anden Side kan de ikke nedbringes i væsentlig Grad. Hyrerne androg 30,719 Kr. 67 Øre, og da disse for Smirils Vedkommende bortset fra Maskinmesteren er forholdsvis lave kan de ikke foreløbig nedsættes. Kosten androg 14,484 Kr. 21 Øre. Heri kan der muligvis spares 2—3000 Kr. i de kommende Aar ved Prisfald. Kul og lign. har kostet 44,719 Kr. 73 Øre. Da man væsentlig har brugt færøske Kul for 75 Kr. pr. Ton, kan der paa denne Post ikke ventes en Nedgang paa mere end ca. 10,000 Kr. Paa de andre Poster kan der ikke spares noget. Regner man herefter Driftsudgifterne til 100,000 Kr. og Indtægterne til ca. 70,000 Kr. plus Statstilskuddet ca. 50,000 Kr. = 120,000 Kr., bliver der kun ca. 20,000 Kr. til Reparation, Vedligehold og Forrentning.

Det vil heraf ses, at Driften selv med et Statstilskud svarende til det nuværende højst kan regnes at ville dreje nogenlunde rundt. De 40,000 Kr. af Tilskuddet er Betaling for Transport af Post, og Smiril fører overordentlig megen Post rundt mellem Øerne, og den nævnte Subvention kan ikke betragtes som for høj i Forhold til Postmængden og det fra Skibets Side præsterede Arbejde i Postvæsenets Tjeneste og i Forhold til, hvad der ydes fra Postvæsenet til andre Postbaadsruter. Udvalget skal derfor tilraade, at Kontrakten forlænges for 3 Aar fra 1. April n. A., dog at der i § 1 indføjes en mindre Ændring, og at der søges en 3-aarig Bevilling til Skibet paa 52,833 Kr. 34 Øre aarlig."

Andr. Samuelsen mátti hugsa seg um, áðren hann vildi stemma fyri at lækka assuransuna.

Mortensen helt, at tað ikki var beint at vátryggja skip fyri tað tvifalda av tí, tað var vert.

At ríkiskassin gav studning her sum í øðrum landsgagnligum fyritøkum í ófriðartíðini, sum ikki bóru seg sjálvar, mátti verið heilt náttúrligt. T. d. lat hin norski ríkiskassin stóran studning til strandferðaskipini har — og har líkjast viðurskiftini okkara. Bæði í Danmark og Noreg høvdu teir høvðsnevndir, sum vísti á at geva slíkar studningar. Í Finmarkini t. d. hevði amtskommunan verið noydd til at taka allar strandferðir uppá seg, og norski ríkiskassin hevði endurgoldið Finmarkini, tað teir komu til forkort.

A. Samuelsen helt tað eisini vera náttúrligt, at staturin bar sín part av undirskotinum. Annars behøvdi tann danski staturin ikki at skamma seg yvir, hvat hann gjørdi í Føroyum, og hvat hin norski gjørdi í Finnarkini.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Lóg um arvagjald.

3. viðgerð.

Mortensen mælti til at samtykkja lóguppskotið.

(Tað varð samtykt.)

Tirsdagin 30. august.

Ravmagnsransóknir í Froðbøar sókni.

1. viðgerð.

Amtmaðurin segði frá, at sóknarstjórnin fyri Froðbiar sókni hevði sent bræv til tingið, har hon biður um loyvi til at útreiða 1400 kr. til útrokning og tillætlan við at útbyggja Hovsá við tí endamáli haðani at fáa Froðbiar sóknar kommunu elektriska kraft.

Effersøe mælti til at vera forsiktigir og ikki engagera seg for djúpt við slikum óproduktivum fyrltøkum.

Patursson skilti ikki væl, at Effersøe alvaraði móti, at Tvøroyri kommuna kostaði pening til eina gjølla rannsókn av Hovsá; slík „uproduktive Foretagender" átti man ikki at nýta pening til í hesum tíðum, helt hann. Hr. Effersøe, sum altið talaði um at spara, mátti vita, at tað, sum er spart, er fortjent, og at fáa ravmagnsverk í lag var fyri so vitt „produktiv" fyritøka, sum tað harvið spardist í túsundatali av krónum til petroleum, kol og ferv — sum nú oyðilegði hagan og sleit fólk upp alt sumarið íggjøgnum. — Umfram henda stóra vinning kundi jú setast so ómetuliga nógv í gongd, tá vit fingu nýtslu av hesum magni, sum síðan Føroyar vóru til hevur runnið til onga nyttu. Tað sigist, at í hesum vatni eru 100 ferðir meira kreftir enn tær, allir Føroyingar kunnu útinna við teirra hondum. Hetta kann tí ikki kallast „óproduktivt".

At útbyggja Hovsá fór ikki at verða dýrari enn at útbyggja Riskivatn suðuri í Vági, nú alt var fallið so væl í prísi. Annars var henda rannsókn nakað, Froðbíar kommuna kostaði sjálv, og sjálvsagt kundi tingið ikki gera annað enn at játta teimum hetta við gleði.

Effersøe undraðist á, um tingið ikki skuldi kunna fingið eitt yvirslag yvir, hvat hestir útbyggingar komu at kosta; ingeniør Blaauw mátti tó hava nakrar berokningar, so nógv sum longu var blivið betalt honum fyri kontórarbeiði. Ella var tað kannska meiningin, at hann skuldi leggjast á berokningarnar til sítt egna brúk og tingið bert fán úrslitið at vita? So var man illa staddur. At tey og tey vøtn høvdu so og so nógva kraft, nýtti Blaauw og Sætersmoen ikki at fortelja tinginum, men hvat tað kostaði at útbyggja tey. Slíkar upplýsningar, sum her var talan um, átti tingið at

kunna fingið fyri einki frá sínum egna ingeniøri, hr. Blaauw. Tá talarin seinast tosaði við Sætersmoen, hevði hann skilt ingeniørin so, at tað ikki var klókt at nýta Hovsá, men harímóti vita um Våg kom at geva yvirskot av krafi og eisini, um vatnið í Famien kundi nýtast.

Naar jeg har advaret hnod at sætte altfor meget ind paa uproduktive Foretagender, saa er der dette at tage i Betragtning, at disse Anlæg vil komme til at binde en meget stor Kapital rundt omkring paa Øerne, og det er der Fare ved, da vi vil have Brug for al den Kapital, der kan skaffes til virkelig produktive Foretagender, som hvis der skal iværksættes en Omlægning af vort Fiskeri.

Patursson minti á orðatakið, at ein dári kundi spyrja um meir enn sjey vísir kunnu svara uppá. Hvussu hevði Effersøe í sinari tíð ikki staðið og spurt uppísaman um vegsakina, og hvat stríð hevði talarin og aðrir ikki haft av at fáa tað inní høvdið á Effersøe, at tað var hent at fáa koyrivegir. Tað vardi ivaleyst eini 6—7 ár, áðrenn tað eydnaðist. Eg eri nú ein eldri maður, og havi ikki hug at fara at læra hann abc í hesum máli; eg kann jú ikki gera við, at hann alt sítt lív hevur sitið á einum kontórið og einki duga á at skyna í til praktiska lívinum. Tá hann er so dulur og dólskur, so átti hann latið aðrar um at greiðá slíkt, menn sum her duga á at skyna. Tað førur jú til púra einki at standa og toga við hesum, sum vit í 8 ár togaði við vegsakini. Allir eru vit væl klárur yvir, at tað er púra beint, sum Tvøroyra menn her gera, og at vit eiga at játta hesa útreiðslu: 1400 kr. Hvad skulu vit so standa her og halda langar fyrilestrar til?

Effersøe: Jeg er kendt af mange Mennesker, hvis Dom jeg sætter mere Pris paa, end Hr. Paturssons. Jeg henholder mig roligt til deres Bedømmelse af mig som praktisk Mand.

A. Samuelsen hell, at Patursson hevði einki gjørt fyri vegsakina utan skriva og tosa, meðan Effersøe hevði handlað. Tað var eitt stórt spursmál, um hetta undirsøkilsi nyttaði nakað ella einki; teir upplýsningar sum enn fyrilógu hevði tingið líkaval kunna fingið frá vatnbygningsdirektørinum fyri einki. Nú hevði man betalt í dýran dóma fyri at fáa nakrar upplýsningar, sum setti Patursson ístand til at fortelja tinginum at áirnar í Føroyum reona! Hetta var næstan líka hentir pengar sum tær 1000 kr. Patursson brúkti á sínu viðgitni „kommissións"ferð í Noregi; 500 kr. blakaði hann enntá burt, eftir hvat ið segðist. Heila hetta fossastarv var við einum orði sagt „grandiost humbug" frá enda í annan.

Tá nú Effersøe kemur beskeðin og spyr, um vit fáa nakað fyri hesar 30—40,000 kr., sum tað kostar, er heila svarið, hann fær, tað at hann er dulur og dólskur. Vit eru fullstendiga prísgivnir til hr. Blaauw; hann hevur allar upplýsningarnar til brúks, tá hesi arbeiðir skulu takast í entreprisu, men tað var ikki meiningin, tá vit engageraðu hann. Nei, lat okkum heldur sum skjótast venda okkum til vatnbygningsdirektørin og biðja hann gera tað, vit hava brúk fyri, og so gera Sætersmoen eitt unskyldning, betala Blaauw og avmynstra teir báðar. Hvat síðani skal gerast

við Paturssoon, sum hevur leitt alt hetta inn í eina blinda gøtu, kunnu vit so nærmari yvirveya. Hann er nú koyrdur fullstendiga fast í sínum „grandiosa humbug".

Effersøe kravdi at vita, um kommununar vóru noyddar at gera slíkar rannsóknir fyri egna rokning ella um tær kundu krevja hesar upplýsningar av løgtinginum.

Paturssoon minti á, at hetta málið hevði verið fyri tá fossamálið kom fram. Tað var tí ónýtt at tosa um í dag. Effersøe hevði atgongd til at spyrja Sætersmoen og fáa svar frá honum.

(Sakin var beind til fossanevndina).

Løningarlóg tænastumenn kirkjunar.

1. viðgerð.

Amtmaðurin greiddi frá sakini. Ein útvegur til at koma lættligari frá hesum útreiðslum kundi verið tann, at vit sloppu av við nakrar av prestunum, ein annar útvegur tann at fáa meir burtúr prestagóðsinum. Hin seinasta møgulig heitin var at áseta ein almennan kirkjuskatt, sum ministeriið hevði fyrisligið. Leysliga útroknað bleiv her at álíkna í kirkjuskatt einar 18,000 kr. árliga árs.

Prøstin vónaði, at allir tingmenn vildu fara alvárliga og sáttliga undir hesa týdningarmiklu sak og samráðast um, hvat best var at gera. Eitt søguligt yvirlit kundi vísa á, hvussu komið var til hetta, vit nú stóðu fyri. Kirkjan í Føroyum hevði av fyrstan tíð haft sítt egna heimastýri, hon hevði rátt sær sjálv. Vit áttu sjálvir okkara kirkjubygningar, teir vóru bygdir og hildnir viðlika av okkara egnu midlum. Prestagarðarnir vóru bygdir og hildnir av sjálvum embætinum, prestarnir tóku sínar lønir av teim inntøkum, sum prestajørðin gav av sær umframt tiggjund, presttal og offir og accidensir. Hetta var so við og við umskift; tiggjund og presttal vóru avtikin. Tað næsta var, at Suðroyin bleiv býtt sundir í tvey prestakøll. So í 1913 varð ein nýggj løningarlóg gjørd galdandi fyri Føroyar, og prestaembætini her tikin inn undir hesa somu lóg við teim vanligu tilleggum fyri tænastumenn. Næsta løningarlógin tók klokkarar og deknar við.

Forútsetningurin hjá ministeriinum fyri at lønirnar kunnu bliva verðandi, sum tær eru, er tann, at vit fáa ein kirkjuskatt eins og í Danmark. Nú hava prestarnir í Føroyum somu løn sum harnæri, og tað er natúrligt, tí útdanmilsi er tað sama, — forholdið er her ikki tað sama sum við lærararnum. So fáa okkara prestar eitt serligt upphaldstillegg uppá 1000 kr., her er jú eisini dýrari at vera og meiri trupult at ferðast. Nú er at spyrja, hvønn veg vit skulu ganga. Siga vit eins og niðri, so mugu vit bera tær somu byrðir sum kirkjufólkið har.

Hetta er ein [illegible] ligur vegur, men ivingasamt kann tað vera kortini, hvussu fólkið her vil taka henda skatt. Frá løningsfondinum fáa vit grundløn og aldurstillegg, men munurin millum grundløna og heimainntøkurnar skal nú

verða betaltur við hesum skatti; hinar inntøkurnar koma at falla burt. At minka um talið á prestunum kann eg ikki ráða til sum próstur; her er nógliti til av prestum sum er; her eru 5—6 kirkjur til hvøn prest, í Danmark bert 2—3.

Tað hevur verið sagt, at vit eiga at nøyast við heimainntøkurnar enn sum fyrr, aftarat tí sum staturin gevur í tilleggum. Tað er eitt stórt spursmál, um vit koma at hjálpast við tað, so striggi sum tað hevur verið at klára seg við hesum fyrr. Eitt annað er, at vit skuldu áseti eina serliga føroyska prestaløn, sum vit hava eina føroyska læraraløn. Men fáa vit so prestar? Tann møguligheit, at tað so ikki verður lættligt at fáa danskar prestar, sum viðari dúgiligir eru, kann teinkjast, tí hvussu er. Og enn eru ikki Føroyingar at fáa til okkara prestaembætir. Her kenna vit aftir sakni av einum lærdum skúla her á landi. Skulu vit bara hava føroyskar prestar, so mugu vit fáa ein prestaskúla, sum vit hava haft fyrr, tilskipaður so at hann verður hóskandi fyri okkum.

Tað fyrsta, her er at gera er, at vit fáa loyvi til at skipa fyri í hesum, sum vit vilja sjálvir, og tað tykist eisini vera ætlan ministarans. Sakin kann vel ikki avgerast altfyri eitt, meinighelturnar í Føroyum mugu spyrjast fyrst, tí hetta kemur heldur óvart á tær. So leingi málið ikki er avgjørt, verður sum er.

Effersøe takkaði amtmanni og prósti fyri frágreiðurnar.

Provstens Oplysninger var prægede af hans personlige Opfattelse. Den væsentlige Part af Præsternes Indtægter ydedes ikke fra Færøerne, men fra Embedsgaardene, som tilhørte Kongen eller Staten. Indtægterne heroppe fra var aldrig slaaet til. Naar jeg gik med til Reguleringen af 1913, var det udfra den Forudsætning, at den vilde være til Fordel for os. Den vanskelige Situation, vi nu staar overfor, er skabt ved en Fejltagelse, idet Lønningsloven af 1919 blev gjort gældende her, uden at Lagtinget var bekendt dermed forinden. Vi kan ikke vente at faa denne Sag afgjort ved at skyde den over til Lønningsfonden. Men Kirkeministerens Svar er saa imødekommende som vel muligt.

Jeg nærer store Betænkeligheder ved at faa Præster med en mindre Uddannelse fra en færøsk Præsteskole; det vil ikke være en Løsning, som tilfredsstiller Nutiden. Og det er aldeles ikke givet, at vi faar tilstrækkeligt med færøske Præster; de fleste har jo søgt bort herfra, naar de blev ældre. Det er et Spørgsmaal, om de ikke betakker sig for at komme hertil, hvis der bydes dem ringere Vilkaar end nede.

Indtægterne af Præstegaardene maa bringes betydeligt op. Vi maa fremskynde Salget af Præstegodset udfra det Hovedsynspunkt at faa saa meget ud deraf som muligt.

Próstin upplýsti Effersøe um, at kirkjugóðsið ikki var lagt undir statin fyrrenn aftaná trúbótina. Einkjugarðarnir høvdu kannska frammanundan verið kongsgoðs, men ikki prestagarðarnar; teir vóru kirkjugóðs. Vit høvdu einki fingið frá løningsfondinum, áðrenn 1913. Effersøe hevði sjálvur verið við til at leggja spursmálið um dekna- og klokkaraløninar yvir á løningsfondið.

Winther helt ikki, at hetta var nøkur „kedelig situatión", tvørt-

ímóti, hetta var einastu ferð, vit vóru komnir í ta natúrligu, góðu „situatión" at leggja eina sak í hendurnar á kirkjufólkinum til at loysa. Fyrr hevði tað verið meira keðiligt, tá t. d. prestalønningslógin o. a. var blivið avgjørt niðri, utan at Føroyingar vóru spurdir. Hann var glaður yvir, at J. C. Christensen hevði tikið hasa støðu í føroyskum kirkjupolitikki: Lat fólki í Føroyum sjálvt avgera henda spurning! Nú verður kirkjufólkið interesserað í, hvussu tað skal løna sínum prestum, og hvat tað skal krovja av teinum. Hegartil hava prestur og meinigheit verið tveir partar hvør fyri seg: hann eubætismaður við høgari løn, sum sæst á prædikastólinum viðhvørt, men annans livur utanfyri tað dagliga strevi og sliti hjá tí meiniga manninum, sum bjargar sær lívsins upphald sum best ber til. Eg veit ikki, um tað hevur verið striggi hjá prestum í Føroyum at klára seg; tað hóskar ikki hvussu er ikki, tá vit meta teirra livikor saman við livikorini hjá fólki yvirhøvur. Lat so vera, at presturin ikki altíð hevur kunna etið gásasteik, tá hini ótu ræstan fisk — seint fyllist prestasekkur, sigir orðatakið — verri hava teir tó ikki haft tað enn fólk í almindiligheit.

At seta minni krav til prestalærdómin er nakað, sum man meir og meir er gingin yvir til aðrastaðir.

Lat meinigheiturnar sjálvar loysa henda spurning og áleggja sær skatt, um tær vilja, áseta vissar offurdagar t. d. Tað kann gott vera, sum formaðurin sigur, at her kundi verið færri prestar, men lat meinigheitirnar avgera tað.

Eg trúgvi, at um garðurnir komu undir góða røkt og fyrisklpan, kundu teir giviðnógv størri inntøkur; meinigheiturnar vilja eisini her vera interesseraðar í, at har kann fáast so nógv burtúr sum møguligt, helst við at stykkja teir úl í smábrúk.

Paturssón spurdi, um hann hevði skilt hesi boðini frá J. C. Christensen beint, tá hann segði, at tað, sum eftir hesum fyrst lá fyri hjá tingi, var at fáa 18,000 kr. til vegar um árið. Segði ikki hetta svarið við Føroyingar: Tit kunnu fáa tað, sum tit vilja, men tit mugu úl við hesum fyrst. Alt tað óskil, hesi viðurskifti vóru komin í, ásannaði best tey orð, Niels Winther segði niðri á tingi fyri 50 árum síðani, at vildi danska stýrið í Føroyum blanda alt harniðri og heruppi saman í eina lóggávu, so „vilde et sørgeligt vilderede blive frugten heraf."

At Effersøe nú ræður til at fáa selt prestagóðsið so dýrt sum møguligt er beint tvørt ímóti ti støðu, tingið hegartil hevur haft: at royna at fáa prestagóðsið stykkja úl til fólk so biligt sum møguligt. Hetta hava allir verið sameindur um.

Vit áttu at hjálpst við færri prestar. Her bleiv ivaleyst sami gudsrøkjuskapur, um teir vóru færri, og predikantar fingu vit likanógvar, um prestarnir vóru fleiri ella færri.

Men slíkar spurningar vóru Føroyingar ongatíð spurdir um; tað var alt avgjørt utan okkara vitandi. Hví spurdu teir ikki meinigheiturnar og løgtingið, tá prestalønningarlógin í 1913 var gjørd galdandi her eftir teir settu ein prest aftrat í Suðroy.

Amtmaðurin: I Anledning af den stillede Forespørgsel skal jeg oplyse, at Stillingen er saadan, at Lønningsloven af 1919 ikke gælder her i Øjeblikket; den skal træde i

Kraft ved kgl. Anordning. Lagtinget staar fuldstændig frit, men hvis man godkender denne Lov, og der deri fastsættes Lønninger, saa maa vi huske, at det koster noget, og at det der vil kunne paalignes Menighederne vil dreje sig om henved 18,000 Kr. aarlig.

Paturssøn spurdi, um vit einki skuldi útreiða ekstra, meðan vit leitaðu eftir eini aðrari skipan.

Amtmaðurin: Det maa vi lade Bevillingsmyndighederne om.

A. Samuelsen helt tað vera gleðiligt, um tað var so, sum Winther segði, at prestarnir høvdu tað gott, men man átti ikki at læra meinigheiturnar at siggja seg í mótselning til prestarnar og teirra stilling í samfundinum. Tað var keðiligt at skula pállikna meinigheitunum við tvang at læta tilskot til prestarnar; tað fór ikki at hjálpa uppá fólkakirkjuna. Niðri var ógviliga stórt misfornoyilsi við kirkjuskattin. Tað, sum her bleiv avgjørt, vildi fáa nógvan ávirkan á okkara kirkju í komandi tíð. Men hann vildi minna um, at svarið frá kirkjuministaranum stillaði okkum fullstendiga fritt; tað er eitt grundarlag til at forhandla um.

Konoy undraðist yvir tingmannin av Tvøroyri, sum ráddi til sum skjótast at selja munagott burt av prestagørðunum fyri at skaffa pening í stundini. Hvat so í framtiðini? — Vit standa frlir, segði Andrass Sámualsson; tað var ymist við tí. Bræviið frá kirkjuministaranum segði klárt:- Vilja tit hava hesa somu løningslóg, so mugu kommununurnar út við einum vissum summa av peningi, einar 18,000 kr. um árið. Hetta var „friheitin", og forhistórian var hitt gamla lagið, at teir harniðri høvdu smíðað eina lóg, sum utan víðari var gjørd galdandi fyri okkum og her hevði gjørt eitt ræðuligt spektakkul; fyrst mátti ein eykabevilling til fyri at fáa okkum útav tí versta, og nú krevjast aftur 18,000 kr. frá teim føroysku kommunum um árið. Var eg sambandsmaður vildi eg sjálvandi sagt: Vit mugu taka konsekvensurnar av hesum og løna prestunum eins og í Danmark. Har er tað so, at kommununurnar beinleiðis skatta til hetta fyrimál, sjálvsagt skulu vit vera undir somu skipan. Væl kann tað tykjast nógso beteinkiligt, at sambandið alcina til hetta krevur, at kommununurnar skulu av við ein peningasumma, ið er líka so stórur, sum allur amtsreparfitiónsfondslikningurin var nøkur ár herfyri. Men hetta er vegurin, sambandið gongur — og sum *sambandsmenn áttu* at gingið: Út við síðsta oyra til sambandið!

Men enntá hava vit ikki fullvissu fyri, at vit her koma at fáa eins góðar prestar og niðri. At skulu út við so nógvum peningi og so kannska fáa nøkur heitur av mannum hegar, tað er tað allarversta. So heldur furri prestar sum formaðurin fyrislóg.

Fyrr ella seinri verður tað at skaða, at livifóturin hjá prestastandinum skal vera so ógviliga nógv hægri enn tann meiniga manns. Tað er fyri mongum feygnafullandi og verður tað alt meir og meir.

Um løgtingið nú sigur við meinigheiturnar, at tær standa fritt í hesum, so er tað skeivt; at geva teimum ein slutur fyri ein slutur um, at man væntar ein tilleggsbevilling e. t. ei eg ikki við til.

Paturssøn vísti á, at tað sum um

ráddi var at finna útvegir hvar hesar 18,000 kr. skuldu fáast. Tað batað ,einki at siga, at ministeriið vildi tinga við okkum. Hvat skuldi tað tinga um? Um skipaniu fyri teim skattareglum, vit skulu hava? Tað, J. C. Christensen fyrislær, er at vit fáa ein orðning um kirkjuskatt, sum gevur so og so nógvum prestum somu løn sum í Danmark. Hvat batar tað at siga, at vit standa eins fritt nú, og áðrenn vit fingu prestaløningarlógina. Tað gera vit jú ikki. Tá kundi ministeriið ikki sagt: Tit skulu út við 18,000 kr. í skatti til prestarnar. Eg vil biðja tingmenu gjølla hugsa um, hvaðan hesir pengar skulu takast. Hetta er kjarnan í ti heila, hesin nýggi skattur, sum J. C. Christensen fyrislær at leggja á Føroyingar.

A. Samuelsen helt tað vera ein stóran fyrimun, ministarin hevði givið okkum framan meinigheituruar har niðri; ti vit vóru spurdir um vit vildu hava kirkjuskatt; tað vóru tær ikki. Ministeriið hevði ikki sagt fyri amtmanninum, at tað altið kom at vera 18,000 kr. um árið, men sjálvtum so var, vóru okkara prestar væl verdir hesar pengar. Konoy og Paturssson skuldu ikki lagt í at tosa so nógv um hesar 18,000 kr., sum Føroyingar nú máttu út við, teir, sum vóru gingnir inn uppá at lata tað føroyska fólki betala 24,700 kr. árliga fyri nakrar aktiur í einum dampskipi. Hetta var ein størri skandala enn ein prestaskattur uppá 18,000 kr., tað at man pliktaði Føroyingar til at lata eitt fallerað svenskt firma fáa 24,800 kr. árliga í 30 ár. Og á somu tið hava skattaýtarnir betalt eitt liknandi beløp fyri hesar ómøguligu aktiur. Hetta skulu teir harrarnir versgóð minnast til, tá teir látast so barmir yvir, at kommunirnar skulu betala 18,000 kr. til prestarnar. Allir teirra harmi er einki annað enn „grandios humlug".

At løglingið stendur fritt til hesa lógina er givið. Vit hava einki við teir prestarnar at gera, sum hava fingið sini løniviðurskiftu ordnaðu frammanundan 1913; teir prestarnar má staturin løna.

Paturssson vísti á, at áðrenn prestaløningarlógin kom høvdu vit hara haft eina broytan í ti, at tiggjundin var avtikin, og ein viss peningagnøgd var ásett í staðin fyri. So er tað, tað hendur, at Effersøe, sum hevði lagt meg undir deyðiliga synd fyri at hava gingið „bag lagtingets ryg", í 1913 gongur „bag lagtingets ryg" í ólukkumáta, sum hevur voldað alt hetta forstýrilsi. Høvdu vit haft okkara gomlu støðu, so royndu vit so við og við at løna prestunum betri. Nú fingu vit hesa donsku løningarlógina og ein prest aftural í Suðroy — tað var eisini „bag lagtingets ryg"; henda skulu vit nú eisini svara skatt til eins og hin nýggja prestin í Havn. Tá vit her í Føroyum høvdu fingið upp snoddað, hvat ið teir høvdu gjørt harniðri, uggaði Effersøe við, at hetta var bara til vinning fyri okkum, tað var so ógviliga gott. Og hvat nú! Ja, nú hava Føroyingar fingið at vita, at teir mugu betala fyri at vera sambandsmenn. J. C. Christensen sigur beinan vegin, at vilja tit vera í samlag við okkum, so mugu tit betala skatt. Hetta er sannleikin og farið tit í til veljararnar og sigi sum er. Um tað hóskar við fykkara politikk: at spara, veit eg ikki.

Amtmaðurin bað talarin halda seg til sakina.

Effersøe: Da Provsten havde talt, nærede jeg Haab om, at vi kunde faa denne Sag behandlet paa en saglig Maade, men d'Hrr. Konoy og Patursson har som sædvanlig udnyttet den agitatorisk. Spørgsmaalet er kun, om vi ønsker at bibeholde Præsterne med den Uddannelse, de nu har, og som jo er ret kostbar; i saa Fald maa vi skaffe en hel Del mere til deres Indtægter, og jeg tror, der kan udvindes ikke saa lidt ved en mere indgaaende Drift af Præstegaardene og ved fordelagtigt Salg af disse. Jeg maa protestere imod, at Sagen ses paa den Maade, som fremstillet af d'Hrr.

Patursson dugdi ikki at siggja hana øðrvísi. Annans átti Effersøe heldur spart sær at átala aðrar fyri at nýta sakina agitatorisk, tá hann tagdi til at bestumaður hansara í tímavís slóð og agiteraði politiskt í hesum málið.

Formaðurin tók í dinglið og segði, at eg málti ikki ganga utanfyri sakina, men nú hevur Andrass Sámalsson minst helvtina av tíðini tosað utanfyri tingmálið, um dampskipið. Tað málti formaðurin ansa eftir.

Konoy visti á, at hetta var tað gamla lagi hjá Effersøe: Teir agitera, men hann sjálvur er róligur og sakligur. Hann mátti tó einaferð hert, at man ikki kann vera dómari í sínt egnu sak; eg hoyri einki annað frá hesum manni, tá hann fer á føtur, enn agitatjón og sjálvrós.

At tað er sambandsførarnir, sum við sínum forvirraða politikki hava gjørt tað, at Føroyafólk nú árliga mugu út við 18,000 kr. til kirkjuskatt, er eyðvitað. Men so finna hesir báðir menninir, Effersøe og Andrass Sámalsson uppá tað, at J. C. Christensen hevur ikki meint tað, sum hann hevur skrivað, ella kannska tað er við hesum brævinum sum við teimum, menn senda í krígstíð; tey siggja ógviliga óskyldug úl, til tess man fær hin rætta lykilin til at týða tey við. Hetta er eins, og við brævinum frá Rytter um sanatoriið, har hann sigir, at so og so skal tað vera; nei, sigur Andrass Sámalsson, tað er ikki soleiðis at forstanda. Kannska hesir menn ganga við lyklunum til ministarabrøv í búksulummanum?

Økonomisk sið er tað óforsvarligt ikki at vilja tosa um, hvussu vit skulu fáa hesar pengar inn. Eg kann ikki siggja annað, enn at teir mugu takast beinleiðis frá kommunum. Hetta koma vit ikki utanum, um so Andrass Sámalsson nógso mikið roynur at breiða út yvir tað og avleiða uppmerksamheituna við sínar vanligu fyrilestrar um eitt selskap í Svøriki, sum hevur skaðað okkum.

Winther ivaðist ikki í, at ein atvoldin til, at hetta var komið so at liggja fyri, var tann, at statsmyndigheiturnar høvdu drigið prestarnar meir og meir burtfrá meinigheitunum; teir vóru statsløntir embætismenn og einki annað. Nøkur ár herfyri var tað ikki so; tá vóru prestarnir løntir av meinigheitini, og tað var so nógv sunnari. Presturin hevur tvær síður, hann er embætismaður, og hann er fólksins tænari, men henda seinra svinnur meir og meir burt, so bara embætismaðurin er eftir. Vilja meinigheiturnar ikki løna teimum, ja so lat teir fara, men eg hopi ikki, meinigheiturnar fara at handla hesa sak við sonu argumentum sum her á løgtingi.

Próstin visti á, at tað var beint, hann hevði sagt um heimastýri. Tað sum ger, at spursmálið er komið at liggja fyri í hesum lagi, er tann felagsskapur í løuskipanini, sum í byrtur var í 1913. Lógin av 1919 var bara eitt framhald av prestaløningarlógini 1913. Og standa vit kanuska frlir av henni?

A. Samuelsen vildi lata Jóannes Patursson vita, at soleingi, hann (A. Samuelsen) var tingmaður, vildi hann forhaldi seg, sum hann sjálvur vildi, og ætlaði ikki at spyrja tingmannin í Kirkjubø um lov. Hr. Patursson kann hyggja eftir, hvør ið hevur flestar stemmur sum tingmaður, hann ella eg. Tað nytlar honum einki, at hann pákallar formannins assistansu, eiheldur um hann fer til politiið. Patursson skuldi tagt um at ganga bak løgtingsins rygg; hann máti minst til „pryglelógina".

Konoy segði nú, at yuskja vit í Føroyum at halda við orðningin av 1913, so mugu vit betala 18,000 kr. í skatti, men hann gloymdi at leggja til: yuskja vit ikki tað, men heldur vilja løna prestunum eftir ti gamla mátanum av heimaintøkunum, so betala vit ikki hesar 18,000 Kr.

Tað, sum skett er í 1913, kann lettliga gerast um. Fyrisláa vit aðrar orðningar, so er tann lógin ikki í vegin.

Konoy var fegin við, at báðir sambandsføraranirnú høvdu játtað, at bræviið frá kirkjuministarinum segði, at skulu vit hava preslar til landið, so mugu vit hava kirkjuskatt. Tað var gott, at meinigheitirnar fingu hatta at vita: Yuskja tit at fáa prestar, og teir fáa tit ikki utan eftir nógaldandi løningarlóg, so mugu tit betala 18,000 kr. í kirkjuskatt um árið.

A. Samuelsen helt, at man máttí lova og takka fyri, at vil ikki høvdu fingið løningslóg fyri lærarnar, tí táið sovorðnir kvalir skuldu voldast av prestaløningunum, so hevði tað verið reint ólukkuligt av læraraløningunum. Tað var nakað tvætt, tá Konoy stillaði spursmálið upp, sum hann gjørdi; vildu vit ikki hava hesa løuingslógina, so sluppu vit frá henni.

Patursson: Og missa prestarnar!

Winther harmaðist um, at myndigheitirnar nú fyrstan fóru at spyrja meinigheitirnar um hetta, nú prestarnir vóru so høgtløntir, at fólkið ikki kundi fylgja við longur. Nú er einki valg, nú noyðast vit at taka við.

Amtmaðurin: Hr. Samuelsen benyttede Ordet *lovell;* det betyder vist „Vrøvl" og er følgelig ikke noget parlamentarisk Udtryk. Det maa derfor paalales.

D. Danielsen meinti, at prestaútdannilsið var mikið óprakisk. Teir læra alt møguligt ónýtt, og tá teir hava studerað hálva tíðina, er hvør dropi av kristindómi turkaður úr teimum — úr nógvum allso. Nú! Hesir missioneararnir hava líka nógv predikantútdannilsi, alt hitt utanumsfjasið hevur einki við tað at gera. Fyri tað kann man jú hava biskoppar og professurar til at garantera fyri, um bibulin er rætt yvirsett.

Nú! Nú vit hava fingið sjálvstýri, er alt í „en sørgelig vilderede"; høvdu vit haft tað gamla, sambandið, so hevði alt verið í ordan.

Vit kunnu ganga út frá, at

nógvir av teimum, sum studera til prest, ikki so mikið hava givið seg til tað av ti fornødnu trongd til al vekja fólk til kristin menniskjur, men ti teir siggja meir uppá lønina; hon spælir eina størri rollu fyri teimum, enn fyri apostlunum í sínari tíð. Tað er keðiligt, at prestarnir ikki fáast til at arbeiða meir enn al prædika eina ferð hvønn sunnudag. Man burdi kravl, at teir prædika 4—5 dagar um vikuna.

Konoy fekk ikki ilt av nøkrum orðum frá tingmanninum í Fuglafirði av hesum slaginum; teir vóru ov væl kendir til tess. Andrass Sámalsson visti ivaleyst ikki, hvat lóg prestarnir livdu undir og ællaði nú at geva meinigheitunum hetta sama skeiva uppfatilsi.

(Sakin varð beind til eina 5-manna nevnd.)

Mikudag 31. agust.

Telefon til Nolsoyar.

2. viðgerð.

R. Rasmussen greiddi frá sakini. Henda umsókn frá Nolsoyingum hevði fleiri viðmælir frá ymsum felløgum, sóknarráðum o.s.fr., ið øll mæla til at fáa telefon til Nolsoyar. Tað er jú ikki bara til gagn fyri Nolsoyingar sjálvar, men eisini fyri landið í sini heild. Bygdin liggur so fyri, at hon hevur neyðugt at fáa boð frá sær; menn hava ofta lagt liviið á at koma um fjørðin. Eisini hava vit størsta vitan harútí, hvan nógv kann vera — og hevur verið — sæð, sum hendur á sjónum, og sum ti kann ráða um at bera boð frá sum skjótast. Tá ein hevur sæð, í hvørjum likindum Nolsoyingar so mangan eru farnir um fjørðin, veit man, hvat har stendur í vúga. Eitt telefonsamband við Nolsoynna er ti ógviliga neyðugt. Sum flestum man vera kunnugt, hava allir vitar aðrastaðni og øll vitaskip samband við land gjøgnum tráðleysan telegraf, og millumlinganevndin royndi ti hjá ti donsku vitastjórnini, um hon vildi visa okkum somu vælvild, sum hon visur teimum harnæri, men teir svaraðu aftur, at teir sóu seg ikki føran at gera nakað í so máta og fráráða annans at gera nakað til tess hin tráðleysa telefonin hevur vist seg at vera brúkulig í royndum. Nú er prógv fyri, at hon er so mikið frankomin, og ti er grund til at royna aftur hjá vitastjórnini. Nevndin mælir ti til at biðja amtmannin eina ferð enn søkja til fýrvesinið um at fáa uppsett tráðleysa støðu í Nolsoyarbygd. Vit kunnu ikki hugsa um at fáa hetta mál loyst á annan hátt. Hetta vil vera nógv sikrari og kostar ikki meir enn ⅓ av ti, sum kaðalsamband vil kosta.

Hetta mál hongur nær saman við eini aðrari sak, sum ikki vel letur seg skilja frá.

Meirilutin í nevndini heldur, at vit eiga at fáa gjøgnumført tráðleyst telefonsamband um allar oynar í ár, og mælir ti til, at tingið skal venda sær til statin um studning. Fyrstu ferð telefonir vóru lagdar her, lat staturin helvi av útreiðslunum, seinni fingu vit studning til tráðleysan telegraf til Suðroyar. Í fjør var søkt um tilskot — 50,000 kr. — til ný anlegg, sum kostaðu o. u. 200,000 kr. Eftir ti, sum fólkatingsmaðurin munnliga framførdi á tingi, var eiki at ivast

í, at vit fingu hesar 50,000 kr. Her var einki í vegin utan tað, at sakin ikki var framkomin í rættan tíma og ministeriið tí ikki hevði haft stundir til nógmikla umhugsan, tá ríksdagsmenninir fóru frá Keypmannahavn. Nú er svar komið, og tað er púrt nei. Hetta er einasta ferð, at staturin ikki hevur sýnt seg vælviljandi í slíkum máli. Eg gangi tó út frá, at tað ikki er meiningin heilt at sýta okkum henda studning, og tá vit nú søkja um hjálp til eina tráðleysa støðu her, sum selast kann í samband við allar oynar, so kann staturin ikki nokta. Vit ætla at føra málið at enda longu í ár; Sandoyin hevur leingi ligið í tolni og biðað, hon hevur krav uppá tað. Minniluturin hevur tó stórar beteinkiligheitir við at føra sakina aftur fram í ár.

Winther hevði hug at siga nøkur orð um hina tráðleysu telefonina, sum hansara valdøini hevði stóra interessu í. „Tolin trívst," sigur orðatakið, og um so er, mugu Sandingar trívast vel, tí nú eru 2 ár, síðani vit slitnaðu úr telefon-sambandinum við hinar oynar; vit hava tó verið tigandi í vón um, at sakin mundi fara og verða løgd tilrættis, at vit, tá til bar, komu upp aftur. Men tann, ið hevur kent eitt góða, hann sakuar tað, tá tað er burt. Nú er tað møguligt at hjálpa okkum, og tingið kann ikki forsvara at biða longur við at taka hesa sakina upp og føra hana til avgerð í ár. Eg vil tí spyrja limirnar, hvussu teir stilla seg til tráðleyst telefonsamband við Sandoynna. Tá Suðroyin slitnaði frá, var av Suðroya tinglimum nógv tosað um løgtingsins plikt til at halda hetta samband viðlíka; eisini yvirfyri Sandoynni hevur tingið hesa plikt eftir koncessiónini. Nú er Suðroy størri pláss enn Sandoy, og tá vit løgdu telefonirnar av fyrstan tíð, var eitt høvuðshensýn tað at fáa teg stóru forrættningsplásini í samband við telegrafin. Hit mátti so koma við og við.

Tá vit ifjør søktu til statin um at bera helvtina av útreiðslunum til telefonsambandið við smáplassini vóru allir ivaleysir um, at tað bleiv játtað. Vit hava kravt so lítið av statinum sum møguligt, lagt linjur fyri 100,000 kr., kaðalstrekningar yvir fjarðir o. a. — alt hava vit gjørt sjálvir. Nú hava vit frá ministeriinum fingið tað svar, at teir vilja einki styðja, — nakað begrundilsi geva teir ikki. Yvirskotið hava vit brúkt hvørt ár og eisini hervið spart statin. Ifjør viðtóku vit at dublera allar linjúrnar og leggja nýggjar telefonir til ymsar bygdir; tilsamman einar 100,000 kr. í útreiðslu. Eftir hesum kemur peningastandurin at vísa eina heilt nýggja støðu; tær smáu telefonstøðurnar bera seg ikki og nógv er at endurnýggja.

Eg vil spyrja ríksdagsmenninar, hvussu tað ber til, at ministarin sendur okkum avslag utan nakra motivering. Tað verður ofta tikið til, hvussu ónatúrliga nógv staturin letur til Føroyar. Lat so vera, men eg trúgvi ikki her kann hálast í land. Hann má halda fram við studningum til vegir, havnir, telefonir o. a.; vit hava einki fingið fyrr, nú er hetta uppbygningsarbeiðið byrjað, og nú mugu teir fortsetta. Okkum førvar alt hetta, vit mugu hava tað fyri at koma á føtur, staturin má bliva við, til tess vit sjálvir verða mentir at lata meir. Og í hesum málið hava vit ikki verið ov framligir, vit hava rætt at krevja ta somu støðu, sum staturin hevur haft fyrr.

Tað er sagt, at um vit høvdu biðið, so hevði staturin lagt allar telefon-

irnar. Tað útreiðsluna hava vit sloppið statinum frá. Eg havi altíð meint, at vit eiga at taka okkara part eftir førimuni, men heldur ikki meir. Ti fara vit aftir iár til riksstýrið og søkja um hesar sómu 50,000 kr. Tað vit ikki viðleggja av neyðturviligum upplýsningum mugu riksdagsmennirnir fáa tilvegis. Teir eru væl til tað sama.

Vit mugu minnast, at millum hvørja tingsetu er eitt ár; verður henda sak ikki framd iár, so ganga tvey ár, áðrenn Sandoyin kann koma aftir í telefonsambandið. Nólsoyingar, sum spurt hava tingið ár eftir ár, eiga sama krav. Eg vildi fegin, at tingið kundi staðið sameint um at fáa loyst hetta mál iár.

Effersøe vildi greiða frá okkara forholdi til statin viðvikjandi telefonini.

Paa et Tidspunkt, hvor Regeringen paatænkte at anlægge Telefoner paa Færøerne for Statens Regning, blev det besluttet at anlægge dem for Amtskommunens Regning. Jeg var dengang højst betænkelig derved, idet jeg vidste, hvad det vilde koste os. Jeg vilde ikke, at der skulde tages Beslutning om et saa vigtigt Foretagende, da vi stod overfor nye Valg til Lagtinget. Hvorvidt det var heldigt, at Amtskommunen overtog disse Anlæg faar staa hen, men det var en stor Behagelighed for Staten at blive fri for disse idelige Ansøgninger fra Smaapladser heroppe. At den økonomiske Risiko var stor, viste sig snart; det var aldrig gaaet, hvis Staten ikke havde stillet sig saa velvillig, som den gjorde. Men at vi dengang fik Halvdelen af Anlægsudgifterne fra Staten betød ikke, at derved var skabt en Praksis, som vi kunde stole paa i Fremtiden; det kunde vi kun gøre Regning paa, hvis vi overfor Statens Repræsentanter fremførte gode, gyldige Forklaringer af, at Driften ikke kunde betale sig. Regeringen vogter nøje paa, at der af Statens Midler ikke bevilges noget, uden at der er fuld Nødvendighed derfor. Den har maattet faa den Opfattelse af Telefonvæsnets Status, at denne Bevilling ikke behøvedes, og Lagtinget har ikke lagt Vægt paa at klargøre dette Spørgsmaal. Det maa følgelig være vor Hovedopgave i Aar, naar vi fremsætter Sagen paany. Jeg mener, at vi har Krav paa dette Statstilskud, og at vi kan faa det, men vi har ikke her evnet at klargøre vore Krav. Vort Telefonvæsen staar langtfra godt, det er i en daarlig Tilstand. Vi var forsigtige, dengang vi i sin Tid pegede kraftigt paa Risikoen.

Jeg vil paa det bestemteste hævde, at der ingen egentlige Nyanlæg udføres, før Forbindelsen med Sandø er genoprettet. Nolsøen maa absolut ikke komme i Række foran Sandø. Hvor længe det kan vare, før Forbindelsen kommer i Stand maa bero paa Omstændighederne, særlig Amtskommunens Pengesager. Vi maa være meget varsomme med ny Bevillinger. Jeg maa i denne Forbindelse minde Hr. Winther om, hvad jeg gjorde opmærksom paa, da han talte om at Dampskibet vilde bringe os Indtægter, nemlig den Fare, der var forbundet ved at komme ind i usikre økonomiske Forhold. Dampskibsaffæren har haft til Følge, at hverken Telegraf- eller Telefonforbindelse med Sandø har kunnet genoprettes.

At Ministeriets Skrivelse er saa mangelfuld hvad Motivering angaar

beklager jeg; vi maa kræve at faa klar og fuld Besked om Grunden til Regeringens Nægtelse. DenneFremgangsmaade er desværre aldrig slaaet fast, og saalænge det ikke er Tilfældet, kan vi ikke vente at faa Grunden at vide. Rigsdagsmændene kom sent ned til Samlingen, og da jeg rejste hjem, var Sagen ikke behandlet færdig.

Jeg er tilbøjelig til at overlade en vis Myndighed i Driftsudvalgets Hænder, men selvfølgelig kan jeg ikke have den Tillid til det, som hvis mit Parti havde Flertal der.

Patursson mátti siga nøkur orð til Effersøes longu røðu. Brævið niðri frá var komið óvæntað fyri allar, ikki minst fyri riksdagsmenninar. Eitt av riddarunum í sambandsflokkinum reið so høgt at hann „garanteraði" fyri at hesir pengar skuldu nokk koma, tað skuldi hann vera maður fyri. Nú vóru hansara riddaraorð til einkis. Tá vit siggja, hvat hesir báðir menniuir hava útint á Slættlandi, er ikki undur í, um teir eru illa tiggjaðir; vegsakin er komin aftir so fløkt, sum verða kundi, havnasakin er ikki eftir okkara tykki, til telefonirnar ikki eitt oyra! Nú royndu Effersøe at breiða útyvir, m. a. við tí at riksdagsmenninir báðir komu ovseint niður. Tað var teirra egna skyld. Eingin bað teir sita so leingi fastar í „holinum", teir høvdu haft øll góð likindir til at koma niður í rætta tíð, um teir høvdu hampað sær eitt sindur meir. At sakin ikki var nógmikið „upplýst" er tað gamla snildið tjá Effersøe; tað var hansara skylda at greiða hana harniðri.

Eg bevði seinast tonkt at hoyrt Effersøe krevja „klar Besked" av regeringini. Hann mátti tó haft somikið minni, at tá hann so boysin breyt seg inná ting 1906, var eitt tað fyrsta, hann hevði at finnast at tí láverandi fólkatingsmanni, at hann ikki hevði givið „klar besked"; men lat *meg* koma framan, segði hann, so skulu tit nokk fáa klárt besked. Nú — 15 ár aftaná — biður hann tingið hjálpa sær til at fáa klárt besked frá riksstýrinum! Hvat hevur so alt hansara tos verið annað enn tóm orð, luft og humbug? Eg veit einki um, at nakrir pengar vóru tilstaðar til telefonir í 1905, men til loftsamband við Suðroynna útvegaði og studning; tað var Effersøe fyrstur at kasta burtur og fekk í staðin hin vanlukku kaðal í Suðroyafjørði. At riksstýrið tá hevði ætlað at leggja statstelefon í Føroyum er ikki til; á somu tíð sigur hann, at tað hevði verið „óbehagiligt" hjá teimum at fingið allir hesar umsóknirnar inná seg, nei, sjálvsagt vildi ministeriið ikki tað.

At hann aftir nú noyddist at triva í dampskipið vísur best, at teir báðir eru komnir so í stiklið á horni, at teir ongan veg vita at venda sær; teir mugu finna uppá okkurt at venda „uppmærksamheitna burt frá teirra vanlukku fallitti. Men Effersøe hevur har einki at siga, tí láníð til dampskipið var skipað í punkt og prikki eftir sambandsins uppskoti.

Vóru teir slíkir menn, sum teir áttu at verið, so søgdu teir við regeringina: Tit mugu gera hasa sak lidna, áðrenn vit fara heim aftir til Føroyar.

Amtmaðurin: Jeg vil henstille til de ærede Medlemmer, at de begrænser Diskussionen til Spørgsmaalet om traadløs Telefon til Nolsø.

Winther vísti á Effersøes at-

finningar at sjálvstýrismonnum, at teir høvdu brotið ta natúrligu støðu undir telefonsakini. Orðaskiftið var ómøguligt, tá ikki skuldi nertast viðhetta.

Tað var púra rangt, tá Effersøe segði, at sakin kom óupplýst frá tingi ífjør; slikt hevði hann ikki loyvi til at siga, ti teir høvdu báðir allan anleidning ífjør til at vísa á, hvat ið saknaðist. Nei, hesar sakirnar liggja óalmindiliga vel upplýstar, og Effersøe kundi nærsumhelst haft fingið allar upplýsningar.

Hansára vælvild fyri Sandoynni „beror paa omstændighederne", sigur hann; ja, er henda vælvildin ein umstendigheit, so sleppa vit at biða leingi. Eg siggi einki til tað vælvild frá sambandinum her, sum Effersøe møtti frá minum partamonnum fyri Suðroy.

Hetta er fyrsta ferð, eg havi hoyrt beinleiðis sagt, at staturin vildi leggja telefon í Føroyum í 1905; eg vil biðja Effersøe koma við bevísum, eg trúgvi ikki, tey eru tilstaðar. Og aldri havi eg hoyrt ein slíkan illtanka-politikk prædikaðan her á tingi og í hesum málið, navuliga sum tá Effersøe sigur, at hann nokk vil leggja eina vissa myndigheit í driftsútvalgsins hendur, men hann kann ikki hava sama álit á driftsútvalginum, sum viss hansara partl hevði verið í fleirtali har. Nær hava vit gjørt nakað tílíkt galdandi?

Skal Sandoy ikki njóta meira vælvild enn tað, hon fær frá Effersøe, so koma vit onga leið. Tað stendur nógv á hjá okkum, einki telefonsamband at hava helst nú vit liggja í doktaraloysi; eg veit ikki, um tingið vil vera við til at lata okkum fáa ein serligan bát, so sum Suðroyingar hava haft.

R. Rasmussen minti á, at alt hetta hoyrdi saman við næstu sak, sum var betingað av teim 50,000 kr. frá statinum. Her var tað tráðleys telefon til Nolsoyar, ið umrøddast skuldi og ti kundi tað haft týðning at vita, hvussu tingið stillaði seg til tann spurningin sjálvum hinar oynar ikki koma uppí yvirhøvur. Um ikki annað hevði tað verið gott at fingið Nolsoynna í telefonisk samband fár. Ti vildi hann biðja teir menn, sum møguligt ikki vildu loysa telefonmálið yvirhøvur at geva sína metning um tað tilkennar.

Debess helt, at hansara støða viðvíkjandi Nolsoy var kend; hann roknaðl við, at spurningurin: telefonsamband viðSandoynna samtíðis bleiv loystur. Tað var jú útlit til at vænta, at fýrdirektoratið vildi veita stuðning til eina telefonstøðu í Havn; so var tað natúrligt at taka Nolsoy við.

Serliga í dag hevði Effersøe í sini tala roynt at verja hin danska statskassan, sum hann so ofta ger; tað kann so vera, tá hann er her í Føroyum. Men tá hann er í Danmark, er tað hansara plikt at verja Føroyar og føroyskar interessur. Tað hevur hann ikki gjørt.

Eg vil biðja allar tingmenn stemma fyri at fáa tráðleysa telefon til Nolsoyar. Tað eru ikki stórir peningar, ið krevjast til tað.

J. H. Poulsen helt ikki, at tingið kundi vera bekent at lata Sandoynna bíða longur. Tað var eitt tekin uppá høgan politiskan kultur, at Sandingar ikki høvdu klagnð fyrr; hann vildi fegin sæð tey pláss, sum gjørdu teimum tað eftir. Tingið mátti bera umsorgan fyri, at Sandoyin kom í tráðleyst samband í heyst. Bleiv einki fyritikið her,

so fór tað at vekja undarligar tankar hjá Sandingum, og hann ivaðust ikki í, at teir fáu sambandsmenn, sum enn vóru í Sandoynni tá fóru at hvørva.

R. Rasmussen mælti til at framskunda studningin til tráðleysar støðnir í Havn og Sandoy. Men um so skuldi verið, at það ikki eydnaðist at fáa Sandoynna uppí lár, átti man tó at royna at fáu tráðleyst samband við Nolsoynna. Har var tað jú møguligt, at vitastjórnin vildi skaffa okkum statjónina.

A. Samuelsen kundi ikki siggja, at hesi nýggi telefónverkini vóru fallin niðurfyri av teirri grund, at ríkisstýrið hevði sýtt fyri studningi. Peningurin var ikki lænturog einki var gjørt við at byggja; man hevði absolut ikki bíða eftir hesum 50,000 kr. Hann skuldi gjarna ganga við, at svarið frá ministerinum var komið honum illa við, men hann mátti um sonu tíð — tvørtimóti hr. Effersøe — halda fast uppá, at hetta svarið var óalmindiliga klárt og greitt; vit kundu ikki søkja henda bevilling. Um man kundi krevja ministeriið at koma við grundini fyri sína noktan, visti hann ikki. — Hann hevði ikki garantera fyri hesum studningi, tað var aldeilis óniøguligt; tann tingmaður, ið tað hevði sagt, fór ikki við sannheit.

Amtmaðurin minti á, at það var telefonin til Nolsoyar, ið talað skuldi verða um.

A. Samuelsen vildi lata formannin vita, at hann ætlaði ikki at lata seg deila av tingmanninum í Kirkjubø, uían at svara aftur. Eg vil betinga mær at sleppa at siga alt, hvat eg havi at siga, tá tað frá aðrari síðu er givið loyvi til at oysa seg út yvir meg og mínar partifelagir. Nolsoya telefonin má, sjálvtum hon er nokkso viktug, standa aftanfyri Sandoynna.

R. Rasmussen spurdi, um Andrass Sámalsson heldur ikki vildi vera við til at søkja vitastjórnina um at seta tráðleysa støðu úti í Nolsoy og fáa hana í samband við hesa tráðleysu støðnna í Havn.

A. Samuelsen vildi sjálvandi ikki formeina fýrdirektoratinum at byggja statión harúti.

R. Rasmussen spurdi, um Andr. Sámalsson vildi vera við til, dersum vitastjórnin vildi tikið eiu stóran part av kostnaðinum, at lata telefonvesini kosta rest.

A. Samuelsen: Tað spursmálið liggur ikki fyri.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Telefon til Gjónna og Skálabotn.

2. viðgerð.

R. Rasmussen greiddi frá sakini. Hesar báðar umsóknir vóru eitt lið í teim mongu, sum samtyktar vóru ífjør av tinginum, og sum søkt var til statin um studning til. Tá talan ívetur var, um henda ríkisstudning, komu sovorðin úttalilsir frá fólkatingsmanninum, at øll grund var til at vænta, at hesar 50,000 kr. vóru játtaðar. Svarið frá ríkisstýrinum, sum øllum var kunnugt, gjørdi enda á hesum vónum. Nokrar ávisiligar grundir fyri hesi noktan hevði man ikki fingið, og hetta voldi, at heila sakin noyddist

at støgga. Staturin hevði frá fyrstu stund luttikið í nýanleggum áttrá tvinnum høviðsgrundum 1) tí, at telefonverkið var eitt lið í kommunikatiónini, 2) tí at telefonvesini ikki stóð so væl í tí peningaliga sæði. Avlopið á hvørjum árið var brúkt so hvørt, sum tað var komið til vikkan av driftini, og lað var beint. Staturin átti at hava tað leiðandi hugsjón fyri sínum gerðum at gera livið so lættligt og livuligt fyri borgararnum sum møguligt. Tí var tað statsins skyldu at hjálpa til við hesum. Man kundi ikki annað enn finnast at okkara talsmenn niðri í ríksdeginum; teir máttu tó kunna formátt sonnikið sum at fingið eina grundaða noktan.

Amtmaðurin helt, at „man bør ikke skyde paa Pianisten; han gør, hvad han kan." Hann hevði roynt at útvega lán; 60,000 kr. hevði hann lánt frá „skipafelaginum" til at klára verstu neyðina við og annars hevði hann søkt bæði justits- og undirvisingarministerið um at fáa lán, og tað vónaði hann fór at koma í lag.

A. Samuelsen skilti so væl, at ríkistýrið hevði noktað henda studning. Tað var sjálvforskylt. Tá tingið tók sær aðrar stórar og enntá heilt ónýttar uppgávur uppá, sum dampskipakeypið, so kundi man ikki væntta, at regeringin vildi lata seg so spæla við. Dampskipasakin spældi eina stadiga rollu hjá ministeriinum; teir hugsaðu sjálvsagt sum so, at hevði løgtingið ráð til at tveita 400,000 kr. burt til hetta óðamannaverk, so tørvaði okkum ikki studning frá statinum, tí slíkt hevði hann ikki ráð til. Tað var jú enntá upplýst í sínari tíð, at dampskipa-spekulasjónin fór at geva okkum 100,000 kr. í reinum vinningi — hví skuldi so staturin ofra 50,000 kr. til telefonir í Føroyum í hesum peningaknøppu tíðum? Eisini skrivaði telefonnevndin í sínum helonkningi í fjør, at telefonvesinið hevði givið tilfriðsstillandi yvirskot; fylgjuliga stóðu vit betri í tí enn tær flestu statsfyritøkur. Eftir øllum, sum fyrilá frá løgtinginum, var statsstudningur ikki neyðugur.

Meiningin hjá sjálvstýrismonnum hevði verið at fyrisláa so nógvar beviliingar sum møguligt, at skrúa fordringarnar so høgt upp, at hvørki ríkisstýrið ella ríksdagsmenninir kundu uppfylla tær. Hetta var serliga sjónligt í fjør. So kundu sjálvstýrisagitatorarnir aftaná nýta tað til álop á ministerium og teir føroyskn ríksdagsmenninar. Hetta var altsaman uppløgd ráð. Men tað eydnaðist teimum ikki, tí ongatíð var skaffað í nær ella námu so nógv til Føroyar sum seinasta ríksdagsár — einar 6—7 milliónir ialt. Teir núverandi ríksdagsmenninir høvdu ikki sitið og sovið, sum ein fyrrverandi ríksdagsmaður nú ger. Ja, eg veit ikki, um hann svevur, hann situr ið hvussu er sum deyður, eg hopi ikki, tað er nakað í vegin við manninum í dag — við aðrar leyligheitir hevur hann haft meira grund til at blunka. Tá Patursson var ríksdagsmaður, fekk hann ongar bevillingar gjøgnumførdar, og einki beskeð heldur. Hann forstýraði ta ætlan, sum regeringin hevði í sínu tíð til at leggja telefonir heruppi; teir høvdu jú bæði spurt kommunirnar og sent ingeniør hertil um tað sama. Men hvør kundi hava hug til at hjálpa eini kommunu, sum var stýrd av einum slíkum fleirtali sum okkara! Eitt fleirtal, sum fyritók sær nakað so ørt sum hetta dampskipakeypið —

tað mátti jú niðurseta alla virðing fyri løgtinginum. Og tað kom at svíða til okkum í allari framtíð. Tað einasta skuldi verið, um fleirtalið erkendi, hvussu ørt tað hevði borið seg at, so kannska ministeriið lat náði ganga fyri rætt.

Sjálvstýrisflokkurin hugsaði bara um at ráða og skumpa aðrar tilsíðis. Tað fyrsta, teir gjørdu, tá teir høvdu fingið fleirtal á tingi, var at taka partiverilsið frá sambandsmonnunum; eingin sambandsmaður slapp at gera nakað sum orðførari í nakrari nevnd. Teir tóku alt arbeiðið fyri seg. Sambandsmenn mátti ganga og driva, inntil tað behagaði sjálvstýris-orðføraranum at siga teimum til fund, men so var tað gjarna ómøgiligt at koma.

Jóh. Hendr. Poulsen var ein behagiligur mótsetningur til sínar partamenn, men tá hann rósti Sandingum fyri teirra politiska kultur, so var tað als ikki so. Sandingar vóru vandir at akta førararnar og halda sínar egnu meiningar niðri — teir vóru gott „disliplineraðir", tað var alt. Teirra klagur vóru hildnar niðri við harðari hond, tí tær hóskaðu ikki í førararnas kraumi. J. H. Poulsen meinti nokk at trúa okkum, tá hann sagði, at eingin sambandsmaður fór at vera eftir, um Sandoyin nú ikki fekk telefon. Nei, sambandsmenninir á Sandi vóru álítandi nokk. Teir lótu seg hvørki trúa ella lokka. Teir vóru stálsettir sum allir sambandsmenn.

Patursson vísti á, at hvørja ferð Effersøe var komin at standa fastur, nýtti hann Andrass Sámalsson til skotbjálva; hesin maður hevði nú staðið og skolað her í hálvan annan tíma og roynt at káva útyvir teirra gerningar. Hetta var jú púra einki enn tað bera tíðarspeli og kundi ikki takast fyri annað.

R. Rasmussen hevði, at nú hevði Andrass Sámalsson fingið avlop fyri sínum óruddiliga innihaldi; tað tóktist ikki at fáa enda, tað var mest, sum eingin botnur var, sum um hesin orðstreymur fór út gjøgnum annan endan og inn aftur gjøgnum hin — eitt perpetuum mobile. At svara Andrass Sámalssoni aftur, kom honum ikki í hug, men kortini var tað mestsum ov tolið at finna seg í, at ein tingmaður skuldi fáa lov til at standa her og skylda aðrar tingmenn fyri at teir ífjør hava sett uppskot fram og stemmað fyri søkum stikk inóti tí hensikt, teir søgdu seg at hava. Slíkt áttí av røttum verið átalað, men formaðurin hevði væl hildið, at alt hetta mátti út, annars eksploderaði ..... Tað vóru viss ilíkvendi, hvørs orðaskolan ein mestsum noyddist at tiga til; annars var ein slíknr beskyldningur móti ansvarligum tingmonnum bæði moralsk og juridisk strafbarur.

Nú hevði tingið tó fingið at vita, hví ministarin Rytter noktar rikisstuðning til telefonirnar. Tað er dampskipið. Skal ministeriið taka konsekvensurnar av sínu støðu her og onga hjálp veita nøkrum landsparti, har menn hava spekuleað við ringum úrsliti, so høvdu mangir blettir í Danmarks riki verið óhjálptir. Men tað mundi neyvan vera so. At tað skuldi vera ministarins meining at mana sjálvstýrisflokkin til at falla honum til kniggja og „erkenna" sínar syndir, so skuldu teir fáa, hvat teir vildu, var eitt siktilsi móti ministaranum av grovasta slag; her kundi verið grund hjá rætta viðkomandi at tikið ministarin í forsvar. At ministarin hevði noktað, tí hann hevði standa betri til hjá telefonvesinum, enn tað ger, var heilt ógrundað. Hann vísti fullvæl bæði av umsóknini og tí árliga upp-

geri, sum sent var til statistisk departement, hvussu til stóð. Meintti Andr. Sámalsson, at teir skuldu ljúgva seg ússaligari, enn teir vóru? Eingin kundi trúgva hesum fólkatingsmanni, sum bar tinginum so skeiv boð; hann átti at vita, hvussu ministeriið vildi stilla seg til sakina.

Hann vildi biðja formannin lata sakina fara til 3. viðgerð, so nevndin kundi fáa leyligheit til at gera tað, sum neyðugt var fyri at koma úr ti knípu, Andrass Sámalsson við sínum ódugnaskapi hevði ført teir í.

Paturssen visti um sambandsmenn, sum høvdu sovið so fast undir Andrass Sámalssons tosi, at teir vóru sturtaðir beint á gólvið. Hann hevði eisini serligar gávur í so máta; tað var sum ein kvørn, ið ruraði fólk í blund. Hann finnst at mær, at eg rými, tá hann tosar; men nú eru bert 4 sambandsmenn inni. Hinir eru allir rýmdir fyri ikki at sovna. Tingið er aldri fullfíggjað, tá hann tosar.

Debess visti á, hvussu Andr. Sámalsson altið royndi at leggja alt ilt inn í hvørja samtykt, sum gjørd var av sjálvstýrismonnum. Tað var nógso framlopið av honum beinleiðis at blaka slíkt út sum tað, hann var komin við; slíkt leyst snakk átti man at vera friur fyri á Føroya tingi.

A. Samuelsen segði tað sum hann hevði at siga, æntin sambandsmenn og sjálvstýrismenn allir rýmdu út. Ætlaðu Paturssen og Rasmus Rasmussen at blíva við at fortelja, at hansara snakk líktist ongum, so ætlaði hann heldur ikki at spara at siga frá, hvussu teir báðir høvdu borið seg at á tingi, hvussu teir høvdu verið við til at niðurverðiga løgtingið.

R. Rasmussen helt, at nú var Andrass Sámalsson blivin óður av sínum egna tosi. Hann vildi biðja hann endiliga ikki spara at sleppa sær av við tað, sum hann hevði uppá hjarta.

A. Samuelsen hevði ongatið verið forvirraður, men tað skuldi glett seg, um hann kundi sagt tað sama um Rasm. Rasmussen. Hann kundi lova honum, at fór hann at siga tað, hann kundi sagt, so skuldi hvørgin av teimum sovna.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Telefon til Norðagøtu.

2. viðgerð.

R. Rasmussen greiddi frá sakini.

(Hon fór til 3. viðgerð).

Neyta- og rossatrygging.

2. viðgerð.

Paturssen greiddi frá sakini: Felagið „Føroya samvirkandi neyta- og rossatrygging" hevur søkt um studning frá ríkiskassanum, vegna tess at tað er komið for kort við sínum útreiðslum og o. u. 20 manns hava meldað seg úr aftur felaginum, tí ársgjaldið var hækkað. Justitsministeriið ynskir nú at vita, hvat løgtingið vil veita til hesa fyritøku.

Nevndin má halda, at hetta er

ein einstaka hent fyritøku, sum við idnum starvi frá einstøkum monnum, mest djóralækna Beck, her er komin í lag. Men tað sæst, at henda góða fyritøka hevur vanda við at kunna útreiða sínar útreiðslur. Felagið hevur tessvegna verið noytt til at hækka limagjaldið sa mikið, at tað kann vera at kvíða fyri, at menn fara at melda seg út aftur, um ikki likindir gerast til, at gjaldið aftur kann setast niður.

Løgtingið hevur tíverri ongan pening nú at geva studning av, men vil vóna, at tá ríkiskassin á sinni gav studning til motorbátatrygging, uttan at tingið tá legði part uppí, at tað eisini í hesum viðfangi, tá her aftur er ein liknandi fyritøka, sum er eins týdningamikil í sínum lagi, vil kunna bera til, at eisini hetta tryggingarfelagið fær ein hóskandi ríkistudning.

Nevndin skal tí tilráða tinginum at samtykkja:

Tað svarast justitsministeriinum:

1. Vegna løgtingið ongan pening hevur um hendi at lata til felagið „Føroya samvirkandi neyta- og rossatryggingarfelag", sær løgtingið sær ikki føru fyri at styðja hesa gagnligu fyritøku.
2. Løgtingið mælir til, at úr ríkiskassanum verður latin ein hóskandi árligur peningastudningur til „Føroya samvirkandi neyta- og rossatryggingarfelag".

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Hósdagin 1. septembir.

Havnasakin.

2. viðgerð.

Joh. H. Poulsen greiddi frá nevndarálitinum, ið ljóðar so:

Efter at der ved Tillægsbevillingsloven til Finansloven er tilvejebragt Hjemmel til Afholdelse af de fornødne Anlægsudgifter for de i Havneloven af 29. April 1913 omhandlede Havne paa Færøerne, har Ministeriet for offentlige Arbejder i Skrivelse af 19. Maj d. A. til Færø Amt blandt andet udbedt sig forskellige Erklæringer saavel vedrørende de enkelte Kommuners som Amtskommunens Forpligtelser i Henhold til Havneloven.

Udvalget, som Lagtinget har nedsat i Sagen, har foruden ved den nævnte ministerielle Skrivelse haft Lejlighed til at gøre sig bekendt med andre Aktstykker vedrørende Sagen, herunder en Beretning fra et Laglingsudvalg vedrørende de interesserede Kommuners økonomiske Tilstand.

Saaledes som Havnesagen nu er kommen til at foreligge, maa Udvalget formene, at man kan regne med at staa overfor en snarlig Løsning af Sagen. De Hindringer, der skabtes ved Krigssituationen, maa nu anses for at være bortfaldne, og man maa have Lov til at forudsætte, at de givne Bevillinger for de forskellige Anlæg vil være tilstrækkelig store til, at Anlæggene derved kan fuldføres. Derhos maa den Stilling, som Statsmyndighederne i selve Loven har indtaget med Hensyn til, at Kommunernes Tilsvar først skal kunne kræves efter Anlæggenes Fuldførelse, betegnes som en absolut Imødekommen og som medvirkende til at rydde en meget

væsentlig Hindring af Vejen for Anlæggenes hurtige Paabegyndelse: Man kan nemlig forudsætte som givet, at det for mange af Kommunerne vilde være yderst vanskeligt for ikke at sige umuligt netop nu i Øjeblikket at fremskaffe de fornødne Laan for Kommunernes Tilsvar, ja endog tvivlsomt, om enkelte af Kommunerne paa nærværende Tidspunkt kunde sikre sig et Tilsagn om saa stort Laan, som kræves, under de nuværende knappe og usikre Pengeforhold. At disse Vanskeligheder for Kommunerne vil bortfalde, naar Pengemarkedet er kommet mere i Ligevægt, antager man for at være utvivlsomt. Hertil kommer ogsaa, at Kommunerne til den Tid som Laansøgere vil kunne vise hen til Havneanlæggene som et meget værdifuldt Aktiv.

Udvalget vil derfor gaa ud fra, at selv om det ikke skulde lykkes enkelte af de interesserede Kommuner netop nu at opnaa et saadant Tilsagn om Laan, at dette ikke vil bevirke en Standsning i Havnebygningen for disse Kommuners Vedkommende. Udvalget maa henstille, at dette ikke bliver Tilfældet, men at Staten i paakommende Fald til en Begyndelse bliver vedkommende Kommunes Kreditor med den fornødne Garanti fra Amtskommunen.

Medens Havneloven forudsætter, at Havnen ved Thorshavn bliver Statshavn, har dette Spørgsmaal senere efter Forhandlinger mellem Byraadet og Bevillingsmyndighederne efter Byraadets Ønske fundet sin Løsning derhen, at Thorshavns Kommune er blevet stillet frit i Valget mellem Statshavn og Kommunalhavn paa nærmere angivne Betingelser.

Det Spørgsmaal, der imidlertid egentlig har bevirket, at Sagen paany er forelagt Lagtinget, er, hvorvidt dette, efter at Overslagssummerne er blevet saa betydeligt forhøjede, overfor Staten vil indestaa for Tilvejebringelsen af Kommunernes Femtedel af Anlægsudgifterne.

Denne Garanti har Lagtinget i sin Tid bundet sig til; imidlertid drejede det sig dengang om langt mindre Beløb, end der nu er Tale om, men da Havneloven ingen Forandring er undergaaet paa dette Punkt, maa man forudsætte, at Bevillingsmyndighederne stiller det som en absolut Betingelse for Anlæggenes Udførelse, hvilket ogsaa maa udledes af Ministeriets Skrivelse af 19. Maj d. A. Selv om Tinget derfor maatte nære nogen Betænkelighed ved at give en fornyet Bekræftelse under de forandrede Forhold, kan yderligere Forhandling herom næppe ventes at ville føre til noget andet Resultat, medens det paa den anden Side formentlig vilde sinke Paabegyndelsen af Anlæggene. Man forudsætter nemlig, at Anlæggene, hvis de ikke allerede er, saa dog i den allernærmeste Fremtid vil blive udbudt i Entreprise.

Udvalget maa formene, at Amtskommunen ikke løber nogen pekuniær Risiko ved den omhandlede Garanti, da man føler sig overbevist om, dels at Havneanlæggene vil svare til de nærede Forhaabninger, og at de respektive Kommuner vil gøre deres yderste for selv at svare til deres Forpligtelser.

Skulde Laaneforholdene ogsaa i Fremtiden blive saa vanskelige, at de interesserede Kommuner ikke til sin Tid kan tilvejebringe de Beløb, som Staten skal have refunderet fra færøsk Side, gaar man ud fra, at Staten vil lade sig nøje med

Renter og Afdrag af Forskudene, indtil Kommunerne med Lagtingets Bistand kan tilvejebringe Laan i fornødent Omfang. For Erlæggelse af Renter og Afdrag garanterer Lagtinget.

Man kan dog ikke se bort fra, at den Forpligtelse af økonomisk Art, som Amtskommunen paalager sig, mulig kan have nogen Indvirkning paa Kreditgivning til selve Amtskommunen; men i Betragtning af den store Betydning, man har tillagt og fremdeles tillægger Havnesagen, mener Udvalget, at Lagtinget ikke kan undslaa sig for at stille Garantier i den Udstrækning, som nu kræves.

Udvalget skal foreslaa, at Lagtinget bekræfter det Samtykke, der tidligere er givet Landkommunerne til Optagelse af de fornødne Laan til Havneanlæggene, og at man anbefaler, at Justitsministeriet giver saadant Samtykke for Thorshavns Kommunes Vedkommende, hvis saadant ikke allerede maatte foreligge.

Udvalget tillader sig derfor at stille følgende Forslag til Tingets Vedtagelse:

1. Lagtinget indestaar over for Statskassen for Tilvejebringelsen af Femtedelen af Anlægsudgifterne, eventuelt for Betalingen af Renter og Afdrag til Statskassen ved de i Skrivelse af 19. Maj 1921 fra Ministeriet for offentlige Arbejder nævnte Anlæg:
   Havneanlæg ved Thorshavn,
   Kaj ved Trangisvaag,
   Havn ved Skopen,
   Pier ved Sørvaag,
   Dækmole ved Midvaag,
   Dækmole ved Kvivig,
   Pier ved Vaag.
2. Lagtinget godkender, at de paagældende Sogne optager de til Udgifterne ved Udførelsen af de respektive Anlæg nødvendige Laan; ligesom man gaar ud fra, at Thorshavns Kommune ogsaa vil faa den samme Approbation.

Alla tíð, tross stríð og klandur í aðrar máttar, hevði henda sakin verið ment at samla allar tingmenn. Um hon nú skuldi fallið niðurfyri hevði tað volt eitt óalmanligt mistreysti hjá fólki í Føroyum. Tí ráddi um at standa sameintir — hetta málið var so stórt, at tað kravdi eitt einigt løgting. Nú hesin stóri kalvin, sum menn høvdu barst við í so mong ár, umsíðir var komin at borði, fóru ivaleyst allir at gera tað teir kundu til at fáa hann inn í bátin.

A. Samuelsen vónaði tað sama. Hvørki hann ella hansara flokksmenn vildu ganga við til henda innstillingin, um ikki allir samlir tingmenn vóru einigir um sakina.

Paturssón leit á, at tað hann vildi flyta fram varð upptikið, sum tað var ætlað: til gaga fyri sakina og fyri at fáa hana framda á besta hátt, so vit allir, tá hesi verk einaferð vóru bygd, kundu vera glaðir um at vit høvdu fingið havnir.

Her vóru tveir høviðslutir, sum mest mátti hugsast um. *Abyrgslan*, sum løgtingið tekur sær uppá, og *eftirænsan* av verkinum, meðan tey verða bygd. Her stóð einki um, at løgtingið skuldi hava atgongd til at eftiræns, so sum tað mátti loyvast einum hvørjum, sum stóð til ansvar fyri nøkrum. Av fyrstan tíð vóru allir á einum máli um, at tikiskassin og kommunirnar máttu vera um hesa verk, løgtingið var ikki ment at taka nakran lut, men so gekk tíðin og vit komu so vitt, at

tingið skuldi ábyrgjast einari havn, Skopum; síðani kom havnalógin 1913 og setti tær treytir, at tingið mátti ábyrgjast øllum havnum. Hetta gekk tingið ógviliga tregið við til. Nú sigir lógin, at „Færø Amtskommune" eisini skal standa inni fyri havnini í Havn, tó at løgtingið ongan rætt hevur yvir Havnar bý; tað er justitsministarin, ið ætsa skal Havnini og ti átti hann av røttum at borið hesa ábyrgslu. Ábyrgslan er í gildi, tá havnirnar eru bygdar, sigur lógin, men um nú ein kommuna altfyri eitt er klár til at gjalda státinum, so stendur løgtingið væl frítt av hesari kommunu. Krevja harímóti tær peningastøðnir, har kommunirnar taka lán, henda sama løgtingsgaranti, so er tingið heft her. Var tað tá ikki betur, at løgtinget sjálvt tók hesi lán og tryggjaði seg hjá kommununum? So hevði tó løgtingið nakað at halda um. Nú skuldi tað stilla ábyrgslu og hevði einki at seta í veg. Hitt hevði verið bæði lagaligari, biligari og meira praktisk fyriskipan.

So er tað eftirænsanin. Tá løgtingið skal hava ansvar fyri einari millión, so var tað naturligt, um vit hildu ein mann til at eftirænsa verkinum. Eg bar hetta sama fram, tá telefonmáliið lá fyri, men tað kom ikki í lag. Hetta er kannska nakað seint fraukomið, men enn er tó tið at hugsa um tað, sum er løgtingsins natúrligi rættur og plikt.

Konoy helt, at tað mest sá út, sum orðførarnir vistu nakað um, at ministeriið kravdi innstillingin frá ti samlaði tingi, eftirsum teir báðir vóru á einum máli um tað neyðvendiga í, at alt tingið var samsint. Tað valdømi, eg eri frá, og tann landsparturin norðan fyri er als ikki við millum hesi havnaplássini; hesin kredsur hevur haft tað merkiligu evni til henda dag „einki at ynskt"; hann fær ti heldur ikki ein mola, tá hann stendur sum garantur fyri hinum. Skopum og Lorvík vóru utanfyri fyrr; nú er Skopum sloppin uppí, men Lorvík ikki.

Mortensen undraðist á, at tingmaðurin úr Fuglafirði setti slíkar treytir sum hesar, at um ikki allir stemmaðu fyri uppskotinum, so vildi hvørki hann ellar hansara menn stemma fyri. Hann pladdi tó ikki at rætta seg eftir, hvussu sjálvstýrismenn stemmaðu, og man mátti ti vóna, at hesin tingmaðurin fór at stemma fyri ti, sum hann helt vera rætt eftir sini bestu hugsan, sjálvtum onkur kannska ikki stemmaði fyrt. Her máttu allir vera frittstillaðir. Stemmar meirilutin fyri hesum uppskoti, so er tað ein fullgyldig løgtingssamtykt, og tað má vera nógmikið fyri ministeriið. Um 18 skuldu verið fyri og 2 ímóti, so er tað eingin grund til at lata sakina falla.

Væl eru vit beteinkiligir allir meir og minni, men nevndin hevur eisini givið góðar grundir fyri, hví vit nú mugu yvirvinna okkara beteinkiligheitir. Vit noyðast at lata bæði eitt og annað spursmál liggja fyri ikki at forða sjálvari sakini. Sjálvsagt kann tað vera nakað í ti, at tá vit tryggja fyri kommunirnar, so átti tingið at haft sín mann til eftirænsan, men her má man tó rokna við, at kommunirnar sjálvar hava so stóra interessu í arbeiðinum, at tær ænsa vel eftir. Harímóti vildi tað verið ógviliga óprakisk, um løgtingið fór at upptaka lán; tað hefti bara løgtingsins kredit. Tingið hevði sikkurheit í kommununum, og hvat var so tað hjá øllum Føroyalandi at standa inni fyri - ½ millión, á sama tíð, sum Føroyars virði vaksur við 5 millión.

um? I royndum hevði hesin garantiur einki at týða, og tingið kundi altið fáa pant í kommununum. Ganga vit imóti hesum, so ganga vit ímóti kommununum og nokta fyri teirra umsóknum. Forholdið er nú júst tað sama sum í 1912; tá galt garantiurin 100,000, nú 400,000 kr. Tað verður ógviliga keðiligt, um nú skal koma klutur í. Í sonu stund sum kommunirnar hava fingið sær síni lán, so er okkara garantiur burt. Hetta er meira eitt formelt spursmál enn nakað annað.

Rasmussen helt eisini, at allir tingllmir máttu vera beteinkiligir, tá tingmaðurin úr Fuglafirði sá so svart uppá sakina, at hon var dripin um ikki hvør einasta tingmaður stemmaði fyri hesum uppskotið. Hetta var ein óklók hóttan, helst tá hon kom frá manni, sum mátti ætlast at vita alt um hesa sak. Einans av hesum vil eg einki geva til kennar um, hvussu eg ætli at taka støðu. Men tað má vera sjálvsagt, at her mugu bæði stundir og friheit loyvast hvørjum einstakum tingmanni til at hugsa gjølla um hetta mikla mál, hvør eftir sínum tykki. Sovíst sum løgtingslógin enn stendur við makt, hevur ríkisstýrið at taka sína støðu eftir tí, sum meirilutin samtykkir á tingi — utan so at tað vil „prøva" teir einstaku tingmenn, hvussu teir hvør sær gera í hesum máli. Tað hevur, við góðari grund verið nevnt: Føroya lívsmál, og eisini eg ynski av heilum huga hetta mál framt. Men sum sakin liggur fyri idag og við tí trumfi, tingmaðurin í Fuglafirði hevur sett fram, forbehalda eg mær mína støðu.

Tað tykist mær undarligt, at einki orð skal vera nevnt um, at havnin í Klaksvík skal koma at liggja fyri í hesi sak. Hon er í uppruna líka gomul sum hini, kom av fyrstan tíð fram í 1909 og var tá skilað til, hvussu aldeilis neyðugt tað var at fáa gjørt nakað, sum nýtast kundi til eina virkuliga havn, tí sum nú er, er Klaksvík bara eitt tilflúktsstað, har eru ikki arbeiðslíkindir. Í 1917 mælti løgtingið til at fremja sakina saman við hinum, men tað vann ongar sømdir harniðri, sakin kom aftur á ting í 1918, og løgtingið segði tað sama. Í 1919 henstillaði tingið aftur, at Klaksvík var tikin upp millum hini plássini, og nú lár liggur sakin aftur fyri; men nú tykist hetta mál vera deytt einaferð. Tingið hevur onga støðu tikið.

Winther minti á, at í 20 ár hevði havnasakin verið fyri á tingi, og altið høvdu menn verið samsintur um at hetta var ein lívssak fyri Føroyar. Men er hon so týdningarmikil, so er tað okkara plikt at ofra tað, ið krevist til at fáa hana framda. Hetta kravi um garanti hevur verið kent alla tíðina; her er ikki nakar vandi fyri, at vit skulu brenna okkum í fyrsta umgangi; tað kundi heldur verið seinri, tá pláss við minni peningari evni skulu útreiða sín part. Nú skulu vit fáa enda á hesi sak, sum vit hava barst við í 20 ár, men kortini er tað ikki beint at leggja nakað trykk á hvønn einstakan tingmann. Tað raðar um, at *løgtingi* samtykkir uppskotið. Eg vil mæla til at fáa sakina framda nú, og eg vóni, at alt tingið her fer at standa sameint.

J. H. Poulsen skilti so vel óttan hjá tingmonnum eins og at tað mátti tykjast teimum sárt sum ikki komu uppí part. Men tað kundi ikki broytast nú, og ein fór tí at vóna, at tað kundi koma seinri. Hann hevði sagt, at tað var

neyðugt, at allir stóðu einigir, men tað kundi ikki kallast hóttan. Okkara fortíð bindur okkum til at vera einigir; sakin hevur altíð verið einmælt samtykt á tingi. Tí hevði tað verið meiri løgið nú at gjørt sum Tór við miðgarðsormin, at kvett snøríð av. Sjálvandi er tað ikki tað sama, at 11-12 tingmenn stemma fyri ella 20. Tað hevur stóran týdning, at vit vera so nógvir sum møguligt.

Viðvikjandi eftirlønsanum, so bjóðar jú staturin okkum vatnbygningsdirektørin til tað, og hann fáa vit fyri einki. Um vit sjálvir skuldu bildið ein mann, hevði tað verið ógviliga dýrt.

Tað kann einki nytta nú at siga, at vit vilja hava Klaksvík við. Her eru nøkur viss anlegg nevnd, og teir harniðri eru jú ikki fornoyddir við tað projektið, sum Palle Bruun hevði gjørt. Vit hava tvey onnur, í Vestmanna og Sandavág, sum rannsakast skulu; har kemur Klaksvík við.

Patursson vísti á, at um lánstøðurnar komu at krevja ábyrgslu av tinginum, so vóru teir fastir eini 30—40 ár. Tí var tað greiðligari, um tingið sjálvt tók hesi lán. Hetta var verl at hava í huga.

Um ikki fyri annað átti løgtingið fyri „honnørs" skyld haft sín egna mann til at ænsa eftir arbeiðinum.

Mortensen helt ikki, her var nakar vandi; lánstøðurnar høvdu ongatíð kraft løgtingið at garantera fyri kommunirnar.

Hann vildi biðja orðføraran taka spursmálið um Hove fram, tá Klaksvíkarsakin kom fyri.

Rasmussen helt ikki, tað kundi undra nakran, um teir, sum høvdu serliga interessu fyri Klaksvík, høvdu hesa sak á máli. Hví fyrilógu ongar berokningar her? Tí innstillingurin frá løgtinginum var slættis ikki tikið til fylgju harniðri, har hevði ikki vist seg at vera nøkur vælvild fyri sakini. Eg kann ikki taka støðu til spursmálið yvirhøvur, so leingi har ikki fyriliggur eitt kraftigt útlatilsi frá tinginum viðvikjandi Klaksvík.

A. Samuelsen skilti ikki, at nakar kundi fata tað sum hóttan, tá hann hevði sagt, at tað var neyðugt, at allir sum ein stóðu saman. Tað var ikki nakað, sum kravdist aðrastaðni frá.

Menn tyktust vera nakað óklárir yvir, hvussu henda sakin hevði sæð út fyrr. Í 1912 gav tingið amtmanninum myndigheit til at forplikta amtskommununa yvirfyri statinum; hetta var tí nógv meiri vittgangandi enn tað, sum ásett var í havnalógini 1913.

Tóat vit Eystringar hava meiri grund enn flestir aðrir til at vera betenkiligir við at taka okkum hesa garanti uppá, eru vit tilreiðar at seta nógv inn uppá tað, fyri at sakin kann njóta frama. Tí er tað meira enn keðiligt, at ein Havnar tingmaðnr sum Patursson nú tykist at vilja sláa um. Óivað vil staturin hjálpa kommununum til at fáa pengarnar, teinum tørvar; løgtingið hevur eingi forpliktilsi yvirfyri kommunum til at skaffa lán. Og eitt tilsyn frá løgtingsins síðu er bara peningaspurningur; vit hava rætt til tað, men tað er aldeilis ónýtt, og tað vil vera ógviliga dýrt.

Hvatið Klaksvík viðvíkur, so vita teir jú ikki har, hvussu teir vilja hava sítt anlegg. At tikið tað uppímillum vildi bara skaða havnasakina, og gjørt løgtingið láturligt.

R. Rasmussen helt ikki, at tað, sum løgtingið hevði pátikið sær í 1912, var so vítt gangandi sum

treyturnar í havnalógini 1913. Forstandarskapið í Klaksvík hevði onga skyld í, at einki var gjørt í 1917; tað mundi heldur vera onkur annar.

Patursson minti á, at henda sama hóttan, sum Andr. Sámalsson nú setti fram, hevði ljóðað fra tí manni, sum sæt í løgmansstólinum í 1913: Stemmaðu ikki allir tingmenn fyri, so var sakin drtpin.

Strøm var fegin um at hetta var seinasta ferð, havnasakin lá á tingsins borði, so stutt sum hon enn var komin. Hann dugdi ikki væl at fata, at menn, sum høvdu barst fyri hesi sak so mong ár, nú skuldu fáa slíkar beteinkiligheitir, nú tað lelð móti endanum. Tí var nøkur fyritøka týdningarmikil at fáa sett í verk her í Føroyum, so var tað henda.

Joen Poulsen hevði væntað, at hesir nýggi spurningar: um tilsýn o. l. vóru framkomnir fyrr, so teir ikki komu at seinka sakini. Hann visti, hvussu aðrar kommunir longdust eftirat fáa hesi havnaverk sett igongd. Sjálvur kundi hann sum Eystringur hava góðar grundir til beteinkiligheitur, tí havnaverkið í Havn kom á sín vís at týða eitt aflurstig fyri hansara valdømi. Men táið hann nú hoyrdi tingmannin fyri Havnar by hava slíkar beteinkiligheitur, so viðsti hann ikki, hvørja støðu hann skuldi taka, so hugsaði hann, at hann fór at beteinkja seg eisini. Tí hetta var jú hin stóri garantiurin.

Guttesen hell, at maðr fór at hugsa longur fram í tíðina enn júst lað, sum lá fyri nú; hann væntaði, at teir tingmenn, sum nú mæltu til at garantera eisini vildu gera tað seinri, tá onnur havnaverk komu at liggja fyri. Hann máttl halda við teimum, sum tóktust tað merkiligt, at rikisstýrið kravdi løglingið at garantera fyri Havnar kommunu; tað var jú ikki úti við hesum, sum nú var talan um. Hann ivaðist ikki í tí, at tá Havnamenn eina ferð kundu siga, at nú var havnin fullfíggjað, nú vóru teir fornoyddir, tá var peningasummin nærri 10 milliónum enn einari.

R. Rasmussen vísti á tann stóra mun millum løgtingssamtyktuna 1912, hvareftir amtskommunan ikki skal ábyrgjast nakað, fyrrenn kommunirnar visa, at tær kunnu fáa lán, og havnalógina, sum krevur løgtingsins garanti utanviðari.

Debess undraðist yvir, at tingmenn skuldu vera so ónatúrliga bangnir fyri at geva hesa ábyrgslu. Var har grund til bangheit, so vóru hesir havnabyggingarnir ikki uppá sítt pláss. Hevði tað verið 5 milliónir, løgtingið skuldi borið ábyrslu fyri, so kundi hann fata hesa ræðslu, men nú var tað honum ófatuligt. Teir máttu tó minnast, at táið av tornaði og hesir havnabyggingar vóru komnir ilag, vóru Føroyar vorðnar 5 milliónir meiri verdar. Jógvan Poulsen fosaði um „den store Garanti" til Havnina; talarin kundi tonkt sær, at meiri grund kundi verið til bangheit fyri onkrum øðrum anleggi enn tí í Havnini.

Vit kundu vera noyddir við tað tilsýn, sum ført bleiv frá statsins síðu. Hitt kom bara at verða dýrar útreiðslur fyri okkum; ein slíkur maðnr kostaði nógv at halda.

Hann vildi utan ótta stemma fyri uppskotinum.

M. Samuelsen fataði ikki tað, at menn sum í 20 ár hava sagt seg at arbeiða fyri hesum máli og kalla tað Føroya livssak, ikki høvdu sær

tað klárt frammanundan, at einaferð fór henda sakin um hann so máti siga at koma í lembing, og at teir nú, tá lívið stendur á hjá sakini, skulu vilja leypa frá henni. Hvat skuldi so hann og aðrir tingmenn siga, sum einki høvdu við nakrar havnir at gera. Miðvág, Skopun, kommunur, sum sjálvstýrið eigur við húð og hári, hvat interessu hevði sambandspartiið av teimum! Eg havi eingi forpliktilsi yvirfyri havnasakini, men eg havi somikið samfundsfølilsi sum borgari í Føroyum, at eg vil vera við til at fremja hana kortini. Men vit sambandsmenn vilja ikki vera einsamallir um ansvarið.

Patursson hugsaði ikki Mikkjal Sámalsson hevði tosað so, um hann hevði fingið tað søguliga yvirlitið yvir gongdina í hesi sak. Sakin fyriliggur ikki nú sum fyrr. Í 1912 var havnin slættis ikki við í ti abyrslu, sum løgtinglið skuldi geva.

Poul Niclasen meinti eisini sum Debess, at landið hevði eina stóra aktivu, táið havnabyggingarnir vóru lidnir. Ymsir tingmenn vildu tregið ganga við til at garantera fyri Havnina, men tað bataði ikki bara at hugsa um sítt egna valdømi, og tingið resikeraði minst við at garantera fyri Havnina. Tey smærri plássini kundu vera meira ívangasum í so máta.

Viðvíkjandi tilsýninum mátti tað verða nognógv, at staturin hevur tað í hond. Hitt fór at verða ovdýrt.

Hann vildi vóna, allir í góðari semju fóru at loysa henda spurning, sum kannska var hin størsti, ið verið hevði á tingi.

M. Samuelsen helt, at tað kundi vera, sum Patursson segði, at sakin ikki lá fyri nú sum fyrr. Men tað var síðani hann kom á ting gjørdir ymisir broytingar í tann rættning, sum Patursson vildi.

Patursson segði, at tað var ikki sær til vildar, at Havnarmenn skuldu afturrinda driftsundirskotið, um teir seinri vildu yvirtaka havnina. Hví skuldi tingið garantera fyri Havnina soleiðis, sum fyriskipað er?

A. Samuelsen boðaði frá, at hann vildi koma við einum broytingaruppskoti. Her máttu tingmenn tala seg saman.

Winther skilti ikki, hví menn ikki skuldu hava loyvi til at siga sín hugsan um eina sak sum hesa. Sjálvur hevði hann sínar beteinkiligheitur yvirfyri spurninginum um, at Havnarmenn skulu afturrinda eitt møguligt undirskot, um teir vilja hava havnina kommunala.

Debess helt ikki, at tingmenn høvdu stórvegis grund til beteinkiligheitur yvirfyri hesum uppskoyti, sum nú er komið, um at taka við havnini sum kommunala. Hon verður yvirtikin, tá hon er bygd.

Morfensen vildi biðja Andr. Sámalsson lata verða at seta nakað broytingaruppskot fram, tí tað kundi koma at tálma sakina. Sjálvt um einir 2—3 tingmenn ikki stemmaðu fyri, so var tað jú ein gyldig løgtingssamtykt kortini.

Patursson visti, at Nyholm Debess hevði gott treysti til Havnamenn. Men um nú rikisstýrið segði, tá hetta fyrsta verkið var bygt: Taka tit nú havnina, so vilja vit ikki hjálpa tykkum longur við bygging! Hetta vóru jú heilt

ókendar treytur, sum her vóru innkommar.

A. Samuelsen lat Mortensen vita, at tað var ikki fyri stuttleika, hann setti fram broytingaruppskot. Tað vildi koma at byggja á vóninum um, at staturin betraktaði forskotini sum lán.

Joen Dahl takkaði nevndini fyri, at Vág var komið í fyrsti rekkju. Hann vildi stemma fyri uppskotinum.

Poul Joensen helt tað ikki vera so løgið, um menn vóru eitl sindur beteinkiligir, men her var einki við at gera: Skuldu havnirnar byggjast, so mátti løgtingið garantera. Hann kundi ikki vera við til, at sakin av teirri grund kom til at falla burt og ivaðist ikki í, at man kom at vinna erfaring við hesum tilætlaða havnabyggingi. Hann vildi stemma fyri nevndaruppskotinum.

R. Rasmussen kundi haft hug at tosa meira um trætumálið millum fólkatingsmannin og hann, men vildi tó lata tað fara og spurningin standa óloystan, hvat sum hevur mest at týða: ein lóg við kongsins undirskrift ella ein løgtingssamtykt, sum ongatið hevur fingið fóggyldi.

Eg vil einaferð enn endurnýggja, at eg fegin vil vera við til at loysa havnaspurningin soleiðis, at tað verður til landsins besta sum heild roknað. Sakin er stór og umfatandi og hevur miklan týdning. Tær beteinkiligheitir, ið fram eru komnar eru hettar at fata, men serliga kann eg væl forstanda tær betonkiligheitir, sum lingmenn fyrt Eysturoy hava framsett. Tað er ikki bert *Konoy*, sum her ivast, men eisini og ikki minni Andr. Sámalsson, tí hann vil gardera seg bæði for og bak. Hetta er væl skiljandi, tá vit hyggja at Eysturoynni. Har liggur hon við sínum natúrhavnum Fuglafirði og enn meira Skálafirði. Tað er sjálvandi, at teirra týdning ur minkar í virði sum havnapláss (í útsiktum ið hvussu er) tá havnin í Havn verður bygd. Tað er tí natúrligt fyri Eystringar, at teir síggja uppá sínar interessur á Skálafirði. Hartil eru eisni aðrir, sum búgva í Havn, og sum hava interessu á Skálafirði; sjálvandi vil hjá hesum monnum tvídrátlur vera í interessuni.

Tað er mær ikki nokk, at nevndin hevur í huga at gera nakað viðvikjandi havnasakina í Klaksvík. Væl kunnu vit við grund vænta, at Klaksvík til sína tíð fær peningin undir teim treytum sum hinar havnirnar, men heilt kunnu vit tó ikki síggja burtfrá, at ein vón í so máta kann bresta. Vit hoyrdu um dagirnar, hvussu vónríkur Andr. Sámalsson var um ein bevilling til telefonverkið uppá 50,000 kr., og at útvalgið bará bygdi álit og uppskot, men so kom sum snarljós av klárum himli, eitt bart og naktið. *Nei!* Eg sigi: har ein skriðan er lopin, er onnur vantandi. — Eg má krevja størri vissu enn bert eina leysa vón um havnina í Klaksvík, áðrenn eg haldi uppat at ivast.

A. Samuelsen ivaðist ikki í, at ein lóg við kongsins undirskrift var viktugari enn ein løgtingsvitløka. Annars átti Rasm. Rasmussen at spart sær at sikta meg fyri at arbeiða fyri ein vissan persón í Havn í havnasakini; tað geri eg ikki, men tað kundi líkst Rasmussen at gera sovorðið. Hann er ikki ovgáður til at ganga ørindi fyri aðrar, tað veit eg. Tann ilt gitur, hann ilt ger.

R. Rasmussen hevði bert framført nakrar spakar bemerkningar um náturligar betonkiligheitur fyri „Eystringar" í dupullan forstand, og straks var Andr. Sámalsson „á rokinum". Havn má vera tað, sum Poul Niclasen ein dagin kallaði, „sjangsibel".

A. Samuelsen hevði bara vilja forsvara hr. Konoy, tí tað máttí vera hann, sum R. Rasmussen leyp á, tá hann angreip Eysturoya tingmenn.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

»Smiril.«

3. viðgerð.

1. *Studningur til dampskipasambandið í Føroyum.*

Soljóðandi uppskot var samtykt:

„Tinget bemyndiger Formanden til paa Tingets Vegne at forlænge den mellem Justitsministeriet og Lagtinget bestaaende Kontrakt om Besørgelse af en Dampskibsforbindelse mellem Færøerne indbyrdes i 3 Aar at regne fra 1. April n. A., mod at Tilskuddet fra Staten som hidtil ydes med 52,833 Kr. 34 Øre aarlig, dog at der i § 1 efter Ordene „en enkelt Tur hvert Aar til København" tilføjes „forsaavidt saadan er nødvendig af Hensyn til Skibets Eftersyn og Reparation."

2. *Eykastudningur til „Smiril".*
Nevndaruppskotið, soljóðandi, var samtykt:

„Tinget indgaar til Justitsministeriet med Andragende om, at Statskassen yder Ekstratilskud til Lagtinget for Besørgelsen af Kystfarten ved Færøerne i Finansaarene 1919—20 og 1920—21, svarende til Driftens Underskud i de nævnte Aar eller en passende Andel deraf."

3. *„Smiril"s rokniskapur* var samtyktur.

Friggjadagin 2. septbr.

Ríkisstudningur til vegir.

2. viðgerð.

Winther greiddi frá sakini. Tað vóru tvær umsóknir: 1) frá Argjum um studning til ein akveg frá hinum tilætlaða stóra veginum millum Havnina, Velhastað og Kirkjubø, har hesin vegur nemur við Sandá, og síðan gjøgnum bygdina útá Argjaboga, 2) frá Saksum um studning til akveg frá hesi bygd gjøgnum Saksunardal til markaskjalið millum Saksum og Kvalvík. Nevndin mælur til at styðja hesar umsóknir. Um Saksunarvegin sigist í nevndarálitinum m. a.:

Bygden Saksen er ved sin Beliggenhed ret uheldig stillet med Hensyn til Samkvem med omliggende Bygder. Adgangen ad Søvejen er besværlig og ret vanskelig, da Bugten uden Beskyttelse eller Læ vender ud mod det aabne Atlanterhav. Nærmest liggende Bygder er Tjørnevig og Haldersvig med Afstande fra Saksen af henholdsvis 6 og 7 km. Men Fremkomsten til disse Bygder fra Saksen er besværlig, da Terrænet er højt og klippefuldt. Mellem Saksen og Kvalvig, hvor Afstanden er 10 km., er Fremkomsten derimod lettere og bekvemmere, idet begge disse Bygder ligger i en og samme Dalsænkning, hvor ingen nævneværdige Højder stiller sig i Vejen for Færdselen. Bygden

Saksens Samkvem med Omverdenen er derfor hovedsagelig gaael over Kvalvig. Delvis begrundet i sin isolerede Beliggenhed har Saksen ikke været under nogen Udvikling og Vækst, skønt Opdyrkningsjord er til Stede i stort Omfang. Bygden bebos af 4 Kongsbønder og 1 Husmand. Af Kongsgaardene er 2 paa 11 gamle Marker hver og de to andre paa 4 Marker hver. Af Odelsgods er kun ½ Mark i Bygden. Saksen har endnu ikke telefonisk Forbindelse. Af Landbrugsprodukter har Bygden en hel Del at afsætte, og dette Forhold vilde stille sig langt gunstigere, hvis der havdes bedre Samkvem med Omverdenen.

Tanken om en Vejforbindelse mellem Saksen og Kvalvig er flere Aar gammel. Saksendalen har store Mængder af Opdyrknings- og Tørvejord. For at afbøde noget paa de uheldige Færdselsforhold har man med smaa Tilskud fra Økonomisk Fond paabegyndt Vejanlæg fra Kvalvig op gennem Dalen. Dette Vejarbejde har i de senere Aar taget noget mere Fart ved det øgede Tilskud, der gaves til de kommunale Vejanlæg fra Stat og Amtskommune under Krigstiden. Men dette Vejarbejde er kun udført paa Kvalvig Bygds Omraade i Dalen og er i hvert Fald for en Del af Vejens Vedkommende ikke udført med betydeligere Kørsel for Øje. Man var heller ikke til at begynde med videre befaren i Vejbygning, og de offentlige Tilskud var ganske smaa. Fra Saksen Bygd har der af forskellige Aarsager, særlig begrundet i den faatallige Befolkning, ikke kunnet udføres noget Vejanlæg, som søgte Tilknytning til det Anlæg, der udførtes fra Kvalvig-Siden.

Saksen Bygd har kun ringe Folkemængde, men dels mener man, at Staten har en særlig Forpligtelse her, hvor den saa omtrentlig er Ejer af Bygdens hele Jordegods, og dels vil der ved et Vejanlæg mellem Saksen og Kvalvig skabes stor Mulighed for at tage under Kultur de ret udstrakte Omraader af god, dyrkbar Haugejord, der vil komme til at ligge paa begge Sider af Vejen. — Der vil næppe ved noget enkelt Vejanlæg skabes saa store Muligheder i saa Henseende som ved det her foreliggende.

Udvalget stiller herefter følgende

Forslag:

1. Lagtinget indgaar til Regeringen med Andragende om:
   a) at der ydes sædvanligt Statstilskud af ⅘ af Oversiagssummen til en Kørevej fra Argebue gennem Bygden Arge til den projekterede Kørevej Thorshavn—Velbestad—Kirkebø;
   b) ligeledes samme Tilskud til en Kørevej mellem Saksen og Kvalvig,

   saaledes, at de paagældende Sogne afholder Restudgifterne ved Anlæggene.
2. Lagtinget andrager om, at der ved Regeringens Foranstaltning foretages sagkyndig Undersøgelse af de nævnte Vejanlæg, og at de nødvendige Planer udarbejdes.
3. Tinget anbefaler, at de i Vejanlæggene interesserede Sogne (eller Kommuner) faar Anlæggene iEntreprise under behørig Kontrol, hvis Begæring derom fremsættes.
4. Tinget approberer, at de paagældende Kommuner paatager sig de Forpligtelser, der nødvendiggøres ved disse Vejanlægs Udførelse.

Joen Poulsen visti á yinsar vansar,ið kundu ætlast at fara og verða

við Argjavegnum av ti, at hann skuldi ganga igjøgnum tríggjar søknir: Havnar kommunu, Kirkjubø sókn og Havnar uttanbýggja sókn. Tað hevði fyrr verið ósemja her í Suðurstreym av einum vegi gjøgnum tvær kommunur.

Winther trúði ikki, at her var nakar vandi. Formaðurin í forstandarskapinum fyri Havnar uttanbýggja sókn — harímillum Argir — var eisini forstandarskapsformaður fyri teim sameindu søknum í Suðurstreym og hann hevði játtað umsóknina.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Koyruvegur í Hósvík.

2. viðgerð.

Winther greiddi frá sakini. Stýrið fyri Hvalvíkar søknarkommunu heitur í brævi av 11. í hesum mánaði á tingið við bøn um annaðhvørt at fáa hækkað studningin til eina brúgv á tí koyrivegi í Hósvík, sum tingið hevur givið studning til, ella at tað gevst loyvi til at stytta nakað um ta ásettu vegalongd, fyri at kostnaðurin ikki skal bliva alt ovstórur.

Tað verður sagt í brævinum, at henda nevnda brúgv, sum ætlað var at kosta 1200 kr., nú kemur at kosta 3000 kr. av tí, at nú eru lønir og prísir hækkaðir. Brúgvin er í slíkum skili, at hon noyðist at verða gjørd.

Nevndin vil ikki tilmæla at geva størri studning til brúnna. Nú er so long tíð gingin, síðan studningur varð lovaður til hendan veg (og brúnna), so teir áttu longu at haft gjørt hann liðugan, helst áðrenn allir prísar blivu so høgir. Men tá nógv av brúgvaprísinum er at rokna fyri tilfar og ikki arbeiðsløn (jarn og cement), heldur nevndin, at teir kunnu fáa ein lætta, soleiðis at vegurin ikki verður kravdur lagdur við tilætlaðu longd. Nevndin heldur, at teir skulu sleppa frá teim 300 norðastu metrunum, uttan at hetta skal minka um studningin.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Leygardag 3. septbr.

Havnabygging í Vestmanna.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen greiddi frá sakini. Í seinastu tingsetu hevði tingið til viðgerð eina umsókn frá Vestmanna um at fáa Havnaviðurskiftini har ransakaði, so tað kundi siggjast, hvar besta plássið var til at byggja kaj, og hvussu nógv tað fór at kosta. Sakin var niðursend, men einki svar kom aftur. Nú hevur formaðurin í forstandarskapinum, J. Guttesen løgtingsmaður, reist sakina aftur. Nevndin heldur seg til samtyktina frá ífjør og mælir til at søkja aftur til rikisstýrið.

Guttesen minti á, hvat hann hevði sagt, tá hin stóra havnasakin um dagirnar var fyri: at tað ikki var liðugt við havnabyggingum í Føroyum, um hesar vóru fullførdar, sum nú stóðu nevndar í havnalógini. Tá hann hevði stemmað fyri tí sakini, tó hann hevði stórar betonkiligheitir, so var tað í tí treysti, at løgingið eisini í framtíðini vildi stilla seg vælviljandi til

slíkar umsóknir, sum komu til tingið. Væl er Vestmanna góð havn, men har treingist harðliga til at verða gjørt nakað munagoft við lendingarviðurskiftini, sum eru nógv ov ring. Útreiðslurnar til at lossa og lasta skip nýttist tá ikki at verið meir enn ¼ ella ⅓ aftirmóti nú. Men kostnaðurin verður so stórur, at vit noyðast at venda okkum til statin, sum nú hevur tikið so væl undir at byggja havnir, og sum tí væl ikki fer at sýta okkum hesa hjálp. Ætlandi byrja havnabyggingarnar móti vári, og tá kundi væl onkur kønur maður fingist har norður til at raunsaka viðurskiftini. Eg vóni, at tað fer at spyrjast betri burtúr íár eun ifjør, so vit á næstu tingsetu kunnu hava eina tilsagn frá ríkisstýrinum um studning til hetta mál.

Andr. Samuelsen ætlaði sær at stemma fyri hesum, men vildi annars vísa á, at í Fuglafirði gjørdu teir slíkar kajur sjálvir. Tað var har ein maður, sum bygt tær hevði, og hesin privatmaður hevði ongan framfhjárætt framum aðrar enn tann, at hann slapp at betala tær. Har so góður dekningur var til av natúrini sum í Vestmanna mátti eingin grund verið til at søkja offentligan studning, har hevði tað verið best at brúkt tann mátan, vit hava í Fuglafirði.

M. Samuelsen segði, at tá hann var gingin við til at stemma fyri havnasakini, so var tað tí, at hann visti, at tílíkar umsóknir fóru at koma inn frá teim valdømum, hann var tingmaður fyri. Tað var gott nokk at privatmenn gjørdi sllkar brúgvar, men tað kundi koma tvørtfyri. Eitt dømi í so máta var Heyganes í Vestmanna. Tað hevði ligið bundið nú í mong ár; har var eingin drift, og um kommunan nú kom til at sleppa framal, so bleiv tað óivað dýrt. Tað sum um ráddi var, at kommuninar vóru úti um seg í tanu rættning, tí privatmenn kundu gera nógv fortreð.

Guttesen helt ikki, at Andrass Sámalsson nýtti at taka til brúma í Fuglafirði, tí hon var bygd av limburi, og tað hevði vist seg ikki at vera brúkuligt í Vestmanna; har mátti tað vera grót ella jarn. Annars var tað nakað seint, at Sámalsson kom við hesum ráðum um at gera kaj sjálvur; tað sama kundi hann haft „anbefalað" teimum í Tvøroyri, suðuri í Vági, í Seyrvági o. s. fr. Tað var ikki bara Vestmanna, sum nýtti tey ráðini.

A. Samuelsen visti á, at Fuglafjørður hevði praktiserat sín máta í 1910, meðan hini havnaverkini vóru avgjørd longu í 1909. Hann kviddi fyri, at tað bleiv tungur steinur hjá Guttesen at lyfta, áðrenn fyrsti steinurin í einum kommunalum anleggi var lagdur í Heyganesi.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Havnabygging í Sandavági.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen segði frá, at henda sak eisini langt síðani var komin til tingið, men tað var gingist henni á sama hátt sum hinari. Nú høvdu tingmenninir í Vágum reist sakina aftur. Nevndin mætur til, at tingið biður regeringina taka sær av hesum málið sum skjótast.

Poul Joensen takkaði nevndini fyri tað vælvild, hon hevði sýnt. Tað var so statt í Sandavági, at har var brimpláss, so ofta gekst illa hjá bátum at leggja at landi. Hellan er so háttað, at innvik eru, har bátur kann leggja at í toluliga kyrrum veðri og her kann gerast nakað, deils byggjast omaná har ovlágt er, deils skjóta burt har, tað er ovhøgt. Á tann máta kann fáast ein lítil kunstig havn. Hetta er ikki nakað, sum privatmaður kann taka sær av, tað er ikki stakmanna interessir, men eins fyri alla bygdina. Allarbest var tað, um henda rannsókn kundi veri gjørd av teimum kønu monnum, sum hegar koma í heyst.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Tænastafólkalógin.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen greiddi frá sakini. Justitsministeriið spyr, um tingið kundi yuskt, at hin gamla „tyendelov" av 1856 varð avloyst av eini lóg fyri Føroya svarandi til hina donsku „Lov om Retsforholdet mellem Husbond og Medhjælpere" av 1921. Um henda spurning sigur nevndin í sínum álitið:

„Tyendelov for Færøerne af 16. Februar 1856 vil vel de fleste Mennesker være enige om er forældet og svarer næppe i nogen Henseende til Nutidens Opfattelse af Forholdet mellem Husbond og Medhjælpere; der kunde derfor være mulig Grund til at ophæve denne Lov, og det vilde næppe føles som en Ulempe fra nogen Side.

Den har, saavidt Udvalget bekendt, ikke været brugt i Praksis i adskillige Aar, ligesom Retssager mellem Husbond og Medhjælpere kun yderst sjældent er forekomne.

Skulde man imidlertid tænke paa at erstatte nævnte Lov med en mere tidssvarende, saa mener Udvalget ikke, at man vil naa denne Hensigt ved at tage den foreliggende Lov uden meget væsentlige Forandringer. Skønt nævnte Lov utvivlsomt svarer til sin Hensigt under de Forhold, der raader i Danmark, og uden Tvivl indeholder Bestemmelser, som ogsaa vilde være i høj Grad gavnlige under de herværende Forhold, saa mener Udvalget dog, at den ikke vilde gøre den tilsigtede Nytte her.

Forudsætningen for Loven er nemlig Fæsteforhold mellem Husbond og Medhjælper, og dette Forhold er og har vistnok været helt ukendt paa Færøerne i lange Tider. Man føler sig nogenlunde forvisset om, at selv om der blev budt Medhjælpere de Fordele, der vilde flyde af en Lov svarende til Lov af 6. Maj 1921, saa vilde de foretrække det nuværende Forhold heller end at binde sig ved Fæstemaal.

Saa længe denne Opfattelse er den raadende, mener Udvalget ikke, at der er særlig Traug til en Lov om dette Forhold. Man mener derfor for Tiden ikke at kunne tilraade Tinget at arbejde videre paa denne Sag."

Effersøe vildi eisini hava hina gomlu lógina avtikna, men var nakað í iva, um vit heilt kunda vera utan lógreglur í hesum.

R. Rasmussen helt, at „tyendeloven" var hvørki til skaða ella nytta í Føroyum. Forholdið millum húsbóndafólk og tænastufólk hevði mest verið sum millum vert og gest. Tey undantøk, sum

her vóru at merkja, fullu mest innanfyri danskar familjur. Hann mælti til at taka lógina av heilt.

Danielsen meinti heldur ikki, at tað var gott at hava lógbestemmilsir í forholdinum millum húsbónda og tjenara; eitt tvungið forhold skapar ikki gott blóð, her mátti helst herska friheit. Skuldi man hava nøkur bestemmilsir her, so var tað betri at hava minimum enn maksimum.

Nevndaruppskotið, soljóðandi, var samtykt:

„Tinget finder ikke for Tiden, at der er særlig Trang til og Forudsætning til Stede for at afløse Tyendelov af 16. Februar 1856 med en Lov svarende til Lov af 6. Maj 1921.

Sagen udsættes indtil videre."

Mánadagin 5. september.

Motorbátatrygging.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen greiddi frá sakini. Bæði tryggingarfeløgini fyri motorbátar, „Færøernes gensidige Forsikringsforening for Motorbaade" og „Suderø Fiskeriforsikring" søkja um at fáa endurnýggja ríkisstuðningin, 4000 kr. árliga, sum er galdandi fyri 5 ár ísenn og er útlopin 1. jan. 1922. Nevndin, sum hevur haft hesa sak til viðgerð, mælur til at søkja um endurnýggjan av hesum studningi.

Joen Dahl bað tinguenn stemma fyri uppskotinum. Tað var neyðugt, at feløgini fingu henda studning.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Jarðahvalurin.

2. viðgerð.

R. Rasmussen greiddi frá, at hetta mál hevði verið fyri á tingi ífjør, og amtið var tá umbiðið 1) at lata prenta hóskandi skemair til avkall uppá jarðahval, 2) at senda hesi skemair til sýslumennirnar og biðja teir royna at fáa jarðaeigarar, sum hesi rættindi eiga, at geva avkall uppá tey utan endurgjald, og 3) saman við vørunevndini at útarbeiða uppskot til avloysan av jarðahvalinum og seta tað fram fyri næsta ting.

Ataná tingsetuna ífjør kom bræv til amtið, dagsett 14. septbr. 1920, frá harra Edw. Mortensen, harvið hann leggur fram umsókn frá Suðroyingum um at upptaka av nýggjum fyriskipannina viðvikjandi jarðahvali („grindareglementið"), soleiðis sum hon var galdandi í ófriðartíðini.

Tað sæst ikki á nøkrum skjali í hesi sak, at amtmaður og vørunevnd hava gjørt nakað til fullnar av tí, sum løgtingið í fjør samtykti, og nevndin, sum hevur haft hetta mál til viðgerð, setur tí fram uppskot um, at 1) løgtingið samtykkir at standa við sína samtykt av 2. septbr. 1920, og at 2) málið verður goymt fyri fyrst.

Effersøe var ikki noyddur við nevndaruppskotið og hevði tí sett fram broytingaruppskot. Tað ljóðar so:

Forslag
til
Lov for Færøerne om Ekspropriation af Jordehvalsrettigheden m. m.

§ 1.

Hele Udbyttet af Grindefangst med Undtagelse af Findingshval (Reglement for Grindefangsten paa Færøerne af 14. Juni 1909 § 20, b), Madhval (Reglementets § 20, c), Vurderingsmænds og Grindeformænds Godtgørelse (Reglementets § 20, f) og Godtgørelse for Vagthold (Reglementets § 20, g) bliver at fordele blandt Befolkningen efter de i nævnte Reglement fastsatte Regler og imod fuld Erstatning til vedkommende berettigede.

§ 2.

Erstatningen bestemmes ved en Vurderingsforretning, der foretages ved hver Grindefangst af 2 Personer, som Retten udmelder for hvert Syssel. Der udmeldes tillige 2 Stedfortrædere og 1 Opmand.

Hvis nogen, som er berettiget til Erstatning i Henhold til § 1, inden 2 Døgn fra Forretningens Afholdelse skriftlig begærer Erstatningen forhøjet ved Omvurdering, bliver saadan at foretage af 3 andre Personer, der tilligemed 2 Stedfortrædere ligeledes udmeldes af Retten.

Omkostningerne ved Forretningerne afholdes af Amtets økonomiske Fond. Dog skal den, som begærer Omvurdering, betale Omkostningerne ved denne, for saa vidt Erstatningen ikke bliver forhøjet.

§ 3.

Erstatningen i Følge § 1 indkræves gennem de paagældende kommunale Styrelser, og Sysselmanden skal snarest muligt efter hver Grindefangst tilstille dem Fortegnelse over, hvad der skal tilsvares. Hvis Erstatningen ikke betales af den erstatningspligtige, skal den udredes af Kommunen, og den betragtes da som Fattighjælp, medmindre den kommunale Styrelse vedtager at eftergive Beløbet, eller den paagældende modtager Alderdomsunderstøttelse.

§ 4.

Justitsministeren fastsætter, eventuelt fornødne nærmere Regler for Vurderingen efter § 1 samt for Regnskabsaflæggelse m. v. efter § 3.

II. Det overdrages til Amtmanden og to andre af Lagtingets Medlemmer, som dertil vælges:

1) at undersøge og til Tingets næste ordinære Samling at afgive Beretning
   a) om Størrelsen af den Sum, som maatte antages fornøden til Afløsning af Jordehvalsrettigheden, og
   b) om Muligheden og eventuelt Betingelserne for at opnaa et saadant Laan,

   samt, for saa vidt Laan kan faas,
2) at udarbejde og i Tingets næste ordinære Samling at fremlægge et Forslag til Lov om Jordehvalens Afløsning ved Ekspropriation.

B. Rasmussen dámdi væl at kunna fingið jarðahvalsrættindini avloyst, tí heila henda fyriskipan var órættvís. Jørðin átti sjálvandi einki at haft av hesum parti. Men samstundis mátti man frátikið løgtinginum vissar inntøkur, sum gera mun, har tær falla: í skúlafondinum, amtsfátækrakassanum, økonomisk fond. At lóggeva serliga fyri Suðroynna bar ikki væl til; nokk var hann separatistur, men tó ikki so vítt gangandi sum Effersøe og Jógvan Dahl, ið vildi hava serligar lógreglur fyri Suðroynna.

Hetta kravið kom eisini aðra staðni frá eymum. Suðroyingar vilja heldur ikki fráfella jarðahvalin fyri einki, men krevja heldur dýrt endurgjald. Hetta er ein nógso fløkt sak, og tað vil tí vera rætlast at bíða við henni íár.

Strøm hevði vónað, at meiri fór at koma burtur hjá nevudini, men her var alt við sama lag sum ítjør. Hann hevði ringar vónir um, at amtmaðurin fór at hava meiri tíð til at taka sær av hesum komandi vetur, tí her bleiv alt meir og meir lagt yvirá amtmannin.

At hetta óskilið við jarðahvalinum skuldi blíva við, var harmiligt. Ikki minst í Suðroynni vóru dømir frá seinastu tíðum, sum vistu, at meðan ógviliga lítið kom til partarnar, tóat menn høvdu forlist tríggjar dagars arbeiði í grindini, fingu jarðeigararnir so nógv at stórur partur fórfórst av tí, tað var tó so syndarligt, at grind skuldi liggja og spillast burt bara tí, at hesir menn ikki kundu yvirkoma at beina fyri henni, meðan tey, sum harðliga trongdu, lítið og einki kundu fáa. Slíkt var jú eitt ræðuligt óskil. Sum nú er verðið hava menn ofta bara tap av at reka grind. Motorhátar forsøma góðan fiskiskap, brúka nógva olju til langan rækstur — tað eru tær beru útgiftur, men vinnan er lítil ella eingin.

Hann ætlaði sær at stemma fyri broytingaruppskotinum.

Mortensen ivaðist í, um hetta broytingaruppskotið loysti spurningin; tað bygdi á tí, sum galdandi hevði verið undir krígnum, og tað var ikki beint. Væl komu partarnir eftir hesum at vaksa við 25 %, men teir, ið drepa grindina fáa ovlítið kortini. At taka jarðahvalin av mátti kunna gerast við lóg utan erstatning. Eitt dømi í so máta var frá 1882, tá jarðahvalurin var minkaður frá ½ til ⅓. Grundlógsparagraffin um eigindómsrættins ókrenkiligheit var nógv svektur nú í tíðini; tað vísti seg best við lógini um „len og stamhuse". Ið hvussu var, mátti lóggavuvaldið kunna minka um endurgjaldið og áseta reglar fyri vurderingini. Hitt offentliga átti at betala endurgjaldið.

— Talarin vísti á, hvussu útroknast kundi ein háskandi prísur yvirhøvur fyri skinnið eftir tí skiftandi virði, grind hevði haft tey seinastu 50 árini.

Tað var ikki longur aðrastaðni tikið so hátíðsliga uppá slík gomul grundrættindi, og tað átti ikki at vera gjørt her hjá okkum heldur. Best var at gera spurningin av sum skjótast.

Patursson minti á, at grindirnar fullu so ójavnt; mestsum allar komu í Vágum, Suðroy og Sandoy. Bleiv einki at selja, so kundu langfaramenn ikki koma at keypa. Og tað bleiv stórur saknur.

Mortensen helt, at tey 10 - 15 % kundu verða standandi til grundfond, so fingu fólk frá øðrum distriktum 15 hvalir av hvørjum 100 til keypis.

JoenDahl meinti, at teir, sum rógva í grind, eiga grindina.

R. Rasmussen meinti tað sama, men so vildi hann hava helta fört út í æsur. Teir sum fiskin draga mugu so eisini eiga fiskin. Her kundu so sigast, at aðrir eiga skipini, ja vel, men so eiga eisini aðrir landið. Hann skuldi verið væl við, um hetta kundi verið fört viðari, so allar inntøkur fuitút tilfella teim um, sum arbeiðið gera.

Joen Dahl visti á, at har sum manningin átti farið, har átti hon eisini allan fiskin. Á skipunum átti manning og skipari helvtina av veiðuni.

Strøm helt, at sum prísirnir høvdu verið í seinastuni har suðuri, loysti seg betur hjá Klaksvíksmonnum at fara til Suðroyar at keypa seyð enn at keypa grind. Her mátti setast lógreglur fyri prísinum.

A. Samuelsen roknaði bara við avloysing av ognarjarðahvalinum; kongsjørðina slapp maa lettari frá. Nú vóru tíverri tær 60,000 kr. í avloysningsfondini útlántar til onnur endamál; høvdu tingmenninir verið fornuftigir, tá teir í sini tíð tóku stór lán til býttligar fyritøkur, so hevði hetta verið lettligari nú at loyst. Men her mátti ikki dvøljast; jú longur tíðin gekk, tess verri bletv at avloysa jarðahvalin.

Poul Joensen hevði verið millum teir, sum ífjør bóðu um at fáa uppskot til nýggja skipan. Nú var broytingaruppskot framsett av Suðroya tingmonnum, men allir grindamenn fóru ikki at vera fegnir við hesa skipan, ið álegði fólki at betala erstatningina til jarðahvalseigararnar. Í staðin fyri hesa útbýtan átlu teir, sum róðu í grind og drupu hana, at fingið allar partarnar. Tað er órættvist, at hvørt barn, sum situr heima, skal fáa líka stóran part sum maður, ið rør og illa luskast í grindaferð.

Winther førdi fram ymsar atfinningar at hesum lilætlaðu lóguppskotum. Hetta var ein so avgomul skipan, at hon ikki lætliga kundi lakast av. Honum dámdi ikki at fyrisláa „kommissiónir", men hetta var ein slík laudasak, sum kundi kraft eian „kommissión".

Strøm ráddi frá at draga spurningin út, hann bleiv bara verri og verri at loysa. Hann hugsaði ikki at drápsmenninir fóru at keypa so mikið; grind var yvirhøvur blivin so ógviliga dýr, at tað bara vóru keypmenn, reiðarar og aðrir rikiskroppar, sum høvdu ovmiklan pening, lá keypa hana kundu. Undan krignum var hon har suðuri komin uppí 32 kr. skinnið, síðani uppí 80 kr.

A. Samuelsen mælti til at halda øll onnur spursmál burtur, um ætlan var at avloysa jarðahvalin. Annars kundu tingmenn tøva í mong harrans ár um hetta spursmál, til tess teir vórðu hvíthærdir. Í hvussu var máttu ongar nýggjar hvalvágir etablerast, uttan at man segði, at har bleiv eingin jarðahvalur.

Joen Dahl bað tingmenn royna Suðroyuna fyrst, so kundu hinar oynnar koma aftaná.

R. Rasmussen fanst at, at Suðroyingar kravdu so nógvar pengar afturfyri, at henda avloysan bleiv ovdýr. Avloysan mátti fáast nógv biligari.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Tirsdag 6. september.

Havnabygging í Klaksvík.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen greiddi frá sakini. Frá søknarstjórinum í Klaksvík vóru komin á ting tvey brøv, sum vístu á, at hetta mál hevði verið til viðgerð her fleiri ferðir áður. Klaksvík var av fyrstan tíð á uppskoti

Palle Bruuns, men tað fell burtur seinni. Einaferð var ein umsókn frá øllum Norðoyum um at fáa Klaksvik til stápulpláss inni á tingi. Tað hevði fleiri ferðir givið hesi sak sitt besta viðmæli; í 1918 var ríkisstýrið biðið um at fremja hana sum skjótast, so Klaksvíkar havn kundi verða bygd um somu tíð sum binar. Nevndin hevði nú sett soljóðandi uppskot, sum hann vildi mæla til at samtykkja:

„Lagtinget fremsender til Regeringen Skrivelse fra Forstanderskabet i Klaksvig af 5. og 26. Juli 1921, idet man under Henvisning til tidligere Vedtagelser i Tinget varmt anbefaler, at Havneforholdene i Klaksvig ved Regeringens Foranstaltning snarest underkastes sagkyndig Undersøgelse og at der derefter i Overensstemmelse med Forstanderskabets Ønske og Lagtingets tidligere Indstilling foretages de yderligere nødvendige Skridt til de paagældende Havneanlægs Forbedring ved den samme Støtte fra Statskassen, som er tilsagt andre Havneanlæg paa Færøerne."

Matras kundi ynskt, at her var komið meir burtúr. Tað var nógv um at gera hjá monnum í Klaksvík at fáa hesa havnabygging framda sum skjótast; nú var mismunur gjørdur móti Klaksvík, at hon ikki kom við í fyrsta umfarið. Her var lættari at bøta um enn aðrastaðni, um har var bygt „anleggskaj", so lossast kundi í øllum veðri. Tá forstandarskapið í 1909 meinti, at har ikki var trongd til slikt, vóru ongir motorbátar og ongar sluppur farnar at liggja har. Her vóru tíverri ongar berokningar at byggja uppá, men nú menn komu hegar at rannsaka havnirnar máttu onkur kunnu fáast har norður. Klaksviksmenn høvdu fyrireikað hetta við at bøta um koyrivegir í bygdini.

Effersøe: Der blev under Behandlingen af en anden Sag sagt, at der ikke var blevet vist tilstrækkelig Interesse for Havneanlægget i Klaksvig fra Regeringens Side. Jeg skal hertil sige, at i sin Tid, da Havneanlæggene var til Behandling, viste Klaksvig Kommune ingen Interesse derfor, og følgelig kunde det ikke komme i første Række. Regeringen maatte derfor indtage den Stilling, at den nu ikke kunde foretage mere i Sagen; der er dog Grænser for, hvad Regeringen kan paatage sig at fremme paa engang. Det drejer sig jo her om meget betydelige Bevillinger. For Rigsdagsmændene var det ikke muligt at bevirke, at Klaksvig kunde komme i første Række.

R. Rasmussen skilli so væl, at Effersøe royndi at breiða av sær í hesum máli. Hann mátti væl kenna seg sekan, tí talarin hevði ikki lagt hann undir nakað. Politisk sað deildu teir menn, sum ráddu fyri borgum í Klaksvík í 1909 meining við Effersøe. Tað sum hevði verið ómøguligt hjá Effersøe viðvíkjandi Klaksvík, nevnliga at fáa hesa havnabyggning í 1. rekki, hevði vist seg væl at vera møguligt viðvíkjandi Vág í Suðroy. Hvat ársakin var, skuldi hann ikki geva seg inna, sjálvtum har hevði verið nakað graml um eitt og annað, men hann vildi ikki siga nakað ósakligt. Tað fór at vera harvið.

Men tað var ikki, sum Effersøe vildi siga, Klaksviks kommuna sum skuldina hevði fyri, at einki var gjørt, men einans regeringin og riksdagsmenninir. Løgtingið hevði skundað undir bæði í 1917 og 1918 og at gera ein plan mátti ikki verið

so kostiligt við teim góðu kortunum, ið nú er. Bæði kommunan í 1917 og løgtingið høvdu fyrr og seinari gjørt, hvat tey kundu.

Effersøe dámdi lítið „hr. Rasmussens Udtalelser, der var rel spækkede med Insinuationer mod mig. Han beskylder mig for at ville „breiða burtur av mær", taler forblommet om „nakað graml", men erklærer derpaa saa smukt, at det være langtfra ham at sige det. Hvad Vaag angaar har jeg givet Forklaringen paa,at den er længere fremme end Klaksvig; i Vaag har der nemlig fra det første været stærk Interesse for Sagen. Men hvis nogen Række kommer til at følge efter den første, saa vil Klaksvig fremfor noget andet komme i Betragtning.

A. Samuelsen segði, at forstandarskapið í Klaksvik visti ikki enn, hvat tað var, teir vildu hava; so var tað ómøguligt hjá teimum niðri í Keypmannahavn at planleggja nakað. Har kundi einki nytta nøkrum at royna at gera nakað. Patursson royndi um dagirnar, at briksla Effersøe og sær, at teir einki høvdu gjørt, men hann skuldi spart sær at briksla nøkrum nakað; hann átti sjálvur sín stóra part av skyldini fyri, at havnasakin var blivin so fløkt sum hon hevði verið.

Annans helt hann tað vera synd av Effersøe at finnast, at R. Rasmussen fyri hansara „insinuasjónur". Hvat skuldi maðurin snakkað um annað enn at insinuera! Hann gjørdu jú aldri annað.

Rasmussen undraðist yvir, so sjúrligur Effersøe var blivin, men tað var tilgeviligt; viss forhold høvdu fört tað við sær. Andr. Sámalssons „grausame Salbe" vildi hann ikki nerta við. — Har hevði ikki verið meira stríð um hvat gerast skuldi ella ei í Klaksvík enn í Havnini og her var tó blivið nakað burtirúr.

Joen Dahl helt tað ikki vera undarligt, at Klaksvik ikki var komið við í 1. rekkju. Við Vági var heilt øðrvisi vorðið; teir høvdu altið verið uppá tað reina við, hvat gerast skuldi og høvdu gjørt eitt stórt forarbeiði.

Patursson tókti tað løgið, at Andr. Sámalsson vildi leggjr sær til lasi at hava part í skyldini fyri, at havnasakin kom í fløkju fyri 14—15 árum síðani. Hann mátti minst, tá Effersøe á sinni „proklameraði" um allar Føroyar, at „ingen Kommune skal blive paatvunget noget af disse Anlæg", um somu tíð, sum hann skyldaði sjálvstýrismenn fyri at vilja selja Føroyar. Tá loypta teir politikk í havnasakin, sum teir síðani ikki hava maktað at greitt. Hvat kundi tað nytta, um eg hevði borið hetta mál inná ríkisdagin í ti tíðini, tá eg stóð klagaður bæði fyri landasvik og „højforrædarí". Nei, eg má nógv frábiðja mær yvirhøvur at verða skyldaður fyri at hava fingið havnasakina í fløkju, tað má hr. Effersøe um fyrst og fremst. Stóð tað til min, so hevði alt verið greitt.

Effersøe: Det er selvfølgelig ogsaa min Skyld, at Verdenskrigen brød ud, og at Havnesagen af den Grund trak i Langdrag!

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Havnabygging í Vestmanna.

3. viðgerð.

Joh. H. Poulsen mældi til at samtykkja nevndaruppskotið:

„Lagtinget indgaar til Ministeriet for offentlige Arbejder med Indstilling om, at der snarest muligt ved Ministeriets Foranstaltning foretages den nødvendige Undersøgelse angaaende Anlæg af en Kaj i Vestmanhavn, samt foretages Beregninger over Udgifterne ved et saadant Anlæg."

(Tað var samtykt).

Havnabygging í Sandavági.

3. viðgerð.

Soljóðandi nevndaruppskot var samtykt:

„Tinget retter en fornyet Henvendelse til Ministeriet for offentlige Arbejder om, at der snarest muligt maa blive foretaget Undersøgelse om Muligheden for Anlæg af en Kaj ved Sandevaag."

Vegir til Argir og Saksunar.

3. viðgerð.

Nevndaruppskotið var samtykt soljóðandi:

1. Lagtinget indgaar til Regeringen med Andragende om:
   a) at der ydes sædvanligt Statstilskud af ⅘ af Overslagssummen til en Kørevej Thorshavn—Velbestad—Kirkebø.
   b) ligeledes samme Tilskud til en Kørevej mellem Bygderne Saksen og Kvalvig,

   saaledes, at de paagældende Sogne afholder Restudgifterne ved Anlæggene.
2. Lagtinget andrager om, at der ved Regeringens Foranstaltning foretages sagkyndig Undersøgelse af de nævnte Vejanlæg, og at de nødvendige Planer og Overslag udarbejdes.
3. Tinget anbefaler, at de i Vejanlæggene interesserede Sogne (eller Kommuner) faar Anlæggene i Entreprise under behørig Kontrol, hvis Begæring derom fremsættes.
4. Tinget approberer, at de paagældende Kommuner paatager sig de Forpligtelser, der nødvendiggøres ved disse Vejanlægs Udførelse.

Mikudag 7. september.

Leynar sum Hvalvág.

2. viðgerð.

R. Rasmussen greiddi frá sakini. Frá meir enn 80 mannum í Kvívíks sókn er umsókn komin til tingið um, at Leynar má verða góðkend sum hvalvág. Nevndin, ið haft hevur hetta mál til umhugsan, hevur sett fram soljóðandi álit:

„Grindaveiða hevur verið og er ein lýðningarmikil vinnuvegur í Føroyum, og tað er av hesum

grundum, at umfatandi lógskipan er gjørd viðvikjandi grindaveiðu.

Tóat tað enn sum fyrr er neyðugt at hava lógskipan um grindaveiðu, so má tað tó sigast, at tær broytingar, sum nútiðin hevur ført við sær, eisini krevja nýggjar og aðrar samtyktir viðvikjandi grindaveiðu.

Millum tær fyriskipanir, sum eru, er eisini tann, sum ásetur hvørjar vágir skulu vera hvalvágir, og hesar hvalvágir eru tær, sum eftir royndum hava vist seg at vera skikkaðar til grindadráp.

Tað er rætt náturligt, at tað, eftir sum fleiri royndir eru gjørdar og eftir sum drápsvopnini eru gjørd betri, er komið monnum í huga, at fleiri enn tær ásettu hvalvágir eru brúkuligar til at drepa grind á; millum tílíkar vágir, sum menn kunnu ætla at vera brúkandi til at halda grind til á, er Leynalógv; her hevur, sum fyriliggjandi umsókn til løgtingsins visir, grind verið dripin tvær ferðir. Atvoldin til, at hendan sak nú er komin á ting, er ivaleyst tann, at tann royndi, sum gjørd var í 1920 við at halda grind til á Leynarlógv, fell heldur vánaliga út.

Hendan síðstnevnda grindin var heldur stór, og sum frá er sagt var bátaflótin nógv ovlitil. Atvoldin til hettar síðsta kann væl hugsast at vera tann, at teir, sum grindina høvdu funnið, tráðkaðust at bíða til less at aðrir bátar komu fram at av tí teir kvíðaðu fyri, at teir tá komu at verða tiknir av ráðnum av teimum, sum vóru úr størri og betri hvalvágum. Tað kann tó vera ýmist, hvussu gingið hevði, sjálvt um bátaflotin var størri, tí grindin var kanska væl so stór fyri so opna vág. Hettar óhapp er tó eingin borgin fyri, at ein passaliga lítil grind kundi doyð á Leynarlógv, um atstøðurnar vóru góðar og væl vard at borðið, tvørtúr ímóti, tað at nakað lá eftir í tílíkum ólíkindum, sum í hesum tilburði mugu sigast at hava verið gjørd, prógvar at vágin er brúkulig.

Nú eru tey sonnu viðurskiftini tó so, at Leynar liggja ímillum tvær góðar gamlar og royndar hvalvágir: Vestmanna og Miðvág. Í teim flestu tilfellum vil tað vera so, at ein grind, sum liggur væl fyri at halda til á Leynum, eisini er væl fyri at halda til á aðrari hinari hvalvágini; men tað kunnu eisini hugsast tilfellir, tá ið tað er rættari at halda henni á Leynar, l. d. at grind verður funnin útfyri Leynum ella undir Skælingslíð móti nátt, so má tað ætlast at vera rættari at halda henni til enn at goyma hana. Eisini kann grind, sum funnin verður á sundinum sunnan fyri Vestmanna á suðurráki, hava betri vónir um at leggja heimini á Leynum enn líkindi eru til at hon kann verða rikin á Miðvág ella goymd til næstu kyrrindi og rikin aftur norður á Vestmanna.

Í heila takið kann tað ivaleyst vera sagt, at ovtá stýð í Føroyum eru royndi til grindadráp, og at mong grind er burturspilt av goyming, tí ofta kemur órógv í grindabokni móti lýsing. Nú er Leynarlógv eitt brimplúss á lágætt og vesturrætt, so tað kundi borið á, at tað kom at standa illa til hjá bátum og fólki, um útsynningsódn brast á, tá grindin var deyð; men tilíkt kann væl henda á øðrum støðum við, so bert av hesari grund vil tað ikki vera rætt at sýta Leyningum og Kvivíkingum hválvág.

Tað kundi verið hugsandi, at tann hugur, sum so sterkt kemur til sjóndar í hesum plássum fyri at fáa Leynar til hvalvág, í nukran mun hevði sítt upphav í teirri íntøku av grind, sum við jarðahvali fellur jørðini á plássinum í lut. Tó hetta kann ikki vera hin sanna

grundin, tí ein hópur av teimum, sum undir umsóknina hava skrivað, hava lítla ella onga jarðaogn.

Tó at nevndin væl er før fyri at síggja mangt, sum kann tala fyri, at Leynarlógv verður góðkend sum hvalvág, so er hon heldur ikki blind fyri, at eitt og annað er harðliga tilbágs. Væl er tað so, at her á løgtingi eru menn frá øllum teim plássum, sum hetta mál viðkemur; men av tí, at tingmenninir kanska ikki eru so fullkønir í grindaspurningum, at teir kunnu gerast meira førlr fyri at greiða hendan ivasama spurning til sómdir fyri allar partar, so vil tað vera sakina til gagn og tinginum til lætta, um her fyrilógu álit frá øllum sóknum í grindadistriktinum. Nevndin skal tí mæla til fylgjandi

Uppskot:

Løgtingið samtykkir:

1) Sakin verður goymd til næsta árs.
2) Tidgið biðjur amtmannin til næstu vanligu tingsetn innheimta álit um sakina frá øllum kommunum í grindadistriktinum, sum hoyra til Leynar.
3) Amtmaðurin sendur øllum áðurnevndu sóknarstjórnum eitt eintak av hesum áliti."

Guttesen vildi taka aftur í aftur tað, sum hann segði við 1. viðgerð. Hann visti tá á, at Leynar var ringt brimpláss, so sjálvt um tað eydnaðist at drepa grind har, so var eingin vissa fyri, at fongurin ikki fór útaftur. Eitt sindur vandafult var tað eisini; har kundi lættliga henda mannaskaði í einum slíkum plássi. Har hevði eisini skaði tilborist av tí, at ovnógv brim var. Tað mesta ið dripið var av grind á Leynum vóru 40 hvalir, men hann gloymdi tá at siga, at lítil grind var hildin til á Vestmanna við ongari nót, og tað har til. Hvussu vitt stórar grindir kundu doyggja har við ongari nót visti hann ikki; tað skuldi so verið á sandinum. Í nevndarálitinum er sipað til, at tað kann bera til at drepa grind á Leynum, tá ikki eru góð líkindi til at goyma hana, men tað hevur mann loyvi til eftir grindareglunum; her nýtist eingin serlig viðtøka.

Uppskotini, ið fyri lógu vóru mestum eins, tó helt hann nevndaruppskotið vera betri grundað. Tað mátti vera beinur vegur at senda spursmálið til forstandarskapini at úttala sèg um og síðani taka støðu til tað.

Effersøe hevði sett fram broytingaruppskot.

Jeg har den bestemte Opfattelse, at en væsentlig Aarsag til Striden om, hvorhen Grindeflokkene skal drives — tilVestmanhavn eller Lejnum, er den, at Folk ikke er tilfreds med Fangsten i Vestmanhavn saaledes som den i Almindelighed foregaar. Vestmanhavn er kun god Hvalvaag i den Forstand, at naar en Grindeflok først er derinde, saa dør den nok til syvende og sidst. Men Folk har ikke Tid til at vente i flere Dage paa den Smule Udbytte, de faar deraf; det maa blive nødvendigt at begrænse Tiden, det kan ikke blive ved at gaa som nu. Vel var det urigtigt, at man ved den sidste Grindefangst prøvede at dræbe dengang, men det gjorde man for at skynde sig; ligesaa forkert var det, at Vestmanhavnerne bemægtigede sig Grinden og førte den til Vestmanhavn, hvorved hele Flokken stak af til Havs. Af disse Grunde har jeg paapeget Vigtigheden af at faa undersøgt, om det andet Sted, Kirkesanden, i Vestmanhavn ikke egner sig bedre end det

nu benyttede. Man har jo nu bedre Vaaben og anden Indsigt end tidligere; det er jo slet ikke saa, at vi blot bør sige: Nej, de gamle var kloge, de vidste nok, hvad der var rigtigst. Dette Moment er ikke særlig fremhævet i Udvalgets Forslag; der vil man kunne forespørge hos Forstanderskaberne, hvorimod jeg særlig lægger Vægt paa at indhente upartiske Oplysninger fra erfarne Grindemænd i Distriktet.

M. Samuelsen minti á, at hetta plássið Effersøe nevndi, hevði verið roynt fyrr, men teir fingu ikki grind at doyggja í Vestmanna, fyrrenn nótin var komin. Um Leynar varð autoriserað sum hvalvág, hvat borgaði so fyri, at Vestmenningar ikki tóru at gera fortreð? At Vágamenn vildu leggja seg í vegin, var sjálvsagt. Tingið noyddist væl at koma til eitt resultat, men klammari kom man ikki burtur frá.

Effersøe: Hvis mit Ændringsforslag ikke vedtages, saa er Spørgsmaalet om Undersøgelse af Vestmanhavns Muligheder som Hvalvaag for derved at komme bort fra den nuværende Uorden slaaet ned.

A. Samuelsen vildi minna Effersøe á, at tað ráddu Vestmenningar fyri, tað kundu teir gera sjálvir.

Debess visti, at grindamenn í Havn dámdu ikki so væl at fara til Vestmannar í grind; tað hendi ofta, at grind, sum menn høvdu verið fleiri dagar um at fáa dripna har, var spilt, tá hon kom til Havnar. Tað var tí væl fatandi, at grindamenn her vildu mæla til at reka grind á Leynar. Skuldi man sum Mikkjal Sámalsson ganga út frá, at Føroyingar altíð vildu royna at spilla fyri hvørjum øðrum, so var tað líkafeitt, hvørjir reglar, ið vóru gjørdir. Hann melnar eisini, at avstemningurin hjá forstandarskapunum fer at vera partiskur, men Effersøes uppskot um at fara til feir einstaku grindamenn tykist mær eitt væl so stórt „apparat" at seta í verk. Eg eri keddur at, at eingin viðtøka skal vera um at drepa grind í Leynum, og eftirsum hetta er so lítið framhildið hjá Effersøe, ætli eg mær at stemma fyri nevndaruppskotinum.

M. Samuelsen visti ikki, hvi Nyholm vildi leggja partiskheit og politik inn í hetta; her kundu báðir partar standa javnir. At her bleiv ósemja burturúr, var einki at ganga út frá, tað var ein kensgerningur. Hann skilti ikki, hvi Havnarmenn vóru so fúsir at fara til Vestmanna, tá teir altíð fingu spilta grind hagani.

Debess hevði ikki meint partiskheit politisk sæð.

Danielsen visti eini góð ráð til at fáa alt hetta stríð útav verðini; tað var eitt óumstoytuligt middil, um tað var fylgt sum skjótast: at avskaffa jarðahvalin!

A. Samuelsen segði frá, at hann hevði sett fram broytingaruppskot til Effersøes broytingaruppskot.

Rasmussen visti á, at Effersøes uppskot gekk út uppá at seta nakað nýtt inní sakina, sum ikki kom henni við. Nú hevði Andr. Sámalsson skoytt uppí tað júst tað sama sum í nevndaruppskotinum. Vestmenningar máttu sjálvir um at halda grindurnar til, hvar teir vildu og sjálvir ransaka, hvar bestu líkindi vóru; teir høvdu mest interessu í tí. Um ransóknin viðvíkjandi kirkjusandinum fell illa út, so var tað ein minkan fyri

Vestmanna sum hvalvág. Hetta átti tingið ikki at leggja seg útí.

Gulfesen hugsaði, at Vestmenningar vóru samsintur um at royna kirkjusandin til eina litla grind. Men til eina stóra grind tordu teir neyvan at vága tað.

(Nevndaruppskotið var samtykt).

»Dr. Jacobsens legat.«

2. viðgerð.

Prostin: Henda sak er ólík teim flestu øðrum, ið koma innáting. Meðan nógvar aðrar krevja, so kemur henda á tann hátt, at hon gevur eina góða og vakra gávu. Frúgvin Anna Horsbøll hevur stovnað eitt legat til minnis um bróður sín, dr. Jakobsen, sum seint verður gloymdur í Føroyum. Hon býður nú løgtinginum at hava stýri á hesum legatið: 3537 kr.

Peningurin er innsettur í landmannsbankan. Fundatsirin, sum sendur er við sakini, sigur frá, at legatið er ætlað at verða givið føroyskum studenti, sum granskar norrøni mál. Er eingin slíkur til skuln pengarnir kortini verða nýttir til at fremja verk, ið líkjast tí arbeiði, sum dr. Jacobsen serliga fekkst við. Hon kann væl rokna við, at tingið við takksemi vil taka imóti hesum boði.

Paturson minti aftur á tann dagin, tá seinasta uppskotið frá dr. Jacobsen lá frammi á tingi, hvussu einmaltur tá altir felagsmenn eins og mótstøðumenn tók undir tí máli.

(Nevndaruppskotið var samtykt).

Telefon til Nolsoyar.

2. viðgerð.

Rasmussen greiddi frá sakini og mælti til at samtykkja soljóðandi nevndaruppskot:

1. Løgtingið samtykkir, at tráðleyst telefonsamband millum Havn og Nolsoyar-bygd verður tikið til viðgerðar og samtyktar saman við hinum tráðleysa telefonsambandi millum Havnina og onnur støð í Føroyum.
2. Løgtingið samtykkir at biðja amtmannin enn eina ferð venda sær til vitastjórnina við bøn um, at hon vil luttaka í útreiðslunum til eina tráðleysa telefonstøðn í Nolsoy.
3. Løgtingið samtykkir at biðja amtmannin geva Nolsoyar sóknarstjórn svar og har lata fylgja við eitt eintak av hesum áliti við uppskotum.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Motorbátatrygging.

3. viðgerð.

Nevndaruppskotið var samtykt soljóðandi:

„Lagtinget andrager Regeringen om, at den Finanslovsbevilling paa 4000 Kr. aarlig, som hidtil har været bevilget som Tilskud til Forsikring af Motorbaade paa Færøerne, maa blive fornyet for et Tidsrum af 5 Aar paa samme Vilkaar, som hidtil har været gældende for Bevillingen."

Hósdagin 8. septbr.

Havnasakin.

3. viðgerð.

J. H. Poulsen vónaði, at tingmenn nú høvdu yvirvunnið tær beteinkiligheitur, sum teir høvdu undir 2. viðgerð av hesum stóra máli, og at teir tí nú vildu stemma fyri nevndaruppskotinum.

Patursson ætlaði at greiða atkvøðu fyri uppskotinum í ti treysti, at tað mátti eydnast at fáa ein part av teim tankum, hann bar fram við 2. viðgerð, framdar.

Rasmussen hevði úttalað ivingar við aðru viðgerð, men ættaði at stemma fyri havnasakini, sum hon nú lá fyri, mest av teirri grund, at tingið nú hevði tikið sonn støðu til Klaksvíkar havn, sum tað hevði haft øll árini frammanundan.

A. Samuelsen minti á, at einigheit gevur styrki. Tað kundi møguligt verið ynskjandi at sett fram uppskot longu nú, ið tók sikti uppá, hvussu man skuldi bera seg at, meðan havnabyggingin stóð í gerð, men tað kundi kannska svikja sakina. Hann vónaði, at hetta stóra verk skjótt mundi fara at byrja og var fegin við, at allir tingmenn kundi standa sameintur, tí her hevði hvør stemma sín týðning.

(Nevndaruppskotið var einmælt samtykt).

Havnabygging í Klaksvík.

3. viðgerð.

Nevndaruppskotið var samtykt.

Brúgvir.

2. viðgerð.

Winther greiddi frá nevndarálitinum:

a. *Brúgv um Fjarðará,*

b. *Brúgv um Laxá millum Ogndafjarðar og Fuglafjarðar sókn.*

Nevndin mælir til at geva studning til báðar hesar brýr undir vanligum treytum.

c. *3 brýr í Trongisvági og Ørðavík.*

Kommunustýrið sigur frá, at hesar brýr ikki hava almennan týðning, á sonn tíð sum teir mæla til uppá tað besta at veita studning til tær. Hetta helt talarin vera sera løgið. Tingið kundi ikki geva studning til tað, sum ikki hevði almennan týðning. Heldur ikki vildi kommunustýrið tilsiga at halda nakað viðlika. Nevndin hevði tí ikki mælt til at geva nakran studning.

Mortensen meinti ikki, at tað, ið umsøkt var, ikki hevði almannan týðning. Hetta mátti vera ein miss skiljan frá nevndini og skuldi ivaleyst skiljast øðrvisi, enn sum skrivað var.

Strøm helt eisini, at her var grund til at veita studning, eftir sóknarstýrið hevði skrivað so ella so. Hesar brýr stóðu í samanhang við vegirnar. Tað var ófatandi, at sóknarstýrið kundi úttala seg so nú, tá tað einaferð hevði mælt til at byggja vegirnar.

d. *Brúgv um Gellingará í Hattarvík.*

Nevndin mælir til at veita studning undir vanligum treytum.

f. *Brúgv um Grøv við Slættanes.*

Kommunustýrið í Sandavági hevði ikki vilja tikið sær uppá at halda hesa brúgv viðlika, so her var ilt

við at gera. Nevndin mælir til at senda kommunustýrinum sakina aftur.

g. *Brúgv um Langoyrará í Kvalviksdali.*

Nevndin mælir til at støgga við sakini.

(Sakin fór øll til 3. viðgerð).

Lendistøðir.

2. viðgerð.

a. *Lendistøð í Kunoy.*

Winther vísti á, at henda sak krevur hópin av peningi, og at nevndin tí mælur til at goyma sakina til næsta ár.

b. *Lendingin á Góðadali (Fuglafirði.*

Winther segði frá, at Kommunustýrið hevði biðið um froyst eitt ár enn til at gera hesa lending lidna, sum tingið ífjør veitti 4000 kr. til. Nevndin mælir til, at hetta verður játtað.

c. *Lendistøð við Lorvik.*

Winther meinti, at her var øll góð grund at veita studning, men tingið var í slíkum førum ikki ment at hjálpa utan tað hevði mangu ferðir fleiri inniløgur. Her mátti styðjast frá ríkiskassanum.

Nevndin mælir til, at tingsins álitismaður verður biðin at seto fram uppskot til umvølingar av lendingini og yvirlit yvir kostnaðin.

Konoy helt, at man mátti hava í huga, at Lorvik átti at fáa tað havn gjørda, sum eina ferð var tilætlað, heldur enn einans at bøta um lendisstøðna á gamlan hátt.

Winther helt eisini vera beinast at hava Lorviks havn í huga og vildi biðja formannin fáa havnaverkfrøðingarnar at skoða ástaðið í vetur.

Konoy upplýsti, at 10 motorbátur plaga at vera á Lorvik. Í vána veðri á høgætt lógu teir illa fyri at reka á land.

Lendistøð við Tjørnuvík.

Winther segði frá, at ríkisstýrið hevði sýtt Tjørnuvikskingum studning ífjør. Løgtingið vil søkja ríkisstýrið aftur fár.

M. Samuelsen segði frá, at har var illa farið av hrimi við lendingsplássinum nú, og tí átti tingið at latið eitt sindur til at bøta tað, sum stendur.

Winther helt, at Tjørnuvikskingar kundu gera nakað til at avbøta versta skaðan, og hann vildi vera við til, at tingið styðjar verkið.

Guttesen mælti eisini til at styðja, so at lendingin ikki fór heilt.

Patursson segði frá, at hann hevði hugt at lendingini í vetur, og at lað tørvaði at gera nakað í hræði um tað, sum gjørt var, skuldi halda eina havsódn aftur at.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Lendistøð í Mikjunesi.

Winther greiddi frá, at Mikjunesmenn leingi høvdu søkt um at fáa bøtt lending sína. Tingið játtaði teim í 1912 ein studning og var ti bundið av hesi samtykt. Nú høvdu teir gjørt arbeiðið, og nevndin mældi til, at teir fingu 700 kr. sum fyrsta part av studningi til lendingina. Seinri, tá arbeiðið er liðugt, sýnað og góðkent, vil tingið umhugsa, hvussu nógv kann gevast aftrat í studningi.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Friggjadag 9. septbr.

Koyruvegur í Gjógv.

2. viðgerð.

Winther greiddi frá sakini. Funningar kommunustýri hevði vent sær til tingið við bøn um studning til ein koyruveg gjøgnum Gjáar bygd. Sakin var ikki komin inn á ting fyrrenn 3. í hesum mánaði.

Vegmál um studning frá løgtinginum hava verið goymd hesi tvey seinastu árini til yvirlit kann havast fyri teir vegir, sum studningur var givin til undir krigstíðini. Hetta yvirlit kann vantast at fyriliggja á næstu Ólavsøku, og vil tá tingið umhugsa, hvat meira eigur at verða gjørt fyri at styðja vegbygging. Bæði av hesari ársøk og tí, at sakin er so seint framkomin mælur nevndin til, at

Sakin verður goymd til næsta ár.

(Uppskotið varð samtykt).

Íslendskir læknar.

2. viðgerð.

Poul Joensen segði frá, at nevndin, sum var sett í hesi sak, hevði býtt seg sundur í eitt fleirtal (Poul Joensen og Th. M. Strøm) og eitt minnital (M. Samuelsen). Báðir partar vóru tó samsintur um at fremja hetta mál, sum løgtingið hevði samtykt í 1918, 1919 og 1920 og sent til ministeriið. Nú var umsiður svar komið, men tað var ein noktan. Fleirtalið sigur í nevndarálitinum:

Flertallet skal udtale, at Sagen er fremkommet af den Grund, at der har været Lægemangel her paa Øerne, og man har ment at kunne afhjælpe denne ved at skaffe islandske Læger Tilladelse til at søge Embederne her. Og man kan ikke indse, at der skulde være noget til Hinder derfor.

For Øjeblikket er man i den Situation, at der er 3 Kommunelægepladser ledige, og man ved ikke, om de vil blive besat eller ej med Læger fra Danmark. Saa vidt vides, er der ingen Ansøgere, der endnu har meldt sig. Derfor skal Flertallet henstille, at Lagtinget endnu en Gang henvender sig til Justitsministeriet.

Flertallet kan ikke indse, at man med nogen Grund kan nægte den ansøgte Tilladelse. Det er ikke nogen Tilsidesættelse for danske Læger, om den Tilladelse gives; thi selv om der skulde melde sig Ansøgere, der er Kandidater fra Reykjaviks Universitet, og der samtidig var Ansøgere fra Danmark, saa vilde rimeligvis de danske have Fortrinet og faa Embedet. Men naar saa ingen Ansøgere melder sig fra Danmark, skal man saa lade staa til og lade Befolkningen komme til

at lide derunder, at man ikke skal have Lov til at skaffe sig en Læge f. Eks. fra Island? Det kan ikke paa nogen Maade forsvares.

Lægesagen bliver af det færøske Folk betragtet som en stor og meget vigtig Sag. Det har vist sig, at det har været umuligt at skaffe Læge til Stede i rette Tid, og Patienten har derfor maattet bukke under paa Grund af Mangel paa Lægehjælp.

Naar Lægepladserne kommer til at staa ledige, saa kan man let komme i en saadan Situation som den her nævnte, fordi Afstanden mellem den eventuelle Patient og den nærmeste Læge ofte bliver temmelig stor, og Naturforholdene og Vejrforholdene vil ogsaa kunne gøre det umuligt at faa nogen Lægehjælp til haardt trængende Patienter.

Hvis den her ansøgte Tilladelse ikke gives, saa maa efter Flertallets Mening Myndighederne tage sin Del af Ansvaret for, hvad der heraf vil følge.

Flertallet (Poul Joensen og Th. M. Strøm) skal i Henhold til disse Udtalelser stille følgende Forslag til Tingets Vedtagelse:

1) Justitsministeriet anmodes om at udvirke, at Tilskudet fra Statskassen til de færøske Kommunelægepladser skal kunne anvendes til Lønning af Læger, uddannede ved Reykjaviks Universitet.
2) Saafremt der ansættes Læger paa Færøerne med Eksamen fra Reykjaviks Universitet, tilraader Tinget, at Justitsministeriet i Henhold til Lov Nr. 122 af 29. April 1913 § 4 meddeler disse Tilladelse til at distribuere og dispensere Medicin, eller, hvis det er nødvendigt, ved Lov skaffer den nødvendige Hjemmel til at give saadan Tilladelse og til i øvrigt at fjerne de Vanskeligheder, som Lovgivningen maatte lægge i Vejen for Ansættelse af islandske Læger paa Færøerne og for at disse kan fungere paa tilfredsstillende Maade.

M. Samuelsen segir frá sínari støðu. Hann hevði sett fram hesi úttalilsir:

Medundertegnede M. Samuelsen er enig med Flertallet i, at der fra Lagtingets Side bør gøres, hvad gøres kan, for at sikre den færøske Befolkning Lægehjælp, og at dette kun kan ske i forsvarlig Grad, naar samtlige Lægeembeder besættes. Saafremt dette ikke kan lade sig gøre med Læger, uddannede paa Københavns Universitet, bør der søges andre Udvej, og den af Flertallet paapegede Udvej bør i saa Fald forsøges; men Mindretallet er dog ubekendt med, om der kan skaffes Læger fra Island. Mindretallet antager, at der dog maa kunne skaffes Læger med Embedseksamen fra Københavns Universitet, og at en Henvendelse til Regeringen eller Sundhedsstyrelsen fra de interesserede Lægepladser i saa Henseende sikkert vil føre til det forønskede Resultat.

(Framhalt.)

Sjálvstýrisflokkur Løgtingsins gav út. Prentsmiðja „Fram"s, Tórshavn. — 1921.

Løgtingstíðindi.

№ 6—7. | Tingsetan 1921. | 1. árg.

Íslenskir læknar.

2. viðgerð.

(Uppaftur tikið.)

Under Forudsætning af, at Mindretallet skulde skuffes i sin Forventning herom, tillader man sig at foreslaa til Vedtagelse:

Forslag fra *Mindretallet*
(M. Samuelsen)

Under Forudsætning af, at de færøske Lægepladser ikke inden en rimelig Tid kan besættes med Læger, uddannede ved Københavns Universitet, anmodes Justitsministeriet om at udvirke, *at* Læger, uddannede paa Island, maa faa Ret til at practisere paa Færøerne; *at* det bevilgede Statstilskud kan anvendes til Lønning af disse, og *at* der gives saadanne Læger Ret til at distribuere og dispensere Medicin.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Telefonir til Gjónna og Skálabotn.

3. viðgerð.

R. Rasmussen greiddi frá, at nevndin hevði broytt sitt uppskot vegna tess, at svarið frá „Ministeriet for offentlige Arbejder", hur tað sýtur fyri at lata hin umsøkta studningin til telefondriftina, ikki kom til tingið, fyrrenn álitið var framlagt. Uppskotið ljóðar nú soleiðis:

„Løgtingið samtykkir, at telefonir til Gjónna og Skálabotns koma til at njóta frama á sama hátt og undir teim treytum, sum samtyktar vóru 8. septbr. 1920 fyri fleiri stød í Føroyum, sbr. løgtingstíðindið fyri 1920, bls. 217—219."

Winther hevði ongatíð gingið gláðbeintur við til at játta telefonir til øll møgulig pláss, so leingi sum ikki var eitt natúrligt yvirlit yvir, hvussu telefondriftin kundi bera seg. Tá hann ífjør var við til at víkja frá ti stødu, hann hevði haft í mong ár, var tað ti hann helt, at man nú kundi rokna við einum nøknlunda løstum yvirskoti; at hesi pláss týddu viðurgongd í inntøkunum, var hann klárur yvir. Í viðtøkuni ífjør var ikki sett sum treyt, at staturin skuldi lata helvtina av útreiðslunum til hesar nýggju telefonir, tað kom í aðrn rekkju. Henda viðtøkan stóð enn við makt, løgtingið hevði skyldu at leggja hesar telefonir. Telefondriftin hevði brúkt o. u. 100,000 kr. til dublering av linjunum, og hesar telefonir fóru at kosta meir enn 100,000 kr. Hann skilti hetta uppskotið soleiðis, at tingið lat vera at gera meir við hesar telefonur, til tess líkindi vóru betur til at fáa studning frá statinum.

Rasmussen hevði ikki gloymt tað, men legði ikki í at draga tað

fram, tí hann ynskti ikki størri tjak enn neyðugt var. Nevndarlimurnir máltu, ið hvussu var verið samcintur um, at her var eingin grund til at draga hatta inn í orðaskifti.

Winther hevði fatað sumt, ið sagt var, so at viðtøkan frá ífjør var betingað av statsstudninginum, tó tað ikki var úttalað í álitinum.

M. Samuelsen minti á, at tingið hevði lovað at leggja telefonir til hesi pláss, men nú vóru hesir menn sum vant farnir at aka. Hetta skuldu teir tó ikki sleppa frá. Hann mátti bestemt krevja, at tingið legði hesar telefonir. Rasm. Rasmussen hevði ikki lov til at forútseta, at tað var betingað av statsstudninginum. Táið tingmenn komu heim av tingi ífjør bóru teir fólki tey tíðindi, at nú fingu tey telefon; løgtingið hevði samtykt, at tær skuldu gerast. Hann mátti absalut halda uppá, at henda viðtøkan stóð við makt, teir skuldu ikki uppá nakrau máta sleppa at skulka sær frá ti nú; teir vóru bundnir.

Effersøe meinti, at tingið fyrst og fremst hevði til plikt at fáa aftur í rættlag tað, sum komið var í ólag. Her mátti tí Sandoyin koma í fyrstu rekkju og eingi annað mátti koma her uppimillum.

Hr. Winther var meget forbitret paa mig forleden for min Stilling til Sandøen, men det var der ingen Grund til. Jeg udtalte dengang som nu: Sandøen bør absolut være Nr. 1. At stille disse Anlæg i Række med de andre, er jeg meget betænkelig ved. Den økonomiske Situation er ikke den samme som den, vi troede at kende i Fjor. Det er derfor hverken klogt eller forsvarligt at gennemføre disse Anlæg, og jeg vil ønske, at Driftsudvalget maa betænke sig to Gange derpaa.

Nu kan jeg tænke mig, at de som ønsker Telefon, vil sige: Det var en slem Stilling, Effersøe indtager. Men jeg vil svare: De maa rette Deres Vrede ikke mod mig, men mod den eller dem, der har hidført den nuværende økonomiske Tilstand.

Rasmussen minti á, at nevndin hevði eina aðra sak, sum væntandi fór at koma fram nakað skjótt, og hon umbandlaði øll tey anlegg, sum samtykt vóru ífjør. Hann var bilsin yvir hesar atfinningar frá Winther, tí í nevndini vóru eingir slíkir gjørdir, og hann hevði ikki haft graml um, at nakar nevndarlimur hevði skrivað undir „við forbehold".

Joh. Poulsen dugði ikki at fala, at tingið kundi hava aðra støðu fár enn ífjør. Hesi pláss høvdu líka stóra trongd til at fáa telefon sum øll hini, t. d. eitt pláss sum í Skálabotni har einki postsamband var, og fólkið hevði sína mestu inntøku av sildaveiðu, og júst tí hevði tað haft ómetaligan týðning fyri tað plássi at fingið telefon, so tey altíð kundu sloppið av við sildina. Tingið var noyðit at taka sær av hesum.

Mortensen helt, at sum tey peningaligu viðurskiftini nú vóru og serstakliga, um tingmenn ikki royndu at útvega størri inntøkur, mátti man vera varin við at taka undir samtyklina frá ífjør. Alt spursmálið kom jú aftur næsta ár, bevillingurin fell burt næstu Ólavsøku, so kundi hann takast upp aftur. Og tá kundi man sikta hesi plássini.

M. Samuelsen prostesterði móti, at Effersøe og Mortensen royndu at brúka knep til at sleppa undan tí,

sum tingið hevði samtykt ifjør og fáa sakina til at detta niðurfyri.

Debess hevði undirskrivað nevndarálitið við nógvum iva. Hann hevði altíð bildið tað vera órættvist, at hesi smáplass skuldi vera utanfyri telefonsambandið, men ein neyddist eisini at hyggja at tí peningaliga. Ifjør sá ikki so galið út sum íar, serliga nú tað sigist, at skatturin ikki kann fáast inn frá sumum bygdum. Hetta máttu forstanderskapslimur vita. Han kundi tí tonkt sær eina aðra skipan, soleiðis, at hesi pláss vóru býtt sundur uppá fleiri ár, og at løgtingið nýtti t. d. 15,000 kr. árliga til nýggjar telefonur. Hann vildi halda við tí, at var tað rætt at játta 24 støðum telefon, so galt tað sama fyri 26. Tí vildi hann stemma fyri nevndarálitinum.

Winther fannst at Effersøe, sum hevði tikið sær fyri at tveita brandar út og so rýma á dyr. Nú hevði hann uppdagað sonógva økonomiska elendigheit eisini í telefondriftini; hann sá svart allastaðin. Tað skuldi tó hvørki eydnast honum ella nøkrum av hansara partamonnum at rinka við ta góðu støðu í telefondriftini; hon hevði borið seg væl. Men tey krav, ið komin vóru frá Effersøe og øðrum, og sum talarin ikki hevði dugað at sæð, at øll vóru so neyðug, tey høvdu komið telefonini í stóra skuld. Henda driftin hevði kortini klárað øll sínir forpliktilsir. Tað vóru ikki smávegis útreiðslur, ið havdar vórn, serliga til Suðroynna, og táið nú skuldi takast nýggj lán, vóru so ikki allir sambandsmenn við til tað? Nú loypur Mikkjal Sámalsson á partaformann sin og brikslar honum, at hann vil brúka „knep" til at fáa sakina til at „detta niðurfyri". Hann máti tó seinast gingið móti Effersøe, tá hann mælur frá at vaða ovlangt, grundað uppá „den økonomiske situation". Hetta er jú annans niðurlagið hjá øllum góðum sambandsmonnum. Eg haldi, hr. Effersøe skuldi latið verið at nýtt hvørja einastu legligheit til at tveila slikt út, tí annað enn agitasjón er tað jú ikki.

Vit ætla aldeilis ikki at leypa frá viðløkuni, men vit eru samsinnur um fyri fyrst at siggja „sakina an" sum man sigur.

M. Samuelsen kallaði tað knep, tá ætlan var at drála sakina til næstu Ólavsøku, tí tá var hon burturfallin. Peningastandurin var ikki verri íar, enn hann var ifjør, tá 20 tingmenn stemmaðu fyri at gera hesar telefonir. — Debess skuldi lata vera at sikta talarin fyri, at hansara kommuna ikki hevði betalt skatt; Debess kundi gott fáa sínar pengar enn. Talarin hevði eitt ánilsi um, at Debess og hansara parti longu høvdu syrgt fyri at leggja góðan skatt á til næsta ár.

Debess minti á, at ídag var tað hann, sum helt aftur, og Mikkjal Sámalsson sum vildi leggja á. — Hvørjar kommunur, ið ikki høvdu betalt skatt, visti hann ikki, men formaðurin vildi vera við, at tað var ein hin størsti vandin, at peningurin ikki kom inn frá kommunum á bygd.

M. Samuelsen spurdi Debess, hvar hann ætlaði at taka skattin frá til næsta ár, um tað ikki var frá kommununum.

Debess hevði kanuska nógvar vegir til tess, men hann hugsaði ikki Mikkjal Sámalsson vildi fylgja

honum har. Hann vildi hava allt lagt yvirá kommunirnar beinleiðis.

(Nevndaruppskotið var samtykt.)

Leygardag 10. septbr.

Vegir.

2. viðgerð.

Winther greiddi frá soljóðandi nevndaráliti:

„Efter at Lagtinget under Krigstiden havde rejst Spørgsmaalet om Anlæg af Køreveje omkring paa Øerne som en Foranstaltning til at bøde om Dyrtiden, fremkom der til Tinget en Mængde Andragender fra saa godt som alle Kommuner paa Færøerne om Tilskud til saadanne Vejanlæg. Disse Anlæg, der overvejende havde lokal Interesse, blev støttede med Halvdelen af Overslagssummen af Lagtinget, en Fjerdedel af Staten, medens den kelte af Kommunerne samtidig ansøgte om Tilskud til flere Vejanlæg, maatte der gøres et skønsomt Udvalg. Man kunde ikke paa én Gang medtage alle de foreliggende Andragender. Resten blev udskudt til eventuel senere Genoptagelse. Fra Tingets Side var Sagen som nævnt rejst som en Foranstaltning mod Dyrtiden. Det viste sig imidlertid, at dette Formaal i Virkeligheden ikke blev det hovedsagelige og afgørende i hvert Fald for mange af Kommunerne, der havde opnaaet Tilskud, for en Del begrundet i, at de Krigen vedrørende Forhold formede sig anderledes end ventet. Der opnaaedes derhos paa Grund af Krigen meget høje Priser for Fisken, og Fiskeriet var samtidigt rigt. Dette medførte, at der gaves betydelig andel lønnende Arbejde.

Med Vejanlæggenes Udførelse gik det derfor yderst smaat, og Forholdet er som bekendt blevet, at mange af de projekterede Vejanlæg endnu ikke er fuldførte, mens andre slet ikke blev paabegyndte indenfor de Tidsfrister, man saa sig nødsaget til at sætte.

Ganske naturligt maatte Tinget holde sine Tilskud indenfor en vis Grænse. — Ved senere Beslutninger i Tinget har man vedtaget at standse med Nybevillinger, i hvert Fald begrænse disse meget, til man havde Vished for, hvor meget der vilde medgaa af de først givne Bevillinger. En paalidelig Oversigt herover kan ventes at ville foreligge for Lagtinget ved Olai 1922.

I de senere Aar er der dels fremkommet Andragender om nye Bevillinger til Anlæg, som ikke tidligere har foreligget, dels genoptaget Andragender om Tilskud til Anlæg, som var blevne udskudte i første Omgang. Dette viser bedst den Interesse, der er vaagnet omkring paa Øerne for mere tidssvarende Vejanlæg, d. v. s. saadanne, der er tjenlige for Kørsel.

Tinget kan ikke nu behandle disse Sager ud fra samme Synspunkt som i 1917, hvor en truende Dyrtid, foranlediget ved Krigssituationen, var og maatte være det afgørende for Tingets Stilling, idet Sagen rejstes i Tinget uden direkte Foranledning udefra.

Nu, da Kravet stilles af Befolkningen, som har lært at indse Vejanlæggenes store Nytte, vil Tinget sikkert vide at indtage en forstaaelsesfuld Stilling til disse Krav.

Udvalget finder imidlertid at burde tilraade, at Tinget foreløbig

venter med at foretage videre med Hensyn til Bevillinger til den Slags Vejanlæg til næste Aar af Grunde, som foran er anførte.

Det vil ogsaa være nødvendigt af Hensyn til de Stigninger, som saavel Arbejdslønnen som Materialier er undergaaede siden de første Omkostningsberegninger forelaa, at faa nye Overslag fremskaffede. Da man i Udvalget har nogen Oversigt over, hvilke Anlæg der er søgt Tilskud til udover, hvad der netop i Aar foreligger for Tinget, idet der til Vareudvalget er indkommet mange Andragender, som ikke senere er forelagte Tinget, og man allerede er naaet langt ind i indeværende Samling, finder Udvalget, at yderligere Forundersøgelser i Forbindelse med Omkostningsberegninger for tidligere foreliggende Anlæg ogsaa maa udskydes til næste ordinære Tingsamling."

Her lógu ymissar umsóknir fyri, deils um studning til nýggjar vegir, deils eldri, sum ikki eru vorðnir lidnir. Hin fyrsta er frá løgtingsmanni H. C. W. Tórgarð í Havn um studning til

5 vegir við Havnina,

sum býráðið søkti um studning til í 1917. Nevndaruppskotið ljóðar so:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Andrageren underretles herom og faar tilsendt et Afskrift af Betænkningen.
3. Amtmanden i Forbindelse med Vareudvalget anmodes om til næste ordinære Lagtingssamling at affatte og forelægge for Tinget en Fortegnelse over de indkomne Andragender.

Effersøe helt, at soleiðis sum peningastandurin var, mátti tað verið beinast at sagt við kommunirnar, at eingi líkindi vóru fyri, at tingið í nærmastu tíð kundi gera nakað við vegbyggingar, sum kravdu studning frá løgtingi ella stati.

Winther vildi ikki styðja eitt tilíkt áttalilsi. Eingin kundi vita, hvussu viðurskiftini fóru at verða, hvørji krav, ið inn komu og hvørji líkindi, tingið fekk til at veita studning. Hann vildi ikki styggja kommununrnar burt alt fyri eitt; lat okkum síggja, hvussu vorðið er til næsta ár.

Tórgarð segði frá umsóknini, hann hevði lagt inn á ting. Hesir vegir vóru millum teir allarfyrstu, ið søkt var um. Havnar kommuna hevði fingið játtað studning til ein veg; síðani var einki fræt, hvat blivið var av hinum umsóknunum. Tað mátti tykjast merkiligt, at tann størsta kommunan, har mest var trongd til arbeiðshjálp, bleiv soleiðis burtirgloymd og bara hevði kunna fingið 6000 kr. til vegarbeiði, meðan smákommununur høvdu fingið bæði 5 og 10,000 kr. Hann kundi ikki stemma fyri uppskotinum.

Debess tók undir við talaraum. Soleiðis sum sakin lá fyri, vildi hann mæla til, at hon fór til 3. viðgerð, so ein kundi fingið lonkt um broytingaruppskot. Sjálvt um ikki var nevnd nøkur viss peningasumma átti at verið tilskilað, at Havnin skuldi komið í fyrstu rekkju í framtíðini. Hon hevði fingið so nógv ovlitið til vegarbeiðir. Soleiðis sum Havnar kommuna var stødd, og so væl sum hon svarar sína skyldu var tað ikki meiri enn rætt, at hensýn var tikið til hana.

(Henda sakin fór til 3. viðgerð.)

2. *Akvegur frá Norðdepli til Norðtoftir.*
Hann er ætlaður at kosta 23,000 kr.
3. *Akvegur í Kvannasundi,*
ætlaður til 6000 kr.
4. *Akvegur til Nesi og Válin* (Vestmanna),
ætlaður til 17,600 kr.
5. *4 akvegir í bygdunum Kvalvik, Streymnesi og Hósvik,*
ætlaðir til 8700 kr., 4000 kr., 5000 kr. og 4200 kr., umframt til brúnna 1200 kr.
6. *Akvegur millum Sýlá og Høvdarrætt í Froðbæ.*
Til hesar 5 umsóknir setur nevndin fram hetta uppskot:
1) Sagen udsættes til næste Aar.
2) Andragerne underrettes herom og faar tilsendt en Afskrift af Betænkningen.
7. *Vegur í Sandvik,* sum ikki er liðugur.
Søkt verður um at leingja froystuna útum 1. jan. 1922.
Nevndin mælur til at svara:
Der svares Andragerne, at Tinget efter Omstændighederne forlænger Fristen for Vejanlæggets Fuldførelse til 1. Marts 1922.
8. *2 akvegir í Kollafirði.*
Søkt verður um at fáa studningin hækkaðan. Nevndin mælur til at svara:
1) Der svares Andragerne, at Spørgsmaalet om yderligere Tilskud først kan ventes afgjort, naar samtlige Vejanlæg, hvortil given Bevilling endnu staar ved Magt, er fuldførte og behørige Regnskaber over Anlægsudgifterne foreligger for Tinget.
2) Andragerne, der faar tilsendt en Afskrift af Betænkningen, paamindes om, at Anlæggene maa være fuldførte inden 1. Januar 1922.
9, 10 og 11. *Akvegur í Froðbæ, akvegur frá Trongisvági til Ørðavikar og vegir í Ørðavik.*
Nevdin mælur til at svara hesum trinnum:
1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Det tilkendegives Forstanderskabet, at Forudsætningen for, at nogen Bevilling overhovedet kan ventes givet, er, at Kommunen paatager sig Ansvaret for Anlæggets Udførelse og Vedligehold.

(Nevndaruppskotini vóru øll samtykt.)

Lóg um fiskarílán.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen greiddi frá nevndaráliti, soljóðandi:

I sidste ordinære Lagtingssamling behandlede Tinget „Lov for Færøerne om Fiskerilaan", der skulde fornyes, da den sædvanlige treaarige Periode for Lovens I. kraftfræden udløb 31. Decbr. 1920.

Der blev af Tinget vedtaget en væsentlig Ændring ved Loven, idet den Sum, der kan udlaanes, blev foreslaaet sat op fra 60,000 Kr. aarlig til 400,000 Kr. aarlig i 3 Aar.

Denne Ændring var motiveret med, at der foruden til mindre Fartøjer og Kuttere tillige kunde ydes

Laan til Anskaffelse af Damptrawlere og Motorskibe.

Den af Tinget foreslaaede Ændring blev tiltraadt af Rigsdag og Regering, og vi fik Lov af 6. Maj 1921, der imidlertid kun gælder for Finansaaret 1921—1922.

Denne Lov er nu i Henhold til Justitsministeriets Bestemmelse af 7. Maj d. A. igen forelagt Tinget for at Spørgsmaalet om eventuel Fornyelse af Loven kan blive taget under Overvejelse.

I den Skrivelse fra Færøø Amt, hvormed Sagen er blevet forelagt Tinget, henleder Amtet Tingets Opmærksomhed paa det formentlig uheldige i, at Loven lader Udlaan til Anskaffelse af Damptrawlere være betinget af, at de i § 2 i Loven opstillede Betingelser er opfyldte, og henstiller, om det ikke vilde være naturligt at udskille Bestemmelserne om saadanne Laan til en særlig Lov med andre og mildere Betingelser, idet Forsøg med Trawlfiskeri, hvortil der foruden betydelig Kapital ogsaa kræves betydelig Forretningsdygtighed, kan blive gjort ogsaa af andre end de i § 2 nævnte Personer.

I den medfølgende Skrivelse fra Landfogden udtales, at der er al Grund til at søge Loven fornyet, idet der til Stadighed fremkommer Andragender om Ydelse af Laan i nævnte Øjemed, som ellers under de uheldige Pengeforhold vanskelig for ikke at sige umuligt kunde skaffes til Veje fra Bank eller Sparekasse.

Samtidig henleder Landfogden Opmærksomheden paa, om der ikke skulde være Anledning til at søge gennemført en Ændring af § 2 i Loven, saaledes at der ogsaa kunde opnaas Laan til større Reparationer ved et Fartøj, og ikke alene for at kunne komme i Besiddelse af et saadant.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat i Anledning af Sagen, skal udtale sin Paaskønnelse af Bevillingsmyndighedernes Beredvilligheed til at imødekomme Lagtingets Ønske om en Udvidelse af Laanekapitalen. At der har været Trang til en saadan Forøgelse af de Summer, der kan udlaanes, vil for en Del fremgaa af, at der allerede i den forløbne Del af indeværende Finansaar er udbetalt Laan af indtil 83,500 Kr., jfr. Landfogdens Skrivelse af 2. August d. A.

At der ikke allerede i videre Udstrækning er gjort Brug af den til Raadighed værende Kapital, maa formentlig søge sin Grund i, at sidste Aar var ualmindelig uheldigt for Skibsfiskeriet. Under den derved skabte Pengeknaphed og man kunde maaske ogsaa sige Nedtryktheed hos de i Fiskeriet interesserede var der ikke Betingelser til Stede for mange Nyanskaffelser, saa at de Laan, der er ydede, vel hovedsagelig er gaaede til, at allerede erhvervede Fartøjer har skiftet Ejer.

At der ikke, som af Tinget forventet, er fremkommet nogen Laanebegæring til Forsøg med Damp- eller Motortrawlerfiskeri, kan formentlig ogsaa have sin Aarsag i foran nævnte Forhold.

Her mener Udvalget dog, at det i Amtets Skrivelse omtalte Forhold for en overvejende Del spiller ind. Det vil vel altid være saa, at vanskelige Konjunkturer, høje Kulpriser m. v. i langt højere Grad vil paa virke Rentabiliteten af Trawlerfiskeriet end Kutterfiskeriet, der ikke kræver saa store Driftsudgifter. Men særlig det Forhold, at Trawlfiskeriet foruden betydelig Kapital maaske i endnu højere Grad kræver Forretningsdygtighed,

vil være en Hindring for Forsøg i den Retning, naar Laan kun kan ydes til Personer med de Kvalifikationer, som § 3 kræver, nærmest almindelige Fiskere uden Kapital.

Udvalget mener derfor, at saadanne Forsøg, der eventuelt ogsaa kunde have Interesse for andre Dele af Kongeriget, med Statsstøtte kan blive foretagne, naar de Krav, der i § 2 stilles, i hvert Fald delvis ændres. Der er saaledes efter Udvalgets Mening af Anledning til at udskille Bestemmelserne herom fra den almindelige Lov om Fiskerilaan for Færøerne.

Der kunde saaledes være Anledning til at foreslaa to Love om disse Forhold. Da det imidlertid maa anses som et grundlæggende Princip baade i den danske og den færøske Lov om Fiskerilaan, at disse Laan ydes til Fiskere, der selv deltager og saaledes er personlig interesserede i Bedriften, vilde det muligvis volde en Del Vanskeligheder fraveget i en Lov om Laan til større og dyrere Fiskefartøjer. Udvalget har derfor ment, at det vilde være til Gavn for denne Sags Fremme, at man ved en Finanslovsbevilling fik stillet et Beløb til Raadighed paa visse for Laansøgerne stillede Betingelser, og at de i øvrigt blev undergivne den Kontrol, som Lov om Fiskerilaan ellers kræver.

Udvalget kunde finde det passende, at der blev stillet 200,000 Kr. aarlig til Raadighed til det her omhandlede Øjemed.

I Landfogdens Skrivelse berøres, som før omtalt, at der kunde være Anledning til at søge en Ændring i § 2 gaaende ud paa, at der skal kunne opnaas Laan til større Reparationer paa Fiskefartøjer.

Med de nuværende høje Priser paa Materialier og høje Arbejdsløn vil enhver større Reparation paa en Fiskekutter let løbe op til forholdsstore Beløb. Udvalget mener derfor, at det kunde være forsvarligt, at saadanne Laan kunde ydes; i saa Fald maatte der sættes en Grænse, saaledes at den foretagne Reparation virkelig var en væsentlig Fornyelse af Fartøjet. Dette Skøn kan formentlig overlades til de samme Myndigheder, som nu tager Bestemmelse ved Ydelse af Laan i Fartøjer.

Man har bragt i Erfaring, at det baade mellem Fiskere og Redere anses for om end ikke absolut nødvendigt, saa dog for meget ønskeligt, at der bliver indsat Motor i vore bedste Fiskekuttere. I saa Tilfælde finder Udvalget det paakrævet og berettiget, at der kan gives Tillægslaan i Fartøjet, enten man saa kalder det Reparation eller Ombygning.

Udvalget er sindet til at foreslaa en Ændring i § 2 i den omhandlede Retning.

I Henhold til, hvad man saaledes har anført, skal Udvalget tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

§ 2.

1ste Stykke affattes saaledes:

Laan til Fiskere af Statslaanefonden ydes til Anskaffelse, Hovedreparationer, Ombygning og Indsættelse af Motor i Fartøjer, dog kun til Fartøjer af en Værdi af mindst 1000 Kr.

II. Regeringen anmodes om at udvirke, at der paa Finansloven stilles et Beløb af 200,000 Kr. til Raadighed som Laan til Personer eller Andelsselskaber, der ønsker at anskaffe Dampdraw-

lere eller større Motortrawlere for med disse at drive Fiskeri.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Lærara lønirnar.

1. viðgerð.

Amtmaðarin greiddi frá sakini. Uppskotið, sum løgtingið hevði samtykt í fjør, var nidursent tá, men ministeriið hevði sent sakina aftur við brævi dagsett 7. mai íár, har tað sigur seg ikki at kunna fremja sakina í ti skilj, hon er í. Sumar av teim uppsettu reglunum halda teir ikki kunna nýtast í Føroynum, viðvikjandi lønunum seta teir ymsar treytir og biðja annars um ymsar upplýsingar. Tað sigst m. a. í hesum brævi:

„Ministeriet er enigt med Direktionen og Lagtinget i, at der bør træffes Foranstaltninger til Forbedring af Skolevæsenet paa Færøerne, og at der bl. a. dertil vil udkræves en forsvarlig Forhøjelse af Lærernes nuværende Lønninger, og man erkender ogsaa Nødvendigheden af, at Statskassen ogsaa fremlidig tager sin meget betydelige Del i Udgifterne til Lærernes Løning, om man end maa tage Forbehold med Hensyn til de i saa Henseende stillede Forslag. Men Ministeriet mener paa den anden Side, at skal Lønningerne med Statens Hjælp sættes saa væsentlig op, saa at de i det store og hele kommer i Linje med Folkeskolelønningerne i det øvrige Kongerige, bør ogsaa en Forbedring af Læreruddannelsen for de vordende Lærere paa Færøerne nu tages op til alvorlig Overvejelse med det for Øje, at disse faar samme Uddannelse som Lærere hernede, medens den nu langtfra svarer dertil.

At oprette et særligt Seminarium med egen Forstander og det tilstrækkelige Antal Lærerkræfter for Færøerne med en aarlig Tilgang af maaske 3—5 Elever vilde være ganske urimeligt og uigennemførligt.

Man skønner derfor ikke rettere end, at hvis man for Alvor vil en Forbedring af Skolevæsnet paa Færøerne, da maa de unge Færinger, der vil tage Lærergerningen op, for Fremtiden søge deres Uddannelse og tage Eksamen paa et Seminarium hernede, hvortil de fornødne Understøttelser da sikkert vilde kunne stilles til Raadighed.

Ministeriet maa ønske, at Skoledirektionen og Lagtinget, i Forbindelse med en fortsat Behandling af Løningssagen, tager dette Spørgsmaal op til nøje Overvejelse og Behandling.

Med Hensyn til nogle enkelte Punkter i Forslaget bemærkes følgende:

Lærerpersonalet i Thorshavn (og de Kommuner, der stilles lige med denne) foreslaas lønnet efter Skalaerne for Købstadlærere i Henhold til Løningsloven af 1919 *med Undtagelse af Førstelæreren*, der er opført med en væsentlig lavere Løn. *Ministeriet maa holde for, at Førstelæreren bliver Overlærer med kgl. Udnævnelse og med Løn som Overlærer* efter den Lønskala A, som fastsættes for det øvrige Lærerpersonale ....."

Angaaende Lærernes Uddannelse har jeg talt med Forstanderen for det herværende Seminari-

um; han mente, at det vilde være vanskeligt at naa til den af Miniseriet foreslaaede Ordning. For at kunne komme ind paa Seminarier nede i Kongeriget kræves der en hel Del mere end her, og en saadan Uddannelse vil i alle Henseender medføre ret store Pengeudgifter for Lærerelever fra Færøerne.

Jeg mener ikke, det vil være rigtigt, at Lønningsloven sinkes af dette Spørgsmaal; det vil kun resultere i, at der bliver endnu ringere Tilgang til Seminariet her. Jeg skal foreslaa Sagen henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Paturson helt tað vera ivaleyst, at okkara lærarar løvva góða løn, tí tað var eitt troyttandi lív, og teir høvdu eitt stórt ansvar fyri tí fólki, sum í framtíðini rennur upp. Tá hetta uppskot nú fyrstan var frammi her til at bøta um lønina, so mátti tað sigast at vera nógv ov seint, tí sakin var so stór, at tað átti at verið lagt fram, tá tingsetan byrjaði. Men her fór kortini at verða gjørt sum best.

Eg kundi haft hug í hesum viðfangi at sagt nøkur orð um okkara skúlaskap yvirhøvur og vóni, at tey verða ikki ov illa upptikin. Eg vil tá fyrst spyrja: Hvat er skúlin til? Svarið má vera: at uppala Føroyingar fyri lívið. Hvat tørvar okkum í so máta? Jú, vit skulu fyri tað fyrsta hava embætismenn, 3 „stórar", amtmann, skrivara og fúta, 8—10 læknar, 8—10 preslar, og hesir áttu helst allir at verið Føroyingar; vit skulu hava 80 skúlalærarar, 6 sýslumenn, vit áttu at haft einar 10—15 lærdar menn, tildeils vitskapsmenn, her í Føroyum, í húfrøði, verkfrøði, í máli, í søgu, og í føroyskari mentan yvir høvur. Vit hava ongar av hesum hægstu embætismonnunum, 1 læknu, 2 prestar, av vitskapsmonnunum ongar, skúlakennarar flest allar. Í vinnillvi nýtist okkum o. u. 200 keypmenn og búarbólk, o. u. 30 til bank, sparikassa o. til., og tá fyrst koma tey stóru tølini, og tað eru handverkarar, siglingsmenn, útróðramenn, skiparar, træðarmenn, seyðamenn, óðalsmenn, bóndur og menn, sum einans liva av hvat fyri fellur. Við tveimum orðum: Sjómenn — heimafólk. Tað er fólkið í Føroyum, tað er fyri teimum, skúlin skal vera. Vit magu tí ikki lata upplæringina í einum bygdaskúla, har t. d. ganga 30—40 børn, vera stilaðs ímóti at fáa ein prest burtur hesum skúla eina ferð í tvørjum mannamini, ein læknu hvørt 40da ár, ein keypmann 10da hvørt ár ella ein skúlakennara 5ta hvørt ár. Nei, bygdaskúlin skal fyrst og fremst verða til at leggja eina fasta, hóskandi og natúrliga grund undir, at her kunnu uppalast rættir sjómenn og rættir heimamenn og hartil dugandi búkonur og konufólk yvirhøvur, sum bygdaprýði og landasóni er í.

Hvar tumlast okkara sjómenn? Undir Íslandi? Hvat vita teir um Ísland? Har er nógvur seyður, nógvur fiskur og vakrar gentur. Hví læra børn okkara einki í skúlanum um Ísland?

Her rógva teir út, her grava teir í moldini, ganga til bjargar, burtur í haga. Hví verður einki lært, sum kann leggja grund undir og geva kærleika til hesi verk? Her liva vit í bygdum, sum goyma treysta menning í kvæðum, í søgum, í siðum, í mályskum, í náttúruvitskapi, sum skúlarnir ikki latast um vón um at tað er til. Her ferðast hetta fólk frá vøgguni til grøvuna og fær lítlan og ongan hylling á, hvussu okkara land og hav er verðið og enn minni, hvussu

okkara forfeðra søgo hevur verið frá ti teir settist á steinarnar her og til henda dag.

Eina ferð koyrdu teir danskar skúlar inn á okkum. Føroyingar tóku teir einmælt av aftur. Síðani komu teir snikjandi innaftur við yvirtalilsum frá prestunum. Teir, vit nú hava, eru hvølpar av hinum, sum Føroyingar koyrdu burt. Grundarlagið er hitt sama óheimliga, ónatúrliga.

Okkara skúli tarvar umvøling. Vit turva aðrar skúlabøkur, meira hóskandi fyri okkum. Hvussu skal tað gerast?

Nú er uppskot komið frá Appel, skúlaministara, at kennaraskúlin skal avtakast og okkara kennara skulu læra í Danmark. Heri er eingin bót, men bara skaði. Nei, lat okkum fáa ein kennaraskúla, sum er ein rættur føroyskur kennaraskúli, har kennarar skulu upplærast til at læra okkara fólk úti á bygd at gera lít í sínari støðu.

Skúlakunnleikin í Føroyum er ovmikið innibyrgdur. Vit kenna ongar skúlar uttan danskar og føroyskar. Men tað eru skúlar aðrastaðni í heimi. Okkara kennarir skuldu til allar tíðir av og á haft styrk til at ferðast til Íslands, Noreg, Ongland, ja Amerika fyri at gera seg kunnugar við, hvussu teir har uppæla børn, so hevði mangt verið betur nú, enn her er.

Hetta er ikki gjørt, men hetta má gerast, um skúlaviðurskiftini skulu bøtast. Nú er ovseint, at tingið ger nakað í ár. Men eg vil biðja skúlastjórnina fáa upplýst, hvussu skúlaskipanin er á vesturlandinum í Noregi og í Íslandi, og har sum hon er best í Skottlandi, alt í bygdaskúlum .....

Høvuðsspurningurin her í dag er um løn. Eg vil, at okkara kennarar skulu vera væl løntir, men tað kann kanska gerast nakað á aunan hátt. Nú eitt tíðarskeið hevur gingið so, at tænastumenn bara skulu hava pening og ikki løn av jørð ella tílíkt. Tað er óvist, at hetta hevur verið beint. Betur hevði ivaleyst á mangan hátt verið at dyrkað jørð og kúgv hoyrdi til sum flestar skúlar; tað var góður bústólpi. Og so, at skúlin var uppathildin frá hálvum mai til hálvan september. Tað var best fyri bygdabørnini, og tað hevði verið øllum bygdakennarum ein góður stuðul aftrat teirra løn."

Verður nakað sett upp longu nú til at bøta ta løn, skúlakennararnir skulu hava, vil eg mæla við tí, men eg vil tó biðja skúlastjórnina leggja sær tað í geyma, sum eg her havi borið fram, og sum eg veit, eg tali á nógvum av teirra vegna sum úti á okkara bygdum hava børn í skúla.

A. Samuelsen visti á, at hetta málið var ólíkt hinum málunum, sum aftur vóru komin til tingið, í tí at ministeriið her hevði roynt at geva grundir. Málið fall í 2—3 deildir: Hækkan av læraralønum, pensión og útdannilsi hjá fólkaskúlalærarunum. Fyri sambandspartiið kundi hann siga, at teir fár eins og ífjør vildu arbeiða fyri, at læraralønirnar blivu settar munagott upp, og royna at finna ein loysning til tess. Júst nú var ikki besta tíðin til at fastseta lønir, men allir kendu á sær, at hesar lønirnar vóru so lágt niðri, at her kundi man ikki støgga. Grundløn mátti hækkast, men tað var eitt vansklligt spursmál, tí sjálvsagt mátti kommunu-tilskotini selast nógv upp; løningarlistin visti, hvussu lítið kommunurnar lata nú. Útvalgið mátti royna at kanna eftir, hvussu høgt ein forsvarlig løn mát-

ti setast upp, og síðani, hvussu nógv kommununurnar skuldu leggja aftrat ti, tær nú lata. Tað, sum so í restaði, mátti søkjast til statin um. — Spurningurin um eftirløn, pensión, mátti helst støgga.

Líkaso átti spursmálið, sum ministeriið hevði reist um betri útdannilsi fyri fólkaskúlalærarar í Føroyum at blivið liggjandi órørt fyri fyrst. Hesin spurningur var reistur, tí tingið ífjør kravdi lønir, sum svaraðu til tær, sum lærararnir fingu í hinum partinum av ríkinum og tað var tí nokkso rímiligt, at teir harniðri so spurdu: Jamen, hvussu skal so verða við útdannilsinum? Tí tað vita teir, at okkara lærara-útdannilsi ikki stendur javnt við tað, sum krevist harniðri. Sjálvsagt vilja vit hugsa um hetta spursmálið eisini, men løningsreglarnir eiga at verða loystir fyri seg, og eg vóni, at ministeriið vil falla frá sínum kravi um at fáa tað spursmálið avgjørt nú. Vit mugu royna at samla alla arbeiðsevni utanum læraraløningslógina; tá hon er komin í land, vil tað vera naturligt at hugsa um, hvussu man best skal bera seg at við at fáa eitt betri útdannilsi. At fáa eitt fullgott seminarium her, er ómøguligt, tá krefturnar, ið nýtast skulu til seminariið bara eru teir real- og millumskúlalærarar, sum har skulu vera aftaná teirra røttu skúlatíð; hetta verður bara avlopskraft. Um vit ikki vilja ganga so langt sum at siga, at vit skulu hava hava allar teir lærarar, ið tørva, bara til seminariið, so hevði tað tó verið ein ógviliga stórur bæti um vit fingu ein serligan seminariuforstandara. Ein grundin til, at okkara seminarium ikki kann fán sínar næmingar so vitt sum tey har niðri, er tann, at tey krav, her stillast til uppfakilsi kunnu ikki vera so stór her sum har. Her kundi tí verið rímiligt at lagt eitt ár afturat eins og teir longu hava gjørt harniðri, men tað er onganlunda biligt at ganga í skúla í Havn, og tann, sum nakar dugur er í, kann í hesum aldri fortjena pengar við annað starv. At døma eftir endanum í hesum brævi frá ministeriinum kann man vænta at teir vilja hjálpa til at fáa sett studningin til bygdanæmingarnar nakað væl upp.

So dámligt sum tað kann ljóða, at læraranæmingarnir skulu enda læruttíðina í Kjøpinhavn, so eri eg persónliga fmóti tí mátanum; eg vil halda uppá, at vit hava okkara egna seminarium heruppi og royna at fáa tað so gott, sum gjørligt er. Ikki tí, eg haldi eisini, at okkara skúlalærarar kunnu hava gott av at koma út í verðina, ikki bara til Danmarkar. Her fellur min hugsan saman við tingmannin úr Kirkjubø. „Hví skal alt ljósið í landsuðri liggja?" Tað sigi eg við. Sjálvtum ikki allir okkara lærarar eru turrgeldir, so hava teir ikki nóg víðar hugsjónir. Nýliga er ein heimaftir komin, sum hevur studerað skúlaviðurskifti í Potsdam. (Poul Niclasen: Nei, í Dresden!) Her er ein, ið sigur: í Dresden. Tað er mær eitt leitt. Mær dámar vel, at okkara lærarar av interessu fyri skúlanum ferðast utanlands, eintin tað er til Dresden ella Potsdam ella aðrastaðir.

At meira hevði verið burtúr skúlaganginum um ferian var longri, ivist eg ikki í; eisini í hesum eri eg samsiutur við tingmanninum úr Kirkjubø, líkasum eg heldur ikki ivist í, at tað hevði verið gott, um hvørt skúlalærarenbæli kundi haft sína trøð; tað kundi verið ógviliga hent hjá lærararnum, at tikið til utanfyri skúlaarbeiði. Eg

ivist ikki í, at tað hevði gagnað teimum í teirra virkan; teir hava jú ein part av tíðini til at hvila seg í, og tað er ein góð hvild fyri andsarbeiðarin, at fáast við eina trøð; at halda kúgv hevði bæði verið teimum til nyttu og stuttleika. Men tað er ikki lætt at fáa í lag. Tær royndir, ið gjørdar eru í so máta, mana ikki til at bliva við. Tó kundi kanska verið roynt at sagt við kommununurnar, at tær, sum skaffa kunnu nærhendis jørð til lærarin, fáa so og so nógv frádrigið í ti peningi, tær skulu lata.

Eg vil sum sagt mana til, at vit samla allar kreftir um læraralønningarnar, so tær kunnu verða gjøgnumførdar í komandi ríksdagssamling. So kundi eisini skúlin fingið arbeiðsfrið og ikki verið órógvaður av ti, sum á hvørjum ári verður tosað og skrivað um hetta mál. Til tað vilja sambandsmenn virka við.

Konoy segði frá, at hansara partanemn vóru sameintir við sambandsmonnum í hesum máli: at hækka kennaralønirnar, og heldur at skjóta spurningarnar um pensión og útdannilsi út. Tey, ið fáast við fólkaskúlan í Føroyum, hava ikki ta ljósastu livssjón sum nú er statt, tey kenna seg sum sett til síðis, eftirsum tey ikki eru verd eina hampuliga løn. Hesi seinastu 10—15 árini hevur støðugt verið læraratrot. Ein høvuðsársakin er væl tann, at læraraskúlin ikki er viðari góður, ein annar tann, at lønin er ovlitil. Løningslistin vísir til fullnar, at hetta er ein lítið froystandi livsvegur. Tað kann vera, at løgtingið tekur við vælvilja undir hesa sak og uppsetur reglar fyri løningunni, men brævið gevur ikki tær bestu vónir, um øll hesi spursmál skulu hanga saman. Skulu lønirnar hækkast, so mugu kommununurnar lata meir, tað er giviið. Og har kemur tað at standa á Føroyingum sjálvum.

Eisini viðvikjandi kennaralærdóminum eri eg samsintur við sambandsflokkin. Tað vil óivað bata okkum best í allar mátar, at vit upprætthalda okkara egna læraraskúla.

Eg vóni, at løgtingið fer at standa sameint í hesum máli.

Prústin var fegin við, at hetta mál var so væl undirtikið; tað gav vónir um gott úrslit. Hetta var ein álvarsamur spurningur ti skuldi tað henda, at okkara læraraskúli kom at standa tómur og vit ongar lærarar fingu haðani, so var ikki gott at siga, hvørjar fylgir tað fór at hava. Tað var so aldeilis óvíst, hvaðani vit fingu lærarar. Menn vóru samsintir um at halda hinar spurningarnar utan fyri enn, og tað var óivað beint, tí um tingið kom fram við uppskoti um nógso gott útdannilsi, hevði tað einki hjálpt, tá eingin neminguur kom til læraraskúlan vegna tess at lønirnar eru so ringar. Grundarlagið mátti fyrst og frenst vera at gera lønirnar forsvarligar, tá fyrstan kundi farast undir útdannilsi. Tað gleddi meg at hoyra, at orðførari sambandsmanna ikki vil vera við til at avtofta okkara læraraskúla, men høta um hann. Tað má kunna gerast, tá vit loysa hann frá hinum skúlanum, tí sum er, arbeiður hann bara við avlopskreftum, tað er satt. Tann núverandi forstandarin hevur fleiri 1000 kr. í tímaløn við læraraskúlan, so ógvliga stórur kostnaður bleiv tað ikki at fingið ein serligan forstandara.

Aðrastaðni er man meir og meir komin burtfrá ti, at lærararnir skulu hava annað í inntøku um-

framt lønirnar, og tað er væl neyvan beint at tvinga menn til at bróta jørð upp, halda neyt o. t., sum ikki hava hug til tess.

Tað, nevndin hevur at gera við sakina, er, sum nevnt, at áseta lønina og ætla um, hvussu stóran part kommunirnar skulu taka uppá seg og hvussu nógv staturin. Og tað má gerast nøkulunda skjótt.

(Sakin var beind til eina 5-manna-nevnd.)

Mánadagin 12. september.

Føroysk orðabók.

2. viðgerð.

Winther greiddi frá sakini: Samtykt var í seinastu tingsetu at søkja hjá rikisstýrinum um 6000 kr. í 3 ár sum studning til at útarbeiða eina føroyska orðabók. Ministeriið hevur svarað aftur, at tað ikki „for Tiden finder tilstrækkelig Anledning til at søge Indstillingen imødekommet." Nevndin er tó samsint um at royna aftur og sigur í álitið sínum:

„Da Sagen atter er blevet rejst i indeværende Lagtingssamling, mener undertegnede Udvalg, til hvilken Sagen er blevet henvist, at der er Anledning til atter at foretage en Henvendelse til Bevillingsmyndighederne for at faa denne Sag, som man anser for at have meget stor Betydning, fremmet. Det bedste vilde selvfølgelig være, om man kunde faa en fuldstændig etymologisk Ordbog over det færøske Sprog, men til Udførelse af et saadant Arbejde vil det næppe være muligt for Tiden at finde tilstrækkelig kvalificerede Kræfter.

Det man derfor i første Række tilstræber er at faa en almindelig Færøsk-Dansk Ordbog, anvendelig til praktisk Brug. Man har længe følt Savnet af en saadan Ordbog, og den tiltrænges i høj Grad.

Der findes allerede nogle større og mindre færøske Ordsamlinger, dels trykte og dels i Haandskrifter. Man skal saaledes nævne, at der paa det kgl. Bibliotek i København findes et ret betydeligt Ordbogshaandskrift „Lexicon færoense" (særlig over den ældre færøske Kvadlitteratur). Desuden findes der to af Dr. phil. Jakob Jakobsen udarbejdede færøske Ordsamlinger, nemlig V. U. Hammershaimb: Færøsk Anthologi II og i Jakob Jakobsens Færøske Folkesagn og Æventyr; A. C. Evensens Ordsamling m. fl.

Ved en kyndig Sammenarbejdelse af disse her nævnte færøske Ordsamlinger med andre Samlinger, som sikkert uden altfor store Vanskeligheder og med fornøden Skønsomhed vil kunne foretages ud fra nyere Litteratur paa Færøsk og fra det almindelige Talesprog, vil det efter Udvalgets Mening sikkert være muligt at faa tilvejebragt en god og hensigtsmæssig Ordbog.

Man skal endvidere tillade sig at anføre, at nu da Færøsk er indført som Fag i Folkeskolen paa Færøerne, baade i Læsning og Skrift, vil en Ordbog som den her omhandlede ogsaa være af stor Betydning som Haandbog for Lærere.

Udvalget vil derfor foreslaa, at Tinget paany henvender sig til Bevillingsmyndighederne om Statsstøtte.

Uppskotið hjóðar so:

Lagtinget indgaar paany til Justitsministeriet med Andragende om, at der paa Finansloven

søges en 3-aarig Bevilling paa 6000 Kr. aarlig til Bestridelse af Udgifterne ved Udgivelse af en færøsk Ordbog."

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Lendistøðir.

3. viðgerð.

Lendistøð við Tjørnuvík.
Lendistøð við Mykjunes.

(Nevndaruppskotini vóru samtykt).

Brúgvir.

3. viðgerð.

a. Fjarðará í Funningsbotni.
b. Laksá í Andafirði.
c. Gellingará í Hattarvík.

(Nevndaruppskotini vóru samtykt).

d. Brúgvir í Froðbíar sókn.

(Broytingaruppskot frá Edw. Mortensen var samtykt).

Løgtingslógin.

2. viðgerð.

Rasmussen greiddi frá sakini. Nevndin hevði býtt seg sundur í eitt fleirtal og eitt minnital.

Fleirtalsálitið ljóðar so:

„Angaaende Amtmandens og Provstens Udtrædelse af Lagtinget skal Flertallet først henvise til, at man fra Selvstyrepartiets Side allerede i 1915 fremsatte Forslag om, at denne Sag toges under Overvejelse for snarest muligt at gennemføres, medens Sambandspartiet, det daværende Flertal, ikke fandt Tiden at være inde til et saadant Skridt. Dernæst skal paapeges, at det i 1918 af Selvstyrepartiet fremsatte og af Lagtinget vedtagne Forslag til Lagingslov bl. a. gik ud paa Amtmandens og Provstens Udtrædelse af Lagtinget. Det er derfor en Selvfølge, at Flertallet med Mindretallet kan være enigt i, at disse nævnte Embedsmænd, som saadanne, ikke længere har Sæde i Lagtinget.

Med Hensyn til Valgkredsordningen skal Flertallet udtale, at da man opfatter Lagtinget som Færøernes rette Folketing, vil en Valgkredsordning og Mandatfordeling, hvorefter der kommer til at tilfalde de enkelte Partier inden for det specielt færøsk-politiske Omraade det fuldtud retfærdige Antal Mandater, saa nær som dette kan ske efter Forholdstalsvalgmaaden, være i god Overensstemmelse med Selvstyrepartiets Ønsker, og man kunde desaarsag meget vel gaa med til at behandle og overveje dette vigtige Spørgsmaal; men da endnu vigtigere Ændringer i Lagtingsloven under den nuværende Regering ikke engang har den mindste Sandsynlighed for at blive taget under Overvejelse skal Flertallet afholde sig fra at fremsætte noget Forslag til Lagtingets

Vedtagelse i indeværende Samling.

Sluttelig skal Flertallet tilknytte en Bemærkning om, at det i 1918 og 1920 vedtagne Forslag til Lagtingslov indeholder, hvad der efter Flertallets Opfattelse bør gennemføres inden Gennemførelsen af en anden Valgkredsordning og Mandatfordeling kan faa nogen virkelig Betydning.

Selvstyrepartiets Bestræbelser har gaaet ud paa at faa en Ordning gennemført, hvorefter der i særlige færøske Sager sikres Lagtinget størst mulig Indflydelse som Faktor i Lovgivningsmyndigheden, og da Lagtinget af Befolkningen stadig opfattes som en Repræsentation med betydelig større Magt, end det egentlig indesidder med, vil en Gennemførelse af en anden Valgkredsordning og Mandatfordeling for Selvstyrepartiet være af underordnet Betydning, saa længe Kravet om større politisk Magt for Lagtinget ikke har Udsigt til at blive gennemført. Vel er det saa, at almindelig Valgret og en retfærdig Mandatfordeling ogsaa har stor Betydning for kommunale og raadgivende Institutioner, dog at Hensynet til Repræsentationen af de lokale Interesser ikke tilsidesættes; men disse Foranstaltninger er temmelig illusoriske for en egentlig Folkerepræsentation, som Lagtinget ifølge sin historiske Oprindelse og Stilling til det færøske Folk bør være, naar det egentlige Magtpunkt ikke findes paa det Sted, hvor saavel den geografiske Beliggenhed som den historiske Udvikling og Nationalfølelsen peger hen imod."

Minnitalsálitið var sundirbýtt nest sum ein katekismus í 1, 2, 3, 4 „punkter" „om" tað og tað. Teirra uppskolt til lóg hevði hann í og fyri seg ikki stórt móti.

Effersøe greiddi frá minnitalsálitinum. Tað ljóðar:

Af de forskellige Spørgsmaal om Ændringer i Lagtingsloven, som i Tidens Løb har været behandlet i Tinget, skal Mindretallet tillade sig at omtale nedennævnte, idet man samtidig tager Stilling til disse Spørgsmaal:

1. Om Tilvejebringelse af lovgivende Myndighed for Lagtinget eller overhovedet af Lovbestemmelser, der gør Indgreb i Kongens og Rigsdagens Lovgivningsmyndighed i Henhold til Grundlovens § 2.

Herom har ikke foreligget Forslag i Lagtinget, før der i 1915 fremkom et Andragende til Tinget fra 6 Lagtingsmænd af Selvstyrepartiet, hvoraf der, til Trods for Andragendets gennemgaaende Uklarhed, dog fremgaar, at Andragerne krævet, at Lagtinget skal være lovgivende i alle Forhold, som vedrører Færøerne særskilt. Dette Andragende findes i Lagtingstidende for 1915 som Bilag 12. Det vandt ikke tilstrækkelig Tilslutning i Tinget, idet alene Selvstyrepartiet (8 Medlemmer af 22) var villigt til at fremme det (jfr. Tidenden Side 77).

I Lagtingets ordinære Samling i 1918 fremsatte Selvstyrepartiet paany Forslag om Indgreb i Grundlovens § 2, jfr. Flertallets Lovforslag § 5 i Lagtingstidende for 1918, B, Side 61, jfr. ogsaa Forslagets §§ 3, 4 og 10. Partiet, som dengang havde opnaaet Flertal i Tinget, om ikke blandt Vælgerne, fik sit Forslag vedtaget i Tinget, men ingen af de siden den Tid værende Regeringer, — heller ikke den radikale Regering, som paa forskellige Maader har støttet Selvstyrepartiet og er

blevet støttet af dette, har godkendt Forslaget.

Sambandspartiet har modsat sig ethvert Forsøg paa at bryde eller svække den grundlovsmæssige Forbindelse mellem Færøerne og Riget og modsatte sig derfor foranførte Forslag af 1915 og 1918. Partiets Stilling, som er blevet indgaaende motiveret tidligere, jfr. Lagtingstidenden for de nævnte Aar, er selvfølgelig ikke blevet ændret.

II. Om Deling af Lagtinget i et Amtsraad (Overkommunalraad, jfr. Lagtingslovens § 12 m. v.) og et Lagting (raadgivende Forsamling i Lovgivningssager og andre vigtige Sager, jfr. Lagtingslovens § 11).

Mindretallet mener, at en saadan Deling, som ofte har været paa Tale i Tidens Løb og underliden har vundet en Del Tilslutning i Tinget, ikke er at anbefale, da den let bliver kostbarere end den nuværende Ordning og næppe er saa tilfredsstillende i andre Henseender.

III. Om Oprettelse af en Landskasse eller Lagtingskasse for Færøerne, underlagt Lagtingets Styrelse, som skal træde i Stedet for de forskellige nu bestaaende Kasser eller Fonds, hver med sit særlige Formaal, der bestyres af Tinget.

Lagtinget bestyrer Amtsrepartitionsfonden, økonomisk Fond, Amtsfattigkassen, Skydskassen m. v. med fuld Myndighed, og det indses ikke, at Tinget faar større Myndighed ved, at flere Kasser og Fonds lægges sammen i en Kasse, jfr. f. Eks. Lagtingstidende 1918B, Side 20—29. Naar der, saaledes som Tilfældet har været i de senere Aar, aarlig affattes Statusoversigt og Overslag for hver Kasse, vil man have tilstrækkelig Oversigt over Pengesagerne, og der vindes overhovedet intet i nogen Henseende ved en Sammenlægning. Derhos skal man fremhæve, at Oprettelsen af en Landskasse staar i nøje Forbindelse med Selvstyrepartiets Bestræbelser for at rokke den statsretslige og finansielle Forbindelse mellem Færøerne og den øvrige Del af Kongeriget. Mindretallet kan følgelig ikke støtte Bestræbelserne for Oprettelse af en Landskasse.

IV. Om at Amtmanden og Provsten ikke skal være selvskrevne Medlemmer af Lagtinget.

Dette Spørgsmaal har tidligere været fremme i Lagtinget, saaledes i 1880, 1881 og 1890, men længe uden Fremgang. I 1902 vedtog Tinget Forslag til flere Ændringer i Lagtingsloven; men man var enig om at udskyde det førnævnte Spørgsmaal, som ikke ansaas for paatrængende, jfr. Lagtingstidende for 1902, Side 18 forneden. Spørgsmaalet blev ikke fremmet, da Lagtinget i 1905 paany behandlede Sagen om Ændringer i Lagtingsloven og Lov Nr. 77 af 3. April 1906, der var Resultatet af Lagtingets Forhandlinger i 1905, indeholder ingen Bestemmelse om Ændring i Amtmandens eller Provstens Stilling i Tinget.

Derefter hvilede Spørgsmaalet indtil 1915, og det skal her fremhæves, at heller ikke Selvstyrepartiet, som var stiftet i 1906, nogensinde før Aaret 1915 har fremsat Forslag i Lagtinget herom. Man maa derfor være berettiget til at mene, at dette Parti ikke havde anset dette Spørgsmaal for paatræn-

gende, jfr. Lagtingstidende for 1902, Side 18 forneden.

I 1915 fremlagdes et af Amtmanden udarbejdet Forslag til Ændringer i Lagtingsloven, og Sambandspartiet underkastede ved dette Forslags Behandling Spørgsmaalet om Amtmanden og Provsten som selvskrevne Tingmedlemmer en indgaaende Overvejelse, jfr. Bilag 17 til Lagtingstidende for s. A. Lagtinget vedtog efter Forslag af Partiets Udvalgsmedlemmer en Udtalelse om, at Tinget var sindet at iværksætte en Ordning, hvorefter det kom til at bestaa af udelukkende folkevalgte Medlemmer, men krævede dette Spørgsmaal undergivet en nærmere Drøftelse samt, at den endelige Afgørelse først fandt Sted efter, at de nye Vælgere (Kvinder og mandligt Tyende), som foreslogs, havde haft Lejlighed til at give deres Mening om Sagen til Kende, jfr. samme Bilag, Side 16.

Tingets Selvstyreparti, der, som foran omtaldt, ikke tidligere havde vist denne Sag nogen Interesse, foreslog i 1915, at Reformen med Hensyn til Amtmanden og Provsten skulde gennemføres snarest muligt.

I 1916 behandlede Lagtinget Spørgsmaalet paany. Stillingen var uforandret, jfr. Lagtingstidende for samme Aar, Side 66—67 og Bilag 6.

I 1918, efter stedfundet Lagtingsvalg, hvorved bl. a. mandligt Tyende og Kvinder havde haft Lejlighed til at stemme, indfriede Sambandspartiet sit foran omtaldte Løfte fra 1915 ved at foreslaa, at Amtmanden og Provsten skulde udtræde af Lagtinget som selvstændige Medlemmer.

Selvstyrepartiet, der har reklameret stærkt med Spørgsmaalet i Pressen og paa offentlige Møder og havde søgt at tilegne sig en Sla priviligeret Stilling som Tilhænger af dette, indtog samme Stilling so Sambandspartiet, men vovede ikl til Trods for sammes vidtdrevn Reklame for Sagen, lige saa li som Sambandspartiet, at ta Skridtet fuldt ud ved ogsaa at fr fage Amtmanden hans vigti Funktion paa Tingets Vegne me lem de enkelte Tingsamlinger, saaledes at indføre fuldstændig kommunalt Selvstyre i Amtskom munen, jfr. Lagtingstidende f 1918, B, Side 62 (§ 15, 1. Stk. i Flertallets Forslag).

Selvstyrepartiet havde allerede 1916, antagelig belært af San bandspartiets Fremstilling af S gen i 1915, jfr. ovenfor, indrømme at der forelaa praktiske Vansk ligheder for at gennemføre ful stændigt kommunalt Selvstyre (jf Lagtingstidende 1916, Bilag 6, Si 4 forneden), og denne Indrømmel blev gentaget i 1918 af Selvstyr partiet, jfr. Tidende B for sam Aar, Side 58 forneden.

Nærværende Mindretal har nøj overvejet Spørgsmaalet om Indf relse af fuldstændigt kommuna Selvstyre i Amtskommunen og c klærer sig i Principet enigt om B reltigelsen af et saadant. Imidle tid ser man sig ikke i Stand til a anbefale Lagtinget at gennemføi Principet i Praksis for nærværen Tid, da den fornødne Ordnin hvorefter Amtmandens Funktio for Tinget mellem Tingsamlingern og Landfogdens Stilling som Reg skabsfører for Amtets Repartit omsfond maatte opheves, vil blive meget kostbar. Vi anser d ikke for paakrævet her at anstill Beregninger over, hvad Reforme vilde komme til at koste Amtskom munen, men skal henvise til, hva Partiets Udvalgsmedlemmer h

anført herom i 1915, jfr. Tidenden for s. A., Bilag 17, Side 4—6, og forøvrigt indskrænke os til at gøre opmærksom paa Amtskommunens forhaandenværende overordentlig slette økonomiske Stilling. Man skal derfor indskrænke sig til at foreslaa, at Reformen foreløbig begrænses paa den i Regeringens Udkast omhandlede Maade.

Efter den Stilling, som saavel Lagtinget som Regeringen har indtaget, skal Amtmanden vel udtræde af Lagtinget som selvskrevet Medlem, men dog bibeholde Retten til at møde i Tinget samt til i visse Henseender at handle paa Tingets Vegne mellem Tingsamlingerne. Imidlertid vil det være nødvendigt nærmere at bestemme, hvorledes Amtmandens Stilling til Lagtinget skal være, naar den paatænkte Forandring har fundet Sted. Amtmandens Funktion har ikke hidtil i Praksis indskrænket sig til at lede Forhandlingerne i Tinget, deltage i Afstemningerne og handle paa Tingets Vegne mellem Samlingerne. Amtmanden har i større eller mindre Omfang tillige taget Del i de mundtlige Forhandlinger, fremsat Forslag (derunder Ændringsforslag) og affattet Lovforslag m. m. til Forelæggelse for Tinget, samarbejdet med Tingets Udvalg saavel de almindelige som de staaende), m. m. — Det er vor Opfattelse, at denne sidste Del af Amtmandens Virksomhed ikke bør indskrænkes, og at det vil være til Gavn for Udviklingen her paa Øerne, at den fastholdes saaledes, at Amtmanden særlig ud fra sin juridiske Uddannelse, i det hele taget vejleder og bistaar Tinget. Det vil tillige være gavnligt, hvis Amtmanden søger at sætte sig i Kundskab om Regeringens Stilling til de forskellige foreliggende Sager saaledes, at han ogsaa i den Henseende kan yde Lagtinget Vejledning.

Iøvrigt henvises til Mindretallets Bemærkninger nedenfor under Punkt VI.

En Udtalelse fra Regeringen om forenanførte vil være ønskelig, og Mindretallet tillader sig at fremsætte Forslag i saa Henseende nedenfor under Punkt 2.

V. Om en ligelig Repræsentation i Lagtinget af de forskellige Anskuelser blandt Vælgerne (af de forskellige Valgkredse).

Allerede i 1880 foresloges det, at de enkelte Valgkredse skulde repræsenteres i Lagtinget efter Folketal. Dette Forslag blev gentaget i 1890, men uden Resultat. I 1899 og 1902 foresloges at forøge Repræsentationen for Suderø Syssels Valgkreds, og dette vedtoges endelig det sidstnævnte Aar. Efter Forhandling i Tinget i 1905 blev det ved Lov fastslaaet, at Suderøen skulde faa 2 Lagtingsmænd flere, og at Forholdstalsvalgmaaden skulde indføres ved Lagtingsvalg. Herved blev vel Tanken om en ligelig Repræsentation imødekommet, men Spørgsmaalet i sin Helhed blev ikke ordnet. Da Spørgsmaalet om Ændringer i Lagtingsloven paany blev rejst i 1915, kom ogsaa ovennævnte Spørgsmaal til Behandling. Man tillader sig med Hensyn hertil at henvise til Lagtingstidende for s. A., Bilag 17, Side 6—7 og 14—15. Sambandspartiets Repræsentanter i vedkommende Udvalg erklærede at være stemt for Tilvejebringelse af en retfærdig Valgordning, og der fremsattes Forslag herom, men intet af disse blev vedtaget. I 1918 rejste undertegnede Effersøe atter i Lagtinget Spørgsmaalet om en retfærdig Fordeling

af Lagtingsmandaterne, og Samhandspartiet fremsatte Forslag i den Retning, jfr. Lagtingstidende for s. A. Side 56—67, men Selvstyrepartiet, som havde Flertal i Tinget, vilde overhovedet ikke virke for nogen ny Valgordning, og Forslagene faldt, jfr. Tidenden Side 67.

Regeringen har nu fremsat dette Spørgsmaal i Lagtinget, idet den foreliggende Sag væsentlig omhandler dette.

Undertegnede Medlem af Mindretallet, Effersøe, kunde ønske Regeringens principale Lovudkast fremmet, da dette stemmer med den Stilling, som jeg har indtaget i Lagtinget i 1915 og 1918, og som jeg vedblivende fastholder som den rigtigste, men jeg vil dog paa Grund af Situationen i Tinget ikke fremsætte noget Forslag her, men skal begrænse mig til for Øjeblikket at arbejde for en saadan Forbedring i Valgordningen, som overhovedet kan tænkes opnaaelig. Selvstyrepartiet maa efter sin saavel tidligere som i Aar ved Sagens første Behandling udtalte Stilling antages at være en Modstander af Udkastets Bestemmelser om Valgordningen. Da Partiet tæller 11 af Tingets 22 Medlemmer, og det er mig bekendt, at flere af Samhandspartiets Medlemmer anser det for mest hensigtsmæssigt at tilvejebringe en forsvarlig Valgordning paa en anden Maade end den i Udkastet omhandlede, er jeg henvist til, hvis der overhovedet skal være Udsigt til at opnaa noget Fremskridt, at slutte mig til mine Partifæller.

Undertegnede Medlemmer af Mindretallet, Joen Poulsen og A. Samuelsen maa vel indrømme, at Valgordningen teorelisk set, vilde blive mest retfærdig efter det principale Udkast, men vi anser ikke dette for praktisk og maa tilraabe Tinget at stemme for den Ordning, der indeholdes i Regeringens subsidiære Udkast, med Bibeholdelse af den nuværende Kredsinddeling. Vi mener, at der herved vil opnaas et betydeligt Fremskridt, samt at Repræsentationen indenfor Lagtinget af de forskellige Auskuelser blandt Vælgerne vil blive saa god som praktisk muligt.

Mindretallet har i Henhold hertil paa Grundlag af Regeringens subsidiære Udkast sluttet sig sammen om et Lovforslag, som vil findes anført nedenfor.

VI. Om en bedre Fremgangsmaade ved Lagtingets Forhandlinger med Regeringen.

Ogsaa dette Spørgsmaal har været stærkt diskuteret i Tidens Løb, bl. a. i Lagtinget. Der har navnlig været gjort gældende:

1) At Lagtingets Indstillinger til Regeringen ikke ekspederes direkte og hurtigt nok.

2) At Lagtingets Indflydelse modvirkes ved Erklæringer til Regeringen fra Embedsmænd (Amtmanden m. fl.), uden at Lagtinget har Lejlighed til at udtale sig om disse Erklæringer.

3) At Amtmandens Erklæringer med Hensyn til saadanne Andragender fra Lagtinget til Regeringen, som ikke nyder Fremme fuldt ud efter Lagtingets Ønske, ikke bliver forelagte Tinget.

4) At Lagtinget ikke faar Svar fra Regeringen paa sine Indstillinger tilstrækkeligt hurtigt og tillige udtømmende nok.

Man tillader sig, næst at henvise til Udvalgsbetænkningen i Lagtingstidende for 1915, Bilag 17, Side 9—10, herom at bemærke:

Ad 1. Lagtinget har efter den nu-

gældende Ordning fuld Frihed til at ekspedere sine Indstillinger til Regeringen paa den Maade, som Tinget finder hensigtsmæssigst (altsaa efter Omstændighederne direkte).

Ad 2—4. Man tvivler ikke om, at Regeringen har den Anskuelse, at der under Forhandlingerne mellem den og Lagtinget bør anvendes fuld Aabenhed og derved bidrages til, at der kan bestaa et tillidsfuldt og i det hele taget godt Forhold mellem Regering og Tinget, samt at Regeringen vil sørge for, at der, saa snart som muligt, tilgaar Lagtinget Svar paa enhver Henvendelse til Regeringen, men vi anser det for hensigtsmæssigt, at Regeringen udtaler sig om dette Spørgsmaal, og vi stiller derfor under Punkt 2 Forslag herom.

Forslag af Mindretallet (Effersøe, Joen Poulsen og A. Samuelsen).

1. Lagtinget indstiller nedenanførte Forslag til Lov om Ændringer i Lagtingsloven til Regeringen til videre Fremme.
2. Lagtinget anmoder Regeringen om at fremsætte en almindelig Udtalelse angaaende:
   a) Beskaffenheden af Amtmandens Stilling til Lagtinget, efter at en Lov maatte være traadt i Kraft, hvorved der bl. a. bestemmes, at Amtmanden skal ophøre at være selvskrevet Medlem af Tinget.
   b) Regeringens Opfattelse med Hensyn til Fremgangsmaaden ved Behandling af Andragender fra Tinget til Regeringen.

Patursson vildi fyrst sela henda spurning fram fyri Effersøe: Verður nakað løglingsval fyrrenn næstu Ólavsøku? Tað kundi hava týdning fyri hansara støðu til sakina.

Effersøe: Det er hverken jeg eller Sambandspartiet, der afgør det Spørgsmaal, saa det ved jeg ikke. Men det er muligt, og vi kan jo altid være forberedt derpaa.

Patursson takkaði fyri svarið. — Tað var lkki at ivast í,at tá Effersøe, sum hevði tingast um hetta við lagsmann sin í ríkisráðinum, svaraði so, so var tað avgjørt, at tað fór at vera. Annars var heldur eingin atvold til at skunda so á við hesum tingmáli. Tí máttí ráða um, at málið var væl umhugsað, áðrenn tað fór frá tingi. Sum tað nú fyrilá, hevði tað ikki fingið rætta umrøðu í nevndini; tað var givið, at málið máttí koma aftur í nevndina, so limurnir kundu hugsa um tað.

Tað, sum her er komið fram frá minnilutanum tekur harðliga til máls. Nú er hent tað flokkana millum í teirri farnu vikuni, at vit ístaðinfyri altíð at standa og berjast hava funnið nakað, vit kunnu vera samdir um. Í okkara fíggjarligu viðurskiftum eru vit nú meira samdir enn áður. Tað var útfalað um dagirnar frá sambandssiðu, at „Enighed gør sterk", og tað vil eg taka sum álvara sagt. Um vit kundu staðið nøkulunda samdir um okkara fíggjarmál, so hava vit alt Føroyafólk aftanfyri okkum og allir vilja verða glaðir við, at hetta verður loyst. Vit hava tikið við hondini, leir rættu fram, men er tað álvara teirra at arbeiða í senju um hetta neyðsynjarmál, so átti ikki at verið blakaðir inn slíkir brandar, sum bara kunnu spilla. Her er tað gjørt, so tað munar. Teir seta okkara ætlan so fram, sum tað

einasta, vit vilja er at bróta ta donsku grundlógina — hetta er jú bara fyri at vekja klandur og illtanka. Álit teirra byrjar við, at vit vilja gera „Indgreb i Kongens og Rigsdagens Lovgivningsmyndighed" — slíkt er jú einans agitasjón, sett upp til at ræða fólk við: sjálvstýrismenn herja á kong! Tá vit halda tað vera hentari at lagt allar løgtingskassarnar saman í ein, verður tað sett upp sum eitt lið í „Selvstyrepartiets Bestræbelser for at rokke den statsretslige og finansielle Forbindelse mellem Færøerne og den øvrige Del af Kongeriget"! Hvussu svarar hetta til tey vøkru orð og tilbóð um semju frá minni lutanum? Fyri enn meir at spilla hesar menn út, sum hann nýliga hevur bjóðað hondslag, kemur so Effersøe aftur og brigdar okkum, hvussu vit hava borið okkkum at í fíggjarmálum, á somu tíð sum vit tingast við peningastøðurnar her um lán, smæðist hann ikki við at vísa teimum á, hvat hann heldur um løgtingsins „overordentlig slette økonomiske Stilling"; hetta fellur so ógviliga vel saman við eina grein, sum hegani er send til eitt danskt høgrablað. Ein má vel spyrja, um nakað álvara hevur verið í teirra tosi um samarbeiði, tá ein sær, hvussu her verður undirgrivið alt starv fyri at fáa okkara fíggjarviðurskifti í betri lag. Skulu tær vónir um semju, ið hava verið, ikki verða spillar, so vil eg biðja nógv um at støgga við hesum trætnmáli til tess vit siggja úrslitið av fíggjarmálinum.

Rasmussen vildi triva nakað í tað, sum Effersøe segði um sjálvstýrisflokksins støðu til grundlógina.

Í grundlógini er innført tað høvuðsprincip, at *fólkið* skal hava síðsta orðið at siga, at yvir 45 % av veljaratalinum skal játta grundlógina. Vit sum halda uppá, at Føroyar er eitt serstakt land geografisk sað og Føroyingar ein serstøk tjóð nationalt sað, mugu jú konsekvent halda uppá, at av Føroya veljarum má eisini yvir 45 % greiða atkvøðu *fyri* grundlógini, um hon rættvíst fólkarættsliga sað skal galda.

Ikki soleiðis, at sjálvstýrisflokkurin hevur nakað ímóti teim princippum, sum liggja til grunda fyri grundlógini ella ímóti, hvussu tey eru útført í teim einstøku paragraffum; men vit eru ímóti, tá sambandsmenn og Danir vilja nýta grundlógina til at leggja ívegin fyri at vit í Føroyum kunnu koma fram at tí fólkafrælsi, sum sjálv grundlógarandin tilsigur: at fólkið ikki einans fær almennan valrætt, so at tær ymissu politisku rørslur, sum í fólkinum eru, kunnu koma til orða á tingi, men eisini vissu fyri, at tað, sum fólksins valdu menn samtykja, í royndum skal koma í verk.

Effersøe helt ikki, tað nýttist at halda langt tjak, so nógv sum tosað var um hesa sak.

Det er vel ikke Meningen, at vi af Hensyn til den finansielle Situation skal opgive vort Standpunkt til andre belydningsfulde Sager. Det kan ikke med Rette siges, at vort Standpunkt er anlagt paa Agitation; Hr. Patursson burde i saa Henseende gribe i sin egen Barm. Vi har her i Tinget gennem Tiderne ikke kunnet faa Fred for „álop" af partipolitisk Art. Naar vi var kommet til en Afgørelse, saa fik vi næste Aar de samme Spørgsmaal kastet ind; det har kun avlet Strid og Kævl. Nu kaster Modpartiet over Bord alt, hvad det har agiteret med gennem Aarene, Provstens og Amt-

andens Fjernelse fra Tinget osv. overlader det hele til os. Det er ke nødvendigt for Flertallet at ifte Standpunkt for i Samdræg-ghed at arbejde sammen med os aa at gøre Lagtingsloven bedre aa de enkelte Punkter, hvor vi an enes. Men at vor Uenighed her kal have nogen Indflydelse paa orhandlingerne om rent økonomi-ke Spørgsmaal, kan jeg ikke for-aa. Naar Lagtinget med fornøden ft vil optræde enigt i det Spørgs-aal, skal der ikke være noget i ejen fra vor Side.

Hr. Patursson er misfornøjet med rskellige Ytringer i vor Belænk-ng, men det har han ingen Grund il. Det er ingenlunde nogen slet andling at ønske Grundloven æn-ret, det kan efter Omstændighe-erne være meget fortjenstfuldt. g Grundloven maa ændres, hvis lertallets Standpunkt skal gen-emføres. Selv om Partiet har oretaget adskillige Tilbagetog i sit rogram siden 1915, saa medfører let fra 1918, at der maa gøres Ind-krænkninger i Kongens og Rigs-lagens Rettigheder. Ja, hvis særli e Love skal gøres gældende for ærøerne, hvad der kan være nød-endigt, saa vil det indskrænke Kongens og Rigsdagens Ret. Lad os aa ikke tale mere om det.

Jeg vil fastslaa, at Færinger gen-em Tiderne har anerkendt Grund-oven. Skulde d'Hrr. ønske Folke-stemning herom, saa er der intet Vejen fra vor Side, men selvfølge-lig ikke paa den Maade, at der der-ed foretages nogen Ændring i Grundloven. Den sidste Folkeaf-stemning gjaldt ikke selve Grundlo-ven, men Forandringer i den.

Hvad angaar Spørgsmaalet om Amtskommunens slette Stilling, saa er det ikke Sambøndsparties Opgave at skjule for Vælgerne den virkelige Stilling. Jeg mener, den er slet, men ikke fortvivlet. Hvis vi herefter leder Forvaltningen efter sunde, fornuftige Principer, saa vil det lykkes atter at rejse os; det beror paa Vælgerne, om de vil føre os ind i bedre Forhold. Men vi fralægger os Ansvaret for, at vi er komne i den Situation.

Mortensen ivaðist ikki í, at teir spurningar, sum sjálvstýrismanna-uppskotið 1918 setti fram, vel kundi gjøgnumførsl innanfyri grundlógina. Tað gekk út uppá, at eingin lóg viðvikjandi okkara serstøku viðurskiftum mátti gerast galdandi utan at verða lagd fyri løgtingið.

Tá Effersøe segði, at tað var í stríð við grundlógina, so fyrilá einki frá ríkisstýrinum, sum gav sambandsmonnum rætt í hesum. Sjálvstýrismanna meining var, at ríkisstýrið gjøgnum ríksdagin kundi yvirdraga til løgtingið viss umdømur av sínari myndugheit. Hr. Effersøe er her í stríð við hin vælkenda danska professarin í statsrætti *Matzen*, sum nettupp vísir á, at lógin av 1872 gav tí íslenska altinginum lóggavuvald, tó íslendingar tá stóðu undir teirri donsku grundlógini; hetta lóggavuvald var ikki í stríð við grundlógina.

Effersøe var eingin „autoritetur" í hasum spursmálinum, men hann hevði sína meining. Tað hevði verið góðar stundir at tingast um sakina, nú vóru meiri enn 14 dagar síðan minnitals-uppskotið kom fram.

Patursson vísti á, at uppskotið var turt og hevði eingi bein, men so kom álitið fra minnilutinum, og har vóru allir brandar í. Tað kendi hann ikki fyrrenn í morgum,

og tað hevði ongatíð verið fyri í nevndarmøti.

A. Samuelsen helt, at skuldi løgtinglógin broytast, sum R. Rasmussen vildi hava hana, so mátti tað hava sín týdning at fáa ein rættvísan skipan frammanundan, hvareftir tey ymissu anskuilsir kundu koma til orða. Hann kundi væl teinkja sær tann dag, tá fjøldin av Føroyafólki og løglingið kravdu tað, sum sjálvstýrismenn krevja nú, men fyrst mátti valgordningin skipast um. — Grundlógins berandi andi var at binda saman, men Rasm. Rasmussen vildi skilja sundir. — Patursson hevði rætt í tí, at partiinni í seinastu viku vóru við at finna hvønnannan í peningamálinum, men talarin dugdi ikki at siggja at benda sakin kundu skilja tey í tí sakini. Sambandsmenn vóru altíð fordragiligir, tá tað var ein sak, teir kundu einast um, teir høvdu ikki tikið Paturssoni tað illa upp, at hann kom fram við 10—12 klandringssøkum. Tað, teir ynskti gjøgnumført var ikki klandursnummir, tað var nakað, sum sjálvstýrismenn søgdu seg at dáma væl. Hann vildi ikki hopa, at løgtingslógin skuldi føra til ósemju í hinum spursmálinum. Men tað kundi vera, at hetta var eitt vælkomið páskot hjá hr. Patursson til at loypa frá tí nú.

Ein grundin til at standa í felag og gera nakað kraftigt har er jú tann, at okkara peningastandur ikki er góður. Tann framstillingur, sum er givin av honum í „Nationaltidende" man neyvan skyldast nøkrum sambandsmanni; einasta fasta forbindilsi her á landi við tað blaðið, sum vit vita um, er ein nógv kendur sjálvstýrinaður; hann segði seg ið, hvussu er at vera brævskrivari til „Nationalt." undir kongavitjuni. Rímiligt er tað tann sami sum hevur sent ta framstilling, her er talan um, og tað er illa vorðið av honum. Patursson eigur at taka í nakkan á manninum — um hann troystar sær.

Fyrsta treytin fyri at fáa valg eftir hesi nýggju lógini er tann, at vit fáa hana igjøgnum. Patursson kundi spurt seg sjálvan, um hann væntar uppskotið samtykt her, og hvussu skjótt tað kann gjøgnumførast á ríksdaginum fyri at verða sett í kraft til 1. januar. Tá hann hugsar um, hvussu ómetaliga vanskiligt tað fer at verða at fáa lógina igjøgnum áðrenn jólaferiuna, so kann hann siga sær sjálvum rest. So skjótt gongur tað ikki.

Mortensen fók til professor Matsens fortolkning av statsrættinum. Tað hevði eg ikki væntað, at ein, sum hevur hildið til hjá Høruppararnum, fór at taka til tann mannin, men hann veit sær væl ongan betri. Hetta er sera interessant, at professor *Matsen* verður brúktur til at sláa sambandsmenn við frá radikalari síðu.

Patursson vísti á, at tað var ikki beint, tá Effersøe segði, at Zahle slættis ikki vildi taka við sjálvstýrisuppskotinum í 1919. Zahle bjóðaði sær til at tingast um hesar spurningar við løgtingið; Rytter vil eisini „tingast", men tað er nakað annað við honum. Zahle hevði onga avgjørda politiska støðu í hesum máli, men tað hevur Rytter; hann hevur sett sítt „program" fram fyri landstings-kommissiónini, og tað ljóðar so:

1) Grundloven *skal* gælde for Færøerne, som sender sine Repræsentanter til Rigsdagen. Regering og Rigsdag er Øernes lovgivende Faktorer, *Lagtinget derimod abso-*

lut ikke, end ikke for de specielle færøske LovesVedkommende. Amtmanden skal være Regeringens Repræsentant paa Øerne.

2) *Dansk skal være Undervisningssproget* for de ældre Børn, og det *skal* overholdes i Skolerne.

3) Ordningen af det finansielle og andre Forhold kan fastsættes ved Forhandling og i stor Udstrækning ordnes efter Lagtingets Indstilling, men der skal tages klart Standpunkt, saa at Selvstyrepartiet ikke kan agitere med, at Færøerne kan og skal klare sig selv økonomisk og dog alligevel søge om alle mulige Bevillinger fra Statskassen og faa dem.

Og hesum manni bjóðar Effersøe okkum at tingast við! Hann máttí ikki kunna hugsa sær slíkt.

Tað er Effersøe sjálvur, sum hevur tikið hesar spurningar fram, tað er hann, sum hevur blakað allar teir nógvu brandar út, ikki einans í ti, hann nú hevur skrivað, men í ti, hann vísir á, sum liggur frammanundan, og sum hann ger til sítt. Hann vísir til teirra nevndaruppskot frá 1906, sum tekur so hart til orða sum nøkur øsingargrein í sambandsblaðnum.

Hetta er jú bara til at mynta eld í koluna og draga tankarnar burt frá ti, vit vilja: at gera sum lagaligast og hentast er fyri Løgtingið og Føroya fólk. Hetta loypur Effersøe út í anskrømiligt agitatorisk ljóð um alt landið. Hann vísur á, hvat teir hava sagt í 1915, at vit vilja hava „en finansiel Akkord mellem Færøerne og Staten", vilja „rokke ved Færøernes statsretslige Forbindelse med det øvrige Danmark" o. s. fr.

Hann skuldi helst tagt við, at vit ikki „behandla" spørsmál, „som staar i Forbindelse med denneSag". Tað er eina og aleina hann, sum hevur lopið á ídag. Ferð eftir ferð sigur hann her í áliti sínum; at tað, vit vilja, er at „gøre *Indgreb* i Grundloven o. s. fr. Tað er jú bara til at oyðileggja sakina at seta slíkt fram. Hr. Effersøe veit væl, at grundlógin er ikki øll í gyldi her, og hvat skuldi verið til hindur fyri, at ríksdagurin gav sín part av lóggávuvaldinum frá sær?

Effersøe endaði røðu sína við einum upprópi til veljararnar: „Hvis vi herefter leder Forvaltningen efter sunde, fornuftige Principper, saa vil det lykkes atter at rejse os; det beror paa Vælgerne" osfr. Hetta stendur beinleiðis í sambandi við tíðindabrøvini í donskum bløðum. Andr. Sámalsson skjeyt upp, at tey vóru skrivaðn av sjálvstýrismanni; nei, hann veit tvaleysi betur. „Aalborg Amtstid." er eitt blaðið, og tað hevur eingin sjálvstýrismaður samband við; eg havi sjálvur í síni tíð yuskt at fáa eina litla frágreiðu har, men fekk korta nei. Har stendur 19. í h. m.:

Sambandspartiets Mænd har stadig krævet og kræver fremdeles Sparsommelighed. Men Selvstyrepartiet tilsidesætter ganske dette Krav, og Partiets Blad „Tingakrossur" haaner efter alle Kunstens Regler de sparsommelige Sambandsmænd.

Og dog synes Situationen meget alvorlig. Amtmanden har nemlig — efter hvad Sambandsbladet „Dimmalætting" oplyser — afgivet en Erklæring til Lagtinget om, „at alle Kasser er tomme, at der henligger en Mængde ubetalte Regninger, og at der ikke kan skaffes Penge til at betale disse med!"

Med Føje siger „Dimmalætting", at „ned med Udgifterne" er den eneste Udvej," og at det maa „være Løs-

enet for alle de Færinger, der ønker deres Lagting bevaret og som nsker at bidrage til det færøske olks gode Udvikling". Men saa ænge Selvstyremændene sidder til øjbords i Lagtinget bliver det sikert et Raab i Ørkenen.

Ja, hetta er ikki at flenna at: at lmaðurin í Føroynum kunnger líkt út í onnur lond. Hvat hevði erið av einum ansvarligum guvernøri í Onglandi ella aðrastaðni, sum ar sovorið út um tað land, hann ar settur at stýra — mundi hann erið sitandi ein einasta dag ongur í embætinum? Men soleiðis r sambandsmanna politikkur: fyri t dálka mótstøðumenn og skremja eljararnar oyðileggja tit við køldm blóði okkara fíggjarligu støðu, oma løgtinginum í ringt orð og ndirgrava okkara kredit. Tað er itt forferdiligt ansvar, ið liggur á ykkara kroppt. —

Aftaná ta teir, sum grundarlag yri uppskoti sínum hava brikslað kkum at tað, vit vilja er „statsretsg og finansiel adskillelse", at vit ava oyðliagt landið økonomisk . s. fr., skjóta teir upp, at Løgtingið kal biðja regeringina um at siga kkum, hvussu amtmansins støða kal vera, tá hann er farin út av ingi, og hvat hon heldur um Fremgangsmaaden ved Behandng af Andragender fra Tinget til egeringen". Hetta vilja teir hava kkum at stemma fyri, hetta skuln 't yvirlata til Rytter at avgera! in verri „falliterklering" av Føroya løgtingið er ikki sædd. Vit kuln ikki siggja hetta aftur fyrrnn tað er blivið til lóg, justitsminitarin skal avgera tað heila, sjálvlm amtmaðurin — hvat væntuligt — fær 10 ferðir størri ræt enn á!

Eg vil vóna, at vit kunna koma burt frá hesum ið hvussu er. Sum teir siga frá, kann einki val vænt asl at verða í vetur, so hevur tað heldur onga skund at koyra lógina igjøgnum ár.

Debess vildi grunda sína støðu. Tað var væl so, at sinnt í hesum uppskoti nerti við tey yuski, sum framsett vóru av sjálvstýrismonnum í 1918, men tá var høviðsmálið lóggávuvald fyri løgtingið. Tá sambandsmenn í nevndini ikki vildu ganga við til tað, so hevði tað lítlan týdning í royndum, um teir vildu fremja hitt. Teir vildu siga, at hetta var rætti vegurin, fyrst at umskipa valgmátan, men tá ein hugsaði um, hvør ið ræði hevði í Danmark nú, so var ein brátt klárur yvir, at lóggávuvald fekkst ikki undir hesum stýri. Og tá ikki tað kundi náast at tí, sum størstan týdning hevði fyri Føroyar, so legði hann ikki í at stemma fyri hesum lóguppskotið.

A. Samuelsen brikslaði Patursson, at hann elvdi óneyðugt klandur við sínum upplesturi úr donskum bløðum, men tað var sjálvsagt bara fyri at kunna renna frá í finansspurmálinum. Tað var harmiligt, at so skuldi vera, tí um tingmenn har stóðu saman, so fekk løgtingið týdning. Hvat hevði „Nationaltidende", „Aalb. Amtstid.", „Dimma" ella „Tingkr." við løgtingslógina at gera? Ikki annað enn at skaffa stoff til at leypa frá í eini vissari sak.

Um tað í álvara var meiningin at bitt danska lóggávuvaldið eina ferð skuldi verða stillað yvir fyri einum kravi frá Føroyafólkið um lóggávuvald, so málti tað ikki kunna sigast, at tað kravið kom frá einum órættferðuga samansettum løgtingi.

Winther helt, at tað yvirhøvur hevði lætt nógv um arbeiðið í tinginum, um ikki menn í tíð og ótíð drógu spurningar fram, sum ikki hoyrdu undir sakinar. Tað var forkastiligt, at her var drigin spurningum um okkara peningastand inn undir hetta mál. Lat okkum taka nakrar dagar til at fáa teir spurningarnar útløsandi umrøddar, men ikki draga teir innundar hvørja sak. Høvdu sambandsmenn ikki farið so óstoesliga fram í teirra betonkningi, so kundu vit óivað einst við teir um eina likaliga representatión. Nú er allur teirra betonkningur bygdur sum eitt álop, bara til at elva klandur.

R. Rasmussen visti á, at tað als ikki hevði verið so, sum Andr. Sámalsson helt, at londini fyrst høvdu haft teirra valskipan — formin — fullfiggjaðan, áðrenn tey fingu frian forfatning. „Parlamentarisman" hevði livað væl fyri utan almennan valrætt. Hon týddi bara, at teirra orð, sum sótu á tingi, høvdu vekt.

Vegna tess, at tað í hesa sak er drigið nakað nýtt inn, hava eg enn eina ferð biðið um orðið. Tað nýggja sum framkomið er, er í strangasta forstand ikki innihildið í sakini; men vegna tann týðning, og ta umfatan hesa sak hevur kann tað væl forsvarast at draga økonomiskar spurningar inn í diskussiónina. Sjálvandi er tað óforsvarligt og óhóskandi, sum stendur í donskum bløðini um okkara økoniniska støðu um tómar kassar og tilikt. Vit her í Føroyum vita, at løgtingsins kassar ikki ráða yvir tilstrekkjuligum peningi,og tilikt man vera tilfelli manga staðni í verøldini. Men hvørjar eru grundirnar her, siga hesi somu donsku blød nakað um tað?- Nej, tey gera ikki, og tó er grundin her høvuðssagin. At hin almenni kassi í einum landi manglar pening, sigir í og fyri seg einki um hin økonomiska standin í landinum. Tað kemur alt ann uppá, hvussu hart skattaevnini eru útnýtt frammanundan. Í Føroyum eru skattaevnini ikki útnýtt í nakran máta, jð nærkar seg til, hvussu tey eru útnýtt í Danmark. Her hava skattaborgarar, sum ikki eiga jørð, hvussu rikir teir eru, tá teir bert ikki drekka ovillani, ongan skatt uttan kommunuskatt, og tað er kunnugt, at kommunuskatturin í Føroyum er lægri pr. skattaborgara enn í Danmark. Løgtingið hevur sína fremstu inniøkn gjøgnum kommununar; men sum okkara øldaða skattaskipan er, kunna vit ikki rætivisuliga fáa skattapeningin inn í tilstrekkjuligari mongd.

Nú hava sjálvstýrismenn síðani 1918 barst fyri at umskipa okkara skattaviðurskiftir, so at vit fingu tilstrekkjuligan pening inn. Her hevur ikki verið peningatrot í Føroyum síðan 1918, men vit hava bert ikki sloppið framat teimum, og tað hevur sambandspartiið og regeringen sýtt fyri, tí er tað órætt, at tu nú frá sonn síðu verður brigda okkum, at vit ongar pengar hava.

A. Samuelsen helt ikki, at her vóru nakrir pengar til. Annars hevði Rasm. Rasmussen haft leyligheit til at økja løgtingsins inntøkur 4—5 ferðir, hann var sloppin at plukka Føroyafólk fyri skatt, so tey nú máttu lata ein 5-krónuseðil fyri hvørja krónu, sambandsmenn fyrr tóku frá teimum. Tíverri høvdu teir ikki verið menlir at taka føturnar undan honum, men tað skuldu teir gera so skjótt, sum teir kundu.

Rasmussen kundi prógva, at her var peningur til: Tað var komið

út, at Føroya banki í púra netto inntøku seinasta ár hevði haft 250,000 kr. Eftirsum tilikir bankar vóru skattaðir aðrastaðir ákti hesin út við 100,000 kr. í skatti. Men tingið slapp bara ikki framat Føroya Banka við líknlingini til amtsfoudina.

A. Samuelsen spurdi, hví Havnamenn ikki høvdu lagt so nógvan skatt á Bankan; á bygd løgdu kommunustýrini helvtuna av øllum skattinum á nakrar neyðars hvalastøðir.

Rasmussen var borgari í Havn, hann hevði menn í líkningskommissiónini, hann átti at haft talað at hesum óskili. Hví var tað ongatið nevnt í „Tingkr." ella „F F", at Bankin skovlaði pengar inn og ongan skatt betalti. Hví hevði R. Rasmussen ikki sett sítt navn undir eina slíka pátaln í tí blað, har hann var ein so kraftigur meðarbeiðari? Tordi hann ikki at renna høvdið ímóti?

Paturssen ætlaði ikki at leypa frá í skattamálinum; tá hann hevði tíkið til orða, so var tað tí at Effersøe var lopin á. Hetta er ein merkiligur maður: harmast yvir, at *vil* leypa á, best sum hann hevur staðið og bukað nevan í andlitið á okkum. Var hann frankomin eins sakliga og vit, so hevði eg ikki grett um hetta.

Talarin visti einki um, at Føroyingar høvdu kravt hesa valskipun, sum sambandsmenn nú bóru fram. Hetta var nakað, teir høvdu funnið uppá sjálvir, nú teir vóru minnital á tingi. Meðan teir vóru fleirtal, orðaðu teir ikki um tað. Rímiligast mátti tað tí verið, um hesin spurningur var lagdur fram fyri fólkið. Tað var lítið hóskandi við sambandsprogrammið: Niður við útgiftunum! at seta 2—3 løgtingsmenn aftrat og taka amtmannin burt. Í 1915 óttaðist Effersøe fyri teimum stóru útreiðslum, sum koma at verða til ein valdan formann. Tá fráráddi hann tað bestemt vegna „teim ringu tíðum". Nú, ið skrivast skal á allar hurðar um at „spara", nú mátti tað illa borið til at fáa sær bæði ein tingmann aftrat, formann og „sekretér" til at løna. Hvussu Suðurstreymoyingar kunnu verða fornoyddir við, at Eystringar, ið standa teim nakað javnsiðis í fólkatali, fáa 5 tingmenn og teir ikki meir enn 4, er ikki gott at vita. Av røttum áttu Havnar býur at haft sínar 4 tingmenn og ítanbýggja sóknini ið hvussu er 1. Havnin verður alt við og við at vaksa í komandi tíð, og eg haldi, tað er eitt fólkakrav frá Havnini at bera hetta fram. *Tað* hevði verið ein rettvís broytan. At gera lógbroyting og loysa løgtingið upp bara tí at sambandsflokkurin eigur o. u. 1000 Eystringar til avlops, átti ikki at borið til.

Tað er als ikki satt, sum sagt er, at okkara figgjarligu viðurskifti eru ring. Vit vita, at Føroya borgarar eiga nógso vael av peningi, og hvat okkara almennu viðurskiftum viðvíkur, so er væl skatturin hækkaður einar 4—5 ferðir, men tað er jú ikki annað enn ein fylgja av tí, at peningavirðið er minkað. Tað er javnt um alla verøldina. Vit eru betur staddur her enn í øllum okkara grannalondum. Tí er tað óforsvarligt at blaka slíkt út, sum sambandsmenn hava gjørt; sjálvtum amtmaðurin hevur sagt nakað her á tingi, so er tað eingin grund til at breiða tað út í hina útlendsku pressuna. Hetta er illa gjørt.

Eg vil biðja um, at her ikki verður stemmað um lóguppskotið fyrrenn við 3. viðgerð.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Tirsdag 13. september.

Frágreiða djóralæknans.

(2. viðgerð).

Winther greiddi frá sakini. Djóralæknin skal eftir freytum geva árliga frágreiðu. Tær hava ikki verið nóg umfatandi. Henda seinasta er mest um eitt klandur millum hann og amtið. Ifjør bað hann um meiri løn; hetta varð ikki játtað, og tað ger minni, tí hann hevur í seinasta árinum haft golt og væl 8000 kr. í inntøku. Hetta má sigast at vera hampulig løn og ónýtt er at fara hægri, tí hann er enn ungur maður, so hann kann saktans arbeiða sig upp. Lønin er forsvarlig. Í „instruksinum" stendur at hann skal fáa ferðapening eftir rokning, og um hetta hevur staðið stríð millum amt og læknu. Hann hevur 5 kr. í dagpeningi, tá hann ferðast; tað má roknast fyri kostin. Løgtingið setti 1000 kr. til hetta endamál. Nú hevur hann brúkt 2500 kr. og tó gjørt færri umreisur enn tilætlað var, so skuldi hann hava ferðast eftir „instruksinum", komu útreiðslurnar upp í 3—4000 kr. Hann má hava ferðast ovdýrt.

At stríð hevur staðið millum amt og læknu er ikki so løgið, tí amtmaðurin vísti, hvat tingið hevði tilskilað av peningi. Nevndin hevur samráðst við djóralæknan um hetta mál og heldur, at her skal setast ein ávís peningasumma. Læknin hevur skotið upp 2400 kr., meðan nevndin vil halda, at hann skal hava 1500 kr. fyri ferðapening, men „instruksin" má broytast.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Vegur í Vestmanna,

3. viðgerð.

Konoy greiddi frá sakini. Vestmenningar hava lagt ein veg uppi í bønum, og nú ætla teir at leggja ein annan niðri við sjógvin. Forstandarskapið er samsint um at leggja hann eftir planinum. Ein jarðacigarin — Ólavur á Heygum — vil hava vegin nærri Heyganesi enn ásett er. Og tað ásetta virði: 75 oyr fyri kvadratmetur heldur hann vera ovlitið. At vegurin skákar niðan frá Heyganesið er vegna sleipustøðina, sum ætlast at verða víðkað. Nevndin mælur til at samtyktin hjá forstandarskapinum verður fylgd, so at har kann setast samband millum Heyganes og henda tilætlaða vegin.

Paturssen helt, at hesin spurningur var ikki nóg greidliga framsettur til, at tingið kundi avgera hann so alt fyri eitt. Nevndin alli kannska beinast at verið í Vestmanna og hugt at. Tað var heldur ókent, at ein vegur so skuldi skáka av fyri eini tilætlaði útbygging av eini sleipustøð.

A. Samuelsen spurdi, um hetta var privatogn ella statsins. Var tað statsins, so kundi spursmálið verið avgjørt av góðsbestýrilsinum.

Konoy vísti á, at upplýsningar truti ikki, Ólavur á Heygum hevði skrivað nógv, og forstanderskapið eisini. Hjá amtsingeniørinum hevði nevndin eisini verið, men tíverri ikki í Vestmanna, sum ætlað var. At sleipustøðin kann byggjast størri hevur ivaleyst stóran týðning fyri Vestmanna.

Guttesen vildi siga Paturssoni

tað, at skipustøðan hevði so stóran týdning fyri Vestmanna, at sjálvt um hetta var privat ogn, so var tað óforsvarligt at forða størri vegbygging. Prísætlan var áseit av sýslumanninum. Patursson sýntist at vísa forstanderskapinum lítla tiltrúgv, men her fór hann skeivur, tí tað hevði umhugsað henda spurningin leingi. Vurderingin var áseit eftir núverandi virði av einum óðals- og einum kongsbónda.

Patursson helt, at eftir frágreiðing Guttesens var hann ikki í iva um at geva sakini viðmæli. Bara hann kundi vera ivaleysur um at snigvegurin var nýlandi sum koyrivegur, so var alt í lagi eftir hansara áskoðan. Men hann mátti halda fast um tað, at jørð kundi ikki verða tikin frá kongsbóndrum ókeypis til vegabygging.

A. Samuelsen vísti á, at staturin kundi geva 3 partar, meðan bóndin kundi lata sín eina part.

Patursson: Staturin hevur ongan rætt til at taka 3 partar av festinum.

A. Samuelsen: Bóndin hevur bara krav uppá 4 %, einki tiug annað.

Patursson: Staturin hevur ikki logvi til at lata nakað burtur av festinum, utan bóndin fær fult endurgjald.

(Nevndaruppskotið var samtykt.)

Frágreiða verunevndarinnar.

2. viðgerð.

Mortensen greiddi frá nevndarálitinum:

Tað sæst, at nógvar vørur ern seldar, at millumtinganevndin hevur haft til umhugsan ymiskar spurningar t. d. viðvíkjandi „Smiril", vegasakini og prísinum á stórhvalalvøsti. Roknskapið sýnir, at status pr. 1. aug. h. á var hesin:

Kontant	kr.	951	94
Vørur	„	185677	75
Debitorar	„	678056	53
	kr.	884686	22
Kreditorar	kr.	419149	57
Vinningur	„	445536	65
	kr.	884686	22

Høvuðskreditorin er statskassin, ið hevði tilgóðar kr. 382999.21.

Millum debitorarnir er Smiril við ca. 100,000 kr. At handilsskuldin er yvir ½ millión, er meiri enn hon átti at verið, men ársakin er lanu, at teir, ið staðið hava fyri kontórinum í tinganesi, hava givið ymiskum monnum ovstóran kredit, og at pengaviðurskiftini hava verið ring. Tíbetur tykjast viðurskiftini at batna, og nevndin má tí mæla til, at skuldin verður innkasserað í komandi rokuskapsárið, soleiðis at alt so vitt gjørligt er betalt áðrenn næstu Ólavsøku.

Nevndin heldir, at tað nú má kunna skipast so, at alt arbeiðið, sum eftir er at gera við vørumhandilin í Tinganesi, verður gjørt av nevndini ella sukførara, uttan at tað nýtist at hava annað lønað fólk til tess.

Tað mesta av hinum óseldu vør-

um er krút fyri 10,000 kr. og segldúkur fyri 170,000 kr. Hetta má tingið sum skótast royna at fáa selt ella býtt sundur.

Til at skipa fyri komandi árið mælir nevndin til at seta millumtinganevnd.

Uppskot.

1) Tingið velur eina 5-mannanevnd til millum tingsetunar saman við amtmanninum at skipa fyri sølu av leimum vørum, ið tingið enn hevur liggjandi óseldar, og at ænsa eftir, at skuldin til tingsins vøruhandil skjótast verður goldin.

2) Tað verður álagt millumtinganevndini so skjótt sum gjørligt at fáa enda alt arbeiðið, sum kontórið í Tinganesi hegartil hevur haft.

Effersøe hevði einki at finnast at uppskotinum. Í 1918 stóð vælt til við amtshanlinum, men nú sá heldur illa út. Teir høvdu ikki borið seg vel at úti í Tinganesi, teir høvdu givið ovstóran kredit, og hetta hevði nevndin ansvarið fyri. Har var borgað út til fólk, ið ikki vórn „sikkur", og eisini var ovseint uppgjørt. Heldur ikki við segldúkinum var rætt atborið. Skuldu nú løgtingið tvinga keypmennirnar til at taka hann?

Winther hevði ongatið væntað frægari úrslit. Eingin visti, at tíðurnar skuldu verða so ringar fyri keypmennirnar, og tí var kreditturin blivin so stórur. Segldúkin máttu teir taka, har var einki við at gera. Hann helt tað verða hentast at taka fær stórn inntøkurnar frá hvalastøðunum; so máttu Føroyingar heldur umvera tvøstið. Vit høvdu livað útan lað í krígstíðum.

Dahl helt, at nevndin kundi ikki tvinga keypmennirnar til at keypa segldúkin, sum innførdur var, aftaná at handilin var givin uppat. „Avviklingurin" var ovlágur og skuldin ovstór, tí hon var komi í góðum líðum.

Mortensen segði frá, at amtmaðurin hevði ásett prísin á tvøsti Hann hevði hildið tað hava týðning, og tað var rætt. Sjálvsagt var skuldin ovstór, men tað mesta fór at koma inn.

Pálursson minti á, at tann óskikkurin við at geva leysan kredit kom í 1914, tá Rytter rádd fyri borgum. Síðan hevði ikki borið til at taka hann av aftur.

A. Samuelsen ætlaði sær a halda ein lítlan fyrilestur u hvalatvøst, men tá hin formaðuri sum átti at vera, ikki var tilstaðar vildi hann bara siga, at vit áttu ikki at lata sonógv fyri stórhvalakjøtið. Vildu hvalaveiðumennirni ikki lata tvøst sogott sum fyr einki, so máttu teir galda høga skatt fyri hvønn hval. Hvussu amtmaðurin kundi áseta hesa reglur imóti nevndin skilti han ikki.

Winther segði við Dahl, at segldúkurin var ikki førdur inn aftan at handilin var hildin uppat.

Dahl visti ikki, um Keypmenninir kundu tvingast til at taka hendu segldúkin, men í hvussu va kundu teir ikki taka hann fyri full an prís, nú hann var fallin í útlondunum.

Strøm helt ikki, at her var gingi

javnt fram móti øllum keypmonnunum. Sjálvsagt máttu teir taka segldúkin fyri fullan pris, tí teir høvdu sjálvir biðið um at fáa hann keyptan. Vøruhandilin hevði verið til stóran bata fyri keypmenn.

Effersøe fanst at tí stóra kreditta sum givin var, og sum komst av, at har ikki var ansað vel eftir úti í Tinganesi. Hann vónaði, at har mátti koma skil á, annars fingu teir tátt.

Paturssøn spurdi, hvør ið orðførari var hjá sambandsmonnum í hesum máli, Effersøe ella Andr. Sámalsson. Teir vóru jú heilt ymiskir á máli.

Debess hevði sum nevndarmaður kunnað fylgt væl við. Vørunevndin hevði einans verið ráðgevandi og tá standurin vísti eina vissa vilkárligheit í avgerunum, so var skyldin hjá amtmanninum. Hann prógvaði hetta við tað, sum fyrilá: Vørunevndin hevði samtykt 5 oyr. fyri kilo av hvalatvøsli, og amtmaðurin broytur tað til 10 oyr. utan at spyrja nevndina. Sjálvstýrismenn vildu í 1919 hava ansvarið og ræðið lagt yvir á løgtingið, men tað varð forðað. Hann vónaði, at reiðararnir fóru at sýna so mikið skil viðvíkjandi segldúkinum, at handilin slapp av við hann utan ovstórt tap.

Effersøe helt, at amtmaðurin hevði haft rætt til at handla, sum hann hevði gjørt, tá eingin viðtøka var ásett um tvøstprísin. Í øllum øðrum málum hevði nevndin haft avgerandi myndigheit, og hr. Debess hevði tí misskilt sína støðu.

M. Samuelsen tók undir við Effersøe. Hann hevði altið hildið, at nevndin var ansvarlig. Tað var ikki beint at tveita ansvarið yvir á amtmannin, helst tá hann ikki var tilstaðar.

Mortensen hevði sluttleikað sær yvir henda seinasta talara, sum segði, at um tað var so, at nevndin onga makt hevði, so vildi hann ikki koma til møti. So átti hann heldur ikki at komið í løgtingið, tí tað hevði jú ikki meir enn ráðgevandi myndigheit. Nær henda stóra skuldin var komin, og undir hvørjum amtmanni, visti hann ikki fyri vist, men tað lá heldur ikki stór vekt á. Saltið var selt á ymsar mátar; tað sum keypmennirnir ikki vildu taka var selt við auktión; teir máttu so betala tað sum fmillum lá. Hann bar minni ótta fyri at fáa skuldina inn, enn fulla peningavirði fyri segldúkin.

Debess hevði ikki tveitt ansvarið bara yvir á henda amtmann, men á allar. Hr. Effersøe hevði við tí støðu, hann tók í 1919, verið við at samtykkja, at hetta ógreiða skil enn er til staðar, soleiðis at vørunevndin einans er til av navni.

M. Samuelsen vildi hevda, at løgtingið var ikki bara ráðgevandi; tað kundi avgera so mangt, tá tað bara galt okkara land, men skuldi tað útum, so mátti regeringin hava seinasta orði.

A. Samuelsen helt ikki, at tað ráddi um at finna út, hvørið mest ansvar hevði í hesi sak, men at royna at koma burt úr hesum sum skjótast og best. Hann visti ikki, hvar hann skuldi leggja ansvarið.

Paturssøn var á einum máli við A. Sámalssoni.

Gullesen helt tað sama, men

utan tap væntaði hann ikki, at teir sluppu av við segldúkin.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Mikudag 14. septembir.

Vegsakin.

2. viðgerð.

A. Samuelsen segði frá, at orðførarin var burtur og hevði biðið seg greitt frá nevndarálitinum,ið er soljóðandi:

Ministeriet for offentlige Arbejder har i Skrivelser af 16. og 27. Juli d. A. til Færø Amt angivet de nærmere Vilkaar, i Følge hvilke visse i Skrivelserne omneldte Kommuner paa Færøerne vil kunne overtage i Entreprise de Vejanlæg, hvortil der er bevilget Statstilskud, nemlig:

1) Vejanlægget Sørvaag - Sandevaag paa Vaagø,
2) Thorshavn - Velbestad- Kirkebø i Sydstrømø,
3) Solmundefjord - Gøte - Fuglefjord paa Østerø,
4) Kollefjord-Kvivig paa Nordstrømø og
5) Sand - Skaalevig - Husevig paa Sandø.

I den citerede Skrivelse af 27. Juli udtales det dog særligt med Hensyn til det under 4) nævnte Vejanlæg, at Ministeriet finder det rettest, at den nærmere Projektering af dette Vejanlæg udskydes, indtil Spørgsmaalet om Vejens Linie ved Lejnumvatn og fra Kvivig til Søndregjov er afgjort.

Færø Amt har samtidig med at kommunicere de interesserede Kommunalforstanderskaber Ministeriets fornævnte Skrivelser forelagt Sagen for Lagtinget.

De interesserede Forstanderskaber har derefter til Lagtinget indsendt deres Svar paa Ministeriets Skrivelser. — Det fremgaar af de indkomne Besvarelser, at Kommunerne, alle som een, udtaler Ønsket om at faa deres projekterede Anlæg i Entreprise paa de samme Vilkaar, som i sin Tid af Ministeriet indrømmedes Sandø Præstegælds Kommune med Hensyn til Vejanlægget Sand-Skopun, der nu er fuldført paa en udmærket fyldestgørende Maade, saaledes, at der naar Anlægget er befundet forsvarligt udført tillægges Entreprenøren fra Statskassen ⅘ af Overslagssummen uden nærmere Regnskab. — Beløbet blev i det nævnte Tilfælde udbetalt, efter som Arbejdet skred frem, og noget tilsvarende har Kommunerne sikkert tænkt sig i de forskellige Tilfælde, uden at dette har fundet Udtryk i de foreliggende Tilbud. — Det fremgaar iøvrigt af Forstanderskabernes Skrivelser og er paa anden Maade Udvalget bekendt, at de interesserede Kommuner meget ønsker snarest at faa Anlæggene til Udførelse paa de saaledes angivne Vilkaar.

Udvalget er bekendt med, at saavel de paagældende Forstanderskaber som den Befolkning, Forstanderskaberne repræsenterer, haaber paa, at Vejarbejderne skal kunne paabegyndis allerede nu til Efteraaret, og Udvalget maa paa det indstændigste anbefale, at Sagen tilrettelægges saaledes, at dette Befolkningens Haab kan opfyldes.

For Kommunerne vil det prak-

tisk talt være umuligt at overtage Vejanlæggene paa de af Ministeriet foreslaaede Vilkaar. Dels forudsætter dette en detailleret Regnskabsførelse, som Forstanderskaberne i Almindelighed ikke vil kunne paatage sig uden dertil særlig antaget Medhjælp; dels antager man, at diverse Arbejdsvanskeligheder vil kunne undgaas, og Arbejdslønnen vil kunne paaregnes lavere, naar Kommunen udfører Arbejdet, og det stiller sig klart for Arbejderne — Kommunens Skatteydere —, at det, der spares, kommer Kommunen tilgode og begrænser Kommunens Tilskud til det mindst mulige. — Hertil kommer, at Kommunens Borgere er vante til for en Del at udføre Pligtarbejde — d. v. s. gratis Arbejde — til Bedste for Kommunens Vejvæsen, og Kommunerne regner derfor med Rette med den Mulighed, at Borgerne ved Udførelsen af de planlagte Vejarbejder vil stille sig anderledes, naar Kommunerne har hele Ansvaret med Hensyn til Arbejdets Udførelse for en bestemt Sum, end Tilfældet vil være, hvis Arbejdet skal udføres paa de af Ministeriet foreslaaede Betingelser eller af fremmede Entreprenører. Naar hertil kommer, at fremmede Entreprenører næppe vil kunne overtage Arbejderne billigere for Staten, end hvad Kommunerne nu tilbyder, finder Udvalget, at der er god Grund til at anbefale, at Kommunernes Tilbud, saaledes som de foreligger, modtages, og god Grund til at tro, at Regeringen vil stille sig lige saa imødekommende ogsaa overfor de her omhandlede Vejanlæg, som overfor Vejanlægget Sand—Skopen.

I Overensstemmelse med disse Betragtninger vil Udvalget nedenfor stille Forslag til Lagtingets Vedtagelse, idet man særlig med Hensyn til Vejen Kollefjord—Kvivig skal bemærke, at en Del af dette Vejanlæg i Henhold til den foreliggende Skrivelse af 1. September d. A. fra Amtsingeniøren vil kunne udføres allerede nu, selv om den Del af Vejen, der grænser til Leynumvatn, ikke endelig er færdig, i hvilken Forbindelse Udvalget ligeledes skal henvise til den foreliggende Udtalelse fra Forstanderskaberne for Kvivig og Kollefjord Kommuner, der i et Fællesmøde har behandlet Sagen. Udvalget kan anbefale, at den i denne Udtalelse nærmere beskrevne Ordning m. H. t. Strækningen forbi Leynumvatn billiges, og man tilraader, at Lagtinget godkender, at Kommunerne paatager sig de Forpligtelser, som maatte følge heraf.

Samtlige de i Vejanlæggene interesserede Kommuner har tilbudt at være med til Arbejdets Udførelse.

Forslag

A. Lagtinget indsender med sin bedste Anbefaling de fra:

1) Sandø Præstegalds Kommune,
2) Sørvaag Sogns Komune,
3) Midvaag Sogns Kommune,
4) Sandevaag Sogns Kommune,
5) Thorshavns Kommune,
6) Kirkebø Sogns Kommune,
7) Fuglefjord, Gøte og Næs Sognes Kommuner

fremkomne Tilbud om at faa de i disse Kommuner projekterede Vejanlæg i Entreprise paa de i Tilbudene angivne Vilkaar, og at dette maa ske saa hurtigt, at Arbejdet kan paabegyndes nu i Efteraaret.

B. Lagtinget anbefaler, at Kollefjord—Kvivig-Vejen anlægges som i Forstanderskabernes Møde af 26. August d. A. ommeldt — og at i alt Fald de i Amtsingeniørens Skrivelse ommeldte Dele af paagældende Vej straks overdrages de nævnte Kommuner paa samme Vilkaar, som tilbydes af de under A. ommeldte Kommuner, forsaavidt ikke hele Vejanlægget Kollefjord—Kvivig kan bringes til Udførelse straks.

C. Lagtinget approberer, at de i A. og B. ommeldte Kommuner paalager sig de omhandlede Forpligtelser.

D. Lagtinget attesterer, at samtlige de i Sagen interesserede Kommuner have paataget sig at være med til Vejanlæggenes Overtagelse.

Effersøe vónaði og ynskti, at henda sak kundi koma í lag sum løgtingið vildi hava hana. Tað kom at hvila á riksdagsmonnunum at fáa ministeriið at ganga inn uppá henda ordningin. Tí hevði tað verið ynskiligt, um annar riksdagsmaðurin kundi farið saman við sakini. Tað páhvílir mær og fólkatingsmanninum at tala við ministeriið, men eg má siga, at eg ivist í, um tað fer at bera til at fáa sakina framda eftir okkara ynski. Tað er eitt stórt spursmál, um ministeriið ikki vil siga, at nú eru forholdini var bygdur. Tá tað eru rólig forhold í lønspursmálum, tá er tað likafram við eina sovorðnari ordning, men nú eru tíðirnar annarleiðis. Eg veit av útlalilsum niðrifrá, at teir siga, at lønirnar eru høgar nú, men tað er útsikt til, at tær fara at falla. Og hví skulu so kommunurnar hava fordeil av, at lønirnar falla. Eg eri bangin fyri, at hesin sýnsmátin vil møta okkara forslag, men eg vil sjálvsagt ikki biðja ministeriið teinkja uppá hetta. Tað vildi verið klókt at lagt sakina so til rættis, at um vegarbeiðini verða gjørd billgari enn tilætlað, so skal tað ikki koma statskassanum tilgóðar, utan at tað skyldast almindiligt lønfall. Til avgerilsi av hesum mátti so verið sett ein nevnd, hvar kommunurnar høvdu ein representant, løgtingið ein og kommunurnar tveir; tilsaman skuldu hesir menn kanna eftir, um lønirnar falla ella hækka. Verður tað ikki gjørt, so vil sakin koma aftur til kommunurnar, og tað vil vera neyðugt.

Fyri tað tilfelli, at sakin ikki skuldi gingið glatt har niðri, havi eg gjørt tingið uppmerksamt uppá hetta.

Patursson var ikki fegin við at hoyra, at so stóð til; tað var spell, tá tingið helt spursmálið vera loyst, og nevndin var samsiut um henda loysning. At arbeiðslønin skuldi farið nógv niður kann ikki hugsast; Her ræður tí um at allir tingmenn eru sameintur um nevndaruppskotið, og at Effersøe ikki letur hetta skýna igjøgnum, sum hann nú hevur sagt. Tað er av allarstørsta týdningi, at fólk kann sleppa at arbeiða uppá hesar vegirnar í heyst.

Effersøe segði, at Patursson nýtti ikki at biðja seg gera sum best fyri sakini; tað, hann hevði sagt, var bara til upplýsing fyri tingið, av tí at hann visti, at ministeriið hevði hesi princippur, sum

tað kannska - illa fekkst at ganga frá. Sjálvsagt vildi hann halda uppá løgtingsins forslag.

J. H. Poulsen kundi væl skyna á at hetta, sum Effersøe hevði drigið fram, kom at hava sín týdning. Hetta var sama princippið, sum áseit var í havnasakini, men har galt tað størri peningasummir. Her er arbeiðslønin fastsett til 1 kr. 25 øyr um timan, meðan hon vil fella automatisk eftir pristalinum, men tað vil tó aldri koma til at spæla nakra finansiella rollu fyri statin. Skulu vit koma inn á hesar fínu-berokningarnar, sum ministeriið fyriskrivar, so vil tað føra nógv arbeiði við sær. Eisini eru hesar berokningar so trongar, at kommunirnar koma at hava itt við at klára seg; veginir hesir ern meir enn metur breiðari enn Sandsvegurin. Kommunirnar noyðast til at fara nógv niður um 1 kr. 25 øyr tíman, um tær skulu standa seg. Sandingar eru eisini til reiðar at ganga niður við arbeiðsløninni.

Óivað verður tað neyðugt at hava góðar tungur harniðri. Men eg ivist ikki í, at okkara tingmenn vilja gera sítt besta.

Poul Joensen var fegin við, at allir vóru sakini vælsinnaðir, tí hon hevði stóran týdning fyri alt okkara land. Vesturl í Vágum høvdu fólk ógviliga stóra interessu fyri hesum arbeiði, sum tey roknaðu við at fáa ífjør heyst. Tey hava longst eftir tí. Tá Effersøe nú hevði úttalað sínar beteinkiligheitur við hetta uppskot, sum fyriliggur, so týddi tað væl ikki, at hann ikki væntaði at fáa sakina framda harniðri. Eg vil biðja Effersøe og Samuelsen senda teirra viðmæli við sakini, sjálvt um teir ikki persónliga fara við henni. At vit skulu fáa sakina aftur, kann eg ikki teinkja mær. Tað kann ikki hava nógv at týða fyri statin, antin tann eina ella onnur skipan verður galdandi, men hjá kommununum vil tað verða ógviliga trupult at klára hatta roknskapið, ministeriið uppsetur. Eg vil vóna, at hesi arbeiðir kunnu verða gjørd í vetur.

Debess hevði verið í nevndini og við til at framseta tað uppskot, her lá fyri. Tað var við hesum sum við so mongum, vit skuldu hava gjørt: tað tók tíð, áðrenn tað kom í verk. Ífjør sýntist tað, sum spursmálið var loysl, men so var ikki. Tí var einki at undrast yvir, um fólk var farið at ótolnast, serliga tá ein hugsaði um, hvussu viðurskiftini fullu í Føroyum, hvussu ringir vetrarmánaðirnir oftast vóru at koma ígjøgnum hjá arbeiðsfólki. Hann hevði tær vónir, at okkara ríksdagsmenn komu at finna forstáelsi hjá myndigheitunum fyri tí skipan, løgtingið hevði fyrisligið, og sum óivað fór at vera rudduligast eisini hjá statinum at ganga við til. Hann ivaðist ikki í, at tann parturin, kommununurnar skulda láta, fór at verða nógv størri enn tað, sum nú var ásett.

Eisini innanfyri Havnar kommunustýri var sterkt yniski um at fáa vegbyggingarnar settar í verk sum skjótast.

Patursson helt tað ikki vera nógmikið, at ríksdagsmenninir skrivaðu við sakini; hann vildi mæla til, at annar ið hvussu var fór niður við henni. Henda sakin kundi ikki væl fara mannleys av tingi. Kundu ríksdagsmenninir ikki fara, so áttu tingið at senda mann niður; tað var gjørt fyrr. Tað hevði stóran týdning, at sakin var loyst sum skjótast, so hesi arbeiðir kundu byrja í heyst, áðrenn havnaarbeiðini komu

fyri, so ikki ovnógv fólk bleiv bundið frá sjóbrúkinum.

A. Samuelsen hevði ongatíð verið bangin fyri sakini í løgtinginum, men hann var ikki ókunnugur við, at hon hevði stnar vansar at fáa íggjøgnum harniðri. Hann var tó onganlunda vónleysur. At staturin kom at spara pening uppá hesar bevillingar við at útbjóða arbeiðið til fremmandar entreprenørar, trúði hann ikki, tvørtimóti; forholdið var tvaleyst tað sama við hesum vegum sum við teim amtskommunahn: at yvirslagini vóru ov lág. Tað var av størstu viktugheit at royna at fáa arbeiðið í lag nettupp uppá hesi vilkorini, sum løgtingið hevði uppsett. Fóru kommunurnar at sleppa tolliliga hiliga, so var tað tí at borgararnir vístu offurvilja og arbeiddu fyri lítla løn.

Eg veit væl, at tann teinkimátin er tilstaðar í ministeriinum, sum Effersøe nevndi um, men nú standa riksdagsmenninir sterkari, enn teir stóðu í vár, tí nú hava telr úttalilsir frá kommununum. Annars kundi tað verið vinningur í at tikið við hesi herokning, ministeriið hevur uppsett, tí teir rokna við fullari arbeiðsløn til eina hvørja tíð, meðan kommununurnar rokna við lægst møguligari løn.

Vit mugu hava eina erklering frá amtmanninum við sakini, so ministeriið ikki sendur hana uppaftur av teirri grund. Hjá riksdagsmonnunum ber ikki til at fara niður, so leingi stórar sakir eru óavgjørdar. Tað kann gerast skrivligt. Skulu vit senda mann niður við hesi sak, so hevði verið lika nógv grund at senda mann við havnasakini.

Paturson hell ikki, tað hevði slíkan skund við havnasakini. Tann maður, ið sendur varð, mátti haft viðmæli frá riksdagsmonnunum.

Konoy var samsintur við nevndina, men dugdi ikki at siggja sakina soleiðis, at tað ráddi um ein dampskipafart fyrr ella seinri. Tað hastaði meyvan so. Vegurin í Eysturoy hevði verið á lofti í áravís; ætlin hann byrjaði 14 dagar fyrr ella seinri hevði ikki nógv at týða. Hann kendi einki til nakað sovorðið arbeiðsloysi, sum her hevði verið talað um.

Strøm falaði ikki, at regeringin ikki skuldi vilja ganga við til ta skipan, her var uppsett. Hevði ingeniørin í sínum yvirslag ikki roknað við forholdunum í útlandinum, so vóru lønirnar ovlágt settar. Eftir føroyskum viðurskiftum vóru tær kanska nakað høgar, men man mátti rokna við, at útlendingar lika væl sum Føroyingar komu at arbeiða her.

Danielsen spurdi, hvat gerast skuldi, um ministeriið ikki vildi ganga inn uppá uppskotið, sum her var stillað. Tingið mátti her taka fasta støðu. At lønin skuldi fara undir 1 Kr. 25 øyr. kundi eingin væntta. Tað átti ikki at vera slík løn, at menn so dánt kundu knípa seg íggjøgnum við henni til lívsins upphald; teir mátta eisini hava nakað til at gjalda skuld við. Hvussu skuldu nú kommununurnar skaffa hesar pengar til vegar? Tey amtskommunalu vegarbeiðini høvdu noyst at støgga, tí kommununurnar kundu ikki skaffa pening. Tær komu kanska her at lata meir enn ⅕. Tað var tí í sín ordan, at staturin betalti alt forskotsvís. 3 ár var ovstutt tíð til hesar byggingar; vit høvdu bara veturin at lita á, og hann var sum oftast ringur. Kommununurnar kundu ikki fáa hesar vegir gjørdar í 3 ár. — Tá hetta skrivilsi var sent niður, so mátti

undirhandlast við ministeriið. Sjálvtum alt var fyrireikað, so fór at ganga mánaðir, áðrenn arbeiðið kundi byrjast; arbeiðsreiðskapur o. t. skuldi fáasl til vegar. Alt slíkt tók tíð.

Effersøe helt ikki, ber var annað at géra enn at stemma fyri tí, sum ber var fyrisligið og so fáa annan riksdagsmannin av stað við sakini. Hann mátti avgjørt halda fast uppá tað, sum løglingið hevði samtykt.

Poul Joensen vísti á, at arbeiðið vel kundi ganga alt árið. At fáa arbeiðstól til vegar, tók ikki langa tíð.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Ferðastudningur til Føroyingar á búnaðarskúla.

2. viðgerð.

Paturssen segði frá, at hetta var ein unglingur, sum bað um studning til at fara á búnaðarskúla. Nevndin helt ikki, at nakar slíkur studningur kundi latast. Tað var samtykt ifjør at fáa útvegað ferðastudning til ungar Føroyingar uppá 3000 kr. Ein nevnd var sett til at býta hendan pening; vit hildu, at tað mátti vera amtmaðurin, búnaðarráðgevarin og ein útnevndur av Bóndafelaginum. Hetta er ikki gjørt, so sum lingið hevði ynskt. Tað er óhent, at menn eru settir til tað, sum ikki kunna fáa henda pening útbýttan í rætta tíð.

A. Samuelsen helt, at Paturssen átti at takka fyri henda studning, men tað gjørði hann ikki. Um tað ‘uea ţæs ums ‘urpuaæn ţe ‘ǿes ţsţa ikki maktaði sína uppgávu, so átti man at royna at fáa tað broytt. Tingið átti at fáa at vita, hvar teir menn, sum søktu, ætlaðu sær at fara.

Paturssen vísti á, at tað var alt ovseint, at hesir menn fingu at vita, at teir høvdu fingið studning. Hann hevði frætt, at hin eini studningurin, sum útbýttur var, var latin við teimum treytum, at hesin maður skuldi fara á danskan skúla. Tað mátti ikki verða so. Føroyingar máttu hava loyvi til at fara, hvar teimum kundi vera hentast.

Konoy ásannaði, at tað var so sum Paturssen segði, at tað eru settur treytir fyri, at teir ið fáa slíkan studning mugu fara til Danmarkar. Tað var óbeint.

Debess vísti, at t. d. handverkarar høvdu fingið studning til at fara aðra staðir enn til Danmarkar, og tað var jú bara rímligt, at so var. At ikki eisini teir, ið vilja søkja sær kunnleika í jarðabrúki fáa líka víðar rásir er ikki vel hugsandi. Men tá ein tekur hetta, sum tað nú liggur fyri, at staturin letur 3000 kr. til slíkt endamál, meðan løglingið einki letur, so er kannska minni at siga til, um staturin vil ráða í hesum máli. Eitt annað var, um løgtingið saman við staðinum gav henda og aðrar tilíkar studningar — hvat eg haldi er tað beint, — so skuldi eisini løgtingið verið viðráðandi í øllum avgerum, hvør ið fer og hvar teir hava loyvi at ferðast.

(Nevndaruppskotið var samtykt.)

Sundirbýtan av Suðurstreymoyar kommunu.

2. viðgerð.

Konoy greiddi frá, at her bara var umsókn frá forstandarskapinum; annars skuldi tað verið fleirtalið av veljarinum, sum sendu slíkt bønarbræv, um tingið kundi tikið hetta til umhugsan. Tess vegna mælti nevndin til, at sakin bíðar fyri fyrst.

Eina ferð fyrr hava veljararnir í Kalbak sett fram bønarbræv, men tá mældi forstandarskapið frá.

A. Samuelsen spurdi, um hesi bræði bønarbrøv ikki kundu knýtast saman.

Konoy segði, at tað bar ikki til, tí tað vóru einans 14 av 31 veljarum, sum í 1918 bóðu um sundirbýtan.

(Nevndaruppskotið varð samtykt.)

Ríkisstudningur til telefonir.

2. viðgerð.

R. Rasmussen greiddi frá nevnarálitinum,ið ljóðar so:

Ved Lagtingets Indstilling, dateret 10. Septbr. 1920, til Ministeriet for offentlige Arbejder anbefales, at der af Statskassen blev ydet Telefonvæsenet et Tilskud af 50,000 Kr. til Dækning af c. Halvdelen af Nyanlæg af Telefonlinier til et større Antal, i Betænkningen og Forslaget nærmere betegnede Bygder paa Færøerne. Under 9. August d. A. har Lagtinget gennem Amtet modtaget saalydende Svar: „Ministeriet for offentlige Arbejder har under 3. d. M. tilskrevet Amtet saaledes: „„I Anledning af det med Hr. Amtmandens Skrivelse af 4. December f. A. til Justitsministeriet indgivne og af samme hertil oversendte, af Færøernes Lagting vedtagne Andragende om Statstilskud til Udvidelse af Færøernes Amtskommunes Telefonnet, skal man efter stedfunden Brevveksling med forannævnte Ministerium samt Telegrafdirektøren til Efterretning tjenstlig meddele, at Ministeriet ikke har set sig i Stand til at imødekomme Andragendet.““ Hvilket herved meddeles til Efterretning."

Da der i ovenfor citerede Svar ikke forefindes nogen Begrundelse af Ministeriets Afslag, og da Udvalget ikke kan indse, at de omhandlede Telefonanlæg, der under indeværende Samling er forøgede med et Par nye Andragender, er mindre nødvendige i Aar, end de var forrige Aar, skal Udvalget ved nærværende Betænkning og Forslag endnu engang prøve paa at faa Sagen fremmet ad den paabegyndte Vej, idet man end yderligere vil søge at begrunde Andragendet.

Det kan maaske se ud som, om Færøernes Amtskommunes Telefonvæsen økonomisk set staar forholdsvis godt, idet Driften ogsaa for indeværende Aar har givet et regnskabsmæssigt Overskud; men dette Over-

skud er i Grunden kun til paa Papiret, da Driftsoverskudet og mere til bliver anvendt til nødvendige Fornyelser og Udvidelser.

Ser man saaledes paa den i Beretningen fra Driftsudvalget for Maanederne Oktober 1920 til Juni 1921 fremsatte Oversigt, saa viser denne et Driftsoverskud for nævnte 9 Maaneder af ca. *35426 Kr.*; men der er i samme Tid anvendt ca. *86256 Kr.* paa Udvidelser, hvortil der er optaget et midlertidigt Laan paa *60000 Kr.*

Disse Udvidelser bestaar i forskellige Dubleringer af Linier, Abonnementsanlæg og Nyanskaffelser af Vekslerborde m. m. Der er desuden til Fornyelse af Kablet over Kalsøfjord, der ved Reparation sidste Vinter viste sig at være helt kassabelt, samt til Fuldførelsen af en ny Linie, Thorshavn—Fuglefjord, bestilt 5½ km nyt Kabel, der antages at ville komme til at koste ca. *28000 Kr.* Endvidere har Telefonvæsenet i Øjeblikket en løs Gæld paa *9000 Kr.* Vel indestaar i Færø Amts Sparekasse *22400 Kr.*; men Telefonvæsenets faste Gæld andrager *207000 Kr.*

Det fremgaar formentlig heraf med tilstrækkelig Tydelighed, at det Driftsoverskud, der forefindes, ikke forslaar til Dækning af de allernødvendigste Udvidelser og Nyanskaffelser, og at man, hvad angaar andre højst paakrævede Udvidelser, maa se at skaffe Penge udenfor Telefonvæsenets Drift. Der er imidlertid ikke saa overmaade mange Udveje for Færøernes Lagting, naar man tager Hensyn til Tingets nuværende Indtægtskilder og de yderst vanskelige Laaneforhold, som de nedadgaaende Konjunkturer har ført med sig.

Som en Omstændighed, der i en nær Fremtid vil medføre betydelige Udgifter for Telefonvæsenet, kan man i denne Forbindelse nævne, at man staar overfor en større Udskiftning af Pæle, idet man ved de foretagne Eftersyn har konstateret, at ca. 1000 Stykker af de staaende Telefonpæle er mer eller mindre angrebne af Raaddenskab grundet paa mangelfuld Imprægnering. Udgifterne til denne Fornyelse vil ganske vist ikke falde paa en Gang, men efterhaanden, som de bedærvede Pæle naar et saadant Stadium, at de ikke kan staa længere. Man kan derfor ikke saa nøje beregne den hertil medgaaede Sum, men kan dog fastslaa, at Telefonvæsenet indenfor et Tidsrum af højst 10 Aar sukcessive kommer til at anvende ca. *60000 Kr.* i dette Øjemed, da man regner 60 Kr. pr. Pæl (Indkøb, Transport og Opsætning).

Da Færøernes Telefonnet fra første Færd blev anlagt, tilskød Staten Halvdelen af Anlægssummen, ligesom Staten ogsaa et Par Gange senere har deltaget paa lignende Maade i Udgifterne til Nyanlæg, saaledes 1909 til Anlæg af en Del nye Linier og 1911—12 til Reparation af Kablet over Suderøfjord, foruden at Staten i en Aarrække bevilgede 1800 Kr. aarlig til Driften af Forbindelsen med Suderøen. Disse Statstilskud er for en stor Del Skyld i det Driftsoverskud, som Telefonvæsenet giver, idet Renter og Afdrag derved nedsættes betydeligt.

Grundet paa forholdsvis stabile økonomiske Forhold ved Amtskommunens Telefonvæsen har Lagtinget i de senere Aar ladet foretage mange Udvidelser af Telefonnettet uden at ansøge Staten om Tilskud; men man har ogsaa væsentlig indskrænket sig til at udføre saadanne Anlæg, om hvilke det kunde forudsættes, at de vilde balancere eller give et Overskud i Driften. Paa denne Maade er de Anlæg udskudte, der vel nok

tilfrænges haardt, men som det ikke kan betale sig at udføre, naar man maa se altfor nøje paa den direkte Fordel.

De her omhandlede nu forestaaende Nyanlæg, hvortil Lagtinget ønsker Statens Støtte, er for største Parten de samme, som blev nævnte i Lagtingets Indstilling til Ministeriet under forrige Aars ordinære Samling; men der er dels fragaaet et Par, Arge og Station i Norddeple, som er udførte i Mellemtiden, og der er dels tilkommet et Par nye, *Gjoven* og *Skaaleboln*, hvoroin der i indeværende Samling er kommet Andragender til Tinget.

Den nu foreliggende Liste ser saaledes ud:

Kvannesund—Svinø	9500	Kr.
Station i Aaerne	500	—
Sydredal—Husum	5800	—
Mygledal Trollenæs	1300	—
Mygdedal—Husum	3000	—
Nordskaale—Svinaaer	2500	—
Ejde—Lysaa	1800	—
Nordskaale—Øre	7200	—
Solmundefjord—Lamhauge	3000	—
Saltaugerna—Ridevig	2600	—
Haldersvig—Tjørnevig	6000	—
Haldersvig—Saksen	11000	—
Station i Langesand	700	—
— - Leynum	500	—
— - Stykket	500	—
— - Gjoven	500	—
Leynum—Skælling	5200	—
Ørcenge—Signebø	1000	—
Bø—Gaasedal	6000	—
Sørvaag—Slæltenæs	11000	—
Husevig—Dal	7000	—
Lopra—Øgrum	8000	—
Øgrum—Vigerbirge	5500	—
Skaale—Skaaleboln	10500	—
Norddeple—Mule	10500	—
Thorshavn—Hvidenæs	4000	—

Med Hensyn til disse Anlæg stiller Forholdene sig saaledes, at ikke blot største Parten af, men saa godt som udelukkende alle er til mindre og afsides liggende Pladser, der ligefrem økonomisk set lider under Mangel paa Telefonforbindelse med andre større Bygder og Handelssteder.

Da Erhvervslivet paa Færøerne saavel som andre Steder medfører, at Byen Hhorshavn og de større Handelspladser vokser, medens de mindre Landsbygder aftager, ja helt udslettes, og da dette er alt andet end heldigt nationaløkonomisk set, bliver det e nbetydelig Samfundsopgave at søge Leveforholdene paa disse afsides liggende Pladser forbedrede. Som Forbedringer i saa Henseende tør man formentlig regne Telefonforbindelser med d større og mere centralt beliggende Handelspladser, da Beboerne i de nævn-

te mindre Bygder væsentlig er henvist til at afsætte deres Salgsprodukter til disse, ligesom de ogsaa forsyner sig med Forbrugsvarer sammesteds. Som Forholdene nu er, kan man i en afsides liggende Bygd meget vanskelig faa betimelig Underretning om de heldigste Tidspunkter for Landbrugsvarernes Afsætning. Herved lides ofte Tab, Interessen for Varernes Frembringelse svækkes, o gde diffigste Folk søger andensteds hen.

Et andet Forhold i de afsides Bygder, der meget kan forbedres ved en Telefonforbindelse, er Lægeforholdet. Som det hidtil har været, er det at faa Bud til Lægen fra et saadant Sted ofte forbundet med de utænkeligste Vanskeligheder og Strabadser. Der skal f. Eks. sendes Bud til Lægen i Anledning af et eller andet Sygdomstilfælde. Hele Bygdens Mandskab maa under rei ugunstige Vejrforhold til Lands eller til Vands, eventuelt paa begge Maader, begive sig til den Bygd, hvor Lægen bor. Naar man saa endelig er ankommet hertil, viser det sig maaske, at Lægen er taget et andet Sted hen; man venter nu i Timer, til Lægen endelig kommer. Ved at konferere med Folkene bliver Lægen straks klar over, at det omhandlede Sygdomstilfælde er af den Art, at Patienten bør komme til Lægen for at behandles; det vil kun være Tidsspilde, at Lægen *kommer* til Patienten. Mændene maa vende hjem igen for at gøre hele Turen pu en Gang til. Havde man derimod haft Telefonforbindelse med Lægen, var den hele Umage sparet.

Det kan ikke være vanskeligt at forstaa, at Folk efterhaanden taber Lysten til at blive boende paa saadanne Steder, selv om de har lettere ved at bjerge Udkommet der end paa de større Handelspladser, hvor Forholdene dog byder paa saa mange Behagelligheder, og hvor man spares for saa meget unødvendigt Slid.

Det er en given Sag, at Anlæg af Telefonlinier til Bygder med 25—100 Indbyggere ikke vil kunne bære sig økonomisk set, ja, det er endda afgjort, at de fleste saadanne vil give stort Underskud paa Driften og saaledes tynge Telefonvæsenets Budget betydeligt i Fremtiden. Det vil af den Grund være umuligt for Telefonvæsenet at udføre omnemeldte Anlæg, medmindre Staten deltager i Anlægssummen med et passende Beløb.

Man skal til sidst berøre et Forhold, der i Virkeligheden i høj Grad forringer Telefonvæsenets nuværende tilsyneladende gode økonomiske Status. Som bekendt blev Kabelforbindelsen med Sandø afbrudt for et Par Aar siden, og man har paa Grund af den høje Pris paa Kabler under Dyrtiden samt paa Grund af de Erfringer, man har gjort med Hensyn tilKablernes ringe Varighed i vore Fjorde, været nødt til helt at opgive en fremtidig Kabelforbindelse med Sandøen. Imidlertid har Sandøen ifølge Amtskommunens Koncession paa Telefonanlægget et vist Krav paa at blive holdt til Forbindelse med det øvrige Telefonnet paa Øerne, som allerede da Omstændighed, at Sandøen ligger udenfor Nettet, er til økonomisk Tab for Telefonvæsenet. Hertil kommer Telefonvæsenets Forpligtelse til at genoprette Telefonforbindelsen med Sandøen. — Som det vil fremgaa af en anden Betænkning fra Telefonudvalget, er Udvalget sindet til at foreslaa Lagtinget, at der oprettes en traadløs Telefonforbindelse med Sandø, Nolsø og eventuelt andre Udøer. For at kunne løse denne store Opgave maa Telefonvæsenet, foruden at anvende alle sine Midler, optage et særligt Laan samt ansøge Staten o mDeltagelse i Anlægsudgifterne.

Idet Udvalget er af den Formening, at det pure Afslag fra det høje

Ministerium, som i Aar blev forelagt Lagtinget, beror paa en Misforstaaelse af Sagen, skal Udvalget, efter at have fremført foranstaaende yderligere Motivering, tillade sig paa ny at stille følgende Forslag til Lagtingets Vedtagelse:

> Lagtinget andrager hos Regeringen om at samme vil udvirke, at der af Statskassen bevilges Halvdelen af Udgifterne eller mindst 50000 Kr. til Anlæg af Telefon til de i Betænkningen nævnte Bygder paa Færøerne.

Nú hevur nevndin framsett eitt broytingaruppskot, um staturin ikki vil geva nakran studning. Hesar nýggi støðurnar til smáplássini skulu gerast avhangigar av, um rikiskassin letur nakað ella ikki. Hetta varð ikki nógskiliga gjørt ifjør. 2 bønarbrøv eru komin aftrat teimum, sum vóru ifjør, og nevndin hevur tikið tey við íar.

Peningurin er 123,800 kr.

Broytingaruppskotið ljóðar so:

„Lagtinget bemyndiger Driftsudvalget til at undlade Iværksættelse af alle de i Betænkningen nævnte Telefonanlæg indtil der foreligger et Tilsagn om Statens Støtte."

M. Samuelsen undraðist yvir, at nevndin framsetti sovorði broytingaruppskot og vónaði, at tingið ikki vildi samtykkja hesum, men standa við samtyktina frá ifjør og fara í holt við at gera hetta arbeiði alt fyri eitt. Driftsútvalgið átti at haft tingið eitt sterkt og kraftugt mistilliðsvotum, tí einki var gjørt við telefonirnar.

R. Rasmussen hevði móttnelt broytingaruppskotið frá nevndini. Men stillingurin var ikki hin sama fár sum ifjør less vegna, at staturin hevði sagt nei til studningin.

Debess hevði játtað nevndaruppskotið, tó at hann helt, tað hevði verið beinari at býtt hesar støður sundir og latið til nøkur av hesum plássum í fyrsta umfari, so støðurnar vóru gjørdar so við og við. Men hann hevði ikki fingið viðhald hjá nevndini og heldur ikki hjá tingmonnum utanfyri nevndina. At Mikkjal Sámalsson kann nevna, at tingið beinleiðis, soleiðis sum likindini eru hjá tí til at fáa inntøkur, skal „bevilga" 124,000 kr., sum tað ikki eigur er heldur løgið. Hevði hann vist nakran veg til at vunni nýggjar inntøkur samtíðis, sum hann krevur hetta, so kundi eg fata hann betri.

Johan Poulsen mældi til at leggja telefonir til Skálamoin og Gjónna. Vóru ráð til at lata 24 pláss fáa telefon, so vóru eisini ráð til hesi bæði plássini. Men tað var skiligt, at her bleiv einki gjørt utan studning frá rikiskassanum.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Hósdag 15. september.

Skytskassa-likuingin.

2. viðgerð.

Gullesen greiddi frá, at skytskassin hevði stakið seg vel síðan 1911; rokniskapurin vísti 1. oktobir

1920 eitt avlop stórt 16,632 kr. 41 oyr. I seinastu tingsetu var samtykt at lata 7000 kr. frá skylskassanum til „Smiril", og tí fór peningastandurin helst at minka nakað til næsta ár. Nevndin hevði kortini, eftirsum enn stóð til, ikki hildið tað vera neyðugt at hæðka líkningin, men líkna tað sama sum ifjør: 25 oyr. uppá fólkið eftir fólkatalinum í 1921.

Nevndin hevði tí sett fram soljóðandi uppskot;

> Til Dækning af de fælles Skydsudgifter for 1921 paalignes et Beløb af 28 Øre pr. Indbygger, der efter Folketællingen i 1921 udgør en Sum af 5969 Kr. 88 Øre, og til Dækning af de særlige Udgifter et Beløb af 601 Kr. 74 Øre, i alt *6571 Kr. 74 Øre.*

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Edrúlligheitslógin.

2. viðgerð.

Mortensen greiddi frá sakini. — Amtmaðurin hevði boðað frá, at lógin skuldi fyrileggjast tinginum í hesi tingsetu, og biðið tingið útala seg viðvikjandi endurnýggjan av lógini og møgulligar broytingar í henni. Spursmálið hevur verið fyrilagt teimum rættslign embætismonnum og læknunum, sum allir mæla til at hava lógina sum hon er. Tó halda fútin og sorinskrivarin, at tað kannska var beinast, um loyvt var at selja — men ikki útvinsløg, eftirsum høvuðsmongdin av tí, sum innflutt verður til oynnar, er sterkari drekka: brennivín, Genever og Whisky. Nevndin hevur tó ikki hildið tað vera heint at broyta nakað í so máta.

Eiheldur hevur nevndin sett fram nakað uppskot um forboð, serliga fessvegna, at tað kundi fært til, at tey lond, ið keypa klippfisk og selja spirituosa, av teirri grund vildu hækka follin á klippfiskinum, og tað hevði verið oyðileggjandi fyri alt okkara vinnuliv.

Ein limur av nevndini (Poul Niclasen) hevði hugsað sær til at seta fram uppskot um forboð, men hevði latið verið av hesum sonn grundum. Ístaðin fyri mælir hann til at seta eina nevnd til at granska allar spurningarnar um, hvussu forboð virka í øðrum londum.

Avhaldsfeløgini høvdu mælt til, at ymsir skerpingar skuldu setast inni lógina, t. d. at feløg — klubbar — skuldu missa sín rætt til at bestilla spiritus til limirnar, at mark skuldi setast fyri, hvussu nógv ein kundi bestilla hvørja ferð, forboð fyri at bestilla í felag o. s. fr. Eftersøe og Poul Niclasen høvdu sett fram uppskot í so máta.

Amtslæknin heldur, at tað eingin grund er til at broyta nakað í lógini, og í hesum er meiritaturin í nevndini samsintur við honum. — Tað sigist herum í nevndarálitinum:

„ Flertallet mener, at Bestemmelser om Forbud mod Bestilling i Fællesskab, Forbud mod paa een Gang at indføre mere end 10 Liter, Forbud mod ved Udleveringen af indført Spiritus at kræve Betaling til Afsenderen, Forbud mod Import uden Ledsagelse af bestemte Ladningsdokumenter,, ikke vil have den tilsigtede Virkning at begrænse Importen og det vil blive omgaaede, hvorfor man allerede af

denne Grund ikke kan slutte sig til Mindretallets Forslag I, 2 og 4. Det samme gælder Mindretallets Forslag I, 5 om, at indført Spirituosa, naar den har henligget i 3 Uger uden at blive afhentet, skal tilbage sendes eller tilintetgøres. Hertil kommer, at denne Regel særlig vil kunne ramme Fiskere, til hvis Adresse der maatte ankomme Spiritus, medens de er fraværende fra Øerne paa Fiskeri, og det derfor er undskyldeligt, at Varen ikke straks afhentes. Der vil ogsaa opstaa forskellige Vanskeligheder, dels med Betalingen af Told for disse Varer baade her paa Øerne og ved Tilbagesendelsen til Afsendersstedet, og dels vil det være meget betænkeligt at paalægge Dampskibsekspeditionen at betale eller i hvert Fald udlægge Fragten for Tilbagesendelsen, ligesom det vel kunde tænkes, at der opstod Misbrug derved, at Vædsken blev drukket i Stedet for tilintetgjort.

Hvad Mindretallets Forslag I, 3 om Foreningers Ret angaar, er Edw. Mortensen en absolut Modstander af Forslaget om, at en Forening ikke skal have Ret til at indforskrive Spiritus til sine Medlemmer, naar Foreningens Formaal ikke udelukkende eller væsentlig er den nævnte Virksomhed. En saadan Bestemmelse maa anses som værende i Strid med Grundloven, og er derfor uigennemførlig, ligesom den sandsynligvis vil blive omgaaet, idet de enkelte Medlemmer vil kunne medbringe Spirituosa til Foreningslokalerne og hver have sit særskilte Rum til Opbevaring af Drikkevarer. En Regel som den omhandlede vil være i bestemt Strid med den personlige Frihed. Man kan ikke paavise, at der dannes Klubber her i Landet for at omgaa Spirituslovgivningen. Der findes kun to Klubber, som indforskriver Spiritus til Medlemmerne.

Det vil være en uberettiget Indblanding i Medlemmernes private Anliggender, om man vil sætte et Forbud som det her omtalte.

Konoy kan slutte sig til Mindretallet Effersøe og P. Nielasens Forslag om Foreningernes Stilling, medens J. H. Poulsen principielt indtager en noget lignende Stilling som Edw. Mortensen, men mener, at man for at undgaa Misbrug maa indføre en Rationering for, hvor meget en Forening aarlig maa indføre. En saadan Rationering vil kunne kontrolleres, og en Bestemmelse herom vil medvirke til, at der ikke opstaar Foreninger, hvis Formaal udelukkende eller væsentlig er Import af Spirituosa. — Mindretallet stiller Forslag i foranførte Retning.

Udvalgets Flertal kunde være mere tilbøjeligt til at slutte sig til Mindretallets Forslag om, at Haarvand og Parfume skal henregnes til „Drikke", og at der indføres strengere Bestemmelser om Salg af denatureret Spiritus, da der vel i visse Tilfælde finder Misbrug Sted af disse Vædsker som Berusesmidler, men man har dog ikke kunnet slutte sig til Mindretallets Forslag, idet det vilde medføre en væsentlig Ulejlighed og Bekostning for Borgerne, om disse for at komme i Besiddelse af Haarvand eller Parfume skulde være nødt til at fremskaffe Recept eller selv bestille fra Udlandet saadanne Varer. Ligeledes mener man, at det vil medføre altfor stor Ulejlighed, om en Borger for at faa denatureret Spiritus, der er en nødvendig og vigtig Artikel i næsten enhver Husholdning i mange Tilfælde skulde indhente en Attest fra Forstanderskabet, hvilket der ogsaa vil blive

paalagt et ikke ubetydeligt Arbejde. Reglen er upraktisk. Flertallet kan heller ikke gaa med til Forslaget om, at Denatureringen udføres saaledes, at Vædsken bliver mere udrikkelig end nu er Tilfældet, idet der formentlig maa sættes en Grænse for, at der ikke skal indtræffe Forgiftningstilfælde ved Misbrug, og denne Grænse antagelig er naaet. Flertallet mener heller ikke det vil være af nogensomhelst praktisk Betydning, at Tinget aarlig faar Indberetninger om Overtrædelser af Ædruelighedsloven, hvorfor man heller ikke kan gaa med til Mindretallets Forslag V.

Flertallet anser den nugældende Lovgivning i alt væsentligt for tilfredsstillende, naar den haandhæves i Overensstemmelse med sin Aand, og at man, naar man ikke vil gaa til Forbud, næppe naar videre ved Indførelse af yderligere Bestemmelser.

Udvalget finder, at det vil være retfærdigt og rigtigt at indføre en Bestemmelse om, at den, der køber berusende Drikke og den, til hvem de udskænkes, ogsaa straffes, naar der foreligger en Overtrædelse, idet den Person, som nyder Drikken, ofte vil være mere strafværdig end den, som sælger eller udleverer den."

Nevndin øll hevur sett fram soljóðandi uppskot:

„Til § 3 i Lov Nr. 642 af 21. December 1917 om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m. føjes:

Det er forbudt at købe og ved Udskænkning modtage berusende Drikke."

Síðani hava *Effersøe* og *Poul Niclasen* hetta uppskot:

„Lagtinget indstiller:

I. At der foretages følgende Ændringer i Lov for Færøerne af 21. December 1917 om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m.

1. „18 Aar" i § 2, Stk. 3, Linie 1 ændres til „21 Aar".
2. Til § 3, 1. Stk., føjes: „samt i Fællesskab".
3. Sidste Stykke af § 3 udgaar.
4. Til § 3 føjes:

   „Det er forbudt paa een Gang at indføre mere end 10 l. berusende Drikke til samme Modtager. Det er forbudt at indføre berusende Drikke, medmindre Sendingen ledsages af Ladningsdokument, som tydeligt angiver Modtageren. Udlevering af indførte berusende Drikke maa kun finde Sted til Modtageren eller til en Person, som afleverer behørig skriftlig Fuldmagt fra denne.

   Det er forbudt ved Udleveringen af indførte berusende Drikke at kræve eller modtage nogensomhelst Betaling til Afsenderen eller Betaling af Fragt, Lossepenge, Pakhusleje, Assurancepræmie eller lign. samt at gøre Udleveringen afhængig af Tilstedeværelsen af Konnossement eller af noget andet Bevis end Legitimationsbevis for Modtageren eller dennes Fuldmægtig eller Fuldmagt."
5. Som sidste Stykke i § 3 i den nye Affattelse (jfr. Punkt 3) tilføjes:

   „Berusende Drikke, som er indført til Færøerne, skal, naar de har henligget i 3

Uger uden at blive afhentede, enten tilbagesendes med første Skibslejlighed eller tilintetgøres. Politiet skal have fri Adgang til at føre fornøden Kontrol herunde. Vedkommende Dampskibsagent eller anden Person, som har Varen i Forvaring, er ansvarlig for, at foranførte Bestemmelse overholdes.

II. At Justitsministeriet vil bestemme, at Haarvand, hvori der findes Spiritus, samt at anden Parfume, hvori der findes anden Spiritus, end Parfumeessents, skal henregnes til Drikke ifølge Lov for Færøerne om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m. af 21. December 1917 (eventuelt den nye Lov, som maatte træde i nævnte Lovs Sted), jfr. den nugældende Lov § 5, 2. Stk., og Anordning Nr. 649 af 21. December 1917.

III. I Anordning for Færøerne af 28. December 1917 om Salg af denatureret Spiritus foretages følgende Ændringer:

I § 2 tilføjes Ordet „Attester" efter „Rekvisitionssedler". I Stedet for § 3, 2. Punktum, træder: „Sælgeren maa ikke udlevere det til Køberen, medmindre han enten kender denne og har Grund til at antage, at denne ikke vil bruge det som Drik, eller Køberen foreviser en skriftlig Attest fra Kommunalforstanderskabet eller Sognekommissionen paa Sælgerens Hjemsted for, at Køberen ikke kan antage at ville bruge det som Drik. Attesten maa ikke være mere end 3 Maaneder gammel og skal hver Gang forsynes med Sælgerens Paategning, naar Forevisning har fundet Sted. Denatureret Spiritus maa endvidere ikke udleveres til Køberen uden efter en af denne egenhændig underskrevet Rekvisitionsseddel, der angiver hans Adresse, Datum for Underskrift, det rekvirerede Kvantum samt dettes tilænkte Anvendelse. De Beholdere, hvori det udleveres, skal være forsynet med en Etikette, som er mærket „Denatureret Spiritus".

IV. Justitsministeriet anmodes om at gve saadanne Foskrifter for Denaturering af Spiritus, at denne Vare, saa vidt det er muligt, bliver mere uanvendelig til Drik end hidtil.

V. Justitsministeriet anmodes om at bestemme, at der aarlig skal forelægges Lagtinget en Beretning angaaende de Overtrædelser af Ædruelighedslovgivningen, hvorom der er indgivet Anmeldelse eller Klage, eller hvorom offentlig Undersøgelse har fundet Sted i det sidste Finansaar, samt angaaende hvad der i Anledning heraf er foretaget af det Offentlige.

IV. Skoledirektionen opfordres til at sørge for, at der paa Seminariet, i Mellem- og Realskolen bliver undervist om Alkoholens Beskaffenhed og om den Indflydelse, som Nydelse af Alkohol udøver paa den menneskelige Organisme."

Umframt hesi uppskot hava limurnir hvør sær sett hesi uppskot fram:

J. H. Poulsen: I § 3, sidste Styk-

ke, indskydes efter Ordene „Foreningens Bestyrelse" følgende: „saml der ikke aarligt bestilles mere end 25 Liter pr. Medlem."

Mortensen: Tinget finder ingen Anledning til at foreslaa nogen Ændring i Lov for Færøerne Nr. 642 af 21. December 1917 om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m. og de i sig dertil sluttende Anordninger med Undtagelse af den i A foreslaaede Ændring.

Øll nevndin uían Edw. Mortensen: Lagtinget nedsætter et Udvalg paa 3 Medlemmer til 1) at undersøge Ædruelighedsforholdene paa Færøerne, 2) at fremkomme med Betænkning og Forslag til Forbedring af den gældende Lovgivning og 3) at undersøge, hvorledes Totalforbud virker andetsteds og kan tænkes gennemført paa Færøerne. Udgifterne udredes med Halvdelen af Lagtinget og Halvdelen af Statskassen.

Effersøe helt, at tað hevði verið betri, um orðføraran í stuttum hevði sagt, at hann helt ait vera gott sum var, og latið minnitalið sjálvt greiða frá sínum uppskoti.

(Talarin greiddi frá uppskotið minnilutans).

Tað er nú eina ferð so vorðið, at teir, ið forhandla spiritus og minni edrúiligir persónar her, gera hvat teir kunnu til at forkoma teim lógreglum, her verða settar. Tí er tað neyðugt, at sakin kemur aftur á ting, so vit kunnu seta nýggjar lógreglir, seta garðar upp til at byrgja fyri, at illsinnað fólk sleppa uppum. Tað hevur altið verið gjørt. Men nú er tað tíverri so, at fleirtallið einki vil gera. Tað hevur ikki tað gomlu støðnua longur og heldur ikki tað røttu. Eg hopi tó, at her vil verða stemmingur til at føra igjøgnum tað mesta, vit hava setl upp. Tíverri eru nú fleiri av teim góðu gomlu avhaldsmonnum deyðir, men enn er stemmingur í fólkinum fyri at brúka sama málan og ikki ganga aftir á hondina.

Poul Niclasen og eg eru nakað samsinnir við avhaldsfeløgini um at koma teim verstu misbrúkum til lívs. Brennivínsbýti er eitt grúiligt ólag, og brennivínsbrúdleyp yvirhøvur tað versta svinari og pengaspekulation. Tað var eisini óheint, at Bankin og Dampskibsekspeditionin gjørdist interesseraði í spiritustrafikkinum.

Mortensen mótmælti ymsum av tí, sum Effersøe hevði framført.

Um nýtsluna og nyttuna av spiritus vóru ógviliga ymissar meiningar. Ivaleyst var, at snapsurin vernur, og at hann kann vera ógviliga hentur bæði hjá sjúkum fólki og hjá sjómonnum, ið koma aftur av útiróðri t. d. illa tuskaðir.

Viðvikjandi fraktspurningin máltti tað sigast at vera hart at krevja av „tí forcinaða", sum hevði flutt spiritus hegar, at teir skuldu taka tað niðuraftur og sjálvir tunkrevja fraktina. At stoyta tað burt, sum Effersøe mælti til, var at oyðileggja samfundsverdiir, tí tað hevði kravt arbeiði av ymsum slag til at framskaffa, og var harvið blivið samfundsverdiur. Nakað heilt annað var, um man vildi forbjóða at framstilla spiritus.

At seta nevnd til at granska virkningarnar av lógini var ónýtt. Tingið kundi altið krevja frágreiðu frá embætismonnum.

(Framhald.)

Løgtingstíðindi.

№ 8—9. | Tingsetan 1921. | 2. árg.

Edrúiligheitslógin.

2. viðgerð.

(Framhald.)

Mortensen: Tað kundi verið heni at álagt skúlalærarum at undirvisa um innvirkanín av spiritus, bara okkara lærarar vóru menn fyri at gera tað til fullnar. Tí tað var væl ikki meiningin at tvinga teir til at agitera fyri avbaldssakini — kannska móti teirra samvitsku?

Tað var ikki so, sum Effersøe segði, at hvørja ferð lógin kom aftur á ting til revisión, so skuldi setast harðari reglar. Næsta stig skuldi so verið forboð, men tað hevði eingin troystað sær til. Einasta skerping, ið hevði nakað at týða, var tann um klubbarnar.

Effersøe segði, at minnitalið ikki hevði tað princip, at lógin altið skuldi skerpast, men tá forhandlarar funnu uppá at umganga hana, so mátti byrgjast fyri ti.

Mortensen vísti á, at hesir nýggi reglar ikki serliga sipaðu til forhandlararnar.

Effersøe: Bæði til forhandlarar og minni edrúiligar persónar.

Poul Niclasen greiddi frá forboðs-uppskotinum, sum hann hevði *ætlað* at seta fram.

J. H. Poulsen greiddi frá ti stóðu, hann hevði einsamallur. Effersøe byrjaði við at gremja seg um, at teir góðu gomlu avhaldsmenninir vóru fráfallnir, og teir nýggi mennirnir ikki vildu ganga tær gomlu og røttu gøturnar. Men løgtingið *var* jú nøkulunda samsint um at ganga tær gomlu gøturnar. Her vóru 3 stig: frihandil, byrging fyri handli og forboð. Allir vóru á einum máli um at byrgja fyri heilt frium handli. Effersøe var høgt uppi, tað var, sum at hoyra prest tala, tá hann manaði móti øllum teim óndu áloptum, ið gjørd vóru á lógina. Ein kom at minnast tey gomlu orðini: „Ifører Eder Eders fulde Rustning" o. s. fr. Henda sak var fyri honum og øðrum blivin sum ein religión. Tað skuldi man vera varin við. Tá man gav seg til at lóggeva um, hvat fólk skuldu hava loyvi til at eta og drekka, so mátti man vita frammanundan, at fólk fóru at reagera sterkt útfrá ti vælgrundaði spurningi: Hvat sakar tað tykkum, hvat eg persónliga njóti? Her mátti ongatið gangast ov vítt, annars gjørdi man meiri skada enn gagn. Vit kenna frá religiónssøguni, hvussu tey rættrúgvandi hava hildið seg hava til plikt at gera hvatsum helst til at byrgja fyri, at annarleiðis teinkjandi fóru fortapt. I hesum sum í øllum var hin frilynta byrgingarstøðan hin rætta.

Brennivínsbrúdleyp er nakað rátt svínari, siger Effersøe. „Det sete afhænger af Øjnene, der ser". Aðrir menn, sum væl kunnu vera líka høgt meniaðir sum Effersøe, siggja ikki soleiðis uppá tað. Tað er ikki sjáldsamt at hoyra meira bleytaktug kunnufólk siga um

grindadráp, at tað er nakað „gyseliga rátt nakað." Føroyingar yvirhøvur hava ikki hesa áskoðan.

At forbjóða klubbum at bestilla ti hin einstaki maðurin hevur loyvi til tað, ber ikki vael til. Men tá treyturnar: at høviðsmál klubbans ikki er at selja ella útskeinkja spiritus, ikki verða hildnar, so má skriðast inn. Her kundi verið rannsaka, hvat forhold er millum blaðhald, bøkur, kort og spiritusnýtslu í klubbunum. Nú eru klagur í so máta yvir teir tveir klubbarnar, sum hava spiritussalg; eg veit ikki um nøkur grund er fyri klagunum, men er bestýrilsið ikki ført fyri at halda „justits", so haldi eg tað vera berligast, at vit „rationera" forbrúkið. Eg havi skotið upp 25 liter, men eg boyggi meg sjálvsagt fyri teim sakkønu, sum vita betri, hvat menn drekka um árið.

Tað var sagt av Poul Niclasen, at tað vakti *misunnilsi* hjá utanfyristandandi, at klublimurnir høvdu loyvi at bestilla og drekka brennivín í felag. Slikt dugi eg ikki at fala kann vera framsett í álvara. Og ræðslan fyri, at hefta loyvi skuldi føra til ibyrtan av drekkifeløgum um alt landið hevur vist seg at vera ógrundað.

Poul Joensen vildi eisini greiða sína støðu. Av fyrstan tíð hevði lógin gjørt meira gagn, men tað var gingið aftur á hondina í seinri árum. Tað var bilvið so ógviliga lætt hjá fólki at bestilla spiritus, forhandlarar sendu brøv út í hópatali, og agentar ferðaðist um alt landið. Nú var tað uppá tíðina at byrgja fyri við strangari reglum, bæði ti, sum beinleiðis var drekka og øllum øðrum, sum brúkt var til at fáa sær kenning av. Forboð vildi hann ikki stemma fyri, ti tað var tíðin ikki til.

A. Samuelsen var samsintur við minnitalinum; viðvikjandi klubbunum hevði hann í sínum tíð verið tann fyrsti til at setta uppskot um, at teir skuldu missa sín framihjáræt. Annars var tað ivasamt, hvat tað kom at betýða, um hetta fór burtur úr lógini. Juristar vildu siga, at ein klub hevði sama rætt til at bestilla spiritus sum hin einstaki maðurin, men ætlin tað nú var so ella so, atti løgtingið at gera stutt av; so kundi spursmálið koma fyri hægstarætt og verða avgjørt.

Honum dámdi ikki J. H. Poulsens uppskot. Framihjáræturin klubbana var so sterkur, at her kravdist, at tingið stóð sameint.

Joen Dahl helt, at um man gekk klubbunum ovnær, so kundi tað upplakast sum grensandi til forboð av teimum vínseljandi londunum, ti klubbarnir bestilla nógv vín. Og forboð hevði eingin tora at mælt til, so leingi tollspursmálið ikki var greitt.

Yvirfyri handlinum við hárvatni var beint at ganga strangliga fram. Tað var selt í stórum til bvønn sum helst, og tá ikki var loyvt at selja spiritus, so áttá hárvatn ikki heldur at vera loyviligt at selja.

Konog vildi minna á, — til tað, sum orðførari sambandsins hevði sagt um upprunan til hesa sak — at tað hevði skaðað hana nógv, at annar av teimum politisku partaflokknum hevði brúkt hana, sum gjørt var. Í 1906 samtykti tingið einmælt lógina, og tað hevði ongatíð verið skilnaður partanna millum um hana. Um hesir menn í álvara høvdu vilja til at gera Føroyingar edrúiligar, áttu teir ikki at

lagt so nógva vekt á at tikið hesa sak til inntøku fyri teirra politiska flokk. Tað var óbeint, tá í sínari lið í agitatiónini annar flokkur varð nevndur brennivínsparti og hin avhaldsparti, og tað hevði gjørt talaranum ilt, at annað partið vildi tilleggja sær meiri agrýini í arbeiðinum fyri edrúligheit.

Eg arbeiði til frama fyri edrúligheit, sjálvt um eg ikki stemmi fyri hesum uppskotinum frá sambandsmonnum. Slíkt sum hetta at eingin kann bestilla meirenn 10 litrar ísenn er nærmast til at „chikanera" fólk, einki annað. Einasta, ið ger lógina strangari, er forboðið fyri klubbarnar at bestilla spiritus. Har eiga vit at fáa at vita, um hetta kann gerast, og hvussu nógv teir brúka. Ístaðin fyri allar hesar smáreglar, sum einki týða, máttu tað liggið nærri fyri at gjørt spiritus so dýrt sum møguligt. (Poul Niclasen: Tað er ódemokratiskt!) Tað hevur vist seg at batna aðrastaðni, og tað er lætt at gjøgnumføra.

Hetta nógva misbrúkið av lampispritti veit eg einki um, har eg eri kunnugur.

Johan Poulsen helt, at nú var tíð at skerpa lógina. Í teimum plássum, har hann visti um at siga, var tilstaðurin nógv versnaður, og síðsti vetur hevði verið ringastur í so máta. Honum dámdi væl J. H. Poulsens støðu. Hví seta forboð fyri klubbunum at bestilla, tá tað loyvdist øðrum? Klubbainstitutiónin var ein millumhandil, sum tók apotekara-avanceu. Havnar klubbi hevði seinasta ár ein umsetning uppá 100,000 kr. Tað kundi verið interessant at fingið upplýst, hvussu stórar klubbans útreiðslur vóru til kulturfremjandi og selskapulig formál. Man mátti hava rætt til at betekna utskonkning og handil við spiritus sum klubbans høvuðsformál.

Talarin trúði ikki uppá at høgir prisir í allar minsta máta fóru at leggja ein dempara á forbrúkið.

Mortensen hugsaði, at Konoy hevði rætt og Johan Poulsen órætt í hesum. Nú var prisurin her 2 kr. fyri fløskuna av brennivíni; um hann bleiv 5—6 kr. sum nívri í Danmark, hevði tað verið nógv mikið hjá fleiri til at minka um forbrúkið.

Sjálvtum minnitalsuppskotið um klubbarnar var samtykt, so høvdu teir rætt til at bestilla kortini.

Debess føldi seg óbundman, eftirsum hann onga fortíð hevði yvirfyri lógini. Hann hevði altíð verið móstandari av edrúligheitslógini tó hann av principp var avhaldsmaður. Hesin vegur mátti føra til og hevði fórt til lógbrot. Honum hevði tókst best um Føroyingar vóru blivnir avhaldandi gjøgnum hitt frivilliga avhaldsarheiði. Tá hevði man vissu fyri, at lógbrot ikki komu at finna stað.

Nú var spurningurin, hvussu lógin skuldi hagreiðast. Bara eittfans „punkt" var nevndin samsint um. Eg kann taka undir við tí, sum framflutt er av meiralutanum, ikki tí, at eg væl skilji, at tey avhaldssinnaðu ynskja at bøta um lógina, men tí at hesar bøtur eftir mínum tykki bara vilja føra við sær fleiri lógbrot. So vil eg heldur, at alt skal vera sum er.

Eitt undrar meg, og tað er tann støða, minnitalið Poul Niclasen inntekur; hann sigur, at hann hevur tonkt sær at seta tað og tað forslag fram. Eg kundi eisini „tonkt" mær at setta eitt og annað fram, men hvat batar tað? Hví

ikki setæ tað fram, um hann heldur tað hava nakran týdning — og heldur hann ikki tað, so átti hann at tagt við tí.

Hini „punktini", minnitalit setur fram hava ongan sumhelst praktiskum týdning. At menn misbrúka hárvatn, havi eg eitt hoyrt, men eg havi eisini hoyrt, at menn eta seg fullar av sápu, gomlum ávísum o. t. Hvat er at gera við slikt? Slikar lógreglur eru bara til at seta eitt ljótt stempul á Føroyingar. Øðrvisi er við denatureraðum spiritus. Fyrsta treytin fyri at bøta um her er at fáa ásett, at handil við slikum spiritus skal vera í hvørjari kommunu. Tá fyrstan kann mann hava vissu fyri kontrol; nú er tað ómøguligt. Minnitalið vil hava gjørt hesa vesku meira ódrekkiliga; tað má týða, at hon verður meira gifing ella so tjúkk, at hon ikki kann svølgjast. Nú er hon reiðiliga vamlislig og ikki so litið giftug; tað eru dømir uppá, at menn hava verið nær við at doyggja av sprit. Vil minnitalið nú hava sprittið gjørt so „ódrekkandi", at tveir snapsar eru nógmikið til lika at krepera av?

So krevja teir eina nevnd setta til at kanna eftir, hvussu forboð virkar aðrastaðni, og edrúligheitslógin virkar herheima. Eg haldi at her skuldi fyriligtið nakað arbeiði frá avhaldsfólkinum fyrst; tað er ikki nógmikið at koyma so og so nógvar lógparagraffir innáting. Tað var annar farturin í avhaldsarbeiðinum, áðrenn lógin kom.

Eitt kundi eg fylgt hesum monnum í: at alkohollæra skal vera ein lærugrein í skúlunum. Tað er eitt náturligt grundarlag í uppvenjingini, at barnið lær at vita um tann skaða, sum voldast av ovstórum spiritushrúki, og tað má einhvør skúlalærari duga at siggja.

Tað hevur verið sagt, at allir eru á einum máli um, at lógin hevur verið til stórt gagn. Men hetta er óbeint. Hon hevur bara virkað tað, at vandin er blivin yvirfluttur; fyrr var tað mest eldri fólk, sum forfallin vóru, nú er tað teir yngri, og tað er so nógv størri vandi við. Samfundsmessiga hava teir ungu nógv størri týdning enn teir eldri. Minnitals-uppskotið viðvikjandi klubbinum hevur ongan annan týdning enn tann, at har koma 100 smáskáp hereftirdags ístaðinfyri tað eina stóra, ið nú er, tí limurnir hava sjálvsagt loyvi at bera somikið spiritus við sær og goyma tað harinni, sum teir vilja. Hegartil hevur verið ætsað gjølla eftir, at einki spiritus var borið uttanfyri klubban, men verður hettar sítur at hvør kann bera út og inn, so er tað ógjørligt. Teir pristir, klubbin tekur, áseta limurnir sjálvir; har eru jú nógvir avhaldsmenn imillum; eg havi soleiðis hatt tað gleði at sæ bæði hr. Effersøe og hr. Samuelsen haruppi. Eisini hr. Niclasen hevur verið limur av Havnar klub og Johan Poulsen við; eg veit ikki, um hann er tað eun. Hann skuldi tí vita, hvat hann tosar um, tá hann sigur, at høviðsuppgáva klubbans er at selja spiritus. Nøkur selskapilig formál hevur klubbin tó, og ikki er tað sørt við andligari føði har uppi beldur.

Eg eri fyri forboð í teirri stund, at fólkið í Føroyum yvirhøvur krevur tað, men eg vil ikki vera við til tvingsil í hesum. Tað nyttar einki verðsins ting, men ger bara skaða.

At forða fólkið atgongd til „surrogatir" gjøgnum lógboð hevur vísi seg her og aðrastaðir at vera aldeilis hopleyst. Her er ein ar-

beiðsmark fyri avhaldsfólkið. Var tað arbeiðandi fólk, sum bar sini ynskir fram á ting og kundi vist á úrslit úr sínum arbeiði, so hevði forholdið verið heilt øðrvísi enn nú.

Poul Niclasen hevði ikki væntað at Nyholm Debess nakra tíð skuldi koma at standa her sum defensor fyri klubbanum og forsvara tann óvætt, at nakrir borgarir sluppu at bestilla og drekka í felag framum øðrar. Avhaldsfólkið kundi ikki arbeiða, so leingi henda lógin er, men tað var óvist, um tann lið ikki kom aftur, tá avhaldsbevegilsið fór at ganga fyri fullari kraft. Tað var merkiligt, at Debess leyp á avhaldsfeløgini í Føroyum. Hví var hann farin útúr avhaldsfelaginum?

Johan Poulsen helt, at júst tá man var klubbimur, kundi man ikki koma burt frá, at sølg og útskonking í klubbanum í Havn fyrigekk í so stórt umfang, at tað merkti klubban sum institution. Tí vóru nettupp limirnir pliktugir til at arbeiða fyri at fáa standin øðrvísi. Hann hevði ongatíð funnið nakað serliga pulserandi andiligt liv í klubbanum.

Debess bað hr. Niclasen halda seg til sakina og ikki skáka út; tað kom ikki sakini við, hvat hann persónliga gjørdi. Hann hevði niðurlagt eitt arbeiði fyri avhaldssakina og vildi biðja hr. Niclasen gera tað sama. Annars átti Poul Niclasen at verið seinastur til at framsetta spursmál um, hvi talarin var farin útúr avhaldsfelaginum.

Hr. Joh. Poulsen átti at framsetti sín kritikk í klubbanum, áðrenn hann kom við honum á ting.

Táið talarin faust at avhaldsfólkunum, so var tað av góðsku fyri avhaldssakini; hann unnti sanniliga Føroyingum at fáa eitt edrúiligt land.

Effersøe hevði haft alla grund til at vera „høgt uppi", sum Joh. H. Poulsen segði, at vera í einum slags feststemningi: tá man slóst fyri sini hjartasak, so var tað ikki órímiligt, um man var høgt uppi. Ellars var hann yvirhøvur moderatur maður, men tað vóru tó ting, hvar hann ikki gekk uppá akkord. Tann sum mest hevði undrað hann, var hr. Konoy. Talarin máttti avgjørt mótmæla, at hann hevði givið nøkrum menniskja inntrykk av, at hann sá hesa sak sum eina partísak fyri sítt parti. Hann vildi hopa, at hetta ikki var nøkur politisk partisak. Men hevði nakar roynt at gera sakina partipolitiska, so var tað hr. Konoy.

Talarin ivaðist ikki í, at um tollurin varð reiðiliga nógv hækkaður, so bleiv ikki brúkt so nógv spiritus. Men tað hevði altíð verið høvðssakin hjá honum og meiningsfeløgum at loysa edrúiligheitssakina frá egininteressum í Føroyum. Mann átti ikki at hækka tollin meir enn neyðugt fyri at klára forpliktilsini yvirfyri statskassanum. Tað vildi bara gera tað torførari at koma til forboð.

Tað var ódamligt, sum hr. Debess var strangur móti avhaldsfólkinum; tað var meira grund til at takka teimum. Hetta við teimum ungu, sum drekka meir enn fyrr, hevði sín ársaka í, at teir ungu fortjentu meira nú, og so av tí ríngu ond, sum komin var millum ungdómin. Har vóru niðurbrót-

Poul Niclasen trúði ikki uppá hetta tosið um at gera fólk edruilig „at frivilligheitins veg" og ikki við tvang, at tat var upplýsningur, sum bata skuldi. Teir serstaki

upplýstu vóru jú absolutir mótstandarir av avhaldsarbeiðinum. Nei, upplýsningur dugdi ikki. Ai lógin ikki hevði virkað, sum hon skuldi, komst eisini av, at leir menn her í Føroyum, sum skuldi standa aftanfyri lógina og hondheva hana saknaðu forstáilsi fyri spursmálinum, ja sum oftast stóðu á einum anti-edrúilígheils standpunkti.

Konoy var fegin við tað, sum Efforsøe hevði sagt. Hevði hann haft framhildið hatta í 1906 og síðani frameftir, so var longur komið á veg við hesum máli enn nú var.

Tað hevði undrað talarin at hoyra, at klubbin her seldi fyri 100,000 kr. av spirifus um árið. Her vóru tó bara 2000 menniskjur í Havn og neyvan ein tíggindapartur limir av klubbanum.

A. Samuelsen hevði í mong Harrans ár verið klublimur, men tað hevði hann ikki haft áuilsi um.

Konoy ivaðist ikki í, at tingmaðurin av Strondum hevði bygt hesa uppgávu á tøl og ikki leysa ætlan.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Friggjadag 16. septbr.

Føroyskar skúlabøkur.

2. viðgerð.

Próstin greiddi frá sakini. Løgtingsmaður J. Patursson hevur biðið tingið hugsa um, hvat gerast kann fyri at útgeva eina føroyska landalæru og eina føroyska søgu, nýtnligar til skúlabrúks. Nevndin er samsint í tí, at tað er spell, at vit í skúlum okkara ikki eiga nýtnligar lærubøkur um land okkara og í søgu okkara, og hon heldur, at tað ikki væl kann bera til, at okkum skulu vænta slíkar bøkur.

Av tí, at tað er ein serlig skúlabókanevnd, sum hevur við útgávu av føroyskum skúlabókum at gera, heldur nevndin tað vera best, at eisini hetta mál verður flytt skúlabókanevndini til viðgerðar, og at tingið annans veitur ein hóskandi studning til frama av hesum máli, um so verður, at slíkur studningur gerst neyðugur, og táið hann gerst neyðugur.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Broyting í fátøkralógini.

2. viðgerð.

Rasmussen greiddi frá nevndarálitt og lóguppskoti, ið ljóðar so:

§ 1.

§ 74 i Lov Nr. 97 af 10. April 1895 om Fattigvæsenet paa Færøerne affattes saaledes:

„Naar en i Landet forsørgelsesberettiget Person, der som Medlem af en Sygekasse har modtaget Understøttelse af bemeldte Kasse i Henhold til de for samme gældende Regler, uden ved Siden heraf at have oppebaaret Fattigunderstøttelse, efter Sygekassehjælpens Ophør er — eller indenfor de næste 12 Maaneder bliver — trængende

til Understøttelse, og Trangen er begrundet i Sygdom eller i, at den paagældendes Erhvervsevne som Følge av Sygdom er væsentlig forringet, skal den Hjælp, der i Anledning af vedkommende Trangstilfælde af hans Opholdskommune ydes ham til Kur og Pleje eller til hans og Families nødvendige Underhold, ikke betragtes som Fattighjælp, for saa vidt den ikke i Omfang skønnes at overstige den ham af Sygekassen i Løbet af de Regnskabsaar, i hvilket Sygekassehjælpen er ophørt, og de to forudgaaende Regnskabsaar ydede Understøttelse.

Fattighjælps Virkning skal ligeledes bortfalde med Hensyn til Hjælp, der paa Grund af Sygdom udredes af det offentlige til Kur og Pleje af en her i Landet forsørgelsesberettiget trængende, der kan føre Bevis for, at han i de sidste forløbne 3 Aar ikke har opfyldt — og stadig ikke opfylder — Helbredsbetingelserne for at optages som nydende Medlem i en anerkendt Sygekasse, jfr. Anordning om Sygekasser paa Færøerne § 7, 2det Stykke.

Kommunalbestyrelsen er til enhver Tid berettiget til ved Lægeattest, der betales af Kommunen, at fordre godtgjort, at vedkommende ikke opfylder Helbredsbetingelserne for at optages som nydende Medlem i en anerkendt Sygekasse.

Er den i Henhold til foranstaaende Bestemmelser understøttede ikke forsørgelsesberettiget i Opholdskommunen, har denne Krav paa at erholde de anvendte Bekostninger refunderet efter de for Refusion af Fattighjælp gældende Regler.

Saa længe en Person modtager Understøttelse i Henhold til Bestemmelserne i nærværende Paragraf, betragtes vedkommendes Erhvervelse af Forsørgelsesret i hans (hendes) Opholdskommune som hvilende."

§ 2.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Januar 1922.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Leygardag 17. septbr.

Frásøgn djóralæknans.

3. viðgerð.

Soljóðandi nevndaruppskot varðsamtykt:

1. Lagtinget indgaar til Justitsministeriet med Andragende om, at der i den for Dyrlægen paa Færøerne under 9. Decbr. 1919 udfærdigede Instruks foreslages følgende Ændringer:
   a) I § 3 ændres „3 Omrejser til „2 Omrejser".
   b) Samme Paragrafs 2det Stykke (Som Godtgørelse .....Regning") omredigeres saaledes:
      „Ved Omrejserne oppebærer Dyrlægen som Godtgørelse for Befordringsudgifter 1500 Kr. aarlig tillige 5 Kr. i Dagpenge."
2. Amtmanden anmodes om at foranledige, at Dyrlægen fremtidig afgiver en mere detailleret Indberetning, saaledes at denne bl. a. udviser, hvorledes Omrejserne er foretagne samt den ved disse udøvede Praksis.

3. Dyrlægen faar tilsendt en Genpart af denne Betænkning.

Lóg um fiskarflán.

3. viðgerð.

J. H. Poulsen mælti til at samtykkja nevndaruppskotið. Tað kundi vera, at ríkisstýrið ikki vildi játta at lata lán til fólk, sum ikki uppfylla lær áseltu treytir, men tað var ætlan at nerta við í innnstillinginum.

Mortensen fanst at ólunum orðið „andelsselskaber", sum kundi misskiljast. Tað merkti nakað annað enn „aktieselskaber".

A. Samuelsen játtaði, at hetta orðið átti at verið broytt frá teirri dansku lógini; tað hóskaði ikki her í Føroyum.

(Nevndaruppskotið var samtykt við hesi broyting).

Frágreiða vørunevndarinnar.

3. viðgerð.

Mortensen segði frá, at hann hevði sett fram broytingaruppskot um, at tað skuldi leggjast innundir vørunevndina — saman við amtmanninum — at ásetta prísin á hvalatvøsti.

(Broytingaruppskotið varð samtykt.)

Akvegir við Havnina.

3. viðgerð.

Tórgarð hevði sum boðað frá saman við trimum øðrum sett fram broytingaruppskot um at játta sluðning til teir vegir í Havn, sum søkt var um.

Winther vildi spyrja formannin í vørunevndini, um tað var satt, at nevndin hevði játtað sluðning til nakrar vegir í Sandoy og, um so var, hvussu tað bar til, at sóknastjórnin ikki hevði fingið at vita um tað. Høvdu teir vitað av ti, so vóru allir hesir vegir lagdir, tí eingin útiróður hevði verið og góð arbeiðslíkindir. Men teir høvdu kannska ikki vilja givið Sandingum eina støðu framum aðrar kommunir.

Mortensen upplýsti, at vørunevndin á fundi 7. april í ár hevði hatt vegspurningin til viðgerð. Har hevði amtmaðurin givið eitt yvurlit yvir hvørjir bevilningar, ið burtfallnir vóru og samtykt at játta útsetilsi til aðrar. Síðani var givið amtmanninum fullmakt til „for Sandø Præstegælds Vedkommende at yde Bevillinger indenfor Overslagssummernes Rammer m. H. t. 5 af Amtsingeniøren indstillede Andragender, forsaavidt de maatte finde det paatrængende nødvendigt."

Winther segði, at høvdu Sandingar vitað hetta, so høvdu teir søkt um at fáa henda pening. Nakrir av hasum vegum vóru harðliga tiltrongdir. Tað var ikki órimiligt, um Sandoyin fekk hetta játtilsi, teir høvdu gjørt allar sínar vegir í góðari tíð. Hann vildi verið takksamur, um tingið hevði úttalað, at hatta stóð við makt.

M. Samuelsen hevði trúð, at Sandoyingar hungraðu eftir arbeiði, og tí var hann gingin við til hasa samtykt í vørunevndini. Um hon nú stó við makt, visti hann ikki; hann vildi vera loystur frá tí, sum hann samtykti á.

Fyri broytingaruppskotinum ætlaði hannn ikki at stemma.

Debess helt tað vera undarligt. Forholdið er tó tað, at vit her í Havn eiki hava fingið av hesum peningi, sum brúktur hevur verið undir krigstíðini. Um vit nú koma í betragtning í fyrsta umfari er bara natúrligt.

M. Samuelsen minti á, at hansara kommuna hevði heldur eiki fingið. Hansara støða var grundad uppá tað støðu, Løgtingið hevði tikið iár í vegsakini.

Brotingaruppskotið soljóðandi:

1. Til Anlæg af de i Thorshavns Byraads Andragende af 15. Oktbr. 1917 angivne Veje bemyndiges Amtmanden i Forbindelse med Varendvalget til at bevilge et Tilskud paa indtil ¾ af den reviderede Overslagssum. Bevillingen ydes i det Omfang, hvorom man kan blive enig med Byraadet.

2. Thorshavns Byraad gøres bekendt med Lagtingets Vedtagelse i Sagen.

var samtykt.

Vegurin fyri Múlan.

3. viðgerð.

Soljóðandi uppskot var samtykt:

1. Av økonomisk fond veitist Viðareiði kommunu 400 kr. til neyðturviligar umvølingar av gøtini ella rásini fyri Múlan.
2. Peningurin verður goldin, tá arbeiðið er sýnað og góðkent av tingsins álitismanni, og kommunustýrið hevur pliktað sóknið til framtíðar viðlíkahald.

Íslanskir læknar.

3. viðgerð.

Winther vildi biðja allar tingmenn stemma fyri fleirtalsuppskotinum, men um tað skuldi falliið, so at stemma fyri hinum. Tað trongdist til at fáa henda spurning loystan sum skjótast. Tá hesin mánaðin var áti, vóru Sandoyingar utan lækna, og teir visiu sær ongan beldur. Hann hevði talað við landslæknan um, at teir — myndigheiturnar og læknafelagið — vildu vera vælviljandi í hesum máli, um tað skuldi eydnast at fáa fatur í ein íslendskan lækna. Tað vildi hann ikki lova; tó fóru teir kannska ikki at nokta okkum slikt loyvi, um tað visti seg, at vit ongan annan lækna kundu fáa, men tað kundi so bara verða fyri fyrst. Ein tilikur lækni kundi tó ikki fáa rætt til at verða sjúkrakassa-lækni, eiheldur fekk hann nakran rikisstudning. Hetta var tað sama sum nei. Vit hava haft stórar útreiðslur til lækna seinasta ár av kommunini, einar 4000 kr.; skulu vit nú eisini útreiða allan statsstudningin so verður byrðan ov tung. Eg vil biðja fólkatingsmannin lata teir vita harniðri, hvussu fortvívlaði viðurskiftini eru

her, at her verða lagdir allar meinbogar ívegin fyri, at vit kunnu fáa lækna. Í Noreg eru teir ikki so smásárir, har hava teir nógvar læknar úr Danmark, og teir hava sama rætt sum hinir frá Kristiania universiteti. Er Ísland kanska ikki hjálpið við sínar læknar so væl sum onnur lond? Er henda støða læknafelagsins ikki til minkan um virði av tí íslendska universitetinum? Íslendskir læknar hava hospitalskunnleika so væl sum aðrir. Munu teir ikki í allar mátar vera lika dugandi sum hesir næmingarnir, vit fáa líka frá universitetinum í Keypmannahavn? Tað mesta, ið um ræður er, at læknin hevur praktiskan kunnleika og dugnaskap.

M. Samuelsen ætlaði at stemma fyri minnitalsuppskotinum. Fleirtalið stillar íslendskar læknar eins við danskar, meðan minnitalið sigur, at tá ikki danskir læknar kunnu fáast, so biðja vit um loyvi til at fáa íslendskar. Hetta er sama støðan, sum løgtingið hevur haft fyrr. Eg kann ikki hugsa mær, at nakar vansi skuldi verið fyri at fingið íslendskar læknar, tá okkum danskar læknar, so er tað ikki órímligt, at vit fáa loyva at nýta íslendskar.

Patursson helt, at uppskot meirvalutans var greiðari enn hitt, har tað er yvirlátið til — ja til hvønn? — at avgera, um doktaraloysi í Føroyum kann sigast at hava vart nógleingi. Er tað sunnheitsráðið ella landslæknin, ið dømna skal um tað? Tað er ein vandamikil sak. Her verður tað løgtingið, ið lútar. Eftir núgaldandi viðurskiftum Danmarki og Íslandi ímillum eiga bæði londini eins rætt; hetta sama skuldi tí í minsta lagið goldið í Føroyum. Tað hevði verið hentari, um tann fundur, sum nýliga var hildin í „dansk-islandsk nævn", hevði verið seinri, so løgtingið kundi hafi lagt betta mál fram har.

Konoy helt, at um tað var galdandi hugsunarháttur hjá teim ráðandi, at íslendskir læknar í Føroyum ikki kundi nýtast til sjúkrakassalæknar og ongan statsstuðning kundu fáa, so var øll henda sakin ónýtt.

Winther upplýsti, at landslæknin úttrykkiliga hevði sagt, at tóku vit íslendskar læknar, sum ikki høvdu „stempul" frá Keypmannahavnar universitetið, so fingu vit einki statstilskot, og teir fingu ikki loyvi at praktisera sínu sjúkrakassalæknar. Hann gav onnur ráð, sum einki hava at týða. Hetta var bara eitt betalingsspursmál, segði amtslæknin: betalið tit bara væl, so fáa tit nokk doktara! Teir kundu koma til Sandoyar í „ferium", um vit vildu lata so og so stórt tilskot til teirra, einar 2—3000 kr. um mánaðin, hugsi eg. Sum øllum kunnugt, eru læknarnir yvirbyrjaðir við arbeiði, so eg veit ikki, hvussu hetta kundi forsvarast. Frá honum fekkst eingin troyst fyri okkum; vit ganga nú móti einum veturi við ongum lækna, ongari telefon og ongum motorbáti. Av íslendskum læknum er yvirflóð, men har gersi einki við. Tað sær út til, at vit skulu ongan lækna fáa.

Danielsen meinti, at tað gjørdi júst tað sama, hvørjum uppskoti, mann stemmaði fyri. Tá tað hevði vist seg ógjørligt at fáa danskar læknar, máttu vit fáa íslendskar. Hann gekk úttfrá, at

teir donsku høvdu betri lærdóm, men skulu íslendskir læknar ansetast her, so mugu teir hava fullan og heilan rætt eins og hinir.

R. Rasmussen vísti á, at her var ein ógviliga stórur munur á hesum báðum uppskotunum. Í fleirtalsuppskotinum verða myndigheiturnar bidnar um at royna at fáa okkum íslendskar læknar við algongd „til iøvrigt at fjærne de Vanskeligheder, som Lovgivningen maatte lægge i Vejen for Ansættelse af islandske Læger paa Færøerne, og for at disse kan fungere paa tilfredsstillende Maade." Minnitalsuppskotið inniheldur einki tílíkt: Eftir tí er tað ógviliga ivasamt, um teir kunnu koma í samband við sjúkrakasarnar.

A. Samuelsen ivaðist ikki í, at ministeriið vísti, at fyri at vit kundu brúka læknar, máttu teir hava loyvi til at praktisera sum sjúkrakassalæknar. Tað var ikki grund til at trúgva, at vit kundu fáa hjálp frá læknafelaginum, um fleirtalsuppskotið var samtykt.

M. Samuelsen helt, at hansara uppskot hevði betri „tjans" harniðri enn hitt. Tá sjálvstýrismenn hildu so sterkt uppá fleirtalsuppskotið, var tað tann púra agitatión og einki annað.

J. H. Poulsen vísti á, at hetta var ein sera týdningarmikil spurningur, hvør ið avgera skuldi, nær vit høvdu biðað nógleingi eftir lækna. Vit vistu, at vit komu at møta mót støðu frá tí danska læknafelaginum og tað hevði eina sterka støðu. Fyri teimum var tað eitt bert peningaspursmál, krav um meira og meira løn. Tað var skrúan uttan enda.

Winther játtaði. Tað, sum voldi allan vansan, var mótstøðan frá læknafelaginum. Eitt dømi var læknatakstin, sum nú var hækkað so út av lagi, at Sandoyingar t. d. máttu betala 34 kr. fyri yvirhøvur at fáa læknan til Dals, 18 kr. fyri at fáa hann til Skopunar, umframt tað, sum konsultasjónin kostaði. Hetta vóru jú hlóðpengar. Læknafelagið var so sterkt, at myndigheiturnar komu ikki utlan um tað. Tað var ikki undur í, um tingmaðurin av Tvøroyri nevaði í borðið, tá hann talaði um fáran við, at hetta felagið skuldi kunna binda lóggávumaktina.

Mortensen legði mestan dent á hitt eina punkti, sum skilti bæði uppskotini. Fleirtalið sigur, at *nú* er tíðin, viðurskiftini *eru* so ring at vit mugu hava læknar, minnitalið skjýtur seg innundir læknafelagið, at tað skal avgera nær rímilig tíð er. Vit kunnu vera toliliga ivaleysir um, at teir seta tað tíðina langt úti. Men nú er tann rímiliga tíðin farin, eftirsum læknaembætur her hava staðið tóm leingi. At gera donskum læknum órætt nýtast vit ikki at frykta fyri; um ein danskur og ein íslendskur søkja ísenn, fara kommunirnar ivaleyst at taka hin danska.

Tað er óforsvarligt av tí danska læknafelaginum, at tað við køldum blóði kann siggja uppá, at heilar kommunir liggja í hjálpaloysi og fólk doyggja vegna teirra mótstøðu.

Danialsen alvaraði ímóti at øsa læknafelagið upp, tí um teir vildu kundu teir heilt boykotta okkum.

Paturssen trúði tó ikki, at læknafelagið beinleiðis vildi gera

morð i Føroyum. Hann vónaði ikki, at tingmenn lótu seg ræða av slikum leysum tosi.

(Uppskot minnilutans var samtykt).

Føroysk orðabók.

3. Viðgerð.

Winther vónaði, at allir tingmenn vildu stemma fyri nevndaruppskotinum, so eitt úrslit kundi fáast úr sakini hesa ferð.

(Uppskotið var samtykt).

Mánadag 19. september.

Føroyskar skúlabøkur.

3. viðgerð.

Próstin mælti til at samtykkja uppskotið frá nevndini, soljóðandi:

1) Løgtingið biðjur skúlabókanevndina royna at gera, hvat gerast kann fyri at fáa eina føroyska landalæru og eina føroyska søgu, hóskandi til skúlabrúks.
2) Løgtingið veltir, um tørvur verður til tess, ein hóskandi studning hesum máli til fram.

A. Samuelsen váldi eisini mæla til at stemma fyri ti, men væl at merkja undir teim treytum, at hansara broytingaruppskot eisini varð samtykt. Tað skuldi skoytast uppi fyrsta stykki i nevndaruppskotinum við hesum orðum:

„um slikt kann gerast fyri pening, nevndin hevur i varðveitslu."

Annað stykki skuldi fara burt.

(Bæði uppskotini fullu burt av tí, at ovfáir stemmaðu fyri teimum.)

Føroyskt kirkjumál.

2. viðgerð.

Próstin greiddi frá sakini, sum ofta hevði verið fyri á tingi. I seinastu tingsetu samtykti tingið soljóðandi uppskot:

I. Punkt 4 i Anordning Nr. 177 af 13. Novbr. 1903 ophæves, og i Stedet sættes:

„Benyttelsen af saavel dansk som færøsk Sprog i Prædiken ved Gudstjenester udenfor de almindelige Højmessegudstjenester eller ved gudelige Forsamlinger, der afholdes i Kirkerne, skal være tilladt."

II. § 14 i Anordn. Nr. 284 af 13. Decbr. 1912 ophæves og i Stedet sættes:

„at Prædiken ved Højmessegudstjenesten og Oplæsningen af Prædiken ved Messefaldsgudstjenesten skal foregaa paa Dansk eller Færøsk eller ved et visi Antal af de almindelige Gudstjenester, der afholdes i Kirkeaaret paa et af de nævn-

te Sprog, og vedResten paa det andet, naar Præsten deri er enig. I Tilfælde af, at der i Menighedsraadet ikke opnaas Enighed om, hvor ofte Dansk eller Færøsk skal benyttes, afgøres Spørgsmaalet af Biskoppen under Hensyn til den stedfundne Afstemning ved Menighedsmødet. De øvrige Dele af Gudstjenesten skal under lignende Vilkaar foregaa paa Færøsk, naar Salmer og de paagældende Dele af Ritualet foreligger autoriseret paa dette Sprog."

Frá ríkisstýrinum var einki svar komið til tingið, um teir harniðri vóru sinnaðir at fáa hetta uppskot framt ella ikki. Spurningurin var tí aftur reistur í hesi tingsetu.

Nevndin váldi mæla til at samtykkja soljóðandi uppskot, í tí hon vísti til nevndarálitið og uppskotið frá ifjør:

„Idet Lagtinget fastholder det i sidste ordinære Lagtingssamling vedtagne Forslag angaaende Spørgsmaalet om det færøske Sprogs Ret i Kirken, anmoder Lagtinget Amtmanden om at foretage en Henvendelse til Kirkeministeriet for at erholde Underretning om dettes Stilling til Forslaget."

Paturson harmaðist um, at løgtingið skuldi nokta studning til eitt slikt mál sum neyðturviligar føroyskar skúlabøkur. Tað máttu vera tí at hesar bøkur vóru ætlaðar á okkara egna máli, at tær skuldu drepast. Slikt vanvirði sýndi Føroya løgting enn sær sjálvum. Nú lá fyri sakin um føroyskt kirkjumál, sum ifjør var samtykt so dánt; tað var eitt neyðarsligt og eyðmjúkt uppskot, men ríkisstýrið virdi tað ikki so frætt sum at svara uppá tað. Nú biðja vit um svar; um vit fáa tað ella ei, er væl tingmonnum eitt feltt, — so trælasinnað er Føroya løgting enn. Fyri 400 árum síðan var okkara mál skotið útur kirkjuni, tað hevur síðani livað sum trælur bar eins og aðrastaðir, og enn tora vit ikki at krevja fullan rætt fyri tí. Vit bóðu ifjør um ein litlan rætt fyri tí í kirkjuni, men somiklir høviðkambar eru hesir menn, ið nú ráða fyri borgum í Danmark, at teir ikki eingong vilja játta okkum hesa handsbøn. Eg vil vóna, at teir eina ferð fáa hevnd fyri tað, at teir so traðka tað heilugasta, eitt fólk eigur, undir føtur. Ætin hetta verður samtykt ella ei ger ikki stórvegis, løgtingið hevur so ofta gjørt sær fyri skommum.

A. Samuelsen helt, at Paturson og hansara menn kundu takka sær sjálvum fyri, at hin sakin varð dripin, teir kundu haft stemmað fyri hansara broytingaruppskotið. At stemma fyri hesum, at løgtingið „fastholder sin beslutning fra i fjor", var ómøguligt, hvussu kundu hesir menn væntta, at svar skuldi vera komið longu? Tað bar ikki til, fyri so vitt sum meiningin var at fáa dina lógbroyting um hetta. Tí var tað grundarleyst av Paturson at geva ilt av sær innó ministeriið og lova hevnd. Hann hevði heldur ongan rætt til at tala í Føroyafólks navni. Hjá sambandsflokkinum var einki trælasinni. Okkara mál hevði rætt til tað, sum fleirtalið av Føroyafólki vildi, at tað skuldi hava rætt til. Fólkið var numar eitt, málið numar tvey. Og fleirtalin vildi ikki hava føroyskt kirkju-

mál; tað sást best av avstemningini í meinigheitshúsinum í Havn á sinni.

Mortensen minti á, at uppskotið ifjør um kirkjumálið gav meinigheitunum frítt loyvi til at velja, hvat mál tær vilja hava. Tað yvirletur til fleirtalið í hvørjari meinigheit at avgera tað. Her krevist eingin lógbroyting, sum Samuelsen heldur, hetta kann gerast administrativt. Fleirtalið, sum Samuelsen rópar uppá, hevur jósi stemma fyri hesum uppskoti; har vóru allir sjálvstýrismenn og Tórgarð afturat, og hann representerar væl so nógvar stemmur, at vit her eru á leirri „sikri síðuni".

Patursson vísti á, at mannagongdin hjá danska stýrinum ongatið hevði verið at drepa málið, men at seigpína lívið av tí, tað gav seg best tilkennar í stevniskrá Rytters, har hann sigur, at „Dansk skal være Undervisningssproget, og det skal overholdes." Folkatingsmaðurin tekur til avstemningin í Havn, sum dømi um, hvat „fleirtalið í Føroyum vil." Eg veit, at menn sótu heima frá hesum avstemningi, tí teir ivaðust í, um tað var beint at bjóða móðurmálinum eina slíka minkan, sum hetta neyðarsliga loyvi er; tað er jú ein hundsmoli og einki annað. Tá løgtingið hevði samtykt eina sak, so var hon avgjørd, rikisstjórnin hevði tá einki at spyrja eftir, hvat „fleirtalið" vildi. Hetta „fleirtal", Andr. Sámalsson rópar uppá, meinar og hugsar tað naksn sum helst annað enn, hvat fyrisprakararnir fosa fyri tí og billar tí enn? Tað kalli eg ikki fólksins sanna grunn.

A. Samuelsen ivaðist ikki í, at hitt danska lóggávuvaldið vildi gjøgnumføra tað, sum løgtingið ynskti, tá løgtingsfleirtalið dekkaði Føroya fólks fleirtal. Samhandsmenn royndi at fáa tey at svara hvørt til annað, men tað setti sjálvstýrismenn seg ímóti. Um Tórgarð hevði stemmað fyri hesum uppskotið, var tað ikki fólkafleirtal fyri tað. At svar ikki var komið aftur kundi hava sína grund í tí, at ministeriið vildi fyrileggja sakina fyri tí kirkjuliga útvalginum. At senda hetta niður aftur fár hjálpti ikki, ministeriið vildi bara svara: Lat Føroyafólk um tað. Avstemningurin í Havn visti best, hvussu fólkameiningin var.

Patursson vísti á, at her bara var talan um at stilla kirkjufólkinum frítt fyri sínamillum at avgera, um tey vildu hava føroyskt kirkjumál ella ikki. Alt annað, ið sagt og skrivað bleiv, var bara til at ræða fólk við. Hetta málið hevði einki at gera í tí kirkjuliga nevndini, vit Føroyingar høvdu ongan umboðsmann her.

Debess minti á, at avstemningin sum sambandsmenn altið tóku til, beinleiðis var avgjørd av Dansk-arum, sum ongan fatan hevði av føroyskum tjóðskapi. Var nøkur rætlferð til, so áttu teir ikki at sloppið at diktera okkara kirkjuligu viðurskiftli. Har kom beldur einki fólk. Um hesin avstemningur hevði gingið fyri seg á tann hátt, at brøv høvdu verið borin inn í hvørt hús til at skriva undir, so hevði úrslitið verið øðrvísi.

Mortensen helt tað vera ónýtt at tosa um henda avstemning; hann gekk fyri seg sum eitt val og ikki so sum slíkar avgerðir áttu at

verið. Hann segði,ið hvussu var einki um, hvat aðrar meinigheitir ynsktu. At sunnar meinigheitir krevja føroyskt kirkjumál var givið. Sjálvt hesin tiltikni avslemningur visti eitt stórt minnital fyri Føroyskum og okkara uppskot tekur júst hensýn til minnitølini, sum altíð eigur at vera gjørt í slíkum spursmálum.

A. Samuelsen helt eisini tað átti at verið so, um hetta var eitt religiøst ella nationalt spursmál, men tað var eitt reint politisk spursmál og einki annað. — Hann var glaður við, at Rytter segði, hvat hann meintí. — Lagtingið og prestarnir høvdu valt ein lim til hitt kirkjuliga átvalgið. — Debess hevði tilfulnar prógva at hetta var ein politiskur spurningur; annars hevði hann ikki uttalað seg so.

Konoy dámdi best uppskotið frá R. Rasmussen, sum fall ífjør, tað var friast. At tiugið fasthelt sína støðu og kravdi at vita, hvussu ríkisstýrið stillar seg til hetta mál var beint.

Hann helt seg skilja av fólkatingsmannunum, at teir kannska kundu hugsa sær til ein fólkaavslemning uppá hetta spursmálið, men skuldi tað vera ein „generellur" avslemningur eftir galdandi lóg, so kom hann at virka óraðtvíst, tí einkultar søknir vildu hava føroyskt, aðrar danskt kirkjumál, og tær máttu ikki tvingast, nøkur av teimum. Tað var nógv sagt, at tingmenn í Føroyum, tá teir bóru ein slíkan spurning fram, bara gjørdu tað av politiskum grundum. Tey fólk, ið hava sett meg inn á ting, vilja hava føroyskt mál inni kirkjuna, og út frá tí stemmi eg fyri hesum máli. Vit arbeiða í hesum sum í øðrum fyri frælsi móti tvingsli.

Próstin segði, at avstemningsmálin, sum nýtur var í meinigheitshúsinum, var tann, ið fyriskrivaður var í meinigheitsráðslógini. Eftir tí skal spursmálið umrøðast og avstemmast á meinigheitsráðsfundi.

Tá tað var sagt, at hesin spurningur var borin fram ikki av religiøsum grundum, ikki eingong av nationalum, men einans av politiskum grundum, so vildi hann mótmæla tí sær viðvíkjandi, og ivaleyst vóru fleiri tingmenn, sum søgdu tað sama. Hesin spurningur hevði einki við politikk at gera, hann var sprottin av religiøsum og nationalum rørslum. So kundi Andrass Sámalsson svara fyri, hvat hansara egnu persónligu grundir vóru.

Pafursson mótmælti tí, at lø g t i n g i ð hevði valt nakran umboðsmann til kirkjuliga nevnd. Har vóru nakrir tingmenn saman við prestunum, tí gjørdu tað, men løgtingið var ikki fullmannað; tað kundi ikki viðtaka nakra löggyldaga samtykt.

Andrass Sámalsson sló seg sjálvan á munnin, tá hann brikslaði sjálvstýrismonnum, at teir bóru hetta mál fram av politiskum grundum. Hetta var júst tað sama, sum brikslað var honum av Danskarum sum yvirlærarum Bergh, sorinskrivara Andersen, kaptein Sand, sum skrivaði í „geografisk Tidsskrift" o. fl., tá hann sum drongur stóð saman við talaranum í Føroyingafelag"; tað var ikki bara føroyska prædiku og føroyskar sálmar, vit vildu hava, her búði nakað annað og meira undir! Nú er Andrass Sámalsson so viðvendur, at hann tekur heita teirra brikslí uppaftur

og ásannar tað. Harvið dømir hann seg sjálvan.

J. H. Poulsen vildi disini mótmæla Andrass Sámalssons ljóta og órættvísa briksli; tað var so vorðið, at her mátti hvør maður taka til orða. Eg krevji, at tað verður trúð, tá eg sigi, at fyri mær er hetta ikki politikkur. Eitt slikt spursmál er ikki sklikkað til at verða avgjørt av fleirtali, her eigur at vera rættur fyri báðar partar. Vanin hevur hegartil givið Donskum einarætt í kirkjuni, og vanin er ein sterk makt. Vit hava alter grundir til at ræðast fyri, at hitt núverandi danska stýrið vil royna at lýna føroyskt mál; Ryiter hevur jú sagt, at Danskt e r og s k a l verða undirvísingarmálið í skúlanum; tað er á henda hátt, at fremmandaveldi ber seg at við at denationalisera eitt land, og hetta vísir at her eru menn ímillum, sum vilja tað. Eg vænti tó frá syðra enda av landinum eina rørslu, sum vil koma at hjálpa okkum. Teir hava har staðið í líknandi striði sum vit.

Winther helt, at tað átti at verið átalað, at slíkir beskyldningar vóru sipaðir út her í salinum, sum at hesin spurningur bara var reistur til brúks í politiskari agitatión. Sjálvfylgiliga máttu tey menniskjur, sum hesin spurningur var ein hjartasak, nýta hvørja teyligheit til at draga hann fram. Tað mátti undri ein og hvønn, at menn kundu blíva við ár undan ári at forða fyri, at geva hvørjari meining sin rætt. Av sambandsmonnum var henda sak nýtt politiskt í ólukku máta; tá teir ikki vildu koma inn á so fræga friheit í okkara kirkjulívi, so var tað fyri at styðja hægri makkir og tæna teimum í tí. Frá sjálvstýrissiðu var hesin spurningur natúrliga upprunnin av „Føroyingafelag"s arbeiði.

R. Rasmussen greiddi frá sínum uppskoti í fjør.

Poul Joensen hevði í fjør vist hetta sama briksliið frá sær. Hann helt, at Andrass Sámalsson mest vildi hava hetta at krógva seg aftanfyri; tað sá út, sum hann ikki reiðiliga tordi at mólmæla sjálvari sakini, utan hann hevði eitt tilíkt páskol at goyma seg undir. Hevði fólk í Føroyum fingið hesa uppfatan av spurninginum, so lá skuldin hjá sambandspartinum, at teir ikki vildu ganga við hesum máli. At Føroyingar á Føroya løgtingi noktaðu Føroyingum at tala føroyskt mál til føroyskar mónigheitir, var nógv fyri at hugsa sær og heilt ófatuligt — um teir ikki høvdu duldar grundir fyri tí. Hvørjar hesar grundir vóru — um teir bóru bangheit fyri, at fólk skuldu verða ovgóð við málið ella vekjast til satt kristinlív — var ikki gott at siga.

A. Samuelsen helt, at tá ein hugdi at viðurskiftunum, sum tey vóru, so var einki at ivast í, at tað ikki var av kirkjuligum grundum, hetta mál var hildið fram. Vit hava jú føroyskar prestar, og teir kunnu allan dagin prædika føroyskt í kirkjuni, um teir vilja. Munu teir gera tað? Hvat kann tað nytta at fáa loyvi fyri føroyskum máli, har bara eru danskir prestar? Eg vildi ikki yuskt at hoyrt Eysturoya prest t. d. prædika Føroyskt! Eg taki tað uppaftur: tað er hvørki kirkjuligar ella nationalar grundir, men eina og aleina p a r t í p o l i t i s k a r grundir, hesir menn hava til at skilta við í hesi sak; teirra protestir gera ikki minsta inntrykk á meg. Eg var í sini tíð limur av „Føroy-

ingafelag" og var eisini við til at protestera mótí hesum sama pástandi, men seinni kom eg til tað resultat, at eg hevði gingið við bindi fyri cyguni; tkir menn, ið har førdu tað stóra orðið, arbeiddu ikki av nationalum grundum. Í somu stund, sum eg sá, at teir drívu partípolitikk, tók eg mína støðu og meldaði meg út. Tingmaðurin úr Kirkjubø hevur ongatíð verið nationalur, — hann hevur lagt sær nakrar „frasir" til, men har er ikki neisti av nationalum føltlsum eftir. Hetta mál, sum átti at samla allar Føroyingar, er so útpint av partípolitikki, at tað er blivið eitt „splittelsens legn", og tað harmar meg. Eg havi tó roynt at halda meg kaldan, at mítt „afrikanska blóð" ikki skuldi koma í kók.

At koma inn uppá justitsministarans program er ikki serfig grund til; hann hevur ikki biðið Paturssson kunngjørt tað her. Teir vísa seg so óðar inná henda ministarin, men aftanfyri kulissurnar vita teir ikki, hvussu teir skulu smikra seg inn hjá honum, tdir slíta hol á knøini fyri honum. Eg forstandi væl hansara program. Soleingi vit eru ámt í Danmark, so eigur Danskt at vera undirvísningsmálið, og tað vil eg gera alt fyri at halda fram. Tað letur eisini til, at allir fornuftigir danskir menn eru samsintir í tí. Í hesum viðfangi vil eg spyrja skúladirektiónina um tað er sannheit, sum eg havi hoyrt vissar reyparar síga, at hetta páboð um danskt sum undirvíssingarmál ikki allastaðni verður yvirhildið í skúlunum.

Konoy var kunnugur við, at tingmaðurin úr Fuglafirði bar ryktir inná lingborðið og síðani spurdi seg, um tað var satt, sum hann hevði hoyrt í Havnagøtum. Slíkt sleyg svaraði talarin ikki uppá. Vil hann koma fram við tí, at hin føroyski lærarastandurin hevur gjørt opinbert lógbrot, so skal eg taka støðu til tað, men gongur hann ørindi fyri aðrar maktir við leysum sleygi, so svari eg ikki uppá tað.

Mortensen minti á, at deknar vóru við hvørja kirkju, teir vóru føroyskir og kundu lesa føroyskar prædikur. Tveir føroyskar prestar høvdu vít og fingu fleir. Aðrastaðni í Danmark noyðast danskir prestar at prædika frammand mál. Men skulu føroyskir prestar hava loyvi til at prædika Føroyskt utanfyri hámessu, so krevist samtykt bæði frá prósti og meinigheitsráð.

A. Samuelsen spurdi, hvar tær føroysku prædikurnar vóru — prentaðar væl at merkja — sum deknarnir skuldu lesa. Hann hevði spurt Konoy um Danskt alla staðni var brúkt í fólkaskúlanum ella ikki; svaraði hann ikki, so gekk talarin útfrá, at tað hann hevði hoyrt, var sannheit. Hann vísti eliars, at Konoy við eina bestemta leyligheit hevði gingið ørindi fyri nakran bestemman.

Mortensen vísti á, at vit høvdu ikki so fáar føroyskar prædikur prentaðar. Um meinigheitir ynskti føroyskt mál, so fór ivaleyst viðkomandi prestur at útgeva føroyskar prædikur. Tað kom allsaman av sær sjálvum — Andrass Sámalsson skuldi bara stemma fyri lógini.

Viðvíkjandi undirvísingarmálinum kundi hann bara spyrja Poul Jensen um tað. Hann vísti tað nokk.

Próstin visti einki um, at nakað fyrilá fyri skúlastýrinum um at § 7 ikki var eftirlivað. Veit Andrass Sámalsson nakað annað, so líkemur tað honum at innberaðtia tað á rætta stað.

Tað var ofta skpað til, hvat ið hendi í „Føroyingafelag"i sini tíð, tá uíverandi fólkatingsmaður var limur; hann var tá ofta talari á fólkafundum og í nógso langa tíð blaðstýrari av „Føringatíðindi"; her var tá hvassliga tikið til orða fyri, hvat mál ið átti at vera í skúlunum í Føroyum. Tá nú hesin sami Andrass Sámalsson stillar seg undir líðuna á Rytter ráðharra og krevur, at Danskt skal vera undirvísingarmálið í Føroya skúlum, so lá tað nær at spyrja, hvørjar grundir ið høvdu verið avgerandi fyri Andrass Sámalsson. Mundu tær eiki hava við politikk at gera?

Konoy vildi spyrja Andrass Sámalsson, um Rytter nú fortolkaði § 7 so, at Danskt skal verða undirvísingarmál; tá hann var í Føroyum gav hann eina aðra fortolkning.

Tá Andrass Sámalsson segði, at talarin hevði gingið politisk ørindi fyri nakran, so var tað ósannheit, og tók hann tað uppaftir, so var tað bevist ósannheit.

A. Samuelsen spurdi, hvør ið skuldi skriva føroyskar prædikur. Mortensen kannska? Tær prædikur vildi talarin neyðugt lisið. Tað, at Mortensen var orðførari, var honum tað besta prógv fyri, at fleirtalið ikki hevði religiøsar grundir fyri hesi sak.

Eftir tí, sum próstin hevði sagt, kundi talarin svara hesum reyparum aftir, at tað var ikki sannheit, sum teir søgdu, at § 7 varð ignoreað av føroyskum lærarum.

Hann skilti ikki, hvi Mortensen bað sig spyrja ein kerara um hetta. Tað tyktist honum at vera nakað tvætt.

Mortensen helt, at nú tvætlaði Andrass Sámalsson; Poul Jensen var jú skúlainspektør og máttu ti vita um hotta framum nakran. Hevði hann oyrir og skil uppá mál, so máttu hann hava hoyrt ænlin læararnir losaðu Danskt ella Føroyskt við børnini. Her kundi Andrass Sámalsson fáa alt at vita.

Tíverri hevði hann, sum losaði um tvætt, fingið ein so tvæflutan stilling til føroyskt mál, sum vera kundi. Fyrr hevur hann haft sonu støðu sum vit, so oppdagaði hann, at aðrir menn høvdu politiskar grundir fyri teirra starvi, og tí tók hann aðra støðu, beint tvørtimóti tí, hann hevði frammanundan. At skífla so um, tí man heldur, at aðrir menn kannska hava aðrar grundir enn eiu sjálvut, tað kann bara ein fortvætlaður maður gera. Hann má eisini vera komin í ringa knipu, tá hann má leita sær eftir slíknum vopnum sum tað, at tá eg eri orðførarli, so kunnu okkara grundir ikki vera religiøsar. Veit hann nakað, um eg ikki kundi skriva eina brúkuligu prædiku!

Konoy bað Andrass Sámalsson nevna ein av hesum reyparanum. Hvat umgang hevði hann við teir? Tað var tó ovgalið at bera slíkt ur á vissar lærarar, sum teir ráð-

§ 7 var fyrr brúkt til at sláa niðandi høvdu lit eyga á, men tað skuldi ikki eydnast Andrass Sámalssoni at fáa eina liknandi forvirring í skúlaviðurskiftini nú, sum tíð hann var skúlastjórl.

Rytter hevði sagt, at hann vildi nýta eina harða hond í sínum po-

litikkí; danskt mál skuldi verða lærumálið í Føroyum. Tað vár hin reini prøjsarpolitikkur, men — vann Prøjsen í Suðurjútlandi?

Próstin visti á, at Andrass Sámalsson royndi at gera hvønn ein asta spurning, sum sjálvstýrismen bóru fram, til partipolitikk. Um so var, at hann var so góður við føroyskt mál, sum hann segði seg at vera, mátti hann ikki gjøri tað sama, sum hann heldur sjálvstýrismenn gera. Í hvussu er, mátti hann verið so góður við málið, at hann ikki gjørdi seg inná tað, um einstakir menn geva seg inná tað, teir ið siga, at Danskt skal vera undirvísingarmálið í Føroyum.

A. Samuelsen segði, at Rytters program var at skilja so, at Danskt skuldi vera undirvísingarmál viðhvørt og Føroyskt viðhvørt. Ja, grini tit bara, men tað stendur fast. — Mortensen visti vel, at skúlafnspektørin gav frágreiðing til skúlastýrið; var tað so, at tað ikki interesseraði, so var okkara skúlavesin í syndarligum hondum.

Effersøe vónaði at kunna koma til ein ordning við ministeríið, so tingið hetteftirdags altið fekk at viða grundirnar til teirra støðu. Tað vildi byrgja fyri nógvum stríð, sum tað ídag hevði verið.

Spurningurin um Føroyamáls rætt í skúla og á kirkju var meira mangfaltur enn fleiri hildu. Tað var lætt nokk at siga, at Føroyskt var okkara móðursmál, men vit máttu ikki láta, sum um Danskt einki hevði at siga. Tað var gingið okkum inní føllilsi og bevistheit. Bæði innanfyri sjálvstýris- og sambandsflokkarnar vóru ymisar meinningar um, hvat rættast var at gera nú í stundini. Tað var ikki heint at fara brutalt fram. Soleiðis sum sakin var tikin av fleirtalinum var einki skil á, tað var alltfor einsiðugt. Patursons útlaðilsir andaði hat móti tí danska fólkinum og tí donsku regeringini. Tað hevði hann ongan rætt til; vit vistu jú ikki, hvussu regeringin vildi stilla seg, og tað danska fólkið hevði onga støðu í hesum. Soleiðis, sum eg havi faðað Rytter, skuldi Danskt nokk vera undirvísningarmál í Føroyum, men ikki tað einasta (Patursson: Tað stendur ongastaðni.) Tað stendur einki um tað mótsatta. Ja, nú er heila kompagnið, sum plaegar at grína, uppá spæl.

Patursson visti á, hvussu Andrass Sámalsson og Effersøe høvdu skift støðu síðani 1889.

Strøm vildi svara fyri seg, at hann einans hevði religiøsar og nationalar grundir fyri sínari støðu. Tað framgekk av so mongum, at tað hevði verið til skaða, at Føroyingar ikki høvdu fingið loyvi til at nýta sítt egna mál í kirkjuni. Við hetta lag, sum nú var, fóru kirkjunar brátt at standa tómar.

Joh. Poulsen var einigur við fleirtalið í princippinum; í slíkum spurningum var tað sjálvfylgiligt, at fólk fingu loyvi at nýta, hvat mál tey vildu. Men tá samhandsmenn kortini her tóku eina aðra støðu, so var lað tí, teir ivaðust um tíðin var komin til at gjøgnumføra hesa lóg. Hon týddi bara tað, at stríðið um kirkjumálið varð yvirført frá løgtingi og fundum til meinigheitsráðini.

A. Samuelsen hevði tikið lut í „Førfingafelag"s starvi, tí hann sá, at tá mátti nakað gerast, um Før-

oyamál ikki skuldi ganga til grundar. Síðani var Danskt blivið so nógv veikari og nú var sama grund til at starvast fyri at bevara danskt mál í Føroyum.

At fáa Føroyamál til æru vilja vit sambandsmenn altið vera við til.

Konog var ikki bangin fyri, at hetta mál eisini skuldi koma inn fyri meinigheitsráðini til avgerð, tey vóru jú úttrykk fyri meinigheitunum á teim ymissu plássum. Hann vónaði ikki, at meinigheitsráðini vildu taka tað støðu, sum tingmaðurin av Strondum og hansara felagir á tingi: fyrst at vitna, at teir eru samsintir við okkum í princippinum og síðan, tá málið kom til avgerð, ganga ímóti teirra egnu princippum.

Patursson vildi lova Andrass Sámalssoni, at um hann vildi taka sína støðu sum fólkatingsmaður í málspurninginum, so skuldi hann gjarna ikki siga eitt einasta orð meir um málsins rætt.

(Nevndaruppskotið varð samtykt).

Tirsdag 20. septbr.

Undirvísingarmálið.

2. viðgerð.

Prostin vónaði, at her ikki bleiv tjak um hesa sak, eftirsum eitt tilíkt mál var so gjølla umrøtt igjár.

Nevndarfleirtalið mældi til at samtykkja soljóðandi uppskot:

§ 1 Anordning af 16. Januar 1912 ang. forskellige Forhold vedr. Folkeskolen paa Færøerne ændres saaledes:

3. Stk. udgaar, og som nyt Stk. sættes:

„Undervisningssproget er Børnenes Talesprog, Færøsk.

Ved Undervisningen i Færøsk og Dansk lægges lige Vægt paa, at Børnene opnaar Færdighed i Brugen af de to Sprog saavel i Læsning som i Tale og Skrift."

A. Samuelsen ráddi sínum partamonnum frá at stemma fyri uppskotinum.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Stórhvalaveiðan.

2. viðgerð.

R. Rasmussen greiddi frá sakini: Lóguppskot um hetta mál var fyrsta ferð samtykt á tingi í 1917, síðani í 1919, men ríkisstýrið vildi ikki leggja sakina fram á ríkisdagin. Aftur í fjør samtykti løgtingið lóguppskotið óbroytt við 19 atkvøðum.

Tingið hevur altið hildið hetta vera eitt sera týðningarmikið mál og má tí harmast um, at tey skiftandi stjórnarráð í Danmørk ikki hava kunnu sameinst um tað við tingið. Nú, tá sakin aftur er reist, kann nevndin tí bara mæla til at taka somu støðu sum áður og hevur sett fram soljóðandi uppskot:

Lagtinget vedtager det i Samlingen 1917, 1918 og 1920 vedtagne Forslag til Lov om Stor-

hvalfangst ved Færøerne med den Ændring i § 4 af det i 1917 vedlagne Forslag. Aarstallet 1918 ændres til 1923.

A. Samuelsen hevði undirskrivað uppskotið „við forbehold". Hann var samsýntur við nevndina, men væntaði ikki at fáa nakað burtúr sakini. Hann hevði haft hetta mál frammi undir skiftandi regeringum, men einki var komið burtúr.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Sjúkrakassalógin.

2. viðgerð.

R. Rasmussen greiddi frá sakini:

Nevndin, sum sett var í hesi sak, hevði haft til viðgerð tvær aðrar sakir: Broytingar í fátakralógini og avlamismannalógini (Invalideforsikringsloven). Hesar triggjar sakir hoyra saman. Sjúkrakassalógin er ætlað til at vissa teimum, ið lítil ráð hava, trygging í sjúkatilfeldi. Avlamismannalógin skal hjálpa øllum sjúkrakassalimum til ein biligan trygging, um teir verða lamnir, og broytingarnir í fátækralógini sigva til, at tann hjálp, kommunirnar veita treingjandi fólki, sum standa utanfyri sjúkrakassarnar, ikki má virka sum fátækrahjálp.

Sjúkrakassarnir í Føroyum eru nógv verri stillaðir enn teir danskir peningaliga séð, og spurningurin er nú, um lógin av 1915, sum hon var broytt í 1921 ikki eigur at verða sett í gildi í Føroyum. Her hava sjúkrakassarnir yvirhøvur arbeitt undir lógini av 1892. Nevndin tilmælir at taka við hesum broytingum, sum allir eru til bata fyri kassarnar.

Ætlan var av fyrstan tíð at upptaka øll *kronisk sjúk* í sjúkakassarnar, men hesum eru myndigheitirnar av praktiskum grundum gingnar burtir frá. Nú verður skilt millum tey kronisk sjúku, sum mugu sigast at vera arbeiðsfør og onnur, sum ikki eru arbeiðsfør, og sum hava so ringa heilsu, at tey í heilum krevja hjálp og røkt. Hini fyrru kunu fán hjálp eftir sjúkrakassa- og avlamismannalógini, meðan hesi seinri helst mugu verða hjálpt av kommununi.

Tann hjálpin, sjúkrakassarnir koma at veita hinum kroniska sjúku, er tann sama, sum veitt verður øðrum limum; men tað, sum kassarnir hervið koma at lata meir í útreiðslu, verður til fullna samsýnt av stati og kommuni.

Ein sjúkrakassalimur kann stútt at siga ikki koma at standa hjálpaleysur, væl at merkja um hesar triggjar lógir koma at virka um somu tíð.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Broyting í fátækralógini.

3. viðgerð.

(Nevndaruppskotið var samtykt).

Sjóvinnulógin.

2. viðgerð.

Debess greiddi frá sakini, sum er prentað aftast í hesum hefti. (Sakin fór til 3. viðgerð.)

Løgtingslógin.

(2. viðgerð uppaftur líkin).

R. Rasmussen vildi nerta við nøkur punktir í minnitalsálitinum. Longu í 1. pkt. høvdu teir brúkt orðið „indgreb" — „i kongens og rigsdagens myndighed", „i grundlovens § 2" o. s. fr. Ein skuldi trúð, at tað hevði verið betri fyri sakina sum heild, um teir vildu semju í allar mátar, at teir so høvdu brúkt hitt meira hóskandi orðið „ændringer". „Indgreb" er nakað voldiligt, sum eingki høpi var í at brúka her, um minnitalið ikki við ti váldi vaki óneydugt klandur, einans til at økja tingliðina. Sjálvsagt er tað valt við føya og forsett. Um teir høvdu nýtt hitt rætta orðið „ændringer" hevði eingki verið at funnist at sjálvstýrismonnum fyri, ti Effersøe segði jú, at tað í og fyri seg eingki „dadelværdigt" var í ti at royna at „endra hin statsrættsliga stillingin". Nei, tað er ein tolifliga almindilig politisk akt at broyta grundlógina, helst í Danmark. Tað hoyrir til dagins ordan. Vit hava ikki kravt broyting av princippunum í grundlógini, men av okkara sersteðu sum tjóð. Teir hava við viljan valt hetta orðið til at vekja stríð um dinki, til at elva stríð og klandur. Aftur á síðu 6 er talað um „indgreb" — hvi brúka teir hetta eggjandi orðið, tá hitt hóskar betri? Tað er ikki ti — eg leggi eingki í tað.

I pkt. III siga teir, at „Oprettelsen af en Landskasse staar i nøje Forbindelse med Selvstyrepartiets Bestræbelser for at rokke den statsretslige og finansielle Forbindelse mellem Færøerne og den øvrige Del af Kongeriget." Hasin pástandur er líka lítið grundaður ella prógvaður. At framstilla „status" er hvørt ár eitt stórt og fløkt arbeiði, og sjálv yvirsiktin er ógviliga mangulfull og ring at seta seg inn í. Eisini hasin pástandur er uppstaðin av reint politiskum og agitatóriskum grundum. Har er minnitalið á villari leið. Hetta prógvar einans teirra ómøguligheit til at siggja eina natúrliga sak við róligum sinnalag; altfyri eitt, sum teir sóu orðið landskassa í 1906, vóru teir á rókinum og — teir eru tað enn. Tað er tó undarligt, at menn soleiðis kunnu vera á rokinum í 14—15 ár, men teir eru líka gesstigur enn sum nakrantið.

Um amtmannsins og próstins stóðu hava teir tvær tættprentaðar síður, tó at báðir partar her eru so fullkomiliga einigur. Vit hava jú langt síðani klárað henda spurning — hvat skal so henda langa greiðan til?

Tað er tó nakað annað í samanhang við hetta, nemliga tann stóðs, amtmaðurin skal hava, tá hann er farin burt sum føddur formaður. Har er nakað at taka fakt. Men henda spurning hevur minnitalið ikki royndt at loysa. Teir siga bara: „Lagtinget anmoder Regeringen om at fremsætte en almindelig Udtalelse angaaende Beskaffenheden af Amtmandens Stilling til Lagtinget."

Hvussu tey økonomisku viðurskiftini nú eru, skal eg ikki koma nærri inná, meðan tey eru tó ongatíð so, at tað er til hindur fyri at fáa okkum *kommunalt* sjálvstýri. Og sjálvtum so var, mátti tann sak liggið mænitalinum so mikið á sinni, at teir royndi at sota fram uppskot til skipan av tí. Men sambandsflokkurin er klárur yvir, at longu tað at sleppa amtmanni og prósti útav tingi er sum at geva einum vissum manni lítlafingur. Hvar tann endiligi loysningurin av hesum fer at føra teir, duga sambandsmenn kanska ikki enn at siggja greitt, men teir ána, at hann førur úti sjálvstýri. At fyritaka ein slíkan bending í teirra politikki ber ikki til alt fyri eitt; tað skal tíð til. Men teir noyðast tann vegin, sum árini ganga. Í 4. og 6. pkt. nerta teir við amtmansins og aðra embætismanna „erklæringar" um tingsakir og snakka nakað um „fuld Aabenhed" millum regering og løgting, men nakra broyting tora teir ikki at fyrisláa. Ministeriið kann senda okkum túsindar av „erklæringum" og „begrundilsum", vit áua ikki um tað avgerandi „erklæringina", sum liggur imillum frá hesum danska embætismanni. *Hetta er „kurdinalpunktið": At regering og løgting ikki beinleiðis forhandla hvørt við annað.* Og tá hetta er loyst, so er tó tað ringasta eftir: *Vit hava onga vissu fyri, at regeringin vil taka allarminsta hensýn til, hvat løgtingið ger.* Har koma vit aftur til tað, at løgtingið saknar nógmikla *makt* til at gera seg galdandi.

„En ligelig Repræsentation i Lagtinget af de forskellige Auskuelser blandt Vælgerne" hava vit sjálvsagt einki ímóti. Men tátíð tann valrætturin resulterar í ongum, í ongari makt hjá teimum, sum velja, og sum valdir verða, so er hann bert „parada". Tað havi eg ongan hug til. Effersøe hevur so ofta skylda sjálvstýrismenn fyri at føra „paradu", bara vilja sýnast so og so, men hvat er hetta? Eitt slík valskipan hevur ikki petti at týða. Løgtingið verður líka ávmekligt, sum tað var frammanundan. Teir hava við øllum sínum langa betonkningi og uppskoti ikki nerl við kjarnan í løgtingslógini. At sjálvstýrismenn ikki kunnu vera idnir til at taka undir hetta uppskotið mátti verið skiljandi.

Eg helt - við 1. viðgerð at sambandsmenn gjørdu nøglina áðrenn teir smiðaðu bátin. Tað sær mest út til nú, at teir eisini hava kastað nøglina burt.

Mortensen vísti á, at tað var positivt skeivt, tá minnilali aftrat hesum eggjandi agitatoriska orðið „indgreb", setti „i Kongens Myndighed". Tað hevur aldri í nøkrum uppskotið frá sjálvstýrismonnum verið talan um kongans myndigheit. Men hetta var netupp nakað, ið kundi brúkast millum fólk til at ræða við: at sjálvstýrismenn vildu seta kongan av!

A. *Samuelsen* var klárur yvir, at hesir menn ófnýttuðu alt agitatoriskt til síðsta dropa. Men stíl dig ej sa hellig an — vit kenna tykkum háðar. Tað var sum Lucas Debess segði: Hann ræddist ikki fyri tí svarta ólamanni, men tá hann skapar sær hvítur, so er hann farligur. Nú vóru teir rýmdir, teir brúktu harins vápin, um teir so bara høvdu tvey bein hvør; við at leggja teir saman kundi man kanska fáa eina haru burtur úr báðum. Teirra meining var at brúka øll knep til

at bevara hesar báðar embætismenninar á tingi, tí nú kundu teir hava politiska nyttu av teimum; teir vóru jú so sterkir, at teir kundu forða, at minnitalsuppskotið bleiv viðtikið. Tí galt tað um hjá sambandsmonnum skjótast møguligt at fáa hesar báðar embætismenninar burt, klippa neglurnar av teimum, so teir ikki verða sambandinum til skaða.

Í sjálvstýrisbløðunum framstilla teir meg sum ein persón, ið brúkar grovhøltur, men eingin tingmaður fýlar sínt orð sum eg, eingin kann brúka so pen orð, tá hann skal siga alt tað illa vorðna.

Rasm. Rasmussen er líka vælbegávaður sum ein pappagøya, hann er løgtingsins „poppidrongur" — ella „hoppidrongur".

Vit hava altið fingið skjótt svar frá ministeriinum, vit hava ikki rætt til at krevja, at ministeriið skal geva okkum grundir fyri sínum avslag. Løgtingið kann jú senda mann niður til direkta forhandling, tað fáa vit ráð til, um hr. Rasmussen og hansara partamenn vilja geva avkall uppá tilskotini til háskúlan, kvæðir o. a., sum sjálvstýrið belastar løgtingið við.

Tað er eingin meining í, at vit fáa skyld fyri, at teir ikki hava fingið sínt yuskir uppfylt; sjálvt míniistar *Zahle*, sum teir sendu bæði kniv og slíra og bát, vildi ikki vita av teirra uppskoti. Fyri at bliva av við teir fyrislóg hann at koyra alt í eina kommission, ein begravilsiskassa.

Rasmus Rasmussen er ikki sjálvur inni, men stólur hansara stendur her, hann ger somu nyttu. Tá hann fær sína løgtingslóg gjøgnumførda, so koma amtmaður og próstur innaftur á ting, tá hann fær sín sjálvstýrisbát smíðaðan, so vil hann innføra ein óraettferðugan valgrætt. Men tann báturin fer ongatið á flot, tað er fjantavesin at hava nøglu til tann bátin, hann søkkur í hvussu er. Fáa teir sligið okkara uppskot niður, so skulu teir minnast tað.

Effersøe helt, at teirra - rópan upp um orðið „indgreb" o. s. v. var reint hysterisk. Teir vóru argir, tí minnitalið hevði sagt ovnógv. Men hvat meining var í teirra politikki og sterku orðum, táið teir ikki vildu vera tey bekentir, tá til stykki kom. Meinar Rasm. Rasmussen, tað er galið, at vit ikki hava okkara egnu regering, Føroyars regering, so áttu hann at sagt tað. Tað er keðiligt í tað heila likið, at meðan sambandspartlið greitt og ærligt sigur, hvat tað ætlar, so vilja hinir ikki út við sprokinum.

Patursson tyktist spell í tí, at partarnir vóru skiltur so í nevndini, tað mátti kunna tonkst, at teir kundu arbeitt uppskot saman í eini deild, men sambandsmenninir rýndu so skjótt frá okkum. Teir vildu kriggj. Tað var longu spíska til í nevndini av sambandsmonnunum.

Eg vil nú mæla til, at vit enn gera eina roynd til 3. viðgerð. Er tað so, at sambandsmenn í álvara vilja samvinnu, so kundi tað gjørst enn. Eg haldi ikki Føroyingar eru glaðir við hetta standandi stríð. Teirra betonkningur blakar bara brandar út.

Eitt er t. d. amtmansins støða. Vit vilja hava amtmannin útav tingi, men so skal hann eingki vald hava á tingi. Ríkisráð og løgting mugu avgera sakirnar sína innillum. Her mátti kunna funnist ein betri máti enn tann, teir fyrisláa.

Rasmussen var ikki í iva um, at

einki kundi fáa seg til at ynskja sakina upp aftir í nevnd. Við sambandsmenn var eingin semja møgulig.

A. Samuelsen var sinnaður til at lata øll klandursspursmál hvíla; sjálvstýrismenn kundu latið verið at hildi teirra fram. Hann kundi væl tonkt sær forhandling, men sjálvfylgiliga ikki so, at sambandsmenn skuldu sláa av uppá teirra princippur. Um tað vísti seg, at hesir menn í 12. tíma vóru blivin betri menniskjur, so var vælvild hjá sambandspartinum til at taka ímóti teirra framrættu hond. Annars vísti hann ikki, hvør av hesum var formaður og hvør orðførari, Patursson ella Rasmussen.

Rasmussen vísti ikki, hvussu Andrass Sámalsson fyrra tala hevði virkað uppá tingmenn, men á hansara egna heila hevði hon haft ein syndarligan ávirkan. Nú veit hann ikki skil á formanni og orðførari. Tað er ikki løgið, tá maður sigur so nógv við ongum høpi í, so má tað virka aftur á sítt upphav. Um sambandsmenn høvdu vilja forhandling, so høvdu teir ikki skriva ein sovorðnan betonkning, fullan av ógrundaðum álopum.

Patnrsson vildi heilt yvirláta til Føroyingar, sum lesa nevndarálitið, til at avgera, hvør ið hevur gjørt ófrið í hesum máli. Hann helt ikki, tað var ómøguligt hjá nevndarpørtunum at tala seg saman, men so kom minnitalsálitið fram, utan at hann ella hinir í nevndini høvdu sæð tað.

Eftir hesum uppskotið verða sambandsmenn lika víla, fornøyddir við amtmannin utanfyri tingið sum innanfyri.

J. H. Poulsen tók uppaftir tað, Andr. Sámalsson hevði sagt, at tað var bara uppá kvæmsvís, at sjálvstýrismenn vildu hava amtmann og prást burt. Teir meintu einki við tað. Ja, mangt verður sagt!

Eg má siga, at høvdu sambandsmenn vænta, at vit skuldu ganga við teimum, so høvdu teir ikki skriva betonkningin so. Annars hevði eg tonkt mær at stemma fyri uppskotinum. Eg havi altið meint, at löggávuvald fyri løgtingið væl kann vinnast innanfyri grundlógina, og eg trúgvi tað enn; tí kundi eg stemma fyri forslaginum.

A. Samuelsen hevði forvekslað teir báðar; Rasm. Rasmussen var bara ein verri útgáva av Patursson.

Tað vóru sjálvstýrismenn, sum høvdu funnið uppá at skilja útvalgtni so, at hvør ikki sá, hvat hini skrivaði.

J. H. Poulsen prógvaði, at tað var beint tvørt ímóti. Tað høvdu sambandsmenn byrja við í 1906.

Konoy prógvaði tað eisini.

A. Samuelsen protesteraði.

Konoy helt uppá sítt.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Mikudag 21. Septbr.

Ríkisstuðningur til lendingar og brúgvar.

2. viðgerð.

Winther greiddi frá nevndarálíti soljóðandi:

I forrige Aars Lagtingssamling vedtog Tinget en Indstilling til Regeringen angaaende Tilskud af Statskassen til Anlæg af en Række nærmere angivne Landingssteder og Broer (se Lagtingstidende for 1920, Side 135). Som Svar paa denne Henvendelse har Justitsministeriet i Skrivelse af 13. April d. A. til Amtmanden over Færøerne, hvilken Skrivelse er fremlagt til Efterretning for Tinget, udtalt, „at Anlæg af den omhandlede Art som Hovedregel ligesom hidtil maa afholdes af de kommunale Kasser, og at Justitsministeriet under alle Omstændigheder ikke er i Stand til at tage Standpunkt til saadanne Andragender, forinden man fra Lagtinget har modtaget en samlet Oversigt over Amtskommunens økonomiske Forhold, saaledes som disse stiller sig, naar Vareforsyningen har afviklet og afsluttet sit Regnskab".

Naar Budgetudvalget igen i Aar har besluttet at genoptage Sagen og foreslaa Tinget paany at indgaa til Bevillingsmyndighederne med Indstilling om, at der maa opnaas Statsstøtte til de omhandlede Anlægs Udførelse, skyldes det i første Række den paakrævede Nødvendighed for mange af disses Anlægs snarlige Udførelse. Dette fremgaar saavel af fornyede Andragender i Aar til Tinget fra enkelte af de interesserede Pladser som af Ønsker, der er udtalte i Tinget af Repræsentanter fra andre Pladser, der ikke direkte gennem skriftlige Anmodninger har fornyet deres Andragender.

Som bekendt har Lagtinget hidtil gennem de Midler, der kunde raades over i Økonomisk Fond, givet Tilskud til Landingssteder og Broer. Imidlertid har Indtægterne været meget smaa i de senere Aar, hvilket tydelig fremgik af den Oversigt, der fodeholdtes i den i forrige Aar i Sagen afgivne Belænkning, ligesom ogsaa Beholdningen af de disponible Midler har været nedadgaaende. I Krigsaarene saa man sig nødsaget til, begrundet i Fondens smaa Indtægter, at holde stærkt tilbage paa Bevillinger. Dette har ogsaa været medvirkende til, at Kravene nu er blevne flere og større. De Tilskud, der vil kunne ydes af Økonomisk Fond med dettes nuværende Indtægter, vil nærmest være uden Betydning i Betragtning af de forholdsvis store Udgifter, der nu i Forhold til tidligere er forbundne ved Anlæg af Landingssteder og Broer. De nuværende økonomiske Forhold vil forøvrigt ret tydeligt fremgaa af den i Tinget fremlagte Oversigt over Amtskommunens økonomiske Status.

Det kan bemærkes, at Paaligningen til Amtsfonden er stegen fra c. 32000 Kr. i 1918 til c. 96000 i 1920. Paaligningen for næste Regnskabsaar vil kræves end yderligere forhøjet. Amtmanden vil ved Tingets Slutning kunne gøre Rede for dette sidste.

Med Hensyn til Vareforsyningen kan bemærkes, at der endnu ikke kan aflægges afsluttende Regnskab. Efter alt, hvad der foreligger, bør man

næppe regne med at kunne afslutte med noget væsentlig Overskud. Men selv om man i heldigste Fald skulde indvinde noget paa den Konto, vil der være god Brug for dette Overskud til at dække andre Udgiftsposter som „Smiril"s og Tuberkulose-Sygehusets Underskud samt Tingets Tilskud til det nye Amtshospital m. v.

Som det vil fremgaa af det anførte, vil Lagtinget næppe i nogen nær Fremtid, med mindre der skabes Muligheder for større Indtægter til Tingets Kasser, være i Stand til at yde nævneværdig Støtte til Anlæg af Landingssteder og Broer, saaledes som Anlægsomkostningerne for Tiden stiller sig.

At Tinget, af Midler, som dette maatte komme til at raade over, fremtidig som hidtil vil finde det som sin særlige Opgave at støtte Kommunerne ved Anlæg af den omhandlede Slags, kan betragtes som selvfølgeligt; men Tinget maa i saa Fald se sig om efter Udveje til at skaffe de fornødne Midler til Veje. Men saaledes som Forholdene endnu stiller sig, kan man ikke regne med i den nærmeste Fremtid at raade over de nødvendige Pengemidler. Som berørt er Paaligningen til Amtsfonden forhøjet meget i de sidste Aar, og man finder det nødvendigt atter i Aar at gaa til en Forhøjelse for at bestride de Fonden paahvilende Udgifter. Fondens Stilling er for Tiden saadan, at det er umuligt at yde Økonomisk Fond et Tilskud af væsentlig Betydning. Udvalget er sindet i Aar at genoptage Forhandlingerne om vore Skatteforhold; men disse Overvejelser vil tage Tid, og de Anlæg, der under denne Sag er Tale om, er allesammen nødvendige, og mange af dem er det paatrængende nødvendigt at udføre straks. Dette kan ikke ske gennem de Tilskud, Lagtinget f. T. kan yde, og man maa derfor i Aar atter henvende sig til Statens Bevillingsmyndigheder med Andragende om Støtte.

Man kan ikke afvise de Krav, der nu stilles til det offentlige om Støtte til Forbedring af Landingsforhold og Brobygninger. Som alt andet er Omkostningerne ved disse Arbejder vokset til en saadan Højde, at Kommunerne ikke uden offentlig Støtte vil kunne iværksætte Arbejderne.

I samme Grad, som der tiltrænges Havneanlæg ved visse Pladser, tiltrænges en omfattende Udbedring af Landingssteder paa andre Pladser, hvor Spørgsmaalet om egentlige Havneanlæg i hvert Fald ligger ude i en fjern Fremtid. De ændrede Driftsmaader indenfor Hjemmefiskeriet, hvor Robaadene afløses af Motorbaade, er beslægtede af bedre Landingsforhold.

I Fjor ansøgte man om Statsstøtte til følgende Anlæg:

I. Landingssteder:

1. Porkere Sogns Kommune ang. Porkere	14630 Kr.
2. Haldersvig og Saksen Sogns Kommune ang. Haldersvig	13750 —
3. Sandø Præstegælds Kommune ang. Husevig	2400 —
4. Viderejde Sogns Kommune ang. Viderejde	55000 —
5. Sandø Præstegælds Kommune ang. „Hamarin", Sand	12380 —
6. Bø Sogns Kommune ang. Gaasedal	4570 —
7. Haldersvig og Saksen Sognes Kommune ang. Tjørnevig	6021 —

8.	Kunø, Mygledal og Husum Sognes Kommune ang. Husum		12790 —
9.	Lervig Sogns Kommune ang. Lervig		30000 —
II.	Broer:		
1.	Gjógvará, Vestmanhavns Sogns Kommune	5275 Kr.	
2.	Breiða á Vallnum, Kvivig Sogns Kommune	3978 —	
3.	Kluftá, Haldersvig og Saksen Sognes Kommune	4821 —	
4.	Stórá, Bø Sogns Kommune	2325 —	
			16399 —
			167940 Kr.

Staten androges om at afholde ⅘ af disse Udgifter, medens de stedlige Kommuner selv skulde afholde ⅕ og vedligeholde Anlæggene som offentlige.

Det vil være vanskeligt for Lagtinget at udtale noget bestemt om, hvorvidt noget af disse Anlæg kan udskydes eller taale Udsættelse. Dette gælder især med Hensyn til Landingsstederne. — For Broerne stiller Forholdet sig maaske noget anderledes; men med Hensyn til Broen over „Kluftá" i Haldersvig er det Tinget bekendt, at dette Anlægs snarlige Udførelse er højlig paakrævet. Kan der opnaas Tilskud til en Kørevej til Vaalen, vil Broen over „Breiðá" indgaa som et Led i Vejanlægget, saa nævnte Bro kan mulig foreløbig udskydes. Det samme kan næppe siges om de to andre Broer, nemlig over „Gjógvará" i Vestmanhavn og „Stórá" i Bø, hvor der foreløbig ikke er Tale om Vejanlæg.

Med Hensyn til Landingsstederne stiller Forholdet sig som sagt anderledes. Her kan man vanskelig paapege, om det ene Anlæg skal have Fortrinet fremfor det andet. Alle maa siges at være nødvendige og paakrævede. Og her er Forholdet endvidere dette, at flere af disse Anlæg kan stilles i Række eller Klasse med de Anlæg i Kvivig og Sørvaag, som Bevilling er given til ved Havneloven. — For nogle Aar tilbage blev der af Statskassen givet en Bevilling til Udbedring af Landingsstedet ved Kvalbø Ejdet.

En Sag, som oftere har foreligget for Lagtinget, er Tilskud til Udbedring af Landingsstedet ved Vaags-Ejdet. Fra dette Landingssted, der ligger meget udsat for Havet, drives et meget betydeligt Fiskeri især i Vintermaanederne. Naar denne Sag ikke fandtes blandt de i Fjor til Bevillingsmyndighederne indsendte, havde det sin Grund i, at man ikke havde kunnet fremskaffe fornødent Overslag over Anlægsomkostningerne. Saadant foreligger nu, og beregnee Anlægget at ville koste 37500 Kr. Udvalget finder, at man ikke kan undlade at medtage denne Sag, naar man nu igen indgaar til Bevillingsmyndighederne med Indstilling om Statsstøtte. Under de nuværende Forhold er det forbundet med Fare for Menneskeliv og Tab af Redskaber at drive Baadfiskeri fra Vaags-Ejdet i det Omfang, som for Tiden sker. Denne Fare vilde i høj Grad formindskes ved den foreslaaede Udbedring af Landingsstedet.

Til det foran opsummerede Tal for Landingssteder.....	151541 Kr.
maa herefter yderligere lægges:	
10. Vaag Sogns Kommune, Vaags-Ejdet	37500 —
For Landingssteder ialt...	189041 Kr.

Under Forudsætning af, at Staten vilde tilskyde ⅘ af Anlægssummen, vilde Bevillingen fra Staten i det foreliggende Tilfælde blive:

Til Landingssteder	Kr. 151232 80
- Broer	— 13119 20
	Kr. 164352 00

Udvalget vil foreslaa, at man principaliter indstiller, at Staten støtter de omhandlede Anlæg (Landingssteder og Broer) med dette Beløb.

Skulde man ikke opnaa en Bevilling af den omhandlede Størrelse, vil man foreslaa som subsidiært, at Staten stiller et vist Beløb til Tingets Raadighed, saaledes at Tinget derefter træffer Bestemmelse om hvilke Anlæg, der i første Række skal nyde godt af den givne Bevilling. Saadan Bestemmelse kan ventelig først træffes af Tinget i dets rodinære Samling.

Forslag:

Principalt.

1. Lagtinget indgaar til Regeringen med Andragende om, at der af Statskassen gives en Bevilling paa 164352 Kr. til Udbedring og Anlæg af visse nærmere angivne Landingssteder paa Færøerne.

Subsidiært.

2. Lagtinget andrager Regeringen om at søge udvirket, at der af Statskassen stilles et bestemt Beløb til aLgtingets Disposition til Anvendelse til de i Punkt 1 angivne Formaal efter nærmere af Justitsministeriet fastsatte Regler.
3. Amtmanden anmodes om at vedlægge Sagen de Akter, der vedkommer de i Betænkningen omhandlede Andragender.

Joen Dahl takkaði fyri, at Vágseiði var tikið uppi.

Matras helt, at okkara skattaviðurskifti høvðu einki at gera við hetta. Tað hevði altið verið latið studningur av økonomisk fond til slikt.

Winther spurdi, hvussu Matras trúði, at tingið í framtiðini kundi styðja hesi mál av økonomisk fond við teim inntøkum, hon nú hevði. Hevði hann kanuska hugsað um nýggjar inntøkur til hana og hvørjir vóru so teir vegir? Tollur? Um skattalógina tyktist báðir partar nú at vera komnir á sam, men hon sigur bara um skattir, ið ganga inn í amtsfondina. Tó,

harav kann jú yvirførast til økonomisk fond, tað sum tørvur er til.

Gulltesen hoyrdi formannin í fíggjarnevndini vera í tva um brúnna yvir Breiðá, tí Kvivíksking-ar høvdu søkt studning til ein koyruveg finná Válin. Hesin vegur er lungur at fara undir, yvirslagið tjóðar vist uppá o. u. 20,000 kr., so eg frykti fyri, at hann verður ikki gjørdur í mong ár. At fáa brúgv um Breiðá er ógvliga neyðugt, í áarføri er ikki farandi um hana. Tey menniskjunni eru tá heilt avskorin frá øðrum, mugu liggja heima um tey hava neyðturvandi doktaraørindi. Her átti ikki at verið gjørt nakað undantak við hesi brúnni.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Jarðahvalurin.

3. viðgerð.

Effersøe segði frá, at hansara og Jógvan Dahls lóguppskot hevði elvt fram eitt annað uppskot, sum gekk viðari enn teirra. Hann hevði tí sett eitt broytingaruppskot fram til teirra uppskot, har justitsministarin var biðin at rannsaka spurningin um ognarrættin til jarðahvalin. Tað var ikki beint um løgtingið mi knappliga tók støðu til hesa sak bæði tvørtimóti tí, tað hevði haft fyrr. Hetta broytingaruppskot tjóðar so:

„Justitsministeren anmodes om at lade Spørgsmaalet angaaende, hvorvidt Jordehvalsrettighederne paa Færøerne kan afløses uden fuld Erstatning undersøge samt om at forelægge Lagtinget Resultatet af Undersøgelsen."

Mortensen segði frá, at hann og aðrir høvdu sett fram broytingaruppskot, sum tjóðaði so:

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes:

A. *Forslag til Lov for Færøerne om Jordehvalsrettens Afskaffelse.*

§ 1. Alle til Jordegodset paa Færøerne knyttede Rettigheder til Jordehval bortfalder.

§ 2. Jordehvalen af anden Hval end Grind tilfalder dem, der er berettiget til den øvrige Del af Hvalen.

§ 3. Denne Lov træder i Kraft fra 1. April 1922.

Síðani høvdu teir eisini uppskot um broyting í grindareglementinum.

Grundarlagið fyri hesum uppskotum er greitt frá í soljóðandi umrøðu:

Hovedbestemmelsen i Norske Lov 5—12 om „Hvalevejde" gaar ud paa, at Kongen skal have Halvdelen og Grundejeren Halvdelen af Hval, der selv løber paa Land og kommer op paa nogens Jord eller Grund, medens den sagesløst maa bortføres af den, der finder den drivende død i en Fjord uden at røre Land. Fanger nogen en Hval, og den flyder paa Dybet, ejer han den, men render den op paa Land under Fangsten, ejer Fangeren Halvdelen og Jordejeren Halvdelen. Disse Regler gjaldt ogsaa paa Færøerne med de Modifikationer, som Landeskik medførte, og de gælder endnu, for saavidt

angaar anden Hvalfangst end Grindefangst, jfr. Rentekammer Skr. 3. April 1847. Med Hensyn til denne dannede der sig tidligt visse Vedtægter, og ved Reglement af 1. November 1832 blev der indført faste Regler saavel med Hensyn til, hvem Udbyttet skulde tilfalde, og hvorledes det skulde deles, som med Hensyn til Maaden, hvorpaa Fangsten burde udføres. Vedtægterne blev samlet i nævnte Reglement med saadanne Forandringer, som efter Flertallet af Færingers Ønske og kyndige Mænds Mening fandtes hensigtsmæssige. I § 19 bestemmes, at af det, som, efter at Tiende, Findingshval etc. er fradragen, bliver tilbage, skal „herefter ikkun ¼ som Jordehval tilfalde Ejeren af de Jorder, paa hvilken Grinden er inddragen og dræbt." § 20 fastsætter, at forsaavidt Jordehvalen tilfalder Kongen, sælges den som hidtil for 1⅓ Pot Tran pr. Sk. „En Del af samme overlades efter et saadant Forhold, som af Amtmanden nærmere bestemmes, til Kgl. Embedsmænd og andre Betjente samt deres Enker, og til enkelte meget trængende og dertil værdige Personer i Thorshavn, hvilke alle paa anden Maade ikke kunne erholde den fornødne Grind til deres Husholdnings Førelse. Det øvrige bliver derimod fordelt mellem Ragstermændene i samme Forhold som Partehvalen. 21.) Herved bliver dog følgende at iagttage. Naar Vurderingen af en Grind ikke overstiger 50 Gulden tildeles Embedsmændene og de øvrige Personer, til hvem Uddeling efter den foregaaende 20de § ellers kunde finde Sted, intet af Kongshvalen. Er Vurderingsbeløbet højere end 50 Gylden, men dog ikke over 100 Gylden, kan der overlades hver af Embedsmændene indtil 4 Skind, Underbetjentene ved Handelen, Skolelærerne o. s. v. indtil 2 Skind, og de øvrige, som dertil maatte anses værdige, indtil 1 Skind. Er Grinden endnu større, kan dette Forhold forhøjes indtil respektive 8, 4 og 2 Skind, hvorimod det i intet Tilfælde bør ansættes højere."

Partehvalen fordeles paa sædvanlig Maade mellem Beboerne af vedkommende Grindedistrikt.

Jordehvalen blev altsaa i 1832 nedsat til det halve af, hvad den havde været tidligere, *uden nogen Erstatning* til Jordejeren.

Ved kongelig Resolution af 26. Juli 1837 bestemmes det, at der, foruden den af Kongen tilkommende Jordehval gaar ind i Partehvalen til almindelig Fordeling, forlods mod den modererede Betaling (1⅓ Pot Tran pr. Sk.) overlades Fæsteren af vedkommende Jord, hvorpaa Grinden drives ind en saadan Andel, at der, naar Vurderingen overstiger 50 Gl., tilfalder ½ Sk., og naar Vurderingen overstiger 100 Gl., tilfalder 1 Sk. til hver Mark, hvorimod der, naar Grinden ikke er over 50 Gl., ikke tilfalder Fæstene noget.

Det fremgaar heraf, at *den Fæstegodset tilfaldende Jordhval anses som tilhørende Staten.* Fæsterne fik i 1832 intet heraf, og i 1837 fastsattes det, at de skulde have en Brøkdel og mod Betaling. At denne Betaling senere er bortfalden, forandrer ikke Forholdet. Staten maa derfor ved Lov kunne give Afkald paa *Fæstegodsets Jordhval,* og denne *kan afløses uden Erstatning til Fæsterne.* Som yderligere Bevis for, at Staten maa anses som eneberettiget til den omhandlede Jordhval, kan anføres, at i Følge Indenrigsm. Skrivelse af 20. Marts 1854 skal Kongens Jordehval af Døglinger indtil videre overlades Kongsbønderne og Odelsbønderne i Kvalbø for 1⅓ Pot Tran pr. Skd., og ved Indenrigsm. Skr. af 19. Juni 1868 meddeles, at det ved Finans-

lov af 30. April 1868 § 8 B er bestemt, at Jordehvalsretten paa Thorshavns østre Vaag for Fremtiden skal tilfalde Thorshavns Kommune.

1832 og bestemmer, at Justitsministeriet skal efter Lagtingets Indstilling foreskrive de Bestemmelser, som herefter skulde gælde om Indstilling foreskrive de Bestemmelser, som herefter skulde gælde om Grindefangst her paa Færøerne. I Henhold hertil er der udstedet Reglementer og foretaget Ændringer i saadanne. Det nugældende Reglement er af 14. Juni 1909 og bygget paa samme Principper som Reglementet af 1832. Jordehvalen beregnes paa samme Maade.

Ligesom man i 1832 fandt det uretfærdigt, at der tilfaldt Jorden Halvdelen af Fangsten, hvorfor man nedsatte det til ¼, saaledes er det nu den almindelige Anskuelse, at det er en social Uretfærdighed, at Jordejerne, uden at der præsteres noget fra deres Side, skal faa tildelt henved en Fjerdedel af Fangsten. Da Antallet af Beboerne i Grindedistriktet er steget stærkt, tilfalder der ofte de enkelte Huse forholdsvis smaa Parter, og ogsaa af denne Grund er Kravet om Jordehvalens Afskaffelse stærkt fremme, for at Partehvalen kan blive større. Lagtinget har i Princippet allerede i 1908 sluttet sig til Tanken om Jordehvalens Afskaffelse, idet man ved Tiendens Afløsning bestemte, at 10 pCt. af Fangsten skulde sælges, og det indkomne lægges til en Fond til Jordehvalrettighedens Afløsning.

Der er imidlertid meget, som taler for, at man kan afskaffe Jordehvalen uden nogen Erstatning. Allerede i Enevældens Tid havde den offentlige Retsbrug godkendt, at Ejendomsretten var ukrænkelig, og udtrykkelig godkendt denne Sætning i Pl. 31. Juli 1801, der udtaler, at Ejendomsretten ikke bør indskrænkes, uden det almene Bedste fordrer det, og at der da ydes en fuldkommen og billig Erstatning. I 1832 blev Jordehvalen nedsat til det halve af dens tidligere Størrelse uden Erstatning. Heri ligger en Begrundelse for, at man agsaa kan afskaffe den helt uden Erstatning. Der er her formentlig Tale om en Afstaaelse, som falder udenfor Grundlovens § 80. De enkeltes Raaden særlig over deres faste Ejendomme bør begrænses, hvor Samfundets Interesser kræver det. Det er socialt uretfærdigt, at Ejerne af Jordegodset ved Hvalvaagerne skal strække deres Raadighedsret saa vidt, at de kan kræve henimod ¼ af den Grind, som drives ind og fanges i vedkommende Bugt. Nye indskrænkende Bestemmelser vedrørende Regulering af Jagt og Fiskeri og lignende medfører ikke nogen Afstaaelse, som berettiger til Erstatning efter Grundloven. Lov Nr. 89 af 7. April 1900 om Fiskeri i Randersfjord medførte Indskrænkninger i forskellige fiskeriberettigedes Fiskeri. En af disse anlagde Sag, men Domstolene tillagde ham ingen Erstatning, jfr. Ugeskrift for Retsvæsen 1904 A. S. 231. En Regulering af Reglerne om Grindefangsten og specielt af Fordelingsreglerne maa kunne foretages, uden at Jordejerne kan kræve Erstatning, selvom Jordehvalen lægges til Partehvalen og fordeles sammen med denne.

Jordehvalen kan ogsaa betragtes som en fra ældre Tid til visse Ejendomme, nemlig de, der ligger ved Hvalvaagerne, knyttet Rettighed. Saadanne Rettigheder kan afskaffes uden Erstatning. Grundloven af 1849 § 97 ophævede saaledes en Del Sædegaardsrettigheder, deriblandt nogle, som ogsaa havde økonomisk Betydning, som Forstrandsretten, uden nogen Erstatning. Det samme skete ved en Jagtlov med Sædegaardsejernes Jagtret paa

Fælleg. Paa lignende Maade maa Jordehvalsrettigheden kunne opnæves.

Man tillader sig derfor at foreslaa, at Jordehvalen afskaffes uden Erstatning og fordeles paa samme Maade og sammen med Partshvalen. Man foreslaar, at de 10 % af Fangsten, som nu sælges til Fordel for Fonden for Jordehvalsrettighedens Afløsning, fremtidig sælges, og Provenuet indgaar i økonomisk Fond, idet det dels vil være heldigt for de Personer, som bor udenfor vedkommende Distrikt, at der gives dem Adgang til at købe nogen Grind, og der derved ogsaa skaffes en Indtægt for Fonden, hvilket tiltrænges.

Hann vónaði at alt tingið vildi ganga við til at avlaka ið hvussu var allan jarðahval, sum ikki er grind.

Effersøe ætlaði ikki at stemma fyri hesum uppskoti, men tað skuldi ikki fatast so, at hann harvið hevði tikið støðu til avloysu av jarðahvalinum. Sakin kundi ikki førast til enda í hesi viðgerð.

Mortensen helt tað vera óbeint, at Effersøe sló fast tað princip, at endurgjald *skuldi* gjaldast fyri jarðahvalsrættindi.

Rasmussen kundi ganga við undirbroytingaruppskoti teirra Effersøes og Dahls um at biðja ministarin fáa málið rannsaka, men ikki við hinum. Mortensen átti tøkk fyri sitt stóra arbeiði í hesi sak. Hevði hann bara latið verið at ført hesi argumentir fram viðvikjandi ognarrætti til jørð! Bestendur hann ikki høviðsakiliga í algongd til rættindi og taka vit ikki her rættindi, sum hoyra jørðini til? Eg havi einki til yvirs fyri ognarrætti til jørð; rættvisiliga átti jørð ikki at verið salgsvara, tí privatogn er einans tað, tú avrikar við tinum arbeiði. Men avlaka vil jarðahval utan viðurlag, so kunnu vit eisini taka onnur rættindi frá jarðaeigararnum, teirra *ognarrætt til at dyrka jørðina.* Og lá vilja nøyvau teir menn vera við, sum stemma fyri hesum.

Tí er betur at støgga við at samtykkja hetta til tess ministeriið hevur fingið granska spurningin.

Mortensen vísti á, at hetta ikki kom undir tann ognarrætt, sum halgaður var í grundlógar § 80. Alt var ikki ognarrætur, sum nevnist so; her mátti setast mark. Fyri tað eg taki eini lunnindi frá jarðaeigarinum, havi eg ikki nert við teigin.

Rasmussen helt fram, at ognarrætur einans var rættindir. Tað var órætt at taka hann frá nøkrum, meðan aðrir bliva við at hava hann óskaðan.

Mortensen: Soleiðis hugsa socialdemokratar ikki aðrastaðni. Teir taka seg fram stig fyri stig; har teir kunnu vinna eitt petti, har taka teir tað. Her er nettup eitt slíkt, hvar vit ikki gera órætt móti nøkrum.

Strøm dámdi ikki, at sakin varð goymd. Um løgtingið kundi verið sømsint um tað uppskotið, Mortensen og hann og aðrir høvdu framsett, var spurningurin loystur, men tað vir væl tiverri ikki so. At avloysa jarðahvalin eftir Effersøes uppskoti bleiv dýrt.

Sum tíðin líður, verður tað ein meira og meira órættvisur máli, sum grindin nú er býtt. Eitt dømi frá seinastu Vága grindum: Havna-

menn hava verið 2—3 dagar í grind og koma heimaflur við berum hondum, meðan jarðaeigararnir har vestur hava fingið sonógv, at teir koma ikki útfyri at bjarga tí. Havnamenn høvdu staðið seg nógv betur við at farið suður í Kirkjunes og skotið hvalir við harpunum, sum eg minnist hvalabátar hava gjørt. Nógv skeivt er í grindareglinum, men at jørðin skal fart avstað við einum so stórum parti, sum hon ger, tað er tó størsta órættferdigheitin.

Rasm. Rasmussens støðu fati eg ikki.

Pálursson mældi ímóti, at løgtingið skuldi brúka tann sið at skjóta alt innundir ministeriið at avgera. Heldur lata amtmannin gera tað.

(Talarin gav eitt søguligt yvirlit yvir upprunan til jarðahvalsrættindið).

Tá í 1832 fjórðingurin var skarvaður av jarðahvalinum, var tað einavaldskongur, sum gjørdi tað. Hesin ¼ var lagdur til embætismennirnar og nøkur fólk í Havn. Í 1821 kom ein „forordningur", hvareftir amtmaðurin kundi siga, hvørjar danskar lógir skulda gilda í Føroyum. Vit kunnu ikki fara og byggja lóg og rætt uppá, hvat teir yvirgangskropparnir tá hava gjørt.

At taka jarðahvalin av, sum her er tilmælt, er órættvist. Tá koma vit t. d. at taka frá einkjum, sum sita við 2 gyllum í jørð fyri at geva til amtmann Olrik, bankdirektørin, meg o. a. Kann jarðahvalurin takast uttan endurgjald, so kann tað sama gerast við fuglin í bjørgunum, rekataran á sandinum, rekaviðr, mógv o. a. m. — taka vit eini lunnindi, so kunnu vit taka øll.

Eg havi loyvt mær at seta heita uppskot fram:

Grindabrævið av 5. febr. 1872 verður at broytta soleiðis:

1) Allir serskattir á grind, harundir útleggini til skúlafondið, fátækrakassan og økonomisk fond, avtakast.
2) Vala hús, sum eru so stødd, at húsbóndin ikki fær verið í sjúkakassa taka ikki heimápartar av grind.
3) Jarðahvalurin verður at avtaka. Amtmaðurin letur útrokna fyri hvørja hvalvág, hvat jarðahvalurin har er verdur eftir seinastu 25 ára fongi og virði. Undantøk kunnu gerast við at leingja um tíðina á teim hvalplássum, har sum ov sjónskur munur er millum fongin tey seinastu 25 ár og 50 ár.
4) Endurgjaldið fyri jarðahvalsrættindini verður at útreiða av teim hegar til dags innkomnu peningum „for jordehvals reltighedens afløsning". Tað, sum í væntar skiftist í helmingar og útrøðir løgtingið og ríkiskassin hvør sín helming.
5) Tann soleiðis leysi fjórðingur av grindini verður skiflur í belvt. Annar helmingur verður seldur og peningurin lagdur til løgtingið, hin helmingurin ella ⅛ partur av grindini verður útlagdur í dráphval.
6) Jarðspelt á grøði ella á annan hátt verður mett og endurgoldiðájavnt við annan grindaskaða.

Pkt. 2 sipar til, at landpartur ikki skal býtast út til ríkmenn, pkt. 5, at teir, sum tuskast í grind, skulu fáa nakað fyri sitt strev, tí

hetta, at teir einki fáa framum onnur, er meira óræktvíst enn jarðahvalsrættindini.

Winther visti á, hvussu løglingið gjøgnum mong ár hevði haft hetta mál til umrøðu undir ymsum formum, men tó var mann ikki komin smáttin nærri at eini rættvísari býtan. Tingið átti sjálvt at fastsett reglarnar fyri avloysu, so kundi jarðaeigararnir søkja til dómstólarnar. Her nýttist ikki at fara til ministeriið og spyrja.

Eg kundi væl fylgt Mortensens uppskoti, men tá eg ikki gera tað kortini, so skyldast tað deils tað støðu, vit fyrr hava haft her í tinginum, deils tí, at hesin mátin er nakað „brutalur". Eg ætli at stemma fyri Effersøes uppskotið; tað byggir á eitt trygt og dygt grundarlag.

A. Samuelsen helt tað vera best at halda hina gomlu løgtingsleiðina og royna at minka um spurningin. Eingin her var mentur at siggja hann til botns, og fór mann til botns, so kom mann ikki uppaftur. Tó tað væl kundi tonkst at jarðahvalurin kundi tikist av utan viðurlag, átti tingið at halda somu støðu her sum tá tað avloysti liggindin. Kom ein inn á hitt: at taka rættindi utan viðurlag, so kundi leett uppstanda spurningar, sum fingu samfund okkara at skinkla. Eg kundi forstaðið tað, um Mortensen var ein Lenin, men her er jú ikki tala um nakra revolusjón, vit byggja bara á tey begrepir, sum galda fyri rætt í eygablikkinum. Hvat skuldi annans verið til hindur fyri at gjørt tann rætt til einkis, sum keypmenn, bankar o. a. hava at krevja sínar pengar inn? Um eg kundi sópa tað sindri av morali, sum í mær er, til síðis, so kundi eg sópa jarðahvalin burt utan erstatning. Men tað vil hvørki eg ella fjøldin av Føroya fólki.

Effersøe vildi ikki taka støðu til Mortensens og Patursson uppskot. Men eitt var ikki beint: at løgtingið skuldi taka støðu til eitt so reint juridisk spursmál; tað máttti undirsøkjast tilbotns.

Poul Joensen helt ikki tað fór at verða nøkur hjálp at býta alt út eins til allar partar. Hetta var at taka nógv frá fáum og býta litið til nógv. Jarðahvalurin var eitt viðurlag til tey hús, ið meslar ótempur hava av at syrgja fyri fólki í grindaferð. Mesta atvoldin til hetta stríð var avindsjúka; um teir 100 hvalir, ið árliga fara til jarðahval, eínar 8000 kr.s virði, allir vóru býttir uppá 30 bátar bleiv tað 30 kr. í part, tað var ikki stór forljenasta. At latta teir, sum hvalin drepa, eiga hann, kundi verið ein góð skipan; hesir menn høvdu so selt avlopshvalarnar og so fingu øll algongd til at keypa. Sum nú er drepa menn grind utan at fáa nakað nevnuvert aftir fyri.

Guttesen dámdi væl hetta orðaskifti, sum kannska kundi hava til fylgju, at spurningurin bleiv loystur næsta ár.

Her hevur verið nógv talað um eigindomsrætt. Tað verður so ofta sagt, at man skal elska sítt fødiland, men her eru tey, ið ikki eiga „sýru í vegg", ikki støddi eins og hini, ið eiga. Hvussu kann mann krevja, at tey skulu elska hetta land so høgt, sum tey eiga so ógviliga litlan rætt til. Skal ein hugsa um at seta búgv og fáa sær eina húsagrund, so er eitt stríð at fáa

grundstykki; hevur kommunan ikki ekspropriera jørð til hella brúk, kann ein vera ivaleysur í at verða tveittur út í ein avkrók. So skal tryglast um loyvi til at bróta grót, grava flag o. s. fr. Tað má vera ymist, hvussu fólk siggja henda kærleikan til føðilandið, ið veitur sumum allan rætt og sumum ongan.

Ein hin versti mismunur er tann órættur, at jørðin skal hava ¼ av fongunum við grindadráp; tað hendur tó ikki við nøkrum øðrum fongi. Af menn, sum finna grind t. d. í Hestfirði og við mikið stríð og tiðarspell hava bakstað hana vestur í Vágar, skulu verða meistum við ongum, meðan jarðaelgararnir har vestluri fara við hesum partk, tað er ein órættur, sum vit ongaliði ovskjótt kunnu koma burtfrá. Eg haldi, at hesin órættur væl má kunna avtakast utan viðurlag, men tað er kannska í stríð við nakað, sum hegartil hevur verið gjørt galdandi og kann føra viðari.

Tað endurgjaldið fyri jarðspell, sum Padursson tilmælur, er púra beint. Tað hendur ikki sjáldan, at træðarmenn fáa træðir niðurtraðkaðar og fruktirnar oyðilagdar. Slikt eigur at verða metl sum annar skaði.

Verður jarðahvalurin ikki avtikin, só mugu teir menn, sum finna grind, hava rætt til at gera við hvalirnar sum við annan fong.

Danielsen vildi elsini hava hetta klandursevnt avtikið, men tað máti ikki gerast utan viðurlag. Hesin rætur fylgdi við jørðini eins og onnur rættindi. Og skal jarðaeigarin straffast fyri tað, okkara samfundsskipan er skelv? — Eingin hevur rætt til at taka jarðahvalin frá fátakrafólki og geva hann til grosserarar, ríkar embætismenn og slíkar, sum sófu heima og royktu sær eina pípu, meðan alt luskið gekk fyri seg.

Mortensen heli ikki, tað var rætt at meta teir 100 hvalir, ið árliga fara til jarðahval, so líkið sum Poul Joensen gjørði, tí samfundsmessiga høvdu teir nógv virði, líknað saman við annað kjøtvirði. — Tað var ikki stórur munur millum Effersøes og hansara broytingaruppskot; í báðum var ministeriið biðið um at útlala seg. Signur tað, at jarðahvalurin kann lakast av utan viurlag, so taka vit hann av. Teir vilja kannska lata spurningin ganga til hitt juridiska fakultetið í Noreg, har teir eisini hava haft fyri at avtaka jarðahval. — Hetta var ikki nakað revolutionert, sum Andr. Sámalsson meintk, tað kundi ikki samanherast við tiggjundaavloysuna, tí hon galt alt samfundið, og hin samanlíkningurin við bankar og keypmenn var utan skil. Her var man úti av marknum fyri eigindómsrættin. Líka sovæl sum at loypa á meg fyri, at eg skuldi vilja umsturta samfundið, kundi A. Samuelsen lopið á Effersøe og Dahl. — Eftir teirra uppskotið skuldi løgtingið út við nokkso nógvum peningi. Mitt uppskott hóskar væl við Andr. Sámalssons høviðsprogram: „Niður við útgiftunum"!

Debess var heilt samsintur við Mortensens uppskoti og ætlaði at stemma fyri tí. Tað var ein rættvís skipan, har var sett fram.

M. Samuelsen kravdi endurgjald fyri jarðahvalsrættindini. Gera vit fyrst inngrep í einum rætti, so er takið skjótt í ein annan. Tað er nettupp hesin tankin, sum er uppi

í tíðsondini: at rokka við tað bestandandi og fáa tak í teir bestaudi. Teir, ið sitja við hesa jørð, eiga henda rætt, tað kann ómøguligt vera rætt at forrykkja samfundsordanin. Tá fyrst jarðahvalsrættindini eru farin, so fara strondrættindini. Men landið eigur sín part, tað er ómøguligt at drepa grindina í havinum. Vit mugu ikki svekja eigindómsrætthin, so vita vit ikki, hvar vit enda. Skuln teir fankar, sum uppi eru í tíðini, vinna fram, so veit eingin seg sikran í samfundinum.

(3. viðgerð var niðurløgd fyri henda dag).

Edrúiltgheitslógin.

3. viðgerð.

Effersøe segði frá, at hann hevði sett fram broytingaruppskot og greiddi frá teimum.

Debess hevði saman við øðrum sett fram broytingaruppskot viðvíkjandi salg av denatureraðum spritti. Her kravdist mest til gjøllur eftirrænsan; nú var kontrollin líkasum meira fjar. Kommunirnar áttu sjálvar at hava hesar útsølur í hond, so bleiv eingin stakmøður interesseraður í salginum, og tað hevði stóran týdning. Sprit skuldi ikki latasí út til nakran undir 18 ár og samstundis, sum selt var, skuldi tað førast í bók.

(Við avstemmingin var samtykt minnitals-uppskotið punkt B I 2, B I 3, B I 4, 2., 3. og 4. stk., broytingaruppskot Effersøes til pkt. B II og III, minnitalsuppskotið pkt. B IV og fleirtalsuppskotið pkt. E.

Øll hini uppskotini fullu).

Hósdag 22. september.

Studentarbýli í »Betalingsregensen«.

2. viðgerð.

Winther greiddi frá sakini: Hitt føroyska studentafelagið í Keypmannahavn hevur vent sær til løgtingið við bøn um, at tingið veitir teimum ein studning av 10,000 kr., at gjalda í 3 ár við triðingi hvørja ferð fyri at eitt føroyskur studentur kann fáa innivist í tí nýggja studentabýli (Betalingsregensen), sum ætlanin er at byggja í Keypmannahavn. Húsið ætlast at kosta um 800,000 kr. — At Føroyingar eiga rætt til innivist í hesum býli, har kostnaðurin verður ógviliga lítil, heldur studentafelagið hava ógviliga stóran týdning fyri tann føroyska student, sum, tá hansara kommunitetsstipendium er útliðið, annars vildi staðið á berum.

Tann pening, sum komur at vænta í tær 15,000 kr., sum tørvast, ætlar studentafelagið sær sjálvt at savna saman at øðrum vegum.

Nú er tað so, at løgtingið sum statt er hevur lítið av peningi at ráða yvir sjálvt til tær allarneyðturviligastu fyritøkur. Nevndin heldur, at tað vildi verið hent, um studentafelagið kundi fingið hetta útint, og at tingið átti at styðja hesa fyritøku, um peningalíkindini vóru til tess. Kannska kundu teir tó fáa sakina framda á tann hátt at teir fáa savnað tann neyðturviliga pening mill

um Føroyingar í Føroyum og útlondum. Um nakað skuldi áresta, kann tingið kannska seinri síggja seg fört fyri at styðja fyritøknna við hóskandi studningi.

Uppskotið ljóðar so:

Svarað verður andragaranum at tingið ikki nú fyri stund sær sær føri til at veita tann studning, teir søkja um.

(Tað var samtykt.)

Vernd fyri Innmarkina.

2. viðgerð.

Effersøe greiddi frá nevndarálitið og lóguppskotið. Tað er soljóðandi:

§ 1.

Hegn om Indmarken, som efter gældende Bestemmelse skal være søjdehøjt, bør af den hegnepligtige vedligeholdes forsvarligt søjdehøjt i det Tidsrum, da Indmarken i Overensstemmelse med Lov om Ordningen af de til Haugevæsenet hørende Forhold af 23. Februar 1866 § 7 skal fredes for løsgaaende Faar.

Hegn ved Indmarken, som kun skal være nøjdehøjt, bør af den hegnepligtige vedligeholdes forsvarligt nøjdehøjt fra 15. April til 25. Oktober. De i 1. Stykke nævnte Hegn bør ligeledes vedligeholdes forsvarligt nøjdehøje fra 15. April, indtil de skal være søjdehøje.

Under Hegn falder ogsaa de i samme anbragte Langer. Enhver Lange skal inden den 15. April 1923 være indrettet saaledes, at den, hver Gang den aabnes, falder tilbage af sig selv; hvorhos den skal være forsynet med forsvarligt Lukke. Den skal derhos, for saa vidt den findes i Hegn mod Haugen, være indrettet til at falde ud ad mod denne.

§ 2.

Enhver, der passerer nogen Laage i Hegnet om Indmarken, skal lukke denne forsvarligt. Det forbydes at beskadige Hegnet om Indmarken.

§ 3.

Det skal være forbudt uden Nødvendighed eller uden Hjemmel at gaa over anden Mands Indmark i Tidsrummet fra den 14. Maj til den 25. Oktober. Forbudet vedrører dog ikke Færdsel over Jord, hvis Afgrøde er høstet.

For Færdsel over anden Mands Indmark under andre Forhold eller paa anden Aarstid gælder Lovgivningens almindelige Bestemmelser.

§ 4.

Enhver Ejer af noget Faar, Hornkvæg, Hest eller Gaas, som i det i § 1, 1. Stykke, nævnte Tidsrum trænger fra Haugen ind i Indmarken er pligtig til straks at bringe det paagældende Husdyr ud igen i Haugen eller at tøjre det eller holde det aflukket paa sit Enemærke paa forsvarlig Maade.

Ejerne kunne frigøre sig for foranførte Forpligtelse ved at udpege en eller flere Personer, som paatager sig at udføre, hvad der i 1. Stykke paahviler dem.

Hvor Agtning er indført, paahviler foranførte Pligt Agtningsmændene med Hensyn til Faar.

Reglerne i 1. og 2. Stykke gælder tillige med Hensyn til Hornkvæg eller Heste, der trænger ind over

Hegn, medens dette skal være nøjdehøjt.

§ 5.

Uvane Husdyr, som trænger ind i Indmarken paa en Aarstid, da de kun maa holdes i Udmarken, skal af Ejeren enten slagtes, helt bortbringes eller forsynes med en Indretning (Klep eller lignende), der hindrer dem i at trænge over Hegn.

Faar, som har den Vane at ødelægge den i Marken nedlagte Kartoffelsæd, skal som uvane af Ejeren holdes indelukkede eller paa anden Maade hindres i at skade Kartoffelmarkerne, fra Kartoffelsæden bliver nedlagt, indtil Indmarken skal være fredet for Faar.

Hvis den omhandlede Uvane er udbredt blandt Faarene i en Bygd, kan der ved Vedtægt, oprettet i Henhold til § 3 i Lov Nr. 56 af 1. April 1891 om Grandestævne paa Færøerne tages Forholdsregler, som træde i Stedet for Bestemmelsen i Paragraffens 2. Stykke.

§ 6.

Enhver Ejer af Kreaturer, som holdes i Indmarken i det i § 1, 1. Stykke nævnte Tidsrum, skal sørge for, at Kreaturerne til enhver Tid er forsvarligt tøjrede eller aflukkede paa hans Enemærker, og han er ansvarlig herfor. Gæs, som holdes i Indmarken, skal vogtes forsvarlig af Ejeren fra 15. April til 20. Maj for at forebygge, at de gør Skade paa fremmed Jord. Efter denne Tid gælder for Gæs de samme Regler, som er omneldte i denne Paragraf med Hensyn til Kreaturer.

For Kreaturhold i Indmarken paa anden Aarstid gælder Lovgivningens almindelige Bestemmelser.

Det skal være forbudt at tøjre Kreaturer saa nær ved offentlige Veje og Stier, at de kan naa ind paa disse.

Det skal ligeledes være forbudt at tøjre Kreaturer saa nær ved anden Mands Hegn, at de kan beskadige dette.

§ 7.

Kommer Høns og Ænder ind paa anden Mands Jord paa en Aarstid, da de kan gøre Skade paa denne, er paagældende Jordbruger berettiget til at optage den og tilbageholde dem, indtil der af Ejeren er ydet ham en passende Godtgørelse for lidt Skade og den ved Optagelsen forbundne Ulejlighed, dog ingensinde mindre end 25 Øre for hvert Stykke Fjerkræ. Har Optagelsen af det skadegørende Fjerkræ ikke været mulig, skal den skadelidte være berettiget til at nedlægge det paa forsvarlig Maade.

Hvis det omhandlede Fjerkræ, tilhørende samme Ejer, er blevet optaget 3 Gange i samme Aar i Henhold til Paragraffens 1. Stykke, ifalder Ejeren derhos Bødestraf.

§ 8.

Overtrædelser af denne Lov straffes med Bøder fra 5 til 100 Kr., som tilfalder vedkommende Politikasse.

Sager om Overtrædelser af Loven paatales af det Offentlige og behandles ved Sysselets Politiret.

J. H. Poulsen væntaði ikki fólk fóru at verða tilfriðs við hesa lóg. Tað vóru tvey ting, hann vildi nerta við: tað eina, at hegnið mátti verja móti djórum, hitt, at tað tó mátti takast hensýn til tey. Hvat var lógligt hegn. Tað mátti krevjast ein regul fyri.

Winther trúði ikki § 1 kundi

gjøgnumførast har koyruvegur var. Hesi portrini komu at vera so stór og sver, at tey ikki kundi innrættast til at falla aftir báðu megin; tey brotnaðu av tí. Oftast var tað óvitar, sum koyrdu, og teir orkaðu ikki at baksa við teimum.

(Nevndaruppskotið var samtykt).

Friggjadag 23. septembir

Jarðahvalurin.

3. viðgerð framhildin.

Við avstemningin varð samtykt nevndaruppskotið pkt. 1:

Løgtingið samtykkir at standa við sína samtykt av 2. septembir 1920.

Og undirbroytingaruppskot Effersøes:

Justitsministeriet anmodes om at lade Spørgsmaalet angaaende, hvorvidt Jordehvalsrettighederne paa Færøerne kan afløses uden fuld Erstatning undersøge samt om at forelægge Lagtinget Resultatet af Undersøgelserne.

Ríkisstudningur til brúgvar og landistødir.

3. viðgerð.

Samtykt var nevndaruppskotið, pkt. 1, 2 og 3 soleiðis broytt:

1) I 1ste Indstillingspunkt indskydes efter „Landingssteder": „og Broer".

2) I 2det Indstillingspunkt ændres „Justitsministeriet" til „vedkommende Ministerium".

Stórhvalaveiðan.

3. viðgerð.

Nevndaruppskotið var samtykt.

Sjóvinnulógin.

3. viðgerð.

Samtykt var nevndaruppskotið soleiðis broytt:

I Udvalgets Forslag, Stk. 1 a, indsættes efter Ordene „Texel-Lindesnæs": „samt Storbritanniens Vestkyst".

Sjúkrakassalógin.

3. viðgerð.

Lóguppskotið varð samtykt.

Løgtingstíðindi.

№ 10—11. | Tingsetan 1921. | 2. árg.

Ríkisstudningur til telefonir.

3. viðgerð.

Samtykt varð nevndaruppskotið soleiðis broytt:

Til Forslaget føjes som nyt Punkt:

„Lagtinget bemyndiger Driftsudvalget til at undlade Iværksættelsen af alle de i Betænkningen nævnte Telefonanlæg, indtil der foreligger et Tilsagn om Statens Støtte".

Leygardagur 24. septbr.

Vernd fyri innmarkina.

3. viðgerð.

Samtykt var nevndaruppskotið soleiðis broytt:

Til § 1.

1) Efter Ordet „Lukke" i 3. Stk., 4. Linie, tilføjes: „Bestemmelsen om, at Laagen skal falde tilbage af sig selv, gælder dog ikke for Laager, der er indrettede til at passeres af Køretøjer."

2) Paragrafens sidste Punktum affattes saaledes: „Alle andre Laager, som findes i Hegn mod Haugen, skal inden det fornævnte Tidspunkt være indrettede til at aabne ud mod denne."

Undirvísingarmálið.

3. viðgerð.

Nevndaruppskotið varð samtykt.

Millum- og realskúli í Suðroy.

2. viðgerð.

Próstin greiddi frá soljóðandi nevndaráliti:

Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune har ved Skrivelse af 16. Juli d. A. til Lagtinget indgivet et til Regering og Rigsdag stilet Andragende om, at der maa blive oprettet en Mellem- og Realskole for Suderø med Hjemsted i Trangisvaag.

Andragendet begrundes ved, at det i Almindelighed er forbundet med forskellige Vanskeligheder at lade Børn fra Suderø søge Færøernes

Mellem- og Realskole i Thorshavn, at Opholdet i Thorshavn for skolesøgende Børn fra andre Øer er dyrt, at Tilgangen til Færøernes Mellem- og Realskole er saa stor, at det kan befrygtes, at Pladsmangel yderligere vil besværliggøre Adgangen til denne Skole for Børn fra andre Øer, og at der hos Befolkningen paa Suderø er stor Interesse for at lade en videregaaende Undervisning blive Børnene til Del. Endvidere oplyses, at man efter Sommerferien dette Aar agter at begynde Mellemskoleundervisning, idet der vil blive oprettet en Mellemskoleklasse ved Tveraa Kommuneskole.

Andragendet er bilagt med Erklæringer fra samtlige Forstanderskaber paa Suderø, som anbefaler Sagen, dog for et Pars Vedkommende med Forbehold.

Udvalget, til hvilket Sagen er blevet henvist, kan i alt væsentligt give det i Andragendet anførte Medhold og kan ikke andet end udtale sin Tilslutning til Tanken om en Forbedring og Udvidelse af Skoleundervisningen i Almindelighed paa Færøerne, ligesom man ogsaa maa erkende, at det for Børn fra Suderø er betydelig vanskeligere at søge Færøernes Mellem- og Realskole i Thorshavn end for Børn fra andre Steder paa Øerne. — Samtidig vil dog Udvalget ikke undlade at henlede Opmærksomheden paa, om der ikke er Grund til at overveje, om man ikke snarere bør gaa den Vej at udvide Færøernes Mellem- og Realskole i Thorshavn, hvor der som anført i Andragendet synes at skulle blive Pladsmangel, og efterhaanden saa vidt muligt samle den videregaaende Undervisning om denne Skole, saaledes at den med Tiden kunde udvides til at blive en højere Almenskole for Færøerne, i Stedet for at gaa den Vej at oprette Mellem- og Realskoler forskellige Steder paa Øerne, hvorved de til en højere Undervisning nødvendige Lærerkræfter vil spredes, og Muligheden for at faa en højere Almenskole paa Færøerne formentlig vil betydelig forringes.

Hvis imidlertid enkelte Kommuner ønsker at oprette en Mellem- og Realskole, saaledes som i det foreliggende Tilfælde Frodebø Sogns Kommune, skal man ikke fraraade, at saadant sker, naar vedkommende Kommune vil paatage sig de dermed forbundne Forpligtelser.

Med Hensyn til den foreliggende Sag skal bemærkes, at det ikke af Andragendet fra Frodebø Sogns Kommune tydeligt nok fremgaar, hvad det er, man ønsker, om man søger om et Tilskud fra Statskassen til Oprettelsen af den omhandlede Skole, eller om man søger om Tilladelse til at oprette en saadan Skole.

I første Tilfælde skal bemærkes, at det ikke er Udvalget bekendt, at der af Statskassen ydes Tilskud til Oprettelsen af kommunale Mellem- og Realskoler; og for saa vidt det andet Tilfælde angaar, skal Udvalget udtale, at det formentlig staar enhver Kommune frit at oprette en saadan Skole, og skal henvise til, at der i Bekendtgørelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 2. Marts 1908 angaaende kommunale og private Skolers Adgang til at afholde de højere Almenskolers forskellige Eksaminer er givet udførlig Oplysning om Fremgangsmaaden ved Oprettelse af Skoler som den her omhandlede og er angivet, hvilke Betingelser der i saa Henseende stilles.

I Tilfælde af, at det er et Tilskud fra Statskassen, som Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune andrager Regering og Rigsdag om, forekommer det Udvalget, at Sagen ikke foreligger tilstrækkelig oplyst, idet

det ikke fremgaar af Andragendet, om man ønsker Tilskud til Lærerlønninger, eller til Udvidelse af Skolelokalerne eller til Anskaffelse af det nødvendige Skolemateriel, og der heller ikke angives noget Beløb, ligesom der ogsaa manglerOplysning bl. a. om Størrelse og Indretning af den nuværende Kommuneskoles Lokaler.

Eftersom Sagen foreligger saaledes som anført, mener Udvalget ikke at kunne tilraade Lagtinget at fremsende Sagen til Regering og Rigsdag i dens foreliggende Skikkelse, men skal foreslaa, at det overdrages til Færø Amts Skoledirektion at føre nærmere Forhandling med nævnte Forstanderskab, forinden videre foretages i Sagen.

Udvalget skal herefter tillade sig at foreslaa følgende til Tingets Vedtagelse:

Lagtinget anmoder Færø Amts Skoledirektion om at forhandle med Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune og indhente nødvendige Oplysninger angaaende Oprettelsen af en Mellem- og Realskole paa Suderø, forinden Sagen indsendes til Ministeriet.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Tirsdag 27. september.

Amtmaðurin segði frá, at hann igjár hevði sent kongi soljóðandi telegram:

„Færøernes Lagting tillader sig at sende Deres Majestæt sin hjerteligste Lykønskning."

I morgum var komið soljóðandi svar:

„Amtmanden,
Thorshavn.

Beder Dem overbringe Lagtinget min hjerteligste Tak og Hilsen.

Christian R."

Tráðleys telefon.

2. viðgerð.

Rasmussen greiddi frá nevndaráliti soljóðandi:

Det blev ved Lagtingets Vedtagelse af 1. September 1920 overdraget til Driftsudvalget for Færøernes Amtskommunes Telefonvæsen at undersøge de tekniske og økonomiske Muligheder for Oprettelsen af en Radiotelefonforbindelse mellem Thorshavn og andre Pladser paa Færøerne, idet man i Lagtinget nærede de største Betænkeligheder ved at udlægge flere Kabler.

Da Sandøen allerede dengang i en rum Tid havde været udenfor telefonisk Forbindelse med de øvrige Øer paa Grund af, at Kablet over Skopenfjord, efter at have ligget i 7 Aar, var saa ødelagt, at det ikke mere kunde repareres, var det en Selvfølge, at man ved en Radiotelefonforbindelse i første Række tænkte paa en saadan mellem Thorshavn og Sandø.

Driftsudvalget har i det forløbne Aar fremskaffet en betydelig Del Materiale, hvorved nærværende Udvalg, paa en mere bestemt Maa-

de end forrige Aar, vil være i Stand til at indtage et Standpunkt.

Af Sagen vedlagte Aktstykker fremgaar, at der dels gennem Formanden for Driftsudvalget og dels gennem Amtmanden er sket Henvendelse fra to Firmaer, henholdsvis: Internationalt Radiotelegraf- og Telefon Compagni, København, og Dansk Aktieselskab, Siemens-Schuckert, København, med Tilbud og Overslag.

Af det af Internationalt Radiotelegraf- og Telefon Compagni tilsendte Overslag, som har været forelagt Driftsbestyreren for Færøernes Telefonvæsen til Gennemsyn og Revision, fremgaar, at Stationen i Thorshavn vil kunne oprettes for 12,000 Kr. og Stationen i Sand for 12,500 Kr.

Angaaende de tekniske Muligheder for Radiotelefonens Anvendelighed paa Færøerne har Amtmanden ved Skrivelse af 31. Marts d. A. henvendt sig til Telegrafdirektoratet, der i længere Tid har ladet foretage Eksperimenter med Radiotelefoni mellem Hammeren paa Bornholm og Christiansø.

At der ikke mere forefindes nævneværdige tekniske Vanskeligheder ved Radiotelefonens Anvendelse i Praksis fremgaar tydeligt af Telegrafdirektoratets Svar af 30. Juli 1921 til Amtet, hvori bl. a. findes følgende: „vedrørende Oprettelse af en Radiotelefonforbindelse, f. Eks. mellem Strømø og Sandø, tillader Telegrafdirektoratet sig at meddele, at der teknisk set ikke vil være noget til Hinder for at oprette en driftsikker Radiotelefonforbindelse paa nævnte Sted."

Det maa erkendes, at Færøernes Lagting har Forpligtelse til at opretholde Telefonforbindelsen med Sandø. Efter at man har været nødt til at opgive Anlæg af Kabler, vil Spørgsmaalet om Forbindelse med Sandø nødvendigvis være at løse nogenlunde i Overensstemmelse med, hvad Tilfældet var for Suderøens Vedkommende. Endskønt man paa en Maade, der i første Omgang ikke medførte betydelige Udgifter for Telefonvæsenet eller Lagtinget, løste Spørgsmaalet Suderø-Forbindelsen, idet Store Nordiske med det fornødne Statstilskud til Oprettelsen af Stationer, driver den traadløse mellem Thorshavn og Tværaa, vilde det efter Udvalgets Mening dog næppe være i Amtskommunens Interesse, om man ved yderligere Oprettelse af traadløse Forbindelser nddrog Telefonvæsenet Driften og Ledelsen af disse, da man derved let mister al Kontrol og Medbestemmelsesret over Driften af de traadløse Stationer, der nødvendigvis maa være et Led af Amtskommunens Telefonnet.

Ved Anlæg af en eventuel Radiotelefonforbindelse mellem Thorshavn og Sandø, maa man fra første Færd af ved Oprettelsen af Stationen i Thorshavn have for Øje, at denne indrettes saaledes, at den kan tjene som Modtager- og Afsenderstation fra og til alle Pladser paa Færøerne, som kan tænkes inddragne under en traadløs Forbindelse med Stationen i Thorshavn.

Udvalget finder, at Tinget nu, da man synes at være naaet saa nær til Løsningen af Spørgsmaalet Sandø Forbindelsen, ikke godt kan forsvare at udsætte Sagens Afgørelse til næste Aar; men at man maa give Driftsudvalget den fornødne Bemyndigelse til at arbejde paa Sagens videre Løsning og eventuelt foranledige Forbindelsen oprettet, dog under tilbørlig Hensyntagen til Omkostningsspørgsmaalet. Man

maa i denne Forbindelse sikkert kunne forvente, at Staten vil yde et nok saa væsentligt Tilskud til Oprettelsen af den omhandlede Radioforbindelse.

Lagtinget har under en anden Sag besluttet, at Radiotelefonforbindelsen mellem Thorshavn og Nolsø skulde blive optaget til Behandling og Afgørelse samtidig med, at man vedtog at løse dette Spørgsmaal for andre Dele af Øerne. Imidlertid maa Begyndelsen gøres paa eet bestemt Sted, og det er, som det fremgaar af det foranførte, naturligst, at dette Sted bliver Sandø. Hvis det viser sig, at denne Forbindelse bliver løst paa en heldig og tilfredsstillende Maade, vil Oprettelsen af Stationer paa Nolsø og andre Pladser være en forholdsvis let og ligetil Opgave for Lagtinget at løse. De Pladser, der herefter vil komme i Række, er Fuglø, Skuø, Myggenæs og eventuelt Svinø, hvis det paatænkte Luftspænd til denne Ø opgives.

Udvalget finder saaledes, at Forholdet mellem Statens og Amtskommunens Tilskud passende kunne opstilles saaledes: For Centralen i Thorshavn: Staten 4/5, Amtskommunen 1/5. For Landstationerne derimod Tallene henholdsvis 1/4 og 3/4. Naar man finder, at der er Rimelighed for at stille et saadant Forslag, begrundes dette ved, at det altid har været vanskeligt at komme over den første Begyndelse, og at man derfor tør paaregne Statens Støtte i videre Omfang end senere gøres behøveligt.

Forslag:

I.

Lagtinget bemyndiger Driftsudvalget til, saa snart de allerede indledede Forhandlinger angaaende Radiotelefonens Anvendelse paa Færøerne er tilendebragt, og det skønnes, at den nødvendige Driftssikkerhed er til Stede, for Telefonvæsenets Regning at lade iværksætte en Radiotelefonforbindelse mellem Thorshavn og Sandø. Dog skal, forinden dette kan ske, foreligge:

a) Tilsagn fra Statsmyndighederne om den nødvendige Støtte, jfr. Punkt III a) og b).
b) Det nødvendige brugelige Areal m. v. til Stationen i Thorshavn.
c) Tilsagn fra de kommunale Myndigheder paa Sandø om, at der uden Udgift for Telefonvæsenet tilvejebringes:
   1) det nødvendige Areal til Opsættelse af Master med tilhørende Barduner, Luftnet og Nedlæggelse af Jordnet.
   2) Et for Stationens Installering passende Lokale.
   3) Fri Betjening af Stationen under de ved Telefonvæsenet til enhver Tid gældende Betingelser.
   4) Forpligtelse til at afholde alle Udgifter, der maatte være forbundne ved Stationens senere Forflytning, der dog ikke maa finde Sted i de første 5 Aar efter Installeringen.

II.

Driftsudvalget bemyndiges til at forhandle med Forstanderskabet for Nolsø Kommune saint endvidere med Forstanderskaberne for andre Pladser paa Færøerne, hvor der kan blive Spørgsmaal om Oprettelse af Radiotelefonforbindelser, om hvorvidt de paagældende Forstanderskaber i Tilfælde af Anlæg vil forpligte Kommunen til

at ingaa paa lignende Betingelser, som foran er opstillede for Sandøens Vedkommende.

III.

Lagtinget indgaar til Ministeriet for offentlige Arbejder med Andragende om, at der paa næste Aars Finanslov søges Hjemmel for Ministeriet til at yde Tilskud til Oprettelse af Radiostationer paa Færøerne i følgende Forhold:

a) Til Hovedstationen i Thorshavn ⅘ af Anlægssummen.
b) Til Landstationerne ¼ af Anlægssummerne.

IV.

Lagtinget vælger et Driftsudvalg for Telefonvæsenet paa 5 Medlemmer til at foretage det sædvanlige mellem Tingsamlingen, samt des uden hvad der i nærværende Forslag er omtalt vedrørende Radiotelefonforbindelsen.

Winther ynskti, at tað mátti eydnast at fáa hesa sak framda. Nú vóru 3 ár síðan Sandoy slitnaði burtúr telefonsambandinum, nú longdist teir sára at koma uppí aftir. Hann vónaði, at ríksdagsmenninir vildu gera, hvat teir kundu. Tá farið var undir nýggja roynd sum hesa, mátti statsmyndigheiturnar sýnt okkum vælvild, Sandingar vildu jú gera ógviliga nógv sjálvir; vil taka ¾, tá staturin veitur ¼. Hann hevur stóra plikt til at styðja her.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Kirkjurnar.

2. viðgerð.

Effersøe greiddi frá nevndarálitinum og lógguppskoti, sum í høvuðsmálinum gongur út uppá, at

I. Det overlades til hver enkelt stedlig Menighed gennem en stedlig Styrelse (Kirkestyret) at sørge for Tilvejebringelsen af alt, hvad der er nødvendigt for Kirkernes Brug: Brød og Vin til Altergang, Belysning, Rengøring, eventuel Opvarmning, Anskaffelse og Vedligehold af Inventarium, for alt indvendigt Vedligehold og for Præsthold.

Kirkestyret udgør Bestyrelsen for Kirkens fornævnte Anliggender under Lagtingets Tilsyn.

II. De fornødne Penge udredes af Menighedsraadskredsens Kirkekasse. Denne faar sine Midler a) ved Indtægter af Kirkens Brug, b) ved frivillige Bidrag og om fornødent c) ved Ligning paa Kredsens til Folkekirkens Medlemmer hørende Beboere.

III. Lagtinget (Kirkebestyrelsen) bestyrer Kirkens øvrige Anliggender m. m. og udøver ordentligvis gennem Kirkeinspektionen det overordnede Tilsyn med Kirkerne.

Kirkebestyrelsen sørger for Kirkernes ydre Vedligehold og for nye Kirkers Opførelse.

Det yder derhos af Færøernes Kirkekasse Tilskud til de under Pkt. I nævnte Anliggender og til Kirkegaardene, naar særlige Omstændigheder foreligge, og Midlerne tillade.

IV. De for Kirkebestyrelsen nødvendige Penge udredes af Færøernes Kirkekasse. Denne oprettes i Stedet for de nuværende Kirkekasser for hvert af de gamle Præste-

gæld og overtager disse Kirkekassers Indtægter, Midler og Gæld. Om fornødent iværksætter Kirkebestyrelsen en Paaligning paa de kommunale Sogne, som fordeler det paalignede Beløb paa Folkekirkens Medlemmer i hvert Sogn.

V. Kirkegaardene og Begravelses væsenet overgaar til de kommunale Styrelser som et rent kommunalt Anliggende.

(Biðað var við endiligari 2. viðgerð av sakina til næsta dag.)

Umfarssjúkur hjá alidýrum.

2. viðgerð.

Patursson greiddi frá sákini. Nevndaruppskotið ljóðar so:

„Formaðurin verður biðin um at lata útarbeiða tær neyðturviligu reglir til broyting í lógini um umfarssjúkur hjá neytum, dagsett 28. febr. 1908, og kunngering, dagsett 31. juli ,s. á., og um til her saman við reglum um at útrudda neytabróstsjúku í Føroyum og leggja hetta tilfar fyri næsta løgting."

(Tað var samtykt).

Læraralønningar.

2. viðgerð.

Próstin greiddi frá nevndarálitinum og lóguppskotinum, sum nevndin hevur sett fram. Tað ljóðar so:

§ 1.

Stk. 1. De ved Thorshavns kommunale Skolevæsen fast ansatte Lærere og Lærerinder lønnes saaledes:

Førstelæreren:
3600 Kr., stigende med 360 Kr. hvert 3. Aar til 5400 Kr.

Lærere og Lærerinder:
2700 Kr., stigende med 360 Kr. hvert 3. Aar til 4500 Kr.

Stk. 2. Der tillægges Førstelæreren fri Bolig for en gift.

§ 2.

Stk. 1. De ved Folkeskolerne udenfor Thorshavn fast ansatte Lærere og Lærerinder lønnes saaledes:

Førstelærere og Enelærere:
2000 Kr., stigende med 360 Kr. hvert 3. Aar til 3800 Kr.

Andenlærere:
1800 Kr., stigende med 360 Kr. hvert 3. Aar til 3600 Kr.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan efter Indstilling af Kommunalbestyrelsen bestemme, at Andenlærere lønnes som Første- og Enelærere.

Stk. 3. I et Skoledistrikt (hvor Undervisningen besørges af samme

Lærer), hvor Elevantallet er under 40, lønnes Enelærere som Andenlærere.

Stk. 4. *Lærere ved Biskoler og Pogeskoler* lønnes med 800 Kr., stigende med 120 Kr. hvert 3. Aar til 1400 Kr.

Stk. 5 Efter 20 Aars Tjeneste erholder fast ansatte Lærere et yderligere Tillæg af 200 Kr.

§ 3.

Stk. 1. Undervisningsministeren kan efter Indstilling af Kommunalbestyrelsen for en Kommunes hele Skolevæsen eller Dele deraf godkende højere Lønninger end foran bestemt, dog at der ikke derved paabyrdes Statskassen højere Bidrag til Lærerlønningerne end efter de i §§ 1 og 2 fastsatte.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan efter Indstilling af Kommunalbestyrelsen og Skoledirektionen for Kommuner, hvor særlige Forhold tale derfor, godkende en Begyndelsesløn, der er indtil 400 Kr. lavere end de i §§ 1 og 2 fastsatte.

§ 4.

Foruden de foran nævnte Lønninger tilkommer der samtlige i §§ 1 og 2 nævnte Lærere:

a) Dyrtidstillæg
b) Konjunkturtillæg

i Overensstemmelse med de i Lov om Statens Tjenestemænd, Kapitel 4, 5 og 6 fastsatte Regler.

§ 5.

Stk. 1. Der tillægges de ved Folkeskolerne udenfor Thorshavn fastansatte Lærere passende fri Bolig.

Stk. 2. Hvor Tilvejebringelse af Bolig er forbundet med særlige Vanskeligheder, kan Undervisningsministeren tillade Undtagelse fra ovenstaaende Regel.

Stk. 3. Planer og Tegninger til nye Boliger og Skolelokaler forelægges Undervisningsministeren til Godkendelse.

Stk. 4. Den ydre Vedligeholdelse af Lærerboliger besørges af Kommunen; den indre Vedligeholdelse besørges af Læreren.

Skatter og Afgifter, som efter Loven paahviler Ejendommen, udredes af Kommunen.

Stk. 5. Første- og Enelærere tillægges der Bolig som for en gift, andre Lærere har kun Krav paa Bolig som for en ugift.

§ 6.

Det kan som Regel ikke paalægges en Lærer at besørge Skolens Rengøring. Naar det i enkelte Tilfælde vilde blive uforholdsmæssigt dyrt at faa Rengøringen besørget paa anden Maade, og der ikke kan opnaas Overenskomst med Læreren om Rengøringens Besørgelse, kan Skoledirektionen paalægge denne Rengøringen af vedkommende Klasseværelse med tilhø-

rende Opholdsrum og Forstue for et Honorar, der fastsættes af Skolediektionen.

§ 7.

Beregningen af Tjenestealderen i Henhold til §§ 1 og 2 sker efter følgende Regler:

1) Der medregnes Lærervirksomhed ved offentlige og private Skoler, for saa vidt denne Virksomhed
   a) har haft en sammenhængende Varighed af mindst 1 Aar ved samme Skole eller ved samme Kommunes Skolevæsen og
   b) har omfattet mindst 24 ugentlige Timer,
   c) dog at ingen Lærervirksomhed forud for vedkommendes fyldte 24. Aar kan medregnes lige saa lidt som fra et tidligere Tidspunkt end 2 Aar efter, at vedkommende har bestaaet den anordnede Prøve for Lærere i Folkeskolen eller den særlige for færøske Folkeskolelærere foreskrevne Prøve. Hvor Ansættelse har fundet Sted, uden at nogen af de nævnte Prøver er bestaaet, bestemmer Ministeren, om og i hvilket Omfang tidligere Lærervirksomhed skal medtages ved Tjenestealderberegningen. Ingen Lærervirksomhed udenfor den offentlige Folkeskole kan medregnes med mere end 8 Aar.
2) Ved Beregningen af Tjenestealderen for Lærere og Lærerinder ved Pogeskoler og Biskoler medtages al Lærer- og Lærerindevirksomhed i den offentlige Folkeskole paa de ovenfor under 1 a og b angivne Betingelser.
3) Tjenestealderen for de ved nærværende Lovs Ikrafttræden alt ansatte Lærere vil fra dette Tidspunkt at regne være at ændre, for saa vidt vedkommende i Medfør af ovenangivne Bestemmelser maatte kunne opnaa en forhøjet Tjenestealder.

§ 8.

Stk. 1. Af Statskassen ydes følgende Tilskud til Lærerlønningerne:
a) For Thorshavns Vedkommende ⅓ af Grundlønnen.
b) Udenfor Thorshavn ½ af Grundlønnen, og for de Sognes Vedkommende, hvor Folkeantallet er under 200, ⅔ af Grundlønnen.
c) Samtlige Tillæg.

Stk. 2. Statskassens Tilskud refunderes Kommunerne gennem Jordebogskassen ved kvartalsvise Afregninger.

§ 9.

Stk. 1. Udbetalingen sker efter følgende Regler:
a) Det i Thorshavn ansatte Lærerpersonale modtager de i denne Lov omhandlede Lønninger maanedlig og forud ved hver Maaneds Begyndelse.
b) Den Lærere ved Folkeskolen udenfor Thorshavn tillagte aarlige Løn af Kommunen udbetales med $^1/_{12}$ maanedlig forud. Statens

Del af Lønnen udbetales gennem Jordebogskassen kvartalsvis ved Begyndelsen af den sidste Maaned i Kvartalet.

Stk. 2. Dødsfald eller uansøgt Afgang i den Maaned, for hvilken Udbetaling har fundet Sted, medfører ikke Tilbagebetaling af nogen Del af det forud oppebaarne Maanedsbeløb.

Stk. 3. Naar Aarsbeløbet ikke er deleligt med 12, beregnes de overskydende Øre for Juni Maaned.

Stk. 4. Ved Udnævnelse til en Lærerstilling regnes Lønningen fra den Dato, fra hvilken Ansættelsen ifølge Ansættelsesbrevet er at regne.

§ 10.

Stk. 1. En Lærer kan kun have Beskæftigelse udenfor Folkeskolen for saa vidt og i det Omfang, der er foreneligt med den samvittighedsfulde Udførelse af hans Pligter som Lærer og med den for Stillingen nødvendige Agtelse og Tillid.

Stk. 2. Læreren skal skriftlig gøre Anmeldelse for Skoledirektionen, inden han kan

a) paabegynde en Forretnings- eller Erhvervsvirksomhed;
b) overtage en Stilling udenfor Folkeskolen, hvortil der er knyttet varig Løn;
c) indtræde i en Bestyrelse eller et Repræsentantskab for et Selskab af erhvervsmæssig Karakter.

Stk. 3. Forsaavidt Skoledirektionen skønner, at det vil stride mod de i denne Paragrafs 1. Stykke nævnte Hensyn, at Læreren overtager den anmeldte Beskæftigelse, meddeles det ham inden 4 Uger, efter at Anmeldelsen er indgaaet, at det er ham forbudt at overtage Posten. Læreren kan forlange en af Skoledirektionen i saa Henseende truffet Afgørelse forelagt Undervisningsministeren.

Stk. 4. Skulde det vise sig, efter at en Beskæftigelse er overtaget, enten at de Omstændigheder, som har været afgørende for Sagens Bedømmelse, ændres væsentligt, eller at der allerede ved Overtagelsen forelaa Omstændigheder, som, hvis de havde været oplyste, vilde have medført et Forbud, kan Ministeren paa et hvilket som helst Tidspunkt paalægge Læreren, at han skal frigøre sig for Beskæftigelsen.

§ 11.

Ved denne Love Ikrafttræden ophæves Lov Nr. 35 af 7. Marts 1902 og Lov Nr. 562 af 4. Oktober 1919.

§ 12.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Oktober 1921.

Konoy kundi á lærarafelagsins vegna siga, at verður sakin loyst, so sum hon her fyriliggur, so halda vit tað er forsvarligur loysningur. Næsta ár má so tingið fara undir hitt málið: at bøta um lærara-skúlan.

Páturssón vildi skoyta uppí, at hann vónaði, tingið næsta ár eisini

fór undir eina meira hóskandi skipan fyri barnaskúlan.

M. Samuelsen helt, at lærarnir nú saktans kundu vera fornoyddir; tað var órímiligt annað. Hann unti lærararnum góða løn, men tað var hansara plikt sum tingmaður at vísa á, at tað fór at falla fólkinum svárt at útreiða eina slika løn. Hetta var eitt stórt lop: frá 700 kr. til 2000 kr. í begynnaraløn. Tað kundi ikki vera hugnaligt hjá lærarum at arbeiða í eina bygd ella kommunu, har hann veit, at lønin formiliga má pínast út av fólkinum. Eg grúi fyri, hvaðan hesir pengar skulu takast.

Guttesen helt eisini, at hetta fór at tykjast fólki eitt nógso langt lop, frá 700 til 2000 kr. Lærarin hevði jú ikki nakran langan arbeiðsdag; væl bleiv tað sagt, at arbeiðið var so anstrengandi, men her var tað líkasum eín forútsetningur, at lærarin kundi tjena pengar á annan hátt enn við sín læraragerning, so hann mundi nokk ikki vera so ovbyrjaður kortini.

Strøm spurdi, um lærarir og lærarindur við „pogeskúlar" skuldu hava sama útdannilsi sum aðrir lærarar. So stóð her, at lærarir skulu søkja til skúladirektiónina, áðrenn teir begynna nakað annað „erhverv", men teir sum longu hava slíkt, stendur einki um. Slík framihjá erverv áttu ikki verið loyvilig, ti tey taka lærarins tíð og eru soleiðis skaðilig fyri skúlaarbeiði.

Poul Niclasen helt eisini, at ein lærari átti ikki at hava nakað framihjá erverv, ti tað svekti hansara kraft og interessu fyri skúlaarbeiðinum.

Próstin: Í uppskotinum stendur einki um, at „pogeskúla"-lærarar skulu hava sama útdannilsi sum aðrir, og tað er væl nærmast ti, vit hava hildið, at tað ikki nýtist; ein millumskúla- ella realeksamin má vera hóskandi her.

Hvat hinum viðvíkur, so er meiningin tann, at lærararnir verða løntir eftir hesi lóg útfrá ti, at teir einki annað arbeiði hava, sum teir taka vinning av, og at teir, sum hava slíkt frammanundan, geva tað frá sær.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Mikudag 28. septembir.

Føroyskur statistikkur.

2. viðgerð.

R. Rasmussen greiddi frá sakini. Nevndaruppskotið ljóðar so:

1) Lagtinget anmoder Amtmanden om i Forbindelse med det mellem Tingsamlingerne nedsatte Varendvalg til næste ordentlige Lagting at fremkomme med en Oversigt over Værdien og Mængden af Indførsel og Udførsel af Varer i det sidst forløbne Aar saa nær, som det efter det foreliggende Materiale lader sig gøre.

2) Ligeledes anmodes Amtmanden og nævnte Udvalg til næste ordentlige Lagting at fremkomme med Forslag til en Ordning, hvorefter paalidelig Oversigt over Værdien og Mængden af Indførsel og Udførsel af Varer bliver tilvejebragt hvert Aar i Fremtiden.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Bygging á einum jarðastykki við radiostøðuna í Havn.

2. viðgerð.

Winther greiddi frá sakini. Nevndaruppskotið ljóðar so:

1. Amtmanden anmodes om at gøre Thorshavns Byraad bekendt med, at Lagtinget, efter alt hvad der foreligger ikki anser sig forpligtet til at udrede den af Byraadet forlangte Erstatning.

2. Amtmanden anmodes om at sende Afskrifter af Betænkningen til Thorshavns Byraad og Driftsudvalget for Telefonvæsenet.

(Tað var samtykt).

Løgtingslógin.

3. viðgerð.

Mortensen segði frá, at hann og aðrir tingmenn høvdu sett fram sóljóðandi broytingaruppskot til minnitalsuppskotið:

I. *Principalt:*

Sagen udsættes til næste Aar og henvises til et staaende Udvalg paa 5 Medlemmer til Behandling.

II. *Subsidiært:*

A. Mindretallets Forslag, Pkt. 2, udgaar og i Stedet sættes: Der nedsættes et staaende Udvalg paa 5 Medlemmer til at overveje Spørgsmaalet om Amtmandens Stilling til Lagtinget, efter at han er ophørt at være selvskreven Medlem af dette.

B. I Mindretallets Forslag til Lov om Ændringer i Lov om Færøernes Lagting af 15. April 1854 foretoges følgende Ændringer:

1) I § 2, 3. Stk. indsættes efter „Medlemmer" følgende: „og den eller dem, der i hans Sted skal føre Forsædet".

2) I § 2, 3. Stk. indsættes efter „Amtmanden over Færøerne" følgende: „eller anden af Regeringen udpeget Repræsentant".

3) Til § 3 føjes: „Alle Indstillinger fra Lagtinget skal ske til Justitsministeriet".

4) Til § 16 føjes:

Lov om Færøernes Lagting af 15. April 1854 § 14 ophæves og i Stedet sættes:

Amtmanden eller Regeringens Repræsentant overfor Lagtinget kan udsætte det ordinære Lagtings Forhandlinger, dog saaledes at han straks indhenter Kongens Resolution. Kongen kan opløse Lagtinget.

5) I § 12 bortfalder følgende: „for de første 6 Uger..... Slutning" og i Stedet sættes „for den Tid, Tinget er samlet."

Til Paragrafen føjes: „Der tilkommer Lagtingets Medlemmer Befordringsgodtgørelse efter indgiven, af Formanden attesteret Regning."

Udgifterne afholdes af Amtsrepartitionsfonden."

6) § 18, 2. og 3. Stk., udgaar og i Stedet sættes: „Nærværende Lov træder i Kraft 1. Januar 1923."

Allir tingmenn mugu ivaleysl játta tí, at sum hetta minnitalsuppskotið liggur fyri bara í formunum, kann tað neyvan fara til mini-

sterlið. Tingmannatalið t. d. er sett til at vera *„inntil 23"* — tað kann eisini vera 21, 22! Mangt annað krevur nærri umhugsan, serliga forholdið við at býta løgtingið sundir í yvirkommunaráð og løgting. Sakirnar vaksa í tali ár undan ári, og sumar sakir, sum ikki hoyra heima á løgtingi, taka órímiliga tíð burt, leingja tingsamíngina, og tað kostar nógvan pening. So er tað amtmansins støða, hon má greiðast meir, áðrenn vit senda hetta frá okkum. Og tað er so mangt annað, sum er mangulfult í minnutalsuppskotinum. Har stendur einki um nakran vice-formann — hann verður tó neyðvendigur at hava — amtmaðurin skal kunna stilla ein løgtingsbeslutning „i bero" — tað er undarligt, tá amtmaðurin er farin úr tinginum — amtmaðurin skal kunna útseta „tingets forhandlinger" — her má tó setast eitt mark — o. s. fr. Lógin skal setast í gildi 1. jan. 1923 siga teir, men sjálvtum minnitalið samtykkjur eina slíka lóg, so kann hon ikki koma at virka, fyrrenn tingið hevur haft leyligheit til at hugsa um, í hvussu er amtmannsins støðu hereftirdags.

Rasmussen fann ikki nógmikla grund fyri seg til at taka aðra støðu enn ta hann hevði haft í útvalginum. Tað hevði heldur onga støðu skift, men hevði grundað hana væl og greidliga í sínum álit. Eisini mátti tað sigast at vera vónleyst at arbeiða uppá at broyta okkara statsrættligu støðu, soleingi hesin justitsministarin situr. Tað einasta skuldi verið, um hetta ríkisstýrið gekk av, so kundi pkt. 1 um millumtinganevnd verið vert at hugsa um.

Effersøe minti á, at sambandspartiið í fleiri ár hevði arbeitt við serligari kraft fyri hesi sak, og gennem alle disse Aar har vi i Modsætning til Selvstyrepartiet givet vort Bidrag til Sagens gode, saglige og forsvarlige Løsning. Atter i Aar har vi været rede til Forhandling, men d'Hrr. har villet det anderledes. For en Maaned siden sendte vi vort Forslag til d'Hrr. Selvstyremænd; nu skulde der kunne være Haab om Afslutning, men nu fremkommer de med forskellige ny Forslag. Der kan selvfølgelig ikke være Tale om at behandle dem. Hvis der mangler noget i vort Forslag, saa er det af ren teknisk Natur, som let vil kunne raades Bod paa.

Jeg er ganske ligeglad, om Regeringen gaar af, thi jeg føler mig fuldt forvisset om, at enhver Regering i Danmark vil være imod d'Hrr.s Krav om lovgivende Myndighed for Lagtinget. Man vil maaske kunne opnaa at faa nedsat en Kommission, men det kan ikke tænkes, at Regeringen derved vil slutte sig til Selvstyreprogrammet. Det ligger udenfor alle Muligheders Grænse.

Paturson hevði haft haft vón um, at nakað kundi komið burtúr um sakin kom aftur í nevnd, tí tingið var í øðrum málum sinnað til semju, og ivaleyst hevði tað glett fólk yvirhøvur, um tingmenn kundu samst meira í hesum máli enn hegartil hevur verið. Og hevði Effersøe verið so villigur til at tingast við okkum sum hansara partamenn hava verið, so var ivaleyst betri vorðið. Tað sømir tí ikki honum at tosa um, at vit ikki hava vilja „forhandla", tí er tað nakar, sum ikki hevur vilja frið og semju, sum hevur forðað fyri allara samvinnu, so er tað Effersøe.

Vit koma ikki burtfrá tí, at her

eru tveir partar í hesum máli, Føroyingar og ríkisstýri. Føroyingar skuldu her vilja vart um teirra ting, men sjálvsagt vil stjórnin halda aftur tað, hon kann. Og tá annar parturin her á landi styðjar stjórnina, so eru Føroyingar veikir í hesum stríði. Tað er aldeilis ivaleyst, at tá bert 11—12 tingmenn biða um meira ræði fyri løgtingi, og hinir halda ímóti, so vil regeringin uokta. Men eg vildi sæð tað regering, sum noktaði um alt Føroya Løgting ferð eftir ferð sameint setti hesa krevjing fram. Eg vil minna á, at Íslendingar vóru lika sinnur á Nellemann sum vit á Rytter, men teir blivu við at bumbardera hann, til tess har lógu 33 lóguppskot hjá Nellemann. Tá vildi teir kvælast harniðri og máttu geva eftir. Tað ræður bara um hjá okkum at halda út.

J. H. Poulsen helt ikki, at sambandsmenn vóru víðari heldigir í at fáa menn at ganga við sær; hann hevði tonkt sær at stemma fyri minnitalsuppskottnum, men sum tað fyrilá kundi hann ikki ganga við tí. Og stemmaðu teir ikki fyri broytingaruppskotinum, so forbeyð tað seg sjálvt, at nakar sjálvstýrismaður stemmaði fyri teirra.

A. Samuelsen kundi gott gingið við til broytingaruppskotið um at seta millumtinganevnd, men hann óttaðist fyri fylgjunum av tí, at R. Rasmussen var orðførari sjálvstýrismanna. Hann var jú tann útpregaði ófordragiligheit.

J. H. Poulsen mældi sambandsmonnum til at stemma við tí subsidiera uppskottinum; tað komu teir bara at vinna við. Tað letur til, at Effersøe og Samuelsen meina, at sakin skal koma aftur til tingið; víss teir tí vilja hava okkum at stemma fyri henni, so mugu teir stemma fyri okkara subsidiera.

A. Samuelsen helt, at tað kundi verið ógviliga hent, um menn av báðum pørtum stemmaðu fyri sakini.

Mortensen segði, at teir vildu stemma við, men bíða til næsta ár. Sambandsmenn játtaðu jú sjálvir, at teirra uppskot hevði ymis brek. Hvat gjørdi tað, um sakin var útsett? Útvalgið var tó samsint um ein heilan hóp av paragrafum.

Rasmussen vildi taka sær A. Samuelsens orð um „útpregaði ófordragiligheit" til inntekt, um tey skuldu forstandast so, at hann í øllum møguligum stykkjum vildi forsvara seg ímóti at ganga uppá akkord við sambandsmenn.

Amtmaðurin: Jeg har ikke haft Lejlighed til at udtale mig om Sagen og skal derfor nu nøjes med at sige, at jeg agter at stemme for Mindretallets Forslag, hovedsagelig fordi jeg finder det absolut rigtigt, at Amtmand og Provst udtræder som selvskrevne Medlemmer af Lagtinget. Jeg kunde vel have ønsket en anden Ordning end den, at Amtmanden vedblivende skal være Tingets Repræsentant mellem Samlingerne; det er unægtelig noget paarvert, at man her ikke tør tage Skridtet fuldtud, thi naar der skal indføres kommunalt Selvstyre, saa bør det være helt. Men det er jo forbundet med ret store Udgifter, og jeg vil ikke af den Grund undlade at stemme for Forslaget. Den foreslaaede Valgordning har jeg ikke videre Indsigt i, men jeg vil antage, at den betyder en Forbedring i Forhold til den nuværen-

de Ordning. Med Hensyn til at afæske Regeringen en almindelig Udtalelse om Amtmandens Stilling etc., maa jeg sige, at jeg har meget lidt Tillid til almindelige Udtalelser. Det er kun gennem Praksis, at man vil kunne naa til en tilfredsstillende Ordning. Men skade kan en saadan Udtalelse vel ikke. Hvad det foreliggende Ændringsforslag angaar, saa vilde det selvfølgelig være bedre, om man kunde naa til et Resultat gennem Forhandling, men Forholdet er jo faktisk saaledes, at der ikke er nogen Udsigt dertil. Ellers vilde en saadan Forhandling være ønskelig ogsaa af den Grund, at Lovforslaget paa flere Punkter er mangelfuldt.

Effersøe mældi til at stemma ímóti minnitalsuppskotinum.

(Broytingaruppskotini A og B fullu bæði. Samtykt var lóguppskot sambandsmanna.

Millum- og realskúli í Suðuroy.

3. viðgerð.

Soljóðandi uppskot var samtykt:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Skoledirektionen anmodes om at forhandle med Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune og at indhente alle nødvendige Oplysninger og forelægge dem for næste Aars Lagting.

Hósdag 29. septembir.

Val av skúlastjórn.

Valdur var *Konoy* við 12 st.

Val av realskúlanevnd.

Valdur var *R. Rasmussen.*

Val av »yvirlandvesinskommission«.

Valdur vóru *Winther-Lützen* og *Just Jakobsen* í Havn, *Joen Winther*, Vestmanna, og *J. M. Hentze*, Sand.

Tiltaksmenn:

Oliver Haraldsen, Miðvág, *Simon Thorkildshøj*, Nes, *Th. Egholm*, Hvalvík, og *Ole Olsen*, Velbastað.

Val av »landvesinskommissión«.

Valdur vóru *J. Heinesen*, Viðarciði, og *Joen Joensen*, Gerðum, *Corn. Hansen*, Eiði, og *P. Husgaard*, Syðragøtu, *Jens Chr. Djurhuus*, Kollafjørð, og *Niels F. Olsen*, Havn. *Ludv. Petersen*, Sandavág, og *Johs. Rasmussen*, Miðvág, *J. H. Poulsen*, Skopun, og *Joen Nordbø*, Sand. *Jac. Albinus*, Fámien, og *D. J. Magnussen*, Tvøroyri.

Skaðabót fyri brot av telefonkaðli.

2. viðgerð.

Winther greiddi frá sakini. Nevndin hevði skilt seg undir í eitt fleirtal og eitt minnital (A. Samuelsen), og sett fram soljóðandi uppskot.

Frá meirilutinum:

Svarað verður Simon Rasmussen á Stroudum, at tingið ikki kann góðgera honum nakað av teimum 770 kr., sum hann er dømdur í skaðabót fyri kaðalbrot.

Fra Mindretallet:

Af Færø Amts Telefonvæsen bevilges der Simon Rasmussen, Strænder, et Beløb af 400 Kr. til Hjælp til Udredelse af den ham idømte Erstatning til Rederiet T. F. Thomsen, Trangisvaag, vedrørende Reparation af Telefonkablet i Skaalefjorden. Tinget mener, at Telefonvæsenet med Rette har krævet Erstatning for Kabelbruddet, men yder ovenstaende Bevilling udelukkende, fordi Andrageren efter det oplyste uden Skyld har været afskaaret fra at forsvare sin Sag for Søretten.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Tráðloys telefon.

3. viðgerð.

Nevndaruppskotið, soleiðis broytt, var samtykt:

1. Efter Punkt 1 indsættes som nyt Punkt II:

„Amtmanden bemyndiges til paa Lagtingets Vegne at optage et Laan indtil *15,000 Kroner* til Dækning af Udgifterne ved Anlæg af Radiotelefonstationer i Thorshavn og paa Sandø."

2. Punkterne II, III og IV ændres til III, IV og V.

Kirkjurnar.

3. viðgerð.

Matras segði frá, at hann hevði sett fram uppskot um, at løgtingið skuldi fáa lógina aftur til umsjón

Effersøe mælti til at stemma fyri tí.

(Lóguppskotið var samtykt).

Fossasakin.

2. viðgerð.

Paturssen greiddi frá nevndarálitti og soljóðandi *uppskoti:*

1. Tingið velur eina 3 manna millumtinganevnd, sum skal hava til starvs:
   a) at taka við frágreiðingum, útrokningum og tilætlanum frá verkfrøðingunum Blaauw og Sætersmoen og leggja tilfarið best møguligt tilrættis fyri næsta árs Ólavsøkutingi.
   b) at gera uppskotið til

vatnalógina liðugt til næsta ting.

c) so skjótt sum millumtinganevndin hevur fingið skil á, hvat rannsóknarverkið hevur kostað, at senda umsókn til ríkisstjórnina til amtmannin um studning til helmingin av teim útreiðslum, eftir eru at gjalda.

2. Millumtinganevndin fær heimild til, um tingsins álitismaður í ravmagnsverki tilræður, at Klakksvíkar sókn útbyggir sínar áir nú, at veita Klakksvíkar sóknarstjórn viðmæli til ríkisstjórnina um neyðturviligan ríkisstudning.

3. Tingið samtykkir, at Froðhýar sóknar kommuna útreiðir 1400 kr. til rannsóknir um líkindi til at fáa kommununi ravmagnsmegi úr Hovsá. Eitt eintak av nevndarálitinum sendist til sóknarstjórnina.

4. Amtmaðurin verður biðin um at fáa upplýst, hvursu tað ber til, at „vandbygningsdirektørens" ætlan og útrokning viðvíkjandi vøtnum og áum í Føroyum í mars mánaði 1919 ikki er gjørd tinginum kunnugt fyrr enn í ár.

Eg vil loyva mær at spyrja formanniu, um hann kann upplýsa nakað um, hvi hetta skrivilsi frá vatnbygningsdirektørinum so seint er komið til okkara kunnleika. Tað er ógviliga nógv forspilt fyri Føroyar í hesum máli av ti, at vit ikki havu kent hetta skrivilsi. Annars høvdu vit nú neyvan staðið fastur við fossamálinum í Vestmanna, og Havnin hevði neyvan gjørt tað verkið úti í Álakeri, sum ikki einans ikki er nýtiligt hjá býnum í framtíðini, men eisini ger tað, at Havnin ikki orkar at hjálpa so væl, sum hon annars kundi, tá vit fara undir hitt stóra taki.

Amtmaðurin greiddi frá ti, sum honum var kunnugt um hesa sak. Hann hugsaði sær til, at vatnbygningsdirektørin hevði hildið sitt kontórarbeiði vera ónýtt, tá teir høvdu fingið sær ingeniør Blaauw hegar.

Paturssøn spurdi amtmannin um hetta skrivilsi mundi vera ministeriinum kunnugt í 1919. Útvalgið hevði samráðst við justitsministeriið um at fáa ingeniør herupp, beint eftir løgtingsins yniski, og var ministeriið vitandi um hetta skrivilsi, so er tað aldeilis óforsvarligt, at teir hava verið so huligir ikki at sagt teim føroysku ríksdagsmonnum frá ti, sum gingu har dag og dagliga. Annars er tað heilt merkiligt, at teir ikki skuldu verið kendir við eitt slíkt dokument, sum kundi hafi so ómetaliga nógv at sagt í hesum máli. Eg kenni væl til, at dokumentir hava verið 3 vikur undirvegs frá eiuum duri til annan; so er tað kannska ikki so undarligt, um hetta hevur verið 1½ ár hegar upp. Væl er hetta bara kontórarbeiði, men kortini er tað ómetaliga stórt spell, at tað ikki er komið fyrr. Tá hevði fossasakin ikki verið tikin upp, so sum hon hevur verið her norðanfjørðs.

Amtmaðurin: Jeg er ikke kendt med, om Vandbygningsdirektørens Skrivelse forelaa i Ministeriet dengang. Efter Antagelsen af Ingeniør Blaauw havde det jo ikke større Interesse.

Paturssøn: Jú, serliga yvirfyri sakini um Vestmanna-anleggið.

Tórgarð segði, at eingin kundi vera meira forharmaður um, at hetta skrivilsi ikki hevði fyriligið fyrr, enn haun. Men tá Paturssoa segði, at nú var so nógv forspilt, m. a. við tí verki, sum bygt er úti í Álakeri, so er tað ikki tilfelli. Her er einki forspilt.

(Nevndaruppskotið var samtykt).

Bygging við radio-støðuna í Havn.

3. viðgerð.

(Nevndaruppskotið var samtykt).

Læraralønir,

3. viðgerð.

A. Samuelsen lovaði, at um hann fekk nakað við hesa sak at gera, tá hon er farin frá tingi, vildi hann royna sitt besta til at fremja hana so nær við løgtingsins forslag sum møguligt.

Winther fataði ikki hetta „so nær sum møguligt"; tað kundi týða nakað langt burtir frá og kundi hava týdning á ymis umráðir. Bleiv uppskotið nevnivert broytt, so mátti tað vænlast, at løgtingið fekk at vita av tí, áðrenn tað varð gjørt til lóg. Hann vildi vóna, at sakin kundi koma ígjøgnum í tí skili, hon fyrliggur í.

(Lóguppskotið var samtykt).

Avlamiamanna trygging
(Invalideforsikringsloven).

2. viðgerð.

R. Rasmussen greiddi frá sakini, sum minnilutur í nevndini. Hesar triggjar lógir vóru arbeiddar saman til eina heild av monnum, sum høvdu fyrsta klassas kunnleika til hetta arbeiði. Í nevndarálitinum siglst heruun:

Saadan som Loven om Invalideforsikring nu foreligger, tager den Sigte paa at understøtte ubemidlede Sygekassemedlemmer, der er blevne Invalider. Det vil i Følge den Betydning, Loven lægger i dette Ord, sige Personer, der har faaet deres Arbejdsevne nedsat til ⅓ eller derunder. Alle nydende Sygekassemedlemmer skal holde sig invalideforsikrede ved at indbetale den i § 5 fastsatte Invalidepræmie, der opkræves paa samme Maade som Medlemsbidraget til Sygekasser. Ikke nydende Sygekassemedlemmer kan ogsaa ifølge Loven være invalideforsikrede mod at betale en tredobbelt Præmie. I Tilfælde af Invaliditet bestaar Nydelsen efter Loven i Adgang til en Invaliderente af 800 Kr. aarlig til det fyldte 62de Aar. At den bortfalder ved dette Aar begrundes deri, at der for Tiden forberedes et Forslag til Lov om en *Aldersrente*, der skal tage sin Begyndelse ved 62-Aars Alderen; men foreløbig fortsættes Invaliderenteudbetalingen, jfr. § 27, til vedkommendes Død, og Udgiften hertil udredes med Halvdelen af Staten og Halvdelen af Kommunen.

Det udover Sygekassernes Bidrag til Invaliderenterne nødvendige Beløb tilvejebringes: 1) ved Bidrag fra de efter Ulykkesforsikringslo-

ven forsikringspligtige *Arbejdsgivere*, der skal betale 5 Kr. 40 Øre for enhver hos dem beskæftiget Helaarsarbejder; 2) ved et aarligt Tilskud fra *Staten* og *Kommunerne*, saaledes at Halvdelen af det, udover de tidligere nævnte Bidrag nødvendige Beløb, dækkes af hver.

Naar Hensyn tages til Sygekassemedlemmernes Antal og andre Forhold, vil Kommunernes Andpart for Færøernes Vedkommende formentlig ikke blive uoverkommelig og næppe større end den Byrde, der burde paahvile Kommunerne i Form af Forsørgelse til svage og uarbejdsdygtige Personer.

Det, som det hele gaar ud paa, er, at ubemidlede Personer, der paa Grund af Uarbejdsdygtighed foraarsaget af Sygdom eller Overanstrengelse m. v. skal være sikre paa at kunne nyde en offentlig Understøttelse, naar de selv i kortere eller længere Tid har betalt en mindre Præmie. — Denne Understøttelse skal nu fuldt ud, hvis det kræves, ydes af Kommunen alene som Fattighjælp, medens Komunen efter Invalideforsikringsloven aldrig vil komme til at yde mere end en Brøkdel af samme.

Den eneste Forskel bliver den, at mange, der nu slider sig tildøde hellere end at de vil ty til Kommunen om Hjælp, paa en lempelig Maade som Sygekassemedlemmer modtager den nødvendige Pengehjælp og eventuelt bliver indlagt til Kur og Pleje (jfr. § 20—23), saa de kan genvinde deres Arbejdsevne, hvis det overhovedet er muligt.

Der er indenfor Udvalget Enighed om, at Loven om Invalideforsikring er velskikket til at gøres gældende ofr Færøerne; men der er dog forskellige Meninger om Tidspunktet.

Hann vildi mæla til at taka við lógini, sum hon fyriliggur, bert við ti broyting í § 12, at í søkum, sum nerta við føroysk forhold, verður tilkallaður ein maður, sum er kunnugur við hesi viðurskifti.

Matras segði frá, at fleirtalið helt tað vera best ikki at samtykkja lógina altfyri eitt, men bíða til tess, at sjúkrakassalimirnir kunnu ætlast at duga betur á at skyna góðskuna í hesi lóg. Annars er fryktandi fyri, at limur fara at melda seg útúr sjúkrakassunum, vegna hesar nýggi byrðir, sum her verða lagdar á teir. Fleirtalið hevur ti sett uppskot um, at

„Sagen udsættes til næste Aar."

(Tað var samtykt).

Rættargongdarlógin.

2. viðgerð.

Mortensen greiddi frá sakini. Nevndarálitið ljóðar so:

Paragraf 1021 i Lov om Retteus Pleje af 11. April 1916 fastsætter, at Loven gælder ikke for Færøerne, men det vil ved særlig Lov være at bestemme, i hvilken Udstrækning dens Bestemmelser skal gøres anvendelige for Øerne. Ved Skrivelse af 21. Juni 1916 anmodede Justitsministeriet Amtet om at udarbejde og forelægge Lagtinget et paa Principperne i den nævnte Lov hvilende Forslag til Lov om Rettens Pleje paa Færøerne.

Den daværende Amtmand forelagde Sagen i 1916 og gennemgik Lovens Hovedbestemmelser for Tinget, men havde selv ikke haft Tid til at udarbejde et positivt Forslag. Tinget vedtog, at man, efter at Justitsministeriet havde anmodet Amtet om at udarbejde et Forslag, ikke for Øjeblikket fra Tingets Side vilde foretage videre.

I 1918, 1919 og 1920 har Sagen været behandlet paany. Amtmanden havde ikke forelagt noget Forslag, dels fordi Arbejdet vilde kræve mere Tid, end andre Embedsforretninger tillod, og dels fordi man vilde indvinde nogen Erfaring for, hvorledes Loven har virket i Danmark. For at der kunde komme til at foreligge et Forslag til indeværende Aars Tingsamling, vedtog man i 1920 at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer, hvoraf hver af Tingets Partigrupper valgte et Medlem, medens Amtmanden indtraadte som tredie Medlem.

Amtmanden har nu udarbejdet et Forslag, og det staaende Udvalg har medvirket ved Udarbejdelsen. Forslaget er, efter at være underkastet første Behandling, henvist til underskrevne Udvalg.

Man kan slutte sig til Amtets Forslag i alt væsentligt. Det maa anses rigtigt at sætte Retsplejeloven i Kraft paa Færøerne i sin Helhed og blot ved Lov fastsætte de Ændringer, som er nødvendige og hensigtsmæssige paa Grund af Øernes særlige Forhold.

Det er muligt at sætte Retsplejeloven i Kraft uden Oprettelse af nye Embeder eller Opførelse af nye Retslokaler, og dette gør Sagen lettere gennemførlig. Domstolenes Ordning forbliver efter Forslaget den samme som hidtil, saaledes at Sorenskriveren er Underretsdommer, og hans Domme kan paaankes til Retterne i København paa lignende Maade som efter nugældende Lov. Syslets Politiret bibeholdes, og Sysselmændenes Stilling i det hele bliver uændret, ogsaa hvad Udpantningsforretninger, Notarialforretninger, visse Skifteforretninger, og visse Auktionsforretninger angaar, ligesom Sysselmanden fremdeles skal fungere som Formand for Syslets Søret. Paa et Punkt udvides Sysselmændenes Myndighed, idet de skal paa eget Ansvar kunne foretage visse Ekskutioner. Udvalget kan tiltræde Forslaget om, at Amtets Overpolitiret ophæves, og at Domme, afsagte ved Syslets Politiret, kan indankes for Underretten, men man foreslaar, at denne i disse Sager tiltrædes af 2 kyndige Mænd, dels fordi man derved undgaar Appel fra en Enkeltdommer til en anden saadan, og dels fordi det vil være heldigt, at Dommeren har to kyndige Meddomsmænd ved sin Side, da der ofte i disse Sager er Tale om specielle Bygdeforhold, Grandestævnevedtægter, Haugeforhold og lignende.

Udvalget kan tiltræde Amtets Forslag om af Hensyn til den særlige Stilling, Retsvidnerne indtager paa Færøerne, som værende behjælpelige med Tilvejebringelsen af gensidig Forstaaelse mellem Dommeren og færøsktalende Parter eller Vidner, at opretholde denne Institution. Dog har man for at sikre det nævnte Formaal ment at burde opstille fastere Regler og gaa videre i Kravet om Nødvendigheden af Retsvidnets Tilstedeværelse end angivet i Amtets Forslag.

Da der i Tinget synes Stemning for at bibeholde Betegnelsen „Sorenskriver" for Dommeren og „Landfoged" for Politimesteren, har Udvalget med Undtagelse af Effersøe ment at burde tilraade Bibeholdelsen af disse Navne, som sikkert er stærkt rodfæstede i Befolkningens Bevidsthed.

Effersøe finder, at der ikke er tilstrækkelig Grund til at bibeholde de nævnte Navne, som aldeles ikke vil passe med den Stilling, de paagældende Tjenestemænd vil indtage efter Retsplejeloven. „Sorenskriver" betyder edsvoren eller svoren Skriver, Retsskriver, men denne Stilling bliver Dommerens (derunder Foged). Landfogden bliver ikke Foged men Politimester.

Nævningeinstitutionen oprettes. Et Udvalg nedsættes for hvert Syssel bestaaende af et Medlem valgt af Østre Landsrets Formand, et af Dommeren og 3 af Lagtinget valgte Medlemmer. Blandt de paa Folketingsvalglisterne opførte Personer udvælges aarligt et Antal, der anses for særlig egnede og værdige til Nævningehvervet. Man kan ikke tiltræde Amtets Forslag om, at disse udvælges i hver Kommune, da disse ofte er meget smaa, men man maa overlade til Udvalget at udpege Mændene blandt de bedst egnede i Sysset saaledes, at der vælges 1 for hvert fulde Antal af 100 Indbyggere og 1 Suppleant for hvert fulde Antal af 200 Indbyggere. Af disse Grundlister bliver ved Lodtrækning, foranstaltet af et Udvalg bestaaende af en af Kongen beskikket Formand, 2 af Landsrettens Formænd og 2 af Lagtinget valgte Medlemmer, at udtage 120 Personer til Nævningekredsens Aarsliste. Det nævnte Udvalg afholder mindst 3 Uger før det Ting, paa hvilket Nævningesager skal paakendes, et offentligt Møde for ved Lodtrækning at udtage 30 Hovednævninger og 10 Hjælpenævninger til det forestaaende Ting. I hver Sag skal medvirke 12 Nævninger, som udtages ved Lodtrækning. Nævninger skal som Hovedregel kun medvirke i Misgerningssager, hvilket vil sige Forbrydelser, for hvilke Loven hjemler Livsstraf eller livsvarigt Strafarbejde, i Sager angaaende politiske Lovovertrædelser og i visse Sager, naar Strafarbejde maa antages forskyldt, saafremt Sigtede forlanger Nævningers Medvirken. Det vil derfor antagelig blive forholdsvis sjældent, at Nævningesager vil forekomme paa Færøerne. Men Udvalget mener, at det vil være af den største Betydning ikke mindst for Sigtede, at gode Mænd eller Kvinder, udgaaede af Folket, i saadanne Sager sættes ved Dommerens Side som Meddommere, og man har af Hensyn til Sagens Betydning ment at kunne paalægge Folket den hermed forbundne Byrde. Som nævnt bliver Nævningesager antagelig forholdsvis sjældne, hvorhos man skal paapege, at Nævningene faar deres Udgifter betalt og visse Dagpenge.

Udtagelsesreglerne svarer i alt væsentligt til de i Loven af 1916 indeholdte Bestemmelser.

Amtets Forslag om, at Anklagemyndigheden som hidtil skal være hos Amtmanden som Overanklager, og at han i denne Henseende skal staa under Rigsadvokatens Tilsyn, kan Udvalget tiltræde. Politimyndighederne bliver de samme som hidtil. Udvalget kan af samme Grunde som anført i Amtmandens Forslag tiltræde Bestemmelsen om, at Sagførere ikke skal være eneberettigede til at møde ved Domstolene paa Færøerne.

Retsplejeloven indfører den Regel, at Retssager forhandles mundtligt, og at Skrift kun anvendes indenfor et bestemt Omfang. Foruden at fremskynde Sagerne, vil denne Regel virke hen til, at Dommeren vil faa et mere levende Indtryk af Sagen end efter den nugældende Ordning, hvor Forhandlingen i alt væsentligt foregaar skriftlig. Paa Grund af Sprogforholdene har Udvalget foreslaaet, at Afhørelse af færøsktalende Personer, naar vedkommende ønsker det, skal foregaa under Medvirkning af Retsvidnet, hvilket iøvrigt allerede er Praksis, og at en Dommer, som er det færøske

Sprog mægtig, for at fremme Forstaaelsen ved Afhørelsen af færøsktalende Personer, kan benytte Færøsk.

Da der er Mulighed for, at Dokumenter f. Eks. Breve, affattede i det færøske Sprog, kommer frem i en Retssag, har Udvalget foreslaaet, at saadanne Dokumenter skal ledsages af en Oversættelse, naar Retten forlanger det, men at de paa den anden Side ikke behøver at oversættes, naar Retten ikke forlanger det, idet den anser sig kompetent til at forstaa Dokumentet, dog maa der ved Appel til Domstol udenfor Øerne altid foreligge Oversættelse, som skal foretages af en af visse dertil af Amtet antagne Personer.

Udvalget kan tiltræde, at Vidner, hjemmehørende paa Suderø, føres ved Tinget der. Vidnepligten har været en noksaa følelig Byrde, idet Vidner i civile Sager efter den nugældende Ordning hverken har Krav paa Rejsegodtgørelse eller Kostpenge, og Vidner i Straffesager kun kan kræve en ringe Rejsegodtgørelse. Den nye Retsplejelov søger at raade Bod herpaa, idet Vidnerne dels har Krav paa Kostpenge og dels paa Rejsegodtgørelse. Udvalget mener, at en saadan Regel vil være af stor Betydning paa Færøerne, da Vidnepligten under de nuværende Forhold kan være ret følelig for den enkelte. Amtmanden har foreslaaet Rejsegodtgørelse efter Skydstakst, hvor Fartøj, bestemt til Personbefordring, ikke kan anvendes. Udvalget mener, at Skydstakst er et altfor ubestemt Begreb, og at man maa i Lighed med, hvad der er foreskrevet i Danmark, fastsætte en bestemt Beregningsmaade. I Danmark erstattes Rejseudgifterne med 10 Øre pr. Kilometer. Da det er besværligere og kostbarere at rejse her paa Øerne, har Udvalget ment at maatte sætte 20 Øre pr. løbende Kilometer, idet man af Hensyn til ikke at lægge for store Hindringer i Vejen for Borgernes Adgang til at indbringe Sager for Retten, ikke har ment at kunne gaa højere. Af samme Grund og fordi Forplejningen kan beregnes noget billigere end i Danmark, kan man tiltræde Amtets Forslag om Nedsættelse af Kostpengene.

Paa ligende Maade har man foreslaaet ændret Amtmandens Forslag om Rejsegodtgørelse til Syns- og Skønsmænd og Nævninger.

Skønt det selvfølgelig vilde være en stor Fordel, om større Sager her paa Færøerne kunde behandles straks i første Instans af en kollegial Ret, maa man af de af Amtmanden anførte økonomiske og praktiske Hensyn renoncere paa at faa afholdt Retsmøder af en saadan Ret her paa Øerne, og man kan ikke tilraade, at saadanne Sager i første Instans skal anlægges ved Landsretten i København, hvorfor alle civile Sager i første Instans maa behandles ved Underret, saaledes, at Proceduren i større Sager bliver overensstemmende med de i det øvrige Rige derom gældende Regler.

Den nye Retsplejelov indeholder den Bestemmelse, at Retten i Modsætning til den nuværende Ordning, hvor Dommeren ikke tager Del i Forhandlingen i civile Sager, og som oftest kender meget lidt til Sagen, før den optages til Dom, fra først af følger med i denne og skal ved hensigtsmæssige Spørgsmaal fjærne Uklarheder og Ufuldstændigheder i Fremstillingen og om fornødent indkalde Parterne til Besvarelse af saadanne Spørgsmaal. Ved denne Spørgsmaalsret og paa anden Maade vil Dommeren medvirke til at faa Sandheden og Retten frem, og Sagerne vil hurtigere fremmes. Selvsagt er dette af den allerstørste Betydning.

Sager, hvis Genstand ikke overstiger 800 Kr., og visse andre Sager underkastes en hurtig og mere summarisk Behandling. I større Sager lige-

som iøvrigt i mindre Sager skal Stævningen være saa udførlig som muligt og indeholde en Fremstilling af Sagens Kendsgerninger. Paa Sagens første Tægtedag skal Sagsøgeren fremlægge Stævning og de Dokumenter, han vil benytte. Sagsøgte, der iforvejen har faaet Genpart af Stævningen og Sagens Dokumenter, skal første Dag fremlægge sit Svarskrift. Normalt faar Sagsøgeren og Sagsøgte kun Adgang til hver at skrive et Indlæg foruden det, som blev fremlagt første Retsdag. Naar Skriftvekslingen saaledes er sluttet, føres eventuelle Vidner, og Sagen gaar til Domshandling, som ofte kan foregaa samtidig med Vidneførselen og Afhørelse af Parterne. Domsforhandlingen foregaar paa Grundlag af Skriftvekslingen. Parterne lader oplæse de Dokumenter, som de vil paaberaabe sig, og fremstiller mundtlig i frit Foredrag Sagens Hovedtræk, og Dom afsiges snarest.

I mindre Sager (d. v. s. Sager, hvis Genstand er under 800 Kr), fremlægger Sagsøgeren den første Retsdag Forligsklage og Stævning og fremstiller Sagen fra sin Side, hvorpaa Sagsøgte erklærer sig. Dommeren skal søge fremkaldt tydelige og sandfærdige Forklaringer fra Parterne, og saafremt de ikke møder ved Sagførere, vejlede dem. De nedlagte Paastande og Parternes Erklæring over Sagens Sammenhæng i det Omfang, som skønnes hensigtsmæssigt, tilføjes Retsbogen. Saafremt ingen af Parterne begærer at føre yderligere Bevis, skal Dommeren give Parterne Lejlighed til mundtlig Domsforklaring. Ellers udsættes Sagen for Fremskaffelse af Bevis. Dom afsiges snarest muligt efter Domsforhandlingen. Den nye Retsplejelov vil have den overordentlig store Betydning, at Sandheden ved Dommerens Vejledningsret og Spørgsmaalsret lettere kommer frem, og at Sagerne langt hurtigere kan føres til Dom end nu, hvor Veksling af Indlæg etc. bevirker, at der nemt gaar 1 Aar eller mere, før en Person kan faa sin Ret. Skriftvekslingen begrænses, og den mundtlige Forhandling frembyder store Fordele.

Domme, afsagte af Underretten, skal paaankes til Landsretten i København, og forsaavidt der er Tale om større Sager, skal disse kunne paaankes videre til Højesteret. Appelfristen til Landsretten er foreslaaet til 4 Maaneder, og Udvalget maa ogsaa tilraade, at Ankefristen for færøske Sager fra Landsretten til Højesteret sættes til 4 Maaneder, da vedkommende Sagfører i København maa have Tid til at konferere med Parten paa Færøerne om, hvorvidt Sagen skal appelleres.

Reglerne om Eksekution og Tvangsauktion bliver i alt væsentligt de samme som hidtil. Udvalget finder det hensigtsmæssigt som foreslaaet at give Politimesteren, Sysselmændene og Sognefogden Myndighed til at foretage Eksekutioner, naar Dommen eller Forliget lyder paa en Sum under 100 Kr.

Udvalget kan tiltræde Amtets Forslag om at bibeholde den nuværende Ordning med Hensyn til Udpantning, saaledes at denne foretages af Sysselmændene, dog at Fogden skal foretage Udpantningen i Thorshavn og nærmeste Bygder. Udvalget har ment det rigtigst at samle alle Bestemmelserne i Retsplejeloven.

Hvad Strafferetsplejen angaar, maa Udvalget ogsaa tilraade ligesom Amtmanden, at alle Straffesager, ogsaa de, som i det øvrige Kongerige behandles ved Landsret i første Instans, paa Færøerne behandles ved Underretten. De nye Regler om Strafferetsplejen har først og fremmest Betyd-

ning ved Indførelsen af Nævningeretten i de største Sager, hvorved man tilfører Retten et mere folkeligt Element, som kan virke overordentlig heldigt, og man sikrer herved yderligere saavel Hensynet til Sigtede som Samfundet. Naar Nævningerne i den enkelte Sag er udtagne ved Lodtrækning, og de har indtaget deres Sæde i Retslokalet, hvortil Lagtingssalen tænkes anvendt, oplæses Anklageskriftet. Hvis Sigtede ikke erklærer sig skyldig, minder Dommeren Nævningerne om, at de ikke maa have Forbindelse med nogen anden end Retten og tager dem i Ed. Nævningene vælger en Ordfører, og Tiltalte faar Lejlighed til at forklare sig. Der kan stilles Spørgsmaal, og derpaa følger Bevisførelsen først fra Anklagerens og derefter fra Forsvarets Side. Vidner føres etc. Efter Bevisførelsen faar først Anklageren og dernæst Forsvareren Ordet, ligesom Tiltalte ogsaa kan faa Ordet. Skriftlige Spørgsmaal opstilles dernæst til Nævningene til Afgørelse af, om Tiltalte er skyldig i det Forhold, Tiltalen angaar. Efter at Dommeren har gennemgaaet Sagen og forklaret Spørgsmaalene, trækker Nævningene sig tilbage til et for dem bestemt Værelse. Intet Samkvem maa finde Sted med dem under Raadsslagningen.

Naar de har truffet deres Afgørelse, vender de tilbage til Retssalen, og Ordføreren oplæser Svaret „Ja" eller „Nej" paa Spørgsmaalet Skyldig — Ikke-Skyldig. Erklærer Nævningene, at Tiltalte ikke er skyldig, afsiger Retten straks Frifindelsesdom. Erklærer Nævningene Tiltalte for skyldig, kan Retten dog i visse Tilfælde frifinde.

Retten træder ikke i Virksomhed uden ifølge Begæring af nogen, som har Paataleret. Denne tilkommer i større Sager Amtmanden, i mindre Sager Politimesteren og i Politisagerne ved Syslets Politiret Sysselmændene.

Retsplejeloven bestemmer, at den, der sigtes for en Forbrydelse, er berettiget til at vælge en Forsvarer, og offentlig Forvarer bliver, forsaavidt Sigtede ikke selv har valgt en Defensor, bl. a. at beskikke, naar Sigtede undergives Varelægtsfængsel, naar der forinden Tiltale er rejst, skal afhøres Vidner eller afgives Syn og Skøn, naar Nævninger skal medvirke, i alle større Sager („Landsretssager"), hvor der er rejst Tiltale, naar en Landsrets Dom skal paankes, og i alle Tilfælde, hvor Retten beslutter, at Sigtedes Afhørelse skal ske for lukkede Døre, og der kan i det hele taget beskikkes Forsvarer, naar Retten finder det fornødent.

Det er en af de overordentlig store Fordele, Retsplejeloven medfører, at der beskikkes Sigtede paa et meget tidligt Tidspunkt en Forsvarer, og der optræder en Aktor, hvorved der opstaar en Forhandling mellem disse, hvorunder det ogsaa er Dommerens Opgave at varetage Sigtedes Interesser.

Foruden del, at der sættes en Forsvarer ved Sigtedes Side, har det stor Betydning for Sigtedes Beskyttelse mod vilkaarlig Behandling fra Dommerens Side, at man ogsaa i Strafferetsplejen gennemfører saa vidt muligt Offentlighedsprincippet. Retsmøderne er offentlige. Dog kan Retten undtagelsesvis beslutte, at Forhandlingerne skal foregaa for lukkede Døre, naar Hensyn til Sædeligheden eller Orden og Ro kræver det, samt med Hensyn til Retshandlinger udenfor Domsforhandling, naar særegne Omstændigheder giver Grund til at antage, at Offentlighed vil være til Hinder for Sagens Oplysning.

Politiembedsmændene skal efterforske alle strafbare Handlinger, som forfølges af det offentlige. Efterforskningen rettes paa at fremskaffe

saadanne Oplysninger, som er tilstrækkelige til at bestemme, om Forfølgning skal indledes ved Retten. Vidner kan afhøres osv.

I Sager, som det tilkommer Amtmanden at paatale, finder dernæst en Forundersøgelse Sted ved Retten. Øjemedet hermed er at skaffe saadanne Oplysninger, som kræves for at afgøre om, for hvilken Forbrydelse Tiltale skal rejses, samt at tilvejebringe Bevismateriale.

Paatalemyndigheden skal repræsenteres under Retsmøderne, og Sigtede og hans Forsvarer har i Almindelighed Ret til at være til Stede. Efter at det nødvendige Bevismateriale er tilvejebragt, træffer Paatalemyndigheden Bestemmelse om, hvorvidt Tiltale skal rejses. Saadant sker ved et af Overanklageren eller Politimesteren udfærdiget Anklageskrift, som forkyndes for Tiltalte. Overanklageren indleverer til Retten en Udskrift af de foretagne Undersøgelses- og Bevishandlinger og Sagens øvrige Dokumenter samt en Fortegnelse over de Beviser, som agtes fremførte. Forsvareren skal inden en fastsat Frist indlevere en lignende Fortegnelse over de Beviser, som fra hans Side ønskes fremførte. Den Dag, Domshandlingen er herammet, finder dernæst en mundtlig Procedure Sted, hvor Aktor, Defensor og Tiltalte faar Lejlighed til at udtale sig.

I mindre Sager benyttes en noget simplere og hurtigere Fremgangsmaade. Antager Politimesteren, at Sagen ikke egner sig til højere Straf end en Bøde ikke over 40 Kr., kan han lade det forkynde for Sigtede med Paategning om, at denne, saafremt han vedgaar Forseelsen, kan erklære sig rede til uden retslig Forfølgning at erlægge den angivne Bøde. Domme, afsagde af Sorenskriveren i store Sager kan paaankes til Højesteret, og Domme i andre Sager til Landsret.

I Lighed med, at man i det øvrige Kongerige har et Udvalg til at drøfte saadanne Ændringer, hvortil der ved Lovens Anvendelse maatte vise sig Trang, mener man, at der kan være Anledning til at nedsætte et mindre Udvalg med en lignende Opgave med Hensyn til Ændringer, som maatte være hensigtsmæssige for de særlige færøske Forhold.

De fleste af Udvalgets Forslag er motiverede i foranstaaende, og de øvrige indeholder Suppleringer til Amtets Forslag af formel og mindre væsentlig Betydning, og en Del af dem motiverer sig selv.

Paturson minti á, at hin størsta broytingin við hesi lóg, nevningadómstólurin, ikki var nakað nýtt í Føroyum; vit høvdu haft hann frá tí fyrsta Løgmanni, Gylli, til hin seinasta, Hammershaimb, tá løgtingið var avtikið. „Nevningar" var eitt undarligt og óhóskandi orð hjá okkum; vit máttu nógv heldur kalla teir „løgrættismenn", tað var snøggari.

Tá hann hevði sett fram broytingaruppskot til § 15 og 16 í nevnduaruppskotinum, so var tað tí, at hann vildi hava loyvi til at bera sínar sakir fram í tí máli, sum fell honum natúrligast — og sama rætt skuldi dómarin hava. Her máttu galda sama rættur fyri bæði mál, eins og tað nú var gjøgnumført í praksis í løgtinginum. Eg kann ikki teinkja mær, at hetta uppskot mitt kann verða nakar meinbogi fyri sakina á ríksdegi; skal her vera rættferð, so má hetta innførast. Uppskotið ljóðar so:

Til pkt. 15.

Udvalgets Forslag til § 149, 1. Stk., omredigeres saaledes:

Paa Færøerne skal Afhøringen, naar Retten finder det nødvendigt foregaa ved Hjælp af Retsvidnet. De afhørte Personer har Ret til at benytte dansk eller færøsk Sprog. Samme Ret har Dommeren.

Til pkt. 16.

Udvalgets Forslag til Pkt. 30. Deltes første Punktum omredigeres saaledes:

Paa Færøerne skal Dokumenter affattede i det færøske eller danske Sprog, om Retten eller Modparten forlanger det, ledsages af en Oversættelse, henholdsvis til dansk eller færøsk. Besørgelsen af Oversættelsen paahviler i saa Tilfælde en dertil ansat Oversætter og skal være bekræftet af samme.

I sidste Punktum udgaar Ordet „saaledes", og der indsættes i Stedet „dansk".

Mortensen vildi biðja Patursson taka sitt uppskot aftur, tí tað kundi koma at tálma sakini, eg í royndum var eingin munur millum Patursons og teirra støðu til rættsmáli. Tað stóð øllum frítt at tala Føroyskt fyri rættinum eins og at leggja fram dokumentir á føroyskum mált; spursmálið var bara, hvør ið betala skuldi yvirsetilsi, og tað stóð einki um í Patursons uppskoti. Tá vit ikki hava fyrsligið at lata tað offeniliga betala, so er tað tí, at enn er rættsmálið danskt. Visur tað seg at blíva øðrvisi, so má hetta spursmáli takast upp.

Patursson helt tað vera eitt syndarligt dømi um, hvussu langt niður vit vóru komnir í okkara egna landi við okkara góða gamla máli, at vit av berari høflighéit lata vera at nýta Føroyskt í rættinum. Tað skuldi av røttum verið tvørtímóti, teir donsku embætismenninir áttu at vísa somikla høflighéit, at teir lærdu okkara mál.

At eingi dokumentir eru framkomin í rættinum á føroyskum máli er kannska eina mest tí, at menn siga, at okkara mál ikki er í gyldi har. Eg havi sjálvur fört sak á Føroyskum, men tað var sagt, at mini dokumentir høvdu einki at týða, tað nýttist ikki at taka hensýn til tey, tí tey vóru skrivaðu á føroyskum máli.

Tvær reisur havi eg givið eftir í málspurninginum, og tað angri eg. Fyrstu ferð var við skúlalógini í undirvísingarmálinum — tað hevur vist seg, hvat forferdiligt stríð ið eydist av tí. Aðru ferð var tað kirkjumálið, í menigheitsráðlógini; har var sama úrslit. Nú vil eg ikki vera við til tað sama triðju ferð.

A. Samuelsen helt tað vera neyðugt at yvirveya hvørt einkult bestemmilsi fyri at vera vísur í, at tað, vit fáa, er full so gott sum tað, vit hava. Umframt tað eru aðrar betýðiligar sakir, sum avgerast skulu, og nú er seint. Effersøe og eg hava tí sett fram broytingarnppskot um at útseta sakina til næsta ár.

Mortensen trúði ikki, at man nakra tið kom so vitt, at hvør einasti tingmaður og heldur ikki hvør riksdagsmaður kundi siga, at hann hevði lesið allar hesar 1000 paragrafir og hugsað gjølla um hvørja ísær. — Tað nýttist heldur ikki. Høviðssakin var, at vit kendu tey viktugastu princippini og vistu, hvussu tey virka. Tað hava allir haft stundir at gera seg kunnugar

við. Lógin var á tingi í 1916 og aftur í seinastu tingsetu, og amtmansins uppskot hevði nú ligið frammi í 1½ mánað, so her hevði verið góðar stundir at granska lógina. Eisini vitstu allir, at hesi somu princippir høvdu vunnið fram aðrastaðni í øllum kultiveraðum londum.

Winther trúði heldur einki uppá, at tann tíð nakratíð kom, tá allir tingmenn vóru kunnugir við hvørt smáting í hesi lóg. Her var yvirhøvur ikki annað at gera enn at taka støðu til teir broytingar, sum gerast skulu. Brúkið av nevningum kom at verða so ógviliga sjáldsamt her hjá okkum, at tað nýtti ikki at hefta seg ovnógv við nú.

Her er gjørt eitt óføra stórt og gott arbeiði fyrst av amtmanninum og síðan av Edw. Mortensen, og tað verður neyvan betur, um vit drála við sakini eitt ár aftrat.

Effersøe helt, at tað var ein dygd hjá Føroyingum at vera høfligir móti Danskarum, og segði frá, hvussu høfligir Skotar og Svenskarar høvdu verið móti honum, tá hann hevði verið á utanlandaferð.

R. Rasmussen fanst at Effersøe og Andr. Sámalsoni, tí teir ikki høvdu sett fram broytingaruppskotið í nevndini. Nú at koma við slíkum var ikki til fraina fyri sakina, eiheldur til sparing av tingsins tíð.

Strøm væntaði, at tey nógvu broytingaruppskotini, A. Samuelsen boðaði frá fóru at gera sakina líka drúgva næsta ár. Bliva vit við á henda hátt við at úlseta sakir, so økist tingarbeiði órimiliga nógv ár eftir ári.

Debess kviðaði fyri, at sakin kom at drála eitt ár enn. Nú mátti annars verið brúkt nóglong tíð til hetta mál; fyrst var tað granskað í millumtinganevnd, síðani høvdu lógkønir menn haft nógv arbeiði av tí. Um sakin var útsett, vóru tingmenn ikki stórt klókari næsta ár, enn teir eruídag. Og kannska so nýggir menn eru komnir til tá! Tað hevði verið so nógv biligari, um tingið vardi einar tveir dagar meir enn aftur at skula hava hesa sak fyri í næstu tingsetu.

Mortensen visti á, at einastu ráðini vóru at seta lógina í kraft. Tá fyrstan siggja vit, hvussu hon virkar, og er tá nakað skeivt, so kann bøtast um hana.

(Tá stemmað var, fekk *einki* uppskot nógmiklar stemmir og var tí sakin burtur fallin).

Præsthald.

2. viðgerð.

Winther greiddi frá nevndaruppskoti soljóðandi:

1. Lagtingets Beslutning af 9. September 1919 om Forhøjelse af Præsthold (Lagtingstíð. for 1919 B, Side 26—27) ophører fra Udgangen af Aaret 1921 at regne.
2. De tidligere Regler for Kirkekassernes Udgifter med Hensyn til Præsthold genindføres.

(Tað var samtykt).

Amtsfondselíkningin.

2. viðgerð.

Winther greiddi frá soljóðandi nevndarálit og uppskoti:

Amtsfondspaaligningen forrige Aar var 95,616 Kr. 90 Øre, heraf 8517 Kr. 48 Øre paa det matrikulerede Jordegods og 87,099 Kr. 48 Øre paa Kommunerne. Denne Paaligning har, efter hvad man nu kan skønne, ikke været fuldt ud tilstrækkelig til at dække Aarets Udgifter. Adskillige, tildels uforudsete, Omstændigheder har været medvirkende hertil. Sanatoriets Underskud har været betydelig større end formodet. Udgifterne vedrørende Valgvæsenet naaede op til ca. 7000 Kr., medens man her kun regnede med en Udgift paa ca. 2000 Kr. Flere Ekstra-Lagtingssamlinger medførte ogsaa Udgifter ud over det beregnede. Tilskud fra Tinget til Vejanlæg samt Udgifterne til Vandkraftsundersøgelserne har ligeledes været ret betydelige. Med Hensyn til de sidstnævnte Udgifter, Vejanlæg og Vandkraftsundersøgelser, maa Udvalget formene, at de maa afholdes afdragsvis, saaledes at der hertil optages Laan med en passende Amortisationstid. Man forventer ogsaa, at Staten, naar Vandkraftsundersøgelserne er afsluttet og der foreligger Opgørelse over det samlede Udgiftsbeløb, vil bære en Part af disse Udgifter.

Det vil ikke kunne undgaas, at Paaligningen maa forhøjes ret betydeligt for det kommende Regnskabsaar. Men Udvalget finder dog, at man ikke kan gaa saa højt med Paaligningen, som af Amtet foreslaaet i den fremlagte Status-Oversigt. De i denne beregnede Udgifter til Lagtinget maa ventelig i Regnskabsaaret kunne holdes ca. 25,000 Kr. lavere end budgetteret af Amtmanden.

Udvalget har tænkt sig en Forhøjelse af Paaligningen med ca. 35,000 Kr. udover det i Fjor paaignede Beløb. Skulde dette ikke vise sig at være tilstrækkeligt til at dække Aarets Behov, vil man ventelig ved den fornødne Kassekredit i Føroya Banki kunne faa Forbruget i Regnskabsaaret dækket.

Man har under Overvejelse at faa udarbejdet nye Regler for Amtsfondsbeskatningen og venter gennem disse eventuelle nye Beskatningsregler at faa lagt et sikrere Grundlag for den fremtidige Beskatning, saaledes at denne ikke i samme Grad som nu er Tilfældet bygges paa Skøn.

Udvalget vil foreslaa, at Paaligningen for Regnskabsaaret 1921/22 sættes til 132,178 Kr. 28 Øre eller 36,561 Kr. 32 Øre højere end forrige Aars Paaligning. Paa Jordegodset falder forlods 2 Kr. pr. Skattemark med samme Sum forrige Aar, 8517 Kr. 48 Øre. Paa Kommunerne bliver herefter at ligne 123,661 Kr. 80 Øre med Halvdelen efter Folkemængde og Halvdelen efter Lagtingets Skøn. I Stedet for et afrundet Tal, f. Eks. 123,000 Kr., har man for at lette Udregningen af den Halvdel, der skal paalignes Kommunerne efter Folkemængde, for Nembeds Skyld brugt Tallet 123,661 Kr. 80 Øre.

* * *

Sambandspartiets Medlemmer maa særlig udtale, at vort Parti har de største Betænkeligheder ved den stigende Skatteudskrivning, som efterhaanden har antaget alvorlige Dimensioner.

Da imidlertid Renter og Afdrag af Fondens Gæld samt Sanatoriets Underskud sluger ca. 75,000 Kroner af det paalignede Beløb, anser man ingenlunde den paalignede Sum for at være for høj i Forhold til de Udgifter, Fonden nu maa bestride. Snarere er man ængstelig for, at det foreslaaede Beløb er utilstrækkeligt.

Vi kan imidlertid efter Omstændighederne tilraade at stemme for Paaligningen, saa meget mere som vi anerkender, at der ikke i Aar er paadraget Amtsfonden Udgifter, som kunde være undgaaede.

Forslag:

Paaligningen til Amtsfonden for Regnskabsaaret 1921—22 sker i Overensstemmelse med foranstaaende, og Repartitionen foretages som foreslaaet paa medfølgnde Bilag.

(Sakin fór til 3. viðgerð.)

Leygardag 1. oktobir.

Bróstsjúkrahúsið.

2. viðgerð.

Debess greiddi frá nevndarálitinum. Uppskotið lýðar so:

A. Lagtinget bemyndiger Driftsudvalget til at sælge det Tuberkulosesygehuset tilhørende Gasværk m. m.

B. Driftsudvalget bemyndiges til at foranledige, at det under B nævnte Reparationsarbejde kommer til Udførelse snarest.

C. Driftsudvalget foranlediger, at Tuberkulosesygehuset med dertil hørende Bygninger assureres for Kr. 200,000.oo.

D. Af Amtsrepartitionsfonden bevilges Kr. 300.oo som Lagtinget Tilskud til de Fragtudgifter ved Flytning, der var forbundne med Sanatorielægens Ansættelse i 1919.

E. Driftsudvalget foranlediger undersøgt Omkostningerne ved eventuel Elektrificering af Tuberkulosesygehuset i Henhold til det i Betænkningen fremsatte.

F. Driftsudvalget bemyndiges til at foranledige foretaget de nødvendige Indkøb af Fødevarer og Brændsel paa fordelagtigste Maade.

G. Lagtinget vælger 3 Medlemmer til sammen med Amtmanden og Amtslægen at forestaa Ledelsen af Tuberkulosesygehusets Drift til Olaj 1922.

H. Af Amtsrepartitionsfonden bevilges Kr. 15,543,26 til Dækning af ¼ Del af Tuberkulose-

sygehusets Underskud i Regnskabsaaret 1919—20.

I. 1) Under Forudsætning af Statens forventede Tilskud med ¾, bevilges af Amtsrepartitionsfonden ¼ af Tuberkulosesygehusets Driftsunderskud for 1920—1921.

2) Lagtinget indgaar til Justitsministeriet med Ansøgning om Tilskud til Dækning af ¾ af Tuberkulosesygehusets Driftsunderskud i 1920—21.

Effersøe var einigur við hinar nnevndarliðnirnar um sjálvt uppskotið, men hevði annars ymsar atfinningar.

Sanatoriet er ikke en Anstalt beregnet paa at stoppe Patienterne med den allerfineste og allerdyreste Føde; der er intet i Vejen for, at det kan drives med Økonomi. Det, der kræves, er, at der findes de rette Folk paa og udenfor Sanatoriet til at styre dette. Spørgsmaalet er: Hvorledes finde dem? Det sørgeligste er, at ingen synes at have Rede paa, hvilke Pligter Funktionærerne har. Jeg husker, at der engang fandtes en Instruks for Hr. Hoydal, men han har aldrig opfyldt dens Bestemmelser. Han er altsaa ikke paa sin Plads.

Debess vildi ikki reisa nakran trætna um hetta, men bert siga, at Effersøes heila fyridrag var ein einasti kritikkur móti nevndini, har Effersøe hevði sitið, síðani sanatoriið bleiv til. Hann finnist at okkara mótmæli móti teim atfinningum, ið komnar eru frá nationalforeiningini, men kann ikki føra fram eina einastu mótgrund; alt hann veit at siga, er at tað er ein „sakkønur kritikkur". Meinar hr. Effersøe, at læknin, vit hava, gevur eitt skeivt bilæti av standinum, so skyldar hann at fáa hann burt. Eg kenni ikki til at stappa sjúklingarnar við tí allarfínasta og dýrasta mati; tað er almindiligur kostur, tey fáa, einki annað. Hvørja einastu ferð, sanatoriið er fyrí her á tingi, so rópar hr. Effersøe upp um at tað ikki eru tey røttu fólkini, vit hava har uppi — nú er tað heldur ikki teir rættu menn, sum eru í nevndini. Men hr. Effersøe situr jú sjálvur í nevndini, og *hann* má væl vera „rættur" nevndarlimur. Hvi kemur hann ikki við einum klárum og greiðum uppskoti um at rudda burt tað heila, tá hann kortini heldur, at hvørki økonoman, sjúkapleyirskan, maskinpassarin ella doktarin eru skikkaðu til at vera har! Tað er tó merkiligt, at Effersøe nú í 1921 fer at sóknast eftir, hvat hvør teirra eigur at gera; er her nakað galið, so hevur tað verið líka síðani sanatoriið var sett. Tað hevur aldeilis einki fyriligið fyri okkum í so máta. Heldur ikki veit eg nakað um, at landslæknin á hospitalinum hevur ásettar reglar fyri seg og hini at ganga eftir. Og eg ivist ikki í, at sanatoriulæknin í líkafult mál er skikkaður at fyri standa sanatorinum sum landslæknin hospitali.

Effersøe: Det er af største Vigtighed, at Funktionærerne har bestemte Regler at gaa efter, men det gælder ogsaa om at have de rette Folk til at styre. I en vis Periode gik det ikke godt deroppe, der blev flottet for meget, men saa kom de rette Folk til, og saa gik det godt. Desværre maatte vi skifte Mænd, og straks var det alter galt. Det er naturligt, at man i sin Utilfredshed ønsker at feje det hele væk, men ved nærmere Overvejelse bliver man mere varsom. — Det er dog mærkværdigt, at Hr. Debess ikke

vil indrømme Berettigelsen af Autoriteternes Kritik: Hr. Jónsson er ikke nogen Autoritet paa Sanatorievæsnets Omraade sammenlignet med de Folk nede. Her er hans Kompetence lig 0.

Konoy var bilsin at hoyra henda mann. Hann hevði áravís sitið saman við Effersøe í sanatoriu-nevndini, men ongatíð hevði hann upplivað, at hesin maður har hevði uppsett nakað positivt um nakað sum helst, ið gerast skuldi; ikki eingong tær ferðir nevndin hevði verið uppi á sanatoriinum var nakar atfinningur komin frá hr. Effersøe. Tað var bara í opnum møti, at hann kom fram við sínum kritikki, sum einans munnaði út til eina: rudda út haruppi! Nakrar idéer havi eg ongatíð hoyrt frá hesum manni: Hevur hann nakrar, so átti hann at borið tær fram í nevndini; hann hevur haft góðar stundir til tess.

Nú sigur hann, at í fyrstu tíðini gekk illa haruppi, men so kom Rytters stýri frá 1911 til 18, og tá bleiv alt gott. Hetta er so skeivt, sum vera kann. Sambandsmenn settu ein amtmann til at stíla fyri, sum bara hevði til uppgávu at spara — men hvussu var spart? Sjúklingatalið minkaði niður í einki, tí fólk ræddust at fara á sanatoriið, alt forfall bæði utan og innan, einki bleiv anskaffað av nýggjum. Tá vit tóku við mátti gerast og skaffast til vegis bæði eitt og annað, men nú var alt blivið 4—5 ferðir so dýrt. Slíkt er ikki at *spara*.

Effersøe sigur, at tey haruppi proppa patientarnar við tí finasta og dýrasta mati. Hann átti at gjørt sær tann ómak at undirsøkt matnaðin har og niðri á Boserup, so hevði hann fingið, at sæð, at tað er munur imillum. Tað er ólika maturin, tey fáa har. Men her er alt so nógv dýrari. Effersøe tosar um, at tey áttu at brúkt meira av føroyskum mati - hvat meinar hann? Er tað ræstur fiskur, tvøst o. t.? Eg stemmi ikki fyri, at bróstsjúk fólk — ofta deyðsjúk fólk — fáa slíkt. Lat vera at búsið er dýrt at halda, men løgtingið hevur til plikt at ænsa eftir, at tað er í slíkum skili, at fólk vilja liggja har, so vit ikki koma aftur í hína „periodina", tá tað nærum var komið at standa tómt. Setl hr. Effersøe eitt positivt uppskot fram í staðin fyri ár eftir ári at standa og jagla hetta sama um, at fólkini haruppi áttu at verið frákoyrd! Tað virkar bara demoraliserandi.

Tórgarð visti í, at alt, sum fyritíkið var á sanatoriinum av nøkrum týðningi, var samtykt, meðan Effersøe var limur av útvalginum. Eg havi mest direkta haft við hetta hús at gjórt, hvat útgiftur viðvíkur, og eg havi verið hiðin at ænsa eftir tí, sum gjørt hevur verið. Tað ringa skoðsmál Effersøe gevur nevndini fellur tí fyrst og fremst á meg, og eg skal sannilíga einki hava ímóti at fara frá sum nevndarlimur, navnliga tá tað er sagt, at eina tíð gekk tað illa, so var alt gott, men nú er aftur reint galið. Tað vil serliga interessera meg at siggja, hvussu tað fer at ganga, tá vit fáa eitt driftsútvalg bestandandi av teim „røttu kreftunum."

Debess helt tað vera óteinkiligt, at tey menniskjur, sum arbeitt hava haruppi í 15 ár, enn idag ikki skulu vita, hvørjar pliktir, tey hava; tey mátta verið so gjøgnumarbeidd nú. Men hví hevur Effersøe ikki sett upp nakrar reglur, hvat nyttar tað, at hann skrivar síður fullar og ikki torur lata tað koma offentliga fram? Nú *skal* tað koma offentliga fram; um hann trýr, tað skal vera dult, so fer hann

skeivur. Hevði eg sum hann vilja „reiuska bulina", so hevði eg sett fram uppskot um tað.

Sanatoriulæknin skal ikki, sum hr. Effersøe meinar, vera økonoma. Tað kann væl teinkjast, at vit fáa ein lækna, sum er sørur fyri alt tílikt, men annars ein frálíkur lækni. Skulu vit sigá bonum upp fyri tað? Nei, lat okkum fáa ein inspektør, ein mann, sum kann hava dagliga umsjón við økonomiin ístaðinfyri tann núverandi roknskapsførarin, sum ongatið er har uppi, og sum tí ikki veit, hvat tað og tað verður brúkt til. Tað vil eg stemma fyri.

Nú hopar hr. Effersøe, at kontrol in verur betur, men eg trúgvi ikki, at løgtingsmennirnir í tí nýggi nevndini fara at ganga haruppi meir enn teir hava gjørt. Um amtmaðurin og landslæknin fara at gera tað, veit eg ikki.

Effersøe: Det er ganske naturligt, at man søger at finde en Udvej og derfor kritiserer. Skavanken ligger hovedsagelig i den daglige Økonomi, hos de Personer, som har med den at gøre. Paa et tidligere Tidspunkt har jeg indenfor Udvalget bragt dette Spørgsmaal paa Bane, men det kom først saa sent til Behandling, at da var der intet at gøre derved. Jeg vil ikke indrømme, at den sparsommelige Periode har været skadelig for Patienterne. Der blev dengang fra en vis Side rejst en Opposition mod Ledelsen, og derved blev Folk betænkelige ved at søge Sanatoriet.

Hvad angaar positive Forslag, saa forelaa der netop et saadant fra mig ifjor, men dengang strejkede d'Hrr. i Udvalget.

Konoy. Effersøe kemur aftur við hesum sama brikslinum: at útvalgið hevur *„streikað"*. Mær sýnist, at maðurin brúkar hetta eingilska orðið uttan at vita, hvat tað týðir. Talan er jú um *lock-out*, ikki um *streiku*. Eg havi mangar ferðir verið valdur í hesa nevnd, men so finna sambandsmenn knappliga uppá, at teir vilja hava løgtingsvalg. Effersøes heilavirkan gongur í einum vissum tankakreðsi: „daarlig økonomi — tomme kasser", seinasta ár var tað: „valg! valg!" Teir fingu tingið upployst, og so var eg sjálvsagt úti av sanatoriunevndini. Eg var lock-out'aður; sjálvsagt fór eg ikki at arbeiða í eini løgtingsnevnd, tá eg ikki var valdur tingmaður. Tað er tó merkiligt, at ein so gamal sýslumaður skal brúka eitt so vanligt orð galið ferð eftir ferð.

Nú sigur hr. Effersøe, at tá sanatoriið í Rytters tíð var við at standa tómt, skyldaðist tað — agitatión! Eg vil spyrja hann: Hvør hevur agiterað? Tað má hava verið sjúklingarnir sjálvir, tá teir klagaðu um, hvussu ringt teir høvdu tað haruppi og hvussu lítið teir fingu at eta. Aðra agitatión veit eg ikki um, men hon virkaði so, at har bara komu 18 sjúklingar tað seinasta árið.

Effersøe: Hr. Konoy misforstaar ganske Situationen. Da det ny Lagting traadte sammen i December i Fjor blev der valgt Sanatorieudvalg, men da *strejkede* d'Hrr. og vilde ikke møde, og derfor kunde der ikke ske noget.

Konoy: Ah, nú forstandi eg! Effersøe meinar við *huldumannatingið*, tá 10 sambandsmenn sótu her og spældu „ting" saman við amtmannínum. Men 10 tingmenn gera eingki løgting, og fylgiliga var eg ongatið valdur tá.

Debess hevði ikki væntað slíkt

tjak um hesa sak, men hr. Effersøe hevði brotið friðin við sínum negativa kritikki og ógrundaðu beskyldningum. Hann skuldi tó ikki koma inná fortíðina, hvørki tað tíð, tá sanatoriið lá í doktaraloysi ella tær aktiónir frá dr. Hansens síðu, sum tá vóru havdar fyri, — gullalðurtíðina, tá Rytter amtmaður og Hansen læknir ráddi fyri borgum. Men teirra sparsemi, sum Effersøe berømmar, sveið í dýrum dómi til ta tíð, ið aftaná kom. Tað gjørdi, at løgtingið altfyri eitt mátti bevilga 14,000 kr. bara til helvtuna av teimum reparatiónsarbeiðum, sum teirra sparsemi hevði forvoldað. Eitt lítið dømi: Sanatoriið var í uppiseti fyri teppur, so bestilti læknin nøkur — prísurin var ikki hækkaður tá — men Rytter segði nei, og sendi tey av stað aftur. Har skuldi *sparast*. Úrslitið bleiv, at vit seinri máttu keypa teppur mangar ferðir dýrari, tí sjúklingarnir lógu á spjørrum. Slíkt er ikki dømi um góðan økonomi ella gott stýrislag.

Um hr. Effersøe leggur seinasta ársrokniskap saman við rokniskapini, áðrenn prísurnir vóru hækkaðir, vil hann siggja, at lønirnar eru vaksnar við helvt (!), matnað og „forplejning" 3½ ferð — vanliga rokna vit mat at vera dýrkaðan 3—4 ferðir, brensil og ljós 4 ferðir, medicin 4 ferðir, men „inventar" *16 ferðir* — aftur ein frukt av hr. Rytters „sparsemi". Rentur og avdrag eru sjálvsagt væl hægri enn áður. Kann hetta vera øðrvísi?

Hr. Effersøe má hava nakað álítandi at byggja á, tá hann ferð eftir ferð sigur, at sjúklingarnir fáa ovgóðan mat. Eg vil biðja hann siga okkum kelduna; tað má sjálvsagt vera onkur „autoritetur". Tað hevur stóra interessu at vita, hvør tað er, Effersøe konfererar við um henda spurning.

A. Samuelsen vildi ynskt, at hesin kritikkurin á opnum tingi yvir fólkini á sanatorinum kundi hildið uppat. Tað var eitt hundalív at arbeiða haruppi og so hvørt ár verða drigin fram við navns nevnilsi í løgtingssalinum. Óivað eru tey líkavæl skikkaðu sum onnur, tey uppfylla sínar pliktur og hava gjørt eitt gott arbeiði. Eg ivist í, at vit fáa nakran, sum ger tað betri.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Flutningur av bróstsjúkahúsinum í Hoydølum.

2. viðgerð.

Debess greiddi frá soljóðandi nevndarálíti:

I den foreliggende Skrivelse af 6. f. M. til Lagtinget har Amtslægen henstillet til Tinget at overveje at andrage Staten om at bygge en Tuberkuloseafdeling paa ca. 30 Senge ved det nye Hospital mod eventueli at faa overdraget Tuberkulosesygehusets (Sanatoriets) Bygninger i Hoydal til Landbrugsskole.

Amtslægen gør opmærksom paa, at en saadan Ordning maaske i Fremtiden vil kunne lette den økonomiske Byrde, som Driften af Sygehuset altid maa blive for Amtskommunen, idet det formentlig vil være meget billigere at slaa Hospitalets og Sanatoriets Drift sammen

end at have disse to Institutioner hver for sig med deres særlige Økonomi og Personale.

Udvalget indser til Fulde, at der er Anledning til at lægge Vægt paa de økonomiske Hensyn, og at der sandsynligvis vil kunne spares en Del, hvis den paatænkte Ordning gennemføres, men man tør dog ikke tilraade Lagtinget at søge Sagen fremmet, medmindre det kan anses for aldeles sikkert, at hverken Hospitalet, Sanatoriet eller den paatænkte Landbrugsskole ikke vil komme til at lide derved.

Amtslægen maa gaa ud fra, at det ikke kan medføre Smittefare for det nye Hospitals Patienter, om der etableres en Tuberkuloseafdeling ved dette. Et andet Spørgsmaal er, hvorvidt den paatænkte Plads ved Hospitalet vil være lige saa gunstig for Sanatoriet som dettes nuværende Plads, og dette meget vigtige Spørgsmaaal bør formentlig afgøres af særlige Sagkyndige.

Da man i sin Tid besluttede at opføre Sanatoriet i Hoydal, beroede dette bl. a. paa de gunstige stedlige Forhold, særlig at Bygningen med Omgivelser kom til at ligge forholdsvis godt nede i en Dal, beskyttet imod alle Vinde, og at passende Sparereveje for Patienterne kunde anlægges. I den senere Tid er derhos blevet anlagt en Træplantning ved Sanatoriet, som forhaabentlig vil kunne blive til Glæde og Gavn for Patienterne. — Det nye Hospital og Omgivelser faar derimod en Beliggenhed ved en aaben Kyst, udsat ikke blot for stærke vestlige Vinde, men ogsaa for østlige, hvilke sidste kommer ind fra Havet og ofte er meget kolde. Dette befrygter man vil kunne faa en ugunstig Indflydelse paa Patienterne i den eventuelle Sanatorieafdeling. Endvidere er det et tvivlsomt Spørgsmaal, om den hidtilværende Anvendelse af Bygningen i Hoydal ikke vilde være uheldig for Bygningens Brug til Landbrugsskole derved, at Tilgangen af Elever vanskeliggøres af Frygt for Smitte.

Udvalget finder Tanken om at opnaa Besparelser ved Gennemførelsen af den omhandlede Plan meget tiltalende, men man har, som anført, af forskellige Grunde Betænkeligheder og kan derfor ikke anbefale Tinget at tage nogen endelig Stilling til Sagen.

Da Planen ikke vil kunne gennemføres uden Justitsministeriets Billigelse, vil Udvalget foreslaa, at Lagtinget forelægger den af Amtslægen rejste Sag for Justitsministeriet.

Forslag.

1. Amtmanden anmodes om at indsende Amtslægens Skrivelse af 6. August 1921 tilligemed Udvalgets Betænkning til Justitsministeriet.
2. Sagen udsættes til næste Aar.

A. Samuelsen helt ikki, at eitt slikt henvendilsi til justitsministeriið fór at føra til nakað sum helst.

Paturssen vildi ikki stemma fyri hesum. Lat landslæknan senda hetta fram, løgtingið hevur einki við tað at gera. Búnaðarskúlin eins og alt tilíkt er lagdur í danskar hendur, løgtingið eigur ikki at blanda seg haruppí.

Debess helt tað kundi vera vert at vita, hvat teir sakkønu halda um spurningin; hann hevur jú stóran økonomiskan týdning.

Effersøe mælti til at samtykkja uppskotið.

(Tað var samtykt).

Amtsfondsúfkningin.

3. viðgerð.

Nevndaruppskotið var samtykt.

Løningarlóg tænastumanna kirkjunnar.

2. viðgerð.

Próstin greiddi frá sakini. Hon var fyri á Løgtingi ífjør og var nú aftursend frá kirkjuministeriinum við brævi dags. 25. apríl íár, har tað at endanuin sigist:

Idet der nu er Mulighed for at imødekomme Lagtingets Ønsker i det Omfang, hvori de findes berettigede, skal Ministeriet med Hensyn til det af Lagtinget i Skrivelse af 11. Septbr. f. A. fremførte meddele følgende:

Naar det fra Lagtingets Side ønskes, at man med Hensyn til Offer og Akcidenser til Præster og Kirkebetjente vender tilbage til den hidtilværende Ordning, saaledes at Præstelønningslovens Bestemmelser i Lovens § 33 om Afløsning af disse Ydelser samt Bestemmelserne i § 35 om Ligning paa Menighederne af Afløsningsvederlagene ikke kommer til Anvendelse paa Færøerne, vil Ministeriet intet finde at erindre imod denne Ordning.

Naar Lagtinget derhos har ønsket, at Lovens Bestemmelser i § 34 om Kirkebetjentlønningerne heller ikke kommer til Anvendelse paa Færøerne, da finder Ministeriet heller ikke noget at erindre imod, at det enten har sit Forblivende ved den hidtidige Ordning paa Færøerne, eller at der fastsættes andre, mere for Færøerne passende Mindstelønninger.

.....

.....

Naar Lagtinget imidlertid endvidere har ønsket, at vel de ved Præstelønningsloven hjemlede forøgede Præstelønninger ogsaa kommer til Anvendelse paa Færøerne, men at dette derimod ikke skal være Tilfældet med Lovens Ligningsregler, saaledes at navnlig heller ikke den ved Lovens § 38 hjemlede nye Kirkeskat skulde svares paa Færøerne, da kan Ministeriet ikke finde en saadan Ordning, hvorved Færøerne skulde opnaa Fordelene ved Loven uden at paatage sig de dertil knyttede Forpligtelser, stemmende med Billighed.

Naar man ved Loven af 4. Oktober 1919 fik en Ordning, hvorved Udgifterne ikke blot skulde udredes af de fra gammel Tid til Folkekirken henlagde Midler, men tillige ved et betydelig forøget Tilskud af Statskassen og ved den i Loven indførte nye Ligning paa Folkekirkens Medlemmer, var Grunden jo navnlig den, at de hidtil givne Præstelønninger paa Grund af de økonomiske Forholds Udvikling var blevet ganske utilstrækkelige.

Idet man imidlertid maa gaa

ud fra, at de økonomiske Forhold paa Færøerne har gennemgaaet nogenlunde samme Udvikling som i den øvrige Del af Landet, vilde Ministeriet finde det beklageligt, om der ikke skulde kunne skaffes Præsterne den sikkert ogsaa paa Færøerne haardt tiltrængte Lønningsforbedring og haaber derfor, at der ogsaa maa kunne findes en passende Ordning med Hensyn til Kirkeskatten.

Nevndin, sum hevur haft sakin til viðgerð setur fram soljóðandi uppskot:

1. Det overdrages til Amt og Provsti sammen med et af Lagtinget nedsat Udvalg paa 3 Medlemmer at forelægge Sagen for Menighedsraadene paa Færøerne og at afæske disse, efter at Sagen har været behandlet paa Menighedsmøde, Erklæring over følgende Spørgsmaal:
   a) Hvorvidt det nuværende Antal Præsteembeder paa Færøerne bør nedsættes, og i bekræftende Fald, hvilke Embeder man foreslaar inddragne?
   b) Hvorvidt de nuværende Betingelser for at kunne blive Præst i Folkekirken paa Færøerne bør bibeholdes, og i benægtende Fald, hvilke Betingelser bør stilles?
   c) Hvorvidt Præsternes nuværende Lønninger bør opretholdes, og i benægtende Fald, hvor meget de kan nedsættes for hvert Embede især, samt om den nuværende Lønningsmaade bør opretholdes?
   d) Hvorvidt den nuværende Klassificering af de færøske Præsteembeder bør opretholdes?
   e) Hvis man ønsker at opretholde det nuværende Antal Præsteembeder og de nuværende Lønninger eller overhovedet Lønninger, hvortil Præstelønningsmidlerne paa Øerne med deres nuværende Indtægter bliver utilstrækkelige, hvorledes man mener, at den Del af Lønningen, som efter Kirkeministeriets Udtalelse i Skrivelse af 25. April d. A. ikke kan forventes udredet af Statskassen eller af Midlerne udenfor Færøerne, skal tilvejebringes?
   f) Hvorvidt man for at øge Indtægterne til Præstelønningerne kan anbefale, at Præstegodset sælges til højstbydende, eller at man helt eller delvis indskrænker sig til at forhøje Lejeafgifterne af Godset, heri indbefattet den Sum, som Sognepræsterne skal tilsvare for Brugen af Godset?
   g) Hvorvidt de manglende Indtægter til Præsternes nuværende Lønninger kan ventes tilvejebragte ad Frivillighedens Vej, og da hvorledes?
   h) Hvorvidt de manglende Indtægter til Præsternes Lønninger foreslaas tilvejebragte ved Beskatning af Folkekirkens Menighedsmedlemmer?
   i) Hvorvidt Offer og Accidenser til Præsterne og Kirkebetjentene ønskes bibeholdt, og i benægtende Fald

hvorledes man mener, at Erstatning herfor skal tilvejebringes?

2. Der tilstilles Menighedsraadene trykte Eksemplarer af Kirkeministeriets Skrivelse af 25. April 1921 og Udvalgets Betænkning med Forslag.

3. Udvalget sammen med Amt og Provsti bemyndiges til, om det anses fornødent, at føre yderligere Forhandlinger med Menighedsraadene.

4. Det overdrages til Udvalget sammen med Amt og Provsti at udarbejde og i næste ordinære Lagtingssamling at forelægge Forslag angaaende Lønninger for de færøske Præsteembeder.

5. Sagen med Menighedsraadenes Erklæringer forelægges paany for Lagtinget i dettes ordinære Samling i 1922.

6. Kirkeministeriet underrettes om Lagtingets Vedtagelse og Tingets Forhandlinger i Sagen.

7. Lagtinget andrager hos Kirkeministeriet om, at Præsterne paa Færøerne maa nyde de dem ved Lønningslov for Folkekirkens Tjenestemænd uden for København og Frederiksberg m. v. af 4. Oktober 1919 tillagte Lønninger, indtil der er truffet en endelig Lønningsordning for de færøske Præsteembeders Vedkommende.

(Sakin fór til 3. viðgerð).

Mánadagin 3. oktobir.

Bróstsjúkahúsið.

3. viðgerð.

(Nevndaruppskotið var samtykt).

Løningarlóg tænastumanna kirkjunar.

3. viðgerð.

(Nevndaruppskotið var samtykt).

Lóg um amtsfondsskattin.

2. og 3. viðgerð.

Soljóðandi uppskot til lóg varð samtykt:

§ 1.

Det til Amtsrepartitionsfonden nødvendige Beløb tilvejebringes ved, at der af Amtets matrikulerede Jordegods aarlig svares 2 Kr. pr. Skattemark, og at Lagtinget aarlig fastsætter, hvor stort Beløb der skal udskrives paa de skattepligtige Indkomster. Tinget fastsætter den Skala, hvorefter Overskattekommissionen skal paaligne Skatten.

§ 2.

Som skattepligtig Indkomst regnes med de i det følgende fastsatte Undtagelser og Begrænsninger den skattepligtiges samlede Aarsindtægter, bestaaende i Penge eller

Formuegoder af Pengeværdi, saasom Fiskeri, Søfart, Agerbrug, Handel, Industri, Haandværk, Fabriksdrift eller hvilken som helst anden Næring, af indvundne Renter eller Udbytte af Obligationer, Aktier eller lignende, endvidere Indtægter af Embeder eller Bestillinger, ligesom af Rentepenge, Pension og deslige, saavel som Indtægter af en hvilken som helst Virksomhed, aandelig som legemlig.

§ 3.

Ved Beregningen af den skattepligtige Indkomst bliver at fradrage:

a. Driftsomkostninger, d. v. s. de Udgifter, som i Aarets Løb er anvendt til at erhverve, sikre og vedligeholde Indkomsten, derunder ordinære Afskrivninger,
b. fra Embedsudgifter, Udgifter til Kontorhold m. v. og Pensioner og lign.,
c. de Beløb, som er udredede i direkte Skatter og Afgifter,
d. Renter og Prioriteter og anden Gæld, samt hvad der er anvendt til blot Vedligeholdelse eller Forsikring af den skattepligtiges Ejendom,
e. for Aktieselskaber, Kommanditaktieselskaber og andre Selskaber med begrænset Ansvar fradrages i den beregnede Indkomst 4 pCt. af den indbetalte Aktiekapital eller de indbetalte Selskabsandele o. lign. Godtgør et paa Færøerne hjemmehørende Selskab, at en vis Del af den Bruttoindtægt hidrører fra Virksomhed i andre Dele af Riget eller i Udlandet, bortfalder dets Skattepligt for en forholdsvis tilsvarende Del af dets efter Fradrag af de forannævnte 4 pCt. fremkommende Nettoindtægt.

Den beregnede Skatteindtægt er skattepligtig uden Hensyn til, hvorledes den anvendes.

I enhver Indkomst fradrages som skattefri 600 Kr. For hvert Barn, der ved Begyndelsen af det Kalenderaar, i hvilket Skatten ansættes, er under 15 Aar, og som ikke ansættes til selvstændig Skat, gives et yderligere Afdrag paa 70 Kr. Efter at de her nævnte Fradrag har fundet Sted, bortkastes af enhver Indkomst det Beløb, der bliver tilovers, naar Indkomsten deles med 50. Disse Fradrag bliver ikke at foretage i de i § 4 Nr. 3—5 nævnte Skattepligtiges Indkomst.

§ 4.

Skattepligten paahviler:

1. enhver Person, der er bosat paa Færøerne,
2. enhver, der uden at opgive sin Bopæl paa Færøerne, tager midlertidigt Ophold udenfor Øerne,
3. enhver Person, som uden at have Bopæl paa Færøerne, nyder Pension eller anden Understøttelse herfra,
4. enhver Person, som uden at være bosat paa Færøerne, her ejer fast Ejendom eller nyder Indtægten deraf, eller som udøver eller er Deltager i nogen Næring eller Virksomhed paa Færøerne,
5. paa Færøerne hjemmehørende Aktieselskaber, Kommanditaktieselskaber og andre Selskaber med begrænset Ansvar, for saa vidt Overskudet af Virksomheden ikke udeluk-

kende anvendes i velgørende eller humane Øjemed, saa og Forbrugs- og Produktions- samt andre samvirkende Foreninger, naar den Virksomhed, der er Foreningens Hovedøjemed, udstrækkes ud over Medlemmernes Kreds. De her nævnte Institutioner, som ikke har Hjemsted paa Færøerne, bliver skattepligtige under de i Nr. 4 angivne Forudsætninger, og deres herværende befuldmægtigede er medansvarlige for Skattebidraget.

Undtagne fra Skattepligten er:

1. fremmede Magters Konsularembedsmænd, for saa vidt disse ikke er danske Statsborgere,
2. Personer, som ikke hører hjemme paa Færøerne, men har taget midlertidigt Ophold her, hvilket ikke anses at foreligge, naar vedkommende har opholdt sig paa Færøerne i et Aar,
3. Kreditforeninger, Kreditkasser, samt Spare- og Laanekasser, saafremt de ikke tillige driver Vekselomsætning eller anden Bankvirksomhed, eller Deltagelse i deres Udbytte er forbeholdt Stiftere, Garanter eller Aktionærer.

Fritagelse for de under 1 og 2 anførte Personer omfatter dog ikke de i §'s første Stykke under Nr. 3 og 4 nævnte Indtægter.

Familieoverhovedet beskattes af hele Husstandens Indkomst. Til Husstanden henregnes den med Manden samlevende Hustru, selv om hun har Særformue, samt de af Familieoverhovedet økonomisk afhængige Børn, for saa vidt disse ikke har egen Husstand, herunder Pleje- og Adoptivbørn.

§ 5.

Skatten fastsættes efter Indkomsten i det Kalenderaar, der gaar forud for Ligningen, medmindre der i vedkommende Næringsvej sædvanligvis benyttes et andet Driftsaar, eller Skattekommissionen giver Samtykke i Fravigelse.

Skatteligningen.

§ 6.

Fortegnelse over de skattepligtiges Indtægter affattes af Skattekommissionerne, som oprettes for hvert Sogn. Skattekommissionen bestaar af 3 af Kommunalbestyrelsen valgte Medlemmer. Der vælges en Suppleant, som i Tilfælde af et Medlems Frafald tager Sæde i Kommissionen.

Kommissionen vælger selv sin Formand. I Formandens Forfald ledes Forhandlingerne af en af Kommissionen valgt midlertidig Formand.

Personer, som er over 60 Aar gamle, er ikke pligtige at modtage Valg, og den, der har fungeret i 8 Aar, er ikke forpligtet til at lade sig vælge paany, førend 8 Aar er forløbne, siden han fratraadte.

§ 7.

Embedsmænd og andre offentlige Myndigheder, Bestyrelser for Banker, Assuranceselskaber, Aktieselskaber, Kreditforeninger, Sparekasser og desilge, samt de Personer, der til Stadighed beskæftiger lønnet Medhjælp i deres Virksomhed, derunder ogsaa Skibsredere, er forpligtede til uden Betaling i begæret, men kort betegnet Form, saa vidt muligt, at meddele alle de Oplysninger, der kan tjene Skattekommissionerne eller Overskattekommissionen til Vejledning ved Udfø-

elsen af deres Hverv. Vægrer nogen sig, afgør Overskattekommissionen, hvorvidt han er pligtig til at meddele Oplysninger, og kan fremtvinge disses Meddelelse ved Fastsættelse af en Dagmulkt. Inden 14 Dage efter, at det er blevet vedkommende meddelt, kan han forlange Sagen gjort til Genstand for retslig Paatale. Sagen behandles som offentlig Politisag.

En skattepligtig bliver som Regel at sætte i Skat i den Kommune, hvor han i den nærmeste Tid før Ligningen har haft Bopæl. Har han haft fast Bopæl i flere Kommuner, kan han selv beestemme, i hvilken af dem hans Ansættelse skal finde Sted, naar han inden den 1. Januar sender Anmeldelse derom til vedkommende Skattekommissioner. Har han ikke gjort det, ansættes han paa det Sted, hvor han den nævnte Dag eller senest forud for denne havde personligt Ophold. For Aktieselskaber m. m. finder Ansættelsen Sted i den Kommune, hvor Bestyrelsen eller Hovedkontoret findes. Overskattekommissionen afgør alle tvivlsomme Spørgsmaal om, i hvilken Kommune en Ansættelse skal finde Sted.

§ 8.

Senest den 1. Januar opfordrer Skattekommissionen ved Opslag paa den iKommunen brugeligeMaade dem, der skal ansættes i Skat, til inden Udgangen af Januar Maaned at angive deres Indkomst i Overensstemmelse med denne Lovs Bestemmelser. De skal i Bekendtgørelsen udtrykkelig tilkendegives, at de, der ikke selv angiver deres Indkomst, paadrager sig de i § 21 nævnte Følger, og at Selvangivelser, som ikke indkommer inden den ovennævnte Frist, ikke har Krav paa at komme i Betragtning.

Skemaer til Brug ved Selvangivelse udarbejdes paa Lagtingets Foranstaltning.

Finder Skattekommissionen Grund til at tvivle om Rigtigheden af en skattepligtigs Angivelse, opfordrer den paagældende til ved personligt Møde at meddele de Oplysninger og Beviisligheder, som den anser fornødne, hvorefter den bestemmer, hvor højt Indtægten bør ansættes. Har en skattepligtig ikke selv angivet sin Indtægt, ansættes den af Kommissionen efter bedste Skønnende. Ved Ansættelsen for Kommissionens egne Medlemmer fratræder den paagældende. Et Medlem kan ikke deltage i Ansættelsen af hans beslægtede eller besvogrede i op- og nedstigende Linie eller hans Søskende eller disses Ægtefæller.

Hvor særlige Forhold, saasom Sygdom, Dødsfald, trykkende Familieforhold og deslige. taler for, at en skattepligtig ikke ansættes efter hele sin Skatteindtægt, kan Kommissionen modtage Andragende derom og indsende det til Overskattekommissionen, ligesom den af egen Drift i saadanne Tilfælde kan indstille, at Nedsættelse kan finde Sted.

§ 9.

Efter at Indkomsten er ansat for hver Yder, affatter Skattekommissionen en Fortegnelse over samtlige skattepligtige med Angivelse af Skatteyderens fulde Navn og Bopæl, Indkomsten, de Afdrag, som skal finde Sted og den skattepligtige Indkomst.

Senest den 5. Februar og til den 15. Februar fremlægges efter sædvanlig Bekendtgørelse paa et eller flere belejlige Steder til alminde-

ligt Eftersyn en Fortegnelse over de skattepligtige, som ikke har gjort Selvangivelse, eller rettidig Selvangivelse, og de, hvis Selvangivelse ikke er taget til Følge. Offentliggørelse i Pressen eller paa anden Maade af fornævnte Fortegnelse eller Dele deraf maa ikke finde Sted.

§ 10.

Klager fra skattepligtige, der er utilfredse med Ansættelsen eller vil klage over, at en skattepligtig er forbigaaet eller for lavt ansat, maa skriftligt indgives inden den 18. Februar til Kommissionens Formand, der sammenkalder Kommisslonens Medlemmer til et Møde, hvortil Klageren og den, som der er klaget over skal være forbigaaet eller for lavt ansat, tilsiges, hvorefter Kendelse afsiges. Kendelse maa være afsagt og meddelt vedkommende i alle Sager inden 1. Marts.

§ 11.

Efter at Skattelisten er rettet, sendes en Fortegnelse over hele Skatteansættelsen til Overskattekommissionens Formand.

§ 12.

Skattekommissionens Kendelser og Ansættelser kan indankes til Overskattekommissionen. Dennes Formand kan indanke enhver Ligning. Paaankningen maa ske inden en Maaned, efter at Skattekommissionens Indberetning er ham tilstillet.

Paaankning fra den skattepligtige maa ske inden 14 Dage efter den Dag, da han har modtaget Meddelelse om Skattekommissionens Kendelse og skal ske til Overskattekommissionens Formand ved en motiveret skriftlig Klage.

§ 13.

Overskattekommissionen bestaar af 3 af Lagtinget valgte Medlemmer. Lagtinget vælger 3 Suppleanter. Med Hensyn til Fritagelsesgrunde for at modtage Valg som Medlem af Overskattekommissionen gælder de samme Regler som ved Skattekommissionerne. Ingen maa samtidig være Medlem af Skattekommissionen og Overskattekommissionen.

§ 14.

Efter at have indsamlet de nødvendige Oplysninger og meddelt de skattepligtige, som har klaget over Skattekommissionens Ansættelse og har begæret mundtligt at fremføre yderligere Oplysninger og Forklaringer, paa hvilket Tid og Sted de har at indfinde sig, afsiger Overskattekommissionen inden 15. April Kendelse i de indankede Sager og sender straks Meddelelse til Skattekommissionen og Klagerne. Fortegnelserne rettes i Overensstemmelse med de afsagte Kendelser. Kendelsen kan gaa ud paa, at den beregnede Indkomst skal nedsættes, at en paa Fortegnelsen opført skattepligtig skal udgaa, at en paa Fortegnelsen ikke opført skal optages og hans Indkomst og Formue anslaas, at Ansættelsen for alle de skattepligtige i Kommunen eller for alle skattepligtige med visse angivne Vedtagelser eller for enkelte skal forhøjes med bestemt afgivne Summer.

Hverken Overskattekommissionen eller nogen Skattekommission kan afsige Kendelse, naar ikke 3 Medlemmer deltager i Afsigelsen.

§ 15.

Medlemmer af Overskattekommissionen tilstaas Godtgørelse efter Regning for hafte Befordringsud-

gifter, ligesom Udgifter til eventuel Medhjælp, Brevforsendelse og deslige bliver at godtgøre. Samtlige Udgifter afholdes af Amtsrepartitionsfonden.

§ 16.

Inden 15. Maj kan en af Overskattekommissionen truffen Kendelse indankes for Lagtingets kommunale Skatteudvalg, der bestaar af 7 af Lagtinget ved Forholdstalsvalg udpegede Medlemmer. Dette træffer endelig Afgørelse i Sagen. Paaanke kan ske dels af Overskattekommissionens enkelte Medlemmer, for saa vidt der er Tale om Ligningen for en eller flere Kommuner eller Dele deraf, dels af de skattepligtige, som Overskattekommissionens Kendelser vedrører. Klagen maa indgives skriftlig og være støttet paa Grunde, samt bilagt med alle de Aktstykker, som kan tjene til Sagens Oplysning. Der skal, naar det begæres af vedkommende, gives denne eller hans befuldmægtigede Lejlighed til mundtlig Forhandling med Skatteudvalget. Om Sagens endelige Udfald sendes der Meddelelse til vedkommende, og den fornødne Berigtigelse af Skattelisterne finder Sted.

§ 17.

For saavidt muligt at tilvejebringe en ensartet Ligning i samtlige Kommuner, skal Overskattekommissionen gøre sig bekendt med de Fremgangsmaader, der følges ved Skattefindkomsternes Beregning i de forskellige Kommuner og ved Forhandling med de enkelte Skattekommissioner søge mulige Fejl rettet og større Ensartethed tilvejebragt.

§ 18.

Er ved en Fejltagelse en Skatteyder ansat efter denne Lov paa flere Steder paa Færøerne, afgør Overskattekommissionen, hvor den paagældende vil have at betale sin Skat.

§ 19.

Lagtingets Skatteudvalg skal være bemyndiget til at nedsætte eller eftergive den en Skatteyder efter nærværende Lov paahvilende Skat, naar det oplyses, at et af de i § 8, 5. Stk., omhandlede Forhold er indtraadt, efter at Skatteansættelsen har fundet Sted.

§ 20.

Lagtingets Skatteudvalg indsender til Tinget inden 15. August Oplysning om, hvor mange skattepligtige Indkomster er under 1000 Kr., og hvormeget disse Skatteborgeres skattepligtige Indkomst tilsammen udgør, hvor mange der er mellem 1000 og 2000 Kr., og hvor meget deres Indkomst tilsammen er osv. indtil 6000 Kr., og hvor mange der er over 6000 Kr., og hvor meget deres samlede Indkomst er. Herefter fastsætter Tinget, hvor meget der skal ligues, og fastsætter for hver Klasse Skatteprocenten, samt meddeler Overskattekommissionen dette. Overskattekommissionen skal derpaa snarest udregne Skatten for hver Skatteborger og sende Meddelelse herom til Kommunalraadene.

Skatteopkrævningen.

§ 21.

Skatten forfalder til Betaling 1. Januar og 1. Juli og opkræves af de enkelte Kommunalbestyrelser i Januar og Juli mod et Vederlag af 1½ pCt. af de indgaaede Beløb, som tilfalder Kommunens Kasse. Kommunalbestyrelsen indbetaler Skat-

ten til Amtsrepartitionsfonden senest 3 Maaneder efter 1. Januar og 1. Juli. Hvad der ikke er indbetalt af Skatteyderne inden Udgangen af den Maaned, der følger efter den, i hvilken Skatten er forfalden til Betaling, søges efter lovlig Omgang inddrevet ved Udpantning.

Ingen skattepligtig kan ved at klage over Skatteansættelsen undrage sig fra Forpligtelsen til i rette Tid at indbetale den forfaldne Del af Skatten. I de Tilfælde, hvor Skatteansættelsen forandres ved Overskattekommissionens Kendelse, som ikke paaankes, eller Lagtingets Skatteudvalgs Beslutning, berigtiges det Beløb, som den skattepligtige skal betale, ved Tillæg eller Fradrag i den følgende Skattetermin, om fornødent ved Tilbagebetaling.

Straffebestemmelser.

§ 22.

Den, der forsømmer at gøre Selvangivelse af sin Indkomst, fortaber Retten til at gøre Indsigelse mod Ansættelsen af sin Indkomst, medmindre han kan godtgøre, at Ansættelsen overskrider hans virkelige Indkomst med mere end 10 pCt. Er Forskellen større, skal han betale Skat af den virkelige Indkomst med Tillæg af 10 pCt. Den nævnte og andre foreskrevne Virkninger af at undlade rettidig at gøre Selvangivelse kan bortfalde, naar Ligningsmyndigheden finder, at den paagældende har anført fyldestgørende Grunde til sin Undskyldning.

§ 23.

Den, der mod bedre Vidende til nogen af de skattelignende Myndigheder meddeler urigtige Oplysninger om sin Indkomst eller andre Forhold, der kan have Indflydelse paa Skattens Beregning, bøder, for saa vidt ikke Sagen afgøres i Mindelighed med Overskattekommissionens Samtykke, den besvegne Skats Beløb med Indtil 10 Gange. Bøden ikendes af Overskattekommissionen, medmindre enten denne eller den skyldige ønsker Sagen indbragt for Retten, i hvilket Fald Sagen behandles i den kriminelle Proces' Former.

§ 24.

Skattekommissionernes og Overskattekommissionens Medlemmer, saavel som Medlemmer af det kommunale Raad, hvem Opkrævning af Skatten paahviler, er under Ansvar af Straffeloven af 10. Februar 1866 § 139, jfr. § 144, forpligtede til udenfor den dem ved Loven anviste Virksomhed at iagttage ubrødelig Tavshed med Hensyn til de Oplysninger om Skatteydernes Formueforhold, som under Varetagelsen af deres Hverv maatte komme til deres Kundskab. Det samme gælder antagne Medhjælpere.

§ 25.

Offentliggørelse af Forhold, som efter denne Lov ikke maa offentliggøres, straffes med Bøder indtil 400 Kr. Sagerne behandles som offentlige Politisager.

Bøderne efter denne Lov tilfalder Amtsrepartitionsfonden.

§ 26.

Lagtinget lader udarbejde og omsende en trykt Vejledning til den rette Forstaaelse af Loven og lader de nødvendige Skemaer udarbejde og tilstille vedkommende.

Lagtingets Formand bemyndiges til at afholde de til denne Lovs Gennemførelse nødvendige Udgifter.

Lovens Ikrafttræden m. m.

§ 27.

Lov Nr. 80 af 5. Marts 1920 ophæves fra 1. Oktober 1922.

§ 28.

Den i nærværende Lov omhandlede Indkomstskat opkræves første Gang i Januar 1923.

Lán til trolarakaup.

2. viðgerð.

Soljóðandi nevndarálit var samtykt:

Skibsfører Joen Joensen, Vestmanhavn, har indgivet Andragende om Laan af Statslaanefonden til Køb af en Damptrawler, for med

I Følge Lov Nr. 261 af 6. Maj 1921 om Fiskerilaan skal en saadan Laanebegæring være ledsaget af Indstilling fra Lagtinget, hvorfor Landfogden har forelagt Andragendet for Tinget.

Uden at komme ind paa Omtale af de almindelige Krav, der stilles i nævnte Lov for at kunne opnaa et saadant Laan, skal man tillade sig at udtale:

Dette er den første Laanebegæring, der foreligger i det omhandlede Øjemed, efter at der ved nævnte Lov er tilvejebragt Midler til Udlaan til Anskaffelse af Damptrawlere. Man vil derfor anse det for at være af overordentlig stor Betydning, at et saadant Forsøg kunde falde heldigt ud, og derved virke opmuntrende for videre Udvikling af denne Gren af Havfiskeriet for vore Øer. En uomgaaelig Betingelse herfor vil det imidlertid være, at det bliver en driftig og med saadant Fiskeri velkendt Mand, der kommer at optage Arbejdet.

Det er Udvalget bekendt, ligesom det ogsaa fremgaar af den Andragendet vedlagte Anbefaling fra Sysselmanden i Vestmanhavn, at Skibsfører Joen Joensen i mange Aar har deltaget i Trawlerfiskeri med engelske Skibe fra Grimsby, ligesom han selv i flere Aar har været Kaptajn paa Damptrawlere fra nævnte By, indtil han ved Verdenskrigens Udbrud blev afskaaret fra at drive denne Virksomhed, da han ikke havde erhvervet engelsk Indfødsret.

Det er ligeledes bekendt for Udvalget, at han blev regnet mellem de driftigste og heldigste Trawlerførere i Grimsby.

Han er endnu en Mand i sin bedste Alder, og da han nu agter at gøre Forsøg med Fiskeri med Damptrawler her fra Øerne, mener man at kunne raade Tinget til paa det bedste at anbefale hans Andragende og indstille, at han maa faa saa stort Laan, som Loven tillader i det nævnte Øjemed. Der foreligger ikke i Andragendet nogen Opgivelse af, hvor stor Pengesum der ventes at ville medgaa til Køb af en saadan Damptrawler, men det er formentlig ogsaa vanskelig at kunne opgive, før der er indledet Forhandlinger om Køb, og dette kan vel næppe finde Sted, før Andrageren har opnaaet Tilsagn om Statslaan. Man skal derfor foreslaa en saalydende Indstilling:

Lagtinget indstiller, at der af Statslaanefonden paa sædvanlige Betingelser gives Skibsfører Joen Joensen, Vestmanhavn, Til-

sagn om et passende Laan til Anskaffelse af en Damptrawler til Fiskeri.

Skjútslógin.

2. og 3. viðgerð.

Nevndar uppskotið var samtykt við hesum uppiskoyti:

Til Udvalgets Forslag til Lov om Ændring i Skydsvæsenet paa Færøerne til § 3 føjes:

Udgifterne ved Befordring af Medlemmerne af de kommunale Forstanderskaber, af Sognekommissioner, Skolekommissioner og Valgbestyrelserne for de kommunale Valg, naar de i Anledning af deres Bestilling maa foretage Rejser i Syslet, skal dog afholdes af vedkommende kommunale Kasse.

Skaðabót fyri brot á telefonkaðli.

3. viðgerð.

Einki uppskot var samtykt.

Betænkning

i

Sagen angaaende Ændringer i Sønæringsloven.

Til undertegnede Udvalg er henvist efterfølgende Andragende fra „Færøernes Skipper- & Navigatørforening":

Færøernes
Skipper- & Navigatørforening.

Thorshavn, den 10. August 1921.

Til
Færøernes Lagting.

Færøernes Skipper- og Navigatørforening ansøger herved det høje Ting om at virke for, at der gives Sætteskippere, bosatte paa Færøerne, Ret til — i Lighed med deres danske Kolleger — indenfor visse Grænser at føre Skib i Fragtfart.

Sønæringslovens § 7 giver den, der har Bevis som Sætteskipper, Ret til at være Fører af dansk Skib af ikke over 100 Tons i indskrænket Fart, hvilket er det Farvand, der ligger øst for Linien Texel—Lindesnæs.

Det vil være indlysende, at denne Fart kun kan komme de Sætteskippere til Gode, der bor i det egentlige Danmark, idet vi, der ligger vestenfor ovennævnte Linie, er afskaaret fra al Sætteskipperfart. Vi mener, at denne Ordning er i høj Grad uheldig, eftersom Loven her gør stor Forskel i Ernæring ved Søfart i de forskellige Dele af Kongeriget, saa meget mere som vi har Grund til at tro, at der paa Færøerne findes lige saa mange, om ikke flere, der kan ernære sig ved denne Fart, som i det egentlige Danmark.

Eftersom endog Kystskippere i det egentlige Danmark har Ret til at være Fører i en ikke ubetydelig udenrigs Fart, skulde det ikke synes ubilligt at fremsætte Begæring om, at Sætteskippere bosatte paa Færøerne, faar Ret til at føre Skib i Fragtfart, og vil vi bede det høje Ting om, nu da Sønæringsloven til Vinteren skal revideres, at søge udvirket, at vore Sætteskippere man faa Ret til at besejle den Del af Nordsøen, der ligger vest for Linien Texel—Lindesnæs, Storbritanniens Vestkyst, de skotske Øer, Irland, Island og Norges Vestkyst.

Samtidigt bedes udvirket, at her bosatte Sætteskippere udover

ovennævnte Omraade maa faa Ret til at fare som Styrmænd i Skibe af ikke over 100 Tons til Linien Kalmar—Rügenwalde.

I Henhold til Foreningens Skrivelse til Lagtinget af 1919 om, at der paa Færøerne gives Fiskeskippere Adgang til at underkaste sig en Tillægsprøve i Navigation, tillader man sig, da Spørgsmaalet endnu er uløst, herved at forny denne Ansøgning.

Paa Foreningens Vegne:

Jens Pauli Andreasen,
Formand.

Saaledes foranlediget har Udvalget i Skrivelse af 20. August d. A. henvendt sig, med Opfordring om en Erklæring i Sagen, til følgende Foreninger og Personer:

Føroya Fiskimannafelag, Færøernes Rhederiforening, Medlem af Eksamenskommissionen, Hr. Jacob Joensen, samt Bestyrer af Fiskespipperskolen Hr. Jens Pauli Andreasen.

Fra ovennævnte Foreninger og Personer har Udvalget modtaget saalydende Skrivelser:

Lagtinget, den 7. September 1921.

Formanden for Lagtingets Udvalg vedrørende Sønæringslovene har Dags Dato anmodet om Føroya Fiskimannafelags Erklæring over et til Lagtinget indsendt Andragende fra Navigatørforeningen om at arbejde for, at Sætteskippere, bosatte paa Færøerne, maa blive ligestillede med deres Kolleger i Danmark til at føre Skib i Fragtfart.

Saaledes foranlediget finder jeg Anledning til at udtale, at jeg kan paa Føroya fiskimannafelags Vegne give Andragendet min fulde Tilslutning, idet jeg anser de deri fremsatte Ønsker for at være af saa indgribende Betydning for Udviklingen af vort Fiskeri og Skibsfart, at det er meget magtpaaliggende at faa de nævnte Ændringer foretagne snarest muligt.

Føroya fiskimannafelag.

P. F. V.

S. P. úr Konoy.

Færøernes Rederiforening,

Thorshavn, den 5. September 1921.

I Skrivelse af 20. f. M. har Udvalget anmodet om Rederiforeningens Erklæring over et til Lagtinget indsendt Andragende fra Færøernes Skipper- og Navigatørforening om at virke for, at Sætteskippere, bosatte paa Færøerne, maa blive ligestillede med deres Kolleger i det øvrige Kongerige med Hensyn til at føre Skib i Fragtfart.

Saaledes foranlediget skal man udtale, at man maa være enig med Andrageren i, at § 7, 2. Stykke, i Sønæringsloven af 1. April 1919 sammenholdt med § 30, 2. Stykke, for Færøernes Vedkommende er illusorisk, og at der i høj Grad tiltrænges en Ændring i Definitionen af Udtrykket „indskrænket Fart", for at de her bosatte Sætteskippere ikke skal være mindre gunstigt stillede.

I Overensstemmelse med det af Færøernes Skipper- og Navigatørforening fremsatte Forslag, skal man derfor anbefale, at der søges udvirket, at der for Færøernes Vedkommende ved „indskrænket Fart" forstaas Farten i den Del af Nordsøen, der ligger Vest for Linien Texel-Lindesnæs, samt Farten paa Storbritanniens Vestkyst, de skotske Øer, Irland, Island og Norges Vestkyst.

P. F. V.

H. C. Müller,
Fmd.

Til
Lagtingets Udvalg vedr. Sønæringsloven.

Efter Gennemsyn af vedlagte Skrivelse fra „Færøernes Skipper- og Navigatørforening", som herved tilbagesendes, finder jeg Anledning til at udtale:

„Det maa anses for meget paakrævet, at der, ved den forestaaende Revision af Sønæringsloven, indføres Bestemmelser, der giver Sætteskippere, bosiddende paa Færøerne, Ret til som Førere af Skib op til 100 Tons i Fragtfart at befare de nærmeste Farvande heromkring, som i nævnte Skrivelse anført, i Lighed med, hvad der gælder for Sætteskippere, bosiddende i det egentlige Danmark. Grænserne for nævnte Farvand overlades forøvrigt til Handelsministeriets Bestemmelse.

Ligeledes anbefales, at Personer her paa Øerne med Sætteskipperprøven og 6 Maaneders Fart som Matros i Sejlskibe, i Lighed med Lovens Bestemmelser for Personer i det egentlige Danmark, maa kunne befare et nærmere bestemt Farvand som Styrmand i Fartøjer op til 100 Tons i Fragtfart.

Det anses tillige for beføjet, at der indføres Bestemmelser i Loven, der giver Fiskeskippere Adgang til at underkaste sig en Tillægsprøve i Navigation."

Desforuden skal jeg tillade mig at henlede Udvalgets Opmærksomhed paa, at det vilde være mere overensstemmende med Sønæringslovens øvrige Bestemmelser, om Bestemmelsen for Bedstemænd i Fiskerskibe blev forandret derhen, at Personer med Sætte- eller Kystskipperprøven, der havde opnaaet en Alder af 20 Aar, og ikke som nu 23 Aar, kunde fare som Bedstemænd i de nævnte Fartøjer.

p. t. Kvannesund, d. 23. August 1921.

Ærb.

Jacob Joensen.

Til
Formanden i Lagtingsudvalget for Sønæringsloven.

Thorshavn, den 31. August 1921.

Foranlediget af en Skrivelse af 20. ds. fra et i Sønæringsloven af Lagtinget nedsat Udvalg, hvori anmodes om min Erklæring vedrørende et Andragende fra Færøernes Skipper- og Navigatørforening af 10. ds., finder jeg Anledning til at udtale, at jeg kan give nævnte Andragende min fulde Tilslutning, idet jeg betragter de i samme Andragende fremsatte Ønsker som en Betingelse for fremtidig Udvikling af færøsk Sø- og Fiskefart.

Med Højagtelse

Jens Pauli Andreasen,
Bestyrer af Fiskeskipperskolen
i Thorshavn.

Til
Udvalget i Sønæringsloven.

Udvalget skal i efterfølgende fremsætte sit Syn paa de af Færøernes Skipper- og Navigatørforening rejste Spørgsmaal.

Hele Sagen, saaledes som den nu foreligger, er ikke ny, men velbekendt for Tingets Medlemmer, idet der sidste Aar har været fremsat Ønsker og Krav, ogsaa i her omhandlede Retninger, dels gennem herværende Organisationer, og dels af Lagtinget.

Da Sønæringsloven i 1916 blev omarbejdet, og i denne Skikkelse blev sat i Kraft for Færøerne, havde formentlig Lovgivningsmyndighederne Opmærksomheden henvendt paa, at nævnte Lovs Praktisering paa Færøerne, grundet paa disse Øers geografiske Beliggenhed og paa Uligheden imellem Næring ved Sødrift i det egentlige Danmark og her, ikke i dens foreliggende Skikkelse var vel anvendelig, idet Sønæringslovens § 31 hjemler Ret til med kgl. Anordning at indføre Forandringer for Færøernes Vedkommende, naar Lagtinget derom er hørt.

Som et Resultat i ovennævnte Retning kan anføres, at der, foranlediget af herfra fremsatte Krav, er indrømmet Lempelser i Loven, saaledes at en Fisker nu kan løse Sætteskipperbevis med 3 Aars Fiskefart og 1 Aars Søfart i Modsætning til, at Sønæringsloven krævede 4 Aars Søfart.

Det i Skrivelsen fra Færøernes Skipper- og Navigatørforening indeholdte kan inddeles i 3 Spørgsmaal, 2 omfattende Fragtsejlads og 1 angaaende Fiskeri.

Vedrørende de 2 første fremsatte Ønsker kan Udvalget i Tilslutning til Foreningens Skrivelse fremføre:

Man maa anse disse Ønsker for fuldt ud berettigede, da der efter nuværende Lovordning er opstaaet et Forhold, hvorved Sætteskippere paa Færøerne udelukkes fra Fragtfart.

Hvis Forholdene stillede sig saaledes, at der indrømmedes herværende Sætteskippere et Omraade af praktisk Betydning, vilde dette komme til at have sin meget store Betydning for færøsk Søfart, idet denne Næring, under de forhaandenværende Omstændigheder, for en væsentlig Del søges af fremmede.

Med Henblik paa den Udvikling, det færøske Fiskeri har undergaaet i den senere Tid, og hvilken omfattende økonomisk Betydning denne Drift i Øjeblikket har for vore Øer, maa man alene ud fra denne Betragtning fremholde det absolut ønskelige og nødvendige i, at der gives denne Stand visse naturlige og rimelige Indrømmelser, der kan medføre Ret til herfra at kunne drive en Fragtfart. Man kan formentlig med al god Grund bruge den Udvikling, Fiskeriet har undergaaet, som en fuldtud paalidelig Maalestok for fremtidig Udvikling af en eventuel Fragtfart.

Man kan tænke sig, at nævnte Fart kan have Betydning baade for Eksport og Import. For sidstnævntes Vedkommende gælder det i første Række det nødvendige til Fiskeriets Udrustning, hvor særlig maa fremhæves Kul og Salt som de betydeligste Varer. For at kunne gøre fordelagtige Indkøb, særlig for Saltets Vedkommende, er det nødvendigt at kunne besejle baade Vest- og Østkysten af England.

Dernæst henledes Opmærksomheden paa vort Sommerfiskeri ved Island. Sædvanligvis afsejler vore Fiskefartøjer herfra deres anden Tur til Island i Maj—Juni Maaneder. Under almindelige Forhold maa disse Fartøjer komme tilbage til Færøerne i Juli—August Maaneder, dels paa Grund af, at disse vilde komme til at have fuld Last i den bedste Fisketid — nem-

lig henimod Sæsonens Slutning —, dels grundet paa, at det er meget magtpaaliggende for Klipfisketilvirkningen, og som Følge deraf har fundamental økonomisk Betydning for Øerne, at faa den nødvendige Saltfisk, som kan tilvirkes og tørres i Sensommertiden.

Dette Forhold, at Fartøjerne kommer hjem med Saltfisk paa et Tidspunkt, da Fiskeriudsigterne ved Island sædvanligvis er de allerbedste, og da denne Afbrydelse kan vare i c. 3 Uger, er i allerhøjeste Grad uheldigt og virker under nuværende Forhold meget hæmmende paa Fiskeriet og paafører Færøerne store, uberegnelige, aarlige Pengetab.

Hvad endelig angaar Fragtfart paa Norge og Nederlandene, kan der med Hensyn hertil anføres, at der fra førstnævnte Land meget vel kunde tænkes en Import af Tømmer med egne Skibe, idet dette Materiel finder stor Anvendelse her paa Øerne og for Tiden bliver ført hertil med norske Fartøjer. Ogsaa for Eksportens Vedkommende vil en Fragtsejlads paa Norge formentlig have sin Betydning.

Vedrørende Nederlandene, hvor ogsaa Importspørgsmaalet har sin Interesse, stiller Forholdet angaaende Eksport sig saaledes, at en Fragtfart dertil er en Nødvendighed, hvis man der skal kunne finde Marked for Saltfisk, idet Fisken der kun købes nedpakket i Tønder og saaledes nødvendigvis maa omlades og til Dels bearbejdes, før Salg kan finde Sted.

Naar man i det egentlige Danmark, hvor der formentlig altid har været nok af Skibsbefalingsmænd, har fundet Anledning til at oprette en indskrænket Fart for Befalingsmænd med mindre Uddannelse, nemlig Sætteskippere, maa dette formentlig skyldes den Omstændighed, at man har villet ophjælpe Fragtfarten med mindre Skibe.

Her paa Færøerne har vi som bekendt i Modsætning til Forholdene i det egentlige Danmark kun nogle enkelte Fragtskibe; medens vi derimod har en forholdsvis stor Flaade af Fartøjer under 100 Tons. Som Følge af den her paapegede Mangel paa Fragtfartøjer er Trangen til at udvikle Søfarten her øjensynlig meget større, end den er i det egentlige Danmark. Denne Fart, mener Udvalget, kan ophjælpes, om der her vises vore Sætteskippere den samme Velvilje, som Lovgivningsmyndighederne har udvist imod Sætteskippere i det egentlige Danmark, ved, at der indrømmedes her bosatte Sætteskippere en „indskrænket Fart".

Endelig kan i denne Forbindelse fremføres, at naar der er indrømmet her bosatte Kystskippere en udvidet Kystfart, skulde det synes ganske naturligt og forstaaeligt, at herboende Sætteskippere ogsaa indrømmedes en indskrænket Fart, og Udvalget vil i Henhold hertil fremsætte Forslag.

Angaaende den fra Færøernes Skipper- og Navigatørforening fremsatte Ansøgning om, at der gives Fiskeskippere Adgang til at underkaste sig en Tillægsprøve i Navigation, skal Udvalget uden at komme nærmere ind paa det foreliggende Spørgsmaal kun tillade sig at henvise til Lagtingets Vedtagelse i Samlingen 1919 (se Lagtingstidende B, Side 79 og 84) og tilraade, at Lagtinget i indeværende Samling indgaar til Ministeriet med fornyet Andragende.

I den foranstaaende Skrivelse fra Hr. Jacob Joensen, Medlem af Eksamenskommissionen, henledes Udvalgets Opmærksomhed paa et Forhold i Sønæringsloven, som det vil have praktisk Betydning at faa forandret. Efter Sønæringsloven kan en Person, der har bestaaet Sætteskipperprøven og er 20 Aar, fare som Styrmand i Fragtfart med Fartøjer af ikke over 100

Tons, hvis han iøvrigt har bestaaet Synsprøve og har faret 6 Maaneder som Matros. Samme Person kan derimod ikke fare som Styrmand i et Fiskefartøj, før han har Sønæringsbevis, hvilket ikke kan erholdes før det fyldte 23. Aar. Udvalget vil formene, at dette Forhold bør forandres derhen, at en Person, der er 20 Aar og har Kyst- eller Sætteskipperprøven og endvidere har bestaaet den lovbefalede Synsprøve, maa kunne fare som Styrmand i Fiskefartøjer, hvor saadan kræves.

Udvalget tillader sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse følgende Forslag:

1. a. Som Omraade for indskrænket Fart for Færøernes Vedkommende foreslaas: Den Del af Nordsøen, der ligger vest for Linien Texel—Lindesnæs, de skotske Øer, Irland, Island og Norges Vestkyst.

   b. At her bosatte Sætteskippere udover det under 1 a nævnte Omraade maa faa Ret til at fare som Styrmænd i Skibe af ikke over 100 Tons til Linien Kalmar—Rügenwalde.

2. Lagtinget indgaar til Regeringen med fornyet Anmodning om, at der fra Ministeriets Side foretages det nødvendige i Retning af Lagtingets Vedtagelse i 1919 angaaende en Tillægsprøve til Sætteskipperprøven.

3. At en Person, der har bestaaet Kyst- eller Sætteskipperprøven og er 20 Aar samt har bestaaet Synsprøven, maa kunne gøre Tjeneste som Styrmand (Bedstemand) i Fiskeskibe, hvor saadanne kræves.

Thorshavn, den 16. September 1921.

I Sønæringsudvalget:

Nyholm Debess, Frm. *Ras. Rasmussen.* *Edw. Mortensen.*

Joen Dahl. *A. Samuelsen.*

Løgtingstíðindi.

Øll skilafólk eiga at halda Løgtingstíðindi, sum kemur út í 8—10 heftum. — Hvørt hefti verður 24 síður og kostar 50 oyr. — Kann bíleggjast í Havn hjá Edv. Mortensen og á bygd hjá umboðsmonnum.

Tíðindið verður seinri at fáa innbundið sum bók. Øll mugu vissa sær tað, áðrenn tað verður ovseint.

Tíðarskrift Varðans.

Hetta er prýðuligasta rit, ið fyri tíðina kemur á føroyskum máli. Heri koma lærurikar greinar av teim frægastu monnum, ið skriva á føroyskum máli um søgulig og náttúrvísindalig evnir. Heri koma yrkingar av okkara bestu skaldum. Heri koma stutt og greið yvirlit yvir hendingar og tilburðir í útheiminum. Øll sum hava ans fyri lestri á móðurmálinum og vilja ti góðan frama í vøkrum og vandaligum búnað eiga ti at gerast haldarar „Varðans".

EMPIRE

og flere andre
første Klasses

Skrivemaskiner

leveres paa Bestilling.

Jens av Reyni,

Telf. 72.

Sjálvstýrisflokkur løgtingsins gav út. Prentsmiðja „Fram"s, Tórshavn. — 1921.

RED: 10 X

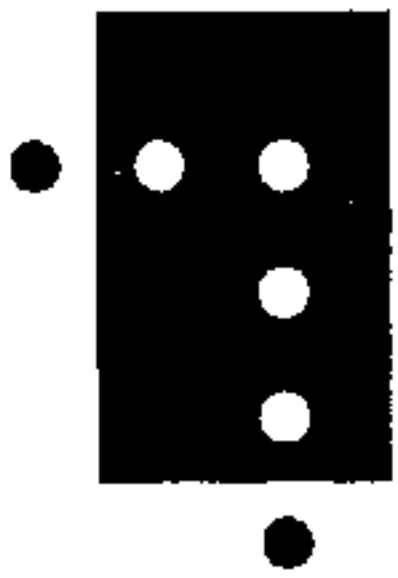

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbiblioteket
National Library of Norway
Rana Division
N-8607 Mo i Rana
Telephone: +47 75 12 11 11 Telefax: +47 75 12

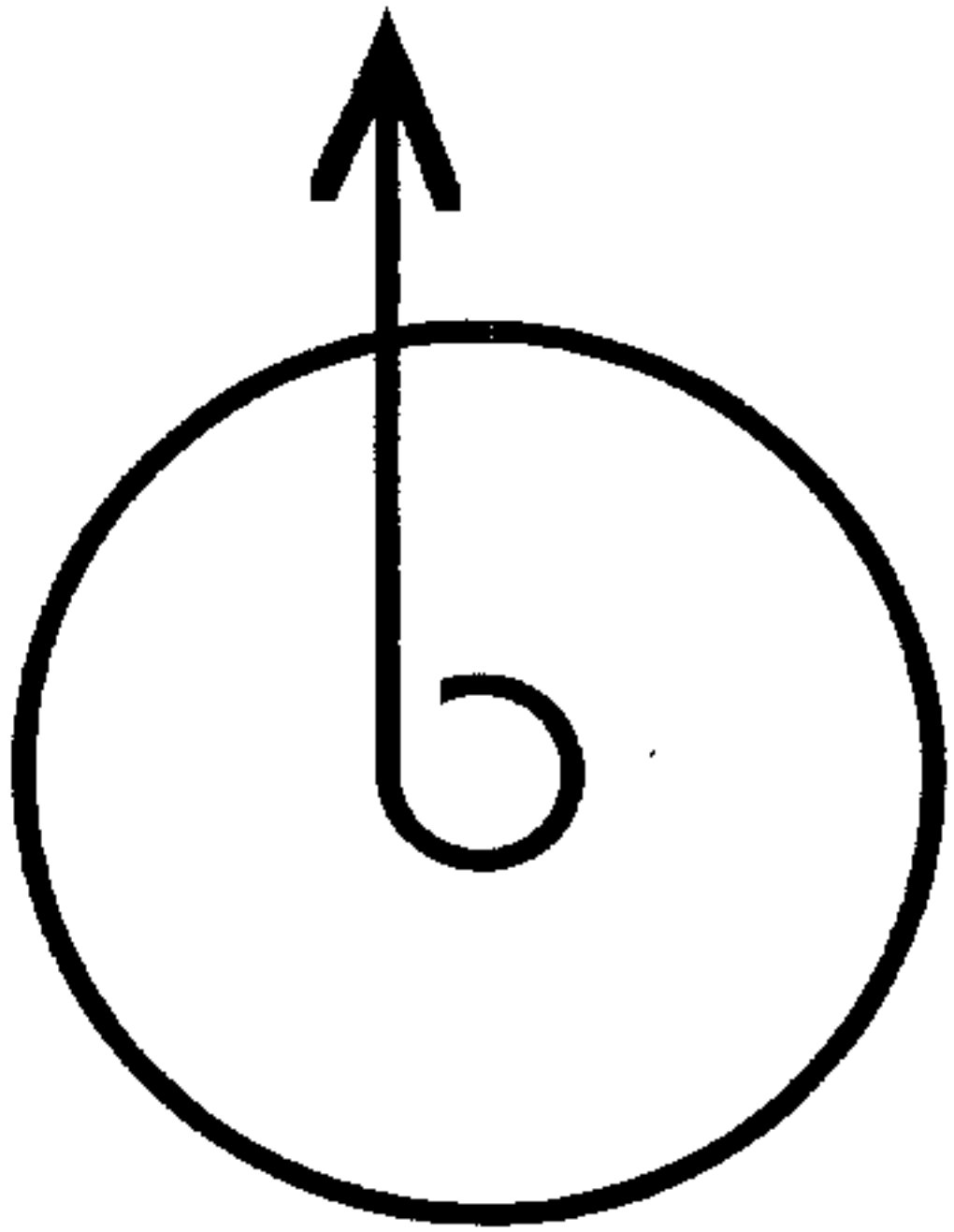

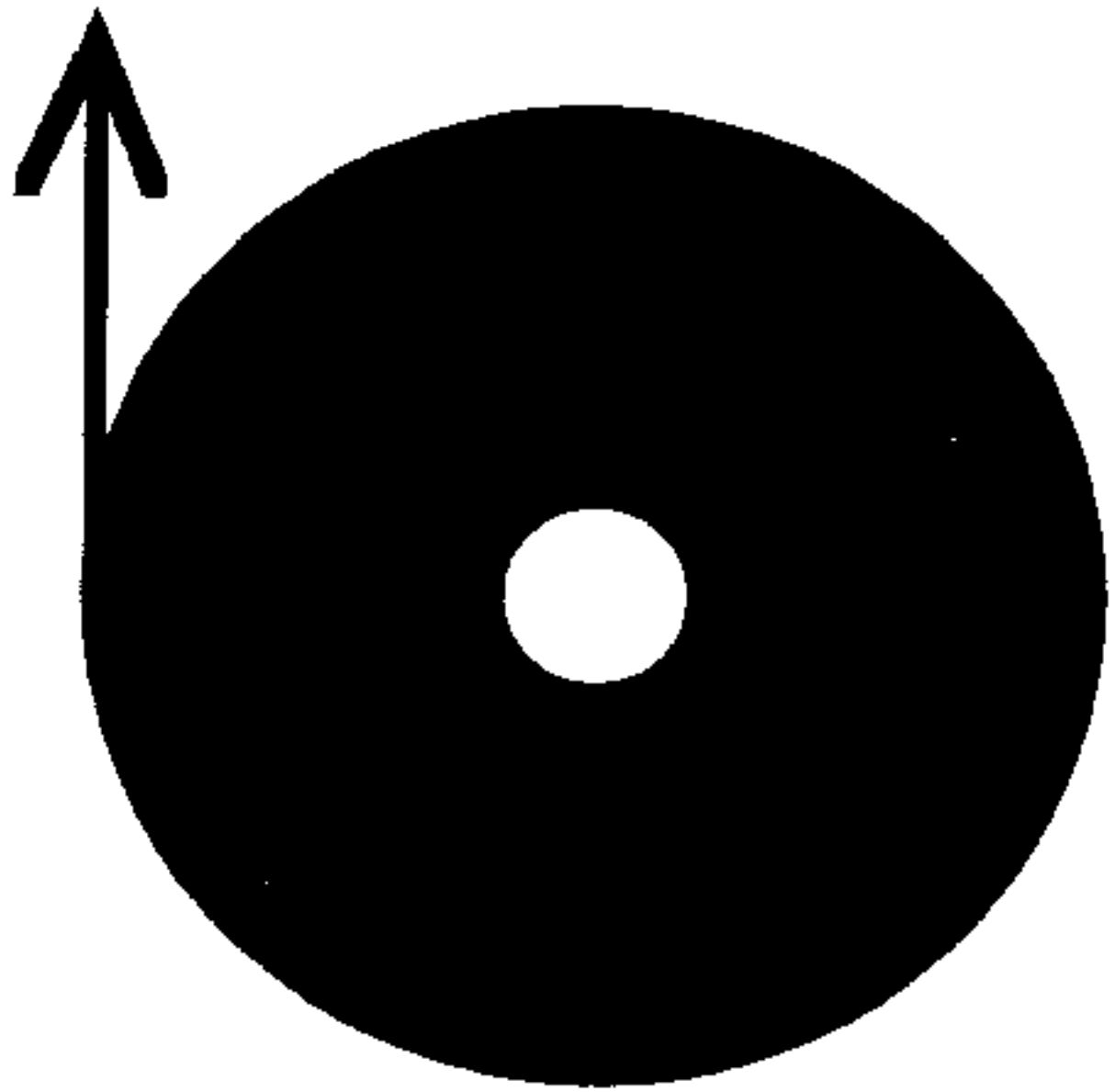

RED: 10 X

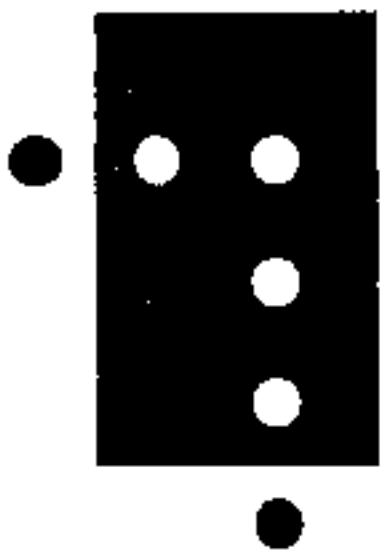

Nasjonalbibliotek

Nasjonalbiblioteket
National Library of Norway
Rana Division
N-8607 Mo i Rana
Telephone: +47 75 12 11 11 Telefax: +47 75 12 12

LØGTINGS-TIDINDI

1921

1921

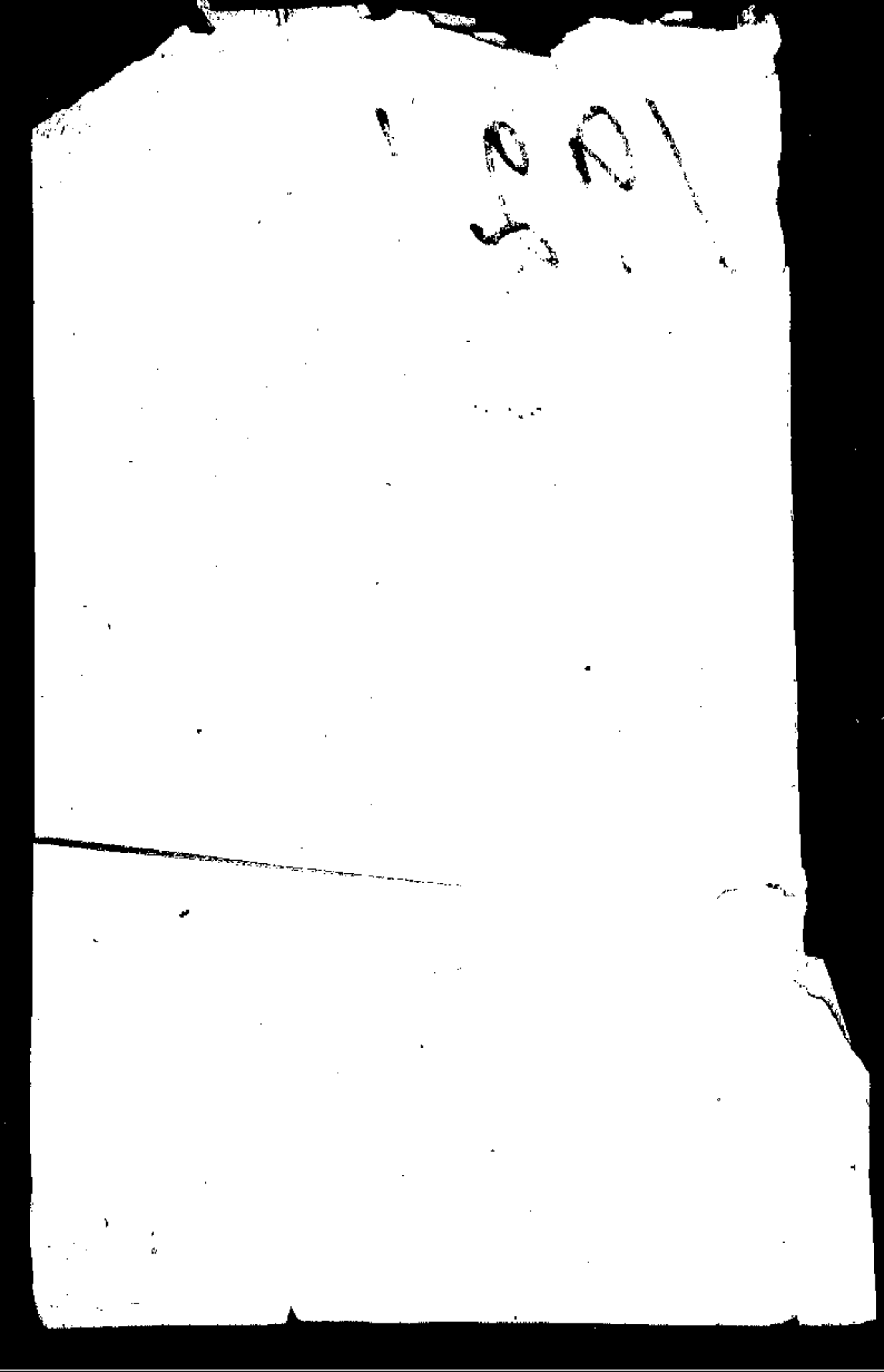

LAGTINGSTIDENDE

(Sagreferat)

De ekstraordinære Samlinger

November—December 1920 og Februar 1921

og

den ordinære Samling

1921

Thorshavn
„Fram"s Bogtrykkeri
1922

Lagtingets ordentlige Samling aabnedes den *29. Juli* og afsluttedes den *14. September* (53 Møder).

Lagtingets Medlemmer.

Amtmand *Elias Olrik.*
Provst *Jacob Dahl.*

* * *

For Nørderøernes Præstegæld:
Højskolelærer *Rasmus Rasmussen*, sj.,
Købmand *Joen Michael Matras*, sb.

For Østerø Præstegæld:
Sysselmand *Andreas Samuelsen*, *(R)*, sb.,
Pens. Lærer *Joen Poulsen*, sb.,
Lærer *Johan M. Fr. Poulsen*, sb.,
Lærer *Simon Paudi ár Konoy*, sj.,

For Nordstrømø Præstegæld:
Fisker *Michel Samuelsen*, sb.,
Sejlmager *Johannes Gulleseu*, sj.,

For Sydstrømø Præstegæld:
Kongshonde *Johannes Pauursson*, (R), sj.,
Rørlægger *Christoffer Nyholm Debess*, sj.,
Redaktør *Poul Sofus Nielsen*, sb.,
Bygmester *Hans Christoffer Wennmysted-Tórgarð*, sb.,

For Vaagø Præstegæld:
Lærer *Poul Hans Jacob Joensen*, sj.,
Lærer *Daniel Danielsen*, sb.,

For Sandø Præstegæld:
Sysselmand *Mads Andreas Winther*, sj.,
Lærer *Johan Henrik Poulsen*, sj.,

For Suderø Præstegæld:
Pens. Sysselmand *Oliver Johan Thomas Ludvig Effersøe*, (R), sb.,
Cand. jur. *Edvard Esbern Mortensen*, sj.,
Kølmand *Joen Jacob Dahl*, sb.,
Tømrer *Thomas Michael Strøm*, sj.,

Til Sekretær valgtes: *J. Poulsen* og *Winther.*

Indhold.

Lagtingets Medlemmer.

Den ekstraordinære Samling November — December 1920: Side

I. Godkendelse af Valgbrevene 3
II. Valg af 1 Medlem til et Udvalg for kirkelige Anliggender samt Protest i Anledning af samme 4
III. Amtshospitalet 6
IV. Opførelse af en Kirkegaard i Thorsvig 9
V. Opførelse af et nyt Sygehus i Klaksvig 11
VI. Læge- og Sygebefordringskasser 16
VII. Ændring i Fattiglovens § 72 21
VIII. Ændringer i Sygekasselovgivningen 23
IX. Ændring i Lov om Understøttelse til Børn af Enker ... 32
X. Godtgørelse af Sammenstilling til Tofte Telefonstation . 34
XI. Vejanlæggene Kollefjord Kvivig og Sand Skaalevig—Husevig 36
XII. Lejnum som Hvalvaag 39
XIII. Vragning af Saltfisk 40
XIV. Flere Forslanderskabsmedlemmer i Nes Sogn 43
XV. Haandkøbsudsalg for Apothekervarer i Midvaag 44
XVI. Skrivelse fra Dyrlægen angaaende Udgiftinger 45
XVII. Fremgangsmaade ved Valg af Landstingsmand 47
XVIII. Valg af staaende Udvalg 48
XIX. Befordringsgodtgørelse til Lagtingsmændene f. Nordstrøma 50
XX. Protest mod Lagtingets Beslutningsdygtighed 51

Den ekstraordinære Samling Februar 1921:

I. Godkendelse af Valgbrevene 55
II. Fremgangsmaade ved Valg af Landstingsmand 55
III. Amtshospitalet 56
IV. Kirkegaard i Thorsvig 68
V. Opførelse af en ny Skolebygning i Hellerne 70
VI. Opførelse af en ny Skolestue i Lauthauge 71
VII. Andragende om Lønfillæg til Lærere 73
VIII. Kajanlæg i Vestmanhavn 75
IX. Understøttelse til Børn af Enker 76
X. Vragning af Saltfisk 78
XI. Vejanlæggene Kollefjord Kvivig og Sand Skaalevig Husevig 83
XII. Lagtingsmændenes Diæter 86
XIII. Dampsskibssagen 86
XIV. Protokollation angaaende Lagtingets Beslutningsdygtighed m. m. 87
XV. Valg af staaende Udvalg 88

Side

XVI. Kirkekassernes Status 89
XVII. Kongebesøget 89
XVIII. Valg af Landstingsmand 90

Den ordinære Samling:

I. Bibliotheksforholdene 95
II. Undervisningssproget 100
III. Opførelse af en Skolestue i Lambhange 102
IV. Opførelse af en Skolestue i Hellerne 104
V. Opførelse af en Skolestue i Hattervig 106
VI. Reparation af Skolebygning paa Skuø 108
VII. Tilskud til Opførelse af Beboelseslejlighed for Førstelærer n i Porkeri 109
VIII. Oprettelse af en Mellem- og Realskole paa Suderø 110
IX. Færøske Skolebøger 113
X. Pension til Lærerenke Anna Sofie Dahl, Ejde 115
XI. Tilskud til Føroya Fólkaháskúla 116
XII. Tilskud til Pensionsfonden 117
XIII. Lov om Folkekirkens Tjenestemænd 117
XIV. Færøsk som Kirkesprog 120
XV. Opførelse af en ny Kirke i Gjov 122
XVI. Udbedring af Kirkegaarden i Hove 123
XVII. Udbedring af Kirkegaarden i Kunø 124
XVIII. Udvidelse af Kirkegaarden i Sumbø 126
XIX. Præsthold 127
XX. Kolportagebevilling for Ugebladet „Kirkeklokken" 128
XXI. Pulpituret i Vestmanhavn Kirke 129
XXII. Udgivelse af en færøsk Ordbog 131
XXIII. Lov om Skatter og Afgifter 134
XXIV. Ædrueligheds-loven 137
XXV. Opførelse af et Sygehus i Vestmanhavn 141
XXVI. Islandske Læger 142
XXVII. Foranstaltning mod smitsomme Sygdommes Indførelse paa Færøerne 145
XXVIII. Lov om Sygekasser 146
XXIX. Jordebrug 149
XXX. Færøske Landboforhold 157
XXXI. Andragende om Stofte til Besøg paa en Landbrugsskole 158
XXXII. Lov om Foranstaltning mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene 159
XXXIII. Ordning af Tyreholdet 160
XXXIV. Bekæmpelse af Tuberkulose hos Kvæget 161
XXXV. Anskaffelse af en norsk Hingst 162
XXXVI. Ændring i Fattigloven's § 72 167
XXXVII. Ændring i Fattigloven's § 74 168
XXXVIII. Invalideforsikringsloven 171
XXXIX. Ændring i Skydsloven 175
XL. Anordning om Arveafgift 177
XLI. Ændring i Sammenlæsningsloven 178
LXII. Lov om Storhvalfangst 180
XLIII. Lov om Tilsyn med Dampkedler og Anordning for Færøerne om Forebyggelse af Ulykker ved Maskiner 182
XLIV. Lov for Færøerne om Fiskeriafgift 183
VL. Tyendelov 186
VLI. Lærerlønningsloven 188

		Side
VLII.	Lagtingsloven	191
VLIII.	Lov om Vern for Indmarken	195
IL.	Lov om Reflens Pleje	197
L.	Ændring i Lov for Færøerne Nr. 13 af 24. Januar 1913 om Handelsrejsende	202
LI.	Ændring i Lov om Udskrivning af Skatten til Amtsrepartitionsfonden	204
LII.	Lov om Kirkernes Styrelse	205
LIII.	Lejnum som Hvalvaag	209
LIV.	Medicinkister i Fiskekuttere	213
LV.	Fossesagen	216
LVI.	Indberetning fra Dyrlægen	218
LVII.	Lov om Hestearvfens Fremme	223
LVIII.	S/S. „Smiril"	225
LIX.	Oprettelse af kommunalt Valgsted i Tjørnevig	232
LX.	Oprettelse af kommunalt Valgsted i Gjov	234
LXI.	Oprettelse af kommunalt Valgsted i Selfetra	236
LXII.	Forhøjelse af Medlemsantallet i Forstanderskabet for Haldersvig og Saksen Sognes Kommune	238
LXIII.	Forhøjelse af Medlemsantallet i Forstanderskabet for Vaag Sognes Kommune	239
LXIV.	Ekspropriation af Jord til Vejanlæg i Vestmanhavn	240
LXV.	Ekspropriation af Jord til Vejanlæg i Vaag	242
LXVI.	Deling af de forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld	244
LXVII.	Sundhedsvedtægt for Haldersvig Sogn	245
LXVIII.	Erstatning til Thorshavns Byraad for Arealer ved Radiostationen i Thorshavn	249
LXIX.	Haandkolbudsalg i Næs og Glibre	251
LXX.	Haandkolbudsalg i Midvaag	252
LXXI.	Oplagelse af Andefjord blandt Klareringshavne paa Færøerne	253
LXXII.	Fredning af Muslinger i en Del af Kollefjord Bugt	255
LXXIII.	Statistik	256
LXXIV.	Posten som Lagtingskasserer	257
LXXV.	Andragende fra G. Reinert om Laan til Hønseri	259
LXXVI.	Tilskud til Samfundet og Hjemmet for Vandøre	260
LXXVII.	Dr. phil. Jakob Jakobsens Legat	261
LXXVIII.	Tilskud til „Foroya samvirkandi neyta- og rossatryggjing"	263
LXXIX.	Tilskud til Forsikringsforeninger for Motorbaade paa Færøerne	263
LXXX.	Tilskud til et Værelse paa Betalingsregenseu	266
LXXXI.	Flyttendgifter til Læge paa Sandø	267
LXXXII.	Andragende om Eftergivelse af et Erstatningsbeløb	269
LXXXIII.	Andragende fra Skibsfører Inen Joensen af Vestmanhavn om Statslaan til Anskaffelse af Damptrawler	272
LXXXIV.	Sejladsforholdene i Sundelaget	274
LXXXV.	Havnesagen	275
LXXXVII.	Kajanlæg i Vestmanhavn	276
LXXXVI.	Kajanlæg i Sandevaag	278
LXXXVIII.	Kajanlæg i Klaksvig	279
LXXXIX.	Tjaldurs Anløb	282
XC.	Dampskibsforbindelse med Østlistand	283
XCI.	Tilskud til Vogn og Selefaj	285
XCII.	Kassekredit til Amtsfonden	287

		Side
XCIII.	Klage fra Sand over Vedligeholdelse af Vejen gennem Trødmndalen	289
XCIV.	Godtgørelse for Inventar til Retslokalet i Tveran	290
XCV.	Beretning fra Referentudvalget	292
XCVI.	Beretning fra Varetudvalget	293
XCVII.	Tuberkulosesygehuset	295
XCVIII.	Telefonvæsenet	297
IC.	Statsstøtte til Landingssteder og Broer	312
C.	De af Amtmanden ene afgjorte Sager	317
CI.	Statsvej til Arge og Saxen	318
CII.	Statsvejsagen	323
CIII.	Vedtagelser med Hensyn til de kommunale Anliggender	326
CIV.	Andre Vedtagelser:	
	1. Paaligning af Kommuneskat efter Formue og Lejlighed	350
	2. Diæter til stuende Udvalg	351
	3. Tilskud til Sandø under Lægevakancen	351
	4. Tilskud til Vaagø under Lægevakancen	352
	5. Decision af Kommuneregnskaber	352

Den ekstraordinære Samling November—December 1920.

(Signeret: Lagtingstidende 1921. Tillæg I.)

I. Godkendelse af Valgbrevene.

Ved Lagtingets Aabning *den 29. November* fremlagdes *Valgbrevene for samtlige Lagtingets Medlemmer* med Undtagelse af Medlemmerne for Vaagø og Sandø Lagtingsvalgkredse.

Formanden anmodede *Provsten, Effersøe* og *Mortensen* om som Udvalg at prøve Valgbrevene.

Den *30. November* fremlagdes Valgbrevene for Medlemmerne for Sandø Lagtingsvalgkreds.

S. D. foretoges Sagens endelige Behandling.

Valgbrevene for: R. Rasmussen, J. M. Matras, A. Samuelsen, Joen Poulsen, Johan M. F. Poulsen, S. P. ár Konoy, J. Paturssen, C. N. Debess, P. S. Nielasen, H. C. W.-Tórgarð, M. A. Winther, J. H. Poulsen

betragtedes som vedtagne uden Afstemning.

Valgbrevene for: O. Effersøe, Edw. E. Mortensen, Joen J. Dahl, Th. M. Strøm

betragtedes som vedtagne uden Afstemning, idet Formanden lovede at lade anstille Undersøgelser angaaende Valget i Sandvig.

Den *1. December* mødte de for Vaagø valgte Medlemmer og fremlagde deres Valgbreve.

Formanden anmodede *Provsten, Mortensen* og *Effersøe* om som Udvalg at prøve disse Valgbreve.

Valgbrevene godkendtes uden Afstemning.

Derefter sattes Spørgsmaalet om Forkastelse af Valget paa Nordstrømø under Afstemning ved Navneopraab, hvorved det forkastedes, idet 11 stemte for og 11 imod, og Formandens Stemme gjorde Udslaget. (Nej stemte: Winther, Provsten, Mortensen, Paturssen, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttesen, Poul Joensen, Strøm, Debess, Konoy.)

II. Valg af 1 Medlem til et Udvalg for kirkelige Anliggender, samt Protest i Anledning af samme.

Den *30. November* fremlagdes saalydende Skrivelse:

Til

løgtingsins!

Undirritaðu krevja hervið, at áður enn nøkur avstemning fyri Føroya viðkomandi finnur stað eftir „Lov af 10. September 1920 om et Udvalg for kirkelige Anliggender", verður hetta mál lagt fram fyri Føroya løgting sum eitt vanligt tingmál, og vit halda, at tað væl kann koma til viðgerðar á núverandi eykatingsetu.

Løgtingið, 30. oktober 1920.

J. Patursson. R. Rasmussen. Nyholm Debess. S. P. úr Kanoy. Th. M. Strøm. J. Gutteseu. Edw. Mortensen.

Den *1. December Kl. 9 Formd.* foreloges Sagens 1. Behandling.

Patursson foreslog at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer; Forslaget sattes under Afstemning, men bortfaldt idet kun 9 stemte for og ingen imod.

Sagen overgik til endelig Behandling i et senere Møde.

S. D. Kl. 10 Formd. samledes Lagtingets Medlemmer og Færøernes Sognepræster til Foretagelse af Valg af et Medlem til at indtræde i det i Lov af 10. September 1920 omtalte kirkelige Udvalg. Af Lagtingsmændene var de to Medlemmer for Vaagø samt Selvstyrepartiets Medlemmer ikke mødt, af Præsterne var Pastor Nielsen for Østerø Præstegæld og Pastor Grøn for Nordstrømø fraværende.

Formanden oplæste Kirkeministeriets Skrivelse af 6. November 1920 angaaende Valget, samt §§ 1, 2 og 4 i Lov af 10. September s. A.

Stemmesedler omdeltes.

16 Stemmer afgaves, heraf var 1 blank, medens de 15 andre faldt paa Konsul Valdemar Lützen, Thorshavn, som saaledes enstemmig var valgt.

Valgbrev blev udfærdiget.

Den *1. December* blev der fremlagt saalydende Skrivelse, som Amtmanden lovede med Sagen at fremsende til Ministeriet:

Underskrevne protesterer mod, at Hr. V. Lützen, Thorshavn, gyldigt er valgt til Medlem af det kirkelige Udvalg, idet Formanden, der ikke vilde imødekomme Selvstyrepartiets Ønske om at udsætte Valget, skønt 2 af Tingets Medlemmer paa Grund af Uvejr endnu ikke kunde være komne tilstede, har ladet Valget foretage i et Møde, hvor Tinget ikke var beslutningsdygtigt, derved at der kun var 9 folkevalgte Medlemmer tilstede og Amtmanden. Dertil kommer, at vedkommende Valgbreve ikke var godkendte, hvilket maa være absolut paakrævet, før et saadant Valg kan foretages. Mod et af Valgbrevene, nemlig M. Samuelsens, var der oven ikøbet rejst Indsigelse, hvorfor han muligvis ikke kan være berettiget til at deltage i en saadan Afstemning.

Af de nævnte Grunde var Mødet ikke noget gyldigt Lagtingsmøde, og Hr. Lützen er ikke valgt af Lagtinget og Præsterne.

Lagtinget, den 1. December 1920.

Paa Selvstyrepartiets Vegne

J. Paturssøn,
Formand.

Den 2. *December* fremlagdes saalydende Skrivelse:

Thorshavn, den 2. December 1920.

Til

Amtmanden paa Færøerne.

I Tilslutning til den Protestskrivelse, som jeg i Gaar indgav med Valget af 1 Medlem til Udvalget angaaende kirkelige Anliggender, skal jeg bemærke, at der ved en Fejltagelse er kommet til at staa om de 9 folkevalgte Medlemmer, som deltog i Valget, at deres Valgbreve ikke var godkendte. Dette er ikke rigtigt, idet Forholdet var det, at 8 af de omtalte Valgbreve stiltiende var godkendte Aftenen i Forvejen, medens det niende Medlems Valgbrev ikke var godkendt, men blev forkastet 3 Timer senere med de omhandlede 9 Medlemmers, Amtmandens og et senere tilstedekommet Medlems Stemme.

J. Paturssøn.

Den *3. December* foretoges Sagens 3. Behandling.
Effersøe foreslog at vedtage saalydende Protokoltilførsel:

„Lagtinget udtaler sin Paaskønnelse af, at der er givet Tinget Anledning til i Forening med Øernes Sognepræster at vælge et Medlem til det kirkelige Udvalg, og bemærker, at man aldeles ikke finder nogen Anledning til at foretage videre i Sagen."

Formanden foreslog at vedtage saalydende Protokoltilførsel:

„Tinget finder ikke Anledning til at foretage videre i Sagen."

Effersøe tog sit Forslag tilbage, hvorefter Formandens Forslag betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

III. Amtshospitalet.

Den *30. November* fremlagdes saalydende Skrivelse med 3 Bilag:

Justitsministeriet.

København, den 27. Oktober 1920.

Med Skrivelse af 8. d. M. — F.A.L. 1919 Nr. 476 — har Amtet fremsendt det hoslagt tilbagefølgende Overslag over Udgifterne ved Opførelsen af et nyt Hospital i Thorshavn, af hvilke Overslag fremgaar, at de oprindelig anslaaede Byggeudgifter 500.000 Kr., hvorfor havdes Dækning gennem Tilskud fra Staten, Lagtinget og Kommunerne i Thorshavn og Vestmanhavn Lægekredse, vil blive overskredet med c. Kr. 270.000. Amtet har dernæst indstillet, at de forøgede Byggeudgifter søges dækkede gennem et yderligere Tilskud fra Staten, eventuelt tillige fra Lagtinget.

Foranlediget heraf skal man, idet en Genpart af en Erklæring fra Sundhedsstyrelsen af 22. Oktober 1920 vedlægges, anmode Amtet om at forelægge Lagtinget dels Spørgsmaalet om Ydelse af et yderligere Tilskud fra dette i Anledning af den ovennævnte Overskridelse af Byggeudgifterne, dels Spørgsmaalet om af Besparelseshensyn at indrette en Karantæneafdeling i det projekterede Epidemisygehus i Stedet for at opføre den planlagte særlige Karantænebygning samt om at opføre Sygehuset i 2 Etager i Stedet for i 1 Etage, hvorved der formentlig vil kunne bespares en Del af Udgifterne til Fundering, Kælderrum, Kloakering m. m.

Endelig skal man anmode Amtet om at indhente en Udtalelse fra Forstanderskaberne for Kommunerne i Thorshavn og Vestmanhavn Læge-

kredse om, hvorvidt de maatte være villige til i Anledning af den nævnte Overskridelse at give et yderligere Tilskud til Hospitalets Opførelse.

P. M. V.
Sahrøder.

Ange Svendsen.

Amtmanden over Færøerne.

Tilstillet Lagtinget til Erklæring.

Færø Amt, den 3. November 1921.
Olrik.

Til
Færøernes Lagting.

Ved Sagens *1. Behandling,* den *1. December,* blev den efter Forslag af Effersøe henvist til *Udvalget angaaende Lage- og Sygebefordringskasser.*

Den *2. December* afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Lagtinget tog i 1919 en Beslutning om Opførelse af nye Bygninger for Færø Amts Hospital i Thorshavn samt om Tilskud til Hospitalets Drift. Beslutningens Ordlyd vil ses af Lagtingstidenden for 1919, Side 34 og 35, hvortil man henviser.

Det af Tinget nedsatte Byggeudvalg har bl. a. i Henhold til den givne Bemyndigelse udbudt i Licitation visse Arbejder og Leveringer, og herved viste det sig, at det paagældende antagelige Tilbud med Hensyn til Sten- og Betonarbejdet var 100.000 Kr. højere end den hertil i Overslagene beregnede Sum. Paa Foranledning heraf afæskede Byggeudvalget Arkitekten en Erklæring om Størrelsen af den sandsynlige samlede Overskridelse ved hele Arbejdets Udførelse og alle Materialiernes Levering efter de nuværende Priser. Arkitekten henviste til den stedfundne Prisstigning siden Overslagets Affattelse og udtalte i en Skrivelse af 5. Oktober d. A. som sit Skøn, at der maatte paaregnes en Overskridelse af Bevillingen paa ialt 270.000 Kr.

Til Anlægget er bevilget:

fra Staten	350.000 Kr.
— Amtskommunen	100.000 —
— Thorshavns Kommune	15.000 —
— forsk. Landkommuner	35.000 —
	500.000 Kr.

Den nye Situation nødvendiggjorde imidlertid at man enten reducerede Byggeudgifterne i fornødent Omfang eller fik bevilget et forhøjet Tilskud.

Hvad det førstnævnte Punkt angaar, foreligger en ny Byggeplan, der

beregnes at ville nedsætte Byggeudgifterne med 90.000 Kr., men denne Reduktion er efter det foreliggende utilstrækkelig, idet der vil mangle 180.000 Kr., og den er desuden mindre tiltalende, fordi Bygningernes Brugbarhed vil blive forringet.

Med Hensyn til det andet Punkt, forøgede Tilskud, er oplyst, at Thorshavns Kommune og Kvivig Sogns Kommune er villige til at udrede deres forholdsmæssige Andel af den forventede Overskridelse, men herved vil kun indkomme en mindre Sum, antagelig omkring 11.000 Kr. Andre Kommuners Forstanderskaber har vægret sig ved at forhøje deres Tilskud, og nogle har endnu ikke givet Svar paa en Forespørgsel fra Amtet herom.

Fra Sundhedsstyrelsen foreligger en Erklæring, der vel ikke afviser den omhandlede Ændring i Byggeplanen, hvilken hovedsagelig gaar ud paa at udelade Karantænehuset som en særlig Bygning og optage dette i Epidemisygehuset som en særskilt Afdeling, samt at opføre selve Sygehuset i to Etager i Stedet for én, men samtidig henledes Opmærksomheden paa, at en Opsættelse af Hensyn til Udarbejdelsen og Vedtagelsen af nye Planer for Hovedsygehuset mulig vil bevirke, at Anlægsudgifterne som Følge af Prisstigning bliver endnu højere, og Sundhedsstyrelsen tilraader, at man indskrænker sig til den omtalte Ændring med Hensyn til Karantænehuset, samt at Statens Tilskud forhøjes.

Dette sidste Punkt har Regeringen ikke endnu taget Stilling til. Den har derimod ved en Skrivelse af 27. Oktober d. A. forelagt Lagtinget, dels Spørgsmaalet om yderligere Tilskud fra Amtskommunen og dels det førnævnte Spørgsmaal om af Besparelseshensyn at indrette Karantænefdelingen i det projekterede Epidemihus samt om at opføre Sygehuset i to Etager i Stedet for i een.

Idet bemærkes, at Forholdene indenfor Lagtinget for Øjeblikket er af en særlig Natur som Følge af, at 10 af Tingets Medlemmer har nedlagt deres Arbejde, skal Udvalget udtale, at der ikke kan være Tvivl om, at den i 1919 tagne Lagtingsbeslutning staar ved Magt. Derimod ser man sig ikke i Stand til at foreslaa Tinget at forhøje Amtskommunens Tilskud.

Det vilde være ønskeligt, at Tinget kunde tage Stilling til det foreliggende Tilbud om Levering af Sten- og Betonarbejder, men da de givne Bevillinger er utilstrækkelige, vil man anbefale, at Sagens Afgørelse udsættes, og der vil da, hvis vedkommende Entreprenør vedblivende vil stan ved sit Tilbud, blive Lejlighed til at komme tilbage til den senere. I Mellemtiden bør man lade den fremkomne Tanke om en Ændring og Reduktion af Byggeplanen, som Sundhedsstyrelsen formentlig har kunnet tiltræde, underkaste en nærmere Undersøgelse m. v. Man vil foreslaa, at der udarbejdes en ny detailleret Plan, samt at Sten- og Betonarbejdet m. m. efter denne udbydes i Licitation. Der vil da i sin Tid foreligge to Planer og ventelig særskilte Tilbud vedr. hver af disse, som Lagtinget kan tage Stilling til. Sagen vil nok herved blive forhalet noget, men dog ikke i uforsvarlig Grad.

Undertegnede Tórgarð maa udtale, at jeg anser det for rigtigt at foretrække den oprindelige Plan, samt at jeg finder, at Lagtinget til dennes Gennemførelse bør yde den fornødne forholdsmæssige Forhøjelse af sin Bevilling. Jeg vil dog ikke stille noget Forslag herom, da den foran omtalte Ordning ikke foregriber noget, men jeg forbeholder mig senere at komme tilbage til Sagen.

Udvalget tillader sig i Henhold til foranførte at foreslaa Tinget at vedtage følgende Udtalelse som Svar til Justitsministeriet:

1. Lagtinget foretrækker, at den oprindelige Plan til et nyt Amtshospital m. m. gennemføres.

2. Lagtinget andrager om, at de til denne Plans Gennemførelse yderlig fornødne Pengemidler bevilges af Statskassen.

3. Den paatænkte nye Plan udarbejdes saaledes, at Arbejdet paa dens Gennemførelse kan udbydes i Licitation.

4. Udbudet sker snarest muligt, og eventuelle Tilbud forelægges Lagtinget.

Ved Sagens 2. *Behandling*, den 3. *December*, overgik den til 3. Behandling.

Ved Sagens 3. *Behandling s. D.* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 10 Stemmer mod 0.

IV. Opførelse af en Kirkegaard i Thorsvig.

Den *30. November* fremlagdes saalydende Skrivelse:

Til

Færøernes Lagting.

Idet at der staar en Kirkegaard under Opføring i Thorsvig hvilken der af det Høje Ting blev bevilget til Fuldførelse af Sten samt at Kirkekassen skulde betale for Redskaber og Part samt belønne en Formand med mindst 8 otte Mand ad Gangen som Pligtarbejdere. Da der nu i 2 Aar er paalignet hver Arbejder 50 Timer pr. Aar ca. 28 Mand viser det sig at være meget svært at faa Kirkegaarden fuldført i en nær Fremtid og da Kirkegaarden i Kvalvig snart vil blive udgravet har Forstanderskabet fundet det

naturligt at andrage det Høje Ting om at dette maa give sit Samtykke til at Kirkegaarden maa blive opført af Sten 1 m højt og Rest af galvaniseret Hegn; man mener iøvrigt at Kirkekassen tjener dermed idet Dagløinen er nu som bekendt meget høj saa at Formandslønnen absolut vil være nok til at betale Hegnet med og desuden trænger Befolkningen at arbejde for Penge nu i denne Dyrtid samtidig som man har en hel Del amtskommunale Veje at udføre tør man forvente al Imødekommenhed fra det Høje Ting saa meget mere som det saa vidt os bekendt de fleste Kirkegaarde er opførte af Sten og Hegn.

Thorsvig, den 10. November 1920.

P. F. V.
G. Danberg.
Fmd.

Ved Sagens *1. Behandling* den *2. December* blev den efter Forslag af Samuelsen henvist til *Udvalget angaaende Ændringer i Fattigloven.*

S. D. afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist en Skrivelse fra Forstanderskabet for Kvalvig Sogns Kommune, hvori andrages om at Planen for Anlæg af en Kirkegaard i Thorsvig maa blive ændret saaledes, at Stengærdet kan opføres i 1 Meters Højde, og at der saa sættes galvaniseret Staaltraad ovenpaa Stengærdet. Efter hvad Udvalget har bragt i Erfaring, vil Stengærdet næppe kunne ventes opført i en saadan Højde, inden Lagtinget atter træder sammen, at det ikke til den Tid vil være tidsnok at træffe Bestemmelser om det rejste Spørgsmaal.

Man tillader sig derfor at foreslaa:

Sagen udsættes til næste ekstraordinære Lagtingssamling.

Ved Sagens *2. Behandling*, den *3. December*, blev Udvalgets Forslag vedtaget uden Afstemning.

V. Opførelse af et nyt Sygehus i Klaksvig.

Den *30. November* fremlagdes følgende Skrivelse:

Til

Færøernes Lagting.

Sygehusbestyrelsen for Klaksvig Sygehus har gennem Amtet fra Justitsministeriet modtaget følgende Skrivelse:

Den 8. Juli afrejste Formanden for Sundhedsstyrelsen og Konsulenten i Hygiejne, Professor Fredericia, sammen med Kontorchef Lundbye til Færøerne for at gøre sig bekendt med forskellige Forhold Sundhedsvæsenet vedrørende.

De Forhold, som særlig undersøgtes, falder ind under følgende Omraader:

1) Sygehusene.

Der findes som bekendt paa Færøerne 3 Sygehuse: I Thorshavn, Klaksvig og Trangisvaag. Alle er de selvejende Institutioner — oprindelig byggede ved forskellige Bidrag. — De modtager et ringe Tilskud fra Amtet, men drives iøvrigt for de Midler, der indkommer gennem Betalingen for Behandling paa Sygehuset. De paagældende Kommuner har dog delvis paataget sig det økonomiske Ansvar for Sygehusenes Drift, men uden at dette har forandret Forholdene væsentlig. Betalingen pr. Sygedag er derfor forholdsvis høj. Medlemmer af statsanerkendte Sygekasser faar ingen Moderation, et Forhold, der er ganske ødelæggende for Sygekasserne, og der bliver kun meget faa Midler til Vedligeholdelse af Bygninger og Materiel, intet til Nybygninger.

I Klaksvig er Sygehuset opført 1896—97. Det er en uanselig Træbygning med murede Gavle, i et Stokværk med nogle Værelser paa Loftet. Disse er beregnede for Sygeplejerske og 2 Piger, samt 2 smaa Værelser à 2 Senge for epidemiske Patienter. Adgangen hertil er en smal Trappe, ad hvilken en Patient ikke kan bæres op. Faren i Tilfælde af Ildebrand er saaledes meget stor.

I Stuetagen findes 2 Stuer paa 4 Senge hver, Køkken, Badeværelse, et meget tarveligt W. C. samt en Operationsstue, der kun bestaar af en almindelig Stue med 2 gamle Træhjørneskabe, almindelige Kakkelovne og en Vask med Afløb. Der findes et tarveligt Operationsbord, men iøvrigt intet, som kendetegner dens Bestemmelse som Operationsstue, end ikke Instrumenter, som Lægen maa holde sig med uden Vederlag.

Huset er meget forfaldent, men skal være tæt, Gulvene i de to Stuer i Stueetagen er belagt med Linoleum. Sengene er elendige, men der skal være indkøbt nye. Selv med de færøske Forhold for Øje er Bygningens Kvalitet særdeles ringe, men Hovedmanglen er den, at der er for lidt Plads, og at der ganske mangler en Epidemiafdeling, som kan isoleres fra de andre Stuer, idet Anvendelsen af de to Loftsværelser hertil maa anses for ganske uforsvarlig.

I et særdeles tarveligt Udhus findes 1 Celle med Trævægge for en sindssyg, med Indgang gennem et Vaskehus, Oplagsrum, 1 Forradskammer, Brændselsrum og Desinfektionsovn, som skønnedes at være brugelig.

Til Sygehuset hører en mindre Have.

At anvende dette efter færøske Forhold gamle og forfaldne Sygehus længere maa anses for ganske uforsvarligt. Som kommunal Institution maa Sygehuset siges at være under Lavmaalet for det anstændige. At reparere det vil næppe kunne medføre nogen væsentlig Forbedring, det vil aldrig kunne blive godt. Der er for lidt Plads. Operationsstuen er for spartansk. Der mangler ganske brugelig Epidemiafdeling, Udenomsbekvemmelighederne er elendige, og der mangler Sol paa Sygestuerne. Der vil for at opnaa bedre Forhold ikke være andet at gøre end opføre et nyt noget større Sygehus, mindst til 15 Patienter, samt et lille Epidemihus med mindst 2 Afdelinger paa 6 Senge hver + Cronpstue. Sygehusets Beliggenhed er tilmed uheldig, idet det slet ikke faar Sol paa Sygestuerne. Bygningen bør flyttes til den modsatte Side af Fjorden, hvor Bebyggelsen omtrent er lige saa stor, og hvor den vil faa det fulde Udbytte af de faa Solskinsdage. Paa denne Side ejer Staten Jord, og der vilde ved Salget af den gamle Sygehusjord kunne indvindes antagelig c. 25.000 Kroner.

Imidlertid er det givet, at selv Opførelsen af et saadant mindre Sygehus med Epidemihus vil overstige Kommunernes Evne. Sygehuset kan ikke nedlægges, da det modtager Patienter fra alle de nordlige Øer, og Afstanden fra Thorshavn er for betydelig og for besværlig til, at man kan henvise de syge hertil. Kommissionen maa derfor ogsaa her tilraade, at Staten tilsiger Kommunen sin virksomme Støtte til Opførelsen og eventuelt Driften af et nyt Sygehus paa den modsatte Side af Fjorden.

De vigtigste Reformer paa Sygehusvæsenets Omraade bliver altsaa bortset fra Thorshavn 1) Opførelse af et nyt Sygehus og et Epidemisygehus i Klaksvig.

Sundhedsstyrelsen skal derfor indstille til Justitsministeriet, at der tilstilles Sygehusbestyrelserne for de paagældende Sygehuse en Meddelelse om de Mangler, Sundhedsstyrelsen har følt sig foranlediget til at paapege som saa væsentlige, at de snarest bør afhjælpes, samt et Forslag i Overensstemmelse med det ovenfor udviklede om, paa hvilken Maade de bør afhjælpes. Endvidere vilde Sundhedsstyrelsen foreslaa, at Staten, da Kommunerne sikkert ikke vil kunne bestride de hertil nødvendige Udgifter paa egen Haand tilsiger disse sin virksomme Hjælp hertil, eventuelt tilbyder at opføre Sygehusene, samt tilsiger dem nogen Hjælp til Driften, mod at Kommunerne overtager den økonomiske Garanti for denne, og der gives Medlemmer af statsanerkendte Sygekasser Ret til Behandling paa Sygehusene for nedsat Betaling i Overensstemmelse med Sygekasseloven. Saa længe Kommunerne ikke har større Indtægter end nu, vil det sikkert kun paa denne Maade kunne lykkes at skaffe Orden i disse Forhold.

De Nybygninger, det drejer sig om, maa opføres med færøske For-

hold for Øje, og det vil antageligt ikke være vanskeligt i Sverrig eller Norge at finde Forbilleder, som vil kunne være hensigtsmæssige ogsaa paa Færøerne.

P. S. V.
G. Tryde.

Anders Johansen.

Herpaa har Repræsentantskabet svaret:

„Repræsentanterne for de forskellige Kommuner sympatiserer med Sundhedsstyrelsens Tanke om Forbedring af vore Sygehusforhold. I Tilfælde af, at Regering og Rigsdag bifalder Sundhedsstyrelsens Indstilling om Opførelse af et nyt tidssvarende Sygehus og giver Tilsagn om delvis Tilskud til Driften, er Bestyrelsen selvfølgelig til enhver Tid villig til at forhandle om Sagen, idet vi fuldt ud anerkender de Mangler, som vort nuværende Sygehus lider under.

S. P. ár-Konoy. O. Olsen. J. H. Isaksen. H. J. Petersen. Daniel Poulsen, Karl Kristiansen. Olaf Olsen. Johs. Hans Petersen.

Endvidere har Sygehusbestyrelsen modtaget følgende Skrivelse fra Færø Amt:

„I Skrivelse af 9. September har Justitsministeriet anmodet Amtet om at opfordre Bestyrelsen til at tilvejebringe Planer og Overslag for et nyt Sygehus i Klaksvig.

Hvilket man herved skal meddele med Tilføjende, at Ministeriet har udtalt, at det, naar det modtager de nævnte Planer og Overslag tilligemed Oplysning om, hvor stor en Del af de paagældende Udgifter de interesserede Kommuner samt Lagtinget vil indgaa paa at afholde, vil tage Spørgsmaalet om Tilskud af Statskassen til Sygehusets Opførelse under Overvejelse, hvorimod der ikke vil kunne forventes noget Statstilskud til Sygehusets Drift.

E. Olrik."

Paa Grund af Vanskeligheder ved Repræsentantskabets Sammenkaldelse har Distriktets Kommuner endnu ikke kunnet tage Stilling til Sagen.

Sygehusets Bestyrelse tillader sig herved at forespørge, om man kan forvente, at Lagtinget til eventuel Opførelse af et nyt Sygehus i Klaksvig vil give et forholdsvis lige saa stort Tilskud som til Amtshospitalet, altsaa en Femtedel af Overslagssummen.

Klaksvig, den 23. November 1920.

Paa Bestyrelsens Vegne

J. Zachariasen,
Kredslæge.

Ved Sagens *1. Behandling* den 2. *December* blev den efter Forslag af Matras henvist til *Udvalget angaaende Læge- og Sygebefordringskasser.*

S. D. afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Det fremgaar af den medfølgende Skrivelse af 23. f. M. fra Bestyrelsen for Klaksvig Sygehus, at en af Justitsministeriet nedsat Kommission har foreslaaet, at der opføres et nyt Sygehus og et Epidemihus i Klaksvig, samt at dette Spørgsmaal har været forelagt Repræsentanterne for de forskellige Kommuner, som er interesserede i Sygehuset i Klaksvig, hvilke har udtalt følgende:

„I Tilfælde af, at Regering og Rigsdag bifalder Sundhedsstyrelsens Indstilling om Opførelse af et nyt tidssvarende Sygehus og giver Tilsagn om delvis Tilskud til Driften, er Bestyrelsen selvfølgelig til enhver Tid villig til at forhandle om Sagen, idet vi fuldt ud anerkender de Mangler, som vort nuværende Sygehus lider under."

Sygehusets Bestyrelse meddeler, at Sygehusets Repræsentantskab paa Grund af Vanskelighederne ved dets Sammenkaldelse endnu ikke har kunnet tage Stilling til Sagen, og forespørger samtidig, om det kan forventes, at Lagtinget til en eventuel Opførelse af et nyt Sygehus i Klaksvig vil give et „forholdsvis lige saa stort Tilskud som til Amtshospitalet, altsaa en Femtedel af Overslagssummen".

Fornævnte Kommission har tænkt sig, at Sygehuset bør være mindst til 15 Patienter, samt at der bør være et lille Epidemihus, med mindst 2 Afdelinger paa 6 Senge hver foruden Cronpstue.

Sagen er saa lidet oplyst, at Lagtinget aldeles ikke kan tage Stilling til den nu. Der maa først og fremmest tilvejebringes fyldige Oplysninger om: 1) hvorvidt det nuværende Sygehus med Grund bør sælges eller et nyt Sygehus opføres paa samme Grund, 2) hvad et nyt Sygehus og Epidemihus vil koste (Plan og Overslag), eventuelt med Grund, 3) hvor meget de interesserede Kommuner vil yde til Sygehusets og Epidemihusets Opførelse og Montering, 4) hvorledes Benyttelsen af Sygehuset har været i de 10 sidste Aar, hvert Aar for sig, og med særskilt Opgivelse af fremmede og andre Patienter, og 5) hvilke Tilskud der kan ventes fra andre Sider til Sygehusets Opførelse.

Man maa fremhæve Vigtigheden af, at Sagen vel ordnes forsvarligt, men samtidig ogsaa med den mindst mulige Bekostning. Man har tænkt sig Sygehusforholdene her paa Øerne ordnede saaledes, at der opføres et centralt noget større Sygehus i Thorshavn med noget rigelig Plads samt 2 à 3 andre mindre Sygehuse, beregnede paa et begrænset mindre Antal Patienter, i Betragtning af, at der vel nok trænges til Sygehus paa visse Pladser, som findes hen mod Udkanten af Øerne (f. Eks. Klaksvig), men at Forholdene dog vil tillade, at man, naar Pladsforholdene paa et fjærnere Sygehus ikke er tilstrækkelige, enten flytter Patienter herfra til Hovedsygehuset i Thorshavn eller indlægger Patienter fra fjærnere Pladser sammesteds. Man synes derfor, at Sygehuset i Klaksvig ikke behøver at indrettes til mindst 15 Patienter. Bl. a. kan det ikke anses for nødvendigt at indrette Sygehuset med fremmede Patienter for Øje. — Lignende Betragtninger kan

formentlig med Rette gøres gældende med Hensyn til Opførelsen af et Epidemisygehus i Klaksvig.

Udvalget finder, at Lagtinget bør støtte Sagen, men bemærker samtidig, at Tinget ikke har bevilget ⅕ af Overslagssummen som Tilskud til Amtshospitalet, jfr. foran.

Udvalget tillader sig i Henhold til foranførte at foreslaa følgende Svar til Bestyrelsen for Sygehuset i Klaksvig:

1. Lagtinget tilsiger Bestyrelsen for Sygehuset i Klaksvig et passende Tilskud til Opførelsen af et Sygehus og et Epidemihus sammesteds.

2. Tinget udbeder sig, inden man tager nærmere Stilling til Spørgsmaalet om Tilskudets Størrelse, Oplysninger om:

   a) hvorvidt det nuværende Sygehus med Grund bør sælges eller et nyt Sygehus opføres paa samme Grund,

   b) hvad et nyt Sygehus og Epidemihus vil koste (Plan og Overslag), eventuelt med Grund,

   c) hvor meget de interesserede Kommuner vil yde til Sygehusets og Epidemihusets Opførelse og Montering,

   d) hvorledes Benyttelsen af Sygehuset har været i de to sidste Aar, hvert Aar for sig, og med særskilt Opgivelse af fremmede og andre Patienter, og

   e) hvilke Tilskud, der kan ventes fra andre Sider til Sygehusets Opførelse.

Thorshavn, den 2. December 1920.

Oliver Effersøe, Formand og Ordfører. *J. M. Matras.* *H. C. W.-Tórgarð.*

Ved Sagens 2. *Behandling*, den 3. *December*, overgik den til 3. Behandling.

Ved Sagens 3. *Behandling s. D.* foretoges Afstemning, hvorved Udvalgets Forslag vedtoges med 10 Stemmer mod 0.

VI. Læge- og Sygebefordringskasser.

Den *30. November* fremlagdes Afskrift af følgende Skrivelse:

Statens Sygekasseinspektorat.

København B., d. 4. September 1920.

Idet jeg tillader mig at fremsende hosfølgende Andragende fra Nolsø Sogns Befordringskasse, Viderø Sogns Befordringskasse, Næs Sogns Befordringskasse og Sjov Sogns Befordringskasse om en Ændring i Lov Nr. 126 af 28. April 1916 om offentlig Tilskud til Læge- og Sygebefordringskasser paa Færøerne, § 1, saaledes at den deri fastsatte Størstegrænse — 1 Kr. pr. Medlem for Statstilskudet til Befordringskasserne — slettes, skal jeg fremkomme med følgende supplerende Bemærkninger:

Statstilskudet til de færøske Læge- og Sygebefordringskasser udbetaltes for 1919 med et Beløb af 2270 Kr. til 12 Befordringskasser med ialt 2.362 statstilskudsberettigede Medlemmer. Af nævnte Beløb er dog et Tilskud paa 183 Kr. foranlediget ved Rettelser i Statstilskudet for det foregaaende Aar, saaledes at det Beløb, der er udbetalt, i Henhold til Regnskaberne for 1919 er 2087 Kr. Reduktionen af Statstilskudet efter Maksimalgrænsebestemmelsen har fundet Sted for 6 Kasser med ialt 1445 statstilskudsberettigede Medlemmer. Saafremt denne Reduktion ikke var foretaget, vilde Statstilskudet i Stedet for 2087 Kr. have været 2535 Kr., altsaa 448 Kr. højere. For 1917 og 1918 foretoges Reduktionen kun for en enkelt Kasse med ca. 400 Medlemmer og kun med et Beløb paa ca. 40 Kr. hvert Aar. Størrelsen af de statstilskudsberettigede Udgifter var pr. Medlem i 1917 1 Kr. 12 Øre, i 1918 1 Kr. 20 Øre og i 1919 2 Kr. 15 Øre pr. Medlem. Udgifterne er saaledes alene for sidstnævnte Aar stegne med ca. 80 pCt., medens Stigningen fra 1917—19 udgør 92 pCt.

Under Henvisning hertil skal jeg tillade mig at henstille til det høje Ministeriums Overvejelse, hvorvidt der bør gøres Skridt til Ophævelse af den nævnte Maksimumsgrænse for Statstilskudet til de færøske Befordringskasser i Lighed med, hvad der er sket, for de anerkendte Sygekassers Vedkommende, hvor de i Lov Nr. 144 af 10. Maj 1915 om anerkendte Sygekasser, § 13, 3. Stk., fastsatte Maksimumsgrænser er ophævede ved Lov Nr. 324 af 3. Juni 1919.

(sign.) (uæseligt Navn.)
cst.

Daniel.

Til
Justitsministeriet.

En Udtalelse over Sagen udbedes.

Justitsministeriet, den 9. September 1920.
P. M. V.
Schrøder.

Amtmanden over Færøerne.

Centralforeningen
af
Sygekasser paa Færøerne.

I Anledning af, at vedlagte Sag af Amts Lægen for Færøerne er oversendt til Færøernes Centralforening til Erklæring, skal vi udtale følgende:

„Siden Lov om Befordringskasserne blev vedtaget, er Udgiften til Befordring med Motorbaade steget med ca. det 5 dobbelte, og er stadigt stigende. Det er derfor klart, at den økonomiske Forudsætning for Kasserne Virksomhed er fuldstændigt bristede. Denne gik som bekendt ud paa, at naar Medlemmerne betalte 1 Kr. om Aaret og der i Statstilskud ogsaa ydedes indtil 1 Kr. pr. Medlem, maatte Kasserne kunne klare sig, og dette holdt sikkert ogsaa Stik med de daværende Udgifter. I Sygekasseinspektørens Skrivelse i medfølgende Sag oplyses det, at Stigningen til Udgangen af 1919 er ca. 92 %; jeg skal dog her give den Oplysning, at flere af Befordringskasserne har indskrænket Turene med Motorbaad for ikke at faa Underskud, og at nødvendige Lægeture er uden Betaling udført med Robaade, ellers vilde Stigningen prosentvis være større. Foruden Stigningen for Leje af Motorbaade, vil ogsaa de nye Lægebaade have væsentlig Indflydelse paa Befordringskassernes Udgifter. Selv om Driften af disse kan holdes inden for den samme Takst, som der maa betales i Leje af en almindelig Motorbaad, vil det, at en saadan Baad altid er til Raadighed, bevirke, at Turenes Antal stiger. For at faa et Overblik over Stillingen i det sidste Aar, har vi forespurgt 6 Befordringskasser, som vi kunde regne med at faa hurtig Svar fra, hvor store deres Udgifter var i indeværende Aar, og selv om disse Oplysninger er Mangelfulde, viser de alle, at Kasserne staar daarligt i det.

Næs Sogns Befordringskasse.

Har 460 Medlemmer, begyndte Aaret 1920 med en udækket Gæld paa 1200 Kr. For første Halvaar af 1920 har de modtaget Regninger til et Beløb mellem 17 og 1800 Kr. Indtægten for 1920; Aarskontingentet og Statstilskudet for 1919 udgør ialt 690 Kr.

Sjøo Sogns Befordringskasse.

Har givet de mest udførlige Oplysninger af Hensyn til Lægebaaden, har den taget Aaret 1919 med. I første Halvaar af 1919 udførtes fire Ture til en samlet Udgift af 104 Kr. I andet Halvaar udførtes ligeledes fire Ture der kostede 112 Kr. De sidste Ture faldet alle i December, og er alle udført af Lægebaaden. I 1920 er i første Halvaar udført 24 Ture, og Udgiften hertil var 930 Kr., de 23 Ture udførtes af Lægebaaden. Kassen tæller ca. 270 Medlemmer. Indtægten, Kontingent og Statstilskud er 690 Kr. 23 Øre.

Vaag Sogns Befordringskasse.

Har ca. 330 Medlemmer. Begyndte 1920 med en udækket Gæld paa Kr. 467,76. Udgiften indtil første Oktober har været 869 Kr. 70 Øre.

Viderø og Kunø Befordringskasser

meddeler blot, at de har Underskud. En Kasse har ikke kunnet give Svar, da den ikke har modtaget Regningerne for 1920.

Som det vil fremgaa af foran staaende, sidder Kasserne med Gæld, og arbejder med Underskud; hvis Medlemmerne alene skal betale stigende Udgifter og Gælden, frygter vi for, at flere af Befordringskasserne kommer til at indstille, idet Udgiften til Syge- og Befordringskasser let vil komme til at overstige de mindst bemidledes Betalingsevne, og de øvrige med nogen Grund kan gøre gældende, at naar det faste Kontingent er 1 Kr. aarlig, har de ved deres Indmeldelse i Kassen ikke kunnet tænke sig en Ekstra Paaligning paa 7 à 9 pr. Medlem.

Vi vil derfor varmt anbefale Befordringskassernes Andragende om, at der af Staten ydes et lige saa stort Tilskud, som Medlemmerne betaler.

Thorshavn, den 18. Oktober 1920.

P. B. V.
P. Jønsen.

Til
Amtslægen paa Færøerne.

Amtslægen.
Thorshavn, d. 23 Oktober 1920.

Som Svar paa det høje Amts Skrivelse 20. f. M., hvori ønskes en Udtalelse angaaende en eventuel Forandring i Lov af 28.—4.—1916, om offentlig Tilskud til Læge- og Sygebefordringskasser paa Færøerne, skal jeg, efter at have indhentet Erklæring fra Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne, meget anbefale, at den paagældende Forandring bliver til Virkelighed, idet Udgifterne til Motorbaadstransport nu er steget til det femdobbelte af, hvad det kostede før Krigen, og Befordringskasserne neppe vil kunne klare denne Merudgift ved egen Hjælp, saameget mere som en Kontingentforhøjelse, der vilde betyde noget, sikkert vilde foranledige, at flere Befordringskasser paa Grund af Medlemsudmeldelser maa ophøre at eksistere.

I Henhold hertil tillader jeg mig at indstille til det høje Amt at anbefale, at den i omnevnte Lov nævnte Maksimalgrænse 1 Krone (Lovens § 1) ophæves.

Hj. Heerup.

Til
Færø Amt.

Forslag til Lov

om

Forandring i Lov Nr. 126 af 28. April 1916 om offentligt Tilskud til Læge- og Sygebefordringskasser paa Færoerne.

Den i Lov Nr. 126 af 28. April 1916 § 1 fastsatte Maksimumsgrænse for det aarlige Statstilskud til de paa Færøerne værende Læge- og Sygebefordringskasser ophæves fra 1. Januar 1920 at regne.

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag.

Ved det foreliggende Lovforslag foreslaas det at søge ophævet den i Lov om offentligt Tilskud til Læge og Sygebefordringskasser paa Færøerne af 28. April 1916 § 1 fastsatte Bestemmelse, at det aarlige Statstilskud til de færøske Befordringskasser ikke maa overstige 1 Kr. aarlig for hvert Medlem, der enten er nydende Medlem af en anerkendt Sygekasse eller senest 3 Maaneder efter Lovens Ikrafttraeden eller, efter at en hans Hjembygd omfattende Sygekasse er blevet anerkendt, har naaet en saadan Alder, at han ikke kan blive nydende Sygekassemedlem.

Til Begrundelse af Forslaget om at ophæve denne Bestemmelse skal anføres, at den stærke Stigning paa Petroleumspriserne og paa Arbejdslønnen har bevirket, at samtlige Befordringskasser arbejder med langt større Udgifter, end ved Lovens Givelse beregnet, saaledes at Statstilskuddet med den omtalte Maksimumsgrænse langt fra naar at dække Halvdelen af Udgifterne til Befordring af Læge og Jordemoder til de ovenfor nævnte Medlemmer og til Befordring af de samme Personer i Anledning af Indlæggelse paa Sygehus.

Som Bilag til Lovforslaget findes dels en Skrivelse fra Statens Sygekasseinspektorat, hvori særlig henvises til, at en lignende Maksimumsgrænse for de anerkendte Sygekassers Vedkommende er ophævet ved Lov Nr. 324 af 3. Juni 1919 om Forandring i Lov Nr. 144 af 10. Maj 1915 om anerkendte Sygekasser, dels en Skrivelse fra Amtslægen og dels en Skrivelse fra Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne, der nærmere redegør for Befordringskassernes daarlige økonomiske Tilstand.

Ved Sagens *1. Behandling* den *1. December* blev den efter Forslag af Matras henvist til et *Udvalg paa 3 Medlemmer*, hvortil s. D. valgtes: *Effersøe, Matras og Tórgarð.*

Den *2. December* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Sygekasseinspektoratet har ved en Skrivelse af 4. Septbr. d. A. fremsendt til Justitsministeriet et Andragende fra forskellige Læge og Sygebefordringskasser, der gaar ud paa, at faa den fastsatte Maksimumsgrænse, 1. Kr. pr. Medlem, for Statsbidraget til Befordringskasserne hævet, og har ved Fremsendelsen støttet dette Forslag.

I Sagen foreligger derhos anbefalende Skrivelser fra Amtslægen og Centralforeningen for Sygekasser paa Færøerne, samt et af Amtet udarbejdet Lovforslag.

Udvalget kan ganske tiltræde Lovforslaget, idet man gaar ud fra, at det ved en nærmere Forhandling bestemmes, hvor højt Kassernes Medlemsbidrag skal fastsættes. Man foreslaar i Henhold hertil:

Lagtinget indstiller til Fremme det foreliggende Forslag til Lov om Forandring i Lov Nr. 126 af 28. April 1916 om offentligt Tilskud til Læge- og Sygebefordringskasser paa Færøerne.

Thorshavn, den 2. December 1920.

Oliver Effersøe. *H. C. W. Tórgarð.*
J. M. Matras.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 3. *December* overgik den til 3. Behandling.

Ved Sagens 3. *Behandling s. D.* vedtoges Udvalgets Forslag med 10 Stemmer mod 0.

S. D. fremlagdes saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 3. December 1920.

Til

Justitsministeriet.

Amtmanden over Færøerne har forelagt Lagtinget det hermed følgende Forslag til Lov om Forandring i Lov Nr. 126 af 28. April 1916 om offentligt Tilskud til Læge- og Sygehefordringskasser paa Færøerne, tilligemed de ligeledes medfølgende Afskrifter af Erklæringer henholdsvis fra Sygekasseinspektoratet, Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne og fra Amtslægen.

I Henhold til Forslag fra vedk. i Sagen nedsatte Udvalg, hvis Betænkning ligeledes fremsendes herved, har Lagtinget i et i Dag afholdt Møde enstemmig vedtaget med 10 Stemmer (10 Medlemmer var fraværende og 2 Medlemmer var som Følge af vedk. Valgs Kassation udtraadte af Tinget) følgende Udtalelse:

Lagtinget indstiller til Fremme det foreliggende Forslag til Lov om Forandring i Lov Nr. 126 af 28. April 1916 om offentligt Tilskud til Læge- og Sygehefordringskasser paa Færøerne.

Hvilket man herved tillader sig at meddele.

Olrik. *Oliver Effersøe.*

Joen Poulsen.

Ændringer i Fattiglovens § 72.

Den 30. November fremlagdes saalydende Skrivelse, samt Forslag til Lov:

Justitsministeriet.
København, den 14. Oktober 1920.

Idet man hoslagt fremsender nogle Særtryk af Lov af 29. Marts 1920 om forandret Affattelse af Fattiglovens § 61, samt et Eksemplar af Lovforslaget, skal man anmode Amtet om at forelægge Lagtinget Spørgsmaalet om, hvorvidt der bør indføres lignende Regler for Færøerne, som de i den ovennævnte Lov indeholdte.

Svenning Rytter.

Aage Svendsen.

Amtmanden over Færøerne.

Tilstillet Lagtinget til Erklæring, idet et Antal Særtryk af Lov Nr. 122 af 29. Marts 1920 om forandret Affattelse af Fattiglovens § 61 vedlægges.

Færø Amt, den 2. November 1920.

Olrik.

Til Lagtinget.

Forslag til Lov

om

forandret Affattelse af § 72 i Lov om Fattigvæsenet paa Færøerne af 10. April 1895, m. v.

§ 1.

§ 72 i Lov Nr. 97 om Fattigvæsenet paa Færøerne af 10. April 1895, jfr. Lov Nr. 40 af 13. Marts 1903 og Lov Nr. 43 af 25. Februar 1916, affattes saaledes:

De Omkostninger, der udredes af det offentlige til Opdragelse, Underhold, Forsørgelse, Kur og Pleje for blinde, døvstumme, idioter, sindssyge, Epileptikere, vanføre, lemlæstede, tuberkuløse, skrofuløse, Lupuspatienter, stammende, andre talelidende, og Ganespaltepatienter, betragtes ikke som Fattighjælp, forsaavidt de paagældende er anbragte paa Slutsanstalter eller paa dertil af Staten godkendte Anstalter eller af en saadan Anstalt under dennes vedvarende Tilsyn er anbragte hos private.

Som Fattighjælp betragtes heller ikke offentlig Understøttelse, der

ydes paa Grund af Blindhed hos vedkommende trængende eller hos dem, overfor hvem der paahviler ham (hende) fuld Forsørgelsespligt, selv om Anbringelse i Henhold til nærværende Paragrafs 1ste Stykke ikke finder Sted, saafremt den trængende opfylder de i § 2 a., b. og c. i Lov Nr. 58 af 13. Marts 1908 om Alderdomsunderstøttelse til værdige trængende udenfor Fattigvæsenet fastsatte Betingelser med Hensyn til Værdighed.

Saa længe en Person modtager Understøttelse i Henhold til Bestemmelse i nærværende Paragraf, betragtes vedkommendes Erhvervelse af Forsørgelsesret i hans (hendes) Opholdskommune som hvilende.

Bemærkninger til foranstaaende Forslag.

Ved Lov Nr. 40 af 13. Marts 1903 blev § 72 i Lov om Fattigvæsenet paa Færøerne affattet saaledes, at den foruden at omfatte blinde, døvstumme, Idioter og sindssyge kom til at gælde ogsaa Epileptikere, vanføre, lemlæstede, tuberkuløse, skrofuløse og Lupuspatienter. Ved Lov Nr. 122 om forandret Affattelse af Fattiglovens § 61 af 29. Marts 1920 er for det øvrige Kongeriges Vedkommende indført den Regel, at stammende, andre tale lidende og Ganespaltepatienter skal nyde de samme Begunstigelser, som de ovenfor nævnte Personer, og da man maa anse det for naturligt, at samme Regel kommer til at gælde paa Færøerne, foreslaas det at ændre § 72 i den færøske Fattiglov saaledes, at den bliver overensstemmende med § 61 i Fattigloven af 1891 i dennes ved Loven af 1920 ændrede Skikkelse.

Ved Sagens *1. Behandling* den *1. December* vedtoges det efter Forslag af J. Poulsen at henvise den til et *Udvalg paa 3 Medlemmer*, hvortil s. D. valgtes: *Joen Poulsen, A. Samuelsen og Danielsen.*

S. D. afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Efter Justitsministeriets Ordre har Amtet forelagt Lagtingets Forslag til en forandret Affattelse af den færøske Fattiglovs § 72.

Ved Lov No. 43 af 25. Februar 1916 er der i nævnte Paragraf indført den Ændring, at den ogsaa skulde omfatte „Epileptikere, vanføre, lemlæstede, tuberkuløse, skrofuløse og Lupuspatienter". Nu foreslaas yderligere at medtage „stammende, andre talefidende og Ganespaltepatienter", efter at en saadan Ændring ved Lov No. 122 af 29. Marts 1920 er indført i den for den øvrige Del af Riget gældende Fattiglov.

Udvalget finder den foreslaaede Ændring velbegrundet og tillader sig derfor at indstille det forelagte Lovforslag til uforandret Vedtagelse.

Ved Sagens *2. Behandling* den *3. December* overgik den til 3. Behandling.

S. D. fremlagdes saalydende Ændringsforslag fra Formanden:

Sagen udsættes til den ordinære Lagtingssamling i 1921.

Ved Sagens *3. Behandling s. D.* blev Formandens Ændringsforslag sat under Afstemning og vedtaget med 10 Stemmer mod 0.

VIII. Ændringer i Sygekasselovgivningen.

Den *30. November* fremlagdes følgende Skrivelse:

Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne tillader sig herved at andrage det høje Lagting om, at den reviderede Sygekasselov af 10. Maj 1915 maa blive gjort gældende paa Færøerne.

Motivering: Naar den nye Sygekasselov ikke straks blev forelagt Lagtinget i 1915, var det efter Ønske af Centralforeningen, idet man frygtede for, at den Begrænsning der var sat ved Statstilskudets Fordeling, vilde bevirke, at de færøske Sygekasser fik et mindre Statstilskud. Dernæst var hele Sygekassebevægelsen paa Færøerne saa ny dengang, og Kasserne havde nyligt haft store Udgifter til Vedtægten m. m., der i fald Loven skulde sættes i Kraft for Færøerne, maatte anskaffes fra nyt af. Man frygtede derfor, at der baade vilde skabes Forvirring og paaføre Kasserne Tab. Hvorfor Centralforeningen paa sin Generalforsamling til Maj 1915 enstemmig opfordrede Sygekasseinspektoratet til, at udvirke at Loven af 10. Maj 1915 ikke foreløbig blev sat i Kraft for Færøerne. Men da et Par Aar efter Bestemmelsen om den ovenomtalte Begrænsning ved Statstilskudets Fordeling var udgaaet af den nye Sygekasselov, og der samtidig foregik en stærk Stigning i Sygekassernes Udgifter, idet den aarlige Udgift til Læge, Medicin og Sygehuse mer end fordobledes, blev det gamle SygekasselovsStatstilskuds Fordeling os mer og mer ugunstig, naar det alligevel trak ud med at Loven blev forelagt Lagtinget, skyldtes det, at man i Inspektoratet mente, at det blev nødvendigt at foretage visse Ændringer i Sygekasseloven af Hensyn til

Sønderjylland, og at det vilde være godt om disse ogsaa kunde tages med her.

Nu er jo Genforeningen fuldbyrdet, og saavidt vi ved, er der truffet en foreløbig Ordning for Sønderjylland, og der er af Regeringen bebudet at den vil forelægge en hel ny Sygekasselov, dette kan jo imidlertid godt trække længe ud. Sygekasseloven af 10. Maj 1915 tog hele 5 Aar, før den blev til Virkelighed, og de færøske Sygekasser er paa mange Maader saa daarligt stillede i Forvejen, at Sagen ikke godt kan skydes længere ud. De Ændringer, der findes i Loven, er først og fremmest det ordinære Statstilskuds Fordeling.

Efter den nugældende Lov faar Kasserne paa Færøerne et Tilskud af 2 Kr. pr. Medlem aarlig og ⅓ af det aarlige indbetalte Kontingent. Efter den nye Sygekasselov faar Kasserne 2 Kr. pr. Medlem og ⅓ af de aarlige Udgifter.

Vi fremsætter nogle Eksempler paa, hvorledes de to Fordelinger virker:

Thorshavn og Omegns Sygekasse havde den 31. December 1919, 399 Medlemmer og heraf har 2 Kr. pr. Medlem eller	798 Kr. 00 Ø.
Det samlede indbetalte Kontingent var 4249 Kr. 45 Øre, ⅓ heraf er	849 — 89 —
Fik i Tilskud ialt	1648 Kr. 00 Ø.
Efter den nye Sygekasselov vilde Kassen have faaet i Statstilskud først de ovennævnte 2 Kr. pr. Medlem eller	798 00 —
og dernæst ⅓ af den samlede Udgift, der var 5595 Kr. 24 Øre eller et Beløb af	1398 — 81 —
ialt vilde Kassen have faaet et Statstilskud af	2197 Kr. 00 Ø.
eller *549 Kr. 00 Øre* mere end den fik. Endnu værre stiller det sig for samme Kasse for første Halvaar af 1920. Statstilskudet for ½ Aar à 1 Kr. pr. Medlem af 425 Medlemmer er	425 — 00 —
Det indbetalte Kontingent er 2433 Kr. 55 Øre. Statstilskudet heraf er	486 — 71 —
ialt efter den nuværende Beregningsmaade	911 Kr. 71 Ø.
Den samlede Udgift i Halvaaret har været 6195 Kr. 99 Øre ⅓ heraf udgør	1548 — 99 —
Efter den nye Beregningsmaade vilde der for første Halvaar af 1920 altsaa have tilkommet Kassen et Statstilskud paa ialt	1973 Kr. 99 Ø.

eller *1062 Kr. 28 Øre* mere end den nu faar.

For Thorshavns Afholds Sygekasse ser Forholdet saaledes ud for Aaret 1919:

Kassen havde ved Aarets Udgang 230 Medlemmer à 2 Kr. ialt	460 Kr. 00 Ø.
Det indbetalte Kontingent var 2773.80 Ø. ⅓ heraf giver	554 — 76 —
ialt	1015 Kr. 00 Ø.

Efter den nye Sygekasselov vilde Kassen have faaet ¼ af sine Udgifter der var 4055 Kr. 80 Øre eller.....	1013	95	—
ialt —	1474 Kr.	00	Ø.

eller *459 Kr. 00 Øre* mere.

Saaledes stiller Forholdene sig for de to Sygekasser i Thorshavn, og man har al Grund til at antage, at de ikke er bedre, men snarere værre for Sygekasserne paa Bygderne.

Man vil let se af Forskellen i Beregningsmaaden, kan Differere en Del eftersom Udgifterne er store til.

Men alt ialt vil vi antage, at Kasser vil faa ⅓ mere i Statstilskud efter den nye Sygekasselov.

En af de vigtigste Grunde for Centralforeningen just paa nuværende Tidspunkt at fremkomme med nærværende Sag er den, at vore Sygekasser i den sidste Tid viser en stadig Nedgang i økonomisk Henseende, hvilket særlig har sin Grund i at Hospitalsudgifterne er stegne saa meget. Ja, man maa gaa ud fra, at hvis der ikke opnaas større Statstilskud (f. Eks. ved at Sygekasselov af 10. Maj 1915 gøres gældende nu straks), vil man meget snart komme til, at staa over for een af følgende tre Muligheder:

1. Kommunerne nødes til at træde kraftigt hjælpende til.
2. Sygekasserne nødes til at udelukke alle Hospitalsudgifterne fra at blive godtgjorte.
3. En saa stor Forhøjelse af Kontingentet at de der trænger mest til Kassernes Hjælp, ikke kan være med længere.

Thorshavn, den 24. November 1920.

Paa Centralforeningens Vegne
P. Jensen.
Fmd.

Til
Færøernes Lagting.

Grundet paa at Centralforeningen ikke havde noget Eksemplar af den nye Sygekasselov ved Haanden og ikke kunde skaffe noget straks da vi indsendte Andragendet til Lagtinget, om at faa den nye Sygekasselov gjort gældende for Færøerne, er der sket fejl i Opgivelse i Reglerne, hvor efter Statstilskudet beregnes, vi har opgivet dette til ¼ af Kassens samlede Udgifter, men det skal være ¼ af Udgiften til Læge, Sygehus og Dagpenge, dog maa Dagpengene ikke overstige 16 Øre pr. Sygedag for Pladser med over 1000 Indbyggere og for Bygderne 12 Øre, dette bevirker, at de opgivne Eksempler ikke er gyldige, men da det er vanskeligt at beregne disse fuldt nøjagtigt efter de for Centralforeningen foreliggende Oplysninger, bedes man se bort fra disse.

At Sygekasserne vil faa et betydeligt større Tilskud efter den nye Sygekasselov vil fremgaa af den af Centralforeningen udsendte Oversigt over

de færøske Sygekassers Formue og Udgifter samt Medlemsantallet i 1918 og 1919. Det bemærkes, at Statstilskudet er for 1918, men modtaget i 1919, Kommunetilskud og Udgifterne er for 1919, heraf fremgaar, at:

Udgifterne til Læger har været	Kr. 18.245 32
Udgifterne til Sygehuse har været	— 31.864 42
	Kr. 50.109 74

¼ heraf er Kr. 12.527. Medlemsantallet var 6516 à 2 Kr., giver Kr. 13.032. For Pengehjælpens Vedkommende kan der kun foretages en rent skønsmæssig Beregning; der er udbetalt Kr. 6576,20, hvis man regner den gennemsnitlige Dagpengehjælp til 60 Øre, faar man et samlet Antal Sygedage 10.960; regnes disse blot til 12 Øre, altsaa Minimum, bliver det Kr. 1315,20.

Efter dette vilde det ordinære Statstilskud blive for 1919 for ¼ af

de foranførte Udgifter	Kr. 12.527
for Medlemsantallet à 2 Kr.	— 13.032
for Dagpenge	— 1.315
Tilsammen	Kr. 26.874
Statstilskud for 1919 udbetalt i 1920 var	— 22.998
Forskel	Kr. 3.876

Thorshavn, den 1. December 1920.

P. C. V.
P. Jensen
Fmd.

Til
Færøernes Lagting.

Forslag

til

Lov for Færøerne om anerkendte Sygekasser.

§ 1.

Som Lov Nr. 144 af 10. Maj 1915 § 1.

§ 2.

Som nævnte Lovs § 2. Dog indsættes i 1. Linje mellem „indsendes" og „til Sygekasseinspektøren" Ordene: „gennem Amtet".

§ 3.

Som nævnte Lovs § 3.

§ 4.

Som nævnte Lovs § 4.

§ 5.

Som nævnte Lovs § 5. I 3. Stykke 2. Linie udgaar Ordene: „Dog kan københavnske Sygekasser omfatte Nabokommuner og omvendt".

I samme Stykke 3. Linje udgaar Ordet „derhos".

§ 6.

Som nævnte Lovs § 6.

I 3. Stykke 1. Linje ændres „27" til „25".

I 4. Stykke, 8. Linje og i 6. Stykke, 6. Linje, udgaar Ordene „og 15". I 5. Stykke, 1. Linje indsættes mellem „i Henhold til" og „Lov" Ordene: „Anordning No. 261 af 24. November 1893, hvorved" og mellem „1892" og „har" Ordene: „sættes i Kraft paa Færøerne".

I 6. Stykke, 1. og 2. Linje, ændres Ordene „1. August 1892 og inden 1. Februar 1893" til „1. Marts 1894 og inden 1. September s. A.".

§ 7.

Som nævnte Lovs § 7.

§ 8.

Som nævnte Lovs § 8.

I 1. Stykke, 2. Linje, indsættes efter „Kassen" følgende: „samt ligeledes af Medlemmer, der ikke opfylder de i § 6, 1. Stykke, stillede Betingelser" og til Stykkets Slutning føjes følgende: „Dog kan de medregnes til Udbringelse af det i § 3 som Betingelse for vedkommende Sygekasses Anerkendelse fordrede Medlemstal".

§§ 9—12.

Som nævnte Lovs §§ 9—12.

§ 13.

Som nævnte Lovs § 13.

I 2. Stykke, 4. Linje, ændres „19" til „18".

I 6. Linje udgaar „20", i 7. Linje udgaar „København med Frederiksberg og nærmeste Omegn, i Købstæderne og Marstal samt i Landdistrikterne" og i Stedet sættes: „Thorshavn og i Bygderne".

3. Stykke udgaar.

I 4. Stykke ændres „Købstæderne" til „Thorshavn".

I 5. Stykke, 1. Linje, ændres „22" til „21".

7.—9. Stykke udgaar.

§ 14.

Affattes saaledes:

Findes der ikke et for et Distrikt bestemt Sygehus, paa hvilket ubemidlede nydende Medlemmer af anerkendte Sygekasser og deres Børn kan indlægges for nedsat Betaling, er vedkommende Kommune pligtig til at refundere Halvdelen af Udgifterne ved de paagældendes Ophold paa et Sygehus, forsaavidt der foreligger Lægeerklæring om, at Sygehusophold er nødvendigt.

Naar anerkendte — som ovenfor nævnte Lovs § 14, 4. Stykke.

§ 15.

Som nævnte Lovs § 16.

§ 16.

Som nævnte Lovs § 17.

I 3. Stykke, 1. Linje, ændres „30" til „27".

§ 17.

Som nævnte Lovs § 18.

§ 18.

Som nævnte Lovs § 19.

I Stykke 1, 1. og 19. Linje, ændres „148 af 10. Maj 1912" til „366 af 30. Juni 1919, jfr. Anordning Nr. ...".

§ 19.

Som nævnte Lovs § 20.

I 1. Stykke, 3. Linje, ændres „23" til „22".

§ 20.

Som nævnte Lovs § 21.

I 1. Stykke, 1. Linje, ændres „19—20" til „18—19" og „forinden 12. April 1892" udgaar.

I 5. Linje udgaar „og det iøvrigt findes, at de fastsatte Ydelser tilsammentagne ikke er mindre, end der i de nævnte Paragraffer er bestemt".

I 2. Stykke, 7. Linje, ændres „28" til „25".

§ 21.

Som nævnte Lovs § 22.

I Stykke 1 ændres „19" til „18", i Stykke 3 „25" til „24".

Stykke 7—8 udgaar.

§ 22.

Som nævnte Lovs § 23.

I 3. Linje udgaar „medmindre hun er berettiget til Barselshjælp efter Lov Nr. 143 af 29. April 1913 om Arbejde i Fabrikker m. v. (§ 29)".

§ 23.

Som nævnte Lovs § 24.

§ 24.

Som nævnte Lovs § 25.

I 3. Stykke, 5. Linje, ændres „22" til „21".

§ 25.

Affattes saaledes:

De i Lov Nr. 144 om anerkendte Sygekasser § 27 og § 28 givne Regler om Sygekasseinspektørens Virksomhed, om et Sygekassenævn og et Sygekasseraad udvides til at gælde paa Færøerne.

§§ 26—30.

Som nævnte Lovs § 29—33.

§ 31.

Som nævnte Lovs § 34.

I 1. Stykke, 8. Linje ændres „31" til „28" og i 4. Stykke, sidste Linje, „20" til „19".

§ 32.

Affattes saaledes:

Denne Lov træder i Kraft ..... 192.

Samtidig ophæves Lov Nr. 85 af 12. April 1892, saaledes som den er sat i Kraft ved kgl. Anordning Nr. 261 af 24. November 1893.

Bemærkninger til foranstaaende Forslag.

Ved Lov af 10. Maj 1915 blev for det øvrige Kongeriges Vedkommende indført en Række nye Regler for Sygekassevæsenet. For Færøernes Vedkommende beholdt derimod Lov om anerkendte Sygekasser, saaledes som den er sat i Kraft ved kgl. Anordning af 24. November 1893, indtil videre sin Gyldighed, og Sygekasseinspektøren udtalte i en Skrivelse til Færø Amt af 1915, at han maatte nære Betænkelighed ved at foreslaa Loven gennemført straks paa Færøerne, dels fordi den vilde give Anledning til ret betydelige administrative Vanskeligheder for Kasserne, der da næsten alle var ganske unge, dels fordi det vilde stille sig tvivlsomt, om Kasserne økonomisk vilde staa sig ved den nye Lovs Refusionsregler.

Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne har imidlertid i Skrivelse af 24. November fremsat Ønske om, at Sagen maa blive fremmet nu, da de fleste Sygekassers Stilling økonomisk set er blevet en saadan, at de vil høste endog ret betydelig Fordel af den nye Lovs Refusionsregler, og at et større Tilskud fra det offentlige er i højeste Grad paakrævet, for at ikke Sygekassesagen skal lide Skibbrud. Man maa dog nære en Del Betænkelighed ved at søge et Lovforslag vedtaget uden først at have konferereet med Sygekasseinspektoratet.

Det foranstaaende Lovforslag tilstræber at afpasse Sygekasseloven af 1915 efter færøske Forhold. I det følgende skal gives en kort Oversigt over Lovens nye Regler og de Ændringer, der findes nødvendige.

Til § 1. Indeholder en ny Regel, der søger at hindre Anerkendelse af Sygekasser paa Omraaden, hvor der allerede findes anerkendte Sygekasser, der virker tilfredsstillende.

Til § 2. Jfr. Anordningen af 1893.

Til § 4. 2. Stykke kunde maaske udelades som uden Betydning paa Færøerne.

Til § 5. Som noget nyt tillægges der Indenrigsministeren Beføjelse til at tillade, at Sygekasser omfatter flere Kommuner.

Til § 6. For at skabe Ensartethed med Hensyn til Fortolkningen af Begrebet „ubemidlet" er der indført en Bestemmelse om Udgivelse af en Vejledning om de Forhold, der bør betinge en Persons Optagelse eller Forbliven i Sygekassen. Endvidere giver Paragraffen Regler om bedrestillede Medlemmers Forbliven og om deres Genindtræden efter Forringelse af deres økonomiske Stilling.

Endelig nedsættes Aldersgrænsen for Optagelse i Sygekasser fra 15 til 14 Aar.

Til § 7. Reglen i 1. Stykke er ny.

Til § 8. Jfr. Anordningen af 1893.

Til § 10. Der er ved Overførelse fra en opløst Sygekasse til en

anden Sygekasse indført den Ændring, at Helbredstilstand skal være uden Betydning.

Til § 11. De nye Regler har til Formaal at forhindre, at der i anerkendte Sygekasser optages Personer, der ikke opfylder de foreskrevne Betingelser for Medlemsret.

Til § 12. Det bestemmes, at der ved Fastsættelse af Kontingent skal tilstræbes Dannelse af en Reservefond.

Endvidere bestemmer Paragraffen, at Kassens Midler skal holdes for sig, naar den f. Eks. har Bestyrelse fælles med en Begravelseskasse.

Til § 13. Medens den ældre Lov satte Statstilskudet i Forhold dels til Medlemstallet og dels til Medlemsbidraget, sættes det nu i Forhold til Medlemstallet og til Sygekassens Udgifter. Lovens Maximumsgrænse er ophævet ved Lov Nr. 324 af 3. Juni 1919.

Til § 14. Som Forholdet nu er paa Færøerne, haves intet Hospital, hvor der ydes Sygekassemedlemmer Moderation. Anordningen af 1893 overlod til Sygekasserne at klare Udgifterne til Hospitalsophold selv; denne Ordning har imidlertid bragt Sygekasserne i en saa vanskelig Situation, at en Nyordning maa findes.

Saalænge Hospitalerne som nu er selvejende Institutioner, der maa søge at skaffe Balance i Regnskabet ved forøget Betaling, ses da ingen anden Udvej end at lade Kommunerne træde hjælpende til, saaledes som foreslaaet ovenfor.

Lovens § 15 er overflødig, da der haves særlige Befordringskasser med Statstilskud, jfr. Lov Nr. 126 af 28. April 1916.

Til § 18. Paragraffens Stykke 1 giver en nærmere Bestemmelse af Begrebet Sygehusbehandling og har udtrykkelig medtaget Behandling af tuberkuløse og sindssyge. Dog ophører Sygekassens Pligt, naar en sindssyg maa anses for uhelbredelig. Stykke 2 har ret gennemgribende Ændringer, dels ved at forhøje Pengehjælpens Maximum fra $\frac{2}{3}$ til $\frac{4}{5}$ af den gennemsnitlige Arbejdsfortjeneste, dog at der for at undgaa Misbrug er sat en Grænse opad til 3 Kr., dels ved at give Adgang til Sikring af Pengehjælpens Minimum.

Til § 19. Giver en klar Fortolkning af den ældre Lovs § 18.

Til § 20. Til 1. Stykke jfr. Anordningen af 1893.

2. Stykke giver Adgang til at fritage en Sygekasse baade for at yde Lægehjælp og Sygehusbehandling og tager herved Hensyn baade til, om saadan Hjælp kan faas paa passende Vilkaar, og til Sygekassens Økonomi.

Til § 21. Ophæver den tidligere Regel om Begrænsning af Pengehjælp til Tyende og ophæver Fritagelsen for at yde Pengehjælp ved veneriske Sygdomme.

Til § 22. Giver nye Regler for Hjælp til Barselkvinder.

Til §§ 26—30. Indeholder forskellige nye Kontrolbestemmelser.

Til § 31. Indeholder nye Regler om statskontrollerede Sygeforeninger.

Ved Sagens *1. Behandling* den *2. December* blev den efter Forslag af A. Samuelsen henvist til *Udvalget angaaende Læge- og Sygebefordringskasser.*

S. D. afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne har i en motiveret Skrivelse af 24. f. M., jfr. Skrivelse af 1. d. M., til Lagtinget andraget om Tingets Medvirkning til, at den reviderede Sygekasselov (Nr. 144) af 10. Maj 1915 maa blive gjort gældende for Færøerne, og Amtet har samtidig fremlagt i Tinget et Forslag til Lov for Færøerne om anerkendte Sygekasser tilligemed Bemærkninger.

Udvalget erkender tilfulde Betydningen af denne Sags heldige Løsning, men finder, at Sagen endnu ikke er tilstrækkelig oplyst til, at Lagtinget kan tage endelig Stilling til den. Men tillader sig derfor at foreslaa:

„Amtmanden anmodes om at indhente en Erklæring ang. Sagen fra Sygekasseinspektøren samt om derefter at indhente en fornyet Udtalelse fra Centralforeningen, eventuelt tillige fra Bestyrelserne for de lokale Sygekasser; hvorefter Sagen udbedes forelagt Lagtinget paany".

Ved Sagens *2. Behandling* den *3. December* blev Udvalgets Forslag vedtaget uden Afstemning.

IX. Ændring i Lov om Understøttelse til Børn af Enker.

Den *30. November* fremlagdes saalydende Skrivelse, samt Forslag til Anordning:

Justitsministeriet,
København, den 25. Oktober 1920.

I Anledning af Amtets Skrivelse af 6. d. M. skal man anmode Amtet om at forelægge Færøernes Lagting Spørgsmaalet om Forhøjelse af de i Anordning af 11. November 1918 fastsatte Understøttelser til Børn af Enker.

Man vedlægger 4 Særtryk af Lov af 30. Marts d. A. om Ændring i Lov Nr. 124 af 29. April 1913, jfr. Lov Nr. 101 af 4. Marts 1918 om Understøttelse til Børn af Enker, idet bemærkes, at det ikke har været muligt at fremskaffe flere Særtryk.

Det tilføjes, at der ikke foreligger særlige Motiver til den nævnte Lov, der blev vedtaget, efter at det havde vist sig umuligt at gennemføre et for Rigsdagen fremsat Forslag til Revision af hele Lovgivningen om Børn af Enker.

Et Eksemplar af dette Lovforslag vedlægges.

P. M. V.
Schrøder.

Ange Svendsen.

Amtmanden over Færøerne.

Tilstilles Lagtinget til Erklæring, idet 2 Særtryk af Lov Nr. 127 om Ændringer i Lov Nr. 124 af 29. April 1913, jfr. Lov Nr. 101 af 4. Marts 1918, om Understøttelse til Børn af Enker af 30. Marts d. A. vedlægges.

Færø Amt, den 4. November 1920.

Olrik.

Til
Lagtinget.

Forslag til Anordning

om

Ændring i Anordning af 17. Januar 1916, hvorved Lov om Understøttelse til Børn af Enker af 29. April 1913 sættes i Kraft paa Færøerne, jfr. Anordning af 11. November 1918.

§ 1.

Den i ovennævnte Anordning af 17. Januar 1916 § 1, 3. Stykke jfr. Anordning af 11. November 1918 § 1, 2. Stykke, omhandlede Understøttelse udbetales indtil videre med:

160	Kr.	aarlig,	indtil	Barnet	har	fyldt	4 Aar
135	—	—	—	—	-	—	12 —
40	—	—	—	—	-	—	14 ·

saaledes at Forskellen imellem disse Beløb og de i Anordningen af 11. November 1918 fastsatte Beløb, beregnede for Oktober Kvartal 1920, efterbetales samtidig med første Udbetaling i Henhold til nærværende Anordning.

§ 2.

Denne Anordning træder i Kraft den 1. Januar 1921.

Bemærkninger til foranstaaende Forslag.

Ved Anordning af 11. November 1918 blev Understøttelserne til Børn af Enker forhøjet med et Beløb, der svarede til 50 pCt. af det ved Anordning af 17. Januar 1916 fastsatte, og Lagtinget fastholdt derved det Standpunkt, som man indtog under de Forhandlinger, der gik forud for Gennemførelsen paa Færøerne af Loven om Understøttelse til Børn af Enker, at man ikke paa Grund af de særlige Forhold i Bygderne kunde gaa med til at fastsætte Understøttelserne fuldt saa højt som i det øvrige Kongerige.

Ved Lov af 30. Marts 1920 er for det øvrige Danmark gennemført en ny Forhøjelse, svarende til 33⅓ pCt. af det i Lov af 4. Marts 1918 fastsatte Beløb, og da man paa den ene Side maa anse en Forhøjelse for naturlig ogsaa paa Færøerne og paa den anden Side maa antage, at Lagtinget stadig vil fastholde sit ovennævnte Standpunkt, skal man nøjes med at foreslaa en tilsvarende Forhøjelse af de ved Anordning af 11. November 1918 fastsatte Beløb. Det maa anses for rettest, at Forhøjelsen kommer de paagældende til Gode fra 1. Oktober 1920.

Ved Sagens *1. Behandling* den *1. December* blev den efter Forslag af Joen Poulsen henvist til *Udvalget angaaende Ændringer i Fattigloven.*

S. D. afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Efter Justitsministeriets Ordre har Amtet forelagt Lagtinget til Betænkning „Forslag til Anordning om Ændringer i Anordning af 17. Januar 1916, hvorved Lov om Understøttelse til Børn af Enker af 29. April 1913 sættes i Kraft paa Færøerne, jfr. Anordning af 11. November 1918".

Da denne Sag vil faa Betydning ikke alene for Enkerne, men ogsaa for Kommunerne, som næppe for Tiden er forberedt paa at skulle afholde større Udgifter, tillader man sig at foreslaa, at Sagen udsættes til næste ekstraordinære Lagtingssamling.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 3. *December* blev Udvalgets Forslag vedtaget uden Afstemning.

X. Godtgørelse for Sammenstilling til Tofte Telefonstation.

Den *30. November* fremlagdes saalydende Skrivelse:

Forstanderskabet
for
Næs Sogns Kommune.

Glibre, den 7. November 1920.

Under Forstanderskabsmødet den 18. f. M. vedtoges, at anmode Formanden om at tilskrive Amtet, at Forstanderskabet, i Henhold til Amtmandens Henstilling pr. Telefon, havde formaaet Tofte Telefonstation til at genoptage Arbejdet med Sammenstilling fra den 10. Oktober til 1. December d. A., imod at Næs Sogn i nævnte Tidsrum ydede Stationen en Godtgørelse for Arbejdet af 1 Kr. pr. Dag.

Men da Forstanderskabet anser Næs Sogn helt fritagen for Pligten til at betale for Sammenstilling, idet Sognet, for at erholde Telefon til de forskellige Bygder, kun fik Pligt til at betale Pasningen af disse Stationer — og dengang var der ingen Sammenstilling —, vedtog man ligeledes, at bemyndige Formanden til samtidig at meddele Amtet og Amtskommunens Telefonudvalg, at Næs Sogn fra 1. December d. A. ikke yder noget til Tofte Telefonstation for Sammenstilling, og at Forstanderskabet derfor ogsaa fremtidig anser sig fritaget for at forhandle med Stationen, som har med Sammenstillingen at gøre. Det maa blive en Sag mellem Amtskommunens Telefonudvalg og Tofte Telefonstation.

Hvilket herved meddeles det høje Amt til Efterretning og videre fornøden Foranstaltning.

P. F. V.
Rasmus Jacobsen.

Til
Færø Amt og Amtskommunens Telefonudvalg.

Ved Sagens *1. Behandling* den 2. *December* blev den efter Forslag af Samuelsen henvist til *Udvalget angaaende Ændringer i Fattiglonen.*

S. D. afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist en Sag om Godtgørelse for Sammenstillinger ved Telefonstationen paa Tofte. Der foreligger kun en Skrivelse fra Forstanderskabet for Næs Sogns Kommune. For at kunne træffe endelig Afgørelse i Sagen, vilde det være ønskeligt, om der forelaa flere Oplysninger, men i den korte Tid, der er levnet Udvalget, vil der ikke være Lejlighed til at indhente saadanne. Man formener derfor, at det eneste, der for Tiden kan gøres, er at anmode Driftsudvalget og Driftsbestyreren om at træffe en saadan foreløbig Ordning at Telefondriften kan holdes gaaende, indtil Tinget i næste ekstraordinære Samling kan vedtage en endelig Ordning.

Man tillader sig derfor at foreslaa til Vedtagelse:

Driftsudvalget og Driftsbestyreren anmodes om at træffe en saadan foreløbig Overenskomst med Stationsbestyreren paa Tofte, at Telefondriften kan holdes gaaende, indtil Laglinget i næste ekstraordinære Samling kan træffe en Afgørelse.

Ved Sagens *2. Behandling* den *3. December* blev Udvalgets Forslag vedtaget uden Afstemning.

XI. Vejanlæggene Kollefjord—Kvivig og Sand—Skaalevig—Husevig.

Den *30. November* fremlagdes Skrivelse fra Forstanderskaberne for Kollefjord og Kvivig Sognes Kommuner, angaaende Vejanlægget, samt saalydende Skrivelser:

Justitsministeriet,
København, den 2. September 1920.

Ved med Skrivelse af 4. f. M. — 1919 — Nr. 373 — herfil at fremsende den hoslagt tilbageføigende Forespørgsel fra Amtsingeniør Jacobsen vedrørende Projekteringen af Vejanlæggene Sand—Skaalevig—Husevig og Kollefjord—Kvivig har Amtet indstillet, at de af Amtsingeniøren rejste Spørgsmaal forelægges Lagtinget i dettes indevarende Samling, saaledes at de interesserede Forstanderskabers Erklæringer indhentes forinden.

Foranlediget heraf skal man herved meddele, at Justitsministeriet bifalder Amtets Indstilling.

P. M. V.
Schrøder.

Aage Svendsen.

Amtmanden over Færøerne.

Tilstilles Lagtinget til Erklæring under Vedlæggelse af de fra de paagaaldende Kommuner indhentede Erklæringer samt Amtsingeniørens Skrivelse.

Færø Amt, den 6. November 1920.

Olrik.

Til
Lagtinget.

Driftsbestyreren
for
Færøernes Amtskommunes
Telefonvæsen.

Thorshavn, d. 3. August 1920.

Foranlediget ved Skr. af 27. f. M. fra Amtet, hvori det overdrages mig at projektere Vejanlæggene Sand—Skaalevig—Husevig og Kollefjord—Kvivig, skal jeg tillade mig at fremkomme med nogle Spørgsmaal:

Der er i Løbet af sidste Aar udført et kommunalt Vejanlæg paa c. 2,3 km's Længde fra Bygden Husevig mod Nordvest og syd for den gennem Husevigsdalen løbende Storaa. Da Vejen i sin Tid blev projekteret, var der

Uenighed mellem Beboerne om, hvorvidt den skulde lægges Nord eller Syd for Storaaen. Saa vidt jeg ved, venter Beboerne af Husevig nu, at Statsvejen vil blive ført langs Aaens Nordside helt ned til Bygden. Jeg tillader mig derfor at spørge, om Statsvejen skal slutte til Enden af det existerende kommunale Vejanlæg, eller den skal føres Nord for Aaen helt ned til Bygden, hvorved Armen til Husevig vil forlænges c. 2 km.

Vedrørende Kollefjord—Kvivigvejen anmodes der om, at faa nærmere bestemt Udgangs og Endepunkt for Vejen. Da Bygden Kollefjord, der ligger ved Indløbet til Fjorden, er meget langstrakt (c. 4. km), men da det almindelige Landingssted er ved Sjov omtrent midt i Bygden, forekommer det mig at være mest rimeligt at vælge Udgangspunktet der. Inde i Bunden af Fjorden ligger Bylingen Øreenge, der ved et paabegyndt kommunalt Vejanlæg skal sættes i Forbindelse med Bylingen Signabø paa Fjordens sydlige Side. Jeg tillader mig at spørge, om Øreenge skal sættes i Forbindelse med Statsvejen ved en Arm, der vil faa en Længde paa c. ½ km.

Med Hensyn til Endepunktet forespørges, om dette skal være Bygden Kvivig (Landingsstedet) eller Søndergjov, der ligger c. 3 km Vest for Kvivig, og som for Tiden er Postrutens Overfartssted til Vaagø, hvor Landingsstedet er Fitaklett.

Ærbødigst

H. O. Jacobsen.

Til
Færø Amt.

Forstanderskabet
for Sandø
Præstegælds Kommune.

Sand, d. 3. Novbr. 1920.

I Anledning af Amtets Skrivelse af 21. Septbr. d. A. angaaende Vejanlægget Sand—Skaalevig—Husevig, har man, efter at have forhørt sig i de paagældende Sogne om det forelagte Spørgsmaal, vedtaget at besvare dette derhen, at Anlægget for Husevig Bygds Vedkommende kun ønskes ført til det nordlige Endepunkt for det kommunale Vejanlæg, der fører nord gennem Husevigsdalen.

Amtsingeniør Jacobsen blev under sit Ophold her paa Sandø i forrige Maaned gjort bekendt med foranstaaende.

P. F. V.

M. A. Winther,
Fmd.

Til
Færø Amt.

Ved Sagens *1. Behandling* den *1. December* blev den efter Forslag af A. Samuelsen henvist til *Udvalget angaaende Ændringer i Fattigloven.*

Den *2. December* afgav Udvalget saalydende:

Betænkning.

Til Udvalget er henvist en Sag angaaende Projekteringen af Vejanlægget Sand—Skaalevig—Husevig og Kvivig—Kollefjord. I Anledning af denne Sag skal Udvalget tillade sig at udtale:

I. Angaaende Vejanlægget Kvivig—Kollefjord:

Forstanderskabet i Kollefjord foreslaar, at Sjov i Kollefjord benyttes som Udgangspunkt for Vejen, og at Øreenge sættes i Forbindelse med Vejanlægget ved en Arm paa c. 5 km's Længde.

Forstanderskabet i Kvivig foreslaar Vejanlægget ført gennem Bygden saa nær Landingsstedet som muligt og videre til Søndergjov, som for Tiden er Postrutens Overfartssted til Vaagø. Dette stemmer med Lagtingets Stilling til samme Spørgsmaal i Aaret 1918.

Udvalget tilraader, at man følger de interesserede Forstanderskaber, og stiller nedenfor Forslag om at anbefale, at Vejanlægget Kvivig—Kollefjord projekteres med henholdsvis Søndergjov ved Kvivig og Sjov ved Kollefjord som Endepunkter, og at der anlægges en Arm til Øreenge.

II. Vejen Sand—Skaalevig—Husevig:

Da der synes at være Uoverensstemmelse mellem Forstanderskabets Stilling og Befolkningens i Husevig, mener Udvalget at burde tilraade, at denne Sag udsættes til næste Lagtingssamling, der antagelig vil finde Sted i Løbet af kort Tid.

Forslag:

1) Vejanlægget Kvivig—Kollefjord anlægges mellem Søndergjov ved Kvivig og Sjov ved Kollefjord med Arm til Øreenge.
2) De af Ingeniør Jacobsen rejste Spørgsmaal med Hensyn til Projektering af Vejanlægget Sand—Skaalevig—Husevig udsættes til næste ekstraordinære Lagtingssamling.

Ved Sagens *2. Behandling* den *3. December* overgik den til 3. Behandling.

Ved Sagens *3. Behandling s. D.* foretoges Afstemning, hvorved Udvalgets Forslag vedtoges med 10 Stemmer mod 0.

XII. Leynum som Hvalvaag.

Den *30. November* fremlagdes saalydende Andragende fra 87 Beboere af Leynum og Kvivig:

Kvívík sókn, novembir 1920.

Til

Føroya løgtings.

Undirskrivaðu loyva okkum at senda bønarbrøv til tings um, at Leynum má verða góðkent sum hvalvág.

Grind er deyð á Leynum í 1909 og 1913, og tá øll grindin ið hildin varð til, ikki doyðt í 1920, var ársakin tann, at bátarnir vóru ófáir.

Plássið er væl hóskandi til hvalvág. Marbakki er eingin, og sandbotnurin hedlur javnliga.

Við hávirðing

Ved Sagens *1. Behandling* den *1. December* vedtoges det efter Forslag af Danielsen at nedsætte et *Udvalg paa 3 Medlemmer*, hvortil s. D. valgtes: *Danielsen, Dahl* og *Tórgarð*.

S. D. afgav Udvalget saalydende:

Betænkning.

Til Udvalget er henvist et Andragende fra flere Beboere af Kvivig og Leynum om, at Leynum maa blive autoriseret som Hvalvaag.

Udvalget skal bemærke, uden forøvrigt at udtale sig om Sagens Betydning i sin Helhed, at da indeværende overordentlige Lagtingssamling kun maa anses at have til Opgave Behandling af særlig presserende Sager og hvis Varighed derfor bør begrænses til det kortest mulige, medens Behandling af en Sag som den foreliggende maa forudsættes at ville medføre andre og vanskeligere Forhandlinger om Ændringer i det gældende Grindereglement, vil man finde, at nærværende Sag bør udsættes til næste Lagtingssamling.

Forslag:

Sagen udsættes til næste Lagtingssamling.

Ved Sagens *2. Behandling* den *3. December* blev Udvalgets Forslag vedtaget uden Afstemning.

XIII. Vragning af Saltfisk.

Den *30. November* fremlagdes saalydende Skrivelse:

Thorshavn, den 27. November 1920.

Til

Færøernes Lagting.

Undertegnede Færøernes Købmandsforening tillader sig herved at gøre en Henvendelse til det høje Lagting angaaende det vigtige Spørgsmaal om Behandling og Udførsel af vor Fisk.

Man var i sin Tid baade her og andet Steds mindre velfornøjet med Kvaliteten af vor Fisk, og det foranledigede Gennemførelsen af Lov Nr. 69 af 1. April 1912 om Vragning af Fisk paa Færøerne.

Loven har utvivlsomt gjort Gavn, men den er maaske ikke bleven gennemført saa bestemt som ønskeligt, og der er fra Købernes Side fremkommet nye Klager over Kvaliteten af vor Fisk. Dels af denne Grund, dels fordi man allerede forinden her var blevet opmærksom paa, at der var noget at rette, er Vragningen blevet strammet. Dette har medført, at vel ikke mere end Halvdelen af den i Aar vragede Fisk er kommet i 1. Klasse. Den nærmeste Virkning heraf er lavere Betaling for Fisken, og det er jo ikke netop det, man tilsigter. Ganske vist haaber man paa denne Maade at fremtvinge bedre Behandling af Varen og bedre Kvalitet, men det er dog en Omvej at gaa, og meget kan tabes, inden man ad denne Vej naar Maalet.

Det er da ogsaa almindelig erkendt, at man ikke bør nøjes med Vragning af den færdige Vare Klipfisken, som nu, men man bør vaage over, Raavaren lige fra Begyndelsen af.

Allerede inden Loven af 1912 var traadt i Kraft, var man opmærksom herpaa, og ved Skrivelse af 5. August 1912 anmodede Foreningen det høje Lagting om at foranledige Indførelse af tvungen Vragning af Saltfisk samtidig med, at Bestemmelserne om Vragning af Klipfisk traadte i Kraft. Dette blev ikke gennemført, men man foretog i ikke ringe Omfang frivilligt Vragning af Saltfisk. Dette syntes at gøre Gavn, men er bortfaldet igen.

Med Hensyn til Behandlingen af Raafisken skal man henlede Opmærksomheden paa Spørgsmaalet om, hvorvidt der kan gøres noget for at faa gennemført Slagtning af hver Fisk, saa snart den kommer op af Vandet, saa at den tømmes for Blod. Slagtningen bør foregaa saaledes, at Fisken „verir skorin á háls". Maaske kunde Vragerne paa de Pladser, hvor de bor, have den Opgave at se efter paa Landingsstederne, om Fisken er slagtet. Endvidere henledes Opmærksomheden paa Spørgsmaalet, om der kan gøres noget for at hindre, at Fisken længer end nødvendigt udsættes for Solvarme eller anden Varme (derunder Spørgsmaalet, om man ikke ved en anden Indretning af Motorbaadene kan skærme Fisken mod Varme fra Maskinrummet), og for at hindre unødvendig Kasten og Støden af Fisken.

Med Hensyn til Saltfisken tillader man sig at andrage om, at der indføres tvungen Vragning af al Fisk, der ilandbringes paa Færøerne som Saltfisk, uden Undtagelse. Vragningen bør efter vor Mening foregaa saaledes, at Saltfisken ansættes i tre Klasser: 1ste Klasse, 2den Klasse og Vragfisk. Vragningen bør i Almindelighed foretages ved Udskibningen,

men hvis Fisken paa dette Tidspunkt endnu ikke er fuldsaltet, maa Vragningen udsættes, og Vragerne bør da fastsætte Tidspunktet for Vragningen, under Rekurs til Vragerformanden, hvis Fiskens Ejer ikke er tilfreds med Vragernes Bestemmelse.

Naar man gaar til at indføre tvungen Vragning af Saltfisk, vil det være naturligt at overveje, om den gældende Lov om Vragning af Klipfisk ikke trænger til Eftersyn. Der er da her et Punkt, som vi tillader os at henlede Opmærksomheden paa.

Meningen med Loven er antagelig at hæve den færøske Fisks Navn paa Markederne i Spanien og Italien, og saavidt vi forstaa Loven, søger man at opnaa dette ved at hindre, at daarlige Varer kommer frem paa disse Markeder. I Overensstemmelse hermed har Blanketterne til Vragerattester saavidt vides, været indrettet paa, at det attesteres, at *Varen er sund og god*. Imidlertid er det hændt, at Klipfisk, som oprindelig har været fin Vare, har henstaaet saalænge opvejet, at den ved Udførslen ikke har kunnet faa Attest for at være sund og god Vare. Der foreligger netop i denne Tid det Tilfælde, at saadan Fisk er indskibet, og det maa antages, at den faar Attest efter sin Kvalitet (som bedærvet). Den vil da i sin bedærvede Tilstand blive udført til Spanien og Italien. Dette er efter vor Mening forkasteligt, thi Fremkomsten af saadan Fisk vil være skadelig for den færøske Fisks Navn, enten Attesten — der affattes i en for Køberen fremmed Sprog — er saa eller saa. Det bør forhindres, at Klipfisk som ikke paa Udførselstiden kan faa Attest paa at være sund og god Vare, overhovedet udføres til Spanien og Italien.

I det vi slutter denne Henvendelse, tillader vi os at udtale vor Beredvillighed til at være behjælpelig med at fremskaffe de yderligere Oplysninger, som det høje Lagting maatte ønske.

Med Ærbødighed

Færøernes Købmandsforening.

Valdemar Lützen.

Formand.

Den *1. December* blev Sagen efter Forslag af Dahl henvist til et *Udvalg paa 3 Medlemmer*, hvortil s. D. valgtes: *Dahl, Effersøe* og *Johan Poulsen.*

S. D. afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Ved Lov Nr. 69 af 1. April 1912 blev i Henhold til Lagtingets Forslag (se Lagtingstidende 1911 Side 66—89 og Bilag 5) indført tvungen Vragning paa Færøerne af Klipfisk, som herfra udføres til Spanien og Italien. Der blev under Tingets Forhandlinger mundtligt bragt paa Bane, om det ikke var rigtigst tillige at indføre Vragning af Fisken paa et tidligere Stadium, som Saltfisk, ligesom ogsaa Købmandsforeningen holdt herpaa, men Sagen blev imidlertid ordnet saaledes, at den tvungne Vragning kun skulde gælde for Klipfisk, medens Loven gav Adgang til at benytte Vrager-

formændene og Vragerne til Bedømmelse af anden Fisk, end Klipfisk (Saltfisk eller Raafisk).

Det erkendes fra alle Sider, at Vragerinstitutionen har haft en gavnlig Indflydelse paa vor Fiskeexport, og det er sikkert ingen Stemning for at faa den ophævet. Derimod er Ønsket om tvungen Vragning af Saltfisk blevet stærkere og bæres nu frem af vore Fiskeexportører i det foreliggende Andragende. De ekstraordinære Forhold, som skyldtes Verdenskrigen, har imidlertid haft en ugunstig Indflydelse paa Fiskevragningen, idet Begæret efter Klipfisken steg meget stærkt, og samtidig dermed viste de udenlandske Købere ringe Interesse for Fiskens Kvalitet, da det kun var dem om at gøre at faa Fisk. Dette har formentlig medført nogen Slappelse i Vragningen, som nu truer med at skade den færøske Fiskeexport. Der kræves formentlig extraordinære Foranstaltninger for atter at hæve den færøske Klipfisks Renomé paa det udenlandske Marked, og med Hensyn herlil kan Udvalget tiltræde Købmandsforeningens Forslag om at indføre tvungen Vragning af Saltfisk, og at indføre fornyet Eftersyn og Vragning ved Udførelse, for saa vidt angaar Klipfisk, der efter en Gang at have været vraget, har henligget i Pakhus saa længe, at det kan anses for tvivlsomt, hvorvidt den har beholdt sin Kvalitet.

Vi skal dog anbefale, at Sagen underkastes en fornyet Overvejelse i Lagtinget, inden den afgøres. Samtidig maa vi dog fremhæve Vigtigheden af, at Sagen fremmes saaledes, at den endelige Ændring i de gældende Bestemmelser kan komme til at foreligge senest i Løbet af førstkommende April Maaned, for at den eventuelle nye Ordning kan blive anvendt paa de Ladninger af Saltfisk, som kan ventes udskibede her paa Øerne i Begyndelsen af Maj Maaned n. A.

Udvalget anser det for rigtigt, at Sagen forelægges for Føroya Fiskimannafelags Bestyrelse, da Foreningen er interesseret i den.

Det er formentlig ogsaa af Betydning at faa oplyst, om der er indført tvungen Vragning af Saltfisk paa Island.

I Henhold til foranførte tillader man sig at foreslaa til Vedtagelse:

1. Lagtinget anmoder Amtmanden om at affatte saant i Lagtingets førstkommende Samling at fremlægge Forslag til Ændringer i Loven om Vragning af Fisk paa Færøerne saant i Instrukserne for Vragerformænd og Vragere, hvorved der indføres tvungen Vragning af Saltfisk saant fornyet Vragning af Klipfisk, som har henligget paa Pakhus.
2. Lagtinget anmoder Amtmanden om at indhente Erklæring over den foreliggende Sag fra Bestyrelsen for Foreningen Føroya Fiskimannafelag til Forelæggelse for Tinget saant eventuelt tillige yderligere Erklæring fra Færøernes Købmandsforening.
3. Lagtinget anmoder Amtmanden om at undersøge, hvorledes Forholdet med Hensyn til Vragning af Saltfisk er ordnet paa Island.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 3. *December* blev Udvalgets Forslag vedtaget uden Afstemning.

XIV. Flere Forstanderskabsmedlemmer i Næs Sogn.

Den *30. November* fremlagdes Skrivelse fra Forstanderskabet for Næs Sogns Kommune om, at Antallet af Forstanderskabsmedlemmer maatte blive forhøjet til 7.

Ved Sagens *1. Behandling* den *1. December* blev den efter Forslag af Joen Poulsen henvist til *Udvalget angaaende Ændringer i Fattigloven.*

S. D. afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Fra Forstanderskabet for Næs Sogns Kommune er til Tinget indkommet Andragende om at Sognets Forstanderskabs Medlemsantal maa forhøjes fra 5 til 7 Medlemmer.

Da Næs Sogn er meget udstrakt og har mange Bygder, maa undertegnede Udvalg, til hvilket denne Sag er blevet henvist, anse Andragendet for velbegrundet.

Man tillader sig derfor at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

Medlemsantallet for Forstanderskabet for Næs Sogns Kommune fastsættes til 7. I førstkommende Januar eller Februar Maaned vælges derfor 2 Medemmer, der afgaa samtidig med de nu fungerende Medlemmer.

Ved Sagens *2. Behandling* den *3. December* vedtoges Udvalgets Forslag uden Afstemning.

XV. Haandkøbudsalg paa Apothekervarer i Midvaag.

Den *30. November* fremlagdes saalydende Andragende:

Da der efter manges, i Særdeleshed efter Lægens, Skøn i høj Grad er Trang til et Haandkøbsudsalg for Apothekervarer her i Midvaag, tillader jeg undertegnede Maren Elisabeth Juliane Heinesen af Midvaag mig herved ærbødigst at ansøge det høje Ministerium om Tilladelse til at oprette et saadant.

Ærbødigst

Midvaag, den 14. September 1920.

Juliane Heinesen,

Enke efter Købmand Joen Heinesen, Midvaag.

Til
Justitsministeriet.

Andragendet er fremsendt af Amtet og ledsaget af Erklæringer fra Amtslægen, Kredslægen, Forstanderskabet og Apotheker Djurhuus.

Ved Sagens *1. Behandling* den *1. December* blev den efter Forslag af A. Samuelsen henvist til *Udvalget angaaende Ændringer i Fattigloven.*

S. D. afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist et Lagtinget forelagt, til Lagtinget stilet Andragende om Oprettelse af et Haandkøbsudsalg af Apotekervarer i Midvaag. Andragendet er anbefalet af vedkommende Forstanderskab og Kredslæge. Udvalget mener, at Andragendet i og for sig er vel begrundet, men da der er Udsigt til, at man i en nær Fremtid vil faa en dispenserende Læge ansat i Midvaag, maa man formene det rettest, at Sagen udsættes, i alt Fald til den ordinære Lagtingssamling.

Man tillader sig derfor at foreslaa til Vedtagelse:

Sagen udsættes til den ordinære Lagtingssamling.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 3. *December* vedtoges Udvalgets Forslag uden Afstemning.

XVI. Skrivelse fra Dyrlægen angaaende Regninger.

Den *30. November* fremlagdes saalydende Skrivelse:

Til

Færøernes Lagting.

Ved Skrivelse af 20. August f. A. fra Justitsministeriet blev jeg fra 1. September s. A. antaget til at beklæde Stillingen som Dyrlæge paa Færøerne, og det tilføjes, at jeg vil have at holde mig den Instruks, som Justitsministeriet vilde udfærdige, efterrettelig.

Denne Instruks blev mig derefter tilstillet ved Justitsministeriets Skrivelse af 9. December s. A. Ifølge dens § 3 er jeg pligtig til at foretage aarlig 3 Omrejser til Suderø og Norderøerne, helst til hver Bygd. 2 Omrejser til Myggenæs, Vaagø, Sandø, Skuø, Dimon, Nordstrømø og Nordøsterø og 1 Omrejse til alle andre Pladser udenfor Thorshavn.

I Instruksen skrives derefter følgende:

„Som Godtgørelse for disse Omrejser oppebærer Dyrlægen 5 Kr. i Dagpenge, hvorhos Rejseudgifterne refunderes efter Regning. De her nævnte Udgifter afholdes af Amtsrepartitionsfonden".

I Henhold til det ovennævnte Ansættelsesbrev og min Instruks har jeg begyndt og udført min Virksomhed. Jeg har indsendt til Amtet Regninger paa Dagpenge og faaet disse betalt, samtidig med at jeg har faaet godkendt Regninger paa Rejseudgifter, hvorpaa der var opført dels Befordringsudgifter dels Logisudgifter. Til Underhold og Befordring paa Omrejser fik jeg den 21. Oktober 1919 af Amtet anvist 1000 Kr. Jeg paabegyndte Omrejserne i Slutningen af September. Den 2. April d. A. var de 1000 Kr. medgaaet, skønt jeg havde rejst paa billigste Maade, og jeg havde kun naaet c. ⅔ af en Rundrejse. Jeg indsendte da til Amtet en Opgørelse, og der er ikke før nu gjort Indsigelse mod denne. Regningerne paa Dagpenge, indsendte i Løbet af Vinteren og Foraaret, var som nævnt dengang betalt uden Bemærkninger. I Henhold til Instruksen fortsatte

jeg Omrejserne og indsendte yderligere Regninger for disse. Paa alle disse Regninger er Logispenge og Dagpenge opførte som særskilte Poster, og de blev betalte uden Bemærkning om, at Amtet ikke skulde være bemyndiget til at anvise Beløbene af Amtsreparlitionsfonden, som Instruksen foreskriver, eller om, at „Dagpenge" skulde dække ogsaa over Logispenge.

Først ved Brev af 4. ds. har Færø Amt gjort Bemærkning til mine Regninger, ogsaa de tidligere betalte, og fundet det urigtigt, at jeg har beregnet baade Dagpenge og Dækning af Udgifterne til Logis, og i den Anledning vil Amtet indeholde 290 Kr. i andre mig tilkommende Beløb.

Jeg havde dengang indsendt vedlagte Regning paa 313 Kr. 80 Øre, angaaende Omrejsen paa Suderø i August d. A. Mod den bemærkede Amtet i sin nævnte Skrivelse af 4. ds., at der burde fradrages dels 32 Kr. for Logis i 8 Dage og dels 12 Kr. 30 Øre for Proviant, indkøbt paa Tveraa, til Brug under Rejsen.

Ved Skrivelse af 19. ds. hævdede jeg overfor Amtet, at der ved Begrebet „Rejseudgifter", som jeg ifølge min Instruks skulde have dækket, maatte forstaas alle nødvendige Udgifter paa Rejse, herunder ogsaa Logisudgifter (Kost og Logis), og at Godtgørelsen for Omrejserne, 5 Kr. daglig i Dagpenge, ikke kunde forstaas som Dækning ogsaa af Logispenge, hvilket den forøvrigt ofte ikke engang vil være tilstrækkelig til, men var ment som en virkelig Godtgørelse for de opslidende Omrejser og for Slid paa Beklædningsgenstande; Udgifter til Underhold (Logispenge) maa indeholdes i Rejseudgifter.

Jeg vedlagde hoslagte Regninger for Drift af en Motorbaad, som jeg maatte leje i Sommer for nogenlunde at kunne opfylde de mig paa hvilende Omrejser, lydende paa 1426 Kr. 56 Øre.

I Brev af 24. ds. har Amtet fastholdt sit Standpunkt om, at jeg er uberettiget til at kræve særlig Betaling for Kost og Logis, og erklærer ikke at ville anvise mine vedlagte Regninger til Udbetaling. Amtet bemærker, at jeg burde have indhentet Tilladelse til at leje Motorbaad i Sommer, og anbefaler mig at forelægge Sagen for Lagtinget baade m. H. t. Dagpenge og Regningerne.

Ved Udgangen af Maj Maaned havde jeg kun kunnet fuldende ⅔ Omrejse over hele Landet og for nogenlunde at kunne opfylde min Instruks lejede jeg for Juni, Juli og August en lille 4 H. K. Motorbaad, hvis Drift var billigst muligt. Jeg passede selv Maskinen og fik i de 3 Maaneder udført langt flere Omrejser end i de 8 foregaaende Maaneder. Jeg mener, at jeg var nødt til og berettiget til at bruge den benyttede Fremgangsmaade og tillader mig at andrage Tinget om i den forestaaende Extrasamling dels at fastslaa, at Dagpenge er Honorar for Omrejserne og ikke delvis Dækning for Logis og Kost, dels at anvise de vedlagte Regninger til Udbetaling.

Thorshavn, den 29. November 1920.

Ærbødigst
Carl Johan Beck.
Dyrlæge.

Den 2. *December* behandledes Sagen.

XVII. Fremgangsmaade ved Valg af Landstingsmand.

Den *30. November* fremlagdes saalydende Skrivelser:

Justitsministeriet.

København, den 9. September 1920.

I Skrivelse af 16. f. M. (Journal 1920 Nr. 703) har Amtet i Anledning af, at Valget af Landstingsmand for Færøerne ifølge det af Rigsdagen vedtagne Forslag til Bestemmelser om Forandringer i Grundloven vil være at foretage af en Valgforsamling, bestaaende af Lagtingets folkevalgte Medlemmer, medens det hidtil har været foretaget af Færøernes Lagting, indstillet, at der udarbejdes Regler for Fremgangsmaaden ved det nævnte Valg, efter at Grundlovsforandringerne er traadt i Kraft.

Foranlediget heraf skal man meddele, at Justitsministeriet vilde finde det rimeligt, at Forholdet ordnes derhen, at Hr. Amtmanden leder Valget og varetager de Pligter, der ifølge Lov om Valg til Rigsdagen af 11. April 1920 paahviler Valgbestyrelsens Formand i de andre Landstingskredse, at De, forsaavidt Lagtinget ikke maatte være samlet, naar Landstingsvalget skal finde Sted, indkalder Lagtinget til Møde, for at dets folkevalgte Medlemmer kan foretage Valget, samt at Valgbrevet som hidtil udstedes af Lagtinget.

Under Henvisning hertil skal man anmode Amtet om at indhente en Erklæring fra Lagtinget om, hvorvidt dette maatte have noget at erindre imod, at Forholdet ordnes paa den ovenfor angivne Maade.

Svenning Rytter.

Auge Svendsen.

Amtmanden over Færøerne.

Tilstillet Lagtinget til Erklæring.

Færø Amt, den 25. Oktober 1920.

Olrik.

Til
Lagtinget.

Justitsministeriet.

København, den 29. September 1920.

Paa Justitsministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling har det under 25. d. M. behaget Hans Majestæt Kongen allernaadigst at bestemme, at Færøernes Lagting opløses fra den 1. November d. A. at regne.

Idet man i Forbindelse med Justitsministeriets Telegram Nr. 163 meddeler dette, skal man anmode Amtet om, saasnart den endelige Opgørelse af Valget af det nye Lagting i Overensstemmelse med § 12 i Lov af 28. April 1916 om Forandringer i Lov om Færøernes Lagting af 15. April 1854 er foretaget, at sammenkalde Lagtinget og foranledige, at dettes folkevalgte Medlemmer, naar Lagtingsvalgets Gyldighed er godkendt, vælger en Landstingsmand samt Stedfortrædere for ham efter Reglerne i Lov om Valg til Rigsdagen af 11. April 1920 med Ændringer af 28. Juni 1920 og 30. August 1920, jfr. Justitsministeriets Skrivelse af 9. September 1920.

Svenning Rytter.

Aage Svendsen.

Amtmanden over Færøerne.

Tilstillet Lagtinget, idet man vedlægger et Exemplar af aabent Brev angaaende Udskrivning af nye Valg til Rigsdagen.

Færø Amt, den 25. Oktober 1920.

Olrik.

Til
Lagtinget.

Den *1. December* foretoges Sagens *1. Behandling*, hvorved den efter Forslag af Effersøe udsattes til den næste overordentlige Samling.

XVIII. Valg af staaende Udvalg.

Den *1. December* fremlagdes saalydende Skrivelse:

Thorshavn, den 1. December 1920.

Til
Lagtinget.

Jeg tillader mig herved at foreslaa, at Spørgsmaalet om de af Tinget i den ordinære Samling i Aar nedsatte Udvalg, der skal virke imellem Tingsamlingerne, optages til Forhandling.

Oliver Effersøe.

Den 2. *December* foretoges Sagens *1. Behandling.*
Den overgik til Behandling i et senere Møde.

Den 3. *December* fremlagdes saalydende:

Forslag til Beslutning

ang.

de i Henhold til Lagtingsloven § 13 nedsatte Udvalg.

Lagtinget beslutter:

1. De af Tinget i sidste ord. Samling i Henhold til Lagtingslovens § 13 nedsatte Udvalg bekræftes, dog med følgende Ændringer:

Ad Vareforsyningsudvalget:

Som ord. Medlemmer indtræder Joen J. Dahl i Stedet for Thomsen og Tórgarð (tidl. Suppleant) i Stedet for Joen Rasmussen.
Som Suppleanter indtræder Niclasen i Stedet for Tórgarð og Johan Poulsen i Stedet for M. Samuelsen.

2. Det forudsættes, at de valgte Udvalgsformænd (og Sekretærer) vedblive at fungere som saadanne, indtil der maatte have fundet nyt Formands- (eller Sekretær-) valg Sted.
3. Amtmanden anmodes om at give de vedkommende Underretning om foranførte.

Thorshavn, den 2. December 1920.
Oliver Effersøe.

Ved Sagens *2. Behandling* den *3. December* overgik den til 3. Behandling.

S. D. foretoges Sagens *3. Behandling.*

Effersøe fremlagde saalydende:

Ændringsforslag.

I Stedet for Ordene: „Som ord. Medlemmer ..... M. Samuelsen" sættes:

Der foretages intet Valg i Stedet for Dan. J. Thomsen. Som ord. Medlem indtræder Joen J. Dahl i Stedet for Joen Rasmussen.
Som Suppleant indtræder Niclasen i Stedet for M. Samuelsen.

Thorshavn, den 3. December 1920.

Paa egne og Partifællers Vegne
Oliver Effersøe.

Ændringsforslaget sattes under Afstemning og vedtoges med 10 Stemmer mod 0. Forslaget til Beslutning saaledes ændret sattes derpaa under Afstemning og vedtoges med 10 Stemmer mod 0.

XIX. Befordringsgodtgørelse til Lagtingsmændene for Nordstrømø.

Den 2. *December* fremlagdes Regninger fra M. Samuelsen og Guttesen for Rejsendgifter til og fra Lagtingssamlingen November—December 1920.

Sagens *1. Behandling* foretoges den *3. December.*

Effersøe foreslog at vedtage følgende:

„Amtmanden anmodes om at anvise disse Regninger til Udbetaling af Amtsrepartitionsfonden".

Sagen overgik til endelig Behandling.

Ved Sagens *endelige Behandling s. D.* blev Effersøes Forslag vedtaget uden Afstemning.

XX. Protest mod Lagtingets Beslutningsdygtighed.

Den *3. December* fremlagdes saalydende Skrivelse:

Thorshavn, den 2. December 1920.

Til

Færøernes Lagting.

Paa Selvstyrepartiets Vegne tillader jeg mig at udtale, at Partiet anser det som værende i Strid med Loven, at Lagtinget under nogen Omstændighed, saa længe den gædende Lagtingslov ikke er ændret, kan holde Møde, hvor kun 10 Medlemmer er tilstede.

Ifølge Lov Nr. 125, 28. April 1916 bestaar Tinget af 22 Medlemmer, nemlig Amtmanden, Provsten og 20 valgte Medlemmer. § 10 i Lov om Færøernes Lagting af 15. April 1854 foreskriver, at Tilstedeværelsen af mindst Halvdelen af Tingets Medlemmer er nødvendig, for at en Beslutning kan tages, og ifølge denne Bestemmelse, Forretningsordenen og Tingets Praksis, er det antaget og maa forstaas saaledes, at intet lovligt Lagtingsmøde kan holdes, undtagen 11 Medlemmer er tilstede, ligesom ingen Beslutning kan tages, naar ikke 11 deltager i Afstemningen. Fraviges denne Regel, naar man til, at Ting kan holdes, og Beslutninger tages med ganske faa Medlemmer, idet et større Antal af disse kunde være syge eller fraværende af andre Grunde, afgaaede ved Døden, eller deres Valg forkastede. Ja, man kommer til, at Amtmanden og Provsten, naar de folkevalgte Tingmænd er opløst, saaledes som det f. Eks. var Tilfældet iaar fra 1. til 29. November, kan holde Ting alene.

Paa mit Partis Vegne nedlægger jeg derfor Protest mod Lovligheden af de Møder, som er eller maatte blive afholdte af Amtmanden og 9 folkevalgte Medlemmer, og jeg anser de Beslutninger, som maatte blive tagne, som ugyldige.

Paa Lagtingets Selvstyrepartis Vegne

J. Paturssen.

Den ekstraordinære Samling Februar 1921.

(Signeret: Lagtingstidende 1921. Tillæg II.)

I. Godkendelse af Valgbrevene.

Den 3. *Februar* mødte de nyvalgte Medlemmer for Nordstrømø Lagtingskreds og *fremlagde deres Valgbrev.*

Formanden anmodede *Provsten, Mortensen* og *Effersøe* om som Udvalg at prøve Valgbrevene.

Som Ordfører for det Udvalg, der havde gennemgaaet Valgbrevene, anbefalede Provsten paa Flertallets (Provstens og Mortensens) Vegne at godkende Valgbrevene og bemærkede, at hele Udvalget var enigt i at henstille til Amtmanden, at lade foretage det nødvendige i Anledning af Valget.

Valget betragtedes som godkendt uden Afstemning.

II. Fremgangsmaaden ved Valg af Landstingsmand.

Den 3. *Februar* fremlagdes den fra sidste extraordinære Samling udsatte Sag angaaende Fremgangsmaaden ved Valg af Landstingsmand.

Ved Sagens *1. Behandling s. D.* blev den efter Forslag af Formanden henvist til et *Udvalg paa 3 Medlemmer*, hvortil i samme Møde valgtes: ***Winther, Mortensen*** og ***Effersøe.***

Ved Sagens 2. *Behandling* s. *D.* fremkom følgende Forslag til Protokollen fra Udvalget:

Forslag

til

Regler om Fremgangsmaaden ved Landstingsvalg.

Lagtingets Formand indkalder til Landstingsvalg og beramme Tidspunktet for dettes Foretagelse.

Lagtinget med Undtagelse af Amtmanden og Provsten („Valgforsamlingen") konstituerer sig under Aldersformandens Ledelse og med to af denne udpegede Sekretærer og vælger sin Formand og to Sekretærer. Formanden leder Valget af Landstingsmand og Suppleanter samt underskriver sammen med Sekretærerne Protokollen og Valgbrev.

Sagen overgik til 3. Behandling.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 3. *Februar* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 19 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Formanden. Fraværende: Provsten, Konoy).

III. Amtshospitalet.

Den 3. *Februar* fremlagdes saalydende Skrivelse:

Justitsministeriet.
København, den 15. Januar 1921.

I Anledning af Amtets Skrivelse af 6. December f. A. (Jr. Nr. 1920 1086) vedrørende Opførelsen af et nyt Sygehus i Thorshavn skal man, idet

man hoslagt fremsender en paa Sundhedsstyrelsens Foranledning udarbejdet Skitse til Hospitalsbygningens Opførelse i 2 Etager, meddele, at Justitsministeriet maa anse det for rettest, at Hospitalet opføres paa Grundlag af *den af Sundhedsstyrelsen skitserede Plan*, og at man under Forudsætning af, at denne Plan i det væsentligste lægges til Grund, vil være sindet at søge Statens Tilskud forhøjet med et Beløb svarende til syv Tiendedele af den Sum, hvormed Hospitalets Opførelse maatte komme til at overstige den oprindeligt beregnede Udgift 500.000 Kr.

Man skal derhos anmode Amtet om, efter at der saavidt muligt er udarbejdet egentlige Planer og Beregninger i Overensstemmelse med det ovennævnte Udkast, at forelægge Sagen for Lagtinget og indhente en Udtalelse fra dette om, hvorvidt det vil give Tilsagn om at yde det herefter manglende Beløb til Dækning af de yderligere Byggeudgifter, eventuelt i Forbindelse med de i Hospitalets Opførelse interesserede Kommuner.

Paa den ved Amtet ovennævnte Skrivelse givne Foranledning skal man endelig udtale, at Justitsministeriet er enigt med Amtet i, at det maa anses for stemmende med almindelige parlamentariske Regler, at der i Henhold til Lov af 15. April 1854 § 10 i Tilfælde, hvor 2 af Lagtingsmandaterne er ledige, til et Lagtingsmødes Beslutningsdygtighed kun udkræves Tilstædeværelsen af 10 Medlemmer.

Svenning Rytter.

Aage Svendsen.

Amtmanden over Færøerne.

Forelægges Lagtinget under Vedlæggelse af Erklæringer fra forskellige Forstanderskaber inden for Thorshavn og Vestmanhavn Lægekredse.

Færø Amt, den 1. Februar 1921.

Olrik.

Færøernes Lagting.

Ved Sagens *1. Behandling* den *3. Februar*, blev den efter Forslag af Debess henvist til et *Udvalg paa 5 Medlemmer*, hvortil s. D. valgtes: *Debess, Strøm, P. Joensen, Effersøe* og *Tórgarð*.

Den *4. Februar* afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Til Udvalget er henvist Sagen angaaende Opførelsen af et nyt Hospital i Thorshavn. I Henhold til Lagtingets Vedtagelse af 22. Sept. 1919 blev der nedsat et Byggeudvalg, hvis Opgave var:

a. 1. at ansætte Bygningsleder og Tilsynsførende (Arkitekt) ved Arbejdet og afslutte Kontrakt med denne,

2. at udbyde i Licitation de forskellige Arbejder og Leveranser, afslutte Arbejds- og Leveringskontrakter og lade Arbejderne paabegynde i den Udstrækning og under den Form, som Udvalget maatte finde forsvarligt samt

3. at anvise til Udbetaling alle Opførelsen vedrørende Beløb.

b. Udvalget fører Protokol over sine Forhandlinger, og der tillægges Udvalgets Medlemmer Diæter.

c. Alle Udgifterne vedrørende Udvalgets Virksomhed henføres til de samlede Byggeudgifter.

Under 31. Juli 1920 har Byggeudvalget antaget Arkitekt, hvorefter Bortlicitering af Sten- og Betonarbejde fandt Sted.

Efter at Tilbud paa ovennævnte Arbejde var indkomne, og da disse udviste, at der vilde fremkomme en ret betydelig Overskridelse af Overslagssummen vedtog Byggeudvalget i Møde den 4. Oktbr. 1920, forinden videre foretoges, at forelægge Ministeriet Sagen ledsaget af følgende Skrivelse med Kalkulation af en formentlig samlet Overskridelse af hele Anlægssummen:

I Henhold til det ærede Udvalgs Anmodning har jeg fra d'Hrr. Johs. Simonsen og D. J. Danielsen indhentet hoslagte Erklæring, hvorefter det afgivne Tilbud paa Stenarbejdet og Betonarbejdet vil være bindende for dem til Udgangen af November d. A.

Med Hensyn til mulige Overskridelser af det foreliggende Overslag over Bygningsanlægget, skal jeg bemærke følgende:

Hele Anlægget, med Opførelsesmaade som af Udvalget besluttet, vil med Overslagets Priser andrage ca. 570,000 Kr. Hertil kommer Varmeanlæg for Hovedbygningen med ca. 45,000 Kr., ialt 610,000 Kr. Da der ialt er bevilget kun 500,000 Kr., er her allerede til Stede en Overskridelse af 110,000 Kr.

Ved det nu foreliggende Tilbud paa Stenarbejdet og Betonarbejdet er der for disse Arbejders Vedkommende en Overskridelse af Overslagssummen med c. 100,000 Kr. Som paavist i min Skrivelse af 1. ds. er denne Overskridelse imidlertid ganske overensstemmende med den Stigning i Arbejdslønnen, der har fundet Sted siden Overslagets Tilblivelse. Jeg vil derfor formene, at man bør anlægge Resultatet af denne Licitation som Maalestok overfor de andre Arbejder, forsaavidt angaar Arbejdslønnen.

Denne andrager for disse Arbejders Vedkommende ialt ca. 50,000 Kr., der med en Stigning af 100 pCt. vil betyde en Overskridelse af ca. 50,000 Kroner.

Med Hensyn til Prisen paa de forskellige Materialier, da maa jeg formene, at saaledes som denne endnu ligger, vil der ikke blive Tale om nogen væsentlig Overskridelse.

Foruden det foran anførte vil det formentlig være nødvendigt med Hensyn til Jord- og Planeringsarbejderne at regne med en Overskridelse af ca. 10,000 Kroner.

Den samlede Anlægssum bør herefter ansættes saaledes:

Overslagssum	Kr.	610,000
Overskridelse for Sten- og Betonarbejdet i Henhold til Licitationen	-	100,000
Overskridelse af Arbejdsløn for andre Arbejder	-	50,000
Vedr. Jord- og Planeringsarbejder	-	10,000
Ialt...	Kr.	770,000
Bevilget...	-	500,000
Samlet Overskridelse...	Kr.	270,000

De enkelte Bygningers Opførelsessum vil herefter blive:

Hovedbygningen	Kr.	490,000
Epidemibygning	—	190,000
Karantænebygning	—	52,000
Kapel og Lighus	—	38,000
Ialt...	Kr.	770,000

Thorshavn, den 5. Oktober 1920.

Ærbødigst

H. C. W. Tórgarð.

Som Svar paa Skrivelse af 4. Oktober 1920 har Amtet modtaget nedenstaaende Skrivelse fra Justitsministeriet med Erklæring fra Sundhedsstyrelsen:

Justitsministeriet.

København, 27. Oktbr. 1920.

Med Skrivelse af 8. d. M.—F.A. J. 1919 Nr. 476 har Amtet fremsendt det hoslagte tilbageføigende Overslag over Udgifterne ved Opførelsen af et nyt Hospital i Thorshavn af hvilket Overslag fremgaar at de oprindelig anslaaede Byggeudgifter 500.000 Kr., hvorfor havdes Dækning gennem Tilskud fra Staten, Lagtinget og Kommunerne i Thorshavn og Vestmanhavn Lægekredse, vil blive overskredet med ca. Kr. 270.000. Amtet har dernæst indstillet, at de forøgede Byggeudgifter søges dækkede gennem et yderligere Tilskud fra Staten, eventuelt tillige fra Lagtinget.

Foranlediget heraf skal man, idet en Genpart af en Erklæring fra Sundhedsstyrelsen af 22. Oktbr. 1920 vedlægges, anmode Amtet om at forelægge Lagtinget dels Spørgsmaalet om Ydelse af et yderligere Tilskud fra dette i Anledning af den ovennævnte Overskridelse af Byggeudgifterne, dels Spørgsmaalet om af Besparelseshensyn at indrette en Karantænecafdeling i det projekterede Epidemisygehus i Stedet for at opføre den planlagte særlige Karantænebygning samt om at opføre Sygehus i 2 Etager i Stedet for i 1 Etage, hvorved der formentlig vil kunne bespares en Del af Udgifterne til Fundering, Kælderrum, Kloakering m. m.

Endelig skal man anmode Amtet om at indhente en Udtalelse fra Forstanderskaberne for Kommunerne i Thorshavn og Vestmanhavn Lægekredse om, hvorvidt de maatte være villige til i Anledning af den nævnte Overskridelse at give yderligere Tilskud til Hospitalets Opførelse.

Ved Tilbagesendelse af Sagen skal Sundhedsstyrelsen (Formanden, Næstformanden i Lægeraadet og Konsulent Professor Friderieia) under Henvisning til sin Skrivelse af 21. April d. A. bemærke, at Opførelsen af Karantænehuset kan undlades, hvis der i Epidemisygehuset indrettes en Afdeling, der kan fungere som Karantænehus i paakommende Tilfælde, samt at der formentlig vil kunne spares en Del af Udgifterne til Fundering, Kælderrum, Kloakering m. m., hvis Sygehuset byggedes i 2 Etager i Stedet for i én.

Med tidligere Erfaringer for Øje maa Opmærksomheden dog henledes paa, at den Opsættelse, som en Udarbejdelse af nye Planer til Hovedsygehuset og Vedtagelse vil medføre, mulig vil bevirke, at Priserne til den Tid vil være endnu højere, hvorfor Sundhedsstyrelsen, som maa anse Foretagendets hurtige Gennemførelse for meget paakrævet, skal anbefale, at Statens Tilskud forhøjes, men at der forsøges en Reduktion af Udgifterne ved at lade Karantænehuset indgaa som en særlig, vel isoleret Afdeling af Epidemisygehuset, hvortil Planer hurtigt vil kunne tilvejebringes.

Sundhedsstyrelsen, den 22. Oktbr. 1920.

I Anledning heraf har Byggeudvalget fremskaffet Forslag til Bygningernes Opførelse i to Etager, samt Henlægning af Karantænehuset til Epidemibygningen.

Forslaget forklares gennem følgende Skrivelse:

I Henhold til Udvalgets Anmodning, fremsendes hoslagt Forslag til Hospitalets Hovedbygning og Epidemibygning opført som 2 Etagers Bygninger men Karantæneafdeling indbygget i Epidemibygningen.

Forslaget indeholder det samme Antal Stuer og andre Rum, som i det vedtagne Projekt, kun med den Ændring, at der i Stedet for Opholdsstue og det forholdsvis store Lægeværelse, er projekteret to 4-Sengs Sygestuer. Iøvrigt er Rumforhold m. v. som i det oprindelige Projekt, nemlig: ca. 30 m² pr. Patient for Fællesstuer og ca. 45 m² for Enestuer, Korridorbredde 2,50 m, Etagehøjde 3.75 m og Vinduernes Glasareal i Forhold til Gulvarealet som 1:6. Bygningsmaaden er tænkt den samme som ved det andet Projekt vedtagne, nemlig: Kældermur af raat kløvede Kampesten fuget udvendig, Etagemur af kompakt Beton med indvendig Beklædning og Tag af Skifer, event. Bølgeblik.

Med Hensyn til Kapel og Lighus, har jeg ikke foretaget nogen Ændring, idet der, om medfølgende Planer skulde komme til Udførelse, kun vil være Tale om Ændringer i Bygningens Ydre.

Ved at anvende medfølgende Planer, vil der formentlig kunne opnaas følgende Besparelser i Byggeudgifterne:

Ved Hovedbygningen	Kr.	68,000
Ansl. Sum for Karantænebygning		52,000
Ialt...	Kr.	120,000
Fragaar Fordyrelse af Epidemibygning	—	30,000
Besparelse ialt...	Kr.	90,000

I Henhold til de i min Skrivelse af 5. Oktober d. A. anslaaede Byggeudgifter vil den samlede Sum alt saa nu udgøre:

	Kr.	770.000
+	—	90,000
	Kr.	680.000

Af Hensyn til de stadig herskende usikre Prisforhold fremsættes denne Kalkulation dog med forrødent Forbehold.

Vedrørende de nu foreliggende Projekters Anvendelighed skal jeg tillade mig at bemærke, at medens det vedtagne Projekt har en forholdsvis stor og rummelig Tagetage, der uden stor Bekostning efterhaanden kan indrettes til mindre Sygestuer og være en billig Udvidelse af Sygehuset, er dette udelukket ved det nu foreliggende Projekt, da det vil virke højst unaturligt og især besværligt for Betjeningen at opføre en lignende Tagetage i dette. I et Sygehus af denne Størrelse vil det efter min Formening være uheldigt og i høj Grad besværliggøre Arbejdet for Sygehusets Betjening at bygge dette i to Etager, især da man maa regne med, som foreslaaet at lægge Økonomirum i Kælderetagen, hvorved Arbejdet faktisk vil foregaa gennem tre Etager.

Jeg vil derfor tillade mig at anbefale Udvalget at søge gennemført, at Sygehuset bliver opført som i det vedtagne Projekt.

Thorshavn, den 11. Novbr. 1920.

Ærbødigst

H. C. W. Tórgarð.

Udvalget har i et Møde den 11te November 1920 gennemgaaet disse Forslag og er enigt om at udtale, at man kan tiltræde Karantæneafdelingens Henlæggelse til Epidemibygningen; medens man derimod maa holde for at det oprindelige Forslag er langt at foretrække, saavel med Hensyn til Betjeningen som til Udviklingsmuligheder, hvorfor Udvalget varmt anbefaler, at man bliver staaende ved den oprindelige Plan.

Sagens videre Udvikling gengives i nedenstaaende Skrivelse:

Til

Færø Amt.

Efter at have gennemgaaet de mig af Amtet den 31. f. M. overleverede Aktstykker angaaende Sygehus i Thorshavn, nemlig Genpart af Skrivelse af 16. d. M. fra Justitsministeriet, Genpart af Skrivelse af 24. Novbr. og 8. Decbr. f. A. fra Sundhedsstyrelsen, samt Planskitse til Sygehusets Hovedbygning, skal jeg bemærke følgende:

Det af mig i Novbr. f. A. udarbejdede Forslag til Sygehus i Thorshavn i 2 Etager vil selvfølgelig, ligesom den fra Sundhedsstyrelsen nu foreliggende Planskitse, være at betragte som en Skitse til Grundlag for en nærmere Udarbejdelse.

Der tilsigtedes ved dette Forslag at opnaa en Besparelse i Byggeudgifterne uden at de oprindelig paatænkte Pladsforhold vilde lide derunder eller de af Sundhedsstyrelsen opstillede hygiejniske Forhold tilsidesattes. I Skrivelse af 11. Novbr. f. A. til Hospitalets Byggeudvalg har jeg gjort Rede for dette.

I Skrivelse af 24. Novbr. f. A. til Justitsministeriet har Sundhedsstyrelsen godkendt Forslaget til Epidemisygehuset (med indbygget Karantæneafdeling) som Grundlag for en detailleret Plan, medens man ikke finder

at kunne godkende Forslaget til det egentlige Sygehus, idet Rummenes Orientering vil virke i modsat Retning af en Besparelse, især for Ingeniørarbejdernes Vedkommende. I den Anledning har Sundhedsstyrelsen ladet udarbejde et Udkast, der i store Træk gengiver, hvorledes Sygehuset bør bygges.

Paa Grund af den korte Tid, der har været mig tevnet til Gennemgaaelse af Udkastet, som forøvrigt kun foreligger i Plantegning uden Snit eller Facader, har det været mig umuligt at opstille nogen fast Beregning over Byggeudgifterne, og derigennem kunne angive den mulige Besparelse. Til Orientering for Amtet, Byggeudvalget og Lagtinget skal jeg derfor fremsætte følgende Sammenligninger mellem det foreliggende Udkast til Hr. Arkitekt Varming og mit Forslag af Novbr. f. A. (Forslag II), idet jeg skal bemærke, at skønt der ikke foreligger nogen Situationsplan for Arkitekt Varmings Forslag, maa jeg forudsætte, at Bygningens tiltænkte Beliggenhed er den samme som i mit Forslag, da denne Situationsplan er vedlagt Sagen og der ikke er antydet nogen Ændring i denne.

Vedrørende Besparelse i Byggeudgifterne.

I Stedet for de to Sidefløje i mit Forslag er der i Arkitekt Varmings Forslag bygget en fremspringende Midterfløj, der særlig er tænkt som en Besparelse. Da jeg maa forudsætte, at Tagkonstruktionen er tænkt noget lignende som af mig foreslaaet, i hvert Fald ikke en billigere Konstruktion, kan der til Bedømmelse af Udgifterne formentlig fremsættes følgende Sammenligning mellem det bebyggede Areal i de to Forslag:

	Varming.	*Torgård.*
Samlet Areal	482 m²	464 m²
Udnyttet Kælderareal	482 m²	387 m²

Hertil kommer yderligere, at der i Arkitekt Varmings Forslag er indeladt 2 Celler for Sindssyge med tilliggende Rum og et Vagtværelse, samt at det til Røngent-Værelser foreslaaede Areal er betydeligt indskrænket, medens Forslaget indeholder en 1-Sengs Stue, en Spisestue (?) og et Badeværelse mere end mit Forslag. Derimod er der i Arkitekt Varmings Forslag 120 m² Korridorareal i hver Etage, medens mit Forslag indeholder 90 m² for Stue og 1ste Sal og 45 m² for Kælder.

Den fulde Udnyttelse af Kælderetage vil ikke virke besparende, da der heraf maa følge større Udsprængninger, som nu, hvor Bygningen opføres af Beton, vil være forholdsvis dyrere end om de udsprængte Sten anvendtes som Byggemateriale. Skal denne Udsprængning kunne delvis undgaas, maa hele Bygningen gøres højere, hvilket igen vil betyde en Merudgift. Endskønt der kan ankes over Rummenes Orientering i mit Forslags Kælderetage, som har et betydelig mindre Areal, saa maa jeg formene, at det tilsigtede vel kunde opnaas uden en saa stor Udvidelse af Arealet, som nu foreslaaet.

Med Hensyn til Fordyrelse af Ingeniørarbejderne skal jeg bemærke, at der vel nødvendigvis maa føres Afløbsstammer med flere Steder i Bygningen, og at der i mit Forslag er taget Hensyn til, at Afløb fra Skyllerum o. lign. kan føres direkte ud i Jorden, hvad der formentlig maa anses for en Fordel i Stedet for at føre disse under Bygningens Kælderguive.

Med Hensyn til de to Cellers Anbringelse i det egentlige Sygehus, da er dette fra først af foranlediget af Besparelseshensyn og derfor genop-

taget i mit nu foreliggende Forslag. Skillerummene til disse har altid været tænkt opført af Mur (Beton), og da der ved deres Beliggenhed i Stueetagen fremkommer en Etagehøjde af 3,75 Meter, er denne tænkt sat ned til 2,80 a 3,00 Meter og det mellemliggende Rum til Overetagen tænkt udfyldt med Isolationsmateriale, hvilket har været fremholdt overfor Amtslægen og af denne fundet betryggende, især naar hertil kommer, at Cellerne er adskilt fra det øvrige Sygehus ved Trappegang og andre mindre vigtige Rum, og desuden kun skal anvendes til *foreløbigt* Ophold for Sindssyge inden Afrejse til Anstalter i det øvrige Kongerige.

Ved nu at henlægge de to Celler til en særlig Bygning, der „skal opføres til Vognport og Bolig for Sygehuskarl" (?), vil formentlig den ved Nedlæggelse af den særlige Karantænebygning tilsigtede Besparelse i de samlede Anlægsudgifter blive ophævet.

Rummenes Orientering.

Ved Opførelse af de to Sidefløje har jeg tænkt opnaaet en bedre Belysning af Korridorerne, idet disse gennemføres helt, og der anbringes Vinduer ved Enderne, medens det daarligere belyste Midterparti undgaas.

Ved saavidt muligt at henlægge Kælderens Rum til Syd og Østside, opnaas en bedre Belysning af disse, og jeg maa, som foran nævnt, formene, at der ved en Bearbejdelse af mit Forslag, kan opnaas en bedre Orientering. Ved at henlægge Køkkenet som af Arkitekt Varming foreslaaet, maa der anbringes Lyskasser for Vinduerne, og Belysningen derved bliver mindre god (jfr. Situationsplan). I det hele forudsætter det ny Forslag, at der anbringes store, dybe Lyskasser for Vinduerne til flere af Kælderetagens vigtige Rum, som derved faar en daarlig og uhyggelig virkende Belysning, medens mindre vigtige Rum, som Varmeværk, Brændsel, Viktualier m. v. er lagt i den fri Sydside.

I Arkitekt Varmings Forslag er den ene Trappe (for Personalet?) henlagt til Bygningens Forside, op til Operationsstue og en 4-Sengs Sygestue. Af Hensyn til de lette Tømmervægge (Skillerum) har jeg i mit Forslag søgt at undgaa Trappeanlæg direkte op til Sygestuer og lignende Rum, da der ved Skillerummenes Lydhørhed formentlig vil opstaa generende Larm.

Nødvendige Depoter har jeg i mit Forslag tænkt anbragt inde i Bygningen, da jeg maa anse det for uheldigt i vort fugtige Vejrlag at anbringe disse ved Ydervægge, som i Arkitekt Varmings Forslag.

Ved Opførelsen af Midterfløjen er der opnaaet en bedre Orientering af Undersøgelses- og Lægeværelse i Stueetagen og Sygeplejerskeværelser paa 1st Sal. Derimod forekommer Skyllerummene mig uheldige, idet disse for det første er betydelig mindre end i mit Forslag og dernæst ligger midt i Bygningen uden direkte Belysning udefra. Desuden maa Adgang til W. C.er foregaa gennem Skyllerummene.

Naar Operationsstuen med tilliggende Rum i mit Forslag er lagt midt i Bygningen, da er dette sket i Samarbejde med Amtslægen, men fremsat fra min Side hovedsagelig af Hensyn til en Samling i Bygningens Ydre. Jeg maa udtale, at ved Udarbejdelse af Facader efter den ny Plan, vil det være vanskeligt at opnaa den samme Fasthed i disse, som der er tilstræbt i mit Forslag. Ved en kurnaplignende Udbygning vil der nok kunne opnaas delvis Ovenlys til Operationsstuen, men dette vil næppe være heldigt ved dens nuværende Beliggenhed mod Syd. — Jeg skal minde om, at i det først vedtagne Forslag, ligger Operationsstuen mod Nord og har fuldt Ovenlys.

Endelig skal jeg bemærke, at der i mit Forslag findes en mere rummelig Hovedtrappe end i det ny Forslag, ligesom den direkte Adgang udefra til Stuetagens Korridor, ved den særlige Hoveddør, vil give en naturligere og mere praktisk let Adgang til Sygehuset med Sygehaarer.

Forslagenes endelige Udformning.

Ved det oprindelige Projekt, som fremkom ved en Konkurrence og af Sundhedsstyrelsen er godkendt med visse Ændringer, og som er vedtaget af Lagtinget og Byggeudvalget, har jeg tilstræbt et Bygningsanlæg, der kunde slutte sig nøje til Terrænet og Omgivelserne og fremtræde med en vis hjemlig Karakter. De praktiske Fordele ved denne Bygning har jeg søgt at paavise i min Skrivelse til Byggeudvalget af 11. Novbr. f. A., hvori jeg anbefaler Udvalget at søge gennemført dette Projekt. I sin Skrivelse af 24. Novbr. f. A. anbefaler Sundhedsstyrelsen ligeledes Genoptagelsen af dette Projekt.

Ved Udarbejdelsen af det nye Forslag, der betingede en 2 Etages Bygning uden nogen væsentlig anvendelig Tagetage, forekom det mig haabløst at finde nogen særlig Tilknytning til Terræn og Omgivelser eller hjemlig Byggeskik i det hele taget, hvorfor jeg foretrak at foreslaa en Bygning, der kunde virke helt selvstændig uindladende med Omgivelserne, hvilket igen, efter min Formening, betingede et vist symmetrisk Anlæg i saavel Plan som i Facade.

Naar de nødvendige Besparelseshensyn iagttoges, maatte Operationsstuen med sin særlige Størrelse og Belysning blive Bygningens Midtpunkt i det ydre som i det indre, og Planlægningen er derfor sket med denne som Udgangspunkt.

Ved at anlægge Operationsstuen, som af Arkitekt Varming foreslaaet, — hvor den forøvrigt har faaet samme Størrelse som en 4-Sengs Stue, — vil Facadens Helhedsvirkning blive ødelagt, og dette kan ikke undgaas uden yderligere Udgifter.

Ved Trapperne Anlæg har jeg søgt at opnaa naturlige Belysningsforhold, uden at dette dog vilde give Forvirring i det ydre. I det ny Forslag synes mig Trapperne saaledes lagte, at der enten opnaas en for Trapperummet uheldig og grim Viduesanbringelse i Lighed med en almindelig Beboelseskasernes Trappegange, hvor Reposen skærer Vinduet over Midten eller at der, navnlig for Sydsidens Vedkommende, sker en yderligere Forvirring i Bygningens Ydre.

Jeg har i mit Forslag søgt opnaaet en Hovedindgang, svarende til Bygningens Fremtræden som Helhed, medens den angivne Hovedindgang i det ny Forslag maa virke fattig og uansehlig.

De i Udkastet viste Vinduesstørrelser (Bredder) vil, om de skal forstaas nøjagtig angivne, ikke tilfredsstille de af Sundhedsstyrelsen angivne Fordringer til Lysflade, som jeg maatte regne med i mit Forslag.

Ved foranstaaende har jeg ment i Korthed at gøre Rede for de forskellige Alternativer, som nu foreligger vedrørende Sygehusbygningen, saaledes, at der nu herfra kan tages endelig Stilling med Hensyn til hvilket Forslag, der bør lægges til Grund ved Udarbejdelse af de endelige Byggeplaner.

Thorshavn, den 2. Februar 1921.

H. C. W. Tórgarð.

I Henhold til foran refererede finder et Flertal i Udvalget: Debess, Joensen, Strøm, Tórgarð) ikke Anledning til at anbefale til Lagtingets Vedtagelse, at ændre den af Lagtinget i sin Tid gjorte Vedtagelse med Hensyn til det egentlige Sygehus Byggeplan, medens man meget vel kan tilraade, at det projekterede Karantænehus henlægges til Epidemibygningen som en særlig Afdeling.

Efter saaledes at have gennemgaaet Muligheden for Sagens praktiske Gennemførelse, finder Flertallet Anledning i efterfølgende, at berøre den økonomiske Side af Sagen.

Til Opførelse af Hospitalsbygningen er som bekendt bevilget 500,000 Kroner, hvoraf 350,000 Kr. af Staten, 100,000 Kr. af Lagtinget og 50,000 Kr. af Thorshavn med flere Kommuner.

Ved en Kalkulation af Nov. f. A. antoges skønsmæssig at mangle ca. 270,000 Kr., idet man da antog det færdige Anlæg at komme til at koste ca. 770,000 Kr.

Efter en af Byggeudvalget rettet Henvendelse til Justitsministeriet, om at søge udvirket, at der fra Statens Side ydes det til Opførelsen udover den bevilgede Sum nødvendige Beløb, fremkom foranstaaende gengivne Svarskrivelse fra Ministeriet, hvori dette er sindet til at søge udvirket, at der fra Statens Side bevilges syv Tiendedele af den udover 500,000 Kr. medgaaende Sum.

Et andet Fertal (Debess, Joensen og Strøm) maa formene, at saavel Lagtinget som de respektive Kommuner igennem sine Bidrag til Sagens Gennemførelse har strakt sig saa langt, som deres økonomiske Forhold tillader, og mener derfor ikke at kunne tilraade, at der fra Lagtingets Side vedtages yderligere Bevillinger, ligesom man vil finde en fornyet Henvendelse til Kommunerne for frugtesløs.

Grundet paa disse Betragtninger tillader sidstnævnte Flertal sig at fremsætte følgende Forslag til Tingets Vedtagelse:

> Lagtinget indgaar paany til Justitsministeriet med Andragende om, at der til Opførelse af et Sygehus i Thorshavn, udover det af Statskassen, Lagtinget og færøske Kommuner bevilget Beløb, ydes den til Bygningernes Fuldførelse nødvendige Sum.

Et Mindretal (Tórgarð) skal bemærke, at da Hospitalssagen, efter hvad der er oplyst for Udvalget, maa anses for nu at forreligge saaledes, at Lagtingets eventuelle Vedtagelse i Sagen vil være bestemmende for, hvorvidt Anlægget i det hele taget vil blive udført, maa jeg ifølge min personlige Stilling til Sagen, anse min Opgave i Udvalget indskrænket til at give Oplysninger og ønsker ikke at tage Stilling til det fremsatte Forslag.

Et andet Mindretal (Effersøe) kan, da Sagen har været meget kort behandlet i Udvalget, ikke for Øjeblikket tage endelig Stilling til foranførte Udtalelser og Forslag fra Flertallet, men forbeholder sig dels at fremføre sine Anskuelser mundtlig i Tinget under Sagens videre Behandling, dels at fremsætte Ændringsforslag.

Thorshavn, den 4. Februar 1921.

Nyholm Debess. *Th. M. Strøm.* *Poul Joensen.*
Oliver Effersøe. *H. C. W. Tórgarð.*

Den 5. *Februar* fremlagdes saalydende:

Ændringsforslag.

I Stedet for Udvalgsflertallets Forslag sættes:

1. Lagtinget overdrager til Byggeudvalget at tage Beslutning om en ny Byggeplan under Forudsætning af:

a. At Bygningen bliver fuldt forsvarlig.
b. At Bygningen bliver opført i 2 Etager (foruden Kælder).
c. At Bygningen maa antages at ville blive væsentlig billigere, baade med Hensyn til Anlæg og med Hensyn til Drift, end en Bygning efter den oprindelige Plan.

2. Lagtinget indgaar paa sammen med Kommunerne at udrede $^1/_{10}$ af den Sum, hvorved Hospitalets Opførelse maatte komme til at overstige den oprindeligt beregnede Udgift 500,000 Kr.

Thorshavn, den 5. Februar 1921.

Oliver Effersøe.

Ved Sagens 2. *Behandling s. D.* overgik den til 3. Behandling.

Den 5. *Februar* fremlagdes saalydende to Ændringforslag:

Som nyt Stk. tilføjes:
Ifølge tidligere Lagtingsbeslutning opføres Hospitalet for Tingets Regning, og dette vil derfor have at betale eventuelle Overskridelser, for saavidt de ikke tilvejebringes paa anden Maade.
I Betragtning af det almindelige Prisfald paaregner vi, at eventuelle Overskridelser i hvert Fald ikke vil blive uforholdsmæssige, og tillader os derfor at stille følgende Forslag:

Tinget udtaler Ønskeligheden af, at den af Tinget tidligere godkendte Plan fastholdes i sine Hovedtræk eventuelt saaledes, at Epidemihus og Karantænehus sammenbygges, og at Hovedbygningen opføres særskilt før de andre.
Byggeudvalget bemyndiges til at paabegynde Opførelsen, naar det finder Tidspunktet belejligt.

Lagtinget, den 5. Februar 1921.

Edw. Mortensen. *R. Rasmussen.* *J. Paturssøn.* *J. H. Poulsen.*

Lagtinget godkender den af Tinget tidligere ydede Bevilling af Lagtinget paa 100,000 Kr. paa Betingelse af:

a) at Staten yder 350,000 Kr.,
b) at Kommunerne yder 50,000 Kr.,
c) at den oprindelige Plan i Hovedsagen fastholdes eventuelt saaledes, at Epidemihus og Karantænehus sammenbygges, og at Hovedbygningen opføres særskilt før de andre Bygninger.

Byggeudvalget bemyndiges til at paabegynde Opførelsen, saasnart Staten har godkendt foranførte for sit Vedkommende.

Thorshavn, den 5. Februar 1921.

Oliver Effersøe.

Sagens *3. Behandling* foretoges *s. D.* Afstemning udsattes til et følgende Møde.

Den *7. Februar* foretoges Afstemning over Sagen med følgende Resultat:

Mortensens m. fl.s Forslag bortfaldt, idet 7 stemte for og 2 imod (Nej stemte: Danielsen, P. Nielsen. Stemte ikke: Joen Poulsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Dahl, Debess, Joensen, Effersøe og Formanden. Fraværende: Winther og Strøm.).

Udvalgets Forslag bortfaldt, idet 9 stemte for, ingen imod (Stemte ikke: Joen Poulsen, Danielsen, P. Nielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Dahl, Effersøe og Formanden. Fraværende: Winther og Strøm).

Effersøes andet Forslag vedtoges enstemmigt med 14 Stemmer (Stemte ikke: Patursson, Tórgarð, Guttesen, Debess, Konoy og Formanden. Fraværende: Winther og Strøm.).

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 7. Februar 1921.

Til

Justitsministeriet.

Lagtinget har i indeværende extraordinære Samling behandlet Sagen angaaende et nyt Hospital i Thorshavn.

Denne Sag blev henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer, som den 5te dns. afgav Betænkning.

Som det vil fremgaa af denne, kunde der indenfor Udvalget ikke opnaas Enighed om et bestemt Forslag; men delte dette sig i et Flertal og to Mindretal.

Ved Sagens 3die Behandling den 7de dennes opnaaede ved Navneopraab hverken Udvalgets Flertals Forslag (Debess, Strøm og Joensen) eller et af Edw. Mortensen, R. Rasmussen, J. H. Poulsen og Jóannes Paturssson stillet Ændringsforslag at blive vedtaget; derimod blev et af et Mindretal (Effersøe) stillet Ændringsforslag vedtaget med 14 Stemmer for, 6 stemte ikke, og 2 var fraværende.

Idet Sagens Akter vedlægges, og hvortil der henvises, fremsendes dette til det høje Ministeriums velvillige Forsorg.

Olrik. *Nyholm Debess.*
Ordfører.

Joen Poulsen.

IV. Kirkegaard i Thorsvig.

Den *3. Februar* fremlagdes den fra sidste ekstraordinære Lagtingssamling udsatte *Sag angaaende Kirkegaard i Thorsvig.*

Ved Sagens *1. Behandling s. D.* vedtoges det efter Forslag af M. Samuelsen at nedsætte et *Udvalg paa 3 Medlemmer,* hvortil s. D. valgtes: *Propsten, Konoy* og *Törgarð.*

Den *4. Februar* afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Forstanderskabet for Kvalvig Sogns Kommune har til Lagtinget indsendt en Skrivelse, hvori andrages om, at Planen for Anlæg af en Kirkegaard i Thorsvig, som i Henhold til Lagtingets Vedtagelse i den ordinære

Samling i 1917 er under Udførelse, maa blive ændret saaledes, at der i Stedet for et Gærde alene af Sten, kan opføres et Stengærde i 1 Meters Høide, og at der ovenpaa dette anbringes et Hegn af galvaniseret Staaltraad. Forstanderskabet mener, at Udgiften til Lønning af en Formand saaledes vil kunne spares, og at ved denne Besparelse Udgifterne til Anskaffelse af den nødvendige Staaltraad vil kunne dækkes.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er blevet henvist, maa antage, at selv om der skulde anbringes et Staaltraadshegn ovenpaa Stengærdet, vilde det være nødvendigt at have en Formand til ogsaa at lede dette Arbejde. Lønningen af en saadan Formand maatte antagelig afholdes af Kirkekassen og desuden maatte vel Kirkekassen bære Udgifterne ved Anskaffelse af Staaltraaden og andet nødvendigt Materiale.

Der er efter Udvalgets Mening ikke tilstrækkelig Grund til at paaføre Kirkekassen saadanne Udgifter, og det bør ogsaa tages i Betragtning, at et Gærde alene af Sten baade er solidere og varigere, end det paatænkte Staaltraadshegn. Udvalget anser det derfor for rigtigst, at Kirkegaarden i Thorsvig bliver opført i Overensstemmelse med Lagtingets Vedtagelse i den ordinære Samling 1917 (jfr. Lagtingstidende 1917 Pag. 110 flg.), og skal derfor tillade sig at foreslaa:

Lagtinget fastholder det i Sagen angaaende Anlæg af en Kirkegaard i Bygden Thorsvig i den ordinære Tingsamling 1917 vedtagne. —

Ved Sagens *2. Behandling* den *5. Februar* fremlagdes saalydende Ændringsforslag, hvorefter Sagen overgik til 3. Behandling.

Ændringsforslag.

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes:

Lagtinget billiger, at Kirkegaardshegnet i Thorsvig opføres med et Hegngærde af 1 Meters Højde, og at der ovenpaa dette anbringes et Hegn af galvaniseret Staaltraad i passende Højde. Omkostningerne ved Staaltraadshegnet afholdes af Nordstrømø Præstegælds Kirkekasse.

Lagtingssalen, den 5. Februar 1921.

Poul Niclasen. *A. Samuelsen.* *Joh. M. Fr. Poulsen.* *M. Samuelsen.*

Ved Sagens *3. Behandling* den *7. Februar* sattes Ændringsforslaget under Afstemning ved Navneopraab men bortfaldt, idet kun 8 stemte for. (Stemte ikke: Provsten, Mortensen, Paturssen, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Danielsen, Tórgarð, Dahl, Debess, Joensen, Konoy og Formanden. Fraværende: Winther og Strøm).

Udvalgets Forslag sattes derpaa under Afstemning og vedtoges med 12 Stemmer mod 0.

V. Opførelse af en ny Skolebygning i Hellerne.

Den *5. Februar* fremlagdes saalydende Skrivelse:

Til

Færøernes Lagting!

Undertegnede tillader mig herved at gøre det høje Lagting opmærksom paa, at der skal opføres en Skolestue i Hellerne i Fuglefjord Sogn, og hertil er der bevilget et Statstilskud af samme Størrelse som til Skolen i Lambhauge. Da Skoledirektionens Fordringer til Skolebygningen paa Hellerne svarer til, hvad der kræves m. H. t. Skolebygningen i Lambhauge, og da Forstanderskabet i Fugefjord overfor mig har gjort de samme Argumenter gældende som Næs Forstanderskabet m. H. t. Bekostelighedens, tillader jeg mig at andrage om, at Lagtinget maa anbefale, at der ydes større Tilskud til Opførelsen af en Skolestue i Hellerne, forsaavidt man anbefaler yderligere Tilskud til Skolebygningen i Lambhauge. Jeg skal tilføje, at jeg er bekendt med, at de paagældende Skolebygninger ikke kan opføres for den i sin Tid kalkulerede Sum, hvorfor en Forhøjelse maa siges at være paatrængende nødvendig.

Lagtingssalen, den 5. Februar 1921.

A. Sammelsen.

Sagens *1. Behandling* foreloges den *7. Februar.*

Andragendet toges tilbage.

VI. Opførelse af en ny Skolestue i Lamhauge.

Den *3. Februar* fremlagdes saalydende Skrivelse:

Til

Lagtinget.

Underskrevne Forstanderskab tillader sig at anmode Lagtinget om at behandle nærværende Sag i det til den 3. Februar d. A. berammede Samling.

Som Tinget bekendt har Næs Sogns Kommune for to Aar siden anmodet Tinget om Anbefaling til Statstilskud til en Skolestue i Bygden Lamhauge. Man angav den Gang, at den paatænkte Skolebygning vilde komme til at koste 8000 Kr., og der er ogsaa efter hidtil fulgt Praksis bevilget 4000 Kr. som Tilskud fra Statskassen. Men Lagtinget foreskrev en Del Ændringer i det indsendte Forslag, og Bygningen kommer derved til at blive en hel Del dyrere, end man i sin Tid har tænkt sig, ogsaa paa Grund af Prisstigning paa Materialier. Der er saaledes forlangt, at der skal indrettes en Legeplads ved Skolen, og at der skal indrettes en Lejlighed til en ugift paa Skolens Loft, hvilket i denne dyre Tid i ikke uvæsentlig Grad vil forøge Udgifterne. Følgen heraf er bleven, at Kommunen har faaet Forpligtelse til at opføre en Bygning, som antagelig kommer til at koste over 11000 Kr. med et Statstilskud paa 4000 Kr., medens man i sin Tid har tænkt sig at faa Halvdelen af Byggeudgiften dækket ved Statstilskud. Da Næs Sogns Kommune ingenlunde har god Skatteevne, og da det paa den anden Side er paatrængende nødvendigt at faa en Skolestue opført i nævnte Bygd, vil vi herved anmode Lagtinget om at anbefale, at der yderligere ydes Kommunen et Tilskud fra

Statskassen paa 2000 Kr. udover de hidtil bevilgede 4000 Kr. til Bestridelse af Udgifterne ved Opførelse af en Skolestue i Lauhauge.

Forstanderskabet for Næs Sogns Kommune, Gibre, den 1. Februar 1921.

P. F. V.

Rasmus Jacobsen.

Ved Sagens *1. Behandling* den *3. Februar* blev den efter Forslag af Formanden henvist til *Udvalget angaaende Opførelse af en Kirkegaard i Thorsvig.*

Den *4. Februar* afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Forstanderskabet for Næs Sogns Kommune har til Lagtinget indsendt en Skrivelse, hvori Lagtinget anmodes om at anbefale, at der foruden det Statstilskud paa 4000 Kr., som paa Finansloven for Finansaaret 1920—21 er bevilget til Opførelse af en Skolestue i Bygden Lauhauge, end yderligere maa blive ydet Kommunen et Tilskud fra Statskassen paa 2000 Kr. til Opførelse af den nævnte Skolestue.

Forstanderskabet anfører, at de anslaaede Udgifter ved Skolestuens Opførelse er blevne forøgede dels ved de Ændringer i det indsendte Forslag, som under Sagens Behandling i den ordinære Lagtingssamling 1919 blev vedtagne af Tinget; og dels ved den almindelige Prisstigning, saaledes at den omhandlede Skolestue, som efter det oprindelige Overslag var anslaaet til at koste ca. 7000 Kr., nu antages at komme til at koste over 14000 Kr. —

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er blevet henvist, kan henvise til Sagens Behandling i Tingsamlingen 1919 (jfr. Lagtingstidende 1919 B. Pag. 14 flg.), hvoraf fremgaar, at der af Lagtinget blev vedtaget at andrage om, at der af Statskassen blev ydet et Tilskud af 4000 Kr. eller Halvdelen af Overslagssummen, hvilket ved de af Lagtinget vedtagne Ændringer i Planen blev anslaaet til ca. 8000 Kr. i Stedet for ca. 7000, og kan ligeledes henvise til, at der af Statskassen er bevilget det nævnte Beløb af 4000 Kr.

Udvalget kunde derfor i og for sig være sindet til at tilraade, at Lagtinget andrager om et yderligere Tilskud fra Statskassen, men da der ikke foreligger Oplysning om, hvorledes Udgifterne ved den nævnte Skolestues Opførelse, som i det oprindelige Forslag vare anslaaede til 7213 Kr. 16 Øre, nu angives at skulle blive 14000 Kr., vil Udvalget anse det for nødvendigt, førend Sagen eventuelt sendes videre, at der fra Forstanderskabet indhentes et nyt Overslag over de til Skolestuens Opførelse medgaaende Udgifter.

Udvalget skal derfor tillade sig at foreslaa:

1. Sagen udsættes.
2. Til første ordinære Lagtingssamling indhentes fra Forstanderskabet for Næs Sogns Kommune et nyt Overslag over Udgifterne ved Opførelsen af en Skolestue i Lamhauge.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 7. *Februar* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 14 Stemmer mod 0.

VII. Andragende om Løntillæg til Lærere.

Den 5. *Februar* fremlagdes saalydende Andragende:

Til
Lagtinget.

Efter at have bragt i Erfaring, at den Lønningslov for Folkeskolens Lærere paa Færøerne, som Lagtinget i sidste ordinære Tingsamling enstemmig vedtog, sandsynligvis ikke bliver ophøjet til Lov i indeværende Rigsdagssamling, tillader underskrevne Folkeskolelærere os at anmode Lagtinget om i indeværende ekstraordinære Samting, at indgaa til Bevillingsmyndighederne med Henstilling om, at der, indtil en Lønlov i Overensstemmelse med det af Lagtinget vedtagne Forslag træder i Kraft, ydes Folkeskolens Lærere paa Færøerne et midlertidigt Løntillæg svarende til førnævnte Love Lønsatser, da den Løn, der for Tiden ydes Lærerne, er ganske utilstrækkelig.

Lagtinget, den 4. Februar 1921.

S. P. á Konoy. *Johan H. Poulsen.* *Poul Joensen.*
D. J. Danielsen. *Joh. M. Fr. Poulsen.*

Ved Sagens *1. Behandling* den *7. Februar* blev den henvist til *Udvalget angaaende Opførelse af Skolestue i Lamhauge.*

S. D. afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist en Skrivelse fra nogle Lagtingsmænd, hvori Lagtinget anmodes om at virke hen til, at der maa blive ydet Lærerne ved Folkeskolen paa Færøerne et midlertidigt Løntillæg svarende til Lønsatserne i det i sidste ordinære Lagtingssamling vedtagne Forslag til Lønningslov, idet man har faaet Meddelelse om, at nævnte Forslag sandsynligvis ikke bliver ophøjet til Lov i indeværende Rigsdagssamling.

Udvalget kan henholde sig til den Betænkning, som under Behandlingen af Sagen om en ny Lønningslov for Lærerne ved Folkeskolen paa Færøerne i sidste ordinære Lagtingssamling blev afgivet af vedkommende Udvalg, og skal i Tilslutning hertil tillade sig at anbefale til Lagtinget Vedtagelse følgende Forslag:

> Lagtinget anmoder Færø Amts Skoledirektion om at indgaa til Bevillingsmyndighederne med Andragende om at faa udvirket, at der maa blive ydet et midlertidigt Løntillæg til Lærerne ved Folkeskolen paa Færøerne, indtil en ny Lønningslov maatte træde i Kraft.

Ved Sagens *2. Behandling s. D.* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

VIII. Kajanlæg i Vestmanhavn.

Den 5. *Februar* fremlagdes saalydende Andragende:

Til

Færøernes Lagting.

Undertegnede Forstanderskab tillader sig herved at indgaa til Færøernes Lagting med følgende Andragende:

Som det høje Ting bekendt, er Vestmanhavn en af de bedste Havne paa Færøerne, men den gør ikke Nytte, som den ellers kunde, hvis der fandtes et Kajanlæg og Oplagsplads, hvor Losning og Ladning af Skibe kunde foregaa noget hurtigere, end som nu er Tilfældet. Man har derfor tænkt at søge om Statstilskud til et Kajanlæg her; men da der ikke foreligger nogen Undersøgelse om, hvor den heldigste Plads vilde være at udføre et saadant Anlæg, samt hvor store Omkostninger det vilde beløbe sig til, tillader man sig herved at ansøge det høje Ting om at foranledige, at der bliver foretaget en Undersøgelse af Havneforholdene her samt udarbejdet Overslag over Omkostningerne ved sammes Udførelse.

Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune, p. t. Thorshavn, den 4. Februar 1921.

P. F. V.

J. Guttesen.

Ved Sagens *1. Behandling* den 7. *Februar* blev den efter Forslag af Guttesen henvist til *Udvalget angaaende Vejsagen.*

S. D. afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist et Andragende fra Forstanderskabet i Vestmanhavn om at Tinget foranlediger, at der bliver foretaget en Undersøgelse af Havneforholdene i Vestmanhavn samt udarbejdet Overslag over Omkostningerne ved Udførelse af et Kajanlæg.

Udvalget kan ganske tiltræde det af Forstanderskabet anførte,, og skal meget anbefale, at der snarest muligt ved Regeringens Foranstaltning iværksættes en Undersøgelse af Havneforholdene i Vestmanhavn, saaledes at Forstanderskabet inden kommende ordinære Lagtingssamling paa Grundlag af disse Undersøgelser kan have haft Lejlighed til at tage endeligt Standpunkt til Sagen.

Saaledes foranlediget foreslaas til Tingets Vedtagelse:

Tinget anbefaler:

1. *at* der ved Regeringens Foranstaltning foretages de nødvendige Undersøgelser og Overslag for Anlæg af et Kajanlæg i Vestmanhavn.

2. *at* disse Undersøgelser og Beregninger tilendebringes i saa hellnelig Tid, at Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune kan faa Anledning til, paa Basis af disse Undersøgelser, at lage endelig Stilling til Sagen forinden Lagtingets ordinære Sammenkomst (29. Juli) i indeværende Aar.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 7. *Februar* blev Overgang til 3. Behandling vedtaget med 16 Stemmer mod 0.

Ved Sagens 3. *Behandling s. D.* blev Udvalgets Forslag vedtaget med 17 Stemmer mod 0.

IX. Understøttelse til Børn af Enker.

Den 3. *Februar* fremlagdes den fra sidste ekstraordinære Samling udsatte Sag angaaende Ændring i Anordning af 17. Januar 1916 om Understøttelse til Børn af Enker.

Ved Sagens *1. Behandling s. D.* blev det vedtaget efter Forslag af J. H. Poulsen at nedsætte et *Udvalg paa 3 Medlemmer*, hvortil s. D. valgtes: *J. H. Poulsen, R. Rasmussen og Joen Poulsen.*

Den 4. *Februar* afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

For indeværende ekstraordinære Lagtingssamling har Amtet forelagt „Forslag til Anordning om Ændring i Anordning af 17. Januar 1916, hvorved Lov om Understøttelse til Børn af Enker af 29. April 1913 sættes i Kraft paa Færøerne, jfr. Anordning af 11. November 1918".

Ovennævnte Forslag gaar ud paa at forhøje de i Anordning af 11. November 1918 gældende Understøttelser med henholdsvis 40 Kr., 35 Kr. og 10 Kr.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat til at afgive Betænkning i Sagen, er enigt i, at Understøttelserne bør forhøjes i et saadant Omfang, som af Amtet foreslaaet; derimod er Udvalget ikke enigt om Tidspunktet, fra hvilket Anordningen skal træde i Kraft.

Mindretallet R. Rasmussen foreslaar, at Tinget vedtager Amtets Forslag, som det foreligger; medens Flertallet J. Poulsen og J. H. Poulsen foreslaar, at Anordningen skal træde i Kraft den 1. April 1921, og at de forhøjede Understøttelser regnes fra denne Dato.

I Henhold hertil stiller Flertallet derfor Ændringsforslag til det af Amtet foreslagte Forslag til Anordning.

Forslag fra Flertallet:

I Amtets Forslag § 1 udgaar sidste Stykke fra og med Ordet „saaledes".

I § 2 ændres „1ste Januar 1921" til „1ste April 1921".

Det saaledes ændrede Forslag anbefales til Tingets Vedtagelse.

Forslag fra Mindretallet (R. Rasmussen):

Amtets Forslag anbefales uforandret til Tingets Vedtagelse.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 5. *Februar* overgik den til 3. Behandling.

Sagens 3. *Behandling* foretoges s. D.

Mindretallets Forslag sattes under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt idet kun 7 stemte for og ingen imod. (Stemte ikke: J. Poulsen, Winther, Mortensen, Paturssøn, J. H. Poulsen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Gattesen, Dahl, Elfeesøe. Fraværende: Provsten). Derefter sattes Flertallets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 21 Stemmer mod 0. (Fraværende: Provsten).

Den 7. *Februar* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 7. Februar 1921.

Amtet har i indeværende Samling forelagt Lagtinget et Forslag til Ændring i den af Tinget i 1918 vedtagne Anordning om Understøttelse til Børn af Enker, der under 11. November 1918 har faaet kongelig Stadfæstelse.

Sagen blev henvist til et Udvalg paa 3 Medlemmer, som 4. Februar afgav Betænkning med Forslag fra Flertal og Mindretal.

Ved Sagens 3die Behandling den 5. Februar sattes først Mindretallets Forslag under Afstemning og fik 7 Stemmer, idet 14 Medlemmer ikke stemte og 1 var fraværende, hvorefter Fertallets Forslag vedtoges med 21 Stemmer, 1 Medlem var fraværende.

Ved at indsende det saaledes vedtagne Forslag til Anordning, skal man, idet man henviser til de medfølgende Akter, anbefale Sagens videre Fremme til det høje Ministeriums Velvilje.

Olrik. *Johan H. Poulsen.*

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

X. Vragning af Saltfisk.

Den 3. *Februar* fremlagdes den fra den ekstraordinære Samling November—December 1920 udsatte Sag angaaende Vragning af Saltfisk, samt saalydende:

Forslag

til

Lov om Ændring i Lov Nr. 69 om Vragning af Fisk paa Færøerne af 1. April 1912.

I § 1 indskydes som nyt 2. Stykke:

Endvidere skal al Fisk, som ilandbringes paa Færøerne som Saltfisk ved Udskibningen vurderes og klassificeres efter Kvalitet. Forsaavidt Fisken ved Udskibningen ikke maatte være fuldsaltet, vil Vragningen dog være at udsætte til et af vedkommende Vragere fastsat Tidspunkt. Vragerne udsteder Attest om den stedfundne Vragning.

I § 5 indskydes i 1. Stykke efter „af Klipfiskens Eksportører" Ordene „og af Køberne og Sælgerne af Saltfisk".

I § 6 tilføjes i Slutningen Ordene „eller af Saltfisk".

I § 7 indskydes i 1. Stykke, Linje 1 efter „til Eksport" Ordene „og Saltfisk".

I § 8 indføjes i 1. Stykke, Linje 1, efter „Italien" Ordene: „og den, der til Færøerne ilandbringer eller foranstalter ilandbragt Saltfisk".

Bemærkninger til foranstaaende Forslag.

I Lagtingssamlingen 1912 beskæftigede Lagtinget sig med Spørgsmaalet om tvungen Vragning af Saltfisk jfr. Lagtingstidende 1912 pag. 181, uden at man dog naaede til noget endeligt Resultat.

Færøernes Købmandsforening har nu paany rejst Spørgsmaalet, særlig paa Grund af en Række Klager fra Fiskeimportører i København og Spanien over, at den færøske Klipfisks Kvalitet er blevet forringet. Selv om man ved en skærpet Vragning af den færdige Klipfisk kan forvente en Bedring i Forholdet, maa det dog erkendes, at den færøske Fiskeeksport kun vil kunne naa gode Resultater, hvis Fiskens Behandling paa det nøjeste overvaages lige fra dens Begyndelse.

Mens tvungen Vragning af Raafisk formentlig vil vise sig praktisk uigennemførlig, foreslaas ovenfor at indføre tvungen Vragning af al Saltfisk, der bringes i Land paa Færøerne. Det kunde vel synes naturligt, om man ad Frivillighedens Vej havde kunnet gennemføre Vragning af Saltfisk, i Praksis har dette dog vist sig umuligt.

I alt væsentligt slutter ovenstaaende Forslag sig til det i 1912 fremsatte, dog at man efter Forslag af Købmandsforeningen har anset det for rettest at optage en Bestemmelse om Tidspunktet for Foretagelsen af Vragningen. Det siger sig selv, at Vragerformanden i Tilfælde af Strid mellem Fiskens Ejer og Vragerne om Tidspunktet, paa hvilket den ikke fuldsaltede Fisk kan vrages, har det afgørende Ord.

Ved Sagens *1. Behandling s. D.* vedtoges det efter Forslag af R. Rasmussen at henvise den til et *Udvalg paa 5 Medlemmer,* hvortil s. D. valgtes: *Konoy, Mortensen, Gulleseu, Effersøe* og *Dahl.*

Den *5. Februar* afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Færøernes Købmandsforening har i Skrivelse af 27. November f. A. henvendt sig til Tinget med Andragende om, at der med det Formaal at forbedre Kvaliteten af den Fisk, som udføres fra Landet, indføres forskellige Lovbestemmelser.

Ved Lov af 1. April 1912 indføres tvungen Vragning af Klipfisk, der eksporteres til Spanien og Italien. Denne Lov har utvivlsomt haft gavn-

lige Følger, men der klages dog endnu over Kvalitelen af vor Fisk. Ikke mere end circa Halvdelen af den i 1920 vragede Klipfisk blev I. Klasse. En langt større Del bør kunne komme i denne Klasse, og det kan opnaas ved bedre Behandling af Varen fra første Haand af. Som nu er, tabes direkte og indirekte betydelige Summer aarlig. En bedre Behandling af Fisken vil give Varen en højere Pris, end den ellers vilde opnaa, og være i hele Befolkningens Interesse, herunder saavel Eksportørernes som Fiskernes.

Som Hovedmiddel til Frembringelse af en bedre Vare foreslaar Købmandsforeningen tvungen Vragning af Saltfisk. Dette Spørgsmaal behandledes af Tinget i 1912, se Lagtingstidende 1912 S. 181—185. Der var den gang Stemning for at gaa med til et saadant Skridt, men paa Grund af, at Loven om Vragning af Klipfisk netop var gennemført, vilde man dog ikke allerede dengang paabyde ved Lov Saltfiskevragning. Til Tider har der fundet frivillig Saltfiskevragning Sted, men denne er bortfalden igen.

Ved Skrivelse af 23. December f. A. oplyser den danske Minister i Island, at man der kun har tvungen Klipfiskevragning. Saltfisk vrages dog frivilligt paa Island i stor Udstrækning.

For at opnaa bedst mulig Klipfisk, bør Fisken behandles godt fra først af, og tvungen Saltfiskevragning vil medvirke hertil. Det vil anspore vedkommende til bedst mulig Behandling for at opnaa, at mest muligt vurderes til I. Klasse. Udvalget er derfor enigt om at foreslaa Indførelse af saadan Vragning af al Fisk, som ihandlbringes paa Færøerne som Saltfisk.

Endelig foreslaar man ogsaa, at Fisk, der eksporteres som Saltfisk, vrages, dels fordi det gælder om at udføre bedst mulig Vare, og dels fordi der vilde kunne fremkomme Uretfærdighed overfor Fiskerne, hvis Saltfisk udskibes og vrages, og Fiskerne faar en lavere Pris for den Del, som ikke er 1. Klasse, og denne Andel derpaa eksporteres sammenblandet med 1. Klassesfisken uden Adskillelse, og uden at der medfølger Vragerattest.

I Købmandsforeningens Skrivelse omhandledes ogsaa Spørgsmaalet om Slagtning af hver Fisk, saa snart den kommer op af Vandet. Det er af allerstørste Betydning, at Fisken slagtes, for at Blodet kan løbe fra den, og det maa indskærpes mest muligt, at Fisken behandles som nævnt. Købmandsforeningen og Fiskimannafelag opfordres til ved Opslag og paa anden Maade at opmuntre til god Behandling af Fisken, herunder Slagtning.

Købmandsforeningen har i sit Andragende ogsaa rejst Spørgsmaalet, om Loven om Vragning af Klipfisk ikke trænger til Eftersyn. Udvalget formener, at der kunde være Anledning til at foretage forskellige Ændringer i den nævnte Lovgivning, men ser sig ikke i Stand til under nærværende Extrasamling at stille positivt Forslag herom. Man henleder paa Foranledning af Købmandsforeningens Andragende Opmærksomheden paa § 10 i Regulativet for Vragerformændene, om disses Ret til at fordange Fisk, der har henstaaet vraget og maa anses beskadiget eller forderved, vraget paany til Udførsel, og man anmoder Amtet om, at indskærpe Vragerformændene, at der føres nøje Tilsyn med saadanne Tilfælde, og at det ogsaa er Vragernes *Pligt*, om fornødent, at kræve ny Vragning.

Paa Grundlag af Købmandsforeningens Henvendelse, har Amtet forelagt Tinget Forslag til Regler om tvungen Saltfiskevragning. Udvalget kan i alt væsentligt tiltræde Amtmandens Forslag til Regler med den af foranførte følgende nødvendige Ændringer, og saaledes, at der i § 5 sættes „Ejeren af Saltfisken" i Stedet for „Køberne og Sælgerne".

Udvalget stiller herefter følgende

Forslag.

I. Tinget tiltræder Amtets Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 69 om Vragning af Fisk paa Færøerne af 1. April 1912, dog med følgende Ændringer:

a) I Stedet for 1. Pt. i Forslag til § 1 sættes:
„Endvidere skal al Fisk, som ilandbringes eller sælges paa Færøerne som Saltfisk, herunder Salg til Export, dog undtagen Salg af Fisk, der ikke ilandbringes, ved Udskibningen eller Salget (første Salg) vurderes og klassificeres efter Kvalitet".

b) Efter Amtets Forslag til § 1 føjes: „og Attesten skal ved Export af Saltfisk paategnes Konnossementerne".

c) I Amtets Forslag til § 5 ændres Ordene „og af Køberne og Sælgerne af Saltfisk" til „og af Ejeren af Saltfisk".

d) Til Amtets Forslag til § 8 føjes „eller Sælger paa Færøerne Saltfisk".

II. Tinget opfordrer Købmandsforeningen og Fiskimannafelag til, at opmuntre og indskærpe Medlemmer god Behandling af Fisken, herunder særlig Slagtning af denne.

III. Tinget anmoder Amtmanden om at indskærpe Overvragerne, at det er deres Pligt at føre nøje Tilsyn med, hvorvidt Fisk, der har henstaaet vraget, ved Afskibningen er ubedærvet og i Tilfælde af, at Fisken er bedærvet eller beskadiget, at kræve ny Vragning før Afskibningen.

IV. Amtmanden anmodes om at foranledige de nødvendige Ændringer i Arbejdsregulativerne for Overvragerne og Vragerne.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 7. *Februar* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 16 Stemmer mod 0.

Sagens 3. *Behandling* foretoges s. D.

Edw. Mortensen fremlagde saalydende:

Ændringsforslag.

I Stedet for Pt. 1 sættes:

I. Tinget tiltræder Amtets Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 69 om Vragning af Fisk paa Færøerne af 1. April 1912, dog med følgende Ændringer:

a) I § 1, 1ste Stykke indføjes som nyt 2. Punktum:

Endvidere skal al Fisk, som sælges som Saltfisk til Eksport, vurderes og klassificeres, dog undtages Fisk, som ikke er bragt i Land paa Færøerne.

b) I §, 1. Stk., 2. Pt., ændres „dens" til „Fiskens".

c) Som nyt 2. Stk. i § 1 indføjes:

„Al Fisk, som ilandbringes paa Færøerne som Saltfisk, skal derhos ved Handbringelsen vurderes og klassificeres. For saavidt Fisken ved Handbringelsen ikke maatte være fuldsaltet, vil Vragningen dog være at udsætte til et af vedkommende Vragere fastsat Tidspunkt. Endelig skal der ske Vragning for al ikke tidligere vraget Saltfisk, første Gang denne sælges paa Færøerne. Vragerne udsteder Attest om den stedfundne Vragning.

d) I Amtets Forslag til § 5 ændres Ordene „og af Køberne og Sælgerne af Saltfisk" til „og af Ejeren af Saltfisk".

e) § 8, 1. Stk. affattes saaledes:
Den, der tilsidesætter de i § 1 fastsatte Regler om Vragning af Klipfisk og Saltfisk, maa bøde fra 100 til 3000 Kr. til Statskassen.

Ændringsforslagets Punkt I a og b sattes først under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 18 Stemmer mod 1 (Nej stemte: Effersøe. Stemte ikke: M. Samuelsen. Fraværende: Winther, Strøm).

Punkt I c, i samme Forslag, sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 17 Stemmer mod 0 (Stemte ikke: Danielsen, Matras, M. Samuelsen. Fraværende: Winther, Strøm).

Punkt I d i Ændringsforslaget sattes under Afstemning ved Navneopraab, og vedtoges med 15 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Joen Poulsen, Danielsen, Matras, A. Samuelsen, M. Samuelsen. Fraværende: Winther, Strøm).

Punkt I e vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

Herefter betragtedes Punkt I i Udvalgets Forslag som bortfaldet.

Derefter sattes:

Punkt	II	under	Afstemning	og	vedtoges	med	20	Stemmer	mod 0
—	III	—	—	—	—	—	17	—	— 0
—	IV	—	—	—	—	—	16	—	— 0

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 7. Februar 1921.

Til
Justitsministeriet.

Færøernes Købmandsforening har i Skrivelse af 27. November f. A. henvendt sig til Tinget med Andragende om Ændring i Lovgivningen om Vragning af Fisk m. m.

Sagen henvistes til et Udvalg paa 5 Medlemmer, og dette afgav under 5. ds. Betænkning med Forslag.

Ved Sagens 3. Behandling idag, blev der af Udvalgets Ordfører stillet Ændringsforslag til Udvalgets Punkt I. Dette Forslag og Udvalgets Forslag Pt. II til IV vedtoges.

Idet man hoslagt fremsender Udvalgsbetænkning med Sagens øvrige Dokumenter, skal man anbefale, at Sagen fremmes som vedtaget.

Olrik. *Edw. Mortensen.*
Ordfører.

Joen Poulsen.

XI. Vejanlæggene Kollefjord—Kvivig og Sand—Skaalevig--Husevig.

Den *3. Februar* fremlagdes den fra sidste extraordinære Lagtingssamling udsatte Sag angaaende Vejanlæg, saml saalydende Skrivelse:

Til

Færøernes Lagting!

Undertegnede Forstanderskab tillader sig herved at andrage om, at der ved Anlægget af Vejen mellem Kvivig og Kollefjord maa blive anlagt en Arm til Lejnum.

I sidste ekstraordinære Lagtingssamling anbefalede Lagtinget et Ønske fra Kollefjord gaaende ud paa Anlæg af en Arm til Øreenge. Vi ønske i Kvivig Sogn, at noget tilsvarende maa ske med Hensyn til Lejnum. En saadan Arm til Lejnum, vil ikke fordyre Anlægget i væsentlig Grad. Det er meget ønskeligt at faa en Ordning som ansøgt, og vi haaber, at saavel Lagting som Bevillingsmyndighederne vil vise den nødvendige Forstaaelse for denne Sag og imødekomme vort Ønske.

Kvivig, p. t. Thorshavn, den 31. Januar 1922.

Paa Forstanderskabets Vegne.

Niclas Jacobsen.
Fmd.

Ved Sagens *1. Behandling s. D.* blev den, efter Forslag af Guttesen, henvist til et *Udvalg paa 5 Medlemmer,* hvortil samme Dag valgtes: *Paturson, Winther, Gottesen, M. Samuelsen* og *A. Samuelsen.*

Den 4. *Februar* afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Efter at der var givet Statstilskud til Undersøgelse af Vejanlæggene Sand—Skaalevig—Husevig og Kvivig—Kollefjord er disse Undersøgelser i det forløbne Efteraar blevne foretagne af Amtsingeniør Jacobsen.

1. Vejanlægget Sand—Skaalevig—Husevig tænkes udført i sin oprindelige projekterede Skikkelse, dog at Anlægget til Bygden Husevig kun føres hen til det nordlige Endepunkt af det kommunale Vejanlæg i Husevigsdalen. Ingeniør Jacobsens Detailberetninger er ogsaa forelagne under Hensyn hertil. Ovennævnte Vejanlæg er en naturlig Tilknytning til og Fortsættelse af det allerede fuldførte Vejanlæg Sand—Skopen.

2. Vejanlægget Kvivig—Kollefjord ønskes suppleret med en Arm til Øreenge og Arm til Lejnum, saml føres hen til „sunnaru gjógv". Udvalget kan ganske tiltræde de saaledes fremsatte Ønsker og vil anbefale, at Bevilling søges til nævnte Vejanlæg i sin nu foreliggende Skikkelse. Da Vejen ikke er projekteret til henholdsvis Øreenge og Lejnum, bliver det nødvendigt, at Amtsingeniøren faar Anmodning om at medtage disse to Vejarme i sin Projektering og Beregning. Udvalget skal dog her bemærke, at Sagens Fremsendelse til Ministeriet og dens videre Fremme, ikke ønskes opholdt ved de nu foreslaaede Udvidelser.

Da det er Udvalget bekendt, at Vejanlæggene Solmundefjord—Fuglefjord, Sørvaag—Sandevaag, Thorshavn—Velbestad—Kirkebø, hvortil Statsbevilling er givet paa sidste Aars Finanslov, paatænkes udbudte i Entreprise udenfor Færøerne, skal man for de nu foreliggende Vejanlægs Vedkommende i Overensstemmelse med Lagtingets Vedtagelse i Samlingen 1916 (Side 75—78 i Lagtingstidende) foreslaa, at Anlæggene overgives de paagældende Kommuner i Entreprise under behørig sagkyndig Kontrol.

Udvalget maa ligeledes anse det for at være i de interesserede Kommuners Interesse, at en saadan Tilladelse gøres gældende for de forannævnte Vejanlægs Vedkommende, hvortil Bevilling allerede er givet. Det er Udvalget bekendt, at i ethvert Fald nogle af disse Kommuner ønsker at overtage Vejanlæggene i Entreprise.

Med Hensyn til Vejanlæggene Sand—Skaalevig—Husevig og Kvivig—Kollefjord med Sidelinjer, skal Udvalget foreslaa, at Statens Tilskud gives i samme Forhold til Overslagssummerne, som ved de allerede givne Bevillinger til Vejanlæg paa Færøerne, og at Sagen fremmes hurtigst mulig i Overensstemmelse med de interesserede Kommuners Ønske herom.

Udvalget skal herefter fremsætte følgende Forslag:

Lagtinget anbefaler:

I. at der ydes den nødvendige Bevilling til Anlæg af Køreveje
   a) mellem Sand—Skaalevig—Husevig,
   b) Kvivig—Kollefjord med Sidearme til Øreenge og Leinum,

paa Grundlag af de af Amtsingeniør Jacobsen foretagne Projekteringer og Beregninger.

2. at disse Vejanlæg, om det maatte ønskes, overgives de interesserede Kommuner i Entreprise under behørig sagkyndig Kontrol.

3. Lagtinget henstiller til Bevillingsmyndighederne, at det tillades de interesserede Kommuner i Vejanlæggene Fuglefjord—Kongshavn, Sørvaag—Midvaag—Sandevaag og Thorshavn—Velbestad—Kirkebø at overtage disse Vejanlæg i Entreprise, naar Begæring fremsættes herom.

4. Amtmanden anmodes om at underrette de paagældende Kommuner om Tingets Vedtagelse ad Punkt 3.

5. Amtmanden anmodes om at foranledige, at der snarest muligt af Amtsingeniøren foretages den nødvendige Projektering og Beregning af Vejanlægget Kvivig—Kollefjord i Overensstemmelse med den nu foreslaaede Anlægsplan.

Udvalget i Vejsagen, Lagtinget, den 4. Januar 1921.

J. Patursson, Fmd. *M. A. Winther.* *J. M. Matras.*

J. Guttesen. *M. Samuelsen.*

Ved Sagens 2. *Behandling* den 5. *Februar* vedtoges Overgang til 3. Behandling.

Ved Sagens 3. *Behandling s. D.* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmigt med 22 Stemmer.

XII. Lagtingsmændenes Diæter.

Den *5. Februar* fremlagdes saalydende:

Forslag til Beslutning.

Lagtingets Vedtagelse i den ordinære Tingsamling 1920 med Hensyn til Forhøjelse af Medlemmernes Diæter, gøres gældende indtil videre.

Thorshavn, den 5. Februar 1921.

Johan H. Poulsen. *Th. M. Strøm.* *Poul Joensen.*

Nyholm Debess. *J. Guttesen.*

Ved Sagens *1. Behandling* den *7. Februar* overgik den til endelig Behandling.

Ved Sagens *endelige Behandling s. D.* blev Forslaget til Beslutning vedtaget med 16 Stemmer mod 0.

XIII. Dampskibssagen.

Den *5. Februar* fremlagdes saalydende Skrivelse:

Thorshavn, den 5. Februar 1922.

Til

Lagtinget.

I Betragtning af den store Betydning, som „Dampskibssagen" har for Færøerne i det hele taget, samt for Amtskommunens Økonomi i Sær

deleshed, samt i Betragtning af de forskellige Efterretninger, som er fremkommet offentlig angaaende denne Sag, tillader jeg mig at forespørge, om Amtmanden eller det Medlem af Selskabets Bestyrelse, som Lagtinget har valgt, kan give Tinget Oplysninger om Sagens nuværende Standpunkt og i bekræftende Fald hvilke. Oplysningerne ønskes i indeværende Lagtingssamling.

Oliver Effersøe.

Sagens *1. Behandling* foretoges den *7. Februar.*
Sagen behandledes.

XIV. Protokollation angaaende Lagtingets Beslutningsdygtighed m. m.

Den *5. Februar* fremlagdes saalydende:

Protokollation.

Ved Skrivelse af 1. Februar 1921, har Amtet forelagt Lagtinget en Skrivelse vedrørende Hospitalssagen fra Justitsministeriet.

Som sidste Stykke i denne Skrivelse forefindes et Slags Svar paa Selvstyrepartiets Protest mod, at Amtmanden i December 1920 holdt Lagting med 10 Medlemmer. Ministeriet udtaler heri, at det er enigt med Amtet i, at det maa anses for stemmende med almindelige parlamentariske Regler, at der i Henhold til Lagtingsloven kan holdes beslutningsdygtigt Lagting med kun 10 Medlemmer, naar 2 Lagtingsmandater er ledige. Ministeriet udtaler heri ikke det mindste om, hvorledes Forholdene vil stille sig i Almindelighed, naar flere end 2, f. Eks. 4,6 eller 10 Lagtingsmandater er ledige; men det fremgaar af Justitsministeriets Skrivelse, at den høje Justitsminister vil være tilbøjelig til at anvende almindelige parlamentariske Regler overfor Færøernes Lagting. Dette kan selvfølgelig ikke være Selvstyrepartiet imod, naar det udstrækker sig til at gælde i Almindelighed, og vi kan i Henhod hertil forvente, at Hr. Justitsminister Rytter vil fratræde sin Stilling som Færøernes særlige Minister, efter at han af Lagtinget har

modtaget et Mistillidsvotum, og efter at Lagtinget har været opløst og atter genvalgt med samme Parti som Flertal.

Indtil dette er sket, nedlægger vi herved i Tilslutning til, hvad allerede er sket, den bestemteste Protest mod Justitsministeriets Afgørelse med Hensyn til Lagtingets Beslutningsdygtighed i dette særlige foreliggende Tilfælde.

Lagtinget, den 5. Februar 1921.

J. Paturssen. *R. Rasmussen.* *S. P. á Konoy.* *Nyholm Debess.*
Th. M. Strøm. *Poul Joensen.* *J. Gaitesen.* *M. A. Winther.*
Johan H. Poulsen. *Edv. Mortensen.* *J. Dahl.*

XV. Valg af staaende Udvalg.

Den 7. *Februar* foretoges *Valg til staaende Udvalg.*

Paturssen foreslog paa Selvstyrepartiets Vegne at blive staaende ved de i den ordinære Samling 1920 foretagne Valg.

Effersøe foreslog paa Sambandspartiets Vegne at indsætte Törgard i Stedet for Effersøe i Fossendvalget og i Sanatoriudvalget, og iøvrigt at blive staaende ved de tidligere foretagne Valg.

Disse Forslag blev vedtagne uden Afstemning.

XVI. Kirkekassernes Status.

Den 7. *Februar* foretoges Behandling af Sagen angaaende *Kirkekassernes Status.*

Formanden foreslog, at der af Midlerne til Jordehvalens Afløsning optoges Laan til Bestridelse af de nødvendige Udgifter ved Kirkerne paa de af Lagtinget i den ordinære Samling 1920 vedtagne Vilkaar.

Forslaget sattes under Afstemning og vedtoges med 15 Stemmer mod 0.

XVII. Kongebesøget.

Den 7. *Februar* fremlagdes saalydende:

Forslag til Beslutning.

Lagtinget nedsætter et Udvalg paa 2 Medlemmer til i Forening med Amtmanden, at træffe de fornødne Foranstaltninger i Anledning af Hans Majestæt Kongens bebudede Ankomst til Færøerne.

Thorshavn, den 7. Februar 1921.

Oliver Effersøe.

S. *D.* foretoges *Sagens Behandling* for lukkede Døre.

XVIII. Valg af Landstingsmand.

Fredag den 4. Februar, Eftermiddag Kl. 5, samledes Laglingets folkevalgte Medlemmer for, som Valgforsamling, at foretage *Valg af et Medlem til Landstinget for 7. Kreds (Færø Amt)*.

Samtlige Medlemmer var mødte.

Valgforsamlingen konstituerede sig under Ledelse af det ældste Medlem, Joen Poulsen, for at foretage Valg af en Formand.

Stemmesedler omdeltes.

M. A. Winther fik 10 Stemmer og Joen Poulsen 10 Stemmer.

Da ingen havde opnaaet tilstrækkeligt Stemmetal, foretoges nyt frit Valg. Stemmerne faldt 10 til hver.

Derefter foretoges tvungent Valg imellem Winther og Poulsen. Stemmerne faldt lige med 10 til hver.

Ved den derefter foretagne Lodtrækning, blev Winther valgt, hvorefter han overtog Ledelsen.

Formanden oplæste Aabent Brev af 10. September 1920 angaaende Udskrivning af nye almindelige Valg til Rigsdagen, og fremlagde Skrivelse fra Justitsministeriet af 29. September 1920, samt bemærkede, at Valget var berammet paa sædvanlig Maade ved Bekendtgørelse i „Dimmalætting", ved Opslag i Tavlerne og Opslag i Laglingsbygningen.

Formanden refererede Valglovens § 53 og §§ 55—79 og oplæste §§ 82 og 84.

Stemmesedler omdeltes.

Kongsbonde Patursson fik 10 Stemmer
pens. Sysselmand Effersøe — 10 —

Derefter foretoges nyt frit Valg.

Stemmerne faldt paa samme Maade.

Derefter foretoges bundet Valg imellem de 2 nævnte Personer.

Da Stemmerne faldt 10 til hver, foretoges Lodtrækning, ved hvilken Effersøe blev valgt.

1. Stedfortræder.

Lærer J. H. Poulsen 10 Stemmer
pens. — Joen Poulsen 10 —

Da de tre Afstemninger gav samme Resultat, foretoges Lodtrækning, hvorved J. H. Poulsen valgtes til 1. Stedfortræder.

2. Stedfortræder.

Højskolelærer R. Rasmussen 10 Stemmer
pens. Lærer Joen Poulsen 10 —

Da de tre Afstemninger gav samme Resultat, foretoges Lodtrækning, hvorved R. Rasmussen valgtes til 2. Stedfortræder.

3. Stedfortræder.

Sysselmand M. A. Winther 10 Stemmer
pens. Lærer Joen Poulsen 10 —

Da de tre Afstemninger gav samme Resultat, foretoges Lodtrækning, hvorved M. A. Winther valgtes til 3. Stedfortræder.

Pens. Sysselmand Effersøe erklærede, at han modtog Valget.

Valgbrev udfærdigedes i 2 Exemplarer og underskreves. Stemmesedlerne konvulteredes, forsegledes og vedlagdes Protokollen.

Den ordinære Samling 1921.

(Signeret Lagtingstidende 1921.)

I. Biblioteksforholdene.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes saalydende *Indberetning fra Biliotekar Jacobsen angaaende Virksomheden i Tiden Oktober 1920—Juli 1921*, tiltraadt af Lagtingets staaende Udvalg:

I. Statens Vandrebogsamlinger.

I December 1919 begyndte Virksomheden med Statens Vandrebogsamlinger, ialt 20 Bogkasser, som indeholder gennemsnitlig 40 Bind. Til den ordinære Tingsamling 1920 blev der indgivet Beretning om Virksomheden i det forløbne Tidsrum. I Maanederne August og September 1920 var Virksomheden indstillet paa Grund af, at Udlaanslokalet i dette Tidsrum blev benyttet af Lagtinget. Tinget har nemlig stillet et Værelse i Lagtingsbygningen til Raadighed for Vandrebogsamlingen, og dette Værelse har været benyttet — og benyttes endnu — som Udlaanslokale.

a. Udlaansvirksomheden i Thorshavn.

I Thorshavn har Bogsamlingen bestaaet gennemsnitlig af 5 Bogkasser, d. v. s. ca. 200 Bøger. Antallet af Laanere har været ca. 150. Hver Laaner har kunnet laane højst *to* Bøger ad Gangen i 14 Dage, dog med den Indskrænkning, at kun den ene af Bøgerne maatte tilhøre Afdelingen Skønlitteratur. Udlaanet har foregaaet *to* Gange om Ugen, nemlig hver Onsdag og Lørdag (Klokken 7½—8½ Eftermiddag). Ved Overskridelse af Udlaanstiden er der ikke blevet betalt Overdagspenge. Grunden hertil er, at der ikke har været noget trykt Biblioteksreglement. Dette vil der blive raadet Bod paa, saa snart som den Nyordning, som nu er i Gang m. H. t. Amtsbiblioteket, er færdig. — Der er blevet ført Statistik over Udlaanet; nedenstaaende Tabel er et Uddrag af denne.

	Antal Bind Faglitteratur	Antal Bind Skønlitteral.	Tilsammen	Antal Udlaansdage	Ant. Bind pr. Udlaansdag
Oktober 1920	62	135	197	9	21,9
November 1920	52	155	207	8	25,9
December 1920	36	76	112	6	18,7
Januar 1921	51	122	173	8	21,6
Februar 1921	33	94	127	7	18,1
Marts 1921	34	96	130	9	14,4
April 1921	24	74	98	9	10,9
Maj 1921	26	78	104	8	13,0
Juni 1921	4	22	26	6	4,3

I Gennemsnit har der saaledes været laant 16, 17 Bind pr. Udlaansdag. — I Løbet af Vinteren har der været ekstraordinære Tingsamlinger to Gange, hvilket har bevirket, at Udlaanet har været lukket et Par Dage i den Tid. Ligeledes var Udlaanet lukket et Par Dage i Juni paa Grund af Kongebesøget.

b. Udlaansvirksomheden paa Bygderne.

For Bygdernes Vedkommende foreligger ikke nogen Statistik over Udlaanet, men af Noteringerne paa Bogkortene kan ses, hvor ofte Bøgerne har været udlaant. Dog kan man ikke altid gaa ud fra, at disse Noteringer er fuldt ud paalidelige, og i enkelte Tilfælde synes de at mangle helt: vedkommende, som har staaet for Udlaanet, har ikke benyttet Bogkortene som Kvitteringer. De Bygder, som har haft Bogsamlinger, er følgende:

	Antal Bogsaml.		Antal Bogsaml.
1. Bøur	1	10. Lorvik	1
2. Funningur	3	11. Miðvágur	1
3. Gjógv	3	12. Oyndarfjørður	1
4. Gøta	1	13. Saksun	1
5. Haldórsvík	2	14. Sandavágur	1
6. Hvalvik	2	15. Skálavík	1
7. Klakksvik	1	16. Skopun	1
8. Kollafjørður	1	17. Streudur	1
9. Kunoy	2	18. Vágur (Suðuroy)	1

Jeg har uddraget en Statistik over Bogudlaanet for enkelte Bygders Vedkommende, saa vidt det lod sig gøre af Bogkortene. —

I Bygden *Kunoy* (166 Indbyggere) var Bogsamling Nr. 4 (43 Bind)

i Tiden fra Januar 1920 til Juni 1920. Af Faglitteratur blev der udlaant i dette Tidsrum 29 Bind, af Skønlitteratur 59, tilsammen 88 Bind. —

I Bygden *Haldórsvík* (251 Indbyggere) var Bogsamling Nr. 2 (42 Bind) i Tiden fra Januar—Juni 1920. Af Faglitteratur blev der udlaant 25 Bind, af Skønlitteratur 184, tilsammen 209 Bind. —

I Bygden *Lorvik* (461 Indbyggere) var Bogsamling Nr. 1 (43 Bind) i Tiden fra Januar—Juni 1920. Af Faglitteratur blev der udlaant 11 Bind, af Skønlitteratur 16, tilsammen 27 Bind. —

I Bygden *Hvalvik* (221 Indbyggere) var Bogsamling Nr. 15 (41 Bind) i Tiden fra Oktober 1920 til Marts 1921. Af Faglitteratur blev der udlaant 22 Bind, af Skønlitteratur 59, tilsammen 81 Bind. —

Da kun en mindre Del af Amtsbibliotekets Bogbestand egner sig til direkte Udlaan (ca. 1000 Bind), har man anmodet Stalens Bibliotekstilsyn om, at maatte beholde Vandrebogsamlingerne endnu en Tid. — Som Centralbibliotek maa Amtsbiblioteket have Vandrebogsamlingerne, som det kan sende ud paa Bygderne. En Side af det fremtidige Biblioteksarbejde bliver derfor at anskaffe Bøger til Vandrebogsamlinger; i disse bør selvfølgelig færøsk Litteratur blive repræsenteret saa rigeligt som muligt.

II. Amtsbibliotekets Omdannelse til Centralbibliotek.

Et Centralbiblioteks Opgave er at supplere de lokale Bibliotekers Arbejde indenfor et større Omraade (et Amt eller lignende) ved direkte gratis Laan af oplysende Litteratur, ved Vandrebogsamlinger og ved biblioteknisk Vejledning. Amtsbiblioteket har delvis virket som Centralbibliotek, idet det har haft gratis Udlaan til alle Beboere over 14 Aar indenfor Bibliotekets Virksomhedsomraade (Færøerne). Men dets Nyttevirkning har dog kun været ringe, da dets Virke nærmest har været at opbevare Bøgerne; man har ikke lagt Vægt paa at gøre Bøgerne almentilgængelige ved Indretning af Læsestue med Haandbogsamling, ved praktisk Opstilling af Bøgerne i Faggrupper, ved Udgivelse af Tillægskataloger etc.

Ved Boganskaffelser har man ikke lagt Vægt paa at faa de forskellige Faggrupper fyldigt repræsenteret. Bogbestanden er derfor meget uensartet, og da Pladsforholdene er meget indskrænkede, frembyder en Nyordning mange Vanskeligheder. Til trods herfor er Arbejdet med Nyordningen saa meget fremskredet, at Udlaanslokalet og Læsestuen kan tages i Brug til Efteraaret (1. September).

a. Udlaanslokalet.

Dette Lokale (et Værelse i „Fútahúsið" ude paa Reyn), som Thorshavns Byraad har stillet til Raadighed for Centralbiblioteket, har Gulvdimensionerne 4,40×5,40 m. Højden er 2,68 m. Paa den østlige Side er der to Fag Vinduer. Ved Væggene imod Syd er der opstillet en Reol, ca. 4,12 m lang. Den fri Afstand mellem Hylderne er 26 cm, Dybden 20 cm, Længden 1 m. Den vil kunne rumme ca. 1000 Bind. (Den er 7 Hylder i Højden, ialt dog kun 26 Hylder, idet Afstanden mellem to af Hylderne er ca. 40 cm, da disse er beregnede til Bøger i større Formater). Der er tillige opstillet en Udlaansdisk: 2,4 m lang, 0,75 m bred, med Skabe og Skuffer.

Dette Inventar er lavet i nøje Overensstemmelse med de Anvisninger, som gives i *Arne Arnesen:* Bibliotekslygninger. Kristiania 1919.

To smaa Reoler fra Amtsbiblioteket er opstillet ved den vestlige Væg. Det øvrige Inventar er: 1 lille Fyrretræsbord, 1 Taburet (polstret) og 2 Gardinstænger, samt en Papirskurv. Udgifterne til Montering af dette Lokale har været ca. 900 Kr.

Ca. 8000 Bøger er blevet overflyttet fra Amtsbiblioteket; disse Bøger vil danne Grundstammen i Udlaansafdelingens Bogbestand.

b. Læsestuen.

Det Værelse i Amtsbibliotekets Bygning, som skal benyttes til Læsestue, har Dimensionerne 5,80×5,05 m; Højden er 2,83 m. I Vægfladen imod Syd (5,05 m) findes 3 Fag Vinduer (hvert Fag 1 m bredt; 1,64 m højt). Der er to hele Vægflader (hver 5,80 m lang), ved hvilke der kan stilles Reoler.

Der kan blive mindst 12 Siddepladser. Som Bogmagasin (til Opbevaring af den øvrige Bogbestand) benyttes et tilstødende Værelse i Amtsbiblioteket (Dimensioner 3,84×3,23 m) og Loftsrummet, hvis Højde op til Mønningen er 2,50 m. Det forhaandenværende Inventar benyttes i saa stor Udstrækning som muligt. — Udgifterne, der vil medgaa til denne Nyordning, er anslaaede til ca. 900 Kr.

Bibliotekets stedlige Tilskud er:

Fra Lagtinget	2000 Kr.
Fra Thorshavns Kommune:	
Lokale+Tilskud 1000 Kr....	1500 Kr.
	3500 Kr.

Hvor stort Statstilskudet vil være, kan ikke siges med Sikkerhed paa nuværende Tidspunkt, da Bibliotekets Virksomhed som Centralbibliotek først vil begynde fra 1. September 1921.

S. D. henvistes Sagen til *Kirkekassenudvalget.*

Den *10. September* afgav Udvalget saalydende:

Betænkning.

Til undertegnede Udvalg er blevet henvist en af Bibliotekaren ved Centralbiblioteket afgiven Beretning om Biblioteksforholdene, hvori gives Oplysning dels om Udlaansvirksomheden i Tidsrummet Oktober 1920—Juli 1921, dels om hvad der er foretaget med Hensyn til Amtsbibliotekets Omdannelse til Centralbibliotek.

Det oplyses endvidere, at Biblioteket antages at kunne træde i Virksomhed som Centralbibliotek fra 1. September d. A.

Sagen angaaende en Ordning af Biblioteksforholdene har ofte været til Behandling i Lagtinget (jfr. Lagtingstidende 1918, Pag. 123; 1919 B. Pag. 1 flg. 1920, Pag. 3 flg.), og da Sagen nu maa siges at være bragt til en i det hele taget ret tilfredsstillende Ordning foreløbig, og Centralbiblioteket nu kan træde i Virksomhed og arbejde efter de i denne Henseende almindelig gældende Regler, vil det efter Udvalgets Formening ikke være nødvendigt for nærværende Tid at foretage videre i Sagen, og heller ikke Anledning til at fremkomme med Forslag om nogen Bevilling udover det aarlige Tilskud af 2000 Kr., som Lagtinget i 1918 bevilgede af Amtsrepartitionsfonden, og det af Thorshavns Kommune givne Tilsagn om Tilskud.

Dog maa der formentlig ogsaa i Aar af Lagtinget nedsættes et staaende Udvalg, som kan være med til at tage Bestemmelse om forskellige Spørgsmaal, der maatte komme til at foreligge angaaende en endelig Ordning af Biblioteksforholdene.

Man skal derfor tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

Lagtinget nedsætter et staaende Udvalg paa 3 Medlemmer, som sammen med Amtmanden og Bestyrelsen for Amtsbiblioteket, samt Bibliotekaren for Centralbiblioteket, skal foretage hvad der videre maatte være fornødent til Ordning af Biblioteksforholdene paa Færøerne, særlig med Hensyn til Amtsbibliotekets endelige Omdannelse til Centralbibliotek.

Ved Sagens *2. Behandling* den *19. September* blev Udvalgets Forslag vedtaget med 14 Stemmer mod 0.

Den *20. September* foretoges Valg af staaende Udvalg, hvorved valgtes: Provsten, R. Rasmussen og P. Niclasen.

II. Undervisningssproget.*)

Den *11. August* fremlagdes saalydende Skrivelse fra Selvstyrepartiet ved J. Patursson af 10. August:

Undirskrivaði biður hervið tingið taka til umrøði, tað frá rikisstýrinum aftursenda løgtingsmál:

Uppskot um móðurmál sum kenslumál.

Ved Sagens *1. Behandling* den *12. August*, blev den efter Forslag af Patursson, henvist til *Kirkekassedvalget*.

Den *10. September* afgav Udvalget saalydende:

Betænkning.

Lagtinget har i Samlingerne 1918, 1919 og 1920 behandlet Spørgsmaalet om Undervisningssproget i Folkeskolen paa Færøerne, og har, med Hensyn til en Ændring af det paagældende Stykke i § 7 i Anordning af 16. Januar 1912 angaaende forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen i Bygderne paa Færøerne, hver Gang vedtaget samme Forslag (jfr. Lagtingstidende 1918 B., Pag. 50 flg.; 1919 B., Pag. 5 flg.; 1920, Pag. 6 flg.).

Der foreligger ikke for Lagtinget Meddelelse om, hvorvidt Ministeriet er sindet til at prøve paa at faa Forslaget fremmet eller ikke.

Selvstyrepartiet har i indeværende Lagtingssamling atter rejst Spørgsmaalet.

Udvalget, til hvilket Sagen er blevet henvist, skal indskrænke sig til at henvise til, hvad der tidligere er foregaaet i Sagen.

Flertallet (Provsten og Konoy) skal tillade sig at indstille, at det samme Forslag atter i Aar bliver vedtaget af Lagtinget.

Mindretallet (Tórgarð) skal henvise til, hvad der af Tingets Mindretal tidligere er fremført i Sagen, og finder ikke Anledning til at rejse Spørgsmaalet om Ændring i den gældende Anordning.

Forslag fra Flertallet:

§ 7 i „Anordning af 16. Januar 1912 angaaende forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen i Bygderne paa Færøerne" ændres saaledes:

Tredie Stykke udgaar, og som nyt Stykke sættes:

„Undervisningssproget er Børnenes Talesprog, Færøsk.
Ved Undervisningen i Færøsk og Dansk lægges der Vægt paa,

---

*) Lagtingstidende 1920, Side 6.

at Børnene opnaar Færdighed i Brugen af de to Sprog saavel i Læsning som i Tale og Skrift."

Ved Sagens 2. *Behandling* der foretoges den *20. September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 12 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *24. September* sattes Flertallets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 11 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Joen Poulsen, Matras, A. Sammelsen, M. Sammelsen, Dahl, Formanden. Fraværende: P. Niclasen, Danielsen, Johan Poulsen, Tórgarð, Effersøe).

Den *30. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 30. September 1921.

Til

Undervisningsministeriet.

Lagtinget har atter i indeværende Samling behandlet Spørgsmaalet om Undervisningssproget i Folkeskolen paa Færøerne.

Sagen har været henvist til Behandling i Lagtingets Kirkekassendvalg, som den 10. September afgav Betænkning tilligemed Forslag fra Flertallet, medens Udvalgets Mindretal ikke stillede noget Forslag.

Ved den ved Sagens 3. Behandling, den 24. September, foreliggende Afstemning, blev Flertallets Forslag vedtaget, idet 11 Medlemmer stemte Ja, 6 stemte ikke og 5 var fraværende.

Idet Udvalgsbetænkningen med Forslaget og Sagens øvrige Akter fremsendes, skal man tillade sig at anbefale Sagen til det høje Ministeriums Velvilje og gunstige Forsorg.

Olrik. *J. Dahl.*

Joen Poulsen.

III. Opførelse af en Skolebygning i Lamhauge.

Ved Lagtingets Aabning den 29. *Juli* fremlagdes den fra den extraordinære Lagtingssamling, Februar 1921, udsatte Sag angaaende *Skolestue i Lamhauge.*

S. D. henvistes Sagen til *Kirkekassenudvalget.*

Den 3. *August* afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er blevet henvist en Skrivelse til Lagtinget fra Forstanderskabet for Næs Sogns Kommune, hvori Lagtinget anmodes om at anbefale, at der foruden det Statstilskud paa 4000 Kr., som paa Finansloven for Aaret 1920—21 blev bevilget til Opførelse af en Skolestue i Bygden Lamhauge, end yderligere maa blive ydet Kommunen et Tilskud fra Statskassen paa 2000 Kr. til Bestridelse af Udgifterne ved Opførelsen af den nævnte Skolestue.

Forstanderskabet henviser til, at det oprindelige Overslag er blevet betydelig overskredet, dels paa Grund af de Ændringer i det indsendte Forslag, som under Sagens Behandling i den ordinære Lagtingssamling 1919 blev vedtaget af Tinget, og dels ved den almindelige Prisstigning paa alle Materialier.

Skrivelsen er bilagt med et Overslag, som udviser en samlet Udgift af Kr. 15618,34.

Sagen blev behandlet i den ordinære Tingsamling 1919 (jfr. Lagtingstidende 1919 B., Pag 14 flg.), og ligeledes i den overordentlige Lagtingssamling i Februar Maaned d. A., og Udvalget kan derfor henvise til de tidligere afgivne Betænkninger og ligeledes til, hvad der tidligere er vedtaget i Sagen.

Naar der nu andrages om et yderligere Tilskud fra Statskassen, mener Udvalget, saaledes som Sagen foreligger og i Betragtning af, at det er paakrævende nødvendigt, at den omhandlede Skolestue bliver opført, at kunne tilraade Lagtinget at indgaa til Ministeriet med Anmodning om sammes Medvirkning til, at der af Statskassen maa blive ydet et yderligere Tilskud af 2000 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Lamhauge, og Udvalget skal derfor i Henhold hertil tillade sig at indstille til Tingets Vedtagelse:

> Lagtinget indgaar til Undervisningsministeriet med Andragende om sammes Medvirkning til, at der til Opførelse af en Skolestue i Bygden Lamhauge, hvortil Udgifterne er anslaaede til Kr. 15618,34, udover det Tilskud paa 4000 Kr., som er blevet bevilget paa Finansloven for Finansaaret 1920—21, yderligere maa blive bevilget et Tilskud af Statskassen paa 2000 Kr.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 8. *August* overgik den til 3. Behandling.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 15. *August* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 16 Stemmer mod 0.

Den 3. *September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 1. September 1921.

Til

Undervisningsministeriet.

Lagtinget har i dettes indeværende Samling behandlet et Andragende fra Forstanderskabet for Næs Sogns Kommune i Østerø Præstegæld om, at der foruden det Statstilskud paa 4000 Kr., som paa Finansloven for Aaret 1920—21 blev bevilget til Opførelse af en Skolestue i Bygden Lamhauge, end yderligere maa blive ydet Kommunen et Tilskud fra Statskassen til Bestridelse af Udgifterne ved Opførelsen af den nævnte Skolestue, og har den 15. August enstemmig med 16 Stemmer vedtaget at indgaa til Undervisningsministeriet med Andragende om, at der af Statskassen yderligere maa blive ydet Kommunen et Tilskud af 2000 Kr. i bemeldte Øjemed.

I Henhold til det saaledes vedtagne, skal man herved henvende sig til det høje Ministerium med Anmodning om, at der ved sammes gunstige Medvirkning man blive tilstaaet bemeldte Kommune det begærede Tilskud, idet man som nærmere Motivering tillader sig at henvise til den medfølgende Udvalgsbetænkning, og de ligeledes hoslagte Bilag.

Olrik. *J. Dahl.*

Joen Poulsen.

IV. Opførelse af Skolestue i Hellerne.

Den *12. August* fremlagdes *Andragende*) fra Forstanderskabet for Fuglefjord Sogns Kommune om Tilskud til Opførelse af en Skolestue i Hellerne.*

Den *13. August* gaves Tilladelse til Sagens Behandling med 15 Stemmer mod 0, hvorefter den ved *1. Behandling* henvistes til Kirkekassenudvalget.

Den *16. August* afgav Udvalget saalydende:

Betænkning.

Til undertegnede Udvalg er blevet henvist en Skrivelse af 11. August d. A. fra Forstanderskabet for Fuglefjord Sogns Kommune, hvori Lagtinget andrages om ved sin Anbefaling at udvirke, at der af Statskassen maa blive ydet Fuglefjord Kommune et yderligere Tilskud til Opførelse af en Skolestue i Bygden Hellerne udover det Statstilskud paa 4000 Kr., som paa Finansloven for Aaret 1920—21 blev bevilget til Opførelse af nævnte Skolestue.

Det anføres i Skrivelsen, at man har faaet tilvejebragt det til Skolestuens Opførelse nødvendige Stenmaterialie paa Byggepladsen, men at man ikke ser sig i Stand til at fuldføre Byggearbejdet, for den i det oprindelige Overslag anslaaede Sum paa ca. 8000 Kr., og der henvises til en Sag af en lignende Beskaffenhed, som ogsaa er til Behandling i indeværende Lagtingssamling, nemlig vedrørende Opførelsen af en Skolestue i Bygden Lamhauge, og hvortil der ogsaa ansøges om et forhøjet Tilskud fra Statskassen.

Sagen angaaende Opførelse af en Skolestue i Bygden Hellerne blev behandlet i den ordinære Tingsamling 1919 (jfr. Lagtingstid. 1919 B., Pag. 15 flg.), og Udvalget kan henvise til den dengang afgivne Betænkning og ligeledes til, hvad der tidligere er vedtaget i Sagen.

Naar der nu andrages om et yderligere Tilskud fra Statskassen, maa Udvalget anse et saadant Andragende for fuldt berettiget, idet det skønnes ikke at være muligt at opføre den omhandlede Skolestue, for det oprindelig anslaaede Beløb af ca. 8000 Kr.

Der foreligger ikke noget Overslag over de forøgede Udgifter, men der henvises til Sagen angaaende Skolestue i Lamhauge, og da der i denne Sag foreligger et Overslag, lydende paa ca. 15000 Kr., og andrages om et yderligere Tilskud paa 2000 Kr., og da de to Sager er ganske tilsvarende, idet de paagældende Skoler er af samme Beskaffenhed med Hensyn til Størrelse, Plan og Indretning, mener Udvalget, i Lighed med hvad Tilfældet har været for Skolestuen i Lamhauges Vedkommende, at kunne tilraade Lagtinget at indgaa til Ministeriet med Anmodning om sammes Medvirkning til, at der af Statskassen maa blive ydet et yderligere Tilskud af 2000 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Bygden Hellerne, og Udvalget skal derfor i Henhold hertil tillade sig at indstille til Lagtingets Vedtagelse:

---

*) Udelades her.

Lagtinget indgaar til Undervisningsministeriet med Andragende om sammes Medvirkning til, at der til Opførelse af en Skolestue i Bygden Hellerne udover det Tilskud paa 4000 Kr., som er blevet bevilget paa Finansloven for Finansaaret 1920—21, yderligere maa blive bevilget et Tilskud af Statskassen paa 2000 Kr.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *29. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 16 Stemmer mod 0.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *29. August* vedtoges Overgang til 3. slag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 20 Stemmer mod 0 (Fraværende: Provsten, Paturssen.).

Den *3. September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 1. September 1921.

Til
Undervisningsministeriet.

Lagtinget har i dettes indeværende Samling behandlet et Andragende fra Forstanderskabet for Fuglefjord Sogns Kommune i Østerø Præstegæld om, at der foruden det Statstilskud paa 4000 Kr., som paa Finansloven for Aaret 1920—21 blev bevilget til Opførelse af en Skolestue i Bygden Hellerne, end yderligere maa blive ydet Kommunen et Tilskud fra Statskassen til Bestridelse af Udgifterne ved Opførelse af den nævnte Skolestue, og har D. D. vedtaget, idet 20 Medlemmer stemte Ja og 2 var fraværende, at indgaa til Undervisningsministeriet med Andragende om, at der af Statskassen yderligere maa blive ydet Kommunen et Tilskud af 2000 Kr. i bemeldte Øjemed.

I Henhold til det saaledes vedtagne, skal man herved henvende sig til det høje Ministerium med Anmodning om, at der, ved sammes gunstige Medvirkning, man blive tilstaaet bemeldte Kommune det begærede Tilskud, idet man, som Motivering, tillader sig at henvise til den medfølgende Udvalgsbetænkning, og de ligeledes hoslagte Bilag.

Olrik. *J. Dahl.*

M. A. Winther.

V. Opførelse af en Skolestue i Hattervig.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. *Juli* fremlagdes *Andragende***) *fra Forstanderskabet for Fuglø og Sinø Sognes Kommune om Tilskud til Opførelse af en Skolestue i Hattervig.*

S. D. henvistes Sagen til *Kirkekassеudvalget.*

Den 2. *September* afgav Udvalget saalydende:

Betænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist et Andragende fra Forstanderskabet for Fuglø og Svinø Sognes Kommune om Understøttelse til Opførelse af en Skolestue i Bygden Hattervig paa Fuglø.

Sagen angaaende Opførelse af en Skolestue i Hattervig har tidligere været til Behandling i Lagtinget, saaledes i Tingsamlingen 1914, 1915 og 1917, og Udvalget skal derfor tillade sig at henvise til de tidligere afgivne Betænkninger i Sagen (jfr. Lagtingstidende 1914, Pag. 55 flg.; 1915, Pag. 47 flg.; 1917, Pag. 106 flg.).

I 1915 blev der hos Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet andraget om det sædvanlige Tilskud (1400 Kr.) fra Statskassen, hvilket Beløb ogsaa blev bevilget. Men paa Grund af den store Prisstigning paa alle Materialier, er den nævnte Skolestue endnu ikke blevet opført.

Naar nu Forstanderskabet atter henvender sig til Lagtinget om dettes Medvirkning til, at der af Statskassen maa blive bevilget et yderligere Tilskud til det nævnte Byggeforetagende, mener Udvalget, at Skolestuen i Hattervig rettest bør opføres paa samme Maade, som de ligeende Skolestuer i Lambauge og Hellerne, saaledes, at der i Forbindelse med Skolestuen indrettes en, med et Stengærde, indhegnet Gaard til Legeplads for Børnene, at der i Gaarden anbringes en Retiradebygning og et Brændselsskur, for saa vidt et saadant ikke kan indrettes i Kælderen, og at der paa Loftet over Skolestuen indrettes 2 Værelser, som kan tjene til Opholdssted for en ugift Lærer eller Lærerinde, samt at der mellem Gulv og Loft bliver den nødvendige Højde af mindst 5 Alen. — Skolestuens Størrelse opgives af Forstanderskabet at være 14×10 Alen udvendigt Maal; men noget egentligt Overslag over de medgaaende Udgifter foreligger ikke. — Imidlertid har Udvalget ved Henvendelse til Forstanderskabet faaet Meddelelse om, at man anslaar Udgifterne til mindst 22000 Kr. Denne Angivelse maa imidlertid, efter Udvalgets Formening, betragtes som ganske skønsmæssig, og da der for den nævnte Skolestue i Lambauges Vedkommende, som er af ganske ligeende Beskaffenhed, foreligger et Overslag paa ca. 15000 Kr., og da der, til Opførelse af denne Skolestue, er andraget om et yderligere Tilskud af 2000 Kr., saaledes, at Statstilskudet ialt skulde udgøre 6000 Kr., vil Udvalget anse det for rimeligt, at noget tilsvarende bliver Tilfælde for Skolestuen i Hattervigs Vedkommende.

---

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 106.

**) Udelades her.

I Overensstemmelse hermed skal Udvalget tillade sig at indstille til Tingets Vedtagelse:

1) Lagtinget indgaar til Undervisningsministeriet med Andragende om sammes Medvirkning til, at der af Statskassen udover det allerede bevilgede Tilskud paa 1400 Kr. maa blive ydet Fuglø og Svinø Sognes Kommune i Norderøernes Præstegæld et yderligere Tilskud af 4600 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Bygden Hattervig.

2) Skolestuen opføres saaledes,, at Højden mellem Gulv og Loft bliver mindst 5 Alen. I Forbindelse med Skolestuen indrettes en med et Stengærde indhegnet Gaardsplads tillige med Retiradebygning og Brændselsskur, hvorhos der paa Loftet indrettes 2 Værelser til Læreren.

Ved Sagens *2. Behandling* den *7. September* vedtoges Sagens Overgang til 3. Behandling med 17 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *9. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 20 Stemmer mod 0 (Fraværende: Matras og Effersøe.).

Den *20. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 9. September 1921.

Til

Undervisningsministeriet.

Lagtinget har i dettes indeværende Samling behandlet et Andragende fra Fostanderskabet for Fuglø og Svinø Sognes Kommune i Norderøernes Præstegæld om Understøttelse til Opførelse af en Skolestue i Bygden Hattervig paa Fuglø og har D. D. vedtaget, idet 20 Medlemmer stemte Ja og 2 var fraværende, at indgaa til Undervisningsministeriet med Andragende om, at der af Statskassen udover det allerede bevilgede Tilskud til Opførelse af bemeldte Skolestue yderligere maa blive ydet Kommunen et Tilskud af 4600 Kr. i det ommeldte Øjemed.

I Henhold til det vedtagne skal man herved henvende sig til det høje Ministerium med Anmodning om, at der ved sammes gunstige Medvirkning maa blive tilstaaet nævnte Kommune det begærede Tilskud, idet man som

nærmere Motivering tillader sig at henvise til den medfølgende Udvalgs betænkning og de ligeledes hoslagte Bilag.

Olrik. *J. Dahl.*

Joen Poulsen.

VI. Reparation af Skolebygningen paa Skuø.

Den *2. August* fremlagdes Andragende*) fra 31 Beboere af Skuø om Tilskud til Udbedring af Skolebygningen paa Skuø.

Den *3. August* henvistes Sagen til *Kirkekassendvalget.*

Den *12. August* afgav Udvalget saalydende:

Betænkning.

Fra Beboere paa Skuø er der under 13. Juli d. A. til Lagtinget indgivet et Andragende om, at der enten fra Tinget eller fra Staten maa blive bevilget det nødvendige Beløb til Reparation af Skolebygningen paa Skuø.

Det oplyses i Andragendet, at Skolebygningen paa Skuø er opført for ca. 21 Aar siden med Tilskud fra Statskassen og efter samme Plan som de øvrige Skolebygninger paa Færøerne, men at den nu er saa medtaget og i en saadan Tilstand, at den trænger til en ret betydelig Istandsættelse, hvis den ikke skal blive fuldstændig ødelagt.

Det meddeles endvidere, at det Arbejde, der udkræves til Transport af Sand og andet til Istandsættelsen nødvendigt Bygningsmateriale, vil blive ydet gratis af Beboerne paa Skuø.

Andragendet er anbefalet af Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune. Andragendet er endvidere bilagt med 1) Beskrivelse af en Synsforretning, som efter Anmodning af Sogneforstanderen paa Skuø er blevet afholdt over Skolebygningen og hvori det nærmere angives, hvorledes det nødvendige Reparationsarbejde tænkes udført, og 2) et Overslag over de med Istandsættelsen forbundne Udgifter, hvorefter disse anslaas til 5300 Kr.

Da det hidtil har paahvilet Kommunerne som Pligt at holde Skole-

---

*) Udelades her.

bygningerne vedlige uden at der til saadan Vedligeholdelse er blevet bevilget Tilskud hverken fra Lagtinget eller fra Statskassen, mener undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er blevet henvist, ikke at kunne tilraade, at det hidtil fulgte Princip, hvorefter Kommunerne bærer Omkostningerne ved Skolebygningernes Vedligeholdelse, i det foreliggende Tilfælde fraviges.

I Henhold hertil skal man tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

1) Lagtinget udtaler, at Udgifterne til Vedligeholdelse af Skolebygninger som hidtil maa afholdes af vedkommende Kommunes Kasse.
2) Der tilstilles Andragerne Afskrift af nærværende Betænkning og Lagtingets Vedtagelse.

Ved Sagens *2. Behandling* den *15. August* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 15 Stemmer mod 0.

VII. Tilskud til Opførelse af Beboelseslejlighed for Førstelæreren i Porkere.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Andragende*) fra Forstanderskabet for Porkere Sogns Kommune om Tilskud til Opførelse af en Beboelseslejlighed for Førstelæreren i Porkere.

S. D. henvistes Sagen til *Kirkekasseudvalget.*

Den *8. August* afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er blevet henvist et Andragende fra Forstanderskabet for Porkere Sogns Kommune, hvori der ansøges om et Til-

*) Udelades her.

skud til Opførelse af en Beboelseslejlighed til Førstelæreren ved Porkere Skole, idet den tidligere Beboelseslejlighed er taget i Brug til Undervisningslokale, som en Følge af, at der er oprettet et Embede som Andenlærer ved Skolen.

Da Sagen ikke foreligger tilstrækkeligt oplyst, idet der mangler baade en Tegning over den paatænkte nye Lærerbolig og et Overslag over de til Opførelsen medgaaende Udgifter, mener Udvalget, at det vil være nødvendigt, forinden videre kan foretages, at de nødvendige Oplysninger indhentes.

Udvalget skal derfor indstille til Lagtingets Vedtagelse:

1) Sagen udsættes til næste Aar.

2) Forstanderskabet for Porkere Sogns Kommune anmodes om, efter Forhandling med Færø Amts Skoledirektion, at tilvejebringe Tegning og Overslag over en ny Beboelseslejlighed til Førstelæreren ved Porkere Skole.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 8. *August* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

VIII. Oprettelse af en Mellem- og Realskole paa Suderø.

Den *20. August* fremlagdes *Ansøgning*) fra Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune* om Lagtingets Bistand til at faa oprettet en Mellem- og Realskole paa Suderø.

Ved Sagens *1. Behandling* den *29. August* blev den efter Forslag af Formanden henvist til *Kirkekasseudvalget.*

Den *14. September* afgav Udvalget saalydende:

---

*) Udelades her.

Udvalgsbetænkning.

Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune har ved Skrivelse af 16. Juli d. A. til Lagtinget indgivet et til Regering og Rigsdag stilet Andragende om, at der maa blive oprettet en Mellem- og Realskole for Suderø med Hjemsted i Trangisvang.

Andragendet begrundes ved, at det i Almindelighed er forbundet med forskellige Vanskeligheder at lade Børn fra Suderø søge Færøernes Mellem- og Realskole i Thorshavn, at Opholdet i Thorshavn for skolesøgende Børn fra andre Øer er dyrt, at Tilgangen til Færøernes Mellem- og Realskole er saa stor, at det kan befrygtes, at Pladsmangel yderligere vil besværliggøre Adgangen til denne Skole for Børn fra andre Øer, og at der hos Befolkningen paa Suderø er stor Interesse for at lade en videregaaende Undervisning blive Børnene til Del. Endvidere oplyses, at man efter Sommerferien dette Aar agter at begynde Mellemskoleundervisning, idet der vil blive oprettet en Mellemskoleklasse ved Tveraa Kommuneskole.

Andragendet er bilagt med Erklæringer fra samtlige Forstanderskaber paa Suderø, som anbefaler Sagen, dog for et Pars Vedkommende med Forbehold.

Udvalget, til hvilket Sagen er blevet henvist, kan i alt væsentligt give det i Andragendet anførte Medhold og kan ikke andet end udtale sin Tilslutning til Tanken om en Forbedring og Udvidelse af Skoleundervisningen i Almindelighed paa Færøerne, ligesom man ogsaa maa erkende, at det for Børn fra Suderø er betydelig vanskeligere at søge Færøernes Mellem- og Realskole i Thorshavn end for Børn fra andre Steder paa Øerne. — Samtidig vil dog Udvalget ikke undlade at henlede Opmærksomheden paa, om der ikke er Grund til at overveje, om man ikke snarere bør gaa den Vej at udvide Færøernes Mellem- og Realskole i Thorshavn, hvor der som anført i Andragendet synes at skulle blive Pladsmangel, og efterhaanden saa vidt muligt samle den videregaaende Undervisning om denne Skole, saaledes at den med Tiden kunde udvides til at blive en højere Almenskole for Færøerne, i Stedet for at gaa den Vej at oprette Mellem- og Realskoler forskellige Steder paa Øerne, hvorved de til en højere Undervisning nødvendige Lærerkræfter vil spredes, og Muligheden for at faa en højere Almenskole paa Færøerne formentlig vil betydelig forringes.

Hvis imidlertid enkelte Kommuner ønsker at oprette en Mellem- og Realskole, saaledes som i det foreliggende Tilfælde Frodebø Sogns Kommune, skal man ikke fraraade, at saadant sker, naar vedkommende Kommune vil paatage sig de dermed forbundne Forpligtelser.

Med Hensyn til den foreliggende Sag skal bemærkes, at det ikke af Andragendet fra Frodebø Sogns Kommune tydeligt nok fremgaar, hvad det er, man ønsker, om man søger om et Tilskud fra Statskassen til Oprettelsen af den omhandlede Skole, eller om man søger om Tilladelse til at oprette en saadan Skole.

I første Tilfælde skal bemærkes, at det ikke er Udvalget bekendt, at der af Statskassen ydes Tilskud til Oprettelse af kommunale Mellem- og Realskoler; og for saa vidt det andet Tilfælde angaar, skal Udvalget udtale, at det formentlig staar enhver Kommune frit at oprette en saadan Skole, og skal henvise til, at der i Bekendtgørelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 2. Marts 1908 angaaende kommunale og private Skolers Adgang til at afholde de højere Almenskolers forskellige Eksaminer er givet udførlig Oplysning om Fremgangsmaaden ved Oprettelse af Skoler som den her omhandlede og er angivet, hvilke Betingelser der i saa Henseende stilles.

I Tilfælde af, at det er et Tilskud fra Statskassen, som Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune andrager Regering og Rigsdag om,

forekommer det Udvalget, at Sagen ikke foreligger tilstrækkelig oplyst, idet det ikke fremgaar af Andragendet, om man ønsker Tilskud til Lærerlønninger, eller til Udvidelse af Skolelokalerne eller til Anskaffelse af det nødvendige Skolemateriel, og der heller ikke angives noget Beløb, ligesom der ogsaa mangler Oplysning bl. a. om Størrelse og Indretning af den nuværende Kommuneskoles Lokaler.

Eftersom Sagen foreligger saaledes som anført, mener Udvalget ikke at kunne tilraade Lagtinget at fremsende Sagen til Regering og Rigsdag i dens foreliggende Skikkelse, men skal foreslaa, at det overdrages til Færø Amts Skoledirektion at føre nærmere Forhandling med nævnte Forstanderskab, forinden videre foretages i Sagen.

Udvalget skal herefter tillade sig at foreslaa følgende til Tingets Vedtagelse:

> Lagtinget anmoder Færø Amts Skoledirektion om at forhandle med Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune og indhente nødvendige Oplysninger angaaende Oprettelsen af en Mellem- og Realskole paa Suderø, forinden Sagen indsendes til Ministeriet.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 24. *September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 15 Stemmer mod 0.

Den 28. *September* fremlagdes saalydende:

Motiveret Ændringsforslag.

Udvalget har i sin Betænkning udtalt, at samme i alt væsentligt kan give det i Andragendet udtalte sin Tilslutning. — Da jeg undertegnede er ganske enig med Udvalget, formener jeg, at man bør medgive Andragendet den Anbefaling, som Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune ansøger om. Skulde Regeringen ønske Andragendet nærmere oplyst, vil dette kunne ske gennem Færø Amt eller Færø Amts Skoledirektion, som selvfølgelig vil komme til at udtale sig i Sagen. Jeg tillader mig derfor at anbefale, at Lagtinget videresender Andragendet med følgende Udtalelse:

Forslag.

Lagtinget kan give hoslagte Andragende fra Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune sin fulde Tilslutning og anbefaler paa det varmeste, at Regering og Rigsdag i det Omfang, som nødvendiggøres, støtter Sagen om Oprettelse af en Mellem- og Realskole ved Tveraa, idet man skønner, at en saadan Skole vil være en særdeles gavnlig Foranstaltning for Suderø Syssel, der bebos af ca. Fjerdedelen af Færøernes Befolkning.

Lagtinget, den 28. September 1921.

A. Samuelsen.

Sagens *3. Behandling* foretoges *S. D.*
Der fremlagdes saalydende Ændringsforslag fra M. A. Winther:

I Stedet for Udvalgets Forslag foreslaas følgende Indstillingspunkter:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Skoledirektionen anmodes om at forhandle med Forstanderskabet for Frøtebø Sogns Kommune og at indhente alle nødvendige Oplysninger og forelægge disse for næste Aars Lagting.

Dette Forslag sattes under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0, hvorefter de øvrige Forslag betragtedes som bortfaldne.

XI. Færøske Skolebøger.

Den *10. August* fremlagdes saalydende Skrivelse fra J. Patursson af 8. s. M.:

Undirskrivaði biður tingið hugsa um, hvat gerast kann fyri at útgeva eina føroyska landalæru og eina føroyska søgu, nýtuligar til skúlabrúks.

Ved Sagens *1. Behandling* den *12. August* blev den efter Forslag af Patursson henvist til *Kirkekasseudvalget*.

Den *8. September* afgav Udvalget saalydende

Alit.

Løgtingsmaður J. Paturssón hevur í brævi, dagsett 9. august, biðið tingið hugsa um, hvat gerast kann fyri at útgeva eina føroyska landalæru og eina føroyska søgu, nýtuligar til skúlabrúks.

Nevndin, tá hevur fingið hetta mál til umhugsunar, er samsint í tí, at tað er spell, at vit í skúlum okkara ikki eiga nýtuligar læruhøkur um land okkara og í søgu okkara, og hon heldur, at tað ikki val kann bera til, at okkum skulu førva slíkar høkur.

Av tí at tað er ein serlig skúlabókanevnd, sum hevur við útgáva av føroyskum skúlabókum at gera, heldur nevndin tað vera best, at eisini hetta mál verður flýtt skúlabókanevndini til viðgerðar, og at tingið annars veitir ein hóskandi studning til frama av hesum máli, um so verður, at slíkur studningur gerst neyðugur, og táið hann gerst neyðugur; og nevndin skal tí loyva sær at sela fram hetta uppskot:

1) Løgtingið biður skúlabókanevndina royna at gera hvat gerast kann fyri at fáa eina føroyska landalæru og eina føroyska søgu, hóskandi til skúlabrúks.
2) Løgtingið veitir, um tørvur verður til tess, ein hóskandi studning hesum máli til frama.

Den *13. September* fremlagdes saalydende Ændringsforslag fra A. Samuelsen:

Til Udvalgets Punkt 1 føjes:

„um slíkt kann gerast fyri pening, nevndin hevur í varveitstu".

Punkt 2 udgaar.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *16. September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 15 Stemmer mod 0.

Sagens *3. Behandling* foreloges den *19. September.*

Ændringsforslaget sattes først under Afstemning, men bortfaldt, idet kun 9 Medlemmer stemte for og ingen imod.

Udvalgets Forslag bortfaldt ligeledes, idet kun 10 Medlemmer stemte for og ingen imod.

X. Pension til Lærerenke Anna Sofie Dahl, Ejde.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes *Andragende*) fra Enke Anna Sofie Dahl af Ejde om Pension.*

S. D. henvistes Sagen til *Kirkekassenudvalget.*

Den *8. August* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Anna Sofie Dahl af Funding, Enke efter Lærer ved Ejde Skole, Theodor Dahl, andrager ved Skrivelse af 1. Maj d. A. Lagtinget om, at der maa blive tilstaaet hende en Enkepension.

Andragerinden oplyser, at hun er født den 19. September 1893, at hun efter Mandens Død bor hos sin Svigermoder i Funding, at hun har 4 Børn, af hvilke det ældste er 6 Aar gammelt, og at hun foruden 2 Gylden Jord, som hører til hendes og Børnenes Fællesbo, slet ingen Formue har.

Der foreligger ikke Oplysninger om, hvorvidt Andragerinden oppebærer Overlevelsesrente eller ikke.

Under Henvisning til, at Tinget i tidligere foreliggende Tilfælde af lignende Art har bevilget Understøttelse til Lærerenker, skal Udvalget tillade sig at fremsætte følgende Forslag til Tingets Vedtagelse:

1) I Forventning af Undervisningsministeriets Samtykke bevilger Lagtinget i Henhold til Lov af 29. Marts 1893 § 11 til Anna Sofie Dahl af Funding, Enke efter Lærer ved Ejde Skole, Theodor Dahl, en Understøttelse af Pensionsfonden af 100 Kr. aarlig fra 1. Oktober d. A. at regne.

2) Færøe Amts Skoledirektion anmodes om at ansøge om Undervisnings ministeriets Samtykke.

Ved Sagens *2. Behandling* den *15. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 15 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *17. August* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

---

*) Udelades her.

XI. Tilskud til Føroya Fólkaháskúla*).

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes saalydende *Andragende fra Bestyrelsen for Føroya Fólkaháskúla* ved Simun av Skarði, dateret 22. Juli s. A.:

Stjórn Føroya Fólkaháskúla loyvir sær hervið at biðja lagtingið um at veita skúlanum 600 — seks hundrað — krónur í styrk.

S. D. henvistes Sagen til *Budgetudvalget.*

Den *29. August* afgav Udvalget saalydende:

Álit.

Stjórnin fyri Føroya fólkaháskúla biður í brævi av 22. juli tingið um at veita skúlanum í styrk 600 kr.

Tingið hevur í hesum seinastu árinum veitt skúlanum styrk av hesi somu hædd.

Minniluturin í nevndini (Effersøe, Samuelsen og Matras) ætla at halda seg á sini vanligu støðu og seta ikki nakað uppskot fram. — Meiriluturin (Patursson, Joensen, Strøm og Winther) seta fram hetta

uppskot:

Av Økonomisk Fond veittist Føroya fólkaskúla 600 kr. í styrk fyri fíggjarárið 1922—1923.

---

2. Behandling foretoges den *31. August.*

Overgang til 3. Behandling vedtoges med 15 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *7. September* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning ved Navneopraab, hvorved det vedtoges med 16 mod 0. (Stemte ikke: Matras, A. Samuelsen, M. Samuelsen. Fraværende: Joen Poulsen, P. Nielasen, Effersøe).

---

*) Se Lagtingstidende 1920, Side 13.

XII. Tilskud til Pensionsfonden.

Den *9. September* fremlagdes saalydende Forslag til Beslutning:

For Finansaaret 1921—22 bliver det Tilskud af 2000 Kr., som skal udredes af Lagtingets Kasser til Pensionsfonden for Lærere og Lærerinder ved Almueskolevæsenet paa Færøerne, at udrede af Amtsfattigkassen.

Budgetudvalget, Thorshavn, den 8. September 1921.

M. A. Winther. *Th. M. Strøm.* *Poul Joensen.*
A. Samuelsen. *J. Patursson.* *Oliver Effersøe.*

Ved *2. Behandling*, der foretoges den *10. September*, overgik Sagen til 3. Behandling.

Ved Sagens *3. Behandling* den *15. September* sattes Forslaget til Beslutning under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

XIII. Lov om Folkekirkens Tjenestemænd.

Den *29. August* fremlagdes *Sagen om Lov om Folkekirkens Tjenestemænd*, tilligemed saalydende Skrivelse:

Kirkeministeriet.

København, d. 25. April 1921.

I Skrivelse af 11. September f. A. har Lagtinget indstillet at:

1) De Dele af Lønningslov for Folkekirkens Tjenestemænd udenfor København og Frederiksberg m. v. af 4. Oktober 1919, som omhandler Afløsning af Offer og Akcidenser samt Lønninger til Kirkebe-

tjeningen, saasom særlig §§ 32, 33, 34, 35, 36 og 38, ophæves for Færøernes Vedkommende, medens de Dele af nævnte Lov, som omhandler Lønninger for Præsterne paa Færøerne, bibeholdes.

2) Der vendes indtil videre tilbage til den hidtilværende Ordning med Hensyn til Offer og Akcidenser til Præster og Kirkebetjente paa Færøerne.

3) Der ydes Præster og Kirkebetjente paa Færøerne Erstatning for det lidte Tab, foraarsaget ved, at Offer og Akcidenser har været bortfaldet siden 1. April d. A., til Præsterne fra Lønningsfonden, til Kirkebetjentene fra Stiftsmidlerne.

Da Ministeriet efter den af Lagtinget givne Redegørelse for de særlige kirkelige Forhold paa Færøerne maatte finde det heldigt, om Tingets Ønske om, at Præstelønningsloven af 4. Oktober 1919 kun med visse Lempelser indføres paa Færøerne, kunde imødekommes, har man søgt Hjemmel hertil og har nu ved Lov af 1ste ds., indeholdende nogle Ændringer i Lønningslov for Folkekirkens Tjenestemænd udenfor København og Frederiksberg m. v. af 4. Oktober 1919, opnaaet saadan Hjemmel, idet Regeringen ved Lovens § 9 har faaet Bemyndigelse til ved Gennemførelse af Præstelønningsloven paa Færøerne ved kongelig Anordning at foretage saadanne Ændringer i samme, som efter de særlige Forhold dersteds maa anses for paakrævede.

Idet der saaledes nu er Mulighed for at imødekomme Lagtingets Ønsker i det Omfang, hvori de findes berettigede, skal Ministeriet med Hensyn til det af Lagtinget i Skrivelse af 11. September f. A. fremførte meddele følgende.

Naar det fra Lagtingets Side ønskes, at man med Hensyn til Offer og Akcidenser til Præster og Kirkebetjente vender tilbage til den hidtilværende Ordning, saaledes at Præstelønningslovens Bestemmelser i Lovens § 33 om Afløsning af disse Ydelser samt Bestemmelserne i § 35 om Ligning paa Menigheden af Afløsningsvederlagene ikke kommer til Anvendelse paa Færøerne, vil Ministeriet intet finde at erindre imod denne Ordning.

Naar Lagtinget derhos har ønsket, at Lovens Bestemmelser i § 34 om Kirkebetjentlønningerne heller ikke kommer til Anvendelse paa Færøerne, da finder Ministeriet heller ikke noget at erindre imod, at det enten har sit Forblivende ved den hidtidige Ordning paa Færøerne, eller at der fastsættes andre, mere for Færøerne passende Mindstelønninger.

Det tilføjes, at Ministeriet ved 2den Behandling i Folketinget af Forslag til Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret 19$^{20}/_{21}$ har stillet Forslag om en Bevilling paa 15.000 Kr. som Erstatning for Tab, opstaaet ved at Præstelønningsloven i nævnte Finansaar kun er blevet delvis gennemført paa Færøerne, og at der under Forudsætning af, at denne Bevilling vedtages af Rigsdagen, vil blive ydet Præster og Kirkebetjente Erstatning for udeblevet Offer.

Naar Lagtinget imidlertid endvidere har ønsket, at ved de ved Præstelønningsloven hjemlede forøgede Præstelønninger ogsaa kommer til Anvendelse paa Færøerne, men at dette derimod ikke skal være Tilfældet med Lovens Ligningsregler, saaledes at navnlig heller ikke den ved Lovens § 38 hjemlede nye Kirkeskat skulde svares paa Færøerne, da kan Ministeriet ikke finde en saadan Ordning, hvorved Færøerne skulde opnaa Fordelene ved Loven uden at paalage sig de dertil knyttede Forpligtelser, stemmende med Billighed.

Naar man ved Loven af 4. Oktober 1919 fik en Ordning, hvorved Udgifterne ikke blot skulde udredes af de fra gammel Tid til Folkekirken henlagte Midler, men tillige ved et betydelig forøget Tilskud af Statskas

sen og ved den i Loven indførte nye Ligning paa Folkekirkens Medlemmer, var Grunden jo navnlig den, at de hidtil givne Præstelønninger paa Grund af de økonomiske Forholds Udvikling var blevet ganske utilstrækkelige.

Idet man imidlertid gaar ud fra, at de økonomiske Forhold paa Færøerne har gennemgaaet nogenlunde samme Udvikling som i den øvrige Del af Landet, vilde Ministeriet finde det beklageligt, om der ikke skulde kunne skaffes Præsterne den sikkert ogsaa paa Færøerne haardt tiltrængte Lønningsforbedring og haaber derfor, at der ogsaa maa kunne findes en passende Ordning med Hensyn til Kirkeskatten.

Ligesom Ministeriet imidlertid, som det vil fremgaa af foranstaaende, i det hele har stillet sig til det yderste imødekommende overfor Lagtingets Ønsker, saaledes vil man ogsaa med Hensyn til de nærmere Regler for Kirkeskattens Gennemførelse paa Færøerne tage ethvert Forslag, som Lagtinget maatte fremsætte under velvillig Overvejelse, selv om det maatte afvige noget fra de Forslag til Sagens Løsning, som Ministeriet stillede i sin Skrivelse til Justitsministeriet af 20. Marts f. A., hvilken Skrivelse paany fremsendes.

J. C. Christensen.

M. Øllgaard.

Færøernes Lagting.

Ved Sagens *1. Behandling* den *30. August* blev den efter Forslag af Provsten henvist til et *Udvalg paa 5 Medlemmer*, hvortil den *31. s. M.* valgtes: *Provsten, Konoy, Gulleson, Effersøe* og *Joen Pousen.*

Den *29. September* afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

(Se Bilag 21).

Ved Sagens *2. Behandling* den *1. Oktober* blev Overgang til 3. Behandling vedtaget med 12 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *3. Oktober* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning ved Navneopraab og vedtaget med 20 Stemmer mod 0 (Stemte ikke: M. Samuelsen. Fraværende: Provsten).

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 3. Oktober 1921.

Til

Kirkeministeriet.

Lagtinget har i indeværende Samling behandlet den af Kirkeministeriet forelagte Sag angaaende Folkekirkens Tjenestemænds Lønninger.

Ved Sagens 1. Behandling blev den henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer, som den 29. September afgav hoslagte Betænkning.

Ved Sagens 3. Behandling den 3. Oktober blev Udvalgets samtlige Forslag enstemmig vedtagne med 20 Stemmer mod 0.

Idet man tilsender Sagen, skal man anbefale den til det høje Ministeriums velvillige Overvejelse og særlig tillade sig at anbefale det sidste Punkt i Forslaget til Ministeriets gunstige Forsorg.

Olrik. *J. Dahl.*

Joen Poulsen.

XIV. Færøsk som Kirkesprog.*)

Den *11. August* fremlagdes *Skrivelse**) fra J. Paturssoн angaaende Færøsk som Kirkesprog.*

Ved Sagens *1. Behandling* den *12. August* blev den efter Forslag af Paturssoн henvist til *Kirkekassenudvalget.*

Den *12. September* afgav Udvalget saalydende:

Betænkning.

Lagtinget har tidligere behandlet Spørgsmaalet om det færøske Sprogs Ret i Kirken paa Færøerne; sidste Gang i den forrige ordinære Samling, og der blev dengang vedtaget saalydende Forslag:

*) Se Lagtingstidende 1920, Side 35.
**) Udelades her.

I. Punkt 4 i Anordning Nr. 177 af 13. November 1903 ophæves, og i Stedet sættes:

„Benyttelsen af saavel dansk som færøsk Sprog i Prædiken ved Gudstjenester udenfor de almindelige Højmessegudstjenester, eller ved gudelige Forsamlinger, der afholdes i Kirkerne, skal være tilladt."

II. § 14 e. i Anordning Nr. 284 af 13. December 1912 ophæves, og i Stedet sættes:

„at Prædiken ved Højmessegudstjenesten, og Oplæsningen af Prædiken ved Messefaldsgudstjenesten, skal foregaa paa Dansk, eller Færøsk, eller ved et vist Antal af de almindelige Gudstjenester, der afholdes i Kirkeaaret, paa et af de nævnte Sprog, og ved Resten paa det andet, naar Præsten deri er enig. I Tilfælde af, at der i Menighedsraadet ikke opnaas Enighed, hvor ofte Dansk eller Færøsk skal benyttes, afgøres Spørgsmaalet af Biskoppen, under Hensyn til den stedfundne Afstemning ved Menighedsmødet. De øvrige Dele af Gudstjenesten skal under lignende Vilkaar foregaa paa Færøsk, naar Salmer og de paagældende Dele af Ritualet foreligger autoriserede paa dette Sprog."
(jfr. Lagtingstidende 1920, Pag. 35 flg.).

Der foreligger ikke for Lagtinget Meddelelse om, hvorvidt Ministeriet er sindet til at prøve paa at faa nævnte Forslag fremmet eller ikke. Spørgsmaalet er efter blevet rejst i indeværende Lagtingssamling.

Udvalget, til hvilket Sagen er blevet henvist, finder for nærværende Tid ikke Anledning til at gaa nærmere ind paa det omhandlede Spørgsmaal, men skal, under Henvisning til den i Sagen tidligere afgivne Betænkning, og det vedtagne Forslag, tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

Idet Lagtinget fastholder det i sidste ordinære Samling vedtagne Forslag, angaaende Spørgsmaalet om det færøske Sprogs Ret i Kirken, anmoder Lagtinget Amtmanden om at foretage en Henvendelse til Kirkeministeriet, for at erholde Underretning om dettes Stilling til Forslaget.

Den *19. September* foretoges Sagens *2. Behandling.*

Der fremlagdes saalydende Ændringsforslag fra R. Rasmussen og J. Patursson:

I Stedet for Udvalgets Forslag (jfr. Lagtingstidende for 1920, Pag: 37—38) sættes:

„I Stedet for de nuværende Bestemmelser, med Hensyn til Brugen af færøsk Sprog ved Gudstjenesten i Anordning af 13. November 1903, Punkt 4, og Anordning af 13. December 1912 § 14 e., sættes følgende:

1. Der skal, for Præsterne, være fuld Frihed til, *uden særlig Tilladelse*, at benytte Dansk eller Færøsk ved Gudstjenesten.
2. Der skal, for Degnene, være fuld Frihed til, *uden særlig Tilladelse*, at læse færøsk Prædiken, og andet til Gudstjenesten henhørende,

naar Prædikenen er skrevet af, eller oversat efter, en Præst i Folkekirken, og alt det øvrige, der skal læses ved Gudstjenesten, foreligger autoriseret paa Færøsk.

3. Færøske Salmer tillades, naar de forefindes autoriserede.

Ændringsforslaget toges tilbage.

Udvalgets Forslag sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 11 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: P. Nielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, M. Samuelsen, Effersøe, Joen Poulsen. Fraværende: Amtmanden, Danielsen, Tórgarð og Dahl).

XV. Opførelse af en Kirke i Gjov.

Den *13. August* fremlagdes en *Skrivelse**) *fra Foreningen „Norðtýsið"* i Gjov, hvorved anmodes om, at der maa opføres en Kirke i Gjov.

S. D. henvistes Sagen til *Kirkekassendvalget.*

Den *15. August* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

Felagið „Norðtýsið" við Gjógv hevur við bønarbrævi, d. 1. april f. ár, heitt á løgtingið um at fáa kirkju í Gjáar bygd. Teir minna á, at teir longu tvær reisur áður hava sent bønarbrev til løgtingsins hesum sama máli viðvíkjandi, og siga teir frá, at við seinasta fólkateljing var fólkatalið í Gjáar bygd 268.

Tvey ummæli fylgja við bønarbrevinum, annað frá Eysturoyar presti og annað frá Føroya prósti.

Málið, sum er fingið undirritaðu kirkjukassanevnd til umhugsunar, hevur bæði í 1909 og 1912 verið til viðgerðar á tingi: men tingið hevur tá ikki sæð sær føri fyri at fara undir at gera nýggja kirkju við Gjógv.

---

*) Udelades her.

Tað er ivaleyst, at Gjáarmonnum er stórur tørvur á at fáa kirkju í bygdini, bæði tí at teir hava langan og torføran veg til kirkju í Funningi, og tí at Gjáar bygd nú er fíttliga stór bygd og vexur so liðandi; fólkatalið, sum í 1909 var 215, og í 1912 225, er nú 268.

Sum peningastandurin nú er í kirkjukøssunum yvirhøvur, heldur nevndin, at nú eru ringari ráð enn áður til at fáa kirkju við Gjógv, og kann tí ikki mæla til, at hetta málið verður framt á hesum sinni; men samstundis má nevndin halda, at táið tað verða betri likindi, eiga Gjáarmenn at fáa kirkju.

Men áðrenn málið kann verða framt, má tað verða betur fyrireikað enn tað nú er. Tingið má fáa greiðu á, hvussu stóra teir ætla kirkjuna, hvørjum tilfari teir ætla at gera hana av, hvat kostnaðurin kann verða settur til, og serliga hvat Gjáarmenn sjálvir vilja gera og hvussu nógv teir sjálvir vilja lata fyri at fáa eina kirkju í bygdini.

Eftir hesum skal nevndin loyva sær at mæla tinginum til at samtykkja hesum uppskoti:

1) Løgtingið ætlar so skjótt sum peningaviðurskifti kirkjukassanna eru til tess at veita ein hóskandi studning til eina kirkju við Gjógv.
2) Løgtingið biður formannin um at fáa at vita frá Gjáarmonnum, hvussu stóra teir ætla kirkjuna, av hvørjum tilfari teir ætla hana gjørda, hvat kostnaðurin kann verða settur til og um teir sjálvir vilja lata grundstykki, og hvussu nógv teir annars vilja lata av arbeiði og av peningi.
3) Felagið „Norðlýsið" við Gjógv fær eina avskrift av hesum áliti og hesari samtykt.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 29. *August* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

XVI. Udbedring af Kirkegaarden i Hove.

Den 4. *August* fremlagdes Andragende*) fra Forstanderskabet for Hove Sogns Kommune om Tilskud til Udbedring af Kirkegaarden i Hove.

Den 5. *August* henvistes Sagen til *Kirkekassenudvalget*.

Den 15. *August* afgav Udvalget saalydende:

*) Udelades her.

Nevndarálit.

Til løgtingsins er sent eitt bønarbrev, dagsett 23. juli í ár, frá forstandarskapinum fyri Hovs søknar kommunu, har teir biðja um at fáa studning úr kirkjukøssunum til umvølingar av kirkjugarðinum í Hovi.

Teir greiða frá, at kirkjugarðurin er so niðarliga við sjógvin, at garðurin á hvørjum vetri verður tikin niður av brimi, og at sjálvur grefsturstaðurin verður máaður burtur. Fyri at verja kirkjugarðin móti sjónum, halda teir, bestu ráðini vera at gera ein garð av beton, og ætla teir okkurt um 15 tunnur av cementi at fara til. Teir siga, at Hoblingar vilja sjálvir gera tað neyðturviliga pliktarbeiði, men biðja um, at kirkjukassin má taka uppá seg, útreiðslurnar fyri tilfar og formansløn.

Søknarpresturin hevur givið bønarbrevinum viðmæli sitt.

Av tí, at tað eru nóg so stórar útreiðslur, ið her skulu til, og at peningastandurin hjá kirkjukøssunum í hesari tíðini ikki er góður, kann nevndin, sum hevur fingið hetta mál til umhugsunar, ikki ráða til, at lata nakran studning úr kirkjukøssunum nú, men skal loyva sær at seta fram tað uppskot, at teir suðuri í Hovi verða spurdir, um teir ikki kunna bíða eitt sindur við at gera hendan betongarðin og annars royna á besta hátt at verja móti briminum, við t. d. fyri fyrst at laða gról niðan undir bakkan.

Nevndin skal loyva sær at mæla tinginum til at samtykkja:

1) Sum peningaviðurskifti kirkjukassana í hesari tíðini eru, kann Løgtingið ikki nú taka uppá seg útreiðslurnar viðvikjandi einum betongarði um kirkjugarðin í Hovi.
2) Forstandarskapið fyri Hovs søknar kommunu verður spurt, um tað ikki kann bíða við betongarðinum fyri fyrst, og annars biðið um at hava umsorgan fyri, at kirkjugarðurin verður vardur móti sjónum, við at t. d. gról verður laðað niðan undir bakkan, og at hetta arbeiðið verður gjørt sum pliktarbeiði.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 29. *August* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 14 Stemmer mod 0.

XVII. Udbedring af Kirkegaarden i Kunø.

Ved Lagtingets Aabning den 29. *Juli* fremlagdes Andragende*) fra Kirkeværgen for Kunø Kirke om Tilskud til Udbedring af Kirkegaarden i Kunø.

*) Udelades her

S. D. henvistes Sagen til *Kirkekasseudvalget.*

Den *12. August* afgav Udvalget saalydende:

Betænkning.

Til undertegnede Udvalg er blevet henvist et Andragende til Lagtinget af 7. Maj d. A. fra Kirkeværgen for Kunø Kirke, hvori andrages om, at der, af de til Tingets Raadighed staaende Midler, maa blive bevilget et passende Beløb til Istandsættelse af Gærdet om Kirkegaarden paa Kunø.

Det oplyses, at et Stykke af Kirkegaardsgærdet, i en Strækning paa 14 m, trænger til at blive forhøjet med 0,6 m paa Grund af, at Terrainet udenfor det paagældende Stykke af Kirkegaarden er blevet forhøjet, idet en nyanlagt kommunal Kørevej passerer tæt forbi Kirkegaarden paa den nævnte Strækning.

De, med Udbedringen af Gærdet, forbundne Udgifter er anslaaede til 350 Kr.

Udvalget anser den omhandlede Udbedring af Kirkegaardsgærdet for nødvendig og mener, at Arbejdet rettest bør udføres som Pligtarbejde, og skal derfor tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

1) Det paalægges Forstanderskabet for Kunø Sogns Kommune at drage Omsorg for, at det fornødne Pligtarbejde til Udbedring af en Strækning paa 14 m af Gærdet om Kirkegaarden i Kunø maa blive ydet i det eller de kommende Regnskabsaar.
2) Under Forudsætning af, at Kunø Sogns Kommune vil staa i Forskud for Beløbet, indtil de nødvendige Midler ved en af Lagtinget truffen Ordning er disponible, bevilges der af Norderøernes Præstegælds Kirkekasse og stilles til Kirkeinspektionens Disposition, det nødvendige Beløb til Anskaffelse af de, til nævnte Udbedring af Kirkegaardsgærdet, medgaaende Materialier, samt til Lønning af en Formand til at lede Arbejdet, ved hvis Udførelse det bliver at iagttage, at Gærdet opføres udelukkende af Sten, og at der af Pligtmandskabet udføres mindst 8 Dagsarbejder, for hver Dag Formanden for Arbejdet erholder Dagløn. —

Ved Sagens *2. Behandling* den *15. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 14 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *17. August* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 11 Stemmer mod 0.

XVIII. Udvidelse af Kirkegaarden i Sumbø.

Den *1. August* fremlagdes Andragende*) fra Forstanderskabet for Sumbø Sogns Kommune om Tilskud til Udvidelse af Kirkegaarden i Sumbø.

Den 2. *August* henvistes Sagen til *Kirkekasseudvalget.*

Den 2. *September* afgav Udvalget saalydende:

Álit.

Frá stýrinum í Sumbiar sóknar kommunu er komið inn á løgtingið eitt bønarbrævi, dugsett 30. apríl í ár, har biðið verður um, at Sumbingum má verða veittur ein studningur úr kirkjukøssunum, av tí kirkjugarðurin hjá teimum er vorðin ov lítil, og teir tí noyðast til at gera hann størri. Teir biðja um, at kirkjukassarnar mega lata tann pening, tð gongur til fyri ta vídd í jørð, ið ætlanin er at leggja inn til kirkjugarðs, fyri tilfar og í forunannsløn, meðan Sumbingar sjálvir vilja gera tað pliktarbeiði, ið gerst nøyðugt.

Sanan við bønarbrævinum eru ymis skjøl, soleiðis: 1) ummæli frá kirkjuverjanum í Sumba, har tað sigst, at tað gongst ógvitiga illa at grava lík í kirkjugarðinum sum er, av tí, at har er so trongt; 2) ummæli frá sóknarprestinum; 3) ummæli frá læknanum í Suðuroy, ið sigur, at tað jarðarstykki, ið teir ætla at taka til kirkjugarðs, kann vera hóskandi til tess; 4) ein virðisætlan á kirkjugarðsjørðini av tveimum mannum, ið hava mátt og metti jørðina, og 5) ummæli frá teimum trimum mannanum, sum sita við jørðini, ið øll er kongsjørð, har tveir teirra játta at lata sini stykki til kirkjugarðs, meðan hin triði sýtir fyri sínum stykki. —

Tað hevur verið gamal siður, at løglingið hevur givið studning úr kirkjukøssunum, bæði til nýggja kirkjugarða og til viðlikahalds og viðkannar um teir gomlu; og tað er ivaleyst, at kirkjugarðsviðurskiftini í Sumba eru so vorðin, at har treingist til eina umvøling.

Men sum standurin í kirkjukøssunum er í hesum tíðum, heldur nevndin, sum hevur fingið hetta mál at gera, tað ikki vera ráðligt at mæla til, at nakar studningur verður latin úr kirkjukøssunum, hesum máli viðvikjandi, enn á sinni.

Annars er sakin heldur ikki heill greið, soleiðis sum hon er komin inn á ting, av tí, at ein maður hevur sýtt fyri at lata la neyðturviligu jørð, ið krevst; og eisini av hesi grund, heldur nevndin tað vera best at biða við avgerðini um studning, inntil jarðaspurningurin er greiddur.

Nevndin heldur annars, at tað yvirhøvur helst átti at verið skipað soleiðis fyri, at kirkjukassarnir kundu sloppið frá øllum útreiðslum til kirkjugarða, og at kommununrnar sjálvar fara undir allar slíkur útreiðslur, av tí, at tað væl av rættum má sigast at vera beint, at all viðvikjandi kirkjugørðum eru mál, sum kommununrnar eiga at røkja.

Av tí, at Løglingið í hesi tingsetu hevur kirkjukassaviðurskiftini serliga til viðgerðar, kundu tað verið líkindi til, at tann nevnd, sum hevur

*) Udelades her.

fingið ta sak til umhugsunar, ber fram eitt uppskot um eina framtiðarskipan viðvikjandi útreiðslunum til kirkjugarða.

Eftir hesum, skal nevndin loyva sær at mæla tinginum til at samtykkja:

1) Biðað verður fyri fyrst við at gera nakað av um studning úr kirkjukøssunum til kirkjugarðin í Sumba.

2) Stýrið í Sumbiar søknar kommunu verður biðið um at fáa jarða spurningin greiddan við expropriatión ella á annan hátt, áðrenn nøkur avgerð um studning kann verða gjørd.

Ved Sagens *2. Behandling* den *7. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

XIX. Præsthold.

Den *9. August* fremlagdes saalydende Forslag til Beslutning fra Oliver Effersøe:

Lagtinget beslutter:

1. Tingets Beslutning af 9. September 1919 om Forhøjelse af Præsthold (Lagtingstidende for 1919, B, Side 26 - 27) ophæves.

2. De tidligere Regler for Lagtingets Udgifter med Hensyn til Præsthold genindføres.

Ved Sagens *1. Behandling* den *20. August* vedtoges det at henvise Sagen til *Udvalget angaaende Kirkekasserne.*

Den 27. *September* afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Udvalget anser det i Betragtning af Kirkekassernes ugunstige øko nomiske Forhold for rigtigt at stille følgende

Forslag:

1. Lagtingets Beslutning af 9. September 1919 om Forhøjelse af Præstehold (Lagtingstidende for 1919, B., Side 26–27) ophæves fra Udgangen af Aaret 1921 at regne.
2. De tidligere Regler for Kirkekassernes Udgifter, med Hensyn til Præstehold, genindføres.

Thorshavn, den 27. September 1921.

Oliver Effersøe. *Johan H. Poulsen.* *Joen Poulsen.*

Th. M. Strøm. *S. P. ór Konoy,*
med Forbehold.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *30. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 15 Stemmer mod 0.

XX. Kolportagebevilling til Ugebladet »Kirkeklokken«.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Andragende*) fra Ugebladet „Kirkeklokken" om Bevilling til Kolportage af Bøger.

S. D. henvistes Sagen til *Udvalget for forskelligartede Sager.*

Den *11 August* afgav Udvalget saalydende:

*) Udelades her.

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist et Andragende, hvori Ugebladet „Kirkeklokken" i København ansøger om Fornyelse af den, for Aaret 1920, givne Bevilling til Kolportage af Bøger af kristeligt Indhold, og at denne Bevilling ogsaa maa gælde for Færøerne.

Da nævnte Ugeblad, som det vil fremgaa af det anførte, allerede har haft en saadan Bevilling, finder Udvalget intet at indvende imod, at den bliver fornyet for Fremtiden.

Da indeværende Aar, som Ansøgningen formentlig gælder, allerede er vidt fremskredet, vil man finde det rettest at anbefale, at Bevillingen gives for 1921—22.

Forslag fra Udavlget:

Lagtinget anbefaler, at der gives Ugebladet „Kirkeklokken", København, Kolportagebevilling for Aarene 1921—22 paa de i Lov Nr. 259 af 16. December 1910 givne Vilkaar.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *12. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 16 Stemmer mod 0.

Ved Sagens 3. *Behandling* den *15. August* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 13 Stemmer mod 0.

Den *20. August* fremlagdes Indstilling i Sagen.

XXI. Pulpituret i Vestmanhavn Kirke.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Andragende*) fra Menighedsraadet for Vestmanhavn Sogn, om Tilskud til Udvidelse af Pulpituret i Vestmanhavn Kirke.

S. D. henvistes Sagen til *Kirkekassenudvalget.*

Den *12. August* afgav Udvalget saalydende:

*) Udelades her.

Betænkning.

Menighedsraadet for Vestmanhavn Sogn har, i et til Lagtinget indgivet Andragende af 19. Juli d. A., ansøgt om at faa udbetalt de 700 Kr., som af Lagtinget i 1918 blev bevilget til Udvidelse af Pulpituret i Vestmanhavn Kirke, idet det samtidig oplyses, at Arbejdet endnu ikke er blevet udført, men agtes paabegyndt i September d. A.

Paa Grund af Kirkekassernes økonomiske Stilling for Tiden, mener undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er blevet henvist, ikke at kunne tilraade, at der sker Udbetaling af det omhandlede Beløb paa nuværende Tidspunkt; men Udvalget skal derimod foreslaa, at det henstilles til Menighedsraadet, enten at lade Arbejdet udføres nu, saaledes som paatænkt, men saa staa i Forskud for Beløbet indtil videre, eller at udsætte Arbejdets Udførelse nogen Tid, til Kirkekassernes Forhold er forbedrede, og saa faa Beløbet udbetalt, naar Arbejdet er afsluttet.

I Henhold hertil skal Udvalget tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

1) Paa Grund af Kirkekassernes nuværende økonomiske Stilling, kan det i 1918 bevilgede Beløb paa 700 Kr., til Udvidelse af Pulpituret i Vestmanhavn Kirke, ikke for Tiden udbetales.

2) Det henstilles til Menighedsraadet for Vestmanhavn Sogn, enten at lade Arbejdet med nævnte Udvidelse, saaledes som paatænkt, udføre nu, men saa staa i Forskud for Beløbet indtil videre, eller at lade udsætte Arbejdets Udførelse til et senere Tidspunkt, og saa faa Beløbet udbetalt, naar Arbejdet er afsluttet.

Ved Sagens *2. Behandling* den *15. August* overgik den til 3. Behandling.

Ved Sagens *3. Behandling* den *17. August* vedtoges Udvalgets Forslag med 11 Stemmer mod 0.

XXII. Udgivelse af en færøsk Ordbog.*)

Den *11. August* fremlagdes saalydende Skrivelse fra Selvstyrepartiet ved J. Paturssen, samt saalydende Beretning fra det staaende Udvalg:

Undirskrivaði biður hervið tingið taka til umrøðu, tað frá rikisstjórnini aftursenda løgtingsmál:

Uppskot um føroyska orðabók.

Fra Færø Amt har Udvalget modtaget følgende, den 23. Oktober 1920 dateret Skrivelse:

„Justitsministeriet har, i Anledning af den af Lagtinget rejste Sag om Udgivelse af en færøsk Ordbog, udbedt sig oplyst, til hvem Lagtinget har tænkt at overdrage Udarbejdelsen af Ordbogen.

Saaledes foranlediget skal man anmode Deres Højærværdighed om, som Formand i det af Lagtinget i Sagens Anledning nedsatte Udvalg, at ville tilstille Amtet Besvarelse af det af Ministeriet stillede Spørgsmaal."

Paa ovenstaaende Skrivelse afgav Udvalget, under 28. December 1920, følgende Svar:

„Ved Skrivelse af 23. Oktober d. A. har Deres Højvelbaarenhed anmodet mig, som Formand i det af Lagtinget nedsatte Udvalg for Udgivelse af en færøsk Ordbog, om Besvarelse af den af Justitsministeriet i den Anledning ønskede Oplysning om, hvem Lagtinget har tænkt at overdrage Udarbejdelsen af nævnte Ordbog til.

Saaledes foranlediget skal jeg herved paa Udvalgets Vegne meddele følgende:

Efter Udvalgets Mening vil det for nærværende Tid næppe være muligt at faa tilvejebragt en fuldstændig Ordbog over det færøske Sprog, idet der efter Dr. J. Jacobsens Død ikke for Tiden findes tilstrækkelig kvalificerede Kræfter, som kan forestaa Udførelsen af et saadant Arbejde. Det, som man derfor i første Række tilstræber, er at faa en til praktisk Brug anvendelig Ordbog. En saadan Ordbog har man hidtil manglet, og Savnet at den føles meget stærkt.

Ved at sammenarbejde de Ordsamlinger, der allerede foreligger, dels trykte og dels i Haandskrifter, med Ordsamlinger fra nyere Litteratur paa Færøsk og fra Talesproget, mener man at kunne faa tilvejebragt en

---

*) Se Lagtingstidende 1920, Side 43.

saadan Ordbog. Udarbejdelsen af Ordbogen har Udvalget tænkt at overdrage til cand. phil. Bibliotekar M. A. Jacobsen af Thorshavn.

Thorshavn, den 28. December 1920.

P. U. V.

J. Dahl.

Ved Sagens *1. Behandling* den *12. August* blev den efter Forslag af Patursson henvist til *Budgetudvalget.*

Den *6. September* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

I sidste ordinære Lagtingssamling behandledes Sagen angaaende Udgivelsen af en færøsk Ordbog, og man indgik til Justitsministeriet med Indstilling om, at der af Statskassen maatte blive ydet et treaarigt Tilskud paa 6000 Kr. aarlig til Bestridelse af Udgifterne ved Udarbejdelsen af en færøsk Ordbog (jfr. Lagtingstidende 1920, Pag. 43).

Under 1. August d. A. har Justitsministeriet givet Meddelelse om, at man ikke for Tiden finder tilstrækkelig Anledning til at søge Indstillingen imødekommet.

Da Sagen atter er blevet rejst i indeværende Lagtingssamling, mener undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er blevet henvist, at der er Anledning til atter at foretage en Henvendelse til Bevillingsmyndighederne, for at faa denne Sag, som man anser for at have meget stor Betydning, fremmet. Det bedste vilde selvfølgelig være, om man kunde faa en fuldstændig etymologisk Ordbog over det færøske Sprog, men til Udførelsen af et saadant Arbejde vil det næppe være muligt for Tiden at finde tilstrækkelig kvalificerede Kræfter.

Det, man derfor i første Række tilstræber er at faa en almindelig Færøsk-Dansk Ordbog, anvendelig til praktisk Brug. Man har længe følt Savnet af en saadan Ordbog, og den tiltrænges i høj Grad.

Der findes allerede nogle større og mindre færøske Ordsamlinger, dels trykte og dels i Haandskrifter. Man skal saaledes nævne, at der paa det kgl. Bibliotek i København findes et ret betydeligt Ordbogshaandskrift „Lexicon færoense" (særlig over den ældre færøske Kvadlitteratur). Desuden findes der to af Dr. phil. Jakob Jakobsen udarbejdede færøske Ordsamlinger, nemlig V. U. Hammershaimbs Færøsk Anthologi II og i Jakob Jakobsens Færøsk Folkesagn og Æventyr; A. C. Evensens Ordsamling m. fl.

Ved en kyndig Sammenarbejdelse af disse her nævnte færøske Ordsamlinger med andre Samlinger, som sikkert, uden altfor store Vanskeligheder, og med fornøden Skønsomhed, vil kunne foretages ud fra nyere Litteratur paa Færøsk, og fra det almindelige Talesprog, vil det, efter Udvalgets Mening, sikkert være muligt at faa tilvejebragt en god og hensigtsmæssig Ordbog.

Man skal endvidere tillade sig at anføre, at nu da Færøsk er indført som Fag i Folkeskolen paa Færøerne, baade i Læsning og Skrift, vil

en Ordbog, som den her omhandlede, ogsaa være af stor Betydning som Haandbog for Lærere.

Udvalget vil derfor foreslaa, at Tinget paany henvender sig til Bevillingsmyndighederne om Statsstøtte.

Forslag:

Lagtinget indgaar paany til Justitsministeriet med Andragende om, at der paa Finansloven søges en 3-aarig Bevilling paa 6000 Kr. aarlig til Bestridelse af Udgifterne ved Udgivelsen af en færøsk Ordbog.

Budgetudvalget, Thorshavn, den 6. Septbr. 1921.

M. A. Winther.	*Poul Joensen.*	*A. Samuelsen.*
Th. M. Strøm.	*J. M. Matras.*	*J. Paturssen.*
	Oliver Effersøe, med Forbehold.	

Ved Sagens *3. Behandling* den *17. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 19 Stemmer mod 0. (Fraværende: Amtmanden, Joensen og Effersøe).

Den *24. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 24. September 1921.

Til

Justitsministeriet,

Lagtingets Indstilling i forrige Aars Samling, angaaende Statsstøtte til Udgivelse af en færøsk Ordbog, blev ikke imødekommen. Sagen er herefter paany rejst i indeværende Lagtingssamling.

Lagtingets Budgetudvalg, til hvilket Sagen henvistes, afgav den 6. d. M. Betænkning med Forslag.

Ved Sagens 3. Behandling den 17. d. M. blev Udvalgets Forslag enstemmig vedtaget med 19 Stemmer; 3 Medlemmer var fraværende.

Det man tilsigter ved Udgivelsen af den nævnte Ordbog, er at afhjælpe et tilstedeværende Savn, ikke mindst føleligt indenfor Folkeskolen paa Færøerne, hvor Færøsk nu er indført som Fag baade i Læsning og Skrift.

Idet man iøvrigt henviser til Udvalgsbetænkningen, skal man paa det bedste anbefale, at Tingets Indstilling bliver imødekommen.

Olrik. *M. A. Winther.*

Joen Poulsen.

XXIII. Lov om Skatter og Afgifter.

Den *6. August* fremlagdes saalydende Skrivelse fra Færø Amt af 5. August:

Ifølge Lov af 22. December 1917 om Forlængelse af Lov for Færøerne om Forandring af forskellige Skatter og Afgifter, skal Forelæggelse for Lagtinget af sidstnævnte finde Sted i Samlingen 1921.

Fra Landfogden har man faaet oplyst, at Indtægterne ved Afgiften af Spirituosa har andraget

1916—17 ...	23226	Kr.	12	Øre
1917—18 ...	5278	—	92	—
1918—19 ...	5106	—	62	—
1919—20 ...	20364	—	84	—
1920—21 ...	26744	—	71	—

saaledes, at det i Lov af 1. April 1908, om Afløsning af Tiende forudsatte Beløb af 29182 Kr., ikke er blevet naaet.

Idet man henviser til det, i Rigsdagstidende 1916—17 Tillæg A, nævnte Forbehold, skal man udbede sig Tingets Udtalelse i Sagen.

Ved Sagens *1. Behandling* den *8. August* henvistes den efter Forslag fra Formanden til *Udvalget angaaende Ædruelighedsloven.*

Den *30. September* afgav Udvalget saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Amtmanden har i Skrivelse af 5. August d. A. meddelt Tinget, at ifølge Lov af 22. November 1917 om Forlængelse af Lov for Færøerne om Forandring af forskellige Skatter og Afgifter, skal denne Lov forelægges Tinget til Revision i indeværende Samling.

Indtægten ved Afgiften af Spirituosa har i den forløbne Femaarsperiode, bortset fra Finansaaret 1917—18 og 1918—19, andraget gennemsnitligt ca. 23500 Kr. aarlig. De to nævnte Aar var Afgiften nede paa ca. 5000 Kr., hvilket skyldtes Undervandsbaadskrigen, og de deraf følgende Importvanskeligheder.

Udvalgets Flertal (Konoy, Mortensen og J. H. Poulsen) skal bemærke:

Lov af 1. April 1908 om Afløsning af Tiende forudsætter, at Spiritusafgiften skal andrage ca. 29000 Kr. Dette Beløb er ikke naaet, men der har været Tale om en unormal Periode paa Grund af Krigsforholdene og de vanskelige Importforhold. Afgiften androg i 1919—20 Kr. 20364,84 og i 1920—21 Kr. 26744,71. Der er altsaa en Stigning paa over 6000 Kr., og da der kun resterer ca. 2000 Kr. for den sidste Regnskabsperiode og Afgifter, saafremt Udviklingen gaar samme Vej, som de to sidste Aar, vil komme op paa det forudsatte Beløb, mener Flertallet, at der er ingen Grund til at foretage nogen Revision for nærværende Tid, og stiller derfor intet Forslag.

Udvalgets Mindretal (Effersøe og P. Nielsen) finder, at Lagtinget, ved de periodiske Revisioner af Satserne for Indførelsesafgiften, bør lægge sin gode Vilie for Dagen til at yde Staten fuldt Vederlag for de Byrder, som den i sin Tid paatog sig ved at overtage Udredelsen af visse Afgifter (Tiende m. v.), som tidligere paahvilede Færøerne, og som man satte megen Pris paa at faa afløst, og vi kan under Hensyn til alt foreliggende ikke se rettere end, at Tinget som Følge heraf nu bør foreslaa en mindre Forhøjelse af de ommeldte Satser, — en Forhøjelse, der forøvrigt ikke vil kunne føles som nogen nævneværdig Byrde.

I Henhold hertil skal Mindretallet fremsætte nedenanførte Forslag:

Lagtinget anbefaler, at Indførselsafgiften af Spirituosa m. v. i Henhold til Lov Nr. 46 for Færøerne af 7. Marts 1912 om Forandring i forskellige Skatter og Afgifter ændres saaledes:

Til § 1.

1) Af Vin paa Fade eller i Beholdere, der rummer over 1 Liter, til 55 Øre for hver Liter.

2) Af Vin paa Flasker og andre mindre Beholdere til 60 Øre for hver Liter.

3) Af Brændevin, Spiritus eller spirituøse Drikkevarer af enhver Slags i Fade eller Beholdere, der rummer over 1 Liter, for hver Liter:

af 8° Styrke og derunder.....	55 Øre
over 8° indtil 12° Styrke.....	80 —
over 12° Styrke	100 —

paa Flasker og andre mindre Beholdere for hver ¾ Liter:

af 8° Styrke og derunder.....	60 Øre
over 8° indtil 12° Styrke.....	85 —
over 12° Styrke	120 —

Den *1. Oktober* fremlagdes saalydende *Forslag* fra Udvalgsflertallet (Edw. Mortensen, S. P. úr Kunoy og Johan H. Poulsen):

Der svares Amtmanden:

Tinget finder ikke Anledning til for nærværende Tid at foreslaa Revision af Spiritusafgiften.

Ved Sagens *2. Behandling* den *3. Oktober* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 15 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling s. D.* sattes først Mindretallets Forslag under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt, idet 8 stemte for og ingen imod (Stemte ikke: Winther, Mortensen, Paturssoon, J. H. Poulsen, Guttesen, Debess, Konoy. Fraværende: Provsten, R. Rasmussen, Tórgarð, M. Samuelsen, Joensen, Strøm).

Derefter sattes Flertallets Forslag under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt, idet 7 stemte for, ingen imod (Stemte ikke: Joen Poulsen, P. Niclasen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Dahl, Effersøe, Formanden. Fraværende: Provsten, R. Rasmussen, Tórgarð, M. Samuelsen, Joensen, Strøm).

XXIV. Ædruelighedsloven.

Den *6. August* fremlagdes Skrivelse fra Færøe Amt tillige med en Del indhentede Erklæringer*) om eventuelle Ændringer i Ædruelighedslovgivningen.

Ved Sagens *1. Behandling* den *8. August* blev det efter Forslag af Winther vedtaget at nedsætte et *Udvalg paa 5 Medlemmer*, hvortil 9. August valgtes: *Mortensen, J. H. Poulsen, Konoy, Effersøe* og *P. Niclasen.*

Den *5. September* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Se Bilag 7.

Ved Sagens *2. Behandling* den *15. September* overgik den til 3. Behandling.

Den *19. September* fremlagdes saalydende *Ændringforslag fra Nyholm Debess, Th. M. Strøm, J. Guttesen* og *H. C. W.-Tórgarð:*

Som nyt Punkt føjes til § 1 i Anordning for Færøerne af 28. December 1917 om Salg af denatureret Spiritus.

Kommunalbestyrelserne drager Omsorg for, at der oprettes et Udsalg af denatureret Spiritus i hver Kommune, fastsætter Udsalgsprisen og afholder de, ved Oprettelse og Drift af et saadant Udsalg, medgaaende Udgifter. Der paahviler hvert Forstanderskab og, for Thorshavns Kommunes Vedkommende, Byraadet at afholde et aarligt Gennemsyn af Bøger og Rekvisitionssedler, og om fornødent, indberette eventuel Omgaaen af nærværende Anordning til Politiet.

Denatureret Spiritus maa ikke udleveres, fra noget af hernævnte Udsalgssteder, af Personer under 18 Aar.

Den *20. September* fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Oliver Effersøe:*

Til Forslag A fra hele Udvalget.

1. Forslaget bortfalder.

*) Udelades her.

Til Forslag B fra et Mindretal.

2. Punkt I, 4 (til § 3) deles i følgende Afstemningspunkter:
   1. 1. Stykke udgør hvert Punktum et særskilt Afstemningspunkt.
   2. Stykke udgør et særskilt Afstemningspunkt.
3. I Punkt I, 5 udgaar Ordet „enten" i 4. Linje, hvorhos Ordene „eller tilintetgøres" i 5. Linje ligeledes udgaar.
4. Punkt I, 5 opstilles som principalt Forslag i den foreliggende Affattelse og som subsidiært Forslag med den Ændring, at „3 Uger" i 4. Linje ændres til „4 Uger".
5. I Punkt II udgaar i 2. Linje Ordet „anden" (Redaktion).
6. Punkt III i dets nuværende Affattelse opstilles som principalt Forslag.
   Som subsidiært Forslag opstilles samme Punkt med følgende Ændringer:
   a) I 3. Linje udgaar 1. Punktum.
   b) I 5. Linje udgaar Ordet „enten", hvorhos der efter Ordet „Drik" i 6 Linje sættes Punktum og Resten af samme Punktum udgaar.
7. Til Punkt IV føjes: „uden derved at blive mere farlig at drikke".
8. Til Punkt E.
   Post 4 udgaar.

Den *21. September* fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Johan H. Poulsen:*

I § 3 sidste Stykke: 25 Liter ændres til 15 Liter.

Sagens *3. Behandling* foretoges *22. September.*
Der foretoges følgende Afstemning:

Udvalgets Forslag A, sattes under Afstemning; da kun 8 stemte for og ingen imod foretoges Navneopraab, hvorved Forslaget *bortfaldt* med 9 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Joen Poulsen, Winther, Paturssson, J. H. Poulsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Effersøe og Formanden. Fraværende: Provsten, R. Rasmussen).

Udvalgets Forslag B I. 1. bortfaldt med 8 Stemmer mod 0.

Udvalgets Forslag B I. 2. vedtoges med 11 Stemmer mod 0.

Udvalgets Forslag B I. 3. sattes under Afstemning ved Navneopraab og *vedtoges* med 11 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Joen Poulsen, Winther, Mortensen, Paturssson, J. H. Poulsen, Tórgarð, Guttesen, Debess, Dahl, Formanden. Fraværende: Provsten).

Udvalgets Forslag B I. 4. 1ste Stk. sattes under Afstemning, men bortfaldt med 7 Stemmer mod 0; efter Begæring af Effersøe foretoges Navne-

opraab, hvorved Forslaget *bortfaldt* med 7 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Winther, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Danielsen, Matras, Tórgarð, Guttesen, Joensen, Strøm, Debess, Konoy, Formanden. Fraværende: Provsten).

Udvalgets Forslag B I. 4. 2det Stk. vedtoges ved Navneopraab med 13 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Tórgarð, Guttesen, Debess, Formanden. Fraværende: Provsten).

Udvalgets Forslag B I. 4. 3die Stk. vedtoges med 11 Stemmer mod 0.

Udvalgets Forslag B I. 4. 4de Stk. vedtoges med 11 Stemmer mod 0, ved Navneopraab. (Stemte ikke: Winther, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Tórgarð, Guttesen, Joensen, Debess, Formanden. Fraværende: Provsten).

Udvalgets Forslag B I. 5. Ændringsforslaget *bortfaldt* med 9 Stemmer mod 0. Udvalgets Forslag *bortfaldt* med 7 Stemmer mod 0. Det subsidiære Forslag bortfaldt med 9 Stemmer mod 0. Efter Begæring af Effersøe foretoges Navneopraab, hvorved Forslaget *bortfaldt* med 10 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Winther, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Danielsen, Tórgarð, Guttesen, Debess, Konoy, Formanden. Fraværende: Provsten).

Udvalgets Forslag B II. Ændringsforslaget sattes under Afstemning ved Navneopraab efter Begæring af Effersøe og *vedtoges* med 17 Stemmer mod 1. (Nej stemte: Patursson. Stemte ikke: Danielsen, Guttesen, Formanden. Fraværende: Provsten).

Udvalgets Forslag B II. saaledes ændret sattes under Afstemning ved Navneopraab og *vedtoges* med 12 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Winther, Mortensen, Patursson, J. H. Poulsen, Danielsen, Tórgarð, Guttesen, Debess, Formanden. Fraværende: Provsten).

Udvalgets Forslag B II. Debess og Strøms Ændringsforslag sattes under Afstemning ved Navneopraab, men *bortfaldt* med 6 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Joen Poulsen, Winther, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, P. Nielasen, Matras, A. Samuelsen, M. Samuelsen, Joensen, Dahl, Effersøe, Konoy, Formanden. Fraværende: Provsten).

Udvalgets Forslag B III. som *principalt* Forslag sattes under Afstemning ved Navneopraab, men *bortfaldt* med 8 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Joen Poulsen, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, Tórgarð M. Samuelsen, Guttesen, Debess, Formanden. Fraværende: Provsten).

Effersøes Ændringsforslag som *subsidiært* Forslag sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 13 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Winther, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttesen, Dahl, Formanden. Fraværende: Provsten).

Udvalgets Forslag B IV. med Ændringsforslag sattes under Afstemning ved Navneopraab, men *bortfaldt* med 9 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Winther, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Tór-

garð, Guttesen, Joensen, Strøm, Debess, Konoy, Formanden. Fraværende: Provsten).

Udvalgets Forslag B IV. i oprindelig Skikkelse sattes under Afstemning ved Navneopraab og *vedtoges* med 12 Stemmer mod 1. (Nej stemte: Patursson. Stemte ikke: Mortensen, R. Rasmussen, Guttesen, Joensen, Strøm, Debess, Konoy, Formanden. Fraværende: Provsten).

Udvalgets Forslag B V. sattes under Afstemning ved Navneopraab, men *bortfaldt* med 10 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Winther, Mortensen, Patursson, J. H. Poulsen, Danielsen, Matras, Guttesen, Joensen, Strøm, Debess, Formanden. Fraværende: Provsten).

Udvalgets Forslag B VI. sattes under Afstemning ved Navneopraab og *vedtoges* med 14 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Winther, Mortensen, Patursson, J. H. Poulsen, Tórgarð, Guttesen, Formanden. Fraværende: Provsten).

Udvalgets Forslag C og *D* betragtedes som bortfaldne.

Udvalgets Forslag E. Ændringsforslaget sattes først under Afstemning, men *bortfaldt* med 8 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Joen Poulsen, Winther, Mortensen, Patursson, J. H. Poulsen, P. Niclasen, Danielsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Guttesen, Joensen, Konoy, Formanden. Fraværende: Provsten).

Udvalgets Forslag E i den oprindelige Skikkelse sattes under Afstemning ved Navneopraab og *vedtoges* med 11 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Joen Poulsen, Winther, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, Danielsen, Tórgarð, Guttesen, Debess, Formanden. Fraværende: Provsten).

Den *3. Oktober* foretoges Valg af 3 Medlemmer til *stående Udvalg i Ædruelighedssagen:* valgte blev: *Konoy, Guttesen* og *Niclasen.*

XXV. Opførelse af et Sygehus i Vestmanhavn.*)

Den 2. *August* fremlagdes *Skrivelse***) *fra Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune om Opførelse af Sygehus i Vestmanhavn.*

Ved Sagens *1. Behandling* den *4. August* blev den efter Forslag af Guttesen henvist til *Budgetudvalget.*

Den *12. September* afgav Udvalget saalydende

Álit.

Sakin um statsstudning til sjúkahús í Vestmanna hevur fyrr verið á tingi. Í fjør varð einmælt viðtikið við 19 stemmum at fara til ríkisstýrið við andragandi um, at úr ríkiskassanum varð veitt 160,000 kr. til bygging av einum sjúkahúsi í Vestmanna.

Í brævi av 11. febr. 1921, sum amtið hevur gjørt tinginum kunnugt, sigir justitsministeriið, at tað „i hvert Fald ikke for Tiden finder Anledning til at søge en Bevilling til det paagældende Formaal".

Kommunustýrið í Vestmanna hevur aftur sent sakina til tingið í ár og biður um, at tingið eina ferð roynir at søkja um statsstudning, tí sakin er sera týdningarmikil. Nevndin heldur, at hetta er óivað satt, at sakin hevur stóran týdning fyri Vestmanna, og at tað kundi verið hent, um teir kundu fingið eitt hóskandi sjúkahús. Men fyri stundina er øll bygging so dýr, og dýrt at halda sjúkahús og aðrar fyritøkur gangandi í góðum skili. Nú, tá farið er undir at byggja hettar nýggja amtssjúkahúsið, er kanska eisini best at steðga eina tíð, til onnur pláss fara undir dýr sjúkahús.

Ministeriið sigir ikki, at sakin ikki kann væntast at verða sløðjað, men heldur, at netupp nú fyri stund ætla teir ikki at søkja studning til at fremja hesa sak.

Vestmanna kommuna sum aðrar kommunir hava nú í seinastuni haft nokk so stórar útreiðslur til vegabygging og annað meira, so tað er kanska best at hugsa sær vel um, áðrenn nýggjar byrðir verða álagdar.

Nevndin heldur, at tað ikki kann ætlast at skaða sakina um statsstudning til sjúkahús í Vestmanna, um hon enn verður goymd eitt ár.

Nevndin hevur samráðst við kommunustýrið í Vestmanna, um sakin verður goymd til næsta ár, og teir vilja ikki mæla móti tí.

Uppskot:

1. Sakin um statsstudning til sjúkahús í Vestmanna verður goymd til næsta ár.
2. Hettar gerst kommunustýrið kunnugt.

---

*) Se Lagtingstidende 1920, Side 47.

**) Udelades her.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *14. September* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 12 Stemmer mod 0.

XXVI. Islandske Læger.*)

Ved Lagtingets Aabning, den *29. Juli*, fremlagdes saalydende Skrivelse fra Justitsministeriet af 4. December 1920:

I Skrivelse af 14. Oktober d. A. — 1920 Nr. 1001 — har Amtet indberettet, at Lagtinget, i dets sidste ordinære Samling, har genoptaget Spørgsmaalet om Adgang for islandske Læger til Kommunelægestillingerne paa Færøerne og vedtaget at anmode Justitsministeriet om at søge udvirket, at de bevilgede Statstilskud til Kommunelæger paa Færøerne ogsaa kun ydes islandske Læger, og at de Hindringer, som Lovgivningen maatte lægge i Vejen for Ansættelse af islandske Læger paa Færøerne, fjernes.

Foranlediget heraf skal man meddele, at Justitsministeriet ikke finder Anledning til at søge Lagtingets Indstilling imødekommet.

Paa Foranledning af Selvstyrepartiets Formand, J. Patursson, genoptoges Sagen til Behandling.

Ved Sagens *1. Behandling* den *12. August* blev den efter Forslag af J. Patursson henvist til et *Udvalg paa 3 Medlemmer*, hvortil den *13. s. M.* valgtes: *Poul Joensen, Strøm* og *M. Samuelsen*.

Den *2. September* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Lagtinget vedtog i de ordinære Samlinger i Aarene 1918, 1919 og 1920 at henvende sig til Justitsministeriet med Anmodning om at faa udvirket, at det Statstilskud, der er givet til Kommunelægeembederne paa Færøerne, maa kunne anvendes til Læger fra Island, med Eksamen fra Reykjaviks Universitet, og at Lovgivningen maatte blive forandret derhen, at saadanne Læger maa kunne ansættes og fungere her paa Øerne i Tilfælde af, at man ikke kan faa Læger fra Danmark.

Der er i Skrivelse af 4. December 1920 kommet det Svar fra Justits-

*) Se Lagtingstidende 1920, Side 201.

ministeriet, at det ikke finder Anledning til at søge Lagtingets Indstilling imødekommet.

Sagen er atter i Aar optaget til Forhandling i Tinget.

Udvalget har delt sig i et Flertal (Poul Joensen, og Th. M. Strøm) og et Mindretal (M. Samuelsen).

Flertallet skal udtale, at Sagen er fremkommet af den Grund, at der har været Lægemangel her paa Øerne, og man har ment at kunne afhjælpe denne ved at skaffe islandske Læger Tilladelse til at søge Embederne her. Og man kan ikke indse, at der skulde være noget til Hinder derfor.

For Øjeblikket er man i den Situation, at der er 3 Kommunelægepladser ledige, og man ved ikke, om de vil blive besat eller ej med Læger fra Danmark. Saa vidt vides, er der ingen Ansøgere, der endnu har meldt sig. Derfor skal Flertallet henstille, at Lagtinget endnu en Gang henvender sig til Justitsministeriet.

Flertallet kan ikke indse, at man med nogen Grund kan nægte den ansøgte Tilladelse. Det er ikke nogen Tilsidesættelse for danske Læger, om den Tilladelse gives, thi, selv om der skulde melde sig Ansøgere, der er Kandidater fra Reykjaviks Universitet, og der samtidig var Ansøgere fra Danmark, saa vilde rimeligvis de danske have Fortrinet og faa Embedet. Men naar saa ingen Ansøgere melder sig fra Danmark, skal man saa lade staa til og lade Befolkningen komme til at lide derunder, at man ikke skal have Lov til at skaffe sig en Læge f. Eks. fra Island? Det kan ikke paa nogen Maade forsvares.

Lægesagen bliver, af det færøske Folk, betragtet som en stor og meget vigtig Sag. Det har vist sig, at det har været umuligt at skaffe Læge til Stede i rette Tid, og Patienten har derfor maattet bukke under paa Grund af Mangel paa Lægehjælp.

Naar Lægepladserne kommer til at staa ledige, saa kan man let komme i en saadan Situation, som den her nævnte, fordi Afstanden mellem den eventuelle Patient og den nærmeste Læge ofte bliver temmelig stor, og Naturforholdene og Vejrforholdene vil ogsaa kunne gøre det umuligt at faa nogen Lægehjælp til haardt trængende Patienter.

Hvis den her ansøgte Tilladelse ikke gives, saa maa, efter Flertallets Mening, Myndighederne tage sin Del af Ansvaret for, hvad der heraf vil følge.

Fertallet (Poul Joensen og Th. M. Strøm) skal i Henhold til disse Udtalelser stille følgende Forslag til Tingets Vedtagelse:

1) Justitsministeriet anmodes om at udvirke, at Tilskudet fra Statskassen til de færøske Kommunelægepladser skal kunne anvendes til Lønning af Læger, uddannede ved Reykjaviks Universitet.
2) Saafremt der ansættes Læger paa Færøerne med Eksamen fra Reykjaviks Universitet, tilraader Tinget, at Justitsministeriet, i Henhold til Lov Nr. 122 af 29. April 1913 § 4, meddeler disse Tilladelse til at distribuere og dispensere Medicin, eller, hvis det er nødvendigt, ved Lov skaffer den nødvendige Hjemmel til at give saadan Tilladelse, og til i øvrigt at fjerne de Vanskeligheder, som Lovgivningen maatte lægge i Vejen for Ansættelse af islandske Læger paa Færøerne, og for at disse kan fungere paa tilfredsstillende Maade.

* *

Medundertegnede, M. Samuelsen, er enig med Flertallet i, at der fra Lagtingets Side bør gøres, hvad gøres kan, for at sikre den færøske Befolkning Lægehjælp, og at dette kan ske i forsvarlig Grad, naar samtlige Lægeembeder besættes. Saafremt dette ikke kan lade sig gøre med Læger, uddannede ved Københavns Universitet, bør der søges andre Udveje, og den af Flertallet paapegede Udvej bør i saa Fald forsøges; men Mindretallet er dog ubekendt med, om der kan skaffes Læger fra Island. Mindretallet antager, at der dog maa kunne skaffes Læger med Embedseksamen fra Københavns Universitet, og at en Henvendelse til Regeringen eller Sundhedsstyrelsen fra de interesserede Lægepladser i saa Henseende sikkert vil føre til det forønskede Resultat. Under Forudsætning af, at Mindretallet skulde skuffes i sin Forventning herom, tillader man sig at foreslaa til Vedtagelse:

Forslag fra Mindretallet (M. Samuelsen):

Under Forudsætning af, at de færøske Lægepladser ikke inden en rimelig Tid kan besættes med Læger, uddannede ved Københavns Universitet, anmodes Justitsministeriet om at udvirke, *at* Læger, uddannede paa Island, maa faa Ret til at practisere paa Færøerne, *at* det bevilgede Statstilskud kan anvendes til Lønning af disse, og *at* der gives saadanne Læger Ret til at distribuere og dispensere Medicin.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 9. *September* blev Overgang til 3. Behandling vedtaget med 18 Stemmer mod 0.

Sagens 3. *Behandling* foretoges den 17. *September*.

Flertallets Forslag sattes først under Afstemning ved Navneopraab men bortfaldt, idet 10 stemte for, ingen imod (Stemte ikke: P. Niclasen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Dahl og Jøen Poulsen. Fraværende: Joensen, Effersøe og Amtmanden.).

Mindretallets Forslag vedtoges derefter med 18 Stemmer mod 0 (Stemte ikke: Debess. Fraværende: Joensen, Effersøe og Amtmanden.).

Den 21. *September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 21. September 1921.

Til

Justitsministeriet.

Lagtinget har i indeværende Samling haft Sagen om islandske Læger til Behandling.

Den har været behandlet i et Udvalg paa 3 Medlemmer, der den 2. d. M. har afgivet vedlagte Betænkning. Udvalget delte sig i et Flertal og

et Mindretal, der hvert for sig fremsatte Forslag.

Ved 3. Behandling sattes først Flertallets Forslag under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt, idet kun 10 Medlemmer stemte for. Mindretallets Forslag blev derefter vedtaget med 18 Stemmer, 1 Medlem stemte ikke, 3 var fraværende.

Idet man henviser til vedlagte Betænkning, skal man anbefale Sagen til det høje Ministeriums videre Fremme.

Olrik. *Poul Joensen.*

Joen Poulsen.

XXVII. Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Indførelse paa Færøerne.*)

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes den fra forrige Aar udsatte Sag angaaende *Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Indførelse paa Færøerne.*

Ved Sagens *1. Behandling* den *30. Juli* vedtoges det efter Forslag af Debess at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den *1. August* valgtes: *Mortensen, Strøm, Paturssen, Effersøe* og *Tórgarð.*

Den *4. August* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

Sakin hevur í fleiri ár verið til viðgerðar á tingi, men tær vunisku nevndirnar hava ikki sæð seg førar fyri at seta fram nakað uppskot til nýggja lóg av tí innihaldi, sum lað uppskotið hevur, ið liggur fyri tinginum. Høvuðsársakin er tann, at uppskotið krevir eitt vel hóskandi karantenihús, og eitt tilikt er ikki í landinum. I 1919 samtykti tingið at lata byggja nýtt amtshospital (sí løgtingstiðindi 1919 B s. 31—35), og á eykatinginum ár varð samtykt, at hospitalsbygningurin skuldi byggjast fyrst, og um so peningur var eftir av tí, ið játtað er, skal farast undir karantenihús.

*) Se Lagtingstidende 1920, Side 56.

Nevndin heldur, at tað ikki vil vera til nakað gagn at fáa ta umtalaðu karantenilóg, so leingi karantenihúsið ikki er byggt, og loyvir sær ti at seta fram hetta

uppskot.

Sakin verður goymd framvegis.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 6. *August* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

XXVIII. Lov om Sygekasser.

Den *19. August* fremlagdes saalydende Skrivelse fra Justitsministeriet af 11. August 1921, bilagt med saalydende Skrivelse fra Sygekasseinspektoratet til Indenrigsministeriet:

Idet man luslagt fremsender nogle Særtryk af Lov af 6. Maj 1921 om Ændringer i Lov Nr. 144 af 10. Maj 1915 om anerkendte Sygekasser, samt nogle Særtryk af Lovforslaget og af Indenrigsministeriets Bekendtgørelse af 20. Juni 1921 af Lov om anerkendte Sygekasser, skal man, idet man vedlægger en fra Indenrigsministeriet modtaget Skrivelse af 9. August 1921 med Bilag, anmode Amtet om at forelægge Lagtinget Spørgsmaalet om, hvorvidt og, i bekræftende Fald, med hvilke Lempelser Loven bør sættes i Kraft paa Færøerne.

I Skrivelse af 13. Juni d. A. har det høje Ministerium udbedt sig mine Udtalelser, forinden det indleder Forhandling med Justitsministeriet angaaende Ikrafttræden paa Færøerne af Lov Nr. 144 af 10. Maj 1915, ændret ved Lov af 6. Maj 1921, samt om hvilke Lempelser der eventuelt

vil være at optage i den kgl. Anordning, hvorved Lovens Ikrafttraeden skal finde Sted.

Saaledes foranlediget skal jeg, efter at have brevvekslet med Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne om Sagen og under Vedlæggelse i Afskrift af Centralforeningens Svar, herved udtale, at jeg maa anse det for at være af overordentlig stor Betydning for de færøske Sygekassers Eksistens og hele sunde Udvikling, at den hidtil gaaende Sygekasselov af 12. April 1892 nu afløses af den, for det øvrige Land, fra 1. Oktober d. A. gaaende Sygekasselov af 20. Juni 1921; dog maa jeg henstille, at der foretages følgende Ændringer i Lovens nuværende Ordlyd:

I § 2 indsættes i 1. Linje mellem Ordene „indsendes" og „til Sygekasseinspektøren"; „gennem Færø Amt".

I § 3 indsættes som nyt 3. Stykke:

„Bidragydende Medlemmer, der optages i Kassen i Henhold til § 8, kan medregnes ved Udbringelsen af det Medlemstal, der udfordres, for at Kassen kan opnaa og beholde Anerkendelse".

I § 14 ændres næstsidste Stykke saaledes:

„Findes der ikke et for Distriktet bestemt Sygehus, der falder ind under de i nærværende Paragrafs Stykke 1 indeholdte Bestemmelser, er vedkommende Kommune pligtig at refundere Halvdelen af Udgifterne, ved de paagaaeldendes Ophold paa det nærmeste Sygehus, naar Reglerne for Sygehusindlæggelse iøvrigt er iagttagne".

I § 15 udgaar de 5 første Stykker og sidste Stykke, medens 6. og 7. Stykke bibeholdes.

I § 17, 2. Linje indsættes efter Ordene „15. Februar" „(for Færøernes Vedkommende inden 1. Marts)".

I § 21, 1. Stk. *bortfalder* i 1. og 2. Linje Ordene: „forinden den 12. April 1892" og ligeledes Slutningen af 1. Stykke:

„og det iøvrigt findes, at de fastsatte Ydelser tilsammentagne ikke er mindre, end der i nævnte Paragraffer er bestemt".

I § 22 udgaar Punkterne 8 og 9.

I § 27 tøjes til 4. Stk.:

„Naar der foreligger Sager, der maa formenes at have særlig Interesse for Færøerne, kan Formanden tilkalde en Repræsentant fra Færøernes Centralforening. Centralforeningen kan lade sig repræsentere ved en i Forvejen udpeget Repræsentant med Bopæl i København".

Ved Sagens *1. Behandling* den *20. August* blev den, efter Forslag af Mortensen, henvist til et *Udvalg paa 5 Medlemmer*, hvortil den *29. s. M.* valgtes: *Mortensen, Rasmussen, Winther, Johan Poulsen* og *Matras*.

Den *17. September* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

(Se Bilag 9).

Den *20. September* foretoges Sagens *2. Behandling.*

Der foretoges Afstemning over Forslaget i følgende Afsnit:

§ 1 betragles som vedtaget uden Afstemning.
§ 2 — — — — —
§ 3 — — — — —
§ 4 — — — — —
§ 5 — — — — —
§ 6 — — — — —
§§ 7—13 — — — — —
§ 14 vedtoges med 14 Stemmer mod 0.
§ 15 betragtedes som vedtaget uden Afstemning.
§ 16 vedtoges med 11 Stemmer mod 0.
§§ 17—20 betragtedes som vedtaget uden Afstemning.
§ 21 — — — — —
§§ 22—24 — — — — —
§ 25 — — — — —
§§ 26—31 — — — — —
§ 32 vedtoges med 15 Stemmer mod 0.

Herefter overgik Sagen til 3. Behandling.

Ved Sagens *3. Behandling* den *23. September* sattes Lovforslaget i dets Helhed under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 20 Stemmer mod 0 (Fraværende: Provsten, Tórgarð.).

Den *24. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting,
den 24. September 1921.

Til
Justitsministeriet.

Der er i indeværende Lagtingssamling behandlet en Sag angaaende Lov Nr. 144 af 10. Maj 1915 om anerkendte Sygekasser, saaledes som den er ændret ved Lov Nr. 250 af 6. Maj 1921.

Sagen har været behandlet i et Udvalg paa 5 Medlemmer, der den 17. September afgav Betænkning med Forslag til Anordning om anerkendte Sygekasser paa Færøerne. Ved Sagens 3. Behandling, der foretoges den 23. September, vedtoges Forslaget til Anordning med 20 Stemmer.

Idet man vedlægger Sagens Akter, skal man herved anmode Ministeriet om at fremme Sagen saaledes, som den af Lagtinget er vedtagen.

Olrik. *R. Rasmussen.*

Joen Poulsen.

XXIX. Jordehval.*)

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes den fra forrige Aar udsatte Sag angaaende *Afskaffelse af Landpart af Grindefangst.*

Ved Sagens *1. Behandling* den *16. August* blev den efter Forslag af Formanden henvist til *Udvalget angaaende Lejnum som Hvalvaag.*

Den *2. September* afgav Udvalget saalydende

Alit.

Til undirskrivaðu nevnd, sum varð niðursett í málinum viðvíkjandi hvalvág í Leynum, er beint hetta mál um avloysu ella avtøku av jarðahvali. Málið var til viðgerðar á tingi í fjør, og varð tá samtykt at biðja umtmannin og vørunevndina avrika ymist málinum til frama (sbr. løgtingstiðindi bls. 103).

Aftaná tingsetuna í fjør er til amtmansins komið brev, tiðarmerkt 14. septbr. 1920, frá harra Edw. Mortensen, harvið hann leggur fram umsókn frá Suðuroyingum um at upptaka av nýggjum fyriskipanina viðvíkjandi jarðahvali soleiðis sum hon var galdandi í ófriðatíðini.

Vegna tess, at tað ikki sæst av nøkrum skjali í hesum máli, at amtmaður og vørunevnd hava gjørt nakað til fullnar av tí, sum løgtingið í fjør samtykti, skal nevndin loyva sær at seta fylgjandi uppskot til samtyktar:

1) Løgtingið samtykkir at standa við sína samtykt av 2. september 1920.

2) Málið verður goymt fyri fyrst.

Den *4. September* fremlagdes saalydende motiveret Ændringsforslag fra Oliver Effersøe og Joen J. Dahl:

I den ordinære Samling 1920 vedtog Lagtinget at anmode Amtmanden om at forsøge paa at faa de til Jordehval berettigede Personer til at give Afkald paa Jordehvalen uden Godtgørelse; Hvorhos Amtmanden og Varenudvalget blev anmodet om at udarbejde Forslag til Afløsning af Jordehvalen. Der ses imidlertid ikke at være kommet noget ud af Sagen. Men da vi undertegnede Lagtingsmænd mener, at Befolkningen ikke kan være tient med, at den forhaandenværende Ordning med Hensyn til Fordelingen af Udbyttet ved Grindefangst, derunder Jordehvalen, opretholdes, skal vi, idet vi henviser til forskellige Andragender og Erklæringer fra Vælgere paa Suderø, som i Aar er fremlagte i Tinget, tillade os at gøre et Forsøg paa at paavise en

*) Se Lagtingstidende 1920 Side 103.

Løsning af Sagen, som i hvert Fald maa antages at indeholde et væsentligt Fremskridt.

Vi gaar ud fra, at Jordehvalsrettigheden kun kan kræves afstaaet i Henhold til Lov og mod fuld Erstatning, jfr. Grundlovens § 80.

Lagtinget har vel i sin Tid foranlediget, at der ved en Afgift paa 10 pCt. af enhver Grindefangst samles Pengemidler til en Afløsning af Jordehvalen, men herved kløber de følelige Mangler, at Befolkningens Andel i Udbyttet (Partehvalen) herved formindskes en hel Del indtil videre, samt at det vil vare længe, inden man paa den Maade kan komme til en Afløsning. Vi kan hertil føje, at Afløsningsfondens Midler er udlaante til Amtskommunen, og at man maaske kan befrygte, at det vil have lange Udsigter med at faa dem tilbage. Vi antager derhos, at der ikke er Udsigt til at faa Jordehvalen afløst ad Frivillighedens Vej.

Som Følge heraf maa vi holde paa, at man skal søge snarest muligt at opnaa en tvungen Afløsning imod fuld Erstatning, og at der i det Øjemed af Amtskommunen optages et Laan, som er tilstrækkeligt til sammen med Afløsningsfondens Midler at betale Afløsningssummen. Laanet maatte forrentes og afdrages af Grindefangsters Indtægter samt ved Tilskud fra Amtskommunen, indtil det er tilbagebetalt.

Da Lagtingets Pengeforhold og Kredit desværre er af en saadan Beskaffenhed, at der vel næppe er Udsigt til foreløbig at bringe Sagen i Orden paa denne Maade, maa vi foreslaa, at man som en foreløbig Foranstaltning iværksætter en Ekspropriation efter Vurdering ved hver Grindefangst, og lader Befolkningen i de paagældende Distrikter hver Gang betale Erstatningen. Vi mener derhos, at Ekspropriationen, med visse mindre betydende Undtagelser, bør omfatte hele den Part af Fangsten, som ikke kommer til almindelig Deling blandt Befolkningen (Partehvalen). Vi maa herved bemærke, at vedkommende offentlige Kassers Pengeforhold ikke for Øjeblikket tillader, at Kasserne giver Afkald paa Indtægten af Grindefangst.

Skulde der ikke være Stemning for at gennemføre den paatænkte Foranstaltning overalt paa Færøerne, bør den dog iværksættes for Suderø Syssels Vedkommende som et Forsøg. Forøvrigt maa vi henvise til, at en Ordning af omtrent samme Beskaffenhed som den af os paatænkte har været gennemført i Suderø Syssel (under Krigstiden som en Dyrtidsforanstaltning), og at der har hersket almindelig Tilfredshed med den.

I Henhold til foranførte tillader vi os at foreslaa:

1. Lagtinget indstiller nedennævnte Lovforslag til Regeringen:

Forslag til Lov for Færøerne om Ekspropriation af Jordehvalsrettigheden m. m.

§ 1.

Hele Udbyttet af Grindefangst med Undtagelse af Findingshval (Reglement for Grindefangsten paa Færøerne af 14. Juni 1909 § 20, h), Madhval (Reglementets § 20, e), Vurderingsmands og Grindeformands Godtgørelse (Reglementets § 20, f) og Godtgørelse for Vagthold (Reglementets § 20, g) bliver at fordele blandt Befolkningen, efter de, i nævnte Reglement, fastsatte Regler, og imod fuld Erstatning til vedkommende berettigede.

§ 2.

Erstatning bestemmes ved en Vurderingsforretning, der foretages ved hver Grindefangst af 2 Personer, som Retten udmelder for hvert Syssel. Der udmeldes tillige 2 Stedfortrædere og 1 Opmand.

Hvis nogen, som er berettiget til Erstatning i Henhold til § 1, inden 2 Døgn fra Forretningens Afholdelse, skriftlig begærer Erstatningen forhøjet ved Omvurdering, bliver saadan at foretage af 3 andre Personer, der, tilligemed 2 Stedfortræddere, ligeledes udmeldes af Retten.

Omkostningerne ved Forretningerne afholdes af Amtets økonomiske Fond. Dog skal den, som begærer Omvurdering, betale Omkostningerne ved denne, for saa vidt Erstatningen ikke bliver forhøjet.

§ 3.

Erstatning i Følge § 1 indkræves gennem de paagældende kommunale Styrelser, og Sysselmanden skal snarest muligt, efter hver Grindefangst, tilstille dem Fortegnelse over, hvad der skal tilsvares. Hvis Erstatningen ikke betales af den erstatningspligtige, skal den udredes af Kommunen, og den betragtes da som Fattighjælp, medmindre den kommunale Styrelse vedtager at eftergive Beløbet, eller den paagældende modtager Alderdomsunderstøttelse.

§ 4.

Justitsministeren fastsætter eventuelt fornødne nærmere Regler for Vurderingen efter § 1, samt for Regnskabsaflæggelse m. v. efter § 3.

II. Det overdrages til Amtmanden og to andre af Lagtingets Medlemmer, som dertil vælges:

1) at undersøge og, til Tingets næste ordinære Samling, at afgive Beretning

   a. om Størrelsen af den Sum, som maatte antages fornøden til Afløsning af Jordehvalsrettigheden, og

   b. om Muligheden og eventuelt Betingelserne for at opnaa et saadant Laan,

   samt, for saa vidt Laan kan faas,

2) at udarbejde og, i Tingets næste ordinære Samling, at fremlægge et Forslag til Lov om Jordehvalens Afløsning ved Ekspropriation.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 5. *September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 14 Stemmer mod 0.

Den 17. *September* fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Edv. Mortensen, Th. M. Strøm* og *Nyholm Debess:*

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes:

A. *Forslag til Lov for Færøerne om Jordehvalrettens Afskaffelse.*

§ 1. Alle til Jordegudsel paa Færøerne knyttede Rettigheder til Jordehval bortfalder.

§ 2. Jordehvalen af anden Hval end Grind tilfalder dem, der er berettiget til den øvrige Del af Hvalen.

§ 3. Denne Lov træder i Kraft fra 1. April 1922.

B. *Forslag til Ændring i Grindereglementet af 14. Juni 1909.*

1) I § 19 a udgaar følgende: „Det derfor indkomne Beløb.....det halve Folketal", og i Stedet sættes: „Det derfor indkomne Beløb indgaar i Økonomisk Fond. Lagtinget træffer Bestemmelse om Anvendelsen af de i Fonden til Jordehvalsrettighedens Afløsning herrørende Midler".
2) I § 20 udgaar i første Linie „Af" og derhos Ordene: „den ene Fjerdedel.....øvrige ¾ Dele".
3) § 21 udgaar.
4) I § 22 udgaar Ordene „saavel.....Jordehvalen".

Bemærkninger.

Hovedbestemmelsen i Norske Lov 5—12 om „Hvalevejde" gaar ud paa, at Kongen skal have Halvdelen og Grundejeren Halvdelen af Hval, der selv løber paa Land og kommer op paa nogens Jord eller Grund, medens den sagesløst man bortføres af den, der finder den drivende død i en Fjord uden at røre Land. Fanger nogen en Hval, og den flyder paa Dybet, ejer han den, men render den op paa Land under Fangsten, ejer Fangeren Halvdelen og Jordejeren Halvdelen. Disse Regler gjaldt ogsaa paa Færøerne med de Modifikationer, som Landeskik medførte, og de gælder endnu, for saavidt angaar anden Hvalfangst end Grindefangst, jfr. Rentekammer Skr. 3. April 1847. Med Hensyn til denne dannede der sig tidligt visse Vedlægter, og ved Reglement af 1. November 1832 blev der indført faste Regler saavel med Hensyn til, hvem Udbyttet skulde tilfalde, og hvorledes det skulde deles, som med Hensyn til Maaden, hvorpaa Fangsten burde udføres. Vedlægterne blev samlet i nævnte Reglement med saadanne Forandringer, som efter Flertallet af Færingers Ønske og kyndige Mænds Mening fandtes hensigtsmæssige. I § 19 bestemmes, at af det, som, efter at Tiende, Findingshval etc. er fradragen bliver tilbage, skal „herefter ikkun ¼ som Jordehval tilfalde Ejeren af de Jorder, paa hvilken Grinden er indbragen og dræbt," § 20 fastsætter, at forsaavidt Jordehvalen tilfalder Kongen, sælges den som hidtil for 1⅓ Pot Tran pr. Sk. „En Del af samme overlades efter et saadant Forhold, som af Amtmanden nærmere bestemmes, til Kgl. Embedsmænd og andre Betjente samt deres Enker, og til enkelte meget trængende og dertil værdige Personer i Thorshavn, hvilke alle paa anden Maade ikke kunne erholde den fornødne Grind til deres Husholdnings Føelse. Det øvrige bliver derimod fordelt mellem Ragstermændene i samme Forhold som Paalehvalen. 21.) Herved bliver dog følgende at iagttage. Naar Vurderingen af en Grind ikke overstiger 50 Gylden, tildeles Embedsmændene og de øvrige Personer, til hvem Uddeling efter den foregaaende 20de § ellers kunde finde Sted, intet af Kongshvalen. Er Vurderingsbeløbet højere end 50 Gylden, men dog ikke over 100 Gylden, kan der overlades hver af Embedsmændene indtil 4 Skind, Underbetjentene ved Handelen, Skolelærerne o. s. v. indtil 2 Skind, og de øvrige, som dertil maatte anses værdige, indtil 1 Skind. Er Grinden endnu større, kan dette Forhold forhøjes indtil respektive 8, 4 og 2 Skind, hvorimod det i intet Tilfælde bør ansættes højere."

Partehvalen fordeles paa sædvanlig Maade mellem Beboerne af vedkommende Grindedistrikt.

Jordehvalen blev altsaa i 1832 nedsat til det halve af, hvad den havde været tidligere, *uden nogen Erstatning* til Jordejeren.

Ved kongelig Resolution af 26. Juli 1837 bestemmes det, at der, forinden den af Kongen tilkommende Jordehval gaar ind i Parlehvalen til almindelig Fordeling, forlods mod den modererede Betaling (1⅓ Pot Tran pr. Sk.) overlades Fæsteren af vedkommende Jord, hvorpaa Grinden drives ind en saadan Andel, at der, naar Vurderingen overstiger 50 Gl., tilfalder ½ Sk., og naar Vurderingen overstiger 100 Gl., tilfalder 1 Sk. til hver Mark, hvorimod der, naar Grinden ikke er over 50 Gl., ikke tilfalder Fæstene noget.

Det fremgaar heraf, at *den Fæstegodset tilfaldende Jordhval anses som tilhørende Staten.* Fæsterne fik i 1832 intet heraf, og i 1837 fastsattes det, at de skulde have en Brøkdel og mod Betaling. At denne Betaling senere er bortfalden, forandrer ikke Forholdet. Staten maa derfor ved Lov kunne give Afkald paa *Fæstegodsets Jordhval,* og denne *kan afløses uden Erstatning til Fæsterne.* Som yderligere Bevis for, at Staten maa anses som eneberettiget til den omhandlede Jordhval, kan anføres, at i Følge Indenrigsm. Skrivelse af 20. Marts 1854 skal Kongens Jordehval af Døglinger indtil videre overlades Kongsbønderne og Odelsbønderne i Kvalbø for 1⅓ Pot Tran pr. Skd., og ved Indenrigsm. Skr. af 19. Juni 1868 meddeles, at det ved Finanslov af 30. April 1868 § 8 B er bestemt, at Jordehvalsretten paa Thorshavns østre Vaag for Fremtiden skal tilfalde Thorshavns Kommune.

Lov af 29. December 1857 ophæver Grindereglementet af 1. Nov. 1832 og bestemmer, at Justitsministeriet skal efter Lagtingets Indstilling foreskrive de Bestemmelser, som herefter skulde gælde om Grindefangst her paa Færøerne. I Henhold hertil er der udstedet Reglementer og foretaget Ændringer i saadanne. Det nugældende Reglement er af 14. Juni 1909 og bygget paa samme Principper som Reglementet af 1832. Jordehvalen beregnes paa samme Maade.

Ligesom man i 1832 fandt det urelfærdigt, at der tilfaldt Jorden Halvdelen af Fangsten, hvorfor man nedsatte det til ¼, saaledes er det nu den almindelige Anskuelse, at det er en social Urelfærdighed, at Jordejerne, uden at der præsteres noget fra deres Side, skal faa tildelt henved en Fjerdedel af Fangsten. Da Antallet af Beboerne i Grindedistriktet er steget stærkt, tilfalder der ofte de enkelte Huse forholdsvis smaa Parter, og ogsaa af denne Grund er Kravet om Jordehvalens Afskaffelse stærkt fremme, for at Parlehvalen kan blive større. Lagtinget har i Princippet allerede i 1908 sluttet sig til Tanken om Jordehvalens Afskaffelse, idet man ved Tiendens Afløsning bestemte, at 10 pCt. af Fangsten skulde sælges, og det indkomne lægges til en Fond til Jordehvalretlighedens Afløsning.

Der er imidlertid noget, som taler for, at man kan afskaffe Jordehvalen uden nogen Erstatning. Allerede i Enevældens Tid havde den offentlige Retsbrug godkendt, at Ejendomsretten var ukrænkelig, og udtrykkelig godkendt denne Sætning i Pl. 31. Juli 1801, der udtaler, at Ejendomsretten ikke bør indskrænkes, uden det almene Bedste fordrer det, og at der da ydes en fuldkommen og billig Erstatning. I 1832 blev Jordehvalen nedsat til det halve af dens tidligere Størrelse uden Erstatning. Heri ligger en Begrundelse for, at man ogsaa kan afskaffe den helt uden Erstatning. Der er her formentlig Tale om en Afstaaelse, som falder udenfor Grundlovens § 80. De enkeltes Raaden særlig over deres faste Ejendomme bør begrænses, hvor Samfundets Interesser kræver det. Det er socialt urelfærdigt, at Ejerne af Jordegodset ved Hvalvaagerne skal strække deres Raadighedsret saa vidt, at de kan kræve henimod ¼ af den Grind, som drives ind og fanges i vedkommende Bugt. Nye indskrænkende Bestemmelser vedrørende Regulering af Jagt og Fiskeri og lignende medfører ikke nogen Afstaaelse, som be-

rettiger til Erstatning efter Grundloven. Lov Nr. 89 af 7. April 1900 om Fiskeri i Randersfjord medførte Indskrænkninger i Forskellige fiskeriberettigedes Fiskeri. En af disse anlagde Sag, men Domstolene tilagde ham ingen Erstatning, jfr. Ugeskrift for Retsvæsen 1904 A. S. 231. En Regulering af Reglerne om Grindefangsten og specielt af Fordelingsregterne maa kunne foretages, uden at Jordejerne kan kræve Erstatning, selvom Jordehvalen lægges til Partehvalen og fordeles sammen med denne.

Jordehvalen kan ogsaa betragtes som en fra ældre Tid til visse Ejendomme, nemlig de, der ligger ved Hvalvangerne, knyttet Rettighed. Saadanne Rettigheder kan afskaffes uden Erstatning. Grundloven af 1849 § 97 ophævede saaledes en Del Sædegaardsrettigheder, deriblandt nogle, som ogsaa havde økonomisk Betydning, som Forstrandsretten, uden nogen Erstatning. Det samme skete ved en Jagtlov med Sædegaardsejernes Jagtret paa Fælleg. Paa lignende Maade maa Jordehvalsrettigheden kunne ophæves.

Man tillader sig derfor at foreslaa, at Jordehvalen afskaffes uden Erstatning og fordeles paa samme Maade og sammen med Partehvalen. Man foreslaar, at de 10 % af Fangsten, som nu sælges til Fordel for Fonden for Jordehvalsrettighedens Afløsning, fremtidig sælges, og Provenuet indgaar i økonomisk Fond, idet del dels vil være heldigt for de Personer, som bor udenfor vedkommende Distrikt, at der gives dem Adgang til at købe nogen Grind, og der derved ogsaa skaffes en Indtægt for Fonden, hvilket tiltrænges.

S. D. fremlagdes saalydende *Motiveret Under-Ændringsforslag fra Joen J. Dahl og Oliver Effersøe:*

Ved Lagtingets Behandling af Spørgsmaalet om Jordehvalen, har man hidtil gaaet ud fra som utvivlsomt, at Rettigheden til Jordehval af Grindefangst ikke vilde kunne fratages Ejerne af Jordegodsel, undtagen ved Lov og mod fuld Erstatning overensstemmende med Grundlovens § 80, 1. Stk., der er saalydende:

„Ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstaa sin Ejendom, uden hvor Almenvellet kræver det. Det kan kun ske ifølge Lov og mod fuld Erstatning".

Imidlertid er der, ved ovennævnte Sags Behandling i Lagtinget i indeværende Aar, fremkommet et motiveret Ændringsforslag fra 3 Medlemmer, hvorved der stilles Forslag om, at alle, til Jordegodset paa Færøerne, knyttede Rettigheder til Jordehval bortfalder i Betragtning af, at saadan Rettighed ikke anses for socialt retfærdig, og heller ikke menes at falde ind under den forannævnte Bestemmelse i Grundloven.

Vi undertegnede anser det, under disse Omstændigheder, for rigtigt, at Spørgsmaalet om Jordehvalsrettighedens Forhold til Grundlovens § 80 bliver underkastet en nærmere og fuldt indgaaende sagkyndig Undersøgelse, forinden Lagtinget tager endelig Stilling til det sidstnævnte Ændringsforslag.

I Henhold hertil fremsætter vi følgende Forslag:

I Stedet for Punkt 2, i motiveret Ændringsforslag fra Dahl og Effersøe til ovennævnte Sag, sættes:

Justitsministeriet anmodes om at lade Spørgsmaalet angaaende, hvorvidt Jordehvalsrettigheden paa Færøerne kan afløses uden fuld Erstatning (Grundlovens § 80, 1. Stk.), undersøge, samt om, at forelægge Lagtinget Resultatet af Undersøgelsen.

Den *20. September* fremlagdes saalydende *Broytingaruppskot fra Jóannes Patursson:*

Grindabrævið av 5. febr. 1872 verður at broyta soleiðis:

1. Allir særskattir á grind, harundir útleggini til skúlafoudið, fátækrakassan og økonomisk fond, avtakast.
2. Vala hús, sum eru so stødd, at hústóndin ikki fær verið í sjúkrakassa, taka ikki heimapartar av grind.
3. Jarðahvalurin verður at avtaka. Amtmaðurin letur útrokna fyri hvørja hvalvág, hvat jarðahvalurin har er verður eftir seinastu 25 ára fongi og virði. Undantøk kunnu gerast við at leingja um tíðina á teim hvalplássum, har sum óv sjónskur munur er millum fongin, tey seinastu 25 ár og 50 ár.
4. Endurgjaldið fyri jarðahvalsrættindini, verður at útreiða av teim higar til dags innkomnu peningum „for Jordehvalsrettighedens Afløsning". Tað sum ivæntar skiftist í helmingar, og útreiðir løgtingið og ríkiskassin hvør sín helming.
5. Tann soleiðis leysi fjórðingur av grindini verður skiftur í helft. Annar helmingurin verður seldur og peningurin lagdur til løgtingið, hin helmingurin, ella ⅛ partur av grindini, verður útlagdur í drápshval.
6. Jarðspill á grøði, ella á annan hátt, verður mett og endurgoldið ájavnt við annan grindaskaða.

Den *21. September* fremlagdes saalydende Ændringsforslag til motiveret Ændringsforslag fra Dahl og Effersøe:

Til Ændringsforslagets Punkt I.

Punkt 1, i sammes foreliggende Form, opstilles som principalt Forslag.

Som subsidiært Forslag opstilles samme Punkt i foreliggende Form, med følgende Tilføjelse:

„Den paatænkte Lov skal kun gælde for Suderø Syssel, som en midlertidig Foranstaltning, indtil Spørgsmaalet om Jordehvalen m. m. er blevet ordnet endelig".

Den 22. *September* fremlagdes saalydende Ændringsforslag til Lovforslag fra Dahl og Effersøe:

Son ny § indsattes:

§ 5.

Denne Lov skal revideres om 2 Aar.

Thorshavn, den 22. September 1921.

Oliver Effersøe.

Sagens *3. Behandling* foretoges den *23. September.*

Mortensens m. fls. Lovforslag sattes først under Afstemning:

§ 1 bortfaldt, idet kun 6 Medlemmer stemte for og ingen imod.

§ 2 — — — *8* — — — — — — —

Efter Begæring af Mortensen foretoges Navneopraab, hvorved Forslaget bortfaldt, idet 9 stemte for og ingen imod. (Stemte ikke: Joen Poulsen, Provsten, Paturssen, R. Rasmussen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Dahl, Effersøe og Formanden).

§ 3 betragtedes herefter som bortfalden.

Sammes Forslag til Ændring i Grindereglementet:

B. 1. sattes under Afstemning, men da kun 5 Medlemmer stemte for og ingen imod, foretoges Navneopraab, hvorved Forslaget bortfaldt med 7 Stemmer mod 0 (Stemte ikke: Joen Poulsen, Provsten, Paturssen, R. Rasmussen, P. Nielsen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Joensen, Dahl, Effersøe og Formanden).

B. 2. Afstemning foretoges ved Navneopraab, hvorved Forslaget bortfaldt, idet 6 stemte for, ingen imod (Stemte ikke: Joen Poulsen, Winther, Provsten, Paturssen, R. Rasmussen, J. H. Pousen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Joensen, Dahl, Effersøe og Formanden).

B. 3. og 4. betragtes herefter som bortfaldne.

Paturssen tog sit Forslag tilbage.

Dahls og Effersøes principale Forslag.

§ 1 sattes under Afstemning. Da kun 10 Medlemmer stemte for, ingen imod, foretoges efter Begæring af Effersøe Navneopraab, hvorved §en vedtoges med 11 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Winther, Provsten, Paturssen, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Matras, Johan Poulsen, Joensen, Konoy og Formanden. Fraværende: Tórgarð).

§ 2 vedtoges med 11 Stemmer mod 0.

§ 3 sattes under Afstemning. Da kun 10 stemte for og ingen imod foretoges Navneopraab, hvorved §en bortfaldt med 6 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Winther, Provsten, Paturssen, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, P. Nielsen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Joensen, Debess, Konoy og Formanden. Fraværende: Guttesen).

Herefter betragtedes Forslagets øvrige §er som bortfaldne.

Dahls og Effersøes subsidiære Forslag toges tilbage.

Effersøe genoptog sit Forslags § 4. Denne § sattes under Afstemning. Da kun 9 Medlemmer stemte for og ingen imod, foretoges Navneopraab, hvorved §en bortfaldt med 9 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Winther, Provsten, Paturssen, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Matras, Johan Poulsen, Tórgarð, Joensen, Debess, Konoy, Formanden. Fraværende: Guttesen).

Lovforslaget i dets Helhed sattes under Afstemning. Da kun 7 stemte for og ingen imod foretoges Navneopraab, hvorved Forslaget bortfaldt med 8 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Winther, Provsten, Paturssen, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, Tórgarð, Joensen, Debess, Konoy, Formanden. Fraværende: Guttesen).

Punkt II: Dahls og Effersøes Ændringsforslag:
Underændringsforslaget vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

Udvalgets Forslag Punkt 1 vedtoges med 17 Stemmer mod 0.
— — — 2 bortfaldt, idet kun 4 Medlemmer stemte for og ingen imod.

XXX. Færøske Landboforhold.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes de fra forrige Aar udsatte *Sager angaaende de færøske Landboforhold.*

Ved Sagernes *1. Behandling* den *30. Juli* vedtoges det, efter Forslag af Paturssen, at henvise disse til et *Udvalg paa 7 Medlemmer*, hvortil den 1. August valgtes: *Paturssen, J. H. Poulsen, R. Rasmussen, P. Joensen, Effersøe, Matras* og *M. Samuelsen.*

Den *1. Oktober* afgav Udvalget saalydende

Greint uppskot til avgerð frá búnaðarnevndini.

Løgtingið samtyktu ifjøv (Løgtingstíðindi 1920, síðu 81): „Búnaðarlógarviðgerðirnar bíða hartil, at tingið heldur likindi til eykatings verða lagalig".

Tá likindur til eykatings ikki sýnust at fara at verða lagalig í vetur,

heldur nevndin tað verða beinast, at tingið velur eina millumtinganevnd til at eftirhyggja búnaðarlógaruppskotini og fyrireika málið til næsta ting, og framsetur tessvegna hettar uppskotið:

Tingið velur eina 3-manna millumtinganevnd til at eftirhyggja og fyrireika búnaðarlógaruppskotini til næsta ting.

Ved Sagens *2. Behandling* den *3. Oktober* vedtoges Udvalgets Forslag til Beslutning med 14 Stemmer mod 0.

Til staaende Udvalg valgtes *s. D:*

Som faste Medlemmer:
Patursson, J. H. Poulsen og M. Samuelsen.

Som Suppleanter:
Winther, Rasmussen og Tórgarð.

XXXI. Andragende om Støtte til Besøg paa Landbrugsskole.

Den *30. August* fremlagdes et *Andragende*) fra Sjúrður Patursson, Kirkebø,* om Støtte til Besøg paa en Landbrugsskole.

Den *31. August* gaves Tilladelse til Sagens Behandling med 14 Stemmer mod 0; hvorefter Sagen, efter Forslag af Winther, henvistes til *Budgetudvalget.*

Den *12. September* afgav Udvalget saalydende

---

*) Udelades her.

Álit.

Sjúrður Paturssøn, Kirkjubø, heitur á løgtingið í bønarbrævi, dagsett 28. august í ár, um ein studning av 800 kr. til eitt skúlaskeið á Stend landbrúksskúla við Bergen. Hann sigur seg at hava roynt um studning úr ríkiskassanum av leim 3000 kr., sum kunnu býtast út til Føroyingar sum ferðastyrkur til at gera seg kunnugan við landbúnað uttan fyri Føroyar, men hann hevur ongan studning kunnað fingið haðani í ár.

Nú heitur hann á tingið um studning. Bønarbrævið er viðmælt av prót Dahl og J. Paturssøn.

Nevndin heldur ikki, at tingið, sum peningaviðurskiftini í tingsins køssum eru nú fyri stund, kann geva hendan umbidna studning. Væntandi eru betri likindir næsta ár fyri andragaranum at fáa studning úr ríkiskassanum, og kanska kann hann biðja so leingi við at fara á landbrúksskúla.

Uppskot:

Svarað verður andragaranum, at løgtingið ikki sær sær føri til nú fyri stund at veita honum ferðastyrk til at fara á landbrúksskúla.

Ved Sagens *2. Behandling* den *14. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

XXXII. Lov om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene.

Den *1. August* fremlagdes saalydende *Forslag til Ændring i Lov af 28. Februar 1908 og Bekendtgørelse af 31. Juli 1908 om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m.:* (vedhæftet som Bilag 1).

Ved Sagens *1. Behandling* den *2. August* blev den efter Forslag af Formanden henvist til *Udvalget angaaende Landbolovene.*

Den *24. September* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

(Se Bilag 17).

Ved Sagens *2. Behandling* den *27. September* vedtoges Udvalgets Forslag med 14 Stemmer mod 0.

XXXIII. Ordning af Tyreholdet.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes den fra 1920 udsatte Sag angaaende Regler for Tyrehold**), samt saalydende Skrivelse fra Færø Amt af 14. Juli:

Hoslagt fremsendes en Skrivelse*) fra Dyrlæge Bech om en Ordning af Tyreholdet paa Færøerne, bilagt med en af Amtet indhentet Erklæring*) fra Landbrugskonsulenten.

Ved Sagens *1. Behandling* den *30. Juli* henvistes den efter Forslag af Formanden til *Udvalget angaaende Landbolovene.*

Den *15. August* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

(Se Bilag 4).

---

*) Udelades her.
**) Se Lagtingstidende 1920, Side 88.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *17. August* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 14 Stemmer mod 0.

XXXIV. Bekæmpelse af Tuberkulose hos Kvæget.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes *Skrivelser*) fra Dyrlægen og Landbrugskonsulenten angaaende Bekæmpelse af Tuberkulose hos Kvæget.*

Ved Sagens *1. Behandling* den *30. Juli* blev den efter Forslag af Formanden henvist til *Udvalget angaaende Landbolovene.*

Den *15. August* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

(Se Bilag 5.)

Ved Sagens 2. *Behandling* den *17. August* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 14 Stemmer mod 0.

---

*) Udelades her.

XXXV. Anskaffelse af en norsk Hingst.*)

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes saalydende Skrivelse fra Justitsministeriet af 8. April 1921, med saalydende 2 Bilag:

Med Skrivelse af 20. Oktober 1920 — F. A. J. 1920 Nr. 929 — har Amtet fremsendt den hoslagt tilbageføigende Indstilling fra Færøernes Lagting, hvori der anholdes om, at der maa blive ydet et Tilskud af Statskassen paa 3000 Kr. til Indkøb af en Hingst af vestnorsk Race til Foredling af den færøske Hesterace.

Foranlediget heraf skal man anmode Amtet om paany at forelægge Lagtinget Sagen bilagt med de hosfølgende af Landbrugskonsulenten paa Færøerne og Statskonsulenten i den lettere Hesteavl afgivne Erklæringer.

Bilag 1. Skrivelse fra Landbrugskonsulenten af 19. Oktober 1920:

I Anledning af, at det høje Amt har ønsket min Udtalelse om Lagtingets Forslag angaaende Statstilskud til Anskaffelse af en Hingst af norsk Vestlandsrace, vil jeg ved hoslagt at tilbagesende Sagen tillade mig at udtale:

Der er i de sidste 25 Aar indført 3 Hingste af norsk Vestlandsrace her til Øerne. Den første blev indkøbt af Kongsbonde Paturssøn, Kirkebø. En blev indkøbt af et Aktieselskab i Nordstrømø, og en blev indkøbt for en Statsbevilling paa 1000 Kr. med Tilskud fra Færø Amts Repartitionsfond, og Fonden havde Ansvaret for Hingsten.

Hensigten med Krydsning af den færøske Hesterace med norske Hingste har været at øge Hestens Størrelse, og det maa indrømmes, at der er naaet noget i den attraaede Retning, og det maa tillige siges at være berettiget at søge at faa Hestens Størrelse udviklet, idet der efterhaanden som der bliver anlagt flere Veje, vil blive Brug for Heste med større Trækevne.

Samtidig med at Krydsningen har frembragt noget større Former, kan det ikke fragaas, at Krydsningsdyrene staar noget tilbage i Haardførhed, saaledes at de ikke saa godt kan taale Vinteren som de ublandede færøske Heste. Med den Røgt og Pasning af Hestene, som vi endnu de fleste Steder har, er de for en væsentlig Del henviste til at ernære sig ude om Vinteren, idet man endnu ikke har lært at anvende Hestene til Arbejde gennem hele Aaret, og derfor ikke ser sin Fordel i at vinterfodre. Dette Forhold er dog nu ved at undergaa en Forandring paa flere Steder, og den nævnte Blodindblandings Svækkelse af Haardførheden bør derfor ikke tillægges afgørende Betydning, men dog nok tages i Betragtning som et lille Moment i Sagen.

Ihvorvel Krydsning med norske Hingste, saaledes som foran omtalt, har skabt noget større Former, der hvor Indblandingen har fundet Sted, maa jeg dog her tillade mig at bemærke, saaledes som jeg har udtalt i min Beretning til Lagtinget i Aar, at vor Hesteavls Ledelse foregaar uden Plan,

---

*) Se Lagtingstidende 1920, Side 90.

forsaavidt der i det hele finder nogen Avlsledelse Sted, og vor Hesteraces Udvikling er derfor ikke inde i det Spor, der kan føre til noget. Det Udbytte, man kunde være berettiget at vente af Indblanding af norsk Blod, vil for en stor Del svinde bort, saa længe der ikke finder noget planmæssigt Udvalg af Avlsdyr Sted.

Avlens Ledelse efter bestemt Plan med kontrolleret Udvalg af Avlsdyr maa derfor fra offentlig Side sættes i Række foran Krydsning med norsk Blod, og det saa meget mere som vi ved forenuftig Avlsledelse utvivlsomt er i Stand til øge vor Races Kropsfylde selv uden Indblanding, og da særlig hvis der samtidig følger en bedre Røgt og Pasning af Hestene med.

Om der fra offentlig Side (Staten eller Lagtinget) kunde ydes et mindre Tilskud til Bygder eller Foreninger, der vilde optage et planmæssigt Arbejde for Hesteracens Forbedring, saaledes at dette Tilskud ydedes som Præmier for fremragende Avlsdyr og muligvis ogsaa for godt Opdræt, vilde man ad denne Vej med smaa Ydelser opnaa sikrere Resultater, end ved at give store Tilskud til Indkøb af fremmede Hingste, idet jeg gaar ud fra, at der maa fortsættes med Indblanding af fremmed Blod, naar det en Gang er begyndt. Selv om Hesteopdrætterne mener, at det er nødvendigt, at indføre fremmede Hingste, for at opnaa attraaede Forbedringer, maa Anskaffelsen af de nødvendige Avlsdyr anses for at være en Opgave, der maa løses af Opdrætterne selv, medens en planmæssig Avlsledelse vanskelig vil kunne sættes i System uden Vejledning og Støtte fra offentlig Side.

Angaaende Pkt. 2 i Lagtingets Vedtagelse i Sagen, vil jeg, efter at have indhentet Oplysninger derom, tillade mig at udtale, at der i „Føroya bóndafelag" ikke er sket nogen Vedtagelse, der berettiger til at antage, at nævnte Forening vil være ansvarlig for en norsk Hingst, saaledes som i Lagtingets Vedtagelse forudsat, og at man derfor, saa længe en saadan Vedtagelse ikke foreligger, formentlig ikke kan gaa ud fra som givet, at Foreningen giver Samtykke til det, som den nævnte Vedtagelse binder den til.

Bilag 2. Skrivelse fra Statskonsulenten i den lettere Hesteavl af 14. Januar 1921:

I Henhold til ærede Forespørgsel vedrørende fremsendte Sag skal jeg tillade mig at fremføre som følger:

Forsøg med Forbedring af en national Hesterace ved Hjælp af indført for denne paa væsentlige Omraader forskellig Avlsmateriale har været saa ofte forsøgt og saa at sige altid med uheldigt Resultat. De ved Krydsningen straks opnaaede Fordele, som ikke havde deres Støtte i de naturligt og klimatiske Forhold, er ved Krydsningens Fortsætten atter gaaet tabt, og man har kun opnaaet at bringe Forvirring i Avlen med Tab af de for den hjemlige Race karakteristiske og oftest værdifuldeste Egenskaber. Navnlig er dette forud afgjort, hvor som i omhandlede Sag den hjemlige Race ønskes paavirket i Henseende til Størrelse, og hvis karakteristiske Egenskaber, deriblandt Størrelsen og Haardførheden, i saa udpræget Grad staar i Forhold til og er afhængig af Fodringsbetingelserne, Jordbunds- og Klimaforholdene. Af Landbrugskonsulentens Indlæg ses dette da ogsaa at have faaet sin Bekræftelse ved de alt gjorte Forsøg, og en Fremgangsmaade efter dette System man derfor bestemt fraraades. Det er derfor upaatvivleligt med fuld Ret, at Konsulenten gør gældende, at den, i Øjemedet eventuelt ydede Statsstøtte med Hesteavlens Fremme for Øje, vilde

være bedre anvendt ved direkte Støtte til at faa de uden Kontrol gangse primitive Avisforanstaltninger, Plejen og Opdrætten, bragt ind i et rationelt Spor, og ved forbedret Pleje og kyndigt Udvalg indenfor det hjemlige Avismateriale, at søge Størrelsen og Styrken øget. Ved saadan Fremgangsmaade ville disse Egenskaber, som særlig ønskes mere udviklede ad naturlig Vej lidt efter lidt, men varig bedres, og yderligere fremmes, uden at den, Racen saa værdifulde iboende Haardførhed, derved skulde paavirkes i uheldig Retning.

Imidlertid er det givet, hvad man ogsaa paa Forhaand kunde vide, og hvad de alt gjorte Krydsningsforsøg har vist, at Benyttelsen i Avlen af en dertil afpasset norsk Hingst af Vestlandsrace i første Led vil give Afkom, som i Forbindelse med øget Størrelse kan forene større Styrke og mere tiltalende Former, end der er den stedegne Race givet, altsaa netop saadanne Individer, som man eftertragter. Det ligger da ret nær for Haanden at anbefale en saadan *første* eller *enkelt* Krydsning, dog kun *under Betingelse af*, at den blot vedligeholdes som *enkelt Krydsning* til Produktion af Brugs- og Salgdyr, ikke Avlsdyr, idet vi i Henbold til ovenstaaende med Bestemthed ved, at *første Krydsning*, naar den fortsættes fra Led til andet, i Længden bringer Degeneration af den hjemlige Race. At begrænse en saadan Avl er i Praksis ikke saa let. Men har man Midlerne og Vilje til at gøre det, skulde jeg ikke tage i Betænkning at anbefale en saadan Fremgangsmaade som tilstrækkelig værdifuld og formaalstjenlig til, at Staten kunde give den sin Støtte, og saaledes paa en vis Maade imødekomme de Ansøgendes Ønske.

Den *29. Juli* henvistes Sagen til *Budgetudvalget*.

Den *27. September* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Ved Skrivelse af 13. April 1921 har Amtet foretagt Lagtinget til Erklæring en Skrivelse fra Justitsministeriet af 8. April 1921, med 2 Bilag, vedrørende Indstilling fra Lagtinget fra forrige Aars ordinære Tingsamling angaaende Statstilskud paa 3000 Kr. til Indkøb af en vestnorsk Hingst.

Fra Foreningen „Føroya bóndafelag" har Udvalget desforuden faaet tilsendt en Udskrift af Foreningsforretningsprotokollen vedrørende den omhandlede Sag.

Saaledes foranlediget skal Udvalget tillade sig at udtale:

Det er vel utvivlsomt rigtigt, hvad der i Skrivelse fra „Føroya bóndafelag" anføres, at den færøske Hest omkring Firserne var lille af Vækst og besad en ringe Styrke. Aarsagen hertil maa dog ikke ses alene som grundet i en daarlig Røgt og utilstrækkelig Ernæring; men Tilbagegangen maa i endnu højere Grad søge sin Aarsag i det i Tredserne og Halvfjerdserne paabegyndte Opkøb af færøske Heste til Udførsel. Dengang bortsolgtes der, i en længere Aurrække, uden Hensyntagen til den fremtidige Avl, de bedste Individer, hvilket maatte have en iøjnefaldende Tilbagegang paa Avlen til Følge. At de færøske Heste i ældre Tider har været mere stærkt byggede og udholdende, haves der paalidelige Efterretninger om, og det kunde som Følge heraf nok have været muligt, hvis et metodisk Arbejde i

Tide var optaget, ved Indavl at bibringe vor Hest dens oprindelige Størrelse og Styrke, ja, at udvikle denne yderligere.

Imidlertid gik man sidst i Firserne over til en Blodfornyelse med norsk Vestlandsblod, og da denne Blodblanding siden har været fortsat i omkring 30 Aar, vil det vel næppe nu være rigtigt at ophøre dermed, saa meget mindre som, saa vidt Udvalget bekendt, den skete Blodblanding har virket til Hesteejernes fulde Tilfredshed. Hertil kommer, at det nu vist nok vil være en Umulighed at fremskaffe ublandede færøske Hingste. Udvalget skal dog tillade sig at henlede Opmærksomheden paa, at i Tilfælde af, at der endnu maatte findes Hingste og Hopper af ublandet færøsk Type, at det da vilde haft Interesse og Betydning, om der optoges et Arbejde for Typens Bevaring og videre Udvikling, og skal man derfor henstille, at nærmest interesserede har sin Opmærksomhed henvendt herpaa.

I Betragtning af, 1) *at* den Blodfornyelse med norske Vestlandsheste, der i de sidste 30 Aar har fundet Sted, har givet et godt Resultat; 2) *at* den langt overvejende Del af den færøske Hingste- og Hoppebestand er blandet med vestnorsk Blod, og 3) *at* en endnu yderligere Blodindblanding maa anses nødvendig, — indstiller Udvalget til Lagtingets Vedtagelse:

Forslag:

1. Lagtinget indgaar til Regeringen med Andragende om, at der af Statskassen ydes en Bevilling paa 3000 Kr. til Indkøb af en Hingst af norsk Vestlandsrace.

2. Amtmanden anmodes om, naar den i Punkt 1. omhandlede Bevilling er given, at overlade til „Føroya bóndafelag"s Afdeling II (Landboforeningen) at indkøbe Hingsten, mod at Foreningen selv er ansvarlig for, hvad Indkøb og Forsendelse maatte koste mere end Statstilskudet, og mod, at Foreningen paatager sig Hestens Pasning og Underhold uden Udgift for Lagtinget og forpligter sig til at sørge for, at den kommer Hoppeejerne til gode paa bedste Maade, alt efter nærmere Forhandling med Amtmanden, herunder ogsaa om Bedækningspengene for hver Hoppe.

Thorshavn, den 27. September 1921.

M. A. Winther. *Th. M. Strøm.* *J. M. Matras.* Med Forbehold: *A. Samuelsen.*

Edw. Mortensen. *Oliver Effersøe.* *J. Paturssøn.*

Ved Sagens 2. *Behandling* den 28. *September* overgik den til 3. Behandling.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 29. *September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneoprasb og vedtoges med 13 Stemmer mod

0. (Stemte ikke: Joen Poulsen, P. Niclasen, Danielsen. Fraværende: Paturssen, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Effersøe).

Den *30. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 30. September 1921.

Til

Justitsministeriet.

Efter at Lagtinget i forrige Aars Samling havde vedtaget en Indstilling til Regeringen om Tilskud af Statskassen til Indkøb af en Hingst af vestnorsk Race, har Sagen været forelagt Landbrugskonsulenten paa Færøerne og Statskonsulenten i den lettere Hesteavl til Erklæring.

Foranlediget ved de saaledes afgivne Erklæringer har Ministeriet paany forelagt Sagen for indevarende Lagting.

Budgetudvalget, til hvilket Sagen var bleven henvist, afgav den 27. d. M. Betænkning med Forslag.

Fra „Føroya bóndafelag", der i Fjor havde rejst Sagen, havde Udvalget endvidere modtaget en Erklæring, hvortil henvises.

Ved Sagens 3. Behandling i Tinget den 29. d. M. blev Udvalgets Forslag enstemmig vedtaget med 13 Stemmer.

Man skal ved Sagens fornyede Indsendelse anbefale, at den nyder Fremme ved det høje Ministeriums Medvirkning.

Olrik. *M. A. Winther.*

Joen Poulsen.

XXXVI. Ændring i Fattiglovens § 72.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes den fra den extraordinære Samling December 1920 udsatte *Sag angaaende Ændring i Fattiglovens § 72.*

Ved Sagens *1. Behandling* den *3. August* blev den efter Forslag af Formanden henvist til *Udvalget for forskelligartede Sager.*

Den *11. August* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

I indeværende Aars Lagtingssamling er der blevet forelagt Tinget et Forslag til en forandret Affattelse af Fattiglovens § 72.

Denne Ændring gaar ud paa, i Lighed med hvad der skete i 1916, at ændre Loven derhen, at Patienter, der lider af forskellige Sygdomme, kan modtage Understøttelse til Hospitalsophold m. m. uden at dette bliver regnet som Fattighjælp, altsaa en Udvidelse af disse Bestemmelser.

Udvalget er enigt i, at der er al mulig Grund til at vedtage den foreslaaede Ændring, og vil derfor raade Tinget til at vedtage det forelagte Lovforslag uforandret.

Forslag:

„Det af Amtet for Lagtinget forelagte Forslag til en forandret Affattelse af Fattiglovens § 72 vedtages uforandret".

Ved Sagens *2. Behandling* den *13. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 13 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *17. August* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 16 Stemmer mod 0. (Fraværende: Mortensen, P. Niclasen, Danielsen, Tórgarð, Guttesen, Effersøe).

Den *19. August* oplæstes og vedtoges Indstilling i Sagen.

XXXVII. Ændring i Fattiglovens § 74.

Den *19. August* fremlagdes *Skrivelse fra Justitsministeriet*) angaaende Ændring i Fattiglovens § 74.*

Ved Sagens *1. Behandling* den *20. August* henvistes den til Udvalget i Sagen angaaende *Sygekasseloven.*

Den *14. September* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist nærværende Sag om Ændring i Fattigloven.

Under 19. August d. A. har Amtet tilstillet Lagtinget følgende Skrivelse af 11. August 1921 fra Justitsministeriet:

„Idet man hoslagt fremsender nogle Særtryk af Lov af 6. Maj 1921 om Ændring i Fattigloven samt nogle Særtryk af Lovforslaget, skal man anmode Amtet om at forelægge Lagtinget Spørgsmaalet om, hvorvidt der bør indføres lignende Regler for Færøerne som de i den nævnte Lov indeholdte."

Udvalget har foruden denne Sag under Behandling: Spørgsmaalet om en ny Anordning for Sygekasser paa Færøerne, og om hvorvidt Lov No. 253 af 6. Maj 1921 om Invalideforsikring skal gøres gældende for Færøerne.

Da den her omhandlede Ændring i Fattigloven staar i nøje Forbindelse med de paatænkte Ændringer i Sygekasselovgivningen for Færøerne og førnævnte Invalideforsikringslov, mener Udvalget at kunne tilraade, at den bør foretages samtidig med at Sygekasselovgivningen for Færøerne ændres.

Den paatænkte Ændring i Fattigloven gaar ud paa,

1) *at* her i Landet forsørgelsesberettigede Personer, der er Medlemmer af en statsanerkendt Sygekasse og i 3 paa hinanden følgende Regnskabsaar har oppebaaret Hjælp fra Kassen i 60 Uger, saaledes at de ifølge Sygekasseloven ikke mere kan nyde Hjælp af Kassen, og derefter modtager Hjælp af Kommunen for sig selv og Familie, ikke maa faa denne regnet som havende Fattighjælps Virkning;
2) *at* Fattighjælps Virkning ligeledes skal bortfalde for trængende Personer, der i 3 paa hinanden følgende Aar ikke har opfyldt Helbredsbetingelserne for at kunne være Medlemmer af en statsanerkendt Sygekasse, hvis de nyder Kommunens Hjælp;
3) *at* det fra Kommunekassen modtagne Beløb, for hvilket Fattighjælps Virkning bortfalder, ikke maa overstige hvad der i Henhold til Sygekasseloven og Invalideforsikringsloven vilde tilkomme vedkommende.

*) Se Betænkningen.

Der udføres ved denne Ændring i Fattigloven principielt ikke noget nyt for Færøernes Vedkommende, eftersom Princippet om Fattighjælpsvirkningens Bortfald for Sygekassemedlemmer i visse Tilfælde er fastslaaet ved § 74 i Lov om Fattigvæsenet paa Færøerne. Der er her kun Tale om en Udvidelse af det engang fastsatte Princip, og denne bestaar deri, at Tidspunktet, inden for hvilket nævnte Hjælp af Kommunekassen kan faas uden Fattighjælps Virkning, kan udskydes til 12 Maaneder efter Sygekassehjælpens Ophør, samt deri, at Princippet om Fattighjælpsvirkningens Bortfald i Sygdomstilfælde udvides til ogsaa at omfatte saadanne Personer, som paa Grund af Svagelighed ikke kan optages i nogen statsanerkendt Sygekasse, Jfr. Anordningens § 7, 2det Stk.

Da de omtalte Ændringer kun tager Sigte paa trængende Personer, der i længere Tid har været syge eller svagelige, og desaarsag ikke kan nyde Sygekassehjælp, gaar man ud fra, at de under alle Omstændigheder er henviste til Kommunens Hjælp.

Det, man vil opnaa ved ovennævnte Ændring i Fattigloven, er da kun det, at disse i legemlig Henseende uheldigt stillede Medborgere, der godt kan være i Besiddelse af sjælelig Sundhed, fritages for yderligere Lidelser ved at de berøves borgerlig Frihed.

Udvalget skal i Tilslutning til ovenstaaende tillade sig at forestaa til Lagtingets Vedtagelse følgende:

Forslag til Lov om Ændring i Fattigloven.

§ 1.

§ 74 i Lov af 10. April 1895 om Fattigvæsenet paa Færøerne affattes saaledes:

„Naar en her i Landet forsørgelsesberettiget Person, der som Medlem af en Sygekasse har modtaget Understøttelse af hemeldte Kasse i Henhold til de for samme gældende Regler, uden ved Siden heraf at have oppebaaret Fattigunderstøttelse, efter Sygekassehjælpens Ophør er — eller indenfor de næste 12 Maaneder bliver — trængende til Understøttelse, og Trangen er begrundet i Sygdom eller i, at den paagældendes Erhvervsevne som Følge af Sygdom er væsentlig forringet, skal den Hjælp, der i Anledning af vedkommende Trangstilfælde af hans Opholdskommune ydes ham til Kur og Pleje, eller til hans og Familiens nødvendige Underhold, ikke betragtes som Fattighjælp, for saa vidt den ikke i Omfang skønnes at overstige den ham af Sygekassen i Løbet af de Regnskabsaar, i hvilket Sygekassehjælpen er ophørt, og de to forudgaaende Regnskabsaar ydede Understøttelse.

Fattighjælps Virkning skal ligeledes bortfalde med Hensyn til Hjælp, der paa Grund af Sygdom udredes af det offentlige til Kur og Pleje af en her i Landet forsørgelsesberettiget trængende, der kan føre Bevis for, at han i de sidst forløbne 3 Aar ikke har opfyldt — og stadig ikke opfylder — Helbredsbetingelserne for at optages som nydende Medlem i en anerkendt Sygekasse, jfr. Anordning om Sygekasser paa Færøerne § 7, 2det Stykke.

Kommunalbestyrelsen er til enhver Tid berettiget til ved Lægeattest, der betales af Kommunen, at fordre godtgjort, at vedkommende ikke opfylder Helbredsbetingelserne for at optages som nydende Medlem i en anerkendt Sygekasse.

Er den i Henhold til foranstaaende Bestemmelse understøttede ikke forsørgelsesberettiget i Opholdskommunen, har denne Krav paa at erholde de anvendte Bekostninger refunderet efter de for Refusion af Fattighjælp gældende Regler.

Saa længe en Person modtager Understøttelse i Henhold til Bestemmelserne i nærværende Paragraf, betragtes vedkommendes Erhvervelse af Forsørgelsesret i hans (hendes) Opholdskommune som hvilende".

§ 2.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Januar 1922.

Ved Sagens *2. Behandling* den *16. September* overgik den til 3. Behandling.

Ved Sagens *3. Behandling* den *20. September* sattes Forslaget under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 18 Stemmer mod 0. (Fraværende: Mortensen, Tórgarð, Joensen, Effersøe).

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Til

Justitsministeriet.

I indeværende Samling har været behandlet et Forslag til Lov om Ændring af § 74 i Lov Nr. 97 af 10. April 1895 om Fattigvæsenet paa Færøerne. Sagen har været henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer, der var nedsat til Behandling af Sygekasseloven. Under 14. September afgav nævnte Udvalg Betænkning med Forslag, der ved Sagens 3. Behandling, som foretoges den 20. September, enstemmigt vedtoges med 18 Stemmer. Idet de i Sagen nødvendige Akter vedlægges, fremsendes denne til Ministeriets videre Foranstaltning.

Thorshavn, den 20. September 1921.

Olrik. *R. Rasmussen.*

Joen Poulsen.

XXXVIII. Invalideforsikringsloven.

Den *19. August* fremlagdes Skivelse fra Amtet*) ang. *Invalideforsikringslovens* Udvidelse til at gælde for Færøerne.

Ved Sagens *1. Behandling* den *20. August* henvistes den til *Udvalget i Sagen angaaende Sygekasseloven.*

Den *28. September* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Paa Foranledning af Skrivelse fra Justitsministeriet, dateret 11. August d. A., har Amtet under 19. s. M. tilstillet Lagtinget denne Sag. Af Justitsministeriets Skrivelse fremgaar, at Sagen er nævnte Ministerium tilstillet af Indenrigsministeriet, der ifølge sidstnævntes Skrivelse af 9. August d. A. har tilskrevet Justitsministeriet saaledes:

„Ved § 32 i Lov Nr. 253 af 6. Maj 1921 om Invalideforsikring er Regeringen bemyndiget til ved kongelig Anordning at sætte Loven i Kraft paa Færøerne med de Lempelser, som ifølge disse Øers særlige Forhold maatte findes hensigtsmæssige.

Efter at man i den Anledning har brevvekslet med Sygekasseinspektøren, skal man, da den omhandlede kongelige Anordning formentlig vil være at udstede paa Foranstaltning af Justitsministeriet, herved tilstille samme Afskrift af den fra Sygekasseinspektøren modtagne Erklæring af 28. f. M., hvortil Indenrigsministeriet for sit Vedkommende kan henholde sig."

Da det formentlig vil være af nogen Betydning for Sagens videre Behandling i Tinget at kende Sygekasseinspektørens Stilling til Spørgsmaalet om Invalideforsikringen for Færøerne, skal ovennævnte Embedsmands Erklæring her gengives i sin Ordlyd:

„I Skrivelse af 4. ds. har det høje Ministerium udbedt sig mine Udtalelser angaaende Spørgsmaalet om at sætte Lov Nr. 253 af 6. Maj 1921 om Invalideforsikring i Kraft paa Færøerne ved kongelig Anordning samt om hvilke Lempelser der eventuelt vil være at optage i Anordningen.

Saaledes foranlediget skal jeg, efter at have brevvekslet med Formanden for Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne om Sagen, herved udtale, at der, forsaavidt angaar Samarbejdet med anerkendte Sygekasser, intet vil være at erindre imod Lovens nuværende Ordlyd, forudsat at Sygekasseloven af 20. Juni 1921 sættes i Kraft før eller senest samtidig med — Invalideforsikringsloven, men at jeg ikke paa det nuværende Tidspunkt vil være i Stand til at udtale mig endeligt om eventuelle, for Færøernes Vedkommende ønskelige Lempelser i Invalideforsikringsloven, da den Form, hvori Lov af 28. Juni 1920 om Ulykkesforsikring skal sættes i Kraft paa Færøerne, endnu er mig ubekendt, og det

*) Udelades her.

dog vel er sandsynligt, at der paa Grund af Øernes særlige Forhold maa foretages saadanne Ændringer i Ulykkesforsikringsloven, som kan medføre større eller mindre Ændringer i Invalideforsikringsloven af reel eller formel Art".

Som det fremgaar af ovenfor citerede Skrivelse fra Sygekasseinspektøren, har han ikke andre Betænkeligheder ved at Invalideforsikringsloven sættes i Kraft paa Færøerne end de, der opstaar af Hensyn til Ulykkesforsikringsloven af 6. Juli 1916. Sygekasseinspektøren forudsætter, at de Ændringer, der er foretagne i Ulykkesforsikringsloven af Hensyn til Færøernes særlige Forhold, maaske kan bidføre visse Hovereensstemmelser med Invalideforsikringsloven i dens foreliggende Skikkelse; men dette er vistnok ikke Tilfældet, idet man gaar ud fra, at Ulykkesforsikringsloven af 6. Juli 1916 vil blive sat i Kraft paa Færøerne den 1. Januar 1922 med de af Lagtinget foreslaaede Ændringer, og disse gaar kun ud paa:

1) *at* en af Lagtinget udpeget Mand af Indenrigsministeren kan tilforordnes Forsikringsraadet i Sager, der vedrører Færøerne, jfr. Anordningens § 2 til Lovens § 9,

2) *at* Paragraffen, hvorefter Loven ved kongelig Anordning sættes i Kraft paa Færøerne m. m., bortfalder ved Lovens Ikrafttræden, jfr. Anordningens § 4 til Lovens § 80, og

3) *at* Loven ved kongelig Anordning træder i Kraft 1. Januar 1922.

Med Sygekasseloven, saaledes som den er foreslaaet ændret af Lagtinget, kan der heller ikke blive Hovereensstemmelser, da de heri foreslaaede Ændringer i alt væsentligt er de samme som dem Sygekasseinspektøren har foreslaaet, og da de desuden, saavidt Udvalget kan se, absolut ikke berører Forholdet til Invalideforsikringsloven.

Tilbage staar saa kun de Betingelser, der eventuelt kan opstaa af Hensyn til selve Foranstaltningen: *Invalideforsikring* og dens Anvendelighed paa færøske Forhold i Almindelighed.

Saadan som Loven om Invalideforsikring nu foreligger, tager den Sigte paa at understøtte ubemidlede Sygekassemedlemmer, der er blevne Invalider. Det vil ifølge den Betydning, Loven lægger i dette Ord, sige Personer, der har faaet deres Arbejdsevne nedsat til ⅓ eller derunder. Alle nydende Sygekassemedlemmer skal holde sig invalideforsikrede ved at indbetale den i § 5 fastsatte Invalidepræmie, der opkræves paa samme Maade som Medlemsbidraget til Sygekasser. Ikke nydende Sygekassemedlemmer kan ogsaa ifølge Loven være invalideforsikrede mod at betale en tredobbelt Præmie. I Tilfælde af Invaliditet bestaar Nydelsen efter Loven i Adgang til en Invaliderente af 800 Kr. aarlig til det fyldte 62de Aar. At den bortfalder ved dette Aar begrundes deri, at der for Tiden forberedes et Forslag til Lov om en *Aldersrente*, der skal tage sin Begyndelse ved 62-Aars Alderen; men foreløbig fortsættes Invaliderenteudbetalingen, jfr. § 27, til vedkommendes Død, og Udgiften hertil udredes med Halvdelen af Staten og Halvdelen af Kommunen.

Det udover Sygekassernes Bidrag til Invaliderenterne nødvendige Beløb tilvejebringes: 1) ved Bidrag fra de efter Ulykkesforsikringsloven forsikringspligtige *Arbejdsgivere*, der skal betale 5 Kr. 40 Øre for hver hos dem beskæftiget Helaarsarbejder; 2) ved et aarligt Tilskud fra *Staten* og *Kommunerne*, saaledes at Halvdelen af det, udover de tidligere nævnte Bidrag nødvendige Beløb, dækkes af hver.

Naar Hensyn tages til Sygekassemedlemmernes Antal og andre Forhold, vil Kommunernes Anpart for Færøernes Vedkommende formentlig ikke blive uoverkommelig og næppe større end den Byrde, der burde paahvile Kommunerne i Form af Forsørgelse til svage og uarbejdsdygtige Personer.

Det, som det hele gaar ud paa, er, at ubemidlede Personer, der paa Grund af Uarbejdsdygtighed foraarsaget af Sygdom eller Overanstrengelse m. v. skal være sikre paa at kunne nyde en offentlig Understøttelse, naar de selv i kortere eller længere Tid har betalt en mindre Præmie. — Denne Understøttelse skal nu fuldt ud, hvis det kræves, ydes af Kommunen alene som Fattighjælp, medens Kommunen efter Invalideforsikringsloven aldrig kommer til at yde mere end en Brøkdel af samme.

Den eneste Forskel bliver den, at mange, der nu slider sig tildøde hellere end at de vil ty til Kommunen om Hjælp, paa en lempelig Maade som Sygekassemedlemmer modtager den nødvendige Pengehjælp og eventuelt bliver indlagt til Kur og Pleje (jfr. §§ 20—23), saa de kan genvinde deres Arbejdsevne, hvis det overhovedet er muligt.

Der er inden for Udvalget Enighed om, at Loven om Invalideforsikring er velskikket til at gøres gældende for Færøerne; men der er dog forskellige Meninger om Tidspunktet.

Et *Flertal* (Matras, Johan M. Fr. Poulsen, Johan H. Poulsen og Edw. Mortensen) mener, at det ikke er rigtigt at vedtage Loven i indeværende Samling, saaledes at den kommer til at træde i Kraft samtidig med Sygekasseloven, idet Flertallet gaar ud fra, at Sygekassemedlemmerne paa Færøerne ikke endnu er indforstaaet med de Fordele, Loven byder, og af den Grund let kan komme til at modsætte sig de Byrder, som ifølge Loven paalægges dem, hvilket vil medføre, at de maa udgaa som Medlemmer af anerkendte Sygekasser.

Et enkelt Medlem af Flertallet har ogsaa fremhævet, at det samme Forhold eventuelt vil komme til at virke hindrende ved Oprettelsen af nye Sygekasser.

I Betragtning af foranførte mener Flertallet, at det vil være til Gavn for Sagen, om den udsættes til næste Aar, og at der paa den Maade vindes et Aarstid, der kan benyttes af Sygekasserne til at indarbejde Tanken om Invalideforsikring blandt Medlemmerne.

Et *Mindretal* (R. Rasmussen) nærer ingen Betænkeligheder ved at vedtage Loven som den foreligger, kun med den Ændring i § 12, at der i Sager, der særlig vedrører færøske Forhold, tilforordnes Invalideretten en Mand, der er kendt med de stedlige Forhold.

Vedrørende de Betænkeligheder, der kunde være med Hensyn til Sygekassemedlemmernes Indforstaaethed med Lovens Virkemaade, er Mindretallet af den Formening, at en social Lov af lignende Natur som Invalideforsikringsloven ikke faar tilstrækkelig Mulighed for at blive forstaaet rigtigt, før den kommer til at virke i Praksis. Nogen Modstand vil der vedblive at være hos de uforstaaende, selv om der ventes et Par Aar endnu, og i den Tid vil der eventuelt indtræffe mange Tilfælde, der kunde komme ind under Loven, men som, naar den mangler, vil komme til at falde enten Sygekasserne eller Kommunerne til Byrde.

Forslag:

I. Fra *Flertallet* (Johan H. Poulsen, J. M. Matras, Edw. Mortensen og Joh. M. Fr. Poulsen):

Sagen udsættes til næste Aar.

II. Fra *Mindretallet* (R. Rasmussen):

Forslag til Anordning, hvorved Lov Nr. 253 af 6. Maj 1921 om Invalideforsikring sættes i Kraft paa Færøerne med følgende Ændringer:

§ 1.

Til Lovens § 12, første Stykke, tilføjes som nyt Punktum: „Ved Sager fra Færøerne, der kræver særligt Kendskab til de lokale Forhold, skal Invaliderettens Præsident tilkalde en tilforordnet, derkan antages at være kendt med færøske Forhold og opfylder Betingelserne for at være ubemidlet nydende Medlem af en anerkendt Sygekasse."

§ 2.

Denne Anordning træder i Kraft samtidig med at Lov Nr. 205 af 6. Juli 1916 om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde sættes i Kraft paa Færøerne.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *30. September* sattes Mindretallets Forslag under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt, idet 7 stemte for, ingen imod (Stemte ikke: Joen Poulsen, Winther, Mortensen, Paturssen, J. H. Poulsen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, M. Samuelsen, Joensen, Dahl, Effersøe, Formanden. Fraværende: P. Niclasen.) Flertallets Forslag vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

XXXIX. Ændring i Skydsloven.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Skrivelse*) fra Justitsministeriet af 28. Juni 1921.

Ved Sagens *1. Behandling* den *1. August* henvistes den til *Udvalget angaaende Ændring i Laglingsloven.*

Den *30. September* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

(Se Bilag 22.)

Ved Sagens *2. Behandling* den *3. Oktober* sattes Lovforslaget under Afstemning og vedtoges med 15 Stemmer mod 0. Derefter sattes Forslag til Anordning under Afstemning, men da kun 9 Medlemmer stemte for og ingen imod, foretoges Navneopraab, hvorved Forslaget vedtoges med 11 Stemmer mod 0 (Stemte ikke: Joen Poulsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Dahl, Formanden. Fraværende: Provsten, Palursson, Effersøe.).

S. D. fremlagdes saalydende Ændringsforslag fra Ordfører Edw. Mortensen:

Til Udvalgets Forslag til Lov om Ændring i Skydsvæsenet paa Færøerne:

Til § 3 føjes:

Udgifterne ved Befordring af Medlemmerne af de kommunale Forstanderskaber, af Sognekommissioner, Skolekommissioner og Valgbestyrelserne for de kommunale Valg, naar de i Anledning af deres Bestilling maa foretage Rejser i Syslet, skal dog afholdes af vedkommende kommunale Kasse.

---

*) Udelades her.

Sagens *3. Behandling* foretoges den *3. Oktober*. Ændringsforslaget vedtoges med 13 Stemmer mod 0. § 3 saaledes ændret vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

Lovforslaget sattes samlet under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 21 Stemmer mod 0 (Fraværende: Provsten).

Forslag til Anordning sattes under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt med 10 Stemmer mod 0 (Stemte ikke: Joen Poulsen, P. Niclasen, Danielsen, Mutras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Dahl, Effersøe, Formanden. Fraværende: Provsten).

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 3. Oktber 1921.

Til

Justitsministeriet.

Lagtinget har i indeværende Samling paany behandlet Spørgsmaalet om Skydsvæsenet.

Det i Sagen nedsatte Udvalg afgav under 30. f. M. Betænkning med Forslag fra hele Udvalget til Lov om Ændring i Skydsvæsenet paa Færøerne og med Forslag fra et Flertal til Anordning for Færøerne om Præsteskyds.

Ved Sagens tredie Behandling idag blev Forslaget til Lov om Ændring i Skydsvæsenet vedtaget enstemmigt med 21 Stemmer, medens et Medlem var fraværende, hvorimod Forslaget til Anordning om Præsteskyds bortfaldt, idet kun 10 stemte for Forslaget.

Idet Sagens Dokumenter herved fremsendes, skal man anbefale, at Sagen fremmes som vedtaget.

Olrik. *Edw. Mortensen.*

Joen Poulsen.

XL. Anordning om Arveafgift.

Den *3. August* fremlagdes *Sagen om Udstedelse af en Anordning om Arveafgift paa Færøerne.*

Ved Sagens *1. Behandling* den *4. August* blev den efter Forslag af Mortensen henvist til et *Udvalg paa 5 Medlemmer*, hvortil den *5. s. M.* valgtes: Mortensen, Winther, Debess, Danielsen og A. Samuelsen.

Den *10. August* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

(Se Bilag 3.)

Sagens 2. *Behandling* foretoges den *19. August.*
Lovforslaget sattes under Afstemning i følgende Afsnit:

§§ 1—10	vedtoges	med	14	Stemmer	mod	0.
§§ 11—15	—	—	14	—	—	0.
§§ 16—20	—	—	14	—	—	0.
§ 21	—	—	14	—	—	0.
§§ 22—36	—	—	14	—	—	0.
§§ 37—42	—	—	14	—	—	0.
§ 43	—	—	14	—	—	0.

Herefter overgik Sagen til 3. Behandling.

Ved Sagens *3. Behandling* den *29. August* sattes Lovforslaget under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 16 Stemmer mod 0 (Fraværende: J. H. Poulsen, Danielsen, Matras, Törgarð, Strøm og Effersøe).

Den *8. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 8. September 1921.

Til

Justitsministeriet.

Amtmanden har i indeværende Samling forelagt Tinget et af Ministeriet udarbejdet Forslag til Anordning, hvorved Lov om Arveafgift af 27. Maj 1908 sættes i Kraft paa Færøerne.

Sagen har været behandlet i et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvilket den 10. f. M. afgav Betænkning og Forslag.

Ved Sagens 3. Behandling blev Udvalgets Forslag enstemmigt vedtaget med 16 Stemmer.

Idet man hoslagt fremsender Sagens Akter, skal man anbefale, at Sagen fremmes som af Tinget foreslaaet.

Olrik. *Edw. Mortensen.*

Joen Poulsen.

XLI. Ændring i Sønæringsloven.

Den *11. August* fremlagdes *Andragende* (se Betænkningen) *fra Færøernes Skipper- og Navigatørforening om Ændringer i Sønæringsloven.*

Ved Sagens *1. Behandling* den *12. August* blev den efter Forslag af Debess henvist til et *Udvalg paa 5 Medlemmer*, hvortil den *13. s. M.* valgtes: Debess, Rasmussen, Mortensen Dahl og A. Samuelsen.

Den *16. September* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

(Se Bilag 8.)

Ved Sagnes *2. Behandling* den *20. September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 11 Stemmer mod 0.

S. D. fremlagdes saalydende Ændringsforslag fra Udvalget:

I Udvalgets Forslag Stk. 1. a. indsættes efter Ordene „Texel—Lindesnæs", „samt Storbritanniens Vestkyst".

Sagens *3. Behandling* foretoges *23. September*.

Ændringsforslaget vedtoges med 16 Stemmer mod 0. Udvalgets Forslag saaledes ændret vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

Den *24. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 24. September 1921.

Til

Justitsministeriet.

I indeværende Lagtingssamling har været behandlet en Skrivelse fra Færøernes Skipper og Navigatørforening om forskellige Ændringer i Sønæringsloven. Sagen har været henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer, der den 16. September afgav Betænkning med Forslag, hvortil man tillader sig at henvise, idet man samtidig henleder Ministeriets Opmærksomhed paa de af Udvalget indhentede Erklæringer fra forskellige Foreninger og Personer. Ved Sagens 3. Behandling, der fandt Sted den 23. September, sattes Forslaget med Ændringsforslag under Afstemning med følgende Udfald:

Udvalgets Ændringsforslag vedtoges enstemmig med 16 Stemmer, hvorefter Forslaget saaledes ændret enstemmig vedtoges med 18 Stemmer.

Idet man vedlægger Sagens Akter, anmoder man, saaledes som i Betænkningen betonet, om Ministeriets Medvirken til, at Tingets Indstilling bliver imødekommet.

Olrik. *Nyholm Debess.*

Joen Poulsen.

XLII. Lov om Storhvalsfangst*).

Den *11. August* loges Sagen om *Lov om Storhvalsfangst* til Behandling paa Foranledning af Selvstyrepartiet ved J. Patursson.

Ved Sagens *1. Behandling* den *12. August* blev den efter Forslag af Patursson henvist til *Udvalget angaaende Lov om Fiskeriloan.*

Den *12. September* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Ved Skrivelse af 10. August d. A. har Lagtingsmand Patursson paa Lagtingets Selvstyrepartis Vegne anmodet Tinget om at optage til fornyet Behandling det af Tinget i Samlingen 1917 vedtagne Lovforslag om Storhvalsfangst ved Færøerne.

Sagen er bleven henvist til undertegnede Udvalg, der skal tillade sig at anføre følgende:

Lovforslaget blev første Gang vedtaget i Tinget i den ordinære Samling 1917 og derefter i Samlingen 1918, uden at Regeringen fandt at kunne forelægge Rigsdagen Forslaget.

I Samlingen 1920 genoptog Lagtinget Lovforslaget og vedtog det igen uforandret med 19 Stemmer.

Det vil af de om Sagen afgivne Udvalgsbetænkninger og de gentagne Vedtagelser fremgaa, hvilken Vægt Tinget har lagt paa, at dette Lovforslag maa blive ophøjet til Lov, og man maa beklage, at de skiftende Regeringer ikke hidtil har kunnet dele Tingets Opfattelse af denne Sag, der har vist sig at kunne samle saa godt som alle Tingets Medlemmer.

Da Sagen nu paany er rejst i Tinget, mener Udvalget ikke at kunne indtage noget andet Standpunkt, end Tinget før har stillet paa i denne Sag, men tilraade at Forslaget bliver vedtaget, som det foreligger med den nødvendige Forandring af Aarstallet.

Forslag:

Lagtinget vedtager det i Samlingerne 1917, 1918 og 1920 vedtagne Forslag til Lov om Storhvalefangst ved Færøerne med den Ændring i § 4 af det i Samlingen 1917 vedtagne Forslag: Tallet 1918 ændres til 1923.

Udvalget for Lov om Fiskeriloan, den 12. September 1921.

Johan H. Poulsen. *S. P. ár Konoy.* *Th. M. Strøm.* *Joen J. Dahl.*

Med Forbehold:
A. Samuelsen.

---

*) Se Lagtingstidende 1920, Side 190.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *20. September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 16 Stemmer mod 0.

Sagens *3. Behandling* foretoges den *23. September*. Udvalgtes Forslag sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 16 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Formanden. Fraværende: Provsten, R. Rasmussen, Tórgarð, Debess, Effersøe).

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 23. September 1921.

Til

Justitsministeriet.

Lagtinget har atter i Aar behandlet Lovforslaget om Storhvalsfangst ved Færøerne foranlediget af en Henvendelse fra Lagtingsmand Patursson paa Tingets Selvstyrepartis Vegne.

Sagen er bleven behandlet i et Femmandsudvalg som har afgivet Betænkning med Forslag, hvortil man skal tillade sig at henvise.

Sagen har faaet 3 Behandlinger i Tinget, og blev ved 3. Behandling den 23. September vedtagen med 16 Stemmer, 5 var fraværende og 1 Medlem stemte ikke.

Idet Sagen fremsendes, skal man anbefale Lovforslaget til Ministeriets Overvejelse og videre Fremme.

Olrik. *Johan H. Poulsen.*

Joen Poulsen.

XLIII. Lov om Tilsyn med Dampkedler & Anordning for Færøerne om Forebyggelse af Ulykker ved Maskiner.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes de fra forrige Lagtingssamling udsatte Sager angaaende Lov om Tilsyn med Dampkedler paa Landjorden og Anordning om Forebyggelse af Ulykker ved Maskiner.

Den *20. September* fremlagdes saalydende

Forslag til Protokollen.

Efternævnte fra Samlingen 1920 udsatte Lagtingssager:

No. 45/1921: Sagen angaaende Forebyggelse af Ulykkestilfælde ved Maskiner.
No. 46/1921: Sagen angaaende Tilsyn med Dampkedler paa Landjorden

udsættes til den ordinære Samling i 1922.

Lagtinget, den 20. September 1921.

M. A. Winther.

Ved Sagernes Behandling den *20. September* blev M. A. Winthers Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 13 Stemmer mod 0.

XLIV. Lov for Færøerne om Fiskerilaan.

Den *4. August* fremlagdes Skrivelse*) med Bilag fra Færø Amt af 3. August 1921 om Fornyelse af Fiskerilaansloven.

Ved Sagens *1. Behandling* den *6. August* vedtoges det efter Forslag af Rasmussen at nedsætte et *Udvalg paa 5 Medlemmer*, hvortil den *S. s. M.* valgtes: *J. H. Poulsen, Konoy, Strøm, A. Samuelsen* og *Dahl.*

Den *8. September* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

I sidste ordinære Lagtingssamling behandlede Tinget „Lov for Færøerne om Fiskerilaan", der skulde fornyes, da den sædvanlige treaarige Periode for Lovens Ikrafttræden udløb 31. December 1920.

Der blev af Tinget vedtaget en væsentlig Ændring ved Loven, idet den Sum, der kan udlaanes, blev foreslaaet sat op fra 60,000 Kr. aarlig til 400,000 Kr. aarlig i 3 Aar.

Denne Ændring var motiveret med, at der foruden til mindre Fartøjer og Kuttere tillige kunde ydes Laan til Anskaffelse af Damptrawlere og Motorskibe.

Den af Tinget foreslaaede Ændring blev tiltraadt af Rigsdag og Regering, og vi fik Lov af 6. Maj 1921, der imidlertid kun gælder for Finansaaret 1921—1922.

Denne Lov er nu, i Henhold til Justitsministeriets Bestemmelse af 7. Maj d. A., igen forelagt Tinget, for at Spørgsmaalet om eventuel Fornyelse af Loven kan blive taget under Overvejelse.

I den Skrivelse fra Færø Amt, hvormed Sagen er bleven forelagt Tinget, henleder Amtet Tingets Opmærksomhed paa det formentlig uheldige i, at Loven lader Udlaan til Anskaffelse af Damptrawlere være betinget af, at de i § 2 i Loven opstillede Betingelser er opfyldte, og henstiller, om det ikke vilde være naturligt at udskille Bestemmelserne om saadanne Laan til en særlig Lov med andre og mildere Betingelser, idet Forsøg med Trawlfiskeri, hvortil der foruden betydelig Kapital ogsaa kræves betydelig Forretningsdygtighed, kan blive gjort ogsaa af andre end de i § 2 nævnte Personer.

I den medfølgende Skrivelse fra Landfogden udtales, at der er al Grund til at søge Loven fornyet, idet der stadig fremkommer Andragender om Ydelse af Laan i nævnte Øjemed, som ellers under de uheldige Pengeforhold vanskeligt, for ikke at sige umuligt, kunde skaffes til Veje fra Bank eller Sparekasse.

Samtidig henleder Landfogden Opmærksomheden paa, om der ikke skulde være Anledning til at søge gennemført en Ændring af § 2 i Loven, saaledes at der ogsaa kunde opnaas Laan til større Reparationer ved et Fartøj og ikke alene for at kunne komme i Besiddelse af et saadant.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat i Anledning af Sagen, skal udtale sin Paaskønnelse af Bevillingsmyndighedernes Beredvillighed til at imø-

*) Udelades her.

dekomme Lagtingets Ønske om en Udvidelse af Laanekapitalen. At der har været Trang til en saadan Forøgelse af de Summer, der kan udlaanes, vil for en Del fremgaa af, at der allerede i den forløbne Del af indeværende Finansaar er udbetalt Laan af indtil 83,500 Kr., jfr. Landfogdens Skrivelse af 2. August d. A.

At der ikke allerede i videre Udstrækning er gjort Brug af den til Raadighed værende Kapital, maa formentlig søge sin Grund i, at sidste Aar var ualmindelig uheldigt for Skibsfiskeriet. Under den derved skabte Pengeknaphed og, man kunde maaske ogsaa sige, Nedtrykthed hos de i Fiskeriet særlig interesserede, var der ikke Betingelser til Stede for mange Nyanskaffelser, saa at de Laan, der er ydede, vel hovedsagelig er gaaede til, at allerede erhvervede Fartøjer har skiftet Ejer.

At der ikke, som af Tinget forventet, er fremkommet nogen Laanebegæring til Forsøg med Damp- eller Motortrawlerfiskeri, kan formodentlig ogsaa have sin Aarsag i de foran nævnte Forhold.

Her mener Udvalget dog, at det i Amtets Skrivelse omtalte Forhold for en overvejende Del spiller ind. Det vil vel altid være saa, at vanskelige Konjukturer, høje Kulpriser m. v. i langt højere Grad vil paavirke Rentabiliteten af Trawlfiskeri end Kutterfiskeri, der ikke kræver *saa* store Driftsudgifter. Men særlig det Forhold, at Trawlfiskeriet forudden betydelig Kapital maaske i en endnu højere Grad kræver betydelig Forretningsdygtighed, vil være en Hindring for Forsøg i den Retning, naar Laan kun kan ydes til Personer med de Kvalifikationer, som § 2 kræver, nærmest almindelige Fiskere uden Kapital.

Udvalget mener derfor, at for at sadanne Forsøg, der eventuelt ogsaa kunde have Interesse for andre Dele af Kongeriget, med Statsstøtte kan blive foretagne, maa de Krav, der i § 2 stilles, i hvert Fald delvis ændres og mildnes. Der er saaledes efter Udvalgets Mening af Anledning til at udskille Bestemmelserne herom fra den almindelige Lov om Fiskerilaan for Færøerne.

Der kunde saaledes være Anledning til at forestaa to Love om disse Forhold. Da det imidlertid maa anses som et grundlæggende Princip baade i den danske og den færøske Lov om Fiskerilaan, at disse Laan ydes til Fiskere, der selv deltager, og saaledes er personlig interesserede i Bedriften, vilde det muligvis volde en Del Vanskeligheder i Rigsdagen at faa dette Princip fraveget i en Lov om Laan til større og dyrere Fiskefartøjer. Udvalget har derfor ment, at det vilde være til Gavn for den Sags Fremme, at man ved en Finanslovsbevilling fik stillet et Beløb til Raadighed paa visse for Laansøgerne stillede Betingelser, og at de i øvrigt blev undergivne den Kontrol, som Lov om Fiskerilaan ellers kræver.

Udvalget kunde finde det passende, at der blev stillet 200,000 Kr. årlig til Raadighed til det her omhandlede Øjemed.

I Landfogdens Skrivelse berøres, som føromtalt, at der kunde være Anledning til at søge en Ændring i § 2 gaaende ud paa, at der skal kunne opnaas Laan til større Reparationer paa Fiskefartøjer.

Med de nuværende høje Priser paa Materialier og høje Arbejdsudgifter, vil enhver større Reparation paa en Fiskekutter let løbe op til forholdsvis store Beløb. Udvalget mener derfor, at det kunde være forsvarligt, at saadanne Laan kunde ydes; i saa Fald maatte der dog sættes en Grænse, saaledes at den foretagne Reparation virkelig var en væsentlig Fornyelse af Fartøjer. Dette Skøn kan formodentlig overlades til de samme Myndigheder, som nu tager Bestemmelse ved Ydelse af Laan til Fartøjer.

Man har bragt i Erfaring, at det baade mellem Fiskere og Redere anses for om end ikke absolut nødvendigt, saa dog for meget ønskeligt, at

der bliver indsat Motor i vore bedste Fiskekutters. I saa Tilfælde finder Udvalget det paakrævet og berettiget, at der kan gives Tillægslaan i Fartøjer, enten man saa kalder det Reparation eller Ombygning.

Udvalget er sindet til at foreslaa en Ændring i § 2 i den omhandlede Retning.

I Henhold til, hvad man saaledes har anført, skal Udvalget tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

I. I § 1, 1. Stykke, sættes Finansaarene 1922—23—24—25.
3. Stykke udgaar.

§ 2.

1. Stykke affattes saaledes:

Laan til Fiskere af Statslaanefonden ydes til Anskaffelse, Hovedreparationer, Ombygning og Indsættelse af Motor i Fartøjer, dog kun til en Værdi af mindst 1000 Kr.

II. Regeringen anmodes om at udvirke, at der paa Finansloven stilles et Beløb af 200000 Kr. til Raadighed som Laan til Personer eller Andelsselskaber, der ønsker at anskaffe Damptrawlere eller større Motortrawlere for med disse at drive Fiskeri.

Ved Sagens *2. Behandling* den *10. September* overgik den til 3. Behandling.

Sagens *3. Behandling* foretoges den *17. September*.
Der fremlagdes saalydende *Ændringsforslag* fra Udvalget:

I II. Indstillingspunkt tilføjes mellem Ordene „eller" og „Andelsselskaber": „Selskaber, navnlig".

Ved Afstemningen vedtoges Ændringsforslaget med 15 Stemmer mod 0.

Udvalgets Forslag, saaledes ændret, sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 17 Stemmer mod 0 (Fraværende: Johan Poulsen, Tórgarð, Joensen, Effersøe og Amtmanden).

Den *21. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 21. September 1921.

Til

Justitsministeriet.

I indeværende Samling har Lagtinget behandlet Sag om eventuel Fornyelse af Lov om Fiskerilaan.

Sagen har været behandlet i et Udvalg paa 5 Medlemmer, der afgav Betænkning den 8. September.

Til 3. Behandling 17. September blev der af Udvalget stilet et Ændringsforslag, som enstemmig vedtoges, hvorefter Udvalgets ændrede Forslag enstemmig vedtoges med 17 Stemmer, idet 4 Medlemmer var fraværende.

Idet man fremsender Sagen, skal man tillade sig at henvise til den vedtagte Udvalgsbetænkning med Forslag. Samtidig skal man udtale, at om der skulde vise sig Vanskeligheder for at faa den af Tinget vedtagne Ordning iværksat, ønsker Lagtinget, at Lov for Færøerne om Fiskerilaan af 6. Maj 1921 uforandret gøres gældende for Finansaarene 1922—23, 23—24 og 24—25.

Man skal herved paa det bedste anbefale Sagens videre Fremme, ved Ministeriets velvillige Forsorg.

Olrik. *Johan H. Pousen.*

Joen Poulsen.

VI. Tyendelov.

Den *8. August* fremlagdes Skrivelse*) fra Justitsministeriet af 29. Juli 1921.

Ved Sagens *1. Behandling* den *9. August* blev den efter Forslag af Formanden henvist til *Udvalget for forskelligartede Sager.*

*) Udelades her.

Den *31. August* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Ved Skrivelse af 29. Juli 1921 har Justitsministeriet anmodet Amtet om at forelægge Tinget Spørgsmaalet om Ønskeligheden af, at Tyendelov for Færøerne af 16. Februar 1856 afløses af en Lov for Færøerne om Retsforholdet mellem Husbond og Medhjælpere, svarende til Lov af 6. Maj 1921 om samme Forhold for det øvrige Kongerige. Amtet har under 8. August tilstillet Tinget nogle Eksemplarer af ovennævnte Lov.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er bleven henvist, har gennemgaaet Loven og skal tillade sig at fremsætte nogle Bemærkninger desangaaende.

Tyendelov for Færøerne af 16. Februar 1856 vil vel de fleste Mennesker være enige om er forældet og svarer næppe i nogen Henseende til Nutidens Opfattelse af Forholdet mellem Husbond og Medhjælpere; der kunde derfor være al mulig Grund til at ophæve denne Lov, og det vilde næppe føles som en Ulempe fra nogen Side.

Den har, saavidt Udvalget bekendt, ikke været brugt i Praksis i adskillige Aar, ligesom Retssager mellem Husbond og Medhjælpere kun yderst sjældent er forekomne.

Skulde man imidlertid tænke paa at erstatte nævnte Lov med en mere tidssvarende, saa mener Udvalget ikke, at man vilde naa denne Hensigt ved at tage den foreliggende Lov uden meget væsentlige Forandringer. Skønt nævnte Lov utvivlsomt svarer til sin Hensigt under de Forhold, der raader i Danmark, og uden Tvivl indeholder Bestemmelser, som ogsaa vilde være i høj Grad gavnlige under de herværende Forhold, saa mener Udvalget dog, at den ikke vilde gøre den tilsigtede Nytte her.

Forudsætningen for Loven er nemlig Fæsteforhold mellem Husbond og Medhjælper, og dette Forhold er, og har vistnok været, helt ukendt paa Færøerne i lange Tider. Man føler sig nogenlunde forvisset om, at selv om der blev budt Medhjælpere de Fordele, der vilde flyde af en Lov svarende til Lov af 6. Maj 1921, saa vilde de foretrække det nuværende Forhold heller end at binde sig ved Fæstemaal.

Saa længe denne Opfattelse er den raadende, mener Udvalget ikke, at der er særlig Trang til en Lov om dette Forhold. Man mener derfor for Tiden ikke at kunne tilraade Tinget at arbejde videre paa denne Sag.

I Henhold til, hvad man har anført, skal man derfor tilraade Tinget at vedtage følgende:

> Tinget finder ikke for Tiden, at der er særlig Trang og Forudsætninger til Stede for at afløse Tyendelov af 16. Februar 1856 med en Lov svarende til Lov af 6. Maj 1921.
>
> Sagen udsættes indtil videre.

Ved Sagens *2. Behandling* den *3. September* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 16 Stemmer mod 0.

VLI. Lærerlønningsloven.

Den *9. September* fremlagdes Sagen om en ny Lønningslov for Folkeskolens Lærere og Lærerinder paa Færøerne.

Ved Sagens *1. Behandling* den *10. September* blev den efter Forslag af Konoy henvist til et *Udvalg paa 5 Medlemmer*, hvortil *s. D.* valgtes: Provsten, J. H. Poulsen, Mortensen, A. Samuelsen, Joen Poulsen.

Den *20. September* afgav Udvalget saalydende Lovforslag (vedhæftet som Bilag 14) samt saalydende

Betænkning.

Lagtinget behandlede i sidste ordinære Samling Sagen angaaende en ny Lærerlønningslov for Folkeskolen paa Færøerne og et Forslag, udarbejdet i Form af et Ændringsforslag til Lov om Lønninger m. m. for Folkeskolens Lærere af 4. Oktober 1919, blev vedtaget og indsendt til Undervisningsministeriet (jfr. Lagtingstidende 1920, Pag. 16 flg.).

Ministeriet har imidlertid sendt Sagen tilbage med Skrivelse af 7. Maj d. A., hvoraf fremgaar, at Ministeriet ikke har ment at kunne fremme Sagen i dens foreliggende Skikkelse, idet man dels har anset forskellige Bestemmelser i Forslaget for nanvendelige paa Færøerne, dels har taget Forbehold med Hensyn til de foreslaaede Lønninger, og dels har ønsket forskellige yderligere Oplysninger.

Derefter har Færø Amts Skoledirektion atter forelagt Lagtinget Sagen med Skrivelse af 8. September d. A. bilagt med en Fortegnelse over de færøske Folkeskolelæreres nuværende Lønninger og en Fortegnelse over de forskellige Skoler, Lærernes Undervisningstid m. m.

Endvidere foreligger der en til Lagtinget indgivet Skrivelse af 6. September d. A. fra Styrelsen for Færøernes Lærerforening, hvori fremholdes Nødvendigheden af, at Lærerlønningerne bliver sat op og baade for de Læreres Skyld, som nu arbejder ved Folkeskolen paa Færøerne, og af Hensyn til det færøske Folkeskolevæsens fremtidige Stilling i det hele.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er blevet henvist, har udarbejdet et særligt Forslag til Lov om Lønninger for Lærere i Folkeskolen paa Færøerne, og skal i den Anledning fremsætte nedenstaaende Bemærkninger.

Til Grund for Lovforslaget har man lagt Lov om Lønninger m. m. for Folkeskolens Lærere af 4. Oktober 1919, idet man har foreslaget saadanne Ændringer i nævnte Lov, som man har anset nødvendige af Hensyn til de særlige færøske Skoleforhold, og kun har medtaget saadanne Bestemmelser, som man har ment direkte anvendelige paa Færøerne.

De nugældende Lønningslove for Folkeskolen paa Færøerne er Lov af 7. Marts 1902 og midlertidig Lov af 4. Oktober 1919; men de heri angivne Lønninger kan ikke mere siges at være tilfredsstillende og tidssvarende, naar henses til de Lønninger, der nu bydes alle andre Lærere i Kongeriget, med Undtagelse af de færøske Folkeskolelærere, og til de nuværende Levevilkaar paa Færøerne. Hensynet til selve Lærerne og til Folkeskolens Tarv i det hele kræver derfor en Forbedring af Lønningsvilkaarene. Selv om det maa

indrømmes, at en Lønforhøjelse ikke i og for sig er ensbetydende med en Forbedring af Folkeskolen, man det paa den anden Side ønsc., for sikkert, at en Lønforbedring er en uomgængelig Betingelse for en tilstrækkelig Tilgang af brugbare Lærerkræfter til Tjeneste i Folkeskolen. Med de nuværende Lønninger kan der være Grund til at befrygte, at Tilgangen af brugbare Lærerkræfter ikke vil blive tilstrækkelig i Fremtiden.

Ved Fastsættelsen af de i Forslaget angivne Lønninger har Udvalget taget Hensyn dels til, hvad der maa anses for at være en forsvarlig Forhøjelse af Lærernes Løn og dels til de forskellige Kommuners Ydeevne, samt til hvad der kan ventes, at Ministeriet vil anse for gennemførligt. Naar man har foreslaaet, at der, for de fleste Kommuners Vedkommende, af Statskassen ydes Halvdelen af Grundlønnen, saa er det sket i Henhold til det hidtil gældende Princip, hvorefter Halvdelen af Grundlønnen til Lærerne i Bygderne udenfor Thorshavn udredes af Statskassen, og ogsaa i Betragtning af, at man mener, at Kommunerne ikke vil være i Stand til at yde mere.

For saadanne Kommuners Vedkommende, hvor Folketallet er lidet og Skatteevnen er ringe, har man foreslaaet, at der af Statskassen ydes ⅔ af Grundlønnen, idet man har ment, at det vilde blive en forholdsvis tung Byrde for saadanne smaa Kommuner at udrede Halvdelen af Grundlønnen, og man paa den anden Side ikke har villet, at Lærerne i saadanne Kommuner som Regel bliver daarligere lønnede end andre. Det viser sig nemlig i Almindelighed at være ret vanskeligt at faa Lærerembederne i afsides smaa Bygder og paa Udøer besatte, og Forholdet vilde i saa Henseende sikkert stille sig endnu ugunstigere, om de paagældende Lønninger overhovedet blev lavere end andre Steder. Man har derfor ogsaa for saadanne Kommuner ønsket hovedsagelig at bibeholde de samme Lønninger som andre Steder, dog med visse Lempelser i særlige Tilfælde (jfr. Forslagets § 3, Stk. 2).

Naar man for Thorshavns Vedkommende har foreslaaet, at der af Statskassen ydes ⅓ af Grundlønnen, er det af Hensyn til, at den foreslaaede Lønforbøjelse for Lærerne ved Thorshavns Kommuneskole medfører en forholdsvis stor Forøgelse af Udgifterne for Thorshavns Kommune.

Man har medtaget en Lønbestemmelse for Lærere ved Biskoler og Pogeskoler, idet man mener, at saadanne Skoler kan have deres Betydning og faa deres Anvendelse i Kommuner, hvor Børneantallet noget overskrider den Grænse, som i Anordning af 16. Januar 1912, § 5, er fastsat med Hensyn til, hvor mange Børn der skal undervises af en Lærer.

Angaaende de foreslaaede Lønninger i Almindelighed skal bemærkes, at man har jævnført dem med de Lønninger, der for Tiden er tillagt Sysselmandsembederne paa Færøerne og gennemgaaende stillet dem paa omtrent lige Linje med disse. Lærerne lever hovedsagelig under samme Kaar og Forhold som Sysselmændene, og da Lærerne i Almindelighed kan tiltræde deres Embede i en yngre Alder end Sysselmændene, har man sat Lærernes Begyndelsesløn gennemgaaende betydeligt lavere end Sysselmændenes, medens Slutlønnen bliver lidt højere. Da nu de nuværende Lønninger for Sysselmændene er fastsatte af Ministeriet, kan der formentlig være Grund til at forvente, at Ministeriet vil finde en nogenlunde tilsvarende Løn for Lærerne forsvarlig og gennemførlig.

Udvalget har ikke ment at kunne medtage Regler for Pensionering i det foreliggende Lovforslag, idet de nødvendige Beregninger til Fastsættelse af Pensionsfondens Størrelse først vil kunne foretages, naar de forskellige Lønbestemmelser er endelig fastsatte.

Ligeledes har Udvalget heller ikke ment for nærværende Tid at kunne fremsætte noget Forslag angaaende en Omordning af Færøernes Se-

minarium og en Udvidelse af de færøske Folkeskolelæreres Uddannelse, idet man formener, at først du, naar Lærernes økonomiske Kaar er forbedrede, og der som Følge heraf kan ventes en forøget Tilgang til Færøernes Seminarium, vil være betimeligt at foretage en Omordning af Læreruddannelsen. Men samtidig skal man udtale, at man anser dette Spørgsmaal for at være af saa stor Betydning, at man allerede har taget det op til Drøftelse og under alvorlig Overvejelse, og man forventer, at Lagtinget, saa snart som det kan lade sig gøre, vil fremkomme med Forslag i den Retning.

Sagens 2. *Behandling* foretoges den 27. *September*.

§ 1	sattes under Afstemning og vedtoges med				16	Stemmer mod	0.
§ 2	—	—	—	—	17	—	0.
§ 3	—	—	—	—	18	—	0.
§ 4	—	—	—	—	19	—	0.
§ 5	betragtedes som vedtaget uden Afstemning.						
§ 6	—	—	—	—	—		
§ 7	—	—	—	—	—		
§ 8	—	—	—	—	—		
§ 9	—	—	—	—	—		
§ 10	sattes under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.						
§ 11	betragtedes som vedtaget uden Afstemning.						
§ 12	—	—	—	—	—		

Sagen overgik derpaa til 3. Behandling.

Ved Sagens *3. Behandling* den *30. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 20 Stemmer mod 0 (Fraværende: Tórgarð, Effersøe).

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 30. September 1921.

Til

Undervisningsministeriet.

Lagtinget har i indeværende Samling atter behandlet Sagen angaaende en ny Lønningslov for Lærere i Folkeskolen paa Færøerne.

Sagen blev ved 1. Behandling henvist til et særligt Udvalg, som den 20. September afgav Betænkning tilligemed et Forslag til en ny Lønningslov.

Ved Sagens 2. Behandling blev der stemmet om Lovforslagets enkelte Paragraffer, som alle blev vedtagne.

Ved den ved Sagens 3. Behandling D. D. foretagne endelige Afstemning blev Forslaget vedtaget, idet 20 Medlemmer stemte Ja, og 2 var fraværende.

Idet Udvalgsbetænkningen og Lovforslaget tilligemed Sagens øvrige Akter fremsendes, skal man tillade sig at anbefale Sagen til det høje Ministeriums Velvilje og gunstige Forsorg.

Olrik. *J. Dahl.*

Joen Poulsen.

VLII. Lagtingsloven.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Sagen om *Ændring i Lov om Færøernes Lagting af 15. April 1854.*

Ved Sagens *1. Behandling* den *1. August* blev den efter Forslag af R. Rasmussen henvist til et *Udvalg paa 7 Medlemmer,* hvortil den 2. s. M. valgtes: *Mortensen, R. Rasmussen, Paturssen, Guttesen, Effersøe, A. Samuelsen og Joen Pousen.*

Den *10. September* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

(Se Bilag 12.)

Den *12. September* fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Udvalgets Mindretal:*

Ad. § 13, 4de Stk.

I 5te Linje indskydes imellem Ordene: „multiplicere" og „Antallet": „Valgtallet (jfr. ovenfor) med".

S. D. fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra A. Samuelsen:*

I § 2, 1ste Linje for Tallet 23 sættes Ordet *„indtil"*.

Sagens 2. *Behandling* foretoges den *21. September.*

§ 1 sattes under Afstemning; da kun 9 stemte for, ingen imod, foretoges Navneopraab, hvorved Forslaget vedtoges med 11 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, J. H. Poulsen, Guttesen, Joensen, Strøm, Debess, Konoy. Fraværende: R. Rasmussen).

§ 2. Ændringsforslaget vedtoges ved Navneopraab med 11 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, J. H. Poulsen, Guttesen, Joensen, Strøm, Debess, Konoy. Fraværende: R. Rasmussen).

§ 2 saaledes ændret vedtoges med 11 Stemmer mod 0.

§ 3	sattes	under	Afstemning	og	vedtoges	med	11	Stemmer	mod	0.
§ 4	—	—	—	—	—	—	11	—	—	0.
§ 5	—	—	—	—	—	—	11	—	—	0.
§ 6	—	—	—	—	—	—	11	—	—	0.
§ 7	—	—	—	—	—	—	11	—	—	0.
§ 8	—	—	—	—	—	—	11	—	—	0.
§ 9	—	—	—	—	—	—	11	—	—	0.
§ 10	—	—	—	—	—	—	11	—	—	0.
§ 11	—	—	—	—	—	—	11	—	—	0.
§ 12	—	—	—	—	—	—	11	—	—	0.
§ 13:	Ændringsforslaget	vedtoges	med				11	—	—	0.
	§en saaledes ændret				—		11	—	—	0.
§ 14	sattes	under	Afstemning	og	vedtoges	med	11	—	—	0.
§ 15	—	—	—	—	—	—	11	—		0.
§ 16	—	—	—	—	—	—	11	—	—	0.
§ 17	—	—	—	—	—	—	11	—	—	0.
§ 18	—	—	—	—	—	—	11	—	—	0.

Derefter overgik Sagen til 3. Behandling.

S. D. fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Mindretallet:*

Punkt 2, a) affattes saatedes:

a) Amtmandens Stilling i Forhold til Lagtinget bortset fra, hvad der er bestemt herom ved Lagtingsloven.

Sagens *3. Behandling* foretoges den *28. September.*

Der fremlagdes saalydende *Ændringsforslag til Mindretallets Forslag fra Edw. Mortensen, Johan H. Poulsen, Poul Joensen* og *Th. M. Strøm:*

I. *Principalt.*

Sagen udsættes til næste Aar og henvises til et staaende Udvalg paa 5 Medlemmer til Behandling.

II. *Subsidiært.*

A. Mindretallets Forslag Pt. 2 udgaar, og i Stedet sættes: Der nedsættes et staaende Udvalg paa 5 Medlemmer til at overveje Spørgsmaalet om Amtmandens Stilling til Lagtinget, efter at Han er ophørt at være selvskreven Medlem af dette.

B. I Mindretallets Forslag til Lov om Ændringer i Lov om Færøernes Lagting af 15. April 1854 foretages følgende Ændringer:

1) I § 2, 3. Stk., indsættes efter „Medlemmer" følgende: „og den eller dem, der i hans Sted skal føre Forsædet."

2) I § 2, 3. Stk., indsættes efter „Amtmanden over Færøerne" følgende: „eller anden af Regeringen udpeget Repræsentant".

3) Til § 2 føjes: „Alle Indstillinger fra Lagtinget skal ske til Justitsministeriet".

4) Til § 16 føjes:

Lov om Færøernes Lagting af 15. April 1854 § 14 ophæves og i Stedet sættes:

Amtmanden eller Regeringens Repræsentant overfor Lagtinget kan udsætte det ordinære Lagtings Forhandlinger, dog saaledes, at han straks indhenter Kongens Resolution. Kongen kan opløse Lagtinget.

5) I § 17 bortfalder følgende: „for de første 6 Uger.....Slutning" og i Stedet sættes: „for den Tid, Tinget er samlet".

Til Paragraffen føjes:

„Der tilkommer Lagtingets Medlemmer Befordringsgodtgørelse efter indgiven af Formanden attesteret Regning.

Udgifterne afholdes af Amtsrepartitionsfonden".

6) § 18, 2. og 3. St., udgaar og i Stedet sættes:

„Nærværende Lov træder i Kraft 1. Januar 1923."

Derefter foretoges følgende Afstemninger ved Navneopraab:

Mortensens m. fl.s principale Ændringsforslag bortfaldt med 6 Stemmer mod 11 (Nej stemte: Joen Poulsen, P. Niclasen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Dahl, Effersøe og Formanden. Stemte ikke: Provsten, R. Rasmussen, Guttesen, Debess og Konoy).

Mortensens m. fl.s Punkt II. B. 1 til § 2, 3. Stk. bortfaldt med 6 Stemmer mod 9 (Nej stemte: Joen Poulsen, P. Niclasen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, M. Samuelsen, Dahl og Effersøe. Stemte ikke: Provsten, R. Rasmussen, Tórgarð, Guttesen, Debess, Konoy og Formanden).

Mortensen tog Forslag II. B. 2—5 tilbage.

Mortensens m. fl.s Punkt II. B. 6 bortfaldt med 5 Stemmer mod 9 (Nej stemte: Joen Poulsen, P. Niclasen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen A. Samuelsen, M. Samuelsen, Dahl og Effersøe. Stemte ikke: Winther, Provsten, R. Rasmussen, Tórgarð, Guttesen, Debess, Konoy og Formanden).

Lovforslaget i dets Helhed saaledes som vedtaget ved 2. Behandling vedtoges med 11 Stemmer mod 0 (Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, Paturssen, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttesen, Joensen, Strøm, Debess, Konoy).

Mortensens m. fl.s Forslag II. A. bortfaldt med 5 Stemmer mod 9 (Nej stemte: Joen Poulsen, P. Niclasen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, M. Samuelsen, Dahl, Effersøe. Stemte ikke: Winther, Provsten, R. Rasmussen, Tórgarð, Guttesen, Debess, Konoy, Formanden).

Mindretallets Ændringsforslag ad 2. a. vedtoges med 11 Stemmer mod 0 (Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, Paturssen, R. Rasmussen, Guttesen, Joensen, Strøm, Debess, Konoy. Fraværende: J. H. Poulsen). Herefter var det oprindelige Forslag bortfaldet.

Mindretallets Forslag Punkt 2. b. vedtoges med 11 Stemmer mod 0 (Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, R. Rasmussen, Guttesen, Joensen, Strøm, Debess, Konoy. Fraværende: Paturssen, J. H. Poulsen).

VLIII. Lov om Værn for Indmarken.

Den *3. August* fremlagdes *Skrivelse)* fra Færø Amt* angaaende Lov om Værn for Indmarken.

Ved Sagens *1. Behandling* den *4. August* blev den efter Forslag af Effersøe henvist til Landboudvalget.

Den *17. September* fremlagdes saalydende

Udvalgsbetænkning.

(Se Bilag 10.)

Den *22. September* foretoges Sagens *2 Behandling*. Lovforslaget behandledes i følgende Afsnit:

§ 1	sattes	under	Afstemning	og	vedtoges	med	16	Stemmer	mod	0.
§ 2	—	—	—	—	—	—	19	—	—	0.
§ 3	—	—	—	—	—	—	18	—	—	0.
§ 4	—	—	—	—	—	—	16	—	—	0.
§ 5	—	—	—	—	—		18	—	—	0.
§ 6	—	—	—	—	—	—	18	—	—	0.
§ 7	—	—	—	—	—	—	17	—	—	0.
§ 8	—	—	—	—	—	—	17	—	—	0.
hvorefter Overgang til 3. Behandl.						—	19		—	0.

Sagens *3. Behandling* foretoges den *24. September*.

Der fremlagdes saalydende Ændringsforslag fra Ordfører Effersøe paa Udvalgets Vegne:

Til § 1.

1. Efter Ordet „Lukke" i 3. Stykke, 4. Linje tilføjes: „Bestemmelsen om, at Laagen skal falde tilbage af sig selv, gælder dog ikke for Laager, der er indrettede til at passeres af Køretøjer".

2. Paragrafens sidste Punktum affattes saaledes: „Alle andre Laa-

*) Udelades her.

ger, som findes i Hegn mod Haugen, skal, inden det førnævnte Tidspunkt, være indrettede til at aabne ud imod denne".

Udvalgets Ændringsf. til § 1. 3. Stk. 4. Linje vedt. med 17 Stemmer mod 0.
— — — § 1. 3. Stk. sidste Punkt. vedt. med 17 Stem. m. 0.
§ 1. saaledes ændret vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

Lovforslaget i dets Helhed sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 18 Stemmer mod 0. (Fraværende: P. Nielsen, Danielsen, A. Samuelsen og Tórgarð).

Den 27. *September* opheestes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 27. September 1921.

Til
Justitsministeriet.

Som en Foranstaltning under Krigstiden har Færø Amt, ved Bekendtgørelse af 7. September 1917 i Henhold til Lovene af 6. og 7. August 1914 efter Lagtingets Forslag, sat visse Bestemmelser i Kraft til Værn for Indmarken her paa Øerne, men da Forudsætningerne for Haandhævelsen af disse Bestemmelser ikke længere er til Stede, har Amtet, ved den hermed følgende Skrivelse af 2. f. M., forelagt Sagen om Værn af Indmarken for Lagtinget.

Tinget har henvist Sagen til et Udvalg, som har afgivet den hermed følgende Betænkning, hvortil man tillader sig at henvise.

Udvalget har ud fra den Betragtning, at Amtets Bekendtgørelse har virket gavnligt, fremsat et Lovforslag, som i det væsentlige gaar ud paa at opretholde Bestemmelserne i Bekendtgørelsen.

Saavel Lovforslaget som Amtets Bekendtgørelse indeholdes i Udvalgets Betænkning, og Lovforslaget er, med to af Udvalget foreslaaede Ændringer, jfr. Bilag, blevet vedtaget af Lagtinget ved 3. Behandling den 24. d. M. enstemmigt med 18 Stemmer, medens 4 af Tingets Medlemmer var fraværende, jfr. den medfølgende Udskrift af Tingets Forhandlingsprotokol.

Man tillader sig endelig at henvise til den medfølgende af Landbrugskonsulenten afgivne Erklæring med Hensyn til det trykte Lovforslag.

Olrik. *Oliver Effersøe.*

Joen Poulsen.

IL. Lov om Rettens Pleje.

Den *15. August* fremlagdes *Forslag til Lov om Udvidelse til Færøerne af Lov Nr. 90 om Rettens Pleje af 11. April 1916 med dertil sig slutende Tillægslove* (vedhæftet som Bilag 3).

Ved Sagens *1. Behandling* den *16. August* blev den efter Forslag af Effersøe henvist til et *Udvalg paa 5 Medlemmer*, hvortil den *17. s. M.* valgtes: *Mortensen, Winther, Rasmussen, Effersøe* og *A. Samuelsen.*

Den *26. September* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbe ænkning.

(Se Bilag 23.)

Den *28. September* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Udvalget har ikke set sig i Stand til i indeværende Samling at fremsætte Forslag til Lov for Færøerne om Retsafgifter i Domssager.

De gældende Bestemmelser i Sportehreglementet af 1836 maa vel anses forældede, men paa den anden Side mener man ikke at kunne forhøje Satserne saa stærkt som til de i Lov Nr. 92 af 11. April 1916 indeholdte, idet dette vilde være en meget pludselig og stærk Forhøjelse. Hertil kommer, at Førelse af Retssager vil blive en Del dyrere end hidtil bl. a. paa Grund af de nye Regler om Godtgørelse til Vidner, og at man derfor maa være betænkelig yderligere at fordyre Sagførelsen ved alltfor høje Gebyrer. Der skal ikke oprettes nye Embeder, saa der bliver ikke Tale om noget eller nogen væsentlig Merudgift for Statskassen. Af den Grund synes det ikke paatrængende nødvendigt allerede i nærværende Samling at fremkomme med Forslag.

Udvalget har modtaget saalydende Skrivelse af 26. ds. fra Sorenskriveren:

> „Efter Anordning skal jeg udtale, at de nuværende Retslokaler vil kunne benyttes ogsaa efter Retsplejelovens Ikrafttræden, idet forudsættes, at under en Nævningesag hele Tinghuset stilles til Disposition."

Heraf gremgaar, at de nuværende Retslokaler vil kunne benyttes ogsaa efter Retsplejelovens Ikrafttræden, idet man selvfølgelig er villig til at stille Lagtingssalen til Disposition under en Nævningesag. Naar det en Gang i Fremtiden maatte blive nødvendigt at udvide de nuværende Retslokaler, forudsætter Udvalget, at Staten vil være sindet til at bære en Del af Omkostningerne, idet Underretten her tillige fungerer som Landsret, og

Statskassen i det øvrige Rige afholder Udgifterne til Retslokaler for Landsretten. Særlig skal nævnes, at Statskassen i det øvrige Rige afholder Udgifterne, som medgaar til Tilvejebringelse af Lokaler til Nævningeretterne.

Der maa udarbejdes en særlig Lov for Færøerne om Retsafgifter i Domsager, og Udvalget skal tilraade at overlade til det Udvalg, man i en anden Sag har foreslaaet at nedsætte angaaende Retsplejeloven, at fremkomme med et saadant Forslag til næste Tingsamling.

Derimod mener Udvalget, at Lov Nr. 93 af 11. April 1916 om Udgifter i Strafferetsplejen uændret kan sættes i Kraft paa Færøerne.

Det af Udvalget fremsatte Forslag til Retsplejelov for Færøerne ændrer paa forskellige Punkter den nugældende Lovgivning om Retsvidner, jfr. Lov af 1. Marts 1873 og Regulativ af samme Dato. Det vil være rigtigst at udarbejde nye nærmere Regler for Retsvidnernes Funktion, men Forslag til saadanne har man ikke i denne Tingsamling set sig i Stand til at fremsætte. Man tilraader, at det overlades til det tidligere omtalte Udvalg at fremsætte saadant Forslag og Forslag til ny Instruks for Stævningsmændene.

Forslag:

1) Tinget tilraader, at Lov Nr. 93 af 11. April 1916 om Udgifter i Strafferetsplejen udvides til at gælde for Færøerne fra 1. April 1922.
2) Tinget anmoder det vedrørende den færøske Retsplejelov nedsatte Udvalg om at udarbejde og forelægge Lagtinget Forslag til Lov om Retsafgifter i Domsager paa Færøerne, Forslag om Udnævnelse af Retsvidner paa Færøerne m. m. og Forslag til Instruks for Stævningsmændene paa Færøerne.

Den *30. September* fremlagdes saalydende *Ændringsforslag* til Udvalgets Forslag fra *Paturson:*

Til punkt 15.

Udvalgets forslag til § 149, 1. Stk., omredigeres saaledes:

Paa Færøerne skal Afhøringen, naar Retten finder det nødvendigt, foregaa ved Hjælp af Retsvidnet. De afhørte Personer har Ret til at benytte dansk eller færøsk Sprog. Samme Ret har Dommeren.

Til punkt 16.

Udvalgets forslag til punkt 30. Dettes første punktum omredigeres saaledes:

Paa Færøerne skal Dokumenter affattede i det færøske eller danske Sprog, om Retten eller Modparten forlanger det, ledsages af en Oversættelse henholdsvis til dansk eller færøsk. Besørgelsen af Oversættelsen paahviler i saa Tilfælde en dertil ansat Oversætter og skal være bekræftet af samme.

I sidste punktum udgar ordet „saaledes" og der indsættes i Stedet „dansk".

S. D. fremlagdes saalydende *Motiveret Ændringsforslag* fra Udvalgsmedlemmerne *Effersøe* og *A. Samuelsen:*

Da denne store og betydningsfulde Sag først i Dag, den 30. September, er naaet frem til 2. Behandling og Tidspunktet for Lagtingets Hjemsendelse vel næppe kan ligge langt ude i Fremtiden; da der ikke vil kunne blive tilstrækkelig Tid til at overveje Udvalgets Forslag, endmindre Tid til at fremsætte, eller overveje fremsatte Ændringsforslag hvorved Tingets Behandling af Sagen kun vil blive formel, foreslaas:

Sagen udsættes til næste Aar.

S. D. fremlagdes saalydende *Underændringsforslag* til Ændringsforslaget fra *Effersøe* og *A. Samuelsen:*

Forslaget betegnes som Punkt 1, og som Punkt 2 opstilles:

„2. Justitsministeriet anmodes om at udtale sig angaaende Spørgsmaalet om Retslokaler".

Den *1. Oktober* foretoges Sagens *2. Behandling.* Effersøes og Samuelsens Underændringsforslag *bortfaldt*, idet kun 9 Medlemmer stemte for og ingen imod.

Effersøes og Samuelsens Ændringsforslag *bortfaldt* ved Navneopraab med 9 Stemmer mod 0 (Stemte ikke: Winther, Mortensen, Paturson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Tórgarð, Guttesen, Joensen, Strøm, Debess, Konoy, Formanden).

Derefter sattes Lovforslaget med Ændringsforslag under Afstemning i følgende Afsnit:

Udvalgets Forslag A 1 vedtoges med 17 Stemmer mod 0; herefter betragtedes Amtmandens Forslag saaledes ændret som vedtaget.

Udvalgets Forslag A 3 vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

Udvalgets Forslag A 5 — — 17 — — 0.

Udvalgets Forslag A 2 & 4 samt Amtmandens Forslag Punkt 1—8, saaledes ændret, betragtedes herefter som vedtaget.

Udvalgets Forslag A 7 vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

Udvalgets Forslag A 11 — — 14 — — 0.

Udvalgets Forslag A 14 betragtedes som vedtaget uden Afstemning. Amtets Punkt 12, 1ste Stk., Punkt 15, sidste Stk. og Punkt 21 bortfaldt, mens Amtets øvrige Punkter, 10—20 og Udvalgets Punkter 6,8—10 og 12—13, betragtedes som vedtagne uden Afstemning.

Amtets Punkt 22—23 betragtedes som vedtagne uden Afstemning.

Amtets Punkt 24—27 — — — — —

Amtets Punkt 28—29 — — — — —

Amtets Punkt 30—35, Udvalgets Punkt 15—19 og Paturssons Ændringsforslag ad 15 og 16:

Paturssons Ændringsforslag ad 15 bortfaldt ved Navneopraab med 9 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Joen Poulsen, Mortensen, P. Niclasen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Dahl, Formanden. Fraværende: Provsten, Effersøe).

Paturssons Ændringsforslag ad 16 bortfaldt ved Navneopraab med 8 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Joen Poulsen, Winther, Mortensen, P. Niclasen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Dahl, Formanden. Fraværende: Provsten, Effersøe).

Udvalgets Punkt 15 vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

Udvalgets Punkt 16 — — 12 — — 0.

Udvalgets Punkt 18 og 19 betragtedes som vedtagne uden Afstemning.

Amtets Punkt 30—34 a betragtedes som vedtagne uden Afstemning.

Udvalgets Punkt 17 betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

Udvalgets Punkt 23 vedtoges med 13 Stemmer mod 0.

Herefter er Amtets Punkt 44 bortfaldet og Punkt 36—43 betragtes som vedtaget uden Afsemning, samt Udvalgets Punkt 20—22.

Amtets Punkt 45—54 og *Udvalgets Punkt 24—31* betr. som vedt. uden Afst.

Amtets Punkt 55—57 og *Udvalgets Punkt 32* — — — — —

Amtets Punkt 64 og *Udvalgets Punkt 34* — — — — —

Amtets Punkt 58—64 a og 65—68 og Udvalgets Punkt 33 og 35 betragtedes som vedtagne uden Afstemning.

Udvalgets Punkt 36 vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

Dermed er Punkt 69 i Amtets Forslag bortfaldet.

Udvalgets Punkt 37—42 og *Amtets Punkt 70—71* betragtedes som vedtagne uden Afstemning.

Der fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Ordfører Edw. Mortensen:*

Til § 600 føjes:

Det paahviler Sysselmanden for Thorshavns, Arges, Højvigs og Hvidenæs vedkommende Fogden, naar Begæring fremkommer om Udpantning for Skatter og Afgifter til Staten, Kommunerne eller Amtsreparltitionsfonden, og Begæringen er fundet begrundet, selvstændig at besørge det fornødne

til Inddrivelse og selv at foranstalte Realisation af de udlagte Genstande og Auktionsbeløbets Indfordring.

Tilladelse til Behandling af dette Forslag gaves med 13 Stemmer mod 0.

Ændringsforslaget vedtoges med 14 Stemmer mod 0.
Amtets Punkt 72 betragtedes som vedtaget uden Afstemning.
Amtets Punkt 73—79 og *Udvalgets Punkt 43* betr. som vedtaget uden Afst.
— *80—82* — — *44—51* — — —
— *83* — — *52* — — —
— *84* — — *53* — — —
Udvalgets Punkt 60 vedtoges med 15 Stemmer mod 0.
Amtets Punkt 87 bortfaldt.
— *85—86* og *Udv.s Punkt 54—59* og *61—65* betr. som vedt. u. Afst.
— *88* — — *66* — — —
89—90 — *67—68* — — —
Udvalgets Forslag Punkt B vedtoges med 16 Stemmer mod 0.
Overgang til 3. Behandling vedtoges med 15 Stemmer mod 0.
Udvalgets Kontinuationsbetænkning:
Overgang til 3. Behandling vedtoges med 12 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *3. Oktober* sattes Lovforslaget som vedtaget ved 2. Behandling under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt, idet 9 stemte Ja, 1 Nej (Nej stemte: Paturssen. Stemte ikke: Joen Poulsen, P. Niclasen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Dahl, Effersøe, Formanden. Fraværende: Provsten).

Forslaget i Kontinuationsbetænkningen betragtedes herefter som bortfaldet.

L. Ændring i Lov for Færøerne om Handelsrejsende.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Andragende*) fra N. S. Johannessen og Knud Lützen om Ændring i Lov om Handelsrejsende paa Færøerne.

Ved Sagens *1. Behandling* den *30. Juli* foreslog R. Rasmussen at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer; Effersøe foreslog at henvise Sagen til Udvalget for forskelligartede Sager. R. Rasmussen tog sit Forslag tilbage, hvorefter Effersøes Forslag betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

Den *11. August* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Fra N. S. Johannessen og Knud Lützen, begge af Thorshavn, er der til Tinget indkommet et Andragende om, at Lov Nr. 13 af 24. Januar 1913 maa forandres derhen, at her i Landet fast bosiddende Handelsagenter maa nyde Beskyttelse overfor rejsende Agenter, der ikke har fast Bopæl her i Landet. Andragendet er begrundet ved, at de første betaler Skatter og Afgifter her, og maa dog svare de samme Afgifter i Egenskab af Handelsrejsende som de sidste.

Landfogden har i en Erklæring, paategnet Andragendet, udtalt sig om Sagen. Landfogden er nærmest stemt for en Nedsættelse af Afgiften for de fast bosiddende Agenter.

Undertegnede Udvalg, som har faaet Sagen til Betænkning, er enigt med Andragerne i, at udenfor Færøerne boende Handelsrejsende ikke bør have Adgang til at drive deres Virksomhed paa samme Vilkaar som de fast bosiddende Borgere, der svarer personlig Skat her i Landet. Udvalget har imidlertid ikke ment at kunne tilraade en Nedsættelse af de Afgifter, der efter Loven af 24. Januar 1913 skal svares af alle Agenter uden Hensyn til, om de er rejsende eller ej. Derimod finder man, at Afgiften passende kan sættes op for de ikke paa Færøerne bosiddende Handelsagenter til 50 Kr. for Antagelsesbevis og 30 Kr. for hvert Firma, der repræsenteres, og er sindet til at stille Forslag om, at nævnte Lov forandres derhen.

I Henhold til det foranførte skal Udvalget tillade sig at stille følgende Forslag til Ændring i Lov Nr. 13 af 24. Januar 1913:

Forslag til Ændring i Lov Nr. 13 af 24. Januar 1913 om Handelsrejsende paa Færøerne.

§ 2, 2det Stykke, affattes saaledes:

„For Antagelsesbevis erlægges, naar den Handelsrejsende er fast bosat paa Færøerne, og han vil udføre Handelsforretninger for

*) Udelades her.

et enkelt Firma, en Betaling af 25 Kr., og, saafremt den Handelsrejsende vil udføre Handelsforretninger for flere Firmaer, yderligere 15 Kr. for hvert af disse Firmaer.

Handelsrejsende, der ikke har fast Bopæl paa Færøerne, erlægger henholdsvis 50 Kr. og 30 Kr."

Ved Sagens *2. Behandling* den *17. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 15 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *19. August* fremlagdes saalydende Ændringsforslag fra Nyholm Debess, Poul Joensen, Joh. M. Fr. Poulsen og D. Danielsen:

„I sidste Stykke forhøjes Beløbene 50 Kr. og 30 Kr. til henholdsvis 100 Kr. og 50 Kr."

Ændringsforslaget sattes først under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt idet 10 stemte for, ingen imod. (Stemte ikke: Winther, J. H. Poulsen, P. Nielsen, M. Samuelsen, Formanden. Fraværende: A. Samuelsen, Tórgarð, Guttesen, Strøm, Dahl, Effersøe, Konoy).

Udvalgets Forslag sattes derpaa under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 13 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Johan Poulsen, Debess. Fraværende: A. Samuelsen, Tórgarð, Guttesen, Strøm, Dahl, Effersøe, Konoy).

Den *20. August* oplæstes og vedtoges Indstilling i Sagen.

LI. Ændring i Lov om Udskrivning af Skatten til Amtsrepartitionsfonden.

Den *1. Oktober* fremlagdes saalydende Betænkning fra Budgetudvalget med Forslag:

Betænkning.

Udvalget har overvejet Betimeligheden af at indføre nye Regler for Udskrivning af Skatten til Amtsrepartitionsfonden. Disse Overvejelser har resulteret i, at Udvalget har enedes om at fremsætte medfølgende „Forslag til Lov om Udkrivning af Skat til Amtsrepartitionsfonden paa Færøerne".

Man forventer gennem de foreslaaede nye Skatteregler at være naaet til et sikrere Grundlag for den fremtidige Skatteudskrivning.

Udvalget skal herefter tillade sig at foreslaa det omhandlede Lovforslag til Tingets Vedtagelse.

Forslag til Lov om Udskrivning af Skat til Amtsrepartitionsfonden paa Færøerne.

(Se Bilag 20.)

Sagens 2. *Behandling* foretoges den *3. Oktober.*

Lovforslagets	§§	1—5	vedtoges	med	17	Stemmer	mod 0.
—	§§	6—20	betragtedes	som	vedt.	uden	Afst.
—	§	21	—	—	—	—	—
—	§§	22—26	—	—	—	—	—
—	§§	27—28	—	—	—	—	—

Overgang til 3. Behandling vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling. s. D.*, sattes Lovforslaget i sin Helhed under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 18 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Joen Poulsen, Dahl, Formanden. Fraværende: Provsten).

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 3. Oktober 1921.

Til

Justitsministeriet.

Lagtingets Budgetudvalg har overvejet Spørgsmaalet om at indføre nye Regler for Udskrivning af Skatten til Amtsrepartitionsfonden og har fremsat Forslag til Lov om Udskrivning af Skat til Amtsrepartitionsfonden paa Færøerne.

Forslaget blev ved Sagens tredie Behandling idag vedtaget, idet 18 Medlemmer stemte Ja og 3 undlod at stemme, medens et Medlem var fraværende.

Idet Sagen herved fremsendes, skal man anmode om, at Sagen fremmes snarest, som af Tinget vedtaget.

Olrik. *Edw. Mortensen.*

Joen Poulsen.

LII. Lov om Kirkernes Styrelse m. m.

Den *19. August* fremlagdes Skrivelse*) fra Amt og Provsti angaaende Kirkekasserne.

Ved Sagens *1. Behandling* den *20. August* henvistes den efter Forslag af Provsten til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den *29. s. M.* valgtes: J. H. Poulsen, Konoy, Strøm, Eftersøe og Joen Poulsen.

Den *19. September* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

(Bilag 16.)

---

*) Udelades her.

Den 23. *September* fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra J. Paturssen:*

Til § 2, sidste Stykke:
Ordene „kan med Kirkeministeriets Godkendelse foreskrive" ændres til „foreskriver".

Til § 7, første Stykke:
Ordet „udgør" udgaar og der indsættes Ordet „er" i Stedet.

Til § 11:
a) Ordene „Kirkeministeren efter Lagtingets Indstilling" forandres til „Lagtinget".
b) Ordene i sidste Punktum „og Kirkeministeren" udgaar.

Den 27. *September* fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Udvalget:*

Til § 1.

1. 1. Stykke, sidste Punktum, affattes saaledes: „Hvor intet Menighedsraad findes i en Menighedsraadskreds, bestaar Kirkestyret af Sognepræsten og et Antal af 4 (eventuelt 5) Medlemmer, der vælges af den kommunale Styrelse saaledes, at et af Medlemmerne vælges af dennes egen Midte som førnævnt".

2. Som nyt Punktum tilføjes: „Kirkestyret vælger selv sin Formand".

Til § 3.

3. Efter Ordet „Formaal" i 1. Linje tilføjes: „eller til andre Kirken vedrørende Formaal, som ikke i Følge § 9 skal udredes af Færøernes Kirkekasse".

4. I Stedet for 2. Punktum træder: „Kirkestyret har i det Øjemed inden Udgangen af Juni Maaned til Lagtinget at indsende til Godkendelse et Overslag over de Udgifter til Kirken, som for det kommende Regnskabsaar maatte være at tilvejebringe ved Ligning. Naar Overslaget er godkendt af Tinget, tilstilles det den eller de kommunale Styrelser i vedkommende Kreds."

5. Som nyt 2. Stykke tilføjes: „Hvis der ikke mellem de paagældende opnaas Enighed herom, bestemmer Lagtinget, i hvilket Forhold eventuelle Udgifter, der vedrører flere Menighedsraadskredse i et Præstegæld, skal fordeles imellem disse."

6. Som nyt 3. Stykke tilføjes: „Lagtinget kan bestemme, at en Del af Udgifterne ved Præsthold i et Præstegæld skal udredes af Kirkekassen paa det Sted, hvor Sognepræsten bor."

Til § 11.

7. Ændringsforslaget fra Paturssen deles i to Afstemningspunkter (Udvalget tiltræder ikke det sidste Punktum).

Ved Sagens 2. *Behandling* den 28. *September* foretoges Tølgende Afstemning:

§ 1. Ændringsforslagets Punkt 1 vedtoges med	16	Stemmer	mod	0.
— — 2 —	17	—	—	0.
§ 1 saaledes ændret vedtoges med	17	—	—	0.
§ 2. Ændringsforslaget vedtoges med.....	15	—	—	0.
§ 2 saaledes ændret vedtoges med	17	—	—	0.
§ 3. Ændringsforslagets Punkt 1 —	16	—	—	0.
— — 2 —	16			0.
— Nyt 2. Stk. —	16	—	—	0.
— — 3. —	15	—	—	0.
§ 3 saaledes ændret vedtoges med	17	—	—	0.
§ 4 vedtoges med	17	—	—	0.
§ 5 —	16	—	—	0.
§ 6 —	17	—	—	0.
§ 7. Ændringsforslaget vedtoges med.....	14	—	—	0.
§ 7 saaledes ændret vedtoges med	17	—	—	0.
§ 8 vedtoges med	15		—	0.
§ 9 —	16	—	—	0.
§ 10 —	17	—	—	0.
§ 11. Ændringsforslag a vedtoges med	14	—	—	0.
— b toges tilbage.				
§ 11 saaledes ændret vedtoges med	16	—	—	0.
§ 12 vedtoges med	18	—	—	0.
§ 13 —	17	—	—	0.

Sagens Overgang til 3. Behandling vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

Sagens 3. *Behandling* foretoges den 29. *September*.

Der fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra J. M. Matras, Joh. M. Fr. Poulsen, D. Danielsen og Nyholm Debess:*

Til § 13 tilføjes:

3 Aar efter Lovens Ikrafttræden vil denne være at forelægge Tinget til Revision.

Matras m. fl.s Ændringsforslag vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

Lovforslaget saaledes ændret suttes under Afstemning ved Navne opraab og vedtoges med 18 Stemmer mod 0 (Fraværende: Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð og M. Samuelsen).

Den *1. Oktober* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 1. Oktober 1921.

Til
Kirkeministeriet.

I Lagtingets ordentlige Samling i 1920 forelaa det medfølgende motiverede Forslag fra Kirkekasseudvalget om at anmode Amt og Provsti om at udarbejde og i næste ordinære Lagtingssamling at forelægge et Forslag til en fremtidig Ordning af Kirkekasseforholdene paa Færøerne.

Foranlediget heraf har Amt og Provsti tilstillet Tinget den hermed følgende Skrivelse af 19. August d. A. tilligemed Bilag.

Tinget nedsatte et særskilt Udvalg paa 5 Medlemmer til at behandle Sagen, og Udvalget afgav en Betænkning, der indeholder et Forslag til Lov for Færøerne om Kirkernes Styrelse m. m., jfr. Bilag.

Det har vist sig, at de nuværende Kirkekasser ikke er i Stand til at opfylde deres Formaal: at tilvejebringe de Pengemidler, der er fornødne til Kirkernes Brug samt til Kirkernes Vedligeholdelse og til Opførelse af nye Kirker. — Lovforslaget har til Hensigt at skabe en ny Ordning, der raader Bod paa den forhaandenværende Mangel.

Under Sagens 2. Behandling i Tinget fremkom to Ændringsforslag, et fra Patursson og et fra Udvalget, jfr. Bilag. Paturssons Forslag, undtagen sidste Punktum, blev vedtaget af Tinget, og ligeledes Udvalgets Ændringsforslag. Lovforslaget blev, saaledes ændret, vedtaget paragrafvis ved 2. Behandling.

Til 3. Behandling fremkom vedlagte Ændringsforslag fra J. M. Matras m. fl., hvilket vedtoges.

Endelig vedtoges Lovforslaget, saaledes ændret, enstemmig med 18 Stemmer (4 Medlemmer var fraværende).

Man tillader sig endelig at henvise til den hermed følgende Udskrift af Tingets Forhandlingsprotokol.

Olrik. *Oliver Effersøe.*

Joen Poulsen.

LIII. Lejnum som Hvalvaag.

Ved Lagtingets Aabning den 29. *Juli* fremlagdes den fra den ekstraordinære Samling December 1920 udsatte Sag angaaende *Anerkendelse af Lejnum som Hvalvaag.*

Ved *1. Behandling* den *1. August* blev Sagen efter Forslag af Guttesen henvist til et *Udvalg paa 3 Medlemmer,* hvortil den 2. s. M. valgtes: *Poul Joensen, R. Rasmussen og Tórgarð.*

Den 2. *September* afgav Udvalget saalydende

Alit.

Við brævi, tíðarmerkt 25. november 1920, frá harra Gregorius Madsen í Kvívík er málið um hvalvág í Leynum komið inn á ting. Við hesum brævi fylgir umsókn undirritað av yvir ottatí sóknarmonnum soljóðandi:

Til Føroya løgtings.

Undirskrivaðu loyva okkum at senda bøuarbrev til tings um, at Leynum má verða góðkend sum hvalvág.

Grind er deyð á Leynum í 1909 og 1913, og tá øll grindin, ið hildin varð til, ikki doyði í 1920, var ársakin tann, at bátarnir vóru ovfáir.

Plássið er vel hóskandi til hvalvág. Marbakki er eingin, og sandbotnurin hellur javnliga.

Við hávirðing

(undirskrifter).

Grindaveiða hevur verið og er ein týðningarmikil vinnuvegur í Føroyum, og tað er av hesum grundum, at umfatandi lógskipan er gjørd viðvikjandi grindaveiðu.

Tóat tað enn sum fyrr er neyðugt at hava lógskipan um grindaveiðu, so má tað tó sigast, at tær broytingar, sum nútíðin hevur fört við sær, eisini krevja nýggjar og aðrar samtyktir viðvikjandi grindaveiðu.

Millum lær fyriskipanir, sum eru, er eisini tann, sum ásetur hvørjar vágir skulu vera hvalvágir, og hesar hvalvágir eru tær, sum eftir royndum hava vist seg at vera skikkaðar til grindadráp.

Tað er rætt náttúrligt, at tað, eftir sum fleiri royndir eru gjørdar og eftir sum drápsvopnini eru gjørd betri, er komið mannum í huga, at fleiri enn tær ásettu hvalvágir eru brúkulígar til at drepa grind á; millum tílíkar vágir, sum menn kunnu ætla at vera brúkandi til at halda grind á, er Leynalógv; her hevur, sum fyriliggjandi umsókn til løgtingsins vísir, grind verið dripin tvær ferðir. Atvoldin til, at hendan sak nú er komin á ting, er ívaleyst tann, at tann royndi, sum gjørd var í 1920 at halda grind til á Leynarlógv, fell heldur vánaliga út.

Hendan síðstnevnda grindin var heldur stór, og sum frá er sagt, var bátaflótin nógv ovlítil. Atvoldin til hettar síðsta kann væl hugsast at vera

tann, at teir, sum grindina høvdu funnið, tráðkaðust at biða til tess at aðrir bátar komu fram at, at tí teir kviðaðu fyri, at teir tá komu at verða tiknir av ráðum av teimum, sum vóru úr størri og betri hvalvágum. Tað kann tó vera ymist hvussu gingið hevði, sjálvt um bátaflotin var størri, tí grindin var kanska vel so stór fyri so opna vág. Hettar óbapp er tó eingin borgan fyri, at ein passaliga lítil grind kundi doy á Leynarlógv, um atstøðurnar vóru góðar og vel varð athorðið, tvørtur ímóti, tað at nakað lá eftir í tílíkum ólíkindum, sum í hesum tilburði mugu sigast at hava verið gjørd, prógvar at vágin er brúkulig.

Nú eru tey sonnu viðurskiftini tó so, at Leynar liggja ímillum tvær góðar gamlar og royndar hvalvágir: Vestmanna og Miðvág. Í teim flestu tilfellum vil tað vera so, at ein grind, sum liggur vel fyri at halda til á Leynum, eisini er vel fyri at halda til á aðrari hinari hvalvágini; men tað kunnu eisini hugsast tilfellir, tá ið tað er rættari at halda henni á Leynar, t. d. at grind verður funnin útfyri Leynum ella undir Skælingslíð móti nátt, so má tað ætlast at vera rættari at halda henni til enn at goyma hana. Eisini kann grind, sum funnin verður á sundinum sunnan fyri Vestmanna á suðurraki, hava betri vónir um at leggja beinini á Leynum enn líkindi eru til at hon kann verða rikin á Miðvág ella goymd til næstu kyrrindi og rikin aftur norður á Vestmanna.

Í heila takið kann tað ivaleyst vera sagt, at ovfá stað í Føroyum eru royndi til grindadráp, og at mong grind er burturspill av goyming, tí ofta kemur órógv í grindabólkin móti lýsing. Nú er Leynarlógv eitt brimpláss á lágætt og vesturætt, so tað kundi borið á, at tað kom at standa illa til hjá bátum og fólki, um útsynningsódn brast á, tá grindin var deyð; men tílíkt kann vel henda á øðrum slødum við, so bert av hesari grund vil tað ikki vera rætt at sýta Leyningum og Kvivikingum hvalvág.

Tað kundi verið hugsandi, at tann hugur, sum so sterkt kemur til sjóndar í hesum plássum fyri at fáa Leynar til hvalvág, í nakran mun hevði sítt upphav í teirri imtøku av grind, sum við jarðahvali fellur jørðini á plássinum í lut. Tó hetta kann ikki vera hin sanna grundin, tí ein hópur av teimum, sum undir umsóknina hava skrivað, hava lítla ella onga jarðaogn.

Tó at nevndin vel er før fyri at siggja mangt, sum kann tala fyri at Leynarlógv verður góðkend sum hvalvág, so er hon heldur ikki blind fyri, at eitt og annað er harðliga tilbágs. Vál er tað so, at her á løgtingi eru menn frá øllum plássum, sum hetta mál viðkemur; men av tí, at tinguenninir kanska ikki eru so fullkønir í grindaspurningum, at teir kunnu gerast meira førir fyri at greiða bendan ivasamm spurning til sómdir fyri allar partar, so vil tað vera sakina til gagn og tinginum til lætta, um her fyrilógu álit frá øllum sóknum í grindadistriktinum. Nevndin skal tí mæla til fylgjandi

Uppskot:

Løgtingið samtykkir:

1) Sakin verður goymd til næsta árs.
2) Tingið biðjur amtmannin til næstu vanligu tingsetu innheinta álit um sakina frá øllum kommunum í grindadistriktinum, sum hoyra til Leynar.
3) Amtmaðurin sendir øllum áðurnevndu sóknarstjórnum eitt eintak av hesum áliti.

Den 3. *September* fremlagdes saalydende *Motiveret Ændringsforslag fra O. Effersøe:*

Hovedaarsagen til Kravet om, at Lejnum skal autoriseres som Hvalvaag, er de i en vis Henseende ugunstige Forhold ved Fangst af Grind i Hvalvaagen Vestmanhavn.

Det er navnlig følgende, man indvender imod at benytte Vestmanhavn som Hvalvaag:

1. *Fangsten tager for lang Tid.* Folks Tid er nu til Dags i Reglen kostbar og navnlig meget mere værd end tidligere. Det kan ikke lønne sig for en stor Mængde Mænd fra andre Pladser at opholde sig i Vestmanhavn i længere Tid, maaske i flere Dage, for Fangstens Skyld.

2. *Fangstens Værdi forringes let meget væsentligt* som Følge af den lange Tid, der gerne hengaar, fra en Del af Hvalerne er aflivede, indtil hele Fangsten er afsluttet, og Beregning samt Deling og derefter Bortføring af Udbyttet kan foregaa.

3. *En ikke uvæsentlig Del af Fangsten plejer at henligge paa Bunden af Hvalvaagen,* og denne Del kommer ikke med ved det almindelige Skifte, men bliver først opfisket senere, og er da gerne i beskadiget Tilstand. — Grunden hertil er Beskaffenheden af Forholdene paa vedkommende Steder, navnlig at Grinden ikke kan drives ind paa Stranden og aflives der i noget nævneværdigt Omfang.

4. *At Anskaffelse og Vedligeholdelse af Grindegarn foraarsager en væsentlig Udgift,* der formindsker Udbyttet for Befolkningen i Almindelighed m. v.

Man er klar over, at Vestmanhavn er, hvad man kalder, en god Hvalvaag; det vil sige, at Udsigterne for at Fangsten vil lykkes i Vestmanhavn, naar Findested, Strømforhold m. v. er tilpas, er gunstige; men samtidig kan man ikke være blind for, at Udsigterne for en for Befolkningen i Almindelighed lønnende Fangst ikke er gode, og navnlig ikke saa gode som i de andre autoriserede Hvalvaage.

Det er som Følge af foranførte naturligt, at Tanken om i saa stort Omfang som muligt at benytte Lejnum i Stedet for Vestmanhavn som Hvalvaag er opstaaet, og der kan ikke være Tvivl om, at det under visse Forhold kan være rigtigt at iværksætte en Fangst i Lejnum. Imidlertid er Sagen i sin Helhed ikke bragt i Orden med en Henvisning til, at man undertiden vil kunne benytte Lejnum, eller med, at han giver Ret til under visse Omstændigheder at iværksætte Grindefangst i Lejnum.

Uviljen imod Hvalvaagen Vestmanhavn vil holde sig og foraarsage skadelige Stridigheder ved Grindefangster. Endvidere vil Ulæmperne ved at benytte Vestmanhavn paa den hidtidige Maade vedblive.

Det er imidlertid et Spørgsmaal, som formentlig fortjener en nærmere Undersøgelse og Overvejelse, om man ikke vil kunne benytte Vestmanhavn som Hvalvaag paa en anden og mere fordelagtig Maade end hidtil.

Jeg har nemlig hørt kyndige Grindemænd udtale at den Bugt i Vestmanhavn, som findes Vest for Heygnes (ved Kirken), egner sig godt til Grindefangst, og at en Fangst paa dette Sted ikke vil være forbundet med de Ulæmper, som følger med Fangsten paa de hidtil almindeligvis benyttede Steder længere inde i Havnen. Det førstnævnte Sted ligger vel mere [illegible] for Vestmanhavnsund og frembyder større Muligheder for, at Grinden kan

undslippe; men dette synes ikke at kunne tillægges Vægt. —Andre Steder, som ligger ret aabne for Havet, f. Eks. Famien og Sandvig, har med Fordel hyppig været anvendt til Grindefangst.

Jeg har ikke undersøgt de paagældende Forhold paa Stedet, men at dømme efter Kortet, navnlig et i Anledning af Havnesagen optaget Kort over Vestmanhavn, er Bundforholdene i Bugten ved Kirken særdeles gunstige, og Bugtens Form og Beliggenhed synes ikke at være til Hinder for at benytte Bugten med Fordel til Grindefangst. Mulig vil man ogsaa kunne tilvejebringes endnu bedre Forhold ved at udsætte Grindegarnet til den ene Side og derved danne en kunstig Arm.

Naturligvis er man udsat for, at Fangsten her, ligesom andetsteds, kan mislykkes, og det vilde særlig være uheldigt, hvis det første Forsøg skude gaa galt; men jeg antager, at man dog snarest muligt bør udføre et Forsøg. Det angives, at man tidligere har forsøgt at fange Grind ved Kirken, men jeg kender intet bestemt til Resultatet, og navnlig ikke, om Forsøget har været rigtig udført. Fangsten vil derhos nu til Dags kunne udføres med bedre Redskaber end tidligere, og naar man tillige anvender en god Ordning, har den vist Udsigt til at lykkes. Man bør selvfølgelig sørge for rigeligt og dueligt Mandskab paa Land samt anbringe Fangstbaadene i tre Rækker, deraf den yderste i god Afstand fra Grindeflokken.

Forinden bør dog Sagen overvejes af kyndige Folk, og saa vidt muligt af saadanne, som ikke har Særinteresser.

Jeg mener, at det foreliggende Forslag fra Udvalget ikke er tilstrækkelig omfattende, idet der kun søges Erklæring fra „øllum kommunum i grindadistriktinum, som hoyra til Leynar" (formentlig alle Kommunerne i Strømø og Vaagø Sysler, eventuelt ogsaa paa Vestsiden af Østerø, jfr. Grindereglementets § 24, III, c).

Det er meget vigtigt at faa oplyst, om det ikke er antageligt, at Fangsten med Fordel kan foretages paa det af mig omtalte Sted, og herom bør stedkendte og andre kyndige spørges.

Jeg foreslaar derfor til Vedtagelse:

1. Tinget anmoder Amtmanden om at indhente Erklæring over Sagen fra samtlige kommunale Styrelser i Strømø og Vaagø Sysler samt paa Vestsiden af Østerø Syssel samt fra Grindeformændene for Vestmanhavn Hvalvaag og fra andre med Grindefangst særlig kyndige Personer.

2. Eksemplarer af Udvalgsbetænkningen og Ændringsforslaget tilstilles de paagældende.

3. Sagen udsættes til næste Aar.

Sagens 2. *Behandling* foretoges den 7. *September*.
Der fremlagdes saalydende *Underændringsforslag fra A. Samuelsen:*

Til Punkt 1 føjes efter at Punktum er sletted:

særlig med Hensyn til Spørgsmaalet om Godkendelse af Lejnum som Hvalvaag og om at Grindedrab i Vestmanhavn ikke med størst Fordel kan foretages vest for Heyganæs (ved Kirken).

Ved Afstemningen bortfaldt saavel Ændringsforslag som Underændringsforslag, idet kun 0 stemte for og ingen imod. Udvalgets Forslag blev derefter vedtaget med 17 Stemmer mod 0.

LIV. Medicinkisterne i Fiskekuttere.

Den *5. September* fremlagdes Skrivelse*) fra Færøernes Skipper- og Navigatørforening angaaende Fiskekutteres Forsyning med Lægemidler.

Ved Sagens *1. Behandling* den *6. September* blev den efter Forslag af Winther henvist til *Udvalget for forskelligartede Sager.*

Den *17. September* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Ved Skrivelse af 31. August d. A. har Færøernes Skipper- og Navigatørforening henvendt sig til Tinget og beder dette om muligt i indeværende Samling søge udvirket, at der fastsættes faste Regler for færøske Kutteres Forsyning med Lægemidler, derunder Medicinkisternes ensartede Udstyrelse.

Navigatørforeningen har ligeledes henvendt sig til Amtslægen om Sagen, og dene har sammen med Apotekeren opsat et Forslag til Indhold af Medicinkisterne for Fiskekuttere, samt at der skal forefindes to Kister, en til Medicin og en til Forbindssager, og at den sidste bør indvendig være beslaaet med Zink.

I øvrigt anbefaler Amtslægen, at der udfærdiges Bestemmelser i den nævnte Retning.

---

*) Udelades her.

Ved Sølov af 1. April 1892 § 26 er det paalagt en Skibsfører ved hver Rejses Begyndelse at sørge for, at der blandt andet er medtaget de nødvendige Lægemidler om Bord i Fartøjet.

I Henhold til nævnte Paragraf i Søloven er der ved Handelsministeriets Bekendtgørelse af 22. Septbr. 1912 oprettet faste Regler for Fartøjers Forsyning med Lægemidler. Ved denne Bekendtgørelse stilles der forskellige Krav til Medicinkisternes Udstyrelse og Indhold, dels under Hensyn til den længere og kortere Fart og dels under Hensyn til Besætningens eventuelt Passagerers Tilrighed om Bord i Fartøjet.

Ved samme Ministeriums Bekendtgørelse af 16. Oktbr. 1912 er disse Bestemmelser noget ændrede.

Medens Sølovens Bestemmelse i § 26 er gældende ogsaa for færøske Fartøjer, er de to nævnte Bekendtgørelser ikke gældende for Færøerne. Der findes altsaa ingen bestemte Regler for færøske Fartøjers Forsyning med Lægemidler udover, hvad nævnte Lovparagraf siger. Det vil saaledes formentlig alene bero paa Skipperens Samvittighedsfuldhed, om der overhovedet kommer en forsvarlig Forsyning med Fartøjet.

Da det er forholdsvis langvarige Fisketure, der foretages af vore Kuttere, og det under disse er meget vanskeligt i paakommende Tilfælde at komme til Læge, maa man anse det for i høj Grad paakrævet, at der om Bord i Fartøjet findes en forsvarlig Forsyning af Lægemidler og særlig Forbindsstoffer, da Arbejdet om Bord i Kutterne særlig medfører Fare for at blive saaret. Hvorvidt det af Amtslægen opstillede Forslag til Forsyning med Lægemidler og Forbindsstoffer er tilfredsstillende for en Fiskekutter, ser Udvalget sig ikke i Stand til at udtale sig om, men maa formode det; dog vil man være tilbøjelig til at mene, at netop Forbindssager ikke er rigeligt repræsenteret; men her staar Skipperen formentlig frit og kan, om han mener det nødvendigt, forlange mere medtaget.

Udvalget vil give Sagen sin bedste Anbefaling og tilraade Tinget at vedtage et Forslag til saadanne Bestemmelser, som af Navigatørforeningen og Amtslægen foreslaaet, og man skal derfor tillade sig at foreslaa Tinget at vedtage:

> Tinget indgaar til Justitsministeriet med Andragende om, at dette vil foranledige udfærdiget Bestemmelser om, at der om Bord i færøske Fiskekuttere skal forefindes:
>
> 1 Medicinkiste, indeholdende:

100	Acetylsalicyltabletter.	50 g	Allun.
100 g	Afførende Lakritsrodspulver.	250 -	Borsyre.
500	Amerikansk Olie.	100 -	Borvaselin.
500	Brystdraaber.	Helvedsten.	
500 -	Engelsk Salt.	30 g	Jodtinctur.
100	Phenacetintabletter.	250 -	Karbolsyre.
60 g	Kamferdraaber.	Lencoplaster, 1 Æske.	
200	Cynoglospiller.	125 g	Chloroformolie.
500 g	Chinadraaber.	Kvægsølv-Karbolplaster, 20 ctm.	
250	Sodapulver.	125 g	Æggeolie.
60 -	Opiumsdraaber.	50 -	Salmiakspiritus.
60	Sandelolie.	20 -	Tanddraaber.
125 -	Bitre Rhabarberdraaber.	125 -	Saardraaber.
50 -	Salicylvismuth.	50 -	Øjenvand.

Samlet Pris: c. Kr. 100,00.

1 Kiste med Forbindingssager, indvendig beklædt med Zink, indeholdende:

3 Brandbind. 8×4.
2 Flonelsbind. 7 m.
10 Fingerbind.
5 Gazebind. 5×8.
2 Pakker Gaze à 1¼ m.
6 do. do. - 60 ctm.
10 do. do. - 30 -
6 do. Vat - 30 g.
6 do. do. - 60 -
Carpi. ½ Meter.
1 Medicinbæger.
1 Pipette.
Guttaperchapapir. ½ Meter.
1 Pensel.
1 Irrigator med Slange og Rør.
1 Katheter.
2 Neglebørster.
1 Suspensorium.
2 Brokbind.
1 Saartang.
1 Lancet.
1 Saks.
1 Ark Pap.
2 Dusin Sikkerhedsnaale.
2 Sprøjter.
2 Thermometre.
2 Pakker Tjærejutte.
1 Lægebog.

Samlet Pris: Kr. 115,00.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 22. *September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 13 Stemmer mod 0.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 24. *September* vedtoges Udvalgets Forslag med 14 Stemmer mod 0.

Den 28. *September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 28. September 1921.

Til

Ministeriet for Handel og Søfart.

Lagtinget har i indeværende Samling behandlet et Forslag om færøske Fiskekutteres Forsyning med Lægemidler m. m.

Sagen har været behandlet i Udvalg, som under 17. September afgav Betænkning med Forslag i nævnte Retning.

Ved Sagens 3. Behandling den 24. September blev Udvalgets Forslag vedtaget med 14 Stemmer.

Idet man henviser til vedlagte Betænkning med Forslag, samt Sa-

gens øvrige Akter, skal man paa det bedste anbefale denne Sag til det høje Ministeriums velvillige Behandling og videre Forsorg.

Olrik. *Johan H. Poulsen.*

Joen Poulsen.

LV. Fossesagen.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Andragende*) fra Forstanderskabet for Klaksvig Sogns Kommune om Tingets Medvirken til at opnaa et Statslaan paa 300,000 Kr. til Elektricitetsværk.

Den *4. August* fremlagdes saatydende *Frágreiðing frá Fossanevndini:*

Ár 1920, hin 15. septembir helt nevndin fund í Tórshavn. Allir limir vóru á fundi. J. Paturssøn var valdur til formann. Effersøe stemmaði ikki. Edw. Mortensen var valdur til skrivara.

a) Samtykt varð at senda telegram til verkfrøðing Sætersmoen um, at nevndin tekur við á løgtingsins vegna hansara tilboð í brævið dagss. 16. mai l. á., um at vera ráðgevari og revidera arbeiðið viðvikjandi Føroya elektrificering, tí at honorarið 6000 kr. betalist, tá arbeiðið er liðugt, og aðrar útreiðslur so við og við eftir rokning, tó at strýð um hesar útreiðslur fyrileggjast stýrinum fyri „Den norske Ingeniørforening" til avgerð. Ferðin til Føroyar, gongur nevndin út frá, verður ikki fyrrenn næsta vár.

b) Edw. Mortensen varð umbiðin at gera arbeiðið liðugt viðvikjandi uppskot til vatnalóg. Effersøe stemmuði ikki. Effersøe ynskti at fáa materialið viðvikjandi hesum spurningi, sum Mortensen ikki hevur brúk fyri.

J. Paturssøn. *Oliver Effersøe.* *Edw. Mortensen.*

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Á 1920, hin 26. oktobir helt nevndin *fund* í Tórshavn. Á fundi var J. Paturssøn og Edw. Mortensen. Formaðurin hevur tilsagt Effersøe. Hann er sjúkur, men hevur sent skrivliga frágreiðing, ið framleggjst sum *skj. 16.*

1) Samtykt varð at betala hr. Blaauw 2000 kr. a conto og biðja

*) Udelades her.

hann sum skjótast gera rannsakingararbeiðið liðugt og so senda greinliga rokning fyri rannsókningararbeiðið iár og ferðakostnað og tá kontórarbeiðið er liðugt til vár, senda serliga rokning fyri all lað.

2) Samtykt var at senda Tórshavnar býarstýri avskrift av hr. Blaauws bræví, dagss. 27. sept. h. á.

3) Samtykt varð at steðga vatnamátingina á Sandi frá 1. januar 1921.

J. Paturssen. *Edw. Mortensen.*

Ár 1921, hin 22. mars, helt nevndin fund í Havn. Allir limir vóru á fundi.

Løgtingið hevur valt løgtingsmann Tórgarð ístaðin fyri Effersøe. Patursson var valdur til formann og Edw. Mortensen til skrivara.

Samtykt varð at biðja hr. verkfrøðing Blaauw gera liðugt rannsóknararbeiðið og geva nevndini frágreiðing og uppskot, sum ásett í samtyktini av 18. juni 1920.

J. Patursson. *H. C. W.-Tórgarð.*

Ár 1921, hin 2. august, helt nevndin fund í løgtingshúsinum.

Allir limir vóru á fundi.

1) Samtykt varð at senda tinginum avskriv av gerðabókini sum frágreiðind og viðvikjandi Blaauws og Sætersmoens arbeiði visa til tey skjøl, ið hjálagt eru gerðabókini.

2) Samtykt varð at biðja tingið aftur í ár senda bræv til ríkisstýrið um studning til rannsóknararbeiðið.

H. C. W.-Tórgarð. *Edw. Mortensen.* *J. Patursson.*

Ved Sagens *1. Behandling* den *9. August* henvistes den efter Forslag af A. Samuelsen til et *Udvalg paa 5 Medlemmer*, hvortil den 10. s. M. valgtes: *Patursson, Mortensen, Rasmussen, Effersøe og Matras.*

Den *29. August* fremlagdes Andragende fra Frodebø Sogns Kommune om Approbation paa Afholdelse af Udgifter til Undersøgelse angaaende Elektricitet. Den *30. August* henvistes Andragendet til ovennævnte Udvalg.

Den 28. *September* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

(Se Bilag 24.)

Ved Sagens 2. *Behandling* den 29. *September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

LVI. Indberetning fra Dyrlægen.

Den 3. *August* fremlagdes saalydende:

Indberetning fra Dyrlægen.

I min Instruks af 9. Decbr. 1919 staar i § 12 anført, at Dyrlægen hvert Aar inden Olaj skal indsende skriftlig Redegørelse til Lagtinget angaaende de mest bemærkelsesværdige Sygdomme og Epizootier, som har været paa Øerne i det forløbne Aar, og angaaende de Indtægter, han har haft i Embedet. Dette blev gjort sidste Aar, og da der ikke havde været ret mange bemærkelsesværdige Sygdomme i det hele taget, maatte en Indberetning, som holdt sig til Instruksens Forskrifter, nødvendigvis blive ret kortfattet. Over dette Forhold rejste der sig den Gang Røster, som hævdede, at en saadan Indberetning burde være langt mere indgaaende, og undrede sig over, at det i det hele taget kunde lade sig gøre at indsende den saa kortfattet. Hertil er da kun at sige, at min Indberetning i Fjor i Virkeligheden var længere og mere indgaaende, end hvad Instruksen krævede. Der bør nemlig erindres, at Dyrlægen ikke er Husdyrkonsulent, men at hans Arbejde her som andre Steder hovedsagelig falder paa at behandle Dyr, som lider af en eller anden Sygdom. Ganske vist har Amtmanden over for mig antydet som sin Opfattelse, at Dyrlægen ogsaa var Konsulent i Husdyrbrug, men dels er jeg jo slet ikke antaget som saadan, dels henfalder denne Virksomhed jo udelukkende (men iøvrigt feljagtigt) til Landbrugskonsulenten.

I Aar maatte min Indberetning afgivet i Henhold til Instruksen blive endnu mere kortfattet, idet intet af samtlige under min Behandling komne Sygdomstilfælde har været bemærkelsesværdige. Epizootier har saa vidt mig bekendt ikke forefandtes. — Imidlertid er der enkelte Ting af In-

teresse, som passende kunde anføres i en Indberetning, og jeg skal da i det følgende pege paa nogle saadanne:

Foraarstiden, som ellers er den travleste Tid, har i Aar ikke været naar saa optaget af Rejser, som de foregaaende Aar. Der er en særdeles mærkbar Forskel, og denne maa for en stor Del antages at have sin Grund i, at Sygdomstilfældene virkelig har været færre i Aar end ellers, saaledes synes det da ogsaa, og dette Forhold skyldes sikkert den Omstændighed, at Foderet i Vinter gennemgaaende har været af en langt bedre Beskaffenhed end ellers. Mange frygtede sidste Efteraar for at komme til at lide Hømangel ud paa Foraaret, og omend dette vel nok ogsaa har været Tilfældet for nogle enkeltes Vedkommende, saa kan man dog hævde, at Hømangelen i Aar overhovedet sikkert ikke har været mere følelig end sædvanlig, endskønt den høstede Mængde var betydelig mindre i Fjor Efteraar end ellers. Samtidig var imidlertid gennemgaaende Kvaliteten udmærket, og denne har da fuldt ud raadet Bod paa det mindre Kvantum. Jeg har hørt mange Mænd fra forskellige Steder udtale den Mening, som jeg selv fuldtud deler, at det var paafaldende, saa sunde og velnærede Køerne saa ud, da de i Foraaret begyndte at gaa i Haugen. Sandheden er da ogsaa den, at vort Hø ud paa Foraaret jævnlig frembyder et usundt, lidet nærende og delvis uspiseligt Foder, som kun Hungeren kan drive Kvæget til at æde, og Grunden er sikkert for en stor Del den, at der gennemgaaende høstes alt for sent. Uden at gaa nærmere ind paa dette Forhold, som jo henhører paa Landbrugets Omraade, skal jeg her fremhæve den utvivlsomme Betydning en tidligere Høhøst vilde faa, og som inderst inde de fleste færøske Landbrugere, mere eller mindre bevidst, virkelig ogsaa er klare over. Gav man da, som Tilskud til tidligere høstet Hø, noget Kraftfoder i Form af tørret Sej, Grind og Roer, da skulde man snart opnaa stor Bedring i Kreaturenes Ydeevne.

Naar, som før omtalt, Rejsernes Antal har været færre i Aar end sædvanlig, da skyldes dette imidlertid ikke alene en Nedgang i Sygdomstilfældene. Der er en anden og maaske vigtigere Grund nemlig den, at Rejserne er uforholdsmæssig dyre for Folk i Almindelighed. Af 14, fra min Dagbog, optalte Rejser i privat Praxis ses, at Gennemsnitsrejseudgifterne for en saadan Tur til et sygt Kreatur har beløbet sig til Kr. 38,32, hvortil kommer mit Honorar + Medicin, saaledes at Gennemsnitsprisen for at hente Dyrlægen har været *over 50 Kroner!!* Jeg skal fremhæve ganske bestemt, at de omtalte Rejser ikke har kunnet foretages billigere. Naar Folk først opdager, at det er saa dyrt at søge Hjælp, er det jo ikke saa underligt, om de, med sidste Aars sløje Fortjeneste in mente, undlader at søge en saa „dyr Læge".

Lagtinget indtog i Fjor en forstaaelsesfuld og velvillig Stilling til et Andragende fra mig om Anskaffelse af en Motorbaad og offentlig Tilskud til en i Sammenhæng med Motorbaaden oprettet Befordringskasse. I Løbet af Foraaret er der indløbet Svar fra Justitsministeriet, som ikke finder Anledning til at bevilge Tilskud til Bygning af Motorbaad og ligeledes nægtet Tilskud til Befordringskasse „paa det foreliggende Grundlag". Det er mit faste Haab, at Lagtinget genoptager denne Sag og fører den heldigt frem, og jeg tillader mig her at rette en direkte Anmodning til det ærede Ting om Sagens Genoptagelse.

Det sidste Aarstid er der udført langt færre Omrejser, end Tilfældet var til at begynde med. Saaledes er der siden Nytaar kun udført een Omrejse til Suderø og Sandø, samt en Rejse til Vestmanhavn. Grunden hertil har udelukkende været Amtets Stilling til Betalingen af de Reguinger, som jeg har indsendt over Rejseudgifter, og som jeg jo har lagt Pengene ud for. Dels har det trukket meget længe ud, inden jeg har faaet

mine Regninger betalte, dels har Amtet gjort unødvendig mange Indvendinger, og i et enkelt Tilfælde har jeg maattet søge Sagfører og betale denne Honorar for at faa Penge, som ganske retmæssig tilkommer mig. Endskønt min Instruks hjemler mig Godtgørelse for mine Rejseudgifter (ikke Befordringsudgifter), nægter Amtet Refusion af de Penge, jeg lægger ud til Logis paa mine Omrejser i Modstrid med tidligere Praxis. Jeg har paa denne Konto ca. 150,00 til Gode hos Amtet, som siden Februar har ventet Svar fra Justitsministeriet ang. hvorvidt de skal udbetales mig eller ikke. Disse forskellige Forhold giver selvsagt Anledning til megen Uklarhed, og § 3 i min Instruks bør derfor rettes saaledes, at der enten kræves foretaget et bestemt Antal Omrejser aarlig (mindre end det nu krævede) eller ogsaa, at der stilles et bestemt Beløb aarlig til Raadighed for Foretagelsen af flest mulige Omrejser. Dette sidste gjorde Lagtinget i 1919, idet der bevilgedes Kr. 1000,00 aarlig til Omrejser, men nogle Maaneder senere udkom min Instruks fra Ministeriet, og denne staar i aabenbar Modstrid med den nævnte Lagtingsbeslutning.

I Foraarets Løb har jeg indgivet til det ærede Ting et Forslag til Ændring af Loven om smitsomme Sygdomme, et Forslag om Ændring af Tyreholdet, samt en Henstilling om at lade udføre tvungen Tuberkulinprøve paa vor samlede Kvægbestand. Jeg skal tillade mig at henlede Tingets velvillige Opmærksomhed paa disse Arbejder.

Min Indtægt i Praxis fra 1. Juli 1920 til 1. Juli 1921 har været Kr. 3498,30. Den Henstilling, som det ærede Lagting i Fjor rettede til Ministeriet, om en Forhøjelse af min faste Løn, har ligeledes været uden Resultat, idet jeg, fra Ministeriet i Forsommer, modtog en Nægtelse af mit Andragende.

Thorshavn i Juli 1921.

Carl Johan Bech,
Dyrlæge.

Ved Sagens *1. Behandling* den *12. August* blev den efter Forslag af Patursson henvist til *Budgetudvalget*.

Den *10. September* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

I Følge den for Dyrlægen under 9. Decbr. 1919 udfærdigede Instruks skal denne, inden hvert Aars Olai, sende skriftlig Indberetning til Lagtinget, hvoraf bl. a. skal fremgaa de Indtægter, han har haft i Embedet. Af den i Aar foreliggende Beretning fremgaar, at Dyrlægens Indtægter ved Praxis for Tiden 1.—7. 1920 og 1.—7. 1921 har været 3498 Kr. 30 Øre. Denne Indtægt i Forbindelse med den faste Løn samt Dyrtids- og Konjunkturtillæg har, efter Udvalgets Skøn, givet Dyrlægen en ret antagelig og forsvarlig Aarsindtægt. Man kan vel ogsaa regne med, at Indtægterne ved Praksis vil være voksende.

Dyrlægen anførte i sin Indberetning, at han ikke har kunnet udføre Omrejserne i det Omfang, som foreskrives i Instruksen. Naar dette

ikke er sket, samt naar Omrejsernes Antal i det forløbne Aar har været færre end tidligere, skyldes dette, efter Dyrlægens Udsagn, udelukkende den Stilling, som Amtet har indtaget til Betaling af de Regninger, han har indsendt over Rejseudgifterne. Dels skal det have trukket altfor længe ud med Betalingen, dels skal Amtet have gjort unødvendig mange Indvendinger, og i et enkelt Tilfælde skal Dyrlægen have set sig nødsaget til at søge Sagfører for at faa sine udlagte Rejseudgifter godtgjorte.

I Følge Instruksen skal Dyrlægen have sine Rejseudgifter ved de foreskrevne Omrejser godtgjorte efter Regning, samt yderligere 5 Kr. i Dagpenge. Medens Lagtinget i sin Tid kalkulerede disse Udgifter, der betales af Amtsrepartitionsfonden, til 1000 Kr. aarlig, er de i det forløbne Aar, uden at Omrejserne er udførte med det paabudte Antal, naaede til imellem 2000 Kr. og 3000 Kr.

Udvalget kan derfor forstaa, at Amtmanden maa have været noget betænkelig ved at anvise disse store Beløb, og Udvalget maa antage, at disse Udgifter maatte kunne været holdte betydelig længer nede.

Dyrlægen vil have Instruksens Bestemmelse om, at „Rejseudgifterne refunderes efter Regning" forslaaet saaledes, at i disse Udgifter indbefattes hans Logiudgifter (Kost og Logi) under Omrejserne. Mulig kan denne Fortolkning lægges i de citerede Udtryk i Instruksen; men Udvalget maa formene, at de fastsatte Dagpenge, 5 Kr., netop var beregnede til at dække Dyrlægens særlige Udgifter til eget Underhold ved Fraværelsen fra Hjemmet. Udvalget finder, at man bør komme til mere faste Bestemmelser paa dette Omraade, saaledes at der, i Lighed med hvad Tinget vedtog i Samlingen 1919, stilles et bestemt aarligt Beløb til Dyrlægens Raadighed til Afholdelse af Rejseudgifter, og at Instruksen ændres i Overensstemmelse hermed.

Efter alt, hvad der foreligger, skønner man, at Dyrlægen vanskelig vil kunne overkomme at udføre det foreskrevne Antal Omrejser. Dette har man faaet bekræftet under en Konference, Udvalget har haft med Dyrlægen, bl. a. om dette Spørgsmaal. Udvalget vil derfor stille Forslag om, at de paabudte 3 aarlige Omrejser til Suderø og Norderøerne ændres til 2 Omrejser til disse Sysler, medens Omrejsernes Antal i øvrigt forbliver uforandrede for de andre Pladsers Vedkommende.

Paa Udvalgets Foranledning har Dyrlægen givet en Oversigt over de siden Begyndelsen af 1920 foretagne Omrejser med Vedføjelse af den Praksis, der har været forbundne med disse Omrejser. Denne Oversigt vedlægges Sagen.

I Oversigten opgives, hvormeget Rejseudgifterne formodes at ville blive aarlig regnet med den Nedgang i Omrejsernes Antal, som Udvalget har i Sinde at foreslaa. Herefter skulde de egentlige Befordringsudgifter blive 1935 Kr.

Udvlgt mener, at dette Beløb, naar der lægges praktiske Rejseplaner, vil kunne nedsættes ret betydeligt, og man tænker sig 1500 Kr. som et passende Beløb. Logiudgifterne bør Dyrlægen selv afholde, naar Dagpengene bibeholdes; og Udvalget vil stille Forslag om en saadan ændret Affattelse af Instruksens § 3, at Spørgsmaalet om Refusion af Logiudgifterne ikke vil komme til at foreligge.

Udvalget finder, at Amtmanden bør anmodes om at foranledige, at Dyrlægen fremtidig afgiver sin aarlige Indberetning til Lagtinget i mere detailleret Form end hidtil, jfr. Instruksens Bestemmelse om, at Dyrlægen skal føre Daghog, saaledes, at Indberetningen bl. a. udviser, hvorledes Omrejserne er foretagne, den ved disse stedfundne Praksis, m. v., noget i Lighed med den Oversigt, Udvalget har foranlediget fremskaffet.

Forslag:

1. Lagtinget indgaar til Justitsministeriet med Andragende om, at der i den for Dyrlægen paa Færøerne under 9. Decbr. 1919 udfærdigede Instruks foretages følgende Ændringer:

   a) I § 3 ændres „3 Omrejser" til „2 Omrejser".

   b) Samme Paragrafs 2det Stykke (Som Godtgørelse ..... Regning) omredigeres saaledes:

   „Ved Omrejsen oppebærer Dyrlægen som Godtgørelse for Befordringsudgifter 1500 Kr. aarlig samt tillige 5 Kr. i Dagpenge."

2. Amtmanden anmodes om at foranledige, at Dyrlægen fremtidig giver en mere detailleret Indberetning, saaledes at denne bl. a. udviser, hvorledes Omrejserne er foretagne samt den ved disse udøvede Praksis.

3. Dyrlægen faar tilsendt en Genpart af denne Betænkning.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *13. September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 18 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *17. September* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 17 Stemmer mod 0.

Den *20. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 20. September 1921.

Til
Justitsministeriet.

Lagtinget har i indeværende Samling behandlet Spørgsmaalet om en Ændring i den for Dyrlægen udfærdigede Instruks, særlig med Hensyn til Bestemmelserne i § 3 angaaende Godtgørelse for Rejseudgifter ved Omrejser. Det har nemlig vist sig, at disse Udgifter, ved den nuværende Ordning, er langt betydeligere, end man til at begynde med regnede med.

Sagen har været behandlet i Lagtingets Budgetudvalg, som, efterat have ført Forhandling med Dyrlægen, under 10. d. M. afgav Betænkning med Forslag. Man foreslaar, at Omrejsernes Antal for Suderøens og Norderøernes Vedkommende i Instruksen ændres fra 3 til 2, samt at Dyrlægen, som Godtgørelse for Befordringsudgifter ved de aarlige Omrejser, oppebæ-

rer 1500 Kr. aarlig. Man skønner, at de egentlige Rejseudgifter vil kunne dækkes ved dette Beløb.

Idet man fremsender Sagens Akter, tillader man sig at anbefale den foreslaaede Ændring i Dyrlægens Instruks til Stadfæstelse.

Otrik. *M. A. Winther.*

Joen Poulsen.

LVII. Lov om Hestenvlens Fremme.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes saalydende

Forslag til Lov om Hestenvlens Fremme paa Færøerne.

I.

For hvert Syssel, hvor der drives Hestenvl, vælger Lagtinget efter Indstilling af Sysselmændene for 4 Aar ad Gangen 3 Synsmænd og 2 Suppleanter, der hvert Aar i første Halvdel af Oktober Maaned har at afgøre, hvilke Hingste i Syslet egner sig til Avlshingste.

II.

Enhver Ejer af Hingste er pligtig til senest inden 15. September i det Aar, Hingsten fylder 1 Aar at anmelde samme for Synsmændene og dernæst paa en af disse med mindst 14 Dages Varsel fastsat Dag i første Halvdel af Oktober at fremvise Hingsten paa et af de i Paragraf III nævnte i Syslet beliggende Steder. Hingste, der i det Aar, i hvilket de fyldte 1 Aar, er godkendte som egnede til Avl, skulle atter fremstilles af Synsmændene ved Syningen de 2 følgende Aar. Ved Syningen skal der altid være 3 af Synsmændene eller i enkelte af disses Forfald da Suppleanter til Stede.

III.

Syningen skal for de enkelte Syslers Vedkommende finde Sted paa følgende Steder:

For Suderø Syssel i Kvalbø og Vaag.
- Sandø — paa Sand.
- Vaagø — i Midvaag og Sørvaag.
- Strømø — i Thorshavn, Kollefjord og Kvalvig.
- Østerø — i Gøte, Ejde og Skaale.
- Norderøernes Syssel paa Husum, i Kunø, Klaksvig, Norddeble og Viderejde.

Øerne Dimon, Skuø, Fugløø, Svinø, Myggenæs, Hestø, Kolter og Nolsø undtages indtil videre for Syningspligt, saaledes at Lagtinget til enhver Tid skal kunne indføre tvungen Syning paa de nævnte Øer.

IV.

De Hingste, som af Synsmændene anses for at være uskikkede til Avl, skal kastreres eller holdes strængt afspærrede i Tiden fra 1. Marts til 1. Oktober.

V.

Hingste, som efter at være synede, findes velskikkede til Avl, skulle kunne holdes frit udover den fastsatte Skiben og uden at komme ind under Bestemmelsen i Paragraf 25 i Haugeloven af 23. Februar 1866 om Betaling for Opbringelse, saa længe de af Synsmændene findes at være fuldt avledygtige og nødvendige.

Paa fri Græsning i Haugen har Hingstens Ejer ikke Ret til Vederlag for Bedækning uden efter Overenskomst. Holdes Hingsten hjemme, har dens Ejer Ret til Vederlag for Bedækning.

Synsmændene har Ret til at kassere Hingste, som paa Grund af Alder eller anden Aarsag findes uskikkede til Avl.

VI.

Af Synsmændene føres Stambog over samtlige godkendte Hingste saavidt paalidelige Oplysninger kan skaffes.

VII.

Overtrædelser af denne Lov straffes med Bøder fra 10—100 Kroner, som tilfalder vedkommende Sognes Fattigvæsen.

VIII.

Sager for Overtrædelse af denne Lovs Bestemmelser behandles som offentlige Politisager inden Syslets Politiret.

Forslagsstillerne skal tillade sig at henstille til det højt ærede Lagting, om det ikke vilde være betimeligt i Lov om Hesteavlens Fremme at indføre en Bestemmelse om, at alle Heste paa Færøerne skal indefodres en vis Tid af Aaret.

Thorshavn, den 4. Juli 1921.

M. Winther Lützen. *Just Jakobsen.* *Carl Johan Bech.*

Ved Sagens *1. Behandling* den *30. Juli* henvistes den til Landboudvalget.

Den *1. September* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

(Se Bilag 13.)

Ved Sagens 2. *Behandling* den *23. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 11 Stemmer mod 0.

LVIII. S/S. »Smiril«.

1. »Smiril«s Regnskab.

Den *9. August* fremlagdes Regnskab for S/S. „Smiril" for Aaret 1920—21.

Ved Sagens *1. Behandling* den *11. August* blev den efter Forslag af Mortensen henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den *12. s. M.* valgtes: *Mortensen, Debess, Rasmussen, Danielsen* og *Jørn Poulsen.*

Den *19. August* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

Nevndin hevur haft til umhugsan spurningin um „Smiril"s roknskap fyri 1920—21. Hon hevur rannsakað hetta og mælir til at góðkenna tað.

Útreiðslirnar hava verið um 110,000 kr. Fyri ein stóran part hevur „Smiril" brúkt Kvalbiarkol, men tað, at kolaprísurin og proviantprísurin er lækkaður, er vónandi, at útreiðslirnar í tey komandi árini kunna fáast niður til um 100,000 kr. Studningurin frá statinum fyri postflutning o. s. fr. er um 53,000 kr. árliga, og inntøkurnar við flutning av vørum og fólkið kann roknast til 60—70,000 kr. Um nú verður eitt avlop uppá 10—20.000 kr., verður brúk fyri tí til reparatiónir o. t.

„Smiril" er sjóvatryggjaður fyri 120.000 kr., og tað kostar 7000 kr. árliga. Virið av skipinum kann nú ikki setast hægri enn 60,000 kr., og nevndin ræður til at lækka tryggingina til 60,000 kr. Harvið sparist eisini 3000 kr. í premiu árliga.

Formaður nevndarinnar hevur samráðst við postmeistarin, um planin fyri „Smiril". Nevndin mælir hereftir til, at sami planur verður galdandi, sum nú er, tó at tingið biður amtmannin tingast við postvesinið um tað er gjørligt, at „Smiril" ikki fer til Gøtu meiri enn aðruhvørja viku.

Løgtingsins revisor hevur sagt seg ikki hava stundir at grannskoða „Smiril"s roknskap, og mælir nevndin ti til at geva tingsins formanni heimild til at velja ein revisor til hetta roknskap.

Skytskassin plægur at veita 3500 kr. árliga sum studning til „Smiril". Nevndin mælir til, at hetta eisini verður gjørt íár.

Uppskot:

1. „Smiril"s roknskap fyri 1920—21 verður góðkent.
2. „Smiril"s sjóvatrygging verður lækkað til 60.000 kr.
3. Tingið biður amtmannin tingast við postkontórið, um gjørligt er, at „Smiril" einaus fer til Gøtu aðruhvørja viku.
4. Tingsins formanni verður givi heimild til at velja revisor til „Smiril"s roknskap.
5. Úr skytskassanum verður veitt til „Smiril" 3500 kr.

Ved Sagens *2. Behandling* den *29. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 12 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *1. September* foretoges Afstemning med følgende Resultat:

Punk	1	sattes under Afstemning og vedtoges med						18	Stemmer mod	0.
—	2	—	—	—	—	—	—	12	— —	0.
—	3	—	—	—	—	—	—	13	— —	0.
—	4	—	—	—	—	—	—	17	— —	0.
—	5	—	—	—	—	—	—	16	— —	0.

---

2. Ekstratilskud til „Smiril".

Den *19. August* afgav Udvalget angaaende „Smiril" saalydende

Udvalgsbetænkning.

For at opretholde den lokale Dampskibsforbindelse mellem Øerne maatte Lagtinget fra 1. April 1919 overtage S/S Smiril. I 1919—20 havde Skibet et Statstilskud paa 17500 Kr., og Driften gav et Underskud paa 31796 Kr. 25 Øre, og heri er oven i Købet ikke medtaget Købesummens Forrent-

ning og Amortisation, som betales af Amtsrepartitionsfonden og andrager c. 8000 Kr. aarlig.

I første Halvdel af Regnskabsaaret 1920—21 havde Smiril et Statstilskud paa 8750 Kr. og i anden Halvdel 26416 Kr. 67 Øre, idet Skibet fra 1. Oktober f. A. blev sat i udvidet Postrute. Regnskabet for 1920—21 viser et Underskud paa 40939 Kr. 17 Øre foruden Købesummens Forrentning og Amortisation.

Underskuddet for de to Regnskabsperioder er herefter 72735 Kr. 42 Øre, og medtages Forrentning og Amortisation, kommer man højere op.

Varendvalget indgav i 1920 Andragende om, at der af Statskassen maatte blive ydet Tilskud til Dækning af Underskuddet i 1919—20, men Ministeriet svarede i Skrivelse til Amtet af 8. April d. A., at man ikke fandt Anledning til at søge Andragendet imødekommet.

Udvalget maa tilraade at genoptage Spørgsmaalet i Forbindelse med Spørgsmaalet om Underskuddet for 1920—21.

Selv om Smiril i 1919—20 sejlede med Varer fra Amtshandelen, medtog den ogsaa Post og Passagerer og kom Øerne rundt i Løbet af 3 Uger. Det offentlige Tilskud var omtrent det samme som før Krigen. Af Oplysninger forelagte Udvalge fremgaar, at Staten i Danmark under Krigen paa Grund af Dyrtiden har ydet Ekstratilskud efter lokale Hensyn til nogle Ruter. Ligeledes er det oplyst for Udvalget, at der paa Island ydedes betydeligt Tilskud fra Staten til Kystfarten, og at der i Norge under de ved Krigssituationen skabte vanskelige Tider er ydet og ydes meget store Tilskud fra Staten til Lokalfarten, og at man der har maattet forhøje det offentlige Tilskud meget betydeligt under Dyrtiden. I Finmarken, hvor Dampskibsforbindelsen langs Kysten spiller en lignende Betydning som her paa Færøerne, hvor Kommunikationsforholdene er saa vanskelige, og Kommunikationsmidlerne faa og tidet tilfredsstillende, har Staten betalt hele Underskuddet af Driften i de heromhandlede Aar.

I Aaret 1920—21 har Smiril kun i meget ringe Grad sejlet med Varer fra Amtshandelen, idet denne i alt væsentligt afviklede i Begyndelsen af nævnte Tidsrum. Skibets Opgave i omtalte Regnskabsaar har hovedsagelig været Transport af Post og Passagerer.

For dette Tidsrum skulde der derfor under alle Omstændigheder synes Grund til at yde et Ekstratilskud.

Inden Tinget overtog Farten, ydede Lagtinget et Tilskud, som svarede til ⅕ af Statstilskudet. Udvalget kunde derfor tænke sig, at Staten vilde bære enten hele Underskudet for de to Regnskabsaar i Lighed med, hvad den norske Stat gør overfor Finmarkens Amtskommune, som ogsaa har maattet overtage Kystfarten for sit Distrikt, eller i hvert Fald ⅕ af Underskudet.

Udvalget skal herefter tillade sig at fremsætte følgende

Forslag:

Tinget indgaar til Justitsministeriet med Andragende om, at Statskassen yder et Extratilskud til Lagtinget for Besørgelsen af Kystfarten ved Færøerne i Finansaarene 1919—20 og 1920—21, svarende til Driftens Underskud i de nævnte Aar, eller en passende Andel deraf.

Ved Sagens *2. Behandling* den *29. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 12 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *1. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab, og vedtoges med 19 Stemmer mod 0. (Fraværende: Provsten, Paturssen og Effersøe).

Den *1. Oktober* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 1. Oktober 1921.

Til
Justitsministeriet.

Udvalget vedrørende „Smiril" har i indeværende Aar behandlet Spørgsmaalet om Dækning af Underskudet ved nævnte Dampskibs Drift for Finansaaret 1919—20 og 1920—21, og afgav i denne Sag Betænkning den 19. August med saalydende Forslag:

Tinget indgaarr til Justitsministeriet med Andragende om, at Statskassen yder et Extratilskud til Laglinget for Besørgelsen af Kystfarten ved Færøerne i Finansaarene 1919—20 og 1920—21, svarende til Driftens Underskud i de nævnte Aar, eller en passende Andel deraf.

Forslaget blev, ved Sagens tredie Behandling den 1. September d. A., vedtaget med 19 Stemmer, idet tre Medlemmer var fraværende.

Idet man hoslagt fremsender Betænkningen og Sagens Dokumenter, skal man andrage om, at Andragendet fremmes og bevilges.

Olrik. *Edm. Mortensen,*
Ordfører.

---

3. »Smiril«s Kontrakt.

Den *9. August* fremlagdes Skrivelse*) fra Justitsministeriet af 1. August angaaende Kontrakt om Besørgelse af Dampskibsforbindelsen mellem Færøerne indbyrdes.

Ved Sagens *1. Behandling* den *11. August* henvistes den efter Forslag af Mortensen til Udvalget angaaende „Smiril"s Regnskab.

Den *18. August* afgav Udvalget saalydende

*) Udelades her.

Udvalgsbetænkning.

Justitsministeriet har i Skrivelse af 1. ds. henledet Amtets Opmærksomhed paa, at saavel den mellem Lagtinget og Ministeriet afsluttede Kontrakt om Besørgelse af Dampskibsforbindelsen mellem Færøerne indbyrdes, som det paa Finansloven bevilgede treaarige Tilskud til nævnte Dampskibsforbindelse udløber med Udgangen af indeværende Finansaar, og anmodet Amtet om at forelægge Tinget Spørgsmaal om Fornyelse af Kontrakten. Lagtinget maatte, for at Dampskibsforbindelsen mellem Øerne overhovedet skulde opretholdes, overtage S/S. „Smiril" fra 1. April 1919. I Regnskabsaaret 1919—20 havde Skibet et Tilskud fra Staten paa 17500 Kr. Det sejlede i Fragtfart for Amtets Vareforsyning, men medtog Post og Passagerer. Driften nævnte Aar gav et Underskud paa 31896 Kr. 25 Øre, heri ikke medregnet Forrentning og Amortisation af Købesummen, idet denne betales af Amtsrepartitionsfonden.

I første Halvdel af Regnskabsaaret 1920—21 havde „Smiril" et Tilskud fra Staten paa 8750 Kr., og i anden Halvdel 26416 Kr. 67 Øre, idet Skibet fra 1. Oktober f. A. blev sat i en udvidet regelmæssig Fart med 3 Ture ugentlig. Regnskabet for 1920—21 viser et Underskud paa 40939 Kr. 17 Øre, bortset fra Købesummens Forrentning og Amortisation, som aarlig andrager c. 8000 Kr., og er betalt af Amtsrepartitionsfonden.

I indeværende Regnskabsaar maa man ogsaa befrygte et Underskud, idet Skibet netop nu er i København og skal underkastes Eftersyn og Reparation, og saadant jo for Tiden er kostbart.

Paa det sidst aflagte Regnskab er Skibets samlede Indtægt, bortset fra offentligt Tilskud, 67262 Kr. 77 Øre, og man kan, med den nuværende Plan og ud fra de Erfaringer, man har gjort, regne med en noget lignende Indtægt. Den kan maaske afrundes til 70,000 Kr. Udgifterne har i Regnskabsaaret 1920—21 været 110096 Kr. 41 Øre, foruden Udgifterne ved Reparationen i København, der androg 44938 Kr. 86 Øre, og Renter og Afdrag paa Købesummen. Driftsudgifterne vil vel ikke blive større, men paa den anden Side kan de ikke nedbringes i væsentlig Grad. Hyrerne androg 30719 Kr. 67 Øre, og da disse for „Smiril"s Vedkommende, bortset fra Maskinmesteren, er forholdsvis lave, kan de ikke foreløbig nedsættes. Kosten andrager 14484 Kr. 21 Øre. Heri kan der muligvis spares 2—3000 Kr. i de kommende Aar ved Prisfald. Kul og lign. har kostet 44719 Kr. 73 Øre. Da man væsentlig har brugt færøske Kul for 75 Kr. pr. Ton, kan der paa denne Post ikke ventes en Nedgang paa mere end c. 10,000 Kr. Paa de andre Poster kan der ikke spares noget. Regner man herefter Driftudgifterne til 100,000 Kr. og Indtægterne til c. 70,000 Kr. plus Statstilskudet c. 50,000 Kr. = 120,000 Kr., bliver der kun c. 20,000 Kr. til Reparation, Vedligehold og Forrentning.

Det vil heraf ses, at Driften, selv med et Statstilskud svarende til det nuværende, højst kan regnes at ville dreje nogenlunde rundt. De 40,000 Kr. af Tilskudet er Betaling for Transport af Post, og „Smiril" fører overordentlig megen Post rundt mellem Øerne, og den nævnte Subvention kan ikke betragtes som for høj i Forhold til Postmængden, og det fra Skibet Side præsterede Arbejde i Postvæsenets Tjeneste og i Forhold til, hvad der her ydes fra Postvæsenet ydes til andre Postbaadsruter. Udvalget skal derfor tilraade, at Kontrakten forlænges for 3 Aar fra 1. April n. A., dog at der i § 1 indføjes en mindre Ændring, og at der søges en 3-aarig Bevilling til Skibet paa 52833 Kr. 34 Øre aarlig.

Man tillader sig herefter at stille følgende

Forslag:

Tinget bemyndiger Formanden til paa Tingets Vegne at forlænge den mellem Justitsministeriet og Lagtinget bestaaende Kontrakt om Besørgelse af en Dampskibsforbindelse mellem Færøerne indbyrdes i 3 Aar at regne fra 1. April n. A. mod at Tilskuddet fra Staten som hidtil ydes med 52833 Kr. 34 Øre aarlig, dog at der i § 1 efter Ordene „en enkelt Tur hvert Aar til København" tilføjes „forsaavidt en saadan er nødvendig af Hensyn til Skibets Eftersyn og Reparation."

Ved Sagens 2. *Behandling* den *29. August* overgik den til 3. Behandling.

Ved Sagens *3. Behandling* den *1. September* fremlagdes saalydende Ændringsforslag fra Udvalgets Ordfører Mortensen:

Til Udvalgets Forslag føjes:
„og at der i § 1 efter Ordet „Smiril" føjes „eller et andet af Justitsministeriet godkendt Fartøj"."

Derefter foretoges Afstemning, hvorved Ændringsforslaget vedtoges med 18 Stemmer mod 0. Udvalgets Forslag vedtoges ligeledes med 18 Stemmer mod 0.

---

4. Klage over »Smiril«.

Ved Lagtingets Aabning den 29. *Juli* fremlagdes Klage*) fra 47 Beboere af Sand over „Smiril"s uregelmæssige Anløb.

Ved Sagens *1. Behandling* den *11. August* henvistes den til Udvalget angaaende „Smiril".

Den *17. August* afgav Udvalget saalydende

*) Udelades her.

Nevndarálit.

47 Heimasandsmenn hava sent til tingsins klagu um Smiril, dagsetta 25. novembir 1920.

Teir føra fram, at Smiril síðan 1. oktobir 1920 skuldi koma til bygdina Sand annanhvønn mánadag, men at hann í tíðarskeiðinum frá nevnda degi til 25. novembir einaus einaferð hevur veri heima á Sandi.

I brævi, dagsett 21. juli h. á. hevur Smirils administrator upplýst, at skipið í tíðarskeiðinum 1. oktobir 1920 til 11. juli h. á. átti at hava verið 20 ferðir heima á Sandi og hevur verið 18 ferðir, og at ársakin til, at Smiril ikki var meira enn eina ferð heima á Sandi í oktobir og eina ferð í novembir, var óveður.

So statt loyvir nevndin sær at seta fram hetta

Uppskot:

1) Svarað verður, at Smiril, síðan klagan er skrivað, sæst at hava siglt planmessiga til Sands, og at tí ikki meira er at gera við hesa sak.
2) Avskrift av álitinum verður sent teimum, ið heittu á tingið.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 29. *August* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 12 Stemmer mod 0.

---

5. Salg af »Smiril«.

Den 1. *Oktober* fremlagdes saalydende Forslag til Beslutning fra Effersøe:

Vareforsyningsudvalget bemyndiges til at sælge Dampskibet Smiril under Forudsætning af, at der kan opnaas en passende Pris, samt, at man kan faa til Raadighed et andet Fartøj, som kan drives billigere, og som kan besørge Smirils Fart og navnlig kan gøre det muligt for Amtskommunen at opfylde sine Forpligtelser overfor Postvæsenet.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 3. *Oktober* sattes Forslaget under Afstemning og vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

LIX. Oprettelse af kommunalt Valgsted i Tjørnevig.

Den *9. August* fremlagdes Skrivelse*) fra Forstanderskabet for Haldersvig og Saksen Sognes Kommune angaaende Oprettelse af kommunalt Valgsted i Tjørnevig, samt saalydende

Udkast til Vedtægt for Afholdelse af kommunale Valg i Haldersvig Sogn.

§ 1.

Haldersvig Sogn deles med Hensyn til Afstemning ved kommunale Valg i to Kredse: Haldersvig Langesand Gjánoyra med Valgsted i Haldersvig, og Tjørnevig Bygd med Valgsted i Tjørnevig. For hver af disse Valgkredse affattes særlige Valglister.

§ 2.

Samtidig med, at der udskrives Valg i Haldersvig Sogn — hvad enten det er Valg i Sognet alene eller Valg for hele Kommunen — vælger Forstanderskabet det fornødne Antal Personer til paa Valgdagen at bistaa Valgnævnet med Valgets Ledelse og Stemmernes Modtagelse, saaledes at der — Valgnævnets Medlemmer indbefattet — bliver 3 Personer og 2 Suppleanter ved hvert Valgsted. Samtidig bestemmer Valgnævnet, hvem der skal lede Valget i det Valgdistrikt, hvor Valgnævnets Formand ikke er bosat.

Kandidatlister til Valg, hvor Sognene i Haldersvig og Saxen Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld skal vælge i Forening, indleveres i Overensstemmelse med Lov Nr. 84 af 30. April 1909 § 7, 3. Stk., til Formanden for Kommunens fælles Valgnævn. (Lov 30. April 1909 § 4). Kandidatlister til Valg, der er særlig for Haldersvig Sogn, indleveres i Overensstemmelse med Lov af 30. April 1909 § 7, 2. Stk., til Formanden for Valgnævnet i Haldersvig Sogn.

Formanden for Valgnævnet i Haldersvig Sogn sender snarest muligt Genpart af de til ham indleverede Kandidatlister til den, der forestaar Valghandlingen i det Distrikt, hvor Formanden ikke er bosat (jfr. § 2). Den samme Fremgangsmaade følges med Hensyn til de fra Formanden for Kommunernes Fællesvalgnævn i Henhold til Lov af 30. April 1909 § 9, 3. Stk., modtagne Afskrifter af Kandidatlister.

§ 3.

Valgnævnet sørger for Tilvejebringelse af de fornødne Stemmesedler, Stemmerum og Stemmekasser paa hvert af Valgstederne.

§ 4.

Valget foretages begge Steder paa samme Dag og Klokkeslæt. Valget ledes af de i nærværende Vedtægts § 2, 1. Stk., nævnte Personer, forøvrigt foregaar Valghandlingen og Stemmemodtagelsen paa hvert af Valgste

*) Udelades her

derne i Overensstemmelse med de i førnævnte Lov af 1909 § 9—12 foreskrevne Regler. Paa hvert af Valgstederne føres en autoriseret Valgbog.

§ 5.

Umiddelbart efter, at Stemmeafgivningen er sluttet, optælles Stemmerne paa hvert Valgsted, hvorefter Stemmesedler, Konvolutter, Valg- og Stemmelister samt en Udskrift af Valghogen forsegles. Ved Valg, fælles for hele Kommunen, sendes den forseglede Pakke straks fra hvert Valgsted direkte til det fælles Valgnævn (Lov 30. April 1909 § 13). Ved Valg alene for Haldersvig Sogn sendes den forseglede Pakke fra det Valgsted, hvor Formanden for Valgnævnet ikke er til Stede, til nævnte Formand. Valgnævnet for Haldersvig Sogn foretager Ottendedagen efter Valgdagen den endelige Optælling i et offentligt Møde. Skulde Stemmesedlerne fra det andet Valgsted ikke være ankomne til den Tid, udsættes Optællingen, indtil disse Stemmesedler kommer til Stede.

Forstanderskabet for Haldersvig og Saxen Sognes Kommune,
Haldersvig, den 9. August 1921.

P. F. V.
M. Samuelsen.

S. D. henvistes Sagen til *det kommunale Udvalg.*

Den *10. September* afgav Udvalget saalydende

Álit.

Formaðurin fyri Haldórsvíkar og Saksunar søknar kommunu hevur sent brævi til tingsins um at fáa bygdina Tjørnuvík til at verða valstað, tá kommununval eru, og hevur eisini sent eitt uppskot til viðløku í so máta.

Brævið greiðir frá, at tá løgtings- og fólkatingsval eru, tá verður stemmað í nevnda bygdalagi.

Nevndin, sum hevur haft hetta mál til viðgerðar, finnur tað at vera rímuligt og vel høskandi, at eisini tá kommununval eru, verður valt í Tjørnuvík, og hevur heldur einki at finnast at ti uppskoti, sum er sent tinginum. Nevndin skal ti loyva sær at seta soljóðandi

Uppskot:

Tingið samtykkir tilsenda „Udkast til Vedtægt for Afholdelse af kommunale Valg i Haldersvig Sogn".

Ved Sagens 2. *Behandling* den *13. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

LX. Oprettelse af kommunalt Valgsted i Gjov.

Den 7. *September* fremlagdes Andragende*) fra Foreningen „Norðlýsið" i Gjov om Oprettelse af kommunalt Valgsted i Gjov, samt saalydende

Udkast til Vedtægt for Afholdelse af kommunale Valg i Funding Sogn.

§ 1.

Funding Sogn deles med Hensyn til Afstemning ved kommunale Valg i to Kredse: Funding med Valgsted i Fundingbygd, og Gjov med Valgsted i Gjovbygd. For hver af disse Valgkredse affattes særlige Valglister.

§ 2.

Samtidig med, at der udskrives Valg i Funding Sogn, vælger Forstanderskabet det fornødne Antal Personer til paa Valgdagen at bistaa Valgnævnet med Valgets Ledelse og Stemmernes Modtagelse, saaledes at der — Valgnævnets Medlemmer indbefattet — bliver 3 Personer og 2 Suppleanter ved hvert Valgsted. Samtidig bestemmer Valgnævnet, hvem der skal lede Valget i det Valgdistrikt, hvor Valgnævnets Formand ikke er bosat.

Kandidatlister indleveres i Overensstemmelse med Lov Nr. 84 af 30. April 1909 § 7, 2. Stk., til Formanden for Valgnævnet. Denne sender snarest mulig Genpart af de til ham indleverede Kandidatlister til den, der forestaar Valghandlingen i det Distrikt, hvor Formanden ikke er bosat.

§ 3.

Valgnævnet sørger for Tilvejebringelse af de fornødne Stemmesedler, Stemmerum og Stemmekasser paa hvert af Valgstederne.

§ 4.

Valget foretages begge Steder paa samme Dag og Klokkeslæt. Valget ledes af de i nærværende Vedtægts § 2, 1. Stk., nævnte Personer. Iøv-

*) Udelades her.

rigt foregaar Valghandlingen og Stemmemodtagelsen paa hvert af Valgstederne i Overensstemmelse med de i førnævnte Lov af 1909 § 9—12 foreskrevne Regler. Paa hvert af Valgstederne føres en autoriseret Valgbog.

§ 5.

Umiddelbart efter, at Stemmeafgivningen er sluttet, optælles Stemmerne paa hvert Valgsted, hvorefter Stemmesedler, Konvolutter, Valg- og Stemmelister samt en Udskrift af Valgbogen forsegles.

Den forseglede Pakke fra det Sted, hvor Formanden for Valgnævnet ikke er tilstede, sendes til nævnte Formand. Valgnævnet foretager Ottendedagen efter Valgdagen den endelige Optælling i et offentligt Møde. Skulde Stemmesedlerne fra det andet Valgsted ikke være ankomne til den Tid, udsættes Optællingen, indtil disse Stemmesedler kommer til Stede.

Forstanderskabet for Funding Sogns Kommune, Funding, den 10. August 1921.

P. F. V.
Hans Johannesen,
Fmd.

Den *8. September* gaves *Tilladelse til Sagens Behandling* med 14 Stemmer mod 0, hvorefter den efter Forslag af Winther henvistes til det *kommunale Udvalg.*

Den *14. September* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

Við brævi til løgtingsins, tiðarmerkt april í ár, hevur felagið „Norðlýsið" við Gjógv biðið tingið um at samtykkja eina viðtøku um kommunuval í søknini. Amtið hevur við brævi, tiðarmerkt 2. mei, sent brev felagsins til kommunustýrið við ynski um at fáa uppskot til viðtøku. Samtíðar sendir amtið „Vedtægt for Afholdelse af kommunale Valg i Gaasedal".

Nevndin, sum hevur haft hetta mál til viðgerðar, hevur einki at finnast at tí tilsenda uppskoti til „Vedtægt", og skal ráða til, at hon óbroytt verður samtykt.

Nevndin skal tí loyva sær til at framseta soljóðandi uppskot:

Tann av kommunustýrinum fyri Funnings søknar kommunu tilsenda „Vedtægt for Afholdelse af kommunale Valg i Funding Sogn" verður samtykt.

Ved Sagens *2. Behandling* den *16. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 14 Stemmer mor 0.

LXI. Oprettelse af kommunalt Valgsted i Selletræ.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes *Andragende**) fra 18 Beboere af Morkranæs og Selletræ om Oprettelse af kommunalt Valgsted i Selletræ.

Den *29. Juli* henvistes Sagen til *det kommunale Udvalg.*

Den *27. August* fremkom fra Forstanderskabet for Sjov Sogns Kommune saalydende

Udkast til Vedtægt for Afholdelse af kommunale Valg i Sjov Sogn.

§ 1.

Sjov Sogn deles med Hensyn til Afstemning ved kommunale Valg i tre Kredse, nemlig: 1) Strænder med Valgsted sammesteds, 2) Skaale og Skaalebotn med Valgsted paa Skaale, 3) Selletræ og Morkranæs med Valgsted paa Selletræ.

§ 2.

Samtidig med, at der udskrives kommunale Valg i Sjov Sogn, vælger Forstanderskabet det fornødne Antal Personer til paa Valgdagen at bistaa Valgnævnet med Valgets Ledelse og Stemmernes Modtagelse, saaledes at der — Valgnævnets Medlemmer indbefattet — bliver 3 Personer og 2 Suppleanter ved hvert Valgsted. Samtidig bestemmer Valgnævnet, hvem der skal lede Valget i de Valgdistrikter, hvor Valgnævnets Formand ikke er bosat.

§ 3.

Kandidatlister til kommunale Valg indleveres i Overensstemmelse med Lov af 30. April 1909 § 7, 2. Stk., til Formanden for Valgnævnet i Sjov Sogn, som snarest muligt efter Indleveringsfristens Udløb sender Afskrifter af de til ham indleverede Kandidatlister til de Personer, der skal lede Valget i de Kredse, hvor Formanden ikke er bosat.

§ 4.

Valgnævnet sørger for Tilvejebringelse af de fornødne Stemmesedler, Stemmerum og Stemmekasser paa hvert af Valgstederne.

§ 5.

Valget foretages alle tre Steder paa samme Dag og Klokkeslæt.

Valget ledes af de i § 2 nævnte Personer.

Iøvrigt foregaar Valghandlingen og Stemmemodtagelsen paa hvert af Valgstederne i Overensstemmelse med de i førnævnte Lov af 30. April 1909 foreskrevne Regler. Paa hvert af Valgstederne føres en autoriseret Valgbog.

---

*) Udelades her.

§ 6.

Umiddelbart efter, at Stemmeafgivningen er sluttet, optælles Stemmerne paa hvert Valgsted, hvorefter Stemmesedler, Konvolutter, Valg- og Stemmelister samt en Udskrift af Valgbogen indpakkes og forsegles.

Pakkerne fra de Valgsteder, hvor Valgnævnets Formand ikke er til Stede, sendes snarest muligt til nævnte Formand, som opbevarer alle tre Pakker til Ugedagen efter Valget. Den endelige Optælling af Stemmerne foretages af Valgnævnet for Sjov Sogn i et offentligt Møde Ottendedagen efter Valgdagen.

Forstanderskabet for Sjov Sogns Kommune, Strænder, den 27. August 1921.

P. F. V.
Andreas Danielsen,
Fmd.

Den *10. September* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Fra de mandlige Vælgere af Selletræ og Morskrannæs er et Andragende sendt til Lagtinget om dets Bistand til at faa Valgsted i Selletræ m. H. t. kommunale Valg. Saavel ved Folketingsvalg som ved Lagtingsvalg sker Afstemningen i nævnte Bygd. I øvrigt henvises til den forholdsvis store Afstand til det nuværende Valgsted: Strænder. Tillige med Andragendet er tilsendt et Udkast til Vedtægt for Afholdelse af kommunale Valg i Sjov Sogn.

Udvalget kan tiltræde det i Andragendet anførte, og finder ikke Anledning til at foreslaa Ændringer i det tilsendte Udkast til Vedtægt. Man skal tillade sig at anbefale til Tingets Vedtagelse:

Lagtinget approberer vedlagte Vedtægt for Afholdelse af kommunale Valg i Sjov Sogn.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *14. September* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 14 Stemmer mod 0.

LXII. Forhøjelse af Medlemsantallet i Forstanderskabet for Haldersvig og Saksen Sognes Kommune.

Den *9. August* fremlagdes Skrivelse fra Forstanderskabet for Haldersvig og Saksen Sognes Kommune*) om at faa Medlemsantallet i Forstanderskabet forhøjet fra 5 til 7.

S. D. henvistes Sagen til *det kommunale Udvalg.*

Den *10. September* afgav Udvalget (Ordfører S. P. úr Kongoy) følgende

Álit.

Formaðurin fyri Haldórsvíkar og Saksunar soknakommunnu hevur sent bræv til tingsins við ynski um, at limatalið í kommunustýrinum má verða hækkað frá 5 til 7. Sum ein høvuðsgrund verður borið fram, at kommunan hevur nógv bygdaløg, og vegna tess vil tað vera hent, at limirnir verða fleiri, so at kanska fleiri av bygdaløgunum harvið kunnu koma at hava sín mann í stýrinum.

Hin kommunala nevnd tingsins, sum hevur havt hetta mál til við gerðar, ætlar, at tað kann verða hæði hent og lagaligt fyri stýrið av Haldórsvíkar—Saksunar kommunu, um limatalið verður hækkað, við tað at arbeiðið, eftir sum árini líða, alt verður meira og meira, og at nakað kann verað lætta um tað, um soleiðis verður fyriborið, at limirnir koma at vera úr teim ymissum plássum. Stýrið hevur ikki tilskilað í bræví sínum, hvussu nógvar fastar limir hvør sóknin skal hava. Vegna tess, at Saksunar sókn er hin minsta sóknin í landinum, og veljaratalið neyvan er yvir 20, er tað kanska beinast, at hvør sóknin hevur sín fasta lim, og at hinir 5 limirnir verða valdir úr hvørjum plássi og hvørjari sókn, ið veljarnir halda, teir eru at finna. Nevndin skal tí sela soljóðandi uppskot til tingsins samtyktar:

1. Eftir § 1 í lóg nr. 30, av 28. februar 1872 „om de færøske Landkommuners Styrelse" verður limatalið í Haldórsvíkar og Saksunar sókna kommunustýri at hækka við 2 frá 5 limum til 7 frá 1. oktobir 1922 at rokna.
2. Saksunar sókn og Haldórsvíkar sókn velja fyrst hvør sín lim, og hinir 5 limirnir verða at velja við felagsval av báðum sóknunum.

*) Udelades her.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *13. September* saattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

LXIII. Forhøjelse af Medlemsantallet i Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Andragende*) fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune om at Medlemsantallet i nævnte Forstanderskab forhøjes fra 5 til 7.

S. D. henvistes Sagen til *det kommunale Udvalg.*

Den *9. August* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist et Andragende fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune gaaende ud paa at forøge Antallet af Medlemmerne i Forstanderskabet fra 5 til 7. Som Grund anføres, at foruden de almindelige kommunale Anliggender er der tilknyttet mange andre Virksomheder under Forstanderskabets Ledelse, saasom Havnevæsenet, Ejdet og Elektricitetsværket.

Udvalget, som har haft Sagen til Behandling, kan slutte sig til det af Forstanderskabet anførte og vil tilraade, at det fremførte Ønske bliver imødekommet. Som bekendt har Frodebø Sogns Kommune, for nogle Aar siden, ogsaa forøget Medlemmernes Antal, og da Vaag Sogn for Tiden er en af de største Kommuner paa Færøerne og har mange forskellige kommunale Virksomheder, finder man Anledning til, i Henhold til Landkommunalloven af 28. Februar 1872 § 2, at stille følgende

Forslag:

Medlemsantallet for Vaag Sogns Kommune fastsættes til 7 fra 1. Oktober 1922 at regne.

---

*) Udelades her.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *10. August* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

LXIV. Ekspropriation af Jord til Vejanlæg i Vestmanhavn.

Den *4. August* fremlagdes Skrivelse*) fra Kongsbonde Olaf å Heygum og Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune angaaende Ekspropriation af Jord til Vejanlæg.

Den *5. August* henvistes Sagen til *det kommunale Udvalg.*

Den *10. September* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Herr Olaf å Heygum har ved Skrivelse af 21. Maj d. A. henvendt sig til Lagtinget i Anledning af, at Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune, mod hans Samtykke, agter at anlægge en Kørevej igennem en Del af hans Fæstes Indmark. Han formener, at det paatænkte Vejanlæg kunde være ligesaa hensigtsmæssigt og nyttigt, om det føres nærmere til Heyganæs og ikke som paatænkt et Stykke højere oppe i Indmarken ovenfor den derværende Bedding, hvorved en stor Del af Indmarken vil blive beskadiget og til Dels unyttiggjort til Dyrkning. Hr. Heygum har i sin Tid givet Forstanderskabets Skrivelse til Godsbestyrelsen om Erhvervelsen af Arealet sin Anbefaling, dog under visse Forudsætninger. Disse synes senre at være bristede; thi allerede 28. Februar d. A. bliver han ved en ny Skrivelse fra Forstanderskabet gjort bekendt med, at det agter at foretage Ekspropriation for at naa sit Formaal m. H. t. Vejretningen. Han oplyser, at han har nedlagt Protest mod Ekspropriationen og den stedfundne Værdiansættelse. Denne er efter hans Angivelse anslaaet til 75 Øre pr. m². — Flademaalet og Jordarealet, som skal benyttes af hans Indmark, er 440,7 m². De Grunde, som han særlig fremfører mod Erhvervelsen af oftnævnte Jordstykke, er, foruden de førnævnte, endvidere: *at* Vejen efter Forstanderska-

*) Udelades her.

bets Plan ikke vil svare til sit Formaal at være en Strandvej og som saadan fremme Almenvellet; *af* Kommunen har bestræbt sig for at holde Vejen saa nær Stranden som muligt paa andre Steder og i den Anledning har maattet betale mange Penge for at føre den gennem Haver og Fisketørringspladser, men saa snart den nærmer sig Heyganæs, skal den fjernes fra dette for ikke at være i Vejen for en eventuel Udvidelse af den der værende Bedding.

Forstanderskabet har ved Skrivelse af 2. August d. A. udtalt sig om Spørgsmaalet og anfører bl. a., at det er nødvendigt, hvis Beddingen skal udvides, at Vejen anlægges saaledes som Amtsingeniøren efter Forstanderskabets Anvisning har projekteret. Den vil blive fjernet fra Heyganæs c. 20 til 30 m, men det vil efter Forstanderskabets Udtalelse være nemt at gøre en Stikvej fra Næsset til den projekterede Vej. Forstanderskabet formener, at det vil være uheldigt at anlægge Vejen saadan, at den hindrer en Udvidelse af Beddingen, hvis Trivsel er en vigtig Faktor i Sognets økonomiske Liv.

Udvalget kan slutte sig til det af Forstanderskabet anførte og tilraade, at Lagtinget approberer den omtaldte Ekspropriation. Det er sikkert uheldigt og ingenlunde formaalstjenligt paa Forhaand at indsnævre en Virksomhed i en Kommune i en saadan Grad, at den kun kan foretage en nødvendig Udvidelse ved eventuel Ekspropriation af en offentlig Vej, naar man paa Forhaand kan undgaa det ved Erhvervelsen af et Stykke Indmark mod fuld Erstatning.

Man skal derfor tillade sig at indstille følgende Forslag til Tingets Vedtagelse:

> Lagtinget finder, at Anlæggelsen af den af Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune projekterede offentlige Vej gennem Hr. Kongsbonde Olaf á Heygums Indmark ved Heyganes i Vestmanhavn i den Grad maa anses fornøden, at det almene Vel fordrer et saadant Anlæg, hvorfor Forstanderskabets Beslutning maa anses lovhjemlet og skal staa ved Magt.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *13. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

LXV. Ekspropriation af Jord til Vejanlæg i Vaag.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Skrivelse fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune*) med en Del Bilag angaaende Ekspropriation af Jord til Vejanlæg.

S. D. henvistes Sagen til *det kommunale Udvalg.*

Den *10. September* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Ved Skrivelse af 6. December f. A. har Forstanderskabet for Vaag Sogns Komune indsendt en Protest fra A/S. J. Mortensens Eftf., Trangisvaag, mod, at Forstanderskabet anlægger en Kørevej gennem en Fisketørringsplads tilhørende Aktieselskabets Etablissement paa Markøre i Vaag. Anledningen til den omsøgte Ekspropriation er denne, at Forstanderskabet i sin Tid har besluttet at anlægge en Kørevej fra Vaag-Ejdet til Grænseskellet mellem Vaag Sogns og Porkere Sogns Kommune.

For at Vejen imidlertid kan komme til at svare til sit Formaal og blive en Kørevej med passende Stigning, bliver det nødvendigt, at den kommer til at gaa gennem den A/S. J. Mortensens Eftf. tilhørende Fisketørringsplads paa Markøre. Allerede ved Skrivelse af 19. August 1919 har Aktieselskabet protesteret mod en eventuel Ekspropriation af dets Ejendom i nævnte Øjemed og fremhæver, „at da Vejen kun er projekteret at anlægges til Grænseskellet mellem Vaag og Næs-Porkere, og da nævnte Etablissement støder op til Næs Porkere, er der ingen Grund til at berøre Etablissementet ved Anlægget af den omhandlede Vej, idet der slet ikke er Tale om Anlæg af nogen Kørevej gennem Næs-Lien i Retning mod Vejen fra Vaag".

Forstanderskabet har imidlertid en ganske anden Opfattelse og formener, at det er absolut nødvendigt, at Vejen kommer til at gaa gennem nævnte Fisketørringspladser. Det kan i denne Forbindelse bemærkes, at samtlige Medlemmer af Forstanderskabet er enige i nævnte Sag — og saavidt Udvalget bekendt er Bestyreren af Aktieselskabets Etablissement Medlem af Kommunalbestyrelsen —, og at Bygdens Befolkning anser Sagens Løsning i den af Forstanderskabet anviste Retning for ganske paakrævende nødvendig.

Amtet har indhentet en Erklæring i Sagen fra Amtsingeniøren, som under 26. Juli d. A. har udtalt, at det bliver nødvendigt at gennemskære Pladsen, hvis Kørevejen fra Vaags-Ejdet skal fortsættes til Porkere. Dog formener han, at der kan være Grund til at stoppe op ved Aktieselskabets Grænse, indtil Kørevejen engang skal fortsættes gennem Næs-Lien.

Udvalget, som har haft nærværende Sag til Behandling, maa imidlertid formene, at det er nødvendigt allerede nu at foretage den omsøgte Ekspropriation, idet det kan betragtes som meget sandsynligt, at Beboerne af saavel Vaag som Porkere i en nær Fremtid kommer til at fremsætte be-

*) Udelades her.

stemte Krav om en brugbar Kørevej mellem de to Pladser. Man kan vanskeligt tænke sig, at Befolkningen i disse to Pladser skal kunne lade sig nøje med de nuværende Vejforhold mellem Bygderne; thi selv om Porkere Sogn ikke skulde ville anstrenge sig med Anlæggelsen af Næstivejen, saa er det vel tænkeligt, at Vaag Sogn, som under forskellige Former har Interesser i Porkere, vil gøre sit til at fremskynde Anlægget. Udvalget maa endvidere formene, at der maa være ganske andre tvingende Grunde til Stede, end de i nærværende Sag omhandlede, hvis Lagtinget skal gaa imod et samlet Forstanderskabs Ønske med Hensyn til Gennemførelsen af et almentpaakrævet Vejanlæg.

Det kunde imidlertid have været ønskeligt, om Sagen havde været bedre oplyst; saaledes burde en Udskrift af Forstanderskabets Forhandlingsprotokol og en Afskrift af det i Aktieselskabets nævnte Cirkulære indeholdte været tilsendt. Men selv saadanne Mangler kan der ikke tillægges saa stor Betydning, at man af den Grund skal udsætte Sagen til en anden Lagtingssamling. Udvalget er, som alt berørt, enigt i, at det omhandlede Jordareal overlades til Kommunen mod fuld Erstatning; men samtidig vil man fremhæve, at alt angaaende Grus, Sten og Jord maa Kommunen fremskaffe andensteds fra, hvis den har Brug derfor, thi det betragles som givet, at det omhandlede Fisketørringsstykke bliver saa lidt som muligt beskadiget af Vejanlægget.

Man skal derfor tillade sig at indstille til Lagtingets Vedtagelse følgende **Forslag**:

> Lagtinget finder, at Anlæggelsen af den, af Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune, projekterede offentlige Vej gennem A/S. J. Mortensens Eftf.s Fisketørringsplads paa Markøre i Vaag i den Grad maa anses fornøden, at det almene Vel fordrer et saadant Anlæg, hvorfor Forstanderskabets Beslutning maa anses lovhjemlet og skal staa ved Magt.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *13. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

LXVI. Deling af de forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld.

Den *11. August* fremlagdes Andragende*) af 8. August 1921 fra Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Sydstrømø angaaende Deling af Kommunen.

S. D. henvistes Sagen til *det kommunale Udvalg.*

Den *10. September* afgav Udvalget saalydende

Álit.

Stjórn „De forenede Sogne i Sydstrømø" hevur, við brævi av 8. august í ár, heitt á tingið um at deila kommununa sundur í søknakommunir. Henda sak hevur áður verið fyri á tingi (sí Løgtingstíðindi 1918 s. 166, 1919 s. 102 og 1920 s. 130).

Vegna tess, at landkommunallógin av 1872 § 1 sigir, at einans tá meiraluturin av veljaranum í einari søkn yuskir at skilja eini kommunu sundur í fleiri partar, kann tað gerast, heldur nevndin, at henda sak má stedga, til meiraluturin av veljaranum kemur fram við einum sovorðnum kravi.

Uppskot:

Sakin um at deila „De forenede Sogne i Sydstrømø" í fleiri kommunur stedgar fyri fyrst.

Ved Sagens *2. Behandling* den *14. September* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 13 Stemmer mod 0.

---

*) Udelades her.

LXVII. Sundhedsvedtægt for Haldersvig Sogn.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Andragende*) fra Forstanderskabet for Haldersvig og Saxen Sognes Kommune om Approbation paa saalydende:

Udkast til Sundhedsvedtægt for Haldersvig Sogn.

§ 1.

Det stedlige Tilsyn med Kommunens Sundhedspleje, særlig Overholdelsen af nærværende Vedtægt, overtages af en Sundhedskommission, bestaaende af 3 Medlemmer, som udnævnes af Forstanderskabet blandt Kommunens, til kommunale Valg, valgberettigede Beboere for 4 Aar ad Gangen, dog saaledes, at 2 af de første Gang udnævnte Medlemmer skal træde efter henholdsvis 1 og 2 Aars Forløb. Undskyldningsgrunde mod at paatage sig dette Ombud afgøres af Amtet, dog at de, der er over 60 Aar, kan fordre sig fritagne. Det afgøres ved Lodtrækning, hvilke af de første Gang valgte Medlemmer, der saaledes skal afgaa. Et af de 3 Medlemmer skal vælges blandt Forstanderskabets egne Medlemmer, de 2 andre derimod blandt Folk udenfor Forstanderskabet. Kommissionen vælger selv sin Formand. Formanden sammenkalder Kommissionen, saa ofte han dertil finder Anledning, eller naar 2 Medlemmer forlanger det, dog mindst hvert Fjerdingaar. Formanden fører Protokollen i Møderne, besørger Kommissionens Korrespondance og paaser, at lagne Beslutninger udføres. Iøvrigt fordeler Kommissionen Arbejdet mellem sine Medlemmer.

Sundhedskommissionens Afgørelse kan af Lægen eller Sysselmanden eller af den, hvem det af Sundhedskommissionen er paalagt at udføre noget eller som er utilfreds med dens Afgørelse, indbringes for Oversundhedskommissionen.

Sundhedskommissionens Formand skal, efter Udgangen af hvert Kalenderaar, tilstille Forstanderskabet en Afskrift af Forhandlingsprotokollen for det forløbne Aars Vedkommende eller fremlægge selve Protokollen i Forstanderskabets første Møde hvert Aar. Kommissionens Udgifter til Skrivemateriale, Protokoller og lignende nødvendige Rekvisitter udredes af Kommunens Kasse.

§ 2.

I det Tilfælde, at Bygderne Tjørnevig eller Langesand ikke har nogen Repræsentant i Sundhedskommissionen, skal Forstanderskabet udpege for et Aar ad Gangen en eller to Mænd i nævnte Bygder til at være Sundhedskommissionen behjælpelig med Gennemførelsen af de i Bygden Sundhedsvæsenet vedrørende Foranstaltninger.

§ 3.

I de, Kommunens Sundhedsvæsen vedrørende Forhold er saavel Kredslægen eller den af Kommunen ansatte Læge som Sysselmand berettigede til at forlange de Spørgsmaal brugte under Forhandling i Sundheds-

*) Udelades her.

kommissionen, hvortil de maatte finde Anledning, samt ved deres Behandling at deltage i Kommissionens Møde, dog uden Stemmeret.

Den offentlige Renlighed.

§ 4.

Menneskelige Exkrementer maa ikke efterlades omkring beboede Huse eller Udhuse, i Baadehuse eller paa lignende Steder.

§ 5.

Fiskehoveder eller andet Affald fra Tilberedning af Fisk maa ikke efterlades paa Landingssteder, paa Strandbredden, ved Handelssteder eller i Nærheden af alfar Vej, men skal enten kastes paa Søen eller henlægges i Møddinger. Det samme gælder om Affald, der hidrører fra almindelige Grindefangster. Indvolde eller andet Affald, der hidrører fra Storhvaledrift, som driver ind paa Stranden eller i umiddelbar Nærhed af Bygden, vil være at bortfjerne paa den Maade og efter de Regler, som Sundhedskommissionen maatte finde Anledning til at bestemme.

§ 6.

Fiskeaffald, Aske, Fejeskarn og andet Køkkenaffald maa ikke henkastes paa Gaden, i Gaardsrum, i Elve; dog kan Sundhedskommissionen tilstede Undtagelser herfra, navnlig for større Elves Vedkommende nedenfor de almindelige Vandforsyningssteder. Flydende Affald fra Husholdninger maa ikke udskylles paa Gader, men skal henkastes paa passende Steder, saasom i Elve nedenfor Vandforsyningssteder, i Møddinger eller Afløbsrender. Afløbsrender for saadant flydende Affald fra Husene vil, hvor det findes nødvendigt, af vedkommende Husejere være at anbringe, vedligeholde og rense efter Sundhedskommissionens nærmere Bestemmelse.

§ 7.

Rensning og Udskylning af Afløbsrender samt Fejning og Afskylning af Gaardsrum og Gader besørges af vedkommende Beboere, saa ofte det er nødvendigt efter Forstanderskabets og Sundhedskommissionens nærmere Bestemmelser. Forstanderskabet bestemmer, hvilke Render eller Gader, der skal renses og vedligeholdes for Kommunens Regning.

Vandforsyningssteder.

§ 8.

Om alle offentlige Vandforsyningssteder skal der fredes. I Nærheden af Brønde eller ved Vandløb ovenfor de almindelig benyttede Vandforsyningssteder maa derfor Gødning, Fejeskarn og deslige ikke anbringes paa en saadan Maade, at det kan faa Afløb til Drikkevandet. Urenliggørelse af Vandløb, ved at kaste Skarn deri, lægge i Blød eller vaske deri, skal være forbudt, ikke blot paa det Sted, hvor Drikkevandet tages, men ogsaa paa højere liggende Steder. Hvor Vandbassiner findes, bør de være forsynede med Laag.

Møddinger.

§ 9.

Nye Møddinger maa ikke anlægges i større Nærhed end 6 Meter fra beboede Huse, Vandforsyningssteder eller alfare Veje; dog kan Sund-

hedskommissionen, naar samme finder at Omstændighederne taler derfor, tilstede Undtagelser heraf.

§ 10.

Sundhedskommissionen kan forbyde Brugen af de Møddinger, der findes at være anbragte i for stor Nærhed af beboede Huse, Vandforsyningssteder eller alfar Vej.

§ 11.

Møddinger maa ikke være saaledes anlagte, at Vand bliver staaende i dem eller at deres Indhold flyder ud paa Gader eller Veje. Sundhedskommissionen kan, naar den finder det nødvendigt, forlange, at Møddingerne opsættes af Sten og cementeres saavel i Bunden som paa Siderne, samt at der fra dem anbringes forsvarlige Afløb. De Afløb, der er anbragte fra Møddingerne, paahviler det Ejerne at holde i forsvarlig Stand.

§ 12.

I Møddinger, der ligger i en Afstand af mindre end 20 Meter fra beboede Huse, Vandforsyningssteder eller Alfarvej, maa Fiskeaffald ikke henkastes i Tidsrummet fra 1. Juni til 1. September. Affald af Hvaler, Fugle og deslige maa kun opbevares paa afsides liggende Steder. Saavel Fiskeaffald som andet Affald, der udbreder Stank, skal, naar det opbevares i Møddinger, altid være godt tildækket med Muld eller Aske. Aadsler maa ikke henkastes paa Møddinger, men skal behørigen nedgraves i tilbørlig Afstand fra beboet Hus, Vandforsyningssted eller Alfarvej.

Latriner.

§ 13.

Nye Latriner kan ikke opføres uden Sundhedskommissionens Tilladelse og skal med Hensyn til Valg af Plads og Opførelsesmaade være Sundhedskommissionens Forskrifter underkastet.

§ 14.

Sundhedskommissionen har at paase, hvor det findes nødvendigt, at private Latriner af Ejerne holdes i tilbørlig Orden og renses paa tilfredsstillende Maade. Det samme vil være at iagttage med Hensyn til de Latriner, der vedligeholdes og renses for Kommunens Regning.

Beboelseshuse og andre Bygninger.

§ 15.

Skoler, Beboelseshuse og lignende Bygninger maa ikke opføres paa fuglig Grund. Hvor saadanne Bygninger findes opført, kan Sundhedskommissionen paalægge vedkommende Ejer at anbringe og vedligeholde saadanne Afløbsrender, som anses fornødent til Udtørring af Grunden.

§ 16.

Trankogerier og andre for Sundheden skadelige Næringsbrug skal med Hensyn til deres Anlæg og Drift være de Forskrifter undergivet, som Sundhedskommissionen maatte anse nødvendige.

Overtrædelse af Vedtægten.

§ 17.

Med Hensyn til Overtrædelse af denne Sundhedsvedtægt saavel som med Hensyn til Behandlingen af herhenhørende Sager forholdes efter Bestemmelserne i §§ 3 og 4 i Lov om Sundhedsvedtægter m. m. paa Færøerne af 7. Maj 1881. Foretrækker Sundhedskommissionen efter Omstændighederne at lade det Forelagende, som udgør Genstanden for det overtraadte Paalæg, udføre for Vedkommendes Regning, er den bemyndiget hertil, og Omkostningerne ved Udførelsen, der med Forstanderskabets Samtykke foreløbig afholdes af Kommunekassen, kan derefter hos Vedkommende inddrives ved Udpantning.

§ 18.

Nærværende Sundhedsvedtægt vil være at tinglæse og et Eksemplar skal afgives til hvert Hus i Sognet. Vedtægten træder i Kraft 3 Maaneder efter at den er approberet af Lagtinget.

Forstanderskabet for Haldersvig og Saksen Sognes Kommune,
Haldersvig, den 27. Juni 1921.

Hans Jacobsen. *M. Samuelsen.* *D. M. Olsen.*
Hejne Hejnesen. *M. P. Magnussen.*

S. D. henvistes Sagen til *det kommunale Udvalg.*

Den 9. *August* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Forstanderskabet for Haldersvig og Saksen Sognes Kommune har tilsendt Lagtinget et Forslag til Sundhedsvedtægt for Haldersvig Sogn. — Forslaget har været til Erklæring hos Kredslægen i Vestmanhavn, som anbefaler Sagen. Som Bilag ved Sagen medfølger en Sundhedsvedtægt for Porkere Sogn af 6. Marts 1913. Nævnte Vedtægt har tjent som Grundlag for det nærværende Forslag, idet Vedtægten for Porkere i sin Tid var tænkt som Mønstervedtægt for fremtidige Sundhedsvedtægter paa Færøerne.

Udvalget, som har haft nærværende Sag til Behandling, har ikke noget særligt at indvende og er derfor sindet til at anbefale, at Forslaget uforandret bliver approberet. Man tillader sig derfor at stille følgende

Forslag:

Omnævnte Forslag til Sundhedsvedtægt for Haldersvig Sogn approberes.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *10. August* vedtoges Udvalgets Forslag med 17 Stemmer mod 0.

LXVIII. Erstatning til Thorshavns Byraad for Arealer ved Radiostationen i Thorshavn.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes *Andragende*) fra Thorshavns Byraad om Erstatning for Værditab ved at Arealer syd for Radiostationen i Thorshavn ikke vil kunne bebygges.*

Ved Sagens *1. Behandling* den *3. August* blev den efter Forslag af R. Rasmussen henvist til *Budgetudvalget.*

Den *27. September* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Ved Skrivelse af 4. Februar 1920 har Thorshavns Byraad hos Amtskommunens Telefonvæsen forespurgt, om man, i Henhold til tinglæst Erklæring af 29. Januar 1916 fra Adolf Rubeksen m. fl., vil godtgøre Thorshavns Kommunes Værditab ved de Grunde ved Sanatorievejen, som Byraadet i Henhold til Telegrafdirektoratets Skrivelse af 30. Oktober 1918 formener ikke vil kunne bebygges.

Raadets Erstatningskrav overfor Lagtinget er 70 Øre pr. Kvadratalen af samtlige de paagældende Jordarealer, som Byraadet formener ikke vil kunne bebygges.

Efter at der om Sagen er ført Forhandlinger mellem Byraadet, Amtet og Driftsudvalget for Telefonvæsenet, samt efter at Sagen ligeledes har været forelagt „Store Nordiske" og Ministeriet for offentlige Arbejder, er den af Driftsudvalget oversendt til Lagtinget. Sagen er overgivet Budgetudvalget til Behandling.

Man skal anføre følgende:

Ved Etableringen af Radiotelegrafforbindelsen Thorshavn—Tveraa paatog Amtskommunen sig visse Forpligtelser, delvis af økonomisk Natur.

---

*) Udelades her.

Dette vil fremgaa saavel af Tingets Forhandlinger og Vedtagelser som af skriftlige Forpligtelser, som Amtskommunen, paa Tingets Vegne, indgik, bl. a. overfor Thorshavns Kommune, samt andre Ejere af Jordlodder indenfor en nærmere angiven Cirkelperiferi med Radiostationen som Centrum.

Ved de Forpligtelser, som Lagtinget saaledes paalog sig, havde man kun for Øje det, der særlig paakraves for Etableringen og Opretholdelsen af den traadløse Telegrafforbindelse Thorshavn—Tveraa.

Dette fremgaar med tilstrækkelig Tydelighed af Tingets Forhandlinger og Vedtagelser i Samlingen 1915 (v. Tidende for dette Aar, Side 28—34). Enhver senere iværksat yderligere Udvidelse eller Forstærkning af Radiostationen, for saa vidt dette ikke netop vedkom Forbindelsen Thorshavn—Tveraa, kunde derfor ikke, uden Godkendelse af Lagtinget, paaføre dette Forpligtelser, der ikke var forudsatte i de Overenskomster, som vedkom den nævnte Radioforbindelse. Der foreligger intet, der tyder paa, at Tinget har tænkt sig Muligheden af, at Amtskommunen skulde kunne forpligtes til noget økonomisk Ansvar, der strakte sig udover, hvad der vilde flyde af en Radiotelegrafforbindelse Thorshavn—Tveraa, saaledes specielt heller ikke over for en eventuel Udvidelse af Stationen i Thorshavn til Kyststation, endsige da noget mere.

Man havde den Opfattelse, at de Servitutter, der blev paalagt Jordejendommene — Kongsbonde Just Jacobsens Trø undtagen, — ikke vilde være til absolut Hinder for Bebyggelse. Dette bestyrkes man yderligere i gennem den Korrespondance, der senere er ført mellem Ministeriet for offentlige Arbejder og „Store Nordiske". En Del af denne Korrespondance har foreligget for Udvalget.

Saaledes forekommer, i en i Afskrift foreliggende Skrivelse fra „Det store nordiske Telegrafselskab" af 7. Juli 1920 til Ministeriet for offentlige Arbejder, hvor Spørgsmaalet om Byggetilladelse paa de til Radiostationen stødende Jordejendomme behandles, bl. a. følgende Udtalelser:

> „Af de, i vor nævnte Skrivelse til Ministeriet, anførte Grunde, maa vi fremdeles fraraade, at den ønskede Byggetilladelse gives, med mindre Tanken om at opføre en større Radiostation ved Thorshavn definitivt er opgivet.....
>
> Selskabet har kun paa given Foranledning ment at burde udtale sin Mening om, hvilke Foranstaltninger, i det offentliges Interesse, bør traffes for at sikre Muligheden for Etablering af en større Radiostation, men det er ude af Stand til at bedømme, om en saadan Station overhovedet vil blive etableret, og derfor ogsaa om det stadig vil være rigtigt at sikre Muligheden derfor til Trods for de lokale Ønsker om Bebyggelse".

Af disse Udtalelser fra „Store Nordiske" tør man formentlig udlede, at Stationen i Thorshavn, med sin nuværende Indretning, ikke vilde være til Hinder for, at Thorshavns Byraads Ønske om Tilladelse til Jordarealernes Bebyggelse blev imødekommet.

Naar nu Thorshavns Byraad, forinden Spørgsmaalet om Byggetilladelse *definitivt er afslaaet*, (Byggetilladelse er afslaaet af Ministeriet for offentlige Arbejder), har solgt Andele af sine Jordarealer, der berørtes af den fornævnte Servitut, til en ringere Pris, begrundet i, at man gik ud fra, at Byggetilladelse i det hele taget ikke vilde kunne gives, maa man formene, at Thorshavns Kommune selv maa bære det lidte Tab. Udvalget kan ikke, saaledes som Sagen foreligger, erkende, at Lagtinget i det givne Tilfælde har nogen Erstatningspligt overfor Thorshavns Kommune. — Selv om Amtskommunen skulde være erstatningspligtig, er det et Spørgsmaal,

om Erstatningen kan sættes saa højt som sket; men dette Spørgsmaal er der ikke Anledning til at komme ind paa. Udvalget maa derfor formene, at Lagtinget ikke, saadan som Sagen staar, kan erkende at have nogen Forpligtelse til at betale Thorshavns Kommune den krævede Erstatning.

Forslag:

1. Amtmanden anmodes om at gøre Thorshavns Byraad bekendt med, at Lagtinget efter alt, hvad der foreligger, ikke anser sig forpligtet til at udrede den af Byraadet forlangte Erstatning.

2. Amtmanden anmodes om at sende Afskrifter af Betænkningen til Thorshavns Byraad og Driftsudvalget for Telefonvæsenet.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *28. September* sattes Spørgsmaalet om Overgang til 3. Behandling under Afstemning og vedtoges med 13 Stemmer mod 0.

Ved Sagens 3. *Behandling* den *30. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

LXIX. Haandkøbsudsalg i Næs og Glibre.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Andragende*) fra Forstanderskabet for Næs Sogns Kommune om Oprettelse af Haandkøbsudsalg i Næs og Glibre.

S. D. henvistes Sagen til *det kommunale Udvalg.*

Den *9. August* afgav Udvalget saalydende

*) Udelades her.

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist et Andragende fra Forstanderskabet for Næs Sogns Kommune om Oprettelse af Haandkøbsudsalg af Apotekervarer i Bygderne Næs og Glibre i Næs Sogns Kommune. Andragendet er anbefalet af Amtslægen og Apotekeren i Thorshavn.

Udvalget, som har haft Sagen til Behandling, finder, at der er Anledning til at anbefale Sagen, og tillader sig at stille følgende Forslag til Tingets Vedtagelse:

„Lagtinget anbefaler, at der oprettes Haandkøbsudsalg i Bygderne Næs og Glibre i Næs Sogns Kommune."

Ved Sagens 2. *Behandling* den *10. August* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 10 Stemmer mod 0.

LXX. Haandkøbsudsalg i Midvaag.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes den fra den ekstraordinære Samling November 1920 udsatte Sag angaaende *Haandkøbsudsalg for Medikamenter i Midvaag.*

S. D. henvistes Sagen til *det kommunale Udvalg.*

Den *9. August* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist et Lagtinget forelagt, til Justitsministeriet stilet Andragende om Oprettelse af et Haandkøbsudsalg af Apotekervarer i Midvaag. Andragendet er anbefalet af Forstanderskabet, Kredslægen, Amtslægen og Apotekeren.

Udvalget finder Andragendet vel begrundet og finder Anledning til at stille følgende Forslag til Tingets Vedtagelse:

„Lagtinget anbefaler, at der oprettes et Haandkøbsudsalg af Apotekervarer i Bygden Midvaag."

Ved Sagens 2. *Behandling* den *10. August* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 16 Stemmer mod 0.

LXXI. Optagelse af Andefjord blandt Klareringshavne paa Færøerne.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Andragende*) fra *en Del Skibsførere i Andefjord om denne Bygds Optagelse blandt Klareringshavnene paa Færøerne.*

S. D. henvistes Sagen til *det kommunale Udvalg.*

Den *12. August* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist et Andragende fra fem Navigatører i Andefjord, hvoraf de tre er Skibsførere, om, at der gives Lov til at paamønstre Mandskab og indklarere Skibe der. Som særlig Grund anføres, at det kan være tidsspildende og dyrt at sejle til nærmeste Havn for at paamønstre og klarere.

Sagen har været til Erklæring hos Forstanderskabet for Andefjord Sogns Kommune, hos Østerø Sysselmand og Landfogden, som alle anbefaler Sagen, dog for Sysselmandens og Landfogdens Vedkommende med den Bemærkning, at Andefjord ligger som bekendt i Nærheden af Fuglefjord og vil næppe blive meget benyttet. Men da Andragendets Bevilgelse efter Landfogdens Udtalelse ikke vil medføre nogen Udgift hverken for Statskassen eller Amtsrepartitionsfonden, finder han, at Andefjord efter Omstændighederne kan blive autoriseret som Klarerings- og Paamønstringshavn. Udvalget har heller intet at erindre imod Andragendet og skal til-

*) Udelades her

raade Tinget at efterkomme det deri fremsatte Ønske. Dog undlader man ikke at gøre opmærksom paa, at Følgen af, at nævnte Plads autoriseres, vel sagtens kan føre til, at saa godt som samtlige Pladser paa Færøerne bliver autoriserede, thi det vil altid være nemmere at kunne tage Mandskabet direkte fra en Plads eller landsætte det der, end først at sejle til en af de autoriserede Pladser, hvis ellers de øjeblikkelige Forhold taler derfor. At der de allerfleste Steder findes Personer, som er egnede til at udføre de dermed forbundne Forretninger, føler man sig forvisset om. Alle er enige i, at gøre det saa hensigtsmæssigt som muligt for vort Fiskeri, og for nærværende Tilfælde imødekommer man et fremsat Ønske ved at anbefale, at Andefjord bliver autoriseret som KlareringS- og Paamønstringssted.

Forslag:

Lagtinget indgaar til Justitsministeriet med Henstilling om,

1) *at* Andefjord i Medfør af Lov No. 177 af 1. April 1921 om de til Færøerne ankommende Skibes Forpligtelse til først at anløbe visse Havne godkendes som Klareringshavn;
2) *at* i § 2, 1. Stk., i Justitsministeriets Bekendtgørelse No. 26 af 25. Februar 1897 angaaende forskellige Bestemmelser vedrørende Karantænevæsenet paa Færøerne tilføjes efter Fugleffjord: „Andefjord", og ligeledes i § 5, 1. Stk., i Instruks for Karantænebetjente paa Færøerne af s. D.: „Andefjord".

Ved Sagens 2. *Behandling* den *13. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 12 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *17. August* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 14 Stemmer mod 0. (Stemte ikke: Winther, Formanden. Fraværende: Mortensen, P. Niclasen, Danielsen, Tórgarð Guttesen, Effersøe).

Den *3. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 3. September 1921.

Til

Justitsministeriet.

Lagtinget har i indeværende Samling behandlet et Andragende fra fem Navigatører i Andefjord om, at nævnte Plads maa blive optaget mellem Klareringshavne paa Færøerne.

Sagen blev behandlet i det kommunale Udvalg, der under 12. August afgav Betænkning med Indstilling til Lagtinget, hvortil man skal tillade sig at henvise.

Sagen har været undergivet 3 Behandlinger i Tinget. Udvalgets

Indstilling blev ved 3. Behandling, den 18. August, enstemmig vedtaget med 14 Stemmer mod 0.

Idet man henviser til de Sagen medfølgende Skrivelser, skal man anbefale den til Ministeriets Overvejelse og Forsorg.

Olrik. *S. P. ur Konoy.*

M. A. Winther.

LXXII. Fredning af Muslinger i en Del af Kollefjord Bugt.

Den *11. August* fremlagdes et Andragende*) fra Forstanderskabet for Kollefjord Sogns Kommune om at Fangst af Muslinger skal være forbudt i en Del af Kollefjord Bugt.

Den *13. August* henvistes Sagen til *Udvalget for forskelligartede Sager.*

Den *17. August* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Forstanderskabet for Kollefjord Sogns Kommune har til Tinget indsendt et Andragende om at faa en nærmere angiven Del af Bugten fredet, saa „fremmede" ikke skal have Lov til at drive Fangst af Muslinger paa det angivne Sted.

Efter Lov Nr. 107 af 14. April 1893 kan der oprettes Vedtægter, der indeholder Regler om Tiden hvori, og Maaden hvorpaa, Muslinger maa optages, samt hvilke Redskaber der maa benyttes til denne Fangst. Derimod kan der sikkert ikke i en Vedtægt i Henhold til nævnte Lov optages Bestemmelse om, at kun Indbyggere i den paagældende By skal kunne udøve Fangsten af Muslinger.

Udvalget vil i dette Tilfælde finde det rettest, at der svares Forstanderskabet for Kollefjord Sogn, at der henstilles til nævnte Forstanderskab, under Iagttagelse af Bestemmelserne i førnævnte Lov, at forfatte en Vedtægt og indsende til Tinget; hvorefter Tinget vil søge Sagen fremmet paa sædvanlig Vis.

---

*) Udelades her.

Forslag fra Udvalget:

Der svares Forstanderskabet for Kollefjord Sogn, at naar dette under Iagttagelse af Bestemmelserne i Lov Nr. 107 af 14. April 1893 opretter en Vedtægt angaaende Fangst af Muslinger og indsender til Tinget, vil dette tage den under velvillig Overvejelse og søge den fremmet paa sædvanlig Maade.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *1. September* vedtoges Udvalgets Forslag med 15 Stemmer mod 0.

LXXIII. Statistik.

Den *12. August* fremlagdes Skrivelse*) fra *Lagtingsmændene Johan H. Poulsen og M. A. Winther* om Tilvejebringelse af en Statistik over Færøernes Ind- og Udførsel.

Ved Sagens *1. Behandling* den *13. August* blev den efter Forslag af Johan H. Poulsen henvist til *Udvalget for forskelligartede Sager.*

Den *27. September* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist en Skrivelse fra Lagtingsmændene D'hrr. Johan H. Poulsen og M. A. Winther gaaende ud paa, at der ved Tingets Foranstaltning tilvejebringes „en paalidelig Oversigt over Værdien af vort Lands Indførsel og Udførsel af Varer, med andre Ord vor Handelsbalance med Omverdenen".

Idet Udvalget finder en saadan Foranstaltning baade hensigtsmæssig og paakrævet, skal man fremsætte følgende

*) Udelades her.

Forslag:

1) Lagtinget anmoder Amtmanden om i Forbindelse med det mellem Tingsamlingerne nedsatte Vareudvalg til næste ordentlige Lagting at fremkomme med en Oversigt over Værdien og Mængden af vor Indførsel og Udførsel af Varer i det sidst forløbne Aar, saa god som det kan lade sig gøre efter det foreliggende Materiale.
2) Ligeledes anmodes Amtmanden og nævnte Udvalg til næste ordentlige Lagting at fremkomme med Forslag til en Ordning, hvorefter paalidelig Oversigt over Værdier og Mængder af Indførsel og Udførsel af Varer bliver tilvejebragt hvert Aar i Fremtiden.

Ved Sagens *2. Behandling* den *28. September* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 13 Stemmer mod 0.

LXXIV. Posten som Lagtingskasserer.

Den *9. August* fremlagdes Andragende*) fra Skibsreder S. E. Müller om at blive fritaget for Posten som Kasserer og Regnskabsfører for forskellige under Lagtinget sorterende Kasser.

Ved Sagens *1. Behandling* den *10. August* henvistes den efter Forslag af Patursson til *Budgetudvalget*.

Den *12. August* fremlagdes Andragender fra Frk. H. Bærentsen og Hr. Jacob Mouritsen om Posten.

Den *6. September* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Den hidtilværende Kasserer og Regnskabsfører for økonomisk Fond med flere af de under Lagtinget sorterende Kasser og Fonds, Hr. S. E. Müller, Thorshavn, har i Skrivelse af 8. August begæret sig fritaget for Hver-

*) Udelades her.

vet, da han paa Grund af svækket Syn ikke længer ser sig i Stand til at udføre det ham betroede Arbejde.

Efter at Stillingen som Kasserer og Regnskabsfører paa Udvalgets Foranstaltning har været opslaaet ledig, har der som Ansøgere meldt sig:

Frk. Helene Bærentsen og
Købmand Jacob M. Mouritsen.

Udvalget finder, at begge disse Ansøgere besidder de fornødne Kvalifikationer til at beklæde Posten som Kasserer og Regnskabsfører, og at Tinget bør vælge mellem disse to Personer. Man stiller intet Forslag om, hvem der bør foretrækkes, men mener, at Tinget ved Afstemning skal afgøre Valget. Den videre Ordning med Hensyn til Sikkerhedsstillelse samt Regnskabsaflæggelse bør overlades til Amtmanden, ligesom denne bør bemyndiges til at kvittere de Dokumenter, som den afgaaede Kasserer maatte have udstedt vedrørende sin Sikkerhedsstillelse.

Forslag:

1. Lagtinget fritager Hr. S. E. Müller for Hvervet som Kasserer og Regnskabsfører for forskellige af Tingets Kasser og Fonds fra 1. Oktober d. A. at regne.
2. Amtmanden bemyndiges til at kvittere og overlevere til den afgaaende Kasserer de Dokumenter m. v, hvormed denne har stillet Sikkerhed.
3. Tinget afgør ved Afstemning Valget mellem Frk. Helene Bærentsen og Hr. Købmand Jacob M. Mouritsen som fremtidig Kasserer og Regnskabsfører.
4. Amtmanden bemyndiges til at ordne det videre fornødne med Hensyn til den antagne Kasserers Sikkerhedsstillelse m. v.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *10. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

Derefter oundelles Stemmesedler, som faldt med 14 paa J. Mouritsen, som blev valgt, 4 paa H. Bærentsen, 1 var blank og 1 ugyldig.

LXXV. Andragende fra G. A. Reinert om Laan til Hønseri.

Den *1. August* fremlagdes Andragende*) fra G. A. Reinert, Sund, om Laan til Oprettelse af et Hønseri.

Den *2. August* henvistes Sagen til *Budgetudvalget*.

Den *31. August* afgav Udvalget saalydende

Álit.

Í brævi av 25. juli í ár biður Gustav Adolf Reinert, úr Havn, um at veita honum lán, 5000 kr., til at stovna eitt høsnahald uppi á Sundi. Um tingið skuldi bildið hetta lán verið ov stórt, biður hann tingið um at áseta støddina av láninum, soleiðis sum tí tykist hóskandi fyri at hetta mál kann fremjast. Brævskrivarin, sum hevur haft kjøtútsølu í Havn, sigir, at hugur hans stendur mest til landbúnað, at hann nú ætlar at flyta niðan til Sund, har hann hevur keypt hús, og at trøð fylgir við húsakeypinum. Har ætlar hann at stovna høsnahaldið. Hann skrívar, at enn er ikki nøkur nevnuverð royND gjørd her á landi við slíkari fyritøku, og at hann ikki hevur tann neyðturviliga pening til at seta fyritøkuna igongd.

Nevndin skal í hesum viðfangi minna á, at tað fyrr eru gjørdar stakroyndir og givin almennur studningur til royndir við høsnahaldi og høsnaaling í størri máli; men hesar royndir eru allar dotnar niður fyri, utan at hava haft ávisiliga ávirkan á høsnaaling her á landi. Ikki tí, tað má kunna ætlast, at høsnahald átti at verið nakað eins lønandi her sum aðra staðni, um ikki tað skuldi verið til bata, at fóðrið verður væl sum dýrt, tí hin stóri partur av fóðri noyðist væl at keypast frá handli, tá høsnahaldið skal drivast í størri mál.

Tað er ikki nevndin kunnugt, hvat hegni og dugnaskap brævskrivarin hevur til at fáa eitt høsnahald í lag, sum kann verða tað nýnsfirbrúk, sum hann óivað tilætlar. Hann tykist ikki, til henda dag, at hava gjørt nakrar ávisiligar royndir í so máta. Annars hevur tingið ongan pening, sum kann nýtast til lán ella studning til fyritøkur, sum henda nevnda, so um ikki av aðrari ársøk enn hesari, kann bønarbrævið ikki játtast. — Heldur ikki kann nevndin mæla til, at royND verður gjørd at fara til rikiskassan fyri at fáa lán ella studning, so leingi maðurin ikki hevur sýnt, at hann hevur tað rætta skil og handalag til at fáa í lag eitt lønandi høsnahald í størri máli.

Uppskot:

Amtmaðurin biðist um at svara andragarinum, at tingið ikki sær sær føri til at styðja hansara royND við høsnahaldi, hvørki við láni ella studningi á annan hátt.

---

*) Udelades her.

Ved Sagens *2. Behandling* den *2. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

LXXVI. Tilskud til Samfundet og Hjemmet for Vanføre.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Skrivelse*) af September 1920 fra Samfundet og Hjemmet for Vanføre.

Den *29. Juli* henvistes Sagen til *Budgetudvalget.*

Den *29. August* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Til Tinget er indkommet Andragende fra Samfundet og Hjemmet for Vanføre om, at der maa ydes nævnte Institution et aarlig Bidrag efter Tingets Skøn fra Amtskommunen.

Det er Udvalget bekendt, at Samfundet og Hjemmet for Vanføre udfører et stort og fortjenstfuldt Arbejde, og at flere Færinger har været optagne i Hjemmets forskellige Afdelinger. Indtægterne bestaar dels i Tilskud fra Staten, Gaver, Renter og Legater, Tilskud fra Amtsraad, Byraad, Sogneraad m. v. Tiltrods for den Støtte, som Institutionen saaledes faar fra forskellig Side, tilligemed den Betaling, der ydes af Patienterne, hvilken Betaling holdes meget lav for at alle trængende kan optages, arbejdes der nu, begrundet i den store Prisstigning, paa alle Livsfornødenheder, med et stort aarligt Underskud. Dette har i Driftsaaret 1919—1920 været oppe paa en Højde af over 400,000 Kr. For at Arbejdet kan fortsættes, er det nødvendigt, at der sikres større Indtægter.

Udvalget forudsætter, at den Henvendelse, der nu er sket til Lagtinget om Tilskud, samtidig er rettet til Amtsraad, Byraad m. v. i andre Dele af Kongeriget. Medens der ikke hidtil vides at være ydet noget Tilskud fra Færøerne til en saa almengavnlig Institution, som Samfundet og Hjemmet for Vanføre er, fremgaar det af en Sagen bilagt Beretning for 1919—20, at mange Amtsraad, Byraad og Sogneraad i Danmark yder aarlige Tilskud.

---

*) Udelades her.

Færinger har haft samme Adgang til at kunne indlægges paa Hjemmet for Vanføre som andre Borgere i Kongeriget.

Udvalget mener derfor, at der er al Anledning til at stille sig imødekommende overfor den til Tinget rettede Henstilling, og man vil foreslaa, at Tinget yder et aarligt Tilskud. Dette kan, af forskellige Aarsager, kun være af ringe Størrelse. Man vil foreslaa 100 Kr. om Aaret og at Beløbet udredes af Amtsrepartitionsfonden.

Forslag:

1. Af Færø Amts Repartitionsfond ydes indtil indtil videre et aarligt Tilskud paa 100 Kr. til Samfundet og Hjemmet for Vanføre i København, første Gang for Tiden fra 1. April 1921 til 31. Marts 1922.
2. Amtet anmodes om at gøre Andrageren bekendt med Tingets Vedtagelse.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *31. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 15 Stemmer mod 0.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 7. *September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 19 Stemmer mod 0.

LXXVII. Dr. phil. Jakob Jakobsens Legat.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Skrivelse*) fra Fru Anna Horsbøl angaaende et af hende oprettet Legat.

Ved Sagens *1. Behandling* den *30. Juli* henvistes den efter Forslag af Provsten til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den *1. August* valgtes: *Provsten, P. Joensen* og *Joen Poulsen.*

Den *1. September* afgav Udvalget saalydende

*) Udelades her.

Betænkning.

Ved Skrivelse af 24. Juni d. A. har Enkefru Anna Horsbøl, f. Jakobsen givet Lagtinget Meddelelse om, at hun, til Minde om sin afdøde Broder, Dr. phil. Jakob Jakobsen, har oprettet et Legat, stort 3,537 Kr., og anmoder samtidig Lagtinget om, at dette vil overtage Bestyrelsen af Legatet.

Med Skrivelsen fremsendes en for Legatet udarbejdet Fundats til eventuel Underskrift af Lagtinget, og endvidere vedlægges en Indlaansbog med Landmandsbankens Frederiksberg-Afdeling, hvorpaa Legatets Kapital, 3,537 Kr., indestaar, idet det forøvrigt overlades til Lagtinget, som Legatets Bestyrelse, frit at træffe Bestemmelse om, hvorvidt Kapitalen skal forblive indestaaende i nævnte Bank, eller den skal blive anbragt paa anden Maade. Fremdeles foreligger en Skrivelse fra Landmandsbankens Frederiksberg-Afdeling af 25. Juni d. A., hvori henstilles, at Indlaansbogen hæves af Lagtinget, og at Beløbet derefter eventuelt indsættes paa en ny Konto paa Legatets Navn, idet man gør opmærksom paa, at Transport af Indlaans- og Kontrabøger i Almindelighed ikke kan godkendes.

Udvalget, til hvilket Sagen er blevet henvist, betragter det som en Selvfølge, at Lagtinget med stor Taknemmelighed paaskønner Fru Horsbøls Henvendelse og med Glæde vil overtage Bestyrelsen af Legatet, baade fordi Legatets Formaal er smukt og godt, og fordi der paa den Maade gives Lejlighed til at sætte Dr. phil. Jakobsen et smukt og varigt Minde.

Man finder intet at erindre med Hensyn til Enkelthederne i Fundatsens Bestemmelser og kan derfor anbefale, at denne underskrives i den foreliggende Form. Angaaende Anbringelsen af den til Legatet henlagte Kapital vil man anse det for heldigst, at Beløbet hæves i vedkommende Bank, i hvilket det for Tiden indestaar, og overføres til Færø Amts Sparekasse samt at der for det eventuelt bliver indkøbt Obligationer.

I Henhold hertil skal man tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

1. Lagtinget anmoder Amtmanden om at udtale Lagtingets Tak over for Enkefru Horsbøl for den skele Henvendelse og vil med Glæde overtage Hvervet som Bestyrelse for „Dr. phil. Jakob Jakobsens Legat".
2. Lagtinget anmoder Amtmanden om paa Tingets Vegne at underskrive Fundatsen og at foretage det fornødne med Hensyn til Hævning af Legatets Kapital i Landmandsbankens Frederiksberg-Afdeling og Overførelse til Færø Amts Sparekasse.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 7. *September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 19 Stemmer mod 0.

LXXVIII. Tilskud til »Føroya samvirkandi neyta- og rossatrygging«.

Den *4. August* fremlagdes Sagen om Tilskud til „Føroya samvirkandi neyta- og rossatrygging".

Ved Sagens *1. Behandling* den *6. August* henvistes den efter Forslag af Formanden til *Udvalget angaaende Landbolovene.*

Den *29. August* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

(Se Bilag 11.)

Ved Sagens *2. Behandling* den *31. August* overgik den til 3. Behandling.

Ved Sagens *3. Behandling* den *6. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0 (Stemte ikke: Provsten, Tórgarð, Debess, Formanden. Fraværende: Mortensen).

LXXIX. Tilskud til Forsikringsforeninger for Motorbaade paa Færøerne*).

Den *5. August* fremlagdes Skrivelse**) fra *Amtet angaaende Tilskud til Forsikringsforeninger for Motorbaade.*

*) Se Lagtingstidende 1916, Side 168.
**) Udelades her

Ved Sagens *1. Behandling* den *6. August* blev den efter Forslag af Formanden henvist til *Udvalget i Fiskerilaansloven.*

Den *31. August* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist Andragender fra „Færøernes gensidige Forsikringsforening for Motorbaade" og „Suderø Fiskeriforsikring" om Fornyelse af den femaarige Finanslovsbevilling paa 4000 Kr. aarlig, som Foreningerne har haft, og som udløber 1. Januar 1922.

Sagen er bleven forelagt Tinget gennem Amtet, der henstiller til Lagtinget, at dette anbefaler, at nævnte Bevilling fornyes for et Tidsrum af 5 Aar paa de tidligere Vilkaar, derunder, at den mellem Foreningerne indgaaede Kontrakt om Reassurance bestaar.

Landfogden, som har haft Sagen til Erklæring, udtaler, at der er Grund til vedblivende at yde Statstilskud i det nævnte Øjemed. Foreningerne er efter hans Formening endnu ikke i økonomisk Henseende saa konsoliderede, at Statstilskud kan undværes.

Udvalget skal ikke her komme ind paa en Omtale af den Betydning, det har for Opretholdelsen og den videre Udvikling af vort Motorbaadefiskeri, at der findes Forsikringsforeninger saaledes økonomisk funderede, at de kan afgive betryggende Forsikring for Motorfartøjer; man kan der henvise til, hvad der herom er udtalt i tidligere af Tinget afgivne Betænkninger, saaledes i 1910—15 og 16 (se Lagtingsberetningerne for de nævnte Aar). Men man skal kun paapege et Punkt, som Tinget har lagt særlig Vægt paa, nemlig at der opretholdes en Reassurance mellem Foreningerne. Om dette Forhold udtaler begge Foreningers Bestyrelse, at denne Kontrakt endnu bestaar, og at Foreningerne ønsker, at den bliver staaende ved Magt.

Efter hvad der foreligger for Udvalget, finder man, at der er al mulig Grund til at søge om Fornyelse af den tidligere Bevilling til de nævnte Foreninger, og Udvalget skal derfor tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

> **Lagtinget** andrager Regeringen om, at den Finanslovsbevilling paa 4000 Kr. aarlig, som hidtil har været bevilget som Tilskud til Forsikring af Motorbaade paa Færøerne, maa blive fornyet for et Tidsrum af 5 Aar paa samme Vilkaar, som hidtil har været gældende for Bevillingen.

Ved Sagens *2. Behandling* den *5. September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 16 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *7. September* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 18 Stemmer mod 0. (Fraværende: Joen Poulsen, Patursson, P. Niclasen, Effersøe).

Den *8. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 8. September 1921.

Til

Justitsministeriet.

Ved Skrivelse af 4. August d. A. har Amtet forelagt Tinget Sag angaaende Fornyelse af den femaarige Finanslovsbevilling paa 4000 Kr. aarlig, som Tilskud til „Færøernes gensidige Forsikringsforening for Motorbaade" og „Suderø Fiskeriforsikring". Amtet anbefaler, at nævnte Bevilling bliver fornyet for et Tidsrum af 5 Aar paa de tidligere Vilkaar, herunder at den mellem de nævnte Foreninger indgaaede Kontrakt om Reassurance bestaar.

Sagen er behandlet i et Udvalg paa 5 Medlemmer, der under 31. August afgav Betænkning som vedlægges.

Ved Sagens 3. Behandling den 7. September vedtoges enstemmig med 18 Stemmer følgende Indstilling:

„Lagtinget andrager hos Regeringen om, at den Finanslovsbevilling paa 4000 Kr. aarlig, som hidtil har været bevilget som Tilskud til Forsikring af Motorbaade paa Færøerne, maa blive fornyet for et Tidsrum af 5 Aar paa samme Vilkaar, som hidtil har været gældende for Bevillingen."

Idet man paa det bedste anbefaler, at den omhandlede Bevilling, der i en Aarrække er bleven ydet til Støtte for det færøske Motorbaadsfiskeri, fremdeles maa blive givet, indsender Lagtinget Sagen til det høje Ministeriums velvillige Behandling og videre Forsorg.

Olrik. *Johan H. Poulsen.*

Joen Poulsen.

LXXX. Tilskud til et Værelse paa »Betalingsregensen«.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Andragende*) fra den færøske Studenterforening i København om et Tilskud paa 10,000 Kr.

S. D. henvistes Sagen til *Budgetudvalget.*

Den *20. September* afgav Udvalget saalydende

Álit.

Hitt føroyska studentafelagið í Keypmannahavn hevur í brævi av 6. januar í ár vent sær til løgtingið við bøn um, at tingið veitir teimum ein studning av 10000 kr., at gulda í 3 ár við triðingi hvørja ferð, fyri at føroyskur studentur kann fáa innivist í tí nýggja studentarbýli („Betalingsregens"), sum ætlanin er at fara undir at byggja í Keypmannahavn. Húsið ætlast at kosta um 800000 kr. — At Føroyingar eiga rætt til innivist í hesum býli, har kostnaðurin verður ógviliga lítil, heldur studentafelagið hava stóran týðning fyri tann føroyska student, sum, tá hansara kommunitetsstipendium er útliðið, annars vildi staðið á berum.

Tann peningur, sum kemur at vanta í tær 15000 kr. sum tørvar, ætlar studentafelagið sær sjálvt at savna saman at øðrum vegum.

Hettar bønarbræv studentafelagsins hevur fingið besta viðmæli frá „Konsistorium".

Amtmaðurin hevur í fylgibrævi vist á, at eftir „Reglement for Kommunitets-Stipendiet og Regensbeneficiat ved Københavns Universitet af 11. Februar 1848" eiga t. d. føroyskir studentar, tá teir hava tikið examen artium við besta prógvi, „Kommunitet og Regens", um foreldur teirra tá búgva í Føroyum ella eru deyð har.

Hettar sama sipar studentafelagið til í sínum brævi, men siga teir, at netupp tá teirra kommunitetsstipendium er útliðið, og tað hendur áðrenn teir hava fingið embætis examin, tørvar fátækum føroyskum studerandi innivist, har gjaldið er lítið og lætt, og hettar skuldi býlið á tí nýggja regens bøtt um.

Nú er tað so, at løgtingið, sum er statt, lítið hevur av peningi at ráða yvir sjálvt til tær allarneyðturviligasti fyritøkur, so mangt nú vera goymt, sum átti at nolið frama, um peningalíkindini vóru betri. Nevndin heldur, at tað vildi verið sera heut, um „Hitt føroyska studentafelagið" kundi fingið útint sína ætlan, og at tingið átti at styðja hesa fyritøku, um peningalíkindini vóru til tess. Kanska kunnu teir tó fáa sakina framda á tann hátt, at teir fáa savnað tann neyðturviligu pening millum Føroyingar í Føroyum og útlondum. Um nakað skuldi áresta, kann tingið kanska seinni siggja seg fært til at styðja fyritøkuna við bóskandi studningi, um seinni verður heitt aftur á tingið.

*) Udelades her

Nevndin má tí mæla til at svara andragarinum, at tingið ikki fyri stund sær seg fører til at veita teimum tann studning, teir søkja um.

Uppskot:

1. Svarað verður andragarinum, at tingið ikki nú fyri stund sær sær føri til at veita tann studning, teir søkja um.
2. Andragarinir fáa sendandi eitt eintak av hesum áliti.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 22. *September* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 15 Stemmer mod 0.

LXXXI. Flytteudgifter til Læge paa Sandø.

Den *3. August* fremlagdes Skrivelse*) fra Sundhedsstyrelsen angaaende Flytteudgifter til en Kommunelæge paa Sandø.

Ved Sagens *1. Behandling* den *4. August* blev den efter Forslag af J. H. Poulsen henvist til *Budgetudvalget.*

Den *18. August* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

I Anledning af, at der søges om en ny Kommunelæge til Sandø, idet den nuværende Læge har opsagt Stillingen til 1. Oktober d. A., har Sundhedsstyrelsens Formand, som paagældende Forstanderskab har henvendt sig til, forespurgt Amtet, om Amtskommunen vil være villig til som tidligere at dække ⅓ af Udgifterne ved vedkommende Læges Overflytning til Færøerne.

Amtet har forelagt Sagen for Tinget, som derefter har henvist den til Budgetudvalget.

Udvalget skal bemærke, at man finder, at det foreligte Spørgsmaal

*) **Udelades her.**

bør besvares bekræftende, da der vel næppe for Tiden er Grund til at tage anden Stilling til Spørgsmaalet om Flytningsomkostningernes Fordeling end sket under de Sager, der har foreligget i de senere Aar. Hvis man i Øjeblikket skulde søge at faa dette Forhold ændret, vilde det let kunne medføre, at det kom til at trække altfor langt ud med at Kommunelægestillingen i Sandø blev opslaaet, og Sandøen derved kom til at være uden Læge i Vinter.

Det kan kun beklages, at den nuværende Læge paa Sandø allerede efter ca. 2 Aars Forløb har opsagt Stillingen. Dette vil, foruden at medføre Vanskeligheder ved at faa Stillingen besat paany, tillige have til Følge, at Amtskommunen kommer til at have nok saa betydelige Udgifter til Kommunelægernes Flytningsomkostninger, hvis det ofte skal gentage sig, at Lægerne kun forbliver kort Tid i Stillingen. Udvalget vilde sætte Pris paa, om det blev betydet rette vedkommende, at det af forskellige Aarsager har stor Betydning, om de Læger, der søger Kommunelægestillingerne paa Færøerne, kunde forblive noget længere i Embedet, end Tilfældet har været for den nuværende Sandø-Læges Vedkomende. En saadan Henstilling kunde muligvis rettes af Amtet til Sundhedsstyrelsens Formand ved den foreliggende Sags Fremsendelse, uden at Tinget har vedtaget noget bestemt formuleret Forslag i saa Henseende.

Forslag:

Amtmanden anmodes om at besvare den fra Sundhedsstyrelsens Formand rettede Forespørgsel med Hensyn til Amtskommunens Deltagelse med ⅓ af Udgifterne ved Overflytning til Færøerne af en Læge til Sandø bekræftende.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *19. August* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 12 Stemmer mod 0.

LXXXII. Andragende om Eftergivelse af et Erstatningsbeløb.

Den *4. August* fremlagdes Andragende*) fra Fiskeskipper Simon Rasmussen, Strænder, om Eftergivelse af et Erstatningsbeløb.

Ved Sagens *1. Behandling* den *6. August* blev den efter Forslag af Rasmussen henvist til *Budgetudvalget*.

Den *28. September* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

Fiskiskipari Simon Rasmussen á Strondum heitir í brævi av 30. juli í ár á løgtingið við bøn um at fáa eftirgivið tær o. u. 800 kr., sum hann er kendur sekur at galda fyri at hava atvoldað brot á telefonkaðalin millum Strendur og Toftir. Í mars mánað í fjør, tá hann var skipari á sluppini „Burton" av Trongisvági, hevði hann lagt skipið inni fyri Strondum, og meðan tað lá har, brast óveður á, og skipið dreiv og kom fast í kaðalin, sum brast. Hann varð tá við politirættinum dømdur í bót, 100 kr., vegna gáloysni og ringan atburð at hava voldað kaðalbrotið. — Keypmannsfelagið T. F. Thomsen, sum var ognari av „Burton", var pliktað at galda skaðabót, 770 kr., til telefonvesinið, og seinni fekk hettar keypmannsfelagið Simon Rasmussen, sum rætta atvoldana dømdan til at rinda skaðabótina.

Simon Rasmussen heldur í bønrbrævi sínum, at søk hansara mátti fáa tað úrslit við rættin sum hon fekk, tí honum var ikki leyvt at forsvara seg. Tann maður, sum skuldi møta fyri hann í rættinum, slapp ikki framat, tí skrivarin vildi ikki taka ta fullmakt, hann møtti við, fyri fullgóða, og sakin fór so líka til dóms. Skrivarin hevur haft hesa sak til umhugsan og heldur seg ikki vera sekan í tí, at Simon Rasmussen ikki slapp at forsvara seg. Ta framvistu fullmakt kundi hann ikki halda vera fullgóða. Annars heldur hann, at sakin ið hvussu var mátti vera uppløgd, tí Simon Rasmussen var í polltirættinum dømdur í bót fyri at hava atvoldað kaðalbrotið.

Meiriluturin í nevndini (Morlensen, Patursson, Strøm, Effersøe, Matras og Winther) heldur ikki, at tinglø, soleiðis sum statt er, kann taka dagar millum brævskrivarin og sorinskrivarin.

Simon Rasmussen nevnir ikki við einum orði, at hann ikki er førur fyri at rinda skaðabótina; men tað er haft á múli í tingmøti, at hann um enn ikki er púra fátækur so tó er lítið múgvandi maður.

Tað er nevndini kunnugt, at hesin sami maður eina ferð fyrr við skipi sínum hevur verið fastur í hesum sama kaðali.

Meiriluturin heldur tí, at telefonvesinið eigur at fáa tað aftur goldið,

*) Udelades her.

sum kostnaðurin var við eftirbøtan av kaðlinum, og hesin kostnaður var so stórur sum la skaðaból, Simon Rasmussen varð døndur at rinda.

* * *

Et Mindretal (A. Samuelsen) kan ikke slutte mig til Flertallets Forslag eller Forslagets Motiver. Jeg kan ikke se rettere end, at den omhandlede Søretssag har faaet en meget beklagelig Afslutning, fordi Andrageren ikke har faaet Lejlighed til at forsvare sig for Søretten, til Trods for, at han gjorde, hvad han kunde, eller rettere, til Trods for, at hans Bekendte gjorde, hvad de kunde, for at han kunde blive repræsenteret i Retten. Selv var han syg og sengeliggende, da Sagen foretoges. Det var hans Hensigt at møde personlig i Retten, men nogle Dage i Forvejen fik han Gigtfeber og sattes derved ud af Stand til at møde. Han var heller ikke i Stand til selv at drage Omsorg for, at der blev givet Møde. Et af hans elskværdige Bysbørn, der kendte hans Forhold, paatog sig at formaa en Mand til at møde for ham. Paagældende henvendte sig til mig Pinselørdag (jeg var hjemkommen fra København om Natten) og bad mig formaa en Mand i Thorshavn til at møde. Jeg havde ikke fjerneste Kendskab til Sagen, men lovede at sikre ham en Mand, der for denne ene Gang vilde møde i Retten, hvis han fik Fuldmagt. Manden fra Strømder lovede san, at Fuldmagten skulde blive sendt til en af mig opgivet Mand, nemlig Fuldmægtig C. F. Hansen i Thorshavn. Da jeg ikke telefonisk kunde faa en Samtale med Hr. C. F. Hansen, sendte jeg ham en telegrafisk Anmodning om at møde. Jeg gik ud fra, at han allerede havde modtaget Fuldmagten. Denne var afsendt til Thorshavn med „Ruth" i anbefalet Brev. Paa Grund af den indstillede Søndagsombæring af Post kom Fuldmagten ikke Fuldmægtig Hansen i Hænde før 3. Pinsedag (Tingdagen) efter Kl. 12. Den Anmodning, jeg havde sendt Hr. Hansen, skulde selvfølgelig ikke gælde for Fuldmagt. Det burde Søretten eller Sørettens Formand, der kender mig, vide. Den Omstændighed, at Anmodningen om at møde var stillet fra mig til Hr. Hansen, burde ikke være kommet Andrageren til Skade. Det maa have staaet Søretten klart, at det har været Indstævntes uomtvistelige Hensigt at give Møde, ellers vilde jeg jo ikke have sat mig i Bevægelse. Hvor skulde jeg kende Sagen fra, naar det ikke var fra Andrageren? Jeg havde jo været bortrejst og optaget af mit Rigsdagsarbejde, indtil faa Dage i Forvejen. Søretten kunde altsaa ikke være i Tvivl om, at Hr. Hansen gav Møde efter Andragerens Anmodning, selv om den var fremsat ved mig.

Ved Sørettens Forhold overfor Hr. Hansen var den Ulejlighed, der udfoldedes for at bistaa Andrageren, spilt. Jeg noterer, at Hr. Hansen blev bortvist, til Trods for, at Andragerens Modpart ikke protesterede imod, at Hr. Hansen mødte. Det er altsaa Retten, og kun Retten, der uden Foranledning fra Citanten gik saa haardt frem mod en syg Mand. Det er jo nemlig Andrageren, det gik ud over. Fuldmægtig Hansen og jeg kan sagtens tage Sagen let.

Sorenskriveren mener nu, at det var bedst for Andrageren, at der ikke blev givet Møde for ham. Jeg haaber ikke, at det er lykkedes Sorenskriveren at bibringe Folk i Almindelighed den Opfattelse, at de helst maa lade være at møde, naar de indkaldes for Retten, da det at give Møde ikke betyder noget, eller maaske er bedst at lade være med. En saadan Opfattelse vilde jo være ødelæggende, og den vilde være urigtig. I dette Tilfælde vilde Andrageren i alt Fald blive fri for den ham idømte Justitskassebøde. Det tør Sorenskriveren vel næppe benægte. Desuden er der en Mulighed for, at Andrageren kunde gøre Indtryk paa Søretten, hvor der

dog er tre Medlemmer, selv om det ikke var lykkedes ham overfor Politiretten, som beklædes af Sorenskriveren alene.

Jeg vilde ønske, at Lagtinget, for at bøde en Smule paa den her omhandlede beklagelige Retsepisode, vilde bistaa Andrageren ved at betale Halvdelen af den ham idømte Erstatning, og i Haab derom stiller jeg nedenstaaende Forslag, idet jeg skal afholde mig fra nærmere at gennemgaa den af Sorenskriveren i Erklæringen givne Fremstilling.

Uppskot:

Frá meirilutanum.

Svarað verður Simon Rasmussen á Strondum, at tingið ikki kann góðgera honum nakað av teimum 770 kr., sum hann er dømdur í skaðabót fyri kaðalbrot.

Fra Mindretallet.

Af Færø Amts Telefonvæsen bevilges der Simon Rasmussen, Strænder, et Beløb af 400 Kr. til Hjælp til Udredelse af den ham idømte Erstatning til Rederiet T. F. Thomsen, Trangisvaag, vedrørende Reparation af Telefonkablet i Skaalefjorden. Tinget mener, at Telefonvæsenet med Rette har krævet Erstatning for Kabelbruddet, men yder ovenstaaende Bevilling udelukkende fordi Andrageren, efter det oplyste, uden egen Skyld har været afskaaret fra at forsvare sin Sag for Søretten.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *29. September* fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Joen Poulsen til Mindretallets Forslag:*

Sidste Punkt udgaar.

Derefter vedtoges Overgang til 3. Behandling med 18 Stemmer mod 0.

Den *30. September* fremlagdes saalydende *Forslag til Lagtingsbeslutning fra Joen Poulsen, Johan Poulsen, M. Samuelsen* og *Joen. J. Dahl.*

Da det er oplyst, at Fiskeskipper Simon Rasmussen af Strænder ikke mere fører Skib, ikke er nogen formuende Person, og at han i Aar ved Sygdom har været hindret i at drive Fiskeri og endnu er narbejdsdygtig, beslutter Tinget, bortset fra alt, hvad der ellers er fremkommet i Sagen, at give Afkald paa 400 Kr. af den Erstatning, Telefonvæsenet har faaet tilkendt for Beskadigelse af Telefonkablet imellem Strænder og Saltnæs.

I dette Øjemed bevilges der nævnte Simon Rasmussen 400 Kr. af Telefonvæsenet.

Sagens *3. Behandling* foretoges den *3. Oktober.*

Forslaget til Beslutning sattes under Afstemning ved Navneopraab men bortfaldt idet kun 9 stemte for, ingen imod. (Stemte ikke: Winther, Mortensen, Paturssen, J. H. Poulsen, Guttesen, Debess, Effersøe, Konoy, Formanden. Fraværende: Provsten, R. Rasmussen, Joensen, Strøm).

J. Poulsens Ændringsforslag bortfaldt idet 10 stemte for og ingen imod.

Mindretallets Forslag bortfaldt idet 8 stemte for, ingen imod.

Flertallets Forslag bortfaldt idet 7 stemte for, ingen imod.

LXXXIII. Andragende om Statslaan til en Damptrawler.

Den *28. September* fremlagdes et fra Landfogden modtaget Andragende*) om Laan af Stats-Laanefondens Midler til Anskaffelse af Damptrawler.

Ved Sagens *1. Behandling* den *29. September* blev den, efter at Tilladelse til dens Behandling var givet med 21 Stemmer mod 0, efter Forslag af J. H. Poulsen henvist til *Udvalget angaaende Fiskerilaan.*

S. D. afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Skibsfører Joen Joensen af Vestmanhavn har indgivet Andragende om Laan af Statslaanefonden til Køb af en Damptrawler, for med denne at drive Fiskeri.

I Følge Lov Nr. 261 af 6. Maj 1921 om Fiskerilaan skal en saadan

*) Udelades her

Laanebegæring være ledsaget af Indstilling fra Lagtinget, hvorfor Landfogden har forelagt Andragendet for Tinget.

Uden at komme ind paa Omtale af de almindelige Krav, der stilles i nævnte Lov for at kunne opnaa et saadant Laan, skal man tillade sig at udtale:

Dette er den første Laanebegæring, der foreligger i det omhandlede Øjemed, efter at der ved nævnte Lov er tilvejebragt Midler til Udlaan til Anskaffelse af Damptrawlere. Man maa derfor anse det for at være af overordentlig stor Betydning, om et saadant Forsøg kunde falde heldigt ud, og derved virke opmuntrende for videre Udvikling af denne Gren af Havfiskeriet fra vore Øer. En uomgængelig Betingelse herfor vil det imidlertid være, at det bliver en driftig og med saadant Fiskeri velkendt Mand, der kommer at optage Arbejdet.

Det er Udvalget bekendt, ligesom det ogsaa fremgaar af den Andragendet vedlagte Anbefaling fra Sysselmanden i Vestmanhavn, at Skibsfører Joen Joensen i mange Aar har deltaget i Trawlerfiskeri med engelske Skibe fra Grimsby, ligesom han selv i flere Aar har været Kaptajn paa Damptrawler fra nævnte By, indtil han ved Verdenskrigens Udbrud blev afskaaret fra at drive denne Virksomhed, da han ikke havde erhvervet engelsk Indfødsret.

Det er ligeledes bekendt for Udvalget, at han blev regnet mellem de driftigste og heldigste Trawlerførere i Grimsby.

Han er endnu en Mand i sin bedste Alder, og da han nu agter at gøre Forsøg med Fiskeri med Damptrawler her fra Øerne, mener man at kunne raade Tinget til paa det bedste at anbefale hans Andragende og indstille, at han maa faa saa stort Laan, som Loven tillader i det nævnte Øjemed.

Der foreligger ikke i Andragendet nogen Opgivelse af, hvor stor Pengesum der ventes at ville medgaa til Køb af en saadan Damptrawler, men det er formentlig ogsaa vanskeligt at kunne opgive, før der er indledet Forhandlinger om Køb, og dette kan vel næppe finde Sted, før Andrageren har opnaaet Tilsagn om Statslaan.

Man skal derfor foreslaa en saalydende Indstilling:

> Lagtinget indstiller, at der af Statslaanefonden paa sædvanlige Betingelser gives Skibsfører Joen Joensen, Vestmanhavn, Tilsagn om et passende Laan til Anskaffelse af en Damptrawler til Fiskeri.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 3. *Oktober* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 19 Stemmer mod 0.

LXXXIV. Sejladsforholdene i Sundelaget*).

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes den fra forrige Aar udsatte Sag angaaende *Sejladsforholdene i Sundelaget.*

S. D. henvistes Sagen til *Budgetudvalget.*

Den *6. September* afgav Udvalget saalydende

Álit.

Hendan sak var á tingi í fjør. Hon var goymd til fár og „amtmaðurin umbiðin at fáa upplýst, um tað fyrr hevur verið ransakað, um siglingsviðurskiftini í Sundalagnum kunnu bøtast, og um so er, at geva tinginum frágreiðing harum til næsta tingsetu, og um tilber, at biðja sakkønan mann ransaka sakina".

Amtið hevur ikki givið ta umbidnu frágreiðing.

Umsóknin er frá fólki í Kvalvíkar søknar kommunu og er styðjað av fólki úr øðrum plássum.

Nevndin heldur, at fyri tiðina gerst einki fyri at fremja hesa søk, bæði tí at tað verður so dýrgoldið, men fyri stundum mest av tí at sakkønar ransóknir ikki hava kunna verið gjørdar. Tá luvuirnar koma til byggingar, væntast ingeniørar at koma hegar, sum hava gott skil á kostnaðinum við at bøta um siglingsviðurskiftini norði við streym, og nevndin heldur tí, at tað er best at goyma hesa sak soleingi.

Uppskot:

1) Sakin um siglingsviðurskiftini í Sundalagnum verður goymd til seinni.
2) Andragararnir fáa eitt eintak av hesum áliti.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *8. September* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 13 Stemmer mod 0.

*) Se Lagtingstidende 1920, Side 116.

LXXXV. Havnesagen.

Den 2. *August* fremlagdes Beretning fra det staaende Udvalg i Havnesagen.

Ved Sagens *1. Behandling* den *3. August* blev den efter Forslag af J. H. Poulsen henvist til *et Udvalg paa 5 Medlemmer,* hvortil den 4. s. M. valgtes: *Debess, J. H. Poulsen, Strøm, A. Samuelsen og Törgarð.*

Den *16. August* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

(Se Bilag 6.)

Ved Sagens *2. Behandling* den *1. September* overgik den til 3. Behandling.

Ved Sagens *3. Behandling* den *8. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 21 Stemmer mod 0 (Fraværende: Matras).

Den *9. September* oplæstes og vedtoges saalydende

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 9. September 1921.

Til
Ministeriet for offentlige Arbejder.

Efter at der ved Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret 1920—21 er tilvejebragt finansiel Hjemmel for Statens Tilskud til de i Havneloven omhandlede Havneanlæg, er Sagen paany blevet forelagt Lagtinget til Behandling særlig med Hensyn til Lagtingets Bekræftelse af Havnelovens § 7.

Sagen har været behandlet i et Udvalg paa 5 Medlemmer, som under 16. August afgav Betænkning med Forslag, hvortil man skal tillade sig at henvise.

Ved Sagens 3. Behandling den 8. September blev Udvalgets Forslag enstemmig vedtaget med 21 Stemmer; et Medlem var paa Grund af Sygdom hindret i at give sin Stemme for Forslaget.

Idet man fremsender Sagen, skal man udtale Lagtingets Tak for

den Redebonhed, hvormed Bevillingsmyndighederne er kommet Tinget i Møde; samtidig skal man udtale sin Glæde over, at alle Hindringer nu synes fjernede, saaledes at denne Sag, hvortil der er knyttet saa store Forventninger, nu forhaabentlig staar overfor sin hurtige og lykkelige Løsning.

Olrik. *Johan H. Poulsen.*

Joen Poulsen.

LXXXVII. Kajanlæg i Vestmanhavn.

Den 2. *August* fremlagdes Andragende*) fra Vestmanhavn Sogns Kommune om Kajanlæg.

Den *3. August* henvistes Sagen til *Udvalget i Havnesagen.*

Den *31. August* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

I Lagtingets sidste ekstra Samling behandlede Tinget et Andragende fra Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune om, at Havneforholdene dér maatte blive underkastet en Undersøgelse, hvoraf det kunde fremgaa, hvor den bedst egnede Plads til et Kajanlæg dersteds var, og hvor store Omkostningerne ved et saadant Anlæg vilde blive. — Tinget vedtog en Indstilling i Sagen, hvortil man tillader sig at henvise.

Der er imidlertid ikke fra Regeringen kommet noget Svar til Tinget paa den skete Henvendelse.

Foranlediget heraf har Lagtingsmand J. Guttesen, der er Formand for Vestmanhavn Sogns Kommunes Forstanderskab, henvendt sig til Tinget med et Andragende om, at dette paany vil optage Sagen til Behandling og søge foranlediget, at den omtalte Undersøgelse bliver iværksat.

Udvalget kan henholde sig til, hvad der tidligere fra Tinget er udtalt i Sagen, og skal tilraade Tinget at foretage en fornyet Henvendelse til Regeringen om den omtalte Undersøgelse, og skal saaledes foreslaa til Lagtingets Vedtagelse:

Lagtinget indgaar til Ministeriet for offentlige Arbejder med Indstilling om, at der snarest muligt ved Ministeriets Foranstaltning

---

*) Udelades her.

foretages den nødvendige Undersøgelse angaaende Anlæg af en Kaj i Vestmanhavn, samt foretages Beregninger over Udgifterne ved et saadant Anlæg.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 3. *September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 19 Stemmer mod 0.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 6. *September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 21 Stemmer mod 0. (Fraværende: Mortensen).

Den 21. *September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 21. Septbr. 1921.

Til
Justitsministeriet.

I indeværende Aars Lagtingssamling er behandlet et Andragende fra Formanden i Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune om at Tinget paany vil optage til Behandling og anbefale, at der bliver foretaget en Undersøgelse af Havneforholdene i Vestmanhavn.

Forstanderskabets Ønske gaar ud paa, at der maa blive bygget en Kaj for Anlæg af større Fartøjer.

Tinget har givet Sagen sin Anbefaling og med 21 Stemmer vedtaget Indstilling i Sagen.

Idet man paapeger det naturlige i, at et saadant Ønske fremkommer fra Vestmanhavn, der, med sin gode Naturhavn og forholdsvis store Trafik, i høj Grad savner en Anlægsplads for Fartøjer, skal man paa det varmeste anbefale, at der bliver foretaget en saadan Undersøgelse snarest muligt, og at Vestmanhavn kan faa sine Havneforhold forbedret paa lignende Betingelser, som der er tilstaaet for de øvrige Havneanlæg paa Færøerne.

Olrik. *Johan H. Poulsen.*

Joen Poulsen.

LXXXVI. Kajanlæg i Sandevaag.

Den *8. August* fremlagdes Skrivelse fra Lagtingsmændene for Vaagø angaaende Kajanlæg i Sandevaag.

S. D. henvistes Sagen til *Havneudvalget.*

Den *31. August* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Fra Lagtingsmændene for Vaagø: Poul Joensen og Daniel Danielsen er der rettet en Anmodning til Tinget om paany at optage til Behandling Sagen om et Kajanlæg ved Sandevaag.

Tinget vedtog i den ordinære Samling at anbefale, at der ved Regeringens Foranstaltning snarest muligt blev foretaget en Undersøgelse af Spørgsmaalet om Anlæg af en Kaj ved Sandevaag.

I Betænkningen om Havnesagen samme Aar udtalte Udvalget Haab om, at denne Undersøgelse kunde blive foretaget inden Lagtinget traadte sammen til indeværende Samling, hvor saa Spørgsmaalet om Anlæg af Kaj vilde blive optaget til Behandling.

Da der imidlertid ikke foreligger noget Svar fra Ministeriet paa den skete Henvendelse, finder Udvalget, at der er Grund til at rette en fornyet Henstilling til Regeringen om Sagen.

Uden paany at komme ind paa en Omtale af den Betydning, det vil have for Sandevaag, med sit forholdsvis store Tal af Motorbaade, at kunne faa anlagt en Kaj, hvor Fartøjer kunde lægge til, skal man raade Tinget til at forny sin Vedtagelse om Sagen fra forrige Aars ordinære Samling.

Forslag fra Udvalget:

Tinget retter en fornyet Henvendelse til Ministeriet for offentlige Arbejder om, at der snares muligt maa blive foretaget en Undersøgelse om Muligheden for Anlæg af en Kaj ved Sandevaag.

Ved Sagens *2. Behandling* den *3. September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 20 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *6. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 21 Stemmer mod 0. (Fraværende: Mortensen).

Den *21. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 21. Septbr. 1921.

TIl
Ministeriet for offentlige Arbejder.

I indeværende Samling er behandlet et Andragende fra Lagtingsmændene for Vaagø om Undersøgelser angaaende et Kajanlæg ved Sandevaag.

Sagen blev behandlet sidste Aar sammen med Havnesagen i sin Helhed, og Tinget vedtog at indgaa til Bevillingsmyndighederne med Indstilling, hvorefter en saadan Undersøgelse paa det bedste blev anbefalet.

Tinget har i Aar vedtaget saalydende Indstilling i Sagen:

„Tinget retter en fornyet Henvendelse til Ministeriet for offentlige Arbejder om, at der snarest muligt maa blive foretaget en Undersøgelse om Muligheden for Anlæg af en Kaj ved Sandevaag."

Idet man fremsender Sagen, skal man paa det varmeste anbefale dens videre Fremme ved det høje Ministeriums velvillige Forsorg.

Olrik. *Johan H. Poulsen.*

Joen Poulsen.

LXXXVIII. Kajanlæg i Klaksvig.

Foranlediget af 2 Skrivelser*) fra Forstanderskabet for Klaksvig Sogns Kommune afgav *Udvalget i Havnesagen* den 3. September saalydende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist to Skrivelser af henholdsvis 5. og 26. Juli d. A. fra Forstanderskabet for Klaksvig Sogns Kommune om Forbedring af Havneforholdene paa Stedet.

Sagen om Forbedring af Havneforholdene i Klaksvig er flere Gange behandlet i Lagtinget, saaledes bl. a. i Samlingen 1918, og Tinget vedtog det paageldende Aar saalydende Beslutning:

1. Lagtinget indsender til Regeringen med sin bedste Anbefaling det i Sagen omhandlede fra i Fjor gentagne Andragende fra Forstan-

*) Udelades her.

derskabet for Klaksvig Sogns Kommune m. fl. om Forbedring af Havneforholdene i Klaksvig.

2. Lagtinget approberer, at Klaksvig Sogns Kommune paatager sig de nødvendige Forpligtelser, som det omtaldte Anlægs Tilvejebringelse maatte nødvendiggøre.
3. Lagtinget andrager Regeringen om, at det ansøgte Havneanlæg bliver udført samtidig med, og under samme Betingelser som, de i Lov Nr. 127 af 29. April 1913 omhandlede Havne- og Broanlæg.

Ved Skrivelse af 18. Maj 1921 fra Trafikministeriet har Lagtinget saavel som den paagældende Kommune faaet det Svar, at Regeringen har Spørgsmaalet om Forbedring af Havneforholdene i Klaksvig under Overvejelse. —

Forstanderskabets Skrivelse af 5. Juli 1921 er af Amtet besvaret med en Henvisning til Ministeriets Skrivelse af 18 Maj. Derefter er Forstanderskabets Skrivelse af 26. Juli fremkommet.

Til Forstaaelse af denne Skrivelses Fremkomst og Indhold finder Udvalget Anledning til at gentage, hvad der tidligere er udtalt om Sagen, at en Forbedring af Havneforholdene i Klaksvig er aldeles nødvendig, og at der paa Stedet findes en betydelig Forretningsvirksomhed og Rederivirksomhed, der ikke vil kunne udfolde sig fuldt ud, før Havneforholdene har faaet den nødvendige Forbedring. Klaksvig betragtes som Stabelplads for Norderøerne, og der er tidligere vedlagt Sagen Erklæringer fra Sognene udenfor Klaksvig desangaaende. Lagtinget har tiltraadt denne Opfattelse. Rundt omkring paa Færøerne haaber man nu at faa visse Havnearbejder sat i Gang, og naar Skrivelsen synes at give Udtryk for en vis Utaalmodighed over, at Klaksvig-Spørgsmaalet endnu ikke er kommet videre, men staar paa Overvejelsesstadiet, saa maa dette siges at være naturligt. Forinden der imidlertid kan gives nogen Bevilling eller Tilsagn om Bevilling til den omtalte Sag, maa der foregaa en Undersøgelse af Forholdene, og der maa udarbejdes Forslag til en Løsning med tilhørende Overslag. I denne Henseende indeholder Forstanderskabets Skrivelse intet udover, at man ønsker et Anlæg, der er noget større end det af Ingeniør Palle Bruun projekterede. Udvalget skal derfor nedenfor tillade sig at fremsætte Forslag om, at Havneforholdene ved Klaksvig snarest undersøges ved Regeringens Foranstaltning.

I ovennævnte Skrivelse af 26. Juli udtaler Forstanderskabet, at samme ønsker undersøgt, om en Bevilling fra Statskassen i den nærmeste Fremtid kan gives, eller om der kan tilsiges Kommunen en Efterbevilling af Statskassen, hvis et Anlæg som det attraaede udføres af selve Kommunen.

Spørgsmaalet om en saadan Efterbevilling vil imidlertid formentlig heller ikke kunne besvares af Regeringen, førend de førnævnte Undersøgelser er foretagne. Men disse vil forhaabentlig kunne foretages nu til Efteraaret. Man har nemlig under en anden Sag faaet Oplysning om, at en af Vandbygningsvæsenets Ingeniører vil komme til Færøerne i den nærmeste Fremtid, og Undersøgelsen vil formentlig kunne foretages af denne.

Udvalget tillader sig, i Henhold til foranstaaende, at fremsætte følgende

Forslag:

Lagtinget fremsender til Regeringen Skrivelse fra Forstanderskabet i Klaksvig af 5. og 26. Juli 1921, idet man, under Henvisning til tidligere Vedtagelser Tinget, varmt anbefaler, *at* Havneforholdene i Klaksvig, ved Regeringens Foranstaltning, snarest underkastes sag-

kyndig Undersøgelse, og *at* der derefter, i Overensstemmelse med Forstanderskabets Ønske og Lagtingets tidligere Indstillinger, foretages de yderligere nødvendige Skridt til de paagældende Havneanlægs Forbedring ved den samme Støtte fra Statskassen, som er tilsagt andre Havneanlæg paa Færøerne.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *6. September* blev Overgang til 3. Behandling vedtaget med 17 Stemmer mod 0.

Ved Sagens 3. *Behandling* den *8. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 21 Stemmer mod 0. (Fraværende: Matras).

Den *9. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 9. September 1921.

Til
Ministeriet for offentlige Arbejder.

Delvis foranlediget af to Skrivelser fra Forstanderskabet for Klaksvig Sogns Kommune har Tinget i Aar paany behandlet Sagen om et Pieranlæg ved Klaksvig.

Udvalget, som har haft denne Sag til Behandling, afgav under 3. September Betænkning, hvortil man tillader sig at henvise.

Ved Sagens endelige Behandling, den 8. September, blev Udvalgets Forslag enstemmig vedtaget med 21 Stemmer, et Medlem var paa Grund af Sygdom fraværende.

Idet man fremsender Sagen med vedlagte Akter og paapeger den store Betydning denne Sags Løsning har for Klaksvig og omliggende Distrikt, skal man paa det hedste anbefale dens videre Fremme ved det høje Ministeriums Velvilje og Forsorg.

Olrik. *Johan H. Poulsen.*

Joen Poulsen.

LXXXIX. „Tjaldur"s Anløb.

Den *11. August* fremlagdes Skrivelse*) fra 4 Lagtingsmænd angaaende „Tjaldur"s Anløb af flere Pladser.

S. D. henvistes Sagen til *Udvalget angaaende „Smiril"*.

Den *18. August* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Lagtingsmændene Joh. Poulsen, I. M. Matras, D. Danielsen og Poul Joensen har indgivet til Tinget Andragende om, at S/S. „Tjaldur", der sejler i Ruten København—Færøerne, i Fremtiden ogsaa maa anløbe i lignende Omfang, som før Krigen, Bygderne Kongshavn, Ejde, Kvannesund og Sørvaag. Sidstnævnte Plads ønskes anløbet mindst 4 Gange aarlig i September—November og Februar-Marts. Kvannesund ønskes anløbet mindst 2 Gange aarlig i April og August eller September.

Udvalget maa finde det meget ønskeligt, om „Tjaldur" nu, som før Krigen, kunde komme i fast Plan og anløbe flere Pladser, end nu er Tilfældet. Før Krigen blev der bekendtgjort en Plan for hele Aaret med bestemte Afgangstider. Under de vanskelige Krigsforhold kunde Skibet selvsagt ikke følge en fast Plan, men da nu Hindringerne herfor er bortfaldne, og da Kulpriserne og andre Udgifter er gaaet betydeligt ned, medens Fragterne paa Færøerne, i paagældende Rute, stadig er høje sammenlignet med Markedsfragten, over 50 Kr. pr. Ton, maa Udvalget anse det for et rimeligt og berettiget Ønske, at „Tjaldur" igen sættes i fast Rute og anløber et lignende Antal Pladser, som før Krigen. Det er indlysende, at en saadan Ordning vil betyde overordentlig meget saavel for Varetransporten som Passagertrafikken.

Udvalget tillader sig derfor at stille følgende

Forslag:

Tinget indgaar til Regeringen med Andragende om at søge udvirket hos „Det Forenede Dampskibsselskab", at der udarbejdes en fast Plan for „Tjaldur", og at Skibet anløber et lignende Antal Pladser paa Færøerne, som før Krigen i lignende Omfang som dengang.

Ved Sagens *2. Behandling* den *29. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 13 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *1. September* vedtoges Udvalgets Forslag med 17 Stemmer mod 0.

---

*) Udelades her.

Den *8. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 8. September 1921.

Til
Justitsministeriet.

Der er indgivet til Tinget Andragender om, at Tinget vil medvirke til, at S/S. „Tjaldur" i Ruten København -Færøerne i Fremtiden maa anløbe forskellige Pladser i lignende Omfang som før Krigen.

Sagen har været til et Udvalg paa 5 Medlemmer, som under 18. f. M. afgav Betænkning og Forslag.

Udvalgets Forslag blev den 1. ds. enstemmig vedtaget med 17 Stemmer.

Idet man fremsender Sagen, skal man anbefale, at Tingets Vedtagelse imødekommes.

Olrik. *Edw. Mortensen.*
Ordfører.

Joen Poulsen.

XC. Dampskibsforbindelse med Østisland.

Fra Lagtingsmændene for Østerø fremlagdes den *5. August* Andragende*) om at faa Dampskibsforbindelse med Østisland.

Ved Sagens *1. Behandling* den *8. August* henvistes den efter Forslag af Konoy til *Udvalget for forskelligartede Sager.*

Den *10. August* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Fra Lagtingsmændene A. Samuelsen, Joen Poulsen, S. P. ár Konoy og Joh. M. Fr. Poulsen er der til Tinget rettet en Henvendelse om, at dette vil tage under Overvejelse og videre anbefale til Regeringens Foranstaltning, at der paany kan faas en Dampskibsforbindelse i Stand mellem Færøerne og Islands Østkyst.

*) Udelades her

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, skal udtale, at det overalt paa Færøerne føles som en stor Ulempe, at Dampskibsforbindelsen mellem Islands Østkyst og Færøerne fuldstændig er bleven afbrudt. — Som i det foreliggende Andragende anført, har færøske Fiskere i mange Aar om Sommeren drevet Baadfiskeri fra de østislandske Fjorde. Det er væsentlig Folk, som paa Grund af deres Virke hjemme ikke har Lejlighed til at tage ud med Kuttere, men benytter særlig Tiden fra Begyndelsen af Juni til Udgangen af August Maaned til Fiskeri fra Land. Disse Folk har ofte tjent den væsentligste Del af deres Aarsindtægt paa disse Ture, hvilket de under de nuværende Forhold er afskaarne fra.

Desuden falder den senere Part af Fiskesæsonen for Kutterne ogsaa ved Østisland, og de nuværende Forhold vanskeliggør ogsaa i høj Grad Postforsendelse mellem Kutternes Mandskab og Hjemmet.

Der var indtil de første Aar af Verdenskrigen Forbindelse dels ved danske og dels ved norske Dampskibslinjer, og der var saaledes nogen lunde let Lejlighed for Fiskerne til at komme frem og tilbage, og som i førnævnte Andragende udtalt, blev under Krigen Baadefiskere befordret frem og tilbage med Marinens Skibe.

Nu har „Det Bergenske Dampskibsselskab" igen optaget en Rutefart paa Island. Dette Selskabs Skibe anløber Færøerne og gaar til Østisland, men gaar saa videre Nord og Vest om Landet til Reykjavik og derfra over Færøerne hjem til Norge, saa der er ikke Lejlighed for færøske Fiskere til at komme hjem med disse Skibe. Saavidt Udvalget bekendt, har dette Selskab i sin Tid ført Forhandlinger med den danske Regering om en Subvention mod at lægge i alt Fald en Del af Rejserne saadan, at de paa Vejen hjem anløb en eller flere af Østfjordene paa Island; men dette Andragende blev, saa vidt vides, ikke imødekommet af Grunde, som ikke er Udvalget bekendt.

Det er ligeledes Tinget ubekendt, om det i nær Fremtid kan ventes, at noget dansk Selskab vil optage denne Fart.

Imidlertid er det, som man har fremhævet, af meget stor Betydning — først og fremmest for det færøske Baadfiskeri fra Island — at en saadan Forbindelse igen kan bringes til Veje; man skal saaledes nævne, at der netop i denne Tid gøres et ualmindelig rigt Fiskeri deroppe, og at der gaar mange færøske Fiskere hjemme, som havde regnet med at komme derop i Aar, men er afskaarne derfra og dermed fra deres paaregnede væsentligste Aarsindtægt, da Hjemmefiskeriet paa Færøerne i Aar har været uden nævneværdig Betydning.

Udvalget finder det derfor i høj Grad paakrævet, at Lagtinget vender sig til den høje Regering og paakalder dennes Medvirkning til at faa en Forbindelse mellem Færøerne og Østisland genoprettet.

Man kunde tænke sig, dels en Forhandling med „Det Bergenske Dampskibsselskab", der mod en Subvention eventuelt vilde oplage Ruten, og hvis dette skulde møde Vanskeligheder, saa at et af Marinens Fartøjer vilde gøre de højst nødvendige Ture frem og tilbage med færøske Fiskere.

I Henhold til, hvad man har anført, skal man tilraade Tinget at indgaa til Regeringen med indtrængende Anmodning om, saa snart ske kan, at tage denne Sag op til Overvejelse og Gennemførelse.

Forslag fra Udvalget:

Tinget indgaar til Regeringen med Indstilling om, at denne vil foretage det nødvendige for at færøske Fiskere kan blive befordrede frem og tilbage mellem Færøerne og de islandske Østkystfjorde.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *12. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 16 Stemmer mod 0.

Ved Sagens 3. *Behandling* den *15. August* vedtoges Udvalgets Forslag med 16 Stemmer mod 0.

Den *16. August* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 16. August 1921.

Til
Justitsministeriet.

Lagtinget har i indeværende Samling behandlet et Andragende fra Lagtingsmændene for Østerø Syssel om paany at faa en Dampskibsforbindelse i Stand mellem Færøerne og Havnene paa Islands Østkyst.

Sagen blev behandlet i Udvalget for forskelligartede Sager, der under 10. August afgav Betænkning med Indstilling til Ministeriet om, at dette vil foretage det nødvendige for, at det fremsatte Ønske maa blive imødekommet.

Udvalges Forslag blev ved Sagens 3. Behandling den 15. August enstemmig Vedtaget med 16 Stemmer.

Idet man hoslagt fremsender Andragende og Udvalgsbetænkning, til hvilke henvises, skal man paa det bedste anbefale Sagens Fremme ved det høje Ministeriums Velvilje og videre Forsorg.

Olrik. *Johan H. Poulsen.*

Joen Poulsen.

XCI. Tilskud til Vogn og Seletøj.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes *Andragender*) fra H. E. Schrøter og N. J. Mortensen, Kvalbø, Hans Jacob Jensen, Skopen, og Johan Jacobsen, Kvalvig,* om Tilskud til Køb af Vogne.

S. D. henvistes Sagerne til *Budgetudvalget.*

*) Udelades her.

Den *20 August* afgav Udvalget saalydende

Álit.

Til tingið er komið bønarbræv um studning til keyp av vagnhjólum frá:

1. H. E. Schrøter og N. J. Mortensen, Kvalbø.
2. Hans Jacob Jensen, Skopun.
3. Johan Jacobsen, Hvalvig (Streymoy).

Hesir nevndu menn hava allir frá kommunustýrinum á heimplássini fingið viðmæli til bønarbrøvini um, at teir eru dugandi og arbeiðsamir. Um Hans Jacob Jensen og Johan Jacobsen sigir kommunustýrið, at teir ikki av egnum áðum eru førir fyri at keypa hesi tól. Tað kann ætlast, at teir fyrstnevndu tveir menn heldur ikki eru nógv førir, tá teir heita til tingið um studning.

Fyri nøkrum árum síðani setti tingið reglur fyri, hvussu tilskot skuldi veitast frá „Hansenske Legat". Har ásetist, at studningur ikki beinleiðis skal veitast til menn til at keypa sær landbúnaðaramboð fyri, men at dugandi menn, sum hava gjørt munagóð arbeiðir við jarðadyrking o. t., kunnu fáa studning sum premiu fyri teirra góða arbeiði. Tingið hevur tó gingið uttan um hesar reglur, helst tá studningur var umbiðin frá plássum, har t. d. ikki vagnar fyrr vóru nýttir. Nú tá akvegir eru lagdir í so mongum bygdum kann ætlast, at menn fara meir og meir at nýta meira munagóð og hóskandi reiðskap, vagnar og onnur tól, og áðrenn hesi tól eru komin javuliga til brúks, eigir tingið eftir førunum at styðja dugandi menn, sum annars aldeilis ikki ella illa sjálvir eru førir at keypa sær slíkan reiðskap.

Av „Hansenske Legats Renter" var ifjør veittur studningi til ein Skúing. Roknskapið fyri „legatið" vísir, at 31. mars iár var av peningi 1237 kr. 89 oyr. Nær tingið fær nýggjar innløkur til „legatið", kann ikki sigast til vissa, men tað verður neyvan fyrr enn um eini 6 ár, og kanska ikki tá, so her kann ikki býtast mikið út av peningi.

Nevndarlimur Effersøe ræður til, at tingið heldur seg til tær reglur, sum síðst ásettar eru fyri „Hansenske Legat", og vil ikki mæla til at veita studning á annan hátt enn sum premiu.

Hinir 6 nevndarlimirnir halda tó, at tá tað so sjáldan verður nýlt at geva premiu, og tingið við seinni viðtøkum hevur gingið uttan um reglurnar, er tað ikki óhóskandi at geva fátækum og dugandi mannum beinleiðis studning til at keypa sær vagnar og nýtulig arbeiðstól fyri. Studningurin til keyp av vagni eigir tó ikki at vera hægri enn vanligt, 50 kr., sjálvt um alt tilfar nú er so mangar ferðir dýrari enn fyrr, helst tá so lítil peningur er til steðar fyri tiðina í „Hansenske Legat".

Meirilutin frumsetir soljóðandi

uppskot.

1. Av „Hansenske Legat" veitist studningi til:

   a. H. E. Schrøter og N. J. Mortensen, Kvalbø, í felag,

   b. Hans Jacob Jensen, Skopun,

   c. Johan Jacobsen, Hvalvik,

   til keyp av vagni o. t. 50 kr. hvørjum.

2. Sludningurin verður veitur, tá hesir menn hava prógvað, at vagnarnir eru keyptir og komnir teimum til handa.

3. Tingsins avgerð verður monnunum gjørd kunnug.

Ved Sagens *2. Behandling* den *31. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 15 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *7. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

XCII. Kassekredit til Amtsfonden.

Den *28. September* fremlagdes saalydende *Beretning fra Budget udvalget.*

Som Tinget bekendt har Budgetudvalget i indeværende Samling ført Forhandling med Føroya Banki om Opnaaelse af en Kassekredit og et fast Laan til Amtskommunen.

Forhandlingen tog sin Begyndelse den 7. d. M. i et Møde, hvor Bankdirektør Hessenschmidt og Bankraadets Formand mødte sammen med Udvalget. Man fremsatte her mundtligt sine Ønsker om Opnaaelse af Kassekredit og fast Laan, disses Størrelse, saml betingede disse givne til en Rente af 5 % p. a. Den 8. d. M. bekræftede Udvalget sine i Mødet den foregaaende Dag fremsatte Ønsker i en Skrivelse til Føroya Bankis Bankraad og Direktion. Koncepten til denne Skrivelse vedlægges som Bilag 1. Fra Føroya Banki modtog man derefter en Skrivelse af 12. d. M., der vedlægges som Bilag 2. Denne Skrivelse besvarede man samme Dag v. Bilag 3.

Bankens endelige Svar modtog man derefter i Skrivelse af 17. d. M. v. Bilag 4.

Banken tilsiger Amtskommunen den ønskede Kassekredit paa indtil 175,000 Kroner saml fast Laan paa 100,000 Kr. til Telefonvæsenet. Derimod er Udvalgets Ønsker om Renten ikke tilstrækkelig imødekommet, idet der forlanges, at det til enhver Tid skyldige Beløb paa Kassekrediten skal forrentes med ½ % over Nationalbankens Diskonto, hvilket i Øjeblikket vil betyde 6½ %, samt at det faste Laan skal forrentes med 6 %.

Da senere private mundtlige Forhandlinger med Bankens Direktion gennem 2 af Udvalgets Medlemmer ikke har resulteret i noget Tilsagn om yderligere Nedsættelse af Renten, har Udvalget indstillet sine Forhandlinger med Banken.

Den *30. September* afgav Budgetudvalget saalydende

Betænkning.

Som det vil fremgaa af en af Udvalget til Tinget afgiven Beretning angaaende de Forhandlinger, man i indeværende Tingsamling har ført med Føroya Banki om Opnaaelse af en Kassekredit og et fast Laan, har man ikke gennem disse Forhandlinger naaet til et Resultat, man kunde føle sig tilfredsstillet med.

Da man er naaet saa langt ind i Samlingen, vil det være umuligt for Udvalget at fortsætte de med Banken indledede Forhandlinger eller at indlede nye Forhandlinger med andre Pengeinstitutioner, eventuelt at søge andre Veje for at skabe et bedre og sikrere Grundlag for vore Laane- og Krditforhold, særlig med Hensyn til den Interesse, som Amtskommunen og Sognekommunerne har i Opnaaelsen af Laan paa rimelige Rentevilkaar.

Udvalget vil derfor foreslaa, at Tinget vælger et Udvalg paa 3 Medlemmer til mellem Lagtingssamlingerne at arbejde videre paa Sagen.

Dette Udvalgs Opgave skulde bl. a. være at forhandle med herværende Laaneinstitutioner om Opnaaelse af Laan til Amtskommunen og Sognekommunerne til en Rente, der ikke gerne skulde gaa højere end til 5 % p. a. Hvis dette ikke skulde lykkes, bør Udvalget kunne søge Laan opnaaede hos Private, saaledes at der tilbydes disse 5 % Rente af de Beløb, de maatte være villige til at stille til Raadighed som Laan til Kommunerne (Amtskommunen og Sognekommunerne).

Det vil være nødvendigt, at paagældende Udvalg sætter sig i Forbindelse med samtlige Sognekommuner for at faa oplyst, hvor store Laan disse tilrænger i Øjeblikket, saa at der kan haves en Oversigt over, hvor meget det vil dreje sig om at skaffe til Veje af Pengemidler for at de nødvendige Laan kan ydes.

Det vil være ret vanskeligt allerede nu at bestemme, hvad Udvalget iøvrigt skal foretage sig for at naa det tilsigtede Maal; men her forudsætter man, at Udvalget vil vide at handle med fornøden Hensyntagen til saavel det Offentliges som de Privates Interesser. Man kunde tænke sig Tingets fortsatte Arbejde i denne Sag resultere i Oprettelsen af en ny Laaneinstitution; men dette Forhold vil Udvalget ikke komme nærmere ind paa, som Sagen endnu foreligger.

Forslag:

Lagtinget vælger et staaende Udvalg paa 3 Medlemmer, som skal have til Opgave at søge opnaaet de fornødne Laan (herunder Kassekrediter) til Amtskommunen og Sognekommunerne paa rimelige Amortisations- og Rentevilkaar.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 3. *Oktober* vedtoges Udvalgets Forslag med 15 Stemmer mod 0.

S. D. valgtes til staaende Udvalg:
Faste Medlemmer: Winther, Mortensen og A. Samuelsen.
Suppleanter: Rasmussen, Debess og Tórgarð.

XCIII. Klage fra Sand over Vedligeholdelse af Vejen gennem Trødumdalen.

Den 8. *August* fremlagdes Klage*) fra J. M. Hentze, Trødum, m. fl. angaaende Vedligeholdelse af Vejen gennem Trødumdalen.

S. D. henvistes Sagen til *det kommunale Udvalg.*

Den *10. September* afgav Udvalget saalydende

Álit.

Fyrrverandi kongsbóndi Jóhann M. Hentze, Trøðum á Sandi, hevur sent kærumál til tingsins um vegin gjøgnum Træðardal. Sakin hevur verið hjá kommunustýrinum til viðgerðar, men partarnir eru ikki samsinfir um hella mál. Sum tingið kunnugt, gjørdi Sandoyar prestagjalds kommuna veg gjøgnum Træðardalin í árinum 1905 til 1908 við studningi frá tinginum (sí løgtingstíðindi fyri 1905, 1907 og 1908).

Kommunan fekk studning eftir vanligum reglum og við treytum um at halda vegin ístandi. Nú upplýsir klagarin, at vegurin í støðum ikki er væl ístand hildin og hevur tess vegna vent sær til kommunustýrið, sum tó ikki sýnist at vilja taka sær av hesu sak, og vísir á, at bøndurnir í Trøðum árliga fáa endurgjald frá kommununi fyri at væla um vegin. Frá træðarbøndrum finst einki í hesu sak, og heldur ikki frá Sandoyar sýslumanni.

Undirskrivaða nevnd, sum hevur havt hetta mál til viðgerðar, heldur, at vegurin gjøgnum Træðardal má haldast viðlika og ikki má koma soleiðis fyri, at hann ikki uppfyllir tað formál, sum hann í sini tíð varð bygdur til. Sum kunnugt er hann mest til nýtslu fyri býlingin í Trøðum og „Statens Forsøgsstation" í Træðardali, til torvheiðar í dalinum, og til

*) Udelades her.

tær træðir, har eru og ivaleyst mugu koma. Nevndin er tí sinnað til at fáa at vita, hvat træðarbøndurnir halda um vegin, og um hvat teir gera fyri tað endurgjald, sum teir fáa til tess. Vit loyva okkum tí at seta soljóðandi uppskot til samtyktar:

1. Amtmaðurin verður biðin um til næstu tingsetu at fáa og framleggja á tingi eitt áttalilsi frá bøndrunum í Trøðum um hendan áklagaða veg.
2. Erklering frá sýslumanninum um hann heldur, at bøndurnir hava uppfylt tað ályrgd, teir eru undirgingnir hesum vegi viðvikjandi.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *13. September* blev Udvalgets Forslag sat under Afstemning og vedtaget med 13 Stemmer mod 0.

XCIV. Godtgørelse for Inventar til Retslokalet i Tveraa.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Andragende*) fra Bestyrelsen for Afholdsforeningen i Tveräa om Godtgørelse for Anskaffelse af Inventar til Retslokalet.

S. D. henvistes Sagen til *Budgetudvalget.*

Den *29. August* afgav Udvalget saalydende

Álit.

Formaðurin í nevndini fyri avhaldsfelaginum á Tvøroyri, Th. M. Jacobsen, hevur í bræví, dagsett 9. mei í ár, vent sær til amtið og biður um, annaðhvørt at leiguna verður hækkað fyri brúkið av avhaldshúsinum til tingstarv, vegna lað, at felagið eftir boðum skrivarins hevur neyðturviliga búnyttir til tinghúsið, ella at tann peningur, ið nýttur er til hetta keyp,

*) Udelades her

353 kr., verður felaginum afturgoldin, soleiðis at amtið, og ikki felagið, eigur búnyttirnar. Hendan søk hevur verið hjá skrivarinum, sum sigir seg at hava biðið felagið keypt búnyttirnar, tí tað var harðliga tørvur fyri teimum. Hann sigir seg tó ikki at vera vissan í, um allir teir keyptir stólarnir verða nýttir í tingtíðinum. Amtmaðurin hevur lagt hesa sak fram fyri tingið.

Nevndin dugir ikki at skyna á, um tað hevur verið neyðugt at keypa tær í brævinum frá Th. M. Jacobsen nevndi búnyttir. Men um so er, so má avhaldsfelagið sjálvt standa til svars fyri teimum. Var húsið ikki við teim fyrrverandi búnyttum hóskandi til brúks til tingseturnar, mátti felagið sum leigari sjávt syrgja fyri, at alt tað neyðturviliga var til steðar. Vanliga verður ting hildið 6 ferðir á hvørjum ári á Tvøroyri. Við hvørt hendur tað, at rætturin nýtur húsið tit aðrar tiðir. Leigan er hæðkað nakað í seinri árum, og nevndini kunnugt er hon nú 60 kr. um árið. Heldur avhaldsfelagið, at hon er ov lág, kundu teir tingað um at hæðka hana eitt sindur, men tá tað ikki eru nógvir dagar um árið, at húsið verður nýtt til tingsetu, meðan tað væl verður nýtt til annað, ið eisini gevur felaginum innløkur, heldur nevndin, at leigan ikki kann sigast at vera út av lagi lág. At tingið skal fara at keypa nakrar búnyttir til avhaldshúsið á Tvøroyri, heldur nevndin vera heilt uttanhanda og fráráður tí.

Spurningurin kann vera, um leigan skal hæðkast eitt sindur, nú húsið er betur útgjørt við búnyttum enn fyrr. Hetta kann tó ikki ætlast at hæðka leignni til nakran størri mun, neyvan hægri enn t. d. 20 kr. Men tingið kann ikki taka nakra støðu her. Hetta mál má nevndin samráðast við amtmannin um.

Uppskot:

1. Amtmaðurin biðist um at geva nevndini fyri avhaldsfelaginum á Tvøroyri tað svar, at tingið ikki er sinnað at galda kostnaðin fyri tær búnyttir, sum keyptar eru til avhaldshúsið til brúks við tingseturnar hur.
2. Tað gevst amtmanninum upp í hendi at tinga við nevndina fyri avhaldsfelaginum á Tvøroyri um leiguna fyri tinghúsið og at fáa hesa leigu ásetta ænlin fyri hvørt tingmøti ella fyri heila árið.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *31. Aagust* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

XCV. Beretning fra Referentudvalget.

Den *1. August* fremlagdes *Beretning fra det staaende Udvalg angaaende Lagtingstidende.*

Sagens *1. Behandling* foretoges den *2. August.*
Effersøe foreslog at henvise Sagen til Budgetudvalget.
Samme foreslog følgende Tilføjelse til Protokollen:

„Lagtingets Beslutning af 14. Septbr. 1920 ang. Lagtingstidende (jfr. Tidende for s. A., Side 213) sættes ud af Kraft."

Forslaget om Protokoltilførsel sattes under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt i Henhold til Forretningsordenens § 18, idet 11 stemte for, ingen imod. (Stemte ikke: Paturssen, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttesen, Konoy. Fraværende: Winther, Provsten, Mortensen, Strøm, Debess, Poul Joensen).

Forslaget om Henvisning til Budgetudvalget sattes under Afstemning med bortfaldt med 6 Stemmer mod 0.

S. D. fremlagdes saalydende *Forslag fra Effersøe:*

---

1. Under Navn af Lagtingstidende udgives for Fremtiden aarlig et trykt Sagreferat i Lighed med Lagtingstidenden for 1906.
2. Det overdrages til Tingets Formand i Forbindelse med 2 af Tinget valgte Medlemmer at foranstalte det fornødne med Hensyn til Tidendens Trykning, Udgivelse, Pris m. v.
3. Udgifterne ved Tidendens Tilvejebringelse udredes af Amtsreparlitionsfonden.

Den *4. August* fremlagdes *Ændringsforslag fra Effersøe:*

Til Forslaget føjes som nyt Punkt:

„Lagtingets Vedtagelse af 1920 (jfr. Tidenden for s. A. Side 213) træder ud af Kraft."

S. D. fremlagdes saalydende *Broytingaruppskot fra Mortensen, Paturssen, Debess og R. Rasmussen:*

Tingið samtykkir at lata hitt munnliga orðaskiftið á løgtingi lár upprita undir teimum treytum, at felagið Fram, Tórshavn, pliktar seg til at lata tað prenta og selja uttan útreiðslur fyri tingið (undantikið referentløninа), at uppritið verður prentað á liknandi hátt sum í 1905 og prentingin verður liðug áðrenn 1. jan. n. á., og at løgtingið fær gratis 50 eintøk.

Sagens 2. *Behandling* foretoges den *4. August.*

Mortensen m. fl.s Ændringsforslag sattes under Afstemning, men bortfaldt med 11 Stemmer mod 11 Stemmer (Nej stemte: Joen Poulsen, P. Nielsen, Danielsen, Matras, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Dahl, Effersøe og Formanden).

Effersøes Ændringsforslag sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 11 Stemmer mod 11 (Nej stemte: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttesen, Joensen, Strøm, Debess, Konoy).

Effesøes Forslag saaledes ændret sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 11 Stemmer mod 0 (Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttesen, Joensen, Strøm, Debess, Konoy).

XCVI. Beretning fra Vareudvalget.

Den *4. August* fremlagdes Beretning fra Vareudvalget.

Ved Sagens *1. Behandling* den *16. August* vedtoges det efter Forslag af Mortensen at henvise den til et *Udvalg paa 5 Medlemmer*, hvortil den 17. s. M. valgtes: *Mortensen, Debess, Strøm, Dahl og A. Samuelsen.*

Den *9. September* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

Til undirskrivaðu nevnd hevur verið beind frágreiðing frá ti millumtinganevnd, sum í 1920—21 hevur verið vøruneund, og rokuskapið fyri løgtingsins vøruhandli frá 1. mei 1920 til 1. aug. 1921.

Tað sæst, at nógvar vørur eru seldar, at millumtinganevndin hevur haft til umhugsan ymiskar spurningar t. d. viðvikjandi „Smiril", vegasakini og prisinum á slórhvalatvøsti. Roknskapið sýnir, at status pr. 1. aug. h. á. var hesin:

Contant	kr.	951.94	Creditorar	kr.	419149.57
Vørur	—	185677.75	Vinningur	—	445536.65
Debitorar	—	678056.53			
	Kr.	864686.22		Kr.	864686.22

Høviðskreditorurin er statskassin, ið hevði tilgóðar kr. 382999.21.

Millum debitoranar er „Smiril" við c. 100,000 kr. At handilsskuldin er yvir ½ millión, er meira enn hon átti at verið, men ársakin er tann, at teir, ið staðið hava fyri kontórinum í Tinganesi, hava givið ymiskum monnum ovstóran kredit, og at pengaviðurskiftini hava verið ring. Tibetur tykjast viðurskiftini at batna, og nevndin má tí mæla til, at skuldin verður incasserað í komandi roknskapsári, soleiðis at alt so vitt gjørligt er betalt áðrenn næstu Ólavsøku.

Nevndin heldur, at tað nú má kunna skipast so, at alt arbeiðið, sum eftir er at gera við vøruhandilin í Tinganesi, verður gjørt av nevndini ella sakførara, uttan at tað nýtist at hava annað lønað fólk til tess.

Tað mesta av hinum óseldu vørunum er krút fyri 10.000 kr. og segldúkur fyri 170.000 kr. Hetta má tingið sum skjótast royna at fáa selt ella býtt sundur.

Til at skipa fyri í komandi ári mælir nevndin til at seta millumtinganevnd.

Uppskot:

1. Tingið velur eina 5-mannanevnd til millum tingseturnar saman við amtmanninum at skipa fyri sølu av teimum vørum, ið tingið enn hevur liggjandi óseldar, og at ansa eftir, at skuldin til tingsins vøruhandil sum skjótast verður goldin.
2. Tað verður álagt millumtinganevndini so skjótt sum gjørligt at fáa at enda alt arbeiðið, sum kontórið í Tinganesi hiðartil hevur haft.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *17. September* fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Mortensen:*

Til pt. 1 verður skoytt:

„og at ósela prisin á hvalatvøsti, um sameiningur verður eftir lóg 25. febr. 1916."

Ændringsforslaget vedtoges med 17 Stemmer mod 0, hvorefter Udvalgets Forslag vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

Den *29. September* valgtes til Medlemmer af Varendvalget:

Faste Medlemmer:
Mortensen, Debess, Paturssøn, Tórgarð og J. J. Dahl.
Suppleanter:
Poul Joensen, Guttesen, J. H. Poulsen, M. Samuelsen og Johan Poulsen.

XCVII. Tuberkulosesygehuset.

1. Beretning fra Udvalget.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Skrivelse fra Justitsministeriet af 3. Marts 1921 (se Beretningen).

Den *12. August* fremlagdes *Beretning fra Sanatorieudvalget* (vedhæftet som *Bilag 2).*

Ved Sagens *1. Behandling* den *13. August* henvistes den efter Forslag af Debess til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den *15. s. M.* valgtes: *Debess, Konog, Joensen, Effersøe* og *Tórgarð.*

Den *23. September* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

(Se Bilag 18.)

Ved Sagens *2. Behandling* den *1. Oktober,* overgik den til 3. Behandling.

Ved Sagens *3. Behandling* den *3. Oktober* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 18 Stemmer mod 0. (Fraværende: Provsten, P. Niclasen, Danielsen, Effersøe).

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 3. Oktober 1921.

Til

Justitsministeriet.

Lagtinget har i indeværende Samling behandlet Sagen vedrørende Tuberkulosesygehuset i Hoydal ved Thorshavn.

Sagen blev ved 1. Behandling henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer, som under 23. September afgav hoslagte Betænkning. Ved Sagens 3. Behandling, den 3. Oktober, blev samtlige Forslag enstemmig vedtagne med 18 Stemmer mod 0.

Idet Udvalgsbetænkningen og Sagens øvrige Akter fremsendes, skal man tillade sig at anbefale, at det saaledes af Lagtinget vedtagne maa nyde Fremme ved Ministeriets gunstige Forsørg.

Olrik. *Nyholm Debess.*

Joen Poulsen.

---

2. *Flytning af Tuberkulosesygehuset.*

Den *8. August* fremlagdes Skrivelse*) fra Amtslægen af 6. August 1921 angaaende Flytning af Sanatoriet.

Ved Sagens *1. Behandling* den *13. August* henvistes den til Udvalget angaaende Tuberkulosesygehuset.

Den *26. September* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

(Se Bilag 19.)

Ved Sagens 2. *Behandling* den *1. Oktober* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

---

*) Udelades her.

XCVIII. Telefonvæsenet.

1. Statsstøtte til Telefonanlæg.

Den *3. August* fremlagdes Beretning fra Telefonudvalget.

Ved Sagens *1. Behandling* den *5. August* vedtoges efter Forslag af Rasmussen at henvise den til *et Udvalg paa 5 Medlemmer*, hvortil den *6. s. M.* valgtes: *Winther, Rasmussen, Debess, Effersøe* og *Johan Poulsen.*

Den *9. September* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Ved Lagtingets Indstilling, dateret 10. Septbr. 1920, til Ministeriet for offentlige Arbejder anbefales, at der af Statskassen blev ydet Telefonvæsenet et Tilskud af 50,000 Kr. til Dækning af c. Halvdelen af Nyanlæg af Telefonlinier til et større Antal, i Betænkningen og Forslaget nærmere betegnede Bygder paa Færøerne. Under 19. August d. A. har Lagtinget gennem Amtet modtaget saalydende Svar: „Ministeriet for offentlige Arbejder har under 3. d. M. tilskrevet Amtet saaledes: „„I Anledning af det med Hr. Amtmandens Skrivelse af 4. December f. A. til Justitsministeriet indgivne og af samme hertil oversendte, af Færøernes Lagting vedtagne Andragende om Statstilskud til Udvidelse af Færøernes Amtskommunes Telefonnet, skal man efter stedfunden Brevveksling med forannævnte Ministerium samt Telegrafdirektøren til Efterretning tjenstlig meddele, at Ministeriet ikke har set sig i Stand til at imødekomme Andragendet.““ Hvilket herved meddeles til Efterretning."

Da der i ovenfor citerede Svar ikke forefindes nogen Begrundelse af Ministeriets Afslag, og da Udvalget ikke kan indse, at de omhandlede Telefonanlæg, der under indeværende Samling er forøgede med et Par nye Andagender, er mindre nødvendige i Aar, end de var forrige Aar, skal Udvalget ved nærværende Betænkning og Forslag endnu engang prøve paa at faa Sagen fremmet ad den paabegyndte Vej, idet man end yderligere vil søge at begrunde Andragendet.

Det kan maaske se ud som, om Færøernes Amtskommunes Telefonvæsen økonomisk set staar forholdsvis godt, idet Driften ogsaa for indeværende Aar har givet et regnskabsmæssigt Overskud; men dette Overskud er i Grunden kun til paa Papirel, da Driftsoverskudet og mere til bliver anvendt til nødvendige Fornyelser og Udvidelser.

Ser man saaledes paa den i Beretningen fra Driftsudvalget for Maanederne Oktober 1920 til Juni 1921 fremsatte Oversigt, saa viser denne et Driftsoverskud for nævnte 9 Maaneder af ca. *35426 Kr.*; men der er i samme Tid anvendt ca. *86256 Kr.* paa Udvidelser, hvortil der er optaget et midlertidigt Laan paa *60000 Kr.*

Disse Udvidelser bestaar i forskellige Dubleringer af Linier, Abonnementsanlæg og Nyanskaffelser af Veksterborde m. m. Der er desuden til Fornyelse af Kablet over Kalsøfjord, der ved Reparation sidste Vinter viste sig at være helt kassabelt, samt til Fuldførelsen af en ny Linie,

Thorshavn—Fuglefjord, bestilt 5½ km nyt Kabel, der antages at ville komme til at koste ca. *28000 Kr.* Endvidere har Telefonvæsenet i Øjeblikket en løs Gæld paa *9000 Kr.* Vel indestaar i Færø Amts Sparekasse *22400 Kr.*; men Telefonvæsenets faste Gæld andrager *207000 Kr.*

Det fremgaar formentlig heraf med tilstrækkelig Tydelighed, at det Driftsoverskud, der forefindes, ikke forslaar til Dækning af de aller nødvendigste Udvidelser og Nyanskaffelser, og at man, hvad angaar andre højst pankrævede Udvidelser, maa se at skaffe Penge udenfor Telefonvæsenets Drift. Der er imidlertid ikke saa overmaade mange Udveje for Færøernes Lagting, naar man tager Hensyn til Tingets nuværende Indtægtskilder og de yderst vanskelige Laaneforhold, som de nedadgaaende Konjunkturer har ført med sig.

Som en Omstændighed, der i en nær Fremtid vil medføre betydelige Udgifter for Telefonvæsenet, kan man i denne Forbindelse nævne, at man staar overfor en større Udskiftning af Pæle, idet man ved de forelagne Eftersyn har konstateret, at ca. 1000 Stykker af de staaende Telefonpæle er mer eller mindre angrebne af Raadtenskab grundet paa mangelfuld Imprægnering. Udgifterne til denne Fornyelse vil ganske vist ikke falde paa een Gang, men efterhaanden, som de berørte Pæle naar et saadant Stadium, at de ikke kan staa længere. Man kan derfor ikke saa nøje beregne den herfit medgaaede Sum, men kan dog fastslaa, at Telefonvæsenet indenfor et Tidsrum af højst 10 Aar sukcessive kommer til at anvende ca. *60000 Kr.* i dette Øjemed, da man regner 60 Kr. pr. Pæl (Indkøb, Transport og Opsætning).

Da Færøernes Telefonnet fra første Færd blev anlagt, tilskød Staten Halvdelen af Anlægssummen, ligesom Staten ogsaa et Par Gange senere har deltaget paa lignende Maade i Udgifterne til Nyanlæg, saaledes 1909 til Anlæg af en Del nye Linier og 1911—12 til Reparation af Kablet over Suderøfjord, foruden at Staten i en Aarrække bevilgede 1800 Kr. aarlig til Driften af Forbindelsen med Suderøen. Disse Statstilskud er for en stor Del Skyld i det Driftsoverskud, som Telefonvæsenet giver, idet Renter og Afdrag derved nedsættes betydeligt.

Grundet paa forholdsvis stabile økonomiske Forhold ved Amtskommunens Telefonvæsen har Lagtinget i de senere Aar ladet foretage mange Udvidelser af Telefonnettet uden at ansøge Staten om Tilskud; men man har ogsaa væsentlig indskrænket sig til at udføre saadanne Anlæg, om hvilke det kunde forudsættes, at de vilde balancere eller give et Overskud i Driften. Paa denne Maade er de Anlæg udskudte, der vel nok tiltrænges haardt, men som det ikke kan betale sig at udføre, naar man maa se alfor nøje paa den direkte Fordel.

De her omhandlede nu foreslaaende Nyanlæg, hvortil Lagtinget ønsker Statens Støtte, er for største Parten de samme, som blev nævnte i Lagtingets Indstilling til Ministeriet under forrige Aars ordinære Samling; men der er dels fragaaet et Par, Arge og Station i Norddeple, som er udførte i Mellemtiden, og der er dels tilkommet et Par nye, *Gjaatea* og *Skaalebotn*, hvorom der i indeværende Samling er kommet Andragender til Tinget.

Den nu foreliggende Liste ser saaledes ud:

Kvannesund—Svinø	9500	Kr.
Station i Aaerne	500	—
Sydredal—Husum	5800	
Mygledal—Trollenæs	1300	
Mygdedal—Husum	3000	
Nordskaale—Svinauer	2500	—

Ejde—Lysaa	1800	Kr.
Nordskaale—Øre	7200	—
Solmundefjord—Lamhauge	3000	—
Saltangeraa—Ridevig	2600	-
Haldersvig—Tjørnevig	6000	—
Haldersvig—Saksen	11000	—
Station i Langesand	700	—
— - Leynum	500	—
— - Stykket	500	—
— - Gjoven	2200	—
Leynum—Skælling	5200	—
Øreenge—Signehø	1000	—
Bø—Gaasedal	6000	—
Sørvaag—Slættenæs	11000	—
Husevig—Dal	7000	—
Lopra—Øgrum	3000	—
Øgrum—Vigerbirge	5500	—
Skaale—Skaaleboln	10500	—
Norddeple—Mule	10500	—
Thorshavn—Hvidenæs	4000	—

Med Hensyn til disse Anlæg stiller Forholdene sig saaledes, at ikke blot største Parten af, men saa godt som udelukkende alle er til mindre og afsides liggende Pladser, der ligefrem økonomisk set lider under Mangel paa Telefonforbindelse med andre større Bygder og Handelssteder.

Da Erhvervslivet paa Færøerne saavel som andre Steder medfører, at Byen Thorshavn og de større Handelspladser vokser, medens de mindre Landsbygder aftager, ja helt udslettes, og da dette er alt andet end heldigt nationaløkonomisk set, bliver det en betydelig Samfundsopgave at søge Leveforholdene paa disse afsidesliggende Pladser forbedrede. Som Forbedringer i saa Henseende før man formentlig regne Telefonforbindelser med de større og mere centralt beliggende Handelspladser, da Beboerne i de nævnte mindre Bygder væsentlig er henvist til at afsætte deres Salgsprodukter til disse, ligesom de ogsaa forsyner sig med Forbrugsvarer sammesteds. Som Forholdene nu er, kan man i en afsides liggende Bygd meget vanskelig faa bestimmelig Underretning om de heldigste Tidspunkter for Landbrugsvarernes Afsætning. Herved lides ofte Tab, Interessen for Varernes Frembringelse svækkes, og de driftigste Folk søger andensteds hen.

Et andet Forhold i de afsides Bygder, der meget kan forbedres ved en Telefonforbindelse, er Lægeforholdet. Som det hidtil har været, er det at faa Bud til Lægen fra et saadant Sted ofte forbundet med de utænkeligste Vanskeligheder og Strabadser. Der skal f. Eks. sendes Bud til Lægen i Anledning af et eller andet Sygdomstilfælde. Hele Bygdens Mandskab maa under ret ugunstige Vejrforhold til Lands eller til Vands, eventuelt paa begge Maader, begive sig til den Bygd, hvor Lægen bor. Naar man saa endelig er ankommet hertil, viser det sig maaske, at Lægen er taget et andet Sted hen; man venter nu i Timer, til Lægen endelig kommer. Ved at konferere med Folkene bliver Lægen straks klar over, at det ombandlede Sygdomstilfælde er af den Art, at Patienten bør komme til Lægen for at behandles; det vil kun være Tidsspilde, at Lægen *kommer* til Patienten. Mændene maa vende hjem igen for at gøre hele Turen om en Gang til. Havde man derimod haft Telefonforbindelse med Lægen, var den hele Umage sparet.

Det kan ikke være vanskeligt at forstaa, at Folk efterhaanden taber Lysten til at blive boende paa saadanne Steder, selv om de har lettere ved at bjerge Udkommet der end paa de større Handelspladser, hvor Forholdene

dog byder paa saa mange Behageligheder, og hvor man spares for saa meget unødvendigt Slid.

Det er en given Sag, at Anlæg af Telefonlinier til Bygder med 25—100 Indbyggere ikke vil kunne bære sig økonomisk set, ja, det er endda afgjort, at de fleste saadanne vil give stort Underskud paa Driften og saaledes tynge Telefonvæsenets Budget betydeligt i Fremtiden. Det vil af den Grund være umuligt for Telefonvæsenet at udføre omnemldte Anlæg, medmindre Staten deltager i Anlægssummen med et passende Beløb.

Man skal til sidst berøre et Forhold, der i Virkeligheden i høj Grad forringer Telefonvæsenets nuværende tilsyneladende gode økonomiske Status. Som bekendt blev Kabelforbindelsen med Sandø afbrudt for et Par Aar siden, og man har paa Grund af den høje Pris paa Kabler under Dyrtiden samt paa Grund af de Erfaringer, man har gjort med Hensyn til Kablernes ringe Varighed i vore Fjorde, været nødt til helt at opgive en fremtidig Kabelforbindelse med Sandøen. Imidlertid har Sandøen ifølge Amtskommunens Koncession paa Telefonanlægget et vist Krav paa at blive holdt til Forbindelse med det øvrige Telefonnet paa Øerne, som allerede den Omstændighed, at Sandøen ligger udenfor Nettet, er til økonomisk Tab for Telefonvæsenet. Hertil kommer Telefonvæsenets Forpligtelse til at genoprette Telefonforbindelsen med Sandøen. — Som det vil fremgaa af en anden Betænkning fra Telefonudvalget, er Udvalget sindet til at foreslaa Lagtinget, at der oprettes en traadløs Telefonforbindelse med Sandø, Nolsø og eventuelt andre Udøer. For at kunne løse denne store Opgave maa Telefonvæsenet, foruden at anvende alle sine Midler, optage et særligt Laan samt ansøge Staten om Deltagelse i Anlægsudgifterne.

Idet Udvalget er af den Formening, at det pure Afslag fra det høje Ministerium, som i Aar blev foretagt Lagtinget, beror paa en Misforstaaelse af Sagen, skal Udvalget, efter at have fremført foranstaaende yderligere Motivering, tillade sig paa ny at stille følgende Forslag til Lagtingets Vedtagelse:

> Lagtinget andrager hos Regeringen om at samme vil udvirke, at der af Statskassen bevilges Halvdelen af Udgifterne eller mindst 50000 Kr. til Anlæg af Telefon til de i Betænkningen nævnte Bygder paa Færøerne.

Den *10. September* fremlagdes saalydende *Motiveret Ændringsforslag fra Udvalget:*

Da der hverken i Lagtingets i forrige Samling vedtagne Forslag angaaende Telefonanlæg til et større Antal mindre Bygder paa Færøerne eller i nærværende Forslag om Statstilskud til Telefonanlæg til nævnte Bygder er taget noget bestemt Forbehold overfor omnemldte Telefonanlæg i det Tilfælde, at det omsøgte Statstilskud udebliver, og da Telefonvæsenet ikke kan antages at blive i Stand til at udføre Anlæggene udelukkende for egne Midler, skal Udvalget tillade sig at stille følgende Forslag til Lagtingets Vedtagelse:

> Til Forslaget føjes som nyt Punkt:

„Lagtinget bemyndiger Driftsudvalget til at undlade Iværksættelsen af alle de i Betænkningen nævnte Telefonanlæg, indtil der foreligger et Tilsagn om Statens Støtte."

Ved Sagens *2. Behandling* den *14. September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 13 Stemmer mod 0.

Den *15. September* fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra A. Samuelsen, M. Samuelsen, Matras og Niclasen:*

I Stedet for Udvalgets Ændringsforslag føjes som nyt Punkt:

Lagtingets Beslutning af 8. September 1920 angaaende Udvidelse af Telefonnettet (Lagtingstid. for 1920 Side 218—219) og Beslutningen af 8. ds. skal udføres saa snart de nødvendige Pengemidler kan tilvejebringes ved Laan paa bedst mulige Vilkaar i Overensstemmelse med Lagtingets Beslutning af 8. September 1920 Punkt L (Lagtingstidende Side 220).

Sagens *3. Behandling* foretoges den *23. September.*

A. Samuelsen m. fl.s Ændringsforslag sattes under Afstemning; da kun 7 stemte for og ingen imod, foretoges Navneopraab, hvorved Forslaget bortfaldt med 7 Stemmer mod 0 (Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, Paturssen, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Johan Poulsen, Gutlesen, Joensen, Strøm, Debess, Effersøe, Konoy og Formanden. Fraværende: Danielsen).

Udvalgets Ændringsforslag vedtoges med 13 Stemmer mod 0.

Udvalgets opindelige Forslag vedtoges ved Navneopraab med 19 Stemmer mod 0 (Stemte ikke: Formanden. Fraværende: Danielsen, Dahl).

Den *24. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
den 24. September 1921.

Til
Ministeriet for offentlige Arbejder.

Der er i indeværende Tingsamling behandlet en Sag om Statstilskud til Telefonvæsenet paa Færøerne. Sagen har været henvist til Telefonudvalget, der den 9. September afgav Betænkning med Forslag Den 10. s. M. fremkom fra Udvalget et motiveret Ændringsforslag. Ved Sagens 3. Be-

handling, der foretoges den 23. September, vedtoges først Udvalgets Ændringsforslag. Derpaa vedtoges Udvalgets Forslag med 19 Stemmer.

Idet man vedlægger Sagens Akter, skal man herved anmode Ministeriet om at fremme Sagen saaledes, som den af Lagtinget er vedtagen.

Olrik. *R. Rasmussen.*

Joen Poulsen.

---

2. *Andragende om Telefon til Gjoven og Skaaleboln.*

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Andragende*) fra Jens Chr. Jensen, Kollefjord, om Telefon. Den *11. August* fremlagdes Andragende fra Lagtingsmændene for Østerø om Telefon til Skaaleboln.

Ved Sagernes *1. Behandling* den *5 August* henvistes de efter Forslag af Rasmussen til Telefonudvalget.

Den *29. August* afgav Udvalget saalydende

Álit.

Við brævi, tiðarmerkt 2. mai 1921, frá Jens Chr. Jensen við Gjónna, og við brævi, tiðarmerkt 4. august 1921, frá løgtingsmonnum fyri Eysturoy Joh. M. Poulsen, A. Samuelsen, Joen Poulsen og S. P. úr Konoy eru til tingsins komnar umsóknir um at fáa telefonstøður við Gjónna og í Skálabotni. Við Gjónna má telefonstøðan standa í samanstilling við støðuna í Kvivík, tó at linjan av Oyrareingi liggur fram við bygdini. Her verður bert talan um at leggja tráðin, ti steyrarnir standa, og kostnaðurin er ætlaður til 2200 krónur.

Í Skálabotni má støðan standa í samanstilling við Skála. Millum hesar bygdir eru eingir steyrar, og er hendan linja ætlað at kosta 10500 kr. eftir núverandi prísi. Nevndin er á einum máli um, at telefonir er ikki minni hent í einbýli enn í margbýli, og kann ti mæla til, at hesar báðar umsóknir verða tiknar upp til at samtykkja, tá tiðirnar og ráðini eru til tess; men sum nú stendur fyri, maa hesin spurningur verða loystur saman við líknandi spurningum um nýggjar telefonstøður, sum samtyktar vóru á tingi í fjør. Tá samtykti tingið at leggja telefonir til ein hóp av bygdum undir teim treytum, at statskassin rindaði 50,000 kr. til hesa fyritøku. Enn er einki svar komið til løgtingsins um, hvussu verða man við hesum studningi frá statinum, og áður enn tilíkt játtandi svar kemur, sær telefonnevndin seg ikki føran fyri at tilráða, at løgtingið samtykkir at leggja telefon til fleiri bygdir, enn samtykt er.

Uppskot:

Løgtingið samtykkir, at málið um telefonir til Gjónna og Skála-

---

*) Udelades her

botn verður steggað til tess, at svar er komið aftur frá rikisstjórnini uppá la umsókn um *50,000 kr.*, sum samtykt var á løgtingi i 1920, (sbr. løgtingstíðindið 1920, bls. 220).

Ved Sagens *2. Behandling* den *31. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 11 Stemmer mod 0.

Den *8. September* fremlagdes saalydende

Greint broytingaruppskot.

Vegna tess, at løgtingið við brevi, tíðarmerkt 19. august 1921, frá amtinum er gjørt kunnugt við, at „Ministeriet for offentlige Arbejder" á løgtingsins umsókn i fjør, um ein studning uppá 50,000 kr. til telefondriftina, hevur givið tað svar, at: „Ministeriet ikke har set sig i Stand til at imødekomme Andragendet", skal nevndin broyta sitt uppskot soleiðis:

Løgtingið samtykkir, at telefonir til Gjógna og Skálabotns koma til at njóta frama á sama hátt og undir leimum treytum, sum samtyktar vóru 8. septbr. 1920 fyri fleiri stød i Føroyum, (sbr. løgtingstíðindið fyri 1920, bls. 217—219).

Løgtingið, hin 8. septbr. 1921.

R. Rasmussen, orðf. *M. A. Winther.* *Nyholm Debess.*
Oliver Effersøe. Med Forbehold. *Joh. M. Poulsen.*

Ved Sagens *3. Behandling* den *9. September* sattes Ændringsforslaget under Afstemning og vedtoges med 14 Stemmer mod 0, hvorefter Udvalgets Forslag er bortfaldet.

---

3. Telefon til Nordregøte.

Den *5. August* fremlagdes Andragende*) fra Forstanderskabet for Gøte Sogns Kommune om Telefon til Nordregøte.

S. D. henvistes Sagen til *Telefonudvalget.*

*) Udelades her.

Den *29. August* afgav Udvalget saalydende

Álit.

Við einum brævi, dagsett 14. juni í áa„ frá Gøtu sóknarstjórn til telefonstjórnina biður sóknarstjórnin telefonstjórnina arbeiða fyri at fáa telefonstøðuna í Norðrugøtu setta inn á høvuðslinjuna millum Havnar og Kaksvíkar ístaðin, sum nú er, at lata Norðrugøtu verða gangandi út frá Syðrugøtu, soleiðis at Norðragøta, fyri hvørja samtalu hon skal hava uttanbygda, má verða samanstillað við høvuðslinjurnar í Syðrugøtu. Hetta kravið frá Norðrugøtu er gamalt, og telefonnevndini skilir væl, at hitt telefonerandi fólkið í bygdini er illa tilfriðs, tá tað ikki kann fáa sínt boð fram sum skjótast; men nevndin skilir ikki, at Norðrugøtu bygd í hesum máli er verri fyri enn aðrar bygdir, t. d. Skarvanes, Famien, Kaldbak, Todnes, Bø, Gjógv, Funningsbotnur og Skála, sum mugu igjøgnum samanstillingarstøður fyri at koma vegin fram.

Í telefonsambandinum sær nevndin tað, at tjena pening til telefonverki, ikki sum eitt høvuðsmál, tí høvuðsvinninguriu við einum telefonsambandið er at søkja umvegir, í teirri nytlu, sum vinnulívið hevur av telefonini; men nevndin kann tó ikki síggja burtur frá peningaspurninginum.

Tað er nú einaferð so, at tær størstu bygdirnar nýta telefonina mest, og tað, at *tær* verða tálmaðar ovmikið, verður telefonverkinum ovdýrt. Nakað av tí versta, sum tálmar á einari telefonlinju, er, at ovmangar „statiónir" eru á linjuni. Eftir brævi frá telefonstjóranum eru, sum er, 7 millumstøður á linjuni gjøgnum Toftir millum Havnina og Klaksvíkina. Av sama brævi framgongur eisini, at Norðragøtu bygd helst ikki kemur at fáa so stóran vinning av at koma inn á høvuðslinjuna, sum kommunustýrið heldur; tí tað kann ikki vera talan um at seta Norðrugøtu inn í meira enn eina av teimum linjum, sum ganga gjøgnum Gøturnar, og tá kann bygdin bert nýta hesa einu linjuna, nú, harafturímóti, er einki í vegin fyri at Norðragøta, tá vit fáa eina nýggja linju aftorat, við samanstilling í Syðrugøtu, kann fáa líka góða nýtslu av tveimum linjum og á tann hátt fáa sínt telefonviðurskiftir betraði eina helft.

Uppskot:

Løgtingið frárætur, at Norðragøtu telefonstøða verður sett inn á høvuðslinjuna.

Amtmaðurin verður biðin um at gera Gøtu sóknarstjórn kunnugt við løgtingsins samtykt. Eitt eintak av hesum álit verður viðlagt.

Ved Sagens *2. Behandling* den *31. August* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 12 Stemmer mod 0.

---

4. Andragende fra Amtsingeniøren om Bolig.

Den 2. *August* fremlagdes Andragende*) fra Amtsingeniør Jacobsen om Bolig.

Ved Sagens *1. Behandling* den *5. August* henvistes den efter Forslag af Rasmussen til *Telefonudvalget.*

Den *29. August* afgav Udvalget saalydende

Álit.

Við brævi, dagsett 1. august 1921, hevur telefonstjórin vent sær til løgtingsins, hari hann loyvir sær biðja tingið byggja tey sethús, hann meinar at hava ræt til at krevja.

Nevndin meinar ikki, sum má stendur fyri, at kunna ráða tinginum til at byggja telefonstjóranum sethús, men má ráða til, at tingið framdeilis stendur við sína samtykt um 800 kr. í húsaleigugóðgerilsi til telefonstjóran.

Uppskot:

Løgtingið samtykkir, at hetta mál verður útsett til betri tíðir.

Ved Sagens *2. Behandling* den *31. August* vedtoges Udvalgets Forslag med 11 Stemmer mod 0.

---

5. Andragende fra Reparatør A. Niclasen om Lønforhøjelse.

Den *4. August* fremlagdes Andragende*) fra A. Niclasen om Lønforhøjelse.

Ved Sagens *1. Behandling* den *5. August* henvistes den efter Forslag af Rasmussen til *Telefonudvalget.*

Den *29. August* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

Frá umvølumanninum í telefonverkinum harra Andr. Niclassen er til løgtingsins komið eitt bønarbrævv, dagsett 3. aug. í ár, hari hann biður um eina lønhækkan av 700 kr. um árið, soleiðis at hann fær 350 kr. um mánaðin.

---

*) Udelades her.

Andr. Niclassen, sum hevur verið í telefonverksins tænastu síðani 1906, fekk í 1919 sína løn fastsetta til 3500 kr. um árið. Hann hevði inntil tá arbeitt fyri dagløn, og var hansara løn frammanfyri dýrtiðina full so høg sum tann, vanligir arbeiðsmenn fingu; men alt sum dýrtiðin ringaðist og hin vanliga dagslønin tessvegna gekk upp, kom hann til at standa ójavnt vanligar arbeiðarar í dagsløn.

Umfram sína føstu løn hevur Andr. Niclassen fingið 3 kr. um dagin fyri ta tíð, hann er á arbeiðsferð á bygdum. Hetta er kanska ikki fult so nógv sum kostarhaldið kostar, og nevndin er eisini á einum máli um at hækka hendan pening eitt sindur.

Av tí arbeiði, sum Andr. Niclassen hevur at gera, eru kaðalumvølingarnar á sjónum tað strevnasta og tað, sum slítur mest hæði uppá kreftir og klæðir; so sjálvt um tað ikki er grund til at hækka um hina føstu lønina, kann nevndin hugsa sær, at hann fyri tilíkt kaðalarbeið úti á sjónum fær eina framihjá løn av 100 kr. um árið.

Uppskot:

Løgtingið samtykkir:

1) *at* Andr. Niclassen umfraint sína føstu løn fær *100 kr. um árið* fyri kaðalarbeið á sjónum;
2) *at* Andr. Niclassen fyri ta tíð, hann er á arbeiðsferð úti á bygdum fyri telefonverkið, fær eitt góðgerilsi av 4 kr. um dagin fyri kostarhald.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *31. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 16 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *6. September* vedtoges Udvalgets Forslag med 18 Stemmer mod 0.

---

6. *Andragende fra 27 Telefonstationer om Fritagelse for Opgørelse af Telefonlister.*

Den *10. August* fremlagdes Andragende*) fra 27 Telefonstationer om Fritagelse for Pligten til at affatte Telefonlisterne.

Ved Sagens *1. Behandling* den *11. August* henvistes den efter Forslag af R. Rasmussen til *Telefonudvalget*.

*) Udelades her.

Den 29. *August* afgav Udvalget saalydende

Álit.

Til løgtingsins er frá 27 telefonstøðum komin ein umsókn, tiðarmerkt mars 1921, hari tær søkja um at vera fritiknar fyri at gera upp telefonlistarnar yvir samtalurnar millum sín og aðrar støður í Føroyum, og um tær ikki kunnu sleppa frá hesum arbeiði, at teimum tá má verða veitt serlig løn fyri tað. Nevndin hevur gjølla hugsað um hetta mál og fingið eitt álit hesum viðvikjandi frá telefonstjóranum. Harav sæst, at um hetta arbeið, sum støðurnar søkja um at sleppa frá, skal verða lagt yvir á telefonmiðstøðina í Havn, so má eitt ella tvey fólk verða sett afturat á skrivstovuna har, hvar húsarúmdin sigst at vera nógtitil sum er. Ein tílík fyriskipan, sum hendan umsøkta broyting krevur, vil soleiðis koma at kosta telefondriftini nakað av peningi, og tá peningatiðirnar ikki eru góðar, má nevndin, tó at hon kanska í aðrar mátar kann siggja onkran vinning við broytingina, fráráða, at hetta mál verður framt fyri fyrst.

Ein onnur grund til ikki at hava nakran skund við hesum máli er tann, at av teimum 59 støðum, sum eru í Føroyum, eru bert 27 (altso minni enn helvtin), sum hava skrivað undir umsóknina. Tað arbeið, sum her er talan um at gera, kann á ongan hátt verða niðurlagt, og tað er ikki meira fyri at gera enn at mangar støður, hóast tær onga serliga køna hjálp hava, gera tað hæði vel og virðisliga; millum annað kundu verið nevndar nakar stórar telefonstøður, sum altið koma við hesari uppgerð í góðum skili. Tær smáu støðurnar, sum ikki hava mangar samtalur, hava sjálvandi heldur ikki so stórt arbeið av hesari uppgerð, og tær eiga at kunna skilja seg betur frá arbeiðinum, enn nú ofta er tilfelli; men tað tekur sjálvandi nakað av tíð, og tað kundi tessvegna verið grund til eitt viðurlag fyri arbeiðið; men nevndin má ganga út frá, at kommunurnar, sum jú skulu løna støðunum og halda tær, hava tikið hetta arbeið við í rokningina, tá tær hava ásett ta løn, sum støðurnar nú hava. Tá hin størra helvtin av støðunum ikki hevur undirskrivað umsókuina, má nevndin halda, at hon er tilfriðs við viðurskiftini, sum tey eru, og skal nevndin tí stilla fylgjandi

Uppskot:

Løgtingið samtykkir, at hetta mál verður útsett, og at tær 27 støðurnar, sum hava skrivað undir umsóknina, fáa eitt eintak av hesum áliti tilsent.

Sagens 2. *Behandling* foretoges den 31. *August*.

Der fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Joensen, Matras, Danielsen og Guttesen:*

1. Telefonstøðurnar úti á bygd skulu sleppa frá at uppgera rokuskap yvir samtalurnar fyri hvønn mánað.
2. Um tað nýtist at hava eina ungmoy aftrat á telefonstøðuni í Havn, skal Havnar kommuna gjalda ein hóskandi part av útreiðslunni til telefonstøðuna.

Sagens Overgang til 3. Behandling vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

Den *3. September* fremlagdes saalydende *Underændringsforslag fra Poul Joensen:*

I fyrsta punktinum verður sett istaðin fyri orðini „uppgera rokn-skap" orðini „skriva teir sokallaðu „Opgørelseslister"".

Ved Sagens *3. Behandling* den *7. September* sattes Underændringsforslaget under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt, idet 7 stemte for og ingen imod (Stemte ikke: Winther, Provsten, R. Rasmussen, Johan Poulsen, A. Samuelsen, Strøm, Debess, Dahl, Konoy, Formanden. Fraværende: Joen Poulsen, Mortensen, J. H. Poulsen, P. Niclasen og Effersøe).

Ændringsforslaget bortfaldt med 4 Stemmer mod 0.

Udvalgets Forslag vedtoges med 11 Stemmer mod 0.

---

7. Telefonforbindelse med Nolsø.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes Andragende*) fra Forstanderskabet for Nolsø Sogns Kommune om Telefonforbindelse.

Ved Sagens *1. Behandling* den *5. August* henvistes den efter Forslag af Rasmussen til *Telefonudvalget.*

Den *29. August* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

Hetta mál um telefon til Nolsoyar hevur mangar ferðir verið á tingi fyrr, og milum annað í fjør. Tá ráddi nevndin frá at leggja kaðal av nýggjum milum oyarnar, men samtykti at biðja telefonstjóran saman við millumtingatelefonnevndina kanna viðurskiftini viðvíkjandi tráðleysari telefon við tí endamáli at seta útoyarnar í telefonsamband við Havnina (sbr. Løgtingstiðindi fyri 1920 bls. 218 og 225).

Í ár er hetta mál um telefon til Nolsoyar komið inn á ting við einum bønarbrævi frá sóknarstjórnini í Nolsoyar sókn, dagsett mars 1921. Við hesum bønarbrævi fylgja viðmælir:

A. *Viðmælir frá ymsum feløgum:*
   a) frá fiskimannafelagsdeild í Kollafirði, dagsett 20. febr. 1921;
   b) frá Føroya skiparafelag í Havn, dagsett 31. mars 1921;
   c) frá felaginum „Royndin" í Nolsoy, dagsett 13. apríl 1921;

B. *Viðmælir frá ymsum sóknarstjórnum:*
   a) frá sóknarstjórnini í Kollafirði, dagsett 14. apríl 1921;

---

*) Udelades her.

b) frá sóknarstjórnini í Nessókn, dagsett 4. mei 1921;
c) frá sóknarstjórnini í Sjóarsókn, dagsett 17. mei 1921;
d) frá sóknarstjórnini í Hvalvíkarsókn, dagsett 24. apríl 1921.

Telefonnevndin er á einum máli við Nólsoyar sóknarstjórn og allar teir, sum tilráða at fáa Nólsoy í telefonsamband við Havnina, um tað, at Nólsoyingar hava eins ræti til telefonsamband og aðrir Føroyingar. Trongdin má eisini kennast størri á einari slíkari útoyggj enn har, sum fóturin er fastur. Tað er ivaleyst satt, soleiðis sum Nólsoyingar í sínum bønarbrævi peika á, at tað mangar ferðir kann galda um at bjarga mannalívum í sjóarødn, og at tílík neyðsynjarverk fáraleyst kundu verið útint, um boð fekst til Havnar, og eitt størri far har frá kom til hjálpar, í staðin fyri at Nólsoyingar í opnum báti mugu seta lívið í vága.

Líkaso ivaleyst er, at ofta leggja útróðrabátar úr Havn á fjørðin í ólíkindaveðri nú, tá teir, um telefonsamband var, vildu sett upp.

Harnæst kann eisini vera framført tað, at ein av høvuðsvitunum í Føroyum er á Borini, og at tað má vera til eitt ómetuligt gang, at ein tílíkur er í sambandi við Havnina. Av Borini kann mangur vandatilburður á sjónum verða sæddur í tílíkum veðri, at tað ikki er farandi um Nólsoyarfjørð við bát uttan lívsfára. Vitastjórnin mátti tí verið eins hugað fyri at fáa eitt tráðleyst samband við vitarnar í Føroyum, sum hon er tað viðvíkjandi vitum og vitaskipum í Danmark.

Við hesum í huga vendi millumtingatelefonnevndin sær í vetur til amtmansins og bað hann um at samráðast við vitastjórnina, hesum máli viðvíkjandi.

Við brævi, dagsett 28. februar 1921, hevur amtmaðurin so vent sær til vitastjórnina og fyri hana framsett sína bugsan um at fáa tráðleyst telegrafsamband til vitarnar á Nólsoy og Mikinesi.

Við brævi frá amtmanninum, dagsett 25. mars, hevur nevndin tíkið við tí svari, sum vitastjórnin gav á amtmansins bræv til hennara. Tað ljóðar soleiðis:

Fyrdirektøren,
Amaliegade 13,
København K.

Den 10. Marts 1921.

Til Færø Amt,
Thorshavn.

Som Svar paa Amtets Skrivelse af 28. f. M., Nr. 206, hvori fremsættes Tanken om at etablere traadløse Telegrafstationer ved Nolsø og Myggenæs Fyr, skal jeg udtale følgende:

Jeg tror ikke, at denne Tanke lader sig realisere, idet Vanskelighederne ved at passe og betjene Telegrafstationerne ved Fyrene vil blive for store, idet Personalet aldeles ikke egner sig til at uddannes til Radiotelegrafister, fordi de er for gamle dertil.

Uddannelsen til Radiotelegrafist er slet ikke saa let at gaa igennem; den tager 6 Maaneder til 1 Aar for dem, der i det hele taget kan uddannes, og Erfaringen viser, at Mennesker, der er væsentlig over 30 Aar, aldeles ikke kan uddannes.

Jeg mener derfor, man maa se Tiden an, inden der kan tænkes paa at gennemføre Tanken, til den traadløse Telefon er udviklet saaledes, at den kan anvendes i Praksis. For Øjeblikket eksperimenterer Statstelegrafvæsenet med en traadløs Telefonforbindelse mellem Hammeren paa Bornholm og Christiansø.

Enten man vil anvende traadløs Telegraf eller Telefon, vil Pengespørgsmaalet ogsaa rejse Vanskeligheder, idet Apparaterne og deres Opstilling, særlig paa saa afsides Steder som Nolsø og Myggenæsholm, vil være meget kostbar. Rent løselig vil jeg antage, at de vil koste *50,000 Kr.* pr. Station med Kraftkilde og Opstilling. Reparation og Tilsyn af disse komplicerede Apparater paa afsides Steder vil ogsaa være vanskelig.

Med de traadløse Stationer i Fyrskibene, som Amtet omtaler, har vi haft store Vanskeligheder, baade med at holde Apparaterne i Orden og skaffe Betjeningsmandskab, saaledes at Forbindelsen ofte i længere Tid har været afbrudt. Jævnlig maa der, med ikke ringe Bekostning, sendes Specialister til Skibene for at rette Fejl ved Apparaterne.

Ravn.

Eftir ti, sum framgongur av hesum brævi, hevur ætlanin tá verið at fáa telegrafsamband við vitarnar, og tað er frá hesum sjónarmið, at vitastjórin hevur givið sítt álit og svar. Tað framgongur ítarligari av brævi vitastjórans, at hann væl kann hugsa sær málið framt, tá hin tráðleysa *telefonin* er komin so langt ávegis, at hon er góð og álitandi í brúki.

Í teirri tíð, sum farin er síðani vitastjórin gav sítt svar, eru gjørd stór framstig tráðleysari telefon viðvíkjandi, so at hon nú má sigast at vera álitandi í brúki. Sum prógv skal nevndin loyva sær at vísa á, at „*Telegrafdirektoratet*" í brævi, dagsett 30. juli 1921, til *Amtið* skrivar: „I Anledning af Amtets Skrivelse F. A. J. 1920, Nr. 906 af 31. Marts d. A. vedrørende Oprettelse af en Radiotelefonforbindelse, f. Eks. mellem Strømø og Sandø, tillader Telefondirektoratet sig at meddele, at der teknisk set ikke vil være noget til Hinder for at oprette en driftssikker Radiotelefonforbindelse paa nævnte Sted." Viðvíkjandi kostnaðinum skal vera sagt, at nevndin hevur fingið uppgivið, at ein tráðleys telefonstøða, umframt húsarúm, kemur at kosta ca. 12000 kr. Tá nú, eftir ti sum útroknað var ifjør, eitt telefonsamband til Nólsoyar við kaðali um fjørðin kostar 54,000 kr., kann eingin ivi vera um at taka eitt tráðleyst samband í staðin fyri kaðal.

Í ár er, sum tað sæst av øðrum áliti frá nevndini, málið um tráðleyst telefonsamband fyri á tingi, serliga við áviki á sambandið millum Sandoy og Havnina.

Nevndin skal ti tilráða, at tað, saman við málinum um tráðleyst telefonsamband millum Sandoy og Havnina, eisini verður haft í umhugsan at seta upp eina tráðleysa telefonstøðu í Nólsoyarbygd, og soleiðis seta hana í samband við Havnina. Harnæst skal nevndin tilráða, at tingið vendir sær til vitastjórnina við bønarbrævi um, at hon vil luttaka í útreiðshunum til tráðleysa telefonstøðu í Nólsoy.

Uppskot:

1) Løgtingið samtykkir, at tráðleyst telefonsamband millum Havn og Nólsoyarbygd verður tikið til viðgerðar og samtyktar saman við hinum tráðleysa telefonsambandi millum Havnina og onnur støð í Føroynum.
2) Løgtingið samtykkir at biðja amtmannin enn eina ferð venda sær til vitastjórnina við bøn um, at hon vil luttaka í útreiðshunum til eina tráðleysa telefonstøðn í Nólsoy.
3) Løgtingið samtykkir at biðja amtmannin geva Nólsoyar sóknarstjórn andsvar og har lata fylgja við eitt eintak av hesum áliti við uppskotum.

Ved Sagens *2. Behandling* den *31. August* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 13 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *7. September* vedtoges Udvalgets Forslag med 15 Stemmer mod 0.

---

8. Traadløs Telefon.

Den *5. August* fremlagdes Sagen om Traadløs Telefon.

Ved Sagens *1. Behandling* den *6. August* henvistes den efter Forslag af Rasmussen til *Telefonudvalget*.

Den *23. September* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

(Se Bilag 15.)

Ved Sagens *2. Behandling* den *27. September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 14 Stemmer mod 0.

S. D. fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Rasmussen, Winther, Debess* og *Johan M. Fr. Poulsen:*

1. Efter Punkt I indsættes som nyt Punkt:

   „Amtmanden bemyndiges til paa Lagtingets Vegne at optage et Laan indtil *15,000 Kroner* til Dækning af Udgifterne ved Anlæg af Radiotelefonstationer i Thorshavn og paa Sandø."

2. Punkterne II, III og IV ændres til III, IV og V.

Ved Sagens *3. Behandling* den *29. September* vedtoges Ændringsforslaget med 11 Stemmer mod 0. Udvalgets Forslag, saaledes ændret, sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 16 Stemmer mod 0. (Fraværende: Johan Poulsen, A. Samuelsen, Törgard, M. Samuelsen, Guttesen, Strøm).

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 29. September 1921.

Til

Justitsministeriet.

Sagen om Radiotelefonforbindelse mellem Thorshavn og andre Pladser paa Færøerne har, efter en foreløbig Undersøgelse i Driftsudvalget mellem Tingsamlingerne, været forelagt Tinget i indeværende Samling. Telefonudvalget, der har haft Sagen til Behandling, afgav Betænkning med Forslag den 23. September. Mellem 2. og 3. Behandling fremkom et Ændringsforslag fra Udvalget. Ved Sagens 3. Behandling, der fandt Sted den 30. September, vedtoges Ændringsforslaget og derefter Udvalgets Forslag med 16 Stemmer.

Idet man vedlægger Betænkning med Forslag og andre Sagen vedkommende Akter, skal man anmode Ministeriet om at foretage det videre fornødne til Sagens Fremme.

Olrik. *R. Rasmussen.*

Joen Poulsen.

IC. Statsstøtte til Landingssteder og Broer.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes den fra sidste ordinære Samling udsatte Sag angaaende Landingssted ved Vaags Ejde.

Ved Sagens *1. Behandling* den *2. August* blev den efter Forslag af Formanden henvist til *Budgetudvalget.*

Den *19. September* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

I forrige Aars Lagtingssamling vedtog Tinget en Indstilling til Regeringen angaaende Tilskud af Statskassen til Anlæg af en Række nærmere angivne Landingssteder og Broer (se Lagtingstidende for 1920, Side 135). Som Svar paa denne Henvendelse har Justitsministeriet i Skrivelse af 13. April d. A. til Amtmanden over Færøerne, hvilken Skrivelse er fremlagt til Efterretning for Tinget, udtalt, „at Anlæg af den omhandlede Art som Ho-

vedregel ligesom hidtil maa afholdes af de kommunale Kasser, og at Justitsministeriet under alle Omstændigheder ikke er i Stand til at tage Standpunkt til saadanne Andragender, forinden man fra Lagtinget har modtaget en samlet Oversigt over Amtskommunens økonomiske Forhold, saaledes som disse stiller sig, naar Vareforsyningen har afviklet og afsluttet sit Regnskab".

Naar Budgetudvalget igen i Aar har besluttet at genoptage Sagen og foreslaa Tinget paany at indgaa til Bevillingsmyndighederne med Indstilling om, at der maa opnaas Statsstøtte til de omhandlede Anlægs Udførelse, skyldes det i første Række den paakrævede Nødvendighed for mange af disse Anlægs snarlige Udførelse. Dette fremgaar saavel af fornyede Andragender i Aar til Tinget fra enkelte af de interesserede Pladser som af Ønsker, der er udtalte i Tinget af Repræsentanter fra andre Pladser, der ikke direkte gennem skriftlige Anmodninger har fornyet deres Andragender.

Som bekendt har Lagtinget hidtil gennem de Midler, der kunde raades over i Økonomisk Fond, givet Tilskud til Landingssteder og Broer. Imidlertid har Indtægterne været meget smaa i de senere Aar, hvilket tydelig fremgik af den Oversigt, der indeholdtes i den i forrige Aar i Sagen afgivne Betænkning, ligesom ogsaa Beholdningen af de disponible Midler har været nedadgaaende. I Krigsaarene saa man sig nødsaget til, begrundet i Fondens smaa Indtægter, at holde stærkt tilbage paa Bevillinger. Dette har ogsaa været medvirkende til, at Kravene nu er blevne flere og større. De Tilskud, der vil kunne ydes af Økonomisk Fond med dettes nuværende Indtægter, vil nærmest være uden Betydning i Betragtning af de forholdsvis store Udgifter, der nu i Forhold til tidligere er forbundne ved Anlæg af Landingssteder og Broer. De nuværende økonomiske Forhold vil forøvrigt ret tydeligt fremgaa af den i Tinget fremlagte Oversigt over Amtskommunens økonomiske Status.

Det kan bemærkes, at Paaligningen til Amtsfonden er stegen fra c. 32000 Kr. i 1918 til c. 96000 i 1920. Paaligningen for næste Regnskabsaar vil kræves end yderligere forhøjet. Amtmanden vil ved Tingets Sluttning kunne gøre Rede for dette sidste.

Med Hensyn til Vareforsyningen kan bemærkes, at der endnu ikke kan aflægges afsluttende Regnskab. Efter alt, hvad der foreligger, bør man næppe regne med at kunne afslutte med noget væsentlig Overskud. Men selv om man i heldigste Fald skulde indvinde noget paa den Konto, vil der være god Brug for dette Overskud til at dække andre Udgiftsposter som „Smiril"s og Tuberkulose-Sygehusets Underskud samt Tingets Tilskud til det nye Amtshospital m. v.

Som det vil fremgaa af det anførte, vil Lagtinget næppe i nogen nær Fremtid, med mindre der skabes Muligheder for større Indtægter til Tingets Kasser, være i Stand til at yde nævneværdig Støtte til Anlæg af Landingssteder og Broer, saaledes som Anlægsomkostningerne for Tiden stiller sig.

At Tinget, af Midler, som dette maatte komme til at raade over, fremtidig som hidtil vil finde det som sin særlige Opgave at støtte Kommunerne ved Anlæg af den omhandlede Slags, kan betragtes som selvfølgelig; men Tinget maa i saa Fald se sig om efter Udveje til at skaffe de fornødne Midler til Veje. Men saaledes som Forholdene endnu stiller sig, kan man ikke regne med i den nærmeste Fremtid at raade over de nødvendige Pengemidler. Som berørt er Paaligningen til Amtsfonden forhøjet meget i de sidste Aar, og man finder det nødvendigt atter i Aar at gaa til en Forhøjelse for at bestride de Fonden paahvilende Udgifter. Fondens Stilling er for Tiden saadan, at det er umuligt at yde Økonomisk Fond et Tilskud af væsentlig Be-

tydning. Udvalget er sindet i Aar at genoptage Forhandlingerne om vore Skatteforhold; men disse Overvejelser vil tage Tid, og de Anlæg, der under denne Sag er Tale om, er allesammen nødvendige, og mange af dem er det paatrængende nødvendigt at udføre straks. Dette kan ikke ske gennem de Tilskud, Lagtinget f. T. kan yde, og man maa derfor i Aar atter henvende sig til Statens Bevillingsmyndigheder med Andragende om Støtte.

Man kan ikke afvise de Krav, der nu stilles til det offentlige om Støtte til Forbedring af Landingsforhold og Brobygninger. Som alt andet er Omkostningerne ved disse Arbejder vokset til en saadan Højde, at Kommunerne ikke uden offentlig Støtte vil kunne iværksætte Arbejderne.

I samme Grad, som der tiltrænges Havneanlæg ved visse Pladser, tiltrænges en omfattende Udbedring af Landingssteder paa andre Pladser, hvor Spørgsmaalet om egentlige Havneanlæg i hvert Fald ligger ude i en fjern Fremtid. De ændrede Driftsmaader indenfor Hjemmefiskeriet, hvor Robaadene afløses af Motorbaade, er betingede af bedre Landingsforhold.

I Fjor ansøgte man om Statsstøtte til følgende Anlæg:

I. Landingssteder:

1. Porkere Sogns Kommune ang. Porkere	14630 Kr.	
2. Haldersvig og Saksen Sognes Kommune ang. Haldersvig	13750	
3. Sandø Præstegælds Kommune ang. Husevig	2400 —	
4. Viderejde Sogns Kommune ang. Viderejde	55000 —	
5. Sandø Præstegælds Kommune ang. „Hamarin", Sand	12380 —	
6. Bø Sogns Kommune ang. Gaasedal	4570 —	
7. Haldersvig og Saksen Sognes Kommune ang. Tjørnevig	6021 —	
8. Kunø, Mygledal og Husum Sognes Kommune ang. Husum	12790 —	
9. Lervig Sogns Kommune ang. Lervig	30000 —	
		151.541 Kr.

II. Broer:

1. Gjóvará, Vestmanhavn Sogns Kommune	5275 Kr.	
2. Breiðá á Válinum, Kvivig Sogns Kommune	3978 —	
3. Kluftá, Haldersvig og Saksen Sognes Kommune	4821 —	
4. Stórá, Bø Sogns Kommune	2325 —	
		16399
		167940 Kr.

Staten androges om at afholde ⅔ af disse Udgifter, medens de stedlige Kommuner selv skulde afholde ⅓ og vedligeholde Anlæggene som offentlige.

Det vil være vanskeligt for Lagtinget at udtale noget bestemt om, hvorvidt noget af disse Anlæg kan udskydes eller taaler Udsættelse. Dette gælder især med Hensyn til Landingsstederne. For Broerne stiller Forholdet sig maaske noget anderledes; men med Hensyn til Broen over „Kluftá" i Haldersvig er det Tinget bekendt, at dette Anlægs snarlige Udførelse er højlig paakrævet. Kan der opnaas Tilskud til en Kørevej til Vaalen, vil Broen over „Breiðá" indgaa som et Led i Vejanlægget, saa nævnte Bro kan

mulig foreløbig udskydes. Det samme kan næppe siges om de to andre Broer, nemlig over „Gjógvará" i Vestmanhavn og „Stóra" i Bø, hvor der foreløbig ikke er Tale om Vejanlæg.

Med Hensyn til Landingsstederne stiller Forholdet sig som sagt anderledes. Her kan man vanskelig paapege, om det ene Anlæg skal have Fortrinet fremfor det andet. Alle maa siges at være nødvendige og paakrævede. Og her er Forholdet endvidere dette, at flere af disse Anlæg kan stilles i Række eller Klasse med de Anlæg i Kvivig og Sørvaag, som Bevilling er given til ved Havneloven. — For nogle Aar tilbage blev der af Statskassen givet en Bevilling til Udbedring af Landingsstedet ved Kvalbø Ejdet.

En Sag, som oftere har foreligget for Lagtinget, er Tilskud til Udbedring af Landingsstedet ved Vaags-Ejdet. Fra dette Landingssted, der ligger meget udsat for Havet, drives et meget betydeligt Fiskeri især i Vintermaanederne. Naar denne Sag ikke fandtes blandt de i Fjor til Bevillingsmyndighederne indsendte, havde det sin Grund i, at man ikke havde kunnet fremskaffe fornødent Overslag over Anlægsomkostningerne. Saadant foreligger nu, og beregnes Anlægget at ville koste 37500 Kr. Udvalget finder, at man ikke kan undlade at medtage denne Sag, naar man nu igen indgaar til Bevillingsmyndighederne med Indstilling om Statsstøtte. Under de nuværende Forhold er det forbundet med Fare for Menneskeliv og Tab af Redskaber at drive Baadfiskeri fra Vaags-Ejdet i det Omfang, som for Tiden sker. Denne Fare vilde i høj Grad formindskes ved den foreslaaede Udbedring af Landingsstedet.

Til det foran opsummerede Tal for Landingssteder.....	151541 Kr.
maa herefter yderligere lægges:	
10. Vaag Sogns Kommune, Vaags-Ejdet	37500 —
For Landingssteder ialt...	189041 Kr.

Under Forudsætning af, at Staten vilde tilskyde ⅞ af Anlægssummen, vilde Bevillingen fra Staten i det foreliggende Tilfælde blive:

Til Landingssteder	Kr. 151232 80
- Broer	— 13119 20
	Kr. 164352 00

Udvalget vil foreslaa, at man principaliter indstiller, at Staten støtter de omhandlede Anlæg (Landingssteder og Broer) med dette Beløb.

Skulde man ikke opnaa en Bevilling af den omhandlede Størrelse, vil man foreslaa som subsidiært, at Staten stiller et vist Beløb til Tingets Raadighed, saaledes at Tinget derefter træffer Bestemmelse om hvilke Anlæg, der i første Række skal nyde godt af den givne Bevilling. Saadan Bestemmelse kan ventelig først træffes af Tinget i dets næste ordinære Samling.

Forslag:

Principalt.

1. Lagtinget indgaar til Regeringen med Andragende om, at der af Statskassen gives en Bevilling paa 164352 Kr. til Udbedring og Anlæg af visse nærmere angivne Landingssteder paa Færøerne.

Subsidiært.

2. Lagtinget andrager Regeringen om at søge udvirket, at der af Statskassen stilles et bestemt Beløb til Lagtingets Disposition til Anvendelse til de i Punkt 1 angivne Formaal efter nærmere af Justitsministeriet fastsatte Regler.
3. Amtmanden anmodes om at vedlægge Sagen de Akter, der vedkommer de i Betænkningen omhandlede Andragender.

Ved Sagens *2. Behandling* den *21. September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 13 Stemmer mod 0.

S. D. fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Ordfører M. A. Winther:*

1. I 1ste Indstillingspunkt indskydes efter „Landingssteder": „og Broer".
2. I 2det Indstillingspunkt ændres „Justitsministeriet" til „vedkommende Ministerium".

Ved Sagens *3. Behandling* den *23. September* foretoges Afstemning med følgende Udfald:

Punkt 1. Ændringsforslaget	vedtoges	med	19	Stemmer	mod	0.
Punkt 1 saaledes ændret	—	—	20	—	—	0.
Punkt 2. Ændringsforslaget	—	—	21	—	—	0.
Punkt 2 saaledes ændret	—	—	22	—	—	0.
Punkt 3	—	—	20	—	—	0.

Den *24. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 24. September 1921.

Til
Ministeriet for offentlige Arbejder.

Lagtinget indgik i forrige Aars Samling til Regeringen med Andragende om Støtte fra Statskassen til Anlæg af nærmere angivne Landingssteder og Broer paa Færøerne.

I det Svar paa sin Henvendelse, som Tinget har modtaget gennem Justitsministeriets Skrivelse til Amtet af 13. April d. A., har man ikke set

et Afslag, men nærmest en Anmodning om, at Sagen maatte blive bedre belyst gennem en Oversigt over Amtskommunens nuværende økonomiske Forhold, idet dog anføres, at Anlæg af den omhandlede Slags som Hovedregel maa afholdes af de kommunale Kasser.

Lagtinget har herefter paany behandlet Sagen i indeværende Samling. Medvirkende hertil har været de fornyede Anmodninger til Tinget fra de interesserede Pladser om at søge Sagen fremmet, da mange af de omhandlede Anlæg ikke godt taaler Udsættelse. Tinget har heller ikke i Aar set sig i Stand til at yde Støtte til disse ret bekostelige Anlæg.

Lagtingets Budgetudvalg, som har haft Sagen til Betænkning, har ikke for nærværende Tid set anden Udvej til en Løsning end gennem Tilskud fra Statskassen. I den Betænkning, som Udvalget afgav den 19. d. M., stillede man derfor Forslag om en fornyet Henvendelse til Regeringen om at søge udvirket Statsstøtte. Foruden de i Fjor foreliggende Sager er i Aar behandlet en Sag om Tilskud til Udbedring af Landingsstedet ved Vaags Ejdet, hvilken Sags Fremme man paa det bedste skal anbefale.

Ved Sagens 3dje Behandling i Tinget den 23. d. M. blev Udvalgets Forslag, saavel det principale som subsidiære Indstillingspunkt, enstemmig vedtaget, efter at de af Udvalget stillede Ændringsforslag ligeledes enstemmig var vedtagne.

Idet man henviser til det i Udvalgsbetænkningen anførte samt til den vedlagte „Oversigt over Amtskommunens økonomiske Status for 1921", skal man anbefale, at Sagen maa blive fremmet ved det høje Ministeriums Medvirkning.

Olrik. *M. A. Winther.*

Joen Poulsen.

C. De af Amtmanden ene afgjorte Sager.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes *Tingets Journal, Kopibog og Regningsjournal* som Regnskab for de af Amtmanden ene afgjorte Sager.

Den *17. September* afgav Udvalget saalydende

Betænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist Lagtingets Journal, Regningsjournal og Kopibog. Disse Bøger har Udvalget gennemgaaet særlig for Tiden fra Olajdag 1920 til Olajdag 1921.

Udvalget finder ikke Anledning til at fremsætte skriftlige Bemærkninger herom og skal heller ikke fremkomme med noget Forslag.

Den *1. Oktober* kom Sagen til Behandling, idet Ordføreren refererede Betænkningen.

CI. Statsvej til Arge og Saxen.

For Tinget forelaa *Andragender*) fra Arge og Saxen om Tilskud til Statsvej.*

Ved Sagernes *1. Behandling* den *9. August* blev de efter Forslag af Tórgarð henvist til *et Udvalg paa 5 Medlemmer*, hvortil den *10. s. M.* valgtes: *Winther, Debess, Joensen, A. Samuelsen og Tórgarð.*

Den *31. August* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Til indeværende Aars Lagtingssamling er indkommet følgende Andragender om Statstilskud til Køreveje:

1. Fra Beboere af Bygden Arge om Tilskud til en Kørevej gaaende ud fra den projekterede Kørevej Thorshavn—Velbestad—Kirkebø, hvor denne Vej tangerer Sandaa, og ført gennem Bygden Arge til Argebue.
2. Fra Beboere af Bygden Saksen om Tilskud til en Kørevej fra nævnte Bygd frem gennem Saksendalen til et Punkt, hvor en under Anlæg værende Kørevej fra Bygden Kvalvig ender ved Markeskallet mellem de to nævnte Bygder.

Undertegnede Udvalg er af Tinget nedsat til at afgive Betænkning i Sagen.

Man finder, at de foreliggende Andragender bør støttes og indsendes til Bevillingsmyndighederne med Tingets Anbefaling.

---

*) Udelades her.

I de senere Aar er der med Tilskud fra Statskassen, Lagtingets Kasser samt de stedlige Kommuner blevet anlagt Køreveje paa forskellige Pladser paa Øerne. Disse Vejanlæg har ikke taget Sigte paa at tjene som Forbindelsested mellem Bygder, men deres Betydning har nærmest ligget i at lette Fremkomsten til Opdyrkningsjord, at tjene som Transportveje for Tørv og Gødning. Og Befolkningen har gennem disse Vejanlæg lært at vurdere Nytten og Betydningen af Køreveje.

At der endvidere er stor Trang til Køreveje som Forbindelsested mellem Bygder, viser bedst de mange Andragender i den Retning, som Tinget har behandlet i de senere Aar. Hidtil er kun eet Anlæg af nævnte Slags udført, nemlig Kørevejen Sand—Skopen med Arm til Trødum; men da der er givet Bevilling fra Statskassen til lignende Anlæg paa Vaagø, Østerø, Nordstrømø og Sydstrømø samt Sandø, kan man regne med, at disse Anlæg vil blive udførte i den nærmeste Fremtid.

Ved den Støtte, som Vejsagen nu har faaet fra Stat og Amtskommune, er Sagen ventelig kommet ind i det Spor, som fremtidig til Befolkningens Tilfredshed løser en af de Opgaver, som Tinget i Aaringer har beskæftiget sig med. Man mener nemlig at kunne regne med, at Bevillingsmyndighederne vedblivende vil stille sig imødekommende overfor fremtidige berettigede Krav om Tilskud til Vejanlæg.

Man skal til de foreliggende Andragender fra Beboere af Arge og Saksen knytte følgende Bemærkninger:

I. *Andragendet fra Arge.*

Bygden Arge ligger i kort Afstand fra Byen Thorshavn og forbindes med denne ved en Gangsti, der ikke er anlagt som eller egnet til Kørevej. Beboerne i Arge er dels Fiskere, dels Arbejdere, der væsentlig søger Beskæftigelse i Thorshavn. Der drives noget Landbrug. Da der forekommer noksaa bekvem Opdyrkningsjord i Nærheden af Bygdens nuværende Indmark, er der Mulighed til Stede for, at Bygden kan udvide sig og Befolkningen øges. Ved sidste Folketælling var Indbyggerantallet 110.

Hvis Bygden Arge ved Kørevej skal komme i Forbindelse med Thorshavn, kan dette vel næppe ske ad anden Vej, end at Kørevejen fra Arge sættes i Forbindelse med den projekterede Kørevej Thorshavn—Velbestad—Kirkebø. Dette vil haade være det nemmeste og billigste. Vejlængden er ringe, ca. 1 km, og Anlægsomkostningerne kan næppe naa til noget større Beløb. De største Udgifter ved Anlægget kommer vist til at dreje sig om Brobygning over Sandaaen. Der foreligger ingen Beregning over Udgifterne ved et saadant Anlæg.

Det kommunale Forstanderskab anbefaler Sagen og forpligter Sognet til at yde ⅕ af Anlægsudgifterne samt til at vedligeholde Vejen fremtidig.

II. *Andragendet fra Saksen.*

Bygden Saksen er ved sig Beliggenhed ret uheldigt stillet med Hensyn til Samkvem med de omliggende Bygder. Adgangen ad Søvejen er besværlig og ret vanskelig, da Bugten uden Beskyttelse eller Læ vender ud mod det aabne Atlanterhav. Nærmest liggende Bygder er Tjørnevig og Haldersvig med Afstande fra Saksen af henholdsvis 6 og 7 km. Men Fremkomsten til disse Bygder fra Saksen er besværlig, da Terrænet er højt og klippefuldt. Mellem Saksen og Kvalvig, hvor Afstanden er 10 km, er Fremkomsten derimod lettere og bekvemmere, idet begge disse Bygder ligger i en og samme Dalsænkning, hvor ingen nævneværdige Højder stiller sig i

Vejen for Færdselen. Bygden Saksens Samkvem med Omverdenen er derfor hovedsagelig gaaet over Kvalvig. Delvis begrundet i sin isolerede Beliggenhed har Saksen ikke været under nogen Udvikling og Vækst, skønt Opdyrkningsjord er til Stede i stort Omfang. Bygden bebos af 4 Kongsbønder og 1 Husmand. Af Kongsgaardene er 2 paa 11 gamle Marker hver og de to andre paa 4 Marker hver. Af Odelsgods er kun ½ Mark i Bygden. Saksen har endnu ikke telefonisk Forbindelse. Af Landbrugsprodukter har Bygden en hel Del at afsætte, og dette Forhold vilde stille sig langt gunstigere, hvis der havdes bedre Samkvem med Omverdenen.

Tanken om en Vejforbindelse mellem Saksen og Kvalvig er flere Aar gammel. Saksendalen har store Mængder af Opdyrknings- og Tørvejord. For at afbøde noget paa de uheldige Færdselsforhold har man med smaa Tilskud fra Økonomisk Fond paabegyndt Vejanlæg fra Kvalvig op gennem Daten. Dette Vejarbejde har i de senere Aar taget noget mere Fart ved det øgede Tilskud, der gaves til de kommunale Vejanlæg fra Stat og Amtskommune under Krigstiden. Men dette Vejarbejde er kun udført paa Kvalvig Bygds Omraade i Daten og er i hvert Fald for en Del af Vejens Vedkommende ikke udført med betydeligere Kørsel for Øje. Man var heller ikke til at begynde med videre befaren i Vejbygning, og de offentlige Tilskud var ganske smaa. Fra Saksen Bygd har der af forskellige Aarsager, særlig begrundet i den faatallige Befolkning, ikke kunnet udføres noget Vejanlæg, som søgte Tilknytning til det Anlæg, der udførtes fra Kvalvig Siden.

Udvalget mener, at man maa kunne regne med, at i hvert Fald en Del af den anlagte Vej i Kvalvigsdalen, den i de sidste Aar udførte Del, vil kunne indgaa som brugeligt Led i en statsstøttet Kørevej mellem de nævnte to Bygder. Udgifterne til Vejanlægget vil herved kunne reduceres en Del.

Forstanderskabet for Kvalvig Sogns Kommune har givet Andragendet fra Saksen sin Tilslutning og vil være med til at ansøge om Statstilskud for den Del af Anlægget, der kommer til at ligge indenfor Bygden Kvalvigs Sognegrænse. Vedkommende Forstanderskaber forpligter Sognene til at udrede ⅕ af Overslagssummen samt til Vejens fremtidige Vedligeholdelse.

Det maa antages, at Vejanlægget Kvalvig—Saksen vil blive et af de lettest gennemførlige større Vejanlæg mellem Bygder paa Færøerne, da Terrænet ikke frembyder videre Vanskeligheder for Vejbygning, saaledes som det som oftest vil vise sig at være Tilfældet ved Anlæg her paa Øerne, hvor Vejene maa føres op til større Højder og gennem stærkt kuperet Terræn.

Saksen Bygd har kun ringe Folkemængde, men dels mener man, at Staten har en særlig Forpligtelse her, hvor den saa omtrentlig er Ejer af Bygdens hele Jordegods, og dels vil der ved et Vejanlæg mellem Saksen og Kvalvig skabes stor Mulighed for at tage under Kultur de ret udstrakte Omraader af god, dyrkbar Haugejord, der vil komme til at ligge paa begge Sider af Vejen. — Der vil næppe ved noget enkelt Vejanlæg skabes saa store Muligheder i saa Henseende som ved det her foreliggende.

Udvalget kan i Henhold til det anførte tilraade, at Tinget indgaar til Bevillingsmyndighederne med Andragende om, at der ydes den sædvanlige Støtte fra Staten til disse to Vejanlæg med at de paagældende Sogne forpligtes til at yde ⅕ af Overslagssummerne samt til disse Vejes fremtidige Vedligehold.

Den nødvendige Forundersøgelse forventes iværksat for Statskassens Regning.

Udvalget stiller herefter følgende

Forslag:

1. Lagtinget indgaar til Regeringen med Andragende om:

   a) at der ydes sædvanligt Statstilskud paa ⅘ af Overslagssummen til en Kørevej fra Argebue gennem Bygden Arge til den projekterede Kørevej Thorshavn—Velhestad—Kirkebø,

   b) ligeledes samme Tilskud til en Kørevej mellem Bygderne Saksen og Kvalvig,

   saaledes, at de paagældende Sogne afholder Restudgifterne ved Anlæggene.

2. Lagtinget andrager om, at der ved Regeringens Foranstaltning foretages sagkyndig Undersøgelse af de nævnte Vejanlæg og at de nødvendige Planer og Overslag udarbejdes.

3. Tinget anbefaler, at de i Vejanlæggene interesserede Sogne (eller Kommuner) faar Anlæggene i Entreprise under behørig Kontrol, hvis Begæring derom fremsættes.

4. Tinget approberer, at de paagældende Kommuner paatager sig de Forpligtelser, der nødvendiggøres ved disse Vejanlægs Udførelse.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 2. *September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 16 Stemmer mod 0.

Den 5. *September* fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Joen Poulsen:*

Til Punkt 4 føjes:

Dog at der m. H. t. Vejanlægget til Arge, inden dettes Paabegyndelse, maa tilvejebringes en af vedkommende kommunale Myndigheder vedtaget Overenskomst om, hvorvidt ⅕ af Anlægssummen og de fremtidige Udgifter ved Vejens og Broens Vedligeholdelse skal udredes af Thorshavns udenbys Sogn alene — saaledes som det ved en Paategning paa Andragendet er angivet — eller om og i hvilket Forhold disse Udgifter skal fordeles imellem de Kommuner, over hvis Grund Vejen bliver lagt, nemlig: Thorshavns udenbys Sogn, Kirkebø Sogn og Thorshavns Kommune.

Sagens *3. Behandling* foretoges den *6. September.* Ændringsforslaget vedtoges med 15 Stemmer mod 0. Udvalgets Forslag, saaledes ændret, sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 21 Stemmer mod 0. (Fraværende: Mortensen).

Den *20. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 20. September 1921.

Til

Ministeriet for offentlige Arbejder.

Til indeværende Aars Lagtingssamling er indkommet Andragende fra Beboerne i Bygderne Arge og Saksen om Statstilskud til Køreveje. I Tilslutning til sidstnævnte Andragende har Forstanderskabet for Kvalvig Sogns Kommune andraget om Statstilskud til en Kørevej gennem Kvalvigsdalen i Tilknytning til en eventuel Kørevej fra Bygden Saksen.

Det af Tinget til Sagens Behandling nedsatte Udvalg paa 5 Medlemmer har under 31. f. M. afgivet Betænkning med Forslag.

Til Sagens 3. Behandling fremkom et Ændringsforslag gaaende ud paa en Tilføjelse til Udvalgets Indstillingspunkt 4.

Dette Ændringsforslag blev enstemmig vedtaget.

Det saaledes ændrede Forslag blev derefter ved Navneopraab enstemmig vedtaget med 21 Stemmer. Et Medlem var fraværende.

Idet man vedlægger Sagens Akter, tillader man sig at anbefale, at Sagen nyder Fremme ved det høje Ministeriums gunstige Foranstaltning.

Olrik. *M. A. Winther.*

Joen Poulsen.

CII. Statsvejsagen.

Den *15. August* fremlagdes 2 Skrivelser*) fra Ministeriet for offentlige Arbejder angaaende Vejsagen.

Ved Sagens *1. Behandling* den *17. August* blev den efter Forslag af Formanden henvist til *Udvalget angaaende Statsvej til Arge og Saxen.*

Den *13. September* afgav Udvalget saalydende

Udvalgsbetænkning.

Ministeriet for offentlige Arbejder har i Skrivelse af 16. og 27. Juli d. A. til Færø Amt angivet de nærmere Vilkaar, i Følge hvilke visse i Skrivelserne ommeldte Kommuner paa Færøerne vil kunne overtage i Entreprise de Vejanlæg, hvortil der er bevilget Statstilskud, nemlig:

1) Vejanlægget Sørvaag—Midvaag—Sandevaag paa Vaagø,
2) Thorshavn—Velbestad—Kirkebø i Sydstrømø,
3) Solmundefjord—Gøte—Fuglefjord paa Østerø,
4) Kollefjord—Kvivig paa Nordstrømø og
5) Sand—Skaalevig—Husevig paa Sandø.

I den citerede Skrivelse af 27. Juli udtales det dog særligt med Hensyn til det under 4) nævnte Vejanlæg at Ministeriet finder det rettest, at den nærmere Projektering af dette Vejanlæg udskydes, indtil Spørgsmaalet om Vejens Linje ved Lejnumvatn og fra Kvivig til Søndregjov er afgjort

Færø Amt har, samtidig med at kommunicere de interesserede Kommunalforstanderskaber Ministeriets førnævnte Skrivelse, forelagt Sagen for Lagtinget.

De interesserede Forstanderskaber har derefter til Lagtinget indsendt deres Svar paa Ministeriets Skrivelse. — Det fremgaar af de indkomne Besvarelser, at Kommunerne, alle som een, udtaler Ønsket om at faa deres projekterede Anlæg i Entreprise paa de samme Vilkaar, som i sin Tid af Ministeriet indrømmedes Sandø Præstegælds Kommune med Hensyn til Vejanlægget Sand—Skopen, der nu er fuldført paa en udmærket fyldestgørende Maade, saaledes, at der, naar Anlægget er befundet forsvarligt udført, tillægges Entreprenøren fra Statskassen ⅘ af Overslagssummen uden nærmere Regnskab. — Beløbet blev i det nævnte Tilfælde udbetalt efterhaanden som Arbejdet skred frem, og noget tilsvarende har Kommunerne sikkert ogsaa tænkt sig i de foreliggende Tilfælde, uden at dette har fundet Udtryk i de foreliggende Tilbud. — Det fremgaar i øvrigt af Forstanderskabernes Skrivelse og er paa anden Maade Udvalget bekendt, at de interesserede Kommuner meget ønsker snarest at faa Anlæggene til Udførelse paa de saaledes angivne Vilkaar.

Udvalget er bekendt med, at saavel de paagældende Forstanderskaber som den Befolkning, Forstanderskaberne repræsenterer, haaber paa, at Vejarbejderne skal kunne paabegyndes allerede nu til Efteraaret, og Ud-

*) Udelades her.

valget maa paa det indstændigste anbefale, at Sagen tilrettelægges saaledes, at dette Befolkningens Haab kan opfyldes.

For Kommunerne vil det praktisk talt være umuligt at overtage Vejanlæggene paa de af Ministeriet foreslaaede Vilkaar. Dels forudsætter dette en detailleret Regnskabsførelse, som Forstanderskaberne i Almindelighed ikke vil kunne paatage sig uden dertil særlig antaget bekostelig Medhjælp; dels antager man, at diverse Arbejdsvanskeligheder vil kunne undgaas og Arbejdslønnen vil kunne paaregnes lavere, naar Kommunen udfører Arbejdet, og det stiller sig klart for Arbejderne — Kommunens Skatteydere —, at det, der spares, kommer Kommunen tilgode og begrænser Kommunens Tilskud til det mindst mulige. Hertil kommer, at Kommunens Borgere er vante til for en Del at udføre Pligtarbejde — d. v. s. gratis Arbejde — til Bedste for Kommunens Vejvæsen, og Kommunerne regner derfor med Rette med den Mulighed, at Borgerne, ved Udførelsen af de planlagte Vejarbejder, vil stille sig anderledes, naar Kommunerne har hele Ansvaret med Hensyn til Arbejdets Udførelse for en bestemt Sum, end Tilfældet vil være, hvis Arbejdet skal udføres paa de af Ministeriet foreslaaede Betingelser eller af fremmede Entreprenører. Naar hertil kommer, at fremmede Entreprenører næppe vil kunne overtage Arbejdet billigere for Staten, end hvad Kommunerne nu tilbyder, finder Udvalget, at der er god Grund til at anbefale, at Kommunernes Tilbud, saaledes som de foreligger, modtages, og god Grund til at tro, at Regeringen vil stille sig lige saa imødekommende overfor de her omhandlede Vejanlæg, som overfor Vejanlægget Sand—Skopen.

I Overensstemmelse med disse Betragtninger vil Udvalget nedenfor stille Forslag til Lagtingets Vedtagelse, idet man særlig med Hensyn til Vejen Kollefjord—Kvivig skal bemærke, at en Del af dette Vejanlæg, i Henhold til den foreliggende Skrivelse af 1. September d. A. fra Amtsingeniøren, vil kunne udføres allerede nu, selv om den Del af Vejen, der grænser til Lejnumvatn, ikke endelig er færdig, i hvilken Forbindelse Udvalget ligeledes skal henvise til den foreliggende Udtalelse fra Forstanderskaberne for Kvivig og Kollefjord Kommuner, der i et Fællesmøde har behandlet Sagen. Udvalget kan anbefale, at den i denne Udtalelse nærmere beskrevne Ordning m. H. t. Strækningen forbi Lejnumvatn billiges, og man tilraader, at Lagtinget godkender, at Kommunerne paatager sig de Forpligtelser, som maatte følge heraf.

Samtlige de i Vejanlæggene interesserede Kommuner har tilbudt at være med til Arbejdets Udførelse.

Forslag:

A. Lagtinget indsender med sin bedste Anbefaling de fra:

1) Sandø Præstegælds Kommune,
2) Sørvaag Sogns Kommune,
3) Midvaag Sogns Kommune,
4) Sandevaag Sogns Kommune,
5) Thorshavns Kommune,
6) Kirkebø Sogns Kommune og
7) Fugtefjord, Gøte og Næs Sognes Kommuner

fremkomne Tilbud om at faa de i disse Kommuner projekterede Vejanlæg i Entreprise paa de i Tilbudene angivne Vilkaar, og at dette maa ske saa hurtigt, at Arbejdet kan paabegyndes nu i Efteraaret.

B. Lagtinget anbefaler, at Kollefjord—Kvivig-Vejen anlægges som i Forstanderskabernes Møde af 26. August d. A. omtaleldt, — og at i alt Fald de i Amtsingeniørens Skrivelse omtaleldte Dele af paagældende Vej straks overdrages de nævnte Kommuner i Entreprise paa de samme Vilkaar som tilbydes af de under A. omtaleldte Kommuner, for saa vidt ikke hele Vejanlægget Kollefjord—Kvivig kan bringes til Udførelse straks.

C. Lagtinget approberer, at de i A. og B. omtaleldte Kommuner paatager sig de omhandlede Forpligtelser.

D. Lagtinget attesterer, at samtlige de i Sagen interesserede Kommuner have paataget sig at være med til Vejanlæggenes Overtagelse.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *14. September* vedtoges Overgang til 3. Behandling med 14 Stemmer mod 0.

Ved Sagens *3. Behandling* den *15. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 18 Stemmer mod 0 (Fraværende: Winther, Provsten, Tórgarð, Amtmanden).

Den *16. September* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Logting.
Thorshavn, den 16. September 1921.

Til

Ministeriet for offentlige Arbejder.

Det høje Ministeriums Skrivelser til Færø Amt af 16. og 27. Juli d. A. angaaende de nærmere Vilkaar, hvorefter de interesserede Kommuner paa Færøerne vil kunne overtage i Entreprise de i Skrivelserne omhandlede Vejanlæg, hvortil der er bevilget Statstilskud, har Amtet forelagt Tinge til Betænkning samtidig med at de paagældende Kommunalforstanderskaber har faaet Skrivelserne kommunicerede.

Til det Udvalg paa 5 Medlemmer, som Tinget nedsatte i Sagen, indkom eller henvistes de Betænkninger og Svar, som Forstanderskaberne havde afgivet. Det fremgaar af disse, at man gerne ønsker Sagen ordnet paa samme Maade som i sin Tid ved Vejanlægget Sand—Skopen, hvor Kommunen overtog Anlægget for ⅘ af Overslagssummen. Udvalget har kun net slutte sig til det af Forstanderskaberne udtalte Ønske og har nærmere motiveret sin Stilling i Betænkningen.

Ved Sagens 3dje Behandling den 15. d. M. blev Udvalgets Forslag enstemmig vedtaget med 18 Stemmer; 4 Medlemmer var fraværende.

Idet man fremsender Udvalgsbetænkningen og Sagens øvrige Akter, skal man paa det bedste anbefale, at Vejanlæggene overlades Kommunerne

i Entreprise i Overensstemmelse med Tingets Forslag; ligeledes forventer man, at Indstillingspunkt B. (Kollefjord—Kvivig Vejen) vil vinde Ministeriets Billigelse. Man nærer det Haab, at Sagen maa kunne fremskyndes saaledes, at Vejanlæggene vil kunne paabegyndes allerede nu i Efteraaret.

Joen Poulsen,
fung. Fmd.

M. A. Winther.

A. Samuelsen.

CIII. Vedtagelser med Hensyn til de kommunale Anliggender.

Den *29. Juli* valgtes til Medlemmer af de staaende Udvalg i Henhold til Forretningsordenens § 8:

1. For de *Kirkekasserne* vedkommende Sager:
   Provsten, Konoy og Tórgarð.

2. For de *Skydskassen* vedkommende Sager:
   Strøm, Guttesen og Danielsen.

3. For de Sager, som vedkommer *Landkommunerne i Almindelighed:*
   Konoy, J. H. Poulsen og Joen Poulsen.

4. *Budgetudvalget* for de Sager som vedkommer:

   a. *Amtsrepartitionsfonden.*
   b. *Amtsfattigkassen.*
   c. *Den økonomiske Fond, Grindegarnet i Vestmanhavn* samt *Renterne af det Hansenske Legat.*

   Winther, Patursson, P. Joensen, Strøm, Effersøe, Malras og A. Samuelsen.

5. For *forskelligartede* Sager:
   R. Rasmussen, J. H. Poulsen og P. Nielsen.

6. For *de af Amtmanden ene afgjorte* Sager:
   R. Rasmussen, P. Joensen og Johan Poulsen.

1. *Vedkommende Skydskassen.*

Efter Forslag af vedkommende Udvalg vedtoges den *15. September* til Bestridelse af Skydskassens Udgifter for Regnskabsaaret 1921—22 at paaligne et Beløb af 6571 Kr. 62 Øre, der i Henhold til Lovene af 17. Marts 1865 og 14. Januar 1881 fordeles saaledes mellem Kommunerne:

		Indbyggerantal	Skydsudgifter				Tilsammen	
			Særlige		Fælles			
			Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1	Klaksvig Sogns Kommune	1030	68	98	288	40	357	38
2	Viderejde —	479	32	07	134	12	166	19
3	Fuglø og Svinø Sognes Kommune	413	27	65	115	64	143	29
4	Kunø, Mygledal og Husum Sognes Kommune	518	34	68	145	04	179	72
5	Andefjord Sogns Kommune	364	4	19	101	92	106	11
6	Fuglefjord — —	658	7	58	184	24	191	82
7	Lervig — —	461	5	31	129	08	134	39
8	Funding — —	402	4	63	112	56	117	19
9	Næs — —	1042	11	98	291	76	303	74
10	Gøte — —	481	5	54	134	68	140	22
11	Sjov — —	715	8	23	200	20	208	43
12	Ejde — —	756	8	70	211	68	220	38
13	Vestmanh. — —	656	18	29	183	68	201	97
14	Kvivig	480	13	39	134	40	147	79
15	Kollefjord —	337	9	40	94	36	103	76
16	Kvalvig —	374	10	43	104	73	115	15
17	Haldersvig og Saksen Sognes Kommune	455	12	69	127	40	140	09
18	De foren. Sogne i Sydstrømø Præstgæld	626	17	46	175	28	192	74
19	Nolsø Sogns Kommune	268	7	47	75	04	82	51
20	Midvaag —	554	5	76	155	12	160	88
21	Sandey.	491	5	10	137	48	142	58
22	Sørvaag —	692	7	20	193	76	200	96
23	Bø og Gausedal Sognes Kommune	104	1	08	29	12	30	20
24	Myggenæs Sogns Kommune	179	1	86	50	12	51	90
25	Sandø Præstegælds Kommune	1443	202	52	404	04	606	56
26	Kvalbø Sogns Kommune	800	0	07	224	00	224	07
27	Frodebø — —	1601	0	14	448	28	448	42
28	Porkere — —	466	0	04	130	48	130	52
29	Hove —	164	0	02	45	92	45	94
30	Vaag — —	1082	0	10	303	24	303	34
31	Sumbø — —	553	0	05	154	94	154	89
32	Famien — —	198	0	02	55	44	55	46
33	Thorshavn Købstad	2478	69	11	693	84	762	95
			601	74	5969	88	6571	62

2. *Vedkommende de enkelte Landkommuner.*

a. Fra Vestmanhavn Sogns Kommune blev der den 3. *August* fremlagt Andragende om Approbation paa Optagelse af Laan til Bestridelse af Udgifterne til Vejanlæg.

Lagtinget vedtog den 15. September at svare:

„Lagtinget approberer, at Vestmanhavn Sogns Kommune optager et Laan paa 10,000 Kr".

b. Paa Foranledning af Formanden for Haldersvig og Saksen Sognes Kommune har Lagtinget den 22. September vedtaget saalydende Forslag til Beslutning fra Budgetudvalget:

„Lagtinget approberer, at Haldersvig og Saksen Sognes Kommune for Haldersvig Sogn optager et Laan paa indtil 4800 Kr. til Dækning af Udgifterne ved Opførelse af en Jernbetonbro i Haldersvig".

c. Fra Kredslæge Zachariasen, Klaksvig, var indkommet en Besværing over den ham for Regnskabsaaret 1920—21 paalignede Kommuneskat.

Lagtinget vedtog den 16. September at svare Klageren:

„Lagtinget finder ikke tilstrækkelig Anledning til at nedsætte den Dem paalignede Skat til Klaksvig Sogns Kommune for Regnskabsaaret 1920—21".

d. Fra Skibsførerne D. P. Nysted og Johan C. Dam, Nordskaale, var indkommet Besværing over, at de er paalignet Skat til Kvalvig Sogns Kommune for Sommeren 1920.

Lagtinget vedtog den 24. September at svare Klagerne:

„Kvalvig Sogns Kommune har ikke været berettiget til at paaligne Skibsførerne D. P. Nysted og Johan C. Dam, begge af Nordskaale, Skat for Sommeren 1920, da de hverken har drevet Erhverv eller haft fast Ophold i Kommunen i nævnte Aar".

e. Fra Jørgen Olsen, Sørvaag, var indkommet en Besværing over den ham for Regnskabsaaret 1920—21 paalignede Kommuneskat.

Lagtinget vedtog den 17. September at svare Klageren:

„Den Hr. Jørgen Olsen, af Sørvaag, paalignede Kommuneskat til Sørvaag Sogns Kommune for Aaret 1920—21 vil være at nedsætte med 20 Kr., fra 105 Kr. til 85 Kr."

f. Fra Skibsfører Peter O. Mortensen, Porkere, var indkommet en Besværing over den ham for Regnskabsaaret 1920—21 paalignede Kommuneskat.

Lagtinget vedtog den 16. September at svare Klageren:

„Løgtingið heldur tað ikki vera beint at lækka tann tygum ásetta skatt fyri 1920—21."

g. Fra Tømrer Høgne Høgnesen, Kvalvig, var indkommet Besværing over, at han var sat i Skat til baade Kvalvig og Vestmanhavn Sogns Kommune.

Lagtinget vedtog den 17. September at svare Klageren:

„Vestmanhavn Sogns Kommune har ikke været berettiget til at beskatte Dem for Regnskabsaaret 1920—21, da De ikke har haft fast Ophold dér 3 Maaneder ad Gangen."

h. Fra Købmand Niclas Niclasen, Sørvaag, var indkommet Besværing over, at han er sat i Skat som Filialbestyrer for A/S. Mortensens Eftf. i Aaret 1920—21.

Lagtinget vedtog den 17. September at svare Klageren:

„Forstanderskabet for Sørvaag Sogns Kommune har været berettiget til som sædvanligt at paaligne A/S. J. Mortensens Eftf.s Repræsentant og Filial i Sørvaag Skat."

i. Fra Købmand Harald Haraldsen, Thorshavn, var indkommet Besværing over den ham til Kollefjord Sogns Kommune paalignede Skat for Aaret 1920—21.

Lagtinget vedtog den 17. September at svare Klageren:

„Lagtinget finder ikke Anledning til at nedsætte den Dem for Regnskabsaaret 1920—21 paalignede Erhvervsskat til Kollefjord Sogns Kommune."

j. Fra Købmand J. P. Jacobsen, Sørvaag, var indkommet Besværing over den ham til Sørvaag Sogns Kommune paalignede Kommuneskat for Aaret 1920—21.

Lagtinget vedtog den 17. September at svare Klageren:

„Lagtinget finder ikke Anledning til at nedsætte den Dem paalignede Kommuneskat til Sørvaag Sogns Kommune for 1920—21."

k. Fra Købmand H. M. Thomsen, Kollefjord, var indkommet Besværing over den ham for Regnskabsaaret 1920—21 paalignede Kommuneskat.

Lagtinget vedtog den 16. September at svare Klageren:

„Løgtingið er ikki sinna til at broyta ta skattaásetu, sum Kollafjarðar søknar kommuna hevur setl tygum í fyri árið 1920—21."

l. Fra Købmand Ole Karl Petersen, Selletræ, var indkommet Besværing over den ham for Regnskabsaaret 1920—21 paalignede Kommuneskat.

Lagtinget vedtog den 17. September at svare Klageren:

„Den Ole Karl Petersen, Selletræ, paalignede Formue- og Lejlighedsskat for 1920—21 vil være at nedsætte med 25 Kr., fra 200 Kr. til 175 Kr."

m. Fra Købmand Harald Haraldsen, Thorshavn, var indkommet Besværing over, at Forstanderskabet for Kollefjord Sogns Kommune har sat ham i Skat for Aaret 1919—20.

Lagtinget vedtog den 17. September at svare Klageren:

„Lagtinget udtaler, at Forstanderskabet for Kollefjord Sogns Kommune har været berettiget til som sket at paalignе Hr. Købmand H. Haraldsen, Thorshavn, Erhvervsskat for Aaret 1919—20."

n. Fra Søstrene Petersen, Tveraa, var indkommet Besværing over den dem for Regnskabsaaret 1920—21 paalignede Kommuneskat.

Ved Afstemningen den 17. September bortfaldt med 9 Stemmer mod 0 det af Udvalget stillede Forslag, der var saalydende:

„Den Søstrene Anna Maria Petersen og Anna Helena Petersen, Tveraa, paalignede Kommuneskat for 1920—21 vil være at nedsætte med 100 Kr. fra 700 Kr. til 600 Kr."

o. I Anledning af Skatteklage fra Samuel Debess, ældre, Øre, vedtog Lagtinget den 24. September saalydende Forslag fra det kommunale Udvalg:

„Amtmanden anmodes om at faa oplyst, hvorvidt Samuel Debess, ældre, Øre, har haft fast Ophold paa Gjánoyri i 3 Maaneder i Sommeren 1920, og derefter afgøre Skattespørgsmaalet."

p. I Anledning af Skatteklage fra 25 Arbejdere ved Hvalstationen ved „Áir" vedtog Lagtinget den 24. September saalydende Forslag fra det kommunale Udvalg:

„Amtmanden anmodes om at faa oplyst, hvorvidt de paa hoslagte Andragende nævnte Personer har haft fast Ophold ved „Áir" i Kvalvig Sogns Kommune i 3 Maaneder i indeværende Sommer, og derefter afgøre Skattespørgsmaalet."

q. I Anledning af Skatteklage fra Hvalfangerselskabet „Emma" over den dem paalignede Skat for 1920—21 til Viderejde Sogns Kommune afgav det kommunale Udvalg den 21. September saalydende Beretning:

„Bestyreren for Hvalfangerselskabet „Emma" i Norddeble, Viderejde Sogns Kommune, har ved Skrivelse af 24. Juni d. A. til Lagtinget klaget over den Selskabet paalignede Erhvervsskat for 1919—20. Da der er opnaaet Enighed om Skatten, efter at Sagen er indbragt til Tinget, vil hoslagte Skatteklage ikke blive Genstand for Tingets Forhandling og Afgørelse."

r. I Anledning af Skatteklage fra Albert Dam m. fl., Nordskaale, vedtog Lagtinget den 24. September saalydende Forslag fra det kommunale Udvalg:

„Amtmanden anmodes om at faa oplyst, om de i nærværende Betænkning nævnte Personer har haft fast Ophold paa Gjánoyri i 3 Maaneder i Sommeren 1920, og derefter afgøre Skattespørgsmaalet."

---

3. *Vedkommende Amtsrepartitionsfonden.*

Sagen om Ligning til Amtsrepartitionsfonden kom til endelig Behandling den 1. Oktober. Der blev vedtaget for Aaret 1921—22 til Amtsrepartitionsfondens Fornødenheder at udskrive et samlet Beløb af 132,178 Kr. 28 Øre, hvoraf 8517 Kr. 80 Øre paalignes Amtets matrikulerede Jordegods med 2 Kr. pr. Skattemark, medens 123,661 Kr. 80 Øre lignes paa Kommunerne i Amtet. Det sidstnævnte Beløb er ifølge Lov af 5. Marts 1909 fordelt paa Kommunerne saaledes, at Halvdelen er fordelt efter Folkemængden ved sidste Folketælling og Halvdelen efter Lagtingets Skøn. Den vedtagne Fordeling af hele det Kommunerne paalignede Beløb vil fremgaa af nedenstaaende Repartition:

Sognenes Navne	Efter Folkemængde (1/2)			I Henhold til Lagtingets Vedtagelse (1/2)		Tilsammen	
	Folketal	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Klaksvig Sogn	1030	2987	„	4649	„	7636	„
Viderejde —	479	1389	10	925	„	2314	10
Fuglø —	208	603	20	170	„	773	20
Svinø —	205	594	50	159	„	753	50
Kunø	195	565	50	169	„	734	50
Mygledal —	137	397	30	118	„	515	30
Husum —	186	539	40	275	„	814	40
Fuglefjord —	658	1908	20	3010	„	4918	20
Lervig —	461	1336	90	739	„	2075	90
Andefjord —	364	1055	60	338	„	1393	60
Funding —	402	1165	80	600	„	1765	80
Næs —	1042	3021	80	2570	„	5591	80
Gøte —	481	1394	90	592	„	1986	90
Sjov —	715	2073	50	571	„	2644	50
Ejde —	756	2192	40	781	„	2973	40
Kvivig —	480	1392	„	701	„	2093	„
Kollefjord —	337	977	30	210	„	1187	30
Kvalvig —	374	1084	60	1151	„	2235	60
Haldersvig —	417	1209	30	538	„	1747	30
Saksen —	38	110	20	101	„	211	20
Vestmanhavn —	656	1902	40	3355	„	5257	40
Kirkebø —	106	307	40	339	„	646	40
Hestø —	126	365	40	100	„	465	40
Kalbak —	111	321	90	239	„	560	90
Thorshavns udenbys Sogn	283	820	70	103	„	923	70
Nolsø Sogn	268	777	20	299	„	1076	20
Midvaag —	554	1606	60	1010	„	2616	60
Sandevaag —	491	1423	90	1292	„	2715	90
Sørvaag —	692	2006	80	1485	„	3491	80
Bø —	104	301	60	166	„	467	60
Myggenæs —	179	519	10	179	„	698	10
Sand — (m. Dimon)	535	1551	50	911	„	2462	50
Skopen —	356	1032	40	279	„	1311	40
Skaalevig —	200	580	„	619	„	1199	„
Husevig —	213	617	70	260	„	877	70
Skuø —	139	403	10	162	„	565	10
Kvalbø —	800	2320	„	1180	„	3500	„
Porkere —	466	1351	40	771	„	2122	40
Hove —	164	475	60	149	„	624	60
Famien —	198	574	20	210	„	784	30
Sumbø —	553	1603	70	890	„	2493	70
Vaag —	1083	3140	70	6363	„	9503	70
Frodebø —	1601	4642	90	9931	„	14573	90
Thorshavns Kommune	2478	7186	20	13171	90	20358	10
Summa	21321	61830	90	61830	90	123661	80

4. *Vedkommende Amtsfattigkassen.*

I Henhold til Fattiglovens § 5 (jfr. § 9) bevilgedes den *29. September* følgende Beløb til Kommunerne for Regnskabsaaret 1921—22:

Til Kunø, Husum og Mygledal Sognes Kommune:	
Mygledal Sogn	150 Kr.
Til Fuglø og Svinø Sognes Kommune:	
a. Fuglø Sogn	100 —
b. Svinø Sogn	150 —
ialt...	400 Kr.

---

5. *Vedkommende den økonomiske Fond.*

a. *Ang. Sysselmændenes Indberetning om Veje, Broer og Landingssteders Tilstand.*

Den *8. September* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

1. *Norðoya sýssul.*

Sýslumaðurin sigur, at brúgvin yvir „Gellingará" (ella „Kellingará") í Hattarvík er illa farin og vandamikil at ferðast eftir. Kommunnstýrið játtar hesum.

Bønarbrævi liggur á tingi um studning til hesa brúgv, og mælt verður til at geva hendan studning.

Uppskot:

Amtmaðurin verður umbiðin at áleggja kommunustýrinum í Fugloy sum skjótast at fáa brúnna bygda.

2. *Eysturoya sýssul.*

Eingin atfinningur.

3. *Streymoya sýssul.*

Eingin atfinningur.

4. *Vága sýssul.*

Eingin atfinningur.

5. *Sandoya sýssul.*

Vegurin gjøgnum Sandslíðini treingir til páboti. Sýslumaðurin hevur samráðst við kommunustýrið um hettar. Teir biðja um, at drátlað verður við páboti, til avgerð er tikin um bygging av vegnum Sand—Skálavík, sum gongur gjøgnum líðina.

Nevndin heldur, at hetta kann játtast.

Uppskot:

Amtmaðurin verður umbiðin at gera kommunustýrinum hetta kunnugt og áleggja tí at bøta um líðina, um ikki vegurin Sand—Skálavík skjótt verður gjørdur.

6. *Suðuroya sjssul.*

Eingin attfinningur.

Ved Sagens *2. Behandling* den *10. September* vedtoges Udvalgets to Forslag med 15 Stemmer mod 0.

---

b. Ang. Tilskud til Vejanlæg.

Den *7. September* fremlagdes saalydende

Betænkning.

Følgende Andragender foreligger:

I. (149 a) Fra Lagtingsmand H. C. W.-Tórgarð, Thorshavn, om Tilskud til 5 nærmere angivne Vejanlæg ved Thorshavn, hvortil Byraadet i Skr. af 15. Oktober 1917 søgte Bevilling.

Efter at Lagtinget under Krigstiden havde rejst Spørgsmaalet om Anlæg af Køreveje omkring paa Øerne som en Foranstaltning til at bøde om Dyrtiden, fremkom der til Tinget en Mængde Andragender fra saa godt som alle Kommuner paa Færøerne om Tilskud til saadanne Vejanlæg. Disse Anlæg, der overvejende havde lokal Interesse, blev støttede med Halvdelen af Overslagssummen af Lagtinget, en Fjerdedel af Staten, medens den stedlige Kommune afholdt øvrige Udgifter ved Anlæggene. — Da enkelte af Kommunerne samtidig ansøgte om Tilskud til flere Vejanlæg, maatte der gøres et skønsomt Udvalg. Man kunde ikke paa én Gang medtage alle de foreliggende Andragender. Resten blev udskudt til eventuel senere Genoptagelse. Fra Tingets Side var Sagen, som nævnt, rejst som en Foranstaltning mod Dyrtiden. Det viste sig imidlertid, at dette Formaal i Virkeligheden ikke blev det hovedsagelige og afgørende, i hvert Fald for mange af Kommunerne, der havde opnaaet Tilskud, for en Del begrundet i, at de Krigen vedrørende Forhold formede sig anderledes end ventet. Der opnaaedes derhos, paa Grund af Krigen, meget høje Priser for Fisken, og Fiskeriet var samtidig rigt. Dette medførte, at der gaves betydelig andet lønnende Arbejde. — Med Vejanlæggenes Udførelse gik det derfor yderst smaat, og Forholdet er som bekendt blevet, at mange af de projekterede Vejanlæg

endnu ikke er fuldførte, medens andre slet ikke blev paabegyndte indenfor de Tidsfrister, man saa sig nødsaget til at sætte.

Ganske naturligt maatte Tinget holde sine Tilskud indenfor en vis Grænse. — Ved senere Beslutning i Tinget har man vedtaget at standse med Nybevillinger, i hvert Fald begrænse disse meget, til man havde Vished for, hvor meget der vilde medgaa af de først givne Bevillinger. En paalidelig Oversigt herover kan ventes at ville foreligge for Lagtinget ved Olai 1922.

I de senere Aar er der dels fremkommet Andragender om nye Bevillinger til Anlæg, som ikke tidligere har foreligget, dels genoptaget Andragender om Tilskud til Anlæg, som var blevne udskudte i første Omgang. Dette viser bedst den Interesse, der er vaagnet omkring paa Øerne for mere tidssvarende Vejanlæg, d. v. s. saadanne, der er tjenlige for Kørsel.

Tinget kan ikke nu behandle disse Sager ud fra samme Synspunkt som i 1917, hvor en truende Dyrtid, foranlediget ved Krigssituationen, var og maatte være det afgørende for Tingets Stilling, idet Sagen rejstes i Tinget uden direkte Foranledning udefra.

Nu da Kravet stilles af Befolkningen, som har lært at indse Vejanlæggenes store Nytte, vil Tinget sikkert vide at indlage en forstaaelsesfuld Stilling til disse Krav.

Udvalget finder imidlertid at burde tilraade, at Tinget foreløbig venter med at foretage videre med Hensyn til Bevillinger til den Slags Vejanlæg til næste Aar af Grunde, som foran er anførte.

Det vil ogsaa være nødvendigt af Hensyn til de Stigninger, som saavel Arbejdslønnen som Materialier er undergaaet siden de første Omkostningsberegninger forelaa, at faa nye Overslag fremskaffede. Da man ikke i Udvalget har nogen Oversigt over, hvilke Anlæg der er søgt Tilskud til udover, hvad der netop i Aar foreligger for Tinget, idet der til Vareudvalget er indkommet mange Andragender, som ikke senere er forelagte Tinget, og man allerede er naaet langt ind i indeværende Samling, finder Udvalget, at yderligere Forundersøgelser i Forbindelse med Omkostningsberegninger for tidligere foreliggende Anlæg ogsaa maa udskydes til næste ordinære Tingsamling.

Forslag:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Andrageren underrettes herom og faar tilsendt en Afskrift af Betænkningen.
3. Amtmanden i Forbindelse med Vareudvalget anmodes om til næste ordinære Lagtingssamling at affatte og forelægge for Tinget en Fortegnelse over de indkomne Andragender.

II. (149 c. 1.) Andragende fra Beboere af Norddeble, Deble, Nordtofte samt Fosaa om Tilskud til en Kørevej fra Norddeble til Nordtofte. Andragendet, dat. 10.—12.—1920, er anbefalet af vedkommende Kommunes Forstanderskab.

Amtsingeniøren har beregnet Anlægsudgifterne til 23,000 Kr.

Udvalget vil foreslaa, at denne Sag udsættes til den ordinære Samling i 1922, med den samme Motivering som angivet under Sag I.

Forslag:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Andragerne underrettes herom og faar tilsendt en Afskrift af Betænkningen.

III. (149 c. 2.) Andragende fra Beboere af Kvannesund om Tilskud til Kørevej sammesteds.

Forstanderskabet anbefaler Sagen.

Amtsingeniøren har beregnet Anlægsudgifterne til 6000 Kr.

Udvalget foreslaar Sagen udsat til den ordinære Samling 1922 med den under Sag I. angivne Motivering.

Forslag:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Andragerne underrettes herom og faar tilsendt en Afskrift af Betænkningen.

IV. (149 d) Andragende fra Forstanderskabet for Kvivig Sogns Kommune om Tilskud til en Kørevej til Næsset og Vaalen.

Amtsingeniøren beregner Anlægsudgifterne til 17600 Kr.

Udvalget foreslaar Sagen udsat til den ordinære Tingsamling i 1922 med den under Sag I. givne Motivering.

Forslag:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Andragerne underrettes herom og faar tilsendt en Afskrift af Betænkningen.

V. (149 e) Andragende fra Forstanderskabet for Kvalvig Sogns Kommune om Tilskud til 4 Køreveje i Kommunen (i Bygderne Kvalvig, Strømnæs og Thorsvig), samt en Bro i Forbindelse med en under Anlæg værende Vej.

Amtsingeniøren angiver Anlægsomkostningerne ved disse Veje til henholdsvis 8700 Kr., 4000 Kr., 5000 Kr. og 4200 Kr., samt til Kørebroen 1200 Kr.

Udvalget foreslaar Sagen udsat til næste ordinære Tingsamling med den under Sag I. givne Motivering.

Forslag:

1. Sagen udsættes til næste Aar.

2. Andragerne underrettes herom og faar tilsendt en Afskrift af Betænkningen.

VI. (149 f) Andragende fra Beboere af Bygden Sandvig, med paategnet Anbefaling fra Forstanderskabet, om at faa Fristen for Fuldførelse af et paabegyndt Vejanlæg i Sandvig, hvortil sædvanligt Tilskud er givet, forlænget udover 1. Januar 1922.

Det anføres, at Vejanlægget, der er beregnet til 700 Meter, endnu mangler 200 Meter for at have naaet den fulde Længde. Som Grunde til Arbejdets Forsinkelse angives bl. a., at Beboerne ved en Grandestævnebeslutning blev tvungne til at opføre et c. 800 Meter langt Gærde.

Udvalget finder, at man efter Omstændighederne kan gaa med til at foreslaa, at Fristen for Vejanlæggets Fuldførelse udskydes noget, dog ikke udover 1. Marts 1922.

Forslag:

Der svares Andragerne, at Tinget efter Omstændighederne forlænger Fristen for Vejanlæggets Fuldførelse til 1. Marts 1922.

VII. (149 g) Andragende fra Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune om Tilskud til en Kørevej mellem „Sýlá" og „Høddarætt" i Frodebø.

Dette Anlæg er tidligere projekteret.

Udvalget foreslaar Sagen udsat til næste ordinære Tingsamling med den under Sag I. givne Motivering.

Forslag:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Andrageren underrettes herom og faar tilsendt en Afskrift af Betænkningen.

VIII. (149 h) Andragende fra Forstanderskabet for Kollefjord Sogns Kommune om forhøjet Tilskud til to under Anlæg værende Køreveje i Kollefjord Signebø—Øreenge og Sjøv—Todnæs, som anlægges med Støtte fra det offentlige.

Det fremgaar af Andragendet, at Anlæggene vil blive betydeligt dyrere end Overslagene angav.

Da det samme har vist sig at være Tilfældet med alle lignende Vejanlæg, og man til disse Sager har taget den Stilling, at Spørgsmaalet om eventuelt yderligere Tilskud først kan ventes behandlet, naar samtlige Vejanlæg, hvortil Bevilling er givet, er fuldførte, og behørige Regnskaber over

Anlægsudgifterne foreligger for Tinget, foreslaar Udvalget, at Tinget svarer Andragerne i Overensstemmelse hermed.

Forslag:

1. Der svares Andragerne, at Spørgsmaalet om yderligere Tilskud først kan ventes afgjort, naar samtlige Vejanlæg, hvortil given Bevilling endnu staar ved Magt, er fuldførte og behørige Regnskaber over Anlægsudgifterne foreligger for Tinget.

2. Andragerne, der faar tilsendt en Afskrift af Betænkningen, paamindes om, at Anlæggene maa være fuldførte inden 1. Januar 1922.

IX. (149 i) Andragende fra Beboere i Bygden Frodebø om Tilskud til en Kørevej i Bygden.

Forstanderskabet anbefaler Sagen, men vil ikke paalægge Kommunen nogen Forpligtelse i Anledning af Vejanlægget.

Udvalget foreslaar, at Sagen udsættes til næste Aar og paany forelægges Forstanderskabet med Tilkendegivelse af, at Bevilling først kan ventes givet, naar der foreligger Erklæring om, at Kommunen paatager sig Ansvaret for Anlæggets Udførelse og fremtidige Vedligehold.

Forslag:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Det tilkendegives Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune, at Forudsætningen for at nogen Bevilling overhovedet kan ventes givet er, at Kommunen paatager sig Ansvaret for Anlæggets Udførelse og Vedligehold.

X. (149 k) Andragende fra Beboere i Frodebø Sogn om Tilskud til en Kørevej fra Trangisvaag til Ørdevig.

Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune indsender Andragendet med sin Anbefaling, men vil ikke paalægge Kommunen nogen Forpligtelse i Anledning af Vejanlægget.

Udvalget henholder sig til sine Udtalelser i den foregaaende Sag (IX) og stiller Forslag af samme Indhold som under denne.

XI. (149 l) Andragende fra Beboere i Ørdevig om Tilskud til nye Vejanlæg i Bygden.

Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune fremsender Andragendet med sin Anbefaling, men vil ikke paalægge Kommunen nogen Forpligtelse i Anledning af disse Vejanlæg.

Udvalget henviser til sine Udtalelser under Sag Nr. IX. og stiller Forslag af samme Indhold som under denne.

Den *10. September* fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Tórgarð, P. Niclasen, Debess og Rasmussen:*

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes:

1) Til Anlæg af de i Thorshavns Byraads Andragende af 15. Oktbr. 1917 angivne Veje, bemyndiges Amtmanden i Forbindelse med Vareudvalget til at bevilge et Tilskud paa indtil ¾ af den reviderede Overslagssum. Bevillingen ydes i det Omfang, hvorom man kan blive enig med Byaadet.

2) Thorshavns Byraad gøres bekendt med Lagtingets Vedtagelse i Sagen.

Ved den, den *10. September*, foretagne Afstemning vedtoges:

Udvalgets	Forslag	Punkt	II.	med	17	Stemmer	mod	0.
—	—	—	III.	—	17	—	—	0.
—	—	—	IV.	—	14	—	—	0.
—	—	—	V.	—	15	—	—	0.
—	—	—	VI.	—	14	—	—	0.
—	—	—	VII.	—	14	—	—	0.
—	—	—	VIII.	—	13	—	—	0.
—	—	—	IX.	—	15	—	—	0.
—	—	—	X.	—	12	—	—	0.
—	—	—	XI.	—	14	—	—	0.

Den *17. September* sattes Ændringsforslaget angaaende Thorshavn under Afstemning og vedtoges med 12 Stemmer mod 0.

Den *9. September* vedtoges det i nedennævnte af Udvalget den *6. September* afgivne Alit indeholdte Forslag med 13 Stemmer mod 0.

Alit.

Funningar kommunustýri vendir sær í brævi, dagsett 10. august í ár, til tingið við bøn um studning til ein koyruveg gjøgnum Gjáar bø. Sakin er ikki komin inn á ting fyrrenn 3. í hesum mánaði.

Vegamál um studning frá løgtinginum hava verið goymd hesi tvey seinastu árini, til yvirlit kann havast fyri teir vegir, sum studningur varð givin til undir krigstiðini. Hettar yvirlit kann væntast at fyrtliggja á næstu Ólavsøku, og vil tá tingið umhugsa, hvat meira eigir at verða gjørt fyri at styðja vegabygging. Bæði av hesari ársøk og tí, at sakin er so seint framkomin, vil nevndin mæla til, at hon verður goymd til næsta ár.

Uppskot:

1. Sakin verður goymd til næsta ár.
2. Kommunustýrið fær hetta at vita og eintak av hesum áliti.

---

c. *Ang. Tilskud til Broer.*

Den 6. *September* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

1. (148 a) *Bønarbrev um studning til brúgv yvir „Fjarðará" í Funningsbotni.*

Brúgvin er longu gjørd. Tá „Fjarðará" er mark millum Funning og Oyndarfirði, hava hesar báðar kommunir latið brúnna gera, og søkja nú um studning. Landverkfrøðingurin hevur sýnað brúnna, sum er av timbri. Hann hevur onga serliga atfinning at gera uttan at hon treingir til at carbolinerast ella tjørast. Kostnaðurin hevur verið:

Tilfar	257 kr.	22 oyr.
Arbeiðsløn	95 —	00 —
falt...	352 kr.	22 oyr.

Hvussu nógvið formannsløntin hevur verið, sæst ikki, men nevndin heldur seg kunna skjóta uppá einar 25 kr.

Nevndin mælir til at geva vanligan studning.

Uppskot:

1. Av økonomisk fond veitist til eina træbrúgv yvir „Fjarðará" í Funningsbotni:

⅔ av tilfari	154 kr.	33 oyr.
⅓ av formannsløn	15 —	00 —
falt...	169 kr.	33 oyr.

2. Tað verður álagt kommunustýrinum at lata brúnna carbolinera ella tjøra.
3. Annars vanligar treytir.

---

2. (148 b) *Brúgv yvir „Laksá" í Oyndarfirði.*

Brúgvin er gjørd av Oyndarfjarðar og Fuglafjarðar kommunu. Hon er av timbri. Nú søkist um studning. Kostnaðurin hevur verið:

Tilfar	217 kr.	27 oyr.
Arbeiðsløn	57 —	50 —
falt...	274 kr.	77 oyr.

Formannsløn er ikki serstakliga uppgivin. Nevndin skjýtur uppá 15 kr. Landverkfrøðingurin sigur tað sama um hesa brúgv sum um brúnna um „Fjarðará".

Uppskot:

1. Av økonomisk fond veitist studningur til eina træbrúgv yvir „Laksá" í Oyndarfirði:

⅗ av tilfari	130 kr.	36 oyr.
⅗ av formannsløn	9 —	00 —
falt...	139 kr.	36 oyr.

2. og 3. sum undir 1.

---

3. (148 c) *Bønarbræv frá Froðbiar søknar kommunu um studning til 3 brúgvar í Ørðavík og 2 í Trongisvági.*

Brúgvarnar í Ørðavík eru allar á vegum, sum studningur er givin til frá stati og Løgtingi, og tað sama er tilfellið við aðra brúnna í Trongisvági.

Studningur verður umbiðin, tí nú er kostnaðurin nógvar ferðir størri við at gera brúgvarnar enn tilætlað, tá tilskotið bleiv givið til vegirnar. Kommunustýrið sigur seg longu at hava haft stórar útreiðslur av hesum vegum, sum tað ikki heldur hava almenna týðning. Landverkfrøðingurin hevur haft sakina til umbugsan. Hann sigur, at tað er rætt at kostnaðurin verður nógv størri nú enn tá hann í 1917 gjørdi kostnaðarætlan um vegabygging í Føroyum. Eftir yvirliti, sum kommunustýrið hevur frá manni á Tvørøyri, verður kostnaðurin nú upp til 4 ferðir so høgur sum verkfrøðingurin tilætlaði. Hetta heldur verkfrøðingurin væl kann passa, men heldur, at maðurin, sum kommunan hevur yvirlitið frá, ikki til fullnar er førur at gera lýtaleyst yvirlit yvir slíkar brúgvir.

Nevndin heldur, at tingið ikki sum enn er statt kann geva hægri tilskot til eina einstaka kommunu, tá tað væl javnan hevur verið so, at allir vegir, sum gjørdir eru við tí studningi, sum gavst frá stati og løgtingi, undir krigstíðini, eru vorðnir nógv dýrari enn sum ætlað var í verkfrøðingsins yvirlitum. Og so leingi tingið ikki kennir, hvussu tað hevur gingist øðrum kommunum við teirra vegabyggingum, kann einki gerast fyri tí einstakar kommununi, í hvørt fall eingin studningur gevast. Froðbiar kommuna eigur tí at gera hesar brúgvar. Tá allir vegirnir eru gjørdir, kann umbugsast, ætlin studningurin kann hækkast ella ikki.

Um brúgvina yvir „Húsagarðsá" vil nevndin geva serstakt yvirlit.

Uppskot:

1. Svarað verður Froðbiar kommunustýri, at Løgtingið ikki sum enn er

stalt kann geva hægri studning til tær 3 brúgvarnar í Ørðavik og 1 í Trongisvági.

2. Kommunustýrið fær sendandi eitt eintak av hesum áliti og verkfrøðingsins bræví.

---

4. (148 d) *Brúgv um „Gellingará" í Hattarvik.*

Kommunustýrið í Fugloy søkir um studning til hesa brúgv. Tað sæst av sýslumannsins innberætningi, at sama brúgv er í ringum skili og at pábót noyðist at verða gjørd.

Landverkfrøðingurin er biðin um at gera kostnaðarætlan til nýggja brúgv. Hansara yvirlit til eina jarnbetonbrúgv, 3 m langa, er uppá 1200 kr. Tað sæst ikki, hvussu nógv av hesum peningi er roknað til arbeiðsløn. — Nevndin hevur spurt verkfrøðingin um hetta, og sigur hann, at roknast kann, at okkurt um 400 kr. kann ætlast til arbeiðsløn, og harav til formannsløn 150 kr. Til tilfar er roknað 800 kr.

Nevndin ræður til at geva vanligan studning.

Uppskot:

1. Av økonomisk fond veitist studningur til betonbrúgv yvir „Gellingará" í Hattarvik:

⅜ av tilfari, inntil	480 kr.
⅜ av formannsløn, inntil	90 —
falt...	570 kr.

2. Annars eftir vanligum treytum.

---

5. (148 e) *Brúgv yvir ánna „Grøv" á Slættanesi.*

Slættanesmenn søkja um studning til hesa brúgv. Har hevur ikki verið brúgv fyrr, men siga teir, at í regnveðri og loybili er vandafullt at sleppa um ánna, sum er beint á vegnum til lendingina. Kommunustýrið í Sándavági gevur umsóknini sítt viðmæli, men sigur eitki um, at teir plikta seg til framtíðar viðlíkahald, um tingið gevur studning.

Landsverkfrøðingurin hevur givið yvirlit yvir kostnaðarætlanin. Hann heldur, at tað er best at gera steinbrúgv, 5 m langa, 2 m breiða. Kostnaðurin verður falt 1600 kr.; lá er roknað við 300 kr. til upmøling av atgongdini frá brúnni til lendingini. Tað sæst ikki, hvat arbeiðsløna serstakliga er roknað til í peningi. Verkfrøðingurin er spurdur og sigir, at til tilfar kann roknast 800 kr. og til formannsløn 200 kr. Vanligt tilskot ⅜ vildi bliva 750 kr.

Nevndin heldur, at tað er vert at spyrja kommunustýrið, um tað við hesum tilskoti vil fara undir brúgvabyggingini og plikta seg til framtíðar viðlíkahald.

Uppskot:

1. Sakin verður goymd til næsta ár.
2. Amtmaðurin biðist um at spyrja kommunustýrið í Sandavági, um tað við vanligum studningi frá tinginum, sum í hesu søk kann ætlar at bliva 750 kr., vil byggja brúona og plikta kommunina til framtíðar viðlikahald.

---

6. (148 f) *Brúgv yvir „Langoyrará" í Kvalvíksdalinum.*

Stýrið fyri Kvalvíkar kommunu søkjur um studning til hesa brúgv. Landverkfrøðingurin ætlar kastnaðin til 3400 kr., uttan at hann serstakliga uppger, hvat ið fer til tilfar ella arbeiðsløn.

Tað er nevndini kunnugt, at tað nú verður søkt um satsstudning til koyruveg millum Kvalvík og Saksum, og at henda brúgv er ætlað um marknaðuránna millum Kvalvík og Saksum, har koyruvegurin skal ganga. Tá Kvalvíkar kommunustýrið søkti um studning til hesa brúgv, var ikki sakin um statsstudning til koyruvegin framkomin.

Nevndin mælir tí til, at hendan søk verður goymd, til aftur er frætt frá sakini um koyruvegin.

Uppskot:

1. Sakin verður goymd til seinri.
2. Andragarnir fáa eitt eintak av hesum áliti.

Den *12. September* fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Mortensen* og *Rasmussen:*

Til pt. 1. verður skoytt: „men at tingið, tá stýrið hevur gjørt brúgvarnar lidnar og næsta ár vendir sær til tings, vil taka til umhugsan, um gjørligt er at veita størri studning enn fyrr játtað til umtalaðu brýr og vegir.

Den *12. September* foretoges Afstemning med følgende Resultat:

Udvalgets	Forslag	1.	vedtoges	med	16	Stemmer	mod	0.
—	—	2.	—	—	17	—	—	0.
Ændringsforslaget			—	—	20	—	—	0.
Udvalgets	Forslag	3.	—	—	20	—	—	0.
—	—	4.	—	—	20	—	—	0.
—	—	5.	—	—	15	—	—	0.
—	—	6.	—	—	15	—	—	0.

Den *10. September* vedtoges saalydende Forslag angaaende Tilskud til Bro over „Stórá" ved Øre:

1. Til eina træbrúgv yvir „Stórá", í Oyri, veitist av økonomisk fond:

   ⅗ av tilfari,
   ⅗ av formannsløn,

   tó ikki upp um 400 kr. tilsaman. Annars eftir vanligum treytum.
2. Kommunustýrinum á Eiði verður sent eitt eintak av hesum álíti, og verður tá álagt at gera brúnna.

Den *24. September* vedtoges saalydende Forslag angaaende Andragende om Tilskud til Bro over „Húsagarðsá" i Trangisvaag:

1. Amtmanden anmodes om at foranledige, at der ved Tingets Tillidsmand eller Amtsingeniøren udarbejdes Overslag over Udgifterne ved Opførelsen af en Jernbetonbro over „Húsagarðsá" i Trangisvaag.
2. Amtmanden anmodes om at fremskaffe en Udtalelse fra Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune angaaende, hvorvidt dette vil forpligte Kommunen til det fremtidige Vedligehold i Tilfælde af, at Lagtinget yder Tilskud.
3. Iøvrigt udsættes Sagen til næste Aar. — Forstanderskabet underrettes herom.

---

d. Ang. Tilskud til Landingssteder.

Den *6. September* afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

I. (147 a) *Studning til lendistøðna í Kunoy.*

Kommunustýrið biður um studning til hesa lendistøð. Tingsins álitismaður hevur givið yvirlit yvir kostnaðarætlanin. Hann sigir, at grótið er so bleytt við lendingin í Kunoy, at frost, sól og brim máar tað so, at brimið nú stendur hægri upp, og at tað tí er neyðugt at stoypa ein poll, sum bátarnir kunnu setast á. Kostnaðin til tilfar og formannsløn ætlar álitismaðurin at bliva 2073 kr. 50 øyr.

Tað vanliga tilskot frá tinginum hevur verið ⅗ av tilfar og formannsløn, og í hesi søk áfti tí studningurin at verið 1555 kr. 12 øyr.

Í økonomisk fond er í ár lítið av peningi at styðja fyriløkuna við, og tá heudan søk krevur hópin av peningi, heldur nevndin, at søkin noyðist at vera goymd til næsta ár. Vónandi kann studningur tá verða givin.

Uppskot:

1. Sakin verður goymd til næsta ár.
2. Andragarnum verður hettar gjørt kunnugt.

II. (147 b) *Lendingin á „Góðadali" (Fuglafirði).*

Í fjør veitti tingið studning, 400 kr., til hesa lending við teimum treytum, at arbeiðið varð fullgjørt áðrenn Ólavsøku 1921.

Nú sigir kommunustýrið í brævi av 25. juli í ár, at tað ikki hevur eydnast at gera arbeiðið liðugt í summar, ti ikki kann arbeiðast uttan í allarbesti likindum, og at einki kann gerast, tá lendingin verður nýtt. Teir biðja ti um froyst eitt ár enn.

Nevndin mælir til, at hettar verður játtað.

Uppskot:

Svarað verður Fuglafjarðar kommunustýrið, at tað gevst froystin til Ólavsøku 1922 at fullføra arbeiðið við lendingina á Góðadali.

III. (147 e) *Lendistøðini í Lorvik.*

Í brævi, dagsett 4. juli í ár, biður kommununustýrið fyri Lorvíkar kommunu um, at tingsins álitismaður verður sendur har til bygdina fyri at eftirhyggja lendingarnar har. Tað sigst, at tað harðliga treingir til, at lendingarnar verða umvaldar, men at kommunan ikki sær sær føri til at gera tað, sum neyðugt krevst. Tá yvirlit og kostnaðarætlan er gjørd, ætla teir at koma aftur fram til tingið við bønarbrævi um studning.

Nevndin skal í hesum viðfangi minna á, at tingið í fjør sendi bønarbræv til ríkisráðið um studning til eina lendingsbrúgv í Lorvík. Tingið kann ætlast aftur í ár at fara til ríkisráðið og biðja tað enn eina ferð umhugsa hesa søk.

Tá bønarbrævið frá kommunustýrinum ikki er frankomið í rættari tíð, hevur amtið ikki beint sakina til tingsins álitismann. Nevndin tilræður, at hettar verður gjørt kunnugt við úrslit av álitismannsins ransóknum.

Uppskot:

1. Tingsins álitismaður verður umbiðin at gera ransóknir um lendingsviðurskiftini í Lorvík og seta fram uppskot til umvølingar og yvirlit yvir kostnaðin.
2. Lorvíkar kommunustýri verður gjørt kunnugt við úrslitið av álitismannsins arbeiði, tá tað er komið at enda, og fær eitt eintak av hesum áliti.

IV. (147 d) *Lendingin í Tjørnuvík.*

Sakin um lendingina í Tjørnuvík var á tingi í fjør og varð tá saman við øðrum søkum send til ríkisráðið við tingsins viðmæli um studning úr ríkiskassanum. Ríkisráðið hevur ikki noktað at søkja um studning, men ynskir at fáa ymisligar upplýsingar fyrst.

Tjørnuvikskingar ótolnast nú, og hava aftur bønarbræv á tingi í ár um studning til lendingina. Teir siga, at lendingin nú er so illa farin og versnar í hvørjum, so vandi er fyri fólk og bátar. Teir halda, at tað ikki kann biðast longur við at fara undir arbeiðið. Hendan lendistøð var ætlað at kosta væl 6000 kr. — Sum enn er statt við peningi í økonomisk fond, kann eingin munagóður studningur veitast haðani. Nevndin heldur, at tingið fer aftur í ár til ríkisráðið við hesi søk, og væntar, at studningur verður givin úr statskassanum.

Uppskot:

Svarað verður andragarnum, at tingið ikki sær sær føri til at veita studning til lendingina í Tjørnuvík, men at tingið aftur í ár ætlar at søkja um studning úr statskassanum.

V. (147 e) *Lendingin í Mikjunesi.*

Í brævi, dagsett 20. mei í ár, heitir kommunustýrið fyri Mikjunes søknar kommunu á tingið við bøn um studning til eina nýggja lendistøð, sum teir eru farnir undir at byggja.

Á tingi 1912 var hesin spurningur fyrst til umhugsan. Tá var kostnaðurin settur til 4017 kr. 50 øyr. Varð teimum tá lovað studning soleiðis, at teir skuldu fáa 290 kr., tá teir høvdu arbeitt fyri minst 700 kr., so skuldu teir, tá arbeiðið var at enda, kunna vænta sær størri studning. Tað sæst, at enn er einki goldið av tí lovaða studningi. Tað sigst í brævinum, at útreiðslurnar hegartil hava verið 2548 kr. 90 øyr., og at enn vil nýtast 1137 kr. til at fáa verkið endað. Allir kostnaðurin verður soleiðis 3695 kr. 90 øyr. ella gott 300 kr. minni enn álitismannsins yvirlit visti.

Nevndin heldur, at tingið í 1912 hevur bundið seg til at veita studning, og vil tí mæla til, sjálvt um verkið ikki er komið at enda, longu nú at veita teimum studning. Nevndin heldur, at nú fyri fyrst skal veitast 700 kr., og at tingið so seinni, tá arbeiðið er ferdigt, sýnað og góðkent, kann umhugsa, hvussu mikið skal gevast aftrat í studning.

Uppskot:

1. Amtmaðurin fær heimild til av økonomisk fond at veita Mikjunesar kommunu sum fyrsta part av studningi til tá nýggju lendingina 700 kr., tá tað arbeiði, sum nú er gjørt, er sýnað og góðkent.
2. Amtaðurin umbiðist at senda andragarnum eitt entak av hesum áliti og gera teimum kunnugt, at tingið seinni, tá arbeiðið er liðugt, vil umhugsa, hvussu nógv kann gevast aftrat í studning.

Den *8. September* fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra M. Samuelsen, Joh. M. Fr. Poulsen, Törgarð og Guttesen:*

1. Forstanderskabet for Haldersvig Sogn bemyndiges til at foranledige, at der foretages de fornødne Sikringsarbejder ved Landingsstedet i Tjørnevig. Til Udførelse af dette Arbejde vil Forstanderskabet kunne paaregne en Støtte fra Lagtinget i sædvanligt Omfang, dog ikke udover 500 Kroner. Forinden Beløbet udbetales, maa der foreligge Attest for, at de nødvendige Sikringsarbejder er udførte og Regnskab over de til Arbejdets Udførelse medgaaede Omkostninger, specificerede saaledes, at det af Regnskabet fremgaar, hvor meget Arbejdsløn, Formandsløn og Materialier andrager hver for sig.
2. Sagen iøvrigt udsættes. Tinget er sindet atter i Aar at ansøge om Tilskud fra Statskassen til Landingsstedets forsvarlige Udbedring i Overensstemmelse med foreliggende Andragende, Plan og Overslag.

Den *8. September* foretoges Afstemning med følgende Resultat:

Udvalgets Forslag	1	vedtoges	med	16	Stemmer	mod	0.
—	—	2	—	—	16	—	—	0.
—	—	3	—	—	16	—	—	0.

Den *12. September* foretoges Afstemning med følgende Resultat:

Ændringsforslaget		vedtoges	med	15	Stemmer	mod	0.
Udvalgets Forslag	5	—	—	16	—	—	0.

---

6. *Decision af Regnskaber.*

Til Tinget var indkommet efternævnte Regnskaber forsynede med besvarede Revisionsantegnelser samt Revisors Vedtegnelser:

Regnskabet for Færø Amts Repartitionsfond for Aaret 1919—20
— - Færø Amts Fattigkasse for s. A.
— - Færøernes Skydskasse for s. A.
— - Færø Amts økonomiske Fond for s. A.
— - Fonden for Forulykkedes Efterladte for Aaret 1920.
— - Grindegarnet i Vestmanhavn for s. A.
— - Færø Amts Skolefond for s. A.
— - Fonden til Anskaffelse af nyttige Skolebøger for fattige Almuesbørn paa Færøerne for s. A.
— - Sognepræst Engelsteds Deltagelses- og Erkendtlighedstegat for s. A.
— - Dykkerdragten for s. A.
— - den gensidige Forsikringsforening for Skolebygninger paa Færøerne for Aaret 1919—20.
— - de færøske Almueskolelæreres og -Lærerinders Pensionsfond for s. A.
— - Færø Amts Bibliotek for s. A.

Samtlige Kirkekasseregnskaber for s. A.
Samtlige Kommuneregnskaber for s. A.
Regnskabet for Driften af Færøernes Amtskommunes Telefonvæsen for Aaret 1919—20.
— - Driften af Færøernes Amtskommunes Tuberkulose-Sygehus for s. A.

Samtlige disse Regnskaber deciderede.

---

7. *Valg til kommunale Bestillinger og Ombud.*

a. Til Medlemmer af Valgnævnet for Folketingsvalg paa Færøerne i Henhold til Lov Nr. 127 af 28. April 1916 valgtes:

A. Sydstrømø Syssel.

a. Faste Medlemmer:
Cand. jur. H. C. Müller, Thorshavn,
Købmand Z. Heinesen, ibd.,
Købmand B. A. Samuelsen, ibd.,
Førstelærer Poul Jensen, ibd.,
Tømrerm. H. C. Andreassen, ibd.,
Rørlægger Nyholm Debess, ibd.,
Bankassistent Jacob Baia, ibd.,

b. Suppleanter:
Fabrikant P. Alberg, Thorshavn,
Provisor Poul Johannessen, ibd.,
Købmand A. E. Djurhuus, ibd,
Købmand Poul Restorff, ibd.,
Tømrer Hans Jacob Poulsen, ibd.,
Gartner Trond Hansen, ibd.,
Lærer H. M. Jacobsen, ibd.

B. Nordstrømø Syssel.

a. Fast Medlem:
Lærer B. Magnussen, Kollefjord.

b. Suppleant:
Købmand Jacob O. Hansen, Vestmanhavn.

C. Østerø Syssel.

a. Fast Medlem:
Lærer Joen Poulsen, Strænder.

b. Suppleant:
Købmand A. Jacobsen, Sydregøte.

D. Norderøernes Syssel.

a. Fast Medlem:
Smed Joen Heinesen, Viderejde.

b. Suppleant:
Bager Peter Samuelsen, Klaksvig.

E. Vaagø Syssel.

a. Fast Medlem:
Lærer Poul Joensen, Sandevaag.

b. Suppleant:
Købmand Chr. J. Olsen, Sørvaag.

F. Sandø Syssel.

a. Fast Medlem:
Gunnar Winther, Sand.

b. Suppleant:
Tømrer Edvard Hjalt, Sand.

G. Suderø Syssel.

a. Fast Medlem:
Bogholder og Student Johan Mortensen, Tveraa.

b. Suppleant:
Postassistent Joen Nolsø, Tveraa.

Til Medlemmer af Valgnævnet for Lagtingsvalg i Henhold til Lov Nr. 125 af 28. April 1916 om Forandringer i Lov om Færøernes Lagting af 15. April 1854 valgtes:

A. Sydstrømø Syssel.

a. Faste Medlemmer:
1. Cand. jur. H. C. Müller, Thorshavn,
2. Købmand Z. Heinesen, ibd.,
3. Købmand B. A. Samuelsen, ibd.

b. Suppleanter:
1. Førstelærer Poul Jensen, Thorshavn,
2. Rørlægger Nyholm Debess, ibd.

B. Nordstrømø Syssel.

a. Faste Medlemmer:
1. Lærer B. Magnussen, Kollefjord,
2. Fisker Michel Samuelsen, Haldersvig,
3. Kongsbonde Niclas Jacobsen, Kvivig.

b. Suppleanter:
1. Kongsbonde Thomas H. S. Egholm, Kvalvig,
2. Købmand Poul Olsen, Vestmanhavn.

C. Østerø Syssel.

a. Faste Medlemmer:
1. Lærer Joen Poulsen, Strænder,
2. Kongsbonde Ole Olsen, Lervig,
3. Kongsbonde Sam. Johs. Samuelsen, Ejde.

b. Suppleanter:
1. Fyrpasser Simon Thorkildshøj, Næs,
2. Købmand Hans Johannesen, Funding.

D. Norderøernes Syssel.

a. Faste Medlemmer:
1. Købmand Olaf Olsen, Klaksvig,
2. Kølmand Absalon Matras, Kvannesund,
3. Lærer Alexander Emniberg, Klaksvig.

b. Suppleanter:
1. Fæstebestyrer S. M. Matras, Nordøre,
2. Handelsbetjent Debes Christiansen, Norddehle.

E. Vaagø Syssel.

a. Faste Medlemmer:
1. Købmand J. E. Thomsen, Sandevaag,
2. Købmand Niclas Rasmussen, Sørvaag,
3. Købmand H. N. Niclasen, Midvaag.

b. Suppleanter:
1. Odelsbonde Joen Ole Jacobsen, Bø,
2. Michel Danielsen á Ryggi, Midvaag.

F. Sandø Syssel.

a. Faste Medlemmer:
1. Gunnar Winther, Sand,
2. Anthonius Sørensen, Husevig,
3. Købmand J. K. Joensen, Sand.

b. Suppleanter:
1. Tømrer Edvard Hjalt, Sand,
2. Kongsbonde Joen Olsen, ibd.

G. Suderø Syssel.

a. Faste Medlemmer:
1. Handelsbestyrer Peter Dahl, Vaag,
2. Lærer N. Djurhuus, Sumbø,
3. Postassist. Joen Nolsøe, Tveraa.

b. Suppleanter:
1. Kølmand Daniel Oliver Holm, Kvalbø,
2. Tømmermand Johan Thomsen, Porkere.

b. Til Medlemmer af Overlandvæsenskommissionen og Landvæsenskommissionerne valgtes i Henhold til Lov af 1. April 1891 for et Tidsrum af 6 Aar fra 1. August 1921:

1. Medlemmer af Overlandvæsenskommissionen.

Landbrugskonsulent M. Winther-Lützen af Thorshavn,
Aftægtsmand J. M. Hentze af Sand,

Brevsamler Joen Winther af Vestmanhavn,
Kongsbonde Just Jacobsen af Thorshavn.

2. Suppleanter til Overlandvæsenskommissionen.

1. Suppleant: Forpagter Simon Thorkildshøj af Næs,
2. — Husmand Oliver Haraldsen af Midvaag,
3. — Kongsbonde Th. H. S. Egholm af Kvulvig,
4. — Odelsbonde O. Olsen af Velbestad.

3. Medlemmer af Landvæsenskommissionerne.

a. For Norderøernes Syssel:
Smed Joen Heinesen af Viderejde,
Kongsbonde Joen Joensen af Gerdum.

b. For Østerø Syssel:
Husmand Cornelius Hansen af Ejde,
Kongsbonde P. Husgaard af Sydregøte.

c. For Strømø Syssel:
Kongsbonde Jens Chr. Djurhuus af Kollefjord,
Trømand Niels Flemming Olsen af Thorshavn.

d. For Vaagø Syssel:
Odelsmand Ludvig Petersen af Sandevaag,
Aftægtsmand Johannes Rasmussen af Midvaag.

e. For Sandø Syssel:
Tømrer J. H. Poulsen af Skopen,
Kaldsmand Joen Nordbø af Sand.

f. For Suderø Syssel:
Handelsmand Jacob Albinus af Famien,
Boghandler D. J. Magnussen af Tveraa.

4. Suppleanter til Landvæsenskommissionerne.

a. For Norderøernes Syssel:
1. Suppleant: Handelsmand Joen Joensen af Arnefjord,
2. — Kongsbonde Poul Hansen af Svinø,
3. — Odelsmand Joen P. Danielsen af Kunø,
4. — Husmand Joen Pauli Poulsen af Mygledal.

b. For Østerø Syssel:
1. Suppleant: Kongsbonde Joen Jacob Weihe af Nordskaale,
2. — Marius Jóannesarson af Funding,
3. — Odelsmand Peter Joensen, ældre, af Gjov,
4. — Kongsbonde Peter Danielsen af Solmundefjord.

c. For Strømø Syssel:
1. Suppleant: Joen Christian Poulsen af Hestø,
2. — Kongsbonde Niclas Jacobsen af Kvivig,
3. — Trømand Marius Rein af Thorshavn,
4. — Handelsmand Hans M. Hansen af Nolsø.

d. For Vaagø Syssel:
1. Suppleant: Odelsmand Jens P. Heinesen af Sandevaag,
2. — Husmand Jacob Joensen af Sørvaag,
3. — Kongsbonde Joen Jógvansson af Midvaag,
4. — Odelsmand Ole Jacob Guttesen af Bø.

e. For Sandø Syssel:
1. Suppleant: Kongsbonde Joen Peter Sandoy af Sand,
2. — Købmand Valdemar Dalsgaard af Skaalevig,
3. — Smed Johan Frederik Olsen af Sand,
4. — Odelsmand Rudolf Poulsen af Skarvenæs.

f. For Suderø Syssel:
1. Suppleant: Kongsbonde Ellender Ellendersen af Kvalbø,
2. — Odelsmand D. J. F. Danielsen af Sumbø,
3. — Købmand Joen Jacob Dahl, ældre, af Vaag,
4. — Odelsmand Jesper O. Jespersen af Hove.

c. Til Medlem af Skoledirektionen valgtes Lærer Konoy, Gøte.
d. Til Medlem af Kommissionen for Færøernes Mellem- og Realskole valgtes Højskolelærer R. Rasmussen.
e. Til Revisor for Færø Amts Sparekasse valgtes Førstelærer P. Jensen og Bogholder Jacob Olsen.
f. Til Medlemmer af Driftsudvalget for Telefonvæsenet valgtes Lagtingsmændene R. Rasmussen, Winther, Mortensen, Tórgarð og Niclasen.
g. Til Medlemmer af Driftsudvalget for Sanatoriet valgtes Debess, Konoy og Niclasen.
h. Til Medlemmer af Udvalget vedrørende Veje, Broer og Landingssteder valgtes R. Rasmussen og Tórgarð.
i. Til Medlemmer af Vareudvalget valgtes som faste Medlemmer: Mortensen, Debess, Paturssoon, Tórgarð, Dahl, og som Suppleanter: Poul Joensen, Guttesen, J. H. Poulsen, M. Samuelsen og J. M. Poulsen.

CIV. Andre Vedtagelser.

1. *Paaligning af Kommuneskat efter Marketal og efter Formue og Lejlighed.*

Den 27. *September* vedtoges saalydende *Forslag til Beslutning fra det kommunale Udvalg:*

A. I Henhold til § 22 i Lov Nr. 30 af 28. Februar 1872 om de færøske Landkommuners Styrelse approberer Lagtinget, at Skatten i nedennævnte Kommuner lignes saaledes i Tiden fra 1. Oktober 1921 til 30. September 1922:

	Efter Markotal	Efter Formue og Lejlighed
Viderejde Sogns Kommune	1/15	14/15
Klaksvig — —	1/20	20/20
Funding — —	1/10	9/10
Andefjord — —	1/20	9/10
Fuglefjord — —	1/10	9/10
Ejde — —	1/4	5/4
Sjov — —	1/8	7/8
Næs — —	7/16	15/16
Lervig — —	1/15	14/15
Gøte — —	1/10	9/10
Vestmanh. — —	1/12	11/12
Kvivig — —	1/8	7/8
De forenede Sogne i Sydstrømø ...	1/5	4/5
Kollefjord Sogns Kommune	1/8	7/8
Kvalvig — —	1/8	7/8
Haldersvig og Saksen Sognes Kom.	1/10	9/10
Notsø Sogns Kommune	1/5	4/5
Midvaag Sogns Kommune	1/10	9/10
Sandevaag — —	1/10	9/10
Myggenæs — —	1/5	4/5
Bø — —	1/8	7/8
Sumbø — —	1/10	9/10
Famien — —	1/4	4/4
Vaag — —	1/20	19/20
Hove — —	1/8	8/8
Porkere — —	1/8	7/8
Frodebø — —	1/20	19/20
Kvalbø — —	1/14	13/14
Skopen Sogn	1/20	20/20
Sand —	1/10	9/10
Skaalevig —	1/10	9/10
Husevig —	1/10	9/10
Skuø —	1/10	9/10

B. Amtmanden anmodes om at indhente Forslag fra de Forstanderskaber, som ikke har indsendt noget i saa Henseende, samt foranstalte dem approberede. Approbationen meddeles dog ikke paa højere Skat paa Jordegodset under en Femtedel.

---

2. *Diæter til staaende Udvalg.*

Den 3. *Oktober* vedtoges saalydende *Forslag til Beslutning fra Budgetudvalget:*

Medlemmer af Udvalg, der fungerer mellem Samlingerne, oppebærer 6 Kr. i Diæter for hvert Udvalgsmøde, hvorhos Rejseudgifterne godtgøres de Medlemmer, der bor udenfor Thorshavn.

Til Medlemmerne af Driftsudvalget for Telefonvæsenet godtgørs disse Udgifter af Telefonkassen, medens Udgifterne iøvrigt til staaende Udvalg afholdes af Amtsrepartitionsfonden.

---

3. *Tilskud til Sandø under Lægevakancen.*

Den *3. Oktober* vedtoges saalydende *Forslag til Beslutning fra M. A. Winther* og *Johan H. Poulsen:*

Lagtinget anmoder Amtmanden om hos Justitsministeriet at søge udvirket, at det Tilskud, som af Statskassen er givet til Kommunelægeembedet paa Sandø, helt eller delvis maa blive anvendt til, under den nuværende Vakance i Embedet, at forskaffe Befolkningen paa Sandø og Skuø Lægehjælp paa saa fyldestgørende og billige Vilkaar, som Omstændighederne tillader, idet man samtidig udtaler det Haab, at det, af Hensyn til Befolkningen i Sandø Kommunelægedistrikt, snart maa lykkes at faa Lægepladsen besat igen.

Der vil eventuelt tillige af Amtsfonden, efter Amtmandens Skøn, kunne afholdes Udgifter, til samme Øjemed, indtil et Beløb, svarende til det af nævnte Kasse bevilgede Tilskud til Kommunelægen paa Sandø.

---

4. *Tilskud til Vaagø under Lægevakancen.*

Den *3. Oktober* vedtoges saalydende *Forslag til Beslutning fra Poul Joensen* og *D. Danielsen:*

Lagtinget anmoder Amtmanden om hos Justitsministeriet at søge udvirket, at de samme Bestemmelser, som gøres gældende for Sandø under Lægevakancen (jfr. Sag 226, 1921), ogsaa skal være anvendelige for Vaagø-Lægedistrikt under Lægevakancen.

---

5. *Decision af Kommuneregnskaber.*

Den *3. Oktober* vedtoges saalydende *Forslag til Beslutning fra det kommunale Udvalg:*

Da de kommunale Regnskaber for Funding Sogns Kommune, samt Svinø og Fulgø Sognes Kommune, for Regnskabsaaret 1919—20 endnu ikke er tilsendt Lagtinget, skal man tillade sig at stille saalydende Forslag til Tingets Vedtagelse:

„Amtmanden anmodes om at indhente Regnskaberne for ovennævnte Kommuner for 1919—20 og paa Lagtingets Vegne decidere samme."

Oversigt

over

Færøernes Amtskommunes økonomiske Status

til Brug for Lagtinget

1921.

Nr. 1. **Amtsrepartitions-**

		pr. 30. Sep-
Aktiver:	Kr. Ø.	Kr. Ø.
a. Forskud i Regnskabsaaret samt urefunderede Forskud fra tidligere Aar	83415 43	
b. Restancer	47119 70	
c. Kontant Beholdning	20056 53	
		150591 66
Balance pr. 30. September 1920		492920 24
Ialt.....		643511 90

I Aktiverne er indbefattet et Beløb af 17400 Kr., som er indbetalt af Statskassen til Dækning af forskudsvis udbetalte Dyrtidstillæg.

Fonden *ejer:* Sanatoriet (Anlægssum 172589 Kr. 68 Øre, assureret 115000 Kr.), Lagtingshuset med Inventar og Bogsamlinger (assureret 17500 Kr.) og den ny Arrestbygning (assureret 8400 Kr.), Dampskibet „Smiril", Aktier i P/f. Skipafelagið Føroyar til paalydende Værdi 350000 Kr.

I det under a opførte Beløb af 83415 Kr. 43 Øre er der indbefattet følgende Beløb: Til Vejanlæg er udbetalt forskudsvis 65857 Kr. 82 Øre. Heraf er senere refunderet 21952 Kr. 61 Øre, medens Resten 43905 Kr. 21 Øre er ført til endelig Udgift. Til Undersøgelse af Vandkraften er udbetalt forskudsvis 21817 Kr. 50 Øre. Heraf er refunderet 10075 Kr., medens Resten 11742 Kr. 50 Øre er ført til endelig Udgift. For Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakter (2 Aar) 1176 Kr. 69 Øre. Dette Beløb er senere refunderet. Udlagt Forskud for Vareforsyningen 1086 Kr. 66 Øre, hvilket Beløb senere er refunderet.

Resten udviser forskellige Beløb, der dels er, dels ville blive søgt refunderede, naar Regnskabet for 19²⁰/₂₁ er decideret, eller førte til endelig Udgift.

fondens Status

tember 1920.

Passiver:	Kr. Ø.	Kr. Ø.
1. Restgæld til „Bikuben" iflg. Oblg. af $^{21}/_{6}$ 1907 pr. Juni Termin 1920 (Halvaarlig Rente og Afdrag 1526 Kr. 75 Ø.)		35817 26
2. Restgæld til „Kreditforeningen" iflg. Oblg. af $^{17}/_{5}$ 1911 pr. Juni Termin 1920 (Halvaarig Rente og Afdrag 1093 Kr. 75 Ø.)		28904 16
3. Restgæld til Samme iflg. Oblg. af $^{15}/_{5}$ 1919 pr. Juni Termin 1920 (Halvaarlig Rente og Afdrag 4009 Kr)		98516 00
4. Restgæld til Samme iflg. Oblg. af $^{22}/_{5}$ 1919 pr. Juni Termin 1920 (Halvaarlig Rente og Afdrag 11413 Kr. 50 Ø.)		347424 00
5. Restgæld til økonomisk Fond pr. 11. Juni Termin 1920:		
Til Sanatoriet iflg. Oblg. af $^{7}/_{5}$ 1914 (ældre Gæld)	10178 33	
Ifølge Obligationer	15252 84	
		25431 17
6. Restgæld til Amtsfattigkassen pr. Juni Termin 1920:		
Til Sanatoriet iflg. Oblg. af $^{7}/_{5}$ 1914 (ældre Gæld)	10178 33	
Ifølge Obligationer	4240 98	
		14419 31
7. Laan fra Fonden til Jordehvalsrettighedens Afløsning		30000 00
8. Laan fra Færø Amts Sparekasse		43000 00
9. Do. fra Samme (Halvaarlig Afdrag 500 Kr.)		20000 00
Ialt		643511 90

Laanet Nr. 3 angaar D/S. „Smiril" og Laanene Nr. 4 og 9 P/f. Skipafolagið Føroyar.

Der fremgaar følgende af Regnskabet for 1919—20 sammenholdt med Lagtingets Vedtagelse i 1919. I denne var Udgifterne beregnede til c. 100,000 Kr. Af Regnskabet fremgaar, at der er forbrugt 79443 Kr. 75 Øre. Endvidere er forbrugt til kommunale Vejanlæg 23376 Kr. 16 Øre, til Undersøgelse af Vandkraften 11742 Kr. 50 Øre.

Overslag over Amts-

for Aaret

Indtægt:

	Kr. Ø.
Paaligned paa Jordegodset i H. t. Lov af 5. Marts 1920	8517 48
Tilskud fra Statskassen	3000 00
Andre Indtægter (Renter og Handelsbevillinger m. v.)	c. 1500 00
At tilvejebringe	142959 55
Indtægterne anslaaet til...	155977 03

Udgifterne til Lagtinget er beregnede saaledes: Efter Regnskabet for 1919—20 *33975 Kr. 95 Øre*. Dækning af ubetalt Regning for Lagtingsreferat 1919 *18602 Kr. 16 Øre*. Forhøjelse af Diæter iflg. Lagtingsvedtagelse *5000 Kr.* Vedrørende Lagtingshuset og Inventar *1000 Kr.*

Angaaende Medicinalvæsenet har man udsondret som særlige Konti: Tilskud til kommunale Lægestillinger og Tilskud til Jordemodervæsenet, hvilken sidste Konto er forhøjet under Hensyn til Anordn. af $^{11}/_{2}$ 1920 og Lagtingets Vedtagelse 1920 om Tilskud til Fortsættelseskursus for Jordemødre.

Med Hensyn til Gælden til økonomisk Fond og Amtsfattigkassen bemærkes, at Renter og Afdrag ikke er betalt siden $^{11}/_{6}$ 1919. Gælden til Fonden til Jordehvalsrettighedens Afløsning er ikke blevet forrentet siden Gældens Stiftelse i 1919.

Fra $^{1}/_{10}$ 1920 indtil $^{1}/_{7}$ 1921 er udbetalt til de i 1917 iværksatte Vejanlæg 41696 Kr. 50 Øre, hvoraf Amtsfondens Andel udgør 27797 Kr. 66 Øre. Der vil kunne ventes disponeret over yderligere c. 42000 Kr., heraf Amtsfondens Andel c. 28000 Kr.

Til Opførelse af det nye Amtshospital vil der være at oplage et Laan paa 100000 Kr., som eventuelt delvis vil være at forrente og afdrage i Regnskabsaaret $19^{21}/_{22}$.

Lagtinget har derhos i 1920 vedtaget at oplage et Laan paa indtil 200000 Kr. til Udvidelse af Telefonnettet.

repartitionsfonden

1921—22.

Udgift:

		Kr.	Ø.
Udgifter til Lagtinget	c.	58500	00
— - Juslits-, Politi- og Fattigvæsen	c.	2000	00
— Valgvæsenet	c.	1200	00
— - Medicinalvæsenet	c.	2800	00
— - Lægestillinger		7000	00
— - Jordemodervæsenet	c.	2500	00
— - Skolevæsenet (Understøttelse samt Fripladser)	c.	1450	00
— - Landbruget	c.	300	00
— - Renter og Afdrag af Gælden til „Bikuben"		3053	50
— - „ - „ - „ - „Kreditforeningen"		2187	50
— - „ - „ - „ - Amtsfattigkassen		865	16
— - „ - „ - „ - Økon. Fond		1525	87
— - Renter af Laan fra Færø Amts Sparekasse stort 43000 Kr.		2150	00
— - „ - „ - Fonden for Jordehvalsrettighedens Afløsning, stort 30000 Kr.		1350	00
— - Renter og Afdrag paa Laan fra „Kreditforeningen" i Anledning — - af Aktietegning i P/f Skipafelagið Føroyar, opr. stort 350000 Kr.		22827	00
— - Renter og Afdrag paa Laan fra Færø Amts Sparekasse i samme Anledning, opr. stort 20,000 Kr.		1950	00
— - Renter og Afdrag paa Laan fra „Kreditforeningen" i Anledning af Køb af Dampskibet „Smiril", opr. stort 100000 Kr.		8018	00
— - Tilskud til Røntgen i H. t. Lagtingsbeslutning 1919		300	00
— - Dækning af Sanatoriets Underskud		30000	00
— - Biblioteksvæsenet i H. t. Lagtingsvedtagelse 1919		2000	00
— - Dyrlægen		1000	00
— - Forskelligt (herunder Renten af Amtsfondens Kassekredit i Føroya Banki samt eventuelle Overskridelser)		3000	00
Udgifterne anslaaet til...		155977	03

Nr. 2.

Færø Amts økono-

pr. 30. Sep-

			Kr. Ø.	Kr. Ø.
	Aktiver:			
A.	Grundfonden		28056 00	
B.	Obligationer		11775 17	
C.	Disponible Midler:	Kr. Ø.		
	1. I Færø Amts Sparekasse	7025 07		
	2. Restancer	5257 53		
	3. Kontant	886 51		
			13169 11	
				53000 28
				53000 28

Grundfonden henstod i Panteobligationer fra andre Lagtingskasser. Den forøges aarlig med 1000 Kr., jfr. Lagtingsbeslutning af 1902.

Restancerne hidrører fra manglende Betaling af Indtægterne af Grindefangster, men er senere indgaaet. To Renterestancer paa 880 Kr. og 1017 Kr. 24 Øre, henholdsvis fra Grindegarnet i Vestmanhavn og Amtsrepartitionsfonden, vil ikke indgaa i Regnskabsaaret og er derfor ikke medtaget.

Formodet Status pr.

over de dispo-

Den disponible Beholdning pr. 1. Oktober 1920 + forventede Indtægter indtil 30. September 1921.

			Kr. Ø.
A.	Beholdning den 1. Oktober 1920, jfr. ovenfor		13169 11
B.	Forventede Indtægter i Tiden fra 1. Oktober 1920 til 30. September 1921:	Kr. Ø.	
	1. Renter	1500 00	
	2. Indtægter af Grindefangster	1500 00	
	3. Indtægt af Storhvalsfangsten	4500 00	
	4. Andre Indtægter	0 00	
			7500 00
	At overføre...		20669 11

misk Fonds Status

tember 1920.

Fortegnelse

over

de Færø Amts økonomiske Fond tilhørende Panteobligationer d. 30. Septbr. 1921.

Aktiv Nr.	Debitorernes Navne	Obligationernes Dato	Oprindelig Størrelse	Rest-paalydende
	a. *Obligationer, der forrentes med 4 % pro Anno:*			
21	Grindegarnet i Vestmanhavn	3. Novbr. 1888	4400 oo	4400 oo
	b. *Obligationer, der forrentes og afdrages med 6 % pro Anno:*			
44	Færø Amts Repartitionsfond.....	2. Oktbr. 1906	4000 oo	6785 55
49	Samme	24. Novbr. 1908	4000 oo	
50	Samme	17. Novbr. 1914	12000 oo	10178 33
51	Samme	30. Septbr. 1919	8467 29	8467 29
53	Kirkekasserne (forrentes med 4 % p. a.)	23. Septbr. 1920	10000 oo	10000 oo
				Kr. 39831 17

Som det vil ses af omstaaende Status, sammenlignet med forrige Status, er den disponible Formue forøget med 1214 Kr. 11 Øre, bortset fra det i Obligationer anbragte Beløb af 11775 Kr. 17 Øre.

Til Grundfonden er henlagt 1000 Kr.

30. September 1921

nible Midler.

A.	Administration:	Kr. Ø.	Kr. Ø.
	1. Løn til Regnskabsfører og Revisor, Trykning.....	c. 250 00	
	2. Lagtingets Tillidsmand	c. 300 00	
			550 00
B.	Tilskud til Landingssteder, bevilgede i 1919, som ikke var udbetalte paa Regnskabet, og som ikke kan formodes at ville bortfalde:	Kr. Ø.	
	fra 1919	719 00	
	- 1920	3430 00	
			4149 00
C.	Tilskud til Broer, bevilget i 1920		2937 60
		At overføre...	7636 60

	Kr.	Ø.
Overført...	20669	11

ialt...	20669	11

ad A. Til disponible Midler er henregnet Økonomisk Fonds Midler med Undtagelse af Grundfonden og det i Obligationer anbragte Beløb paa 11775 Kr. 17 Øre.

ad B. Indtægterne er med afrundede Tal tagne fra de faktiske Indtægter i 1919—20, dog at Indtægterne ved Storhvalfangsten er sat til 4500 Kr.

Fondens Andel i Hvalfangsten androg i 1911: 9676 Kr. 80 Ø., i 1912: 4378 Kr. 03 Ø., i 1913: 3811 Kr. 97 Ø., i 1914: 4957 Kr. 06 Ø., i 1915: 8064 Kr. 00 Ø., i 1916: 5385 Kr. 60 Ø., i 1917: 0 Kr. 00 Ø., i 1918: 0 Kr. 00 Ø., i 1919 0 Kr. 00 Ø., i 1920 10421 Kr. 60 Ø. og for 1921 anslaaet til 4500 Kr.

Siden 1913 er der fanget 133, 172, 280, 191 og 347 Storhvaler samt 166, 291, 1198, 270, 265, 848, 153 og 800 Grindehvaler.

Den tidligere Udgift paa 500 Kr. til Færø Amts Bibliotek er bortfaldet, efter at der af Amtsfonden er bevilget 2000 Kr. aarlig til Færøernes Biblioteksvæsen.

		Kr. Ø.
	Overført...	7636 60
D. Til Fremme af Oplysning:	Kr. Ø.	
Aftenskoler	c. 200 00	
Højskolen	600 00	
Rejseundersøttelse til Lærere	c. 300 00	
Feriekursus for Lærere	750 00	
		1850 00
E. Vedkommende Grindefangster:	Kr. Ø.	
1. Erstatning for Skade og andre Udgifter	300 00	
2. Henlæggelse til Fonden for Jordebvalsrettighedens Afløsning, jfr. Reglementet 14. Juni 1909	c. 520 00	
		820 00
F. Henlæggelse til Grundfonden		1000 00
G. Forskelligt:	Kr. Ø.	
Træplantning paa Færøerne (fra 1. Okt. 1917 i 5 Aar, forhøjet i 1920)	800 00	
Udgivelse af færøske Kvæder (1ste Del af en 3-aarig Bevilling)	2000 00	
		2800 00
Forventet Status med Hensyn til disponible Midler 30. September 1921		6562 51
	Ialt...	20669 11

Ifølge Lagtingets Beslutning af 1. Septbr. 1920 anmodes Amtmanden om af økonomisk Fond at overføre til Amtsrepartitionsfonden et Beløb af 6000 Kr. Denne Overførelse har hidtil ikke fundet Sted, fordi man har maattet optage Laan af økonom. Fonds Midler til Dækning af uundgaaelige Udgifter, og Kassebeholdningen derfor har været utilstrækkelig.

Overslag over Færø

for Aaret

Indtægter:

		Kr. Ø.	Kr. Ø.
A. Beholdning:			
Forventet Beholdning af disponible Midler 1. Oktober 1921			6562 51
B. Forventede Indtægter for Tiden fra 1. Oktbr. 1921 til 30. Septbr. 1922:			
1. Renter		1500 00	
2. Indtægter af Grindefangster		600 00	
3. Storhvalsfangsten for Aaret 1921–22		0 00	
			2100 00
Samlet Sum			8662 51

Den den 1. Oktober 1921 forventede Beholdning kan ikke forblive uformindsket pr. 1. Oktober 1922. Der vil til de faste Udgifter medgaa et Beløb af 5100 Kr., jfr. de paa Udgiftssiden anførte Poster, som ikke er mærkede med X. Tilbage er altsaa 3562 Kr. 51 Ø., der udgør Resten af Fondens disponible Beholdning, og hvorover der formentlig ikke bør disponeres.

Amts økonomiske Fond

1921—22.

Udgifter:

		Kr. Ø.	Kr. Ø.
A.	Administration:		
	1. Løn til Regnskabsfører, Revisor, Trykning o. s. v.	c. 300 00	
	2. Lagtingets Tillidsmand vedr. Broer og Landingssteder	c. 300 00	
			c. 600 00
B.	Landingssteder:		
	Der foreligger Andragender		X
C.	Broer:		
	Der foreligger Andragender		X
D.	Veje:		
	Der foreligger Andragender		X
E.	Til Fremme af Industri og Haandværk		X
F.	Til Fremme af Oplysning:	Kr. Ø.	
	1. Til Aftenskoleundervisning (Beslutning af 13. September 1906. Tid. A. Side 257) indtil videre	200 00	
	2. Til Højskolen ved Thorshavn	X	
	3. Rejseunderstøttelse til Lærere	X	
			200 00
G.	Forskellige andre Andragender		X
H.	Vedrørende Grindefangsten:	Kr. Ø.	
	Henlæggelse til Jordafløsningsfonden	200 00	
	Erstatning for Skade og andre Udgifter	300 00	
			500 00
I.	Forskelligt:		
	Tilskud til det danske Hedeselskab: Træplantning paa Færøerne	800 00	
	Udgivelse af færøske Kvæder (2den Del af en 3-aarig Bevilling	2000 00	
			2800 00
K.	Henlæggelse til Grundfonden		1000 00
	Ialt		5100 00
	Balance		3562 51
	Samlet Sum		8662 51

Status har været, for saa vidt angaar

	Grundfonden:	den disponible Formue:
1. Oktober 1914:	22056 Kr.	20250 Kr. 47 Ø.
1. — 1915:	23056 —	17360 — 98 —
1. — 1916:	24056 —	21186 — 87 —
1. — 1917:	25056 —	22117 — 15 —
1. — 1918:	26056 —	16278 — 49 —
1. — 1919:	27056 —	10836 — 16 —
1. — 1920:	28056 —	13209 — 98 —
1. — 1921:	29056 —	6562 — 51 — (anslaaet)

Nr. 3. **Færø Amts Fattig-**

pr. 30. Sep-

		Kr. Ø.	Kr. Ø.
A. Grundfonden			36500 00
B. Disponible Midler:			
1. Indestaaende i Færø Amts Sparekasse		2336 85	
2. Forskud		3183 80	
3. Restancer		2583 30	
4. Kontant Beholdning		5034 31	
			13138 26
	Ialt...		49638 26

Grundfonden er anbragt saaledes: Panteobligationer til Amtsrepartitionsfonden 20971 Kr. 66 Ø.; i Sparekassen 528 Kr. 31 Ø. samt Tilskud til Kirkekasserne 15000 Kr. Grundfonden forøges aarlig med 500 Kr. i Henhold til Lagtingsbeslutning. Fondens Kapital i Sparekassen udgør i Øjeblikket 2919 Kr. 24 Ø.

Differencen mellem omstaaende Fortegnelse over Amtsfattigkassens Obligationer, Beløb 21419 Kr. 31 Ø., og det ovenfor anførte Beløb 20971 Kr. 66 Ø., fremkommer ved, at Afdrag pr. 11. December Termin 1920 af Regnskabsføreren er afskrevet i Regnskabet 1919—20 og samtidig opført som Restancer.

Formodet Status pr.

over de dispo-

Den disponible Beholdning pr. 1. Oktober 1920 + forventede Indtægter indtil 30. September 1921.

		Kr. Ø.	Kr. Ø.
A. Beholdning den 1. Oktober 1920, jfr. ovenfor			13138 26
B. Forventede Indtægter for Tiden fra 1. Oktober 1920 til 30. September 1921:		Kr. Ø.	
Renter		300 00	
Grindefangster		300 00	
Storhvalsfangsten		1000 00	
Bøder		10 00	
Handelsbevillinger ifølge Lov 1855, 1881 og 1913		400 00	
Andre Indtægter (Afgifter af Arv, Testamenter og Gaver, Embedsudnævnelser, Firmaanmeldelser m. m.)		950 00	
			2960 00
	Ialt...		16098 26

ad A. Til disponible Midler er henregnet Amtsfattigkassens Midler med Undtagelse af Grundfonden.

ad B. Indtægterne er med afrundede Tal tagne fra de faktiske Indtægter for 1919—20. Indtægterne af Storhvalsfangsten er sat til 1000 Kr.

kasses Status

tember 1920.

Fortegnelse
over
de Færö Amts Fattigkasse tilhørende Panteobligationer d. 30. Septr. 1920.

Aktiv Nr.	Debitorernes Navne	Obligationernes Dato	Oprindelig Størrelse	Restpaalydende
	a. *Obligationer, der forrentes og afdrages med 6 % pro Anno:*			
161	Færø Amts Repartitionsfond.....	25. Septbr. 1902		
162	Samme	14. Oktbr. 1902	5000 Kr.	4240 98
163	Samme	29. Maj 1903		
176	Samme	17. Novbr. 1914	12000 „	10178 33
	b. *Obligationer å 4 %, hvori Afdrag ikke er belinget:*			
179	Driftsudvalget for Sanatoriet.....	13. Decbr. 1913	7000 „	7000 00
				Kr. 21419 31

30 September 1920.

nible Midler.

		Kr. Ø.
	Udgifter:	
Administration m. m.		300 00
Tilskud til en Kommunes Fattigkasse (Lagtingsbeslutning)		150 00
— - Sygehuse	til Amtshospitalet ..... Kr. Ø. 800 00	
	til Klaksvig 600 00	
	til Suderø 600 00	
		2000 00
— - Døvstummes Oplærelse		1300 00
Udgifter til Underholdningsbidrag		1700 00
Henlæggelse til Grundfonden		500 00
	Ialt...	5950 00
Forventet Status med Hensyn til disponible Midler den 30. Septbr. 1921		10148 26
	Ialt...	16098 26

Der fremkommer saaledes et formodet Underskud for 1920—21 paa 3883 Kr. 01 Øre.

Hvis Amtsfattigkassen, ligesom de foregaaende Aar, skal yde et Tilskud til Pensionsfonden paa 2000 Kr., vil de disponible Midler yderligere gaa ned med dette Beløb.

Overslag over Færø

for Aaret

Indtægter:

			Kr. Ø.
A.	Beholdning:		
	Forventet Beholdning af disponible Midler 1. Oktober 1921		10148 26
B.	Forventede Indtægter i Tiden fra 1. Oktober 1921 til 30. September 1922:	Kr. Ø.	
	Renter	1500 00	
	Grindefangster	300 00	
	Storhvalfangsten	00 00	
	Handelsbevillinger ifølge Lov af 1855 jfr. 1892 og 1913 ..... } Handelsbevillinger for Handel fra Skibe (Lov 1892)	400 00	
	Bøder	10 00	
	Andre Indtægter	100 00	
			2310 00
		Samlet Sum...	12458 26

Amts Fattigkasse

1921—22.

Udgifter:

		Kr. Ø.	Kr. Ø.
Administration	c.	300 00	
Tilskud til Sygehuse, som foran		2000 00	
— - Døvstummes Oplærelse	c.	1300 00	
Udgifter til Underholdsbidrag	c.	1700 00	
Henlæggelse til Grundfonden		500 00	
		Iatt...	5800 00
			615 00
		Balance...	6658 26
		Samlet Sum...	13458 26
			12458 26

Status har været, for saa vidt angaar

	Grundfonden:	den disponible Formue:
1. Oktober 1911:	32000 Kr.	27097 Kr. 35 Ø.
1. — 1912:	32500 —	15499 — 84 —
1. — 1913:	33000 —	14170 — 53 —
1. — 1914:	33500 —	14291 — 96 —
1. — 1915:	34000 —	15907 — 05 —
1. — 1916:	34500 —	16941 — 31 —
1. — 1917:	35000 —	15700 — 91 —
1. — 1918:	35500 —	16054 — 93 —
1. — 1919:	36000 —	16106 — 93 —
1. — 1920:	36500 —	14031 — 27 —
1. — 1921:	37000 —	10148 — 26 — (anslaaet)

Nr. 4.

Skydskassens Status.

	Kr. Ø.
Beholdning pr. 30. September 1920	16632 41

Sparekassen ..... 10728 Kr. 65 Ø.
Kontant ..... 5903 — 76 —

At Kassebeholdningen er saa stor, skyldes, at det er den samlede Beholdning hos alle Sysselmændene og Kassereren.

Som det fremgaar af Regnskabet, har der i 1919—20 været en Fremgang i Skydskassens Formue paa 2895 Kr. 94 Øre.

Overslag

for Aaret 1921.

		Kr. Ø.
28 Ø. pr. Indbygger efter Folketællingen 1921 giver en Indtægt af		5969 88
De Udgifter, de enkelte Sysler skal betale:	Kr. Ø.	
Norderøernes Syssel	163 38	
Østerø —	56 16	
Strømø —	158 24	
Vaagø —	21 00	
Sandø —	202 52	
Suderø —	00 44	
		601 74
	Ialt...	6571 62

		Skydsudgifter				Tilsammen	
		Særlige		Fælles			
		Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1	Klaksvig Sogns Kommune						
2	Viderejde — —						
3	Fuglø og Svinø Sognes Kommune						
4	Kunø, Myglelal og Husum Sognes Kommune						
5	Andefjord Sogns Kommune						
6	Fuglefjords — —						
7	Lervig — —						
8	Funding — —						
9	Næs — —						
10	Gøte — —						
11	Sjov — —						
12	Ejde — —						
13	Vestmanhavn — —						
14	Kvivig — —						
15	Kollefjord — —						
16	Kvalvig — —						
17	Haldersvig og Saxen Sognes Kommune						
18	De forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld						
19	Nolsø Sogns Kommune						
20	Midvaag — —						
21	Sandevaag — —						
22	Sørvaag — —						
23	Bø — —						
24	Myggenæs — —						
25	Sandø Præstegælds Kommune						
26	Kvalbø Sogns Kommune						
27	Frodebø — —						
28	Porkere — —						
29	Hove — —						
30	Vaag — —						
31	Sumbø — —						
32	Famien — —						
33	Thorshavns Kommune						

	Beholdningen var:	Pantligningen:
pr. 1. Oktober 1911:	5328 Kr. 92 Ø.	5480 Kr. 32 Ø.
1. — 1912:	6789 — 57 —	5471 — 40 —
1. — 1913:	6928 — 12 —	5344 — 44 —
1. — 1914:	8422 — 89 —	5372 — 75 —
1. — 1915:	9862 — 82	5221 — 38
1. — 1916:	10328 — 82 —	5154 — 70 —
1. — 1917:	9677 — 32 —	5499 — 74 —
1. — 1918:	9664 — 79 —	5557 — 93
1. — 1919:	13736 — 47 —	6090 — 34
1. — 1920:	16632 — 41 —	6090 — 34 —

Udregningen af Skydsskatten er ikke foretaget, da der eventuelt vil ske Ændringer i saa Henseende.

Nr. 5.

Sanatoriet

pr. 30. Sep-

jfr. Beretning og

Aktiver:

	Kr. Ø.	Kr. Ø.
Beholdning den 30. September 1920:		
a. Sanatoriets Tilgodehavende hos Patienter	1569 60	
b. Statskassens Tilskud for Juli Kvartal 1920	6104 50	
c. I Færø Amts Sparekasse	3019 48	
d. Kontant Beholdning	308 32	
		11001 90
Balance		61524 67
	Ialt...	72526 57

Det bemærkes, at Renter og Afdrag af Anlægssummen afholdes af Amtsrepartitionsfonden.

		pr. Kostdag:	pr. Patientdag:
Udgifterne til Forplejning var i	1912—13	76,98 Ø.	110,05 Ø.
	1913—14	79,00 —	112,05 —
	1914—15	88,70 —	118,20 —
	1915—16	98,00 —	126,60 —
	1916—17	128,80 —	164,00 —
	1917—18	195,60 —	249,70 —
	1918—19	260,03 —	307,50 —
	1919—20	348,00 —	468,80 —

	Kr. Ø.	Kr. Ø.
Gælden pr. 30. September udgjorde	61524 67	
Den 30. April 1921 var den forøget med	30216 98	
		91741 65
I Maj 1921 har Staten indbetalt ekstraordinært		46630 30
		45111 35
Det forudsættes, at Gælden indtil 30. Septbr. 1921 vil vokse dels ved Reparationsarbejder, dels ved Driftsunderskud med ca.		35000 00
	Ialt...	80111 35

i Hoydal

tember 1920.

Driftsregnskabet).

Passiver:

	Kr. Ø.	Kr. Ø.
Gæld den 30. September 1920:		
a. Til Færø Amts Fattigkasse	7000 00	
b. Til Føroya Banki	65526 57	
		72526 57
Ialt...		72526 57

Hvad Sanatoriets *Anlægssum* angaar, henvises til Oversigten i Lagtingstidende 1914 og 1915.

Driftsregnskabet for den forløbne Tid er, *naar bortses fra Forrentning og Afdrag,* saaledes:

i Tiden fra Maj 1908 til 31. Marts 1910	10035 Kr. 42 Ø.	Underskud
1. April 1910 til 30. September 1911	4881 — 45 —	—
1. Oktober 1911 - 30. — 1912	1676 — 65 —	Overskud
1. — 1912 - 30. — 1913	812 — 35 —	Underskud
1. — 1913 - 30. — 1914	1210 — 20 —	—
1. — 1914 - 30. — 1915	3421 — 93 —	Overskud
1. — 1915 - 30. — 1916	3251 — 18 —	—
1. — 1916 - 30. — 1917	1222 — 17 —	Underskud
1. — 1917 - 30. — 1918	15960 — 59 —	—
1. — 1918 - 30. — 1919	24954 — 20 —	—
1. — 1919 - 30. — 1920	66858 — 05 —	—

Nr. 6. **Telefon-**

pr. 30. Sep-

(jfr. Driftsregnskabet og den

Aktiver:

	Kr.	Ø.
Beholdning den 30. September 1920:		
a. Kontant Beholdning	4650	53
b. Indestaaende i Færø Amts Sparekasse og Føroya Banki	14402	17
c. — — — — — vedr. Fornyelsesfondet	13476	25
d. Restancer	16443	40
Balance pr. 30. September 1920	110671	75
Ialt	159614	10

Den bogførte Anlægssum var den 30. September 1920 *510554 Kr.*

Balancen er, bortset fra de stedfundne Udvidelser, 9579 Kr. 68 Ø. bedre end forrige Aar.

Som det vil ses af selve Regnskabet, er der et regnskabsmæssigt *Underskud* paa 4212 Kr. 78 Øre, idet der til Udvidelse af Anlægget er anvendt 25279 Kr. 38 Øre, og et Laan paa 8000 Kr. samt Gæld til Banken 998 Kr. 85 Øre er betalt i Regnskabsaaret.

Telefonnettet var pr. 30. Sept. 1920:

Lokale Telefonnet	300	km	Luftledninger
Mellembys —	40	—	Søkabler
	775	—	—

Der er 58 Centralstationer, deraf 21 offentlige Samtalestationer med Box. 316 Abonnenter. Der er i Aarets Løb ført 152868 Gebyrsamtaler mod 165018 forrige Aar og 121497 i 1917—18. Der er en Tilbagegang fra 1918—19 til 1919—20 af 7,9 pCt., medens der for 1917—18 til 1918—19 var en Fremgang af 36,5 pCt. og for 1916—17 til 1917—18 4,7 pCt.

Stationernes Regnskaber lader endnu meget tilbage at ønske m. H. t. Nøjagtighed med at opnotere Samtalerne. Det samlede Beløb, Telefonvæsenet har tabt i Regnskabsaaret 1914—15 derved, at Bestyrerne ikke opnoterer Samtaler, var saaledes 964 Kr. 71 Ø.

For at modvirke denne uheldige Tilstand har Udvalget set sig nødt til at gaa over til fra 1. Januar 1916 at afkræve de vedkommende Stationsbestyrere de manglende Beløb, for Aaret 1915—16 blev der saaledes indbetalt 348 Kr. 10 Ø., for Aaret 1916—17 674 Kr. 09 Ø., for Aaret 1917—18 776 Kr. 20 Ø., for Aaret 1918—19 1056 Kr. 66 Ø. og for Aaret 1919—20 1589 Kr. 72 Øre.

væsenet

tember 1920.

Regnskabet vedlagte Driftsberetning).

Passiver:

Gæld:

	Kr.	Ø.
Telefonvæsenets Obligationsgæld pr. 11. Juni Termin 1920:		
a. Til Livsforsikringsselskabet „Danmark" ifølge Obligation af 25. August 1906. (Halvaarlig Rente og Afdrag 4051 Kr. 95 Ø.).....	94745	09
b. Til Forsørgelsesforeningen „Bikuben" ifølge Obligation af 21. September 1907. (Halvaarlig Rente og Afdrag 880 Kr. 52 Ø.)...	22067	25
c. Til Kreditforeningen af Kommuner i Danmark ifølge Obligation af 23. September 1909. (Halvaarlig Rente og Afdrag 915 Kr.)...	24043	81
d. Til samme ifølge Obligation af 17. November 1911. (Halvaartig Rente og Afdrag 472 Kr. 50 Ø.).....	12411	81
Gæld til Store Nordiske Telegrafselskab for Telegrammer i September Maaned 1920	6346	14
Ialt...	159614	10

Med Hensyn til Oversigt over Indtægterne og Udgifterne saa vel som Resultaterne for de tidligere Aar, henvises til Driftsberetningen 1920.

Det bemærkes, at der i Juni 1921 har været nødvendigt at optage et Laan paa 60000 Kr. til Betaling af anskaffet Materiel.

Nr. 7.

Kirkekassernes Status.

pr. 31 December 1920.

		Aktiver Kr. Ø.	*Passiver* Kr. Ø.
1.	Norderøernes Præstegæld	0 00	62264 93
2.	Østerø Præstegæld	17891 54	
3.	Sydstrømø —	987 43	18600 00
4.	Thorshavns Kirkes særlige Kasse	8574 86	
5.	Nordstrømø Præstegæld	12816 73	
6.	Vaagø —	15968 55	
7.	Sandø —	8397 31	
8.	Suderø —	2461 24	9500 00
9.	Vaag (S.) Kirkes særlige Kasse	879 98	
	Balance	22387 29	
	Ialt	90364 93	90364 93

Status pr. 31. December 1920 udviser saaledes et Underskud paa 22387 Kr. 29 Øre imod et Overskud pr. 31. December 1919 paa 11926 Kr. 13 Øre, eller forringet fra forrige Status med 34313 Kr. 42 Øre.

Storhvalsfangsten har i 1920 givet en Indtægt af 3413 Kr. 20 Øre.

Kirkekassernes kontante Beholdning udgjorde den 13. Juli 1921 855 Kr. 67 Øre. Der forelaa ubetalte Regninger til et Beløb af over 4000 Kr.

Nr. 8. Fonden til Jordehvalsrettighedens Afløsning.

Beholdning pr. 30. September 1920	56242 Kr. 78 Øre
Laant til Amtsrepartitionsfonden 30000 Kr.	

Nr. 9. Grindegarnet i Vestmanhavn.

Beholdning pr. 31. December 1920	1269 Kr. 18 Øre
Gæld til økonomisk Fond 4400 Kr. ifølge Obligation af 3. November 1888 + Renterestance 968 Kr.	

Nr. 10. Hansenske Legat.

Beholdning den 31. Marts 1921	1237 Kr. 89 Øre

Nr. 11. Færø Amts Skolefond.

Beholdning pr. 31. December 1920	42518 Kr. 90 Øre
Gæld til Sparekassen 6000 Kr.	

Nr. 12. Den gensidige Forsikring for Skolebygninger.

Beholdning pr. 30. September 1920	6632 Kr. 84 Øre

Nr. 13. Lærernes Pensionsfond.

Beholdning pr. 30. September 1920	21263 Kr. 40 Øre

Nr. 14. Fonden til Anskaffelse af nyttige Skolebøger.

Beholdning pr. 31. December 1920	3132 Kr. 97 Øre

Nr. 15. Pastor Engelsteds Legater.

Beholdning pr. 31. December 1920 af Realskolelegatet	1405 Kr. 60 Øre
Beholdning pr. 31. December 1920 af Pensionslegatet	1481 Kr. 90 Øre

Nr. 16. Fonden til de Forulykkedes Efterladte.

Beholdning pr. 31. December 1920	13051 Kr. 94 Øre

Nr. 17. Færø Amts Bibliotek.

Beholdning pr. 31. Marts 1921	4997 Kr. 16 Øre

Nr. 18. Dykkerdragten.

Beholdning pr. 31. December 1920	2283 Kr. 57 Øre

Samlet Statusoversigt

over de af Lagtinget reviderede Regnskaber.

Aktiver:

			Kr. Ø.
1. *Telefonanlægget* (bogført Værdi), jfr. Nr. 6			510554 00
2. *Bygninger med Inventar* (Assuranceværdien):		Kr. Ø.	
tilh. Amtsreparfitionsfonden: jfr. Nr. 1.	Sanatoriet	115000 00	
	Lagtingshuset	17500 00	
	Arresthuset	8400 00	
tilh. Skolefonden: Den nye Skolebygning jfr. Nr. 11.		86000 00	
tilh. Selvejende Institution: Biblioteksbygning jfr. Nr. 17.		6000 00	232900 00
3. *Pengeeffekter:*		Kr. Ø.	
a. Sparekasse og Beholdninger, jfr. Nr. 1—18		196546 80	
b. Panteobligationer, jfr. Nr. 2, 3, 7, 8		181095 86	
c. Forskud, jfr. Nr. 1, 3		45951 52	
d. Restancer, jfr. Nr. 1—3, 5, 6		79048 03	
			502642 21
		Ialt...	1246096 21

Passiver:

	Kr. Ø.	
a. Til Pengeinstitutioner jfr. Nr. 1, 5, 6	804802 09	
b. Til Lagtingets Kasser ifølge Oblig., jfr. Nr. 1, 5, 9, 11	82218 48	
Ialt...		887020 57
Balance...		359075 64
Ialt...		1246096 21

Følgende Værdier er ikke opførte i ovenstaaende Status: De indtil 1. Januar 1920 byggede Kirker med Inventar, Grindegarnet i Vestmanhavn og Dykkerdragterne.

Balancen er 372203 Kr. 99 Øre mindre pr. 1. Oktober 1920 end 1. Oktober 1919.

„Frau"s Bogtrykkeri, Thorshavn. 1921.

Bilag 1.

Forslag

til

Ændring i Lov af 28. Februar 1908 og Bekendtgørelse af 31. Juli 1908 om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m.

§ 1.

Til smitsomme Sygdomme henregnes alle saadanne, som ved deres forskellige Forhold og Egenskaber giver Husdyrkommissionen Anledning til i de enkelte Tilfælde at anse dem som rummende alvorlig Smittefare overfor andre Husdyr eller Mennesker. Disse Sygdomme er undergivne det offentliges særlige Forsorg.

§ 2.

Den, der ved, eller kan have Grund til at antage, at en blandt hans Husdyr optrædende Sygdom er af smitsom Beskaffenhed, skal uopholdelig anmelde det til Politiet eller Husdyrkommissionen samt sørge for, at intet til Besætningen hørende Dyr føres bort fra Bygden eller kommer i Berøring med Husdyr fra andre Besætninger, forinden der foreligger skriftlig Tilladelse fra Husdyrkommissionen.

§ 3.

Naar smitsom Sygdom (jvnfr. § 1) er udbrudt blandt Husdyr paa Færøerne, kan Husdyrkommissionen gennem sin Formand ved en offentlig Bekendtgørelse, som skal indeholde Oplysninger om, hvordan Sygdommen giver sig til Kende, paabyde, at ethvert Sygdomstilfælde, som udviser Lighed med den i Bekendtgørelsen beskrevne Sygdom, eller under særlige Omstændigheder ethvert optrædende Sygdomstilfælde i det hele taget, uopholdelig skal anmeldes til Politiet eller Husdyrkommissionen. Politiet skal snarest muligt give Indberetning til Husdyrkommissionen om indløbne Anmeldelser (jvnfr. ogsaa § 2).

Denne kan da — ligeledes gennem sin Formand — enten helt forbyde Overførsel af den angrebne Art af Dyr saavel som af andre Dyr eller Genstande, hvorved Smitte kan befrygtes at vinde Udbredelse, fra den ene Ø eller Dele af en saadan, hvor Sygdommen er forekommet, til andre Dele af Øerne, eller gøre Adgang hertil afhængig af saadanne Betingelser, som menes fornødne for at forhindre Smittens Udbredelse.

§ 4.

Ledelsen af de Foranstaltninger, som iøvrigt vil være at træffe af det offentlige til Bekæmpelse af udbrudt smitsom Sygdom blandt Hus-

dyrene, paahviler en Kommission, Husdyrkommissionen bestaaende af Amtmanden som Formand, Dyrlægen i Thorshavn og Landbrugskonsulenten, samt en af Lagtinget for 5 Aar valgt i Thorshavn bosiddende Mand. For samme Tidsrum vælger Lagtinget en sammesteds boende Suppleant. Disse to sidstnævnte Mænd er forpligtede til at modtage de paa dem faldne Valg, medmindre de har fyldt det 60. Aar, eller er forhindrede ved Forfald, som anses gyldigt af Lagtinget.

Politiet, saavel som de kommunale Styrelser (disse enten selv eller ved et Udvalg, til hvilket Medlemmer ogsaa kan vælges udenfor deres egen Midte) er forpligtede til at bistaa Husdyrkommissionen ved Gennemførelsen af de fornødne og efter de stedlige Forhold mulige Foranstaltninger til Sygdommens Bekæmpelse.

§ 5.

Husdyrkommissionen kan paabyde Afsondring og Rensning af smittede eller mistænkte Dyr saavel som af sunde Dyr eller af Genstande, ved hvilke Smitte kan befrygtes at ville vinde Udbredelse og de nærmere Foranstaltninger, som er nødvendige for at gennemføre Afsondringen og Rensningen (Indespærring af Dyrene, Bortfjernelse af deres Affald, Rensning eller Tilintetgørelse af de Genstande, som har været udsatte for deres Paavirkning, Ansættelse af egne Oppassere, alle uvedkommendes Bortvisning, Tilintetgørelse af Smitstof hos de Personer, som har været i Berøring med dem, Nedgravning af de døde Dyr eller Dele af dem m. v.). Er Sygdommen ondartet, kan Nedslagtning foretages, naar det skønnes fornødent for at standse dens Udbredelse. Ligeledes kan Nedslagtning af enkelte Dyr foretages for at tilvejebringe Oplysninger om Sygdommens Beskaffenhed.

I paatrængende Tilfælde kan Politiet, Landfogden eller vedkommende Syssemand, foreløbig sættes der ovennævnte Afsondrings- og Rensningsforanstaltninger i Kraft, men maa uden Ophold indberette det til Husdyrkommissionen.

Husdyrkommissionen skal være forpligtet til at føre en særlig Protokol over de optraadte smitsomme Sygdomme samt over de Foranstaltninger, der er truffet for at hindre deres Udbredelse. Ligeledes skal der i denne Protokol indføres Beretning om de Udgifter, der er paaført saavel det offentlige som de private Husdyrejere som Følge af Sygdommenes Optræden. Denne Protokol indsendes en Gang aarlig til Justitsministeriet.

§ 6.

Bliver Dyrlægen opmærksom paa en Sygdom, som han mener at have Grund til at opfatte som smitsom, skal han hurtigst mulig foranledige, at vedkommende Dyr afsondres fra de sunde saa fuldstændigt, som Sygdommens Natur udkræver og Forholdene tilsteder, medmindre Ejeren giver sit Samtykke til, at Dyret straks dræbes uden Erstatning. Dyrlægen skal derhos være berettiget til at forbyde, at noget Dyr af Besætningen, som kan angribes af den paagældende Sygdom, selv om det ikke er eller mistænkes for at være sygt, bortbringes fra Stedet, til at foreskrive og om fornødent paase, at de Steder, hvor de syge Dyr har staaet, og de Genstande, hvormed de har været i Berøring, behørigt renses, samt overhovedet til at træffe de foreløbige Forholdsregler, der er fornødne til Forebyggelse af Smittes Udbredelse.

Han skal dernæst uopholdelig anmelde Tilfældet for Politiet og Husdyrkommissionen samt i disse Anmeldelser skildre, hvad der foreløbig er foretaget for at hindre Smitteudbredelse. Husdyrkommissionen beslutter

derpaa, hvad videre der skal foretages, og sætter om fornødent den eller de efter Tilfældets Art paagældende Besætninger under det offentliges Tilsyn.

§ 7.

Alle de Udgifter, som paa Grund af de Forskrifter, der udstedes i Medfør af § 5, medgaar i Anledning af Dyrs Røgt, Afsondring og Rensning, eller Rensningen af Stalde, Redskaber eller deslige, eller døde Dyrs Nedgravning, betales af Ejeren. Dog bliver Udgiften til Anskaffelse af de ifølge Husdyrkommissionens eller Politiets Paabud anvendte særlige Desinfektionsmidler at erstatte Ejeren af det offentlige. Det samme gælder Udgifter ved nye Arbejder der maatte blive paabudte, saasom Opførelse af Rum til Dyrs Afspærring, Ombytning af Træværk eller deslige.

I Tilfælde af Nedslagtning lader Husdyrkommissionen Dyrene forud taksere af 3 af Politiet dertil udvalgte Mænd. Dyrenes Værdi bestemmes efter deres Tilstand ved Nedslagtningen, dog saaledes, at der ikke tages Hensyn til den virkelige eller formodede Sygdom, der foranlediger denne; i Beløbet afdrages Værdien af Dyret i dræbt Tilstand. Den saaledes udfundne Sum udbetales Ejeren af det offentlige.

Saafremt det, for at forhindre Smittes videre Udbredelse, maatte være nødvendigt at tilintetgøre smittefarlige Genstande, saasom det døde Kreaturs Hud, Hø, Halm, Staldrekvisitter og lignende, bliver det derved forvoldte Tab at godtgøre Ejeren af det offentlige med det Beløb, hvortil Tabet ansættes efter en Vurdering, som, forinden Tilintetgørelsen finder Sted, foretages af 3 af Politiet udvalgte Mænd.

Hvis en Besætning har været afspærret af det offentlige, og det endelig viser sig, at den formodede smitsomme Sygdom ikke har været til Stede, bliver det Tab, som Ejeren har lidt ved de tagne Forholdsregler, at erstatte ham. Om Erstatningens Størrelse har Politiet efter Forhandling med den skadelidte at gøre Indstilling til Husdyrkommissionen, der derpaa resolverer i Sagen. Intet Spørgsmaal vedrørende saadan Erstatning kan bringes for Domstolene. Dog kan den, der er misfornøjet med den ham tillagte Erstatning, forlange dens Størrelse fastsat ved Taksation af 3 uvildige af Retten udnævnte Mænd; Udgifterne ved Taksationsforretningen bæres af det offentlige.

Naar en Ejer paa Grund af Uformuenhed ikke kan udrede de ham efter de foregaaende Bestemmelser paahvilende Udgifter, udredes disse af det offentlige i Overensstemmelse med Reglerne i denne Paragraf.

Saafremt en Ejer selv ved sit Forhold maatte have givet Anledning til de trufne Foranstaltninger, fortaber han den Ret til Erstatning af det offentlige, som ellers vilde tilkomme ham.

Udgifter til Befordring af Husdyrkommissionens Medlemmer saavel som af Politiet og tilkaldte sagkyndige paa Rejser, som foretages i Medfør af § 5, afholdes af det offentlige. Ligeledes afholder det offentlige Udgifter ved sagkyndig Bistand, som efter Husdyrkommissionens Bestemmelse og med Amtmandens Billigelse maatte blive anvendt.

§ 8.

Yvertuberkulose henregnes under de i § 1 nævnte Sygdomme. Husdyrkommissionen skal fordrage, at Dyrlægen ad mikroskopisk Vej kan godtgøre, at det i et for Yvertuberkulose mistænkt Tilfælde virkelig drejer sig om denne Sygdom. Husdyrkommissionen er berettiget til, inden den anerkender Dyrlægens Diagnose, at tilkalde en anden Dyrlæge eller Læge, for at denne kan udtale sig om Tilfældets Art. Fremkommer der herved en Meningsforskel, afgøres Tilfældet af Veterinærfysikatet.

§ 9.

De i § 7 omtalte Udgifter afholdes forskudsvis af Færø Amts Repartitionsfond, for saa vidt de ikke er afholdte af Ejeren. Statskassen refunderer Fonden Halvdelen af de Udgifter, som endelig kommer til at paahvile det offentlige.

§ 10.

Indførsel til Færøerne af Husdyr og Uld samt af Huder og Skind, for saa vidt de ikke er saltede eller garvede, maa kun finde Sted efter særlig for hvert enkelt Tilfælde meddelt Tilladelse fra Husdyrkommissionen. Tilladelse bliver kun at meddele, naar der ikke med Indførslen kan antages at være forbundet Fare for Indbringelse af Smitte. — Indførslen gøres afhængig af, at visse Regler iagttages til Forebyggelse af Smitte. Disse Regler meddeles udtrykkelig i Indførselstilladelsen.

§ 11.

Indførsel af Husdyr samt af de i § 10 nævnte raa Handelsprodukter af Husdyr til Færøerne maa kun finde Sted til en Havn, hvor en Politimyndighed (Landfoged, Sysselmand, Sognefoged) er bosat, og Handbringelsen maa ikke finde Sted, før Politiet har faaet Underretning om Ankomsten. Politiet skal da straks sende en Mand om Bord til at paase og indestaa for, at de nævnte Husdyr og Handelsprodukter efter at være kommet fra Borde ikke kommer i Berøring med noget Dyr, samt at de kommer i Land i egen Baad. De skal nu ad kortest mulige Vej og paa mest betryggendde Maade føres til et Sted, som Politiet i Forvejen har godkendt som betryggende og for Dyrs Vedkommende sundt Opholdssted. Dyr underkastes her Karantæne i et af Husdyrkommissionen bestemt og i Indførselstilladelsen meddelt Tidsrum.

De nævnte raa Handelsprodukter underkastes Vaskning med en desinficerende Opløsning. For Utds og Faareskinds Vedkommende forlanges endvidere, at Importøren fremlægger Attest fra en Dyrlæge, som godtgør, at der ikke paa Produktionsstedet eller dets nærmeste Omegn findes Faareskab; naar saadan Attest fremlægges og den paabudte Vaskning er foretaget, kan Produktionen frigives.

Et Dyr kan selv om Karantænetiden er udløbet ikke frigives, før det ved Dyrlægetilsyn har vist sig at være sundt.

For at faa Tilladelse til at indføre Husdyr stilles der følgende Betingelse, som Dyrlægen ved sit Karantænetilsyn skal forvisse sig om er opfyldte.

For Hestes Vedkommende maa Importøren medmindre de indføres direkte fra Island kunne fremlægge Dyrlægeattest for, at der umiddelbart inden Afrejsen er foretaget Malleinprøve paa Dyrene, som ifølge denne kan erklæres fri for Snive.

For Kvægs Vedkommende forlanges paa samme Maade Dyrlægeattest, for at Dyrene forinden Afrejsen ikke har reageret ved en foretagen Tuberkulinprøve.

For Faars Vedkommende forlanges Dyrlægeattest for at der ikke paa den Egn, hvorfra Faaret stammer for Tiden findes Faareskab. Ved sit Karantænetilsyn skal Dyrlægen paase, at Faarene vaskes med en desinficerende Opløsning.

For Svins Vedkommende fordres fremlagt Dyrlægeattest for, at Dyrene stammer fra sunde Besætninger. Indførsel af Svin fra Lossepladser og fra andre Steder, hvor man kan befrygte Optræden af Trikiner er forbudt.

Alle Udgifter ved de i nærværende Paragraf omnævnte Foranstaltninger afholdes af Importøren.

§ 12.

Naar der er Grund til at antage, at Indførsel til Færøerne af andre Dyr end Husdyr eller af andre end de i § 10 nævnte raa Handelsprodukter af Husdyr, saasom Haar, saltede eller garvede Huder, Talg og Kød, saavel som af andre Genstande udsætter Øerne for Indbringelse af smitsomme Sygdomme blandt Husdyrene, kan Husdyrkommissionen gennem Amtmanden udstede Forbud mod saadan Indførsel enten fra alle Steder uden for Øerne eller fra enkelte Lande eller Steder eller ogsaa gøre Adgangen til Indførsel afhængig af saadanne Betingelser, som anses fornødne for at hindre Smittens Indbringelse.

Amtmanden skal uopholdelig gøre Indberetning til Justitsministeren om de Forbud, som Husdyrkommissionen ifølge denne Paragraf udsteder.

§ 13.

Husdyrkommissionen skal af Justitsministeriet holdes underrettet om Optrædelse i andre Lande af Sygdomme, som kan have Indflydelse paa Indførsel til Øerne af de i §§ 10 og 12 nævnte Dyr, dyriske Produkter og andre Genstande.

§ 14.

Indførsel til Færøerne af Ræve og andre Rovdyr, som ikke er Husdyr, skal være forbudt.

Indførsel af Rotter og Mus samt Overførsel af disse Dyr fra den ene Ø til den anden skal være forbudt. Husdyrkommissionen skal dog være bemyndiget til at tillade Overførsel af disse Dyr til videnskabeligt Brug.

§ 15.

Dersom Husdyr eller andre Dyr, hvis Indførsel eller Overførsel efter de foranstaaende Bestemmelser ikke er tilladt, findes om Bord i et Fartøj, der anløber nogen færøsk Havn, skal Skipperen være pligtig at efterkomme de Paalæg, som Karantænemyndighederne eller Politiet giver for at forebygge, at Dyrene kommer i Land.

Udgifterne ved de Foranstaltninger, som de givne Paalæg medfører, afholdes af Fartøjet.

§ 16.

Overtrædelser af denne Lov eller de i Medfør af samme udstedte Forbud eller Paalæg straffes, for saa vidt ikke herved efter den øvrige Lovgivning er forskyldt større Straf, med Bøder fra 4—1000 Kr. til Amtsfattigkassen, eller i Tilfælde af Overtrædelsen bestaar i Indførsel eller Overførsel af levende Dyr under skærpede Omstændigheder med Fængsel (Straffelovens § 25).

Dyr eller Genstande, som er indførte eller overførte i Strid med de i Medfør af denne Lov udstedte Forbud, skulle saavidt det er nødvendigt for at hindre Smitte eller dens Udbredelse ved Politiets Foranstaltning tilintetgøres og ellers konfiskeres til Fordel for Amtsfattigkassen.

Kommer de i § 14 nævnte Dyr i Land, eller efterkommes ikke de i Medfør af den anførte Paragraf og § 15 givne Paabud, skal Dyrene ved Politiets Foranstaltning saa vidt muligt dræbes.

§ 17.

Sager angaaende Overtrædelser af denne Lov behandles som offentlige Politisager.

§ 18.

Denne Lov træder i Kraft d.....19..... Fra samme Tid ophæves Lov af 28. Febr. 1908 samt Bekendtgørelse af 31. Juli 1908 om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m.

Landbrugskonsulenten
paa
Færøerne.

Thorshavn, den 11. Juli 1921.

Til

Færø Amt!

Ved Tilbagesendelsen af nærværende Forslag til Ændringer i Lov af 28/2 1908 og Bekendtgørelse af 31/7 1908 om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene, skal jeg, da min Udtalelse herom er ønsket, tillade mig at fremføre:

De Bestemmelser, der gælder for Færøerne angaaende smitsomme Sygdomme blandt Husdyrene, indeholdes i Lov for Færøerne Nr. 36 1908 af 28/2 med Bekendtgørelse fra Justitsministeriet af 31/7 1908 for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene, og omfatter dels og først Forebyggelsesforanstaltninger og dernæst Foranstaltninger mod udbrudt smitsom Sygdom.

Det i Medfør af Lovens Paragrafer 1—3 og 13 udstedte Bekendtgørelse bestemmer, fra hvilke Lande Indførsel kan ske og fastsætter dernæst Karantænebestemmelser og Bestemmelser angaaende indført Uld og om Tuberkulinprøve.

Saavidt vides har disse Bestemmelser virket meget tilfredsstillende for Øerne.

Da man ved Ansættelse af en Dyrlæge paa Øerne er blevet noget anderledes stillet overfor smitsomme Sygdomme blandt Husdyrene end tidligere, er der Grund til at foretage passende Ændringer i de hidtil gældende Bestemmelser paa dette Omraade.

I det foreliggende Forslag omhandles de smitsomme Sygdomme, deres Optræden og Foranstaltninger mod dem først i Paragraferne 1—10. De ved Indførsel af Husdyr og Husdyrprodukter paakrævede Foranstaltninger omhandles i Paragraferne 10—15.

Da vi her paa Færøerne gennemgaaende og i mange Aar ad Gangen er helt fri for ondartede smitsomme Sygdomme blandt Husdyrene, kan vi med ikke helt ringe Berettigelse gaa udfra, at det normale er, at vi er fri for smitsomme Husdyrsygdomme i Landet, og at deres Optræden skyldes indført Smitte.

Da Øernes isolerede Beliggenhed og deres ringe Omraade tillader en gennemført Kontrol med Indførsel af Husdyr og Husdyrprodukter, og dermed med de vigtigste Smittekilder for Husdyrsygdomme, forekommer det mig, at man med en Lov for Færøerne angaaende dette Emne, som hidtil maa lægge Hovedvægten paa at hindre Indførsel af Sygdomssmitte paa en saa effektiv Maade som mulig.

I Paragraferne 10—15 ombandles Indførsel af Husdyr og Hurdyrprodukter, og de i disse Paragrafer foreslaaede Forholdsregler er til Dels fyldigere end de i den hidtilgældende Lov om samme Emne optagne Bestemmelser, men det forekommer mig dog, at dette Afsnit vilde vinde ved ligesom i den hidtilgældende Lov at sættes foran Afsnittet om Husdyrsygdommes Optræden og direkte Bekæmpelse. Det forekommer mig, at Forslaget i sin Helhed ikke vilde tabe noget i Klarhed og Overskuelighed ved en saadan Forandring.

Til nogle af Paragraferne i det foreliggende Forslag skal jeg tillade mig at fremsætte følgende Bemærkninger:

ad 1: Der vil formentlig være Grund til enten at nævne, hvilke Husdyrsygdomme under alle Omstændigheder skal henregnes under ondartede smitsomme Husdyrsygdomme, eller at optage en Bestemmelse om, at de i den i Danmark gældende Lov som ondartede smitsomme Husdyrsygdomme betegnede skal betragtes som saadanne her ogsaa, ligesom der formentlig ogsaa vil være Grund til at nævne, at de i den i Danmark gældende Lov som mildere smitsomme Husdyrsygdomme betegnede ogsaa skal betegnes som saadanne her.

Derhos kunde der muligvis gives Husdyrkommissionen Bemyndigelse til foreløbig at behandle andre optrædende Sygdomme blandt Husdyrene som hørende til den ene eller den anden af disse Kategorier. Meddelelse herom skulde sendes Ministeriet, som derefter tog Bestemmelse om denne Sygdom fremtidig skulde henregnes til de ondartede eller mildere smitsomme Husdyrsygdomme.

ad 2: Det vilde formentlig være heldigere, om Anmeldelse af smitsom Sygdom skete kun til Politiet, og fra dette til Husdyrkommissionen.

ad 4: Der staar i Forslaget: „Ledelsen af de Foranstaltninger, der iøvrigt vil være at træffe af det offentlige til Bekæmpelse af udbrudt smitsom Sygdom o. s. v.". Dette vilde passe, om Afsnittet angaaende Indførsel af Husdyr m. m. (Forslagets Paragrafer 10—15) stod først i Loven, men er formentlig ikke korrekt, saaledes som Bestemmelserne i Forslaget er ordnede.

ad 8: I Bekendtgørelse fra Landbrugsministeriet af 12/9 1904 angaaende Foranstaltninger mod Yvertuberkulose hos Køer er bestemt, at ingen Nedslagtning for offentlig Regning maa finde Sted, forinden det ved en ved Veterinærfysici Foranstaltning foretagen bakteriologisk Undersøgelse er konstateret, at det for Yvertuberkulose mistænkte Dyr virkelig er angrebet af denne Sygdom. Denne Undersøgelse skal foretages paa Veterinær- og Landbohøjskolens Forsøgslaboratorium.

Forsaavidt som Bestemmelserne i Forslagets Paragraf 8 skal kunne have til Følge, at Nedslagtning og Erstatning af det offentlige skal finde Sted, hvad ikke tydelig fremgaar af Forslagets Paragrafer, forekommer det mig, uden at drage vor nuværende Dyrlæges Kompetence i denne

Retning i Tvivl, at det vilde virke mere betryggende, om Formen for den i Paragraf 8 foreslaaede Undersøgelse blev en lignende som den i ovennævnte Bekendtgørelse for Danmark gældende.

Veterinærfysikatet kunde saa gøres berettiget til at overdrage Undersøgelsen til dertil kompetent Institution eller kompetente Personer paa Færøerne.

ad 11: Det vides at have været praktiseret de senere Aar, at Husdyrkommissionen har erklæret sig for, at Tilladelse til Indførsel af Husdyr kun gives paa Betingelse af, at der med Dyret følger Dyrlægeattest om, at saavel selve Dyret er sundt som ogsaa den Besætning, hvorfra Dyret stammer.

Det forekommer mig at være Grund til at holde paa, at en almindelig Bestemmelse i denne Retning medtages i Loven.

ad 13. Denne Paragraf er formentlig indsat i Forslaget i Stedet for Paragraf 2 i den hidtil gældende Lov for Færøerne om smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m.

Forsaavidt der ikke gaas over til at affatte særskilte Bestemmelser angaaende Bekæmpelse af Tuberkulose hos Kvæget, er der al Grund til at optage lignende Bestemmelser om denne Sygdom, som dem, der findes i den nu gældende Lov for Færøerne om smitsomme Sygdomme hos Husdyrene.

Da der af Dyrlægen er indsendt til Lagtinget en Skrivelse angaaende Undesøgelse af Tuberkulose blandt Kvæget paa Færøerne, vil det formentlig være rigtig, om de Bestemmelser angaaende tuberkuløst Kvæg, som det formentlig vil være uundgaaeligt enten at optage i Loven om smitsomme Sygdomme hos Husdyrene eller udarbejde som særskilt Lov, bliver samarbejdede med de Beslutninger, der maatte blive vedtaget af det højt ærede Lagting i Anledning af nævnte Skrivelse fra Dyrlægen.

M. Winther Lützen.

Bilag 2.

Frágreiðing

til

løgtingsins

frá

millumtinganevndini fyri bróstsjúkrahúsinum í Hoydølum

í

tíðini frá Ólavsøku 1920 til Ólavsøku 1921.

Ár 1920, hin 15. september kl. 3 seinrapartin varð fundur settur í millumtinganevndini. Nevndarlimirnir vóru Nyholm Debess, S. P. úr Konoy og Oliver Effersøe. Allir vóru møttir. Til formanns varð valdur Nyholm Debess. Fundurin varð settur í tinghúsinum, hvaðan frá nevndin fór niðan á bróstsjúkrahúsið í Hoydølum.

Á sjúkrahúsinum varð eftirhugt sovæl innan- sum uttanhýsis og samrátt varð við læknan, sjúkrapassaran og malmóður um ymisk viðurskiftir. Samaleiðis vóru avgerðir gjørdar við Dánial Hoydal um ymisk mál, sum gerast skuldu.

Nevndin hugdi eftir teimum ymisku umvølingum, ið fyri standa at gera, fyri á seinri fundi at kunna taka støðu og avgerð um hesar spurningar.

Kl. 7 var fundurin lokin og nevndarbókin upplisin og samtykt.

Nyholm Debess. *Oliver Effersøe.* *S. P. úr Konoy.*

Ár 1920, hin 16. september kl. 8 seinrapartin varð fundur settur í tinghúsinum.

Nevndarlimirnir vóru allir møttir. Eftir samráð varð samtykt:

1) *at* fáa gjørt leysar rimar til eitt petti av vaskihúsgólvinum.
2) *eftir* framsettum ynski av sjúklingum, tá læknin og sjúkrapassaran kunnu tilráða tað, at flyta telefon teirra til eitt rúm, sum gerast skal inni á einari „garderobe".
3) *at* biðja amtmannin skriva til Ludvigsen & Herman um, annaðhvørt teir vilja keypa gasverkið í Hoydølum ella selja tað til aðrar fyri nevndina.
4) *um* peningaviðurskiftini eru so háttað, at tað er gjørligt og goymsla er til tess, at taka við tilboði frá V. Lützen uppá 500 hl gaskoks fritt tilkoyrt sjúkrahúsinum fyri 19 kr. hl.
5) *at* bjóða út levering til sjúkrahúsið av ymiskum matvørum fyri tíðina frá 1. oktober til 31. december 1920.
6) *at* taka við tilboði úr Hestoy, gjøgnum landbúnaðarráðgevaran, at keypa 20 byrðar av hoyggi.
7) *at* Elsebeth Joensen, tá hon hevur verið eitt ár, skal fáa 2 kr. um mánaðan meira enn nú, og at henda árliga hæðkanin skal viðvara, til lønin er vorðin 30 kr. um mánaðan.

Viðvikjandi hennara klædnasliti skal samráðast við frk. Berg, soleiðis at fyrrnevnda E. Joensen kemur undir somu kor sum hinar genturnar á sjúkrahúsinum.

8) *at* biðja Dánial Hoydal vissa sær ein mann til hjálpara, soleiðis at innhegning av dunnu- og høsnagarði kann verða frá hondum gjørd skjótast gjørligt, og at tekjan av sjúkrahúsinum fær ta neyðurvuligu umvalan so skjótt sum møguligt.

9) *at* samráðast við landbúnaðarráðgevaran um viðavøkstur fram við tey nýggju hegnini.

10) *at* biðja múrara Johannes Simonsen ætla um, hvat gerast skal við ymisk cementgólv á bróstsjúkrahúsinum og geva yvirlit yvir kostnaðin.

11) *at* biða við útbjóðing av máling av bygninginum utlan til seinari, tess vegna at árið er so liðið.

12) *at* biðja formannin samráðast við kønan timburmann um uppskot Dr. Jonssons viðvikjandi tí niðurdotni kvildarhøllini, — um tað er gjørligt at byggja eftir uppskotinum og um kostnaðin.

13) *at* biðja H. C. W.-Tórgarð geva eitt beskrivilsi av, hvussu ein sjúkrastova skal pappast og málast, á hvønn hátt hetta arbeiði skal gerast, og hvat tilfar ið nýtast skal.

14) *at* lata smiða hóskandi hestastall burtur av hoyggjhúsinum.

Kl. 11 varð fundur lokin og nevndarhókin lisin og samtykt.

Nyholm Debess. *Oliver Effersøe.* *S. P. úr Konoy.*

Sí skjal 1. brev frá amtinum av 15da november 1920.

- — 2. — frá H. C. W.-Tórgarð av 6ta oktobur 1920.

- — 3. — frá H. C. W.-Tórgarð av 6ta — 1920.

- — 4. — frá Valdemar Lützen av 16da september 1920.

Hin 20. september 1920 samtykti nevndin eftir samráð við amtmannin at broyta avgerð nevndarinnar av 16. í b. undur 4 grein soleiðis, at tað verður tikið 50 til 100 hl. koks frá V. Lützen alt sum goymsla er fyri

ti á sjúkrahúsinum, og annans nýta so nógv av Føroya koli saman við koksinum sum gjørligt, fyri at kunna spara pening.

Nyholm Debess. *Oliver Effersøe.* *S. P. úr Konoy.*

Ár 1920 hin 15. oktober varð nevndarfundur settur í tinghúsinum. Nevndarlimirnir vóru møttur allir.

1) Samtykt varð, at køksgólvið skuldi upplakast og avrættast, samstundis sum komfýrurin verður niðurtikin, fær umvælan og verður upp aftur setur á álítandi undirlagi.
   At fyristanda hesum arbeiði samdist nevndin at biðja H. C. W.-Tórgarð.
2) Samtykt varð at biðja H. C. W.-Tórgarð geva eitt yvirlit um, hvussu tann norðasta hvildarhøllin skal reisast aftur, og um onnur arbeiðir, sum nevndin hevur samtykt at lata gera, og síðani útbjóða hesi arbeiðir.
3) Samtykt varð eftir yvirliti H. C. W.-Tórgarðs, at útbjóða pappning og máling av einari sjúkrastovu.

Nyholm Debess. *Oliver Effersøe.* *S. P. úr Konoy.*

Sj skjal 5. brev frá amtinum av 10da novembur 1920.

- — 6. — frá O. Effersøe av 9da novembur 1920.

- — 7. — frá Justitsministeriinum av 20da decembur 1920.

Ár 1921, tann 28. februar varð settur nevndarfundur. Fráverandi var S. P. úr Konoy. Á einum øðrum fundi hevði nevndin kosið N. Debess til formanns.

Tessvegna at nevndin hevði vent sær til „Finganæs Varelager" og hr. V. Lützen um frá teimum at fáa tilboð uppá at levera kol og koks til

Sanatoriið, varð valt ímillum hesi hæði tilboð, og við tað hr. V. Lützen var ein mun lægri samdist nevndin um at læla Sanatoriið keypa tey neyðvendigu kol og koks frá honum til 1sta juni í ár at rokna eftir hansara bræví av 12ta februar.

Samaleiðis samtykti nevndin at lata Sanatoriið keypa allar neyðsinjarvørur frá J. Lützens handli eftir hansara tilboði av 15. febr. við 10 % avslagi.

Nyholm Debess. *H. C. W.-Tórgarð.*

Sí skjal 8. bræv frá Valdemar Lützen av 12ta februar 1921.

— 9. — frá Tinganæs Varelager av 17da februar 1921.

— 10. — frá Tinganæs Varelager av 15da mars 1921.

Ár 1921, tann 28. marts varð settur nevndarfundur uppi á Sanatoriinnum. Allir limirnir vóru møttir.

Nevndin fók sýni av ymiskum og ætlaði um tað, sum fyrst kundi liggja fyri at umvøla. Um hegnspurningin samráddist nevndin við hr. Trond Hansen.

Nyholm Debess. *H. C. W.-Tórgarð.* *S. P. úr Konoy.*

Ár 1921, tann 29. mars varð nevndarfundur settur. Allir limirnir vóru møttir.

Til umrøðu varð:

1. Gasverkið:

Formaðurin varð biðin um at kanna eftir um pris á teirra verki, ið nýtast skal til at útvinna gas úr, og samtíðar vita, um tað kundi hugsast at sleppa av við hetta verkið og helst fyri hvussu mógv.

2. Samráð við amtmannin:

Nevndin samdist at samráðast við amtmannin um

1. Løgtingssamtykt um samsýning til hr. M. Winther Lützen.
2. Løgtingssamtykt um umvalan av einari hvildarhøll.
3. Løgtingssamtykt um umvalan av ymiskum cementgólvum.
4. Peningaviðurskiftir yvurhøvur.

3. Brandtrygging:

Samtykt varð at venda sær til brandtryggingarfelagið um at fáa hækkað tryggingina eftir eini nyggjari virðisætlan ella fyri ein pening, sum nevndin seinri vil taka støðu til.

Nyholm Debess. *H. C. W.-Tórgarð.* *S. P. úr Konoy.*

Ár 1921, tann 30. mars varð fundur settur á amtskontórinum. Allir limirnir vóru møttir. Amtmaðurin var tilstaðar.

Nevndin samráddist við amtmannin um ymiskar spurningar bróstsjúkrahúsinum viðvikjandi. Amtmaðurin greiddi frá tí støða justitsministeriið í samráð við Nationalforeningen og sunnheitsstýrið hevði tikið (sí skj.) Frá Trond Hansen lá yvirlit frammi um kostnaðin við umvalan av hegninum. Efter yvirlitinum varð kostnaðurin settur til 1680.oo, men tá var viðroknað at nýta træsteyrar.

Nevndin samdist um at biðja Trond Hansen gera nýtt yvirlit og ístaðin fyri træsteyrar at rokna við glv. rørsteyrum.

Eftir uppskiti frá formanninum samdist nevndin at biðja timbrara Niels Mortensen at seta upp aftur hina niðurdotnu hvildarhøllina og annars gera smávegis umvølingar, sum neyðturviligir eru. H. C. W.-Tórgarð verður biðin at hava umsjón við hesum.

Nevndin samdist um at útbjóða útvendiga máling av øllum bygningum í Hoydølum og samtiðar papping og máling av einari sjúkrastovu. H. C. W.-Tórgarð varð biðin at uppseta freytir.

Nyholm Debess. *S. P. úr Konoy.* *H. C. W.-Tórgarð.*

Sí skjal 11. bræv frá amtinum av 2nan mars 1921.

- — 12. — frá Direktør Chr. Jensen.

- — 13. — frá Justitsministeriinum av 3ja mars 1921.

- — 14. — frá H. C. W.-Tórgarð av 11a april 1921.

Ár 1921, tann 18. april varð fundur settur í tinghúsinum. S. P. úr Koney var ikki á fundi staddur.

Til umrøðu var:

1. Spurningurin um brandtrýgging av Sanatoriinum. Samtykt var at senda soljóðandi bræv til sorinskrivarin:

   „Nevndin loyvir sær at biðja um, at tað verða útsettir tveir menn at uppseta eina virðisætlan av Sanatoriinum í Hoydølum."

2. Skrivilsi frá H. C. W.-Tórgarð av 15. april í ár. Samtykt at hvildarhøllin eystan fyri Sanatoriið verður niðurtikin, og at cementgólvið fær eina neyðturviliga umvælan, og tinæst, at tað verður roynt at lyfta eystara „Veranda" upp, áður hvildarhøllin verður sett upp aftur.
   H. C. W.-Tórgarð varð biðin at samráðast við amtmannin um hetta mál, serliga viðvíkjandi peningaviðurskiftini.

3. Treytir viðvíkjandi máling av Sanatoriinum. Samtykt at nýta tær av H. C. W.-Tórgarð uppsettu treytir fyri útbjóðan av áðurnevnda arbeiði og biðja Tórgarð geva monnum, sum bjóða, neyðturviliga frágreiðing og taka ímoti tilboðum.
   Skuldi hetta arbeiði komið í lag, verður H. C. W.-Tórgarð biðin at hava umsjón við tí, soleiðis at tað verður úr hondum greitt eftir upsettum treytum.

4. Tilboð frá Trond Hansen uppá umvælan av Sanatoriihegninum.
   Samtykt varð at biðja Trond Hansen gera hetta arbeiði eftir hansara boði av 14. april í ár, soleiðis at tað norðara hegnið frá Hoyvík til Hoydalsá verður gjørt fyri 873 krónur, og tað siðra frá ánni til Buanes fyri 917 krónur.
   H. C. W.-Tórgarð varð biðin at hava umsjón við hesum arbeiði soleiðis at tað verður gjørt eftir vanligum treytum fyri tílíkum arbeiði.

Nyholm Debess. *H. C. W.-Tórgarð.*

Sí skjal 15. brøv frá H. C. W-Tórgarð av 15da April 1921.

- — 16. — frá Trond Hansen av 14da april 1921.

- — 17. — frá sorenskrivarinum av 18da april 1921.

Ár 1921, tann 29. april varð fundur settur. Møttir vóru H. C. W.-Tórgarð og Nyholm Debess.

Samrátt varð við S. P. úr Konoy um tey mál,, sum tíl viðgerðar vóru á hesum fundi og var hann á einum máli við hinar nevndarlimirnar um tær gjørdu samtyktir.

Til viðgerðar varð:

1. *Máling av Sanatoriinum* útvendiga, og papping og máling av einari sjúkrastovu.
   Samtykt var at lata P. Alberg og P. Isaksen gera hetta arbeiði eftir leirra tilboð av 25. april fyri 3500.oo krónur, sum har var uppsett at viðganga til utvendiga máling av sanatoriinum og kr. 695 fyri papping og máling av einari sjúkrastovu.
2. Skrivilsi av 18. april frá „Færøernes Sorenskriveri".
   Tessvegna at skrivarin Heise ikki vildi útseta tveir menn fyri at uppsetla eín verðisætlan av sanatoriinum, samdust nevndin um at biðja hrn. H. A. Djurhuus og H. A. Hansen gera hetta arbeiði.

Nyholm Debess. *S. P. úr Konoy.* *H. C. W.-Tórgarð.*

Sí skjal 18. brøv frá H. C. W.-Tórgarð av 25da april 1921.

- — 19. — frá L. P. Johannesen og Otto Bech av 25da april 1921.

- — 20. — frá Poul Isaksen og Peter Alberg av 25da april 1921.

Ár 1921, tann 20. mei varð fundur settur. Allir nevndarlimirnir vóru á fundi.

Til viðgerðar varð:

1. Virðisætlan av sanatoriinum.

Samtykt varð at framseta henda spurning á Ólavsøkutingið til avgerðar.

Nyholm Debess. *H. C. W.-Tórgarð.* *S. P. úr Konoy.*

Sí skjal 21. bræv frá H. A. Hansen og H. A. Djurhus av 3ja mei 1921.

Ár 1921, tann 7. juli varð fundur settur. Møttir vóru H. C. W.-Tórgarð og Nyholm Debess. Samrátt varð við S. P. úr Konoy um tey mál, sum til viðgerðar vóru havd á hesum fundi, og var hann á einum máli við hinar nevndarlimirnar um tær gjørdu samtyktir.

Til viðgerðar varð:

1. Skrivilsi frá justitsministeriinum til amtið av 3. mars 1921 og ein „Ekstrakt Genpart". Hesi bæði brøv innihalda eina atfinnan av útreiðslum, sanatoriið í Hoydølum hevur haft fra 1. oktober 1919 til 30. september 1920.

   Nevndin samdist at senda hesi bæði brøvini til læknu Jónsson og biðja hann skjótast gjørligt skrivliga siga sína ætlan um hesar framseltu spurningar.

2. Bræv frá amtinum av 11. juni viðvíkjandi uppskott frá hr. Edw. Mortensen um, at húsfrúgv Annie Mortensen fær loyvi til at fyriskipa ein „Sanatoriedag" við sølu av einum „Blomst" um allar Føroyar Ólavsøkudag í ár.

   Nevndin samdist at mæla til, at tað verður roynt at fyriskipa ein tilikan „Sanatoriedag", og at hon fegin vil nýta tann innvunna pening til keyps av teppum og tilikum.

3. Bræv frá Jens av Reyni av 6ta juni, hvar hann bjóðar fram petroleumsmotor, dynamo og annað til elektrificering av sanatoriinum í Hoydølum.

   Nevndin samdist at samráðast við hr. Overmontør Diderichsen, sum nú er staddur í Havn, um hetta mál og frá honum fáa eina prisætlan um tað neyðturviliga, sum má koma aftrat tí tilfari, sum stendur í boði frá hr. Jens av Reyni, um verkið skal kunna bliva fullfiggjað. Síðani samdist nevndin at framseta henda spurning á Ólavsøkutingsetuni.

Nyholm Debess. *S. P. úr Konoy.* *H. C. W.-Tórgarð.*

Sí skjal 22. brævv frá lækna Jónsson av 8da juli 1921.

- — 23. — frá Jens av Reyni av 6ta juni 1921.

I millumtinganevndini:

Nyholm Debess. *S. P. úr Konoy.* *H. C. W.-Tórgarð.*

Skjal 5.

Færø Amt.
--o--

Thorshavn, den 10. November 1920.

Man undlader ikke hermed at fremsende det fra Sanatoriets Bogholder modtagne Regnskab for Aaret 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Driftsunderskudet andrager herefter 66,858 Kr. 05 Øre.

Sammenligner man Stillingen i Aar med Stillingen i Fjor, viser det sig, at man i Fjor havde et Driftsunderskud paa 24,954 Kr. 20 Øre og et regnskabsmæssigt Underskud paa 35,208 Kr. 36 Øre. Fra Staten modtog man et Beløb af 40,541 Kr. 74 Øre til Dækning af Underskud, saaledes at der nu foreligger et regnskabsmæssigt Underskud pr. 30. September 1920 paa 61,524 Kr. 67 Øre.

Stigningen af Underskud paa Driften fremkommer navnlig paa Forplejningen med ca. 22,600 Kr., paa Brændsel med ca. 7400 Kr., paa Medicin med ca. 1200 Kr., paa Lønninger samt endelig paa Inventariekonto med ca. 7400 Kr. En Del af dette sidste Beløb vil maaske kunne dækkes ved de særlig hertil bevilgede Penge fra Stat og Lagting.

Man maa finde det yderst paakrævet, at der finder en grundig Undersøgelse Sted for at faa opklaret, paa hvilke Punkter der vil kunne indvindes Besparelser i Fremtiden og skal derfor udbede sig Udvalgets Sanktion til at anmode Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse om, som før sket, at gennemgaa og kritisere Sanatoriets Regnskab og hele Forvaltning.

Man undlader heller ikke at henlede Udvalgets Opmærksomhed paa følgende Forhold: Af Driftsudvalgsberetningen for Aaret $19^{19}/_{20}$ fremgaar, at Læge Jonssons Hustru og et eller to Børn fik Tilladelse til at bo paa Sanatoriet under Lægens Studieophold i København. Der fremgaar imidlertid intet af Regnskabet om, at der er blevet betalt for dette Ophold paa Sanatoriet. Man skal derfor henstille til Udvalget at faa dette Forhold klaret med Læge Jonsson snarest muligt.

Olrik.

Til
Sanatorieudvalget.

Skjal 7.

Tilbagesendes, idet Sundhedsstyrelsen (Formanden, Næstformanden i Lægeraadet og Konsulent Overlæge Permin) skal slutte sig til Amtets Indstilling, saaledes at man anbefaler, at der ydes et Tilskud af 1500 Kr. til en Liggehal, at Sanatoriet eventuelt søges overtaget af Nationalforeningen og at Regnskabets Underskud søges dækket, som af Amtet foreslaaet.

Sundhedsstyrelsen maa dog henstille til Ministeriet at foreholde Lagtinget, at Dækning af Underskud ikke for Fremtiden kan forventes uden videre, idet det maa anses for nødvendigt, at der tilvejebringes en mere økonomisk Drift, og at der føres et skarpt Tilsyn med Driften fra det nedsatte Udvalgs Side, idet det ikke kan anerkendes, at dette ikke skulde være i Stand til at gøre sit Tilsyn effektivt. Saafremt det skulde være nødvendigt, bør de fornødne Personskifter finde Sted. Med Hensyn til Besparelsen maa Opmærksomheden henledes specielt paa Forplejningskontoen og Inventariekontoen, der forekommer uforholdsmæssig store. Forplejningen andrager ca. 5 Kr. 50 Øre pr. Sygedag, Inventariekontoen ca. 1 Kr. 16 Øre, medens de paa Aarhus Kommunehospital f. Eks. udgør henholdsvis 3 Kr. 78 Øre og 0,65, paa Silkeborg Sanatorium for Forplejningens Vedkommende 3 Kr. 21 Øre.

Medicinkontoen synes ogsaa ca. 3—4 Gange saa stor som paa lignende Anstalter her i Landet.

Med Hensyn til Amtets Indstilling om at lade den eventuelle Anordning om Lov om Statsstøtte til tuberkuløses Sygehehandling faa tilbagevirkende Kraft skal man dog ganske henstille, om der maatte findes tilstrækkelig Anledning hertil.

Sundhedsstyrelsen, den 20. December 1920.

P. S. V.

G. Tryde.

Anders Johansen.

Justitsministeriet.

Tilstilles

Sanatorieudvalget.

Skjal 12.

Tuberkulosesygehuset i Hoydal.

(Regnskabet 1/10 19—30/9 20).

Paa Regnskabets Udgiftsside bemærkes straks, at Konto 2 (Forplejningen) andrager et væsentligt større Beløb, end det maa skønnes naturligt og rimeligt. Man faar ikke Indtryk af nogen god Forplejningsøkonomi. Paa Nationalforeningens 6 Voksen-Sanatorier tagne under et var Forplejningsudgiften i Finansaaret 1/4 19—31/3 20 gennemsnitlig 220,21 Øre pr. Kostdag, medens den paa Hoydal, i Regnskabsaaret 1/10 19—30/9 20 var 348 Øre (paa Nationalforeningens Sanatorier vilde den, udregnet for samme Tidsrum som for Hoydal, antagelig andrage ca. 235 Øre).

For adskillige Posters Vedkommende — især Kolonialvarer, Sukker, Mel, Gryn etc. — er Priserne paa Færøerne ganske sikkert en Del højere end i det egentlige Kongerige, men Prisforskellen er dog langt fra *saa* stor, at den alene kan begrunde en saa betydelig Kostdagsudgift som den, Regnskabet udviser. Forbruget af Kød maa synes at være større end nødvendigt. Der anvendes ogsaa *Æg* i væsentlig større Udstrækning paa Hoydal end paa Nationalforeningens Sanatorier. Ganske urimelig stort maa Forbruget af en saa forholdsvis dyr Artikel som Maltøl skønnes at være; paa Hoydal med dets ca. 10,000 Sygedage bruges der mere Maltøl end paa alle Nationalforeningens Voksen-Sanatorier tilsammen med disses ca. 230,000 Sygedage. Der bruges ganske vist til Gengæld noget mindre Mælk pr. Patient paa Hoydal end paa Nationalforeningens Sanatorier, men dette udligner absolut ikke Udgiftsforskellen. Rel forbløffende virker ogsaa det store Forbrug paa Hoydal af Kaffe, Kaffetilsætning, Mallkaffe og ganske særlig af The; dette Forbrug maa ganske sikkert uden Skade for Patienterne — eller vel endog til Gavn for dem — kunne i væsentlig Grad nedsættes. Adskillige mere og mindre hyppigt forekommende Smaaindkøb af Artikler, som næppe kan siges at være nødvendige i en forsvarlig Husholdningsøkonomi, giver Indtryk af en vis Usikkerhed og Tilfældighed i den daglige Husførelse. Forholdet mellem Forbruget af Rugbrød og Franskbrød kan ikke bedømmes helt paalideligt, da der savnes Vægtangivelser, men det maa dog skønnes, at der uden Skade kunde anvendes noget mere Rugbrød og noget mindre Franskbrød. Forbruget af Natursmør spiller paa Hoydal en væsentlig større Rolle end paa Nationalforeningens Sanatorier, hvor dette Produkt næsten helt og ganske erstattes af Margarine. Alt i alt bærer Hoydals Forplejningskonto Præg af en utilstrækkelig Økonomi i Husførelsen.

Paa Konto 3 (Vask og Rengøring) synes Udgiften til Ekstrahjælp, naar henses til, at Sygehuset har 6 Piger, at være noget høj. Konehjælpen omfatter ca. 70 Dage.

Konto 4 (Brændsel og Belysning) er vanskelig at bedømme, og man tør i alt Fald ikke paastaa, at der her kan spares noget væsentligt; kun maa det forbause, at Brændselsindkøbene stadig foretages i saa smaa Partier, som Tilfældet synes at være.

Konto 5 (Medicin og Sygeplejeartikler m. v.) er væsentlig højere end paa noget af Nationalforeningens Sanatorier, men da Regningerne fra Apoteket stadig kun lyder paa „Medicin" uden nogen som helst anden Angivelse af, hvad det er, de store maanedlige Indkøb omfatter, er det umuligt her at øve nogen Detail-Kritik. At der maa kunne spares ikke saa ganske lidt paa denne Konto, maa det dog synes nærliggende at antage.

Konto 8 (Inventar) andrager et Beløb, hvis Størrelse forbløffer ved den første umiddelbare Betragtning, men gennemgaar man Bilagene, ses det, at der er foretaget saa omfattende Indkøb af uldne Tæpper, Lagenlærred o. lg., at man maa gaa ud fra, at der de nærmest foregaaende Aar ikke har fundet de nødvendige eller i alt Fald ønskelige Fornyelser Sted, og at de Fornyelser, der naturligt skulde have været fordelt over flere Aar, saaledes er kommen til at tynge uforholdsmæssig stærkt paa dette ene Aar. Om Anskaffelserne har været absolut paakrævede, er man selvfølgelig ude af Stand til at dømme om.

Til de andre Udgiftskonti har man intet særligt at bemærke.

Skjal 13.

Justitsministeriet.

--o--

København, 3. Marts 1921.

Under Henvisning til Amtets Skrivelse af 13. November 1920 — F. A. J. 1920 Nr. 939 — vedrørende Færø Amts Tuberkulosesygehus skal man meddele, at Justitsministeriet vil være sindet ved Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret 1920/21 at søge bevilget dels et Beløb af 3250 Kr. som Tilskud til Papbeklædning og Maling af Sygestuernes Vægge, Opførelse af Hegn og Genopførelse af en Liggehal, dels et Beløb af 46,620 Kr. 78 Øre til Dækning af ¾ af Sygehusets Underskud i Aaret fra den 1. Oktober 1919 til den 30. September 1920, hvorimod Justitsministeriet ikke finder Anledning til at søge imødekommet Lagtingets Indstilling om, at et Driftsunderskud paa 7000 Kr. fra Regnskabsaaret 1914 maa blive dækket af Statskassen.

Idet man derhos fremsender Afskrift af en fra Sundhedsstyrelsen indhentet Erklæring over Sagen, hvoraf fremgaar, at Driften af Sygehuset i Sammenligning med Driften af andre lignende Institutioner er uforholdsmæssig dyr, skal man anmode Amtet om at forelægge Lagtinget Spørgsmaalet om en Ændring i Ledelsen af Sanatoriets økonomiske Drift, saaledes at denne overgaar til en Komité, bestaaende af Amtmanden, Amtslægen og 2 af Lagtinget valgte Medlemmer, idet fremhæves, at Justitsministeriet under Hensyn til det stadig stigende Driftsunderskud, maa anse en saadan Ændring for absolut paakrævet og maa stille dens Gennemførelse som Betingelse for at søge Tilskud af Statskassen til Dækning af fremtidige Driftsunderskud.

Svenning Rytter.

Aage Svendsen.

Amtmanden over Færøerne.

Skjal 22.

Thorshavn, d. 8. Juli 1921.

I Anledning af Sanatorieudvalgets Skrivelse af 7. ds., hvori Sanatorieudvalget udbeder sig en skriftlig Udtalelse fra mig angaaende den Kritik af Højdal Sanatoriets Ledelse, som er fremsat af Hr. Direktør Chr. Jensen paa Grundlag af Regnskabet for Aaret 1919/20, skal jeg tillade mig at fremkomme med følgende Bemærkninger:

Angaaende Forskellen paa Forplejningsudgiften pr. Kostdag henholdsvis paa Nationalforeningens Sanatorier og Højdal-Sanatoriet maa det ikke lades ude af Betragtning, at Prisforskellen paa Kolonialvarer, Mel, Gryn o. lign. i København og Thorshavn til Tider har været stor, saaledes har i Juni Maaned i Aar flere af de almindeligt brugte Kolonialvarer o. lign. været fra ⅓ til op imod dobbelt saa højt i Pris i Thorshavn som i København, medens en mulig betydelig Forskel i Varepriserne disse to Steder ikke har tiltrukket sig saa meget Opmærksomheden, saa længe Leverancen af

Varer til Tuberkulosesygehuset i Højdal ifølge Sædvane blev bortliciteret i Thorshavn.

Naar man gaar ud fra, at Patienternes Ernæring for en stor Del maa bestaa af fersk Føde, maa Forbruget af fersk Kød til Tider blive ret betydeligt, navnlig i de Tider, da fersk Fisk ikke kan skaffes tilveje.

Angaaende Forbruget af Maltøl, da anvendtes dette i større Udstrækning i den Tid, det var umuligt at fremskaffe tilnærmelsesvis tilstrækkelig Mælk til Patienterne, og Forbruget af Maltøl er blevet mindre og mindre, efterhaanden som Fremskaffelsen af Mælk er bleven lettere. Hertil kan føjes, at kun en Del af den i Regnskabsaaret 1919/20 indkøbte Mængde Maltøl er bleven forbrugt i dette nævnte Regnskabsaar, idet der endnu forefindes 3 hele Kasser af det Maltøl, som blev indkøbt i nævnte Regnskabsaar.

Angaaende Forbruget af Kaffe, Tilsætning og Malkaffe kan gøres opmærksom paa, at Patienterne har paa Højdal-Sanatoriet ligesom i tidligere Aar faaet Kaffe 2 Gange om Dagen, nemlig efter Frokosten og efter Middagsmaden.

Angaaende Konto 5 (Medicin og Sygeplejeartikler), hvortil det er bleven bemærket, at denne Konto er væsentlig højere end paa noget af Nationalforeningens Sanatorier, da maa det tages i Betragtning, at de paa *Sygehus*afdelingen i Højdal liggende Patienter gerne er mere syge og lidende end *Sanatorie*patienter plejer at være, og at dette vil have Indflydelse paa Forbruget af Medicin.

Det i Kritikken nævnte Indkøb af uldne Tæpper og Lagenlærred var efter mit Skøn aldeles nødvendigt.

S. Jónsson,
Læge.

Til
Sanatorieudvalget.

Bilag 3.

Forslag til Lov

om

Udvidelse til Færøerne af Lov Nr. 90 om Rettens Pleje af 11. April 1916 med dertil sig sluttende Tillægslove.

Lov Nr. 90 om Rettens Pleje af 11. April 1916, saaledes som den er ændret ved Lov Nr. 325 af 3. Juni 1919, Lov Nr. 364 af 30. Juni 1919, Lov Nr. 448 af 4. August 1919, Lov Nr. 737 af 22. December 1920, Lov Nr. 274 af 6. Maj 1921 samt Lov Nr. 92 om Retsafgifter i Domssager af 11. April 1916 og Lov Nr. 93 om Udgifterne i Strafferetsplejen af samme Dato, skal være anvendelige paa Færøerne med følgende Ændringer:

1. *Til Retsplejelovens § 12* føjes: „Desuden udgør Færø Amt en Underretskreds."

2. *Til § 14 d føjes:* „for Færøernes Vedkommende Formandsskabet i Overlandvæsenskommissionen overensstemmende med Lov Nr. 54 af 1. April 1891 § 2; *til § 14 e:* „for Færøernes Vedkommende Overformynderiforretninger"; *til § 14 f:* „Det har sit Forblivende ved de i Lov Nr. 35 af 9. Marts 1906 om Udførelse af Notarialforretninger paa Færøerne indeholdte Bestemmelser".

3. *Til § 17, 4. Stk. føjes:* „Dog kan paa Færøerne de nævnte Bemyndigelser meddeles af Amtmanden for hvert enkelt Tilfælde. Endeligere har det sit Forblivende ved de i kgl. Anordning Nr. 30 af 14. Januar 1876, hvorved Lov om Skifte af Dødsbo og Fællesbo m. v. af 30. Novbr. 1874 sættes i Kraft paa Færøerne, indeholdte Regler med Hensyn til Begyndelses- og Registreringsforretningers Udførelse paa Skifterettens Vegne af vedkommende Sysselmand og ved de i Post 1 i kgl. Anordning Nr. 204 af 4. November 1892 om Lempelser i Lov om Oprettelse af Søretter udenfor København samt om Søforklaringer og Søforhør af 12. April 1892, for saavidt angaar Færøerne, indeholdte Bestemmelser med Hensyn til, at Sysselmanden i visse Tilfælde kan træde i den ordinære Underdommers Sted som Formand for Søretten. Endelig kan Sysselmanden i Lighed med de hidtil gældende Regler, jfr. Sportelreglement for Rettens Betjente paa Færøerne af 30. Marts 1836 § 64, i Fogdens Forfald og efter hans Fuldmagt forrette ubetydelige Auktioner".

Ved § 17, 5. Stk. tilføjes „efter Politimesteren: „Sysselmanden". Som nyt Stykke tilføjes: „Paa Færøerne opretholdes Syslernes Politiretter i samme Omfang som hidtil„.

4. *Ved § 18* tilføjes efter Lov om Søretter af 12 April 1892 §§ 2, 3, 4 og 5"; „jfr. kgl. Anordning Nr. 204 af 1. November 1892„.

5. *Efter § 23, 4. Stk.* tilføjes som nyt Stykke: For Færøernes Vedkommende afholdes Nævningeting efter de af Justitsministeriet ved Anordning fastsatte Regler.

6. *Ved § 44, 3. Stk.* tilføjes efter „Landsrettens Formand": „for Færøernes Vedkommende Amtmanden".
Til §44, 4. Stk. tøjes: „For Færøernes Vedkommende kræves dog ikke de i sidste Punktum nævnte Eksamensfordringer".

7. *Ved § 45* tilføjes efter „juridisk Eksamen": „For Færøernes Vedkommende bortfalder dog Kravet om juridisk Eksamen".

8. *Til § 46, 1. Stk.* tøjes: „Paa Færøerne foretages denne Beskikkelse i paatrængende Tilfælde af Amtmanden".

9. *Til § 55* føjes som nyt Stykke: „For Færøernes Vedkommende vil der være at tilkalde et af de i Lov Nr. 20 om Udnævnelser af Retsvidner paa Færøerne m. v. af 1. Marts 1873, der tilligemed Regulativ for Retsvidner paa Færøerne af samme Dato med senere Ændringer forsaavidt holdes i Kraft, omtaldte Retsvidner dels, naar der i Henhold til de i nærværende Paragraf indeholdte Bestemmelser skal tilkaldes et Retsvidne, og dels til Retsmøder, der afholdes af en Ret, som bekledes af en Enkeltdommer, der ikke er det færøske Sprog mægtig, eller blandt hvis Medlemmer ingen findes, der er det færøske Sprog mægtig, med mindre Dommeren skønner, at der ikke i det paagældende Retsmøde vil blive afgivet Parts-, Vidne- eller lignende Forklaringer paa Færøsk. Det paahviler Parterne eller disses Repræsentanter senest Dagen før Retsmødet saavidt muligt at give fornøden Meddelelse i saa Henseende til Dommerkontoret.

10. *I § 68* ændres „fra 1. Juni til 31. Maj" til „fra 1. Februar til 31. Januar", hvorhos tilføjes: „Færøerne danner en særlig Nævningekreds".

11. *Til § 71 føjes som 11)* Vragerformænd og Vragere paa Færøerne.

12. *Ved § 73, 1. Stk., Linie 6* tilføjes efter „Sognerandskreds": „paa Færøerne i hver Forstanderskabskreds", hvorhos tilføjes efter 1. Stk. næstsidste Punktum: „Paa Færøerne dannes et saadant Udvalg for hvert Syssel, bestaaende af et af Østre Landsrets Formand udnævnt Medlem som Formand, et af Dommeren udnævnt Medlem og 3 af Lagtinget ved Forholdstalsvalg udvalgte Medlemmer".

13. *Til § 74, 1. Stk.*, føjes: „Paa Færøerne fremlægges Fortegnelse over de ifølge § 73 valgte til almindeligt Eftersyn samtidig med og i Overensstemmelse med de i Lov om Folketingsvalg paa Færøerne Nr. 127 af 28. April 1916 for Valglister til Folketinget foreskrevne Regler".

14. *I § 75* ændres „1. Maj" til 1. Januar".

15. *Ved § 78, 1. Stk.*, tilføjes efter „2 af vedkommende Amtsraad og Købstad Kommunalbestyrelser": „— for Færøernes Vedkommende 2 af Lagtinget —"; og til 3. Stk. føjes: „Paa Færøerne er Udvalgets Medlemmer berettigede til Godtgørelse for Refordring efter Skydstakst, dog saaledes at Rejseudgifterne, dersom Farløj, bestemt til Personbefor-

dring, kan anvendes, ikke kan beregnes med et højere Beløb end den for saadan Befordring gældende Takst".

16. *I § 79* ændres „15. Maj" til „15. Januar", og „Statstidende" til „den til Optagelse af offentlige Kundgørelser autoriserede Avis".

17. *Ved § 81, 1. Stk.*, tilføjes efter „bornholmske" „og færøske", og i 2. Stk. ændres „Statstidende" til „den til Optagelse af offentlige Kundgørelser autoriserede Avis".

18. *I § 83, 1. Stk., 1 og 4. Linie* ændres „en Uge" til „3 Uger" og „Statstidende" til „den til Optagelse af offentlige Kundgørelser autoriserede Avis".

19. *I § 85 i f* ændres „Maj" til „Januar".

20. *I § 88, 1. Stk., 2. Linie*, ændres „en Uges" til „3 Ugers".

21. *Ved § 97* tilføjes: „Paa Færøerne er Nævninger berettigede til Godtgørelse for Befordring efter Skydstakst, dog saaledes at Rejseudgifterne, dersom Fartøj, bestemt til Personbefordring, kan anvendes, ikke kan beregnes med et højere Beløb end den for saadan Befordring gældende Takst".

22. *I § 99* indføjes efter Overanklageren „paa Færøerne Amtmanden".

23. *Til § 104, 3. Stk.*, føjes: „Paa Færøerne kræves alene, at den paagældende er en duelig og retsindig Mand. Endvidere kan Sysselmanden tillægges Ordre til at udføre Tiltale.

24. *Til § 109, 1. Post*, jfr. Lov Nr. 364 af 30. Juni 1919, føjes: „Desuden udgør Færø Amt en Politikreds", og til 3. Stk., sidste Punktum, føjes: „Paa Færøerne kræves dog ikke de nævnte Eksamensbetingelser, og Beskikkelsen kan i paatrængende Tilfælde meddeles af Amtmanden".

25. *Ved § 114, 3. Stk.*, jfr. Lov Nr. 364 af 30. Juni 1919, tilføjes efter „Byfogden": „eller Landfogden" og efter „Danske Lov 3-16-4": „for Færøernes Vedkommende Norske Lov 3-18-4".

26. *Til § 115* føjes: „Paa Færøerne kræves dog ikke de nævnte Eksamensbetingelser".

27. *Til § 117* føjes: „Paa Færøerne udøver Sysselmændene Politivirksomhed i samme Omfang som hidtil".

28. *Til § 130, 1. Pkt.*, føjes: „Paa Færøerne kræves dog ikke de nævnte Eksamensbetingelser".

29. *Til § 131, 1. Pkt.*, føjes: „Dette gælder dog ikke ved Domstole paa Færøerne, idet her enhver, som er personlig myndig, og som ikke ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, kan udføre Retssager for andre. Iøvrigt komme Reglerne i Retsplejelovens §§ 133, 134 og 136 til Anvendelse paa disse Reifergangsfuldmægtige med de Lempelser, som følger af Forholdets Natur."

30. *Til § 149, 2. Stk., føjes:* „For Færøernes Vedkommende forsaavidt Oversættelsen ikke kan faas bekræftet af Notarius publicus".

31. *Til § 171, 1. Stk., 1. Pkt., føjes:* „For Færøernes Vedkommende betragtes Suderø i denne Henseende som en særlig Underretskreds", og som Paragraffens 4. Stk. tilføjes: „Disse Regler skal dog ikke medføre nogen Pligt for Personer, der bor eller opholder sig paa Færøerne, til at give Møde i det øvrige Kongerige, eller for Personer, der bor eller opholder sig i det øvrige Kongerige, til at give Møde paa Færøerne".

32. *I § 174, 3. Stk.* ændres „en Uge" til: „14 Dage".

33. *I § 177 sidste Stk.* ændres „en Uge" til: „14 Dage".

34. *Ved § 192* tilføjes efter „til Opfyldelse af deres Vidnepligt": „ - - for Færøernes Vedkommende dog saaledes, at der ikke ydes Vidner i Godtgørelse udover 4 Kr. for det første Døgn og 2 Kr. for hvert af de følgende - - " og efter „2 Plads": „Paa Færøerne er Vidner berettigede til Godtgørelse for Befordring efter Skydstakst, dog saaledes, at Rejseudgifterne, dersom Fartøj, bestemt til Personbefordring, kan anvendes, ikke kan beregnes med et højere Beløb end den for saadan Befordring gældende Takst".

35. *Til § 211, 1. Stk.* føjes: „Paa Færøerne er udmeldte Syns- og Skønsmænd berettigede til Godtgørelse for Befordring efter Skydstakst, dog saaledes, at Rejseudgifterne, dersom Fartøj, bestemt til Personbefordring, kan anvendes, ikke kan beregnes med et højere Beløb end den for saadan Befordring gældende Takst".

36. *Til § 224* føjes som nyt Stykke: „For Færøernes Vedkommende behandles enhver borgerlig Retstrætte i første Instans ved Underret, medmindre den er henlagt til Landsret eller den ved Overenskomst mellem Parterne indbringes for Landsret, hvilket sidste kan ske, naar Sagen i det øvrige Kongerige vilde henhøre under Landsret i første Instans."

37. *Ved § 241* tilføjes efter „Lov om Skifte af Dødsbo m. v. af 30. November 1874": „jfr. Anordning Nr. 30 af 14. Januar 1876".

38. *Til § 259, 2. Stk., 1. Pkt.*, føjes: „For Færøernes Vedkommende gælder disse Regler dog kun, naar han ikke vil modtage Dommerens Tilrettevisning og Vejledning."

39. *Til § 260* føjes som et nyt Stykke: „Paa Færøerne kan Parterne lade møde i Retten for sig ved enhver, der er personlig myndig og ikke ved Dom fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling."

40. *Til § 269, 2. Stk.*, føjes: „Paa Færøerne bliver den ved §§ 2 - 7 i Forordning om Forligelses-Indretninger paa Landet i Norge af 20. Januar 1797 foreskrevne Ordning fremdeles bestaaende, idet dog den Del af Sydstrømø Præstegæld, hvor Forligsvæsenet hidtil foreslaas af Amtmanden, fremtidig henlægges til Thorshavn Bys Forligskommission."

41. *Til § 271, 2. Stk.*, føjes: „Paa Færøerne kommer denne Regel til Anvendelse i alle Sager uden Hensyn til disses Genstand."

42. *Til § 302, 3. Stk.*, føjes: „Disse Regler skal dog ikke medføre nogen Pligt for Personer, der bor eller opholder sig paa Færøerne, til at give Møde i det øvrige Kongerige eller for Personer, der bor eller opholder sig i det øvrige Kongerige, til at give Møde paa Færøerne".

43. *Ved § 330, i. f.* tilføjes efter „(Sognenævnet": „Forstanderskab)".

44. *Til § 331, 2. Stk.*, føjes: „Paa Færøerne kan Amtmanden som hidtil beordre Politimesteren og Sysselmændene til for Underretten at udføre nævnte Hvery."

45. *§ 339, 1. Stk.*, affattes for Færøernes Vedkommende saaledes: „Har Sagsøgte Bopæl paa Færøerne og Stævningen udlages til Underretten, skal Sagsøgeren lade Stævningen forkynde med 14 Dages Varsel. Bor Sagsøgte udenfor Færøerne eller udlages Stævningen til Landsretten, bestemmes Varslet af Underretsdommeren henholdsvis Landsrettens Formand".

46. *Ved § 356* tilføjes efter „i Retskredsen bosat Sagfører": „eller en dertil egnet god Mand".

47. *Til Kapitel 39* tøjes som en ny Paragraf: „Af de Sager, der for Færøernes Vedkommende i Henhold til denne Lovs Post 34 er henlagt til Underret, bliver alene saadanne, som ogsaa i det øvrige Kongerige er henlagt til Underretten, at behandle efter de i nærværende Kapitel givne Bestemmelser, hvorimod de i Kapitel 32—35 om Sagers Behandling for Landsret givne Regler med de fornødne Lempelser bliver at følge ved Behandlingen af de Underretssager, der i det øvrige Kongerige behandles i første Instans ved Landsret.

48. *§ 427, 1. Stk.*, affattes saaledes: „Har Sagsøgte Bopæl paa Færøerne, skal Stævningen forkyndes ham med 14 Dages Varsel. Bor Sagsøgte udenfor Færøerne, eller vides det ikke, hvor hans Bopæl er, bestemmes Varslet af Dommeren".

49. *Til § 435* føjes til 2. Stk., 1. Pkt.: „jfr. dog nedenfor" og indsættes som 4. Stk.: „Med Hensyn til Anke og Kære til Højesteret af Landsrettens Afgørelser vedrørende de fra den færøske Underret indankede Sager, som i det øvrige Kongerige vilde høre under Behandling ved Landsret i 1. Instans, kommer de i Kapitel 36 og 37 givne Regler til Anvendelse".

50. *I § 436* ændres „4 Uger" til „4 Maaneder".

51. *§ 459, 2. Stk.* affattes for Færøernes Vedkommende saaledes: „I alle andre Tilfælde beskikker Underretsdommeren en Sagfører eller en anden god Mand til at varetage dens Tarv, som søges umyndiggjort, hvis ingen, som af Retten findes at kunne antages, anmelder sig som antagen af den, som søges umyndiggjort, og beramme derefter mundtlig Forhandling af Sagen i et Retsmøde, til hvilket begge Parter indkaldes ved Foranstaltning af Underretsdommeren og med et af ham bestemt Varsel. Iøvrigt kommer den i §§ 461—463 og 467 angivne Fremgangsmaade til Anvendelse med de Lempelser, som følger af Forholdets Natur.

Den i Sagen trufne Afgørelse kan paa sædvanlig Maade indankes for Landsretten".

I 3. Stykke ændres „Indsendelse til Landsretten" til: „Foretagelsen for Retten", og „Statstidende eller ved Kirkestævne" til: „den til Optagelse af offentlige Kundgørelser autoriserede Avis".

52. *I § 464* tilføjes efter „Fremgangsmaade": „for Færøernes Vedkommende jfr. denne Lovs Post 50".

53. *Til § 466* føjes som 4. Stykke: „Dersom den umyndiggjorte bor paa Færøerne, træder i denne Paragraf Underretten paa Færøerne i Stedet for Landsretten".

54. *I § 472, 1. Stk.* ændres „Statstidende" til „den til Optagelse af offentlige Bekendtgørelser autoriserede Avis, dog at Indrykkelse tillige sker i Statstidende, dersom Kreditor bor udenfor Færøerne".

55. *Ved §§ 480, 1. og 2. Stk., 503, 1. og 3. Stk., 507, 2. Stk., 516, 1. Stk., 519, 1. Stk., 520, 2. Stk., 524, 6. Stk., 526, 4. Stk., 527, 1. Stk.,* tilføjes efter „Sognefoged": „Sysselmand".

56. *I § 527, 1. Stk.* ændres „14 Dage" til: „1 Maaned".

57. *Til § 537, 1. Stk.* føjes: „og kan for Ankes Vedkommende ske ved Ankestævnings Indlevering paa Dommerkontoret i Thorshavn".

58. *Til § 538, 3. Stk.* føjes: „For Færøernes Vedkommende kan afgiftspligtige Varer, som Statskassen realiserer til Dækning af paaløbne Afgifter og Bøder, forauktioneres uden forudgaaende Retsforfølgning".

59. *I § 544* ændres „en Uge" til: „3 Uger".

60. *I § 553* ændres „14 Dage" til: „4 Uger".

61. *I § 560* ændres „Matrikelnumre" til: „Brug".

62. *I § 561* ændres „med 14 Dages Varsel" til „med 4 Ugers Varsel, forsaavidt de alle have Bopæl inden Færøerne, og med 8 Ugers Varsel, forsaavidt, nogen af dem har Bopæl udenfor Øerne".

63. *I § 567, 3. Stk.* udgaar fra „Fremkommer der" til „Statstidende tilstrækkelig".

64. *I § 569* ændres „Betaling efter § 11 i Lov om Udlaan af umyndiges Midler af 19. Marts 1869" til „at erholde i Dæler hver 4 Kr. for hver halve Dag beregnet til 6 Timer, der medgaar til Forretningen og Rejsen og mindst for en halv Dag samt fri Skyds beregnet efter sædvanlig Takst, naar Mødestedet ligger 1 km eller derover fra deres Hjem, dog saaledes, at Rejsendgifterne, dersom Farløj bestemt til Personbefordring kan anvendes, ikke kan beregnes med et højere Beløb end den for saadan Befordring gældende Takst".

65. *I § 571, 2. Stk.* ændres „Statstidende" til: „den til Optagelse af offentlige Bekendtgørelser autoriserede Avis" og „14 Dage" til „3 Uger".

66. *I § 573, 1. Stk. i f.* ændres „en Uges" til „14 Dages".

67. *I § 581, 1. Stk.* ændres „med 14 Dages Varsel indkaldes til et Møde til: „indkaldes til et Møde med et Varsel af 8 Uger, hvis nogen af de interesserede har Bopæl udenfor Færøerne, og af 4 Uger, forsaavidt samtlige interesserede har Bopæl inden Øerne", og efter „Statstidende" tilføjes: „saafremt nogen af de interesserede har Bopæl udenfor Færøerne og derhos i alle Tilfælde i den til Optagelse af offentlige Bekendtgørelser autoriserede Avis".

68. *Til § 592, 1. Stk.* føjes: „og kan for Ankes Vedkommende ske ved Ankeslævnings Indlevering paa Dommerkontoret i Thorshavn".

69. *Ved Kapitel 54* bemærkes: „§§ 1—15 i Lov Nr. 40 af 30. Marts 1894 for Færøerne om Udpantning m. m. forbliver i Kraft paa Færøerne, dog med Undtagelse af Thorshavn og Bygderne Argir og Højvig, hvor Udpantning sker efter de i nærværende Kapitel indeholdte Regler med de nærmere anførte Ændringer. Bestemmelserne i nævnte Lovs § 15 forbliver dog i Kraft ogsaa forsaavidt angaar Thorshavn med de nævnte Bygder". I sidstnævnte Paragraf træder Politimesteren i Stedet for Landfogden, medens iøvrigt i Loven Fogden træder i Stedet for Landfogden".

70. *Ved § 596, 1 Stk.*, tilføjes efter „29. Marts 1873 § 1": „for Færøernes Vedkommende Lov Nr. 40 af 30. Marts 1894 § 1", og efter „dertil sig slutlende Reglementer": „samt for Færøernes Vedkommende kgl. Anordning Nr. 103 af 13. August 1886 om Brandvæsenet i Thorshavn § 8".

71. *Ved § 605* tilføjes efter „Sognefogden": „Sysselmanden" og ændres „3 Dage forud ..... plejer at offentliggøres" til „1 Uge forud har fundet Opslag Sted i Kundgørelsestavlen i den Bygd, hvor Auktionen afholdes".

72. *Ved § 609, 2. Stk.*, tilføjes efter „D. L. 5-7-8 og 9": „for Færøernes Vedkommende N. L. 5-7-8 og 9".

73. *Ved § 654* tilføjes efter „Skifteloven af 30. November 1874": „jfr. for Færøernes Vedkommende kgl. Anordning Nr. 30 af 14. Januar 1876, hvorved Lov om Skifte af Dødsbo og Fællesbo m. v. af 30. November 1874 sættes i Kraft paa Færøerne".

74. *Ved § 660* tilføjes efter „og § 33, 2. Stk.": „jfr. kgl. Anordning Nr. 30 af 14. Januar 1876".

75. *I § 662, 2. Stk.*, ændres „4 Uger" til „12 Uger", og efter „Lov af 30. November 1874 § 50" tilføjes: „jfr. kgl. Anordning Nr. 30 af 14. Januar 1876".

76. *Ved § 663* tilføjes efter „og 75": „jfr. kgl. Anordning Nr. 30 af 14. Januar 1876".

77. *Ved § 667* tilføjes efter „Konkursloven af 25. Marts 1872": „jfr. kgl. Anordning Nr. 13 af 13. Februar 1873, hvorved Lov om Konkurs samt nogle Forandringer i de gældende Bestemmelser om Pant og Eksekution af 25. Marts 1872 sættes i Kraft paa Færøerne og Anordning Nr. 72 af 2. Maj 1902".

78. *I § 674* ændres „4 Uger" til „12 Uger".

79. *Ved § 679* tilføjes efter „Konkurslov af 25. Marts 1872": „jfr. kgl. Anordning Nr. 13 af 13. Februar 1873 og Anordning Nr. 72 af 2. Maj 1902" og efter „Skiftelov af 30. November 1874": „jfr. kgl. Anordning Nr. 30 af 14. Januar 1876".

80. *Ved § 688* tilføjes: For Færøernes Vedkommende behandles ogsaa de i nærværende Paragraf omtalte Sager i første Instans ved Underretten. De i Kapitlerne 76—77 indeholdte Regler bliver at anvende med de Lempelser, som følger af, at Sagen behandles ved Underret.

81. *Ved § 721* tilføjes:
ved. e. „Tyendelov af 10. Maj 1854 § 63, Iste Punktum", jfr Tyendelov for Færøerne af 16. Februar 1856 § 63 Iste Punktum.
ved. f. „jfr. Lov for Færøerne Nr. 63 om Vandledninger af 1. April 1909".
ved. n. „jfr. Lov for Færøerne Nr. 36 af 28. Februar 1908 om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene".
ved. p. Strandingslov af 10. April 1895 § 22 „jfr. Strandingslov for Færøerne Nr. 40 af 24. Marts 1899 § 19".

82. *Ved § 726, 3. Stk.* tilføjes: „jfr. Lov Nr. 55 af 13. April 1894 indeholdende Bestemmelser om Politiet paa Færøerne § 12 e".

83. *Ved § 793* tilføjes efter „Amtsraadene": „samt Færøernes Lagting".

84. *Ved § 877, 4. Stk.*, tilføjes efter D. L. 1-2-1: „jfr. for Færøernes Vedkommende N. L. 1-2-1".

85. *Ved § 940* tilføjes: For Færøernes Vedkommende finder Paaanke af de i § 688 omtalte Sager Sted direkte til Højesteret.

86. *Ved § 948* tilføjes efter Landsrettens Kontor: „for Færøernes Vedkommende Underrettens Kontor".

87. *Til § 962* føjes som nyt Stykke: „Domme, afsagt af en af Systernes Politiretter kan af Tiltalte paankes til Underretten.

88. *Ved § 1000* tilføjes: De i nærværende Paragrafs 2. og 3. Stk. indeholdte Regler gælder ogsaa for Færøernes Underret.

89. *Ved § 1036* tilføjes: jfr. Lov for Færøerne om Udpantning m. m. af 30. Marts 1894 § 16.

90. *§ 1021* affattes saaledes: Denne Lov træder i Kraft 1. April 1922, dog at Sager, ved hvis Paadømmelse Nævninger skal medvirke, bliver at paadømme ved Underret uden Nævninger, indtil de i Kapitlerne 7 og 8 foreskrevne Valg første Gang har fundet Sted.

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag.

De i foranstaaende foreslaaede Ændringer i Retsplejeloven, der iøvrigt i sin Helhed vil kunne sættes i Kraft paa Færøerne, skyldes særlig: Øernes fjerne Beliggenhed fra og vanskelige Forbindelse med det øvrige Kongerige, den besværlige Kommunikation mellem Øerne indbyrdes, Mangelen paa Personer med juridisk Uddannelse samt Hensynet til bestaaende, for Øerne specielle Retsdannelser. En Del Ændringer bestaar saaledes i, at Meddelelse af visse Konstitutioner og Beskikkelser foretages af Amtmanden paa Færøerne i Stedet for af Landsrettens Formand eller Justitsministeriet, andre i Forlængelse af Indkaldelses- eller lignende Frister, atter andre i Afkald paa Fordringer paa juridiske Kvalifikationer hos konstituerede Dommere, Dommerfuldmægtige, Sagførere og lignende, og endelig andre i, at Bekendtgørelse i Statstidende for Færøernes Vedkommende i visse Tilfælde erstattes med Bekendtgørelse i den til Optagelse af retslige og andre Bekendtgørelser paa Færøerne autoriserede Avis, at citerede Bestemmelser i D. L. for Færøernes Vedkommende ændres til de tilsvarende Bestemmelser i N. L., samt Opretholdelsen af Sysselmandsinstitutionen i omtrent samme Omfang som hidtil.

Den judicielle Myndighed i 1ste Instans, derunder — som en Ændring i Forhold til den nuværende Ordning — ogsaa Fogedsagerne, foreslaas paa Færøerne samlet hos Underretten med Sæde i Thorshavn. Man har dog opretholdt Syslernes Politiretter i samme Omfang som hidtil, jfr. Kanc. Plakat af 23. Marts 1803 (se Noten i „Færøsk Lovsamling"), idet de til Paakendelse her henlagte, i Almindelighed ubetydeligere Overtrædelser af lokale Vedtægter og lignende egner sig til endelig Afgørelse af Sysselmanden paa dennes Rejser i Distriktet, og den herved skete Afvigelse fra Lovens Princip om Retsplejens Adskillelse fra Forvaltningen synes ikke væsentlig større end de allerede i Retsplejeloven indeholdte Afvigelser. Medens Overpolitiretterne i det øvrige Kongerige blev afskaffet ved Midten af forrige Aarhundrede, har denne Domstol været bevaret for Færøernes Vedkommende som Appelinstans ikke blot for Domme afsagt ved Syslernes Politiretter, men ogsaa for visse ved Sorenskriveriets Politiret afsagte Domme. Da Amtmanden efter nærværende Forslag skal indtage Stillingen som Anklagemyndighedens øverste stedlige Repræsentant og saaledes ikke tillige kan være øverste Dommer, har Amtets Overpolitiret maattet ophæves. De ved Syslernes Politiretter afsagte Domme maa herefter indankes for Underretten i Thorshavn som sidste Instans, og de af Underretten afsagte Domme i første Instans bør formentlig alle indankes for Landsretten, for visse Straffesagers Vedkommende Højesteret.

Endvidere skal følgende specielle Bemærkninger til enkelte af Forslagets Poster gøres:

ad Post 9:

Af Hensyn til den særlige Stilling, Retsvidnerne indtager paa Færøerne som værende Dommeren behjælpelige med at tilvejebringe gensidig

Forstaaelse mellem ham og færøsktalende Parter eller Vidner, har man ment at burde opretholde denne Institution saaledes, at et i Overensstemmelse med den hidtil gældende Ordning udvalgt Retsvidne tilkaldes saavel i Tilfælde, hvor et Retsvidne ogsaa i det øvrige Kongerige skal tilkaldes, som naar det ovennævnte Formaal gør det paakrævet.

ad Post 10:

Ændringen af Nævningeaaret nødvendiggøres ved, at Grundlisten i Henhold til Post 12 vil være at fremlægge fra d. 1. December til 12. s. M., hvilket atter skyldes, at Vinteren er den eneste Tid, hvor man kan regne sikkert med, at den Del af Øernes Befolkning, der deltager i Fiskeri ved Island, er hjemme, jfr. Post 12.

ad Post 12:

Det vil formentlig i flere Tilfælde være vanskeligt at danne det i § 73 nævnte Udvalg for hver Forstanderskabskreds, og et for det paagældende Syssel dannet Udvalg maa antages at kunne foretage den i Paragraffen omtalte Udvælgelse.

ad Post 22:

Om Færøerne bør lægges ind under et af de ved Retsplejelovens § 102 for Østre Landsretskreds oprettede Statsadvokaturer, eller om de Statsadvokaten paahvilende Forretninger for Færøernes Vedkommende skal udføres af Amtmanden, kunde være Genstand for Tvivl. For den første Ordning taler Hensynet til Ensartethed i Paatalereglerne paa Færøerne og i det øvrige Kongerige, medens Hensynet til Sagernes hurtige Behandling og i det Hele Betydningen af, at selve den paatalende Myndighed befinder sig paa Færøerne og er kendt med de særlige Forhold dér, taler for at vælge den sidstnævnte Ordning. Da denne desuden stemmer bedst med den hidtilværende Ordning, har man ment at burde foreslaa, at Amtmanden for Færøernes Vedkommende fungerer som Statsadvokat og som saadan sorterer under Rigsadvokaten. Naar Sager, som her paatales af Amtmanden, i Henhold til de derom fastsatte Regler appelleres til Landsretten, varetages Statsadvokatens Pligter af den, som dertil bemyndiges af Rigsadvokaten.

ad Post 28:

Da man af Hensyn til Mangelen paa juridisk uddannede Personer paa Færøerne ikke har ment at kunne indføre den i det øvrige Kongerige gældende Regel om Sagførernes Enerret, synes det at være et retfærdigt Supplement hertil, at de herværende Sagførere kan faa Ikke-Jurister autoriserede som Fuldmægtige.

ad Post 31:

Efter de hidtil gældende Regler er Færøerne delt i 2 Jurisdiktioner: en nordlig med Tingsted i Thorshavn, omfattende Strømø, Sandø, Vaagø, Østerø og Norderøernes Sysler, og en sydlig med Tingsted i Tveraa, omfattende Suderø Syssel, idet Tinget i Thorshavn dog i visse Henseender betragtes som Hovedtinget. I civile Sager er Personer, boende paa Suderø ikke pligtige at møde, hverken som Parter eller Vidner, for Retten i Thorshavn, jfr. Justm. Skr. af 14. Januar 1892, og da Kommunikationsforholdene mellem denne Ø og Thorshavn stadig, særlig ved Vintertid, er ret vanskelige, har man ikke ment at burde gøre nogen væsentlig Ændring forsaavidt angaar Vidner.

Iøvrigt har man ikke ment at kunne paalægge herboende Personer Pligt til under nogen Omstændigheder at møde som Vidner for Retter i det øvrige Kongerige eller omvendt.

ad Post 34:

Da Logi med Kost i Thorshavn kan erholdes for 2 á 3 Kr pr. Døgn, og Vidner, der giver Møde i Thorshavn, ofte benytter Lejligheden til at afgøre Forretninger, der alligevel vilde have ført dem til Thorshavn, har man ikke ment, at Vidnegodtgørelsen bør sættes højere end foreslaaet.

ad Post 36:

Ligesom økonomiske og praktiske Hensyn maa antages at stille sig hindrende i Vejen for en Ordning, hvorefter en Afdeling af Landsretten skulde rejse til Færøerne 1 á 2 Gange om Aaret for at behandle Landsretssager, saaledes mener man, at de samme Grunde taler imod, at alle større Sager — ligesom i det øvrige Kongerige — skulde behandles i 1ste Instans ved den fjerne Landsret, og man har derfor foreslaaet, at alle civile Sager paa Færøerne i 1ste Instans behandles ved Underretten, idet man dog har aabnet Parterne Adgang til ved Overenskomst at kunne indbringe for Landsret som 1ste Instans saadanne Sager, der i det øvrige Kongerige i 1ste Instans behandles for Landsret. Man har dernæst foreslaaet, at Proceduren ved Underretten i Sager af sidstnævnte Art bliver overensstemmende med de i Retsplejelovens Kap. 32—35 om Sagers Behandling for Landsret givne Regler med de Lempelser, som følger af Forholdets Natur, idet disse Sager ikke ved at henlægges til Underret bør undergives den for Sagens Behandling ved Underret i Retsplejelovens Kap. 39 foreskrevne mere summariske Behandling.

ad Post 38, 39 og 41:

Tilføjelsen skyldes den paa Øerne herskende Mangel paa juridisk uddannede Personer.

ad Post 42:

I Modsætning til, hvad der ifølge Post 31 gælder for Vidner, har man ment, at det bør kunne paalægges Parterne, for hvem de samme Hensyn som for Vidner ikke gør sig gældende, at give Møde for Landsret eller Højesteret, naar det man anses for at være af særlig Betydning for Sagens Oplysning.

ad Post 44:

Ogsaa denne Tilføjelse skyldes Manglen paa juridisk uddannede Personer. Med Hensyn til den nuværende Ordning henvises til Kanc. Skr. af 6. Juni 1843 og Justm. Skr. af 13. Maj 1852 (i „Færøsk Lovsamling").

ad Post 49:

Reglen om alle Sagers Behandling i 1ste Instans ved Underret bør ikke hindre, at de Sager, der i det øvrige Kongerige behandles i 1ste Instans ved Landsret, kan indbringes for Højesteret. Imod at disse Sager indankes direkte for Højesteret taler dog dels, at Landsretsproceduren maa antages at være bedst egnet for disse Sager, dels, at Omkostningerne —

f. Eks. til Sagførerhjælp — vil blive betydelig større for Højesteret. Endelig kan anføres, at Parterne ved at indbringe særlig vigtige Sager for Landsret i 1ste Instans har i deres Magt at indskrænke Instansernes Antal til 2.

ad Post 57:

Man har anset det for betænkeligt at forlænge denne Appelfrist, ligesom den ordinære Appelfrist fra Underretten til Landsret, til 4 Maaneder, idet den efterfølgende Auktions Afholdelse derved udskydes uforholdsmæssigt længe, og har i Stedet stillet nærværende Forslag, som formentlig ikke kan støde paa praktiske Vanskeligheder.

ad Post 58—67:

Man har i de Tilfælde, hvor det endnu maa anses for nødvendigt, foretaget Ændringer i Overensstemmelse med de ved kgl. Anordning Nr. 62 af 12. April 1892, hvorved Lov om Tvangsauktioner m. m. af 9. April 1891 sættes i Kraft paa Færøerne, foretagne Ændringer i bemeldte Tvangsauktionslov.

ad Post 69:

Den hidtil gældende specielle færøske Udpantningslov Nr. 40 af 30. Marts 1894 har vist sig heldig, og den derved skabte Ordning bør opretholdes for BygdernesVedkommende, idet det særlig er gjort gældende, at det kan forventes, at Folk, der allerede nu rejser allehaande urimelige Indvendinger mod Udpantningen, i Fremtiden vilde gøre dette i høj Grad, der som Sagen derved kunde udsættes, idet Sysselmanden ikke straks kunde paakende Indsigelserne. Derimod har den hidtilgældende Udpantningslov været upraktisk for Thorshavns Vedkommende, idet Udpantning her skal foretages af Sysselmanden i Vestmanhavn, og for nævnte By og nærmeste Bygders Vedkommende bør derfor Retsplejelovens Regler om Udpantning indføres med de i Post 68—69 foreslaaede Ændringer.

ad Post 80:

De ad Post 36 anførte Betragtninger gør sig formentlig ogsaa gældende for Straffesagers Vedkommende, idet her kan tilføjes, at Hensynet til Sagens hurtige Behandling er af særlig Betydning i Tilfælde, hvor Tiltalte er arresteret.

Man har derfor foreslaaet, at de Straffesager, som i det øvrige Kongerige behandles ved Landsret i første Instans, paa Færøerne behandles ved Underretten.

Da Kravet om Nævningers Medvirken ved Paadømmelsen af visse Sager ikke har kunnet opgives, har man foreslaaet, at Nævninger paa Færøerne medvirker ved Underrettens Paadømmelse af saadanne Sager. De Regler, der gælder ved Nævningesagers Behandling, bliver da at anvende med de fornødne Lempelser.

ad Post 85:

Efter de for Færøerne hidtil gældende Regler paankes alle færøske Justitssager umiddelbart til Højesteret, jfr. Kancelli-Plakat af 18. Maj 1816 om Laugtingets Ophævelse. Da det formentlig er et berettiget Krav, at

færøske Straffesager kan indbringes for Højesteret, og da de samme Grunde, som i sin Tid medførte Overspringelse af en Instans, formentlig stadig gør sig gældende, har man foreslaaet, at de Straffesager, der ifølge § 688, jfr. Post 78, skal paadømmes ved Underret i Stedet for ved Landsret, paaankes direkte til Højesteret.

ad Post 90:

Af Hensyn til Finansaaret har man fundet det praktisk at lade Loven træde i Kraft 1. April 1922.

Det maa imidlertid anses for usandsynligt, at Loven skal kunne blive stadfæstet saa tidligt, at den i Kapitel 7 omhandlede Nævninge Grundliste kan blive dannet og fremlagt første Gang allerede i indeværende Aar, jfr. Post 12. Da man efter de hidtil gjorte Erfaringer maa gaa ud fra, at Sager, ved hvis Paadømmelse Nævninger skal medvirke, vil blive yderst sjældne, og man derfor vil finde det urimeligt, om Lovens Ikrafttræden af denne Grund udskydes, har man foreslaaet, at Nævningers Medvirken udsættes, indtil de til deres Udtagelse nødvendige Organer er blevet dannet.

Bilag 3.

Udvalgsbetænkning

i

Sag Nr. 129 (Lov om Arveafgift).

Spørgsmaalet om Ændring i de gældende Regler om Arveafgift har flere Gange været til Behandling i Lagtinget (jfr. Lagtingstidende 1918 S. 13 flg.).

I 1918 vedtog Tinget et Forslag til Anordning, hvorved Lov Nr. 136 af 27. Maj 1908 skulde sættes i Kraft paa Færøerne. Angaaende Motiveringen kan henvises til Udvalgsbetænkningen, afgivet af det i 1918 nedsatte Lagtingsudvalg. I 1920 vedtog Tinget paany Forslaget.

Amtmanden har i indeværende Samling forelagt Tinget et af Ministeriet udarbejdet Forslag til Anordning, hvorved Lov om Arveafgift af 27. Maj 1908 sættes i Kraft paa Færøerne.

Ministeriet har i sit Forslag i alt væsentligt fulgt Lagtinget. Dette gælder først og fremmest Afgiftssatserne:

Den nuværende Arveafgift er a) ½ pCt. af Arv, der tilfalder Ægtefælle, Børn eller andre Livsarvinger, Fader og Moder, Søskende, naar de eller deres Børn i deres Sted arve tillige med Moder eller med Fader, b) 4½ pCt. af al anden Arv. Efter Lagtingets Forslag er Afgiftssatserne Iølgende:

A. Naar Arven tilfalder Arveladerens Ægtefælle, Afkom eller Adoptivbørn.

1)	Af	Arvelodder	paa	ikke	over	1,000	Kr.			1	pCt.
2)	„	—	„	over	1,000	Kr.,	men	ikke over	2,000 Kr.	1¼	%
3)	„	—	„	„	2,000	„	„	„ „	3,000 „	1½	„
4)	„	—	„	„	3,000	„	„	„ „	5,000 „	1¾	„
5)	„	—	„	„	5,000	„	„	„ „	10,000 „	2	„
6)	„	—	„	„	10,000	„	„	„ „	20,000 „	2¼	„
7)	„	—	„	„	20,000	„	„	„ „	50,000 „	2½	„
8)	„	—	„	„	50,000	„	„	„ „	100,000 „	2¾	„
9)	„	—	„	„	100,000	„	3	%.			

B. Naar Arven tilfalder Arveladerens Forældre eller Personer henhørende til disses Afkom, forsaavidt de ikke falder ind under Litra A.

1)	Af	Arvelodder	paa	ikke	over	1,000	Kr.			4	pCt.
2)	„	—	„	over	1,000	Kr.,	men	ikke over	2,000 Kr.	4¼	%
3)	„	—	„	„	2,000	„	„	„ „	3,000 „	4½	„
4)	„		„	„	3,000	„	„	„ „	5,000 „	4¾	„
5)	„	—	„	„	5,000	„	„	„ „	10,000 „	5	„
6)	„	—	„	„	10,000	„	„	„ „	20,000 „	5¼	„
7)	„	—	„	„	20,000	„	„	„ „	50,000 „	5½	„
8)	„	—	„	„	50,000	„	„	„ „	100,000 „	5¾	„
9)	„	—	„	„	100,000	„	6	%.			

C. Naar Arven tilfalder Arveladerens Bedsteforældre eller Personer henhørende til disses Afkom, forsaavidt de ikke falder ind under Litra A. og Litra B.

1)	Af	Arvelodder	paa	ikke	over	1,000	Kr.	7	pCt.			
2)	„	—	„	over	1,000	Kr.,	men	ikke	over	2,000	Kr.	7¼ %
3)	„	—	„	„	2,000	„	„	„	„	3,000	„	7½ „
4)	„	—	„	„	3,000	„	„	„	„	5,000	„	7¾ „
5)	„	—	„	„	5,000	„	„	„	„	10,000	„	8 „
6)	„	—	„	„	10,000	„	„	„	„	20,000	„	8¼ „
7)	„	—	„	„	20,000	„	„	„	„	50,000	„	8½ „
8)	„	—	„	„	50,000	„	„	„	„	100,000	„	8¾ „
9)	„	—	„	„	100,000	„	9 %.					

D. Naar Arven tilfalder fjernere Slægtninge af Arveladeren eller Personer, der ikke er beslægtede med ham.

1)	Af	Arvelodder	paa	ikke	over	1,000	Kr.	10	pCt.			
2)	„	—	„	over	1,000	Kr.,	men	ikke	over	2,000	Kr.	10¼ %
3)	„	—	„	„	2,000	„	„	„	„	3,000	„	10½ „
4)	„	—	„	„	3,000	„	„	„	„	5,000	„	10¾ „
5)	„	—	„	„	5,000	„	„	„	„	10,000	„	11 „
6)	„	—	„	„	10,000	„	„	„	„	20,000	„	11¼ „
7)	„	—	„	„	20,000	„	„	„	„	50,000	„	11½ „
8)	„	—	„	„	50,000	„	„	„	„	100,000	„	11¾ „
9)	„	—	„	„	100,000	„	12 %.					

Ifølge den for Danmark gældende Lov kan Finansministeriet i visse Tilfælde fritage for eller nedsætte Arveafgiften, ligesom forskellige andre administrative Forretninger vedrørende Afgiften er henlagt til nævnte Ministerium. Lagtinget foreslog i 1918 ud fra den Betragtning, at Størstedelen af Afgiften skulde tilfalde Tinget, at „Finansministeriet" skulde for Færøernes Vedkommende ombyttes med „Lagtinget". Her har Ministeriet nu foreslaaet „Justitsministeriet". Da de paagældende Bestemmelser ikke har nogen væsentlig praktisk Betydning, og da Justitsministeriet er det Ministerium, hvorunder færøske Sager i Almindelighed sorterer, mener Udvalget, at man kan gaa med til Ministeriets Forslag paa dette Punkt. Dog har man ment at burde foreslaa, at Lagtingets Formand bør have Adgang til at udtale sig i de Tilfælde, hvor der er Tale om at nedsætte eller fritage for den foreskrevne Arveafgift og dermed ogsaa for den Del, som tilkommer Amtsfattigkassen. Forslag om den nødvendige Tilføjelse til §§ 3, 9 og 13 fremsættes derfor, medens man mener iøvrigt at kunne frafalde Tingets Forslag af 1918, Pkt. 2 og 3. Det nævnte Forslags Pkt. 1 og 4 har Ministeriet sluttet sig til.

I 1918 foreslog Tinget, at Bøder efter Anordningen skulde tilfalde Amtsfattigkassen. Ministeriet foreslaar nu, at de skal tilfalde Statskassen. Udvalget mener at kunne gaa med til dette, forsaavidt angaar Bøderne efter § 39—40, hvor Talen er om Embedsmænds Forsømmelser og lignende. I § 38 foreskrives, at den, som til Brug ved Afgiftsberegningen mod bedre Vidende afgiver urigtige Oplysninger eller med Forsæt fortier væsentlige Omstændigheder, som Straf skal svare en Afgift lig det fendobbelte af det Beløb, hvormed Arveafgiften som Følge af de urigtige Oplysninger er blevet forringet eller vilde være bleven forringet. Udvalget vilde finde det rigtigst, at Amtsfattigkassen, der ligesaavel som Statskassen bliver bedraget for sin Andel af Afgiften eller udsættes derfor ved de Handlinger, som omhandles i § 38, faar sin Andel i den forhøjede Afgift. Udvalget henstiller derfor til Ministeriet, at Ordet „Bøde" ændres til „Afgift", saaledes at

Amtsfattigkassen faar Andel heri paa lignende Maade som i de i § 37 omhandlede Tilfælde. Man har ikke villet stille noget positivt Forslag herom, men mener at kunne fremsætte sit Ønske som sket her i Betænkningen.

I 1918 foreslog Tinget, at Amtsfattigkassen skulde faa hele Afgiftsforhøjelsen. Dette Forslag har Ministeriet fulgt med Hensyn til Klasse A og B, men har i de i C omhandlede Tilfælde foreslaaet, at Staten ved offentlig Skifte faar 4 pCt. Afgift og ved privat Skifte 3 pCt, Amtsfattigkassen Resten, medens Staten i de i D omhandlede Tilfælde skal have ved offentligt Skifte 5 pCt. Afgift og ved privat Skifte 4 pCt., Amtsfattigkassen Resten.

Amtsfattigkassen trænger i høj Grad til større Indtægter, og Udvalget vil derfor principalt holde paa det af Tinget i 1918 vedtagne Forslag om Fordelingen, men saafremt dette er uigennemførligt, kan man gaa med til Ministeriets Forslag, da dette i de praktisk vigtigste Tilfælde har fulgt Tinget, og der ogsaa i de andre Tilfælde levnes Tinget en væsentlig Del af Afgiften, og Forslaget i det hele byder paa væsentlige Fordele og Indtægter for Tinget.

Man skal herefter tillade sig at stille følgende

Forslag:

Tinget kan tiltræde Ministeriets Forslag til Anordning, hvorved Lov om Arveafgift af 27. Maj 1908 sættes i Kraft paa Færøerne, dog saaledes, at der i §§ 3, 4. Stk., 2. Pkt., 9 og 13 efter Ordene „Justitsministeren" og „Justitsministeriet" og i § 3, 4. Stk., 1. Pkt. efter Ordene „Justitsministeren er bemyndiget til" indføjes Ordene: „efter at Erklæring er indhentet fra Lagtingets Formand".

Thorshavn, den 10. August 1921.

Edw. Mortensen, Fmd. *Nyholm Debess.* *M. A. Winther.*

D. Danielsen. *A. Samuelsen.*

Bilag 4.

Nevndarálit.

Djóralæknin hevur í bravi dagsett 5. mei 1921 til løgtingið sent eina frágreiðing um tarvahaldið, soleiðis sum tað nú fægtar seg her á landi, og síðan vist á leið, hvussu hann heldur, tað kann umvølast og bøtast.

Tað mesta djóralæknin finnist at tí núverandi skiti er 1) at tað ikki verður lagt dent á at seta tarvskálvin við undan væla kúgv, 2) at tarvurin verður ovilla føddur og ovilla røktaður, 3) at hann ovnngur verður tikin til brúks og tikin ovskjótt av, og at hann gongur leystur í haganum um summarið. Fyri at bøta um hesi og onnur brek ræður djóralæknin til, 1) *at* velja tarvsevnini av góðum føroyskum neytaslagi og ikki útlenskum, 2) *at* hvør bygd, sum heldur tarv, skal fáa sær eitt gerði at hava tarvin í um summarið, og tað í hesum gerði skal byggjast tarvafjós, 3) *at* hvør neytacigari um heystið skal lata miðal tarvahoy, 4) *at* neytacigarirnir skulu gjalda tað kraftfóður, tarvinum nýtist, 5) *at* størstu ánarir í bygdini (3 merkur og meir) skulu halda tarv til skiftis, 6) *at* 2 menn fyri 5 ár ísenn skulu veljast á grannastevni til at ansa eftir, at tarvahaldið fer framm eftir teim ásettu reglum og herum at føra bøkur, 7) *at* tarvspeningur 10 kr. innanbýggja og 15 kr. uttanbýggja skulu latast av hvørji kúgv, sum hevur verið til tarvs, 8) *at* rikisstjórnin letur studning til hesa fyritøku o. a. m.

Amtmaðurin hevur biðið búnaðarráðgevaran um hansara álit hesum frammanundan nevnda bræví viðvíkjandi, og hevur hann umfram at vísa á eina frágreiðing, hann í sínum riti fyri árið 1. jan.—31. dec. 1919 til løgtingið hevur givið um alidýrini í Føroyjum, aftur at tikið til orða, 1) *at* fólk yvirhøvur í føroyskum bygdum er einmælt um, at tarvahaldið er vánaligt, 2) *at* ringt er at fáa umvølingar í lag, tí fjøldin av neytacigarum eru smáeigarir, 3) at tað yvirhøvur haldast um 100 tarvur í Føroyjum í 85 tarvaplássum. Hann skjýtur til tann týðning, mjólkin hevur fyri tað uppvaksandi ættarliðið í Føroyjum, at neytini mjólka ovlítið, og at tað við betri skili í neytabrúkinum kann fáast meir í úrtøku til vinning fyri brúkarin og gagn fyri fólkaheilsuna í landinum.

Hann vísir á 1) *at* í Danmark hevur síðan lógin av 1. april 1887 útkom, verið givið nøgdin av peningum til neytacigarar har í landi, 2) *at* starvið fyri at bøta um okkara neytaslag eigir at skipast nakað eftir sonu reglum, 3) *at* tarvabygdir fáa studning til at halda tarv fyri eftir ásettum reglum, 4) *at* nevnd verður vald á grannastevni til at ansa eftir, at reglirnar vera hildnar, og 5) *at* væl hevði verið, um atkomuligt var til at hildið neyta (dýra) framsýningar og at givið heiðurmerkir fyri tey besto dýr. Seinast tekur búnaðarráðgevarin til máls um, at ein nevnd verður kosin til at fyrireika hettar mál.

Nakrir Kvivikskingar, sum í bræví av 20. juli 1920 sendu hettar

mál inn á ting í fjør, skjóta uppá, at fyri hvørja bygd skal setast ein 3 manna-nevnd, sum skal ansa eftir, at tarvurin er av bestu tørvum, og at eingin tarvur skal ganga leysur í haganum utlan at vera samlyktir av hesum monnum.

Hettar mál varð í fjør samlykt á tingi at bíða við til hettar tingið. So statt skal nevndin flytja framm:

Tað er ivaleyst beint, at yvirhøvuð er tarvahaldið í Føroyjum ikki í góðum lagi. Atvoldin herfil kann vera so ymisk, sum part av tí, at tarvahaldið í flestum sløðum er uppá umgang við ongum øðrum treytum, enn at „halda tarv", sum tí at neytahaldið er so smábýtt, sum tí ringt er til at fáa røktingafólk nú í tíðini, og sum av tí at okkara jarðabrúkandi fólk ikki hevur haft ta algongd, sum fólk hevur haft í øðrum londum til at læra alidýrarøkt og búnaðarrøkjuskap yvirhøvur, og ansurin fyri og dugnaðskapurin til umvøtligar tí er minni millum manna, enn hann áttí at verið.

Nevndin heldur tað vel vera vert at royna at fáa í lag ásettar reglur fyri okkara tarvahald, less meir sum tað leingi her á landi hava verið galdandi reglur bæði fyri brundseyðir og greðingar. Tó ið neyt tó eru meiri heimadýr enn ross og seyður og tørva at vera meiri í mannahondum, vil tað verða so, at serstøk lógbundin skipan um nýtt lag á neytabrúki verður truplari og kostnaðursamari at fáa í verk enn tað, sum menn higartil hava latið sær lyndað í rossarøkt og seyðarøkt. So her noyðist helst almanna studningur at koma uppi, um umbøtingar skulu duga.

Núgaldandi reglur fyri neyfabrúki og tarvahaldi eru í hagalógini av 26. Febr. 1866 § 17—24. Hareftir skal avgerast um tarvahald eftir markatali, og sakamál hesum viðvikjandi kunnu dømast av búnaðardómsnevndini: lóg (nr. 54) 1. April 1891. Annars er tarvahaldið í Føroyjum skipað á ymiskan hátt, og eiga tær reglur, sum ætlanin nú er at gera galdandi, at gerast so vorðnar, at tað eisini er atkomuligt at halda uppi teimum bygdaskikkjum í tarvahaldi, sum hava vist seg at duga. Tað vil tí vera hent til hetta endamáls frama at fáa framm dømir um alskyns tarvahald í Føroyjum, og hvursu hvørt hevur roynt á ymiskum sløðum.

Tær donsku alidýralógir (Lov af 1. april 1897 om fremme af husdyravl og husdyrbrug, og lov no. 124 om foranstaltninger til husdyravlens og husdyrbrugets fremme af 8. juni 1912) geva minnagóðan studning til slíka fyritøku sum her umrøðist. Tó er grundalagið fyri tí, at búnaðarfelag er til, sum tekur imóti og útbýtir studningin.

Tað er nevndini kunnugt, at her er eitt búnaðarfelag í koming, og vildi tað tí verið hent, at eitt slíkt felag kundi gjørst so mannsteckt og álitandi, at tær reglur, sum mugu uppsetast hesum máli viðvikjandi, kundu bygst á tað sama grundarlag sum tær donsku alidýralógir, nemliga á búnaðarfelóg.

Tað eru í londum, sum eru okkum lík í búnaðurviðurskiftum, t. d. Noregi og Íslandi, reglur ásettar til frama fyri alidýrarøkt, sum eiga at duga til at miða seg eftir hjá okkum, tá vil skulu nú fara at setta saman reglur okkara neytarøkt til frama. Tað hevði verið best, um hesar skipanir frá Noregi og Íslandi eisini vóru til skjals, tá okkara tarvahaldsreglur o. a. m. skulu uppsetast.

Búnaðarráðgevarin hevur ráðt til, at ein nevnd verður sett til at gera uppskot til reglur hesum máli viðvikjandi. Nevndin heldur, at uppskot til hesar reglur eigir at gerast til uttan fyri tingið, tá stundir illa kunnu fáast til slíkt arbeiði á tingi, og tá tað ikki vil vera eini løgtingsmillumtinganevnd so hetlført at fáa hettar serstaka búnaðarmál áleiðis. Nevndin heldur tað

vera beinari at biðja formannin fyrireika heltar mál t. d. á tann háti, at hann biður djóralæknan, búnaðarráðgevaran og kannska einhvønn praktiserandi jarðabrúkara at fáa fyrrnevnda uppskot í lag. Nevndin skal tessvegna ráðu tinginum til at samtykkja:

Løgtingið biður amtmannin at fáa í lag uppskot til reglur fyri neylarøktini í Føroyjum, serstakliga tarvahaldi viðvíkjandi, og leggja heltar uppskot fram fyri næsta ting.

í búnaðarnevndini.

Løgtingið, hin 15. august 1921.

J. Paturssøn, *J. H. Poulsen.* *R. Rasmussen.*

Poul Joensen. *O. Effersøe.* *J. M. Matras.*

M. Samuelsen.

Bilag 5.

Nevndarálit.

Djóralæknin hevur í brævi til løgtingsins dagsett 10. juni n. á. beint tinginum á, at vandi kann vera fyri, at fólk kunnu fáa bróstsjúku av bróstsjúkum neytum, og hann ræður ti til, at tað verða ásettar reglur um, at allir neytaeigarir í Føroyjum skulu pliktast til at lata síni neyt tuberkulinroyna. Hann vísir á, *at* hann hevur sjálvur roynt 20 neyt, og at eitt av teimum var fongt við bróstsjúku, *at* tá tað er vanligt, at neyt í Føroyjum eru innbundin í kjallaran í sethúsinum, har sum nógv fólkagongd er og børn ofta spæla, er harav enn meiri vandi fyri hond, at fólk verða fongd við sjúkuni, *at* tað tilfar, sum fer til tuberkulinroyndirnar, ivaleyst kann fáats fyri einki, og *at* neytaeigarirnir skulu gjalda djóralæknanum fyri ónakin og pliktast til at lata neyt síni tuberkulinroynast.

Amtið hevur sent hettar brev til búnaðarráðgevarans, sum vísir á, *at* donsk lóg av 5. febr. 1904 gevur studning til neytaeigarar, sum nýta vilja Tuberkulin til at firra seg frá neytabróstsjúkuni, tó so, at hesin studningur ikki verður givin, uttan so er, at neytaeigarin ábyrgist, at tey sjúku neytini avbyrgjast nóg væl frá teim frísku, *at* djóralæknar, sum gera tuberkulinroyndir, koma í bót, um teir ikki ansa eftir, at avbyrgingin er álítandi, og tá teir ikki melda neytaeigaran, um neytaeigarin ger móti forhoðum, *at* lógin ásetir, hvussu innflutt neyt skulu roynast og mjólk og neytakjøt og avnotur seljast. Búnaðarráðgevarin vísir harnæst á, at neytaeigarirnir í Danmark ikki eru skyldugir til at lata neytini tuberkulinroyna og heldur atvoldin hartil vera, at tuberkulinroyndin ikki aldeilis ivaleyst kann avgera, antin neyt hava bróstsjúku ella ikki.

Búnaðarráðgevarin heldur tað hava stóran týdning at fáa at vita, um bróstsjúka er viða hvar í føroyskum neytum ella ikki, með ræður til, í staðin fyri at áseta lóg um, at neytini skulu tuberkulinroynast, at fáa hettar í lag á grannaskeyni um allar Føroyjar. Hann ræður annars til at fáa so góðar upplýsingar sum møguligt frá Danmark hesum máli viðvíkjandi.

Nevndin er samsint við djóralæknanum og búnaðarráðgevaranum í, at hettar er eitt mál, sum vert er at umhugsa og fáa gjørt nakað við. Tað vóru í 1898 av djóralækna Djurhuus gjørdar nakrar tuberkulinroyndir, men nevndin hevur ikki kunna fingið fælur á nakrari skrivligari frágreiðing um úrslitið. Tó hevur nevndin fingið uppspurt, at royndirnar tóktist vísa á, at tað gamla føroyska neytaslagið so at siga alt ikki var fongt við bróstsjúku, meðan tað harímóti bar nógv á ti útlendska umflutta neytaslaginum.

Tað er einki at ivast í, at royndir gjørdar við meginpartin av neytunum í Føroyjum vilja hava sín stóra týdning. Tó heldur nevndin tað vera nakað harðliga ágingið at gera tað til skyldu (plikt) hjá neytaeigarum, at teir skulu lata royna síni neyt. Heldur mátti tað verið hentari at gingið sama veg, sum fyrrnevnda lóg av 5. febr. 1904 ávísir. Sjálvsagt má tó Før-

oyja vegna gerast serstakar reglur. Men áðrenn tað kann fáast í lag, var tað beinast, at allir upplýsingar um, hvursu henda lógin hevur royndst í Danmark o. a. m. kundi fingist til vegar, og at so á ti tá fingna grundalagi og við ansi fyri okkara serstøku viðurskiftum, varð útarbeitt eitt uppskot hesum máli viðvikjandi. Heruppí skal skoytast, at tað eisini vil vera heint at fáa framan upplýsingar, sum kunnu tjena til at seta reglur fyri ymisk viðurskiftir, sum hugsast mugu um, tá kravl verður, at neyt skulu drepast fyri sjúku.

Nevndin skal tí mæla tinginum til at samtykkja:

Formaðurin biðist um at lata útarbeiða eitt uppskot til reglur um at útrudda neytabrústsjúku í Føroyjum og leggja tað uppskot fram fyri næsta tingi.

Amtið biðist um at fáa upplýsingar til vegar at seta reglur um endurgjald, tá neyt verða dripin fyri tuberklar.

Í búnaðarnevndini,

Løgtingið, hin 15. august 1921.

J. Paturssøn, frm. *J. H. Poulsen.* *R. Rasmussen.*

Poul Joensen. *O. Effersøe.* *J. M. Matras.*

M. Samuelsen.

Bilag 6.

Udvalgsbetænkning

i

Havnesagen.

Efter at der ved Tillægsbevilingsloven til Finansloven er tilvejebragt Hjemmel til Afholdelse af de fornødne Anlægsudgifter for de i Havneloven af 29. April 1913 omhandlede Havne paa Færøerne, har Ministeriet for offentlige Arbejder i Skrivelse af 19. Maj d. A. til Færø Amt blandt andet udbedt sig forskellige Erklæringer saavel vedrørende de enkelte Kommuners som Amtskommunens Forpligtelser i Henhold til Havneloven.

Udvalget, som Lagtinget har nedsat i Sagen, har forinden ved den nævnte ministerielle Skrivelse haft Lejlighed til at gøre sig bekendt med andre Aktstykker vedrørende Sagen, herunder en Beretning fra et Lagtingsudvalg vedrørende de interesserede Kommuners økonomiske Tilstand.

Saaledes som Havnesagen nu er kommen til at foreligge, maa Udvalget formene, at man kan regne med at staa overfor en snarlig Løsning af Sagen. De Hindringer, der skabtes ved Krigssituationen, maa nu anses for at være bortfaldne, og man maa have Lov til at forudsætte, at de givne Bevillinger for de forskellige Anlæg vil være tilstrækkelig store til, at Anlæggene derved kan fuldføres. Derhos maa den Stilling, som Statsmyndighederne i selve Loven har indtaget med Hensyn til, at Kommunernes Tilsvar først skal kunne kræves efter Anlæggenes Fuldførelse, betegnes som en absolut Imødekommen og som medvirkende til at rydde en meget væsentlig Hindring af Vejen for Anlæggenes hurtige Paabegyndelse. Man kan nemlig forudsætte som givet, at det for mange af Kommunerne vilde være yderst vanskeligt for ikke at sige umuligt netop nu i Øjeblikket at fremskaffe de fornødne Laan for Kommunernes Tilsvar, ja endog tvivlsomt, om enkelte af Kommunerne paa nærværende Tidspunkt kunde sikre sig et Tilsagn om saa stort Laan, som kræves, under de nuværende knappe og usikre Pengeforhold. At disse Vanskeligheder for Kommunerne vil bortfalde, naar Pengemarkedet er kommet mere i Ligevægt, antager man for at være utvivlsomt. Hertil kommer ogsaa, at Kommunerne til den Tid som Laansøgere vil kunne vise hen til Havneanlæggene som et meget værdifuldt Aktiv.

Udvalget vil derfor gaa ud fra, at selv om det ikke skulde lykkes enkelte af de interesserede Kommuner netop nu at opnaa et saadant Tilsagn om Laan, at dette ikke vil bevirke en Standsning i Havnebygningen for disse

Kommuners Vedkommende. Udvalget maa henstille, at dette ikke bliver Tilfældet, men at Staten i paakommende Fald til en Begyndelse bliver vedkommende Kommunes Kreditor med den fornødne Garanti fra Amtskommunen.

Medens Havneloven forudsætter, at Havnen ved Thorshavn bliver Statshavn, har dette Spørgsmaal senere efter Forhandlinger mellem Byraadet og Bevillingsmyndighederne efter Byraadets Ønske fundet sin Løsning derhen, at Thorshavns Kommune er bleven stillet frit i Valget mellem Statshavn og Kommunalhavn paa nærmere angivne Betingelser.

Det Spørgsmaal, der imidlertid egentlig har bevirket, at Sagen paa ny er forelagt Lagtinget, er, hvorvidt dette, efter at Overslagssummerne er bleven saa betydeligt forhøjede, overfor Staten vil indestaa for Tilvejebringelsen af Kommunernes Femtedel af Anlægsudgifterne.

Denne Garanti har Lagtinget i sin Tid bundet sig til; imidlertid drejede det sig dengang om langt mindre Beløb, end der nu er Tale om; men da Havneloven ingen Forandring er undergaaet paa dette Punkt, maa man forudsætte, at Bevillingsmyndighederne stiller dette som en absolut Betingelse for Anlæggenes Udførelse, hvilket ogsaa maa udledes af Ministeriets Skrivelse af 19. Maj d. A. Selv om Tinget derfor maatte nære nogen Betænkelighed ved at give en fornyet Bekræftelse under de forandrede Forhold, kan yderligere Forhandling herom næppe ventes at ville føre til noget andet Resultat, medens det paa den anden Side formentlig vilde sinke Paabegyndelsen af Anlæggene. Man forudsætter nemlig, at Anlæggene, hvis de ikke allerede er, saa dog i den nærmeste Fremtid vil blive udbudt i Entreprise.

Udvalget maa formene, at Amtskommunen ikke løber nogen pekuniær Risiko ved den omhandlede Garanti, da man føler sig overbevist om, dels at Havneanlæggene vil svare til de nærede Forhaabninger, og at de respektive Kommuner vil gøre deres yderste for selv at svare til deres Forpligtelser.

Skulde Laaneforholdene ogsaa i Fremtiden blive saa vanskelige, at de interesserede Kommuner ikke til sin Tid kan tilvejebringe de Beløb, som Staten skal have refunderet fra færøsk Side, gaar man ud fra, at Statsmyndighederne vil lade sig nøje med Renter og Afdrag af Forskudene, indtil Kommunerne med Lagtingets Bistand kan tilvejebringe Laan i fornødent Omfang. For Erlæggelse af Renter og Afdrag garanterer Lagtinget.

Man kan dog ikke se bort fra, at den Forpligtelse af økonomisk Art, som Amtskommunen paatager sig, mulig kan have nogen Indvirkning paa Kreditgivning til selve Amtskommunen; men i Betragtning af den store Betydning, man har tillagt og fremdeles tillægger Havnesagen, mener Udvalget, at Lagtinget ikke kan undslaa sig for at stille Garantier i den Udstrækning, som nu kræves.

Udvalget skal foreslaa, at Lagtinget bekræfter det Samtykke, der tidligere er givet Landkommunerne til Optagelse af de fornødne Laan til Havneanlæggene, og at man anbefaler, at Justitsministeriet giver saadant Samtykke for Thorshavns Kommunes Vedkommende, hvis saadant ikke allerede maatte foreligge.

Udvalget tillader sig derfor at stille følgende Forslag til Tingets Vedtagelse:

1. Lagtinget indestaar overfor Statskassen for Tilvejebringelsen af Femtedelen af Anlægsudgifterne, eventuelt for Betalingen af Renter og Afdrag til Statskassen ved de i Skrivelse af 19. Maj 1921 fra Ministeriet for offentlige Arbejder nævnte Anlæg:

   Havneanlæg ved Thorshavn,
   Kaj ved Trangisvaag,
   Havn ved Skopen,
   Pier ved Sørvaag,
   Dækmole ved Midvaag,
   Dækmole ved Kvivig,
   Pier ved Vaag.

2. Lagtinget godkender, at de paagældende Sogne optager de til Udgifterne ved Udførelsen af de respektive Anlæg nødvendige Laan; ligesom man gaar ud fra, at Thorshavns Kommune ogsaa vil faa den samme Approbation.

I Udvalget for Havnesagen.

Thorshavn, den 16. August 1921.

Johan H. Poulsen. *Nyholm Debess.* *T. M. Strøm.*

A. Samuelsen. *H. C. W.-Tórgarð.*

Bilag 7.

Udvalgsbetænkning

i

Sag Nr. 152. (Ædruelighedsloven).

I Skrivelse af 5. August d. A. har Amtmanden meddelt Tinget, at ifølge § 10 i Lov for Færøerne om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m. af 21. December 1917 skal nævnte Lov forelægges til Gennemsyn for Lagtinget i indeværende Samling. Amtmanden har udbedt sig Tingets Udtalelse med Hensyn til Spørgsmaalet om Lovens Fornyelse og eventuelle Ændringer i samme.

Der foreligger Erklæringer om Sagen fra de juridiske Embedsmænd og forskellige Læger. Alle har udtalt, at de mener, at der ikke er nogen Anledning til at gaa til Indførelse af Totalforbud, men at det nugældende System, hvorefter Import er tilladt, medens Forhandling og Udskænkning er forbudt, bør bibeholdes.

Landfogden oplyser, at Toldlisterne udviser, at Hovedmængden af den indførte Spirituosa er Brændevin, Genever og Whisky, altsaa stærkere Drikke end bajersk Øl. Han og Sorenskriveren henstiller derfor, om der ikke kunde være Anledning til at tillade Forhandling, men ikke Udskænkning, af Øl ogsaa over 2¼ Vægtprocent Alkohol. Sorenskriveren medtager ogsaa lettere Vinsorter. Udvalget har ikke ment at burde foreslaa nogen Ændring i omhandlede Retning.

Udvalget har heller ikke ment at kunne fremsætte Forslag om Forbud allerede af Hensyn til Muligheden af, at et saadant kunde bevirke, at de Lande, som importerer Klipfisk og eksporterer Spirituosa, som Repressalier forhøjer Tolden paa Klipfisk, hvilket vil være skæbnesvangert for hele Landets økonomiske Liv.

Et Mindretal (Poul Nielsen) er i Princippet Tilhænger af Gennemførelsen af en Forbudslov og havde tænkt sig at fremsætte saalydende Forslag om Afstemning om, hvorvidt Indførsel af berusende Drikke skal være tilladt:

§ 1. Saa snart som muligt efter, at denne Lov er traadt i Kraft, skal det ved en almindelig Afstemning paa Færøerne afgøres, hvorvidt Indførsel af berusende Drikke skal være tilladt paa Øerne.

§ 2. Berettiget til at deltage i Afstemningen er samtlige Lagtingsvælgere.

Afstemningen foregaar i Tidsrummet fra 1. Januar til 15. Februar efter Reglerne for Lagtingsvalg saaledes, som disse tilrempes og iøvrigt nærmere bestemmes af Justitsministeren. Afstemningen formstaltes og dens Udfald kundgøres af Amtmanden.

§ 3. De ved Afstemningen foranledigede Udgifter afholdes som almindelige Udgifter til Lagtingsvalg.

§ 4. Afstemning i Henhold til nærværende Lov ligestilles med Kommunevalg saaledes, at Straffelovens § 115 er anvendelig.

§ 5. Hvis mindst ⅔ af de stemmegivende ved den i Henhold til § 2 foretagne Afstemning har stemt for Forbud mod Indførsel af berusende Drikke skal det fra et Tidspunkt, som fastsættes af Amtmanden indenfor 1 Maaned fra Afstemningens Afslutning, være forbudt at indføre nogen Slags berusende Drik.

§ 6. Ved berusende Drikke forstaas i denne Lov alle Drikke, som indeholder 2¼ Vægtprocent Alkohol eller derover, dog at Øl, som er tilvirket paa et Bryggeri i det øvrige Kongerige, og som ved Udleveringen fra Bryggeriet indeholder under 2¼ Vægtprocent Alkohol, under ingen Omstændigheder falder ind under Lovens Bestemmelser. Hvad der i denne Lov skal forstaas ved Drikke, fastsættes ved kongelig Anordning.

§ 7. Det bestemmes ved Anordning af Justitsministeren, hvilke nærmere Regler der gælder ved Salg af denatureret Spiritus.

For at drive Handel med denatureret Spiritus udkræves ikke Næringsbevis i Henhold til Lov om Ophævelse af den kongelige Enehandel paa Færøerne af 21. Marts 1855 § 10.

§ 8. Hvis Stemmegivningen ikke faar det i § 5 omnevnte Udfald, skal nedenanførte Bestemmelser være gældende, jfr. ogsaa §§ 6 og 7.

§ 9. Som Lov Nr. 642 af 21. Decbr. 1917 med de af Udvalgets Mindretal foreslaaede Ændringer, dog med Udeladelse af §§ 4 og 5, jfr. § 8).

Da Traktatforhandlingerne mellem Danmark og Spanien endnu ikke er afsluttede, og da Færøerne er stærkt interesseret i Spørgsmaalet om Klipfisketold, har Poul Nielsen paa nærværende Tidspunkt ikke villet fremsætte sit Forslag af Hensyn til mulig ubeldig Indvirkning paa de nævnte Forhandlinger, men foreslaar Nedsættelsen af et Udvalg til Klarlæggelsen af alle Spørgsmaal vedrørende et Totalforbuds Virkninger. Udvalget med Undtagelse af Edw. Mortensen kan gaa med til Nedsættelse af et saadant Udvalg.

Saafremt Forbud ikke indføres, foreslaar Fællesudvalget forskellige skærpende Bestemmelser indsat i den gældende Lovgivning, nemlig Fratagelse af Foreningens Ret til at indforskrive Spirituosa til Medlemmerne, Begrænsning af det Kvantum, en Person kan importere ad Gangen, Forbud mod at bestille Spirituosa i Fællesskab, Pligt til Tilbagesendelse af Spirituosa, som har henligget udover et vist Tidsrum hos Dampskibsekspeditionen, Forbud mod Import af Spirituosa, hvis Udlevering er betinget af Købesummens Betaling, yderligere regulerende Bestemmelser vedrørende Salg af denatureret Spiritus etc. Formaalet med saadanne Bestemmelser skulde dels være at indskrænke Forbruget og dels at forhindre Misbrug.

Et Mindretal (Effersøe og Poul Nielsen) har fremsat Forslag om forskellige Bestemmelser i den angivne Retning og motiveret sit Forslag, jævnfør nedenfor.

Et Par af Embedsmændene har udtalt sig for Indførelse af en Regel om Pligt til indenfor en vis Frist at berigtige Tolden, men dette For-

slag fremsættes af Toldhensyn. Nogle af dem har udtalt sig for Indførelse af en Grænse for det Kvantum, samme Person maa indforskrive, medens et Par har ment, at Foreningernes Ret til at bestille Spiritus formentlig burde bortfalde.

Amtslægen mener, at der ikke er Anledning til at foretage nogen Ændring i Loven.

Et Flertal af Udvalget (Konoy, Mørtensen og J. H. Poulsen) kan i alt væsentlig slutte sig til Amtslægens Udtalelse om, at Loven kan bibeholdes, som den er. Flertallet mener, at Bestemmelser om Forbud mod Bestilling i Fællesskab, Forbud mod paa een Gang at indføre mere end 10 L., Forbud mod Import uden Ledsagelse af bestemte Ladningsdokumenter, og Forbud mod ved Udleveringen af indført Spiritus at kræve Betaling til Afsenderen, ikke vil have den tilsigtede Virkning at begrænse Importen og let vil blive omgaaede, hvorfor man allerede af denne Grund ikke kan slutte sig til Mindretallets Forslag 1, 2 og 4. Det samme gælder Mindretallets Forslag 1, 5, om, at indføre Spirituosa, naar den har henligget i 3 Uger uden at blive afhentet, skal tilbagesendes eller tilintetgøres. Hertil kommer, at denne Regel særlig vil komme ramme Fiskere, til hvis Adresse der maatte ankomme Spiritus, medens de er fraværende fra Øerne paa Fiskeri, og det derfor er undskyldeligt, at Varen ikke straks afhentes. Der vil ogsaa opstaa forskellige Vanskeligheder, dels med Betalingen af Told for disse Varer baade her paa Øerne og ved Tilbagesendelsen til Afsenderstedet, og dels vil det være meget betænkeligt at paalægge Dampskibsekspeditionen at betale eller i hvert Fald udlægge Fragten for Tilbagesendelsen, ligesom det vel kunde tænkes, at der opstod Misbrug derved, at Væsken blev drukket i Stedet for tilintetgjort.

Hvad Mindretallets Forslag 1, 3 om Foreningens Ret angaar, er Edw. Mortensen en absolut Modstander af Forslaget om, at en Forening ikke skal have Ret til at indforskrive Spiritus til sine Medlemmer, naar Foreningens Formaal ikke udelukkende eller væsentlig er den nævnte Virksomhed. En saadan Bestemmelse maa anses som værende i Strid med Grundloven, og er derfor uigennemførlig, ligesom den sandsynligvis vil blive omgaaet, idet de enkelte Medlemmer vil kunne medbringe Spirituosa til Foreningslokalerne og hver have sit særskilte Rum til Opbevaring af Drikkevarer. En Regel som den omhandlede vil være i bestemt Strid med den personlige Frihed. Man kan ikke paavise, at der dannes Klubber her i Landet for at omgaa Spirituslovgivningen. Der findes kun to Klubber, som indforskriver Spiritus til Medlemmerne.

Det vil være en uberettiget Indblanding i Medlemmernes private Anliggender, om man vilde sætte et Forbud som det heromtalte.

Konoy kan slutte sig til Mindretallets Eftersøes og P. Niclasens Forslag om Foreningernes Stilling, medens J. H. Poulsen principielt indtager en noget lignende Stilling som Edw. Mortensen, men mener, at man for at undgaa Misbrug bør indføre en Rationering for, hvor meget en Forening aarlig maa indføre. En saadan Rationering vil kunne kontrolleres, og en Bestemmelse herom vil medvirke til, at der ikke opstaar Foreninger, hvis Formaal udelukkende eller væsentlig er Import af Spirituosa. Mindretallet stiller Forslag i anførte Retning.

Udvalgets Flertal kunde være mere tilbøjeligt til at slutte sig til Mindretallets Forslag om, at Haarvand og Parfume skal henregnes til „Drikke", og at der indføres strengere Bestemmelser om Salg af denaturereet Spiritus, da der vel i visse Tilfælde finder Misbrug Sted af disse Vædsker som Berusselsesmidler, men man har dog ikke kunnet slutte sig til Mindre-

fallets Forslag, idet det vilde medføre en væsentlig Ulejlighed og Bekostning for Borgerne, om disse for at komme i Besiddelse af Haarvand eller Parfume skulde være nødt til at fremskaffe Recept eller selv bestille fra Udlandet saadanne Varer. Ligeledes mener man, at det vil medføre alfor stor Ulejlighed, om en Borger for at faa denaturereret Spiritus, der er en nødvendig og vigtig Artikel i næsten enhver Husholdning i mange Tilfælde skulde indhente en Attest fra Forstanderskabet, hvilket der ogsaa vil blive paalagt et ikke ubetydeligt Arbejde. Reglen er upraktisk. Flertallet kan heller ikke gaa med til Forslaget om, at Denatureringen udføres saaledes, at Vædsken bliver mere udrikkelig end nu er Tilfældet, idet der formentlig maa sættes en Grænse for, at der ikke skal indtræffe Forgiftningstilfælde ved Misbrug, og denne Grænse antagelig er naaet. Flertallet mener heller ikke det vil være af nogensomhelst praktisk Betydning, at Tinget aarlig faar Indberetning om Overtrædelser af Ædrueligheds loven, hvorfor man heller ikke kan gaa med til Mindretallets Forslag V.

Flertallet anser den nugældende Lovgivning i alt væsentligt for tilfredsstillende, naar den haandhæves i Overensstemmelse med sin Aand, og at man, naar man ikke vil gaa til Forbud, næppe naar videre ved Indførelse af yderligere Bestemmelser.

Udvalget finder, at det vil være retfærdigt og rigtigt at indføre en Bestemmelse om, at den, der køber berusende Drikke og den, til hvem de udskænkes, ogsaa straffes, naar der foreligger en Overtrædelse, idet den Person, som nyder Drikken, ofte vil være mere strafværdig end den, som sælger eller udleverer den.

Forslag.

A. *Hele Udvalget:*

Til § 3 i Lov Nr. 642 af 21. December 1917 om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke .m m. føjes:

Det er forbudt at købe og ved Udskænkning modtage berusende Drikke.

B. *Forslag fra et Mindretal* (Effersøe og P. Nielsen):

Lagtinget indstiller:

I. At der foretages følgende Ændringer i Lov for Færøerne af 21. December 1917 om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m.

1. „18 Aar" i § 2, Stk. 3, Linie 1 ændres til „21 Aar".
2. Til § 3, 1. Stk., føjes: „samt i Fællesskab".
3. Sidste Stykke af § 3 udgaar.
4. Til § 3 føjes:

„Det er forbudt paa een Gang at indføre mere end 10 l berusende Drikke til samme Modtager. Det er forbudt at indføre berusende Drikke, medmindre Sendingen ledsages af Ladningsdokument, som tydeligt angiver Modtageren. Udlevering af indførte berusende Drikke maa kun finde Sted til Modtageren eller til en Person, som afleverer behørig skriftlig Fuldmagt fra denne.

Det er forbudt ved Udleveringen af indførte berusende Drikke at kræve eller modtage nogensomhelst Betaling til Afsenderen eller Betaling af Fragt, Lossepenge, Pakhusleje, Assurancepræmie eller lign. samt at gøre Udleveringen afhængig af Tilstedeværelsen af Konnossement eller af noget andet Bevis end Legitimationsbevis for Modtageren eller dennes Fuldmægtig eller Fuldmagt."

5. Som sidste Stykke i § 3 i den nye Affattelse (jfr. Punkt 3) tilføjes:

„Berusende Drikke, som er indført til Færøerne, skal, naar de har henligget i 3 Uger uden at blive afhentede, enten tilbagesendes med første Skibslejlighed eller tilintetgøres. Politiet skal have fri Adgang til at føre fornøden Kontrol hermed. Vedkommende Dampskibsagent eller anden Person, som har Varen i Forvaring, er ansvarlig for, at foranførte Bestemmelse overholdes.

II. At Justitsministeriet vil bestemme, at Haarvand, hvori der findes Spiritus, samt al anden Parfume, hvori der findes anden Spiritus, end Parfumeessents, skal henregnes til Drikke ifølge Lov for Færøerne om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m. af 21. December 1917 (eventuelt den nye Lov, som maatte træde i nævnte Lovs Sted), jfr. den nugældende Lov § 5, 2. Stk., og Anordning Nr. 649 af 21. December 1917.

III. I Anordning for Færøerne af 28. December 1917 om Salg af denatureret Spiritus foretages følgende Ændringer:

I § 2 tilføjes Ordet „Attester" efter „Rekvisitionssedler". I Stedet for § 3, 2. Punktum, træder: „Sælgeren maa ikke udlevere det til Køberen, medmindre han enten kender denne og har Grund til at antage, at denne ikke vil bruge det som Drik, eller Køberen forevise en skriftlig Attest fra Kommunalforstanderskabet eller Sognekommissionen paa Sælgerens Hjemsted for, at Køberen ikke kan antage at ville bruge det som Drik. Attesten maa ikke være mere end 3 Maaneder gammel og skal hver Gang forsynes med Sælgerens Paategning, naar Forevisning har fundet Sted. Denatureret Spiritus maa endvidere ikke udleveres til Køberen uden efter en af denne egenhændig underskrevet Rekvisitionsseddel, der angiver hans Adresse, Datum for Underskrift, det rekvirerede Kvantum samt dettes tiltænkte Anvendelse. De Beholdere, hvori det udleveres, skal være forsynet med en Etikette, som er mærket „Denatureret Spiritus".

IV. Justitsministeriet anmodes om at give saadanne Forskrifter for Denaturering af Spiritus, at denne Vare, saa vidt det er muligt, bliver mere unavendelig til Drik end hidtil.

V. Justitsministeriet anmodes om at bestemme, at der aarlig skal forelægges Lagtinget en Beretning angaaende de Overtrædelser af Ædruelighedslovgivningen, hvorom der er indgivet Anmeldelse eller Klage, eller hvorom offentlig Undersøgelse har fundet Sted i det sidste Finansaar, samt angaaende hvad der i Anledning heraf er foretaget af det Offentlige.

VI. Skoledirektionen opfordres til at sørge for, at der paa Seminariet, i Mellem- og Realskolen samt i Folkeskolen bliver undervist om Alkoholens Beskaffenhed og om den Indflydelse, som Nydelse af af Alkohol udøver paa den menneskelige Organisme.

Bemærkninger:

Det ligger i Sagens Natur, at der, efterhaanden som Lovgivningsmagten fastsætter Lovregler, der tilsigter at hemme overdrevent Brug af Spiritus som Nydelsesmiddel, gør sig Bestræbelser gældende, saavel af Forhandlere af berusende Drikke udenfor Færøerne som hos uædruelige Personer paa Færøerne, for at omgaa de paagældende Lovregler. Af Hensyn hertil bliver det nødvendigt ved periodiske Revisioner af Ædruelighedsloven at „tillæmpe" denne efter de forandrede Forhold saaledes, at Loven ikke skal blive mindre virksom.

Der er fuld Enighed inden for Udvalget om, at der kræves opretholdt en Lovgivning her paa Øerne, som modvirker skadeligt Brug af berusende Drikke; der er kun Meningsforskel ang. Omfanget af denne Lovgivning. Ligeledes er der Enighed om, at den Ædruelighedslovgivning, som har bestaaet siden 1908, har været til betydelig Gavn for Færøerne.

De forskellige Standpunkter til Sagen har formet sig i nedenanførte Forslag, med Hensyn til hvilke følgende Bemærkninger hidsættes:

Ad I., 1 og 2: Det falder ganske naturligt, at man opstiller den Regel, at det skal være tilladt de enkelte tilregnelige og fuldt modne Personer (jfr. Forslag I., 1) hver for sig at bestille og indføre berusende Drikke til eget Brug, og at at Bestilling for andre eller sammen med andre skal være forbudt. Reglen er tilstrækkelig for at tilfredsstille den personlige Friheds berettigede Krav. Alt Indkøb for andre eller i Fællesskab vil let skjule en Omgaaen af Lovens Bestemmelse om Forbud mod Erhverv med berusende Drikke og maa forbydes for Kontrolleus Skyld.

Ad I., 3 (Ang. Foreninger, Klubber): Man kan i det væsentligste henholde sig til, hvad der er anført herom i Skrivelsen af 29. Juni d. A. fra Fællesudvalget for Færøernes Afholdsforeninger. — Der har vel været gjort den Indvending imod Forslaget, at dette strider imod Grundlovens Regel om Foreningsfriheden, men dette kan man ingenlunde anse for givet, og man finder ikke, at Lagtinget behøver at lægge Vægt paa *Muligheden* af, at det er udelukket at træffe den omhandlede Bestemmelse ved alm. Lov. Man skal desuden henvise til, at Loven af 21. Decbr. 1917 gør et væsentligt Indgreb i Foreningers Fribed derved, at det ikke er tilladt Foreninger, der udelukkende eller væsentlig har Bestilling og Udskænkning af berusende Drikke til Formaal, at bestille saadanne Drikke.

Ad I., 4: Tilføjelserne til Lovens § 3 tilsigter at fremme Lovens almindelige Formaal (Begrænsning af skadelig Brug af berusende Drikke) og i Særdeleshed at forebygge Omgaaelse af Lovens Hovedbestemmelse.

I Særdeleshed bemærkes: Indførsel til Enkelt-Person af betydelige Mængder berusende Drikke vil let staa i Forbindelse med Handel eller Udskænkning af disse.

Man bør ikke gøre Personer her paa Øerne mere økonomisk interesserede i Indførsel af berusende Drikke end nødvendigt, og alle

Forhold vedrørende Indførsel, ligesom ogsaa vedr. Bestilling, bør gøres saa lidet indviklede, saa overskueligt som muligt. Derfor bør det ordnes saaledes, at Betalingen for indførte berusende Drikke enten bør udredes samtidig med Bestillingen, eller ogsaa bør Forretningen ske paa Forhandlerens (Afsenderens) egen Resiko uden Mellemmænd og ikke ved Forsendelse mod Efterkrav, Udlevering af Konnossement, som er Indfriet ved Betaling til Banken eller Postvæsenet eller lignende. Det vilde maaske have været rigtigst, om man udelukkede Indkrivning ad Rettens Vej af Betaling for Indkøb, Transport m. v. af berusende Drikke, men man vil dog undlade at foreslaa saadant, da det anses for unødvendigt.

Ad I, 5: Som Forholdene er nu, fungerer Dampskibsekspeditionerne som et Slags Lager for Forhandlerne af berusende Drikke, hvorved Lovens Formaal omgaas. Desuden medfører den bestaaende Tilstand, at Regnskabsaflæggelsen for Indførselsafgift vanskeliggøres. Personer, som paa Grund af Fraværelse eller af anden Aarsag er hindrede i at afhente de omhandlede Varer, vil kunne lade Afhentningen foretage af en Fuldmægtig, jfr. Ændringsforslag 1,3. Naar der fastsættes at indførte berusende Drikke, som ikke er afhentede inden 3 Uger, skal tilbagesendes med første Skibslejlighed (eller tilintetgøres), vil dette i Praksis betyde en væsentlig længere Frist for Afhentningen end 3 Uger.

Ad II og III: Man henviser til Skrivelsen af 29. Juni 1921 fra Fællesudvalget for Færøernes Afholdsorganisationer.

Ad IV: Den Denaturering af Spiritus, som foretages for Tiden, har vist sig ikke til Fulde at opfylde sit Formaal, at gøre Varen uanvendelig til Drik.

Ad V: Overholdelsen af den heromhandlede Lovgivning er særdeles magtpaaliggende, og der tilkommer allerede efter de gældende Bestemmelser de kommunale Raad en vis særlig Ret til en Medvirken i saa Henseende, jfr. Loven af 21. Decbr. 1917 § 9. Man henviser ogsaa til de alm. Bestemmelser i Landkommunalloven af 28. Febr. 1872 § 31 og Lagtingslov af 19. April 1854 § 11. Den nu foreslaaede Ændring i Loven af 1917 er skikket til at skabe Tillid hos Befolkningen til, at der af Politiet foretages, hvad der er muligt for at sikre Lovens Overholdelse.

Ad VI: Dette er et gammelt Krav fra alle, der er interesserede for Ædrueligheed.

C *Et Mindretal* (J. H. Poulsen):
I § 3, sidste Stykke, indskydes efter Ordene „Foreningens Bestyrelse" følgende: „saant der ikke aarligt bestilles mere end 25 Liter pr. Medlem."

D. *Et Mindretal* (Mortensen):
Tinget finder ingen Anledning til at foreslaa nogen Ændring i Lov for Færøerne Nr. 642 af 21. December 1917 om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m. og de sig dertil sluttende Anordninger med Undtagelse af den i A foreslaaede Ændring.

E. *Udvalget med Undtagelse af Edw. Mortensen:*
Lagtinget nedsætter et Udvalg paa 3 Medlemmer til 1) at undersøge Ædruelighedsforholdene paa Færøerne, 2) at fremkomme med Be-

tænkning og Forslag til Forbedring af den gældende Lovgivning og 3) at undersøge, hvorledes Totalforbud virker andetsteds og kan tænkes gennemført paa Færøerne, 4) Udgifterne udredes med Halvdelen af Lagtinget og Halvdelen af Statskassen.

Lagtinget, den 5. September 1921.

Edv. Mortensen, Ordfører. *S. P. ár Konoy.* *J. H. Poulsen.*

Poul Niclasen. *O. Effersøe.*

Bilag 8.

Betænkning

i

Sagen angaaende Ændringer i Sønæringsloven.

Til undertegnede Udvalg er henvist efterfølgende Andragende fra „Færøernes Skipper- & Navigatørforening":

Færøernes
Skipper- & Navigatørforening.

Thorshavn, den 10. August 1921.

Til
Færøernes Lagting.

Færøernes Skipper- og Navigatørforening ansøger herved det høje Ting om at virke for, at der gives Sætteskippere, bosatte paa Færøerne, Ret til — i Lighed med deres danske Kolleger — indenfor visse Grænser at føre Skib i Fragtfart.

Sønæringslovens § 7 giver den, der har Bevis som Sætteskipper, Ret til at være Fører af dansk Skib af ikke over 100 Tons i indskrænket Fart, hvilket er det Farvand, der ligger øst for Linien Texel—Lindesnæs.

Det vil være indlysende, at denne Fart kun kan komme de Sætteskippere til Gode, der bor i det egentlige Danmark, idet vi, der ligger vestenfor ovennævnte Linie, er afskaaret fra al Sætteskipperfart. Vi mener, at denne Ordning er i høj Grad uheldig, eftersom Loven her gør stor Forskel i Ernæring ved Søfart i de forskellige Dele af Kongeriget, saa megel mere som vi har Grund til at tro, at der paa Færøerne findes lige saa mange, om ikke flere, der kan ernære sig ved denne Fart, som i det egentlige Danmark.

Eftersom endog Kystskippere i det egentlige Danmark har Ret til at være Fører i en ikke ubetydelig udenrigs Fart, skulde det ikke synes ubilligt at fremsætte Begæring om, at Sætteskippere bosatte paa Færøerne, faar Ret til at føre Skib i Fragtfart, og vil vi bede det høje Ting om, nu da Sønæringsloven til Vinteren skal revideres, at søge udvirket, at vore Sætteskippere maa faa Ret til at besejle den Del af Nordsøen, der ligger vest for Linien Texel—Lindesnæs, Storbritanniens Vestkyst, de skotske Øer, Irland, Island og Norges Vestkyst.

Samtidigt bedes udvirket, at her bosatte Sætteskippere udover

ovennævnte Omraade maa faa Ret til at fare som Styrmænd i Skibe af ikke over 100 Tons til Linien Kalmar—Rügenwalde.

I Henhold til Foreningens Skrivelse til Lagtinget af 1919 om, at der paa Færøerne gives Fiskeskippere Adgang til at underkaste sig en Tillægsprøve i Navigation, tillader man sig, da Spørgsmaalet endnu er uløst, herved at fornyе denne Ansøgning.

Paa Foreningens Vegne:

Jens Pauli Andreasen,

Formand.

Saaledes foranlediget har Udvalget i Skrivelse af 20. August d. A. henvendt sig, med Opfordring om en Erklæring i Sagen, til følgende Foreninger og Personer:

Føroya Fiskimannafelag, Færøernes Rhederiforening, Medlem af Eksamenskommissionen, Hr. Jacob Joensen, samt Bestyrer af Fiskespipperskolen Hr. Jens Pauli Andreasen.

Fra ovennævnte Foreninger og Personer har Udvalget modtaget saalydende Skrivelser:

Lagtinget, den 7. September 1921.

Formanden for Lagtingets Udvalg vedrørende Sømæringslovene har Dags Dato anmodet om Føroya Fiskimannafelags Erklæring over et til Lagtinget indsendt Andragende fra Navigatørforeningen om at arbejde for, at Sætteskippere, bosatte paa Færøerne, maa blive ligestillede med deres Kolleger i Danmark til at føre Skib i Fragtfart.

Saaledes foranlediget finder jeg Anledning til at udtale, at jeg kan paa Føroya fiskimannafelags Vegne give Andragendet min fulde Tilslutning, idet jeg anser de deri fremsatte Ønsker for at være af saa indgribende Betydning for Udviklingen af vort Fiskeri og Skibsfart, at det er meget magtpaaliggende at faa de nævnte Ændringer foretagne snarest muligt.

Føroya fiskimannafelag.

P. F. V.

S. P. úr Konoy.

Færøernes Rederiforening.

Thorshavn, den 5. September 1921.

I Skrivelse af 20. f. M. har Udvalget anmodet om Rederiforeningens Erklæring over et til Lagtinget indsendt Andragende fra Færøernes Skipper- og Navigatørforening om at virke for, at Sætteskippere, bosatte paa Færøerne, maa blive ligestillede med deres Kolleger i det øvrige Kongerige med Hensyn til at føre Skib i Fragtfart.

Saaledes foranlediget skal man udtale, at man maa være enig med Andrageren i, at § 7, 2. Stykke, i Sønæringsloven af 1. April 1919 sammenholdt med § 30, 2. Stykke, for Færøernes Vedkommende er illusorisk, og at der i høj Grad tiltrænges en Ændring i Definitionen af Udtrykket „indskrænket Fart", for at de her bosatte Sætteskippere ikke skal være mindre gunstigt stillede.

I Overensstemmelse med det af Færøernes Skipper- og Navigatørforening fremsatte Forslag, skal man derfor anbefale, at der søges udvirket, at der for Færøernes Vedkommende ved „indskrænket Fart" forstaas Farten i den Del af Nordsøen, der ligger Vest for Linien Texel-Lindesnæs, samt Farten paa Storbritanniens Vestkyst, de skotske Øer, Irland, Island og Norges Vestkyst.

P. F. V.

H. C. Müller,
Fmd.

Til
Lagtingets Udvalg vedr. Sønæringsloven.

Efter Gennemsyn af vedlagte Skrivelse fra „Færøernes Skipper- og Navigatørforening", som herved tilbagesendes, finder jeg Anledning til at udtale:

„Det maa anses for meget paakrævet, at der, ved den forestaaende Revision af Sønæringsloven, indføres Bestemmelser, der giver Sætteskippere, bosiddende paa Færøerne, Ret til som Førere af Skib op til 100 Tons i Fragtfart at befare de nærmeste Farvande heromkring, som i nævnte Skrivelse anført, i Lighed med, hvad der gælder for Sætteskippere, bosiddende i det egentlige Danmark. Grænserne for nævnte Farvand overlades forøvrigt til Handelsministeriets Bestemmelse.

Ligeledes anbefales, at Personer her paa Øerne med Sætteskipperprøven og 6 Maaneders Fart som Matros i Sejlskibe, i Lighed med Lovens Bestemmelser for Personer i det egentlige Danmark, maa kunne befare et nærmere bestemt Farvand som Styrmand i Fartøjer op til 100 Tons i Fragtfart.

Det anses tillige for beføjet, at der indføres Bestemmelser i Loven, der giver Fiskeskippere Adgang til at underkaste sig en Tillægsprøve i Navigation."

Desforuden skal jeg tillade mig at henlede Udvalgets Opmærksomhed paa, at det vilde være mere overensstemmende med Sønærings-

lovens øvrige Bestemmelser, om Bestemmelsen for Bedstemænd i Fiskerskibe blev forandret derhen, at Personer med Sælte- eller Kystskipperprøven, der havde opnaaet en Alder af 20 Aar, og ikke som nu 23 Aar, kunde fare som Bedstemænd i de nævnte Fartøjer.

p. t. Kvannesund, d. 23. August 1921.

Ærb.

Jacob Joensen.

Til
Formanden i Lagtingsudvalget for Sønæringsloven.

Thorshavn, den 31. August 1921.

Foranlediget af en Skrivelse af 20. ds. fra et i Sønæringsloven af Lagtinget nedsat Udvalg, hvori anmodes om min Erklæring vedrørende et Andragende fra Færøernes Skipper- og Navigatørforening af 10. ds., finder jeg Anledning til at udtale, at jeg kan give nævnte Andragende min fulde Tilslutning, idet jeg betragter de i samme Andragende fremsatte Ønsker som en Betingelse for fremtidig Udvikling af færøsk Sø- og Fiskefart.

Med Højagtelse

Jens Pauli Andreasen,
Bestyrer af Fiskeskipperskolen
i Thorshavn.

Til
Udvalget i Sønæringsloven.

Udvalget skal i efterfølgende fremsætte sit Syn paa de af Færøernes Skipper- og Navigatørforening rejste Spørgsmaal.

Hele Sagen, saaledes som den nu foreligger, er ikke ny, men velbekendt for Tingets Medlemmer, idet der sidste Aar har været fremsat Ønsker og Krav, ogsaa i her omhandlede Retninger, dels gennem herværende Organisationer, og dels af Lagtinget.

Da Sønæringsloven i 1916 blev omarbejdet, og i denne Skikkelse blev sat i Kraft for Færøerne, havde formentlig Lovgivningsmyndighederne Opmærksomheden henvendt paa, at nævnte Lovs Praktisering paa Færøerne, grundet paa disse Øers geografiske Beliggenhed og paa Uligheden imellem Næring ved Sødrift i det egentlige Danmark og her, ikke i dens foreliggende Skikkelse var vel anvendelig, idet Sønæringslovens § 31 hjem-

ler Ret til med kgl. Anordning at indføre Forandringer for Færøernes Vedkommende, naar Lagtinget derom er hørt.

Som et Resultat i ovennævnte Retning kan anføres, at der, foranlediget af herfra fremsatte Krav, er indrømmet Lempelser i Loven, saaledes at en Fisker nu kan løse Sætteskipperbevis med 3 Aars Fiskefart og 1 Aars Søfart i Modsætning til, at Sønæringsloven krævede 4 Aars Søfart.

Det i Skrivelsen fra Færøernes Skipper- og Navigatørforening indeholdte kan inddeles i 3 Spørgsmaal, 2 omfattende Fragtsejlads og 1 angaaende Fiskeri.

Vedrørende de 2 første fremsatte Ønsker kan Udvalget i Tilslutning til Foreningens Skrivelse fremføre:

Man maa anse disse Ønsker for fuldt ud berettigede, da der efter nuværende Lovordning er opstaaet et Forhold, hvorved Sætteskippere paa Færøerne udelukkes fra Fragtfart.

Hvis Forholdene stillede sig saaledes, at der indrømmedes herværende Sætteskippere et Omraade af praktisk Betydning, vilde dette komme til at have sin meget store Betydning for færøsk Søfart, idet denne Næring, under de forhaandenværende Omstændigheder, for en væsentlig Del søges af fremmede.

Med Henblik paa den Udvikling, det færøske Fiskeri har undergaaet i den senere Tid, og hvilken omfattende økonomisk Betydning denne Drift i Øjeblikket har for vore Øer, maa man alene ud fra denne Betragtning fremholde det absolut ønskelige og nødvendige i, at der gives denne Stand visse naturlige og rimelige Indrømmelser, der kan medføre Ret til herfra at kunne drive en Fragtfart. Man kan formentlig med al god Grund bruge den Udvikling, Fiskeriet har undergaaet, som en fuldtud paalidelig Maalestok for fremtidig Udvikling af en eventuel Fragtfart.

Man kan tænke sig, at nævnte Fart kan have Betydning baade for Eksport og Import. For sidstnævntes Vedkommende gælder det i første Række det nødvendige til Fiskeriets Udrustning, hvor særlig maa fremhæves Kul og Salt som de betydeligste Varer. For at kunne gøre fordelagtige Indkøb, særlig for Saltets Vedkommende, er det nødvendigt at kunne besejle baade Vest- og Østkysten af England.

Dernæst henledes Opmærksomheden paa vort Sommerfiskeri ved Island. Sædvanligvis afsejler vore Fiskefartøjer herfra deres anden Tur til Island i Maj—Juni Maaneder. Under almindelige Forhold maa disse Fartøjer komme tilbage til Færøerne i Juli—August Maaneder, dels paa Grund af, at disse vilde komme til at have fuld Last i den bedste Fisketid — nemlig henimod Sæsonens Slutning —, dels grundet paa, at det er meget magt paaliggende for Klipfisketilvirkningen, og som Følge deraf har fundamental økonomisk Betydning for Øerne, at faa den nødvendige Saltfisk, som kan tilvirkes og tørres i Sensommertiden.

Dette Forhold, at Fartøjerne kommer hjem med Saltfisk paa et Tidspunkt, da Fiskeriudsigterne ved Island saadvanligvis er de allerbedste, og da denne Afbrydelse kan vare i c. 3 Uger, er i allerhøjeste Grad uheldigt og virker under nuværende Forhold meget hæmmende paa Fiskeriet og paafører Færøerne store, uberegnelige, aarlige Pengetab.

Hvad endelig angaar Fragtfart paa Norge og Nederlandene, kan der med Hensyn hertil anføres, at der fra førstnævnte Land meget vel kunde tænkes en Import af Tømmer med egne Skibe, idet dette Materiel finder stor Anvendelse her paa Øerne og for Tiden bliver ført hertil med norske Fartøjer. Ogsaa for Eksportens Vedkommende vil en Fragtsejlads paa Norge formentlig have sin Betydning.

Vedrørende Nederlandene, hvor ogsaa Importspørgsmaalet har sin Interesse, stiller Forholdet angaaende Eksport sig saaledes, at en Fragtfart

dertil er en Nødvendighed, hvis man der skal kunne finde Marked for Saltfisk, idet Fisken der kun købes nedpakket i Tønder og saaledes nødvendigvis maa omlades og til Dels bearbejdes, før Salg kan finde Sted.

Naar man i det egentlige Danmark, hvor der formentlig altid har været nok af Skibsbefalingsmænd, har fundet Anledning til at oprette en indskrænket Fart for Befalingsmænd med mindre Uddannelse, nemlig Sætteskippere, maa dette formentlig skyldes den Omstændighed, at man har villet ophjælpe Fragtfarten med mindre Skibe.

Her paa Færøerne har vi som bekendt i Modsætning til Forholdene i det egentlige Danmark kun nogle enkelte Fragtskibe; medens vi derimod har en forholdsvis stor Flaade af Fartøjer under 100 Tons. Som Følge af den her paapegede Mangel paa Fragtfartøjer er Trangen til at udvikle Søfarten her øjensynlig meget større, end den er i det egentlige Danmark. Denne Fart, mener Udvalget, kan ophjælpes, om der her vises vore Sætteskippere den samme Velvilje, som Lovgivningsmyndighederne har udvist imod Sætteskippere i det egentlige Danmark, ved, at der indrømmedes her bosatte Sætteskippere en „indskrænket Fart".

Endelig kan i denne Forbindelse fremføres, at naar der er indrømmet her bosatte Kystskippere en udvidet Kystfart, skulde det synes ganske naturligt og forstaaeligt, at herboende Sætteskippere ogsaa indrømmedes en indskrænket Fart, og Udvalget vil i Henhold hertil fremsætte Forslag.

Angaaende den fra Færøernes Skipper og Navigatørforening fremsatte Ansøgning om, at der gives Fiskeskippere Adgang til at underkaste sig en Tillægsprøve i Navigation, skal Udvalget uden at komme nærmere ind paa det foreliggende Spørgsmaal kun tillade sig at henvise til Lagtingets Vedtagelse i Samlingen 1919 (se Lagtingstidende B, Side 79 og 84) og tilraade, at Lagtinget i indeværende Samling indgaar til Ministeriet med fornyet Andragende.

I den foranstaaende Skrivelse fra Hr. Jacob Joensen, Medlem af Eksamenskommissionen, henledes Udvalgets Opmærksomhed paa et Forhold i Sønæringsloven, som det vil have praktisk Betydning at faa forandret. Efter Sønæringsloven kan en Person, der har bestaaet Sætteskipperprøven og er 20 Aar, fare som Styrmand i Fragtfart med Fartøjer af ikke over 100 Tons, hvis han iøvrigt har bestaaet Synsprøve og har faret 6 Maaneder som Matros. Samme Person kan derimod ikke fare som Styrmand i et Fiskefartøj, før han har Sønæringsbevis, hvilket ikke kan erholdes før det fyldte 23. Aar. Udvalget vil formene, at dette Forhold bør forandres derhen, at en Person, der er 20 Aar og har Kyst- eller Sætteskipperprøven og endvidere har bestaaet den lovbefalede Synsprøve, maa kunne fare som Styrmand i Fiskefartøjer, hvor saadan kræves.

Udvalget tillader sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse følgende Forslag:

1. a. Som Omraade for indskrænket Fart for Færøernes Vedkommende foreslaas: Den Del af Nordsøen, der ligger vest for Linien Texel—Lindesnæs, de skotske Øer, Irland, Island og Norges Vestkyst.

   b. At her bosatte Sætteskippere udover det under 1 a nævnte Omraade maa faa Ret til at fare som Styrmænd i Skibe af ikke over 100 Tons til Linien Kalmar—Rügenwalde.

2. Lagtinget indgaar til Regeringen med fornyet Anmodning om, at der fra Ministeriets Side foretages det nødvendige i Retning af Lag-

tingets Vedtagelse i 1919 angaaende en Tillægsprøve til Sæltesskipperprøven.

3. At en Person, der har bestaaet Kyst- eller Sæltesskipperprøven og er 20 Aar samt har bestaaet Synsprøven, maa kunne gøre Tjeneste som Styrmand (Bedstemand) i Fiskeskibe, hvor saadanne kræves.

Thorshavn, den 16. September 1921.

I Sønæringsudvalget:

Nyholm Debess, Frm. *Ras. Rasmussen.* *Edv. Mortensen.*

Joen Dahl. *A. Samuelsen.*

Bilag 9.

Udvalgsbetænkning

i

Sag Nr. 195 (Sygekasseloven).

Nærværende Udvalg, der blev nedsat for at behandle foreliggende Sag, har tillige faaet henvist til Behandling 2 andre Sager, nemlig: Ændringer i Fattigloven og Invalideforsikringsloven. Det forekommer Udvalget, at disse tre Sager er saa nær forbundne, at man ikke kan behandle den ene uden at berøre de to andre. *Sygekasseloven* tager Sigte paa at hjælpe ubemidlede Samfundsborgere til almindelig Sygeforsikring. *Invalideforsikringsloven* tager Sigte paa at hjælpe alle Sygekassemedlemmer til en billig Forsikring mod Invaliditet, og ovenomtalte Ændringer i Fattigloven tager Sigte paa, at Kommunens Hjælp til trængende Personer, der af Helbredshensyn falder udenfor Sygekasserne, ikke man have Fattighjælpsvirkning.

Medens den danske Sygekasselovgivning ved Lov af 10. Maj 1915 har undergaaet vel indgribende Ændringer, hvorved Sygekasserne paa adskillige Punkter er blevet bedre stillede pekuniert set, er Lov Nr. 85 af 12. April 1892 om anerkendte Sygekasser, saaledes som den er sat i Kraft ved kgl. Anordning Nr. 261 af 24. November 1893 vedblevet at gælde for Færøernes Vedkommende. Uagtet visse Lempelser, der foretoges, efter at Loven af 10. Maj 1915 var blevet gældende for Danmark, var de færøske Sygekasser meget ringere stillet end de danske baade med Hensyn til Beregningen af Statstilskuddet og navnlig med Hensyn til Hospitalsudgifterne, idet der ifølge Loven af 10. Maj 1915 gaves Moderation for Medlemmer af anerkendte Sygekasser, naar disse efter Lægeerklæring indlagdes paa Stats- eller kommunale Sygehuse.

Ved Amtets Skrivelse af 19. August 1924 er der tilstillet Lagtinget til Erklæring en Skrivelse fra Justitsministeriet datered 11. August 1924, hvori udtales, at nævnte Ministerium fra Indenrigsministeriet har modtaget Bekendtgørelse af 20. Juni 1924 af Lov om anerkendte Sygekasser m. m., og at Ministeriet har anmodet Amtet om at forelægge Lagtinget Spørgsmaalet om, hvorvidt og i bekræftende Fald med hvilke Lempelser Lov Nr. 111 af 10. Maj 1915 om anerkendte Sygekasser, saaledes som den er ændret i Henhold til Lov Nr. 250 af 6. Maj 1921, bør sættes i Kraft paa Færøerne.

I sin Skrivelse af 9. August 1924 udtaler Indenrigsministeriet, at dette har brevvekslet med Sygekasseinspektøren, og af dennes Skrivelse af 28. Juli s. A. fremgaar, at Sygekasseinspektøren har brevvekslet med Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne og derefter foreslaaet nogle nærmere angivne Ændringer.

Udvalget er af den Formening, at det vil være til betydelig Fordel for Sygekasserne paa Færøerne, at Sygekasseloven af 1915 med de i 1921

foretagne Ændringer bliver sat i Kraft med de for Færøerne nødvendige Ændringer.

Da Sygekasserne paa Færøerne hidtil i det væsentlige har arbejdet under Loven af 1892, og Loven af 1915 aldrig har været anvendt her i sin Helhed, drejer det sig om ret store Ændringer; men da de alle kan antages at være til det bedre for Kasserne, kan Udvalget anbefale Tinget at gaa med til dem. De Ændringer, der er foretagne i Loven af 1915 i Henhold til Loven af 1921, tager i det væsentlige Sigte paa de *kronisk syge;* desuden tilsigter Ændringerne at tilvejebringe Overensstemmelse mellem Sygekasseloven og Invalideforsikringsloven. Det var fra første Færd Meningen at optage alle kronisk syge i Sygekasserne; men af praktiske Grunde er Regering og Rigsdag gaaet andre Veje, idet man overfor Loven skelner mellem saadanne kronisk syge Personer, der maa anses for arbejdsføre og andre kronisk syge, der ikke er arbejdsføre, hvorved man ifølge Loven forstaar saadanne Personer, hvis Arbejdsevne er nedsat til en Tredindel og mindre, og hvis Helbredstilstand kræver en varig Kur og Pleje. De førstnævnte falder indenfor Sygekassernes Ramme og dermed indenfor Invalideforsikringens, medens de sidstnævnte naturligst hjælpes gennem Kommunens Forsørgelse, hvilket ifølge den nødvendige Ændring i Fattigloven sker uden Fattighjælpsvirkning.

Den Hjælp, Sygekasserne kommer til at yde de indunder dem faldende kronisk syge, er i et og alt af samme Art, som den, der ydes andre Medlemmer; men de forøgede Udgifter, der herved paaføres Kasserne, godtgøres fuldtud af Stat og Kommuner, jfr. Anordningens § 13.

Den Hjælp, som den i en anerkendt Sygekasse staaende kronisk syg Person oppebærer, kan blive vedvarende. Ifølge § 24 bestemmes, at det Tidsrum, hvori et Medlem kan nyde Pengehjælp, skal omfatte 26 Uger af 12 paa hinanden følgende Maaneder, medens det tidligere kun var 13 Uger.

Naar et Sygekassemedlem bliver nødt til at gaa ud af Kassen eller overgaa som hvilende Medlem paa Grund af, at han i 3 Aar har nydt Sygehjælp i 60 Uger, og han dernæst yderligere har opbrugt den ham ifølge Fattigloven tilkommende Understøttelse, er han, selv om han er midlertidig syg, dog endnu ikke uden Hjælp, hvis det ved Lægeattest godtgøres, at han er arbejdsfør, thi da er Kassen alfer pligtig til at optage ham som nydende Medlem. Han faar saaledes Mulighed for at komme til at oppebære Invaliderente, idet Kassens Bestyrelse nu er berettiget til at fordre Invalideforsikringsrettens Afgørelse med Hensyn til Erhvervsevnens Nedsættelse.

Det ses af det her fremførte, at et Sygekassemedlem ikke kan komme til at staa uden Hjælp, og endvidere at Forudsætningen herfor er, at de tre Sager. *Sygekasseloven, Invalideforsikringsloven* og *Ændringer i Fattigloven,* som nærværende Udvalg har til Betænkning, kommer til at virke samtidigt.

De Ændringer, som Udvalget har foreslaaet i den ændrede Sygekasselov af 10. Maj 1915, for at den ved kgl. Anordning kan sættes i Kraft paa Færøerne, er paa intet Punkt i væsentlig Uoverensstemmelse med de af Sygekasseinspektøren foreslaaede, ihvorvel man paa enkelte Punkter er gaaet noget anderledes frem.

I Overensstemmelse med foranstaaende skal Udvalget til Lagtinget stille følgende

Forslag

til

Anordning om anerkendte Sygekasser paa Færøerne.

I Henhold til § 19 i Lov Nr. 250 af 6. Maj 1921 sættes Lov Nr. 144 af 10. Maj 1916 om anerkendte Sygekasser, saaledes som den er ændret i Henhold til Lov af 6. Maj 1921, herved i Kraft paa Færøerne i følgende Form.

§ 1.

Enhver Sygekasse, som er en Forening af Personer, der har sluttet sig sammen for ved bestemte Bidrag at sikre hverandre gensidig Hjælp i Sygdomstilfælde, har Ret til at faa offentlig Anerkendelse og den dermed forbundne Støtte af det offentlige, naar den fyldestgør de i denne Lov indeholdte Forskrifter, og dette efter Sygekasseinspektørens Indstilling godkendes af Indenrigsministeren. For saa vidt der imidlertid for vedkommende Fag eller stedlige Omraade (jfr. § 4) allerede maatte findes oprettet en Sygekasse, der har faaet offentlig Anerkendelse, kan Anerkendelse nægtes andre Sygekasser indenfor samme Fag eller stedlige Omraade.

Anerkendelsen meddeles af Indenrigsministeren og offentliggøres af denne.

§ 2.

Begæring om Anerkendelse indsendes gennem Amtet til Sygekasseinspektøren ledsaget af 1) et Eksemplar af Kassens Vedtægt, 2) en Fortegnelse over Medlemmerne med Angivelse af disses Alder og Livsstilling, 3) en Udskrift af den Beslutning, i Henhold til hvilken Anerkendelsen søges, samt 4), for saa vidt det ikke er en ny oprettet Kasse, det sidste Aars Regnskab.

§ 3.

For at faa og beholde offentlig Anerkendelse maa en Sygekasse som Regel have mindst 100 Medlemmer.

Under særlige Omstændigheder kan Anerkendelse meddeles eller bevares af en Kasse med et mindre Medlemstal.

Indenrigsministeren kan, hvor Forholdene taler derfor, efter Indstilling af Sygekassenævnet (jfr. § 25), og efter at der er givet saavel de paagældende Sygekasser som vedkommende Sygekasse-Centralforening Lejlighed til at udtale sig, paabyde, at to eller flere Kasser indenfor samme stedlige Omraade skal sammensluttes, naar dette kan ske uden Skade for Kassens Medlemmer. Vægrer nogen af de paagældende Kasser sig ved at efterkomme Paabudet, mister den sin Anerkendelse, og dens Medlemmer henvises til at gøre deres Ret gældende efter Reglerne i § 10.

§ 4.

For at faa Anerkendelse maa en Sygekasse enten være knyttet til et bestemt Fag (Handel, Industri eller Haandværk), eller dens Vedtægt maa

fastsætte en efter Forholdene i det enkelte Tilfælde passende stedlig Begrænsning for at være Medlem af Sygekassen.

§ 5.

Er en Sygekasse knyttet til et bestemt Fags Arbejdere eller oprettet for dettes Mestre, Svende eller Lærlinge, skal den indenfor Sygekassens stedlige Omraade staa aaben for alle Fagets Arbejdere af den paagældende Klasse, kun med de i § 6 nævnte Betingelser.

Nydende Medlemmer af en anerkendt Sygekasse, i hvilken Adgangen til at blive Medlem er begrænset til et bestemt Fag eller en bestemt Forretning eller Virksomhed, er berettigede til at forblive i Sygekassen som nydende Medlemmer, selv om de forlader Faget, Forretningen eller Virksomheden, naar de iøvrigt opfylder de i Vedtægten fastsatte Betingelser for Medlemsret.

Den i § 4 omtaldte stedlige Begrænsning skal i Regelen være Kommunen. Indenrigsministeren kan, naar Omstændighederne taler derfor, meddele Tilladelse til, at Sygekasser omfatter to eller flere Kommuner eller endog hele Landet.

Indenfor vedkommende Kommune maa Grænsen ikke uden Indenrigsministerens Samtykke være snævrere end et Sogn, undtagen hvor der i Sognet findes en bymæssig Bebyggelse med mindst 1000 Indbyggere, eller hvor Beliggenheden nødvendiggør en snævrere Grænse.

Disse Bestemmelser er ikke til Hinder for, at et Medlem, der flytter udenfor Sygekassens Omraade, kan forblive i Sygekassen, for saa vidt Vedtægten tillader det.

§ 6.

Som nydende Medlemmer af en anerkendt Sygekasse kan kun optages ubemidlede Personer af Arbejderklassen og med dem i økonomisk Henseende ligestillede Mænd og Kvinder, saasom Jordbrugere, Haandværkere og andre næringsdrivende, Tjenestemænd o. lign.

Hvert 3die Aar — første Gang med Gyldighed fra den 1. Januar 1924 — udsteder Indenrigsministeren en Bekendtgørelse til Sygekasserne og Kommunalbestyrelserne, indeholdende Vejledning med Hensyn til de Indtægts- og Formuetforhold samt øvrige Omstændigheder (Indtægtens Art og Varighed, Gæld, Børneantal o. lign.), der som Regel betinger en Persons Optagelse eller Forbliven i Sygekassen med Ret til gennem denne at nyde Tilskud fra Staten.

Denne Bekendtgørelse, om hvis Affattelse Sygekassenævnet (jfr. § 25) gør Indstilling, udarbejdes af Indenrigsministeren efter Forhandling med et Udvalg paa 16 Medlemmer, der vælges med Halvdelen af hvert af Rigsdagens Ting efter Reglerne for Forholdstalsvalg.

Selv om et Medlems økonomiske Forhold forbedres saaledes, at hans Indtægt eller Formue overskrider de i Bekendtgørelsen fastsatte Grænser, kan han forblive i Sygekassen som nydende Medlem, saafremt Sygekassens Vedtægt indeholder en udtrykkelig Bestemmelse herom. For et saadant Medlems Vedkommende ydes der ikke Sygekassen Tilskud fra Staten, og Medlemmet skal udover det ordinære Kontingent erlægge særskilt Medlemsbidrag, der fastsættes i Sygekassens Vedtægt og mindst skal have samme Størrelse som det offentlige Tilskud, Sygekassen oppebærer for hvert ubemidlet Medlem. De i § 11 nævnte Begunstigelser bortfalder derhos for de her omhandlede Medlemmer, ligesom Sygekassens Ydelse for et saadant Medlem ingen Sinde kan blive større end for et ubemidlet Medlem.

For saa vidt de her omhandlede Personers økonomiske Forhold atter forandres, saaledes at paagældende paa ny maa anses for uhemidlede, kan de genvinde deres tidligere Medlemsret som uhemidlede Medlemmer uden Hensyn til Alder og Helbred.

For saa vidt der ved Anerkendelsen af en Sygekasse, som bestod den 1. Marts 1894 og inden 1. Septbr. s. A. havde søgt Anerkendelse, er meddelt Sygekassen Tilladelse til at beholde bemidlede Medlemmer, skal disse være berettigede til fremdeles at forblive i Kassen som nydende Medlemmer. For disse Medlemmers Vedkommende tilkommer der imidlertid ikke noget Tilskud fra Staten, ligesom disse Medlemmer ikke har Krav paa de i § 14 nævnte Begunstigelser.

Enhver anerkendt Sygekasse skal give Adgang til Optagelse for Personer i Alderen mellem 14 og 40 Aar. Ved Sygekassens Vedtægt kan der dog fastsættes en højere Aldersgrænse end 40 Aar (jfr. § 26, Punkt 2).

§ 7.

Ingen kan optages i en anerkendt Sygekasse som nydende Medlem under Forløbet af en midlertidig Sygdom eller under en midlertidig Opblussen af en af de i nærværende Paragrafs 3die Stykke omhandlede Sygdomme, jfr. dog § 23, 3die Stykke.

Personer, der paa Grund af, at de lider af en hyppig tilbagevendende eller uhelbredelig Sygdom eller en Legemssvaghed, ikke kan anses for arbejdsføre, kan ikke optages i en anerkendt Sygekasse.

Med Hensyn til Optagelse af andre Personer, som lider af en hyppig tilbagevendende eller uhelbredelig Sygdom eller Legemssvaghed, der medfører eller skønnes at kunne medføre en væsentlig Indskrænkning i deres Arbejdsevne, men som dog maa anses for arbejdsføre, fastsætter Indenrigsministeren de nærmere Regler.

§ 8.

I enhver anerkendt Sygekasse skal der være Adgang til Optagelse af bidragydende Medlemmer, som ikke har Ret til Hjælp af Kassen. Disse Medlemmer har ikke Krav paa de Fordele, som denne Lov hjemler, og de kommer ikke i Betragtning, naar der i Medfør af Loven tages Hensyn til Medlemsbidrag eller Medlemsantal.

Bidragydende Medlemmer, som ved deres Optagelse i Sygekassen har godtgjort at opfylde de for Erhvervelse af nydende Medlemsret foreskrevne Betingelser i Henseende til Alder og Helbred, kan overgaa til at være nydende Medlemmer uden Hensyn til Alder og Helbred i Overgangsøjeblikket, saafremt de opfylder de øvrige Optagelsesbetingelser. De har dog først Ret til Hjælp af Sygekassen, naar der er forløbet et Tidsrum af 6 Uger, efter at deres Overgang til at være nydende Medlemmer har fundet Sted.

§ 9.

Om nogen efter sin økonomiske Stilling kan optages som nydende Medlem af en anerkendt Sygekasse, samt om Sygekassen er berettiget til Tilskud fra Staten for et nydende Medlem (jfr. § 6), afgøres i Tvivlstilfælde af et Udvalg, bestaaende af et Medlem, udnævnt af Kommunalbestyrelsen paa det Sted, hvor den paagældende bor, et af Kassens Bestyrelse valgt Medlem og en Læge med Sygekassepraksis, udpeget af Stedets Kommunalbestyrelse i hvert foreliggende Tilfælde. Det af Kommunalbestyrelsen valgte Medlem er Formand for Udvalget.

Henvendelse til Udvalget kan ske fra den, om hvis Medlemsret der er Spørgsmaal, samt fra Sygekasseinspektøren, Sygekassens Bestyrelse, de af Kassen benyttede Læger og vedkommende Kommunalbestyrelse. Henvendelsen rettes til Udvalgets Formand, som derefter foranlediger dettes Sammentræden. Ligningsmyndighederne er pligtige til efter skriftlig Begæring af Udvalget at give dette Oplysning om den paagældendes Indtægt og Formue; disse Oplysninger maa ikke offentliggøres.

Udvalgets Afgørelse kan indankes for Indenrigsministeren af de samme, som efter det anførte kan indbringe Sagen for Udvalget.

Om Udfaldet af Udvalgets Afgørelse samt eventuelt af Indankningen for Ministeriet skal der gives Underretning til Sygekasseinspektøren og Kassens Bestyrelse samt iøvrigt til dem, der har indbragt Sagen for Udvalget eller foretaget den paagældende Indankning.

De nærmere Regler om Udvalgets Virksomhed fastsættes af Indenrigsministeren.

§ 10.

Ophører en Sygekasse, eller bortfalder dens Anerkendelse, fordi dens Medlemstal gaar ned under Minimum, og nogen, der hidtil har været Medlem af en saadan Kasse, inden 3 Maaneders Forløb begærer sig optaget i en anden anerkendt Sygekasse, til hvilken han efter de for denne gældende Regler om de personlige Betingelser maatte have Adgang, kan Optagelse i Kassen ikke nægtes ham, fordi han har overskredet den i sammes Vedtægt fastsatte Aldersgrænse for Adgang til Kassen, eller af Hensyn til hans Helbredstilstand, ligesom Bestemmelsen om Forløbet af en vis Frist efter Optagelsen, inden hvilken Hjælp af Kassen ikke kan kræves (§ 19), ikke kommer til Anvendelse i dette Tilfælde.

Den ophørte Sygekasses Bestyrelse er pligtig til i fornævnte Tilfælde efter Forhandling med Sygekasseinspektøren at give hver enkelt af Kassens Medlemmer Underretning om den dem ved foranstaaende Regel tillagte Beføjelse, hvorhos Bestyrelsen udtrykkelig skal gøre Medlemmerne opmærksom paa, at deres Ret til Invalidepension i Henhold til Invalideforsikringsloven er afhængig af, at de er Medlemmer af en anerkendt Sygekasse.

§ 11.

Optagelse i en anerkendt Sygekasse kan ikke nægtes nogen, naar han fyldestgør de i denne Lov foreskrevne Betingelser, saaledes som disse maatte være nærmere bestemte i Kassens Vedtægt. Om Optagelse kan finde Sted, afgøres for Sygekassens Vedkommende inden en Maaned efter nedennævnte Erklærings Modtagelse.

Forinden Optagelse kan finde Sted, maa den paagældende afgive en Erklæring paa Tro og Love om sin Alder og Helbredstilstand, om Størrelsen af sin aarlige Indtægt og sin Formue samt om, hvorvidt han er Medlem af andre Sygekasser, eller der paa anden Maade er sikret ham Hjælp i Sygdomstilfælde. Den nævnte Erklæring, der skal afgives paa en af Indenrigsministeren godkendt Blanket, skal opbevares i Sygekassens Arkiv.

Udviser nævnte Erklæring, at den, der søger Optagelse, har en Indtægt eller Formue, som overstiger det i Indenrigsministerens Bekendtgørelse desangaaende anførte, skal det i § 9 nævnte Udvalg afgøre, om den paagældendes økonomiske Forhold desuagtet tillader hans Optagelse. Er Indtægt eller Formue mindre, end hvad der er fastsat i de nævnte Regler, men Bestyrelsen dog skønner, at vedkommendes hele økonomiske Forhold ikke berettiger til Optagelse i Sygekassen, afgøres ogsaa dette af nævnte Udvalg.

Ingen maa samtidig være nydende Medlem af mere end een aner-

kendt Sygekasse. Dersom et Medlem af en anerkendt Sygekasse erhverver Medlemsret i en ikke anerkendt Sygekasse, skal han straks anmelde det for den anerkendte Sygekasses Bestyrelse. Intet Medlem af en anerkendt Sygekasse kan ved at indtræde i flere Sygekasser sikre sig en større daglig Pengehjælp, end hans gennemsnitlige Arbejdsfortjeneste udgør.

Naar et som ubemidlet optaget nydende Medlems økonomiske Forhold ændres saaledes, at han maa kunne skønne, at det er tvivlsomt, om han kan anses for ubemidlet, skal han give Meddelelse derom til Sygekassens Bestyrelse, for at det kan blive undersøgt, om han er berettiget til vedblivende at nyde Tilskud fra Staten.

Saafremt en Person i den i 2det Stykke omhandlede Erklæring svigagtigt har meddelt urigtige Oplysninger om sine Forhold, erhverver han ikke Medlemsret i vedkommende Sygekasse, og han kan tilpligtes at erstatte, hvad han har oppebaaret af Sygekassen i det Tidsrum, i hvilket han urettelig har staaet som Medlem. Overtrædelse af Bestemmelserne i 4de og 5te Stykke saavel som Svig mod Kassen medfører Tab af Medlemsret, og den paagældende kan ogsaa i disse Tilfælde tilpligtes at erstatte de urettelig oppebaarne Ydelser.

§ 12.

I en anerkendt Sygekasse skal Medlemmernes Bidrag være saaledes fastsatte, at de i Forbindelse med Kassens øvrige ordinære Indtægter og det ved denne Lov paabudte Tilskud fra det offentlige efter de forhaandenværende Erfaringer maa antages at være tilstrækkelige til Fyldestgørelse af Kassens Forpligtelser samt Dannelse af en Reservefond, der normalt skal svare til Gennemsnittet af de sidste 3 Regnskabsaars Udgifter for Sygekassen, bortset fra det Kassen for disse Aar ydede Statstilskud.

Sygekassernes Indtægt og Formue skal holdes afsondrede fra andre Foreningers Midler og maa hverken som Laan eller Gave tilflyde andre Foreninger eller anvendes i uvedkommende Øjemed.

§ 13.

Til de anerkendte Sygekasser udredes der aarlig af Statskassen et Tilskud, hvis Størrelse fastsættes ved de aarlige Finanslove. Tilskudet fordeles mellem de enkelte Sygekasser paa følgende Maade:

Der ydes et aarligt Beløb af 3 Kr. for hver Person, der ved Aarets Udgang staar som ubemidlet nydende Medlem af Sygekassen, samt et Beløb, der svarer til en Fjerdedel af Sygekassens Udgifter for disse Medlemmer til Lægehjælp, Sygebehandling udenfor Hjemmet (jfr. § 18), Dagpenge, Barselshjælp, Medicin (jfr. § 22), Tandpleje (jfr. § 21), Hjemmesygepleje (jfr. § 21) og Ophold paa Rekonvalescenthjem (jfr. § 21).

For hver Person, der ifølge en ved Oplagelse eller vedkommendes Genindtraeden som nydende Medlem, jfr. § 23, 3die Stykke, udfyldt Lægeerklæring lider af en hyppig tilbagevendende uhelbredelig Sygdom eller Legemssvaghed af den i § 7, 3die Stykke, omhandlede Art, og som ved Aarets Udgang staar som ubemidlet nydende Medlem af Sygekassen, yder Staten udover de i foregaaende Stykke nævnte Beløb endvidere et Beløb, der svarer til tre Ottendedele af det Beløb, hvormed Kassens samlede Gennemsnitsudgift pr. Medlem til de heromhandlede Personer overstiger Kassens samlede Gennemsnitsudgift pr. Medlem til de øvrige Medlemmer. Endvidere yder Kommunerne et tilsvarende Beløb, for hvis Fordeling mellem Kommunerne og Opkrævning de nærmere Regler fastsættes af Indenrigsministeren. I Betragtning ved Beregningen af fornævnte Gennemsnitsudgifter kommer Udgifterne til Lægehjælp, Sygebehandling udenfor Hjemmet (jfr. § 18),

Dagpenge, Medlein (jfr. § 21), Tandpleje (jfr. § 21), Hjemmesygepleje (jfr. § 21) og Ophold paa Rekonvalescenthjem (jfr. § 21).

Hvis en Sygekasse kan godtgøre, at den derved, at Gennemsnittet af dens almindelige Medlemmers Dagpengeforsikring er højere end Gennemsnittet af dens kronisk syges Dagpengeforsikring, ikke opnaar fuld Refusion for Kassens Merudgift til de kronisk syges Dagpenge, skal denne fulde Refusion tilvejebringes ved en dertil svarende Forhøjelse af Statens og Kommunens Tilskud efter denne Paragrafs 3dje Stykke.

Kommunerne er berettigede til uden Samtykke fra højere Myndighed at yde ubemidlede Medlemmer af anerkendte Sygekasser Hjælp til Betaling af deres Medlemsbidrag for det løbende Regnskabsaar, dog ikke udover ¾ af Medlemsbidraget.

Indenrigsministeren kan efter Indstilling af Sygekassenævnet (jfr. § 25), hvor Forholdene taler derfor, tilstaa en Sygekasse Forskud paa det Kassen tilkommende Statstilskud.

§ 14.

Naar ubemidlede nydende Medlemmer af en anerkendt Sygekasse og deres Børn (herunder Plejebørn, der er anbragt i Familiepleje) under 15 Aar optages til Behandling paa et Staten eller en Amts-, Købstad- eller Handelspladskommune tilhørende Sygehus, som ikke udelukkende er bestemt for visse Klasser af Personer, gives der Sygekassen Fritagelse for eller Nedsættelse i Betalingen i lige saa lang Tid, som Medlemmet har Ret til Hjælp af Kassen, for saa vidt den syge er bosat i det Distrikt, for hvilket Sygehuset er bestemt, og der foreligger Lægeerklæring om, at Hospitalsophold er nødvendigt. Vederlaget for det nævnte Tidsrum er højst Halvdelen af den ellers fastsatte Betaling for Behandling m. v. paa vedkommende Sygehus, herunder indbefattet Betaling for Bandager, Ekstravakt og lignende Ydelser.

Naar ubemidlede nydende Medlemmer af en anerkendt Sygekasse og deres Børn (jfr. 1ste Stykke) under 15 Aar bliver syge under midlertidigt Ophold udenfor deres Sygekasses Omraade og efter den behandlende Læges Anvisning trænger til Sygehusbehandling, er det Sygehus (jfr. 1ste Stykke), der er bestemt for vedkommende Distrikt, pligtigt at tilstaa den Sygekasse, der afgiver Kaution for Udgifterne ved Sygehusopholdet, samme Nedsættelse i Betalingen, som det efter Regelen i 1ste Stykke skal yde for de i Sygehusdistriktet bosatte Sygekassemedlemmers Ophold paa Sygehuset; dette gælder dog kun, saafremt der foreligger Lægeattest for, at vedkommende ikke taaler at flyttes til det for hans Hjemsted bestemte Sygehus.

I de Tilfælde, hvor efter de for et Sygehus gældende almindelige Regler Betalingen for samtlige indlagte Personer eller for visse Klasser af Befolkningen er sat væsentlig lavere end den virkelige Udgift ved Opholdet paa Sygehuset, fastsættes Størrelsen af den daglige Betaling for ubemidlede nydende Sygehusmedlemmer og deres Børn af Indenrigsministeren.

Findes der ikke et for Distriktet bestemt Sygehus, paa hvilket ubemidlede nydende Medlemmer af anerkendte Sygekasser og deres Børn kan indlægges for den omtaldte nedsatte Betaling, er vedkommende Kommune pligtig til at refundere Halvdelen af Udgifterne ved de paagældendes Ophold paa det nærmeste Købstad- eller Amts-Sygehus eller paa et for Distriktet bestemt Sygehus, hvor den omhandlede Nedsættelse af Betalingen ikke ydes, naar de ovennævnte Regler for Sygehusindlæggelse er iagttagne.

Naar anerkendte Sygekassers ubemidlede nydende Medlemmer eller deres Børn under 15 Aar optages i offentlige Sindssygehuspitaler, gives der Sygekassen den samme Nedsættelse i Betalingen, som til enhver Tid er indrømmet for uforrmuende Patienter. Er en saadan Nedsættelse efter de for

vedkommende Anstalt gældende Regler ikke indrømmet, fastsættes Størrelsen af Betalingen for Sygekassemedlemmer og deres Børn af Indenrigsministeren.

§ 15.

Ydelser efter Tilskud, som ifølge denne Lov tilfalder Medlemmer af anerkendte Sygekasser af det offentlige, er ikke Fattigunderstøttelse.

§ 16.

For at en Sygekasse kan gøre Krav paa Tilskud fra Statskassen for det forløbne Aar, maa den inden den 1. Marts indsende til Sygekasseinspektøren en Angivelse af dens Udgifter i det paagældende Aar for ubemidlede nydende Medlemmer til Lægehjælp, Sygehandling udenfor Hjemmet (jfr. § 18), Dagpenge, Barselshjælp, Medicin (jfr. § 21), Tandpleje (jfr. § 21), Hjemmesygepleje (jfr. § 21) og Ophold paa Rekonvalescenthjem (jfr. § 21). De Udgifter, for hvilke Sygekassen har Krav paa Refusion efter § 13, 3die Stykke, jfr. 2det Stykke, opføres særskilt.

Endvidere indsendes samtidig en Fortegnelse over Medlemmer med Oplysning om, til hvilken Medlemsgruppe hvert Medlem efter sine økonomiske Forhold henhører. En særlig Fortegnelse indsendes over de Medlemmer, som ifølge en ved deres Optagelse eller Genindtræden som nydende Medlem, jfr. § 23, 3die Stykke, udfyldt Lægeerklæring lider af en hyppig tilbagevendendde eller uhelbredelig Sygdom eller Lægemssvaghed af den i § 7, 3die Stykke, omhandlede Art.

Skemaer for de nævnte Indberetninger fastsættes af Indenrigsministeren.

Sygekassebestyrelsens Formand skal ved en Medlemsfortegnelsen paategnet Erklæring paa Tro og Love attestere Rigtigheden af de meddelte Oplysninger.

Efter at de fra Kasserne modtagne Oplysninger og Regnskaber (jfr. § 27) er gennemgaaede af Sygekasseinspektøren, foranlediger han det hver Sygekasse tilkommende Tilskud med Fradrag af det Kassen i Henhold til § 13, sidste Stykke, eventuelt udbetalte Forskud for det forløbne Aar anvist til Udbetaling.

§ 17.

De Dokumenter, som vedrørende Forsikringen maatte oprettes mellem de anerkendte Sygekasser og deres Medlemmer eller mellem anerkendte Sygekasser og udenfor staaende Personer, private eller offentlige Institutioner, er stempelfri.

§ 18.

I Sygdomstilfælde skal der af de anerkendte Sygekasser ydes:

1. fri Lægehjælp og Sygehusbehandling (derunder indbefattet Behandling paa offentlige Sindssygehospitaler samt paa de i Lov Nr. 148 af 10. Maj 1912, jfr. Lov Nr. 366 af 30. Juni 1919, jfr. Anordning Nr. 678 af 15. Dec. 1920, omhandlede Helbredelsesanstalter for tuberkulose) til de nydende Medlemmer og deres Børn (jfr. § 14) under 15 Aar, for saa vidt de paagældende opholder sig indenfor Sygekassens stedlige Omraade. Saafremt et Medlem under Udøvelse af sit Erhvervs er nødsaget til midlertidigt at opholde sig udenfor Sygekassens Omraade, er denne dog pligtig til, naar der foreligger Lægeerklæring om, at Sygehusbehandling af Medlemmet er nødvendig, og det for Sygkassen bestemte Sygehus ikke kan benyttes, at yde det paagældende

Medlem samme Understøttelse, som den vilde være pligtig at yde, saafremt Behandlingen havde fundet Sted paa det for Sygekassen bestemte Sygehus, dog kun for saa vidt Sygehusbehandling ikke ad anden Vej er sikret det paagældende Medlem. Denne Regel gælder ogsaa for Medlemmers Børn, naar de er anbragte i Arbejdsforhold (Lærlinge- eller Tjenesteforhold eller lignende) udenfor Hjemmets Sygekasses Omraade og af Aldersheensyn ikke kan blive Medlemmer af Sygekassen paa det Sted, hvor de opholder sig. Behandling paa de nævnte Helbredelsesanstalter for tuberkuløse skal dog kun ydes af Sygekasserne, for saa vidt og saa længe der ifølge Lov Nr. 148 af 10. Maj 1912, jfr. Lov Nr. 366 af 30. Juni 1919, jfr. Anordning Nr. 678 af 15. Dec. 1920, ydes vedkommende Patient Statsunderstøttelse til Ophold paa disse Anstalter;

2. en daglig Pengehjælp af mindst 40 Øre til de nydende Medlemmer, jfr. dog § 21 Nr. 1 og 2.

Pengehjælpens Maksimum kan i Kassens Vedtægt enten fastsættes til et bestemt Beløb under Hensyn til den daglige Arbejdsfortjeneste, der maa anses som den gennemsnitlige for Kassens Medlemmer, eller efter det enkelte Medlems gennemsnitlige Arbejdsfortjeneste. Hjælpen beregnes til ikke over ⅘ af Arbejdsfortjenesten; det Beløb, der ydes maa ikke være større end 6 Kr. daglig, og for Medlemmer, som ifølge en ved deres Optagelse eller Genindtræden som nydende Medlem, jfr. § 23, 3die Stykke, udfyldt Lægeerklæring lider af en hyppig tilbagevendende eller uhelbredelig Sygdom eller Legemssvaghed af den i § 7, 3die Stykke, omhandlede Art, ikke over 3 Kr. daglig; de Medlemmer, hvem der i Henhold til Invalideforsikringsloven er tillagt Invaliderente, kan der dog ikke ydes Pengehjælp med et Beløb af over 1 Kr. daglig og ikke udover et Tidsrum af 13 Uger i Løbet af 12 paa hinanden følgende Maaneder. I Sygekasser, i hvilke den ordinære Pengehjælp er fastsat til et lavere Beløb end de nævnte ⅘, skal Medlemmerne have Adgang til mod forhøjet Medlemsbidrag at sikre sig dette Maksimum; dog kan saadant ikke ske paa et Tidspunkt, hvor Medlemmet allerede nyder Hjælp af Kassen. I enhver anerkendt Sygekasse skal der være Adgang for Medlemmerne til at sikre sig en Pengehjælp af kun 40 Øre.

Til de i § 6, 4de Stykke, omhandlede Medlemmer kan Sygekassens samlede Ydelser udredes i Form af en daglig Pengehjælp; for disse Medlemmers Vedkommende kommer i saa Fald den overfor fastsatte Begrænsning i Pengehjælpens Størrelse ikke til Anvendelse.

Retten til Pengehjælp kan ikke afhændes eller pantsættes og kan ikke være Genstand for Arrest, Udlæg, Inddragelse under Konkursbehandling eller anden Retsforfølgning.

§ 19.

Først 6 Uger efter Optagelsen har de nydende Medlemmer Ret til Hjælp af vedkommende Sygekasse; dog ydes der straks Hjælp for Sygdomme, som foranlediges ved Ulykkestilfælde. Retten til den i § 22 omhandlede Barselshjælp indtræder dog først, naar 10 Maaneder er forløbet efter Optagelsen.

Pengehjælp ydes ikke for nogen Sygdom, der kun varer i 3 Dage.

§ 20.

Afvigelser fra de i §§ 18—19 indeholdte Bestemmelser, som maatte være fastsatte i en Sygekasses Vedtægt, skal dog ikke være til Hinder for,

at Anerkendelsen kan meddeles, naar Afvigelsen efter indhentet Erklæring fra Kommunalbestyrelsen paa det Sted, hvor Kassen hører hjemme, efter de forhaandenværende Forhold findes tilraadelig.

Overenskomster mellem anerkendte Sygekasser eller en Sammenslutning af saadanne Kasser og Læger eller Tandlæger, ligesom Ændring i saadanne Overenskomster, skal — for at være gyldige — godkendes af Indenrigsministeren efter Indstilling af Sygekasseinspektøren. Saafremt saadan Godkendelse ikke meddeles, er vedkommende Sygekasser ikke berettigede til at yde Lægehjælp eller Tandlægehjælp, men skal efter Indenrigsministerens nærmere Bestemmelse enten yde en passende Forøgelse af Kassens øvrige Ydelser eller refundere Medlemmerne en nærmere fastsat Andel, dog ikke over tre Fjerdedele, af Medlemmernes Udgifter til Lægehjælp eller Tandlægehjælp. Det samme gælder, saafremt Overenskomst om Ydelse af Lægehjælp eller Tandlægehjælp ikke foreligger, dog at Indenrigsministeren — efter indhentet Erklæring fra det i § 25 omhandlede Voldgiftsraad — kan paalægge vedkommende Sygekasse at yde Lægehjælp.

Naar en Sygekasses Udgifter til Sygehusbehandling ikke staar i passende Forhold til Kassens økonomiske Stilling, kan Indenrigsministeren efter Indstilling fra Sygekassenævnet midlertidigt, dog kun for et Tidsrum af indtil 1 Aar ad Gangen, helt eller delvis fritage Kassen for at yde saadan Hjælp mod en passende Forøgelse af Kassens øvrige Ydelser eller mod at refundere Medlemmet en af Indenrigsministeren fastsat Andel, dog ikke over tre Fjerdedele af Medlemmets Udgifter til Sygehusbehandlingen.

§ 21.

I en anerkendt Sygekasses Vedtægt kan det bestemmes:

1. at der ikke ydes Pengehjælp, eller at der ydes en mindre Pengehjælp end den i § 18 fastsatte til kvindelige Medlemmer eller Mandspersoner under 18 Aar, som er Medlemmer af Kassen, for saa vidt der tillige for dem fastsættes et lavere Medlemsbidrag end det for Kassens Medlemmer almindelige;

2. at under Ophold paa Sygehus Pengehjælpen nedsættes;

3. at der af Medlemmer, som under Sygdom oppebærer fuld eller delvis Indtægt (jfr. § 24), betales et lavere Medlemsbidrag end det for Kassens Medlemmer almindelige;

4. at Medlemmernes Ydelser sættes højere for Medlemmer, der ved Optagelsen har overskredet en i Kassens Vedtægt fastsat Aldersgrænse;

5. at der ikke ydes Pengehjælp for en Sygdom, der ikke varer ud over 7 Dage;

6. at Pengehjælp ikke ydes for Drankersygdomme eller for Sygdomme, hidrørende fra Slagsmaal, som er foranlediget af vedkommende Medlem selv;

7. at Kassens Forpligtelse til at yde et Medlem Sygehjælp bortfalder, naar vedkommende trods Bestyrelsens Forlangende nægter at lade sig indlægge paa et Sygehus eller at underkaste sig den for Hans Helbredelse nødvendige Sygebehandling;

8. at der ydes Hjælp til et Medlems Børn, ogsaa naar han er indkaldt til Militærtjeneste og i denne Tid er fritaget for at yde Bidrag til Kassen;

9. at Kassen yder Tandpleje efter nærmere af Indenrigsministeriet fastsatte Regler;

10. at Kassen yder Hjemmesygepleje efter de i Indenrigsministeriet fastsatte Regler;

11. at Kassen betaler for Medlemmers Ophold paa de af Indenrigsministeriet til dette Brug godkendte Rekonvalescenthjem.

Under Epidemier, som er tagne under offentlig Behandling, kan med Sygekasseinspektørens Samtykke Pengehjælpen nedsættes eller helt bortfalde.

Naar der af en Sygekasse ydes Medicin til Medlemmerne eller deres Børn, maa Sygekassen kun udrede indtil ¾ af Medicinudgiften. Indenrigsministeriet fastsætter, hvad der i denne Forbindelse kan henregnes til Medicin.

§ 22.

I Barselstilfælde skal Sygekassen yde det paagældende kvindelige Medlem en Hjælp af mindst 1 Kr. pr. Dag, saa længe Sengelejet varer, indtil 10 Dage efter Nedkomsten. Efter de 10 Dages Forløb har hun ved tilstødende Sygdom Krav paa den sædvanlige Sygehjælp. Hvor Lægehjælp er fornøden ved Fødselen, ydes denne af Sygekassen.

§ 23.

Retten til af en anerkendt Sygekasse at nyde Pengehjælp skal omfatte et Tidsrum af 26 Uger i Løbet af 12 paa hinanden følgende Maaneder, jfr. dog § 18, Punkt 2.

Har et Medlem i Løbet af 3 paa hinanden følgende Regnskabsaar nydt Sygehjælp i alt i 60 Uger, ophører dets Ret til at faa ydeligere Hjælp af Sygekassen, og det maa da enten overgaa til at være bidragydende Medlem (med hvilende Medlemsret) efter Reglerne i § 8, 1ste Stykke, eller udtræde af Kassen.

Naar den, hvis Ret til at faa Hjælp af en Sygekasse saaledes er ophørt, har opbragt den ham i Henhold til § 74 i Lov Nr. 97 af 10. April 1895 om det offentlige Fattigvæsen tilkommende Understøttelse og ved Lægeattest godtgør, at han er arbejdsfør, kan han atter faa nydende Medlemsret i Kassen — eventuelt med indskrænket Pengehjælp, jfr. § 18, Punkt 2, 2det Stykke. Sygekassens Bestyrelse kan af Kommunalbestyrelsen bemyndiges til at udbetale Sygekassemedlemmer den dem efter foranevnte § 74 tilkommende Hjælp.

Naar den, hvis Ret til at faa Hjælp af en Sygekasse er ophørt i Henhold til Reglerne i nærværende Paragrafs 2det Stykke, saaledes begærer atter at faa nydende Medlemsret, og den i den Anledning udstedte Lægeattest udviser, at vedkommende lider af en byppig tilbagevendende eller uhelbredelig Sygdom eller Legemssvaghed af den i § 7, 3dje Stykke, omhandlede Art, skal Sygekassens Bestyrelse — gennem Invalideforsikringsfonden —, forsaavidt vedkommende man antages at være berettiget til at oppebære Invaliderente, forlange Invalideforsikringsrettens Afgørelse af Spørgsmaalet om, hvorvidt den fornødne Nedsættelse i Erhvervsevnen foreligger.

§ 24.

Hidrører et Medlems Sygdom fra et Ulykkestilfælde, i Anledning af hvilket han har Krav paa Understøttelse i Henhold til en Lov om Arbejdernes Sikring mod Følgerne af saadanne Tilfælde, tilkommer der ham ikke Pengehjælp af Sygekassen fra det Tidspunkt, da Understøttelsen begyndte.

Medlemmer, hvem der, enten ved deres egne Midler eller gennem deres Arbejdsgivere, i Ulykkestilfælde er sikret en Dagpenge af samme Størrelse som deres gennemsnitlige daglige Arbejdsfortjeneste, faar ikke Pengehjælp af Sygekassen. Er de sikrede Dagpenge mindre end Arbejdsfortjenesten, sker der en Nedsættelse af Pengehjælpen, saaledes at denne i Forbindelse med Dagpengene fra Ulykkesforsikringen ingen Sinde kommer til at overstige vedkommende Medlems gennemsnitlige daglige Arbejdsfortjeneste.

Medlemmer, der i Sygdomstilfælde oppebærer fuld Indtægt, har ikke Ret til Pengehjælp af Sygekassen. Bortfalder en Del af Indtægten, faar de kun en saa stor Pengehjælp, at det samlede Beløb ikke overskrider deres sædvanlige Indtægt, saaledes at de ikke under Sygdom oppebærer større Indtægt end under normale Forhold, jfr. herved § 21, Nr. 3.

§ 25.

De i Lov Nr. 144 af 10. Maj 1915 om anerkendte Sygekasser, saaledes som denne er ændret i Henhold til Lov Nr. 250 af 6. Maj 1921 § 27 og 28 givne Regler om Sygekasseinspektøres Virksomhed, om et Sygekassenavn og et Sygekasseraad udvides til at gælde for Færøerne.

Naar der foreligger Sager af saadan Natur, at deres Afgørelse kræver nøjere Kendskab til Forhold paa Færøerne, skal Formanden for Sygekassenævnet tilkalde en Repræsentant for Færøernes Centralforening.

§ 26.

En anerkendt Sygekasses Vedtægt, som skal indføres i eller vedhæftes enhver Sygekassebog, skal omhandle følgende Punkter:

1. Kassens Navn, Hjemsted, Formaal og Omraade, Medlemmernes Optagelse, Rettigheder og Pligter, derunder Rettigheder og Pligter i Henhold til Invalideforsikringsloven;

2. Generalforsamlingen og Bestyrelsen samt deres Myndighed. Det skal herunder fastsættes, at Kassens Bestyrelse er bemyndiget til, naar særlige Forhold gør sig gældende, med Sygekasseinspektørens Samtykke at optage Personer, der har overskredet den i Kassens Vedtægt fastsatte Aldersgrænse, men som iøvrigt opfylder de almindelige Betingelser for at optages i Kassen. For saavidt der nægtes vedkommende Optagelse, kan den paagældende indanke Afgørelsen for Indenrigsministeren;

3. Kassens og Bestyrelsens Rettigheder og Pligter i Henhold til Invalideforsikringsloven;

4. Kontrollen med de syge Medlemmer;

5. Regnskabsvæsen og Revision, Kasseeftersyn, Anbringelse af Kassens Midler, Overskuddets Anvendelse, særlig ved Kassens Opløsning;
6. Vedtægtens Forandring.

Den Afgørelse, der i Overensstemmelse med Vedtægten trælles angaaende Anvendelsen af en Kasses Overskud ved dens Opløsning, har kun Gyldighed, naar den godkendes af Sygekasseinspektøren. Overskuddet kan ingen Sinde deles mellem Medlemmerne.

Sygekasseinspektørens Samtykke udfordres til enhver Forandring i Vedtægten. Dog kan hans Afgørelse indankes for Indenrigsministeren.

§ 27.

Sygekassernes Regnskabsaar regnes fra den 1. Januar til den 31. December.

Inden en af Indenrigsministeren nærmere fastsat Frist indsender Kasserne til Sygekasseinspektøren behørig revideret og af Generalforsamlingen godkendt Regnskab samt Beretning for det forløbne Aar, affattede paa den af bemeldte Minister foreskrevne Maade.

§ 28.

Sygekasseinspektøren gennemgaar de fra Kasserne indsendte Aarsregnskaber og fører i det hele Tilsyn med de anerkendte Sygekasser, ligesom han er dem behjælpelig med fornøden Oplysning og Vejledning og yder sin Bistand ved Oprettelsen af nye Kasser.

Han kan til enhver Tid kræve sig Kassernes Bøger, Regnskaber m. m. forelagte, ligesom han til enhver Tid skal have Adgang til at gøre sig bekendt med Kassernes hele Virksomhed.

Skifte af Bestyrelsens Formand skal indberettes til Sygekasseinspektøren inden 1 Maaned efter, at det nye Valg er foregaaet.

I 5-aarige Perioder skal der ved Sygekasseinspektørens Foranstaltning foretages en indgaaende Lokalrevision af samtlige anerkendte Sygekassers Regnskabsvæsen. Den nærmere Ordning af denne Revision, der skal foretages af dertil af Sygekasseinspektøren beskikkede regnskabskyndige Mænd, og som tillige skal have til Opgave at yde Kasserne regnskabsmæssig Vejledning, fastsættes af Indenrigsministeren. De fornødne Beløb til den nævnte Revision bevilges ved de aarlige Finanslove.

Inspektøren afgiver hvert Aar Beretning til Indenrigsministeren om de anerkendte Kassers Virksomhed. Et Uddrag heraf bliver at offentliggøre paa den af Indenrigsministeren foreskrevne Maade.

§ 29.

Dersom Sygekasseinspektøren faar Grund til at formode, at en Kasses Formuetilstand er gaaet saaledes tilbage, at Kassen ikke kan antages at yde Sikkerhed for Opfyldelsen af sine Forpligtelser, har han derom at anstille nøjagtig Undersøgelse. Bekræftes det herved, at den er ude af Stand til at opfylde sine Forpligtelser, saavel som naar en Sygekasse ikke holder sig nærværende Love Forskrifter efterrettelig, eller dens Virksomhed befindes ikke at foregaa i Overensstemmelse med de for Kassen gældende Bestemmelser samt under Iagttagelse af den fornødne Paapasselighed og Orden, og Kassen ikke efterkommer de den i denne Anledning af Inspektøren givne Anvisninger, kan Indenrigsministeren efter Inspektørens Indstilling lade Anerkendelsen bortfalde.

Undlader en anerkendt Sygekasse i rette Tid at efterkomme de Forpligtelser, der er foreskrevne i nærværende Lov, skal Indenrigsministeren efter Sygekasseinspektørens Indstilling kunne paalægge den eller de forsømmelige Tillidsmænd eller Funktionærer under en daglig eller ugent-

lig Tvangsbøde at opfylde deres Pligt. De saaledes ikendte Bøder inddrives ved Udpantning og kan ikke af Bestyrelsen føres Sygekassen i Udgift. Bøderne tilfalder den kommunale Hjælpekasse paa det Sted, hvor Sygekassens Bestyrelse har Sæde; hvor ingen saadan Kasse findes, tilfalder Bøderne Kommunekassen.

Bestyrelsesmedlemmer og Funktionærer i en anerkendt Sygekasse er pligtige til overfor uvedkommende at hemmeligholde de Oplysninger om Medlemmers eller optagelsessøgende Personers Helbredstilstand og økonomiske Forhold, som under Varetagelsen af deres Hverv maatte komme til deres Kundskab. Overtrædelse heraf straffes med Bøder af indtil 400 Kr.

§ 30.

I anerkendte Sygekasser kan der gives Adgang til særskilt Sikring af anden Hjælp end den ved nærværende Lov foreskrevne, saasom Begravelseshjælp og Alderdomshjælp eller Hjælp til Personer, der er vedvarende arbejdsudygtige.

Bestemmelserne herom optages i en særskilt Vedtægt, hvoraf et Eksemplar tilstilles Sygekasseinspektøren, ligesom der gøres Meddelelse til ham om enhver Forandring i denne Vedtægt. Over de til saadan Sikring henhørende Midler føres særligt Regnskab, og der udredes dertil særligt Medlemsbidrag, i Forhold til hvilket der ikke tilkommer Kassen noget Tilskud af det offentlige.

Sygekasseinspektøren skal til enhver Tid have Adgang til at gøre sig bekendt med Kassernes Virksomhed i den heromhandlede Henseende samt med de paagældende Midlers Status. I øvrigt kommer nærværende Lovs Bestemmelser om anerkendte Sygekasser ikke til Anvendelse paa Sikringen af Hjælp af den angivne Art.

§ 31.

Sygeforeninger, som ikke er anerkendte i Henhold til nærværende Lov, kan for saa vidt deres Virksomhed alene omfatter Ydelse af Sygehjælp til deres Medlemmer og grundes paa Medlemmernes gensidige Ansvar, undergive sig Sygekasseinspektørens Tilsyn med at udrede en Statskassen tilfaldende aarlig Afgift, hvis Størrelse fastsættes af Indenrigsministeren. Sygekasseinspektøren, der til enhver Tid kan kræve sig de nævnte Foreningers Bøger, Regnskaber m. m.forelagte og til enhver Tid skal have Adgang til at gør sig bekendt med Foreningens hele Virksomhed, aflægger i sin aarlige Indberetning til Indenrigsministeren (jfr. § 28, sidste Stykke) tillige Beretning om disse Foreningers Virksomhed. De nærmere Regler for Tilsynet fastsættes af Indenrigsministeren.

Saa længe de omhandlede Foreninger er undergivne Sygekasseinspektørens Tilsyn, er de berettigede til at benævnes: statskontrollerede. Meddelelse om, at en Sygeforening er taget under Tilsyn, bekendtgøres af Indenrigsministeren.

Hvis en Sygeforening ikke overholder de for Tilsynet fastsatte Betingelser saavel som naar den ikke kan anses for at være i Stand til at opfylde sine Forpligtelser, eller dens Virksomhed befinder sig ikke at foregaa i Overensstemmelse med de for Foreningen gældende Bestemmelser samt under Iagttagelse af den fornødne Paapasselighed og Orden, og Foreningen ikke efterkommer de i denne Anledning af Sygekasseinspektøren givne Anvisninger, kan Indenrigsministeren efter Indstilling fra Inspektøren fastsætte, at Tilsynet med Foreningen ophører.

Saafremt en statskontrolleret Sygeforening ledes i Forbindelse med

en anerkendt Sygekasse eller en Sammenslutning af saadanne Sygekasser og — uden Hensyn til Alder og Helbred — optager Personer, der paa Grund af forbedrede økonomiske Forhold ikke længere kan være ubemidlede nydende Medlemmer af en anerkendt Sygekasse, kan tidligere Sygekassemedlemmer, som paa ny bliver ubemidlede, overføres fra Sygeforeningen til den eller de i Forbindelse med Sygeforeningen virkende anerkendte Sygekasser uden Hensyn til Alder og Helbred, naar de opfylder de øvrige i Sygekassens Vedtægt foreskrevne Optagelsesbetingelser. De paagældende er ved Overgangen undergivne Bestemmelserne i nærværende Lovs § 19, 1ste Stykke.

§ 32.

Denne Anordning træder i Kraft 1. Januar 1922. Samtidig ophæves Lov Nr. 85 af 12. April 1892, saaledes som den er sat i Kraft ved kgl. Anordning af 24. November 1893.

Bemærkninger

til

foranstaaende Lovforslags enkelte Paragrafer.

Til § 1.

Som Lovens § 1.

Til § 2.

Som Lovens § 2 med den af Sygekasseinspektøren foreslaaede Ændring, hvorefter Begæring om Anerkendelse sendes gennem Amtet.

Til § 3.

Som Lovens § 3 med den Ændring, at der i Stedet for 200 Medlemmer sættes 100 Medlemmer som det mindste Antal, en Sygekasse som Regel maa have for at faa og beholde Anerkendelse. Da kun 15 af Færøernes Sygekasser har over 200 Medlemmer, maa dette Tal utvivlsomt antages at være for højt. 100 antages at være mere passende, da 27 af vore 32 Sygekasser har over 100 Medlemmer. Endskønt der her findes 5 Kasser med

et Medlemsantal under 100, maa disses Anerkendelse kunne meddeles og bevares efter Paragrafens 2. Stk., da de stedlige Forhold i de fleste Tilfælde forhindrer et større Medlemsantal.

Den af Sygekasseinspektøren foreslaaede Tilføjelse til Paragrafen mener Udvalget at kunne se bort fra, idet man antager den at være unødvendig paa Grund af, at Medlemsantallet, der er nødvendigt for at opnaa Anerkendelse, er sat ned til 100.

Til § 4.

Som Lovens § 4 med Undtagelse af 2. Stk., der formentlig er uden Betydning, da her ikke findes nogen ikke anerkendt Sygekasse, der bestod 1. August 1892.

Til § 5.

Som Lovens § 5 med Undtagelse af, hvad der i 3. Stk. omhandler københavnske Sygekasser.

Til § 6.

Som Lovens § 6, dog at de i 5. Stk., 1. og 2. Linie, nævnte Data forandres i Overensstemmelse med de for Færøerne gældende Bestemmelser.

Til §§ 7—8—9—10—11—12 og 13.

Som Lovens tilsvarende Paragraffer.

Til § 14.

Som Lovens § 14 med en Tilføjelse i 5. Stykke, hvorved Kommunen forpligtes til at udrede Halvdelen af Udgifterne ved Sygekassemedlemmers Hospitalsophold paa Sygehuse, der falder ind under de i 1. Stykke nævnte Bestemmelser. Udvalget har formuleret sit Punkt noget anderledes end Sygekasseinspektøren; men Meningen er dog væsentlig den samme.

Til § 15.

Som Lovens § 16, idet Lovens § 15 udgaar, da den omhandler Befordringsgodtgørelse, og Færøerne har sine egne Regler for Befordringskasser.

Sygekasseinspektøren har foreslaaet, at 6. og 7. Stk. i Lovens § 15 bibeholdes; men Udvalget mener, at dette maa bero paa en Misforstaaelse, da de færøske Kommuner ikke har nogen Befordringspligt udover, hvad der er bestemt ved Reglerne om Befordringskasser, og eventuelt i Henhold til Fattigloven.

Til § 16.

Som Lovens § 17 med Undtagelse af, at Indleveringsfristen er forandret fra 15. Februar til 1. Marts. Alene grundet paa Færøernes Kommuni-

kation med Omverdenen er det nødvendigt at udskyde Fristen til 1. Marts; men ser man hen til den isolerede Beliggenhed mange af de Øer har, hvorpaa der findes en Sygekasse, er denne Frist langt fra tilstrækkelig. F. Eks. paa Skuø, Fuglø og Myggenes kan Brænding og andre Vejrforhold foraarsage, at Fristen udskydes paa ubestemt Tid, men i disse Tilfælde har man Grund til at vente, at Inspektoratet vil tage Hensyn til disse særlige Forhold.

Til §§ 17—18 og 19.

Som Lovens §§ 18—19 og 20.

Til § 20.

Som Lovens § 21 med de af Sygekasseinspektøren foreslaaede Ændringer.

Til § 21.

Som Lovens § 22 med den Ændring, at Punkt 8, der forpligter Medlemmer paa de Steder, hvor Lægen befordrer sig selv, til at betale Befordringen, naar Sygebesøget erklæres for unødvendigt, udgaar.

Sygekasseinspektøren har tillige foreslaaet, at Punkt 9, der omhandler Hjælp til et Medlems Børn, naar han er indkaldt til Militærtjeneste, skal bortfalde; men Udvalget mener, at det bør bibeholdes af Hensyn til Personer, der staar i Hærens eller Flaadens Tjeneste og er bosatte paa Færøerne, hvilket Erfaringen har vist godt kan indtræffe.

Til §§ 22—23 og 24.

Som Lovens §§ 23—24 og 25.

Til § 25.

Denne Paragraf træder i Stedet for Lovens §§ 26—27—28, der alle omhandler Sygekassernes Administration, *Sygekasseinspektøren*, *Sygekassenævnet*, *Sygekasserraadet* m. m.

Udvalget mener, at det er tilstrækkeligt, at der ved denne Paragraf udtales, at de i nævnte Paragrafer givne Regler blot udvides til at gælde for Færøerne. Dog kunde der være nogen Grad af Tvivl om, hvorvidt det er nødvendigt, at Sygekasseinspektøren hvert Aar foranstalter Møde med de færøske Kassers Tillidsmænd. Uagtet et saadant Møde vel vil være til Gavn, bør man ikke forvente, at Sygekasseinspektøren hvert Aar vil være til Stede; men man ønsker dog at udtale, at det vil være til Gavn, om han enten personlig eller repræsenteret ved en Stedfortræder engang imellem f. Eks. hvert andet eller tredie Aar gæster Færøerne.

Endelig ønsker Udvalget i Overensstemmelse med Sygekasseinspektøren at tilføje Paragrafen en Bestemmelse om, at Formanden for Sygekassenævnet skal tilkalde en Repræsentant for Færøerne, naar Sager af særlig færøsk Interesse behandles.

Til §§ 26—27—28—29—30 og 31.

Som Lovens §§ 29—30—31—32—33 og 34.

Til § 32.

Paragraffen omhandler Anordningens Ikrafttrædelse, og Udvalget anser 1. Januar 1922 for et passende Tidspunkt, da Sygekassernes Regnskabsaar er Kalenderaaret.

I Udvalget angaaende Sygekasseloven.

Lagtinget, den 17. September 1921.

R. Rasmussen, Ordfører. *Edm. Mortensen.* *J. H. Poulsen.*
Joh. M. Fr. Poulsen. *J. M. Matras.*

Bilag .10

Udvalgsbetænkning.

Færø Amt har i Skrivelse af 2. f. M. henledet Lagtingets Opmærksomhed paa, at Amtets Bekendtgørelse af 7. September 1917 om midlertidige Bestemmelser angaaende Hegn og Markfred endnu er gældende, samt paa, at Bekendtgørelsen, da Forudsætningerne for dens Haandhævelse ikke længere foreligger, formentlig bør ophæves.

Udvalget mener, at de Bestemmelser, som indeholdes i Bekendtgørelsen, har virket gavnligt, og at de derfor bør opretholdes. Udvalget skal derfor anbefale, at Bekendtgørelsen med nogle mindre indgribende Ændringer bliver ophøjet til Lov. Spørgsmaalet om Hegn og Markfred, der har været behandlet af Landbokommissionen, kan vel ikke anses for endelig ordnet ved den paatænkte nye Lov, men der vil dog foreløbig være opnaaet et væsentligt Fremskridt.

Med Hensyn til de Ændringer, som foreslaas, skal man, næst at henvise til, at de vil ses ved at sammenholde nedenanførte Aftryk af Amtets Bekendtgørelse af 7. September 1917 med Udvalgets Lovforslag, anføre følgende:

Til Lovforslagets Titel.

Denne foreslaas ændret.

Til Lovforslagets § 1.

Det anses for rigtigt, at alle Laager skal indrettes til at falde tilbage af sig selv og ud mod Haugen. Derimod kræves det ikke, at de skal lukke af sig selv. Lukningen skal den, som benytter Laagen, sørge for, jfr. § 2.

Til § 5.

I Reglen plejer en Del af Kartoffelsæden at være lagt i Jorden, inden Faarene om Foraaret er drevet ud af Indmarken, og det har da vist sig, at Faar undertiden faar den Uvane at skrabe Sæden op igen og fortære den. Enkelte Steder har denne Uvane spredt sig stærkt, og for dette Tilfælde vil det virke vel saa strengt, hvis Faarenes Ejere tvinges til at aflive eller indelukke alle de uvane Faar. Jordens Ejere og Faarenes Ejere vil i saadanne Tilfælde tidt være omtrent de samme Personer, og der bør aabnes dem Adgang til at ordne Sagen paa anden hensigtsmæssig Maade end den i Loven fastsatte.

Til § 6.

Det anses for rigtigst udtrykkelig at udtale i Loven, hvad der indeholdes i 2. Stykke.

De to sidste Stykker er nye og formentlig i Følge Erfaring nødvendige.

Det er en med Sagens Natur stemmende Regel, at enhver skal holde sit Kreatur paa sit eget, naar han ikke i Følge særlig Bestemmelse har Ret til at holde det løsgaaende, jfr. Bekendtgørelsens og Lovforslagets § 6, og det stemmer godt herimed, at Kreaturholderen, naar han er pligtig til at holde sit Kreatur paa sit eget, sørger for, at Kreaturet ikke skader anden Mands Indretninger.

Til § 7.

Paragrafen er blevet noget ændret, navnlig da man finder, at det vil være for strengt, hvis Fjerkræets Ejer ifalder Bøde første Gang, hans Fjerkræ kommer ind paa fremmed Grund under de omhandlede Forhold. Man foreslaar derhos, at der skal betales et vist Mindstebeløb for hvert optaget Fjerkræ.

Til § 8.

Bekendtgørelsens Straf var fastsat ved midlertidig Lov af 7. August 1914 og var meget for streng i de her omhandlede Forhold.

Da Straffen efter Lovforslaget ikke vil kunne overstige Bøder paa 100 Kr., foreslaas, at Sager angaaende Overtrædelse af Loven skal behandles ved Sysselets Politiret.

Thorshavn, d. 17. September 1921.

Oliver Effersøe, Ordfører. *Poul Joensen.* *J. M. Matras.* *J. Patursson,* Formand.

J. H. Poulsen. *R. Rasmussen.* *M. Samuelsen.*

Færø Amts Bekendtgørelse

af

7. September 1917

om

midlertidige Bestemmelser angaaende Hegn og Markfred.

I Henhold til § 1 i midlertidig Lov af 7. August 1914 samt i Henhold til den Amtet af Justitsministeriet givne Bemyndigelse fastsættes herved følgende indtil videre gældende Bestemmelser om Hegn og Markfred.

§ 1.

Hegn om Indmarken (herunder Laager i Hegnet), som efter gældende Bestemmelser skal være søjdehøjt, bør af den hegnpligtige vedligeholdes forsvarlig søjdehøjt i det Tidsrum, da Indmarken i Overensstemmelse med Lov af 23. Februar 1866 (Haugeloven) § 7 skal fredes for Faar (fra 14. Maj til 25. Oktober, for saa vidt der ikke paa vedkommende Sted er truffet anden Bestemmelse i Henhold til nævnte Lovparagraf).

Hegn om Indmarken (herunder Laager), som kun skal være nøjdehøjt, bør af den hegnspligtige vedligeholdes forsvarlig nøjdehøjt fra 15. April til 25. Oktober. De i 1. Stykke nævnte Hegn bør ligeledes vedligeholdes forsvarlig nøjdehøje fra 15. April, indtil de skal være søjdehøje.

§ 2.

Enhver, der passerer nogen Laage i Hegnet om Indmarken, skal lukke denne forsvarligt. Det forbydes at beskadige Hegnet om Indmarken.

§ 3.

Det skal være forbudt uden Nødvendighed eller uden Hjemmel at gaa over anden Mands Indmark i Tidsrummet fra den 14. Maj til den 25. Oktober. Forbudet vedrører dog ikke Færdsel over Jord, hvis Afgrøde er høstet.

For Færdsel over anden Mands Grund paa anden Aarstid gælder Lovgivningens almindelige Bestemmelser.

§ 4.

Enhver Ejer af noget Faar, Hornkvæg, Hest eller Gaas, som i det i § 1, 1. Stykke, nævnte Tidsrum trænger fra Haugen ind i Indmarken, er pligtig til straks at bringe det paagældende Husdyr ud igen i Haugen eller at tøjre det eller holde det aflukket paa sit Enemærke paa forsvarlig Maade.

Ejerne kunne frigøre sig for foranførte Forpligtelse ved at udpege en eller flere Personer, som paatager sig at udføre, hvad der efter 1. Stykke paahviler dem.

Reglerne i 1. og 2. Stykke gælder tillige med Hensyn til Hornkvæg eller Heste, der trænger ind over Hegn, medens dette skal være nøjdehøjt.

Hvor Agtning er indført, paahviler foranførte Pligt Agtningsmændene med Hensyn til Faar.

§ 5.

Uvane Husdyr, som trænger ind i Indmarken paa en Aarstid, da de kun maa holdes i Udmarken, skal af Ejeren enten slagtes, helt borlbelinges eller forsynes med en Indretning (Klep eller lignende), der hindrer dem i at trænge over Hegn.

§ 6.

Enhver Ejer af Kreaturer, som holdes i Indmarken i det i § 1, 1. Stykke, nævnte Tidsrum, skal sørge for, at Kreaturerne til enhver Tid er forsvarligt tøjrede eller aflukkede paa hans Enemærke, og han er ansvarlig herfor. Gæs, som holdes i Indmarken, skal vogtes forsvarlig af Ejeren fra 15. April til 20. Maj for at forebygge, at de gør Skade paa fremmed Jord. Efter denne Tid gælder for Gæs de samme Regler, som er omtaldte i denne Paragraf med Hensyn til Kreaturer.

§ 7.

Enhver er pligtig til at holde Høns og Ænder paa sin egen Grund. Kommer saadant Fjerkræ ind paa anden Mands Jord paa en Aarstid, hvor det kan gøre Skade, er paagældende berettiget til at optage det og tilbageholde det, indtil der er ydet ham en passende Godtgørelse for lidt Skade og den ved Optagelsen forbundne Ulejlighed. Har Optagelsen af det skadegørende Fjerkræ ikke været muligt, vil der ikke fra det offentliges Side blive gjort Ansvar gældende mod den Jordejer eller Jordbesidder, der for at holde Fjerkræ borte fra sin Jord griber til andre Midler, forudsat at Mennesker eller andre Dyr end det skadegørende Fjerkræ ikke derved udsættes for Fare.

§ 8.

Overtrædelse af nærværende Bekendtgørelse straffes efter Lov af 16. November 1914 (Bøde fra 5 Kr. til 10,000 Kr. eller Fængsel, jfr. almindelig Straffelovs § 25).

Sager om Overtrædelse af Bekendtgørelsen behandles, for saa vidt de kun angaa Ikendelse af Bøder, ved Sysselets Politiret, og ellers ved Sorenskriveriets Politiret.

§ 9.

Amtets Bekendtgørelse om Fjerkrehold af 16. April 1917 opheves.

Forslag

til

Lov for Færøerne angaaende Værn for Indmarken.

§ 1.

Hegn om Indmarken, som efter gældende Bestemmelse skal være søjdehøjt, bør af den hegnpligtige vedligeholdes forsvarlig søjdehøjt i det Tidsrum, da Indmarken i Overensstemmelse med Lov om Ordningen af de til Haugevæsenet hørende Forhold af 23. Februar 1860 § 7 skal fredes for løsgaaende Faar.

Hegn om Indmarken, som kun skal være nøjdehøjt, bør af den hegnpligtige vedligeholdes forsvarlig nøjdehøjt fra 15. April til 25. Oktober. De i 1. Stykke nævnte Hegn bør ligeledes vedligeholdes forsvarlig nøjdehøje fra 15. April, indtil de skal være søjdehøje.

Under Hegn falder ogsaa de i samme anbragte Laager. Enhver Laage skal inden den 15. April 1923 være indrettet saaledes, at den, hver Gang den aabnes, falder tilbage af sig selv; hvorhos den skal være forsynet med forsvarligt Lukke. Den skal derhos, for saa vidt den findes i Hegn mod Haugen, være indrettet til at falde ud ad mod denne.

§ 2.

Enhver, der passerer nogen Laage i Hegnet om Indmarken, skal lukke denne forsvarligt. Det forbydes at beskadige Hegnet om Indmarken.

§ 3.

Det skal være forbudt uden Nødvendighed eller uden Hjemmet at gaa over anden Mands Indmark i Tidsrummet fra den 14. Maj til den 25. Oktober. Forbudet vedrører dog ikke Færdsel over Jord, hvis Afgrøde er høslet.

For Færdsel over anden Mands Indmark under andre Forhold eller paa anden Aarstid gælder Lovgivningens almindelige Bestemmelser.

§ 4.

Enhver Ejer af noget Faar, Hornkvæg, Hest eller Gaas, som i det i § 1, 1. Stykke, nævnte Tidsrum trænger fra Haugen ind i Indmarken, er pligtig til straks at bringe del paagældende Husdyr ud igen i Haugen eller at tøjre det eller holde det aflukket paa sit Enemærke paa forsvarlig Maade.

Ejerne kunne frigøre sig for foranførte Forpligtelse ved at udpege en eller flere Personer, som paatager sig at udføre, hvad der efter 1. Stykke paahviler dem.

Hvor Agtning er indført, paahviler foranførte Pligt Agtningsmændene med Hensyn til Faar.

Reglerne i 1. og 2. Stykke gælder ligeledes med Hensyn til Hornkvæg eller Heste, der trænger ind over Hegn, medens dette skal være nøjdehøjt.

§ 5.

Uvane Husdyr, som trænger ind i Indmarken paa en Aarstid, da de kun maa holdes i Udmarken, skal af Ejeren enten slagtes, helt bortbringes eller forsynes med en Indretning (Klep eller lignende), der hindrer dem i at trænge over Hegn.

Faar, som har den Vane at ødelægge den i Marken nedlagte Kartoffelsæd, skal som uvane af Ejeren holdes indelukkede eller paa anden Maade hindres i at skade Kartoffelmarkerne, fra Kartoffelsæden bliver nedlagt, indtil Indmarken skal være fredet for Faar.

Hvis den omhandlede Uvane er udbredt blandt Faarene i en Bygd, kan der ved Vedtægt, oprettet i Henhold til § 3 i Lov Nr. 56 af 1. April 1891 om Grandestævne paa Færøerne Iages Forholdsregler, som træde i Stedet for Bestemmelsen i Paragraffens 2. Stykke.

§ 6.

Enhver Ejer af Kreaturer, som holdes i Indmarken i det i § 1, 1. Stykke nævnte Tidsrum, skal sørge for, at Kreaturerne til enhver Tid er forsvarligt tøjrede eller aflukkede paa hans Enemærke, og han er ansvarlig herfor. Gæs, som holdes i Indmarken, skal vogtes forsvarlig af Ejeren fra 15. April til 20. Maj for at forebygge, at de gør Skade paa fremmed Jord. Efter denne Tid gælder for Gæs de samme Regler, som er omtaldte i denne Paragraf med Hensyn til Kreaturer.

For Kreaturhold i Indmarken paa anden Aarstid gælder Lovgivningens almindelige Bestemmelser.

Det skal være forbudt at tøjre Kreaturer saa nær ved offentlige Veje og Stier, at de kan naa ind paa disse.

Det skal ligeledes være forbudt at tøjre Kreaturer saa nær ved anden Mands Hegn, at de kan beskadige dette.

§ 7.

Kommer Høns og Ænder ind paa anden Mands Jord paa en Aarstid, da de kan gøre Skade paa denne, er paagældende Jordbruger berettiget til at optage dem og tilbageholde dem, indtil der af Ejeren er ydet ham en passende Godtgørelse for lidt Skade og den ved Optagelsen forbundne Ulejlighed, dog ingensinde mindre end 25 Øre for hvert Stykke Fjerkræ. Har Optagelsen af det skadegørende Fjerkræ ikke været mulig, skal den skadelidte være berettiget til at nedlægge det paa forsvarlig Maade.

Hvis det omhandlede Fjerkræ, tilhørende samme Ejer, er blevet optaget 3 Gange i samme Aar i Henhold til Paragraffens 1. Stykke, ifalder Ejeren derhos Bødetraf.

§ 8.

Overtrædelser af denne Lov straffes med Bøder fra 5 til 100 Kr., som tilfalder vedkommende Politikasse.

Sager om Overtrædelser af Loven paatales af det Offentlige og behandles ved Sysselets Politiret.

Bilag 11.

Nevndaralit 3

frá

búnaðarnevndini.

„Føroyn samvirkandi neyta- og rossatrygging" hevur við djóralækna Carl J. Beck framsett bønarbrev skrivað 4. juni 1920 til justitsministeriið um studning til felagið. Amtmaðurin hevur 9. juni sama ár sent hetta brev til búnaðarráðgevarin, og hevur hann í brevi dagssett 16. sept. 1920 givið hesari fyritøku sítt besta viðmæli og vísir millum annað á, at tað væl kann vera hóskandi í hesum viðfangi, eins og tá motorbátatrygging fyrst varð stovnað, at lata felagið fáa ein likligan almanna studning.

Justitsministeriið hevur í brevi til amtið dagssett 8. april 1921 biðið um upplýsingar um, hvursu fólk hevur tikið undir hesa fyritøku, og hevur felagið við sínum skrivara Carl Johan Beck 2. august 1921 upplýst, at tað í reiknskapárinum 1919—20 vóru 572 felagsmenn við 960 trygdum neytum, at felagið fyrsta ár kom for kort við 3002 kr. 37 oyr, og at limagjaldið tí mátti hækkast frá 3—4—5 kr. upp í 4—5—6 kr., at 28 neyt missfórust, og at harfyri vóru goldnar 5917 kr. 22 oyr ella 221 kr. 15 oyr yvirhøvur fyri hvørt neyt, at aftrat eru kommir 121 felagsmenn og 147 neyt, at o. u. 20 manns hava meldað seg úr aftur felaginum, tí ársgjaldið varð hækkað, og at tað ivaleyst vil vera neyðugt at hækka ársgjaldið aftur.

Justitsministeriið hevur í fyrrnevnda brævi yvskt at vita, hvat løgtingið vil veita til hesa fyritøku.

Nevndin má halda, at hetta er ein einstaka hent fyritøka, sum við ídnum starvi frá einstøkum mannum, mest djóralækna Beck, her er komin í lag. Men tað sæst, at henda góða fyritøka hevur vanda við at kunna útreiða sínar útreiðslur. Felagið hevur tessvegna verið noytt til at hækka limagjaldið so mikið, at tað kann vera at kviða fyri, at menn fara at melda seg út aftur, um ikki líkindir gerast til, at gjaldið aftur kann setast niður.

Løgtingið hevur tíverri ongan pening nú at geva studning av, men vil vóna, at tá rikiskassin á sínum gav studning til motorbátatrygging, uttan at tingið tá legði part uppi, at tað eisini í hesum viðfangi, tá her aftur er ein líknandi fyritøka, sum er eins týdningamikil í sínum lagi, vil kunna bera til, at eisini hetta tryggingarfelagið fær ein hóskandi ríkisstudning.

Nevndin skal tí tilráða tinginum at samtykkja:

Tað svarast justitsministeriinum:

1. Vegna Løgtingið ongan pening hevur um hendi at lata til felagið „Føroya samvirkandi neyta- og rossatryggingarfelag", sær Løgtingið sær ikki føru fyri at styðja hesa gagnligu fyritøku.

2. Løgtingið mælir til, at úr ríkiskassanum verður latin ein hóskandi árligur peningastuðningur til „Føroya samvirkandi neyta- og rossatryggingarfelag".

Í búnaðarnevndini, løgtingið 1. sept. 1921.

J. Paturssøn. *R. Rasmussen.* *H. J. Poulsen.* *P. Joensen.*

O. Effersøe. *J. M. Matras.* *M. Samuelsen.*

Bilag 12.

Betænkning

fra

Udvalget angaaende Ændringer i Lagtingsloven.

Denne Sag har været behandlet i Lagtinget flere Gange i de sidste 6 Aar. I 1918 vedtog Lagtinget et Forslag til en ny Lagtingslov. Dette nød ikke videre Fremme hos Regering og Rigsdag, men Tinget modtog i 1919 saalydende Skrivelse fra Justitsministeriet af 4. Juli s. A.:

„Med Skrivelser af 8. Oktober f. A. — 1918 Nr. 591 — og 5. November s. A. — 1918 Nr. 633 — har Amtet hertil indsendt to af Lagtinget vedtagne Indstillinger vedrørende to af dette udarbejdede Forslag henholdsvis til *en ny Lagtingslov* og til *en Lov om Indkomstskat til Lagtinget m. v.*

Foranlediget heraf skal man til Efterretning og videre Bekendtgørelse for Lagtinget meddele, at Justitsministeriet er enigt med Amtet i, at intet af disse Forslag i den foreliggende Affattelse egner sig til at ophøje til Lov.

Ministeriet er imidlertid ikke uvilligt til at yde sin Medvirkning til *Ændringer i de Lovbestemmelser, der nu gælder herom;* men man maa anse det for rettest, at disse Spørgsmaal, der er af en særlig indviklet og vanskelig Beskaffenhed og af vidtrækkende Betydning, drøftes i en af Ministeriet nedsat Kommission, og man skal derfor anmode Amtet om at rette Opfordring til Lagtinget om at udpege nogle Medlemmer til at indtræde i en saadan Kommission.

Zahle.

Den 2. September 1919 tilskrev Amtet Tinget saalydende:

„Paa given Foranledning skal man meddele, at den i Justitsministeriets Skrivelse af 4. Juli d. A. omtalte Kommission til Behandling af Lagtings- og Skattelovene, ifølge senere Meddelelse paatænkes sammensat saaledes, at Rigsdagen udpeger 4 Medlemmer, et Medlem for hvert af de 4 Partier, og Lagtinget udpeger 4 Medlemmer, hvorefter Kommissionen vil blive suppleret med det fornødne Antal Fagkyndige.

Stahlschmidt.

Til

Færøernes Lagting."

Derpaa vedtog Lagtinget at udpege 4 Personer til at indtræde i den Kommission, som Ministeriet havde paatænkt at nedsætte til Behandling af det af Lagtinget i 1918 vedtagne Forslag til Lagtingslov, samt et ligeledes samme Aar vedtaget Forslag til Indkomstskat til Lagtinget.

Omtaldte Kommission traadte imidlertid aldrig sammen, hvorpaa Lagtinget atter i 1920 vedtog det i 1918 vedtagne Forslag til Lagtingslov paany. Herpaa har Tinget under 26. Januar 1921 fra Justitsministeriet modtaget saalydende Svar:

„I Skrivelse af 19. Oktober 1920 — F.A.Jr. 1920 Nr. 1031 — har Amtet meddelt, at Lagtinget i dets sidste ordinære Samling paany har vedtaget det i den ordentlige Samling i Aaret 1918 vedtagne Forslag til Lov om Færøernes Lagting.

Foranlediget heraf skal man meddele, at Justitsministeriet maa fastholde det i Skrivelse af 4. Juli 1919 indtagne Standpunkt, hvorefter Forslaget i den foreliggende Affattelse ikke egner sig til ophøjes til Lov.

Svenning Rytter.

Amtmanden
over Færøerne."

Der blev ved Lagtingets Aabning den 29. Juli d. A. forelagt et af Justitsministeriet udarbejdet Udkast til Forslag til Lov om Forandringer i Lov om Færøernes Lagting af 15. April 1854. Dette Udkast, der er bilagt med to Tabeller gaar i det væsentligste ud paa at fritage Lagtinget for dets fødte Medlemmer, Amtmanden og Provsten, samt paa en i Forslaget nærmere angiven Ændring af Valgkredsordningen og Mandaternes Fordeling.

Der er inden for det i Sagen nedsatte Udvalg paa 7 Medlemmer ikke opnaaet Enighed om noget fælles Forslag eller nogle fælles Motiver.

Flertallet: Mortensen, Palursson, Rasmussen og Guttesen skal her fremsætte følgende:

Angaaende Amtmandens og Provstens Udtraedelse af Lagtinget skal Flertallet først henvise til, at man fra Selvstyrepartiets Side allerede i 1915 fremsatte Forslag om, at denne Sag toges under Overvejelse for snarest muligt at gennemføres, medens Samhandspartiet, det daværende Flertal, ikke fandt Tiden at være inde til et saadant Skridt. Dernæst skal paapeges, at det i 1918 af Selvstyrepartiet fremsatte og af Lagtinget vedtagne Forslag til Lagtingslov bl. a. gik ud paa Amtmandens og Provstens Udtraedelse af Lagtinget. Det er derfor en Selvfølge, at Flertallet med Mindretallet kan være enigt i, at disse nævnte Embedsmænd, som saadanne, ikke længere har Sæde i Lagtinget.

Med Hensyn til Valgkredsordningen skal Flertallet udtale, at da man opfatter Lagtinget som Færøernes rette Folketing, vil en Valgkredsordning og Mandatfordeling, hvorefter der kommer til at tilfalde de enkelte Partier inden for det speciell færøsk-politiske Omraade det fuldtud retfærdige Antal Mandater, saa mer som dette kan ske efter Forholdstalsvalgmaaden, være i god Overensstemmelse med Selvstyrepartiets Ønsker, og man kunde desaarsag meget vel gaa med til at behandle og overveje dette vigtige Spørgsmaal; men da endnu vigtigere Ændringer i Lagtingsloven under den nuværende Regering ikke engang har den mindste Sandsynlighed for at blive taget under Overvejelse skal Flertallet afholde sig fra at fremsætte noget Forslag til Lagtingets Vedtagelse i indeværende Samling.

Sluttelig skal Flertallet tilknytte en Bemærkning om, at det i 1918 og 1920 vedtagne Forslag til Lagtingslov indeholder, hvad der efter Flertallets Opfattelse bør gennemføres inden Gennemførelsen af en anden Valgkredsordning og Mandatfordeling kan faa nogen virkelig Betydning.

Selvstyrepartiets Bestræbelser har gaaet ud paa at faa en Ordning gennemført, hvorefter der i særlige færøske Sager sikres Lagtinget styrst muelig Indflydelse som Faktor i Lovgivningsmyndigheden, og da Lagtinget af Befolkningen stadig opfattes som en Repræsentation med betydelig større politisk Magt, end det egentlig indesidder med, vil en Gennemførelse af en anden Valgkredsordning og Mandatfordeling for Selvstyrepartiet være af underordnet Betydning, saa længe Kravet om større politisk Magt for Lagtinget ikke har Udsigt til at blive gennemført. Vel er det saa, at almindelig Valgret og en retfærdig Mandatfordeling ogsaa har stor Betydning for kommunale og rådgivende Institutioner, dog at Hensynet til Repræsentationen af de lokale Interesser ikke tilsidesættes; men disse Foranstaltninger er lemmelig illusoriske for en egentlig Folkerepræsentation, som Lagtinget ifølge sin historiske Oprindelse og Stilling til det færøske Folk bør være, naar det egentlige Magtpunkt ikke findes paa det Sted, hvor saavel den geografiske Beliggenhed som den historiske Udvikling og Nationalfølelsen peger hen imod.

Udvalgets Mindretal, *Effersøe Joen Poulsen* og *A. Sammelsen* (Sambandspartiets Repræsentanter i Udvalget) udtaler sin Tilfredshed med at Justitsministeren har optaget den foreliggende Sag til Forhandling med Lagtinget paa et Grundlag, som holdes indenfor Grundlovens Ramme. Vi har forøvrigt ikke mere Tvivl om Ministerens Standpunkt i Sagen.

Spørgsmaalet om Ændringer i Lagtingsloven har ofte været behandlet i Tinget, og adskillige gavnlige Ændringer (Forholdstalsvalgmaaden, Valgret for Kvinder og Tyende m. m.) er blevet indført i Loven efter Tingets Forslag.

Man skal nøvlig henvise til Lagtingstidenden for *1915, Side 78 82 og Bilag 17*; hvilket sidste Sted der findes *en udgaaende Redegørelse* vedrørende Sagen fra vedkommende Udvalgs Flertal (Sambandspartiets Repræsentanter i Udvalget) med Henvisninger til de Aargange m. v. af Lagtingstidenden, hvori Forhandlingerne indeholdes fra Aaret 1880 at regne.

Af de forskellige Spørgsmaal om Ændringer i Lagtingsloven, som i Tidens Løb har været behandlet i Tinget, skal Mindretallet tillade sig at omtale nedennævnte, idet man samtidig tager Stilling til disse Spørgsmaal:

1. *Om Tilvejebringelse af longivende Myndighed for Lagtinget eller overhovedet af Lovbestemmelser, der gør Indgreb i Kongens og Rigsdagens Lovgivningsmyndighed i Henhold til Grundlovens § 2.*

Herom har ikke foreligget Forslag i Lagtinget, før der i 1915 fremkom et Andragende til Tinget fra 6 Lagtingsmænd af Selvstyrepartiet, hvoraf der, til Trods for Andragendets gennemgaaende Uklarhed, dog fremgaar, at Andragerne kræver, at *Lagtinget* skal være *longivende i alle Forhold, som vedrører Færøerne særskilt.* Dette Andragende findes i Lag

tingstidende for 1915 som Bilag 12. Det vandt ikke tilstrækkelig Tilslutning i Tinget, idet alene Selvstyrepartiet (8 Medlemmer af 22) var villigt til at fremme det (jfr. Tidenden Side 79).

I Lagtingets ordinære Samling i 1918 fremsatte Selvstyrepartiet paany Forslag om Indgreb i Grundlovens § 2, jfr. Flertallets Lovforslag § 5 i Lagtingstidende for 1918, B, Side 61, jfr. ogsaa Forslagets §§ 3, 4 og 10. Partiet, som den Gang havde opnaaet Flertal i Tinget, om ikke blandt Vælgerne, fik sit Forslag vedtaget i Tinget, men ingen af de siden den Tid værende Regeringer, — heller ikke den radikale Regering, som paa forskellige Maader har støttet Selvstyrepartiet og er blevet støttet af dette, har godkendt Forslaget.

Sambandspartiet har modsat sig ethvert Forsøg paa at bryde eller svække den grundlovsmæssige Forbindelse mellem Færøerne og Riget og modsatte sig derfor foranførte Forslag af 1915 og 1918. Partiets Stilling, som er blevet indgaaende motiveret tidligere, jfr. Lagtingstidenden for de nævnte Aar, er selvfølgelig ikke blevet ændret.

II. *Om Deling af Lagtinget i et Amtsraad (Overkommunalraad, jfr. Lagtingsloven's § 12 m. n.) og et Lagting (raadgivende Forsamling i Lovgivningssager og andre vigtige Sager, jfr. Lagtingsloven's § 11).*

Mindretallet mener, at en saadan Deling, som ofte har været paa Tale i Tidens Løb og underliden har vundet en Del Tilslutning i Tinget, ikke er at anbefale, da den let bliver kostbarere end den nuværende Ordning og næppe saa tilfredsstillende i andre Henseender.

III. *Om Oprettelse af en Landskasse eller Lagtingskasse for Færøerne, underlagt Lagtingets Styrelse, som skal træde i Stedet for de forskellige nu bestaaende Kasser eller Fonds, hver med sit særlige Formaal, der bestyres af Tinget.*

Lagtinget bestyrer Amtsrepartitionsfonden, økonomiske Fond, Amtsfattigkassen, Skydskassen m. v. med fuld Myndighed, og det indses ikke, at Tinget faar større Myndighed ved, at flere Kasser og Fonds lægges sammen i en Kasse, jfr. f. Eks. Lagtingstidende 1918 B, Side 20—29. Naar der, saaledes som Tilfældet har været i de senere Aar, aarlig affattes Statusoversigt og Overslag for hver Kasse, vil man have tilstrækkelig Oversigt over Pengesagerne, og der vindes overhovedet intet i nogen Henseende ved en Sammenlægning. Derhos skal man fremhæve, at Oprettelsen af en Landskasse staar i nøje Forbindelse med Selvstyrepartiets Bestræbelser for at rokke den statsretslige og finansielle Forbindelse mellem Færøerne og den øvrige Del af Kongeriget. Mindretallet kan følgelig ikke støtte Bestræbelserne for Oprettelse af en Landskasse.

IV. *Om at Amtmanden og Proosten ikke skal være selvskrevne Medlemmer af Lagtinget.*

Dette Spørgsmaal har tidligere været fremme i Lagtinget, saaledes i 1880, 1881 og 1890, men længe uden Fremgang. I 1902 vedtog Tinget Forslag til flere Ændringer i Lagtingsloven; men man var *enig* om at udskyde det førnævnte Spørgsmaal, som ikke ansaas for paatrængende, jfr. Lagtingsidende for 1902, Side 18 forneden. Spørgsmaalet blev ikke fremmet, da Lagtinget i 1905 paany behandlede Sagen om Ændringer i Lagtings-

loven, og Lov Nr. 77 af 3. April 1906, der var Resultatet af Lagtingets Forhandlinger i 1905, indeholder ingen Bestemmelse om Ændring i Amtmandens eller Provstens Stilling i Tinget.

Derefter hvilede Spørgsmaalet indtil 1915, og det skal her fremhæves, at heller ikke Selvstyrepartiet, som var stiftet i 1906, nogensinde før Aaret 1915 har fremsat Forslag i Lagtinget herom. Man maa derfor være berettiget til at mene, at dette Parti ikke havde anset dette Spørgsmaal for paatrængende, jfr. Lagtingstidende for 1902, Side 18 forneden.

I 1915 fremlagdes et af Amtmanden udarbejdet Forslag til Ændringer i Lagtingsloven, og Sambandspartiet underkastede ved dette Forslags Behandling Spørgsmaalet om Amtmanden og Provsten som selvskrevne Tingmedlemmer en indgaaende Overvejelse, jfr. Bilag 17 til Lagtingstidende for s. A. Lagtinget vedtog efter Forslag af Partiets Udvalgsmedlemmer en Udtalelse om, at Tinget var sindet at iværksætte en Ordning, hvorefter det kom til at bestaa af udelukkende folkevalgte Medlemmer, men krævede dette Spørgsmaal undergivet en nærmere Drøftelse samt, at den endelige Afgørelse først fandt Sted efter, at de nye Vælgere (Kvinder og mandligt Tyende), som foresloges, havde haft Lejlighed til at give deres Mening om Sagen til Kende, jfr. samme Bilag, Side 16.

Tingets Selvstyreparti, der, som foran omtaldt, ikke tidligere havde vist denne Sag nogen Interesse, foreslog i 1915, at Reformen med Hensyn til Amtmanden og Provsten skulde gennemføres snarest muligt.

I 1916 behandlede Lagtinget Spørgsmaalet paany. Stillingen var uforandret, jfr. Lagtingstidende for samme Aar, Side 66—67 og Bilag 6.

I 1918, efter stedfundet Lagtingsvalg, hvorved bl. a. mandligt Tyende og Kvinder havde haft Lejlighed til at stemme, indfriede Sambandspartiet sit foran omtaldte Løfte fra 1915 ved at foreslaa, at Amtmanden og Provsten skulde udtræde af Lagtinget som selvstændige Medlemmer.

Selvstyrepartiet, der havde reklameret stærkt med Spørgsmaalet i Pressen og paa offentlige Møder og havde søgt at tilegne sig en Slags privilegeret Stilling som Tilhængere af dette, indtog samme Stilling som Sambandspartiet, men voved ikke, til Trods for sammes vidtdrevne Reklame for Sagen, ligesaa lidt som Sambandspartiet, at tage Skridtet fuldt ud ved ogsaa at fratage Amtmanden hans vigtige Funktion paa Tingets Vegne mellem de enkelte Tingsamlinger, og saaledes at indføre fuldstændigt *kommunalt* Selvstyre i Amtskommunen, jfr. Lagtingstidende for 1918, B, Side 62 (§ 15, 1. Stk. i Flertallets Forslag).

Selvstyrepartiet havde allerede i 1916, antagelig beteet af Sambandspartiets Fremstilling af Sagen i 1915, jfr. ovenfor, indrømmet, at der forelaa praktiske Vanskeligheder for at gennemføre fuldstændigt kommunalt Selvstyre (jfr. Lagtingstidende 1916, Bilag 6, Side 1 forneden), og denne Indrømmelse blev gentaget i 1918 af Selvstyrepartiet, jfr. Tidende B for samme Aar, Side 58 forneden.

Nærværende Mindretal har nøje overvejet Spørgsmaalet om Indførelse af fuldstændigt kommunalt Selvstyre i Amtskommunen og erklærer sig i Principet enigt om Berettigelsen af et saadant. Imidlertid ser man sig ikke i Stand til at anbefale Lagtinget at gennemføre Principet i Praksis for nærværende Tid, da den fornødne Ordning, hvorefter Amtmandens Funktion for Tinget mellem Tingsamlingerne og Landfogdens Stilling som Regnskabsfører for Amtets Repartitionsfond maatte ophæves, vilde blive *meget* kostbar. Vi anser det ikke for paakrævet her at anstille Beregninger over, hvad Reformen vilde komme til at koste Amtskommunen, men skal henvise til, hvad Partiets Udvalgsmedlemmer har anført herom i 1915, jfr. Tidenden for s. A., Bilag 17, Side 4—6, og forøvrigt indskrænke os til at

gøre opmærksom paa Amtskommunens forhaandenværende overordentlig slette økonomiske Stilling. Man skal derfor indskrænke sig til at foreslaa, at Reformen foreløbig begrænses paa den i Regeringens Udkast omhandlede Maade.

Efter den Stilling, som saavel Lagtinget som Regeringen har indtaget, skal Amtmanden vel udtræde af Lagtinget som selvskrevet Medlem, men dog bibeholde Retten til at møde i Tinget samt til i visse Henseender at handle paa Tingets Vegne imellem Tingsamlingerne. Imidlertid vil det være nødvendigt nærmere at bestemme, hvorledes Amtmandens Stilling til Lagtinget skal være, naar den paatænkte Forandring har fundet Sted. Amtmandens Funktion har ikke hidtil i Praksis indskrænket sig til at lede Forhandlingerne i Tinget, deltage i Afstemningerne og handle paa Tingets Vegne mellem Samlingerne. Amtmanden har i større eller mindre Omfang tillige taget Del i de mundtlige Forhandlinger, fremsat Forslag (derunder Ændringsforslag) og affattet Lovforslag m. m. til Forelæggelse for Tinget, sammarbejdet med Tingets Udvalg saavel de almindelige som de staaende), m. m. Det er vor Opfattelse, at denne sidste Del af Amtmandens Virksomhed ikke bør indskrænkes, og at det vil være til Gavn for Udviklingen her paa Øerne, at den fastholdes saaledes, at Amtmanden, særlig ud fra sin juridiske Uddannelse, i det hele taget vejleder og bistaar Tinget. Det vil tillige være gavnligt, hvis Amtmanden søger at stille sig i Kundskab om Regeringens Stilling til de forskellige foreliggende Sager saaledes, at han ogsaa i den Henseende kan yde Lagtinget Vejledning.

Iøvrigt henvises til Mindretallets Bemærkninger nedenfor under Punkt VI.

En Udtalelse fra Regeringen om foranførte vil være ønskelig, og Mindretallet tillader sig at fremsætte Forslag i saa Henseende nedenfor under Punkt 2.

V. *Om en ligelig Repræsentation i Lagtinget af de forskellige Anskuelser blandt Vælgerne (af de forskellige Valgkredse).*

Allerede i 1880 foreslogs det, at de enkelte Valgkredse skulde repræsenteres i Lagtinget efter Folketal. Dette Forslag blev gentaget i 1890, men uden Resultat. I 1899 og 1902 foreslogs at forøge Repræsentationen for Suderøi Syssels Valgkreds, og dette vedtoges endelig det sidstnævnte Aar. Efter Forhandling i Tinget i 1905 blev det ved Lov fastslaaet, at Suderøen skulde faa 2 Lagtingsmænd flere, og at Forholdstalsvalgmaaden skulde indføres ved Lagtingsvalg. Herved blev vel Tanken om en ligelig Repræsentation imødekommet, men Spørgsmaalet i sin Helhed blev ikke ordnet. Da Spørgsmaalet om Ændringer i Lagtingsloven paany blev rejst i 1915, kom ogsaa ovennævnte Spørgsmaal til Behandling. Man tillader sig med Hensyn herfil at henvise til Lagtingstidende for s. A., Bilag 17, Side 6—7 og 14—15. Samhandspartiets Repræsentanter i vedkommende Udvalg erklærede at være stemt for Tilvejebringelse af en retfærdig Valgordning, og der fremsattes Forslag herom, men intet af disse blev vedtaget. I 1918 rejste undertegnede Effersøe atter i Lagtinget Spørgsmaalet om en retfærdig Fordeling af Lagtingsmandaterne, og Samhandspartiet fremsatte Forslag i den Retning, jfr. Lagtingstidende for s. A. Side 56—67, men Selvstyrepartiet, som havde Flertal i Tinget, vilde overhovedet ikke virke for nogen ny Valgordning, og Forslagene faldt, jfr. Tidenden Side 67.

Regeringen har nu fremlagt dette Spørgsmaal i Lagtinget, idet den foreliggende Sag væsentlig omhandler dette.

Undertegnede Medlem af Mindretallet, Effersøe, kunde ønske Rege-

ringens principale Lovudkast fremmet, da dette stemmer med den Stilling, som jeg har indtaget i Lagtinget i 1915 og 1918, og som jeg vedblivende fastholder som den rigtigste, men jeg vil dog paa Grund af Situationen i Tinget ikke fremsætte noget Forslag her, men skal begrænse mig til for Øjeblikket at arbejde for en saadan Forbedring i Valgordningen, som overhovedet kan tænkes opnaaelig. Selvstyrepartiet maa efter sin saavel tidligere som i Aar ved Sagens første Behandling udtalte Stilling antages at være en Modstander af Udkastets Bestemmelser om Valgordningen. Da Partiet tæller 11 af Tingets 22 Medlemmer, og det er mig bekendt, at flere af Sambandspartiets Medlemmer anser det for mest hensigtsmæssigt at tilvejebringe en forsvarlig Valgordning paa en anden Maade end den i Udkastet omhandlede, er jeg henvist til, hvis der overhovedet skal være Udsigt til at opnaa noget Fremskridt, at slutte mig til mine Partifæller.

Undertegnede Medlemmer af Mindretallet, Joen Poulsen og A. Samuelsen maa vel indrømme, at Valgordningen, teoretisk set, vilde blive mest retfærdig efter det principale Udkast, men vi anser ikke dette for praktisk og maa tilraade Tinget at stemme for den Ordning, der indeholdes i Regeringens subsidiære Udkast, med Bibeholdelse af den nuværende Kredsinddeling. Vi mener, at der herved vil opnaas et betydeligt Fremskridt, samt at Repræsentationen indenfor Lagtinget af de forskellige Anskuelser blandt Vælgerne vil blive saa god, som praktisk muligt.

Mindretallet har i Henhold hertil paa Grundlag af Regeringens subsidiære Udkast sluttet sig sammen om et Lovforslag, som vil findes anført nedenfor.

VI. *Om en bedre Fremgangsmaade ved Lagtingets Forhandlinger med Regeringen.*

Ogsaa dette Spørgsmaal har været stærkt diskuteret i Tidens Løb, bl. a. i Lagtinget. Der har navnlig været gjort gældende:

1) At Lagtingets Indstillinger til Regeringen ikke ekspederes direkte og hurtigt nok.

2) At Lagtingets Indflydelse modvirkes ved Erklæringer til Regeringen fra Embedsmænd (Amtmanden m. fl.), uden at Lagtinget har Lejlighed til at udtale sig om disse Erklæringer.

3) At Amtmandens Erklæringer med Hensyn til saadanne Andragender fra Lagtinget til Regeringen, som ikke nyder Fremme fuldt ud efter Lagtingets Ønske, ikke blive forelagte Tinget.

4) At Lagtinget ikke faar Svar fra Regeringen paa sine Indstillinger tilstrækkeligt hurtigt og tillige udtømmende nok.

Man tillader sig, næst at henvise til Udvalgsbetænkningen i Lagtingtidende for 1915, Bilag 17, Side 9—10, herom at bemærke:

Ad 1. Lagtinget har efter den nugældende Ordning fuld Frihed til at ekspedere sine Indstillinger til Regeringen paa den Maade, som Tinget finder hensigtsmæssigst (altsaa efter Omstændighederne direkte).

Ad 2—4. Man tvivler ikke om, at Regeringen har den Anskuelse, at der under Forhandlingerne mellem den og Lagtinget bør anvendes fuld Aabenhed og derved bidrages til, at der kan bestaa et tillidsfuldt og i det hele taget godt Forhold mellem Regering og Tinget, samt at Regeringen vil sørge

for, at der, saa snart som muligt, tilgaar Lagtinget Svar paa enhver Henvendelse til Regeringen, men vi anser det for hensigtsmæssigt, at Regeringen udtaler sig om dette Spørgsmaal, og vi stiller derfor under Punkt 2 Forslag herom.

Forslag

af Mindretallet *(Effersøe, Joen Poulsen og A. Samuelsen).*

1. Lagtinget indstiller nedenanførte Forslag til Lov om Ændringer i Lagtingsloven til Regeringen til videre Fremme.

2. Lagtinget anmoder Regeringen om at fremsætte en almindelig Udlalelse angaaende:

   a) Beskaffenheden af Amtmandens Stilling til Lagtinget, efter at en Lov maatte være traadt i Kraft, hvorved der bl. a. bestemmes, at Amtmanden skal ophøre at være selvskrevet Medlem af Tinget.

   b) Regeringens Opfattelse med Hensyn til Fremgangsmaaden ved Behandling af Andragender fra Tinget til Regeringen.

Forslag til Lov
om Ændringer i Lov om Færøernes Lagting af 15. April 1854.*)

§ 1.

I Stedet for de i Lov om Færøernes Lagting af 15. April 1854 §§ 1—9 indeholdte Bestemmelser træder Forskrifterne i §§ 2—14.

§ 2.

Færøernes Lagting skal bestaa af 23 af Øernes Beboere valgte Medlemmer. Af disse vælges ved Forholdstalsvalg 20 Medlemmer i følgende 7 Valgkredse: 1) Norderøernes Syssel, 2) Østerø Syssel, 3) Nordstrømø Præstegæld, 4) Vaagø Syssel, 5) Sydstrømø Præstegæld, 6) Sandø Præstegæld og 7) Suderø Syssel.

Østerø Syssel, Sydstrømø Præstegæld og Suderø Syssel vælger hver 4 Medlemmer og de øvrige Kredse hver 2 Medlemmer. Desuden vælges 3 Medlemmer efter Reglerne i §§ 13 og 14.

---

*) De Ændringer, som er foretaget i Lov Nr. 125 af 28. April 1910, er udhævet i Forslagets Tekst.

den, som fastsættes af Lagtinget. De af Lagtinget udnævnte Personer er

Lagtinget vælger selv sin Formand blandt sine Medlemmer. Amtmanden over Færøerne har i Embeds Medfør Adgang til Lagtinget og er berettiget til under Forhandlingerne at forlange Ordet, saa ofte han vil, samt til at stille Forslag, idet han iøvrigt iagttager Forretningsordenen. Stemmeret udøver han kun, naar han tillige er Lagtingsmand.

§ 3.

Uforandret som § 3 i Lov Nr. 125 af 28. April 1916.

§ 4.

Med Hensyn til Valgdistrikter, Valgsteder, Valgstyrere og Valglister ved Lagtingsvalg forholdes efter Lov om Folketingsvalg paa Færøerne §§ 5—17, § 19, 2. Stk., §§ 27 og 57. Den Kontrol, som ved den nævnte Lovs §§ 12, 13 og 19, 2. Stk., er paalagt Valghestyrelsen at føre med Hensyn til Valglisternes Førelse og Tilstedeværelse ved Afstemningen, henlægges, for saa vidt angaar Valglisterne til Lagtingsvalg, til Valgnævnene. Endvidere finder den anførte Lovs §§ 40—43 Anvendelse med Hensyn til Lagtingsvalg.

For hver *Valgkreds* udnævnes aarlig af Lagtinget et Valgnævn, bestaaende af 3 Medlemmer samt 2 Personer, der i deres Forfald skal træde i deres Sted. Forsædet i Valgnævnet indtages af Medlemmerne i den Orforpligtede til at overtage Hvervet, medmindre de har fyldt 60 Aar eller er forhindret ved lovligt, af Lagtinget for gyldigt anset Forfald.

Valgnævnet fører en Forhandlingsbog, hvortil de til Nævnet indkomne Skrivelser samt Valglisterne fremlægges. I den optegnes det væsentlige Indhold af alt, hvad der vedrører Valget og Afstemningen; *navnlig Antallet af afgivne gyldige og ugyldige Stemmesedler, Antallet af Stemmer paa hver Kandidatliste, Oplysninger om de Partier, til hvilke disse slutter sig, og hvad Valgnævnet har erklæret for at være Valgets Udfald.* Valgbogen underskrives af Valgnævnet og opbevares af dets Formand.

Ved alle til Valgnævnet overladte Beslutninger gør i Tilfælde af Stemmelighed Formandens Stemme Udslaget.

§ 5.

De ordentlige Valg til Lagtinget foretages i Maanederne Januar og Februar; dog kan Valget, naar mindst en Tredjedel af Vælgerne i Valgkredsen begærer det, og det anbefales af vedkommende kommunale Styrelser, berammes til at foretages i Juni Maaned. De ordentlige Valg gælder fra den 1. Juli.

Naar nyt almindeligt Valg til Lagtinget skal foretages, meddeler Lagtingets Formand til Amtmanden, hvilke Partier, der da findes i Lagtinget. Senest 5 Uger før Valgets Afholdelse kan mindst 300 Vælgere meddele Amtmanden, at de agter at deltage i Valget som et nyt Parti.

Snarest muligt efter Fristens Udløb bringes de saaledes af Amtmanden modtagne Anmeldelser til almindelig Kundskab.

Afstemningen begynder Kl. 10 Formiddag og varer til Kl. 1 Eftermiddag, hvorefter den udsættes til Kl. 6 Eftermiddag; derefter udsættes den til Kl. 8 Aften, og saa længe der endnu derefter melder sig Vælgere for at afgive Stemme. Naar Valg afholdes i Vinterhalvaaret (1. Oktober—31. Marts) skal Stemmegivning for Vælgere, som bor i over 2 Kolometers Afstand fra Valgstedet, og som ved Vejr- eller andre Naturforhold er forhindrede fra at afgive Møde, staa aaben i de to næste Søgnedage efter Valgdagen fra Kl. 12 Middag til Kl. 6 Eftermiddag. Naar alle Valgstyrets Medlemmer er enige om, at Naturforholdene har tilladt Vælgerne at give Møde en-

len paa Valgdagen eller den næste Søgnedag, kan Stemmegivningen afsluttes paa en af disse Dage. Bestatning herom tilføjes Valgstyrels Forhandlingsbog.

Valgdagen bestemmes og kundgøres af Amtmanden i det mindste 6 Uger forud, ligesom han derom snarest har særlig at underrette Valgnævnene. Disse sender uforløvet Meddelelse til samtlige Formænd for Valgstyrerne, der snarest muligt efter Modtagelsen af denne Meddelelse sørger for, at Dagen, Klokkeslettet og Afstemningslokalet kundgøres i samtlige *Bygder* ved Opslag paa de i Henhold til Lov for Færøerne om Ophævelse af Kundgørelse ved Kirkestævne m. m. af 1. April 1912 indrettede Tavler og paa anden hensigtsmæssig Maade.

Samtidig og paa samme Maade bekendtgør Valgstyret, hvilke Bygder (eventuelt Dele af en Bygd) i Valgdistriktet, det ved paagældende Valg vil regne for at ligge udenfor 2 Kilometer fra Valgstedet.

§ 6.

Valget sker i Henhold til Lister, hvorpaa bestemte Personer bringes i Forslag til Valg.

Enhver saadan Kandidatliste skal være indleveret til Formanden for Valgnævnet *senest Kl. 6 Aften paa 3-Ugersdagen før Valgdagen.* Listen skal være underskrevet af mindst 5, højst 10 Vælgere som Stillere og være ledsaget af en Fortegnelse over Stillerne, hvori disses Navne, Stillinger og Bopæle er tydelig angivne.

I Anmeldelsen af Listen skal tillige — til Brug ved Fordelingen af Tillægsmandater — indeholdes Oplysninger om, hvilket Parti de paa Listen opførte Kandidater slutter sig eller vil støtte, eller om de staar udenfor Partierne.

Den Stiller, som indleverer Listen, har Ret til paa en af ham medbragt Afskrift af Listen at faa Formandens Tilstaaelse for, at og naar Listen er indleveret. Enhver Vælger er berettiget til ved Henvendelse til Formanden at faa Oplysning om Indholdet af de indleverede Kandidatlister.

En Kandidatliste maa ikke indeholde flere Navne end det dobbelte Antal Lagtingsmænd, der skal vælges. Kandidaterne skal være saa bestemt betegnede ved Fornavn, Stilling eller Bopæl, at der ikke kan finde Forveksling Sted med nogen anden valgbar Person. Er nogen af de paa Listen opførte Kandidater ikke valgbar, eller er berettiget til at nægte at modtage Valg (jfr. § 14) og for Valgnævnet fremsætter saadan Nægtelse, eller er han saa utilstrækkelig betegnet, at Valgnævnet ikke kan skønne, til hvilken valgbar Person, der sigtes, udstryges hans Navn af Listen.

Saafremt Valgnævnet finder Grund til at erklære en Kandidatliste for ugyldig eller til at stryge noget Navn af Listen, skal dets Kendelse tilføres Valgnævnets Forhandlingsbog.

Kendelsen kan afsiges af Formanden alene, naar han anser Spørgsmaalet for utvivlsomt. En Udskrift af Kendelsen skal snarest muligt meddeles den Stiller, som har besørget Indleveringen.

De af Valgnævnet godkendte Kandidatlister mærkes hver med sit Bogstav (A, B, C o. s. v.) *samt Partibetegnelse*, og paa hver Side sættes Nummer (1, 2, 3 o. s. v.) foran Kandidaternes Navne i den Rækkefølge, hvori de af Stillerne er opførte.

Afskrift af de godkendte Kandidatlister skal snarest muligt tilstilles Valgstyrerne til videre Kundgørelse.

§ 7.

Valgnævnet tilvejebringer til Brug ved Valget Stemmesedler og dertil passende Konvolutter i fornødent Antal. Afstemningen foregaar ved Af-

givelse af saadanne Stemmesedler, indlagte i de dertil hørende Konvolutter.

Stemmesedlerne skal i tydeligt Tryk indeholde *Partibetegnelsen og Bogstavet for hver enkelt Liste* i saa mange Linier, som der er godkendte Kandidatlister; ..... (Resten af § 7 uforandret som § 7 i Lov Nr. 125 af 28. April 1916).

§ 8.

(Som § 8 i Lov Nr. 125 af 28. April 1916, dog saaledes at Ordet „Syslets" i 1. Stk., 2. Lin., ændres til „*Valgkredsens*", og at der til 1. Stk. føjes: „*Snarest muligt efter Modtagelsen af de godkendte Kandidatlister, skal Valgstyrerne besørge disse Lister bekendtgjorte ved Opslag i de offentlige Kundgørelsestaver eller paa anden hensigtsmæssig Maade*").

§ 9.

(Uforandret som § 9 i Lov Nr. 125 af 28. April 1916).

§ 10.

(Som § 10 i Lov Nr. 125 af 28. April 1916, dog saaledes at „Kl. 2" i 1. Linie ændres til „Kl. 8").

§ 11.

(Uforandret som Lov Nr. 125 af 28. April 1916).

§ 12.

Formanden for Valgstyrerne indsender snarest muligt alle ved Valget benyttede Lister, Stemmesedler og Konvolutter tillige med en Udskrift af Forhandlingsbogen, alt forseglet af samtlige Valgstyrere, til Valgnævnet. Den endelige Opgørelse af Valget foretages af Valgnævnet 2 Ugersdagen efter Valgdagen paa det Sted, hvor Valgnævnets Formand er bosat.

Valgnævnet foretager en fornyet Optælling og Bedømmelse af de i de enkelte Valgdistrikter afgivne Stemmesedler. Hver Listes Stemmetal deles derefter med 1, 2, 3 o. s. v., indtil hver Liste er delt med et Tal saa stort som det Antal Medlemmer, der i det højeste kan blive den til Del. Det største af de saaledes fremkomne Delingstal giver den Liste, hvilken det er tilfaldet Ret til Medlem Nr. 1, det næststørste Delingstal giver den Liste, der er tilfaldet Ret til Medlem Nr. 2 og saaledes fremdeles, indtil alle Medlemmerne er valgte. Er Delingstallene lige store, gør Lodtrækning Udslaget. Af hver Liste udtages de valgte Medlemmer efter den Orden, hvori de er opførte paa Listen; Navnene paa dem, der er valgte paa anden Liste overstreges. Er en Kandidatliste udtømt, naar der tilkommer den en Repræsentant, tages denne af den Liste, som derefter har det højeste Tal. Valgnævnet medeler enhver af de valgte et Valgbrev.

Senest 2 Dage efter Valgnævnets Opgørelse af Mandaternes Fordeling skal Formanden for Valgnævnet tilstille Amtmandenen faldstendig, af ham bekræftet Udskrift af Valgbogen om det stedfundne Valg.

§ 13.

Efter at Amtmanden har modtaget de i § 12 omhandlede Udskrifter, lader han paa følgende Maade opgøre, hvorledes Tillægsmandaterne skal fordeles.

Det udregnes, hvor mange Stemmer hvert Parti har faaet. Det afgivne Antal Stemmer deles med 23. Med det derved fremkomne Tal (Valgtallet) deles de forskellige Partiers Stemmetal og ved denne Beregning udfindes, hvor mange af de 23 Mandater hvert Parti i Forhold til sit Stemmetal

har Krav paa. Hvis de ved Delingen fremkomne Kvotienter, naar Brøkerne bortkastes, tilsammen ikke giver det hele Antal Mandater, forhøjes de største Brøker, indtil Antallet er naaet.

Det undersøges derpaa, hvor mange Kandidater hvert Parti har opnaaet, og herefter afgøres det, hvor mange af de 3 Tillægsmandater de forskellige Partier har Krav paa.

For de Partier, der skal have Tillægsmandater, foretages der indenfor hver Valgkreds en samlet Opgørelse over det Antal Stemmer og det Antal Mandater, Partiet har opnaaet i Kredsen samt en Opgørelse af det Antal urepræsenterede Stemmer, Partiet har indenfor samme. Antallet af urepræsenterede Stemmer i Kredsen findes ved at multipticere Antallet af de Partiet tilfaldne Kandidater og trække det udkomne Tal fra det hele Antal Stemmer, Partiet har opnaaet.

Hvert Partis Tillægsmandater fordeles derefter paa Valgkredsen i Forhold til Antallet af urepræsenterede Stemmer. Efter at Amtmanden har ladet foretage Fordelingen af Tillægsmandaterne, tilstiller han de paagældende Meddelelse om deres Valg.

§ 14.

Samtidig med ovennævnte Beregning udarbejder Amtmanden en Liste over de Kandidater, hvert Parti iøvrigt har i de forskellige Valgkredse med Angivelse af det Antal Stemmer de har opnaaet. Bliver et Mandat — Kredsmandat eller Tillægsmandat — ledigt indenfor Valgperioden, tilfalder det den af samme Partis Kandidater i samme Valgkreds, der ifølge ovennævnte Liste har nærmest Krav derpaa. Findes ingen anden berettiget i Kredsen, overføres Partiets Kandidat til den Valgkreds og den Kandidat, som ifølge fornævnte Liste har nærmest Krav derpaa.

§ 15.

Lagtingets Medlemmer vælges paa 4 Aar.

Genvalg kan ske. Enhver er pligtig til at modtage det paa ham faldne Valg, med mindre særegne Omstændigheder er til Hinder derfor, og navnlig kan den, der har opnaaet en Alder af 60 Aar, altid undskylde sig, ligesom ogsaa den, der i 4 Aar har været Medlem af Lagtinget, ikke er forpligtet til at modtage nyt Valg førend efter Udløbet af saa stort et Aarematl som det, hvori han har været Medlem. Begæring om Fritagelse kan i de 2 sidstnævnte Tilfælde fremsættes for Valgnævnet (jfr. § 6, 4. Stk.); iøvrigt afgøres Antageligheden af Undskyldningsgrunde af Lagtinget eller, naar dette ikke er samlet, af Amtmanden paa Tingets Vegne.

§ 16.

I Lov af 15. April 1854 § 10 *sker følgende Ændringer:*

1) *Som nyt 2. Punktum indsættes:* „Efter Lagtingets Indstilling kan Kongen for 2 Aar ad Gangen bestemme, at Tingets Aabning skal finde Sted paa et andet Tidspunkt end St. Olai Dag."

2) *I Paragraffens nuværende 2. Punktum udgaar Ordene: dog kan Forlængelsen af den ugsnævnte Frist ej udstrækkes over 14 Dage uden Amtmandens Samtykke."*

3) *Paragraffens nuværende 6. Punktum udgaar.*

§ 17.

Lagtingsmedlemmernes Diæter udgør *12 Kr.* pr. Dag for de første 6 Uger, Tinget er samlet, og derefter *6 Kr.* pr. Dag til Lagtingets Slutning.

Fornævnte Bestemmelse kan ændres ved kongelig Anordning efter Lagtingets Indstilling.

§ 18.

Lov af 28. *April* 1916 om Forandringer i Lov om Færøernes Lagling af 15. April 1854 ophæves.

Tidspunktet for denne Lovs Ikrafttræden bestemmes ved kgl. Anordning; dog træder Loven i Kraft senest ved det første Lagtingsvalg, som afholdes efter dens Stadfæstelse.

Justitsministeren bemyndiges til at lade Loven om Færøernes Lagting, saaledes som den nu foreligger ændret, optrykke i sin Helhed.

Laglinget, den 10. September 1921.

J. Paturssen,
Formand.

Edw. Mortensen,

Rasmussen,
Ordfører.

Johs. Gutteseu.

Oliver Effersøe.

A. Samuelsen.

Joen Poulsen.

Bilag 13.

Nevndarálit 4

frá búnaðarnevndini.

Frá hestaskoðarunum í Havnini er frammsent til lingið eitt uppskot um eina nýggja lóg um rossakynbotur. Ífjør var avgjørt á lingi, at tað málið, sum tá varð borið upp av nokrum Sandsbúgvum um at vøla um rossalógina, sum hon nú er, skuldi bíða til næsta ling.

Vit hava sum er í lesi núgaldandi rossalóg reglur fyri greðingar, ið ganga á haga, sum megu heitast at vera góðar, soleiðis sum viðurskiftini enn eru her á landi. Tó skal ikki harvið sigast at reglurnar ikki kunnu gerast betur. Men at fara so langt frammi sum at løgtingið eftir sýslumanna ávisan skal velja sýnsmenninar, og at hestasýningarnar einans skulu haldast á so fáum stoðum, sum uppnevnt er í uppskotinum í § 3, heldur nevndin ikki bera til enn. Nevndin heldur vera beinast fyri fyrst at lata sýnið verða í hvørjum grannastevnilagi sær, og eisini at sýnsmenninir vera valdir á grannastevni. Hitt lagið sum skotið er uppá vil kosta nakað av peningi, tí sýnsmenninir mugu ferðast til skoðingaplássið, og tað vil kosta hestaeigarum á sumum stoðum ofta bæði meði og larm, at leita eftir, og flyta til og frá øðrum bygdum ofta óvandar hestar, so tað er ónøgulligt, at sumuir hestaeigarir heldur vilja gelda sínar hestar í góðari ikki lið undan sýningini fyri at sleppa frá hesum trupli, og gerst kanske nangt gott hestaevni harvið ónýtt fyri framtíðar kynbótum.

Tað er tó ivaleyst, at tess farri sýnsmenn eru í hvørjari sýslu, tess javnari og sameiginligari mál verður haft á hvørjum hesti, ja, at tað besta varð, um ein sýnsnevnd ella ein maður sýnaði allar greðingar í landinum. Men áðrenn slíkt kann setast í lóg, sum uppskotið vísir á: at fiekka sýtisumdømmi, má tað haldast at verða neyðugt, at eitt búnaðarfelag, sum eisini hevur rossakynbotur á sínu sleynuskrá, er komið nakað fjølmennt í lag, so at tað kann taka undir og føra til í verk lætt umbotur og umvolingar, sum ein framtíðar rossalóg ásetur. Tað má koma til hartil, at búnaðarfelag, ella búnaðarfelags deildir samvirka við lingið, annaðhvørt beinleiðis ella við milluingongu búnaðarmenninar, ráðgevarans og djóralæknans, um hesi her umtalaðu mál viðvikjandi okkara alidýra rokt og kynbotur skulu læa framan. Tað kann t. d. ikki vera líðarhóskandi at sýslumenninir skulu nú læa tað í umboð at ávísa tinginum hvørjir rossaskoðarir tð skulu veljast í Føroyum.

Viðvikjandi hvørt tann tíðin, sum er ásett eftir núgaldandi lóg, um nær hestaevnini skulu skoðast, og nær vrakaðir greðingar kunnu ganga á haga, so ásetur hetta nýggja uppskotið, at hestarnir skulu skoðast, tá teir yvirhovur eru o. u. $^{5}/_{4}$ ár (15. sept.). Nevndin heldur ikki tað hava nógv at lýða, um hesi veturgomlu fylini ganga, til tey verða tvævelur (14. apríl), soleiðis sum nú er ásett, lessvegna at tað mun verða heldur

sjaldsamt at ryssa gongur á áløgum millum 1. sept. og 15. april. Tá tann galdandi rossalógin, áseta at ikki samtyktir greðingar skulu verða í haldi frá 17. april til 1. sept. lykist heldur ikki her, sum av tí frammanundan er nevnt, verða neyðugt at stytta hesa tíðina so langt sum frá 1. mars til 1. oktbr.

Nevndin heldur tað tó vera less vert, at fáa at vita, hvat rossaeigarar út um land halda um hesi umfalaðu uppskot frá sýslumonnunum í Havn, og skal mæla tinginum til at samtykja:

1. Amtmaðurin verður biðin um at biðja sýslumenninar leggja framm á grannastevnu í teim grannaløgum, sum ross eru: 1) í hvørjum mánaðum ryssurnar fola, 2) hvussu nógvar mánaðir ungir hestar eru, tá vandi er fyri at teir áleggja, og leggja svarini framm aftur fyri næsta ting.
2. Málið biðar til næsta ting.

Í búnaðarnevndini, løgtingið 1. sept. 1921.

J. Paturssøn. *R. Rasmussen.* *H. J. Poulsen.* *P. Joensen.*

O. Effersøe. *J. M. Mørras.* *M. Samuelsen.*

Bilag 14.

Forslag

til

Lov om Lønbestemmelser for Lærere og Lærerinder i Folkeskolen paa Færøerne.

§ 1.

Stk. 1. De ved Thorshavns kommunale Skolevæsen fast ansatte Lærere og Lærerinder lønnes saaledes:

Førstelæreren:

3600 Kr., stigende med 360 Kr. hvert 3. Aar til 5400 Kr.

Lærere og Lærerinder:

2700 Kr., stigende med 360 Kr. hvert 3. Aar til 4500 Kr.

Stk. 2. Der tillægges Førstelæreren fri Bolig for en gift.

§ 2.

Stk. 1. De ved Folkeskolerne udenfor Thorshavn fast ansatte Lærere og Lærerinder lønnes saaledes:

Førstelærere og Enelærere:

2000 Kr., stigende med 360 Kr. hvert 3. Aar til 3800 Kr.

Andenlærere:

1800 Kr., stigende med 360 Kr. hvert 3. Aar til 3600 Kr.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan efter Indstilling af Kommunalbestyrelsen bestemme, at Andenlærere lønnes som Første- og Enelærere.

Stk. 3. I et Skoledistrikt (hvor Undervisningen besørges af samme Lærer), hvor Elevantallet er under 40, lønnes Enelærere som Andenlærere.

Stk. 4. *Lærere ved Biskoler og Pogeskoler* lønnes med 800 Kr., stigende med 120 Kr. hvert 3. Aar til 1400 Kr.

Stk. 5 Efter 20 Aars Tjeneste erholder fast ansatte Lærere et yderligere Tillæg af 200 Kr.

§ 3.

Stk. 1. Undervisningsministeren kan efter Indstilling af Kommunalbestyrelsen for en Kommunes hele Skolevæsen eller Dele deraf godkende højere Lønninger end foran bestemt, dog at der ikke derved paalyrdes Statskassen højere Bidrag til Lærerlønningerne end efter de i §§ 1 og 2 fastsatte.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan efter Indstilling af Kommunalbestyrelsen og Skoledirektionen for Kommuner, hvor særlige Forhold tale derfor, godkende en Begyndelsesløn, der er indtil 400 Kr. lavere end de i §§ 1 og 2 fastsatte.

§ 4.

Foruden de foran nævnte Lønninger tilkommer der samtlige i §§ 1 og 2 nævnte Lærere:

a) Dyrtidstillæg
b) Konjunkturtillæg

i Overensstemmelse med de i Lov om Statens Tjenestemænd, Kapitel 4, 5 og 6 fastsatte Regler.

§ 5.

Stk. 1. Der tilhøjes de ved Folkeskolerne udenfor Thorshavn fastansatte Lærere passende fri Bolig.

Stk. 2. Hvor Tilvejebringelse af Bolig er forbundet med særlige Vanskeligheder, kan Undervisningsministeren tillade Undtagelse fra ovenstaaende Regel.

Stk. 3. Planer og Tegninger til nye Boliger og Skolelokaler forelægges Undervisningsministeren til Godkendelse.

Stk. 4. Den ydre Vedligeholdelse af Lærerboliger besørges af Kommunen; den indre Vedligeholdelse besørges af Læreren.

Skatter og Afgifter, som efter Loven paahviler Ejendommen, udredes af Kommunen.

Stk. 5. Første- og Enelærere tilhøjes der Bolig som for en gift, andre Lærere har kun Krav paa Bolig som for en ugift.

§ 6.

Det kan som Regel ikke paalægges en Lærer at besørge Skolens Rengøring. Naar det i enkelte Tilfælde vilde blive uforholdsmæssigt dyrt at faa Rengøringen besørget paa anden Maade, og der ikke kan opnaas Overenskomst med Læreren om Rengøringens Besørgelse, kan Skoledirektionen paalægge denne Rengøringen af vedkommende Klasseværelse med tilhørende Opholdsrum og Forstue for et Honorar, der fastsættes af Skoledirektionen.

§ 7.

Beregningen af Tjenestealderen i Henhold til §§ 1 og 2 sker efter følgende Regler:

1) Der medregnes Lærervirksomhed ved offentlige og private Skoler, for saa vidt denne Virksomhed
   a) har haft en sammenhængende Varighed af mindst 1 Aar ved samme Skole eller ved samme Kommunes Skolevæsen og
   b) har omfattet mindst 24 ugentlige Timer,
   c) dog at ingen Lærervirksomhed forud for vedkommendes fyldte 24. Aar kan medregnes lige saa lidt som fra et tidligere Tidspunkt end 2 Aar efter, at vedkommende har bestaaet den anordnede Prøve for Lærere i Folkeskolen eller den særlige for færøske Folkeskolelærere foreskrevne Prøve. Hvor Ansættelse har fundet Sted, uden at nogen af de nævnte Prøver er

bestaaet, bestemmer Ministeren, om og i hvilket Omfang tidligere Lærervirksomhed skal medtages ved Tjenestealderberegningen. Ingen Lærervirksomhed udenfor den offentlige Folkeskole kan medregnes med mere end 8 Aar.

2) Ved Beregningen af Tjenestealderen for Lærere og Lærerinder ved Pogeskoler og Biskoler medtages al Lærer- og Lærerindevirksomhed i den offentlige Folkeskole paa de ovenfor under 1 a og b angivne Betingelser.

3) Tjenestealderen for de ved nærværende Lovs Ikrafttræden alt ansatte Lærere vil fra dette Tidspunkt at regne være at ændre, for saa vidt vedkommende i Medfør af ovenangivne Bestemmelser maatte kunne opnaa en forhøjet Tjenestealder.

§ 8.

Stk. 1. Af Statskassen ydes følgende Tilskud til Lærerlønningerne:

a) For Thorshavns Vedkommende ⅓ af Grundlønnen.

b) Udenfor Thorshavn ½ af Grundlønnen, og for de Sognes Vedkommende, hvor Folkeantallet er under 200, ⅔ af Grundlønnen.

c) Samtlige Tillæg.

Stk. 2. Statskassens Tilskud refunderes Kommunerne gennem Jordebogskassen ved kvartalsvise Afregninger.

§ 9.

Stk. 1. Udbetalingen sker efter følgende Regler:

a) Det i Thorshavn ansatte Lærerpersonale modtager de i denne Lov omhandlede Lønninger maanedlig og forud ved hver Maaneds Begyndelse.

b) Den Lærere ved Folkeskolen udenfor Thorshavn tillagte aarlige Løn af Kommunen udbetales med $^1/_{12}$ maanedlig forud. Statens Del af Lønnen udbetales gennem Jordebogskassen kvartalsvis ved Begyndelsen af den sidste Maaned i Kvartalet.

Stk. 2. Dødsfald eller uansøgt Afgang i den Maaned, for hvilken Udbetaling har fundet Sted, medfører ikke Tilbagebetaling af nogen Del af det forud oppebaarne Maanedsbeløb.

Stk. 3. Naar Aarsbeløbet ikke er deleligt med 12, beregnes de overskydende Øre for Juni Maaned.

Stk. 4. Ved Udnævnelse til en Lærerstilling regnes Lønningen fra den Dato, fra hvilken Ansættelsen ifølge Ansættelsesbrevet er at regne.

§ 10.

Stk. 1. En Lærer kan kun have Beskæftigelse udenfor Folkeskolen for saa vidt og i det Omfang, der er foreneligt med den samvittighedsfulde Udførelse af hans Pligter som Lærer og med den for Stillingen nødvendige Agtelse og Tillid.

Stk. 2. Læreren skal skriftlig gøre Anmeldelse for Skoledirektionen, inden han kan

a) paabegynde en Forretnings- eller Erhvervsvirksomhed;

b) overtage en Stilling udenfor Folkeskolen, hvortil der er knyttet varig Løn;

c) indtræde i en Bestyrelse eller et Repræsentantskab for et Selskab af erhvervsmæssig Karakter.

Stk. 3. Forsaavidt Skoledirektionen skønner, at det vil stride mod de i denne Paragrafs 1. Stykke nævnte Hensyn, at Læreren overtager den anmeldte Beskæftigelse, meddeles det ham inden 4 Uger, efter at Anmeldelsen er indgaaet, at det er ham forbudt at overtage Posten. Læreren kan forlange en af Skoledirektionen i saa Henseende truffet Afgørelse forelagt Undervisningsministeren.

Stk. 4. Skulde det vise sig, efter at en Beskæftigelse er overtaget, enten at de Omstændigheder, som har været afgørende for Sagens Bedømmelse, ændres væsentligt, eller at der allerede ved Overtagelsen forelaa Omstændigheder, som, hvis de havde været oplyste, vilde have medført et Forbud, kan Ministeren paa et hvilket som helst Tidspunkt paalægge Læreren, at han skal frigøe sig for Beskæftigelsen.

§ 11.

Ved denne Lovs Ikrafttræden ophæves Lov Nr. 35 af 7. Marts 1902 og Lov Nr. 562 af 4. Oktober 1919.

§ 12.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Oktober 1921.

Bilag 15.

Udvalgsbetænkning

fra

Telefonudvalget

i

Sag Nr. 143—1921 angaaende Radiotelefonforbindelse mellem Thorshavn og andre Pladser paa Færøerne.

Det blev ved Lagtingets Vedtagelse af 1. September 1920 overdraget til Driftsudvalget for Færøernes Amtskommunes Telefonvæsen at undersøge de tekniske og økonomiske Muligheder for Oprettelsen af en Radiotelefonforbindelse mellem Thorshavn og andre Pladser paa Færøerne, idet man i Lagtinget nærede de største Betænkeligheder ved at udlægge flere Kabler, da de Erfaringer man i de forløbne Aar havde høstet med Hensyn til Kablernes Holdbarhed var alt andet end opmuntrende.

Da Sandøen allerede dengang i en rum Tid havde været udenfor telefonisk Forbindelse med de øvrige Øer paa Grund af, at Kablet over Skopenfjord, efter at have ligget i 7 Aar, var saa ødelagt, at det ikke mere kunde repareres, var det en Selvfølge, at man ved en Radiotelefonforbindelse i første Række tænkte paa en saadan mellem Thorshavn og Sandø.

Driftsudvalget har i det forløbne Aar fremskaffet en betydelig Del Materiale, hvorved nærværende Udvalg, paa en mere bestemt Maade end forrige Aar, vil være i Stand til at indtage et Standpunkt.

Af Sagen vedlagte Aktstykker fremgaar, at der dels gennem Formanden for Driftsudvalget og dels gennem Amtmanden er skel Henvendelse fra to Firmaer, henholdsvis: *Internationalt Radiotelegraf- og Telefon Compagni*, København, og *Dansk Aktieselskab, Siemens-Schuckert*, København, med Tilbud og Overslag.

Af det af Internationalt Radiotelegraf- og Telefon Compagni tilsendte Overslag, som har været forelagt Driftsbestyreren for Færøernes Telefonvæsen til Gennemsyn og Revision, fremgaar, at Stationen i Thorshavn vil kunne oprettes for 12,000 Kr. og Stationen i Sand for 12,500 Kr. Udgifterne vil efter Driftsbestyreren Skøn i Forbindelse med ovennævnte Overslag fordele sig saaledes:

I.

Stationen i Thorshavn:

Afsender og Modtager	Kr. 3000
Installation af Apparater	1200
Master, Luftnet, Bardunner og Arbejdsløn	— 2000
1 Kuldeapparat	- 1200
Akkumulator og Fordelingstavle	1075
Ingeniørhonorar	— 1000
Uforudsete Udgifter	— 1025
	Kr. 12000

II.

Stationen paa Sandø:

Afsender og Modtager	Kr. 3900
Installation af Apparater	1200
Master, Luftnet, Bardunner og Arbejdsløn	2000
Akkumulator og Fordelingstavle	— 1675
Drivmotor	— 1600
Ingeniørhonorar	— 1000
Uforudsete Udgifter	1125
	Kr. 12500

Fra A/S Siemens Schuckert foreligger ikke noget Overslag. Derimod har Amtet fra nævnte Selskab modtaget følgende Tryksager, der er forelagt Udvalget:

1) Traadløs Telefon.
2) Katoderørenes Virkemaade.
3) Beskrivelse af Stationen „Nauen".
4) Sammenstilling af Telefunkenstationer og Apparater.

Uagtet disse Tryksager har stor Interesse for dem, der ønsker mere speciel Indsigt i Sagen, giver de dog ikke nogen Besked vedrørende Anlægsomkostningerne.

Angaaende de tekniske Muligheder for Radiotelefonens Anvendelighed paa Færøerne har Amtmanden ved Skrivelse (jfr. F. A. J. 1921, Nr. 906) af 31. Marts d. A. henvendt sig til Telegrafdirektoratet, der i længere Tid har ladet foretage Eksperimenter med Radiotelefoni mellem Hammeren paa Bornholm og Christiansø.

At der ikke mere forefindes nævneværdige tekniske Vanskeligheder ved Radiotelefonens Anvendelse i Praksis fremgaar tydeligt af Telegrafdirektoratets Svar af 30. Juli 1924 til Amtet, hvori bl. a. findes følgende: „vedrørende Oprettelse af en Radiotelefonforbindelse, f. Eks. mellem Strømø og Sandø, tillader Telegrafdirektoratet sig at meddele, at der teknisk set ikke vil være noget til Hinder for at oprette en driftsikker Radiotelefonforbindelse paa nævnte Sted."

Efter at have fremført foranstaaende skal Udvalget med Hensyn til Forbindelsen Thorshavn—Sandø fremføre følgende:

Det maa erkendes, at Færøernes Lagting har Forpligtelse til at opretholde Telefonforbindelsen med Sandø. Efter at man har været nødt til at opgive Anlæg af Kabler, vil Spørgsmaalet om Forbindelsen med Sandø nødvendigvis være at løse nogenlunde i Overensstemmelse med, hvad Tilfældet var for Suderøens Vedkommende. Endskønt man paa en Maade, der i første Omgang ikke medførte betydelige Udgifter for Telefonvæsenet eller Lagtinget, løste Spørgsmaalet Suderø-Forbindelsen, idet Store Nordiske med det fornødne Statstilskud til Oprettelsen af Stationer, driver den traadløse mellem Thorshavn og Tværna, vilde det efter Udvalgets Mening dog næppe være i Amtskommunens Interesse, om man ved yderligere Oprettelser af traadløse Forbindelser uddrog Telefonvæsenet Driften og Ledelsen af disse, da man derved let mister al Kontrol og Medbestemmelsesret over Driften af de traadløse Stationer, der nødvendigvis maa være et Led af Amtskommunens Telefonnet.

Ved Anlæg af en eventuel Radiotelefonforbindelse mellem Thorshavn og Sandø, maa man fra første Færd af ved Oprettelsen af Stationen i Thorshavn have for Øje, at denne indrettes saaledes, at den kan tjene som Modtager- og Afsenderstation fra og til alle Pladser paa Færøerne, som kan tænkes inddragne under en traadløs Forbindelse med Stationen i Thorshavn,

Efter hvad der foreligger for Udvalget, vil det ikke være forbundet med nævneværdige Omkostninger udover, hvad man foran har angivet, at sætte Radiotelefonstationen i Thorshavn i en saadan Stand. Det kan antages, at Lagtinget paa den Ejendom, der ligger mellem Lagtingsbygningen og Telefonstationen, har det fornødne brugelige Areal til Radiotelefonstationen i Thorshavn. Man har dog med Hensyn til denne Side af Sagen stillet en skriftlig Forespørgsel til Telegrafdirektoratet, som desværre endnu ikke er bleven besvaret.

Udvalget finder, at Tinget nu, da man synes at være naaet saa nær til Løsningen af Spørgsmaalet Sandø-Forbindelsen, ikke godt kan forsvare at udsætte Sagens Afgørelse til næste Aar; men at man maa give Driftsudvalget den fornødne Bemyndigelse til at arbejde paa Sagens videre Løsning og eventuelt at foranledige Forbindelsen oprettet, dog under tilbørlig Hensyntagen til Omkostningsspørgsmaalet. Man maa i denne Forbindelse sikkert kunne forvente, at Staten vil yde et nok saa væsentligt Tilskud til Oprettelsen af den omhandlede Radioforbindelse.

Lagtinget har under en anden Sag besluttet, at Radiotelefonforbindelse mellem Thorshavn og Nolsø skulde blive optaget til Behandling og Afgørelse samidig med, at man vedtog at løse dette Spørgsmaal for andre Dele af Øerne. Imidlertid maa Begyndelsen gøres paa et bestemt Sted, og det er, som det fremgaar af det foranførte, naturligst, at dette Sted bliver Sandø. Hvis det viser sig, at denne Forbindelse bliver løst paa en heldig og tilfredsstillende Maade, vil Oprettelsen af Stationer paa *Nolsø* og andre Pladser være en forholdsvis let og ligetil Opgave for Lagtinget at løse. De Pladser, der herefter vil komme i Række, er *Fuglø, Skuø, Myggenæs* og eventuelt Svinø, hvis det paatænkte Luftspænd til denne Ø opgives.

Skønt Udvalget er af den Formening, at Suderøen bør inddrages under Amtskommunens Radiotelefonforbindelse, naar denne er iværksat, vil man dog ikke for nærværende Tid optage dette Spørgsmaal til nærmere Overvejelse; blandt andet ogsaa af den Grund, at denne Ø, som Forholdene er, har Forbindelse med Thorshavn.

Det vilde lette den foreliggende Sags Løsning betydeligt, om Staten med Hensyn til Radiotelefonstationen i Thorshavn vilde bære den største Del af Omkostningerne ved dette Anlæg. Derimod tør man formode, at Telefonvæsenet paa den anden Side vilde være i Stand til efterhaanden selv at bære de væsentligste Udgifter ved Anlæg af Stationer uden for Thorshavn.

Udvalget finder saaledes, at Forholdet mellem Statens og Amtskommunens Tilskud passende kunne opstilles saaledes: For Centralen i Thorshavn: Staten $^4/_5$, Amtskommunen $^1/_5$. For Landstationerne derimod Tallene henholdsvis $^1/_4$ og $^3/_4$. Naar man finder, at der er Rimelighed for at stille et saadant Forslag, begrundes dette ved, at det altid vil være vanskeligst at komme over den første Begyndelse, og at man derfor tør paaregne Statens Sløfte i videre Omfang end senere gøres behøvelig.

Det vil være nødvendigt overfor Kommunerne, der skal have Radiotelefon, at stille visse nærmere Betingelser saavel med Hensyn til Stationernes Anlæg som disses Betjening og eventuelle senere Flytninger.

Hvis Sagen skal kunne føres videre inden næste ordinære Tingsamling, saaledes at Forbindelsen med Sandø skal kunne iværksættes, maa Lagtinget tillægge Driftsudvalget den fornødne Bemyndigelse.

Det forudsættes, at Driftsudvalget i de Tilfælde, hvor det gøres nødvendigt, søger Samarbejde med Amtmanden.

For at Lagtinget kan være mere fyldigt repræsenteret end Tilfældet ellers har været i de senere Aar i Driftsudvalget, vil man foreslaa, at nævnte Udvalg for denne Gang kommer til at bestaa af 5 Medlemmer.

I Henhold til foran anførte Bemærkninger skal Udvalget til Tingets Vedtagelse stille følgende

Forslag:

I.

Lagtinget bemyndiger Driftsudvalget til, saa snart de allerede indledede Forhandlinger angaaende Radiotelefonens Anvendelse paa Færøerne er tilendebragt, og det skønnes, at den nødvendige Driftssikkerhed er til Stede, for Telefonvæsenets Regning at lade iværksætte en Radiotelefonforbindelse mellem Thorshavn og Sandø. Dog skal, forinden dette kan ske, foreligge:

a) Tilsagn fra Statsmyndighederne om den nødvendige Støtte, jfr. Punkt III a) og b).
b) Det nødvendige brugelige Areal m. v. til Stationen i Thorshavn.
c) Tilsagn fra de kommunale Myndigheder paa Sandø om, at der uden Udgift for Telefonvæsenet tilvejebringes:
   1) det nødvendige Areal til Opsættelse af Master med tilhørende Barduner, Luftnet og Nedlæggelse af Jordnet.
   2) Et for Stationens Installering passende Lokale.
   3) Fri Betjening af Stationen under de ved Telefonvæsenet til enhver Tid gældende Betingelser.
   4) Forpligtelse til at afholde alle Udgifter, der maatte være forbundne ved Stationens senere Forflytning, der dog ikke maa finde Sted i de første 5 Aar efter Installeringen.

II.

Driftsudvalget bemyndiges til at forhandle med Forstanderskabet for Nolsø Kommune samt endvidere med Forstanderskaberne for andre Pladser paa Færøerne, hvor der kan blive Spørgsmaal om Oprettelse af Radiotelefonforbindelser, om hvorvidt de paagældende Forstanderskaber i Tilfælde af Anlæg vil forpligte Kommunen til at indgaa paa lignende Betingelser, som foran er opstillede for Sandøens Vedkommende.

III.

Lagtinget indgaar til Ministeriet for offentlige Arbejder med Andragende om, at der paa næste Aars Finanslov søges Hjemmel for Ministeriet til at yde Tilskud til Oprettelse af Radiostationer paa Færøerne i følgende Forhold:

a) Til Hovedstationen i Thorshavn ⅓ af Anlægssummen.
b) Til Landstationerne ¼ af Anlægssummerne.

IV.

Lagtinget vælger et Driftsudvalg for Telefonvæsenet paa 5 Medlemmer til at foretage det sædvanlige mellem Tingsamlingen, samt desuden hvad der i nærværende Forslag er omfatt vedrørende Radiotelefonforbindelsen.

Lagtinget, den 23. September 1921.

R. Rasmussen, Ordfører. *M. A. Winther.* *Nyholm Debess.*

O. Effersøe. *Joh. M. Fr. Poulsen.*

Bilag 16.

Udvalgsbetænkning

i

Sag Nr. 196 — 1921: Kirkerne.

Det har, som det vil fremgaa af den foreliggende Skrivelse af 19. August 1921 fra Amt og Provsti, vist sig, at de til Kirkernes Drift og Fornyelse fornødne Penge ikke kan tilvejebringes af Kirkekasserne ved Hjælp af de Midler, som for Tiden er henlagt til disse. Amt og Provsti foreslaar derfor, at man i Henhold til Norske Lovs 2—21—56, jfr. Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse af 13. Juni 1883 paaligner Sognebeboerne (Folkekirkens Menigheder) en Skat til Dækning af det manglende.

Udvalget mener, at Lagtinget bør betragte det som en vigtig Opgave at bringe Kirkerne i en forsvarlig økonomisk Stilling, men det er efter Udvalgets Opfattelse ikke muligt, medmindre man foretager en Omordning af Kirkernes Bestyrelse og Økonomi.

I Lov om Færøernes Lagting af 15. April 1854 § 12, d, hedder det, at Lagtinget tager Beslutning om Anvendelsen af Kirkernes Midler, jfr. Paragrafens litr. e, men Lagtinget har ikke været enigt med Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet om Forstaaelsen af denne Bestemmelse samt om de gældende Regler i det hele taget for Kirkernes Forvaltning. Man tillader sig med Hensyn hertil at henvise til Lagtingstidende for 1882, Side 20—24 og Ministeriets Skrivelse af 13. Juni 1883 (Færøsk Lovsamling Side 267—270).

Ministeriet gør navnlig gældende, at Forvaltningen af de færøske Kirkers økonomiske Anliggender i Almindelighed og særlig af deres Bygningsvæsen, ikke henhører til de Forvaltninger vedkommende Kirkerne, der ved Lagtingsloven er overdraget til Lagtinget men fremdeles maa sorlere under de vedkommende dertil beskikkede Embedsmænd, i Særdeleshed Amtmanden som Øvrighedsperson i Forening med Provsten, saaledes at disse alene havde at henvende sig til Lagtinget for at erhverve de fornødne Bevillinger og de fornødne Anvisninger af Penge. Ministeriet hævder derhos, at samme maa være beføjet til at forbeholde sig at tage Bestemmelse med Hensyn til Spørgsmaalet om Approbation paa Planerne til Kirkens Fornyelse. Man skal ogsaa henvise til Ministeriets Skrivelse af 22. Juni 1880 (Færøsk Lovsamling, Side 246 og 247).

Lagtinget gjorde gældende, at det siden 1852 havde bestyret Kirkekasserne overensstemmende med Lagtingsloven, og at der ikke syntes at være stor Anledning til at forandre den efter Tingets Formening hidtil bestaaende Fremgangsmaade ved nye Kirkers Opførelse saaledes, at den fornævnte Approbation fra Ministeriet udkræves (Lagtingstidende 1882, Side 23, jfr. 24).

Udvalget anser det for stemmende med Nutidens Opfattelse og i det hele taget rigtigt, at Kassernes Bestyrelse udøves af folkevalgte Myndigheder, samt praktisk, at Bestyrelsen deles saaledes, at visse Anliggender sorterer under en stedlig Styrelse for hvert Menighedsraadsomraade (Kirkestyret) samt andre Anliggender og Overtilsynet under Lagtinget.

Udvalget tillader sig nedenfor at fremsætte et Forslag til Lov for Færøerne om Kirkernes Styrelse og skal herom bemærke følgende:

I. Det overlades til hver enkelt Menighed gennem en stedlig Styrelse (Kirkestyret), jfr. Lovforslagets § 1, at sørge for Tilvejebringelsen af alt, hvad der er nødvendigt for Kirkernes Brug: Brød og Vin til Altergang, Belysning, Rengøring, eventuel Opvarmning, Anskaffelse og Vedligehold af Inventarium, derhos for alt indvendigt Vedligehold og for Præsthold (§ 2).

Kirkestyret udgør Bestyrelsen for Kirkens fornævnte Anliggender under Lagtingets Tilsyn (jfr. Punkt III).

II. De fornødne Penge udredes af Menighedsraadskredsens Kirkekasse. Denne faar sine Midler: a) ved Indtægter af Kirkens Brug, b) ved frivillige Bidrag og, om fornødent, c) ved Ligning paa Kredsens til Folkekirkens Medlemmer hørende Beboere.

III. Lagtinget (Kirkebestyrelsen) bestyrer Kirkens øvrige Anliggender m. m. og udøver, ordentligvis gennem Kirkeinspektionen, det overordnede Tilsyn med Kirkerne (§§ 7, 10 og 11).

Kirkebestyrelsen sørger for Kirkernes ydre Vedligehold og for nye Kirkers Opførelse.

Det yder derhos af Færøernes Kirkekasse (jfr. Punkt IV) Tilskud til de under Punkt I nævnte Anliggender og til Kirkegaardene naar særlige Omstændigheder foreligge, og Midlerne tillade.

IV. De for Kirkebestyrelsen nødvendige Penge udredes af Færøernes Kirkekasse (§ 8). Denne oprettes i Stedet for de nuværende Kirkekasser for hvert af de gamle Præstegæld, og overtager disse Kirkekassers Indtægter, Midler og Gæld. Om fornødent iværksætter Kirkebestyrelsen en Paaligning paa de kommunale Sogne, som fordeler det paalignede Beløb paa Folkekirkens Medlemmer i hvert Sogn (§ 8).

Med Hensyn til den foreslaaede Sammenlægning af Præstegældenes Kirkekasser bemærkes, at der her i Henhold til de faktiske Forhold ikke fremtræder noget nyt. Vel har de gamle Præstegæld hver haft sin egen Kirkekasse, men Lagtinget har længe behandlet alle Kirkekasserne som et Hele. Naar der har manglet Penge i en af Kirkekasserne til Iværksættelse af Foranstaltninger, har denne Kasse faaet rentefrit Laan i en eller flere andre Kirkekasser, som har haft Midler.

V. Kirkegaardene og Begravelsesvæsenet overgaar til de kommunale Styrelser som et rent kommunalt Anliggende (§ 12).

Om Lovforslagets enkelte Paragrafer skal man, næst at henvise til Lov Nr. 237 af 1. Oktober 1915 om Kirkernes Bestyrelse m. m. forøvrigt bemærke:

Til § 1.

Menighedsraadskredsene er angivet i Bekendtgørelse Nr. 6 af 4 Januar 1913 (Lovtidende A.). I hver Kreds findes 1 Kirke. Hver Kreds udgør 1 Kirkesogn med Undtagelse af, at Skuø Sogn og Dimon Sogn udgør

i enkelt Kreds samt, at Kvalbø Sogn udgør 2 Kredse (Kvalbø og Sandvig). Kirkesognene falde sammen med de kommunale Sogne naar undtages, at Thorshavn By og Thorshavns udenbys Sogn udgør 1 Kirkesogn med 1 Kirke samt at Porkere Sogns Kommune og Hove Sogns Kommune udgør 1 Kirkesogn.

Til § 2.

Kirkerne i Thorshavn og Vaag har særlige Kirkekasser.

Til §§ 5 og 6.

Jfr. Lov om Kirkernes Bestyrelse m. m.

Til § 9.

Man tænker sig navnlig, at der kan være Grund til, hvis Kirkekassens økonomiske Forhold tillader det, at yde Tilskud til Menigheder, der er ugunstigt stillede økonomisk, samt for at udjævne den Ulighed, som fremkommer derved, at nogle Kirker indvendig er bragt i god Stand for Kirkekassernes fælles Midler, medens andre trænger til snarlig at istandsættes indvendig, hvilken Istandsættelse efter den paatænkte Lov vil være at bekoste af den enkelte Menighed.

Kirkegaardene har i nyere Tid som Regel været anlagt med Tilskud fra Kirkekassen, som ogsaa plejer at yde Tilskud ved større Istandsættelser. Naar en Menighed har ringe Evne, vil der, for saa vidt Omstændighederne tillade, være Anledning til for Fremtiden at yde lignende Tilskud af den paatænkte fælles Kirkekasse.

Til § 10.

Den nuværende Kirkeinspektion bliver forøget med et folkevalgt Medlem. Den nye Kirkeinspektion vil faa Lighed med Skoledirektionen.

Til § 11.

Synet forudsættes iværksat paa lignende Maade som hidtil.

Til § 12.

Kirkegaardes Anlæg og Vedligeholdelse vedkommer alle Sognets Beboere.

Thorshavn, d. 19. September 1921.

Oliver Effersøe, Ordfører. *S. P. ár Konoy.* *J. H. Poulsen,* Formand.

Joen Poulsen. *Th. M. Strøm.*

Forslag

til

Lov for Færøerne om Kirkernes Styrelse m. m.

§ 1.

For hver Menighedsraadskreds oprettes en stedlig Styrelse (Kirkestyret) for Kirken (Kirkerne) i Kredsen. Kirkestyret skal bestaa af Menighedsraadet og et af den kommunale Styrelse af dens Midte valgt, til Folkekirken hørende Medlem. Valg af dette Medlem finder Sted efter hvert ordentligt Valg til den kommunale Styrelse, første Gang ved denne Lovs Ikrafttraeden. Hvor Kirken hører til to Kommuner, vælger hver af disses Styrelser eet Medlem. Hvor intet Menighedsraad findes i en Menighedsraadskreds, vælges Kirkestyret med et Antal af 5 (eventuelt 6) Medlemmer af den kommunale Styrelse saadedes, at et af Medlemmerne vælges af dennes egen Midte som fornævnt.

Tid over det nævnte Antal indtraeder, indtil Valgtiden for de nuværende Medlemmer af Menighedsraadene er udløbet, som Medlem af Kirkestyret vedkommende Kirkeværge eller, hvor der er ansat to Kirkeværger, den ene af disse. Hvis Kirkeværgerne ikke enes derom, bestemmer den kommunale Styrelse hvem af disse, der skal indtraede i Kirkestyret.

§ 2.

Kirkestyret fører Tilsynet med og sørger for Kirkens indre Vedligehold samt for alt, hvad der er nødvendigt for Kirkens Brug (Brød og Vin til Altergang Belysning, Rengøring, Anskaffelse og Vedligehold af Inventarium m. v.) og for Ordningen af Præstehold. Det bestyrer derhos Kirkens Kasse. Den eventuelt i Kredsen værende særlige Kirkekasses Midler indgaar i denne.

Et af Styrets Medlemmer skal som Kirkeværge have det nærmere Tilsyn med de nævnte Anliggender og med Kirken i det hele taget (jfr. § 1, 2. Stykke) Kirkeværgen eller et andet Medlem efter Kirkestyrets Valg fungerer som Kasserer. Regnskabet aflægges til og decideres efter stedfundet Revision af Laglinget.

Laglinget kan med Kirkeministerens Godkendelse foreskrive nærmere Regler for Kirkestyrets Virksomhed, Regnskabsaflæggelse m. v.

§ 3.

De Pengemidler til de i § 2 omtalte Formaal, som ikke skaffes ved Kirkens Brug (jfr. § 5) eller ved frivillige Bidrag, skal tilvejebringes ved Ligning paa Menighedskredsens Medlemmer. Kirkestyret har i det Øjemed inden Udgangen af August Maaned, for Byen Thorshavns Vedkommende indenfidgangen af September Maaned, at tilstille den eller de kommunale Styrelser i Kredsen et Overslag over de Udgifter til Kirken, som for det kommende kommunale Regnskabsaar maatte være at tilvejebringe ved Ligning.

§ 4.

Den kommunale Styrelse iværksætter en særskilt Ligning paa Folkekirkens Medlemmer efter de almindelige Ligningsregler.

Naar en Menighedsraadskreds omfatter to kommunale Sogne, bestemmer Lagtinget efter indhentet Erklæring fra de paagældende kommunale Styrelser, i hvilket Forhold hvert Sogn skal deltage i Udgifterne til de omhandlede Formaal.

For Ligningsbeløbenes Indkrævning og Inddrivelse gælder de samme Regler som for Skat til Kommunen.

Den kommunale Styrelse tilstiller Kirkestyret de indkomne Ligningsbeløb.

§ 5.

I en af Kirkestyret udfærdiget af Kirkeinspektionen stadfæstet Vedtægt kan der fastsættes Betaling for Benyttelse af Kirken med Tilbehør ved Begravelser og for Kirkens Rengøring, Belysning, Udsmykning m. v. ved særskilte kirkelige Handlinger, gudelige Forsamlinger og lign. saavel som for Orgelspil m. v. ved slige Lejligheder samt for Benyttelse af Kirkeklokkerne ved Begravelser og Bryllupper. I Vedtægten kan ogsaa tages Bestemmelse om den Betaling, der skal ydes for Kirkens Benyttelse ved Kirkekoncerter og deslige.

Ved Daabshandlinger, der udføres i umiddelbar Forbindelse med den almindelige Gudstjeneste paa Søn- og Helligdage, maa ikke kræves Betaling for Orgelspil. For saa vidt det af økonomiske Hensyn anses forsvarligt, kan der i Vedtægten træffes Bestemmelse om, i hvilket Omfang fornævnte Ydelser iøvrigt skal kunne finde Sted uden Betaling. For Kirkernes Benyttelse til gudstjenstligt og andet opbyggeligt Brug i Henhold til Lov om Brugen af Kirker af 15. Maj 1903, jfr. Anordning Nr. 177 af 13. Novbr. s. A., kan der overhovedet ikke kræves anden Betaling end den taksfmæssige for Belysning, Rengøring eller Opvarmning.

§ 6.

Udlejning af Kirkens Stolestader maa fremtidig ikke finde Sted. Kirkestyret kan bestemme, at visse Stolestader i Kirken ved almindelige Gudstjenester skal forbeholdes til Brug for gamle og svagelige med særligt Hensyn til tunghøre.

§ 7.

Lagtinget udgør Kirkernes øverste Styrelse (Kirkebestyrelsen).

Det bestyrer Færøernes Kirkekasse (§ 8) og tager Bestemmelse om Anvendelse af dens Midler, jfr. § 9. Det bestemmer Regnskabsførelsen og Revisionen samt deciderer Regnskabet. Forsaavidt Kirkekassen ikke er i Stand til at opfylde sit Formaal, kan Lagtinget efter de for Ligning paa Kommunerne af Amtsrepartitionsskallen til enhver Tid gældende Regler udskrive de fornødne Bidrag fra Sognene, der af de kommunale Styrelser paalignes Menighedernes Medlemmer efter de i § 3 omhandlede Regler.

§ 8.

I Stedet for de nuværende Kirkekasser for hvert af de ældre Præstegæld oprettes en fælles Kirkekasse for alle Øerne (Færøernes Kirkekasse). Denne overtager de hidtilværende almindelige Kirkekassers Midler og Gæld samt disses Indtægter.

§ 9.

Færøernes Kirkekasses Midler benyttes til Kirkernes udvendige Vedligehold og til Opførelse af nye Kirker.

Af denne Kirkekasse kan derhos ydes Tilskud til de i § 2 omnevnte Formaal samt til Kirkegaardes Anlæg og Vedligehold, jfr. § 12.

§ 10.

Lagtinget fører Tilsyn med Forvaltningen af de i § 2 omnevnte Forhold og deciderer de af Kirkestyret aflagte Regnskaber.

Tilsynet udøves ordentligvis gennem Kirkeinspektionen, som bestaar af Amtmanden, Provsten og en af Lagtinget blandt sine egne Medlemmer valgt Person. Lagtinget skal være bemyndiget til at give de fornødne Paalæg, hvis Kirkestyret ikke opfylder sine Pligter.

§ 11.

Der bliver af Kirkeinspektionen at iværksætte Syn over Kirkerne med Inventarium efter Regler, som bestemmes af Kirkeministeren efter Lagtingets Indstilling. Beskrivelse af Synet skal tilstilles Lagtinget og Kirkeministeren samt for saa vidt angaar den enkelte Kirke tillige vedkommende Kirkestyre.

§ 12.

Hvert enkelt kommunalt Sogn skal for sit vedkommende søge for Kirkegaardenes Vedligeholdelse og for Anlæg af nye Kirkegaarde, som maatte udkræves.

§ 13.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Oktober 1922, dog at Valg til Kirkestyret (§ 1) og Indsendelse af Overslag efter § 3 iværksættes forinden.

Bilag 17.

Nevndarálit

frá

búnaðarnevndini (Tingmál 116/1921).

Amtmaðurin hevur lagt framm fyri tingið, uppskot frá djóralæknanum viðvíkjandi broytingar í lov 28/2 1908, og kunngering dagsett 31. juli s. á. um umfarsjúkur alidýra. Afturat hesum uppskoti hevur amtmaðurin lagt eitt álit frá búnaðarráðgevarinum.

Djóralæknin vísur í brævi dagsett 11/9 1921 á, at tørvur eru til umvælingar ið galdandi reglum hesum máli viðvíkjandi, serslakliga vegna tess at tá her í landi nú er setstur ein djóralækni, so eigur húsdýranevndin at fáa meira ræði enn higartil, og harvið kann tað fáasl í lag, at allur eftiransur við umfarsjúkum, innfluttum dýrum o. m. fl. kann gerast lætlførari, greiðari og tryggari, og at tað ikki vil nýtast so sum nú í einstøkum atvikum at søkja ráð úr landi, áðrenn nakað kann gerast.

Djóralæknin gevur í sama brævi ávist á hvørji § í teim galdandi reglum hann heldur skulu broytast, men endar tó við at siga, at sítt uppskot mest er ætlað sum eitt grundartag fyri eini broyting.

Búnaðarráðgevarin hevur í sínum álíti vist á at djóralæknin fyrr hevur frammsent til tingið uppskot um rausoknir viðvíkjandi tuberklasjúku hjá neytum, og heldur hann at best var, at hesi mál vóru tilgjørd undir einum.

Nevndin heldur at henda higartil galdandi lóg um umfarsjúkur hevur roynst væl. Tó er ikki harvið sagt at tað ikki sunnstaðni kann bøtast um hana, helst tann vegin sum djóralæknin skjýtur til. Nevndin heldur soleiðis millum annað at vert er at rúmka nakað um algongd til innflutning av alidýrum, at reglurnar fyri eftirliti verða settar nóg strangar, men annars skal nevndin einans mæla til at fylgja uppskotinum frá búnaðarráðgevarinum: at samarbeiði reglugerðirnar fyri umfarssjúkur og tuberkla sjúku og setur ti hervið uppskot framm til tingsins samtykt:

Formaðurin verður biðin um at lata útarbeiða tær neyðturvuligu reglir til broyting í lógini um umfarssjúkur hjá neytum dagsett 28/2 1908 og kunngering dagsett 31. juli s. á. og um til ber, saman við reglum um at útrudda neytabróstsjúku í Føroyum og leggja hetta tilfar fyri næsta løgting.

Í búnaðarnevndini.

J. Paturssøn. *R. Rasmussen.* *H. J. Poulsen.* *P. Joensen.*
frmð.

O. Effersøe. *J. M. Matras.* *M. Samuelsen.*

Betænkning

i

Sagerne Nr. 185 og 61 — 1921 (Sanatoriet).

Undertegnede Udvalg, der af Lagtinget er nedsat for at behandle forskellige Forhold vedrørende Sanatoriet i Hoydal, afgiver følgende Betænkning:

I en Redegørelse, der er fremlagt af Driftsudvalget, for Tiden fra Olai 1920 til Olai 1921, er fremført en hel Del Oplysninger, dels saadanne, som i Almindelighed belyser det sædvanlige Udvalgsarbejde, dels saadanne, hvorved fremstaa Spørgsmaal af mere eller mindre indgribende Betydning, saavel i den daglige Drift som i selve Administrationen af Sygehuset i Hoydal.

Som det fremgaar baade af den foreliggende Redegørelse og af tidligere Beretninger fra Driftsudvalget, har der gennem en Aarrække været gjort forskellige Forsøg med at afhænde det Sanatoriet tilhørende Gasværk, men det har hidindtil ikke lykkedes. Da nævnte Gasværk ikke, grundet paa de Hindringer Verdenskrigen foraarsagede, har været i Brug siden i 1915 eller 1916, er det allerede nu forringet en Del i Værdi og vil ventelig, om det skulde komme til at staa ubrugt i en kommende Aarrække, blive ganske værdiløst. Ud fra denne Betragtning maa man fremsætte det ønskelige i, at der endnu en Gang forsøges at sælge saavel de til nævnte Gasværk hørende Maskiner som alle Rørledninger, Lysekroner, Kogeapparater m. m. Selv om der kun kan opnaas en mindre Pris for ovennævnte, maa man anse det for tilraadeligt at sælge, idet det bortset herfra har sin Betydning for Sanatoriet at kunne udnytte den Bygning, som nu til Dels staar optaget af Gasværket. Hvorledes dette Spørgsmaal bedst maa kunne løses, maa man overlade til Driftsudvalget at ordne paa bedste Maade. Efter det her fremførte skal Udvalget tillade sig at fremsætte Forslag A til Lagtingets Vedtagelse.

Ifølge Lagtingets Vedtagelse af 1919, se Lagtingstidende Side 170 for samme Aar, blev der, under Forudsætning af, at Staten vilde yde lignende Beløb, af Amtsrepartitionsfonden bevilget Kr. 14185,00 til Afholdelse af en Hovedreparation samt til Supplering af forskelligt Inventar. Endvidere blev der paa Foranledning af en af Sundhedsstyret rejst Indsigelse imod Anvendeligheden af en Del Cementgulve, af Lagtinget i 1920 vedtaget, se Lagtingstidende Side 66 for samme Aar, af Amtsrepartitionsfonden at bevilge Kr. 2500,00, idet denne Bevilling betingede et lignende Tilskud fra Statskassen. Ligeledes bevilgedes samme Aar af Amtsrepartitionsfonden Kr. 1500,00 til Opførelse af en beskadiget Liggehal, samtidig som der fra Statskassen stilledes et lignende Beløb til Disposition til nævnte Øjemed. Disse af Amtsrepartitionsfonden bevilgede Beløb andrage med Statens Til-

skud Kr. 36370,00, og er dette Beløb delvis anvendt i Henhold til Lagtingets Vedtagelser. For at klarlægge for Lagtingets Medlemmer, i hvor stor Udstrækning Driftsudvalget har disponeret over de bevilgede Beløb, og til hvilke Arbejder Pengene er anvendte, fremsættes i efterfølgende en Beretning herom fra Hr. H. C. W.-Tórgarð.

Beretning

angaaende

Udførelsen af Reparationsarbejder m. v. ved Sanatoriet i Hoydal.

Efter Anmodning af Driftsudvalget for Sanatoriet har jeg udarbejdet Betingelser for Udførelsen af Malerarbejde ved Sanatoriet og foretaget Udbyden heraf samt har tilrettelagt og ført Tilsyn med forskellige Reparationsarbejder, dels ved Hovedbygningen og dels ved Liggehaller, Udhuse og Hegn.

Med Undtagelse af de til Køkkengulve og Komfur medgaaede Udgifter har alle Udbetalinger vedrørende Reparationer og Malerarbejde foregaaet ved mig saaledes, at jeg, efterhaanden som der har været Brug derfor, har faaet anvist de til Udbetaling nødvendige Beløb.

Med Hensyn til de enkelte Arbejders Udførelse skal jeg anføre følgende:

Køkkengulv og Komfur.

Da man i sin Tid anskaffede det nuværende Komfur — et meget svært og vægtigt Dobbelt-Komfur — er dette blevet opmuret direkte paa Køkkenets Bræddegulv, som er bentagt ovenpaa det delvis opbruggede Betongulv, og har kun haft fast Understøttelse ved Siderne, medens Dragbjælken under Midten kun har hvilet paa Muldlaget. Komfuret har saa ved sin Vægt selvfølgelig trykket Gulvet helt ud af Stilling, og til Slut er Dragbjælken knækket.

Ved den nu udførte Reparation er Komfuret genopmuret paa et Kampestens Fundament paa fast Bund (c. 2 Meter under Gulvhøjde). Fundamentet har en saadan Størrelse udover Komfuret, at det danner Gulvplade udenom dette for Udslag af Gløder.

Samtidig er Gulvets Dragbjælke lagt paa fast Underlag og Gulvet igen bragt i Stilling. Da der i Gulvbræddernes Underside var begyndt Forraadnelse, blev der anbragt Ventiler i Ydervæggsfundamentet under Gulvet med Træk til Ventilationsskorstenen for at undgaa fortsat Forraadnelse.

Udgifterne til dette Arbejde har andraget *725 Kr. 28 Øre.*

Genopførelse af Liggehal.

Den fritliggende Liggehal mod Nord, som blæste ned i Vinteren 1919—20, er bleven genopført.

Grunden til, at Hallen blæste ned, har formentlig dels været, at der ikke har været taget fornødne Forholdsregler mod Stormen ved mest muligt at lukke for Forsiden og samtidig aabne Vinduerne i Hallens Bagside, og

dels at Hjørnestenen i Fundamentet, hvor det ene Jernbaand var fastgjort, har været løsnet i Cementen, og at Boltene for de andre Jernbaand er løsnet i Tømmeret paa Grund af Raaddenskab.

Ved Genopførelsen viste det sig nødvendig at erstatte med Nyt saavel en Del Tømmer som Væg- og Tagbeklædning især paa Grund af Raaddenskab. Taget er lagt helt af Nyt (Leopal), Tagrenden hovedsagelig ny og Sokkel og Gulv repareret. Alt Træværk, der er særlig udsat, blev impregneret med Carbolineum, og alt nyt Træ blev grundet med Oliefarve.

De samlede Udgifter har andraget *3075 Kr. 31 Øre.*

Hestestald.

I Høladen er bleven indrettet Stald for Hesten. Alt hertil anvendt Træ er gammelt (fra den nedblæste Liggehal). Baasen har Gulv af Brædder paa Beton-Underlag. Det øvrige Gulv er stampet Ler. Stalden har Yderdør mod Øst ud til Hønsegaarden.

Udgifterne har andraget *186 Kr. 85 Øre.*

Reparationer ved de til Hovedbygningen fastbyggede Liggehalle, Veranda m. v.

Ved Eftersyn viste det sig, at Tagbeklædning og Spær ved begge disse Liggehaller var meget raadent, ligesom selve Tagmaterialet, dels Tagpap og dels Næver dækket med Grønsvær, var helt ødelagt. Ved Synken af Fundamenterne var Bygningen ogsaa kommet helt ud af Stilling.

Der er foretaget Fornyelse af en stor Del af Tagbeklædningen, de fleste Spær og et Par Stolper i Forsiden. Tagene er lagt helt af Nyt med Leopal, og Grønsværet er fjernet.

Nyt anbragt Træ er grundet med Oliefarve.

Den østlige Veranda, der var sunket ca. 20 cm., er bragt i Stilling igen.

Udgifterne har ialt andraget *2922 Kr. 87 Øre.*

Diverse Reparationer ved Hovedbygningen.

Der er udført en Del mindre Reparationer ved Hovedbygningen, som delvis Fornyelse af en udvendig Trædrappe, Reparationer ved Døre og ved Taget. Bygningens Tømmerkonstruktion og Yderbeklædning er ikke angreben af Raaddenskab, men derimod vil man formentlig i en nær Fremtid staa overfor Reparationer ved Taget, som er Næver og Grønsvær.

De udførte Reparationer har andraget *263 Kr. 11 Øre.*

Reparationer af Skorstene over Taget.

Ved samtlige Røgskorstene er Stoklerne fornyet med Beton. Skorstenspiben ved Varmeanlægget, som var revnet, er endvidere nedtaget til Sokkelhøjde og opmuret paany.

Udgifterne hertil har andraget *506 Kr.*

Hønsegaard m. v.

Den vedtagne Hønsegaard er udført med ca. 2 Meter højt Trædnæt paa Træstolper. Træet er dels nyt og dels gammelt Træ fra den nedblæste Liggehal.

Samtidig er der udført mindre Reparationer ved Hønsehuset, bygget flere Reder m. v.

Udgifterne har andraget *595 Kr. 73 Øre.*

Hegn m. v.

Yderhegnet om Sanatoriets Areal mod Nord fra Hoydalselven til Hoyvig er sat i Stand saaledes, at der er anvendt en Del nyt Traadhegn, og de fleste Stolper er fornyede.

En Stenkiste i Hovedvejen til Sanatoriet er ligeledes repareret.

Med Hensyn til Resten af Yderhegnet er der sluttet Akkord med Trond Hansen, Thorshavn, om at istandsætte dette for Kr. 917.oo, men dette Arbejde er endnu ikke udført.

Udgifterne har ialt andraget *954 Kr.*

Betongulv i Liggehal.

Ved Eftersyn af Betongulvene i Liggehallerne blev man enig om foreløbig kun at foretage Reparation af Gulvet i den østlige fastbyggede Hal, idet denne Hal grundet paa Gulvets Tilstand var helt uanvendelig, medens de andre Gulve uden Gene kunde anvendes indtil videre.

Gulvet i nævnte Hal blev hugget op overalt, hvorpaa der blev opført Fundamenter af Kampesten paa fast Bund med visse Mellemrum. Muldjorden blev fjernet, og der blev stampet godt Lerfyld mellem Fundamenterne. Yderligere blev der, inden det ny Gulv støbtes, paa sine Steder anbragt gulv. Traadnæt mellem Fundamenterne. Derefter er der støbt helt nyt Gulv med Pudslag.

Udgiften hertil har andraget *969 Kr.*

* * *

Med Hensyn til det udvendige Malerarbejde, da er dette under Arbejde i Entreprice for Kr. 3500.oo.

Papning og Malerarbejde ved en Sygestue er bortliciteret for Kr. 695.oo og vil blive udført i den nærmeste Fremtid.

Thorshavn, d. 20. Septbr. 1921.

H. C. W.-Tórgarð.

Til
Sanatorieudvalget.

Udover det i ovennævnte Beretning brugte Beløb er der endvidere til Supplering af Inventar efter Udvalgets Skøn medgaaet ca. Kr. 9,000.oo + Kr. 1,700.oo til Reparation af Sygehaarer, hvilket tilsammen i Følge ovenstaaende udgør Kr. 26,010.15. Efter foranstaaende skulde der endnu kunne disponeres over ca. Kr. 10,000.oo. Udvalget vil formene, at man, med Henblik paa de Erfaringer, man har indhøstet i de sidste Aar vedrørende Reparationsarbejde paa Sanatoriet, gør rigtigt i at anstille den Betragtningsmaade, at det vil være nødvendigt og tilraadeligt at have staaende et Beløb disponibelt til yderligere uforudsete Udgifter, til Dækning af eventuelt forekommende Reparationsarbejde ved Sanatoriet. Da der imidlertid endnu

forefindes visse paapegede Mangler, som der snarest maa blive raadet Bod paa, vil Udvalget foreslaa, at der i en nær Fremtid foretages:

1. Indvendig Maling af samtlige Liggehaller.
2. Papning og Maling af 1 Sygestue.
3. Montering af diverse Vaskeservanter i en Sygestue.

I den Anledning fremsætter Udvalget Forslag B.

Efter foreliggende Beretning har Driftsudvalget i Henhold til Lagtingets Vedtagelse i 1920 ladet foretage Syn og Vurdering af samtlige til Sanatoriet hørende Bygninger. Som det fremgaar af ovennævnte Syns- og Vurderingsforretning, er den samlede Værdi af nævnte Bygninger anslaaet til Kr. 212,800.oo. Naar man tager Hensyn til, at Anlægssummen ved Sanatoriets Opførelse i 1914 var ansat til Kr. 172,176.66 og assureret for Kr. 115,000.oo, og at der endvidere i nærværende Vurdering ikke er indbefattet det Sanatoriet tilhørende Inventar, kan man formentlig med Sikkerhed sige, at Vurderingen med de for Øjeblikket værende Priser i hvert Tilfælde ikke er sat for højt, men snarere noget for lavt. Der kunde derfor synes Anledning til eventuelt at lade foretage en Vurdering af Indboet, og lade dette assurere særskilt; men grundet paa, at man vel ogsaa i nogen Grad maa tage Hensyn til de forøgede Udgifter, som fremkommer, efter at Vurderingssummen er forhøjet, vil Udvalget afholde sig fra at fremsætte Forslag i nævnte Retning, men foreslaa, at Sanatoriet i Højdal med dertil hørende Bygninger med Undtagelse af den fjernest liggende Kjeld og Liggehal assureres for Kr. 200,000.oo og fremsætter i den Anledning Forslag C.

Som det fremgaar af et den 14. Februar 1919 mellem Byraadsformanden, Amtslægen og Driftsudvalget afholdt Møde, hvor der behandledes Spørgsmaalene om forhøjet Garanti til Kommune- og Sanatorielægen samt om et eventuelt Tilskud til Godtgørelse for Fragtudlæg, der var forbundet med Flytningen: blev der sluttet en Overenskomst mellem Thorshavns Byraad og Driftsudvalget om, at der bevilgedes tilsammen Kr. 600.oo til ligelig Fordeling samtidig med, at man ansøgte om Statens Bidrag. Resultatet af denne under nævnte Møde tilendebragte Forhandling blev tilsendt Amtmanden til Underretning. Foranledget heraf foranstaltede Amtmanden opstaaet Stillingen som Sanatorielæge og Kommunelæge i Thorshavn ledig. Se Ugeskrift for Læger af 15. Maj 1919. I denne Bekendtgørelse er der formentlig indløbet en Formfejl, idet der vedrørende dette Spørgsmaal er anført:

„Som Tilskud til Flytningsudgifter vil Thorshavns Kommune yde 600 Kr., og Statskassen undtagelsesvis denne Gang et Beløb af indtil 1800 Kr.".

Da der imidlertid kun fremstod en Ansøger, og denne var bosat paa Færøerne, nemlig Læge Jónsson, blev Flytningsudgifterne af den Aarsag ikke saa store som i Tilfælde af, at Ansøgeren havde været bosiddende i det egentlige Danmark; saa disse Udgifter kom kun til at beløbe sig til Kr. 948.50, hvoraf Staten betalte Kr. 348.50. Her skal dog tilføjes, at Læge Jónsson, grundet paa den af Verdenskrigen skabte Vanskeligbed med deraf følgende Tonnagemangel, ikke havde haft en Del af sine Møbler tilflyttet Færøerne, da han i sin Tid blev ansat som Læge paa Sandø. Udvalget vil foreslaa Lagtinget at give den paa førnævnte Møde opsatte Overenskomst mellem Byraadet og Driftsudvalget sin Tilslutning og tillader sig at fremsætte Forslag herom under D.

Driftsudvalget har i Følge den aflagte Beretning beskæftiget sig med Spørgsmaalet om eventuelt at lade indstallere elektrisk Belysning paa Sanatoriet. Sagen er rejst paa Foranledning af et Tilbud fra Hr. Kølmand

Jens av Reyni om Salg af et Kraftanlæg til en Pris af 3 til 4000 Kr. For imidlertid at faa et sagkyndigt Skøn over, hvad Anlægget vil komme til at koste, naar dette var færdigt til Brug, henvendte Driftsudvalget sig til Hr. Overmontør Diderichsen fra Danmark, som for Tiden forestaar Ledelsen af herværende kommunale Kraftanlæg, med Anmodning om at foretage de nødvendige Beregninger. Udvalget kan fremholde det ønskelige i, at der ved Sanatoriet i Højdal opnaas elektrisk Belysning, og man kan for saa vidt give det af Driftsudvalget, i denne Sag foretagne, sin Tilslutning; men man maa samtidig fremholde, at Sagen formentlig har sine økonomiske Vanskeligheder. Selvfølgeligt vil et saadant Anlæg bevirke, for det første: en væsentlig Indskrænkning i Petroleumsforbruget, og dernæst fritage det tjenende Personale for et vel betydeligt dagligt Arbejde, som nu er forbundet med Rensning af de nødvendige Petroleumslamper. Naar man endelig ser hen paa de store Bekvemmeligheder, der fremstaar ved Brug af Elektricitet i Modsætning til den nuværende Petroleumsbelysning, saa kan man for saavidt anbefale Sagen. Hvorvidt Spørgsmaalet, grundet paa de økonomiske Vanskeligheder, kan løses, er noget andet, men Udvalget vil anse det for betimeligt, at der foreligges de paatænkte Udregninger, saaledes som af Driftsudvalget paabegyndt. Samtidig vil det formentlig ogsaa have sin Interesse for Lagtinget, at der foreligger et Overslag over, hvad en Kraftoverføring til Sanatoriet fra det Thorshavns Kommune tilhørende Anlæg vil kunne komme til at andrage. Naar man i det hele taget behandler ovennævnte Sag, burde man formentlig optage Spørgsmaalet om en Udnyttelse af Hoydalsaaen under Overvejelse. Vedrørende Anlægsomkostningerne i sidstnævnte Tilfælde, da vilde disse vanfelig blive ret høje, men Fordelen blev vel ogsaa i Forhold hertil, idet man da ikke alene opnaaede elektrisk Belysning for Sanatoriet, men eventuelt ogsaa Kraft til Kogning og delvis Opvarmning. Naar man ser hen paa de ret betydelige Summer, der aarlig medgaa til Opvarmning, Kogning og Belysning, og som for sidste Aars Vedkommende androg Kr. 15379,80 (se E Konto 4 Brændsel og Belysning for Aaret 1919—1920), er det et stort Spørgsmaal, om man vedvarende kan forsvare at anvende saa dyre Hjælpemidler i nævnte Øjemed. Selv om et saadant paatænkt Vandkraftsanlæg vilde koste noksaa meget, vilde disse Udgifter antagelig inden for nogle faa Aar kunne indvindes. Hvilken Betydning dette vil komme til at have for Sanatoriets fremtidige Drift, er unødvendigt her at opholde sig ved. Ud fra disse Betragtninger fremsætter Udvalget Forslag E.

Medlem af Udvalget Effersøe modsætter sig ikke, at foranførte Spørgsmaal bliver undersøgt, men da jeg ikke kan tænke mig, at den fornødne Kraft kan skaffes uden uforholdsmæssig Bekostning, vil jeg ikke støtte Forslaget om en Undersøgelse, medmindre den kan iværksættes uden Udgift for Sanatoriet. Jeg antager forøvrigt, at Spørgsmaalet vil blive belyst ved den af Lagtinget iværksatte Undersøgelse af Vandkraftsforholdene paa Øerne.

I Lagtingssamlingen 1920 blev der, grundet paa, at de i de sidste Aar til Driften af Sanatoriet i Hoydal medgaaede Beløb syntes meget store, rettet Henstilling til Driftsudvalget om, at dette vilde foranledige, at Sanatoriets Regnskab for Aaret fra 1. Oktbr. 1919 til 30. September 1920 blev tilsendt Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse til Eftersyn, med Henstilling til denne om at fremkomme med en Udtalelse vedrørende dette. Saaledes foranlediget blev Regnskabet gennem Færø Amt tilsendt ovennævnte Forening. Ifølge Driftsudvalgets Beretning har denne Sag været underkastet en meget vidtgaaende Kritik, hvilket ogsaa fremgaar af en Ekstragt-Genpart af en fra Direktøren i Nationalforeningen Chr. Jensen tilsendt

Skrivelse, dernæst af en fra Sundhedsstyrelsen af 20. December f. A. tilsendt Skrivelse, og endelig af Skrivelse fra Justitsministeriet af 3. Marts d. A.

Udvalget har meget indgaaende behandlet dette betydelige Spørgsmaal. Efter de forefindende Skrivelser skal der paa følgende Kontoer have været forbrugt uforholdsmæssig store Beløb:

1. Forplejningskontoen,
2. Inventariekontoen,
3. Medicinkontoen,
4. Ekstrahjælp (Vask og Rengøring).

Ifølge Regnskabet er der for førnævnte Regnskabsaar til Forplejningen medgaaet Kr. 50920,53. Da der i den fremsatte Kritik er betonet, at man til Dels køber Varerne for dyre og til Dels anvender for stort Kvantum af visse Fødevarer, kan Udvalget med Hensyn til det sidst anførte ikke indtage nogen afgørende Stilling og som Følge deraf endnu mindre fremsætte noget Forslag om at formindske Kvantummet, idet dette er en Ordning, som Driftsudvalget hidindtil har overladt til den til enhver Tid fungerende Læge ved Sanatoriet. Forøvrigt tillader man sig i denne Forbindelse at henvise til Dr. Jónssons Skrivelse af 8. Juli d. A. (se Beretningens Side 26, Bilag 22). Hvad derimod vedrører det Forhold, at man køber Varerne til for høje Priser, kan Udvalget godt tænke sig, at man søger at ordne sig paa anden Maade. Sædvanligvis har Driftsudvalget udbudt Leverancen af Fødevarer for 3 Maaneders Forbrug i offentlig Licitation. Denne Fremgangsmaade er ogsaa blevet benyttet efter Krigen; men grundet paa, at alle Priser, ogsaa for Fødevarer, i her behandlede Regnskabsaar var faldende, mente Driftsudvalget, at det var mere besparende at slutte Overenskomst med en Forretning om at Levere for Dagspris — nærmere fastsatte %. Dette ansaa man sig ogsaa at kunne være fuldt ud berettiget til, idet der ved de sidst afholdte Licitationer kun mødte en og samme Købmand med Tilbud. Efter de Oplysninger, Udvalget har indhentet, særlig vedrørende en Prøvesendre paa Fødevarer, som Sanatorielægen har bestilt fra Danmark til Sanatoriet, maa man formene, at Besparelsen paa denne Konto vilde være ret betydelig, om man fremtidig ordnede sig saaledes, at de til Sanatoriet nødvendige Fødevarer blev bestilt direkte fra Danmark eller maaske fra herværende Grossistfirma. Det vilde formentlig være praktisk at henvende sig til Nationalforeningen om dette Spørgsmaal. Udvalget har endvidere beskæftiget sig med et andet Spørgsmaal, som kan nævnes i Sammenhæng med Forplejningen, nemlig Indkøb af Brændsel. Saaledes som Forholdene i de sidste Aar har stillet sig, har man været henvist til at gøre sine Indkøb af Kul og Koks fra en herværende Forretning, som Driftsudvalget fra Tid til anden har truffet Aftale med vedrørende Leveringstid, Kvantum, Pris m. m. Imidlertid startedes i Fjor en ny Forretning i nævnte Branche, hvorved man fik Anledning til at udbyde omhandlede Artikler i offentlig Licitation. Ogsaa vedrørende dette her nævnte Forhold kan der formentlig være Grund til at drøfte Muligheden for at købe Kul og Koks direkte fra Udlandet, og Udvalget tilraader, at der iværksættes en Undersøgelse, hvorved der kan oplyses, om der ikke ved en saadan Ordning kunde spares en Del paa Brændselskontoen. Efter disse Bemærkninger fremsættes Forslag F.

Naar der er fremsat Kritik over de store Udgifter, der er medgaaet til Supplering af Inventar paa Sanatoriet, forekommer denne Kritik Udvalget at være noget uheføjet, idet der nemlig, hvis i det hele taget Sanatoriet skulde kunne drives, og hvis man skulde kunne gøre Regning paa Statens sædvanlige Tilskud, maatte anskaffes og bekostes en Del forskelligt Inventar. Dette fremgaar med al nødvendig Tydelighed af et Brev af 16. Juni 1919,

som det daværende Driftsudvalg sendte til Hr. Prof. K. Faber, som var Medlem af Centralbestyrelsen for Nationalforeningen. Som det fremgaar af en i nævnte Brev opsat Specifikation, maatte man regne med en Udgift paa denne Konto af Kr. 8670,00; og naar man ser hen til, at man ikke i væsentlig Grad har disponeret udover ovenstaaende Beløb, synes denne Kritik fra Nationalforeningen at være noget uforstaaelig.

Fremdeles er Medicinforbruget kritiseret som værende for stort og dyrt. Angaaende Forbruget skal Udvalget kun henvise til Dr. Jónssons Skrivelse af 8. Juli d. A. (Se Beretningens Side 26, Bilag 22). I Tilknytning til ovenstaaende skal her dog fremsættes det ønskelige i, at samtlige Medicinregninger til enhver Tid forefindes i specificeret Stand.

Endelig er Udgifterne til Ekstrahjælp fremdraget i den foreliggende Kritik. Det er, naar Forholdene tages med i Betragtning, ikke usandsynligt, at en saadan Ekstrahjælp til enhver Tid nødvendigvis kommer til at falde dyrere her end paa Sanatorier i det egentlige Danmark, idet Vanskeligheden ved at faa saadanne Personer, der er villige til at paatage sig det ved Sanatoriet forhandne Ekstraarbejde, altid er store, og som Følge heraf maa Lønspørgsmaalet for en saadan tilfældig Arbejdshjælp blive mere underordnet og kan ikke komme i Betragtning i første Række. Naar hertil kommer, at det, specielt i de sidste Aar, har været forbundet med store Vanskeligheder at kunne opnaa det tilstrækkelige Antal Tjenestepiger til Sanatoriet, og at Pladser til Tider har været ubesatte, saa forekommer det Udvalget, at hele Spørgsmaalet bliver lettere forstaaeligt. Vedrørende de her nævnte Forhold finder Udvalget ikke Anledning til at fremsætte noget Forslag.

Undertegnede Mindretal Effersøe kan ikke tiltræde foranførte Imødegaaelse af den Kritik, som er fremkommet fra Direktøren i Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse, altsaa fra en særdeles sagkyndig Person. Jeg finder, at det er tilstrækkeligt, at Direktørens Skrivelse i Afskrift tilstilles Sanatorielæge og Økonoma, samt at Driftsudvalget tager det Hensyn til Skrivelsen, som Udvalget finder rigtigt.

I en Skrivelse af 3. Marts d. A. har Justitsministeriet gennem Færøe Amt rejst Spørgsmaalet om Ændring i Ledelsen af Sanatoriets økonomiske Drift, saaledes at denne overgaar til en Komité, bestaaende af Amtmanden, Amtslægen og 2 af Lagtinget valgte Medlemmer. Gennem Driftsudvalget er Sagen forelagt Lagtinget.

Udvalget har beskæftiget sig med dette Spørgsmaal, og man er enig om, at naar dette Forslags Gennemførelse er en Betingelse for, at man fremtidig kan søge Tilskud fra Staten til Dækning af Driftsunderskud ved Sanatoriet i Hoydal, saa har man to Alternativer at vælge imellem, nemlig enten at dække Underskudet af de til Lagtingets Raadighed staaende Midler eller at acceptere Ministeriets Forslag. Det her behandlede Forslag kan betragtes ud fra forskellige Synsvinkler. Man kan fremsætte den Betragtningsmaade, at Ministeriet anser det Driftsudvalg, som hidindtil er blevet valgt af Lagtinget til at forestaa Ledelsen af Sanatoriet, for ikke at have været paapasseligt nok, og som Følge deraf kan Ministeriet nære den Anskuelse, at en Forandring i Ledelsen vil medføre en økonomisk Besparelse af Driftsudgifterne. Man kan dernæst opstille en anden Betragtningsmaade. Naar Ministeriet tilsiger Lagtinget at ville udvirke bevilget Kr. 16629,78 til Dækning af $\frac{3}{4}$ af Sanatoriets Underskud i Regnskabsaaret 1919 til 1920, idet Ministeriet her formentlig forudsætter, at den resterende $\frac{1}{4}$, nemlig Kr. 15543,26, skal tilfalde Lagtinget at betale, saa kan det ogsaa synes ret naturligt, at Staten vil være medbestemmende i, hvem der skal have Sæde i en saadan tiltænkt Komité.

Vedrørende den første Betragtningsmaade vil den kommende Tid afgøre, hvorvidt en saadan tiltænkt Forandring i Ledelsen alene vil komme

til at bevirke det tilsigtede. Hvad derimod den anden Synsmaade angaar: mener Udvalget at kunne give en saadan Betragtning sin Tilslutning.

Undertegnede Effersøe kan ikke tiltræde foranførte Betragtninger med Hensyn til Justitsministeriets Synspunkter. Det afgørende for mig er, at det efter min Formening er gaaet uheldigt med Sanatoriets Økonomi, og at man bør bestræbe sig for at raade Bod herpaa. Derfor anser jeg det for rigtigt at gøre et Forsøg i den Retning ved at indføre den af Ministeriet foreslaaede Ordning. Dog maa jeg fastholde, at Amtslægen ikke bør tillægges Del i den bevilgende Myndighed og Amtmanden heller ikke, hvis han skulde træde ud af Lagtinget. Jeg har intet imod, at Lagtingsmedlemmernes Antal i Komitéen sættes til 3.

I Henhold til ovenanførte vil Udvalget tiltræde Ministeriets Forslag, dog saaledes, at der i Stedet for 2 Lagtingsmænd vælges 3. Med Hensyn til, at Amtmanden og Amtslægen skulle have Sæde i nævnte Komité, da man der formentlig her med Henblik paa Lagtinget anføres, at disse med Hensyn til eventuelle Bevillingsspørgsmaal ikke kunne anlages at kunne komme til at have Stemmeret i Komitéen, uden at de samtidig er Lagtingsmænd. Udvalget fremsætter herefter Forslag G.

Som det fremgaar af det foreliggende, vil der, naar man regner med Statens Tilskud til Sanatoriets Driftsunderskud for Regnskabsaaret 1919—1920, endnu mangle et Beløb af Kr. 15,543.26 til Dækning af samme. Udvalget vil formene, at selv om Lagtingets Pengemidler, grundet paa Omstændighederne, er ret begrænsede, maa man dog af Hensyn til Sagens store Betydning for vore Øer foreslaa, at ovennævnte Beløb bevilges og fremsætter herom Forslag H.

Efter de foreliggende Oplysninger maa man anlage, at Driftsunderskuddet for indeværende Regnskabsaar formentlig vil andrage ca. 40,000 Kr. Saaledes som Forholdene stiller sig vedrørende Driftsudgifterne til Sanatoriet, mener Udvalget, at Lagtinget i Aar i Lighed med tidligere Aar retter Henvendelse til Statsmyndighederne om derfra at opnaa et Tilskud til Dækning af det her opstaaede Underskud.

Da man imidlertid med Henblik paa det foreliggende formentlig ikke bør regne med, at Statens Tilskud vil blive mere end ¾ af Underskuddet, vil Udvalget foreslaa, at den resterede ¼ bevilges af Amtsrepartitionsfonden; hvorom fremsættes Forslag I.

Efter saaledes at have gennemgaaet de for Udvalget foreliggende Spørgsmaal, fremsættes følgende Forslag til Lagtingets Vedtagelse:

A. Lagtinget bemyndiger Driftsudvalget til at sælge det Tuberkulosesygehuset tilhørende Gasværk m. m.

B. Driftsudvalget bemyndiges til at foranledige, at det under B nævnte Reparationsarbejde kommer til Udførelse snarest.

C. Driftsudvalget foranlediger, at Tuberkulosesygehuset med dertil hørende Bygninger assureres for Kr. 200,000.00.

D. Af Amtsrepartitionsfonden bevilges Kr. 300.00 som Lagtingets Tilskud til de Fragtudgifter ved Flytning, der var forbundne med Sanatorielægens Ansættelse i 1919.

E. Driftsudvalget foranlediger undersøgt Omkostningerne ved eventuel Elektrifisering af Tuberkulosesygehuset i Henhold til det i Betænkningen fremsatte.

F. Driftsudvalget bemyndiges til at foranledige foretaget de nødvendige Indkøb af Fødevarer og Brændsel paa fordelagtigste Maade.

G. Lagtinget vælger 3 Medlemmer til sammen med Amtmanden og Amtslægen at foreslaa Ledelsen af Tuberkulosesygehusets Drift til Olaj 1922.

H. Af Amtsrepartitionsfonden bevilges Kr. 15,543,26 til Dækning af ¼ Del af Tuberkulosesygehusets Underskud i Regnskabsaaret 1919—1920.

I. 1) Under Forudsætning af Statens forventede Tilskud med ¾, bevilges af Amtsrepartitionsfonden ¼ af Tuberkulosesygehusets Driftsunderskud for 1920—1921.

2) Lagtinget indgaar til Justitsministeriet med Ansøgning om Tilskud til Dækning af ¾ af Tuberkulosesygehusets Driftsunderskud i 1920—21.

Lagtinget, den 23. September 1921.

Nyholm Debess, Ordfører. *S. P. á Konoy.* *Poul Joensen.*

H. C. W.-Tórgarð. *O. Efferspe.*

Bilag 19.

Udvalgsbetænkning

i

Sagen om eventuel Flytning af Tuberkulosesygehuset i Hoydal (Nr. 155 — 1921).

I den foreliggende Skrivelse af 6. f. M. til Lagtinget har Amtslægen henstillet til Tinget at overveje at andrage Staten om at bygge en Tuberkuloseafdeling paa c. 30 Senge ved det nye Hospital mod eventuelt at faa overdraget Tuberkulosesygehusets (Sanatoriets) Bygninger i Hoydal til Landbrugsskole.

Amtslægen gør opmærksom paa, at en saadan Ordning maaske i Fremtiden vil kunne lette den økonomiske Byrde, som Driften af Sygehuset altid maa blive for Amtskommunen, idet det formentlig vil være meget billigere at slaa Hospitalets og Sanatoriets Drift sammen end at have disse to Institutioner hver for sig med deres særlige Økonomi og Personale.

Udvalget indser til Fulde, at der er Anledning til at lægge Vægt paa de økonomiske Hensyn, og at der sandsynligvis vil kunne spares en Del, hvis den paatænkte Ordning gennemføres, men man bør dog ikke tilraade Lagtinget at søge Sagen fremmet, medmindre det kan anses for aldeles sikkert, at hverken Hospitalet, Sanatoriet eller den paatænkte Landbrugsskole ikke vil komme til at lide derved.

Amtslægen maa gaa ud fra, at det ikke kan medføre Smittefare for det nye Hospitals Patienter, om der etableres en Tuberkuloseafdeling ved dette. Et andet Spørgsmaal er, hvorvidt den paatænkte Plads ved Hospitalet vil være lige saa gunstig for Sanatoriet som dettes nuværende Plads, og dette meget vigtige Spørgsmaal bør formentlig afgøres af særlige Sagkyndige.

Da man i sin Tid besluttede at opføre Sanatoriet i Hoydal, heroede dette bl. a. paa de gunstige stedlige Forhold, særlig at Bygningen med Omgivelser kom til at ligge forholdsvis godt nede i en Dal, beskyttet imod alle Vinde, og at passende Spaseresvej for Patienterne kunde anlægges. I den senere Tid er derhos blevet anlagt en Træplantning ved Sanatoriet, som forhaabentlig vil kunne blive til Glæde og Gavn for Patienterne. — Det nye Hospital og Omgivelser faar derimod en Beliggenhed ved en aaben Kyst, udsat ikke blot for stærke vestlige Vinde, men ogsaa for østlige, hvilke sidste kommer ind fra Havet og alle er meget kolde. Dette befrygter man vil kunne faa en ugunstig Indflydelse paa Patienterne i den eventuelle Sanatorieafdeling. Endvidere er det et tvivlsomt Spørgsmaal, om den hidtilværende Anvendelse af Bygningen i Hoydal ikke vil være uheldig for Bygningens Brug til Landbrugsskole derved, at Tilgangen af Elever vanskeliggjøres af Frygt for Smitte.

Udvalget finder Tanken om at opnaa Besparelser ved Gennemførelsen af den omhandlede Plan meget tiltalende, men man har, som anført,

af forskellige Grunde Betænkeligheder og kan derfor ikke anbefale Tinget at tage nogen endelig Stilling til Sagen.

Da Planen ikke vil kunne gennemføres uden Justitsministeriets Billigelse, vil Udvalget foreslaa, at Lagtinget forelægger den af Amtshegen rejste Sag for Justitsministeriet.

Forslag.

1. Amtmanden anmodes om at indsende Amtshegens Skrivelse af 6. August 1921 tilligemed Udvalgets Betænkning til Justitsministeriet.

2. Sagen udsættes til næste Aar.

Thorshavn, den 26. September 1921.

Nyholm Debess, Fmd. *S. P. á r Konoy.* *Poul Joensen.*

O. Efferstø. *H. C. W.-Tórgarð.*

Bilag 20.

Forslag

til

Lov om Udskrivning af Skat til Amtsrepartitionsfonden paa Færøerne.

---

§ 1.

Det til Amtsrepartitionsfonden nødvendige Beløb tilvejebringes ved, at der af Amtets matrikulerede Jordegods aartig svares 2 Kr. pr. Skattemark, og at Lagtinget aartigt fastsætter, hvor stort Beløb der skal udskrives paa de skattepligtige Indkomster. Tinget fastsætter den Skala, hvorefter Overskattekommissionen skal paaligne Skatten.

§ 2.

Som skattepligtig Indkomst regnes med de i det følgende fastsatte Undtagelser og Begrænsninger den skattepligtiges samlede Aarsindtægter, bestaaende i Penge eller Formuegoder af Pengeværdi, saasom Fiskeri, Søfart, Agerbrug, Handel, Industri, Haandværk, Fabriksdrift eller hvilken som helst anden Næring, af indvundne Renter eller Udbytte af Obligationer, Aktier eller lignende, endvidere Indtægter af Embeder eller Bestillinger, ligesom af Rentepenge, Pension og deslige, saavel som Indtægter af en hvilken som helst Virksomhed, aandelig som legemlig.

§ 3.

Ved Beregningen af den skattepligtige Indkomst bliver at fradrage:

a. Driftsomkostninger, d. v. s. de Udgifter, som i Aarets Løb er anvendt til at erhverve, sikre og vedligeholde Indkomsten, derunder ordinære Afskrivninger,
b. fra Embedsudgifter, Udgifter til Kontorhold m. v. og Pensioner og lign.,
c. de Beløb, som er udredede i direkte Skatter og Afgifter,
d. Renter og Prioriteter og anden Gæld, samt hvad der er anvendt til blot Vedligeholdelse eller Forsikring af den skattepligtiges Ejendom,
e. for Aktieselskaber, Kommanditaktieselskaber og andre Selskaber med begrænset Ansvar fradrages i den beregnede Indkomst 4 pCt. af den indbetalte Aktiekapital eller de indbetalte Selskabsandele o. lign. Godtgør et paa Færøerne hjemmehørende Selskab, at en vis Del af dets Bruttoindtægt hidrører fra Virksomhed i andre Dele af Riget eller i Udlandet, bortfalder dets Skattepligt for en forholdsvis tilsvarende Del af

dets efter Fradrag af de foranmævnte 4 pCt. frembommende Nettoindtægt.

Den beregnede Skatteindtægt er skattepligtig uden Hensyn til, hvorledes den anvendes.

I enhver Indkomst fradrages som skattefri 600 Kr. For hvert Barn, der ved Begyndelsen af det Kalenderaar, i hvilket Skatten ansættes, er under 15 Aar, og som ikke ansættes til selvstændig Skat, gives et yderligere Afdrag paa 70 Kr. Efter at de her nævnte Fradrag har fundet Sted, bortkastes af enhver Indkomst det Beløb, der bliver tilovers, naar Indkomsten deles med 50. Disse Fradrag bliver ikke at foretage i de i § 4 Nr. 3—5 nævnte Skattepligtiges Indkomst.

§ 4.

Skattepligten paahviler:

1. enhver Person, der er bosat paa Færøerne,
2. enhver, der uden at opgive sin Bopæl paa Færøerne, tager midlertidigt Ophold udenfor Øerne,
3. enhver Person, som uden at have Bopæl paa Færøerne, nyder Pension eller anden Understøttelse herfra,
4. enhver Person, som uden at være bosat paa Færøerne, her ejer fast Ejendom eller nyder Indtægten deraf, eller som udøver eller er Deltager i nogen Næring eller Virksomhed paa Færøerne,
5. paa Færøerne hjemmehørende Aktieselskaber, Kommanditaktieselskaber og andre Selskaber med begrænset Ansvar, for saa vidt Overskuddet af Virksomheden ikke udelukkende anvendes i velgørende eller humane Øjemed, saa og Forbrugs- og Produktions- samt andre samvirkende Foreninger, naar den Virksomhed, der er Foreningens Hovedøjemed, udstrækkes ud over Medlemmernes Kreds. De her nævnte Institutioner, som ikke har Hjemsted paa Færøerne, bliver skattepligtige under de i Nr. 4 angivne Forudsætninger, og deres herværende befuldmægtigede er medansvarlige for Skattebidraget.

Undtagne fra Skattepligten er:

1. fremmede Maglers Konsulareenhedsmænd, for saa vidt disse ikke er danske Statsborgere,
2. Personer, som ikke hører hjemme paa Færøerne, men har taget midlertidigt Ophold her, hvilket ikke anses at foreligge, naar vedkommende har opholdt sig paa Færøerne i et Aar,
3. Kreditforeninger, Kreditkasser, samt Spare- og Laanekasser, saafremt de ikke tillige driver Vekselomsætning eller anden Bankvirksomhed, eller Deltagelse i deres Udbytte er forbeholdt Stiftere, Garanter eller Aktionærer.

Fritagelse for de under 1 og 2 anførte Personer omfatter dog ikke de i §'s første Stykke under Nr. 3 og 4 nævnte Indtægter.

Familieoverhovedet beskattes af hele Husstandens Indkomst. Til Husstanden henregnes den med Manden samlevende Hustru, selv om hun har Særformue, samt de af Familieoverhovedet økonomisk afhængige Børn, for saa vidt disse ikke har egen Husstand, herunder Pleje- og Adoptivbørn.

§ 5.

Skatten fastsættes efter Indkomsten i det Kalenderaar, der gaar forud for Ligningen, medmindre der i vedkommende Næringsvej sædvan-

ligvis benyttes et andet Driftsaar, eller Skattekommissionen giver Samtykke i Fravigelse.

Skatteligningen.

§ 6.

Fortegnelse over de skattepligtiges Indtægter udfattes af Skattekommissionerne, som oprettes for hvert Sogn. Skattekommissionen bestaar af 3 af Kommunalbestyrelsen valgte Medlemmer. Der vælges en Suppleant, som i Tilfælde af et Medlems Forfald tager Sæde i Kommissionen.

Kommissionen vælger selv sin Formand. I Formandens Forfald ledes Forhandlingerne af en af Kommissionen valgt midlertidig Formand.

Personer, som er over 60 Aar gamle, er ikke pligtige at modtage Valg, og den, der har fungeret i 8 Aar, er ikke forpligtet til at lade sig vælge paany, førend 8 Aar er forløbne, siden han fratraadte.

§ 7.

Embedsmænd og andre offentlige Myndigheder, Bestyrelser for Banker, Assuranceselskaber, Aktieselskaber, Kreditforeninger, Sparekasser og deslige, saavel de Personer, der til Stadighed beskæftiger lønnet Medhjælp i deres Virksomhed, derunder ogsaa Skibsredere, er forpligtede til uden Betaling i begæret, men koet belegnet Form, saa vidt muligt, at meddele alle de Oplysninger, derkan tjene Skattekommissionerne eller Overskattekommissionen til Vejledning ved Udførelsen af deres Hverv. Vægrer nogen sig, afgør Overskattekommissionen, hvorvidt han er pligtig til at meddele Oplysninger, og kan fremtvinge disses Meddelelse ved Fastsættelse af en Dagmulkt. Inden 14 Dage efter, at det er blevet vedkommende meddelt, kan han forlange Sagen gjort til Genstand for retslig Paatale. Sagen behandles som offentlig Politisag.

En skattepligtig bliver som Regel at sætte i Skat i den Kommune, hvor hann den nærmeste Tid før Ligningen har haft Bopæl. Har han fast Bopæl i flere Kommuner, kan han selv bestemme, i hvilken af dem hans Ansættelse skal finde Sted, naar han inden den 1. Januar sender Anmeldelse derom til vedkommende Skattekommissioner. Har han ikke gjort det, ansættes han paa det Sted, hvor han den nævnte Dag eller senest forud for denne havde personligt Ophold. For Aktieselskaber m. m. finder Ansættelsen Sted i den Kommune, hvor Bestyrelsen eller Hovedkontoret findes. Overskattekommissionen afgør alle tvivlsomme Spørgsmaal om, i hvilken Kommune en Ansættelse skal finde Sted.

§ 8.

Senest den 1. Januar opfordrer Skattekommissionen ved Opslag paa den i Kommunen brugelige Maade dem, der skal ansættes i Skat, til inden Udgangen af Januar Maaned at angive deres Indkomst i Overensstemmelse med denne Lovs Bestemmelser. Det skal i Bekendtgørelsen udtrykkelig til kendegives, at de, der ikke selv angiver deres Indkomst, paadrager sig de i § 21 nævnte Følger, og at Selvangivelser, som ikke indkommer inden den ovennævnte Frist, ikke har Krav paa at komme i Betragtning.

Skemaer til Brug ved Selvangivelse udarbejdes paa Landstingets Foranstaltning.

Finder Skattekommissionen Grund til at tvivle om Rigtigheden af en skattepligtigs Angivelse, opfordrer den paagældende til ved personligt Møde at meddele de Oplysninger og Bevisligheder, som den anser fornødne,

hvorefter den bestemmer, hvor højt Indtægten bør ansættes. Har en skattepligtig ikke selv angivet sin Indtægt, ansættes den af Kommissionen efter bedste Skønnende. Ved Ansættelsen for Kommissionens egne Medlemmer fratræder den pangældende. Et Medlem kan ikke deltage i Ansættelsen af hans beslægtede eller besvogrede i op- og nedstigende Linje eller hans Søskende eller disses Ægtefæller.

Hvor særlige Forhold, saasom Sygdom, Dødsfald, trykkende Familieforhold og destige tager for, at en skattepligtig ikke ansættes efter hele sin Skatteindtægt, kan Kommissionen modtage Andragende derom og indsende det til Overskattekommissionen, ligesom den af egen Drift i saadanne Tilfælde kan indstille, at Nedsættelse kan finde Sted.

§ 9.

Efter at Indkomsten er ansat for hver Yder, affatter Skattekommissionen en Fortegnelse over samtlige skattepligtige med Angivelse af Skatteyderens fulde Navn og Bopæl, Indkomsten, de Afdrag, som skal finde Sted og den skattepligtige Indkomst.

Senest den 5. Februar og til den 15. Februar fremlægges efter sædvanlig Bekendtgørelse paa et eller flere belejlige Steder til almindeligt Eftersyn en Fortegnelse over de skattepligtige, som ikke har gjort Selvangivelse, eller rettidig Selvangivelse, og de, hvis Selvangivelse ikke er taget til Følge. Offentliggørelse i Pressen eller paa anden Maade af fornævnte Fortegnelse eller Dele deraf maa ikke finde Sted.

§ 10.

Klager fra skattepligtige, der er utilfredse med Ansættelsen eller vil klage over, at en skattepligtig er forbigaaet eller for lavt ansat, maa skriftligt indgives inden den 18. Februar til Kommissionens Formand, der sammenkalder Kommissionens Medlemmer til et Møde, hvortil Klageren og den, som der er klaget over skal være forbigaaet eller for lavt ansat, tilsiges, hvorefter Kendelse afsiges. Kendelse maa være afsagt og meddelt vedkommende i alle Sager inden 1. Marts.

§ 11.

Efter at Skattelisten er rettet, sendes en Fortegnelse over hele Skatteansættelsen til Overskattekommissionens Formand.

§ 12.

Skattekommissionens Kendelser og Ansættelser kan indankes til Overskattekommissionen. Dennes Formand kan indanke enhver Ligning. Paaankningen maa ske inden en Maaned, efter at Skattekommissionens Indberetning er ham tilstillet.

Paaankning fra den skattepligtige maa ske inden 14 Dage efter den Dag, da han har modtaget Meddelelse om Skattekommissionens Kendelse og skal ske til Overskattekommissionens Formand ved en motiveret skriftlig Klage.

§ 13.

Overskattekommissionen bestaar af 3 af Lagtinget valgte Medlemmer. Lagtinget vælger 3 Suppleanter. Med Hensyn til Fritagelsesgrunde for at modtage Valg som Medlem af Overskattekommissionen gælder de samme Regler som ved Skattekommissionerne. Ingen maa samtidig være Medlem af Skattekommissionen og Overskattekommissionen.

§ 14.

Efter at have indsamlet de nødvendige Oplysninger og meddelt de skattepligtige, som har klaget over Skattekommissionens Ansættelse og har begæret mundtligt at fremføre yderligere Oplysninger og Forklaringer, paa hvilket Tid og Sted de har at indfinde sig, afsiger Overskattekommissionen inden 15. April Kendelse i de indankede Sager og sender straks Meddelelse til Skattekommissionen og Klagerne. Fortegnelserne rettes i Overensstemmelse med de afsagte Kendelser. Kendelsen kan gaa ud paa, at den beregnede Indkomst skal nedsættes, at en paa Fortegnelsen opført skattepligtig skal udgaa, at en paa Fortegnelsen ikke opført skal oplages og hans Indkomst og Formue anslaas, at Ansættelsen for alle de skattepligtige i Kommunen eller for alle skattepligtige med visse angivne Vedlagelser eller for enkelte skal forhøjes med bestemt afgivne Summer.

Hverken Overskattekommissionen eller nogen Skattekommission kan afsige Kendelse, naar ikke 3 Medlemmer deltager i Afsigelsen.

§ 15.

Medlemmer af Overskattekommisionen tilstaas Godtgørelse efter Regning for hafte Befordringsudgifter, ligesom Udgifter til eventuel Medhjælp, Brevforsendelse og deslige bliver at godtgøre. Samtlige Udgifter afholdes af Amtsrepartitionsfonden.

§ 16.

Inden 15. Maj kan en af Overskattekommissionen truffen Kendelse indankes for Lagtingets kommunale Skatteudvalg, der bestaar af 7 af Lagtinget ved Forholdstalsvalg udpegede Medlemmer. Dette træffer endelig Afgørelse i Sagen. Paaanke kan ske dels af Overskattekommissionens enkelte Medlemmer, for saa vidt der er Tale om Ligningen for en eller flere Kommuner eller Dele deraf, dels af de skattepligtige, som Overskattekommissionens Kendelser vedrører. Klagen maa indgives skriftligt og være støttet paa Grunde, saml bilagt med alle de Aktstykker, som kan tjene til Sagens Oplysning. Der skal, naar det begæres af vedkommende, gives denne eller hans befuldmægtige Lejlighed til mundtlig Forhandling med Skatteudvalget. Om Sagens endelige Udfald sendes der Meddelelse til vedkommende, og den fornødne Berigtigelse af Skattelisterne finder Sted.

§ 17.

For saavidt muligt at tilvejebringe en ensartet Ligning i samtlige Kommuner, skal Overskattekommissionen gøre sig bekendt med de Fremgangsmaader, der følges ved Skatteindkomsternes Beregning i de forskellige Kommuner og ved Forhandling med de enkelte Skattekommissioner søge mulige Fejl rettet og større Ensartethed tilvejebragt.

§ 18.

Er ved en Fejltagelse en Skatteyder ansat efter denne Lov paa flere Steder paa Færøerne, afgør Overskattekommissionen, hvor den paagældende vil have at betale sin Skat.

§ 19.

Lagtingets Skatteudvalg skal være bemyndiget til at nedsætte eller efergive den en Skatteydar efter nærværende Lov paahvilende Skat, naar det

oplyses, at et af de i § 8, 5. Stk., omhandlede Forhold er indtraadt, efter at Skatteansættelsen har fundet Sted.

§ 20.

Lagtingets Skatteudvalg indsender til Tinget inden 15. August Oplysning om, hvor mange skattepligtige Indkomster er under 1000 Kr., og hvormeget disse Skatteborgeres skattepligtige Indkomst tilsammen udgør, hvor mange, der er mellem 1000 og 2000 Kr., og hvor meget deres Indkomst tilsammen er osv. indtil 6000 Kr., og hvor mange der er over 6000 Kr., og hvor meget deres samlede Indkomst er. Herefter fastsætter Tinget, hvor meget der skal ligne, og fastsætter for hver Klasse, samt meddeler Overskattekommissionen dette. Overskattekommissionen skal derpaa snarest udregne Skatten for hver Skatteborger og sende Meddelelse herom til Kommunalraadene.

Skatteopkrævningen.

§ 21.

Skatten forfalder til Betaling 1. Januar og 1. Juli og opkræves af de enkelte Kommunalbestyrelser i Januar og Juli mod et Vederlag af $1\frac{1}{2}$ pCt. af de indgaaede Beløb, som tilfalder Kommunens Kasse. Kommunalbestyrelsen indbetaler Skatten til Amtsrepartitionsfonden senest 3 Maaneder efter 1. Januar og 1. Juli. Hvad der ikke er betalt af Skatteyderne inden Udgangen af den Maaned, der følger efter den i hvilken Skatten er forfalden til Betaling, søges efter lovlig Omgang inddrevet ved Udpantning.

Ingen skattepligtig kan ved at klage over Skatteansættelsen undrage sig fra Forpligtelsen til i rette Tid at indbetale den forfaldne Del af Skatten. I de Tilfælde, hvor Skatteansættelsen forandres ved Overskattekommisionens Kendelse, som ikke paaankes, eller Lagtingets Skatteudvalgs Beslutning, berigtiges det Beløb, som den skattepligtige skal betale, ved Tillæg eller Fradrag i den følgende Skattetermin, om fornødent ved Tilbagebetaling.

Straffebestemmelser.

§ 22.

Den, der forsømmer at gøre Selvangivelse af sin Indkomst, fortaber Retten til at gøre Indsigelse mod Ansættelsen af sin Indkomst, medmindre han kan godtgøre, at Ansættelsen overskrider hans virkelige Indkomst med mere end 10 pCt. Er Forskellen større, skal han betale Skat af den virkelige Indkomst med Tillæg af 10 pCt. Den nævnte og andre foreskrevne Virkninger af at undlade rettidig at gøre Selvangivelse kan bortfalde, naar Ligningsmyndigheden finder, at den paagældende har anført fyldestgørende Grunde til sin Undskyldning.

§ 23.

Den, der mod bedre Vidende til nogen af de skattelignende Myndigheder meddeler urigtige Oplysninger om sin Indkomst eller andre Forhold, der kan have Indflydelse paa Skattens Beregning, bøder, for saa vidt ikke Sagen afgøres i Mindelighed med Overskattekommissionens Samtykke, den besvegne Skats Beløb med indtil 10 Gange. Bøden ikendes af Overskattekommissionen, medmindre enten denne eller den skyldige ønsker Sagen indbragt for Retten, i hvilket Fald Sagen behandles i den kriminelle Proces' Former.

§ 24.

Skattekommissionernes og Overskattekommissionens Medlemmer, saavel som Medlemmer af det kommunale Raad, hvem Opkrævning af Skatten paahviler, er under Ansvar af Straffeloven af 10. Februar 1866 § 139, jfr. § 144, forpligtede til udenfor den dem ved Loven anviste Virksomhed at iagttage ubrødelig Tavshed med Hensyn til de Oplysninger om Skatteydernes Formueforhold, som under Varetagelsen af deres Hverv maatte komme til deres Kundskab. Det samme gælder antagne Medhjælpere.

§ 25.

Offentliggørelse af Forhold, som efter denne Lov ikke maa offentliggøres, straffes med Bøder indtil 400 Kr. Sagerne behandles som offentlige Politisager.

Bøderne efter denne Lov tilfalder Amtsrepartitionsfonden.

§ 26.

Lagtinget lader udarbejde og omsende en trykt Vejledning til den rette Forstaaelse af Loven og lader de nødvendige Skemaer udarbejde og tilstille vedkommende.

Lagtingets Formand bemyndes til at afholde de til denne Lovs Gennemførelse nødvendige Udgifter.

Lovens Ikrafttræden m. m.

§ 27.

Lov Nr. 80 af 5. Marts 1920 ophæves fra 1. Oktober 1922.

§ 28.

Den i nærværende Lov omhandlede Indkomstskat opkræves første Gang i Januar 1923.

Bilag 21.

Betænkning

i

Sag Nr. 201 (Lønningslov for Folkekirkens Tjenestemænd).

I den ordinære Lagtingssamling forrige Aar behandlede Tinget Sagen vedrørende Paaligningen af den ved § 38 i Lønningslov for Folkekirkens Tjenestemænd udenfor København og Frederiksberg m. v. af 4. Oktbr. 1919 indførte Kirkeskat. Under 8. September afgav Udvalget Betænkning, hvis Indstillingspunkter blev vedtagne af Tinget den 11. s. Md. (se Lagtingstidende for 1920, Side 22).

Ved Skrivelse af 25. April d. A. fra Kirkeministeriet til Lagtinget er Sagen paany tilsendt Tinget, idet Ministeriet udtaler, at det kan tiltræde visse Indstillingspunkter fra Lagtinget; men paa den anden Side hævder, at Færøerne ikke kan komme til alene at nyde Fordelene af nævnte Lov, men ogsaa maa paatage sig de dertil knyttede Forpligtelser. Ministeriet hævder endvidere, at der maa kunne findes en passende Ordning med Hensyn til Kirkeskatten paa Færøerne, idet man maa kunne gaa ud fra, at de økonomiske Forhold her har gennemgaaet nogenlunde samme Udvikling som i det egentlige Danmark, ligesom Ministeriet udtaler at ville tage ethvert Forslag fra Lagtinget med Hensyn til de nærmere Regler for Kirkeskattens Gennemførelse paa Færøerne under velvillig Overvejelse.

Efter en første Behandling er Sagen blevet henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Præsterne paa Færøerne er for Tiden ligesom Præsterne i det egentlige Danmark lønnede i Henhold til Lov for Folkekirkens Tjenestemænd udenfor København og Frederiksberg af 4. Oktober 1919, og de færøske Præsteembeder er ved Kirkeministeriets Bekendtgørelse Nr. 161 af 15. Marts 1920 angaaende Indordningen af Sognekaldene udenfor København og Frederiksberg i Lønningsklasser m. m. klassificerede i Lighed med, hvad der er Tilfældet i det egentlige Danmark. Efter den her saaledes indførte Ordning er af de færøske Præsteembeder for Tiden to indordnede under 1ste Lønningsklasse, nemlig Sydstrømø og Østerø Præstegæld med en Grundløn af 6300 Kr.; to indordnede under 2den Klasse, nemlig Suderø nordre og Norderøernes Præstegæld med en Grundløn af 4440 Kr.; fire indordnede under 3die Klasse, nemlig Suderø søndre, Sandø, Vaagø og Nordstrømø Præstegæld med en Grundløn af 3480 Kr.; et indordnet under 4de Klasse, nemlig Sydstrømø Kaldskapellani med en Grundløn af 3120 Kr.

Desuden oppebærer Sognepræsterne paa Færøerne i Henhold til § 9 i

nævnte Lønningslov af 4. Oktober 1919 udover deres normerede Lønning i Opholdstillæg 1000 Kr. aarlig, endvidere i Udrustningshjælp ved den første ste Afrejse til Færøerne 400 Kr., ligesom der tilstaas Præsterne fri Rejse for dem selv og deres Husstand til og fra Færøerne i Tilfælde af Ansættelse, Afskedigelse og Permission samt iøvrigt efter Kirkeministeriets nærmere Bestemmelse.

Fremdeles oppebærer Præsterne paa Færøerne for Tiden Dyrtidstillæg og Konjunkturtillæg i Henhold til Lov om Statens Tjenestemænd af 1. Oktober 1919, Kapitel 5 og 6.

Det tilføjes, at der for Tjenestebolig med eller uden Have fradrages ⅛ af Begyndelseslønnen (jfr. § 21 i Lov af 4. Okt. 1919).

Medens Præsterne paa Færøerne fra gammel Tid har været lønnede af de Lønningsmidler, som har været tillagte de enkelte Embeder for sig, nemlig Præstegaardsjord, Tiende og Præstfid samt Offer og Accidenser, saa er der i nyere Tid sket visse Forandringer med Hensyn til Lønningsmaaden og navnlig ved Lov af 14. Marts 1913 og den foreliggende Lov af 4. Okt. 1919, hvorefter de færøske Præsteembeder er lagne med ind under den for Præsteembederne i det egentlige Danmark gennemførte Lønningsordning.

Den nuværende Lønningsmaade er herefter følgende: De normerede Lønninger udredes af Præstelønningsfonden, saaledes at Embedernes Hjemmeindtægter (nemlig Udbytte af Avling, Erstatning for afløst Tiende og Præstøl, Offer og Accidenser m. m.), der oppebæres af vedkommende Sognepræst, fradrages.

Efter en i Sagen vedlagt Fortegnelse over de færøske Præsters Hjemmeindtægter og ligeledes Fortegnelse over de dem tilkommende normerede Lønninger, udgør Forskellen mellem de her anførte Beløb ca. 16,000 Kr.

Dette Beløb, for nærværende Tid ca. 16,000 Kr., skulde i Henhold til Kirkeministeriets Skrivelse af 25. April d. A. og i Henhold til § 38 i Lønningslov for Folkekirkens Tjenestemænd af 1. Oktober 1919 tilvejebringes for Færøernes Vedkommende ved Paaligning af en Kirkeskat paa Folkekirkens Medlemmer i Lighed med, hvad der er Tilfældet i det egentlige Danmark.

Paa Grund af, at Sagen angaaende Paaligning af en Kirkeskat, som den her omhandlede, kommer noget uforberedt og uventet for Menighederne paa Færøerne, ogsaa fordi den paagældende Lov blev gjort gældende for Færøerne, uden at Sagen forinden var blevet forelagt Lagtinget, og uden at Menighederne havde haft Lejlighed til at udtale sig om den, har Udvalget ment, at Lagtinget ikke for nærværende Tid kan tage endelig Stilling til Spørgsmaalet om Kirkeskat, men har fremsat Forslag om, at Sagen først maa blive udsendt til Erklæring hos Menighedsraadene, og Udvalget skal i Anledning af de i Forslaget anførte Punkter bemærke følgende:

For nærværende Tid oppebærer Præsterne paa Færøerne, som foran berørt, samme Løn foruden et særligt Opholdstillæg som deres Embedsbrødre i det øvrige Rige, og de har ogsaa faaet samme Uddannelse som disse. Det maa utvivlsomt staa klart for Menighederne, at hvis man sætter Præstelønningerne her paa Færøerne væsentlig lavere end de er i Danmark, saa er der ret stor Sandsynlighed for, at man næppe kan forvente at faa Præster fra Danmark med den hidtidige Uddannelse hertil. Det har nemlig vist sig, at selv med samme Løn uden noget særligt Tillæg har det ofte været noget vanskeligt at faa Præsteembederne her besatte. Man kan heller ikke lade ude af Betragtning, at det ikke alene gælder om at faa Embederne besatte, men at der helst burde tilstræbes en saadan Ordning af de kirkelige Forhold her paa Færøerne, at Menighedsraadene, naar et Embede blev ledigt, kunde

have Lejlighed til at gøre et Udvalg af flere kvalificerede Ansøgere i deres Indstilling til Ministeriet.

Hvis man vil foreslaa lavere Lønninger end de nuværende, og hvis man desuden ikke vil stille de samme Betingelser som nu med Hensyn til den Uddannelse, der kræves for at kunne være Præst i Folkekirken paa Færøerne, maa man nødvendigvis tage under Overvejelse Spørgsmaalet om, hvilken Uddannelse man saa vil anse for forsvarlig og om, hvorledes man tænker sig at blive i Stand til at kunne give en saadan.

Spørgsmaalet om en særlig Præsteskole paa Færøerne ligger formentlig saa langt ude i Fremtiden, at man antagelig ikke for Øjeblikket kan tage nogen bestemt Stilling hertil; men paa Grund af den foreliggende Situation kan der være Anledning til, at ogsaa dette Spørgsmaal tages under Overvejelse af Menighederne.

Vedrørende Spørgsmaalet om, hvorledes man muligvis kan faa tilvejebragt større Lønningsmidler for Præsteembederne, kan der formentlig være flere Veje at gaa.

Man kan saaledes tænke sig, at det nuværende Antal af Præsteembederne muligvis kunde indskrænkes; dog kan et Mindretal i Udvalget (Provsten) ikke gaa med til, at en saadan Indskrænkning sker.

Endvidere kan man tænke sig, at de nuværende Forpagtningsafgifter af Præstegaardene kunde forhøjes en Del, og fremdeles kunde muligvis Lønningsmidlerne en Del forøges ved Salg af Præstegodset. Et Flertal i Udvalget (Provsten, Konoy, Joen Poulsen) maa udtale, at man i Princippet er imod Salg af Præstegodset i Almindelighed, idet man mener, at det i Længden ikke vil være til Fordel for Kirken paa Færøerne; men man vil dog ikke modsætte sig, at Spørgsmaalet om eventuelt Salg af Præstegodset ogsaa bliver Genstand for Drøftelse i Menighederne. Endelig er der de Udveje, at man enten frivilligt eller gennem en Paaligning paa Menighedsmedlemmerne skaffer de tilstrækkelige Midler tilveje.

I Tilfælde af, at man ønsker den nuværende Klassificering af Embederne opretholdt, og hvis man endvidere ønsker at fravige den nuværende Lønningsordning for de færøske Præster, saaledes at der gennemføres en for Færøerne særlig Lønningsordning, vil det sikkert heraf ogsaa være nødvendigt, at der oprettes et for Færøerne særligt Præstelønningsfond, i hvilket saa Præsteembedernes forskellige Hjemmeindtægter skulde indgaa tilligemed det Beløb, der maatte indkomme ved en eventuel Paaligning.

Til Slutning skal man udtale, at man betragter det som en Selvfølge, at Præsterne paa Færøerne beholder de dem nu tillagte Lønninger, indtil der er truffet en endelig Ordning med Hensyn til deres Lønningsforhold.

Undertegnede Eftersøe ønsker særskilt at udtale følgende:

Ved Lov Nr. 47 af 14. Marts 1913 søgte man at rande Bod paa Sognepræsternes uheldige Lønningsforhold alene ved en Regulering af Præstelønningerne, uden at der paalagdes Staten eller Folkekirkens Menigheder større Udgifter, men denne Ordning har ikke i Længden vist sig at kunne gøre Fyldest. For at bringe Sognepræsternes Løn i Højde med andre ligestillede Embedsmænds Løn, blev det nødvendigt at skaffe større Indtægter. Disse udredes efter Lov Nr. 543 af 4. Oktober 1919 dels af Staten og dels af Folkekirkens Menigheder ved en Paaligning paa de til Menighederne hørende Medlemmer over hele Landet efter enhvers økonomiske Evne.

For Færøernes Vedkommende yder Staten i Henhold til Loven af 1919 et betydeligt Tilskud, idet den, foruden at betale Biskoppernes Løn-

ning samt Kontorholdsvederlag til Biskopper og Stiftsøvrighed i sin Helhed, udreder til de færøske Sognepræster:

1) Udrustningshjælp (400 Kr. til hver), 2) Opholdstillæg (1000 Kr. aarlig til hver), Flytningsgodtgørelse og Rejsegodtgørelse, 3) Dyrtidstillæg og Konjunkturtillæg, 4) Pensioner.

Tilsammen udgør dette et stort aarligt Tilskud fra Staten, hvilket jeg tillader mig at fremhæve samtidig med, at jeg paapeger, at det vil være helt umuligt at lønne de færøske Præster paa en blot nogenlunde forsvarlig Maade saaledes, som dette skete tidligere, nemlig alene gennem de her paa Øerne værende Lønningsmidler (Præstegaarde, Offer, Accidenser, Afløsningssummerne for Tiende og Præstital).

I nærværende Sag er der formentlig to forskellige Veje at gaa:

I. Af Færøerne dannes et selvstændigt Lønningsomraade, ligesom Tilfældet har været tidligere. Dog frafalder nun ikke det foran omtalte Tilskud fra Staten. — Hvad der, bortset herfra, udkræves til Udredelse af Lønningerne fremskaffes:

a. Ved Indtægter af Præstegaardene,

b. ved Afløsningssummerne for Tiende og Præstital,

c. ved frivillige Bidrag eller visse Afgifter for Embedshandlinger (Offer og Accidenser),

d. om fornødent ved Paaligning af Skattebidrag paa Menighedernes Medlemmer. Paa den sidstnævnte Maade skulde altsaa den til Sognepræsternes Lønning fornødne Pengesum skaffes, som ikke tilvejebringes fra Staten eller paa de under a—c omtaltte Maader.

Færøerne maa efter denne Ordning have sin egen Lønningsfond, der modtager alle under a—d omtaltte Indtægter og afholder alle de Udgifter til Sognepræsternes Lønning, som ikke i Henhold til Loven af 1919 betales af Staten.

II. Færøerne indgaar under et fælles Lønningsomraade sammen med den øvrige Del af Kongeriget.
Den for Kongeriget fælles Lønningsfond vil da overtage alle de Indtægter, som er nævnt under a—c; hvorhos der til Fordel for Fonden vil være at paaligne Menighederne en Skat efter tilsvarende Regler, som anvendes nede i Kongeriget. Hvor stor denne Skat vil blive, kan ikke siges forud. Man ved kun, at Færingerne vil komme til at betale til de fælles Lønningsudgifter efter deres Skatteevne. Da Skatteevnen her paa Øerne i Forhold til Folketallet formentlig er en hel Del mindre end nede i Kongeriget, tør det ventes, at vi vilde komme til at bidrage væsentligt mindre efter vort Folketal, end man vil gøre i den øvrige Del af Lønningsomraadet. I Følge de Skatteregler, som Lagtinget i Aar vil foreslaa indført, vil der formentlig intet være til Hinder for Iværksættelse af den fornævnte Ligning.

Jeg antager, at Kirkeministeriet ikke vil modsætte sig, at den under Post 1 omtaltte Vej bliver benyttet; men en Betingelse for, at denne Vej kan blive farbar, vil det være, 1) at Udgifterne til Sognepræsternes Lønning nedsættes, hvis dette overhovedet er forsvarligt, og 2) at Indtægterne sættes op.

Angaaende en eventuel Nedsættelse af Udgifterne skal jeg for Tiden kun bemærke, at jeg ikke kan godkende, at der stilles mindre Krav til

Sognepræsternes Uddannelse, eller af det i Vaag paa Suderø oprettede Præsteembede nedlægges. Jeg forudsætter derhos, at der ikke kan blive Tale om at nedlægge noget af de ældre Embeder.

Med Hensyn til Indtægterne vil der utvivlsomt kunne indvindes meget betydeligt ved Salg af en Del af Præstegodset i Forbindelse med Forhøjelse af Lejeafgifterne for en anden Del af dette. Hvad Salg angaar, behøver man ikke at nære stor Frygt for Pengenes eventuelle synkende Værdi, thi de Summer, man kan gøre Regning paa at faa ind ved Salg af en Del af Præstegodset, vil meget betydeligt overstige Godsets nuværende virkelige Værdi, regnet efter de Indtægter, som kan faas ved Jordens Drift. — Jeg haaber, at Menighederne vil yde Offer og Accidenser med rundelige Beløb saaledes, at der herved kan medvirkes til, at Skatteudskrivningen undgaas eller nedsættes.

Jeg tillader mig endelig at fremhæve, at jeg vilde anse det for meget skadeligt for Folkekirken her paa Øerne, hvis Lagtinget for Øjeblikket tog endeligt Standpunkt i den foreliggende Sag.

Forslag.

1. Det overdrages til Amt og Provsti sammen med et af Lagtinget nedsat Udvalg paa 3 Medlemmer at forelægge Sagen for Menighedsrådene paa Færøerne og at afæske disse, efter at Sagen har været behandlet paa Menighedsmøde, Erklæring over følgende Spørgsmaal:

   a) Hvorvidt det nuværende Antal Præsteembeder paa Færøerne bør nedsættes, og i bekræftende Fald, hvilke Embeder man foreslaar inddragne?

   b) Hvorvidt de nuværende Betingelser for at kunne blive Præst i Folkekirken paa Færøerne bør bibeholdes, og i benægtende Fald, hvilke Betingelser bør stilles?

   c) Hvorvidt Præsternes nuværende Lønninger bør opretholdes, og i benægtende Fald, hvor meget de kan nedsættes for hvert Embede især, samt om den nuværende Lønningsmaade bør opretholdes?

   d) Hvorvidt den nuværende Klassificering af de færøske Præsteembeder bør opretholdes?

   e) Hvis man ønsker at opretholde det nuværende Antal Præsteembeder og de nuværende Lønninger eller overhovedet Lønninger, hvortil Præstelønningsmidlerne paa Øerne men deres nuværende Indtægter bliver utilstrækkelige, hvorledes man da mener, at den Del af Lønningen, som efter Kirkeministeriets Udtalelse i Skrivelse af 25. April d. A. ikke kan forventes udredet af Statskassen eller af Midlerne udenfor Færøerne, skal tilvejebringes?

   f) Hvorvidt man for at øge Indtægterne til Præstelønningerne kan anbefale, at Præstegodset sælges til højstbydende, eller at man helt eller delvis indskrænker sig til at forhøje Lejeafgifterne af Godset, heri indbefattet den Sum, som Sognepræsterne skal tilsvare for Brugen af Godset?

g) Hvorvidt de manglende Indtægter til Præsternes nuværende Lønninger kan ventes tilvejebragte ad Frivillighedens Vej, og da hvorledes?

h) Hvorvidt de manglende Indtægter til Præsternes Lønninger foreslaas tilvejebragte ved Beskatning af Folkekirkens Menighedsmedlemmer?

i) Hvorvidt Offer og Accidenser til Præsterne og Kirkebetjentene ønskes bibeholdt, og i benægtende Fald, hvorledes man mener, at Erstatning herfor skal tilvejebringes?

2. Der tilstilles Menighedsraadene trykte Eksemplarer af Kirkeministeriets Skrivelse af 25. April 1921 og Udvalgets Betænkning med Forslag.

3. Udvalget sammen med Amt og Provsti bemyndiges til, om det anses fornødent, at føre yderligere Forhandlinger med Menighedsraadene.

4. Det overdrages til Udvalget sammen med Amt og Provsti at udarbejde og i næste ordinære Lagtingssamling at forelægge Forslag angaaende Lønninger for de færøske Præsteembeder.

5. Sagen med Menighedsraadenes Erklæringer forelægges paany for Lagtinget i dettes ordinære Samling i 1922.

6. Kirkeministeriet underrettes om Lagtingets Vedtagelse og Tingets Forhandlinger i Sagen.

7. Lagtinget andrager hos Kirkeministeriet om, at Præsterne paa Færøerne maa nyde de dem ved Lønningslov for Folkekirkens Tjenestemænd udenfor København og Frederiksberg m. v. af 4. Oktober 1919 tillagte Lønninger, indtil der er truffet en endelig Lønningsordning for de færøske Præsteembeders Vedkommende.

I Udvalget ang. Lønningslov for Folkekirkens Tjenestemænd, d. 29. September 1921.

J. Dahl. *S. P. ór Konoy.* *J. Gullesen.*
Joen Poulsen. *Oliver Effersøe.*

Bilag 22.

Udvalgsbetænkning

i

Sag Nr. 84 — 1921 (Skydsvæsenet).

Laglinget vedtog i 1920 et Forslag til Lov om Skydsvæsenet, men i Skrivelse af 28. Juni d. A. har Justitsministeriet meddelt, at man vel vil være villig til at søge gennemført et Lovforslag, der bestemmer, at al Skydspligt ophæves, men at Ministeriet ikke kan gaa med til, at Udgifterne ved Præsternes Befordring skal bæres af Lønningsfonden, hvorimod de maa afholdes af Præstegaardene selv, og at Sysselmændenes Befordringsgodtgørelse ikke skal fastsættes af Laglinget, men af Ministeriet.

Udvalget har ment det rigtigst at sondre mellem Præsteskyds paa den ene Side og al anden Skyds paa den anden Side og er enigt om at fremsætte Forslag til Lov om, at denne sidste bortfalder straks. Der synes nemlig ingen Vanskeligheder forbundne med at ophæve al privat Skyds og overlade det til de private selv at skaffe sig Befordring, idet Kommunikationsforholdene nu synes saa udviklede, at dette kan forsvares, og det samme er Tilfældet med al anden offentlig Skyds end Præsteskyds. Man foreslaar at ophæve Skydskassen og lade Udgifterne til den offentlige Skyds, som hidtil har været betalt af denne Kasse, udrede af Amtsrepartitionsfonden, saaledes at paagældende Embedsmænd og andre indsender deres Regninger til Amtmanden og faar dem anvist af denne. Dette er allerede delvis Tilfældet, forsaavidt angaar Sysselmændenes Befordring, og man mener, at dette kan udvides til alle disse Embedsmænds Befordringsgodtgørelser, hvorved der ikke bliver Anledning til at overlade Fastsættelsen til Ministeriet.

Hvad Præsteskydsen angaar, foreslaar man, at de gældende Regler foreløbigt forbliver i Kraft, indtil de ved kongelig Anordning kan ophæves. Lønningslov for Folkekirkens Tjenestemænd af 4. Oktober 1919 indeholdes Regler om, at Præsterne skal faa Befordringsgodtgørelse fra Lønningsfonden. Udvalget med Undtagelse af Effersøe, Poulsen og A. Samuelsen maa mene, at saaledes som Præstelønningsforholdene nu er ordnede paa Færøerne, maa det være Statens Opgave at skaffe disse Embedsmænd Befordring, og man henstiller, at Ministeriet optager en Forhandling med Præsterne om de Summer, som Talen skal være om, og man mener, at disse ikke vil blive særlig høje. Efter at disse Forhandlinger er tilendebragte, mener Flertallet, at Ministeriet utvivlsomt vil se sig i Stand til at gennemføre hossaaende Forslag til Anordning om Præsteskyds paa Færøerne.

Forslag

til

Lov om Ændring i Skydsvæsenet paa Færøerne.

§ 1.

Al Skydspligt undtagen Præsteskyds bortfalder. De om Præsteskyds gældende Regler forbliver indtil videre i Kraft, indtil det ved kongelig Anordning efter Lagtingets Indstilling træffes nærmere Regler om Præsteskydspligtens Bortfald.

§ 2.

De til enhver Tid værende Skydsskaffere skal om fornødent være Præsterne behjælpelig med at faa Skyds, og Amtmanden kan ansætte nye Skydsskaffere.

§ 3.

Betaling for Lagtingsmændenes Befordring og Lægebefordring i offentlige Forretninger udredes af Amtsrepartitionsfonden, og det samme er Tilfældet med al anden Befordring i offentlig Øjemed, forsaavidt saadan hidtil har været betalt af Skydskassen.

§ 4.

Lov om Skydsvæsenet paa Færøerne af 17. Marts 1865 og Lov Nr. 3 af 14. Januar 1881 ophæves fra 1. Oktober 1922, hvilken Dag nærværende Lov træder i Kraft.

Forslag

til

Anordning for Færøerne om Præsteskyds.

Fra Edw. Mortensen, R. Rasmussen, J. Gullesen ogJ. Paturssoon:

§ 1.

Præsteskydspligten bortfalder.

§ 2.

Der ydes Præsterne Befordringsgodtgørelser af Præstelønningsfonden, og disse revideres hvert femte Aar.

Lagtinget, 30. September 1921.

Edw. Mortensen, Ordfører. *R. Rasmussen.* *J. Gullesen.* *J. Paturssoon,* Formand.

O. Effersøe. *J. M. Matras.* *A. Samuelsen.*

Bilag 23.

Udvalgsbetænkning

i

Sag Nr. 190 — 1921 (Lov om Rettens Pleje).

Paragraf 1021 i Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 fastsætter, at Loven gælder ikke for Færøerne, men det vil ved særlig Lov være at bestemme, i hvilken Udstrækning dens Bestemmelser skal gøres anvendelige for Øerne. Ved Skrivelse af 21. Juni 1916 anmodede Justitsministeriet Amtet om at udarbejde og forelægge Lagtinget et paa Principperne i den nævnte Lov hvilende Forslag til Lov om Rettens Pleje paa Færøerne.

Den daværende Amtmand forelagde Sagen i 1916 og gennemgik Lovens Hovedbestemmelser for Tinget, men havde selv ikke haft Tid til at udarbejde et positivt Forslag. Tinget vedtog, at man, efter at Justitsministeriet havde anmodet Amtet om at udarbejde et Forslag, ikke for Øjeblikket fra Tingets Side vilde foretage videre.

I 1918, 1919 og 1920 har Sagen været behandlet paany. Amtmanden havde ikke forelagt noget Forslag, dels fordi Arbejdet vilde kræve mere Tid, end andre Embedsforretninger tillod, og dels fordi man vilde indvinde nogen Erfaring for, hvorledes Loven har virket i Danmark. For at der kunde komme til at foreligge et Forslag til indeværende Aars Tingsamling, vedtog man i 1920 at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer, hvoraf hver af Tingets Partigrupper valgte et Medlem, medens Amtmanden indtraadte som tredie Medlem.

Amtmanden har nu udarbejdet et Forslag, og det staaende Udvalg har medvirket ved Udarbejdelsen. Forslaget er, efter at være underkastet første Behandling, henvist til underskrevne Udvalg.

Man kan slutte sig til Amtets Forslag i alt væsentligt. Det maa anses rigtigt at sætte Retsplejeloven i Kraft paa Færøerne i sin Helhed og blot ved Lov fastsætte de Ændringer, som er nødvendige og hensigtsmæssige paa Grund af Øernes særlige Forhold.

Det er muligt at sætte Retsplejeloven i Kraft uden Oprettelse af nye Embeder eller Opførelse af nye Retslokaler, og dette gør Sagen lettere gennemførlig. Domstolenes Ordning forbliver efter Forslaget den samme som hidtil, saaledes at Sorenskriveren er Underretsdommer, og hans Domme kan paaankes til Retterne i København paa lignende Maade som efter nugældende Lov. Syslets Politiret bibeholdes, og Sysselmændenes Stilling i det hele bliver uændret, ogsaa hvad Udpantningsforretninger, Notarialforretninger, visse Skifteforretninger, og visse Auktionsforretninger angaar, ligesom Sysselmanden fremdeles skal fungere som Formund for Syslets Søret. Paa et Punkt udvides Sysselmændenes Myndighed, idet de skal paa eget Ansvar kunne foretage visse Eksekutioner. Udvalget kan tiltræde Forslaget om, at Amtets Overpolitiret ophæves, og at Domme, afsagte ved Syslets Politi-

ret, kan indankes for Underretten, men man foreslaar, at denne i disse Sager tiltraedes af 2 kyndige Maend, dels fordi man derved undgaar Appel fra en Enkeltdommer til en anden saadan, og dels fordi det vil vaere heldigt, at Dommeren har to kyndige Meddomsmaend ved sin Side, da der ofte i disse Sager er Tale om specielle Bygdeforhold, Grandeslaevnevedtaegter, Haugeforhold og lignende.

Udvalget kan tiltraede Amtets Forslag om af Hensyn til den saerlige Stilling, Retsvidnerne indtager paa Faerøerne, som vaerende behjaelpelige med Tilvejebringelsen af gensidig Forstaaelse mellem Dommeren og faerøsktalende Parter eller Vidner, at opretholde denne Institution. Dog har man for at sikre det naevnte Formaal ment at burde opstille fastere Regler og gaa videre i Kravet om Nødvendigheden af Retsvidnets Tilstedevaerelse end angivet i Amtets Forslag.

Da der i Tinget synes Stemning for at bibeholde Betegnelsen „Sorenskriver" for Dommeren og „Landfoged" for Politimesteren, har Udvalget med Undtagelse af Effersøe ment at burde tilraade Bibeholdelsen af disse Navne, som sikkert er staerkt rodfaestede i Befolkningens Bevidsthed.

Effersøe finder, at der ikke er tilstraekkelig Grund til at bibeholde de naevnte Navne, som aldeles ikke vil passe med den Stilling, de paagaeldende Tjenestemaend vil indtage efter Retsplejeloven. „Sorenskriver" betyder edsvoren eller svoren Skriver, Retsskriver, men denne Stilling bliver Dommerens (derunder Foged). Landfogden bliver ikke Foged men Politimester.

Naevningeinstitutionen opreettes. Et Udvalg nedsaettes for hvert Syssel bestaaende af et Medlem valgt af Østre Landsrets Formand, et af Dommeren og 3 af Laglinget valgte Medlemmer. Blandt de paa Folketingsvalglisterne opførte Personer udvaelges aarligt et Antal, der anses for saerlig egnede og værdige til Naevningehvervet. Man kan ikke tiltraede Amtets Forslag om, at disse udvaelges i hver Kommune, da disse ofte er meget smaa, men man maa overlade til Udvalget at udpege Maendene blandt de bedst egnede i Syslet saaledes, at der vaelges 1 for hvert fulde Antal af 100 Indbyggere og 1 Suppleant for hvert fulde Antal af 200 Indbyggere. Af disse Grundlister bliver ved Lodtraekning, foranstaltet af et Udvalg bestaaende af en af Kongen beskikket Formand, 2 af Landsretens Formaend og 2 af Laglinget valgte Medlemmer, at udtage 120 Personer til Naevningekredsens Aarsliste. Det naevnte Udvalg afholder mindst 3 Uger før det Ting, paa hvilket Naevningesager skal paankendes, et offentligt Møde for ved Lodtraekning at udtage 30 Hovednaevninger og 10 Hjaelpenaevninger til det forestaaende Ting. I hver Sag skal medvirke 12 Naevninger, som udtages ved Lodtraekning. Naevninger skal som Hovedregel kun medvirke i Misgerningssager, hvilket vil sige Forbrydelser, for hvilke Loven hjemler Livsstraf eller livsvarigt Strafarbejde, i Sager angaaende politiske Lovovertraedelser og i visse Sager, naar Strafarbejde maa antages forskyldt, saafremt Sigtede forlanger Naevningers Medvirken. Det vil derfor antagelig blive forholdsvis sjaeldent, at Naevningesager vil forekomme paa Faerøerne. Men Udvalget mener, at det vil vaere af den største Betydning ikke mindst for Sigtede, at gode Maend eller Kvinder, udgaaede af Folket, i saadanne Sager saettes ved Dommerens Side som Meddommere, og man har af Hensyn til Sagens Betydning ment at kunne paalaegge Folket den hermed forbundne Byrde. Som naevnt bliver Naevningesager antagelig forholdsvis sjaeldne, hvorhos man skal paapege, at Naevningene faar deres Udgifter betalt og visse Daggpenge.

Udtagelsesreglerne svarer i alt vaesentligt til de i Loven af 1916 indeholdte Bestemmelser.

Amtets Forslag om, at Anklagemyndigheden som hidtil skal vaere hos Amtmanden som Overanklager, og at han i denne Henseende skal staa under Rigsadvokatens Tilsyn, kan Udvalget tiltraede. Politimyndighederne

bliver de samme som hidtil. Udvalget kan af samme Grunde som anført i Amtmandens Forslag tiltræde Bestemmelsen om, at Sagførere ikke skal være eneberettigede til at møde ved Domstolene paa Færøerne.

Retsplejeloven indfører den Regel, at Retssager forhandles mundtligt, og at Skrift kun anvendes indenfor et bestemt Omfang. Foruden at fremskynde Sagerne, vil denne Regel virke hen til, at Dommeren vil faa et mere levende Indtryk af Sagen end efter den nugældende Ordning, hvor Forhandlingen i alt væsentligt foregaar skriftlig. Paa Grund af Sprogforholdene har Udvalget foreslaaet, at Afhørelse af færøsktalende Personer, naar vedkommende ønsker det, skal foregaa under Medvirkning af Retsvidnet, hvilket iøvrigt allerede er Praksis, og at en Dommer, som er det færøske Sprog mægtig, for at fremme Forstaaelsen ved Afhørelsen af færøsktalende Personer, kan benytte Færøsk.

Da der er Mulighed for, at Dokumenter f. Eks. Breve, affattede i det færøske Sprog, kommer frem i en Retssag, har Udvalget foreslaaet, at saadanne Dokumenter skal ledsages af en Oversættelse, naar Retten forlanger det, men at de paa den anden Side ikke behøver at oversættes, naar Retten ikke forlanger det, idet den anser sig kompetent til at forstaa Dokumentet, dog maa der ved Appel til Domstol udenfor Øerne altid foreligge Oversættelse, som skal foretages af en af visse dertil af Amtet antagne Personer.

Udvalget kan tiltræde, at Vidner, hjemmehørende paa Suderø, føres ved Tinget der. Vidnepligten har været en noksaa følelig Byrde, idet Vidner i civile Sager efter den nugældende Ordning hverken har Krav paa Rejsegodtgørelse eller Kostpenge, og Vidner i Straffesager kun kan kræve en ringe Rejsegodtgørelse. Den nye Retsplejelov søger at raade Bod herpaa, idet Vidnerne dels har Krav paa Kostpenge og dels paa Rejsegodtgørelse. Udvalget mener, at en saadan Regel vil være af stor Betydning paa Færøerne, da Vidnepligten under de nuværende Forhold kan være ret føletig for den enkelte. Amtmanden har foreslaaet Rejsegodtgørelse efter Skydstakst, hvor Fartøj, bestemt til Personbefordring, ikke kan anvendes. Udvalget mener, at Skydstakst er et altfor ubestemt Begreb, og at man maa i Lighed med, hvad der er foreskrevet i Danmark, fastsætte en bestemt Beregningsmaade. I Danmark erstattes Rejsendgifterne med 10 Øre pr. Kilometer. Da det er besværligere og kostbarere at rejse her paa Øerne, har Udvalget ment at maatte sætte 20 Øre pr. løbende Kilometer, idet man af Hensyn til ikke at lægge for store Hindringer i Vejen for Borgernes Adgang til at indbringe Sager for Retten, ikke har ment at kunne gaa højere. Af samme Grund og fordi Forplejningen kan beregnes noget billigere end i Danmark, kan man tiltræde Amtets Forslag om Nedsættelse af Kostpengene.

Paa lignende Maade har man foreslaaet ændret Amtmandens Forslag om Rejsegodtgørelse til Syns- og Skønsmænd og Nævninger.

Skønt det selvfølgelig vilde være en stor Fordel, om større Sager her paa Færøerne kunde behandles straks i første Instans af en kollegial Ret, maa man af de af Amtmanden anførte økonomiske og praktiske Hensyn renoncere paa at faa afholdt Retsmøder af en saadan Ret her paa Øerne, og man kan ikke tilraade, at saadanne Sager i første Instans skal anlægges ved Landsretten i København, hvorfor alle civile Sager i første Instans maa behandles ved Underret, saaledes, at Proceduren i større Sager bliver overensstemmende med de i det øvrige Rige derom gældende Regler.

Den nye Retsplejelov indeholder den Bestemmelse, at Retten i Modsætning til den nuværende Ordning, hvor Dommeren ikke tager Del i Forhandlingen i civile Sager, og som oftest kender meget lidt til Sagen, før den optages til Dom, fra først af følger med i denne og skal ved hensigtsmæssige Spørgsmaal fjærne Uklarheder og Ufuldstændigheder i Fremstillingen og om fornødent indkalde Parterne til Besvarelse af saadanne Spørgsmaal. Ved

denne Spørgsmaalsret og paa anden Maade vil Dommeren medvirke til at faa Sandheden og Retten frem, og Sagerne vil hurtigere fremmes. Selvsagt er dette af den allerstørste Betydning.

Sager, hvis Genstand ikke overstiger 800 Kr., og visse andre Sager underkastes en hurtig og mere summarisk Behandling. I større Sager ligesom iøvrigt i mindre Sager skal Stævningen være saa udførlig som muligt og indeholde en Fremstilling af Sagens Kendsgerninger. Paa Sagens første Tagtedag skal Sagsøgeren fremlægge Stævning og de Dokumenter, han vil benytte. Sagsøgte, der iforvejen har faaet Genpart af Stævningen og Sagens Dokumenter, skal første Dag fremlægge sit Svarskrift. Normalt faar Sagsøgeren og Sagsøgte kun Adgang til hver at skrive et Indlæg foruden det, som blev fremlagt første Retsdag. Naar Skriftvekslingen saaledes er sluttet, føres eventuelle Vidner, og Sagen gaar til Domshandling, som ofte kan foregaa samtidig med Vidneførselen og Afhørelse af Parterne. Domsforhandlingen foregaar paa Grundlag af Skriftvekslingen. Parterne lader oplæse de Dokumenter, som de vil paaberaabe sig, og fremstiller mundtlig i frit Foredrag Sagens Hovedtræk, og Dom afsiges snarest.

I mindre Sager (d. v. s. Sager, hvis Genstand er under 800 Kr), fremlægger Sagsøgeren den første Retsdag Forligsklage og Stævning og fremstiller Sagen fra sin Side, hvorpaa Sagsøgte erklærer sig. Dommeren skal søge fremkaldt tydelige og sandfærdige Forklaringer fra Parterne, og saafremt de ikke møder ved Sagførere, vejlede dem. De nedlagte Paastande og Parternes Erklæring over Sagens Sammenhæng i det Omfang, som skønnes hensigtsmæssigt, tilføjes Retsbogen. Saafremt ingen af Parterne begærer at føre yderligere Bevis, skal Dommeren give Parterne Lejlighed til mundtlig Domsforklaring. Ellers udsættes Sagen for Fremskaffelse af Bevis. Dom afsiges snarest muligt efter Domsforhandlingen. Den nye Retsplejelov vil have den overordentlig store Betydning, at Sandheden ved Dommerens Vejledningsret og Spørgsmaalsret lettere kommer frem, og at Sagerne langt hurtigere kan føres til Dom end nu, hvor Veksling af Indlæg etc. bevirker, at der nemt gaar 1 Aar eller mere, før en Person kan faa sin Ret. Skriftvekslingen begrænses, og den mundtlige Forhandling frembyder store Fordele.

Domme, afsagte af Underretten, skal paaankes til Landsretten i København, og forsaavidt der er Tale om større Sager, skal disse kunne paaankes videre til Højesteret. Appelfristen til Landsretten er foreslaaet til 4 Maaneder, og Udvalget maa ogsaa tilraade, at Ankefristen for færøske Sager fra Landsretten til Højesteret sættes til 4 Maaneder, da vedkommende Sagfører i København maa have Tid til at konferere med Parten paa Færøerne om, hvorvidt Sagen skal appelleres.

Reglerne om Eksekution og Tvangsauktion bliver i alt væsentligt de samme som hidtil. Udvalget finder det hensigtsmæssigt som foreslaaet at give Politimesteren, Sysselmændene og Sognefogden Myndighed til at foretage Eksekutioner, naar Dommen eller Forliget lyder paa en Sum under 100 Kr.

Udvalget kan tiltræde Amtets Forslag om at bibeholde den nuværende Ordning med Hensyn til Udpantning, saaledes at denne foretages af Sysselmændene, dog at Fogden skal foretage Udpantningen i Thorshavn og nærmeste Bygder. Udvalget har ment det rigtigst at samle alle Bestemmelserne i Retsplejeloven.

Hvad Strafferetsplejen angaar, maa Udvalget ogsaa tilraade ligesom Amtmanden, at alle Straffesager, ogsaa de, som i det øvrige Kongerige behandles ved Landsret i første Instans, paa Færøerne behandles ved Underretten. De nye Regler om Strafferetsplejen har først og fremmest Betydning ved Indførelsen af Nævningeretten i de største Sager, hvorved man til-

fører Retten et mere folkeligt Element, som kan virke overordentlig heldigt, og man sikrer herved yderligere saavel Hensynet til Sigtede som Samfundet. Naar Nævningerne i den enkelte Sag er udtagne ved Lodtrækning, og de har indtaget deres Sæde i Retslokalet, hvortil Lagtingssalen tænkes anvendt, oplæses Anklageskriftet. Hvis Sigtede ikke erklærer sig skyldig, minder Dommeren Nævningerne om, at de ikke maa have Forbindelse med nogen anden end Retten og tager dem i Ed. Nævningene vælger en Ordfører, og Tiltalte faar Lejlighed til at forklare sig. Der kan stilles Spørgsmaal, og derpaa følger Bevisførelsen først fra Anklagerens og derefter fra Forsvarets Side. Vidner føres etc. Efter Bevisførelsen faar først Anklageren og dernæst Forsvareren Ordet, ligesom Tiltalte ogsaa kan faa Ordet. Skriftlige Spørgsmaal opstilles dernæst til Nævningene til Afgørelse af, om Tiltalte er skyldig i det Forhold, Tiltalen angaar. Efter at Dommeren har gennemgaaet Sagen og forklaret Spørgsmaalene, trækker Nævningene sig tilbage til et for dem bestemt Værelse. Intet Samkvem maa finde Sted med dem under Raadsslagningen.

Naar de har truffet deres Afgørelse, vender de tilbage til Retssalen, og Ordføreren oplæser Svaret „Ja" eller „Nej" paa Spørgsmaalet Skyldig — Ikke-Skyldig. Erklærer Nævningene, at Tiltalte ikke er skyldig, afsiger Retten straks Frifindelsesdom. Erklærer Nævningene Tiltalte for skyldig, kan Retten dog i visse Tilfælde frifinde.

Retten træder ikke i Virksomhed uden ifølge Begæring af nogen, som har Paatalemet. Denne tilkommer i større Sager Amtmanden, i mindre Sager Politimesteren og i Politisagerne ved Syslets Politiret Sysselmændene.

Retsplejeloven bestemmer, at den, der sigtes for en Forbrydelse, er berettiget til at vælge en Forsvarer, og offentlig Forvarer bliver, forsaavidt Sigtede ikke selv har valgt en Defensor, bl. a. at beskikke, naar Sigtede undergives Varetægtsfængsel, naar der forinden Tiltale er rejst, skal afhøres Vidner eller afgives Syn og Skøn, naar Nævninger skal medvirke, i alle større Sager („Landsretssager"), hvor der er rejst Tiltale, naar en Landsrets Dom skal paankes, og i alle Tilfælde, hvor Retten beslutter, at Sigtedes Afhørelse skal ske for lukkede Døre, og der kan i det hele taget beskikkes Forsvarer, naar Retten finder det fornødent.

Det er en af de overordentlig store Fordele, Retsplejeloven medfører, at der beskikkes Sigtede paa et meget tidligt Tidspunkt en Forsvarer, og der optræder en Aktor, hvorved der opstaar en Forhandling mellem disse, hvorunder det ogsaa er Dommerens Opgave at varetage Sigtedes Interesser.

Foruden det, at der sættes en Forsvarer ved Sigtedes Side, har det stor Betydning for Sigtedes Beskyttelse mod vilkaarlig Behandling fra Dommerens Side, at man ogsaa i Strafferetsplejen gennemfører saa vidt muligt Offentlighedsprincippet. Retsmøderne er offentlige. Dog kan Retten undtagelsesvis beslutte, at Forhandlingerne skal foregaa for lukkede Døre, naar Hensyn til Sædeligheden eller Orden og Ro kræver det, samt med Hensyn til Retshandlinger udenfor Domsforhandling, naar særegne Omstændigheder giver Grund til at antage, at Offentlighed vil være til Hinder for Sagens Oplysning.

Politiembedsmændene skal efterforske alle strafbare Handlinger, som forfølges af det offentlige. Efterforskningen rettes paa at fremskaffe saadanne Oplysninger, som er tilstrækkelige til at bestemme, om Forfølgning skal indledes ved Retten. Vidner kan afhøres osv.

I Sager, som det tilkommer Amtmanden at paatale, finder dernæst en Forundersøgelse Sted ved Retten. Øjemedet herved er at skaffe saadanne Oplysninger, som kræves for at afgøre om, for hvilken Forbrydelse Tiltale skal rejses, samt at tilvejebringe Bevismateriale.

Paatalemyndigheden skal repræsenteres under Retsmøderne, og

Sigtede og hans Forsvarer har i Almindelighed Ret til at være til Stede. Efter at det nødvendige Bevismateriale er tilvejebragt, træffer Paatalemyndigheden Bestemmelse om, hvorvidt Tiltale skal rejses. Saadant sker ved et af Overanklageren eller Politimesteren udfærdiget Anklageskrift, som forkyndes for Tiltalte. Overanklageren indleverer til Retten en Udskrift af de foretagne Undersøgelses- og Bevishandlinger og Sagens øvrige Dokumenter samt en Fortegnelse over de Beviser, som agtes fremførte. Forsvareren skal inden en fastsat Frist indlevere en lignende Fortegnelse over de Beviser, som fra hans Side ønskes fremførte. Den Dag, Domshandlingen er berammet, finder dernest en mundtlig Procedure Sted, hvor Aktor, Defensor og Tiltalte faar Lejlighed til at udtale sig.

I mindre Sager benyttes en noget simplere og hurtigere Fremgangsmaade. Antager Politimesteren, at Sagen ikke egner sig til højere Straf end en Bøde ikke over 40 Kr., kan han lade det forkynde for Sigtede med Paategning om, at denne, saafremt han vedgaar Forseelsen, kan erklære sig rede til uden retslig Forfølgning at erlægge den angivne Bøde. Domme, afsagte af Sorenskriveren i store Sager kan paaankes til Højesteret, og Domme i andre Sager til Landsret.

I Lighed med, at man i det øvrige Kongerige har et Udvalg til at drøfte saadanne Ændringer, hvortil der ved Lovens Anvendelse maatte vise sig Trang, mener man, at der kan være Anledning til at nedsætte et mindre Udvalg med en lignende Opgave med Hensyn til Ændringer, som maatte være hensigtsmæssige for de særlige færøske Forhold.

De fleste af Udvalgets Forslag er motiverede i foranstaaende, og de øvrige indeholder Suppleringer til Amtets Forslag af formel og mindre væsentlig Betydning, og en Del af dem motiverer sig selv.

Udvalget tillader sig herefter at stille følgende

Forslag.

A. Fra hele Udvalget:

Lagtinget kan tiltræde det af Amtmanden forelagte Forslag, dog med følgende Ændringer:

1) I Indledningen udgaar „saml Lov Nr. 92 om Retsafgifter i Domsager af 11. April 1916 og Lov Nr. 93 om Udgifter iStrafferetsplejen af samme Dato".

2) Til § 11 føjes:

„Paa Færøerne foregaar Domsbehandling af Sager, i hvilke Nævninger skal medvirke, paa det Sted, hvor Underretten har sit Sæde. Retten kan dog, naar det findes formaalstjenligt, bestemme, at Domsbehandlingen skal foregaa udenfor Rettens Sæde."

3) Til Pt. 3 føjes:

„ligesom det har sit Forblivende ved Sysselmændenes Virksomhed med Salg ved Auktion af Smaatvrag og Hittefæ, af inddrevet løst Gods, Vrag eller Vragstykker, som skønnes at have en Værdi af ikke over 2 Kr., jfr. Strandingslov Nr. 19 for Færøerne af 21. Marts 1899, og af Grind".

4) I § 23, 3. Stk., indskydes efter Ordene „Landsrettens Kontor" følgende: „For Færøernes vedkommende Underretsdommeren",

5) I Stedet for Pt. 9 sættes

„Til § 55 føjes: Paa Færøerne skal der til Retsmøder, der i Straffesager afholdes af en Ret, som beklædes af Enkeltdommer, dog undtaget Syslets Politiret, for hvilken de almindelige Regler i nærværende Paragraf (§ 55) gælder, tilkaldes et Retsvidne. Kan et saadant ikke straks komme til Stede, bliver Retshandlingen at udsætte, medmindre dens Øjemed derved vilde staa i Fare for at forspildes.

Til Retsmøder, der i civile Sager afholdes af en Ret, der beklædes af Enkeltdommer, med Undtagelse af Syslets Politiret, for hvilken de almindelige Regler i nærværende Paragraf gælder, skal der altid tilkaldes et Retsvidne, hvor Retsmøderne afholdes paa de ordinære Ting, eller hvor der foregaar Domhandling eller afgives Forklaring af Vidner, Syns- og Skønsmænd eller Part".

6) I § 69 føjes efter „danske" følgende: „og for Færøernes vedkommende færøske".

7) I Pt. 12 udgaar følgende: „Linie 6.....Forstanderskabskreds" og i Stedet sættes: efter „500 Indbyggere" føjes følgende:

„paa Færøerne i hvert Syssel 1 for hvert fulde Antal af 100 Indbyggere og 1 Suppleant for hvert fulde Antal af 200 Indbyggere".

8) I § 74, 3. Stk., tilføjes efter „Kommunen" følgende: „for Færøernes vedkommende Syslet".

9) I § 74, 4. Stk., indføjes efter Ordet „§ 14" følgende: „for Færøernes vedkommende Lov Nr. 127 af 28. April 1916 § 11".

10) I § 76 føjes efter „Kommunen" følgende: „for Færøernes vedkommende for noget Syssel".

11) I Pt. 15 udgaar „og til 3. Stk. føjes.....Takst" og i Stedet sættes: „Paa Færøerne skal Udvalgets Medlemmer ligesom Medlemmerne af Udvalgene vedrørende Grundlisten være berettigede til Befordringsgodtgørelse, der, saafremt Fartøj, bestemt til Personbefordring, kan anvendes, ikke kan beregnes højere end efter den for saadan Befordring gældende Takst, og i andre Tilfælde betales efter Regning, dog ikke over 30 Øre pr. løbende km."

12) I § 79, 3. Linie, ændres „1 Uge" til „3 Uger".

13) I § 87 indskydes i anden Linie efter „Landsretten" følgende: „paa Færøerne Underretten".

14) Pt. 21 udgaar, og i Stedet sættes: „Paa Færøerne er Nævninger berettigede til Befordringsgodtgørelse, der, saafremt Fartøj, bestemt til Personbefordring, kan anvendes, ikke kan beregnes højere end efter den for saadan Befordring gældende Takst, og i andre Tilfælde betales efter Regning, dog ikke over 30 Øre pr. løbende km."

15) Til § 149, 1. Stk. føjes:

„Paa Færøerne skal Afhørelse af færøsktalende Personer, der erklærer ikke at være det danske Sprog fuldtud mægtige, naar vedkommende Person ønsker det, foregaa ved Hjælp af Retsvidnet, jfr. §55, og en Dommer, som er det færøske Sprog mægtig, kan benytte dette ved Afhørelse af færøsktalende Personer."

16) Til Pt. 30 føjes:

„Paa Færøerne skal Dokumenter, affattede i det færøske Sprog, naar Retten forlanger det, ledsages af en Oversættelse, der, naar Modparten eller sigtede ikke godkender den, skal bekræftes af en Oversætter. Saadanne antages i fornødent Antal af Amtmanden. I Tilfælde af Appel til nogen Domstol udenfor Øerne skal de omhandlede Dokumenter altid ledsages af en saaledes bekræftet Oversættelse".

17) I § 164 ændres „Sagfører", hvor dette forekommer, til: „Sagfører eller anden fast Rettergangsfuldmægtig".

18) I Stedet for Bestemmelsen i Pt. 34: „Paa Færøerne.....Takst" sættes:

„Paa Færøerne er Vidner, forsaavidt det er nødvendigt for dem at tilbagelægge mere end 3 km til Søs eller 7 km til Lands, berettigede til Befordringsgodtgørelse frem og tilbage, hvilken, saafremt Farløj, bestemt til Personbefordring, kan anvendes, ikke kan beregnes højere end efter den for saadan Befordring gældende Takst for 2den Plads, og i andre Tilfælde betales efter Regning, dog ikke over 20 Øre pr. løbende km."

19) Pt. 35 ændres saaledes:

„Paa Færøerne er udmeldte Syns- og Skønsmænd, forsaavidt Udførelsen af det dem paalagte Hverv eller deres Møder for Retten i Anledning deraf gør det nødvendigt at rejse mere end 3 km fra deres Hjem, berettigede til Befordringsgodtgørelse, der, forsaavidt Farløj, bestemt til Personbefordring, kan anvendes, ikke beregnes højere end efter den for saadan Befordring gældende Takst, og i andre Tilfælde betales efter Regning, dog ikke over 30 Øre pr. løbende km.

20) I § 259, 2. Stk., ændres „Sagfører" til „Sagfører eller anden Rettergangsfuldmægtig".

21) Til § 270 føjes:

„Paa Færøerne skal ingen Part, som bor udenfor Forligskredsen, være pligtig til at give personligt Møde".

22) § 331, 2. Stk., udgaar.

23) Pt. 44 udgaar, og § 332, 2. Stk., ændres saaledes: „Bevilges Andragen det, har Amtmanden at anlage en kvalificeret Person til at udføre Sagen eller, saafremt en saadan ikke kan faas, at beordre Politimesteren eller en Sysselmand til, som hidtil, at udføre nævnte Hverv."

24) I § 350 ændres Ordene „optrædende Sagfører" til „optrædende Person", og Ordene „benytter Sagfører" ændres til „lader nogen anden Person optræde for eller med sig".

25) I § 384 ændres „en Sag" til „en Sag, som i det øvrige Kongerige vilde henhøre under Landsret som 1. Instans", og Ordene „for Landsret" udgaar, og Ordet „Landsrettens" ændres til „Underrettens".

26) Til § 397, 1. Pkt., føjes „dog for færøske Sagers vedkommende 4 Maaneder".

27) I § 449 ændres „Sagfører" til „Rettergangsfuldmægtig".

28) Til § 450 føjes:

Saafremt Sagsøgeren bor udenfor Færøerne, kan Retten bestemme, at Afhøringen skal foregaa ved en Ret i det øvrige Kongerige og sender denne de nødvendige Meddelelser."

29) Til § 451 føjes:

„Saafremt Sagsøgte opholder sig paa Færøerne, kan Retten paalægge denne at fremstille sig til Afhørelse i Retten, og saafremt han opholder sig i det øvrige Kongerige, kan det paalægges ham at fremstille sig for en derværende Ret."

30) I § 463 ændres Ordene „den ifølge § 460 beskikkede Sagfører" til følgende: „den ifølge § 450 beskikkede Person."

31) Til § 468, 1. Stk., føjes:

„Paa Færøerne bliver ogsaa Sager angaaende Mortifikation paa Dokumenter, ved hvilke der ikke er givet Pant i fast Ejendom udenfor Færøerne, saafremt de er udstedte paa Færøerne, at anlægge ved Underretten nævnte Sted."

32) I § 480, 1 Stk., udgaar sidste Punktum.

33) I § 568 føjes til Sagfører" Ordene „eller anden god Person."

34) I Pkt. 64 bortfalder Ordene „fri Skyds.....Takst" og i Stedet sættes: „Befordringsgodtgørelse, der saafremt Fartøj, bestemt til Personbefordring, kan anvendes, ikke kan beregnes højere end efter den for saadan Befordring gældende Takst, og i andre Tilfælde betales efter Regning, dog ikke over 30 Øre pr. løbende Kilometer".

35) I §§ 584 og 592 ændres „4 Uger" til „6 Uger".

36) Pt. 69 udgaar.

37) I § 597 ændres „et Aar" til „to Aar".

38) I § 599 ændrers „5 Dage" til „14 Dage" og „en Uge" til „14 Dage".

39) I § 600, 1. Linie, indskydes efter „af Fogden" følgende: „for Thorshavns, Arges, Højvigs og Hvidenæs vedkommende" og Ordene „dog kan Udpantning. ....Sognefogden" udgaar, og i Stedet sættes: „Udenfor de nævnte Bygder foretages Udpantningen af Sysselmanden, der fungerer som Foged og i alle Retninger i disse Sager træder i dennes Sted."

40) I § 603, 3. Stk., føjes efter „Kendelser" Ordene „afsagte af Sorenskriveren".

41) § 604 udgaar.

42) Til § 606 føjes: „Dog skal Paaanke af Udpantningsforretninger og Kendelser, foretagne eller afsagte af Sysselmanden, ske til Sorenskriveren uden Erlæggelse af Gebyr og uden Hensyn til Genstandens Beskaffenhed. De af Sorenskriveren herefter afsagte Domme kan videre paaankes efter almindelige Regler".

43) I § 656 ændres „4 Uger" til „6 Uger".

44) I § 688, sidste Stykke, ændres „Landsretten" til „for Færøernes vedkommende Underretten".

45) I § 716 indføjes efter „Overanklagere" følgende: „for Færøernes vedkommende Amtmanden".

46) I § 719 og 720, 1. Linie, indføjes efter „Politimesteren" følgende: „Sysselmanden".

47) Til § 720 føjes, „Sysselmanden rejser Paatale i de Sager, som hører under Syslets Politiret".

48) § 730, 2. Stk. udgaar, og i Stedet sættes: „Kun personlig myndige og uberygtede Personer kan vælges til Forsvarere".

49) I § 731 e føjes efter „Landsrettens Dom" følgende: „eller Dom, afsagt af Underretten paa Færøerne, i en Sag, som i det øvrige Kongerige vilde høre under Landsret som I. Instans.

50) I § 733 udgaar Ordene „af de til Møde ..... andre".
Ordet Sagfører i 4. Linie ændres til „Person" og Ordene „men dog berettiget til Møde for vedkommende Ret" udgaar.

51) I § 737 andet Stk. ændres „Landsrettens Formand" til „Dommeren".

52) I § 794 ændres Ordene „under Landsret hørende Sag" til „en Landsretssag".

53) § 927 udgaar.

54) I § 928 bortfalder Ordene „Hvor det ikke efter Omstændighederne ..... ved Landsret og". — Ordet „heller" udgaar.

55) I § 941, 2. Stk., ændres „Landsretten" til „Underretten".

56) I § 947 ændres „Landsrettens Kontor" til „Underrettens Kontor".

57) I § 955, sidste Stk., ændres „Landsretten" til „Underretten".

58) I § 960, 3. og 4. Stk., ændres „Landsretten" til „Underretten".

59) I § 961 ændres „Landsretten" til „Underretten".

60) Pkt. 87 ændres saaledes:

„Domme, afsagte af en af Systernes Politiretter, kan af Tiltalte eller Overanklageren inden 4 Uger efter Dommens Forkyndelse for Tiltalte paaankes til Underretten, der i disse Sager tiltraedes af to i Færøske Bygdeforhold og lignende Forhold kyndige Mænd, der for 4 Aar beskikkes af Amtmanden. To Suppleanter beskikkes ogsaa. Underrettens Domme i disse Sager kan videre paaankes efter de almindelige for Underretsdomme gældende Regler."

61) I §§ 976 og 977 indskydes efter „ifølge Anke" følgende: „eller paa Færøerne ved Underretten, naar der har medvirket Nævninge, eller Sagen i det øvrige Kongerige vilde høre under Landsret i 1. Instans."

62) I § 979, 1. Stk., ændres „den Landsret, der har paadømt Sagen" til „Underretten".

63) I § 981, sidste Stk., ændres „Landsrettens" til „Underrettens".

64) I § 983 ændres „den Landsret, som tidligere har dømt i Sagen" til „Underretten".

65) I § 987 ændres „Landsretten" til „Underretten".

66) Til Pkt. 88 føjes: „og det samme er Tilfældet, forsaavidt angaar Sager, som i det øvrige Kongerige vilde være behandlede ved Landsret i første Instans."

67) Til § 1023 føjes:

„Der nedsættes et Udvalg, bestaaende af Dommeren og 2 af Lagtinget valgte Mænd, med den Opgave at drøfte saadanne Ændringer og Tilføjelser til nærværende Lov og øvrige Bestemmelser, hvortil der ved Lovens Anvendelse maatte vise sig Trang."

68) I § 1035 ændres „8 Uger" til „4 Maaneder".

B. Fra Udvalget med Undtagelse af Effersøe:

1) I § 42 indføjes efter Ordet „Dommer" følgende: for Færøernes Vedkommende som „Sorenskriver".

2) I § 109 indskydes efter Ordene: „Politimestrene, der beskikkes af Kongen" følgende: paa Færøerne under Navnet „Landfoged".

Lagtinget, Thorshavn, den 26. September 1921.

O. Effersøe. *Edw. Mortensen,* Frm. *R. Rasmussen.*

A. Samuelsen. *M. A. Winther.*

Bilag 24.

Nevndarálit

frá

fossanevndini.

Nevndin hevur haft til viðgerðar ymislig fossamál, sum her skal greina:

I.

Brev frá rættarmálaráðharranum dagsett 8. april 1921.

Í hesum brævi verður tinginum gjørt kunnugt, at ríkisstjórnin ikki kan játta tinginum at útreiða helmingin av teim útreiðslum, sum fara til fossarannsóknirnar á grundarlagi tí, sum løgtingið hevur sent framm.

Tað er einki greiniligari orðað um, hvat sum bæir grundarlaginum.

Tað varð í fjør givin tann helmingur av ríkiskassanum til vatnarannsóknir, sum løgtingið hevur biðið um. Nevndin má halda, at atvoldin til, at ríkisstjórnin í ár ikki vildi rinsta helmingin av teim útreiðslum, sum eru komnar afturat, má vera tann, at stjórnin nú vil síggja útyvir, hvat allar rannsóknirnar fara at kosta, og hvat úrslit er komið burtur úr.

Atvoll av, at hettar úrslit ikki kann verða framlagt á hesum tingi, fær tingið einki beinleiðis gjørt meira við hetta mál. Væntandi er, at teir verkfrøðingar, sum hava málið í hondum, vilja kunna enda rannsóknarstarvið innan nýár. Tað er tó vón um, at tann millumtingafossanevnd, sum tingið ívaleyst vil velja, hevur tingið allar frágreiðingar í hendi í hesum árinum. Eftir hesi ætlan vil so eitt endiligt uppgerð um kostnaðin við vatnarannsóknunum kunna sendast ríkisstjórnini einaferð í januar 1922. Tað vil ikki um lað mundið verða ovseint hjá ríkisstjórnini at fyrireika, at hesin umrøddi studningur verður veittur á næstu figgjarlóg.

II.

Brev frá rættarmálaráðharranum dagsett 14. april 1921.

Rættarmálaráðið hevur ikki hildið seg til at kunna játta tingsins samtykt 14. sept. í fjør millum annað um, „at der af statskassen efter lagtingets nærmere anbefaling ydes den fornødne finansielle støtte til selska-

ber, som ønsker at iværksætte elektricitetsanlæg til udnyttelse af vandkraften paa Færøerne", sum tað sýnist „paa det foreliggende grundlag".

Táið millumtinganevndin eftir øllum likindum fyrrapartin vetrar fær úrslitið av vatnaramsóknunum, vil tað ivaleyst vera beint, at nevndin viðari fyrireikar ravmagnsmálið soleiðis, at hon um tilber kann framleggja fyri næsta tingi uppskot til byggingar og mest møguligar upplýsingar yvirhøvur.

Sjálvsagt vil tað verða tað hentasta av øllum, táið okkara stóru máttarstøður skulu verða bygdar, at tað tá verður tað almanna, ið fer undir hetta starvið, og væntandi kann vera, at rikiskassin styðjar slíkar fyritøkur, í minsta lagi við láni ella ábyrgslu fyrir láni. Tó kundi tað eisini hugsast, at einstakar kommunir ikki sóu seg føran fyri sjálvar at byggja men heldur vildu haft einstakan mann ella eitt felag at gera tað fyri seg, t. d. soleiðis avgjørt, at kommunan, nær hon vildi, kundi innloyst rættin til verkið aftur. Tað má tí kunna ætlast at hava týðning fyri løgtingið at fáa at vita, um rikisstýrið vil veita styrk til slíkar privatar fyritøkur, og tá við hvørjum treytum, — ella tað als ikki vil styðja privatar fyritøkur í vatnakraftsúthygging. Nevndin má tí tilráða, at millumtinganevndin fær heimild til, um hon heldur tað nýtist, at biðja rikisstjórnin undan næstu vanligu tingsetu geva tinginum frágreiðing um, hvørjar treytir hon ásetur fyri fíggjarligum studningi til bygging av vatnakraftsverkum í Føroyjum.

III.

Uppskot og bráðfengis frágreiðing frá vandbygningsdirektør Lillelund tiðarmerkt mars mánaði 1919 um máttarstøðurnar í Føroyjum, teirra bygging og nýtslu.

Frágreiðingin er eitt bráðfengis yvirlit einans útroknað og tilætlað á tí grundarlagi, som vandbygningsdirektørin hevur haft í generalstabskortinum og kunngeringum frá „meteorologisk institut".

Vandbygningsdirektøren vísir á, at tað eru Leitisvatn og Fjallavatn í Vágum og Fossá, Heljareyga og Leynarvatn í Streymoy, ið eiga tey bestu úthyggingarlikindi, og at hesar støður eiga at biðdast saman, og at harfrá eiga teynar át verða lagdir millum tær ymsu oyar (við kaðlum) og til tær ymsu bygdir í Vágum, Streymoy og Eysturoy eina vatnmáttarstøðu.

Viðvíkjandi spurninginum um ravmagn til Havnina vísir hann á, at Havnin ikki kann fáa sær mátt nærhendis (ikki úr Sandá), men at hon hógligast tekur ta megi, henni nýtist, úr Leynarvatni ella Fossá.

Nevndin hevur onga frágreiðing kunna fingið um, hví henda frágreiðing vandbygningsdirektørens av mars mánaði 1919 nú fyrstani, 2 ár og 4 mánaðir aftaná er fyrilagt tinginum. Ravmagnsmálið hevur alla hesa tíð verið á dagsskrá í løgtinginum, og bæði løgting og rættarmálaráðið og føroyskir riksdagsmenn og danska fíggjarnevndin hava í hesi tíð tingast um studning til at fáa fyritøkur í gongd, sum hoyra inn undir tað, sum vandbygningsdirektøren hevur givið ráð um, t. d. Leitisvatn, Fossá, Sandá, ravmagnsverk í Havnini, men vandbygningsdiregtørens skjøl sýnast ikki at hava verið kent av nøkrum av øllum hesum høvuðsráðum.

Hevði hetta bræv verið frammlagt, tá tað átti at verið, á tingi 1919,

kundi tað væl verið, at sumt hevði ligið øðrvísi fyri í okkara ravmagnsmáli, enn tað nú liggur, og um nú einki gerst um aftur av tí, sum gjørt er, má tað vera beint og hóskandi, at tingið sendur ein hampuligan fyrispurning til vandbygningsdirektøren ella raettarmálaráðharran um, hvi heltur brævið ikki er fyrr framkomið.

IV.

Umsókn frá søknarstjórnini fyri Fróðbýar søkni um samtykt til eykaútreiðslu til ravmagnsrannsóknir.

Søknarstjórnin hevur í bræví dagsett 24. august 1921 biðið tingið um loyvi til at útreiða 1400 kr. til útrokning og tilætlan við at útbyggja Hovsá við tí endamáli haðani at fáa Fróðbýar søknar kommunu elektriskan mátt.

Nevndin loyvir sær at vísa søknarstjórnini á, at løgtingið tann 20. juni 1920 hevur gjørt samning við verkfrøðing H. Blaauw, Bergen, har m. a. er avgjørt:

> Lagtingets Fosseudvalg antager herved H. Blaauw til at udføre og fuldføre de Undersøgelser og Maalinger, der er nødvendige for en almindelig Undersøgelse af Kraften i Færøernes Indsøer, Vandfald og Strømme, i et Omfang som bestemmes efter nærmere Forhandling med Fosseudvalget.
>
> Jeg Haakon Blaauw forpligter mig til for Færøernes Lagting at foretage en saadan almindelig Undersøgelse, at opsætte de nødvendige Maalestationer og have Tilsyn med og Overledelsen af Vandstandsmaalingerne; ligeledes lader jeg foretage de nødvendige Opmaalingsarbejder, udarbejder Kort og Forslag til Reguleringsarbejder, d. v. s. Placering af Damme, Tunneller, Rørledninger, Kraftstationer o. l. — Disse Forundersøgelser fortsættes snarest, og hvis Vejret tillader det, søges disse Opmaalinger tilendebragt i indeværende Aar, under den Forudsætning, at denne Kontrakt er i Orden saa betids, at Arbejdet kan paabegyndes senest 1. Juni d. A., hvorefter jeg, forsaavidt det er muligt, inden 1. April n. A. afgiver Betænkning og Forslag til den hensigtsmæssigste Udnyttelse af de ovennævnte Kraftkilder (Fossá, Sørvaagsvand, Eidevand, Lejnumvand, Hovsá og Kirkevand i Famien) i saadan Gennemarbejdelse, at det kan tjene som Grundlag for eventuel videre Detailbehandling med skønsmæssige Omkostningsoverslag.

Sum hetta ljóðar, ið frammanundan er vist á, heldur nevndin tað ikki vera neyðugt, at kommunan leggur út peningar til hesar rannsóknir, sum væntandi er at fáa lidnar so skjótt, at søknarstjórnin seinast í árinum ella fyrst í næsta kann fáa frágreiðingar um úrslitið. Skuldi harímóti søknarstjórnin vilja nýtt hesar peningar til „detail" rannsóknir, er tað nevndini sjálvsagt einki ímóti, tó nevndin má halda, at hesar 1400 kr. ikki røkka langt til detailarbeiðir.

V.

Umsókn frá søknarstjórnini fyri Klakksvíkar søkns kommunu um løgtingsins studning til, at kommunan kann fáa 300,000 kr. í rikisláni.

Tað upplýsist, at firmaið T. F. Krebs í Keypmannahavn hevur latið rannsaka og útrokna kostnaðin við at seta á stovn ravmagnsverk í Stóra og Gravardalsá í Borðoynni, og heldur søknarstjórnin, at eftir teim útrókningum fara hesi verk at kosta o. u. 300,000 kr.

Spurningurin um a veita Klakksvík neyðturviligt ravmagn hevur verið borið upp fyri verkfrøðing H. Blaauw, og hevur hann í fleiri brøvum soleiðis tann 10. august 1920, 26. juli 1921 og 7. august 1921 frárátt at byggja í hesum fyrrnevndu áum,ið hvursu er ikki, fyrr enn rannsakað er, um tað ikki er gjørligt at fáa Klakksvíkini bíligari megi við at flyta henni ravmagn í kaðali frá teim stóru náttarstøðum í Streymoynni.

Nevndin hevur eisini borið hetta mál upp fyri verkfrøðing Sætersmoen, og hevur hann yvirhøvur verið á sama máli sum hr. Blaauw.

Frá formanni søknarstjórnarinnar hevur nevndin fingið uppskrift av spurningum frá søknarstjórnini til hr. Sætersmoen, hesum sama máli viðvíkjandi, og svar aftur frá honum, men leir upplýsingar, sum harvið eru framkomnir, eru ikki nógvir.

Tað er vituligt, at Klakksvíkingar gjarna vilja fáa sær ravmagn til bygdina til ljós og hita og a. m. skjótast møguligt, og tað hevði verið natúrligt,um løgtingið tók undir við teim við slíkari fyritøku. Men soleiðis sum tingsins álitsmenn hava lalið ut, so eru likindini vánalig hjá Klakksvíkini at fáa ta neyðturvuligu megi úr nærhendis áum. Sætersmoen l. d. ræður til, at Klakksvíkin støðgar við at gera nakað viðvíkjandi ravmagnsverki, fyrr enn rannsakað er, hvørt tað er gjørligt at flyta Klakksvík ravmagn aðrastaðni frá. Tað er í vón, at henda rannsókn verður liðug til nýár; millumtinganevndin vil so til ta tíð kunna samráðast við søknarstjórnina fyri Klakksvík um, hvat so verður at gera.

VI.

Millumtinganevnd.

Tað vil vera neyðugt, at tingið aftur í ár velur millumtinganevnd í hesum máli.

Rannsóknarverkið ætlast at fara at verða liðugt seinast í árinum. Óivað vil tá ymisligt verða at gera hjá eini nevnd við at leggja málið val til rættis fyri næsta ting.

Tað er at finnast, at tann farna millumtinganevnd ikki hevur fingið vatnalógina liðna enn. Tað vil verða neyðugt, at uppskoliðið um hesa lóg verður liðugt til at framleggja, tá tingið verður sett næsta ár, soleiðis at tingið tá eisini kann avgera og áseta fastar reglur fyri vatnnýtslu yvirhøvur.

So statt skal nevndin tilráða tinginum at samlykkja:

1. Tingið velur eina 3 manna millumtinganevnd, sum skal hava til starvs:

   a) at taka við frágreiðingum, útrokningum og tilætlanum frá verkfrøðingunum Blaauw og Sætersmoen og leggja tilfarið best møguligt tilrættis fyri næsta árs Olavsøkutingi.

   b) at gera uppskotið til vatnalógina liðugt til næsta ting.

   c) so skjótt sum millumtinganevndin hevur fingið skil á, hvat rannsóknarverkið hevur kostað, at senda umsókn til ríkisstjórnina til amtmannin um studning til helmingin av teim útreiðslum, eftir eru at gjalda.

2. Millumtinganevndin fær heimild til, um tingsins álitismaður í ravmagnsverki tilræður, at Klakksvíkar sókn útbyggir sínar áir nú, at veita Klakksvíkar sóknarstjóru viðmæli til ríkisstjórnina um neyðturviligan ríkisstudning.

3. Tingið samtykkir, at Froðbyar sóknar kommuna útreiðir 1400 kr. til rannsóknir um likindi til at fáa kommununi ravmagnsmegi úr Hovsá. Eitt eintak av nevndarálitinum sendist til sóknarstjórnina.

4. Amtmaðurin verður biðin um at fáa upplýsl, hvursu tað ber til, at „vandbygningsdirektørens" ætlan og útrokning viðvíkjandi vøtnum og áum í Føroyjum í mars mánaði 1919 ikki er gjørd tinginum kunnugt fyrr enn í ár.

Løglingið, hin 28. sept. 1921.

Í fossanevndini

J. Patursson, frm. *R. Rasmussen.* *Edw. Mortensen.*

O. Effersøe. *Matras.*

Ekstrakter

af

de af Færøernes Lagting deciderede Regnskaber

i

Sessionen 1921.

Meddelt af Færø Amt.

Thorshavn.

Trykt i A/S. »Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri.

1922.

f.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Færø Amts Repartitionsfond

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Overskud fra forrige Aar:				
I. Beholdning:				
a. Kontant hos Landfogden	33034	93		
b. Indestaaende i Færøys Banki	10278	46		
			42313	39
II. Indtægtsrestancer:	Kr	Øre		
a. Bidrag til Fonden for det matrikulerede Jordegods	4294	00		
b. Af Kommunernes Bidrag	486	01		
			4780	61
III. Forskud der henstod uberigtigede ved Regnskabsaarets Slutning:	Kr	Øre		
a. Delinkventomkostninger	555	02		
b. Vedrørende Behandling af smitsomme Sygdomme paa Færøerne i H. t. Lov af 30. Marts 1895	9101	03		
c. Alimentationsbidrag	785	00		
d. Andre Forskud	43041	75		
			53482	80
2. Udskrivning for indeværende Skatteaar:	Kr	Øre		
a. Af Amtets matrikulerede Jordegods $4258^{71}/_{100}$ Skattemarker à 4 Kr. 50 Øre pr. Skattemark	19164	33		
b. Bidrag fra Kommunerne i Færø Amt	76657	32		
			95821	65
3. Kendelser for udfærdigede Handelsbevillinger			1715	00
4. Indtægter af Aktiver			128	57
5. Statstilskud i H. t. Lov Nr. 85 af 15. Marts 1903 § 37			3000	00
6. Optagelse af Laan (Kassekredit)			40595	40
7. Andre Indtægter			1541	99
Summa Indtægt			243379	41

Udgift.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Lagtinget:	Kr	Øre		
a. Udgifter vedrørende Lagtingshuset med dertil hørende Inventarium og Bogsamling	904	14		
b. Udgifter vedrørende Lagtingsarbejdet	33071	79		
			33975	93
2. Justits-, Politi- og Fattigvæsen:	Kr	Øre		
a. Befordringsgodtgørelse og Diæter til Retsbetjente	183	25		
b. Lønning til Arrestforvarer, Udgifter til Arrestlus og Tinghus paa Suderø	307	23		
c. Lønning til Retsvidner og Godtgørelse til Retsvidner i offentlige Sager	597	50		
d. Udgifter til hjemløse Trængendes Forsørgelse og Fattiges med deres Hjemsendelse	566	51		
			1954	49
3. Udgifter i Anledning af det offentlige Valgvæsen i H. t. Lov af 28. April 1916 § 43			772	50
At overføre			36702	92

Overført...			36702	92
4. Medicinalvæsen:	Kr	Øre		
a. Udgifter i Anledning af epidemiske Sygdomme	78	52		
b. Udgifter til veneriske Sygdommes Behandling	723	40		
c. Udgifter i Anledning af offentlig Vaccinering	913	02		
d. Udgifter til Jordemodervæsenet i H. t. Lov af 29. Marts 1878 § 5	1597	06		
e. Udgifter vedrørende Karantænevæsenet	429	34		
f. Andre Udgifter	2533	67		
			6275	01
5. Skolevæsenet:	Kr	Øre		
a. Understøttelse til begavede Børn fra Landdistrikterne under deres Ophold ved Færøernes Mellem- og Realskole i Thorshavn	1256	00		
b. Andre Udgifter	194	00		
			1450	00
6. Landbruget:	Kr	Øre		
a. For Ødelæggelse af Ravne og Krager	66	64		
			66	64
7. Samfærdselsvæsenet:	Kr	Øre		
a. Bidrag til Dampskibsforbindelsen	5	25		
b. Anlæg og Vedligeholdelse af Veje	91	75		
			97	00
8. Renter af Gæld			24880	15
9. Afdrag paa Gæld			6297	74
10. Forøgelse af Aktiver			215	00
11. Forskellige Udgifter			3459	29
12. Overskudskonto:				
I. Beholdning:	Kr	Øre		
a. Hos Landfogden	6225	43		
b. Indestaaende i Bank og Sparekasse	13831	10		
			20056	53
II. Indtægtsrestancer:	Kr	Øre		
a. Af Bidrag til Fonden for det matrikulerede Jordegods	16858	62		
b. Af Kommunernes Bidrag til Fonden	30261	08		
			47119	79
III. Forskud der henstod uberigtiget ved Regnskabsaarets Slutning:	Kr	Øre		
a. Delinkventomkostninger	631	29		
b. Vedrørende Behandling af smitsomme Sygdomme paa Færøerne i H. t. Lov af 29. Marts 1904	11857	71		
c. Alimentationsudgifter	855	00		
d. Andre Forskud (heri indbefattet Forskud til Kommunerne til Vejanlæg	83415	43		
			96759	43
Summa Udgift...			243379	41

2.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Færø Amts Fattigkasse

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

			Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919:						
I. Tilhørende Grundfonden:						
Rentebærende Kapital			36000	00		
II. Disponible Midler:	Kr	Øre				
a. Restancer	3087	71				
b. I Sparekassen	8632	66				
c. Kontant	1345	90				
			13066	27		
					49066	27
At overføre...					49066	27

Overført...	49066	27
2. Renter	1504	19
3. Arveafgifter	913	28
4. Afgifter af Gavebreve og Testamenter	4	98
5. Afgifter af Grindefangster	1395	30
6. Bidrag fra Embeds- og Bestillingsmænd i Anledning af deres Ansættelse paa Færøerne	32	00
7. Bøder	0	00
8. Kendelser for udfærdigede Handelsbevillinger	1275	00
9. Kendelser i H. t. Firmaloven	2	00
10. Refunderet Forskud i Anledning af forskellige Personers Nedsendelse og Ophold paa Sindsygeanstalter i Danmark	4543	35
11. Kendelser for udfærdigede Bevillinger til Handelsrejsende	452	50
12. Afgifter ifg Lov af 2. Maj 1902 om Hvalfangst	1706	60
13. Refunderet Underholdsbidrag	50	00
14. Andre Forskud	367	40
Summa Indtægt...	61312	87

Udgift.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Tilskud til Kommunernes Fattigvæsen:				
a. Mygledal Sogn			300	00
2. Tilskud til Sygehus:				
a. Vagthold paa Amtshospitalet	600	00		
b. til Sygehuset i Klaksvig	600	00		
c. Til Sygehuset i Tverna	600	00		
			1800	00
3. Udgifter til døvstummes Oplærelse:				
a. Til Daniel J. Müller	412	50		
b. Til Hilmar R. Hejnesen	412	50		
c. Til Sigga K. N. Jacobsen	412	50		
d. Porto m. m.	1	87		
			1239	37
4. Udgifter til Underhold af Børn avlede udenfor Ægteskab			1617	80
5. Kassereens Løn			150	00
6. Andre Udgifter			24	09
7. Udbetalte Forskud, der er refunderede i Regnskabsaaret			4543	35
8. Tilskud til Pensionsfonden			2000	00
9. Beholdning den 30. September 1920:	Kr	Øre		
I. Tilhørende Grundfonden:				
Rentebærende Kapital	36500	00		
II. Disponible Midler:	Kr	Øre		
a. Restancer	5767	10		
b. I Sparekassen	2336	85		
c. Kontant	5034	31		
	13138	26		
			49638	26
Summa Udgift...			61312	87

3.

Ekstrakt
af
Regnskabet for Færø Amts Skydskasse
for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 30. September 1919:				
a. Restancer	3914	37		
b. Indestaaende i Sparekassen	8345	17		
c. Kontant	1476	93		
			13736	47
At overføre...			13736	47

Overført... 13736 47

2. Paalignet de forskellige Kommuner i Henhold til Lov af 17. Marts 1865 § 3 jfr. Lov af 14. Januar 1881:

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Klaksvig Sogns Kommune	296	39		
2.	Viderejde — —	153	20		
3.	Fugle og Svine Sognes Kommune	131	34		
4.	Kunø, Mygledal og Husum — —	165	04		
5.	Andefjord og Fuglefjord — —	425	15		
6.	Funding Sogns Kommune	117	84		
7.	Nes — —	269	53		
8.	Gøte — —	136	13		
9.	Sjov — —	203	58		
10.	Ejde — —	211	97		
11.	Vestmanhavn — —	191	47		
12.	Kvivig — —	143	37		
13.	Follefjord — —	95	58		
14.	Hvalvig — —	101	79		
15.	Hildersvig og Saksen — —	142	13		
16.	De forenede Sogne i Sydstrømø	191	89		
17.	Nolsø Sogns Kommune	79	44		
18.	Midvaag — —	154	23		
19.	Sandevaag — —	133	20		
20.	Sorvaag — —	172	64		
21.	Bø — —	29	50		
22.	Myggenæs — —	49	69		
23	Sandø Præstegælds —	536	39		
24.	Kvalbo Sogns —	197	65		
25.	Frodebø — —	434	08		
26.	Porkere — —	153	73		
27.	Vang — —	260	10		
28.	Sumbø — —	148	59		
29.	Famien — —	47	06		
30.	Thorshavn — —	714	64		
				6090	34
3.	Indvundne Renter			383	48
			Summa Indtægt...	20210	29

Udgift.

1. Skydsudgifterne i Aaret 1919—1920.

	Kr	Øre	Kr	Øre	Kr	Øre
A. a. Fælles Skydsudgifter for Amtet:						
i Norderøernes Syssel	132	32				
- Østerø —	83	36,5				
- Strømø —	171	25				
- Vaagø —	21	00				
- Sandø —	68	98				
- Sudero —	0	44				
			477	35,5		
b. Udbetalt ved Kassereren			1912	36		
B. De for Sysserne særlige Skydsudgifter:	Kr	Øre				
i Norderøernes Syssel	163	38				
- Østerø —	56	15,5				
- Strømø —	158	24				
- Vaagø —	21	00				
- Sandø —	203	52				
- Sudero —	0	44				
			601	73,5		
					2991	45
2. Tilskud til Færø Amts Telefonvæsen					500	00
3. Regnskabsførerens Løn					60	00
4. Andre Udgifter					26	43
5. Beholdning den 30. September 1920:			Kr	Øre		
a. Restancer			5105	32		
b. Indestaaende i Sparekassen			10728	65		
c. Kontant Beholdning			798	44		
					16632	41
				Summa Udgift...	20210	29

4.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Færø Amts økonomiske Fond

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919:					
A. Tilhørende Grundfonden:					
Rentebærende Kapital		27056	00		
B. Disponible Midler:	Kr Øre				
a. Indestaaende i Sparekassen	11510 73				
b. Restancer	1590 96				
c. Kontant	750 55				
		13853	24		
				40908	24
2. Renter af Fondens Kapitaler				1483	75
3. Indtægter af Grindefangster				10864	51
4. Indtægter i H. t. Lov om Hvalfangst ved Færøerne af 2. Maj 1902				10121	60
Summa Indtægt				63677	10

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1. Til Anlæg og Reparation af Broer, Veje og Landingssteder				987	35
2. Udgifter i Anledning af Grindefangster:		Kr	Øre		
a. Realisation af Fondens ordinære Indtægter		603	57		
b. Erstatning for Mandskade samt for Skade paa Baade og Redskaber		4248	87		
c. Bortskaffelse af Affald fra Grindefangster		500	00		
d. Realisation af Skadehval		413	98		
				5765	42
3. Tilskud til Fonden for Jordehvalsrettighedens Afløsning 5% af Storhval-fangsten 1919—20 jfr. Reglement 14. Juni 1909				521	08
4. Tilskud til Plantningsforsøg				400	00
5. — — Færøya Háskula				600	00
6. — — Feriekursus for Lærere				250	00
7. Kassererens Løn				96	00
8. Andre Udgifter				159	73
9. Beholdning den 30. September 1920:		Kr	Øre		
A. Tilhørende Grundfonden:					
Rentebærende Kapital		28056	00		
B. Disponible Midler:	Kr Øre				
a. Indestaaende i Sparekassen	7023 07				
b. Restancer	7154 77				
c. Kontant Beholdning	886 51				
d. I Obligationer	11775 17				
		26841	52		
				54897	52
Summa Udgift				63677	10

Fonden til Jordehvalsrettighedens Afløsning havde pr. 30. September 1920 en Formue af 56242 Kr. 78 Øre.

5.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Grindegarnet i Vestmanhavn

for Aaret 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Januar 1920:		
a. Indestaaende i Sparekassen	1225	92
2. Forskud fra Kassereren	23	65
3. Indvundne Renter	43	26
Summa Indtægt	1292	83

Udgift.

	Kr	Øre
1. Kassererens Løn	12	80
2. Andre Udgifter	10	85
3. Beholdning den 31. December 1920:		
a. Indestaaende i Sparekassen	1269	18
Summa Udgift	1292	83

6.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Fonden for Forulykkedes Efterladte

for Aaret 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Januar 1920:				
a. Tilhørende Grundfonden	6810	74		
b. Disponible Midler	5558	59		
			12369	33
2. Jordebogskassen indbetalt i Henhold til Lov af 1. April 1908 for Finansaaret 1919—20			216	00
3. Indvundne Renter			489	98
Summa Indtægt			13075	31

Udgift.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Regnskabsførerens Løn			12	00
2. Andre Udgifter			11	57
3. Beholdning den 31. December 1920:				
a. Tilhørende Grundfonden	6910	74		
b. Disponible Midler	6141	00		
			13051	74
Summa Udgift			13075	31

7.

Ekstrakt
af
Regnskabet for Færø Amts Skolefond
for Aaret 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Januar 1920:						
a. Rentebærende Kapital			36491	04		
b. I Færø Amts Sparekasse	4303	99				
c. I Føroya Banki	3657	13				
d. Hos Kassereren	1163	06				
			9214	18		
					45705	22
2. Renter af Fondens Kapitaler					1626	77
3. Refusion af Reerslev Kirketrende					14	33
4. Statskassens Deputat					224	00
5. Statskassens faste Tilskud til Realskolen					3900	00
6. Statskassens Tilskud til Lærerlønninger					18427	48
7. Andre Indtægter					75	00
8. Tilskud til udenbys Elever	Kr	Øre				
a. Statskassen	600	00				
b. Amtsrepartitionsfonden	600	00				
					1200	00
9. Tilskud til Fru Effersøs Pension:						
a. Statskassen	300	00				
b. Amtsfonden	150	00				
c. Thorshavns Kommune	100	00				
					550	00
10. Thorshavns Kommunes Tilskud til Realskolen					150	00
11. Skolepenge fra Realskolens Elever					7086	00
12. Renholdelsespenge fra samme					565	00
13. Brændselspenge fra Samme					640	00
14. Lejeindtægt					236	00
15. Indgaaede Restancer					120	00
16. Seminariet for Brændsel, Belysning og Rengøring					475	00
17. Indtægter af Grind og Storhval					3295	93
18. Optagelse af Laan					6000	00
Summa Indtægt					90290	73

Udgift.

	Kr	Øre	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Pensioner					875	00
2. Lærerlønninger og Vikarudgifter					29335	86
3. Understøttelse til udenbys Elever					1200	00
4. Revisorlen					26	32
5. Kassererlen					100	00
6. Porto m. m.					40	00
7. Skatter og Afgifter					827	90
8. Assurance					645	00
9. Vedligeholdelse					7675	97
10. Brændsel og Belysning					4172	15
11. Renholdelse					1879	82
12. Undervisningsmateriel m. m.					554	66
13. Andre Udgifter					70	50
14. Renter af Laan					7	50
15. Anvist af Skoledirektionen					352	41
16. Restancer					8	74
17. Beholdning den 31. December 1920:			Kr	Øre		
a. Rentebærende Kapital			36491	04		
b. I Færø Amts Sparekasse	2604	41				
c. I Føroya Banki	100	05				
d. Hos Kassereren	3323	40				
			6027	86		
					42518	90
Summa Udgift					90290	73

8.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Fonden til Anskaffelse af nyttige Skolebøger for fattige Almuesbørn paa Færøerne

for Aaret 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Januar 1920:				
a. Rentebærende Kapital	1300	00		
b. Indestaaende i Sparekassen	1699	97		
c. Kontant Beholdning	115	86		
			3115	83
2. Indvundne Renter			120	37
Summa Indtægt			3236	20

Udgift.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Uddelt til Bogbjælp			60	00
2. Revisorlon			0	17
3. Beholdning den 31. December 1920:	Kr	Øre		
a. Rentebærende Kapital	1300	00		
b. Indestaaende i Sparekassen	1830	28		
c. Restancer	43	06		
d. Kontant Beholdning	2	69		
			3176	03
Summa Udgift			3236	20

9.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sognepræst Engelsteds Deltagelses og Erkendtligheds Legat

for Aaret 1920.

I. Realskolelegatet

Indtægt.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Januar 1920:				
a. Rentebærende Kapital	1400	00		
b Kontant Beholdning	15	90		
			1415	90
2. Indvundne Renter			49	00
Summa Indtægt			1464	90

Udgift.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. For Bøger til Dicipelbiblioteket			59	25
2. Revisorløn			0	05
3. Beholdning den 31. December 1920:				
a. Rentebærende Kapital	1400	00		
b. Kontant Beholdning	5	60		
			1405	60
Summa Udgift			1464	90

II. Pensionslegatet.

Indtægt.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Januar 1920:				
a. Rentebærende Kapital	800	00		
b. Kontant og i Sparekassen	629	39		
			1429	39
2. Indvundne Renter			52	56
Summa Indtægt			1481	9

Udgift.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Revisorløn			0	05
2. Beholdning den 31. December 1920:				
a. Rentebærende Kapital	800	00		
b. Kontant og i Sparekassen	681	90		
			1481	90
Summa Udgift			1481	95

10.

Ekstrakt

af

Regnskabet for den gensidige Forsikringsforening for Skolebygninger paa Færøerne

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919:				
a. Indestaaende i Sparekassen	5834	91		
b. Restancer	48	60		
c. Kontant Beholdning	223	72		
			6107	23
2. Forsikringspræmier for indtegnede Skolebygninger			287	23
3. Indvundne Renter			238	38
Summa Indtægt			6632	84

Udgift.

	Kr	Kr	Kr	Øre
1. Løn til Kassereren			50	00
2. Revisorløn			0	55
3. Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt			11	43
4. Porto			5	00
5. Beholdning den 30. September 1920:				
a. Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	6290	29		
b. Kontant Beholdning	275	57		
			6565	86
Summa Udgift			6632	84

11.

Ekstrakt.

af

Regnskabet for de færøske Almueskole-Læreres og -Lærerinders Pensionsfond

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Oktober 1919:			Kr	Øre	Kr	Øre
a. Indestaaende i Sparekassen			15433	87		
b. Kontant Beholdning			2995	78		
c. Restancer			67	23		
					18496	88
2. Indbetaling til Fonden i H. t. Lov af 29. Marts 1893 §§ 2 og 3:	Kr	Øre				
I a. Fra Statskassen	2838	27				
b. - Kommunerne paa Færøerne	2838	27				
			5676	54		
II. a. - Statskassen 2. Tilskud	2000	00				
b. Amtsfattigkassen	2000	00				
			4000	00		
					9676	54
3. Indbetaling fra Kommunerne til Kassererens Løning					100	00
4. Indvundne Renter					635	60
				Summa Indtægt	28909	02

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udbetalte Pensioner	7520	83
2. Løn til Kassereren	100	00
3. Revisorløn	10	36
4. Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt	14	43
5. Beholdning den 30. September 1920:		
a. Indestaaende i Sparekassen	17949 47	
b. Restancer	16 00	
c. Kontant Beholdning	3297 93	
	21263	40
Summa Udgift	28909	02

12.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Færøernes Amtskommunes Telefonvæsen

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

			Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919:						
a. I Færø Amts Sparekasse			18004	32		
b. I Do tilhørende Fornyelsesfonden			10959	50		
			28963	82		
c. Gæld til Banken	988	83				
÷ Skylder for Telegrammer i Septbr.	6317	44				
			7306	27		
			21657	55		
d. Restancer			21936	09		
e. Kontant Beholdning			3215	35		
					46808	99
2. Indtægt af Abonnement					18230	43
3. Indtægt af Samtaler, Telefontelegrammer, Budsendelser og Extragebyr					75621	90
4. Amtskommunens Godtgørelse for de til og fra Telegrafstationen i Thorshavn og Tveræa telefonerede Telegrammer					5178	06
5. Forskellige Indtægter					2815	92
Summa Indtægt					148655	30

Udgift.

			Kr	Øre
1. Administration			22161	84
2. Forrentning og Afdrag af Laan			20933	44
3. Stationernes Drift			30916	47
4. Vedligeholdelse og Eftersyn af Anlægget			14123	99
5. Udvidelse af Anlægget			25279	38
6. Forskellige Udgifter			2638	97
7. Beholdning den 30. September 1920:	Kr	Øre		
a. I Færø Amts Sparekasse	8204	66		
b. I Do tilhørende Fornyelsesfonden	13476	25		
c. I Føroya Banki	6197	51		
	27878	42		
÷ Skylder for Telegrammer i Septbr.	6346	14		
	21532	28		
e. Restancer	16413	40		
d. Kontant Beholdning	4650	53		
			42596	21
Summa Udgift			148655	30

13.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Færø Amtskommunes Tuberkulose-Sygehus i Hoydal

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920

Indtægt.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919:				
Restancer	579	25		
Statskassens Tilskud for April Kvartal 1919	4264	55		
— — - Juli — —	4212	90		
I Færø Amts Sparekasse	2902	24		
Kontant	453	67		
			12412	61
2. Betaling for Patienter			7581	35
3. Statskassens Tilskud			22426	55
4. Tilskud fra Statskassen til Dækning af Underskud			40541	74
5. Forplejningen			1209	99
6. Refusion			5	50
7. Tilbagebetalte Forskud			228	00
8. Have og Anlæg			1171	00
9. Husdyrhold			831	00
10. Inventar			32	00
11. Renter af Kassebeholdning			117	24
12. Forskellige Indtægter			19	50
13. Gæld den 30. September 1920:	Kr	Øre		
Til Færø Amts Fattigkasse	7000	00		
- Føroya Banki	65526	57		
			72526	57
Summa Indtægt			159103	05

Udgift.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Gæld den 1. Oktober 1919:				
Til Færø Amts Fattigkasse	7000	00		
- Føroya Banki	40620	97		
			47620	97
2. Lønninger			8178	16
3. Forplejningen			50920	53
4. Vask og Rengøring			3133	88
5. Brændsel og Belysning			15379	80
6. Medicin			3281	40
7. Bygninger			2783	17
8. Maskiner			85	15
9. Inventar			9891	37
10. Assurance			675	00
11. Have og Anlæg			642	20
12. Fragt og Losning			180	00
13. Kontorhold			550	11
14. Husdyrhold			260	94
15. Renter og Afdrag			4240	47
16. Givne Forskud			228	00
17. Forskellige Udgifter			50	00
18. Beholdning den 30. September 1920:	Kr	Øre		
Restancer	1569	60		
Statskassens Tilskud for Juli Kvartal 1920	6104	50		
I Færø Amts Sparekasse	3019	48		
Kontant	308	32		
			11001	90
Summa Udgift			159103	05

14

Ekstrakt

af

Regnskabet for Norderøernes Præstegælds Kirkekasse

for Aaret 1920

Indtægt.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Erstatning for samtlige Tiender			1260	00
2. Andel i Storhvalsafgift			341	32
3. Gaver til Husum Kirke			2832	35
4. Provenuet for bortsolgt Tømmer			400	00
5. Gæld den 31. December 1920:				
Rentefrit Laan fra andre Kirkekasser	5000	00		
Laan fra ekonomisk Fond og Amtsfattigkassen	25000	00		
Forskud fra andre Kirker og Thorshavns Kirkes særlige Kasse	32264	93		
			62264	93
Summa Indtægt			67098	60

Udgift.

	Kr	Øre
1. Gæld den 1. Januar 1920:		
Rentefrit Laan fra andre Kirkekasser samt Forskud fra samme	28879	20
2. Udgifter ved Opførelse af Husum Kirke	36903	37
3. Reparation af Kirkerne	563	96
4. Anskaffelse og Vedligeholdelse af Ornamenter og Inventar	20	00
5. Kirkelys, Brød og Vin	541	11
6. Rengøring	84	00
7. Præstehold	36	00
8. Andre Udgifter	5	60
9. Andel i Kassererløn	53	87
10. Andel i Revisorløn	1	36
11. Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt	11	13
Summa Udgift	67098	60

15.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Østerø Præstegælds Kirkekasse

for Aaret 1920

Indtægt.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Januar 1920:				
a. Rentefrit Laan til andre Kirkekasser	13500	00		
b. I Kasse og Sparekasse samt Obligationslaan	4616	04		
			18116	04
2. Erstatning for samtlige Tiender			1850	00
3. Indvundne Renter			85	68
4. Storhvalsafgift			682	64
Summa Indtægt			20734	36

Udgift.

			Kr	Øre
1. Reparationsarbejder ved Kirkerne			1586	92
2. Vedligeholdelse og Anskaffelse af Inventar			11	50
3. Kirkelys, Brød og Vin			1005	96
4. Rengøring			120	63
5. Præstehold			48	00
6. Andre Udgifter			2	20
7. Andel i Kassererløn			53	87
8. Andel i Revisorløn			2	31
9. Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt			11	43
10. Beholdning den 31. December 1920:	Kr	Øre		
a. Rentefrit Laan til andre Kirkekasser	13500	00		
b. I Kasse, Sparekasse og Obligationslaan samt Forskud til Norderoernes Kirkekasse	4391	54		
			17891	54
Summa Udgift			20734	36

16.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sydstrømø Præstegælds Kirkekasse

for Aaret 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Januar 1920:		
I Kasse, Sparekasse og Obligationslaan	1537	89
2. Erstatning for samtlige Tiender	780	00
3. Andel i Storhvalsfangst	682	64
4. Gæld den 31. December 1920:		
Rentefrit Laan fra andre Kirkekasser	18600	00
Summa Indtægt	21600	53

Udgift.

	Kr	Øre
1. Gæld den 31. December 1920:		
Rentefrit Laan fra andre Kirkekasser	18600	00
2. Reparationsarbejder ved Kirkerne	852	09
3. Anskaffelse og Vedligeholdelse af Inventar	11	85
4. Kirkelys, Brød og Vin	795	95
5. Rengøring	248	48
6. Præstehold	12	00
7. Andre Udgifter	50	00
8. Andel i Kassererløn	30	75
9. Andel i Revisorløn	0	85
10. Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt	11	13
11. Beholdning den 31. December 1920:		
I Kasse, Sparekasse og Obligationslaan samt Forskud til Norderoernes Kirkekasse	987	43
Summa Udgift	21600	53

17.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Thorshavns Kirkes særlige Kasse

for Aaret 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Januar 1920:				
a. Indestaaende i Sparekassen	2801	35		
b. Kontant (Forskud til samtlige Kirkekasser)	5451	70		
			8253	05
2. Indvundne Renter			113	16
3. For Benyttelse af Kirkens Ornamenter			254	00
4. Stolestadepenge			186	70
5. Bøssepenge			180	78
Summa Indtægt			8987	69

Udgift.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Løning til Organisten m. m			210	00
2. Tilsyn med Taarnuret			50	00
3. Graverlen			120	00
4. Ombæring af Regninger samt Porto			10	00
5. Revisorlen			0	80
6. Andre Udgifter			9	10
7. Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt			12	93
8. Beholdning den 31. December 1920:				
a. Indestaaende i Sparekasse	2914	51		
b. Kontant (Forskud til samtlige Kirkekasser)	5660	35		
			8574	86
Summa Udgift			8987	69

18.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Nordstrømø Præstegælds Kirkekasse

for Aaret 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Januar 1920:				
a. Rentefrit Laan til andre Kirkekasser	9100	00		
b. I Kasse, Sparekasse og Obligationslaan samt Forskud til Norderøernes Kirkekasse	4482	70		
			13582	70
2. Erstatning for samtlige Tiender			900	00
3. Andel i Storhvalsalgift			311	32
4. Indvundne Renter			64	22
Summa Indtægt			14888	24

Udgift.

			Kr	Øre
1. Vedligeholdelse og Anskaffelse af Inventar			459	30
2. Reparationsarbejder ved Kirkerne			796	28
3. Kirkelys, Brød og Vin			540	00
4. Rengøring			107	90
5. Præstehold			24	00
6. Andre Udgifter			85	25
7. Andel i Kassererløn			46	15
8. Andel i Revisorløn			1	20
9. Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt			11	43
10. Beholdning den 31. December 1920:	Kr	Øre		
a. Rentefrit Laan til andre Kirkekasser	9100	00		
b. I Sparekasse samt Forskud til Norderøernes Kirkekasse	3716	73		
			12816	73
Summa Udgift			14888	24

19

Ekstrakt

af

Regnskabet for Vaagø Præstegælds Kirkekasse,

for Aaret 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Januar 1920:				
a. Rentefrit Laan til andre Kirkekasser	10500	00		
b. I Kasse, Sparekasse og Obligationslaan samt Forskud til Norderøernes Kirkekasse	5691	50		
			16191	50
2. Erstatning for samtlige Tiender			1140	00
3. Andel i Storhvalsafgift			341	32
4. Indvundne Renter			76	55
Summa Indtægt			17749	37

Udgift.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Vedligeholdelse og Anskaffelse af Inventar			65	70
2. Reparationsarbejder ved Kirkerne			413	20
3. Kirkelys, Brød og Vin			1005	42
4. Rengøring			216	14
5. Præstehold			28	00
6. Andre Udgifter			0	36
7. Andel i Kassererløn			38	46
8. Andel i Revisorløn			1	51
9. Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt			12	03
10. Beholdning den 31. December 1920:	Kr	Øre		
a. Rentefrit Laan til andre Kirkekasser	10500	00		
b. I Sparekasse samt Forskud til Norderøernes Kirkekasse	5468	55		
			15968	55
Summa Udgift			17749	37

20.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sandø Præstegælds Kirkekasse

for Aaret 1920

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Januar 1920: I Kasse og Sparekasse samt Forskud til Norderoernes Kirkekasse	8028	51
2. Erstatning for samtlige Tiender	670	00
3. Andel i Storhvalsfangst	341	32
4. Indvundne Renter	37	97
Summa Indtægt	9077	80

Udgift.

	Kr	Øre
1. Reparationsarbejder ved Kirkerne	162	89
2. Anskaffelse og Vedligeholdelse af Inventar	43	05
3. Kirkelys, Brød og Vin	323	85
4. Rengøring	68	25
5. Præstehold	40	00
6. Andre Udgifter	0	00
7. Andel i Kassererløn	30	75
8. Andel i Revisorløn	0	87
9. Bekendtgørelse at Regnskabsekstrakt	10	83
10. Beholdning den 31. December 1920: I Sparekasse samt Forskud til Norderoernes Kirkekasse	8397	31
Summa Udgift	9077	80

21.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Suderø Præstegælds Kirkekasse

for Aaret 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Januar 1920: I Kasse, Sparekasse samt Obligationslaan og Forskud til Norderoernes Kirkekasse	3338	86
2. Erstatning for samtlige Tiender	1200	00
3. Andel i Storhvalsfangst	682	64
4. Gæld den 31. December 1920: Rentefrit Laan fra andre Kirkekasser	9500	00
Summa Indtægt	13721	50

Udgift.

	Kr	Øre
1. Gæld den 1. Januar 1920:		
Rentefrit Laan fra andre Kirkekasser	9500	00
2. Reparationsarbejder ved Kirkerne	369	35
3. Anskaffelse og Vedligeholdelse af Inventar	49	90
4. Kirkelys, Brød og Vin	508	84
5. Rengøring	180	23
6. Præstehold	166	00
7. Andre Udgifter	437	05
8. Andel i Kassererlønn	46	15
9. Andel i Revisorlønn	1	31
10. Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt	11	43
11. Beholdning den 31. December 1920:		
I Sparekasse samt Forskud til Nordhrøernes Kirkekasse	2461	24
Summa Udgift	13721	50

22.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Vaag Kirkes særlige Kasse

for Aaret 1920

(Meddelt af Færø Amt).

Indtægt.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Januar 1920:				
a. Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	806	64		
b. Kontant	50	14		
			856	78
2. Indvundne Renter			32	56
Summa Indtægt			889	34

Udgift.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Revisorlon			0	03
2. Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt			9	33
3. Beholdning den 30. September 1920:				
a. I Færø Amts Sparekasse	839	20		
b. Kontant	40	78		
			879	98
Summa Udgift			889	34

23.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Fuglø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919:		
Kontant	177	80
2. Andre Indtægter	34	24
3. Indtægter ved Paaligning	1493	36
4. Gæld som føres til Udgift i næste Regnskab	76	56
Summa Indtægt	1780	96

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	754	04
2. — - Fattigvæsenet	133	83
3. — - Jordemodervæsenet	95	00
4. Tilskud til Sygehus	57	40
5. Bidrag til Amtsrepartitionsfonden	633	42
6 — - Skydsvæsenet	63	80
7. Bestyrelsesudgifter	17	13
8. Andre Udgifter	26	34
Summa Udgift	1780	96

24.

Ekstrakt.

af

Regnskabet for Svinø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919:		
Kontant	77	64
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	125	00
3. — - Vandvæsenet	132	46
4. — ved Paaligning	1643	64
5. Gæld som føres til Udgift i næste Aars Regnskab	140	34
Summa Indtægt	2119	08

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	397	16
2. — - Fattigvæsenet	313	78
3. — - Veje, Broer og Landingssteder	6	00
4. Tilskud til Sygehus	202	63
5. Bidrag til Amtsrepartitionsfonden	549	78
6. — - Skydsvæsenet	67	54
7. Udgifter til Alderdomsunderstøttelse	375	00
8. Bestyrelsesudgifter	32	13
9. Udgifter til Vandvæsenet	175	06
Summa Udgift	2119	08

25.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Viderø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	98	00
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	120	00
3. — - Jordemodervæsenet	150	00
4. — ved Paaligning	7518	03
5. Indtægter til Skolevæsenet	93	75
6. — - Fattigvæsenet	75	00
7. — - Veje, Broer og Landingssteder	4000	00
8. — - Dyrtidshjælp	6472	36
9. — i H. t. Sønærin-sloven	20	00
10. — ved Optagelse af Laan	5557	14
11. Gæld som føres til Udgift i næste Regnskab	8536	91
Summa Indtægt	32641	09

Udgift.

	Kr	Øre
1. Gæld fra forrige Aar	5454	73
2. Udgifter til Skolevæsenet	3246	34
3. — - Fattigvæsenet	1497	78
4. — - Alderdomsunderstøttelse	260	00
5. — - Jordemodervæsenet	666	50
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	17160	64
7. Tilskud til Sygehus	137	89
8. — - Hjælpekasser	1200	00
9. Udgifter til Telefonvæsenet	322	83
10. Bidrag til Skydsvæsenet	153	20
11. — - Amtsrepartitionsfonden	1654	24
12. Bestyrelsesudgifter	187	49
13. Andre Udgifter	262	91
14. Beholdning den 30. September 1920	1436	54
Summa Udgift	32641	09

26.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Klaksvig Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	10913	72
2. Indtægter til Fattigvæsenet	50	00
3. — - Alderdomsunderstøttelse	887	53
4. — - Skolevæsenet	75	00
5. — i H. t. Sønæringsloven	30	00
6. — til Dyrtidshjælp	4505	00
7. — ved Paaligning	24183	23
8. Understøttelse til Børn af Enker	247	50
9. Indtægter til Veje, Broer og Landingssteder	1600	00
10. — af Kapitaler og Ejendomme	54	77
11. Optagelse af Laan	10000	00
12. Overskud af Varehandelen i Krigsperioden	523	00
Summa Indtægt	62066	75

Udgift.

	Kr	Øre
1. Gæld fra forrige Aar	201	97
2. Udgifter til Skolevæsenet	4413	81
3. — - Fattigvæsenet	1652	77
4. — - Alderdomsunderstøttelse	2774	59
5. — - Jordemodervæsenet	670	00
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	7878	85
7. Tilskud til Sygehus	428	33
8. Udgifter til Dyrtidshjælp	5555	00
9. — - Telefonvæsenet	718	32
10. Understøttelse til Børn af Enker	490	00
11. Bidrag til Skydsvæsenet	296	39
12. — - Amtsrepartitionsfonden	4000	81
13. Bestyrelsesudgifter	1019	09
14. Andre Udgifter	15765	26
15. Beholdning den 30. September 1920	16201	56
Summa Udgift	62066	75

27.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Kunø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919:		
I Banken (heruuder Rest af Kassekredit)	166	67
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	83	33
3. — - Jordemodervæsenet	46	59
4. — - Dyrtidshjælp	3218	67
5. — i H. t. Sønæringsloven	10	00
6. — ved Paaligning	3020	83
7. Gæld den 30. September 1920	300	63
Summa Indtægt	6846	72

Udgift.

	Kr	Øre
1. Berigtiget Gæld	347	14
2. Udgifter til Skolevæsenet	515	22
3. — - Fattigvæsenet	151	77
4. — - Alderdomsunderstøttelse	100	00
5. — - Jordemodervæsenet	216	14
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	76	50
7. Tilskud til Sygehus	235	37
8. Udgifter til Dyrtidshjælp	4326	31
9. — - Telefonvæsenet	75	34
10. Bidrag til Skydsvæsenet	64	70
11. — - Amtsrepartitionsfonden	495	85
12. Bestyrelsesudgifter	46	80
13. Andre Udgifter	25	91
14. Beholdning den 30. September 1920:		
I Banken (heruuder Rest af Kassekredit)	166	67
Summa Udgift	6846	72

28.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Mygledal Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919:		
I Banken (herunder Rest af Kassekredit)	166	66
2. Indtægter til Fattigvæsenet	150	00
3. — - Dyrtidshjælp	532	89
4. — ved Paaligning	1594	75
5. — til Alderdomsunderstøttelse	333	34
6. — - Jordemodervæsenet	38	16
7. Gæld som føres til Udgift i næste Regnskab	229	32
Summa Indtægt	3045	12

Udgift.

	Kr	Øre
1. Gæld fra forrige Aar	319	25
2. Udgifter til Skolevæsenet	268	01
3. — - Fattigvæsenet	655	03
4. — - Alderdomsunderstøttelse	400	00
5 - Jordemodervæsenet	177	08
6. Tilskud til Sygehus	160	98
7. Udgifter til Dyrtidshjælp	443	11
8. Bidrag til Skydsvæsenet	42	16
9. — - Amtsrepartitionsfonden	338	80
10. Bestyrelsesudgifter	73	21
11. Andre Udgifter	0	83
12. Beholdning den 30. September 1920:		
I Banken (herunder Rest af Kassekredit)	166	66
Summa Udgift	3045	12

29.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Husum Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919:		
I Banken (herunder Rest af Kassekredit)	166	67
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	84	33
3. — - Jordemodervæsenet	52	75
4. Indtægter til Dyrtidshjælp	2514	27
5. — ved Paaligning	2167	98
6. Gæld som føres til Udgift i næste Regnskab	987	92
Summa Indtægt	5972	92

Udgift.

	Kr	Øre
1. Berigtiget Gæld	275	54
2. Udgifter til Skolevæsenet	316	57
3. — - Fattigvæsenet	37	04
4. — - Alderdomsunderstøttelse	100	00
5. — - Jordemodervæsenet	244	78
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	22	00
7. Tilskud til Sygehus	220	74
8. Udgifter til Vandvæsenet	100	00
9. — - Dyrtidshjælp	3690	60
10. — - Telefonvæsenet	30	00
11. Bidrag til Skydsvæsenet	58	18
12. — - Amtsrepartitionsfonden	614	96
13. Bestyrelsesudgifter	95	01
14. Andre Udgifter	0	83
15. Beholdning den 30. September 1920:		
I Banken (herunder Rest af Kassekredit)	166	67
Summa Udgift	5972	93

30.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Fuglefjord Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	1534	19
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	228	16
3. — - Jordemodervæsenet	17	37
4. — - Veje, Broer og Landingssteder	105	88
5. — - Dyrtidshjælp	5083	57
6. — ved Paaligning	11126	53
7. Optagelse af Lån	886	21
8. Andre Indtægter	29	03
9. Gæld som føres til Udgift i næste Regnskab	529	11
Summa Indtægt	20440	05

Udgift.

	Kr	Øre
1. Berigtiget Gæld	5536	96
2. Udgifter til Skolevæsenet	2203	64
3. — - Sygehus	183	77
4. — - Alderdomsunderstøttelse	519	59
5. — - Jordemodervæsenet	252	48
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	3098	02
7. Udgift til Kirkegaarden	5	05
8. Udgifter til Telefonvæsenet	246	54
9. Bidrag til Skydsvæsenet	184	39
10. — - Amtsrepartitionsfonden	2711	62
11. Bestyrelsesudgifter	137	97
12. Andre Udgifter	2673	07
13. Beholdning den 30. September 1920	1486	05
Summa Udgift	20440	05

31.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Andefjord Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

		Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Oktober 1919	935	31
2.	Indtægter til Børn af Enker	547	50
3.	— - Alderdomsunderstøttelse	312	80
4.	— - Dyrtidshjælp	6277	44
5.	— ved Paaligning	4550	61
6.	— i H. t. Sønderingsloven	20	00
	Summa Indtægt	12643	66

Udgift.

		Kr	Øre
1.	Berigtiget Gæld	5681	79
2.	Udgifter til Skolevæsenet	1317	09
3.	— - Alderdomsunderstøttelse	410	00
4.	— - Jordemodervæsenet	198	61
5.	— - Veje, Broer og Landingssteder	334	34
6.	— - Sygehus	107	22
7.	— - Kirker og Kirkegaarde	28	50
8.	— - Telefonvæsenet	133	50
9.	— - Børn af Enker	672	00
10.	Bidrag til Skydsvæsenet	113	93
11.	— - Amtsrepartitionsfonden	1080	47
12.	Bestyrelsesudgifter	173	22
13.	Andre Udgifter	351	89
14.	Beholdning den 30. September 1920	2051	07
	Summa Udgift	12643	66

32.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Lervig Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

		Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Oktober 1919	914	19
2.	Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	173	21
3.	— - Dyrtidshjælp	3240	93
4.	— ved Paaligning	5334	64
	Summa Indtægt	9662	97

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	866	30
2. — - Alderdomsunderstøttelse	368	00
3. — - Jordemodervæsenet	160	83
4. — - Veje, Broer og Landingssteder	108	80
5. — - Sundhedsvæsenet	129	46
6. — - Dyrtidshjælp	559	47
7. — - Telefonvæsenet	210	00
8. Bidrag til Skydsvæsenet	126	83
9. — - Amtsrepartitionsfonden	1365	47
10. Bestyrelsesudgifter	169	03
11. Andre Udgifter	3742	21
12. Beholdning den 30. September 1920	1856	57
Summa Udgift	9662	97

88.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Næs Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	3263	22
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	30	00
3. — - Børn af Enker	317	50
4. — i H. t. Sømeringsloven	50	00
5. — ved Paaligning	12480	00
6. Andre Indtægter	4	51
Summa Indtægt	16145	23

Udgift.

	Kr	Øre
1. Berigtiget Gæld	1038	79
2. Udgifter til Skolevæsenet	3559	17
3. — - Fattigvæsenet	1324	50
4. — - Alderdomsunderstøttelse	410	00
5. — - Veje, Broer og Landingssteder	23	50
6. — - Dyrtidshjælp	208	25
7. — - Telefonvæsenet	535	28
8. Understøttelse til Børn af Enker	560	00
9. Bidrag til Amtsrepartitionsfonden	3126	50
10. — - Skydsvæsenet	269	53
11. Andre Udgifter	1	17
12. Bestyrelsesudgifter	322	39
13. Beholdning den 30. September 1920	4766	15
Summa Udgift	16145	23

34.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sjov Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

		Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Oktober 1919	6605	34
2.	Indtægter til Fattigvæsenet	75	00
3.	— - Jordemodervæsenet	50	00
4.	— - Alderdomsunderstøttelse	276	00
5.	— i H. t. Sønderingsloven	20	00
6.	— ved Paaligning	11339	31
7.	— af Kapitaler og Ejendomme	306	29
8.	— ved Optagelse af Laan	16229	44
	Summa Indtægt	34793	38

Udgift.

		Kr	Øre
1.	Berigtiget Gæld	16060	42
2.	Udgifter til Skolevæsenet	1877	97
3.	— - Fattigvæsenet	660	04
4.	— - Alderdomsunderstøttelse	537	00
5.	— - Jordemodervæsenet	354	93
6.	— - Veje, Broer og Landingssteder	1134	62
7.	— - Dyrtidshjælp	542	35
8.	— - Telefonvæsenet	420	00
9.	Bidrag til Skydsvæsenet	303	58
10.	— - Amtsrepartitionsfonden	1717	66
11.	Bestyrelsesudgifter	337	18
12.	Andre Udgifter	1072	17
13.	Beholdning den 30. September 1920	10054	46
	Summa Udgift	34793	38

35.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Ejde Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

		Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Oktober 1919	49	38
2.	Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	435	00
3.	— - Jordemodervæsenet	20	00
4.	— - Sundhedsvæsenet	719	96
5.	— - Veje, Broer og Landingssteder	4	00
6.	— - Dyrtidshjælp	2399	24
7.	— i H. t. Sønderingsloven	40	00
8.	— ved Paaligning	9837	08
9.	Understøttelse til Børn af Enker	315	00
10.	Optagelse af Laan	2000	00
11.	Gæld den 30. September 1920	513	99
	Summa Indtægt	16334	25

Udgift.

	Kr	Øre
1. Gæld fra forrige Aar	1113	04
2. Udgifter til Skolevæsenet	1174	47
3. — - Fattigvæsenet	1236	02
4. — - Alderdomsunderstøttelse	870	00
5. — - Jordemodervæsenet	481	74
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	312	53
7. — - Sundhedsvæsenet	1201	41
8. — - Vandvæsenet	1565	50
9. — - Dyrtidshjælp	100	00
10. — - Telefonvæsenet	344	50
11. Understøttelse til Børn af Enker	362	50
12. Bidrag til Skydsvæsenet	311	97
13. — - Amtsrepartitionsfonden	1812	38
14. Bestyrelsesudgifter	208	14
15. Andre Udgifter	4195	97
16. Beholdning den 30. September 1920	1134	18
Summa Udgift	16334	25

36.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Funding Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Indtægter til Jordemodervæsenet	125	00
2. — - Alderdomsunderstøttelse	60	00
3. — - Dyrtidshjælp	1151	13
4. Andre Indtægter	413	70
5. Indtægter ved Paaligning	4032	96
6. Gæld den 30. September 1920	1267	43
Summa Indtægt	7050	02

Udgift.

	Kr	Øre
1. Berigtiget Gæld	630	95
2. Udgifter til Skolevæsenet	1765	60
3. — - Fattigvæsenet	191	90
4. — - Alderdomsunderstøttelse	255	00
5. — - Jordemodervæsenet	385	00
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	811	39
7. — - Sundhedsvæsenet	477	78
8. — - Telefonvæsenet	180	00
9. — - Dyrtidshjælp	70	00
10. — - Børn af Enker	400	00
11. Bidrag til Skydsvæsenet	117	84
12. — - Amtsrepartitionsfonden	1267	85
13. Bestyrelsesudgifter	100	25
14. Andre Udgifter	366	46
Summa Udgift	7050	02

37.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Gøte Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	5485	04
2. Indtægter til Skolevæsenet	300	00
3. — - Alderdomsunderstøttelse	20	00
4. — - Veje, Broer og Landingssteder	32	00
5. — - Dyrtidshjælp	6233	65
6. — i H. t. Sønæringsloven	50	00
7. — ved Paaligning	7692	08
Summa Indtægt	19812	77

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	2245	14
2. — - Alderdomsunderstøttelse	40	00
3 — - Jordemodervæsenet	173	15
4. — - Veje, Broer og Landingssteder	229	55
5. — - Sundhedsvæsenet	134	53
6. — - Dyrtidshjælp	327	22
7. — - Telefonvæsenet	477	90
8. Understøttelse til Børn af Enker	200	00
9. Bidrag til Amtsrepartitionsfonden	1429	04
10. Bidrag til Skydsvæsenet	136	13
11. Bestyrelsesudgifter	405	17
12. Andre Udgifter	9338	06
13. Beholdning den 30. September 1920	4676	89
Summa Udgift	19812	77

38.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Nolsø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning fra forrige Aar	200	00
2. Indtægter til Fattigvæsenet	9	10
3. — - Veje, Broer og Landingssteder	411	20
4. — ved Paaligning	3974	33
5. — - Optagelse af Laan	1080	00
6. Gæld som føres til Udgift i næste Regnskab	1173	65
Summa Indtægt	6848	28

Udgift.

	Kr	Øre
1. Berigtiget Gæld	1810	97
2. Udgifter til Skolevæsenet	493	28
3. — - Fattigvæsenet	207	80
4. — - Alderdomsunderstøttelse	300	00
5. — - Jordemodervæsenet	397	50
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	781	44
7. — - Sundhedsvæsenet	200	00
8. — - Dyrtidshjælp	129	94
9. Bidrag til Skydsvæsenet	79	44
10. — - Amtsrepartitionsfonden	799	19
11. Bestyrelsesudgifter	184	84
12. Andre Udgifter	383	88
13. Beholdning den 30. September 1920:		
Indestaaende i Bank og Sparekasse	1080	00
Summa Udgift	6848	38

39.

Ekstrakt.

af

Regnskabet for Kirkebø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	1477	87
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	38	53
3. — ved Paaligning	2395	00
4. — til Dyrtidshjælp	2771	84
5. Indvundne Renter	1	45
Summa Indtægt	6684	69

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	1088	93
2. — - Fattigvæsenet	236	95
3. — - Alderdomsunderstøttelse	130	00
4. — - Jordemodervæsenet	111	51
5. — - Veje, Broer og Landingssteder	241	03
6. — - Dyrtidshjælp	582	30
7. — - Telefonvæsenet	80	00
8. — - Skydsvæsenet	79	13
9. — - Amtsrepartitionsfonden	987	24
10. Bestyrelsesudgifter	182	54
11. Andre Udgifter	2703	92
12. Beholdning den 30. September 1920	260	17
Summa Udgift	6684	69

40.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Thorshavns udenbys Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	211	88
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	151	47
3. — - Dyrtidshjælp	3228	40
4. — ved Paaligning	1790	81
5. — til Børn af Enker	80	00
6. Indvundne Renter	1	48
7. Gæld den 30. September 1920	1288	84
Summa Indtægt	6752	88

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	475	92
2. — - Fattigvæsenet	338	00
3. — - Alderdomsunderstøttelse	260	00
4. — - Jordemodervæsenet	103	90
5. — - Børn af Enker	100	00
6. — - Dyrtidshjælp	1347	30
7. — - Skydsvæsenet	81	00
8. — - Amtsrepartitionsfonden	612	97
9. — - Veje, Broer og Landingssteder	18	00
10. Bestyrelsesudgifter	132	46
11. Andre Udgifter	3276	28
12. Beholdning den 30. September 1920	7	05
Summa Udgift	6752	88

41.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Kalbak Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	387	14
2. Indvundne Renter	0	64
3. Ved Paaligning	1135	31
4. Indtægter til Dyrtidshjælp	1096	51
Summa Indtægt	2619	60

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	397	89
2. — - Fattigvæsenet	76	65
3. — - Jordemodervæsenet	44	59
4. — - Dyrtidshjælp	0	50
5. Bidrag - Skydsvæsenet	34	76
6. — - Amtsrepartitionsfonden	457	82
7. Bestyrelsesudgifter	95	72
8. Andre Udgifter	1116	55
9. Beholdning den 30. September 1920	395	12
Summa Udgift	2619	60

42.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Kollefjord Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	292	18
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	70	00
3. — - Dyrtidshjælp	2795	01
4. — ved Paaligning	2983	92
5. — til Børn af Enker	26	25
6. Andre Indtægter	2	00
7. Gæld som føres til Udgift i næste Aars Regnskab	3500	00
Summa Indtægt	9669	36

Udgift.

	Kr	Øre
1. Gæld fra forrige Aar	2500	00
2. Udgifter til Skolevæsenet	886	79
3. — - Fattigvæsenet	122	40
4. — - Alderdomsunderstøttelse	200	00
5. — - Jordemodervæsenet	342	11
6. — - Telefonvæsenet	156	08
7. Understøttelse til Børn af Enker	32	50
8. Bidrag til Skydsvæsenet	95	58
9. — - Amtsrepartitionsfonden	811	80
10. Bestyrelsesudgifter	370	06
11. Udgift til Dyrtidshjælp	640	00
12. — - Veje, Broer og Landingssteder	1178	05
13. Andre Udgifter	159	38
14. Beholdning den 30. September 1920	2274	61
Summa Udgift	9669	36

43.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Kvalvig Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	1129	63
2. Indtægter til Skolevæsenet	20	00
3. — - Dyrtidshjælp	8299	68
4. — ved Optagelse af Laan	1327	00
5. — i H. t. Sønderingsloven	20	00
6. Indvundne Renter	29	92
7. Andre Indtægter	35	15
8. Indtægter ved Paaligning	7742	54
Summa Indtægt	18603	92

Udgift.

	Kr	Øre
1. Berigtiget Gæld	284	21
2. Udgifter til Skolevæsenet	822	58
3. — - Fattigvæsenet	22	80
4. — - Alderdomsunderstøttelse	170	00
5. — - Jordemodervæsenet	272	35
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	1153	23
7. — - Sundhedsvæsenet	310	45
8. — - Kirkegaarde	97	25
9. — - Telefonvæsenet	252	53
10. Bidrag til Skydsvæsenet	101	79
11. — - Amtsrepartitionsfonden	1291	86
12. Bestyrelsesudgifter	236	30
13. Andre Udgifter	7259	25
14. Beholdning den 30. September 1920	6330	32
Summa Udgift	18603	92

44.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Haldersvig Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	182	10
2. Indtægter til Skolevæsenet	40	00
3. — - Alderdomsunderstøttelse	20	00
4. — - Jordemodervæsenet	7	07
5. — - Veje, Broer og Landingssteder	92	40
6. — - Dyrtidshjælp	3794	20
7. Indvundne Renter	0	04
8. Understøttelse til Børn af Enker	235	00
9. Indtægter ved Paaligning	5078	27
Summa Indtægt	9449	08

Udgift.

	Kr	Øre
1. Berigtiget Gæld	55	22
2. Udgifter til Skolevæsenet	1486	37
3. — - Fattigvæsenet	138	10
4. — - Jordemodervæsenet	250	02
5. — - Veje, Broer og Landingssteder	496	30
6. — - Dyrtidshjælp	4201	26
7. — - Telefonvæsenet	124	17
8. Understøttelse til Børn af Enker	430	00
9. Bidrag til Skydsvæsenet	128	46
10. — - Amtsrepartitionsfonden	1141	04
11. Bestyrelsesudgifter	97	02
12. Andre Udgifter	370	63
13. Beholdning den 30. September 1920	530	59
Summa Udgift	9449	08

46.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Saksen Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	230	00
2. Indtægter til Jordemodervæsenet	0	75
3. Indvundne Renter	5	97
4. Indtægter ved Paaligning	247	80
5. — til Dyrtidshjælp	113	52
6. Gæld den 30. September 1920	221	93
Summa Indtægt	819	97

Udgift.

	Kr	Øre
1. Gæld fra forrige Aar	55	88
2. Udgifter til Skolevæsenet	127	85
3. — - Fattigvæsenet	10	80
4. - Jordemodervæsenet	26	60
5. — - Dyrtidshjælp	182	57
6. Bidrag til Skydsvæsenet	13	67
7. - Amtsrepartitionsfonden	192	83
8. Bestyrelsesudgifter	43	00
9. Beholdning den 30. September 1920	166	77
Summa Udgift	819	97

46.

Ekstrakt
af
Regnskabet for Kvivig Sogn
for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	1116	09
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	355	00
3. — - Fattigvæsenet	50	00
4. — - Dyrtidshjælp	5017	92
5. Indvundne Renter	39	41
6. Indtægter ved Paaligning	4720	16
7. — i H. t. Sønæringsloven	20	00
Summa Indtægt	11218	58

Udgift.

	Kr	Øre
1. Gæld fra forrige Aar	473	66
2. Udgifter til Skolevæsenet	1246	97
3. — - Fattigvæsenet	885	95
4. — - Alderdomsunderstøttelse	410	00
5. — - Telefonvæsenet	173	00
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	267	50
7. — - Jordemodervæsenet	45	75
8. — - Dyrtidshjælp	2210	00
9. — - Skydsvæsenet	143	37
10. Bidrag til Amtsrepartitionsfonden	1553	67
11. Andre Udgifter	2091	69
12. Bestyrelsesudgifter	209	00
13. Beholdning den 30. September 1920	1509	03
Summa Udgift	11218	58

47.

Ekstrakt
af
Regnskabet for Vestmanhavn Sogn
for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	495	67
2. Indtægter til Skolevæsenet	198	02
3. — - Jordemodervæsenet	5	73
4. — - Alderdomsunderstøttelse	316	25
5. — - Dyrtidshjælp	6140	45
6. — ved Paaligning	14936	76
7. — i H. t. Sønæringsloven	20	00
8. — til Veje, Broer og Landingssteder	327	50
9. — ved Optagelse af Laan	55704	38
10. — til Børn af Enker	100	00
11. Andre Indtægter	3	10
12. Indvundne Renter	269	95
Summa Indtægt	78417	81

Udgift.

	Kr	Øre
1. Berigtiget Gæld	17956	06
2. Udgifter til Skolevæsenet	2637	18
3. — - Fattigvæsenet	915	07
4. — - Veje, Broer og Landingssteder	38272	62
5. — - Alderdomsunderstøttelse	425	00
6. — - Telefonvæsenet	562	41
7. — - Dyrtidshjælp	2402	06
8. Bidrag til Skydsvæsenet	191	47
9. Bidrag til Amtsrepartitionsfonden	2760	52
10. Bestyrelsesudgifter	812	46
11. Udgifter til Børn af Enker	120	00
12. Andre Udgifter	3599	31
13. Beholdning den 30. September 1920	7763	65
Summa Udgift	78417	81

48.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sandevaag Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	2849	59
2. Indtægter til Fattigvæsenet	74	00
3. — - Dyrtidshjælp	5330	07
4. — - Alderdomsunderstøttelse	132	93
5. — - Jordemodervæsenet	9	27
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	1657	50
7. — ved Paaligning	4985	60
8. — i H. t. Sønæringsloven	10	00
9. Andre Indtægter	0	06
Summa Indtægt	15039	93

Udgift

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	1441	67
2. — - Alderdomsunderstøttelse	410	00
3. — - Jordemodervæsenet	285	00
4. — - Veje, Broer og Landingssteder	4868	71
5. — - Sundhedsvæsenet	65	29
6. — - Dyrtidshjælp	140	00
7. — - Telefonvæsenet	218	94
8. Bidrag til Skydsvæsenet	133	20
9. — - Amtsrepartitionsfonden	1632	94
10. Bestyrelsesudgifter	180	27
11. Andre Udgifter	5622	63
12. Beholdning den 30. September 1920	11	27
Summa Udgift	15039	93

49.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Midvaag Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	4814	55
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	308	34
3. — - Jordemodervæsenet	30	85
4. — - Veje, Broer og Landingssteder	2812	75
5. — af Kapitaler og Ejendomme	60	54
6. — til Børn af Enker	381	25
7. — ved Paaligning	7022	42
8. Indkommet ved Salg af Varer	2076	74
9. Gæld den 30. September 1920	1483	34
Summa Indtægt	18990	68

Udgift.

	Kr	Øre
1. Gæld fra forrige Aar	1325	93
2. Udgifter til Skolevæsenet	1213	14
3. — - Alderdomsunderstøttelse	1055	00
4. — - Jordemodervæsenet	345	85
5. — - Veje, Broer og Landingssteder	9131	88
6. — - Sundhedsvæsenet	135	91
7. — - Telefonvæsenet	200	00
8. — - Børn af Enker	600	00
9. Bidrag til Skydsvæsenet	154	23
10. — - Amtsrepartitionsfonden	1841	64
11. Udgifter til Hjælpekasser	50	00
12. Bestyrelsesudgifter	162	85
13. Andre Udgifter	71	00
14. Beholdning den 30. September 1920	2713	25
Summa Udgift	18990	68

50.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sørvaag Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning fra forrige Aar	1396	26
2. Indtægter til Dyrtidshjælp	16065	36
3. — - Alderdomsunderstøttelse	12	50
4. — - Jordemodervæsenet	118	75
5. — ved Optagelse af Laan	3775	00
6. — i H. t. Sønæringsloven	10	00
7. — ved Paaligning	9835	00
8. Gæld som føres til Udgift næste Aar	2900	74
Summa Indtægt	35013	61

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	2944	57
2. — - Jordemodervæsenet	544	13
3. — - Alderdomsunderstøttelse	325	00
4. — - Veje, Broer og Landingssteder	2570	65
5. — - Telefonvæsenet	540	00
6. — - Lægevæsenet	185	55
7. — - Dyrtidshjælp	16965	36
8. — - Skydsvæsenet	172	64
9. — - Amtsrepartitionsfonden	2089	73
10. Bestyrelsesudgifter	350	07
11. Udgifter til Brandvæsenet	816	36
12. Andre Udgifter	7509	26
Summa Udgift	35013	61

61.

Ekstrakt.

af

Regnskabet for Bø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning fra forrige Aar	95	76
2. Indtægter ved Paaligning	1200	00
3. Gæld den 30. September 1920	0	45
Summa Indtægt	1296	21

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	525	39
2. — - Jordemodervæsenet	93	08
3. — - Telefonvæsenet	25	00
4. Bidrag til Skydsvæsenet	29	50
5. — - Amtsrepartitionsfonden	363	34
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	6	00
7. Bestyrelsesudgifter	39	08
8. Andre Udgifter	213	82
Summa Udgift	1296	21

52.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Myggenæs Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	1983	89
2. Indtægter til Dyrtidshjælp	589	93
3. — ved Paaligning	1193	00
4. — til Børn af Enker	22	50
Summa Indtægt	3789	32

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	231	00
2. — - Jordemodervæsenet	457	50
3. — - Børn af Enker	30	00
4. — - Sundhedsvæsenet	109	67
5. Bidrag til Skydsvæsenet	49	69
6. — - Amtsrepartitionsfonden	511	16
7. Bestyrelsesudgifter	103	58
8. Andre Udgifter	2027	69
9. Udgifter til Veje, Broer og Landingssteder	130	80
10. Beholdning den 30. September 1920	138	23
Summa Udgift	3789	32

53.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Skopen Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	1919	48
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	93	70
3. — - Børn af Enker	98	92
4. — - Dyrtidshjælp	4853	83
5. — ved Paaligning	4655	04
6. — til Fattigvæsenet	27	00
7. — - Optagelse af Laan	320	00
8. — i H. t. Sønæringsloven	10	00
9. — ifg. Decision	16	03
Summa Udgift	11994	00

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	996	11
2. — - Fattigvæsenet	99	22
3. — - Alderdomsunderstøttelse	415	85
4. — - Jordemodervæsenet	210	50
5. — - Veje, Broer og Landingssteder	119	03
6. — - Sundhedsvæsenet	789	72
7. — - Dyrtidshjælp	4836	75
8. — - Telefonvæsenet	400	00
9. — - Børn af Enker	220	00
10. Bidrag til Skydsvæsenet	127	14
11. — - Amtsrepartitionsfonden	892	50
12. Bestyrelsesudgifter	106	53
13. Andre Udgifter	535	00
14. Beholdning den 30. September 1920	2345	65
Summa Udgift	11994	00

54.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Skaalevig Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	199	78
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	36	66
3. — - Børn af Enker	56	06
4. — - Dyrtidshjælp	2345	14
5. — ved Pædligning	3060	55
6. — i H. t. Sønderingsloven	10	00
7. — til Fattigvæsenet	10	00
8. — ved Optagelse af Laan	290	00
9. Gæld den 30. September 1920	1389	94
Summa Indtægt	7998	13

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	1021	48
2. — - Alderdomsunderstøttelse	145	00
3. — - Jordemodervæsenet	227	86
4. — - Veje, Broer og Landingssteder	111	59
5. — - Sundhedsvæsenet	715	68
6. — - Dyrtidshjælp	3283	97
7. — - Telefonvæsenet	532	40
8. Bidrag til Skydsvæsenet	75	61
9. — - Amtsrepartitionsfonden	788	27
10. Bestyrelsesudgifter	106	30
11. Andre Udgifter	456	10
12. Beholdning den 30. September 1920	533	79
Summa Udgift	7998	13

56.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Husevig Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

		Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Oktober 1919	822	74
2.	Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	40	61
3.	— - Dyrtidshjælp	2495	15
4.	— ved Paaligning	3088	44
5.	— til Fattigvæsenet	22	00
6.	— ved Optagelse af Laan	280	00
7.	— i H. t. Lov om Sonderingen	10	00
	Summa Indtægt	6758	94

Udgift.

		Kr	Øre
1.	Udgifter til Skolevæsenet	658	92
2.	— - Fattigvæsenet	250	00
3.	— - Alderdomsunderstøttelse	175	00
4.	— - Jordemodervæsenet	247	14
5.	— - Veje, Broer og Landingssteder	31	17
6.	— - Sundhedsvæsenet	691	00
7.	— - Dyrtidshjælp	2669	93
8.	— - Telefonvæsenet	132	00
9.	— - Børn af Enker	110	00
10.	Bidrag til Skydsvæsenet	82	00
11.	Bidrag til Amtsrepartitionsfonden	714	85
12.	Bestyrelsesudgifter	101	34
13.	Andre Udgifter	321	13
14.	Beholdning den 30. September 1920	192	16
	Summa Udgift	6758	94

56.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sand Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

		Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Oktober 1919	2689	56
2.	Indtægter til Dyrtidshjælp	7298	35
3.	— ved Paaligning	8776	43
4.	— til Alderdomsunderstøttelse	204	03
5.	— - Børn af Enker	227	52
6.	— i H. t. Sonderingsloven	10	00
7.	— til Fattigvæsenet	239	37
8.	— - Jordemodervæsenet	210	50
9.	— ved Optagelse af Laan	960	00
10.	— ifl. Decision	23	97
	Summa Indtægt	20639	73

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	1530	17
2. — - Fattigvæsenet	282	20
3. — - Alderdomsunderstøttelse	955	00
4. — - Jordemodervæsenet	564	06
5. — - Veje, Broer og Landingssteder	875	59
6. — - Sundhedsvæsenet	2369	13
7. — - Dyrtidshjælp	7583	37
8. — - Telefonvæsenet	400	00
9. — - Børn af Enker	500	00
10. Tilskud til Skydsvæsenet	195	22
11. — - Amtsrepartitionsfonden	1663	51
12. Bestyrelsesudgifter	113	37
13. Andre Udgifter	2379	75
14. Beholdning den 30. September 1920	1199	36
Summa Udgift	20630	75

67.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Skue Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	1383	89
2. Indegter til Dyrtidshjælp	1774	25
3. — ved Ligning	1760	98
4. — til Jordemodervæsenet	39	06
5. — - Optagelse af Laan	150	00
6. — i H. t. Lov om Sommeringen	20	00
Summa Indtægt	5137	18

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	870	00
3. — - Jordemodervæsenet	485	04
3. — - Veje, Broer og Landingssteder	13	00
4. — - Sundhedsvæsenet	370	17
5. — - Dyrtidshjælp	2077	35
6. Tilskud til Skydsvæsenet	56	42
7. — - Amtsrepartitionsfonden	414	96
8. Bestyrelsesudgifter	96	30
9. Andre Udgifter	197	55
10. Beholdning den 30. September 1920	557	30
Summa Udgift	5137	18

58

Ekstrakt

af

Regnskabet for Kvalbø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning fra forrige Aar	927	67
2. Indtægter til Skolevæsenet	66	60
3. — - Fattigvæsenet	157	14
4. — - Alderdomsunderstøttelse	206	25
5. — - Jordemodervæsenet	20	00
6. — - Børn af Enker	174	79
7. — i H. 1. Sønneringsloven	50	00
8. — ved Paaligning	4805	55
9. Andre Indtægter	0	14
10. Gæld som føres til Udgift i næste Regnskab	1097	33
Summa Indtægt	7505	46

Udgift.

	Kr	Øre
1. Udgifter til Skolevæsenet	1650	34
2. — - Fattigvæsenet	300	00
3. — - Alderdomsunderstøttelse	370	00
4. - Jordemodervæsenet	657	50
5. — - Veje, Broer og Landingssteder	342	43
6. — - Dyrtidshjælp	350	00
7. — - Telefonvæsenet	940	17
8. Understøttelse til Børn af Enker	265	00
9. Udgifter til Skydsvæsenet	107	65
10. Bidrag - Amtsrepartitionsfonden	2234	02
11. Bestyrelsesudgifter	318	45
Summa Udgift	7505	46

59.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Frodebø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Øre
1. Beholdning den 1. Oktober 1919	147	51
2. Indtægter til Børn af Enker	712	50
3. — - Fattigvæsenet	53	75
4. — - Alderdomsunderstøttelse	1200	60
5. — - Jordemodervæsenet	17	80
6. — - Skolevæsenet	23	02
7. — i H. 1. Sønneringsloven	10	00
8. — ved Paaligning	28125	91
9. — - Optagelse af Laan	18259	20
10. Andre Indtægter	327	10
11. Gæld den 30. September 1920	7634	81
Summa Indtægt	56512	20

Udgift.

	Kr	Ø
1. Berigtiget Gæld	675	33
2. Udgifter til Skolevæsenet	10118	70
3. — - Fattigvæsenet	1358	64
4. — - Alderdomsunderstøttelse	2230	00
5. — - Jordemodervæsenet	589	06
6. — Veje, Broer og Landingssteder	11280	88
7. — - Sundhedsvæsenet	126	00
8. — Dyrtidshjælp	5884	62
9. — - Kirker og Kirkegaarde	1037	57
10. — - Telefonvæsenet	1613	83
11. Understøttelse til Børn af Enker	1867	50
12. Bidrag til Skydsvæsenet	434	08
13. — - Amtsrepartitionsfonden	8804	75
14. — - Hjælpekasser	3840	00
15. Bestyrelsesudgifter	3197	91
16. Andre Udgifter	2015	66
17. Beholdning den 30. September 1920	2437	77
Summa Udgift	56513	20

60.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Porkere Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

	Kr	Ø
1. Indtægter til Skolevæsenet	137	00
2. - - Alderdomsunderstøttelse	170	00
3. — ved Paaligning	5969	40
4. — - Dyrtidshjælp	3555	60
5. — i H. t. Sønderin sloven	30	00
6. Understøttelse til Børn af Enker	135	00
7. Gæld den 30. September 1920	7035	58
Summa Indtægt	17012	58

Udgift.

	Kr	Ø
1. Berigtiget Gæld	4344	45
2. Udgifter til Skolevæsenet	1650	40
3. — - Fattigvæsenet	28	57
4. — - Veje, Broer og Landingssteder	2713	48
5. — - Jordemodervæsenet	128	88
6. — - Telefonvæsenet	388	20
7. — - Alderdomsunderstøttelse	560	00
8. Bidrag til Amtsrepartitionsfonden	1154	13
9. — - Skydsvæsenet	153	73
10. — - Dyrtidshjælp	240	00
11. Bestyrelsesudgifter	95	08
12. Andre Udgifter	4680	67
13. Udgifter til Børn af Enker	560	00
14. — - Sundhedsvæsenet	18	00
Summa Udgift	17012	58

61.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Vaag Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

		Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Oktober 1919	3,148	82
2.	Indtægter til Skolevæsenet	78	80
3.	— - Jordemodervæsenet	20	00
4.	— af fast Ejendom	1150	85
5.	— til Veje, Broer og Landingssteder	1800	00
6.	— i H. t. Sønæringsloven	50	00
7.	— til Børn af Enker	117	50
8.	— - Dyrtidshjælp	14116	72
9.	— ved Pantligning	27672	70
10.	Gæld som føres til Udgift i næste Regnskab	7052	90
	Summa Indtægt	89188	29

Udgift.

		Kr	Øre
1.	Berigtiget Gæld	6406	80
2.	Udgifter til Skolevæsenet	3044	12
3.	— - Fattigvæsenet	642	73
4.	— - Sundhedsvæsenet	448	00
5.	— - Jordemodervæsenet	240	62
6.	— - Veje, Broer og Landingssteder	31805	80
7.	— - Understøttelse til Børn af Enker	900	00
8.	— - Telefonvæsenet	300	00
9.	— - Dyrtidshjælp	150	00
10.	— - Sognefogeden	200	00
11.	Bidrag til Skydsvæsenet	260	10
12.	- Amtsrepartitionsfonden	3144	04
13.	Bestyrelsesudgifter	2833	58
14.	Andre Udgifter	17156	84
15.	Beholdning den 30. September 1920	17381	04
	Summa Udgift	89188	29

62.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Farlen Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

		Kr	Øre
1.	Indtægter til Kirkegården	419	05
2.	— i H. t. Sønæringsloven	10	00
3.	— til Jordemodervæsenet	2	22
4.	— - Veje, Broer og Landingssteder	2200	50
5.	— - Dyrtidshjælp	438	42
6.	— ved Pantligning	2402	11
	Summa Indtægt	5471	80

Udgift.

		Kr	Ø
1.	Berigtigelser	0	49
2.	Udgifter til Skolevæsenet	897	60
3.	— Fattigvæsenet	8	57
4.	— Jordemodervæsenet	73	44
5.	— Veje, Broer og Landingssteder	3023	15
6.	— Barnedshjælp	0	65
7.	— Kirker og Kirkegaarde	0	66
8.	— Telefonvæsenet	60	00
9.	Bidrag til Skydsvæsenet	47	06
10.	— Amtsrepartitionsfonden	533	38
11.	Bestyrelsesudgifter	186	96
12.	Andre Udgifter	514	88
13.	Beholdning den 30. September 1920	126	96
	Summa Udgift	5471	80

63.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sumbø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1919 til 30. September 1920.

Indtægt.

		Kr	Ø
1.	Beholdningen 1. Oktober 1919	16	69
2.	Indtægter af Broer, Veje og Landingssteder	14	00
3.	— af Alderdomsunderstøttelse	333	75
4.	— af Fattigpleie	5817	00
5.	— Opkrævelse af Tiende	1000	00
6.	— i Sundhedsvæsenet	18	55
7.	— Dyrtidshjælp	286	66
8.	— H. t. Søforsikringsloven	10	00
9.	af Born af Enker	262	50
	Summa Indtægt	7650	15

Udgift.

		Kr	Ø
1.	Udgifter til Skolevæsenet	1330	98
2.	— Fattigvæsenet	969	87
3.	— Alderdomsunderstøttelse	425	00
4.	— Jordemodervæsenet	114	68
5.	— Veje, Broer og Landingssteder	331	10
6.	— Sundhedsvæsenet	18	00
7.	— Telefonvæsenet	100	00
8.	— Tiende af Enker	580	00
9.	Bidrag til Skydsvæsenet	148	59
10.	— Amtsrepartitionsfonden	1607	96
11.	Bestyrelsesudgifter	177	60
12.	Andre Udgifter	1273	39
13.	Beholdning den 30. September 1920	601	80
	Summa Udgift	7650	15

RED: 10 X

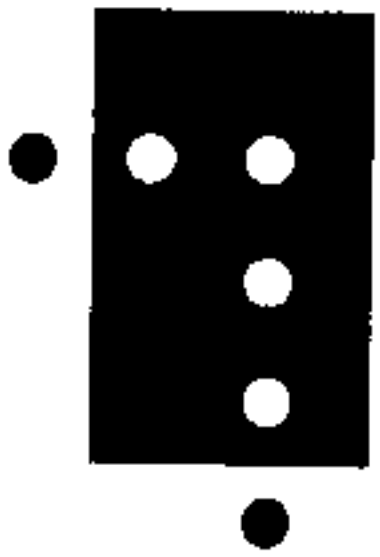

Nasjonalbibliote
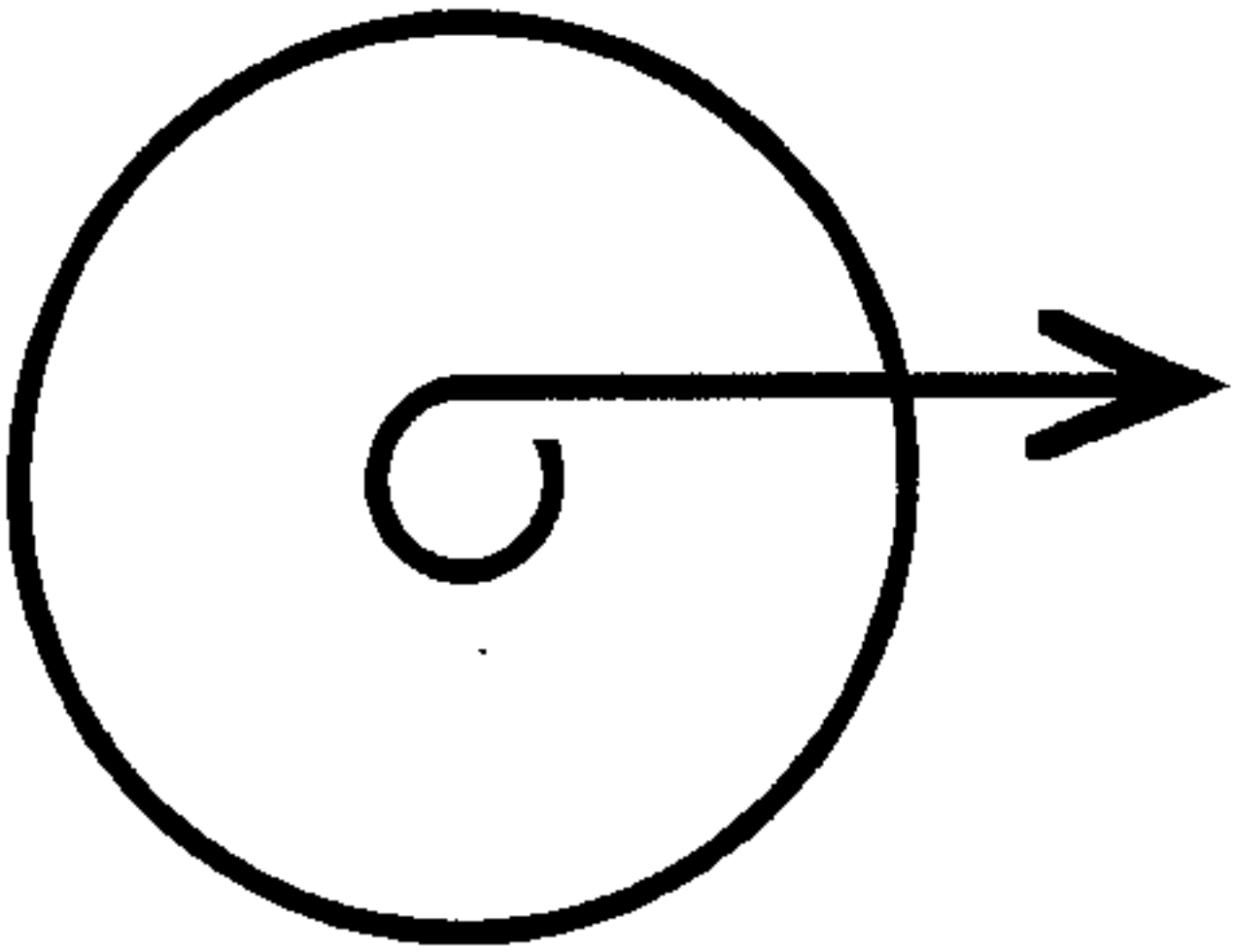
Nasjonalbiblioteket
National Library of Norway
Rana Division
N-8607 Mo i Rana
Telephone: +47 75 12 11 11 Telefax: +47 75 12 12